

[Peri tēs tou anthrōpou kataskeyēs biblia ē] = De corporis humani fabrica libri V / Edidit Guilielmus Alexander Greenhill.

Contributors

Theophilus Protospatharios, active 7th century.
Greenhill, William Alexander, 1814-1894.

Publication/Creation

Oxonii : E Typographeo Academico, 1842.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/bnue6t3b>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

Med. antiq. 469.

4169
25

D. IV.

51025/B

/t

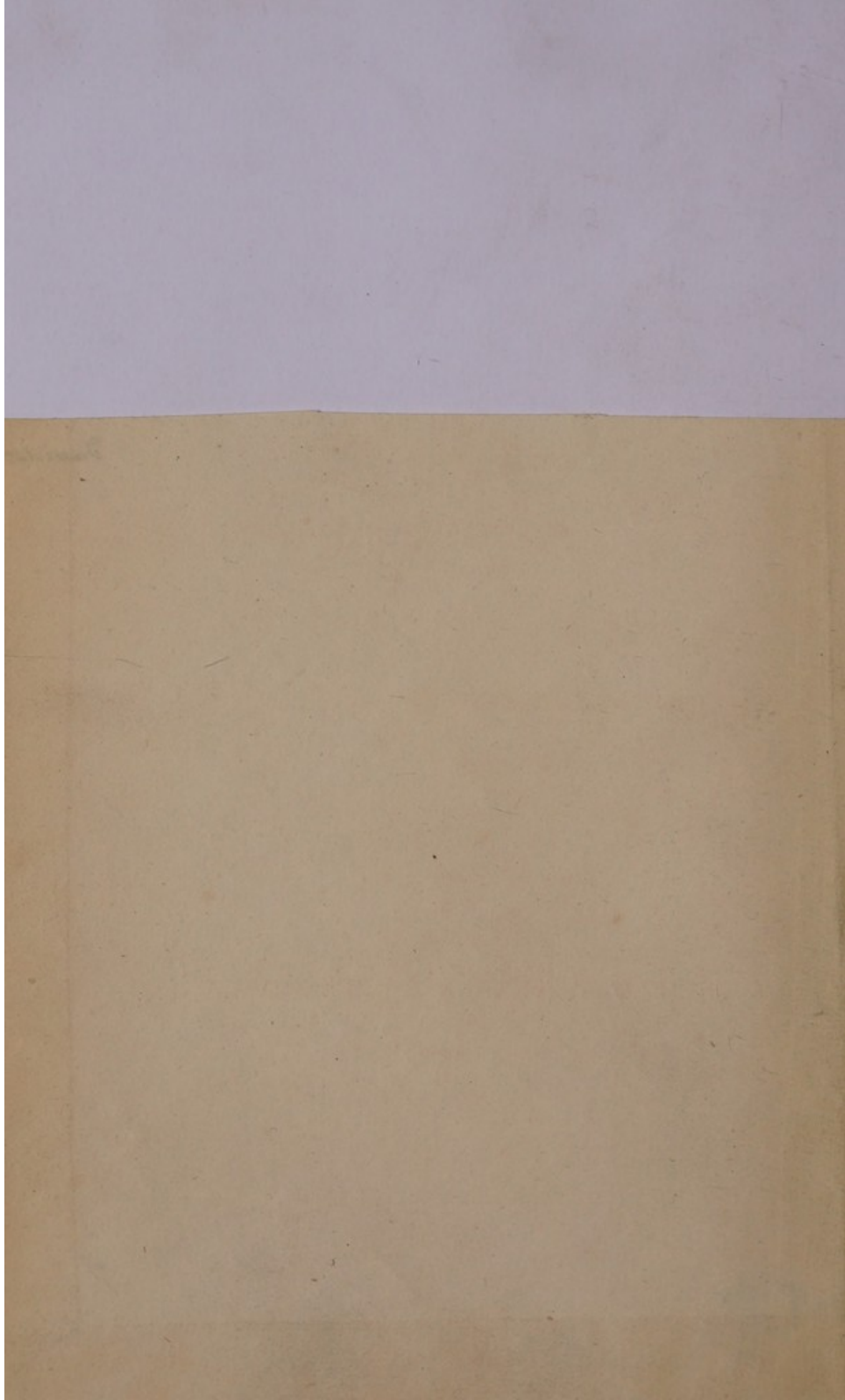
pt

5 January 6

Davidson

page
127

ΘΕΟΦΙΛΟΥ

ΠΡΩΤΟΣΠΑΘΑΡΙΟΥ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ

BIBLIA E.

THEOPHILI

PROTOSPATHARII

DE CORPORIS HUMANI FABRICA

LIBRI V.

EDIDIT

GUILLIELMUS ALEXANDER GREENHILL, M.D.

OXONII,

E TYPOGRAPHEO ACADEMICO.

MDCCCXLII.

VIRO HONORATISSIMO

GUILIELMO, COMITI DE DENBIGH,

CETERISQUE

SCHOLAE RUGBAEENSIS CURATORIBUS,

QUORUM AUSPICIIS LITTERIS IMBUTUS EST,

QUORUM MUNIFICENTIA ADJUTUS CURSUM ACADEMICUM CONFECIT,

HOCCE OPUSCULUM,

(VIRI DESIDERATI, PRAECEPTORIS DILECTI,

THOMAE ARNOLD, S. T. P.

CONSILIO SUSCEPTUM,)

GRAECARUM SIMUL ET MEDICARUM LITTERARUM

PRIMITIAS QUALESCUMQUE

GRATISSIMO ANIMO OFFERT

EDITOR.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
PRESS

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

EDITORIS MONITUM.

DE ipso Theophilo ejusque operibus satis multa in Adnotationibus dicentur: hic loci quid in nova hujus opusculi editione praestare voluerim, quaeque habuerim subsidia, breviter exponam.

In textu corrigendo quatuor usus sum codicibus manuscriptis, tribus Parisiensibus, (quos conferendos curavit Emmanuel Miller, Regiae Bibliothecae in Codd. MSS. parte adjunctus,) unoque Veneto, quem contulit Josephus Cappelletti, Presbyter Venetus, et Mechitariticae Armeniorum S. Lazari Academiae Socius. Quorum quum longe optimus sit Venetus, et plurima quae desiderabantur loca contineat, eum pro basi habui. Libros Galeni Hippocratisque^a e quibus sua Noster desumpsit contuli, et pleraque emendavi, plura sane emendaturus si ubique Galeni loca invenire potuissem. Nonnulla tamen, quae post textum impressum inveni, in Adnotationibus indicavi; et plura certe adhuc latent. Addidi quoque duo tota capita, (sc. Lib. V. capp. 36, 37,) quae literatim e Galeno exscripta in suo codice invenit, et vertit Crassus. In corrigendis textus erroribus nihil un-

^a Hippocratis libros *De Genitura*, et *De Natura Pueri*, etiam cum uno codice Oxoniensi contuli.

quam, nisi monito lectore, novavi ; et quaecunque sine codicis manuscripti ope mutavi, uncinis inclusi.^b

Crassi Versionem Latinam, quippe quae codicum lectiones deperditorum continet, intactam servavi, paucis tantum locis exceptis, ubi ejus lectionem in marginem relegavi. Addita-mentorū versionem uncinis semper inclusi.

Quod ad Adnotationes attinet, monitum velim me non omnes errores anatomicos et physiologicos corrigere studuisse, (quod quidem plane infinitum esset,) sed id potissimum in animo habuisse ut veterum de his rebus sententias illustrarem, eorumque technologiam explicarem. Locorum ad hoc prolatorum maxima fortasse parte post alios usus sum ; quod ne singulis fere paginis profiterer spatium angustum vetuit.

Indicem Rerum in Crassi Editione repertam multo auctiorem dedi. Indicem Verborum, aliena opera confectam, vocum difficiliorum explicatione ipse auxi.

Restat ut in primis humanissimorum Preli nostri Academici Delegatorum beneficium grate commemorem, qui me eodem honore, quo olim Johannem Wigan, M.D., Aretaei celeberrimum editorem, dignati sunt. FRANCISCUM quoque ADAMS, Chirurgum, Pauli Aeginetae interpretem, et *Hermetis Philologici* auctorem, itemque ROBERTUM SCOTT, A.M., Presbyterum,

^b Haud sum nescius Virum doctissimum F. R. Dietz, olim Professorem Regiomontanum, "Theophili quae supersunt" edendi consilium habuisse, (Praef. ad *Schol. in Hipp. et Gal.* tom. ii. p. ix.,) et ad hoc "supellectilem criticam conguessisse," (Praef. ad *Gal. De Diss. Musc.* p. x.;) quae quum scire voluerim qualis et quanta esset, ad Jul. Lud. Ideler, cui "concessum est ut, quae cel. Dietzius . . . . comparavit, jam nunc suos in usus converteret," (Praef. ad *Phys. et Med. Gr. Min.*,) litteras ante decem menses conscripsi. Hae autem, quum nullum adhuc responsum tulerim, vereor ut ad eum pervenerint.

et Collegii de Balliolo nuper Socium, non possum tacere; qui summa benevolentia singulas schedas propriis oculis examinauerunt, et errores meos anatomicos et grammaticos non paucos correxerunt: quod non propterea moneo, ut eos mendorum quae adhuc fortasse restent reos faciam, sed ut quare non multo plura sint explicem.

“Ante omnia vero,” ut verbis amicissimi viri utar, “ante
“omnia EI gratias debeo atque ago, QUI mihi tum haec
“in primis, tum alia quaecunque pro SUA bonitate praestitit
“adminicula, QUIque per vitam universam imbecillitatem
“meam SUIS viribus corroboravit, atque adhuc etiam cor-
“roborat;” CUJUS Bonitatem, Sapientiam, Potentiam in corpore humano fabricando si quis ex hoc libello clarius perspiciat, haud frustra me tantos operi labores impendisse existimabo.

OXONII,

A. D. IV. NON. AUG., MDCCCLII.

*Jun. Paulus Crassus Andreae Cornelio, Patritio Veneto,
Amplissimo Brixiæ Episcopo, S. P. D.*

PERVETUS apud quosdam scientiæ professores opinio fuit, Andrea Corneli, Sanctissime Episcopo, hominum genus brutis animantibus multis cognationis vinculis esse conjunctum, nullaque eas nobilitate anteire; atque id nonnullis infirmis rationibus defendere conati sunt. Ad tantum furoris iidem pervenerunt, ut bruta quoque rationem possidere sibi in animum induxerint, quæ licet vocali sermone carerent, quem Graeci προφηρικόν, *prophoricon*, nominant, interno saltem, qui fit in anima, et ab eadem gente ἐνδιάθετος, *endiathetos*, dicitur, uti manifesto videantur. Iidem hominum brutorumque animas (quod in extremo dementiae est,) ad unicam speciem redegerunt, et appellatam a Graecis μετεμψύχωσιν, *metempsychosin*, summa contentione tutati sunt. Hanc veterum sententiam plane fatuam longeque a veritate abhorrentem semper judicavi, atque (omissa etiam Christianae doctrinae auctoritate,) multis ac validis physicae scientiæ argumentis infirmari. Quantum enim inter homines bestiasque interest, id cuique hominis interiori formam intuenti lucidissime patebit. Ejus vero singularis excellentia, virtus, atque divinitas, ita demum intelligetur, exacteque habebitur, si erit tota humani corporis fabricatio perspecta, omnisque ejus figura, atque perfectio; siquidem providens Natura, omnium parens aequissima, cuique animanti corpus, prout animæ dignitas ac vires postulant, elargitur.

Eam ob rem ego a primis adolescentiæ temporibus, quam primum rerum naturæ studio flagrare coepi, semper animæ causarumque in animalis corpore latentium cognitioni necessarium esse duxi mortuorum corpora incidere et eorum viscera atque intestina scrutari, ut oculis nostris subjicerentur quæ Natura ante occulisset, positus, color, magnitudo, figura, ordo, mollitudo, durities, laevor, asperitas, processus, recessus, contactusque membrorum. Mos ille autem

vivos incidendi, (ut Herophilus quondam Erasistratusque fecerunt,) quia nimis crudelis videbatur, multis jam saeculis exolevit. Simul igitur haec ipsa speculati fuerimus per eam quae a Graecis sapientibus [ἀνατομή,] *anatome*, a nostris *dissectio* nominatur, haudquaquam amplius dubitabimus, num homo caeteris sensu praeditis animantibus sit longe divinior, quando in corpore, supra quam sint alia, mirabiliter atque ambitiose disposito, anima tot in se motionum principia, tot divinas virtutes possidens contineatur. Id ego (ut ante dixi,) certo sciens, quae docti veteres, quorum libri ad manus meas pervenerunt, de dissectione litteris prodidere, accurate diligenterque perlegi; inter quos hi principes, mea quidem sententia, claruere, Hippocrates, auctor vetustissimus, Aristoteles, Diocles, Erasistratus, Praxagoras, Herophilus, Asclepiades, Eurypho, nonnullique alii. Horum omnium novissimus, Pergami in Asia natus, Galenus, omni litterarum genere cumulatissimus, plura ad hanc rem pertinentia volumina luculentissime conscripsit, totamque de dissectione rationem absolvit, etsi eorum quaedam temporum vitio intercidere. Caeterum cum inter Graecos (quod sciretur,) nemo post Galenum hunc in philosophia locum artificiose tractavisset, superioribus mensibus liber Theophili Protospatharii *De Humani Corporis Apparatu* in manus meas inopinato incidit, idque opera Francisci Frigimelii, praeceptoris mei, viri omnibus bonis artibus ornatissimi, sed praecipui Hippocraticae et Galenicae Medicinae illustratoris. Eum cum attentius curiosiusque legissem, laetatus plane sum, et librum approbavi, dignum enim doctorum virorum lectione arbitratus sum; nam quicquid ferme septemdecim amplissimis voluminibus *De Membrorum Usu* Galenus explicavit, totum id quinque libellis Theophilus comprehendit. Quae sane brevitatis neque manca est, neque obscura, aut injucunda; quem enim Galeni exuberans copia fatigaverit, hunc Theophili dilucida ordinataque brevitatis recreabit. Qua tempestate, sub quo Caesare vixerit, parum inter auctores constat; neque ipse de se quicquam (quod adhuc legerim,) literis commendavit. Quod Galeno posterior, quod Christianus fuerit, nemo est qui (modo ejus libros evolverit,) ulla ex parte ambigat. Verum quisquis sit, quo velis saeculo natus, homo est plane doctus, et de medicina bene meritus. Quamobrem ejus librum *De Structura Hominis* Graece scrip-

tum, in Latinam orationem quam potui fidelissime converti, ut ejus usum pluribus impartirer, et aliqua exercitatione homine libero digna mentem meam excolerem. Quam eleganter autem, quamve perspicue id praestiterim, alii judicent; illud tantum monuero, enixum quidem me ut Latine loquerer, sed, ubi Latina me verba defecerunt, in rebus inusitatis usum verbis interdum non auditis, interdum Graecis, quibus multis jam utimur pro Latinis, plebique medicorum notiora sunt quam nostra. Ergo mirari desinant grammatastae, si, quod Graeci faciunt, nobis etiam concedendum petimus, ut nova rerum Latinis novarum nomina "fabricemur," ut aiebat M. Tullius, [*Acad. Quaest.* iv. 6.] aut ex aliis transferamus: semperque illius Galeni^c Platonisque^d dicti mihi veniebat in mentem, *Verba iis esse negligenda, quibus multarum magnarumque rerum contemplatio esset proposita*; laudandamque magis orationem, quae verbis apertioribus (modo ne forent prorsus barbara,) quam quae limatioribus uteretur.

[*Sequuntur plurima de Hippocratis libro "De Purgantibus Medicamentis," quem simul vertit et edidit Crassus.*]

Haec igitur in praesentia ad te perexigua, non sine pudore ac trepidatione mittimus, Vir Amplissime, mihique summa semper veneratione observande, ut, nactus interdum parum otii, succisivis saltem temporibus legas. Quanto enim humana species brutis sit praestabilior, quanti sit facienda anima tam diligenter, tam curiose exstructum domicilium incolens, qua tandem illud sit arte servandum, hae nostrae lucubrationes te docebunt. In posterum tibi in celsissimo (quod Dii velint,) humani generis fastigio posito, ampliora munera nos etiam, quam nunc, ditiores offeremus, sacrificiaque adorantes majora litabimus. Vale!

[Venetiis, MDXXXVI.]

^c [Ἀλλὰ γὰρ, ὥσπερ ὁ Πλάτων φησὶ, καταφρονεῖν χρὴ τῶν ὀνομάτων οἷς τοσούτων τε καὶ τηλικούτων πραγμάτων πρόκειται σκέψις. *De Diff. Febr.* ii. 7. tom. vii. p. 354. Conf. etiam *De Simpl. Medic. Temp. ac Fac.* xi. Prooem. tom. xii. p. 311.; *De Anat. Admin.* vi. 13. tom. ii. p. 581.; *De Meth. Med.* xi. 12. tom. x. p. 772.; *De Usu Part. Corp. Hum.* iv. 13. tom. iii. p. 309.; *De Subfig. Empir.* c. 6. tom. ii. p. 342. ed. Chart.]

^d [. . . καὶ διαφυλάξῃς τὸ μὴ σπουδάζειν ἐπὶ τοῖς ὀνόμασι, πλουσιώτερος εἰς τὸ γῆρας ἀναφανήσῃ φρονήσεως. *Polit.* p. 261 E.]

J. A. Fabricius ad Lectorem.

DIGNAM atque inexhaustam intuentibus, corpus nostrum quotidie offert materiem amandi admirandique Optimi Opificis, et Bonitatem Ejus, Sapientiam ac Potentiam assiduis laudibus praedicandi. Nam et de microcosmo hocce et terrella, quam animus noster incolit, vere affirmaveris, quod de majore mundo pronunciavit acutus scriptor Arabs, quem *Philosophi* Ἀὐτοδιδάκτου nomine^e clariss. Pocockius^f vulgavit, illi *esse septuagies millenas facies, et faciei unicuique septuagies millena ora, et unicuique ori septuagies millenas linguas, quibus laudet essentiam unius illius Veri Entis, illamque sanctificet ac celebret indesinenter*^g. Itaque a tot saeculis, immo a tot jam millenariis annorum in eo occupata est fuitque laudabilis anatomicorum innumerabilium industria, ut opificii hujus compagem et artificium penitus lustratum accuratius explicent, atque oculis et considerationi omnium exponant: et plura adhuc non diffitentur relictis posterorum indaganda studio. Quanquam vero recentis aetatis attentio atque acumen multa non inficienda feliciter observavit, quae priorum oculos et aciem fefellerunt;

^e [*Philosophus Autodidactus, sive Epistola Abi Jaafar Ebn Tophail de Hai Ebn Yokdhan*, Oxon. 1671. 4to. Arab. et Lat.]

^f [Non celeberrimus ille Professor Oxoniensis, sed ejus filius natus maximus. Vide Schnurrer, *Biblioth. Arab.* §. 408. p. 470.]

^g [ولهذه الذات سبعون ألف وجه في كل
وجه سبعون ألف فم في كل فم سبعون ألف
لسان يسبح بها ذات الواحد الحق ويقدها
ويمجدها لا يغتر. p. 166.]

tamen et veterum in hoc minime contemnendum est studium, pietas vero imitanda in primis, qua ad laudem Conditoris omnia unice referre laborarunt. Qua in utraque parte princeps Galenus in opere incomparabili *De Usu Partium* [*Corporis Humani*] diligentis ac sagacis observatoris, et pii hominis partes egregie implevit; professus *hanc sibi videri germanam pietatem, non si bene multas taurorum hecatombas offeras, sed si noscere ipse prius ex DEI operibus studeas, deinde et aliis demonstres, quanta sit Sapientia, qua Potentia, qua Bonitate denique*^h. Hujus operis Galeniani, prolixioris paullo quam fert stomachus quorundam hominum, cum epitomen haud inscitam composuerit Christianus scriptor Theophilus Protospatharius, eam rarius hactenus obviam reducere in lucem, ac studiosorum etiam eorum, qui medicae arti se non consecraverunt, lectioni commendare volui. Huic si quis alios vetustos scriptores de eodem argumento junxerit, Graecos quidam [S. Basilium, (*De Hom. Struct.*,)] S. Gregorium Nyssenum, [(*De Hom. Opif.*, et *In Verba* “*Faciamus Hominem*,”)] Nemesium, [(*De Nat. Hom.*,)] S. Chrysostomum, (*Hom. XI. ad Pop. Antioch.*,) Theodoretum, (*De Provid. iii. iv.*,) Meletiumque, [(*De Nat. Hom.*,)] et Latinos Ciceronem, (*De Nat. Deor. ii. 53 sq.*,) Plinium, (*Hist. Nat. vii.*,) [S. Ambrosium, (*De Noë et Arca*, c. 6—9., et *Hexaëm. vi.*,)] et Lactantium, (*De Hom. Opif.*;) nae is tempus non male collocaverit, sed in se ipso propius noscendo amplum gaudendi ac de DEI Bonitate et Majestate exultandi campum habebit. Vale!

[Hamburgi, MDCCXXIV.]

^h [Καὶ νομίζω τοῦτ' εἶναι τὴν ὄντως εὐσέβειαν, οὐχὶ εἰ ταύρων ἑκατόμβας αὐτοῦ παμπόλλας καταθύσαιμι, καὶ τὰ ἄλλα μυρία μύρα θυμιάσαιμι καὶ κασίας, ἀλλ' εἰ γνοίην μὲν αὐτὸς πρῶτος, ἔπειτα δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ἐξηγησαίμην, οἷος μὲν ἐστὶ τὴν σοφίαν, οἷος δὲ τὴν δύναμιν, ὁποῖος δὲ τὴν χρηστότητα. iii. 10. tom. iii. p. 237.]

ΑΝΔΡΕΟΥ ΜΟΥΣΤΟΞΤΔΟΥ ΚΑΙ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

ΣΧΙΝΑ ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ.

Ὁ ΘΕΟΦΙΛΟΣ (ἄλλως Φιλόθεος, Φιλάρετος,) Πρωτοσπαθάριος, (κατ' ἄλλους Μοναχὸς, Ἱατροσοφιστῆς, καὶ κατὰ τὸ ἡμέτερον χειρόγραφον Ἀρχιατρὸς,) εἰς τῶν δοκίμων ἱατρῶν τῆς ζ' ἑκατονταετηρίδος, ἔζη ἐπὶ Ἡρακλείου. Συνέγραψε πολλὰ ἱατρικὰ, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὸ πλεον ἀξιόλογον εἶναι τὰ Περὶ Κατασκευῆς Ἀνθρωπίνου Σώματος βιβλία ε'. Εἰς ὅλα του τὰ συγγράμματα ἐρανίζεται ἀπὸ τοὺς πρὸ αὐτοῦ ἱατροὺς, καὶ εἰς τοῦτο πρὸ πάντων ἀπὸ τὸν Γαληνόν, τὸν ὁποῖον ἐνίοτε καὶ ἀντιγράφει λέξιν πρὸς λέξιν, χωρὶς ὅμως νὰ παύσῃ τοῦ νὰ ᾔνῃ παρ' αὐτὸν καὶ καθαρώτερος, καὶ συντομώτερος, καὶ ἀκριβέστερος, καὶ πολλάκις εἰς τὴν γνώμην διάφορος. Δὲν πρέπει προσέτι νὰ παραδράμωμεν, ὅτι ἀρκετὰ ἠρانیσθη καὶ ἀπὸ τὸν Ἱπποκράτην, ὥστε καὶ πολλάκις νὰ εἶναι τὰ Περὶ Κατασκευῆς Ἀνθρωπίνου Σώματος βιβλία κέντρων καθαυτὸ τοῦ μεγάλου διδασκάλου καὶ ἀρχηγοῦ τῆς ἱατρικῆς· τὸ ὁποῖον αὐτὸ, ἂν ἀπὸ ἄλλους δὲν παρετηρήθῃ, ἡμπορεῖ τώρα φανερὰ νὰ παρατηρηθῇ εἰς τὰ ἀποσπάσματα ὅπου ἐκδίδομεν, καὶ εἰς τὰς μαρτυρίας ὅπου προσθέτομεν. Τοῦ συγγράμματος τούτου μόνη τὸ πρῶτον ἢ Λατινικὴ μετάφρασις ἐτυπώθη ἐν Βενετίᾳ 1530,¹ καὶ ἔπειτα ἀλλαχοῦ, Junii Pauli Crassi πόνημα· κατὰ τὸ 1555 Gulielmus Morellius ἔδωκεν εἰς φῶς ἐν Παρισίοις τὸ πρωτότυπον, καὶ διὰ τὴν σπανιότητά του ὁ Φαβρίκιος τὸ κατέταξεν εἰς τὸν ιβ' τόμον, σελ. 785, τῆς Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης του. Ἀλλ' οἱ ἐκδότης σημειοῦνουν, ὅτι κατὰ τὸ τέλος τοῦ δ' καὶ ε' βιβλίου ζητοῦνται ἐλλείποντά τινα, τὰ ὁποῖα ἰδοὺ σήμερον, εὑρεθέντα εἰς χειρόγραφον, (ἐπὶ διφθέρας, τετράπτυχον, γραμμένον μέρος κατὰ τὴν ι', καὶ μέρος τὴν ιγ' καὶ ιε' ἑκατονταετηρίδα, ποτὲ κτήμα τῶν Nani, καὶ τώρα τῆς Μαρκιανῆς, περιέχον καὶ ἄλλα ἱατρικὰ συγγράμματα τοῦ

¹ [Immo 1536.]

Θεοφίλου καὶ τοῦ Γαληνοῦ. ἴδ. *Graeci Codices Manuscripti apud Nanios Patricios Venetos Asservati*, σελ. 437, 438.) δημοσιεύομεν, ὥς χωρία ἀρκετὰ μακρὰ καὶ σπουδῆς ἄξια. Περὶ τῶν ἄλλων τῶν κατὰ τὸν Θεόφιλον ἴδ. Φαβρίκ. Ἑλλ. Βιβλιοθ. βιβλ. 5'. κεφ. 5'.; Freind, *Hist. de la Med.*; Sprengel, *Storia Pram. della Medic.*, trad. dal Ted. T. III. ὡς ἀνωτέρω· ἐξ ὧν θέλει πληροφορηθῇ ὁ ἀναγνώστης ὅτι ὁ ἐσχάτως ἐκδότης Μερκουρίου τοῦ Μοναχοῦ τῆς Ἀναγκαιοτάτης Διδασκαλίας Περὶ Σφυγμῶν, ἐν Νεαπόλει, 1812, Salvator Cyrillus, πίπτει εἰς μεγάλην ἀπάτην διαβεβαιῶν ὅτι inter Graecos pulsum scriptores Theophilus quidam monachus postremus fortasse numerandus est, qui octavo saeculo aut nono dicitur floruisse. [σελ. 29.]

Τὸ χειρόγραφον, τόσον εἰς τὸ γραμματικὸν μέρος, ὅσον καὶ εἰς τὸ ὀρθογραφικόν, ἔχει ἐνίοτε χρεῖαν διορθώσεως, τὴν ὁποίαν ἐδοκιμάσαμεν νὰ κάμωμεν, χωρὶς νὰ δώσωμεν κάθε φοράν εἶδησιν εἰς τὸν ἀναγνώστην, εἰς λεπτολογίας ἀποφυγὴν καὶ βραχυλογίας χάριν.

[*Plura sequuntur de fragmento antea inedito Theophili libri "De Excrementis."*]

[Venetiis, MDCCCXVII.]

INDEX CAPITUM.

LIB. I. DE MANIBUS, ET CRURIBUS.

Lib. Cap.

- I. 1. PROOEMIUM. Dicendorum expositio.
2. De membrorum divisione.
3. De summis manibus. (Cf. Gal. *De Usu Part. Corp. Hum.* i. 2, 5.)
4. De manuum digitis, et unguibus. (id. *ibid.* c. 5—7, 10, 11.)
5. De digitorum ossibus, carnibusque. (id. *ibid.* c. 12, 13.)
6. De digitorum articulis. (id. *ibid.* c. 14.)
- 7, 8, 9. De eorum figura, compagine et motu. (id. *ibid.* c. 14—16.)
10. De internae manus cute, et fascia palmari. (id. *ibid.* ii. 3, 6.)
11. Quare carpus ex tot ossiculis fuerit contextus. (id. *ibid.* c. 8.)
12. De radii ulnaeque cum carpo junctura, deque carpi et metacarpii ossibus et nexu. (id. *ibid.* c. 8, 10, 11.)
- 13, 14. De radii et ulnae situ, forma, et motibus. (id. *ibid.* c. 13, 14.)
15. De eorum cum humero junctura. (id. *ibid.* c. 15, 16.)
16. De musculis humerum ulnamque moventibus. (id. *ibid.* c. 16.)
17. Quare humerus ex osse uno, ulna ex binis constet. (id. *ibid.* c. 17.)
18. Quare homo sit erectae staturae. (id. *ibid.* iii. 2, 3.)
19. De extremi pedis usu et forma. (id. *ibid.* c. 4, 5.)
20. De ejus cum summa manu similitudine. (id. *ibid.* c. 6, 7.)
21. De pedis ossium ordine, situ, ac motu. (id. *ibid.* c. 8.)
22. De tibia, fibula, et patella. (id. *ibid.* c. 15.)
23. De femore. (id. *ibid.* c. 9., et *De Oss.* c. 21.)
24. De quibus in hoc libro dictum sit.

LIB. II. DE ABDOMINE.

- II. 1. PROOEMIUM. Dictorum et dicendorum expositio.
2. De ventriculi situ. (Cf. Gal. *De Usu Part.* iv. 1.)
3. De oesophagi materia, et functione. (id. *ibid.*)
4. De ventriculi forma, deque omento, diaphragmate, et pyloro. (id. *ibid.* c. 7—9, 11.)
- 5, 6. De ventriculi naturalibus facultatibus, et earum cum uteri viribus comparatio. (id. *ibid.* c. 7.)
7. De intestinorum numero, situ, vi, substantia. (id. *ibid.* c. 17, 18.)
8. De ventriculi et intestinorum tunicis, et substantia. (id. *ibid.* c. 17., et v. 3.)
9. De peritoneo, abdominisque musculis. (id. *ibid.* iv. 9., et v. 14.)
10. Cur instrumenta nutritoria nervo participant. (id. *ibid.* v. 10.)
11. De chymo, deque mesenterio et ejus venis. (id. *ibid.* iv. 2.)
12. De vena portae, et liene, et de sanguinis confectione.

Lib. Cap.

- II. 13. De jecore, et vena cava. (id. *ibid.* c. 8, 12.)
 14. De renibus, ureteribus, et vesica. (id. *ibid.* v. 5, 13.)
 15. De venae cavae cursu, et per corpus distributione.
 16. Quae res ad nutritionem requirantur.

LIB. III. DE THORACE.

- III. 1. PROOEMIUM. Dictorum et dicendorum expositio.
 2. De ordine dicendorum.
 3. De thoracis limitibus. (Cf. Gal. *De Usu Part.* vi. 2.)
 4. De thoracis et pulmonis utilitatibus. (id. *ibid.*)
 5. De cordis, et pulmonis positu. (id. *ibid.* c. 2—4., et vii. 10.)
 6. De cordis figura, et ventriculis.
 7. De arteria pulmonali, et aorta.
 8. De cordis substantia. (id. *ibid.* vi. 8.)
 9. De cordis valvulis tricuspidibus.
 10. De cordis auriculis, et pericardio. (id. *ibid.* c. 15, 16.)
 11. De pulmonis substantia, lobis, vasis, et motu, deque respiratione.
 (id. *ibid.* vii. 1, 2.)
 12. De vocis causa quadripartita.
 13. De aspera arteria, (vulgo *trachea*,) et voce. (id. *ibid.* c. 7, 13.)
 14. De laryngis cartilaginum numero, et de epiglottide.
 15. De laryngis cartilaginum figura, et munere. (id. *ibid.* c. 11, 13.)
 16. De nervis recurrentibus, utpote vocis instrumentis. (id. *ibid.* c. 14.)
 17. De thoracis distentione, et de costis.
 18. De costis spuriis, et cartilagine ensiformi.
 19. De diaphragmate, peritonaeo, et pleura. (id. *ibid.* c. 21.)
 20. De mammis. (id. *ibid.* c. 22.)
 21. De osse hyoide seu lambdali. (id. *ibid.* c. 19.)

LIB. IV. DE CAPITE.

- IV. 1. PROOEMIUM. Dictorum et dicendorum expositio.
 2. De collo, et de capitis positu, forma, et magnitudine.
 3. De capitis ossibus, ac suturis. (Cf. Gal. *De Usu Part.* ix. 17, 18.)
 4. De excrementis nostri corporis, et suturarum usu.
 5. De cerebri natura, ejusque membranis. (id. *ibid.* viii. 6, 9., et ix. 3.)
 6. De membrana pericranio. (id. *ibid.* viii. 9.)
 7. De plexu choroide, et ejus formatione.
 8. De cerebri substantia, ac viribus.
 9. De medulla spinali. (id. *ibid.* xii. 15.)
 10. De spiritu animali, et cerebri ventriculis.
 11. De nasi foraminibus, aliisque cerebri ductibus. (id. *ibid.* viii. 6.)
 12. De primo nervorum pari, et osse ethmoide. (id. *ibid.* c. 6, 7.)
 13. De aliis nasi partibus, et de ejus formatione.
 14. De nasi figura, et usu.
 15. De nervo optico, et de oculi humoribus.

Lib. Cap.

- IV. 16. De oculorum figura, situ, et numero.
 17. De partibus oculos munientibus. (id. *ibid.* viii. 5., et x. 6.)
 18. De palpebris, ciliis, et superciliis. (id. *ibid.* x. 7, 9.)
 19, 20. De oculi nervo, tunicis, et humoribus. (id. *ibid.* c. 3, 6.)
 21. De oculi coloribus, et unde fiant.
 22. Quare mobiles sint oculi, et gemini. (id. *ibid.* c. 8.)
 23. De eorum motibus, musculis, et nervis motoribus. (id. *ibid.*)
 24, 25. Visus mathematica et optica explicatio. (id. *ibid.* c. 12.)
 26. De tertio (nobis *quinto*,) nervorum pare.
 27. De lingua.
 28. De maxillis.
 29. De dentibus, et faciei partibus. (id. *ibid.* xi. 8, 14.)
 30. De auribus, et cute in facie.
 31. De principibus animae viribus, et earum sede.

LIB. V. DE SPINA, ET GENITALIBUS.

- V. 1. PROOEMIUM. Dictorum et dicendorum expositio.
 2. De ossium junctura et motu.
 3. De medulla spinali. (Cf. Gal. *De Usu Part.* xii. 4.)
 4. De capitis ad cervicem connexu, motibusque. (id. *ibid.* c. 4, 7.)
 5. De spinae vertebrae.
 6. Quare ex tot ossibus spina constet.
 7. Dubia quaedam circa vertebrae et os sacrum. (id. *ibid.* c. 13.)
 8. De humeri articulo, et scapulis. (id. *ibid.* xiii. 10.)
 9. De acromio, et humeri motibus. (id. *ibid.*)
 10. De claviculis. (id. *ibid.* c. 11.)
 11. De humeri compagine. (id. *ibid.* c. 12.)
 12, 13. De femoris compagine. (id. *ibid.* xiv. 13., et *De Oss.* c. 20.)
 14. De cruris totius musculis.
 15. De natibus.
 16. De osse pubis.
 17. De uteri situ. (id. *ibid.* xiv. 3.)
 18. De uteri materia, cellis, figura, et ovariis. (id. *ibid.* c. 3, 4.)
 19, 20. De foetu, et ad foetum pertinentibus. (id. *ibid.* c. 3., et xv. 4, 5.)
 21. De membri virilis situ. (id. *ibid.* xv. 1.)
 22. De arrectionis tempore. (id. *ibid.*)
 23. De membri virilis materia. (id. *ibid.* c. 1, 3.)
 24. De arrectionis causa, et urethra tam maris quam foeminae. (id. *ibid.* c. 3.)
 25. De pudendi labiis, et penis praeputio. (id. *ibid.* xiv. 6., et xv. 3.)
 26. Mulierem non esse viro imperfectiorem. (id. *ibid.* c. 6.)
 27. De membri virilis motu.
 28. De testibus, et scroto. (id. *ibid.*)
 29. De semine, et de vasis ad testes euntibus. (id. *ibid.* c. 6, 7.)
 30. Quare in dextro mares, in sinistro latere foeminae gignantur. (id. *ibid.* c. 7.)

Lib. Cap.

- V. 31. Quare mas aut foemina generetur. (Cf. Hipp. *De Genit.*)
 32. De foetus ejusque membranarum formatione. (id. *De Nat. Pueri.*)
 33. De corporis formatione, et motione. (Cf. Gal. *De U. P.* xv. 6., et Hipp. *De Nat. Pueri.*)
 34. Alia de foetu, et semine. (Cf. Hipp. *De Genit.*)
 35. De sterilitate, et gemellis. (id. *ibid.*, et Gal. *De U. P.* xiv. 4.)
 36. (31.) De causa voluptatis in coitu. (Cf. Gal. *ibid.* c. 9.)
     (32.) De seminis essentia. (id. *ibid.*)
     (33.) De seminis generatione. (id. *ibid.* c. 10.)
     (34.) Quare sanguis, in venis morans, albescat. (id. *ibid.*)
     (35.) De vasis semen emittentibus. (id. *ibid.*)
 37. (36.) De epididymide. (id. *ibid.* c. 14.)
     (37.) De epididymide in foeminis. (id. *ibid.*)
 38. De mammarum et uteri, lactis et mensium consensu. (id. *ibid.* c. 4, 8.)

INDEX SUBSIDIORUM.

A. CODEX Regius Parisiensis 825, chartaceus, formae maximae, saeculo decimo sexto (ut videtur,) exaratus, quo Morellius in Editione sua Graeca usus est. Vide *Catal. Cod. Manuscr. Bibl. Reg.* tom. ii. p. 161.

Ad. Franc. Adams, de quo vide Editoris Monitum, p. vi.

B. Codex Regius Parisiensis 2155, chartaceus, formae maximae, exaratus saeculo decimo quarto. Vide *Catal.* p. 455. Horum codicum omnes lectiones dedi, quanquam non valde ab Edit. Morell. discrepantes, et easdem lacunas exhibentes.

C. Crassi Versio Latina, de qua vide Adnot. p. 275.

D. Codex Regius Parisiensis 2297, chartaceus, formae quartanae, exaratus saeculo decimo sexto. Vide *Catal.* p. 478. Prorsus nullius pretii, nec nisi erroribus ab Edit. Morell. discrepans, adeo ut selectas tantum lectiones exhibui. Eandem lacunam in libro quarto habens, et mutilus post verba in libro quinto αὶ δὲ ἀπρη-
ρίαι, p. 213. l. 8.

E. Codex Nanianus 246, membraneus, tetrptychus, longe optimus et antiquissimus, scriptus saeculo decimo. Vide *Gr. Cod. Manuscr. ap. Nanios*, p. 437. Hunc pro basi hujus Edit. habui, et ex hoc fragmenta duo longa desumpserunt Mustoxydes et Schinas, de quibus vide Adnot. p. 276. De hoc codice scribit Jos. Cappelletti, "Optimae notae est Codex iste membranaeus, nullam habens rasuram, nullamve characterum ambiguitatem." ^k

F. Fabricii *Bibl. Gr.* tom. xii. Vide Adnot. p. 276.

G. Galeni opus *De Usu Partium Corporis Humani*, e quo plurima litteratim excerpsit Theoph. Vide Indicem Caputum.

H. Hippocratis libri *De Genitura*, et *De Natura Pueri*, quorum illud paene totum in Lib. V. inseruit, ex hoc multa desumpsit.

I. Codex Oxoniensis Barocc. 204, bombycinus, formae quadratae, saeculo decimo tertio exeunte haud una manu exaratus, omnia Hippocratis opera continens. Hunc in libris *De Genit.*, et *De Nat. Pueri* ipse contuli; non tamen cum multo fructu, quum non multum ab edit. impressa discreparet.

marg. Bodl. indicat correctiones quasdam manu scriptas in margine exemplaris Edit. Morell. in Bibl. Bodleiana asservati.

M. Haec litera in iis locis quae in Edit. Morell. exstant, (sc. a pag. 1. usque ad p. 177., et a p. 184. usque ad p. 224.,) eam indicat editionem, (de qua vide Adn. p. 276.;) in iis locis quae in Edit. Morell. desunt, (sc. a p. 177. usque ad p. 183., et a p. 224. usque ad fin.,) designat Fragm. Mustoxydis (de quibus vide Adn. p. 276.) ubi ea reperiuntur.

Sc. Rob. Scott, de quo vide Editoris Monitum, p. vi.

^k Addit idem, "Non abs re erit animadversionem circa Theophili opus addere ex Armeniaca litteratura depromptam. Penes Armenios eadem *De Humani Corporis Structura* exstat elucubratio; haud tamen sub Theophili, sed sub Gregorii Nysseni nomine circumfertur, ab Armenio quodam eruditissimo ejusdem Nysseni discipulo ex Graeco in Armeniacum idioma translata." Annon tamen hoc potius est ipsius Gregorii opus cui titulus *Περὶ Κατασκευῆς Ἀνθρώπου*?

INDEX EDITIONUM

Secundum quas citantur auctores infra nominati.

Alexander Aphrod., Cassius, Joannes Actuar., Theophilus *De Urin.*
et *De Excrem.*; ed. Ideler, in *Phys. et Med. Gr. Min.*, Berol.
1841.

Areteus, Dioscorides, Galenus, Hippocrates; ed. Kühn., Lips.
1821—1833.

Joannes Alexandr., Palladius, Stephanus Athen., Theophili *Comm.*
in *Hipp. "Aph.;"* ed. Dietz, in *Scholia in Hipp. et Gal.*, Regim.
Pruss. 1834.

Leo, Theophilus *De Puls.*; ed. Ermerins, in *Anecd. Med. Gr.*,
Lugd. Bat. 1840.

Meletius; ed. Cramer, in *Anecd. Gr.* vol. iii. Oxon. 1836.

ΘΕΟΦΙΛΟΥ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΟΥ

ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ

BIBLION A.

Mor. p. 3.

Fabr. p. 785.

Ι ¹ΟΤΙ μὲν πάντα τὰ ζῶα, τετράποδα καὶ ἔρπετὰ, πτηνὰ τε καὶ ἔνυδρα, τῇ νεύσει τοῦ Θεοῦ γέγονε, μαθεῖν ἔστιν ἀπὸ τῆς θείας γραφῆς· “Ἐξα-
“γαγέτω” γάρ φησιν, “ἡ γῆ ψυχὴν ζῶσαν κατὰ
“γένος, τετράποδα, καὶ ἔρπετὰ, καὶ θηρία” καὶ πάλιν, 5

PROOE-
MIUM.

Omnia ani-
malia Dei
dicto creata
esse,

THEOPHILI

DE CORPORIS HUMANI FABRICA

LIBER I.

(Junio Paulo Crasso, Patavino, interprete.)

Ι ¹OMNIUM animantium genera, quadrupedum, reptilium, volucrum, et aquam colentium, Dei arbitrato esse genita, divina nobis testantur volumina; inquit enim, [Gen. I. 24.] “Pro-
“ducat terra animam viventem per singula genera, quadru-
“pedes, et reptilia, et feras;” et iterum, [Gen. I. 20.] “Pro-

1. “Οτι μὲν] “Οτι μὲν οὖν E. 5. θηρία] τῆς γῆς κατὰ γένος add. LXX.

PROOE-
MIUM.Hominem
autem so-
lum ipsa
Dei manu.Hominem
ex anima
et corpore
constare.

“Ἐξαγέτω τὰ ὕδατα ἔρπετὰ ψυχῶν ζωσῶν κατὰ
 “γένος, καὶ πετεινὰ πετόμενα ἐπὶ τῆς γῆς κατὰ τὸ
 “στερέωμα τοῦ οὐρανοῦ.” ὅτι δὲ μόνος ὁ ἄνθρωπος
 χειρὶ Θεοῦ ἐπλάσθη, καὶ τοῦτο μαθεῖν ἐστὶν ἀπὸ τῆς
 ἁγίας γραφῆς. “Ἐπλασέ” γάρ φησι, “τὸν ἄνθρω- 5
 “πον, χοῦν λαβὼν ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ἐνεφύσησεν εἰς
 “τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς, καὶ ἐγένετο ὁ
 2 “ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν.” Συνθέτου οὖν τοῦ
 ἀνθρώπου γεγονότος παρὰ τοῦ Δημιουργοῦ Θεοῦ
 ἡμῶν ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος, καὶ τῆς μὲν ψυχῆς 10
 νοερᾶς τε οὔσης, ἀσωμάτου τε καὶ ἀοράτου, τοῦ δὲ
 σώματος αἰσθητοῦ τε καὶ συνθέτου κατασκευασθέντος·
 εἰπόμεν περὶ τῆς συνθέσεως αὐτοῦ, πόθεν τε σύγκει-
 ται, καὶ ἐκ ποίων καὶ πόσων μορίων κατεσκευάσθη,
 καὶ τίς ἡ ἐνέργεια τῶν αὐτοῦ μορίων, καὶ παρὰ τίνος 786

“ducant aquae reptilia animarum viventium per singula ge-
 “nera, et volatilia volantia super terram per stabilimentum
 “caeli:” hominem autem solum manu Dei creatum esse, nos
 docent sacrae scripturae; aiunt enim, [Gen. II. 7.] “Hominem
 “finxit, glebam terrae capiens, et in faciem ipsius afflavit spiri-
 2 “tum vitae, et factus est homo cum anima vivente.” Igitur cum
 homo a Deo nostri Opifice ex anima et corpore constans factus
 fuerit, anima quidem intellectuali et incorporea et invisibili, cor-
 pore autem sensili et composito; de ejus compositione sermonem
 faciamus, unde componitur, ex quot et qualibus constat partibus,
 et quanam est ejus partium functio, et unde prodit earum

1. Ἐξαγέτω] ἐξαγαγέτω LXX.

ib. κατὰ γένος] om. LXX.

2. πετεινὰ] πετηνὰ E.

5. ἔπλασεν] ὁ Θεὸς add. LXX.

ib. φησι] Sic E., vul. φησιν.

6. λαβὼν] om. LXX.

11. νοερᾶς τε οὔσης, ἀσωμάτου τε]
Sic E., vul. νοερᾶς οὔσης καὶ ἀσωμ.12. αἰσθητοῦ τε] Sic E., vul.
om. τε.ib. κατασκευασθέντος] κατασκευ-
ασθέντα A.14. ποίων καὶ πόσων] Sic E.,
vul. πόσων καὶ ποίων.15. τῶν] Hic, ut saepe, pro τῶν
legitur ταῖς apud Fabr. in Ed.
1740, errore scilicet typographico,
quod in Ed. 1724 siglum ꝛ pro ꝛ
repositum esset.

ib. παρὰ] περὶ B.

Fabr. p. 785, 86.

ἡ κίνησις αὐτῶν, καὶ διὰ ποίας αἰτίας τὰ τοιαῦτα οὕτως γέγονασιν.

PROOE-
MIUM.

- 2 Ἔστιν οὖν τὰ μόρια τοῦ σώματος, τὰ μὲν
ψυχικά, τὰ δὲ σωματικά τε καὶ φυσικά. καὶ αὐτῶν
τῶν ψυχικῶν, τὰ μὲν κινητικά, τὰ δὲ αἰσθητικά· τῶν 5
2 δὲ φυσικῶν, τὰ μὲν ζωτικά, τὰ δὲ θρεπτικά. Κεφαλὴ
δὲ καὶ χεῖρες, καὶ σκέλη, θώραξ τε καὶ ὀσφύς, μείζονά
τε καὶ περιεκτικώτερα πάντων τῶν τοῦ σώματος μορίων
γέγονασιν· ἐν αὐτοῖς γὰρ πάντα τὰ μόρια περιέχεται,
τά τε φυσικά καὶ τὰ ψυχικά, ζωτικά τε καὶ θρε- p.4
3 πτικά. Πρῶτον οὖν περὶ τῶν περιεκτικῶν μορίων
εἵπωμεν, ὅπως πρεπόντως ἐγένετο ἢ τε θέσις καὶ ἡ
4 διάπλασις αὐτῶν, καὶ ἡ ἐνέργεια, καὶ ἡ χρεία. Ἀλλ'
ἐπειδὴ καὶ αὐτῶν τῶν περιεκτικῶν μορίων, τὰ μὲν
τοῦ ζῆν ἕνεκα γέγονεν (ὥς κεφαλὴ, καὶ θώραξ, καὶ 15
ὀσφύς), τὰ δὲ τοῦ καλῶς ζῆν (ὥς χεῖρες, καὶ πόδες).

Alia corpo-
ris membra
animalia es-
se, alia na-
turalia.Quaedam
membra vi-
tae causa
creata esse,
quaedam
melioris
vitae.

motio, et quibus de causis haec singula ad hunc modum insti-
tuta sunt.

- 2 Igitur alia corporis membra animalia sive animata sunt, alia
corporea et naturalia: rursus ex animalibus, alia moventia, alia
2 sentientia; naturalium vero, aliqua vitalia, aliqua nutrientia. Caput
autem, manus, crura, pectus, lumbi, majora creata sunt et capa-
ciora inter caeteras corporis partes; his enim omnia membra con-
3 tinentur, naturalia, animata, vitalia et nutrientia. In primis itaque
de continentibus partibus habeatur oratio, ut decenter eorum
4 positus, forma, functio, et usus sese habeant. Caeterum quo-
niam et ex his membris, nonnulla vitae causa creata sunt (ut
caput, pectus, et ilia), nonnulla melioris vitae (ut manus, et

7. δὲ καὶ χεῖρες] om. καὶ E.
ib. καὶ σκέλη] Sic E., vul. om.
καὶ.
ib. θώραξ τε καὶ] Sic E., vul.
om. τε καὶ.
ib. μείζονά τε καὶ] Sic E., vul.

om. τε.

13. ἡ ἐνέργεια] ἡ om. E.

15. ζῆν] Vulgo ζῆν, et sic in ce-
teris hujusmodi infinitivis; sed
vide Elmsl. in Praef. ad Soph.
Oed. Tyr. p. vii. viii.

PROOEMIUM.

Manum ex humero, cubito, et summa manu constare.

Dei sapientiam in manu fabricanda nondum totam inventam.

Nihil esse in nostro corpore ignavum.

Partium usus, ignorantibus functionibus, inveniri non posse.

πρῶτον μὲν περὶ τῶν χειρῶν εἵπωμεν, ὅτι δεόντως κα-
 5 τεσκευάσθησαν. Συνθέτων δὲ καὶ αὐτῶν οὐσῶν ἕκ τε
 βραχίονος, καὶ πήχεως, καὶ ἄκρων χειρῶν, ἀρξώμεθα
 τοῦ λόγου ἀπὸ τῆς ἄκρας χειρὸς, ὅτι εἰς τοσοῦτον
 ἦκει σοφίας ἢ τέχνη τῆς φύσεως, ὥς μήπω πᾶσαν
 αὐτὴν εὐρῆσθαι, τοσοῦτον χρόνον ζητούμενην ὑπὸ
 6 τηλικούτων ἀνδρῶν. Ἐπεὶ γὰρ οὕτως ἐστὶν ὁ Δημι-
 ουργὸς ἡμῶν σοφὸς, ὥς μὴ μίαν ἑκαστον τῶν ὑπ'
 αὐτοῦ γεγονότων ἔχειν χρεῖαν, ἀλλὰ καὶ δύο, καὶ
 τρεῖς, πολλάκις καὶ πλείους, διὰ τοῦτο ῥᾶστον ἤδη
 7 τῶν ἀφανεστέρων τοῖς πολλοῖς παραλιπεῖν ἔνια.
 Νόει οὖν μοι, κατὰ τὸ τοῦ ζώου σῶμα μηδὲν ἀργόν,
 μηδ' ἀκίνητον· ἀλλὰ πάντα παντοίαν ἔμπρακτον
 ἐνέργειαν ἐνεργοῦντα, μετὰ τῆς πρεπούσης κατα-
 σκευῆς, καὶ θείας αὐτοῖς δυνάμεις τοῦ Δημιουργοῦ
 8 χαρισαμένου. Ἐπεὶ δ' οὐκ ἐνδέχεται τῶν μορίων
 ἐξευρίσκειν τὰς χρεῖας, ἀγνοουμένων τῶν ἐνεργειῶν,

pedes); prius de manibus sermo sit, apposite videlicet eas esse compositas. Cumque ex humero, cubito, et summis manibus constent, a summa manu nostra ordiatur oratio, tantum videlicet sapientiae atque artis in ea fabricanda naturam ostendisse, ut nondum tota, a tam claris viris tanto tempore vestigata, inveniri
 6 potuerit. Caeterum quoniam Conditor nostri Deus adeo sapiens est, ut quicquid ab eo creatum est, pluribus usibus, non uni tantum, duobusve, aut tribus sit accommodum, propterea jam facillimum fuerit multos ex his quae obscuriora sunt praetermittere
 7 quaeipiam. Tu igitur tecum cogita, in animali corpore nihil esse ignavum, nihil immobile; sed omnia variis modis decenter structa utilem operam praestare, divinas facultates ipsis summo
 8 Creatore largiente. At quia partium usus, ignoratis functionibus,

1. πρῶτον μὲν] Sic E., vul. πρῶτα.

ib. τῶν χειρῶν] τῶν om. F.

7. Ἐπεὶ γὰρ] Sic E., vul. ἐπεὶ δὲ.

10. διὰ τοῦτο] ἐν τοῦτο E.

13. ἔμπρακτον] ἔμπρακτα D.

14. πρεπούσης] Sic E., vul. προσηκουσης.

16. Ἐπεὶ δ' οὐκ ἐνδέχεται κ.τ.λ.] Conf. Gal. T. III. p. 274, 5.

17. τῶν ἐνεργ.] ἔτι pr. G.

Fabr. p. 786, 87.

διὰ τοῦτο, ἐκάστου τῆς ἐνεργείας ἀναμνήσαντες, ἐπὶ τὰς χρείας εὐθέως μεταβησόμεθα.

3 ΔΙΑ γὰρ τῶν χειρῶν ὁ ἄνθρωπος πολεμίοις ἀντιτάσσεται, ὄπλον παρὰ τοῦ Δημιουργοῦ Θεοῦ δεξάμενος τὰς χεῖρας· δι' αὐτῶν καὶ ἱμάτιον ὑφαίνει, καὶ οἶκον καὶ ναῦν κατασκευάζει, καὶ νόμους γράφει, καὶ βίβλους πρὸς ὑπομνήματα συγγράφεται, καὶ ἄγρια ζῶα ὑποτάττει, τὰ μὲν πρὸς ὑπηρεσίαν, τὰ δὲ τροφῆς ἕνεκεν.

2^α Ὡστε ἐπειδὴ ἀντιληπτικὸν ὄργανον ἐδόθη ἡ χεὶρ τῷ ἀνθρώπῳ, παντοίων μὲν σχημάτων, παντοίων δὲ μεγεθῶν, καὶ [ὄσων] πέφυκεν ἀντιλαμβάνεσθαι, ἅμεινον ἦν αὐτῇ (ὥς καὶ γέγονεν) σχισθῆναι πολυειδῶς· εἰς πολλὰ γὰρ σχισθεῖσα, καὶ τοὺς πολὺν μείζονας [ἐαυτῆς] ὄγκους ῥαδίως περιλαμβάνει, καὶ θηρὰ τὰ σμι-

DE
MANIBUS.
Summarum
manuum
munera.

Summae
manus
quare mul-
tifidae;

inveniri nequeunt, ideo, cujusque functionibus prius explicatis, ad usus illico transibimus.

3 PER manus homo hostibus opponitur, arma a Creatore manus accipiens; per ipsas et vestem textit, et domum et navem construit, et leges scribit, et libros rerum monumenta componit, et feras animantes, alias ad servitia, alias ad escam perdomat.

2^a Quare postquam homini manus data est, instrumentum variarum figurarum, variarum magnitudinum apprehensivum, quatenus ad corripiendum naturaliter apta est, melius ipsi fuit (quemadmodum et est) multifidam esse; nam in multas scissa partes, multo majores moles facile complectitur, et minutissima corpus-

1. διὰ—ἀναμν.] διὸ ἀεὶ περὶ ἐνεργειῶν μνημονεύοντες G.

ib. ἐκάστου] ἐκάστου τε E.

3. Διὰ γὰρ] Sic E., vul. om. γὰρ.

ib. ὁ ἄνθρ.] Sic D., vul. om. ὁ.

4. Δημ. Θεοῦ] om. Θεοῦ vul., Δημ. καὶ Θεοῦ E. Omisi καὶ hic (suadente Ad.) ut sup. p. 2. l. 9, et inf. p. 6. l. 12.

ib. δεξάμενος τὰς χεῖρας] Sic E., vul. τὰς χεῖρας λαβών.

9. Ὡστε κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 9, 10.

10. παντοίων—παντοίων] πάντων—πάντων G.

11. καὶ [ὄσων] πέφ.] ὅσα κινεῖν ἄνθρωπος πέφυκεν G., sententiae forma mutata; ὅσον vul.; ὄσων marg. Bodl.

12. γέγονεν] Sic E., vul. γέγονε.

13. [ἐαυτῆς] Sic G., vul. om. In vers. Lat. lege, majores se ipsa moles.

DE
MANIBUS.

κρότατα τῶν σωμάτων ἀκριβῶς. τοῖς μὲν γὰρ μεγά-
λοις σώμασιν ἐπεκτείνεται, τῇ διαστάσει τῶν δακτύ- p.5
λων αὐτὰ περιλαμβάνουσα· τὰ σμικρότατα δὲ οὐχ
ὅλη πειράται λαμβάνειν (διαδιδράσκει γὰρ), ἀλλ' ἀρκεῖ
πρὸς ταῦτα δυοῖν δακτύλοις [χρῆσθαι] τοῖς ἄκροις. 788

3 Ὡσαύτως δὲ καὶ πρὸς τὸ πολυειδῆ σχήματα περι-
λαμβάνειν καλῶς, ἔσχισται πολυειδῶς· καὶ γὰρ περὶ
τὸ σφαιροειδὲς σφαιροῦσθαι δύναται, κατὰ κύκλον
αὐτὸ περιλαμβάνουσα, καὶ τὰ εὐθῇ ἢ κοῖλα ἀσφα-
4 λῶς περιλαμβάνει. Ἐπεὶ δὲ πολλὰ τῶν σωμά- 10
των μείζονα τὸν ὄγκον ἔχει ὥς πρὸς μίαν χεῖρα,
σύμμαχον ἐκατέρᾳ τὴν ἐτέραν ὁ Δημιουργὸς Θεὸς

quare binae,

cula diligenter assequitur : magna enim corpora digitis distentis
undique ambiens comprehendit ; exigua vero non ipsa tota capere
conatur (diffugerent enim), sed ad haec capienda sufficiunt duo-
3 rum digitorum summitates. Pariter et ad multiformes figuras
rite capiendas, multiplici scissura partita est ; nam circa globosum
aliquod et ipsa in globum curvari potest, ipsum in orbem cin-
4 gens, recta autem et cava secure amplectitur. Verum quoniam
pleraque corpora ampliora sunt quam ut manu contineri valeant,
alteri alteram opem ferre Faber sapientissimus nostri Deus impe-

1. τῶν σωμάτων] om. G.
ib. μεγ. σώμ.] Sic B.C.E., om.
μεγ. vul., om. μεγ. σώμ. G.

3. αὐτὰ] Sic E. G., vul. ταῦτα.
ib. τὰ σμικρότατα] Sic G., vul.
τοῖς μικροῖς.

4. πειράται λαμβ.] Sic E.G., et
fort. C., vul. πρόσληψιν ἐπιχειρεῖ.
ib. διαδιδράσκει γὰρ] οὕτως add.
G., διαδιδράσκει γὰρ marg. Bodl.

5. πρὸς ταῦτα] αὐτῇ add. G.
ib. δακτύλοις] δακτύλοις E., δακ-
τύλων G.

ib. [χρῆσθαι] Sic G., vul. om.
6. Ὡσαύτως κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 10.
ib. Ὡσαύτως δὲ καὶ πρὸς] πρὸς
8' αὐ G.

ib. πρὸς τὸ] πρὸς τῷ E.

7. καὶ γὰρ] ἢ γὰρ E.

ib. περὶ] ἐπὶ F., typogr. fort.
errore.

9. αὐτὸ] αὐτὸ πανταχόθεν G.
ib. τὰ εὐθῇ ἢ κοῖλα—περιλ.] τοῖς
εὐθέσιν ἢ κοίλοις—περιβαίνει G.,
quod mallet, ut τοῦ περιλαμβ. re-
petitio tolleretur.

10. Ἐπεὶ δὲ πολλὰ τῶν κ.τ.λ.]
Cf. Gal. p. 10.

11. ἔχει ὥς πρὸς] εἶχεν ἢ κατὰ G.

12. ἐκατέρᾳ τὴν ἐτέραν] Sic C.G.,
ἐκατέραν vul., ἐκατέραν τὴν ἐτέραν
B., ἐκατέρᾳ τὴν ἐστέραν E.

ib. ὁ δημιουργὸς Θεὸς ἡμῶν] Hic
et semper fere quam Deo Opt. Max.
Theophilus, eam Naturae tribuit
potentiam Galenus.

Fabr. p. 787, 88.

ἡμῶν πεποίηκεν, ὥστε ἀμφοτέρας ἐξ ἐναντίων πε-
 5 ριλαμβανούσας μηδὲν ἀπολείπεσθαι. Διὰ τοῦτο
 ὥσπερ καὶ πρὸς ἀλλήλας νενεύκασι, καὶ πάντη
 4 πεφύκασιν ἴσαι. Τῇ θέσει δὲ οὐκ ἐπ' εὐθείας πάντας
 τοὺς δακτύλους συντέθεικεν, ἐχρῆν γὰρ τὸν ἕνα τοῖς 5
 τέτρασιν ἀντιτεταγμένον εἶναι, ὥσπερ καὶ νῦν ἐστίν·
 οὕτω γὰρ ἔχει θέσεως καὶ κινήσεως ὁ εἷς, ὥστε
 ἐπιστρεφόμενος μεθ' ἐκάστου τῶν τεσσάρων ἐνε-
 γεῖν, ὡς μηδὲ τὸ σμικρότατον σῶμα διαφεύγειν, οἶον
 κέγχρον, καὶ τρίχας, καὶ ἀκάνθας, καὶ τὰ ὅμοια. 10
 2 Διὰ τοῦτο οὖν καὶ μαλακοὶ, καὶ περιφερεῖς, καὶ
 ὄνυχας ἔχοντες κατεσκευάσθησαν· οὐδὲ γὰρ ἂν ἀντι-
 λαμβάνεσθαι ἠδύναντο τῶν σμικρῶν τε καὶ σκληρῶν

DE
 MANIBUS.
 et aequales,
 et in se in-
 clinatae.

Digiti quare
 non in recta
 linea collo-
 cati ;

quare mol-
 les, et un-
 guibus mu-
 niti.

ravit, quare utraque ex adverso cingente, nihil non teneri potest.
 5 Eam ob causam in se vicissim vergunt, et aequum magnitudinis
 4 modum prorsus sortitae sunt. Positu autem non omnes digitos
 secundum rectum collocatos habent, siquidem unum reliquis
 quatuor oppositum esse oportebat, quemadmodum et nunc collo-
 catus est ; sic enim ex digitis unus positus est atque movetur, ut
 ad singulum aliorum quatuor curvatus operam praestet, ut neque
 vel minimum quicquam possit evadere, ut milium, pili, spinae, et
 2 id genus alia. Atque ideo molles, teretes, et unguibus prae-
 muniti creati sunt ; neque enim exigua corpora et dura arripere

1. πεποίηκεν] ἐποίησεν G.
 ib. ἐξ ἐναντ.] ἐξ ἐναντ. μερῶν G.
 ib. περιλαμβανούσας] Sic E.G.,
 vul. παραλαμβανούσας.
 ib. περιλαμβανούσας] αὐτὰ add. G.
 2. μηδὲν ἀπολείπεσθαι] μηδὲν ἀ-
 πολείπεσθαι μιᾷς μεγίστης G.
 ib. Διὰ τοῦτο κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 11.
 ib. Διὰ τοῦτο ὥσπερ] διὰ τοῦτο
 τοῖνυν ὥσπερ vul., ταύτη ἄρα G.
 4. Τῇ θέσει κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 12.
 ib. ἐπ' εὐθείας] ἐπὶ μιᾷς εὐθείας G.
 5. συντέθεικεν] συντέθηκεν B.
 6. τέτρασιν] Sic E., et sic inf.
 p. 27. l. 5, 14 ; vul. τέσσαρσιν.

De forma τέτρασι vide Lobeck ad
 Phryn. p. 409. n.

7. θέσεως καὶ] θέσεώς τε καὶ G.
 ib. ὁ εἷς ὥστε] ὁ εἷς οὗτος ὥστ' G.
 8. ἐπιστρεφόμενος] ἐπιστρεφόμε-
 βραχείας παντελῶς ἐπιστροφὰς G.
 ib. μεθ' ἐκάστου τῶν τεσσάρων]
 ἀντιτεταγμένου add. G.
 11. Διὰ τοῦτο κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 13.
 12. ὄνυχας] ὀνύχων G.
 ib. ἔχοντες] ἔχειν E.
 ib. οὐδὲ γὰρ ἂν] ἂν om. E.
 ib. ἀντιλαμβάνεσθαι] λαβέσθαι G.
 13. ἠδύναντο] Hic E., post σω-
 μάτων vul., ἦν ποτε δυνατόν G.

DE
MANIBUS.

σωμάτων, εἰ σαρκῶδες μόνον αὐτῶν τὸ πέρασ ἦν.
 ἔδρας τοιγαροῦν ἐδέοντο πρὸς τὸ μὴ ἀνατρέπεσθαι,
 3 τοῦτο δ' ἐστὶν ὄνυχες. Πάλιν δὲ οὐδὲ ὄνυξι μόνοις
 οἷόν τε λαβεῖν τῶν τοιούτων οὐδέν· σκληροὶ γὰρ 789
 ὄντες, ἀπὸ τῶν σκληρῶν ὁμοῦ ὀλισθαίνουσιν. 5
 4 Ταῦτ' ἄρα, τῆς μὲν σαρκοειδοῦς οὐσίας ἐν ταῖς τῶν
 δακτύλων κορυφαῖς τὸ τῶν ὀνύχων ὀλισθηρὸν ἐπα-
 νορθουμένης, τῶν δὲ ὀνύχων τὸ τῆς σαρκὸς εὐανά-
 τρεπτον στηριζόντων, ὄργανον ἀντιληπτικὸν ἀπάντων,
 τῶν σκληρῶν ἅμα καὶ σμικρῶν σωμάτων, ὁ δάκτυλος 10
 5 τοιοῦτος ἐγένετο. Πολλαὶ δὲ καὶ ἄλλαι χρεῖαι τῶν
 6 ὀνύχων. Ἐπεὶ τοίνυν τὸ μὲν ἔργον τῆς χειρὸς ἡ ἀν-

valerent, si eorum extremitas carnea tantum foret: munimento
 igitur quopiam, unguibus videlicet, ne repellerentur, indiguerunt.
 3 Iterum solis unguibus quicquam hujusmodi apprehendi nequiret;
 4 durae enim cum sint, a duris dilaberentur. Quamobrem, carnea
 materia in summis digitis unguium lubricitatem moderante, contra
 unguibus carnis ad resistendum imbecillitatem confirmantibus,
 digitus ad omnia, tam dura quam parva, instrumentum tenacissi-
 5 mum effectus est. Sunt autem et multa alia ex unguibus emolu-
 6 menta. Itaque cum manus officium sit apprehensio, in confesso

2. πρὸς τὸ μὴ ἀνατρέπ.] om.
 πρὸς τὸ E.

3. ὄνυχες] An οἱ ὄνυχες legen-
 dum, ut infra §. 6. οἱ μύες?

ib. Πάλιν δὲ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 14.

ib. οὐδὲ ὄνυξι μόνοις οἷόν τε]
 οὐδὲ ὄνυξι μόνοις οὐχ οἷόνται E.,
 αὐτοῖς τοῖς ὄνυξι μόνοις οὐχ οἷόν τε
 G., ὄνυξι μόνοις οὐχ οἷόν τε vul.

4. τῶν τοιούτων οὐδέν] οὐδέν τῶν
 τοιούτων G.

5. ὁμοῦ] ἐτοιμῶς G., quod mal-
 lem, utpote verbum Galeno usita-
 tissimum.

ib. ὀλισθαίνουσιν] Sic E., vul.
 ὀλισθαίνουσι.

6. Ταῦτ' ἄρα τῆς μὲν κ.τ.λ.] Cf.
 Gal. p. 14, 15.

ib. Ταῦτ' ἄρα] Sic E.G., vul. διὰ
 ταῦτ' ἄρα.

ib. σαρκοειδοῦς οὐσίας ἐν ταῖς τῶν
 δακτύλων κορυφαῖς] σαρκ. ἐν ταῖς
 κορ. τῶν δακτ. οὐσ. G.

10. τῶν] Sic E. G., vul. τῶν τε.

ib. σκληρῶν ἅμα καὶ σμικρῶν]
 σμικρῶν ἅμα καὶ σκληρῶν G.

ib. δάκτυλος τοιοῦτος] Sic E.,
 om. vul. τοιοῦτος.

11. ἐγένετο] Sic E.G., vul. γέ-
 γονε.

12. Ἐπεὶ τοίνυν τὸ κ.τ.λ.] Cf.
 Gal. p. 27, 28.

ib. τὸ μὲν ἔργον] Sic E.G., vul.
 om. μὲν.

ib. ἡ ἀντιληψις] om. ἡ E.

Fabr. P. 788, 89.

τίληψις, δῆλον ὡς τὸ πρῶτον αὐτῇ τῆς ἐνεργείας
 μόριόν ἐστι τὸ κινεῖν αὐτήν, τοῦτο δέ ἐστιν οἱ μύες·
 τὰ δ' ἄλλα πάντα, τὰ μὲν ἕνεκα τοῦ βέλτιον γενέσθαι
 τὰς ἐνεργείας, τὰ δὲ ὧν οὐκ ἄνευ γενέσθαι δυνατόν, p.6

7 τὰ δὲ ὑπὲρ τῆς φυλακῆς πάντων ἐδημιουργήθη. Τὸ 5
 μὲν δὴ γένος τῶν ὀνύχων τοῦ βελτίονος ἕνεκα ἐγένετο,
 ἵνα τὰς κορυφὰς τῶν δακτύλων στηρίξῃ· διὰ
 τοῦτο καὶ σκληροὶ συμμέτρως γεγόνασιν, ὅτι οὐκ
 ἀμυντήρια ὅπλα παρὰ Θεοῦ τῷ ἀνθρώπῳ δεδώ-
 ρηται, καθάπερ τοῖς ἀλόγοις ζώοις· ἡμερον γὰρ τὸ 10
 ζῶον καὶ λογικόν. Διατί δὲ περιφερεῖς εἰσι παν-
 ταχόθεν; ὅτι καὶ τὸ κυκλοτερές σχῆμα δυσπαθέστε-

DE
MANIBUS.Ungues
quare medi-
ocriter duri;quare ro-
tundi;

est primum functionis illius membrum esse primum illam movens,
 hoc autem est, ipsi muscoli; caetera vero omnia, alia ut melius
 functiones fiant creata sunt, alia eorum rationem habent, sine
 quibus functiones obire nequeunt, alia vero omnium praecipui
 7 causa sunt fabrefacta. Sane genus unguium ob melius genitum
 est, ut digitorum extrema roboraret; idcirco enim et mediocriter
 duri sunt, quoniam ultricibus armis humanum genus a Deo non
 fuit condonatum, quemadmodum brutae animantes; mite namque
 8 animal homo est et ratione utens. At quare undique rotundi
 sunt? an quoniam rotunda figura inter omnes angulares minime

1. αὐτῇ τῆς ἐνεργείας] Sic G.,
 αὐτῆς τῆς ἐνεργείας E., τῆς ἐνε-
 ρείας αὐτῆς vul.

2. ἐστι] om. E., ἔσται G.

ib. τὸ κινεῖν αὐτήν] πρῶτον ad.
 vul., δι' οὗπερ ἂν εὐρεθῇ κινουμέ-
 νη G. In vers. Lat. lege, primam
 ipsi functionis partem eam esse
 quae ipsam movet.

3. ἕνεκα τοῦ βέλτιον γενέσθαι τὰς
 ἐνεργείας] ἕνεκεν τοῦ βελτιόνως γί-
 νεσθαι τὴν ἐνέργειαν G.

4. τὰ δὲ ὧν] Sic G., vul. τὰ δὲ
 τῶν ὧν.

ib. δυνατόν] δυνατόν ἢ αὐτήν G.

5. φυλακῆς] Sic E.G., vul. κε-
 φαλῆς. In vers. Lat. lege omnium

pro custodia.

ib. πάντων] ἀπάντων τουτῶν G.

ib. ἐδημιουργήθη] ἐδημιουργήθη B.

ib. Τὸ μὲν κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 28, 31.

6. ἕνεκα] ἕνεκεν G.

ib. ἐγένετο] ἐφαίνεται γεγονέναι G.

7. ἵνα τὰς κορυφὰς—στηρίξῃ] ἢ
 ταῖς κορυφαῖς—στηρίζει E.

ib. διὰ τοῦτο] Sic E., add. γὰρ vul.

9. δεδωρήται] δεδώρηται A.B.

11. λογικόν] πολιτικόν G.

ib. Διατί κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 31.

ib. πανταχόθεν] Sic E.G., vul.
 πάντοθεν.

12. ὅτι] ἢ ὅτι C. ut inf. p. 14. l. 8.

ib. τὸ κυκλοτερές] Sic B., τὸ κυ-
 κλοφερές E., om. τὸ vul.

DE
MANIBUS.
quare in
longitudi-
nem tan-
tum auges-
centes.

Digitorum
ossa quare
facta ;

ρόν ἐστὶ τῶν τὰς γωνίας ἔχόντων σχημάτων, εὐ-
9 θραυστα γὰρ τὰ τοιαῦτα. Αὐξάνονται δὲ οὐκ εἰς
πλάτος καὶ βάθος, ἀλλὰ μόνον εἰς μῆκος ταῖς θριξὶ
παραπλησίως, ὑπὲρ τοῦ τοῖς ἀποτριβομένοις ἐκά-
στοτε κατὰ τὸ πέρασ αὐτῶν εἶναι τὸ ἀντικαθιστά- 790
10 μενον. Οὕτω μὲν εἰς ἄκρον ἤκει προμηθείας τὰ κατὰ
5 τοὺς ὄνυχας παρὰ τοῦ ἀγαθοῦ Θεοῦ ἡμῶν· τὸ
δὲ τῶν ὀστέων γένος ἐν τοῖς δακτύλοις, ὅτι καὶ
αὐτὸ τοῦ βελτίονος ἕνεκα γέγονεν, ἐκ τῶνδε ἂν
μάθοις. κινεῖσθαι μὲν γὰρ πολυειδῶς ὑπῆρχεν ἂν αὐ- 10
τοῖς καὶ χωρὶς τῶν ὀστέων, ὥσπερ καὶ πολύποσι· τὸ
ἐδραῖον δὲ οὐκ ἂν ποτε ἔχοιεν, ἀποροῦντα ἀντιβατικῶς

9 est patibilis, eo quod minime refringi potest? Augescunt vero
non in latum aut profundum, sed haud aliter ac pili in longitu-
dinem tantum, quapropter secundum extrema causis eos con-
10 terere valentibus renituntur. Ita humanorum unguium struc-
tura ab opifice nostri Deo maximam providentiam sortita est;
5 ipsum quoque ossium digitos constituentium genus melioris
causa factum esse, inde discendum est: siquidem et multiformiter
citra ossa, non secus ac polypi, moveri possent; firmamentum

1. τῶν τὰς γωνίας ἔχόντων σχη-
μάτων] Sic E., vul. πάντων τῶν
σχημάτων τῶν γων. ἔχόντων.

ib. εὐθραυστα] Sic E., vul. ἄ-
θραυστα. In vers. Lat. lege, eo
quod istae facile refringi possunt.

2. τὰ τοιαῦτα] om. E.

ib. Αὐξάνονται κ. τ. λ.] Cf. Gal.
p. 31.

ib. εἰς πλάτος καὶ βάθος] εἰς μῆ-
κος καὶ βάθος καὶ πλάτος ὁμοίως
τοῖς ἄλλοις μέρεσιν G.

3. μόνον εἰς μῆκος, ταῖς θριξὶ
παραπλησίως] ταῖς θριξὶ παραπλη-
σίως εἰς μῆκος μόνον G.

4. ὑπὲρ—ἀντικ.] Sic E.G., vul.
ὥστε κατὰ τὸ πέρασ αὐτῶν εἶναι τὸ
ἀντικαθιστάμενον τοῖς ἀποτρίβειν
αὐτοὺς δυναμένοις. In vers. Lat.
lege, ut in locum ejus quod assidue
exteritur in ipsorum extremitate,

sit aliquid quod sufficiatur.

ib. ὑπὲρ τοῦ τοῖς ἀποτριβομένοις
ἐκάστοτε] Sic G., ὑπὲρ τούτοις ἀ-
ποτριβόμενα ἐκάστοτε E.

5. εἶναι τὸ ἀντικαθιστάμενον]
om. τὸ F. (typogr. fort. errore),
εἶναι τι τὸ ἀντικ. G.

6. Οὕτω μὲν κ. τ. λ.] Cf. Gal.
p. 31, 32.

ib. Οὕτω μὲν] Sic E., οὕτω μὲν
οὖν G., ἀλλ' οὕτω μὲν vul.

7. τὸ δὲ τῶν κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 32.

9. αὐτὸ] αὐτὸ τοῦτο G.

10. μὲν γὰρ] μὲν δήπου G.

11. πολυποσι] τοῖς πολυποσι G.

ib. τὸ ἐδραῖον δὲ] τὸ δ' ἐδραῖον
ἐν τοῖς ἔργοις G.

12. οὐκ ἂν ποτε ἔχοιεν] Sic E.,
οὐκ ἂν ποτε ἔσχομεν G., οὐκ ἂν εἶ-
χον vul.

Fabr. p. 789, 90.

καὶ σκληροῦ μορίου· τοιοῦτον δέ ἐστιν ἐν τοῖς τῶν
 2 ζώων σώμασι τὸ γένος τῶν ὀστέων. Ἐπεὶ δὲ καὶ
 κάμπτεσθαι, καὶ ἐκτείνεσθαι, καὶ πολυειδῶς ἅμα
 κινεῖσθαι οἱ δάκτυλοι πεφύκασιν, οὔτε ἐξ ἐνὸς ὀστού,
 οὔτε ἴσοι τὸ μέγεθος ἐγεγόνεισαν, ἀλλ' ἐκ τριῶν τε 5
 καὶ ἀνίσων ἀλλήλοις συνηρθρωμένων, ὥς εἰς ἅπασαν
 3 ἐνέργειαν ἐτοίμως σχηματίζεσθαι. Πρὸς δὲ ταῦτα
 χρήσιμος καὶ ἡ τῆς σαρκὸς γένεσις, συνειλημένη τοῖς
 ὀστοῖς, καὶ σκέπουσα πανταχόθεν, καὶ τὰς κενὰς
 χώρας ἐν ταῖς κάμψεσιν ἀναπληροῦσα, ὥς φαίνεσθαι 10
 κατὰ τοὺς κατ' εὐθὺ κειμένους τέσσαρας δακτύλους
 ἔξωθεν μὲν ὀλιγοστήν ἢ οὐδ' ὅλως, ἔσωθεν δὲ καὶ ἐν
 τοῖς πλαγίοις μέρεσι πλείστην· ὥς, εἰ καί τι τῶν
 ὑγρῶν σωμαίων ἐθέλοις κατέχειν, ὑπτίαν ἐργασά-
 μενος τὴν χεῖρα, μὴ ἑὰν ἐκρυῆναι. ἔτι δὲ πρὸς 15

quare tria et
inaequalia.Digiti quare
carne tecti.

autem non haberent, indigentes renitente et dura particula, quale
 2 est in animantium corporibus ossium genus. Praeterea quoniam
 et curvari, et extendi, et variis simul motibus agitari digiti natu-
 raliter apti sunt, neque ex osse uno, neque eodem magnitudinis
 modo fuere formati, sed ex tribus et inaequalibus inter se arti-
 culate junctis, ut ad quodcunque opus praesto effigiem capiant.
 3 Ad haec sane utilis est et carnis creatio, quae ossibus adhaerescit,
 undique tegens, et loca replens in flexuris vacua, ut in quatuor
 digitis secundum directum collocatis extrinsecus paucam aut
 nullam carnem videre liceat, interius autem et a lateribus pluri-
 mam; ut, si aliquod humidum supina manu continere velis, nihil

1. καὶ] τε καὶ G.

2. Ἐπεὶ δὲ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 33.

4. ἐξ ἐνὸς ὀστού] ἐξ ἐνὸς μόνου G.

5. τριῶν τε καὶ] Sic E., vul.
τριῶν καὶ.6. ἀλλήλοις συνηρθρωμένων] κατ'
ἄρθρον ἀλλήλοις συναπτόντων G.

7. Πρὸς δὲ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 36.

8. γένεσις] γένεσιν A.

11. κατὰ τοὺς] om. κατὰ E.

12. οὐδ' ὅλως] Sic G., et marg.
Bodl., vul. οὐδόλως.

13. ὥς εἰ καί] ὥστ' εἰ καὶ G.

ib. τι τῶν ὑγρῶν] τὸ τῶν ὑγρῶν E.

15. μὴ ἑὰν] Sic E.G., μὴ ἑὰν
αὐτὸ vul.ib. ἔτι δὲ πρὸς τούτοις] καὶ πρὸς
τούτοις ἔτι G.

DE
MANIBUS.
Communia
carnis mu-
nera.

Digitorum
articuli
quare tres;

τούτοις, μαλάττειν καὶ τρίβειν ὅσα μετρίως μαλακά.
4 Αὗται μὲν ἴδιαι χρεῖαι τῆς ἐν τῇ χειρὶ σαρκός· αἱ δὲ 79¹
κοιναὶ, τὸ οἶον πρόβλημά τι τοῖς ὀστώδεσι σώμασι p.7
τὴν σάρκα εἶναι, καὶ ὅτι ἅπασαν θερμὴν ἐντὸς ἐαυτῆς
ἔχει τὴν ἐκ τοῦ αἵματος ἰκμάδα, καὶ ὅτι θερμὴ οὖσα 5
συμμέτρως, ἀρήγει κατ' ἴσον ταῖς ἀμετρίαις κρύους
5 τε καὶ θάλπους. Ἀλλὰ περὶ μὲν σαρκὸς γενέσεως
6 τῆς ἐν τοῖς δακτύλοις ἀρκεῖ τοσαῦτα· περὶ δὲ τῆς
ἄρθρων φύσεως τῶν ἐν τοῖς δακτύλοις αὖθις ἐπάνι-
μεν, εἰπόντες αὐτῶν τό τε πλῆθος, καὶ τὸ μέγεθος, 10
καὶ τὸ σχῆμα, καὶ τὸν τρόπον τῆς διαρθρώσεως.

2 Περὶ μὲν πλῆθους, ὅτι διὰ τριῶν ἐπιτελεσθῆναι

prorsus effluat: praeterea carne molliantur et atterantur quae-
4 cunque mollia sunt. Haec utique propria sunt carnis in manu
emolumenta; communia autem, quoddam ceu propugnaculum
osseis corporibus caro est, et omnem a sanguine veluti rorem
calidum intra se continet, cumque moderate calens sit, aequè in
5 excellenti frigore atque in calore opitulatur. Et de digitorum
6 carne hactenus dictum sit; de ipsorum autem artubus deinceps
agendum, et eorum multitudo, magnitudo, figura, modusque
2 juncturae examinanda sunt. De multitudine, quod tribus tantum

1. ὅσα μετρίως μαλακά] ὅσα
συμμέτρως μαλακῶν τῶν μαλακτόν-
των τε καὶ τριβόντων ὀργάνων δεῖ-
ται G.

2. Αὗται μὲν κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 37.
ib. Αὗται μὲν ἴδιαι] ἴδιαι μὲν οὖν
αὗται G.

ib. ἐν τῇ χειρὶ] Sic E.G., ἐν
χερσὶ vul.

4. ἅπασαν] om. G.
αἷ

5. αἵματος] ἔματος A.

ib. ὅτι θερμὴ] ὅτε θερμὴ A.

6. ἀρήγει κατ'] ἀρίγει καθ' E.

ib. ταῖς] Sic E.G., vul. ἐν ταῖς.

ib. ἀμετρίαις] ἀμφοτέραις add. G.

ib. κρύους τε] κρύους θ' ἅμα G.

7. Ἀλλὰ περὶ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 38.

ib. σαρκὸς] σαρκῶν G.

ib. γεν. τῆς ἐν τοῖς δακτ.] om. G.
8. τοσαῦτα] καὶ ταῦτα G.

ib. περὶ δὲ τῆς] περὶ δὲ τῆς τῶν
G., περὶ καὶ τῆς A.

9. ἄρθρων] ἄνθρωπων A., ἄρθρων
καὶ ὀστέων G.

ib. τῶν ἐν τοῖς] τῆς ἐν τοῖς G.

ib. αὖθις ἐπάνιμεν] Sic E., ὅθεν
λέγοντες ἔμπροσθεν ἀπελίπομεν add.
G., vulg. ῥητέον.

10. εἰπόντες αὐτῶν τό τε πλῆθος]
Sic E., vul. καὶ διευκρινητέον τό τε
πλῆθος αὐτῶν.

ib. αὐτῶν τό τε πλῆθος] ὅτι το-
σοῦτον add. G.

ib. τὸ μέγεθος] καθ' ἕκαστον ins.
G., et add. ὅτι τηλικούτον.

11. τὸ—τὸν—τῆς] om. G.

12. Περὶ μὲν κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 39.

Fabr. p. 790, 91.

DE
MANIBUS.posteriores
quare prio-
ribus mino-
res;quare for-
mae pyra-
midalis;

τούτους ἀναγκαῖον μόνων· τὰ γὰρ ἐκ πλειόνων
συγκείμενα μορίων ῥᾶον ὀκλάζει τῶν ἐξ ἐλαττόνων·
ἐλάττω δὲ τῶν τριῶν εἴπερ ἐγένετο, τὴν ποικιλίαν
τῶν κατὰ μέρος σχημάτων οὐκ ἂν ἔσχε τοσαύτην.
ἴν' οὖν καὶ κινῆται πολυειδῶς, καὶ φύγῃ τὴν εὐπά- 5
3 θειαν, ὃ τῶν τριῶν ἀριθμὸς αὐτάρκης. Περὶ δὲ
μεγέθους, ὅτι χρὴ τὸ προτεταγμένον ὑπερέχειν τοῦ
μετ' αὐτὸ, πρόδηλον παντί· τὸ μὲν γὰρ ὀχεῖ, τὸ δὲ
ὀχεῖται, μείζον δὲ χρὴ εἶναι τὸ βαστάζον τοῦ
βασταζομένου· γενέσθαι γὰρ ἐτέρως τοῦτο ἀμήχανον, 10
μὴ κατὰ βραχὺ μειουμένου τοῦ μεγέθους τῶν ὀστέων.
καὶ διὰ τοῦτο ἔλαττον χρὴ εἶναι τοῦ προτέρου τὸ
7 δεύτερον. Περὶ δὲ τοῦ σχήματος αὐτῶν, ὅτι μὲν

internodiis constare digitos necesse est; nam quae ex pluribus
partibus componuntur noxae magis patent quam quae ex paucio-
ribus; ut si ex paucioribus quam tribus, tam varias figuras subire
non possent: ut igitur multis motionibus moveantur, minimeque
3 periculis obijciantur, ternarius numerus erat aptissimus. De
magnitudine autem, neminem latet os primo loco positum se-
quenti majus esse; illud enim vehit, hoc vehitur, at vehens vecto
majus esse oportet; secus autem id fieri nequit, quin paulatim
ossium magnitudo minuatur: ideoque secundum priore minus
7 esse necesse est. Quantum ad figuram pertinet, quod a latiore

1. ἀναγκαῖον μόνων] ἀναγκ. μό-
νον E., καὶ μόνων ἀναγκ. ἦν vul.

2. συγκείμενα μορίων] μορίων
συγκείμενα G.

ib. ῥᾶον ὀκλάζει] Sic E.G., vul.
ῥᾶον πᾶσχει.

3. ἐλάττω δὲ τῶν τριῶν] τῶν
τριῶν om. G.

4. μέρος] μέρος E.

5. κινῆται] κινεῖται A.B.E.

ib. εὐπάθειαν] ἀπάθειαν A.B.

6. Περὶ δὲ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 39.

ib. Περὶ δὲ μεγέθους] καὶ μεγέ-
θει δ' G.

8. παντί] πάντῃ ρ. παντί A.,

πάντῃ B.E.

ib. τὸ μὲν γὰρ] om. γὰρ E.

ib. τὸ δὲ ὀχεῖται] Sic B.C.E.F.G.,
om. A.D.M.

9. μείζον δὲ] μείζον δ' αὖ G.,
μείζον γὰρ E.

ib. χρὴ εἶναι] Sic E., εἶναι χρὴ G.,
om. χρὴ vul.

10. γενέσθαι γὰρ] γεν. δὲ C.G.

ib. ἐτ. τοῦτο ἀμ.] ἀμ. τοῦτο ἐτ. G.

12. ἔλαττον χρὴ] ἔλ. ἀεὶ χρὴ G.

ib. εἶναι τοῦ προτέρου τὸ δεύτε-
ρον] τὸ δεύτερον εἶναι τοῦ προτ. G.

13. Περὶ δὲ τοῦ σχήματος κ.τ.λ.]
Cf. Gal. p. 40.

DE
MANIBUS.

quare ro-
tundi;

quare ex-
trinsecus
convexi,
non item
intrinsicus,

ἀπὸ πλατυτέρας τῆς ἄνω βάσεως εἰς στενοτέραν τὴν
κάτω τελευτᾷ, τὰς αὐτὰς ἔξει τοῖς περὶ τοῦ μεγέθους 792
2 εἰρημένοις αἰτίας. Ὅτι δὲ καὶ περιφερῇ, τὴν δυσπά-
θειαν αἰτιατέον· ἀπάντων γὰρ τῶν σχημάτων τὸ τοι-
οῦτον δυσπαθέστατον, ὥς ἂν οὐδεμίαν ἔχον ἐξοχήν 5
ὑπὸ τῶν προσπιπτόντων ἔξωθεν ἀποθραυσθῆναι δυ-
3 ναμένην. Διατί δὲ ἀκριβῶς μὲν ἔξωθεν κυρτὸν,
ἔνδοθεν δὲ κακὸν τῶν πλαγίων οὐκ ἀκριβῶς; καὶ
τοῦτο τοῦ βελτίονος ἕνεκα. τοῖς μὲν γὰρ ἐντὸς
μέρεσιν οἱ δάκτυλοι καὶ τρίβουσι, καὶ μαλάττουσι, 10
καὶ λαμβάνουσι τὰ σύμπαντα· χεῖρον δ' ἂν ἐγίνετο,
κυρτῶν ταύτῃ γινομένων τῶν ὀστέων· τοῖς δ' ἐκτὸς οὐ-
δὲν τούτων, οὐδ' ἄλλην τινὰ ἐνέργειαν ἐνεργοῦντες, εἰς
μόνην τὴν δυσπάθειαν ἀκριβῶς παρεσκευάσθησαν κυρ-

basi superiore in arctiorem inferiorem desinant, eadem sunt
2 causae quas et de magnitudine diximus. Teretia sunt quoque,
quoniam minus patiuntur; omnium enim figurarum tutissima
rotunda est, eo quod nihil habet eminens quod externis occursans
3 refringi queat. Caeterum quare extrinsecus exquisite convexa
videntur, intrinsicus et a lateribus non item? an id etiam meli-
oris notae causa factum fuit? nam digiti internis partibus terunt,
subigunt, capiuntque omnia; quod deterius fieret, si hac parte
ossa gibba forent; exteriori autem nihil quicquam istorum, ne-

2. τοῖς περὶ τοῦ μεγέθους εἰρημέ-
νοισι αἰτίας] ταῖς περὶ τοῦ μεγ. εἰρη-
μέναις χρεῖαις G., τῆς περὶ τοῦ μεγ.
εἰρημένης αἰτίας E.

3. Ὅτι δὲ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 40.

4. τῶν σχημάτων] τῶν om. G.

5. δυσπαθέστατον] -θέσταται A.

ib. οὐδεμίαν] μηδεμίαν G.

6. δυναμένην] δυνάμενον E.

7. Διατί κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 40.

ib. Διατί δὲ] ἕκαστον add. G.

ib. ἔξωθεν κυρτὸν] κυρτὸν ἔξ. G.

8. κακ] vul. κακ, et sic in simi-
libus; vide autem Pors. in Praef.
ad Eurip. Hec. p. 2, 12.

ib. οὐκ] οὐκέτ' G.

ib. καὶ τοῦτο] ἢ καὶ τοῦτο C.G.

9. τοῖς μὲν γὰρ] γὰρ om. E.

ib. ἐντὸς μέρεσιν] ἐντὸς αὐτῶν
μέρεσιν G.

10. μαλάττουσι] μαλάσσουνσι G.

11. τὰ σύμπαντα] τὰ πάντα G.

12. γινομένων] γενομένων G.

ib. οὐδὲν τούτων οὐδ'] οὔτε τού-
των οὐδὲν οὔτ' G.

13. εἰς μόνην τὴν δυσπ.] om. vul.,
ἀλλ' εἰς μόνην τὴν σ.....πάθειαν E.,
εἰς μόνην μὲν δυσπάθειαν G.

14. παρεσκ. κυρτοί] Sic E., om.
κυρτοὶ G., κατεσκ. κυρτοὶ vul.

Fabr. p. 791, 92.

DE
MANIBUS.
neque a la-
teribus;

4 τοί. Ἐν δ' αὖ τοῖς πλαγίοις τὸ μὲν δυσπαθὲς εἶχον
ἀλλήλους φρουροῦντες, ἐδέοντο δὲ ἐν τῷ συνάγεσθαι
μηδεμίαν ἀπολιπεῖν χώραν κενὴν ἐν τῷ μεταξύ· οὐκουν p.8
5 ἐχρῆν αὐτοὺς κυρτοὺς ταύτη γενέσθαι. Πίστις δὲ ἱκανὴ
τοῦ λεγομένου τὸ τοῦ μεγάλου δακτύλου καὶ τοῦ μικροῦ, 5
τοῦ μὲν τὴν ἄνωθεν, τοῦ δὲ τὴν κάτωθεν περιφέρειαν
κυρτὰς ἀκριβῶς γενέσθαι· οὔτε γὰρ ἐφρουροῦντο
[ταύτη] πρὸς οὐδενός, οὔθ' ὠμίλουν ἐτέρῳ δακτύλῳ.
6 Θαῦμα μὲν δὴ καὶ τοῦτο τοῦ ἀγαθοῦ Θεοῦ ἡμῶν τοῦ
διαπλάσαντος οὕτως τὴν τῶν ὀστέων κατασκευὴν, 10
θαῦμα δὲ οὐδὲν ἥττον καὶ ὁ τῆς διαρθρώσεως τρόπος.
οὐ γὰρ ἀπλῶς, οὐδὲ ὡς ἔτυχεν, ἐκ τριῶν ὀστέων
ἕκαστος διήρθρωται τῶν τεσσάρων δακτύλων, ἀλλ'

quomodo
coagmen-
tati;

4 que aliud quippiam agentia, ad unguem gibba fuerunt. Sed a
lateribus sese mutuo defendentia aegre a peregrinis causis vio-
lantur, opus est autem cum inter sese committuntur ne ulla rima
patens inter ea relinquantur; quare hac parte ut essent rotunda
5 non decuit. Dictis nostris inde fides acquiritur, magni digiti
superiorem, minimi inferiorem ambitum, ad amussim fuisse ro-
tundum; a nullo namque partes hae defendebantur, neque alteri
6 digito adhaerescebant. Id utique est boni Dei nostri miraculum
tam eleganter ossium composituram statuentis, miraculumque
nihilo minus ipse juncturarum modus: eo quod neque simpliciter,
neque utcunque externis ossibus unusquisque quatuor digitorum

1. Ἐν δ' αὖ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 40.

ib. Ἐν δ' αὖ τοῖς] ἐν δ' αὐτοῖς D.

ib. εἶχον] Sic E.G., vul. εἶχον ἄν.

2. ἀλλήλους] Sic E.G., vul. ἀλ-
λήλοις.

ib. ἐδέοντο δὲ] ἐδέοντό τε G.

3. χώραν κενὴν ἐν τῷ μεταξύ] ἐν
τῷ μεταξύ χώραν κενὴν G.

ib. οὐκουν apud recentiores idem
significat quod apud veteres οὐκ οὖν
sine interrogatione. Vide Elmsl.
ad Eurip. Heracl. v. 256.

4. Πίστις δὲ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 41.

7. κυρτὰς ἀκριβῶς γενέσθαι] Sic

E.G., ἀκρ. γεν. κυρτὰς B., ἀκρ. γεν.
κυρτήν vul.

8. [ταύτη] Sic G., ταυτὶ vul.

ib. οὔθ'] οὐτ' E.

ib. ὠμίλουν] Sic A.B.G., ὀμί-
λουν vul.

9. Θαῦμα μὲν κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 41.

ib. καὶ τοῦτο] καὶ τὸ G.

ib. τοῦ διαπλάσαντος οὕτως τὴν
τῶν ὀστέων κατασκευὴν] ἐν τῇ τῶν
ὀστέων κατασκευῇ G.

13. ἕκαστος διήρθρωται τῶν τεσ-
σάρων δακτύλων] ἕκαστος τῶν δακ-
τύλων ἐγένετο G.

DE
MANIBUS.

ὥσπερ οἱ τῶν θυρῶν στρόφιγγες, οὕτως καὶ τῶν 793
 ἄρθρων ἕκαστον ἐξοχὰς [κοιλότησιν] ἀντεμβαινούσας
 ἔχει συμμέτρους. εὐρυτέρας μὲν γὰρ τῆς κοιλότητος
 γενομένης, χαλαρὸν ἂν ᾦν τὸ ἄρθρον· στενοτέρας δὲ,
 δυσχερὲς τε ἂν ἡ κίνησις ἐγίνετο μηδεμίαν ἀναστρο- 5
 φὴν ἔχουσα, καὶ κίνδυνος οὐ μικρὸς τὰς ἐξοχὰς τῶν
 ὀστέων θραυσθῆναι στενοχωρουμένας. Ἄλλ' οὔτε
 τούτων οὐδέτερον ἐγένετο, καὶ πάσας τῶν ὀστέων τὰς
 κοιλότητας οἷον ἄμβωνές τινες κύκλῳ περιθέουσιν,
 ἀσφάλειαν μεγάλην τοῖς ἄρθροις παρεχόμενοι, τοῦ 10
 μήποτε ἐκπεσεῖν ἄνευ τινὸς ἐξαισίου ἀνάγκης.
 8 Ἄλλ' ἐπεὶ πάλιν ἐκ τῆς οὕτως ἀσφαλοῦς κατα-
 σκευῆς κίνδυνος ἦν τὰς τε κινήσεις δυσχερέστερον
 γίνεσθαι, τὰς τε ὑπεροχὰς ἐκτρίβεσθαι, διὰ τοῦτο

coagmentatus est, sed quemadmodum valvarum cardines, sic arti-
 culorum quilibet eminentes quosdam tumores in cava illis magni-
 tudine respondentia subeuntes possident: nam si capax nimis
 esset sinus, laxior artus labasceret; si angustior, aegre motus
 fieret nullam habens in conversione lubricitatem, discrimenque
 haud mediocre instaret ne ossium tubercula nimis arctata fran-
 7 gerentur. Sed neutrum horum factum est, omnesque ossium
 sinus veluti colliculi quidam ambiunt, magnum praesidium ossibus
 praeberentes, ut nunquam citra insignem necessitatem luxatio fiat.
 8 Caeterum quoniam adhuc tam munita structura periculo non
 vacabat quin motus difficilior prodiret, atque illae prominentiae

1. οὕτως] οὕτω G.	8. τῶν ὀστέων τὰς] Sic E.G., τὰς
2. [κοιλότησιν] Sic C.G., vul.	τῶν ὀστέων vul.
κοιλοτήτων.	9. ἄμβωνές τινες] ἄμβωνάς τινας E.
ib. ἀντεμβαιν.] ἐμβαιν. G.	ib. περιθέουσιν] περιθέοντας E.
3. συμμέτρους] Sic E., om. G.,	10. παρεχόμενοι] om. E.G.
vul. σύμμετρα.	11. μήποτε] μηδέποτε G.
ib. εὐρυτ. μὲν γὰρ] ἡ χρὴ add. G.	ib. ἐξαισίου] Sic E., ἐξαισίας vul.
4. χαλαρὸν ἂν ᾦν] χαλαρὸν ἂν ᾦν	12. Ἄλλ' ἐπεὶ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 42.
καὶ ἀστήρικτον G.	ib. ἐπεὶ] ἐπειδὴ G.
5. δυσχερὲς τε] Sic E., om. τε vul.	14. ὑπεροχὰς] τῶν ὀστέων add. G.
6. κίνδυνος] κίνδυνος ἦν G.	ib. διὰ τοῦτο—δεδώρηται] διττὴν
7. Ἄλλ' οὐδ. κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 42.	αὐτὴς καὶ πρὸς ταύτῃ ἡ φύσις εὐρη-
ib. οὔτε τούτων οὐδέτερον] Sic	κεν ἐπικουρίαν G.
E.G., οὐδέτερον τούτων vul.	

Fabr. p. 793, 94.

διττὴ βοήθεια παρὰ τοῦ Δημιουργοῦ τούτοις δεδώ-
 ρηται· χόνδρῳ μὲν γὰρ πρότερον τούτοις ὑπαλείψας
 τῶν ὀστέων ἑκάτερον, ἐπιχέας δὲ τοῖς χόνδροις, οἷον
 ἔλαιον, λιπαρὸν καὶ γλισχρὸν χυμὸν, εὐκίνητός τε
 ἅμα καὶ ἀνέκπτωτος ἅπαντα διάρθρωσις ἐγένετο τῶν⁵
² ὀστέων. Ἦν μὲν οὖν καὶ τὸ κατὰ τὰς κοιλότη-
 τας τῶν ὀφρύων τέχνημα τῆς δημιουργίας ἱκανὸν
 κωλύειν τὰς διεκπτώσεις τῶν ἄρθρων· ἀλλ' οὐκ ἐπί-
 στευσεν αὐτῷ μόνῳ τὴν φυλακὴν ὁ Θεὸς, εἰδὼς πολ-
 λὰς καὶ πολλάκις βιαίους τε καὶ σφοδρὰς κινήσεις¹⁰
³ καταληψομένας τὸ ζῶον. Ἴν' οὖν πανταχόθεν ἀκρι-⁷⁹⁴
 βῶς ἅπαν ἄρθρον φρουρηθῇ, συνδέσμους τινὰς τῶν
 ὀστέων ἑκατέρων ἐξέφυσεν, [ἐκ θατέρου] καθάπτοντας^{p.9}

DE
MANIBUS.
quomodo
cartilagine
tecti, et
synovia
uncti;

quomodo
ligamentis
connexi.

eliderentur, propterea geminum subsidium adversus haec a
 summo Creatore paratum est; nam cartilaginem prius utrique
 ossi illinens, cartilaginesque, quodam ceu oleo, pingui viscidoque
 humore perfundens, bene versatilem simul et firmissimam uni-
² versam ossium compagem comparavit. Erat sane in sinibus
 summorum ossium sufficiens artis opus ad arcendam artuum
 luxationem; non ei tamen soli hanc curam Divina Providentia
 mandavit, cum multoties multis vehementibus ac violentis mo-
³ tibus animalia vexatum iri cognosceret. Igitur ut absolute et
 ab omni parte articulus quisque in tuto esset, copulas quasdam

2. τούτοις] Sic A.E., om. G.,
 τούτων vul.

3. τοῖς χόνδροις] αὐτοῖς ἄνωθεν
 τοῖς χόνδροις G.

4. ἔλαιον] ἔλαιόν τι C.G.

ib. εὐκίνητός] Sic E.G., vul. εὐ-
 κίνητόν.

5. ἀνέκπτωτος] ἀκατάτριπτος G.,
 ἀνέκπτωτον vul.

ib. ἅπαντα διάρθρωσις] Sic E.G.,
 ἅπανσαν διάρθρωσιν vul.

ib. ἐγένετο τῶν ὀστέων] Sic E.,
 τῶν ὀστέων ἐγένετο G., τῶν ὀστέων
 ἀπειργάσατο vul.

6. Ἦν μὲν κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 42.

ib. τὸ κατὰ τὰς κοιλ. τῶν ὀφρ.]

τὸ τῶν κατὰ τὰς κοιλ. ὀφρ. G.

7. τέχνημα] Sic E., ἐπιτέχνημα
 G., τέχνασμα vul.

ib. δημιουργίας] δημιουργίας B.,
 δημιουργίας D., φύσεως G.

8. διεκπτώσεις] ἐκπτώσεις G.

9. ὁ Θεός] om. E.

ib. πολλὰς καὶ] om. καὶ vul.

10. βιαίους τε καὶ σφοδρὰς κινή-
 σεις] κινήσεις βιαίους τε καὶ σφο-
 δρὰς G.

11. Ἴν' οὖν κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 43.

12. φρουρηθῇ] φρουροῖτο G.

13. ἑκατέρων] ἀμφοτέρων G.

ib. [ἐκ θατέρου] Sic C.G., ἐκατέ-
 ρου vul., ἐκατέρας E.

DE
MANIBUS.

Ossium
supercilia
quare im-
paria.

εἰς θάτερον. εἰσὶ δὲ αὐτῶν οἱ μὲν, ὥσπερ νεῦρα, στρογγύλοι τε καὶ παχεῖς, οἱ δὲ, ὥσπερ ὑμένες, προμήκεις τε καὶ [λεπτοὶ,] κατὰ τὴν χρείαν αἰ τῶν ἄρθρων τοιοῦτοι γεγονότες· μέγιστοί τε καὶ παχύτατοι τά τε κυριώτατα τῶν ἄρθρων φρουροῦντες καὶ συνδέ-
4 οντες, οἱ λοιποὶ δὲ ἐν τοῖς ἀκυροτέροις αὐτῶν καὶ μικροτέροις. Ταῦτ' οὖν ἅπαντα κοινῶς κατὰ πᾶν ἄρθρον ἐτεχνήσατο, καὶ κατὰ τοὺς δακτύλους, ἐν τούτοις γὰρ ἔπρεπε μάλιστα· μικραὶ μὲν γὰρ αἱ διαρθρώσεις αὐτῶν, ἀλλ' ἀκριβῶς ἐγγεγλυμμέναι, λεπταῖς τε ἴτυσι
10 πανταχόθεν ἐστεφανωμέναι, καὶ χόνδροις ἰσχυνοῖς ἐπαλημιμέναι, καὶ συνδέσμοις ὑμενώδεσι συνημιμέναι.
5 Τὸ δὲ μηδαμῇ τὰς ὀφρύας τῶν ὀστέων ἴσας ἐργά-

ab utroque osse produxit, ab altero ad alterum pertingentes: quarum aliae, ceu nervi, rotundae crassaeque sunt, aliae, instar membranarum oblongarum crassarumque, pro artuum usu; maximae et crassissimae ut maxime principes artus custodiant atque
4 devinciant, ignobiliores vero minoribus copulis continentur. Haec sane omnia universim in omnibus artubus conditor nostri Deus fabrefecit, sed praecipue in digitis, in his enim maxime decorum est; nam exigui sunt digitorum articuli, sed accurate verticillati, et gracilibus orbibus undique coronati, cartilaginibus vestiti, vin-
5 culisque membranosis copulati. Verum et ossium supercilia ne-

1. εἰς θάτερον] εἰς ἕτερον G.

ib. νεῦρα] νεῦρ' ἅπτα G.

3. [λεπτοὶ] Sic G., παχεῖς vul., παχείαι A.B. In vers. Lat. lege, aliae, instar membranarum, praelongae et subtiles.

ib. χρείαν αἰ] Sic E.G., vul. om. αἰ.

4. μέγιστοί τε] Sic E., om. τε vul., οἱ μέγιστοι μὲν G.

5. τά τε κυριώτατα] Sic G., τὰ τε κυριώτατα E., ὥστε τὰ κυριώτατα vul.

ib. τῶν ἄρθρων] καὶ τὰ μέγιστα add. G.

ib. φρουροῦντες] Sic E.G., vul. φρουρεῖν.

ib. καὶ συνδέοντες] Sic E., om.

G., καὶ συνδέειν vul.

6. ἀκυροτέροις αὐτῶν] ἀκυρωτέροις τε G.

7. Ταῦτ' οὖν κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 43. ib. κοινῶς κατὰ] καὶ κοινῇ καὶ κατὰ G.

8. καὶ κατὰ] καὶ τοῖς κατὰ G.

ib. ἐν τούτοις γὰρ] ὡς τούτοις G.

9. αὐτῶν] om. G.

10. ἐγγεγλυμμέναι] κοιλούμεναι G.

ib. λεπταῖς τε] λεπταῖς δὲ B.G.

ib. λεπταῖς—ἐστεφαν.] om. E.

11. ἰσχυνοῖς] Sic E.G., vul. om.

13. Τὸ δὲ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 43, 44.

ib. μηδαμῇ τὰς ὀφρύας] μήτε πάντη τὰς ὀφρύς G.

ib. ἐργάζεσθαι] ἐργάσασθαι G.

Fabr. p. 794, 95.

DE
MANIBUS.

ζεσθαι, ἀλλ' ἔξωθεν μὲν πολὺ μείζους, ἔσωθεν δὲ
ἐλάττους, μέγιστον δείγμα καὶ αὐτὸ τῆς τοῦ Θεοῦ
σοφίας ἐν δακτύλου κατασκευῇ. μικραὶ μὲν γὰρ
ἔξωθεν γενόμεναι, ἐπέκεινα ἂν τῆς ἐσχάτης ἐκτά-
σεως συνεχώρουν ἀνακλᾶσθαι τοῖς ἄρθροις· μείζους 5
δὲ εἴπερ ἔσωθεν ἦσαν, ἐκώλουν ἂν ἐπὶ πλείον κάμ-
πτεσθαι. καὶ διὰ τοῦτο ἐλάττους μὲν ἐντὸς, μείζους
6 δὲ ἐκτός. Διὰ τί δὲ σκληρὰ, καὶ ἀμύελα, καὶ πυκνὰ
τὰ τῶν δακτύλων ὀστά; ἢ ὅτι γυμνὰ πάντα, καὶ διὰ
τοῦτο [εὐπαθῇ]; μέγιστον ἄρα βοήθημα αὐτοῖς ἢ 795
τῆς οἰκείας κατασκευῆς δυσπάθεια.

Ossa quare
dura, den-
sa, et non
medullosa.

7 Τὰ μὲν δὴ τῶν ὀστέων τῶν ἐν τοῖς δακτύλοις
9 ὧδε ἔχει· τὰ δὲ τῶν μυῶν ἐν τῷ Περὶ Μυῶν Κινή-

quaquam paria effecta esse, sed extra multo majora, interius
autem minora, ingens id quoque Divinae sapientiae in faciendis
digitis indicium fuit: minora namque si exterius fuissent, ultra
summam distentionem articulos retrorsum flecti permisissent; si
majora interius, multum curvari digitos vetuissent: proptereaque
6 minora interius, majora exterius fuere locata. Sed quare dura,
non medullosa, densaque sunt digitorum ossa? an quia nuda, et
ob id injuriis obnoxia? unde maximo illis praesidio est talis
materiae modus, ne facile patiantur.

9 Digitorum quidem ossa ita a natura fuere instituta; at de
musculis in libro De Musculorum Motu a Galeno scripto satis

1. μείζους] μείρους A.
- ib. ἔσωθεν] ἔνδοθεν G.
2. μέγιστον δείγμα — σοφίας] δείγμα om. E., μέγιστον — σό-
φισμα G.
- ib. αὐτὸ] Sic E.G., vul. τοῦτο.
- ib. τοῦ Θεοῦ] παρὰ τοῦ Θεοῦ E.
3. ἐν δακτύλου κατασκευῇ] ἐν κα-
τασκευῇ δακτύλων G., ἐν δακτύλῳ
κατασκευῆς E.
4. ἔξωθεν] Sic C.E.G., vul. om.
- ib. ἐπέκεινα ἂν] καὶ ἐπέκεινα G.
- ib. ἐσχάτης] om. G.
5. συνεχώρουν ἀνακλᾶσθαι] ἀνα-
κλᾶσθαι συνεχώρουν G.

6. ἐκώλουν ἂν] ἂν om. G.
- ib. ἐπὶ πλείον] ἐπὶ πλέον G.
8. Διὰ τί κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 44.
- ib. σκληρὰ καὶ ἀμύελα καὶ πυκνὰ] πυκνὰ καὶ σκληρὰ καὶ ἀμύελα G.
9. πάντα] πάντα G.
10. [εὐπαθῇ] Sic C.G., vul. ἀπαθῇ.
- ib. βοήθημα] ἐπανόρθωμα G.
11. τῆς οἰκείας κατασκευῆς δυσ-
πάθεια] Sic E.G., vul. τοιαύτη κα-
τασκευὴ πρὸς δυσπάθειαν.
12. Τὰ μὲν δὴ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 44.
- ib. τὰ μὲν δὴ] δὴ om. E.
- ib. τῶν ἐν τοῖς] τῶν ἐν om. G.

DE
MANIBUS.

Nervos e
cerebro et
medulla spi-
nali anima-
lem, arterias
e corde pul-
satricem, ve-
nas e jecore
nutricem
vim hau-
rire.

σεως βιβλίου Γαληνοῦ αὐτάρκως εἴρηται· περὶ δὲ
τενόντων καὶ ἰνῶν καὶ ὑμένων τῶν τε τὴν χεῖρα
καὶ τοὺς δακτύλους κινούντων εἰς τε τὴν ἐκτὸς
κίνησιν καὶ τὴν ἐντὸς καὶ εἰς πλάγια, ὡσαύτως
καὶ ἐν τῷ Περὶ Μυῶν Κινήσεως Γαληνοῦ, καὶ 5
ἐν τῷ πρώτῳ βιβλίῳ τῆς Ἀνατομικῆς αὐτοῦ
2 Ἐγχειρήσεως. Περὶ δὲ νεύρων καὶ ἀρτηριῶν καὶ
φλεβῶν εἰπεῖν ἡμῖν οὐ πρόκειται· ὅτι μὲν γὰρ
ἐγκέφαλος, καὶ καρδία, καὶ ἥπαρ ἀρχαί, καὶ ὡς ἀπὸ
ἐγκεφάλου τὴν ἀρχὴν ὁ νωτιαῖος λαμβάνει, ἐκ δὲ 10
τοῦ νωτιαίου καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐγκεφάλου τὰ νεῦρα τὴν
ψυχικὴν δύναμιν, ἐκ καρδίας δὲ τὴν σφυγμικὴν αἵρ. 10
ἀρτηρίαι, αἱ δὲ φλέβες ἐξ ἥπατος τὴν θρεπτικὴν,

abunde dictum est; de tendonibus, de fibris, et membranis ma-
num digitosque introrsum, extrorsum, et ad latera moventibus,
itidem in Galeni libro De Musculorum Motu, et in primo De
Arte Dissecandi [vulgo *De Anatomicis Administrationibus*] com-
2 prehensum est. De nervis autem, arteriis et venis sermonem
facere intentio nostra non est; et cerebrum quidem, cor, et jecur,
principes partes esse, et a cerebro spinae medullam oriri, ex
eaque et ipso cerebro nervos animalem, ex corde arterias pulsa-
tricem, ex jecore venas nutritoriam vim haurire, in Galeni volu-

1. Γαληνοῦ] Sic E., τοῦ Γαλη-
νοῦ vul.

2. τῶν τε τὴν χεῖρα] τῶν τε τὰ
χεῖρα A., τῶν τὴν τε χεῖρα marg.
Bodl.

4. τὴν ἐντὸς] Sic E., εἰς τὴν ἐν-
τὸς vul.

5. Γαληνοῦ] Sic E., vul. βιβλίου
τοῦ Γαληνοῦ.

7. Ἐγχειρήσεως] Sic E., vul.
add. διειληπται.

ib. Περὶ δὲ νεύρων κ. τ. λ.] Cf.
Gal. p. 45.

8. εἰπεῖν ἡμῖν οὐ πρόκειται] om. E.

9. ἀπὸ ἐγκεφάλου] Sic E., ἀπὸ
τοῦ ἐγκεφάλου vul.

10. τὴν ἀρχὴν ὁ νωτιαῖος λαμβά-
νει] λαμβάνει τὸν νωτιέον E.

ib. ἐκ δὲ τοῦ νωτιαίου καὶ αὐτοῦ
τοῦ ἐγκεφάλου τὰ νεῦρα] καὶ ὡς τὰ
μὲν νεῦρα παρ' ἐγκεφάλου G.

12. δύναμιν] δύναμιν ἔχει G.

ib. ἐκ καρδίας δὲ τὴν σφυγμικὴν
αἱ ἀρτηρίαι] αἱ δ' ἀρτηρίαι παρὰ
καρδίας τὴν σφυγμικὴν G., ἐκ καρ-
δίας δὲ τὰς ἀρτηρίας τὴν σφυγμι-
κὴν E.

13. αἱ δὲ φλέβες] τὰς δὲ φλέβας
E., αἱ φλέβες δ' G.

ib. τὴν θρεπτικὴν] λαμβάνουσι
τὴν φυτικὴν G.

Fabr. p. 795, 96.

ἐν τῷ Περὶ τῶν Ἱπποκράτους καὶ Πλάτωνος βιβλίῳ
Γαληνοῦ ἱκανῶς λέλεκται.

DE
MANIBUS.

- 10 Ὑπόλοιπον δ' ἂν εἴη περὶ τῶν ἐντὸς τῆς ἄκρας
χειρὸς διελθεῖν, διὰ τί τε λεῖον καὶ ἄτριχόν ἐστι καὶ
σκληρὸν ἔτι τε κοῖλον τὸ μέσον, ὅπερ καὶ θέναρ
καλεῖται· τοῦ γὰρ μυὸς τοῦ κατὰ τοὺς τέσσαρας
δακτύλους ἐνὸς ὄντος μικροῦ καθ' ἕκαστον δάκτυλον,
ιδίως δύο κατὰ τὸν μέγαν δάκτυλον εἰσίν· οἱ καὶ τὰ
καλούμενα θέναρα γεννῶντες [προσέρχονται] μέγιστοι, 796
δι' οὓς τό τε σαρκῶδες τῆς χειρὸς ὑψηλὸν γίνεται καὶ 10
τὸ μέσον κοῖλον, καὶ τῶν δακτύλων [ἐκάτερος], ὃ τε
μέγιστος καὶ ὁ μικρότατος, ἐπὶ πλείστον τῶν ἄλλων
2 ἀπάγονται. Καὶ μὴν καὶ ὁ μεταξὺ τοῦ τε μεγάλου

Vola quo-
modo car-
nosa cava-
que facta
sit.

mine De Hippocratis Platonisque Decretis latissime est disputatum.

- 10 Superest de his quae intra summam manum sunt disserere, propter quid media manus, quae et *thenar* [θέναρ] Graece vocatur, Latine *vola*, laevis, glabra, dura, et concava est; musculo enim cuique digitorum quatuor uno et exiguo concesso, proprie duo in digito qui *magnus* vocatur, *thenara* appellata constituentes, maximi sunt, per quos pars carnosa manus altior fit et medium concavum, et ex digitis maximus atque minimus longissime ab aliis 2 diducuntur. Quin etiam musculus qui inter magnum digitum

1. ἐν τῷ] ἐν τοῖς A.B.G.

ib. Περὶ τῶν Ἱπποκράτους καὶ Πλάτωνος] Sic G. qui δογμάτων add., Περὶ καθ' Ἱπποκράτους καὶ Πλάτωνος E., Περὶ καθ' Ἱπποκράτην καὶ Πλάτωνα A.B., Περὶ τῶν καθ' Ἱπποκράτην καὶ Πλάτωνα vul.

ib. βιβλίῳ om. G.

2. Γαληνοῦ] τοῦ Γαλ. vul., καὶ Γαλ. E. Omisi τοῦ hic ut bis supra §. 1.

ib. ἱκανῶς λέλεκται] ἀποδέδεικται G.

6. τοῦ γὰρ μυὸς τοῦ κατὰ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 93.

ib. τοῦ κατὰ τοὺς] τοῦ κατὰ τοῦ κατὰ τοὺς A.B.

8. κατὰ τὸν μέγαν δάκτυλον] Sic E., vul. δάκτυλοι κατὰ τὸν μέγαν.

ib. οἱ καὶ τὰ καλούμενα θέναρα] οἱ τὰ θέναρα καλούμενα G.

9. [προσέρχονται] Sic G. qui ἐξ ἐπιμέτρου pr., vul. προέρχονται.

ib. μέγιστοι] τῶν ταύτη μυνῶν add. G.

10. γίνεται καὶ τὸ μέσον κοῖλον] καὶ τὸ μέσον κοῖλον γίγνεται G.

11. [ἐκάτερος] Sic G., om. vul., ἐγγύτερος E.

12. μικρότατος] Sic E., vul. σμικρότατος.

13. ἀπάγονται] ἀπάγοντες E.

ib. Καὶ μὴν καὶ ὁ μεταξὺ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 93.

ib. καὶ μὴν καὶ ὁ] Sic G., καὶ ὁ A.B., καὶ μὴν καὶ vul.

ib. τοῦ τε μεγάλου] τοῦ μεγάλου G., τοῦ τε μεγάλου τε E.

DE
MANIBUS.
De tendone
subcuta-
neo, (vulgo
fascia pal-
mari).

καὶ τοῦ λιχανοῦ μὴς ἕνεκα τοῦ σαρκώδες ἐργάσασθαι
3 τὸ [ταύτῃ] μέρος τῆς χειρὸς ἐγένετο. Ἐξηγήσασθαι δὲ
χρὴ τὸν ὑποπεφυκῶτα τῷ δέρματι τῆς χειρὸς ἔσθωθεν
τένοντα, τὴν μὲν ἔκφυσιν ἔχοντα ἐκ τοῦ μέσου μυὸς τοῦ
εὐθέος, ὃς ἐλάττων ἐστὶ τῶν ἄλλων τεσσάρων μυῶν, 5
ὅτι μὴδὲ κινεῖ τινα διάρθρωσιν, ἐπιπολῆς δὲ ὑπὸ τῷ
δέρματι τὴν μέσσην χώραν τοῦ κοιλώματος εἵληφεν.
4 Ἀποφύεται μὲν οὖν ὁ τένων οὗτος πρὶν ἐπὶ τὴν τοῦ
καρποῦ διάρθρωσιν ἀφικνεῖσθαι, πλατύνεσθαι δὲ ἄρ-
χεται κατ' ἐκείνην πρῶτον, ἐντεῦθεν τε φαίνεται, κα- 10
θάπερ τι δεύτερον δέρμα λευκὸν καὶ πυκνὸν καὶ
ἄναιμον, ὑποτεταγμένος παντὶ τῷ δέρματι κατ' ἄκραν
5 τὴν χεῖρα καὶ τοὺς δακτύλους κατὰ σύμφυσιν. Καὶ

indicemque est ut ea manus pars carnosior redderetur factus
3 fuit. At in praesentia exponere oportet tendonem sub manus
cute interna adhaerentem, a medio musculo recto exorientem,
qui musculis aliis quatuor minor est, eo quod nullum articulum
moveret, superne autem sub cute mediam cavitatis sedem sortitus
4 est. Exoritur sane tendo ista antequam ad manus cubitique com-
munem juncturam (*carpon* [καρπὸν] Graeci vocant, nostri *brachiale*)
perveniat, sed apud illam primum dilatari incipit, indeque, veluti
secunda cutis, alba, densa, et exanguis, apparere incipit, universae
5 cuti in summa manu per coalitum substratus. Et hanc ob causam

2. [ταύτῃ] Sic G., vul. ταύτης.
ib. Ἐξηγήσασθαι δὲ χρὴ κ. τ. λ.]
Cf. Gal. p. 108.
4. τὴν μὲν] Sic E.G., om. μὲν vul.
ib. ἔχοντα ἐκ τοῦ μέσου μυὸς] ἐκ
τοῦ μέσου μυὸς ἔχοντα G.
5. ἐλάττων] ἐλάττων μὲν G.
ib. τεσσάρων μυῶν] μυῶν τῶν
τεττάρων G.
6. κινεῖ τινα] τινα κινεῖ G.
ib. ἐπιπολῆς] Sic G., vul. ἐπι-
πολλῆς.
ib. ὑπὸ τῷ δέρματι] Sic E.G.,
ὑπὸ τὸ δέρμα vul., τέτακται ad. G.
7. χώραν τοῦ κοιλώματος] τοῦ
κώλου χώραν G.

ib. εἵληφεν] εἵληφῶς E., κατει-
ληφῶς G.
8. Ἀποφύεται μὲν οὖν κ. τ. λ.]
Cf. Gal. p. 108.
ib. οὗτος] αὐτοῦ G.
9. ἀφικνεῖσθαι] Sic E., vul. ἀφι-
κέσθαι.
ib. πλατύνεσθαι] καὶ πλατύν. E.
11. καὶ πυκνὸν] om. G.
12. ὑποτεταγμένος] -ταμένος G.
ib. παντὶ] ἀπαντι G.
ib. κατ' ἄκραν τὴν χεῖρα] κατὰ
τὴν ἄκραν χεῖρα G.
13. κατὰ σύμφυσιν] om. G.
ib. Καὶ διὰ τοῦτο ἐν τῇ κ. τ. λ.]
Cf. Gal. p. 109.

Fabr. p. 796, 97.

DE
MANIBUS.
Quomodo
fit ut cutis
excoriari
nequeat.

διὰ τοῦτο ἐν τῇ ἄκρᾳ χειρὶ καὶ τοῖς δακτύλοις δέρμα
τὸ ἐντὸς οὐκ ἀποδέρεται· διὰ ταύτην δὲ τὴν αἰτίαν καὶ
τὸ [κατὼ] τῶν ποδῶν δέρμα, ἔτι τε τὸ μέτωπον, καὶ
ὀλίγου δεῖν ἅπαν τὸ πρόσωπον, ἄλλα τέ τινα τῶν
κατὰ τὸ ζῶον οὐκ ἔστιν ἀποδεῖραι διὰ τὴν τῶν τοι- 5
6 ούτων τενόντων ἢ μυῶν εἰς αὐτὰ κατάφυσιν. Καθό-
λου δὲ χρὴ γινώσκειν, ὥς ἦτοι τοῦ μεταδοῦναι χάριν
αἰσθήσεως ἀκριβεστέρας, ἢ κινήσεως τῆς καθ' ὁρμὴν, 797
δυσπερίτρεπτον καὶ σκληρὸν καὶ ἄτριχον εἵργασται τὸ
δέρμα, καὶ καταφύονται τινες τοιοῦτοι εἰς αὐτὸ τένοντες. p. 11
7 Ἐπρεπε δὲ καὶ ταῖς χερσὶν, ἀντιληπτικοῖς ὑπαρχούσαις
ὀργάνοις, καὶ δυσπερίτρεπτον ἔχειν τὸ ἐντὸς δέρμα καὶ
ἄτριχον, ὥς πρὸς ἄλλα τε πεποιημέναις, καὶ μάλιστα

in summa manu digitisque cutis interna excoriari nequit; atque
ob id ipsum pedum cutis, praeterea frons, et fere tota facies,
aliaque nonnulla in animali membra propter hujusmodi tendonum
aut musculorum cum ipsis concretionem cute spoliari non pos-
6 sunt. Atqui in universum sciendum est, aut exquisitoris sensus
impartiendi, aut motus voluntarii causa, cutim hanc aegre altera-
bilem, duram et glabram fuisse creatam, talesque in ipsa ten-
7 dones insertos esse. Decebat vero manus, apprehensoria organa,
cuti interna difficulter alterabili esse praeditas, quippe et ad alia

1. ἐν τῇ ἄκρᾳ χειρὶ] ἐν ἄκραις
ταῖς χερσὶν ἔνδον G.

ib. καὶ τοῖς δακτ. om. G.

2. τὸ ἐντὸς] om. G.

3. τὸ [κατὼ] τῶν] Sic G., τὸ
κατὰ τὸ τῶν E., τὸ τῶν vul.

ib. ἔτι τε] ἔτι δὲ G.

ib. τὸ μέτωπον] καὶ τὸ κατὰ μέ-
τωπόν τε G.

5. διὰ τὴν τῶν] om. τὴν E.

ib. τοιούτων] om. G.

6. ἢ μυῶν] καὶ μυῶν G.

ib. Καθόλου δὲ χρὴ κ. τ. λ.] Cf.
Gal. p. 109.

ib. Καθόλου δὲ] ἐν δ' οὖν τῷ
καθόλου G.

7. χρὴ] τοῦτο add. G.

ib. γινώσκειν] Sic A.G., γινώ-
σκειν E., γινώσκειν vul.

9. ἢ δυσπ. ἢ σκλ. ἢ ἄτρ. ἐργά-
σασθαι τὸ δέρμα καταφ. G.

10. τινες τοιοῦτοι] Sic E., om.
τινες vul., om. τοιοῦτοι G.

ib. εἰς αὐτὸ] εἰς αὐτὰ E.

ib. τένοντες] τέμνοντες A.

11. Ἐπρεπε δὲ καὶ ταῖς κ. τ. λ.]
Cf. Gal. p. 109.

ib. καὶ] οἶμαι G.

ib. ἀντιληπτικοῖς ὑπαρχούσαις ὀρ-
γάνοις] Sic E.G., vul. ἀντιληπτι-
καῖς ὑπαρχούσαις.

12. καὶ δυσπερίτρεπτον] Sic E.
G., vul. om. καὶ.

ib. τὸ ἐντὸς δέρμα] αὐτὸ G.

ib. καὶ ἄτριχον] om. G.

13. ὥς πρὸς ἄλλα τε πεποιημέ-
ναις] πρὸς ἄλλα τινὰ G., ὥς πρὸς
ἄλλα τετιμημένα E.

DE
MANIBUS.

Quare cutis
sensitiva.

πρὸς τὴν τῶν μικρῶν σωμάτων ἀσφαλῆ τε καὶ
8 ἀκριβῆ λαβὴν. Καὶ μέντοι καὶ αἰσθητικώτερον παν-
τὸς τοῦ ἄλλου δέρματος. οὐ γὰρ ἕτερον μὲν ἐχρῆν
εἶναι τὸ ἀντιληπτικόν, ἕτερον δὲ τὸ ἀπτικὸν ὄργανον.
οὐδ' ἄλλο μὲν λαμβάνειν ἕκαστον τῶν ἐκτὸς, ἄλλο 5
δὲ κρίνειν τὴν τῶν ληφθέντων θερμότητα καὶ ψυχρό-
τητα καὶ σκληρότητα καὶ τὰς ἄλλας τὰς [ἀπτάς] δια-
φοράς· ἀλλ' εὐθέως ἅμα τῷ λαμβάνειν ἕκαστον ἄμει-
νόν ἐστι καὶ συνδιαγινώσκειν ὁποῖόν τι κατὰ τὴν
9 φύσιν ἐστί. Συντελεῖ δὲ οὐ σμικρὰ πρὸς ἀκριβῆ 10
διάγνωσιν ἀπασῶν τῶν [ἀπτῶν] ποιότητων καὶ τὸ
ἄτριχον τοῦ ταύτη δέρματος, ἐκ τῆς τοῦ πλατυνθέντος

factae sunt, et ad exiguorum corporum tutam diligentemque
8 capturam. Est utique cutis haec ultra omnem aliam sensitiva:
quandoquidem non aliud esse decebat apprehensorium instru-
mentum, aliud tactorium; neque aliud externa quaeque appre-
hendere, aliud apprehensorum caliditatem, frigiditatem, duritiam,
caeteraque id genus discrimina judicare; sed simul atque aliquid
9 corripuerit, praestat ut et correpti naturam dignoscat. Non
parum autem et accuratae qualitatum omnium dignotioni cutis
glabritas conducit, ex tendonis dilatati processu exoriens, potis-

1. ἀσφαλῆ τε καὶ ἀκριβῆ] ἀκριβῆ
θ' ἅμα καὶ ἀσφαλῆ G.

2. Post λαβὴν levius G., post
δέρματος plenius interpungit.

ib. Καὶ μέντοι κ.τ.λ.] Cf. Gal.
p. 109, 110.

ib. αἰσθητικώτερον E.

3. μὲν ἐχρῆν] Sic E.G., vul.
ἐχρῆν μὲν.

5. ἄλλο μὲν] Sic E.G., vul. ἕτε-
ρον μὲν.

ib. ἐκτὸς] αἶροντά τε καὶ μεταφέ-
ροντα καὶ ὅλως μεταχειριζόμενον
add. G.

ib. ἄλλο δὲ] μετὰ ταῦτα add. G.

6. τὴν τῶν] Sic B., vul. om. τήν.

7. καὶ σκληρότητα] καὶ ἀπαλό-
τητα add. G.

ib. τὰς [ἀπτάς] Sic G., τὰς αὐ-
τὰς E., τοιαύτας vul. In vers. Lat.

lege, caet. tactilia discrimina.

9. ἐστί καὶ] καὶ om. G.

ib. συνδιαγινώσκειν] Sic E.G.,
vul. συνδιαγινώσκει.

ib. κατὰ τὴν] κατὰ om. G., καὶ
τὴν E.

10. Συντελεῖ δὲ οὐ σμικρὰ κ.τ.λ.]
Cf. Gal. p. 110.

ib. σμικρὰ] σμικρὸν G.

11. ἀπασῶν] ἀπάντων G.

ib. τῶν [ἀπτῶν] Sic G., τῶν αὐ-
τῶν E., vul. τῶν. In vers. Lat.
lege, tactilium omnium qualitatum.

12. τοῦ ταύτη δέρματος] Sic E.
G., vul. om. ταύτη.

ib. ἐκ τῆς τοῦ πλατυνθέντος τέ-
νοντος ἀποφ. ἀπεργ.] ἐκ τῆς ὑποφ.
τοῦ ὑπὸ τοῦ δέρματος πλατυνθ. τέ-
νοντος ἀπεργ. G.

ib. πλατυνθέντος] -ταύθεντα B.

Fabr. p. 797, 98.

DE
MANIBUS.

τένοντος ἀποφύσεως ἀπεργασθὲν, καὶ μάλιστα διὰ
τὰς ἐν τῷ θένари μαλαγὰς ἐμπλάστρων τε καὶ χειρο-
10 πλάστων. Διὰ ταῦτα μὲν δὴ τοὺς τοιούτους τένοντας
εἰς τὰ τῶν χειρῶν ἔνδον ἢ τοῦ ἀγαθοῦ Θεοῦ ἡμῶν
πρόνοια ἐνέφυσε δέρματα.

5

11 Καὶ περὶ μὲν τῆς κατασκευῆς τῆς ἄκρας χειρὸς
11 ἱκανὰ τὰ εἰρημένα· περὶ δὲ τῶν λοιπῶν μορίων τῆς
ὅλης χειρὸς μετέλθωμεν ἐξηγήσασθαι, τὴν ἀρχὴν ἀπὸ
τοῦ πήχεως ποιησάμενοι, Χριστὸν, τὸν ἀληθινὸν Θεὸν
ἡμῶν, ἐπιτάρροθον καὶ ὁδηγὸν γενέσθαι [ἐπικαλού- 10
2 μενοι]. Ὅτι μὲν οὖν ἔκτασιν καὶ κάμψιν τῆς ὅλης
χειρὸς ὁ πήχυς καὶ τὸ τούτου ἄρθρον ἐργάζεται, τὴν 798
δὲ περιστροφὴν πρὸς τὸ πρηνὴ καὶ ὑπτίαν γενέσθαι
τὴν χεῖρα ἢ κερκὶς καὶ τὸ ταύτης ἄρθρον, πᾶσι τοῖς
3 ἐμπείροις ἀνατομικῆς ἐγχειρήσεως δηλὸν ἐστίν. Ἀλλ' 15
ἐπειδὴ τῷ πήχει καὶ τῇ κερκίδι προηγούνται ὃ τε
καρπὸς καὶ τὸ μετακάρπιον, ἀπ' αὐτῶν ἀρξώμεθα

Totam ma-
num per
cubitus ex-
tendi flecti-
que, pro-
nam et su-
pinam per
radium
fieri.

simumque ob emplastrorum, et aliorum quae manu fiunt sub-
10 actionem, vola manus id praestante. Atque ideo ejusmodi ten-
dones internis manus cutibus optimi Dei providentia inseruit.

11 Et de summae manus structura hactenus; ad reliquarum totius
manus partium expositionem accingamur, initiumque a cubito
sumamus, prius Christum, verum Deum nostrum, nobis fautorem
2 itinerisque ducem adesse precati. Totius manus tentationem
flexuramque a cubito ejusque articulo praestari, pronam vero et
supinam manum a radio ejusque articulo fieri, neminem incisoriae
3 artis peritum praeterire arbitror. At quoniam cubitum et radium
carpus (id est *brachiale*) palmaque praecedunt, ab ipsis explicare

2. χειροπλάστων] χειροπλάτων A.
3. Διὰ ταῦτα μὲν δὴ κ. τ. λ.] Cf.
Gal. p. 111.
ib. μὲν δὴ] Sic E.G., om. μὲν vul.
ib. τοὺς τοιούτους] om. G.
ib. τένοντας—ἐνέφυσε] τένοντες
—ἐνέφυσαν G.
5. δέρματα] δέρματι E.

7. περὶ] Sic E., vul. εἰς.
8. ἐξηγήσασθαι] Sic E., vul. τὴν
ἐξηγησιν.
10. [ἐπικαλούμενοι] Sic C., om.
vul., ἐπὶ καλουμένους ἡμᾶς E.
16. τῷ πήχει καὶ τῇ κερκίδι] Sic
E., vul. τοῦ πήχεως καὶ τῆς κερ-
κίδος.

DE
MANIBUS.

Quare car-
pus ex tot
ossiculis fu-
erit contex-
tus.

τῆς ἐξηγήσεως· θαυμάσωμεν δὲ τὴν σοφίαν τοῦ
Δημιουργοῦ Θεοῦ ἡμῶν, πῶς τὰ μεγάλα τῶν ὀστέων
(μηρόν τε, καὶ κνήμην, καὶ τὰ λοιπὰ) ἐξ ἑνὸς ὀσ-
τοῦ, τὸν δὲ καρπὸν, σμικρὸν καὶ οὐτιδανὸν ὄντα, ἐκ
4 τοσοῦτων ὀστέων συνέθηκεν. Ἄλλ' ἐὰν μὲν ἀκριβῶς 5
καταμάθωμεν τὴν ἐνέργειαν καὶ τὴν χρείαν αὐτοῦ,
πάντως καὶ ἀναγκαῖον εἶναι αὐτὸν κυρώσομεν ἐκ p. 12
πολλῶν ὀστέων συγκείσθαι, σμικρῶν τε καὶ ἀμνέλων,
καὶ τὴν σύνταξιν αὐτῶν διὰ συνδέσμων εὐρώστων
γεγενῆσθαι· δυσπαθεῖς γὰρ τὸ ἐκ πολλῶν ὀστέων 10
5 σύνθετον ὀστοῦν. Καθάπερ γὰρ τὰς ἀσπίδας οὐκ ἐκ
μιας σανίδος, ἀλλ' ἐκ πολλῶν καὶ σμικρῶν, οἱ κατὰ
τοὺς πολέμους ἔμπειροι συντεθείκασιν, διὰ τὸ μὴ
εὐκόλως θραύεσθαι, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἐπὶ τοῦ
καρποῦ καὶ ἐπὶ τοῦ μετακαρπίου. †ἐπειδὴ γὰρ καὶ 15
δόρυ, καὶ φάσγανον, καὶ λίθου βολὴν, καὶ πᾶσαν

ordiemur; sapientiamque Divini Opificis demirabimur, quomodo
magna ossa (femur scilicet, crus, et alia) ex uno tantum osse,
brachiale vero, exiguum nulliusque pretii, ex tot ossiculis in-
4 struxerit. Verum si diligenter ejus functionem usumque perci-
pimus, prorsus necessarium esse affirmabimus eum ex multis
parvis et medulla privatis ossibus fuisse contextum, eorumque
structuram robustis ligamentis fuisse firmatam; os enim ex
5 multis ossibus compositum valentissimum est. Nam sicuti bellicae
rei periti clypeos, ne facile rumpantur, non ex una lignea tabula,
sed ex multis parvisque componunt, eadem est brachialis et
palmae ratio: [quum enim hasta vel ense utimur, aut lapidem

2. πῶς τὰ μεγάλα κ. τ. λ.] Cf. Bodl., vul. οὔτε.
Gal. p. 121.

3. μηρόν τε] Sic E., add. φημὶ
vul., τε om. G.

ib. κνήμην καὶ τὰ λοιπὰ] βρα-
χίονα G.

4. σμικρὸν] ἐκ πολλῶν καὶ σμι-
κρῶν E.

ib. ὄντα] Sic B.C. et marg.

5. ἐὰν μὲν] εἰ μὲν E., ἐὰν vul.

7. ἐκ πολλῶν] καὶ ἐκ πολλῶν E.

8. συγκείσθαι] φήσωμεν add. E.

10. γεγενῆσθαι] γεγονῆσαν E.

12. σμικρῶν] Sic E., vul. μικρῶν.

15. ἐπειδὴ—ὁμολογοῦμεν] Sic E.,
om. vul. Locus corruptus; vide
Adnot.

Fabr. p. 798, 99.

ἰσχυρὰν ἐνέργειαν, τῆς ἄκρας χειρὸς ρίζαν εἶναι τὸν καρπὸν καὶ τὸ μετακάρπιον ὁμολογοῦμεν.†

DE
MANIBUS.Quare pal-
ma ex qua-
tuor, carpus
ex octo os-
sibus con-
stet.

- 12 Διὰ τί δὲ τὸ μὲν μετακάρπιον ἐκ τεσσάρων ὀσ-
τῶν σύγκειται, ὁ δὲ καρπὸς ἐξ ὀκτώ; ὅτι τὸ μὲν
μετακάρπιον διαρθροῦται τοῖς τέτρασι δακτύλοις τοῖς 5
κατ' εὐθείαν κειμένοις. ὁ γὰρ μέγας, ὃν καὶ ἀντίχειρα
καλοῦμεν, οὐ τῷ μετακαρπίῳ διαρθροῦται, ἀλλὰ τῇ
2 ἐξοχῇ τοῦ πήχεως τῇ συναπτομένη τῷ καρπῷ. Ὅτι 799
δὲ, τεσσάρων ὄντων τοῦ μετακαρπίου τῶν ὀστέων,
ἔμελλε τὸ αὐτὸ μετακάρπιον διαρθροῦσθαι κατὰ τὸ 10
ἕτερον πέρασ τῷ καρπῷ, (δῆλον ὡς καὶ τοῦ καρποῦ
τεττάρων ὄντων τῶν τοιούτων ὀστέων,) οὐκ ἤρκει δὲ
διὰ τὴν σμικρότητα προστίθησιν ἡ τοῦ Θεοῦ πρόνοια
τοῖς τέτρασιν ἄλλα τέσσαρα ἐπὶ δύο στοίχους κοιλαι-
νόμενα κατὰ τὴν ἔνωσιν αὐτῶν εἰς ὑποδοχὴν τῶν τοῦ 15
μετακαρπίου ὀστέων, ὡς εἶναι πάντα τὰ ὀστᾶ τοῦ

projicimus, aut aliam violentam motionem efficimus, summae
manus principium esse brachiale et palmam in confesso est.]

- 12 Caeterum quare palma ex quatuor, brachiale ex octo ossibus
constat? an quia ex palma quatuor digiti e regione positi ori-
untur? magnus enim, quem et pollicem appellamus, non palmae
inseritur, sed cubiti tuberculo quod cum brachiali committitur.
2 Quoniam autem, cum quatuor sint palmae ossa, debebat ea se-
cundum alterum extremum brachiali conjungi, si quatuor tantum
fuissent ossa brachialis, non satis ob suam parvitatem fecissent;
Dei sapientia quatuor illis per duos processus totidem adjecit in
vertices sinuata ut palmae ossium tubercula, dum illis commit-
tuntur, recipiant, adeo ut brachialis ossa octo numero sint.

3. Διὰ τί κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 129.

4. ὁ δὲ καρπὸς] τὸν δὲ καρπὸν E.

ib. ὅτι] ἢ ὅτι C. ut sup. p. 9. l. 12.

10. ἔμελλε] ἔμελλε δὲ E.

11. δῆλον—ὀστέων] Sic E., vul.
δηλαδὴ τεττάρων ὄντων τῶν ὀστέων

τοῦ τοιούτου καρποῦ.

14. ἐπὶ δύο στοίχους] Sic E., ἐν
δυσὶ στίχοις vul.15. ὑποδοχὴν τῶν τοῦ μετακαρ-
πίου] ὑποδοκὴν τῶν τοῦ καρπίου A.

ib. τῶν τοῦ μετακ.] om. τοῦ E.

DE
MANIBUS.

Quare carpi
ossa intra
sima, extra
gibba sint.

In omnibus
processibus
os quod in-
greditur,
gibbum es-
se oportere;
quod autem
recipit, ca-
vum.

3 καρποῦ ὁκτὼ οὔτε πλείω οὔτε ἐλάσσω. Μάθοις
δ' ἂν τὸ λεγόμενον, εἰ ἀληθές ἐστιν, ἐξ ἀνατομῆς·
ξέσαι γὰρ σφόδρα [δεῖ,] ὥς καθαρὸν ἀπεργάσασθαι
τὸν καρπὸν, εἰ [μέλλεις] ἀκριβῶς θεᾶσθαι τὰ συντε-
4 θέντα τῶν καρπῶν ὅστᾱ. Διὰ τί δὲ τὰ τοῦ καρποῦ 5
ὅστᾱ σιμὰ μὲν ἐντὸς, κυρτὰ δὲ ἐκτός; ἵνα ταῖς
ἀνακλάσεσι τῆς ἄκρας χειρὸς, μήτε πέρα τοῦ μέ-
τρου περιάγῃται, μήτε ἀστήρικτον μένη, καὶ ὥς ἂν
5 εἴποι τις πάρετον. Ὡσαύτως δὲ καὶ περὶ τῶν
[ἐπιφύσεών] τε καὶ ἀποφύσεων ἀπασῶν τῶν ἐν τοῖς 10
κώλοις, ἔνθα χρὴ διάρθρωσιν γίνεσθαι ὁστῶν, καὶ
μάλιστα μεγάλων, κυρτὸν μὲν εἶναι χρὴ τὸ ἐμβησό-
μενον, κοῖλον δὲ τὸ ὑποδεχόμενον ὁστοῦν καὶ περι-
φερὲς πανταχόθεν, ὥστε μὴ ὀλισθαίνειν ἐν ταῖς

3 Dictorum autem nostrorum veritatem ex dissectione percipies;
[multa enim rasura opus est, adeo ut denudetur brachiale, si in-
4 spicere ossium ejus articulationem accurate velis.] At quare bra-
chialis ossa intra sima, extra gibba fuere? ut ne manus, dum reflec-
titur, supra modum convertatur, et ne sine fulcro aliquo veluti re-
5 soluta labascat. Idem de omnibus appendicibus processibusque
dicendum, ubi ossa et praecipue magna committi opus est, quod
quidem ingreditur, tuberosum, quod autem recipit, verticilla-
tum et undique rotundum esse oportet, atque ita evenit caput

1. οὔτε—ἐλάσσω] Sic E., vul. om.
ib. Μάθοις δ' ἂν] μάθοις δὲ E.,
μαθήσοις δ' ἂν vul.

3. ξέσαι—ὅστᾱ] Sic E., vul. om.

ib. ξέσαι γὰρ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 121.

ib. [δεῖ] conject. ins. Ad.

4. [μέλλεις] μέλλοις E.

ib. ἀκριβῶς] ἀκριμῶς E.

8. περιάγῃται] περιάγεται A., γί-
νεσθαι E.

ib. μένη] om. E.

9. εἴποι] Sic E., vul. εἴπη.

ib. Ὡσαύτως κ. τ. λ.] Cf. Gal.
p. 131, 132.

ib. Ὡσαύτως δὲ] Sic E., φαρμέν
add. vul.

10. [ἐπιφύσεων] Sic G., vul.
ὑποφύσεων.

ib. [ἐπιφύσ.] τε καὶ ἀποφύσ.]
ἀποφύσ. τε καὶ ἐπιφύσ. G.

ib. ἐν τοῖς] ἐν ἅπασιν τοῖς G.

11. γίνεσθαι ὁστῶν] ὁστῶν γενέ-
σθαι G.

12. κοῖλον] κοῖλον μὲν ἔνδοθεν,
ἔξωθεν δὲ κυρτὸν G.

ib. κυρτὸν] καὶ περιφερὲς παντα-
χόθεν hic add. G. et inf. om.

14. ὥστε μὴ] ὥς ἂν μὴ E.

Fabr. p. 799, 800.

DE
MANIBUS.

σφοδραῖς κινήσει τὴν κεφαλὴν τοῦ ἐμβαίνοντος
6 ὀστού. Ἐπεὶ τοίνυν καὶ τὸν καρπὸν ἔδει διαρ-
θροῦσθαι τοῖς πήχεώς τε καὶ κερκίδος πέραςι, δεόν-
τως ἐκάτερον τῶν ὀστῶν ἐπίφυσιν ἔσχε, κυρτὴν μὲν
7 καὶ περιφερῇ τοῖς ἐκτὸς, κοίλῃν δὲ τοῖς ἔνδοθεν. Ἄλλ' 5
ἢ μὲν τῆς κερκίδος πανταχόθεν ὀφρὺν ἔχει περιθέ- p. 13
ουσαν, ὑφ' ἧς ἀκριβῶς σφίγγεται τῷ ταύτης πέρατι
ὁ καρπός· ἢ δὲ τοῦ πήχεως οὐκ ἔθ' ὁμοίως, ἀλλὰ τὸ
μὲν ἔσω τε καὶ πρὸς τὴν κερκίδα βλέπον τοιοῦτον, 800
τὸ δ' ἄλλο τὸ κατὰ μῆκός τε καὶ εὐρυχωρίαν ὅλου τοῦ 10
κόλου πέρας εἰς περιφερῇ κεφαλὴν τελευτᾷ, ἣ περι-
βέβληται τὸ [ταύτη] τεταγμένον ὀστοῦν τὴν τοῦ
8 καρποῦ γληνοειδῇ κοιλότητι. Ὡστε διττὴν εἶναι κατὰ
τὸν καρπὸν διάρθρωσιν, ἑτέραν μὲν τῶν ἐμβαίνόντων

Duplicem
esse carpi
dearticula-

6 subeuntis ossis neque in fortioribus motibus elabi. Postquam
igitur et brachiale cum radii cubitique extremis connecti nec-
esse fuit, jure utrumque os quandam appendicem habuit gibbum
7 rotundumque exterioribus, interioribus sinuatum. Sed radius
supercilium circumambiens habet undique, quo diligenter ejus
termino brachiale stringitur; sed cubitus non ita habet, pars
enim interior et ad radium spectans talis est, totum reliquum in
longitudinem latitudinemque totius membri, extremum in rotun-
dum caput intumescit, qua os hic collocatum se in brachialis
8 sinuosam cavitatem conjicit. Quare brachiale duos articulorum
ordines continet, [alter quidem finium ipsius brachialis ingredi-

2. Ἐπεὶ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 132.

ib. Ἐπεὶ τοίνυν] ὥστ' ἐπεὶ G.

4. ἐκάτερον] ἐκατέρου E.

5. τοῖς ἐκτὸς] τὰκτὸς G.

ib. τοῖς ἔνδοθεν] om. τοῖς G., τὰ
ἔνδοθεν E.ib. Ἄλλ' ἢ μὲν κ. τ. λ.] Cf. Gal.
p. 132, 133.6. τῆς κερκίδος] Sic G., τῆς κε-
ρκίδος E., κερκὶς vul.7. τῷ ταύτης πέρατι ὁ καρπός]
τὸ ταύτη πέρας τοῦ καρποῦ G., τῷ
ταύτης πέρατι τὸν καρπὸν E.

8. ἢ δὲ τοῦ πήχεως] Sic E. G.,

vul. ὁ δὲ πήχυς.

ib. οὐκ ἔθ' οὐκ ἔστι E.

9. ἔσω τε] ἔσωθεν G.

ib. βλέπον] φέρον αὐτῆς G.

10. εὐρυχωρίαν] τὴν εὐθυωρ. G.

11. κεφαλὴν τελ.] τελ. κεφ. G.

12. [ταύτη] Sic C. G., vul. ταύτης.

ib. τὴν—γληνοειδῇ κοιλότητι]
γληνοειδεῖ κοιλότητι G.13. κατὰ τὸν καρπὸν διάρθρωσιν]
διάρθρωσιν om. E., τὴν διάρθρωσιν
κατὰ τὸν καρπὸν G.14. ἑτέραν—κοιλότητι] Sic E. G.,
om. vul.

DE
MANIBUS.
tionem,qua-
rum altera
pronatur et
supinatur
manus, al-
tera exten-
ditur et flec-
titur car-
pus.

Quare ra-
dius obli-
quus, ulna
recta sit.

αὐτῶν τοῦ καρποῦ περάτων εἰς τὴν μεταξὺ τῶν κερ-
κίδος τε καὶ πήχεως ἀποφύσεων κοιλότητα, [τὴν δ'
ἄλλην τὴν μικρὰν τοῦ περιλαμβάνοντος ὀστοῦ τὴν
μικρὰν ἀπόφυσιν τοῦ πήχεως·] αὕτη μὲν οὖν ἔνεκα
τῶν ἐπὶ τὸ πρανές τε καὶ ὕπτιον ἐπιστροφῶν τῆς 5
χειρὸς ἐγένετο, διὰ δὲ τῆς ἄλλης τῆς μεγάλης ἐκτεί-
νεται καὶ κάμπτεται τὸ κατὰ τὸν καρπὸν ἄρθρον.

- 13 Περὶ δὲ θέσεως καὶ διαπλάσεως τῆς κερκίδος καὶ
2 τοῦ πήχεως ἐξῆς ἂν εἴη ῥητέον. Ἡ μὲν δὲ θέσις
αὐτῆς λοξὴ γέγονεν, ἡ δὲ τοῦ πήχεως εὐθεία· κατὰ 10
γὰρ τὴν φύσιν τῆς κινήσεως ἐκατέρας, ἐχρῆν εἶναι
καὶ τὴν θέσιν ἐκατέρου τῶν ὀστέων· ἡ μὲν γὰρ κατ'
ἔκτασιν τε καὶ κάμψιν κίνησις ὑπὸ τοῦ πήχεως
γίνεται ὅλου τοῦ κόλου κατ' εὐθείαν γινομένη· ἡ δὲ
ἐπὶ τὸ πρανές καὶ τὸ ὕπτιον καὶ κατὰ τὰ πλάγια 15

entium cavitatem inter processum radii et cubiti mediam, alter
autem parvus ossis circumplectentis parvum processum cubiti;]
quorum uno manus et inclinatur et resupinatur, altero autem ma-
jore brachialis artus tenditur et recurvatur.

- 13 De positu autem formaque radii et cubiti deinceps dicere
2 tentabo. Radii positus obliquus est, cubiti rectus; nam pro motus
in utroque natura, utriusque etiam situs esse debuit; siquidem
tentionis flexionisque motus per cubitum secundum totius membri
rectitudinem fit; inclinatio vero, supinitas, et ad obliqua con-

1. αὐτῶν] Sic E., αὐτοῦ G.

2. ἀποφύσεων] Sic E., ἐπιφ. G.

ib. [τὴν δ' — πήχεως] Sic G.,
om. vul.

4. αὕτη μὲν οὖν ἔνεκα τῶν] Sic
E.G., τὴν vul.

5. ὕπτιον] τὸ ὕπτιον E.

ib. ἐπιστροφῶν] Sic E.G., ἐπι-
στροφὴν vul.

6. ἐγένετο] Sic E.G., vul. γί-
νεσθαι.

ib. τῆς ἄλλης τῆς μεγάλης] τῆς
μεγάλης ἄλλης G.

ib. ἐκτείνεται] Sic E.G., ἐκτεί-
νεσθαι vul., ἐκτείνεται τε G.

7. κάμπτεται] Sic E.G., vul.
κάμπτεσθαι.

8. Περὶ δὲ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p.139.
ib. καὶ τοῦ πήχεως] om. G.

9. τοῦ πήχεως] Sic A.B.E., vul.
om. τοῦ.

ib. Ἡ μὲν δὲ θέσις κ.τ.λ.] Cf.
Gal. p. 139.

10. λοξή] εὐλόγως λοξή G.

ib. ἡ δὲ] καθότι καὶ ἡ G.

11. τῆς κινήσεως ἐκατέρας] ἐκα-
τέρας τῶν κινήσεων G.

12. ἡ μὲν γὰρ] ἀλλ' ἡ μὲν G.

14. γινομένη] γενομένη D.

15. καὶ κατὰ τὰ] ἐπὶ τὰ G.

Fabr. p. 800, 801.

τῆς χειρὸς κίνησις ὑπὸ τῆς κερκίδος γίνεται. εὐλόγως
 3 ἄρα λοξὴ μὲν ἡ κερκίς, εὐθύς δὲ ὁ πῆχυσ ἐστίν. Διὰ
 τοῦτο καὶ ἡ εἰς τὸν βραχίονα διάρθρωσις ἐκατέρων τῶν
 ὀστέων ἀνόμοιος ἐγένετο· τοῦ μὲν γὰρ πῆχεως ἐπὶ τῆς
 πρὸς τὸν βραχίονα δύο ἀποφύσεις εἰσὶ, κυρταὶ μὲν 5
 ἔξωθεν, ἔσωθεν δὲ κοῖλαι· μία μὲν ἐκ τῶν ὀπισθεν τε
 καὶ κάτωθεν αὐτοῦ μερῶν, ἥπερ δὴ καὶ μείζων ἐστίν,
 ἑτέρα δὲ ἐκ τῶν ἄνωθεν τε καὶ πρόσθεν, ἐλάσσων
 ἐκείνης. ἐστραμμένων δὲ πρὸς ἀλλήλας τῶν κοιλο-
 τήτων καὶ ἠνωμένων, μία μεγάλη κοιλότης γίνεται, 10
 4 εἰκνύα τῷ C γράμματι. Ὀνομάζουσι δὲ τὰς ἀπο- 801
 φύσεις ταύτας ἀμφοτέρας μὲν κορώνας, διότι περι-
 φερεῖς εἰσιν ἀμφότεραι· τὴν δὲ μεγάλην τὴν ὀπισθεν
 Ἀθηναῖοι μὲν ὀλέκρανον, Ἱπποκράτης δὲ ἀγκῶνα.

versio per radium ministratur : non ab re igitur radius obliquus,
 3 cubitus rectus positus est. Propterea et cum humero utriusque
 ossis commissura dissimilis facta est; cubiti enim humerum versus
 duo vertex extantes, sunt gibbi extra, interius sinuati; quorum
 unus a posterioribus inferioribusque partibus est, qui et major
 est, alter a superioribus prioribusque, anteposito minor : in sese
 autem vergentibus conjunctisque cavis, unus magnus sinus literae
 4 sigma persimilis efficitur. Hos autem excessus ambos quidem
coronas [κορώνας] a rotunditate nominant; magnum quidem
 posteriorem Attici *olecranon* [ὀλέκρανον], Hippocrates autem

DE
MANIBUS.

Quare radii
 et ulnae
 cum hume-
 ro commis-
 surae inter
 se dissimiles
 sint.

1. εὐλόγως ἄρα] ταῦτ' ἄρα G.
2. Διὰ τοῦτο κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 139.
- ib. Διὰ τοῦτο] διὰ τοῦτο δέ G.
3. ἡ εἰς τὸν βραχίονα διάρθρωσις]
 Sic E., εἰς τὸν βραχ. ἡ διάρθρ. vul.,
 ἡ πρὸς τὸν βραχ. διάρθρ. G.
4. τοῦ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 141, 142.
- ib. ἐπὶ τῆς] Sic E., om. vul.
5. δύο] διτταὶ G.
6. ἔσωθεν δέ] δέ om. E.
- ib. ὀπισθεν τε καὶ] τε om. G.
7. μείζων] μείζον B.
8. ἄνωθεν τε] τε om. E.
9. ἐκείνης] συγχῶ add. G.
- ib. ἐστραμμένων κ.τ.λ.] Cf.
 Gal. p. 142.

- ib. πρὸς] εἰς G.
- ib. ἀλλήλας] ἀλλήλοις A.
- ib. τῶν] τῶν ἐν αὐταῖς G.
10. καὶ ἠνωμένων] om. G.
- ib. κοιλότης γίνεται] γίνεταί κοι-
 λότης ἐξ ἀμφοῖν G.
11. Ὀνομάζουσι κ.τ.λ.] Cf. Gal.
 p. 142.
- ib. Ὀνομάζουσι δέ] ἀτὰρ καὶ ὀνο-
 μάζουσι G.
12. ἀμφοτέρας μὲν] κοινῇ μὲν
 ἀμφοτέρας G.
- ib. κορώνας] τε καὶ κορωνὰ add. G.
13. ἀμφότεραι] om. G.
- ib. τὴν δὲ μεγάλην τὴν ὀπισθεν]
 ἰδίᾳ δὲ τὴν ὀπισθεν τὴν μείζονα G.

DE
MANIBUS.

Quare radii superior extremas ad caput humeri externum, inferior autem ad magnum digitum adducatur.

5 Τῶν δὲ ὅλης τῆς χειρὸς εἰς τὰ πλάγια κινήσεων, αἱ μὲν ὑπὸ τὸ ὕπτιον ἐλάττους εἰσὶν ἐνέργειαι, αἱ δὲ ὑπὸ τὸ πρηνὲς μείζονες τε καὶ ἀναγκαιότεραι· καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὴν τῆς κερκίδος θέσιν ἐτοιμοτέραν ὑπακούειν ἐπὶ p. 14 τὸ πρηνὲς, τοιαύτην ἢ πρόνοια τοῦ Θεοῦ κατεσκεύασε, 5 τὸ μὲν ἄνω πέρας ἐπὶ τὴν ἔξωθεν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος ἀγαγοῦσα, τὸ δὲ κάτω ἐπὶ τὸν μέγαν ἐκτείνασα 6 δάκτυλον. Ἐναντίαν δὲ εἶπερ ἔσχε τὴν θέσιν, [ῥᾶον] ἂν ἐπὶ τὸ ὕπτιον ἢ ἐπὶ τὸ πρηνὲς ἐκεκίνητο· τῇ μὲν γὰρ νῦν οὔσῃ θέσει τὸ [πρηνὲς] σχῆμα πλησιέστε- 10 ρον, τῇ δὲ ἐναντία τὸ ὕπτιον.

5 *anconem* [ἀγκῶνα] appellat. [*De Fract.* T. III. p. 69.] At universae manus in obliqua motionum, quae ad supinum trahunt minores sunt, quae in primum majores et magis necessariae; atque idcirco radii positum magis in prona vergentem immensa Dei sapientia collocavit, superiorem extremitatem ad exterius humeri caput adducens, inferiorem ad magnum 6 digitum protendens. Quod si contrarium huic positum sortitus esset, minime in primum supinumve moveri potuisset; [praesenti namque positurae prona figura vicinior est, contrariae vero supina.]

1. Τῶν δὲ ὅλης κ. τ. λ.] Cf. Gal.

p. 140.

ib. Τῶν δὲ] δὲ om. G.

2. ὑπὸ τὸ ὕπτιον] ἐπὶ τὸ ὕπτιον G.

ib. ἐλάττους εἰσὶν ἐνέργειαι] εἰς ἐλάττους ἐνεργείας G.

ib. αἱ δὲ ὑπὸ τὸ] αἱ δ' ἐπὶ τὸ G.

3. πρηνὲς] Sic C. E. G., vul. ὕπτιον.

ib. μείζονες τε] Sic E., μείζους vul., εἰς πολὺν πλείους τε G.

ib. ἀναγκαιότεραι] ἀναγκαιοτέρας εἰσὶ χρησταί G.

ib. καὶ διὰ τοῦτο] διὰ τοῦτ' οὖν G.

4. ἐπὶ τὸ πρηνὲς] ταῖς ἐπὶ τὸ πρηνὲς κινήσεσιν G.

5. τοιαύτην om. G.

ib. κατεσκ.] ἀπειργάσατο G.

6. τὸ μὲν ἄνω πέρας] αὐτῆς ad. G.

ib. ἔξωθεν] ἔξω G.

7. ἀγαγοῦσα] ἄγουσα G.

ib. τὸ δὲ κάτω] τὸ κάτω δ' G.

ib. ἐκτείνασα] ἐκτείνουσα G.

8. Ἐναντίαν δὲ εἶπερ ἔσχε τὴν θέσιν] om. τὴν θέσιν E., ἐναντίως δ' εἶπερ ἔσχε G.

ib. [ῥᾶον] ἂν] Sic G., χρειαν E., ἥκιστα ἂν vul.

9. ἐπὶ τὸ ὕπτιον ἢ ἐπὶ τὸ πρηνὲς] Sic G., ἢ om. E., ἐπὶ τὸ πρηνὲς ἢ τὸ ὕπτιον vul. In vers. Lat. lege, *facilius in supinum quam in primum.*

ib. ἐκεκίνητο] ἐκινεῖτο G.

ib. τῇ μὲν γὰρ—ὕπτιον] Sic E. G., vul. om.

10. οὔσῃ om. G.

ib. [πρηνὲς] Sic G., παντὲς E.

ib. πλησιέστερον] πλησιαίτ. G.

Fabr. p. 801, 802.

7 Διὰ ταῦτα μὲν δὴ ἡ κερκὶς λοξὴ κατεσκευάσθη,
 14 καὶ ὡδί πῶς λοξή· διὰ τί δὲ ἐπὶ κείται τῷ πήχει; ὅτι
 μακρότερος αὐτῆς ἐκείνος, καὶ τὸ πλείστον τῆς πρὸς
 τὸν βραχίονα διαρθρώσεως αὐτὸς ἐπέχει· εὐλογον δὲ
 ἦν ὀχεῖσθαι τὸ βραχύτερον ὁστοῦν ὑπὸ τοῦ μακρο- 5
 2 τέρου. Διὰ τί δὲ ἀμφοτέρων τὰ μὲν ἐν τῷ μέσῳ
 λεπτότερα, τὰ δὲ κατ' ἀγκῶνά τε καὶ καρπὸν παχύ-
 3 τερα; ὅτι τὰ μὲν ἐχρῆν χώραν τοῖς μυσὶ παρέχειν,
 τὰ δὲ ὀγκωθῆναι ταῖς ἐπιφύσεσιν· αὗται δὲ πρὸς τὰς
 3 διαρθρώσεις εἰσὶ χρήσιμοι. Διὰ τί δὲ αὐτῶν τῶν 10
 περάτων, πήχεως μὲν τὸ κατ' ἀγκῶνα παχύτερον,
 κερκίδος δὲ τὸ πρὸς τὸν καρπὸν; ἢ ὅτι κοινὴ μὲν
 ἀμφοῖν ἐστὶν ἡ πρὸς τὸν καρπὸν διάρθρωσις, ἐν δὲ
 [τῇ] πρὸς τὸν βραχίονα πλεονεκτεῖν ἀναγκαῖόν 802
 ἐστὶ τὸν πήχυν εἰς τοσοῦτον τῆς κερκίδος, εἰς 15

DE
MANIBUS.Quare radi-
us ulnae su-
perjaceat.Quare utri-
usque par-
tes quae
sunt in me-
dio tenui-
ores, quae
anconem
carpumque
contingunt
crassiores
sint.Quare ul-
nae extre-
mitas an-
coni propin-
qua crassior
sit, radii
contra quae
carpum at-
tingit.

7 Haec in causa fuere ut radius obliquus, atque ita obliquus
 14 locaretur; sed quare cubito superjacet? quoniam longior eo
 cubitus est, plurimumque ejus quae cum humero fit commissurae
 obtinet; rationique erat consentaneum brevius os a longiore
 2 gestari. Item quare utriusque media tenuiora sunt, quae anco-
 nem brachialeque contingunt pleniora? an quoniam ea sedem
 musculis praebere, haec ad excessus intumescere oportuit? hi
 3 vero ad commissuras utiles sunt. At quare cubiti extremitas
 anconi propinqua plenior est, radii contra quae brachiale attin-
 git? an quia communis utrique est cum brachiali connexio, sed
 in his quae ad humerum pertinent cum cubitus excellat, tanto

1. Διὰ ταῦτα κ. τ. λ.] Cf. Gal. et saepe.
 p. 140, 141. ib. χώραν τοῖς μυσὶ] τοῖς μυσὶ
 ib. ἡ κερκὶς] Sic B., om. ἡ vul., χῶραν G.
 om. ἡ κερκὶς G. 10. Διὰ τί κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 141.
 ib. λοξὴ κατεσκευάσθη καὶ] λοξή 12. τὸ πρὸς τὸν καρπὸν] τῷ πρὸς
 τε καὶ G. τὸν καρπὸν E., τὸ πρὸς καρπῷ G.
 3. ἐκείνος] Sic E.G., vul. ὁ πῆχυς. 13. ἐν δὲ [τῇ] πρὸς] Sic G., ἐν
 5. βραχύτερον] βραχύτατον G. δὲ τῷ πρὸς E., ἐν δὲ τῷ τὰ πρὸς vul.
 6. Διὰ τί κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 141. 14. ἀναγκαῖόν ἐστι] ἀναγκ. ἦν G.
 8. ὅτι] διότι G., ἢ ὅτι C., ut sup. 15. κερκίδος] Sic E.G., μείζονα
 p. 9. l. 12., p. 14. l. 8., p. 27. l. 4., εἶναι add. vul.

DE
MANIBUS.

ὅσον περ ἢ διάρθρωσις αὐτοῦ χρησιμωτέρα ταῖς
4 ἄλλαις τῆς χειρὸς ἐνεργείαις ὑπάρχει ; Περὶ μὲν
δὴ τῶν τοῦ πήχεως καὶ τῆς κερκίδος ὀστέων θέσεώς
τε καὶ διαπλάσεως καὶ κινήσεων ἀμφοτέρων ὧδ' ἔχει
τίνες δὲ μύες καὶ τένοντες οἱ κινοῦντες αὐτὰ, ἐν τῷ 5
Περὶ Μυῶν Κινήσεως Γαληνοῦ αὐτάρκως εἴρηται.
15 λείποιο δ' ἂν ἔτι τὰ κατὰ τὸν βραχίονα τοῦ πήχεως
2 εἰπεῖν· γίνεται δὲ οὕτω. Τοῦ πήχεως αἱ κορῶναι τῇ
μεγάλῃ κοιλότητι τοῦ βραχίονος διαρθρούμεναι τὴν
ἔκτασιν καὶ τὴν κάμψιν τῆς χειρὸς ἀπεργάζονται, 10
ὥσπερ ἢ τῆς κερκίδος πρὸς τὸν βραχίονα τὴν ἐπὶ τὸ
3 πρηνὲς καὶ ὑπτίον κίνησιν. Ἀκριβοῦνται δὲ ἀμφοτέ-
ρων αἱ διαρθρώσεις, τῆς τε κερκίδος [καὶ] τῶν κορω-
νῶν τοῦ πήχεως, πρὸς τὸν βραχίονα πανταχόθεν περι-
σφιγγόμεναι ταῖς βαθμίσι τῆς κοιλότητος τοῦ βρα- 15
χίονος, ὥς μὴ ἀπολείπεσθαι χώραν κενὴν μεταξύ·

Ulnae pro-
cessus in
magno hu-
meri sinu
insertos ex-
tensionem
et flexionem
manus effi-
cere.
Unde fit ut
manus cum
tenditur,
neque retro
labatur ne-
que ad la-
tera, neque
brachii ca-

radio major esse debuit, quanto articulus ad alias manus functio-
4 nes utilior fuit ? De radii cubitique ossium situ, forma, motibus-
que ita res habet; at qui sunt musculi et tendones ipsa moventes,
in Galeni libro De Lacertorum Motibus [vulgo *De Motu Muscu-*
15 *lorum*] abunde dissertum est : supersunt adhuc ea de cubito
dicenda quae secundum humerum sunt ; ita vero se habent.
2 Cubiti excessus in magno humeri sinu inserti manui tentionem
et curvationem largiuntur, quemadmodum radii ad humerum
3 nexus motum supinum pronumque efficiunt. Utriusque autem,
radii videlicet et cubiti, capitulorum ad humerum commissura
perfecte absolvitur, imis cavi humeri partibus arcte adhaerescens,

1. ταῖς ἄλλαις] ταῖς ὅλαις G.
2. ὑπάρχει] ὑπάρχειν D.
ib. Περὶ μὲν κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 141.
4. καὶ κινήσεων ἀμφοτ.] om. G.
ib. ἀμφοτέρων] ἀμφοτέρον F.,
typogr. fort. errore.
7. τὰ κατὰ] τῆς πρὸς E., καὶ περὶ
τῆς πρὸς G.
ib. τοῦ πήχεως] διαρθρώσεως

αὐτῶν G.
13. [καὶ] τῶν κορωνῶν] Sic C.,
vul. κατὰ τῶν κορωνῶν.
14. πρὸς τὸν βραχίονα] Sic E.,
om. τὸν vul.
16. ὥς μὴ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 145.
ib. ὥς μὴ] ὥς μηδεμίαν G.
ib. χώραν κενὴν μεταξύ] μεταξύ
χώραν κενὴν G.

Fabr. p. 802, 803.

ὥστε ἐν ταῖς ἐκτάσεσι τῆς χειρὸς, πρὸς τοῦπίσω μὴ π. 15
 ἀνακλᾶσθαι τὴν χεῖρα, μηδ' αὖ πάλιν εἰς τὰ πλάγια,
 ἀλλ' ἐκτείνεσθαι τε καὶ κάμπτεσθαι μόνον τὴν χεῖρα
 4 συμμέτρως. Σύνδεσμοι δέ τινες ἰσχυροὶ, κατὰ τὰς
 τῶν ἐπιφύσεων χώρας ἀνίσχοντες, συνάπτουσί τε καὶ 5
 συσφίγγουσι κυκλοτερῶς περικείμενοι τὴν διάρθρωσιν
 ὅλην, ὥς μὴ ἐκπίπτειν ῥαδίως τὰς τε κορώνας καὶ τὸν
 5 ἀγκῶνα ἐκ τῆς ὑποκειμένης κοιλότητος. Τὸ δὲ τοῦ
 βραχίονος ὅστούν κυρτὸν μὲν ἐστὶν ἐν τοῖς ἔξωθεν
 μέρεσιν, ἐν δὲ τοῖς ἔσωθεν κοῖλον, καὶ τοῦτο τῇ προ- 803
 νοίᾳ τοῦ Δημιουργοῦ Θεοῦ ἡμῶν· πρὸς ἀλλήλας γὰρ
 βλέπειν τὰς χεῖρας ἄμεινον, καὶ διὰ τοῦτο τὰ μὲν
 κοῖλα τοῦ βραχίονος ἐντὸς, τὰ δὲ κυρτὰ πρὸς τὰ

DE
 MANIBUS
 put ex sub-
 jecta cavi-
 tate facile
 excidat.

Quare hu-
 meri simae
 partes in-
 trorsum,
 gibbae vero
 extrorsum
 sint.

adeo ut nihil vacui interjaceat; quare cum manus tenditur, retro
 non labitur, neque ad latera, sed erigitur curvaturque moderate.
 4 At vincula quaedam valentia, in commissuram sedibus enata,
 universum articulum ambientia copulant et devinciunt, ut non
 facile illi duo extantes vertices, *coronae* vocati, et ancon ex
 5 subjecto sinu elabi queant. Verum humeri os extra gibbum est,
 interius cavum, idque Opificis nostri Dei providentia effectum
 est; siquidem manus ut sese respicerent atque in sese ver-
 gerent melius fuit, atque propterea humeri simum introrsum,

1. ὥστε] ὅπω E.

4. Σύνδεσμοι κ. τ. λ.] Cf. Gal.
 p. 149.

ib. Σύνδεσμοι δέ τινες] καὶ μὲν δὴ
 καὶ ὡς σύνδ. τινες ὑμενώδεις G.

6. συσφίγγουσι] σφίγγουσι G.

7. ὥς μὴ] ὥς μήτ' G.

ib. τὰς τε κορώνας καὶ τὸν ἀγκῶ-
 να] τὰ τε κορόνα καὶ τὸν ἀγκῶνα E.,
 τὴν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος G.

8. Τὸ δὲ τοῦ βραχίονος κ. τ. λ.]
 Cf. Gal. p. 151.

ib. Τὸ δὲ τοῦ βραχίονος ὅστούν]
 τὸ τοῖνον ὅστούν τοῦ βραχ. G.

9. κυρτὸν μὲν ἐστὶν ἐν τοῖς ἔξωθεν
 μέρεσιν] εὐλόγως ἐν μὲν τοῖς ἔξω

μέρεσι κυρτότερόν ἐστιν G.

10. ἐν δὲ τοῖς ἔσωθεν κοῖλον] ἐν
 δὲ τῷ ἔσω σιμότερον G.

11. Δημιουργοῦ] Δημιουργοῦ B.

ib. πρὸς ἀλλήλας γὰρ βλέπειν τὰς
 χεῖρας ἄμεινον] ἄμεινον γὰρ ἦν πρὸς
 ἀλλήλας ἐστράφθαι τὰς χεῖρας G.

12. καὶ διὰ τοῦτο] εἰ δὲ τοῦτο G.

13. τοῦ βραχίονος] τῶν ὀστέων G.

ib. ἐντὸς] εἰς ἀλλήλα βλέπειν
 βέλτιον ἦν G.

ib. τὰ δὲ κυρτὰ πρὸς τὰ ἐκτὸς
 ἀπεστράφθαι] Sic E., τὰ δὲ κυρτὰ
 πρὸς τὰ ἐκτὸς ἀπέστραπται vul.,
 ἀπεστράφθαι δ' αὐτῶν πρὸς τοῦκτὸς
 τὰς κυρτότητας G.

DE
MANIBUS.
Humeri
quatuor
esse mus-
culos.

Geminis
obliquis
motibus
unum rec-
tum con-
stitui.

16 ἐκτὸς ἀπεστράφθαι. Μύες δὲ τέσσαρες οἱ κινοῦντες
τὸν βραχίονα, δύο μὲν ἔσωθεν, δύο δὲ ἔξωθεν· ἐπί-
κειται δὲ ὁ ἕτερος τῷ ἐτέρῳ, τέμνοντες ἀλλήλους
κατὰ γωνίας ὀξείας καὶ ἀμβλείας τῷ Χ γράμματι
παραπλησίως, πρὸς τὸ σκεπᾶσαι τὸν βραχίονα παν- 5
2 ταχόθεν, ὥς μὴ παραλιπεῖν χώραν γυμνὴν. Μέγιστον
δὲ θαῦμα τῆς κατασκευῆς αὐτῶν, ὅτι διτταῖς κινήσεσι
λοξαῖς μίαν εὐθείαν ἀπεργάζονται· ἀρχομένου γὰρ
τοῦ μὲν ἐτέρου τῶν τὸν πῆχυν καμπτόντων μυῶν
ἀπὸ τῶν ἔνδον μερῶν τοῦ κατ' ὤμον χωρίου, καὶ 10
φερομένου ἐντεῦθεν ἐπὶ τὰ πρόσω τοῦ βραχίονος, τοῦ
δὲ ἐτέρου τὴν μὲν ἐκφυσιν ἐκ τῶν ἔξωθεν μερῶν
τοῦ βραχίονος [ἰσχοντος], εἴσω δὲ ἐντεῦθεν ἀτρέμα
ἐπιστρεφομένου, πρόδηλος μὲν καὶ ἡ θέσις ὅτι τῷ

16 gibbum vero extrorsum fuit positum. Musculi autem quatuor
humerum moventes, bini extra, binique intra positi sunt; alter-
que alteri incumbit, sese acutis angulis et obtusis ad X literae
figuram intersecantes, ut humerum undique ita contegerent, ne
2 locum aliquem nudum relinquerent. Sed in eorum fabrica id
praecipue mirabile est, quod geminis obliquis motibus unum
rectum constituunt; nam cum lacertorum cubitum curvantium
unus ab internis summi humeri partibus oriens, inde ad interiora
humeri descendat, alter ab exterioribus humeri locis incipiens,
inde sensim ad interna flectatur, in confesso est eorum positum

1. Μύες δὲ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 153.

4. κατὰ γωνίας ὀξείας καὶ ἀμβλείας] om. G., κατὰ γωνίας ὀξείας καὶ ἀμβλίας E.

ib. τῷ Χ] τὸ δὲ Χ E.

5. παραπλησίως] περιπλησίως B.

6. παραλιπεῖν] περιλιπεῖν B.

ib. Μέγιστον δὲ θαῦμα κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 154.

ib. μέγιστον δὲ θαῦμα] ἡ αὐτὸ δὴ τοῦτο μέγιστον θαῦμα G.

7. αὐτῶν] ἐστὶν add. G.

10. ἔνδον] Sic E.G., vul. ἐνδοθεν.

ib. κατ' ὤμον] κατὰ τὸν ὤμον G.

ib. καὶ φερομένου] καὶ om. E., φερομένου δ' G.

12. ἐτέρου] τοῦ μικροτέρου add. G.

ib. τὴν μὲν ἐκφυσιν] Sic E.G., om. μὲν vul.

ib. ἔξωθεν μερῶν τοῦ βραχίονος] Sic E., ἔξω μορίων τοῦ βραχίονος G., ἔξω μὲν [μετὰ F., typogr. sc. errore] τοῦ βραχίονος μερῶν vul.

13. [ἰσχοντος] Sic G., ἰσχοντες E., om. vul.

14. ἡ θέσις ὅτι] ἡ θέσις αὐτῷ ὥς G.

Fabr. p. 803, 804.

Χ γράμματι ὁμοίωται, πρόδηλος δὲ καὶ ἡ τῆς κινή-
σεως λοξότης. ἀμφοτέρων γὰρ τεινόντων, κατ' εὐθὺ
μὲν ἀκριβῶς κάμπτουσι τὸν πῆχυν· εἰ δὲ ὁ μὲν αὐτῶν
ἐνεργήσειεν, [ὁ δ' ἀργήσειε,] βραχὺ τῆς εὐθύτητος
3 ἐφ' ἐκάτερα παρατρέπουσιν. Διὰ τί δὲ ὁ βραχίων τοῦ 5
πήχεως μείζων; ὅτι καὶ οἱ κινούντες τὸν βραχίονα
μύες μείζονές εἰσιν τῶν τὸν πῆχυν κινούντων μυῶν·
ὥστε εἶναι καὶ τοὺς ὄγκους τῶν ὑποκειμένων αὐτοῖς
ὁστών μείζονας, καὶ διὰ τοῦτο καὶ ὁ βραχίων τοῦ
πήχεως μείζων ἐστίν, διὰ τε τὸ μέγεθος αὐτοῦ χαννό- 10
τερος. καὶ σηραγγώδης καὶ κοῖλος ἔνδοθεν, ἅμα μὲν 804
ὥστε ἀβαρὴς εἶναι, ἅμα δὲ καὶ τὴν οἰκείαν τροφήν p. 16

DE
MANIBUS.Quare hu-
merus cu-
bito major
sit.

X elemento non esse absimilem, evidens quoque est eorum
motus obliquitas: ambo autem trahentes, secundum rectum
exquisite cubitum curvant; sed a recto declinantes, ad alterum
3 latus circumducunt. Verum quare humerus cubito major?
quoniam et eum cientes muscoli cubitum moventibus majores
sunt; quare et ossium moles eis subjacentium majores esse
oportuit, atque ideo humerus cubito major fuit, ob hancque
magnitudinem inanior: interius cavernosus et concavus, simul

1. ὁμοίωται] παραπλησίως καθί-
σταται G.

2. ἀμφοτέρων γὰρ κ. τ. λ.] Cf.
Gal. p. 156.

ib. ἀμφοτέρων—πῆχυν] ἀλλ' οἱ
γε δύο μύες οὗτοι κατ' εὐθὺ μὲν ἀκρι-
βῶς κάμπτουσι τὸν πῆχυν ἀμφότεροι
τεινόντες G.

ib. ἀμφοτέρων γὰρ τεινόντων]
Sic E., ἀμφότεροι δὲ τεινόντες vul.

ib. κατ' εὐθὺ μὲν] Sic E.G., μὲν
κατ' εὐθὺ vul.

3. εἰ δὲ ὁ μὲν αὐτῶν ἐνεργήσειεν]
Sic E.G., ἐκτρεπόμενοι δὲ vul.

4. [ὁ δ' ἀργήσειε] Sic G., om.
vul. In vers. Lat. lege, si vero
alter eorum agat, alter autem qui-
escat, parum a recto, &c.

ib. βραχὺ] Sic E.G., om. vul.

5. παρατρέπουσιν] Sic E.G., πε-
ριτρέπουσιν vul.

ib. Διὰ τί δὲ κ. τ. λ.] Cf. Gal.

p. 158, 159.

7. μείζονές εἰσιν] Sic E. et sup.
p. 32. l. 3., μείζονες εἰσὶ vul.

ib. τὸν πῆχυν] τῷ πῆχει E.

8. αὐτοῖς] Sic B.C.E.G., vul.
αὐτῶν.

9. καὶ διὰ τοῦτο καὶ] ὥστε καὶ G.
ib. ὁ βραχίων] ὁ om. G.

10. μείζων ἐστίν] Sic E., μείζων
ἐστί vul., διὰ ταῦτα μείζων ἐγέ-
νετο G.

ib. διὰ τε—κοῖλος] ταῦτ' ἄρα
χαννότερά τε καὶ σηραγγωδέστερα
καὶ κοιλότερα γέγονεν ἀπάντων τῶν
μικροτέρων ὁστών τὰ μείζω G.

ib. διὰ τε τὸ] διὰ τε δὲ τὸ E.,
διὰ δὲ τὸ vul.

11. ἔνδοθεν] om. G.

12. ὥστε ἀβαρὴς] om. ὥστε E.

ib. τὴν οἰκείαν τροφήν] Sic E.,
om. οἰκείαν vul., τὴν οἰκείαν ὁστοῦ
τροφὴν G.

DE
MANIBUS.

[ὅστού] ἐν τῇ κοιλότητι ἐναποτίθεται, ἥνπερ δὴ
μυελὸν ὀνομάζομεν.

Quare hu-
merus ex
osse uno,
cubitus ex
binis con-
stet.

17 Διὰ τί δὲ ἐν μὲν ὀστοῦν ἐν τῷ βραχίονι, δύο δὲ ἐν
τῷ πήχει ; ἢ ὅτι καὶ ἡ ἐνέργεια τοῦ πήχεως καὶ
σφόδρα ἀναγκαία καὶ πολλάκις γινομένη ; ἢ διότι ἡ
τοῦ βραχίονος κεφαλὴ μεγάλη καὶ σιμὴ καὶ οὐδαμῶς
2 κονδυλώδης ; Διὸ καὶ τὴν ὑποδεχομένην αὐτὴν κοιλό-
τητα τῆς ὠμοπλάτης, οὐ κοτύλην γεγονέναι ἀλλὰ
γλήνην, μηδαμόσε ὀφρύας περιέχουσιν, λεπτοῖς τε
καὶ χαλαροῖς καὶ ὑμενώδεσι συνδέσμοις κατὰ τὸ κατ' 10
ὦμον ἄρθρον διειλημμένην.

DE
CRURIBUS.

3 ΚΑΙ περὶ μὲν τῆς κατασκευῆς τῶν χειρῶν, τῆς τε
τῶν ὀστέων, καὶ συνδέσμων, καὶ ἄρθρων, ἱκανὰ τὰ
18 εἰρημένα. καιρὸς οὖν λοιπὸν ἐξηγήσασθαι περὶ τῆς

ut levis sit, et proprium alimentum in cavitate illa reponat, quam
sane medullam nominamus.

17 Praeterea quare humerus ex osse uno, cubitus ex binis con-
stat ? an quoniam cubiti functio sane admodum necessaria cre-
broque usui esse solet ? aut quoniam humeri caput magnum est
2 simumque et minime extuberans ? Quamobrem scapulae sinus
in quem id inseritur, non in heminae formam sed pupillae
cavatus est, minime extantibus labiis circumdatam, gracilibus,
laxis, membranosisque copulis secundum humeri commissuram
deligatus.

3 HACTENUS de manuum fabrica, quatenus ad ossa, copulas,
18 artusque pertinet, tractatum est : reliquum modo est crurum

1. [ὅστού] Sic G., om. E., ἐαν-
τοῦ vul.

ib. ἐν τῇ κοιλ.] Sic E., om. ἐν vul.

ib. ἐναποτίθεται] ἐναποτιθῶν E.

ib. ἥνπερ δὴ] Sic E.G., ἥνπερ
δὴ καὶ vul.

3. Διὰ τί κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 159.

6. κεφαλὴ] κεφαλὴν A.

7. κονδυλώδης] κοντυλώδης B.

ib. ὑποδεχομ.] Sic E., vul. δεχομ.

9. μηδαμόσε] μηδαμῶς E.

ib. λεπτοῖς τε] Sic E., λεπτοῖς
δὲ vul.

11. διειλημμένην] om. E., et ejus
loco haec : καὶ τοῦ λοιποῦ χρόνον
[1. χρόνον] παντὸς συνεχῶς τοῦτο
πάσχειν ἐπιπρέπουσιν [1. ἐπιτρέ-
πουσιν]. Cf. Gal. p. 162.

12. τῆς κατασκευῆς τῶν χειρῶν]
Sic E., et sic sup. p. 25. l. 6 ; τῆς
τῶν χειρῶν κατασκευῆς vul., et sic
inf. p. 40. l. 15.

Fabr. p. 804, 805.

τῶν σκελῶν κατασκευῆς καὶ τῶν ἄκρων ποδῶν, (τὴν τοῦ Θεοῦ βοήθειαν αἰτουμένοις, ὅπως μεγαλύνωμεν αὐτὸν ἐν τοῖς δημιουργήμασιν αὐτοῦ) πῶς ἐν τοῖς πεζοῖς ζώοις μόνον τὸν ἄνθρωπον δίπουν εἰργάσατο, καὶ οὐ μόνον δίπουν ἀλλὰ καὶ ὄρθιον· κατ' εὐθείαν 5 γὰρ γραμμὴν ἐκπεφυκότα τῆς ράχεως τὰ σκέλη 2 πεποίηκεν. Εἰ γὰρ καὶ τὰ πτηνὰ δίποδα καὶ ἄνω τὸν ὦπα ἔχοντα ἐδημιουργήθη, ἀλλὰ πρὸς τὰς ὀρθὰς γωνίας ἢ ράχιν τοῖς σκέλεσιν αὐτοῖς διάκειται βαδίζουσιν, ὥσπερ ἄνθρωπος ἐν τῷ καθέζεσθαι ἢ μὲν 805 ράχιν τοῖς μηροῖς πρὸς ὀρθὰς γωνίας κεῖται, οἱ μηροὶ 3 δὲ τῇ κνήμῃ. Τῶν δ' αὖ τετραπόδων οὐχ οὕτω· πάντα γὰρ εἰς τὰ πρόσω τὰς καμπὰς ἔχει τῶν ὀπισθίων σκελῶν, καθάπερ τῶν ἔμπροσθεν εἰς τοῦπίσω· καὶ γὰρ τὰς καμπὰς πρὸς ἄλληλα ποιεῖται τὰ 15 τετράποδα ζῶα, ὁμοιότατον τρόπον βαδίζοντα τοῖς

DE
CRURIBUS.
Pedestrium
animalium
Hominem
solum bipedem
esse
atque erectum.

structuram summorumque pedum explicare, (Dei prius ope implorata, ut eum ex propriis operibus extollere ac celebrare valeamus;) inter caeteras omnes gressiles animantes solum hominem Deus bipedem creavit, neque solum bipedem sed etiam erectum; nam secundum rectam lineam ex dorso orientia crura produxit.

2 Quamvis enim et aves bipedes sunt sursumque spectantes, ad rectos tamen angulos spina ipsarum gradientium cruribus alligatur, sicut in homine dum sedet spina femoribus, tibiis femora 3 per rectos angulos inhaerescunt. In quadrupedibus autem non ita constitutum; siquidem iis omnibus prorsum versus posteriora crura flectuntur, sicut priora retrorsum; contrarias enim quadrupedes crurum flexuras efficiunt, pueris repentibus quam simil-

2. αἰτουμένοις] -νους marg. Bodl.,
ut inf. p. 48. l. 9.

3. πῶς ἐν τοῖς κ. τ. λ.] Cf. Gal.
p. 168, 179.

5. ὄρθιον] ὄρτιον A., ὀρθὸν G. et
sic fere semper.

7. Εἰ γὰρ καὶ] οὐ γὰρ καὶ A.
ib. Εἰ γὰρ καὶ κ. τ. λ.] Cf. Gal.
p. 179.

9. αὐτοῖς] αὐτῷ A., αὐτῶν B.

ib. διάκειται] διάκειται A.

11. γωνίας] γονίας B.

12. Τῶν δ' αὖ τετραπόδων κ. τ. λ.]
Cf. Gal. p. 180, 181.

13. εἰς τὰ πρόσω τὰς] εἰς τὸ
πρόσω τὰς E.

16. ὁμοιότατον τρόπον] τρόπον
ὁμοιότατον G.

DE
CRURIBUS.
Hominem
erectum
aut seden-
tem omnia
facere, pro-
num autem
aut supi-
num nihil.

4 ἐπὶ τῶν χειρῶν ἔρπουσι βρέφειν. Ὡστε σοφῶς ὁ
ἀγαθὸς Θεὸς ἡμῶν τοιοῦτους τοὺς ἀνθρώπους ἐσχη-
μάτισεν, ὀρθοὺς μὲν καὶ καθημένους τὰς κατὰ τὸν
βίον ἐνεργείας ἐργάζεσθαι, πρανεῖς δὲ καὶ ὑπτίους
τῶν τοιούτων ἐνεργεῖν οὐδέν· καὶ ἄλλως ὀρθίους 5
ἐστηκότας εἰς τὸν οὐρανὸν ἐτοίμῳ ἀναβλέπειν ὁμ-
ματι, καὶ νοῦν καὶ χεῖρας ἐκτείνοντας πρὸς τὸν κατοι- p. 17
κοῦντα ἐν οὐρανοῖς Θεὸν ἡμῶν τὸν ἀγαθόν τε καὶ
ἅγιον, εἰς αἶνον καὶ ὕμνον τῶν θαυμασίων αὐτοῦ.
5 Τούτου χάριν καὶ τοιοῦτους τοὺς ἀνθρώπους ἐδη- 10
μιούργησεν· εἰ γὰρ ὁ καλούμενος οὐρανοσκόπος
ἰχθὺς τὸ ὄμμα ἄνω ἔχει, ἀλλὰ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ
ἄμοιρος, ἄλογος γάρ. ἐπὶ τὸ προκείμενον δὲ λοιπὸν
ἐπανέλθωμεν.

19 Εἰπώμεν οὖν περὶ τῆς τῶν σκελῶν κατασκευῆς· 15
ὥσπερ γὰρ ἡ χεὶρ ἀντιληπτικὸν ὄργανον, οὕτω τὸ

4 limae. Quare sapienter Deus noster homines sic omnino for-
mavit, ut erecti aut sedentes vitae negotia obirent, proni autem
aut supini nihil prorsus facerent; atque alioqui erectos facili in
caelum intuitu suspicere jussit, mentemque et manus ad bonum
purumque Deum caelorum incolam laudandum ejusque mira
5 opera celebranda, attollere naturaliter apti sumus. Hujus itaque
rei causa tales nos Deus instituit; quamvis enim piscis ille ura-
noscopus oculos in superna corporis parte contineat, Dei tamen
cognitionis est expers, cum sit ratione privatus: verum ad supe-
rius propositum revertamur.

19 Dicamus itaque de crurum constitutione; quoniam quemad-
modum manus capiendi instrumentum, ita crus ambulandi, insti-

1. Ὡστε σοφῶς κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 182.

2. τοιοῦτους] Sic E., add. πάν-
τας vul.

3. ὀρθοὺς] οἷους pr. marg. Bodl.

4. πρανεῖς] πρανῆς G. sententiae
forma mutata, πρανοῦς E., πρηνεῖς vul.

5. ἐνεργεῖν] ἐνεργειῶν E.

6. ἐτοίμῳ—ὁμματι] Sic E., ins.
τῷ vul., ἐτοίμως G.

7. ἐκτείνοντας] Sic E., vul. ἐκ-
τείνειν.

9. εἰς αἶνον καὶ ὕμνον] Sic E.,
καὶ ὕμνον post αὐτοῦ vul.

10. Τούτου χάριν καὶ] Sic E.,
vul. τούτου τοίνυν χάριν.

16. ὥσπερ γὰρ κ. τ. λ.] Cf. Gal.
p. 184.

ib. οὕτω τὸ σκέλος] ἔσω τὸ σκέ-
λος A.

Fabr. p. 805, 806.

σκέλος βαδιστικὸν ἐγένετο, ὡς ἂν πρέπη ζώῳ σοφῷ
 2 λογικῷ τε καὶ ἡμέρῳ. Ὅτι μὲν οὖν προμήκεις τε καὶ
 πλατεῖς καὶ μαλακοὺς καὶ πολυσχιδεῖς ἔπρεπεν τοὺς
 πόδας γενέσθαι, τοῦτο ἐναργῶς καὶ φαίνονται καὶ εἰσὶ 806
 πρὸς πάσας γὰρ τὰς δυσχωρίας ἐπιτήδειος ἢ τοιαύτης 5
 κατασκευῇ, εἴ που [δεηθείημεν] ὑψηλοῖς ἀνιέναι τοί-
 χους, ἢ δένδροις, ἢ πέτραις. ἀλλὰ καὶ κοίλους μὲν ἀτρέ-
 3 μα κάτῳθεν, ἄνωθεν δὲ κυρτοὺς εἶναι. Ἐπεὶ τοίνυν ἡ
 βάδις γίνεται, τοῦ μὲν ποδὸς ἐπὶ γῆς ἐστηριγμένου,
 τοῦ δὲ σκέλους τοῦ ἐτέρου περιφερομένου, ἀνάγκη 10
 ἄκρους μὲν τοὺς πόδας ἔδρας ἔνεκα γεγονέναι, τὰ δὲ
 σκέλη τῆς κατὰ τόπον ἀμείψεως· καὶ γὰρ πολλάκις δι'
 αἰτίαν τινὰ τῶν ἄκρων ποδῶν ἀποτμηθέντων, δύναν-
 ται κόντους ἐπιθέντες περιπατεῖν οἱ ἄνθρωποι. ὥστε 15

DE
CRURIBUS.Pedibus
qualis for-
ma conve-
niat.Pedes quare
lati, oblongi
et multifidi;

tutum fuit, ut sapiens animal rationabileque et mansuetum de-
 2 cuit. Igitur neminem praeterit pedes oblongos, latos, molles
 et multifidos esse debuisse; talis enim fabrica ad omnia difficilia
 loca permeanda est idonea, si forte altos parietes, aut arbores,
 aut saxa conscendere oporteat: sed eos etiam a terra subcavos,
 3 superius convexos esse oportuit. Quamobrem quoniam ad hunc
 modum ambulatio perficitur, pede uno terram premente, altero
 autem crure se promovente, necesse utique fuit extremos pedes
 firmamenti causa, crura vero motionis per locum creata esse;
 frequenter enim aliqua ex causa rescissis pedibus, contis qui-
 busdam nixi homines deambulare potuerunt: propterea cum

1. ὡς] καὶ οὐχ ἀπλῶς γε βαδιστι-
 κόν, ἀλλ' ὡς G.

ib. ἂν πρέπη] ἂν μάλιστα πρέποι
 G., ἂν πρέπει E.

2. τε καὶ ἡμέρῳ] om. G.

ib. Ὅτι μὲν οὖν κ. τ. λ.] Cf. Gal.
 p. 184, 5, 7.

3. ἔπρεπεν] Sic E., vul. ἔπρεπε.

4. ἐναργῶς καὶ φαίνονται καὶ εἰσὶ]
 Sic E., ἐναργές vul.

5. πρὸς πάσας γὰρ τὰς δυσχωρ.]
 πρὸς τε τὰς δυσχωρ. ἀπάσας G.

6. εἴ που] κἂν εἴ που G.

ib. [δεηθείημεν] Sic G., δεηθείη

ἐν vul., δεηθῆναι E.

ib. ἀνιέναι] ἐπανιέναι G.

7. ἀτρέμα] ἡρέμα G.

8. Ἐπεὶ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 187, 8.

ib. Ἐπεὶ τοίνυν ἡ βάδις γίνεται]
 γίνεται δ' ἡ βάδις G.

9. ποδὸς] ἐτέρου τῶν σκελῶν G.

ib. ἐπὶ γῆς] ἐπὶ τῆς γῆς G.

ib. ἐστηριγμένου] ἐστηριγμένοις
 A., ἐρηρυσμένου G.

10. τοῦ δὲ σκέλους τοῦ ἐτέρου]
 θατέρου δὲ G.

15. κόντους ἐπιθέντας] κόντοις
 ἐπιθήσαντες E.

DE
CRURIBUS.
quare infe-
rius cavi,
superius
convexi.

ἐπεὶ ἔδρας ἔνεκα γεγόνασιν οἱ ἀκρόποδες, ἀνάγκη καὶ
4 πλατεῖς εἶναι, καὶ προμήκεις, καὶ πολυσχιδεῖς. Καὶ
κοῖλοι μὲν κάτωθεν, κυρτοὶ δὲ ἄνωθεν· ὥσπερ γὰρ αἱ
χεῖρες τῇ ποικιλίᾳ τῶν ἄρθρων [καὶ] ταῖς κοιλότησιν
ἐπιτήδεια παντὶ τῷ σώματι περιπτύσσεσθαι, οὕτως
οἱ πόδες, ὡς μάλιστα χεῖρας μιμησάμενοι, καὶ πολυ-
σχιδεῖς μὲν ταῖς διαρθρώσεσι γενόμενοι, κοῖλοι δὲ κατ'
ἐκεῖνα καθ' ἃ ἐρείδεσθαι τοῖς κυρτοῖς ἐδάφεσιν ἔμελ-
λον, ἐν παντὶ χωρίῳ καλῶς στηρίζεσθαι πεφύκασιν.
5 [Τοῦτ'] οὖν τὸ περιπτόν ἐστι τῆς τῶν ἀνθρωπίνων 10
σκελῶν κατασκευῆς, οὐχ ὡς βαδιστικῶ μόνον, ἀλλὰ
καὶ ὡς λογικῶ ζῶν, πρέποντας αὐτῷ δοθῆναι τοιού-

summi pedes stabilitatis causa ficti fuerint, eos latos esse, ob-
4 longos, multifidos, inferius cavos, superiusque convexos coëgit
necessitas; nam sicut manus articulorum varietate ad com-
plectenda corpora fuerunt accommodae, ita et pedes, quam
maxime manus aemulati, multifidi quidem articulis, eaque ex
parte cavi qua convexo solo inniti debuerant, omni loco firmiter
5 inhaerere exquisitè apti sunt. Hanc ob causam talem pedum
structuram homini adesse expedit, non solum quatenus gressile,

3. κοῖλοι μὲν] Sic E., κοίλους vul.

ib. κυρτοὶ] Sic E., κυρτοὺς vul.

ib. ὥσπερ γὰρ κ. τ. λ.] Cf. Gal.
p. 190.

ib. ὥσπερ γὰρ] ὡς γὰρ G.

4. τῇ ποικιλίᾳ τῶν ἄρθρων] ἐκ
τῆς τῶν ἐν αὐταῖς ἄρθρων ποικι-
λίας G.

ib. [καὶ] ταῖς κοιλότησιν] om.
vul., om. καὶ E., καὶ τῆς ἔνδον κοι-
λότητος G.

5. παντὶ τῷ σώματι] Sic E.,
πρὸς τὰ τὰ σώματα vul., παντὶ σώ-
ματος σχήματι G. An παντί τῳ?

ib. περιπτύσσεσθαι] περιπτύσε-
σθαι A.B.

ib. οὕτως] οὕτω καὶ G.

6. ὡς μάλιστα] ὡς ἂν μάλιστα
δυνατὸν ἦν G.

ib. πολυσχιδεῖς] πολυειδεῖς G.

8. ἐρείδεσθαι] περιβήσεσθαι G.,

ἐθίσεσθαι E.

9. ἐν παντὶ] Sic E.G., om. ἐν vul.

ib. στηρίζεσθαι πεφύκασιν] πεφύκ.
om. E., πεφύκ. ἐπιστηρίζ. vul., στη-
ρίζ. δύναται G.

10. [Τοῦτ'] οὖν κ. τ. λ.] Cf. Gal.
p. 190.

ib. [Τοῦτ'] οὖν—κατασκευῆς] Sic
E.G., vul. πρέπον ἄρα ἦν τοιαύτην
ποδῶν κατασκευὴν ἐγγενέσθαι τῷ
ἀνθρώπῳ. In vers. Lat. lege, Hoc
igitur est illud eximium construc-
tionis humanorum crurum.

ib. [Τοῦτ'] Sic G., τούτων E.

ib. περιπτόν] Sic G., περιττόν E.

ib. ἀνθρωπίνων] ἀνθρωπείων G.

11. μόνον] μόνων E.

ib. ἀλλὰ καὶ ὡς] ἀλλ' ὡς καὶ G.

12. πρέποντας—ἡμῶν] Sic E.,
om. vul., πρέποντας ὑπὸ τῆς φύ-
σεως αὐτῷ δοθῆναι τοὺς πόδας G.

Fabr. p. 806, 807.

6 τοὺς πόδας παρὰ τοῦ Δημιουργοῦ Θεοῦ ἡμῶν. Μά-
θοις δ' ἂν ἐναργέστερον τὸ λεγόμενον, εἰ ἐπὶ λεπτῆς
κλίμακος ἴδοις ἀναβαίνοντά τινα· περιλαμβάνοντα
γὰρ ἐνταῦθα ὄψει τῇ [κοιλότητι] τοῦ ποδὸς τὴν [κυρ-
τότητα] τῶν βαθμίδων, εἴτα ἐκατέρωθεν ἐπιπτύσσοντα 807
κατὰ τοὺς δακτύλους τε καὶ τὴν πτέρναν, ὅλην ὡς οἶόν P. 18
τε μάλιστα τὴν βάσιν ἀπεργάζεσθαι περιφερῇ, δίκην

20 χειρὸς περιλαμβάνουσιν τὸ ὑποκείμενον σῶμα. Κατὰ
τοῦτο οὖν ὅμοιοι ταῖς χερσὶν οἱ πόδες εἰσὶν, ἀντίχειρ
δὲ αὐτοῖς οὐ δέδοται διὰ τὸ ἔδρας μόνον εἶναι ὄργανα· 10

DE
CRURIBUS.Quantum
valeat in
scalas con-
scendendis
pedis cavi-
tas.Quare pe-
dibus non
esse polli-
cem.

6 verum etiam quatenus rationabile animal est. Inde autem evi-
denti, quod diximus, percipere poteris, si quempiam graciles
scalas conscendentem intuitus fueris; gradus enim comprehen-
dendem pedis cavitatem cernes, eos utrinque digitis calcaneoque,
quoad ejus fieri potest, complectentibus, sicque pedis basim ro-
20 tundam fieri, instar manus subjectum corpus ambientem. Se-
cundum hoc igitur manuum similes pedes fuerunt, pollex autem,
aliis appositus digitis, pedibus concessus non fuit cum sustenta-

In vers. Lat. adde, *Convenientes ipsi ab Opifice nostri Deo tales datos fuisse pedes.*

1. Μάθοις δ' ἂν ἐναργέστερον] ἂν om. E., οὐκ ἂν ἄλλως ἐναργέ-
στερον μάθοις G.

2. τὸ λεγόμενον] om. E.

ib. εἰ ἐπὶ λεπτῆς κλίμακος ἴδοις] εἰ μὴ θεάσαιό ποτε διὰ μακρῶν καὶ
λεπτῶν κλιμάκων G.

3. ἴδοις] ἴδης E.

ib. ἀναβαίνοντά τινα] τινα om. E.,
τὸν ἄνθρωπον ἀνιόντα G.

ib. περιλαμβάνοντα] Sic E., πε-
ριλαμβάνουσιν vul., περιλαμβάν-
ων G.

4. ἐνταῦθα] Sic E.G., om. vul.

ib. ὄψει] om. E.

ib. τῇ [κοιλότητι] τοῦ ποδὸς] Sic
G., τῇ κοιλότητι τοῦ ποδὸς E., vul.
τὴν τοῦ ποδὸς κοιλότητα.

ib. τὴν [κυρτότητα] Sic G., τὴν
κοιλότητα E., om. vul.

5. τῶν βαθμίδων] Sic E., τὴν
βαθμίδα vul., τὴν τῶν ἐν τῇ κλίμακι
ξύλων G.

ib. εἴτα] Sic E., εἰθ' G., τῷ vul.

ib. ἐκατέρωθεν] ἐκατέρωθεν E.

ib. ἐπιπτύσσοντα] ἐπιπτύσσοντα
E., ἐπιπτύσσων G., αὐτὴν περι-
πτύσσεσθαι vul., αὐτὴν περιπτύσ-
εσθαι A.B.D.

ib. κατὰ τοὺς δακτύλους τε] Sic
E.G., τοὺς τε δακτύλους vul., δα-
κτύλους D.

6. ὅλην] Sic E., om. vul.

ib. ὡς οἶόν τε μάλιστα] Sic E.G.,
vul. ὡς δύνατον.

7. τὴν βάσιν] Sic E.G., καὶ οὕτω
τὴν βάσιν vul.

ib. ἀπεργάζεσθαι] ἀπεργάζεται G.

9. οὖν] Sic E., vul. γοῦν.

DE
CRURIBUS.

Pedum digi-
gitos ma-
nuum digi-
tis respon-
dere, tar-
sum carpo,
metatarsium
metacarpio.

Pedis par-
tem tibiae
subjectam
tribus ex
ossibus con-
stare, astrag-
alo, calca-
neo, navi-
culari.

ἀλλὰ καὶ [τὸ] τῷ καρπῷ παραπλήσιον ἔσχον, ὅπερ
καλεῖται ταρσὸς, καὶ τῷ μετακαρπίῳ τὸ πρὸς τῶν
νεωτέρων ἱατρῶν ὀνομασθὲν πεδίον. τὰ μὲν οὖν τρία
μέρη ταῦτα τοῦ ποδὸς οἷά περ τῆς χειρὸς εἰσιν,
οἱ δάκτυλοι, τὸ πεδίον, ὁ ταρσὸς, ὧν οὐδέν ἐστιν⁵
² ἄλλω ζῳῇ πλὴν ἀνθρώπῳ. Τὸ δὲ ὑποκείμενον τῇ
κνήμῃ μέρος τοῦ ποδὸς, σύνθετον ὄν, ἴδιον ὄνομα οὐ
κέκτηται, σύγκειται δὲ ἐκ τριῶν ὀστέων, ἀστραγάλου
τε, καὶ πτέρνης, καὶ τοῦ κληθέντος ὑπὸ τῶν ἀνατο-
μικῶν ἱατρῶν, σκαφοειδοῦς· ὁ δὲ ταρσὸς καὶ τὸ¹⁰
πεδίον, καὶ σύνθετα ὣσι, τῶν συνήθων ὀνομάτων

tionis tantum sint organa; sed brachialis similem eam partem ha-
bent, quae *tarsus* [ταρσὸς] dicitur, et postbrachiali respondentem
eam quae a junioribus medicis *pedion* [πεδίον] (Latine *planta*) est
nominata: hae utique tres pedis partes tribus quae sunt in manu
correspondent, digiti, planta, atque tarsus, quarum nulla alii ab ho-
² mine animali inesse reperitur. Pedis autem pars tibiae subjecta,
cum sit composita, nulla propria nomenclatura insignita est, tribus
ea ossibus constat, talo, calcaneo, eoque quod a medicis dissecto-
riis *naviculare os* appellatur; tarsus autem et planta, quamvis sunt

1. ἀλλὰ καὶ κ. τ. λ.] Cf. Gal.
p. 194.

ib. [τὸ] τῷ] Sic G., om. τὸ vul.

ib. παραπλήσιον] περιπλήσιον B.,
παραπλησίως E.

ib. ὅπερ καλεῖται ταρσὸς] Sic E.,
τὸν λεγόμενον ταρσὸν vul., ὁ καλεῖ-
ται ταρσὸς G.

2. καὶ τῷ] καὶ τὸ τῷ G., καὶ
τοῦτο A.

ib. τὸ] τοῦτο δὴ τὸ G.

ib. τῶν] τὸ τῶν E.

3. ὀνομ. πεδίον] πεδίον ὀνομ. G.

4. ταῦτα] ταυτὶ G.

ib. οἷά περ] οἷά περ τὰ G.

5. πεδίον] παιδίον A.B.

6. Τὸ δὲ ὑποκείμενον κ. τ. λ.]
Cf. Gal. p. 194, 5.

ib. ὁ ταρσὸς] καὶ ὁ ταρσὸς C.G.

7. ποδὸς] ὃ τὸ σκέλος ὅλον ἐπί-
κειται κατ' εὐθὺ add. G.

ib. σύνθετον ὄν] τὸ κοινὸν ἀπάν-
των ποδῶν G.

ib. ἴδιον ὄνομα] ἐν μὲν ὄνομα τοι-
οῦτον οἷον καὶ ταρσὸς καὶ πεδίον G.

ib. οὐ κέκτηται] οὐκ ἔχει G.

8. ὀστέων] ὀνόματα κεκτημένων
add. G.

9. τε] μὲν G.

ib. πτέρνης] συνήθως τοῖς πολ-
λοῖς add. G.

ib. καὶ τοῦ κληθέντος—σκαφοει-
δοῦς] τρίτου δὲ τοῦ σκαφοειδοῦς—
οὕτω τεθέντος G.

11. πεδίον] παιδίον A.B.

ib. ὣσι] εἰσὶν E.

Fabr. p. 807, 808.

DE
CRURIBUS.

3 **ΤΕΤΥΧΗΚΑΣΙ.** Λέξομεν οὖν ἕκαστον τῶν ἀπλῶν ἐν τῷ ποδὶ μορίων, τί τὸ σχῆμα κέκτηται, καὶ τίνα τὴν σχέσιν, ὅπως τε τῆς πρὸς ἄλληλα συντάξεως ἔχουσι, καὶ ὅστις ἀριθμὸς αὐτῶν ἐστίν· ἀλλὰ καὶ περὶ μαλακότητος καὶ πυκνότητος, καὶ ὅσα τοῖς σώ- 808
μασιν ὑπάρχουσι, διέλθωμεν.

- 21 Ὅτι μὲν πέντε δάκτυλοι τοῦ ποδὸς, μαρτυρεῖ τὸ φαινόμενον· διὰ τί δὲ οἱ τέσσαρες ἐκ τριῶν φαλάγγων, ὁ δὲ μέγας ἐκ δυοῖν; ἐπειδὴ ὑψηλότερόν τε καὶ κοῖλον ἔμελλεν ἔσεσθαι τὸ ἐντὸς τοῦ ποδὸς, οἷον ¹⁰ ψαλῖς, εὖλογον ἦν ἔδρας ἀσφαλεῖς τε καὶ μείζονας γενέσθαι, καὶ δύο τὰ τοῦ μεγάλου δακτύλου ὀστά.
2 Ἐφεξῆς δὲ τούτοις ὀπισθεν ἡ τοῦ πεδίου θέσις,

Quare quatuor pedis digiti tribus ex ossibus constant, pollex ex duobus.

3 compositi, usitata tamen nomina sortiti sunt. Dicemus itaque singula simplicium pedis partium, qua figura sint praedita, et ad quid referantur, quomodo sese respiciant atque inter se collocentur: praeterea quis ipsarum numerus habeatur, deque molitiae et densitate, et omnibus quae earum corporibus insunt, sermonem faciemus.

- 21 Quinque esse pedis digitos, sensus ipse testatur; sed propter quid quatuor ex his tribus ossium ordinibus componuntur, magnus autem digitus duobus? quoniam interna pedis pars cum altior ac, tanquam fornix, sinuata esse deberet, rationi fuit consentaneum eam tuta majoraque sustentacula habere, duoque
2 tantum esse magni digiti ossa. Deinceps post hos planta sita

1. Λέξομεν κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 195, 6.

ib. Λέξομεν οὖν] λέγωμεν ἤδη G.
ib. ἕκαστον] πηλίκον ἕκαστόν ἐστι G.

2. τί τὸ] καὶ τί τὸ G.

3. σχέσιν] θέσιν G.

ib. ἄλληλα] Sic E.G., σχέσεώς τε καὶ add. vul.

4. ἔχουσι] ἔχωσιν E., ἔχει τὰ σύμπαντα G.

ib. αὐτῶν ἐστίν] ἐστὶν αὐτῶν G.

5. περὶ μαλακότητος] περὶ om. G.

ib. καὶ πυκνότητος] ἢ σκληρότητος ἢ μανότητος ἢ πυκνότητος G.

ib. καὶ ὅσα] ἢ ὅσα G.

6. ὑπάρχουσι] ὑπάρχει G.

ib. διέλθωμεν] ὅπως ἔχει add. G.

8. διὰ τί κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 201.

9. ὑψηλότερον] ὑψηλὸν G.

10. κοῖλον] οἷον ψαλῖς add. G., et post ποδὸς om.

11. εὖλογον ἦν] εὐλόγου E.

ib. ἀσφαλεῖς] ἀσφαλοῦς E.

ib. τε καὶ μείζονας] om. G., τε καὶ om. E.

DE
CRURIBUS.

Metatarsi-
um quinque
ex ossibus
constare ad
quinque di-
gitos excipi-
endos.

Ossa tarsi
quomodo
inter se col-
locantur.

συναπτομένη τῷ τοῦ μεγάλου δακτύλου ὀστῶ κατὰ
3 γῆς ἐστηριγμένῳ. Ἀναλογεῖ δὲ τὸ πεδίον τῷ μετα-
καρπίῳ, ὑποδεχόμενον τῶν πέντε δακτύλων τὰ ὀστᾶ
καὶ ἐπειδὴ κατὰ στίχον ἓνα κεῖνται οἱ πέντε δάκτυλοι,
εὐλογον καὶ τὸ πεδίον ἔχειν ὀστᾶ πέντε πρὸς ὑπο- 5
4 δοχὴν τῶν πέντε δακτύλων. Ἀπὸ δὲ τοῦ πεδίου
ὀπισθεν ὁ ταρσὸς, συγκείμενος καὶ αὐτὸς ἐκ τεσ-
σάρων ὀστῶν μικρῶν τε καὶ ἀμνέλων· ἐξ ὧν ἐστὶν
ἐν τὸ κυβοειδές, κείμενον ἐκ τῶν ἔξω αὐτοῦ μερῶν, p. 19
διαρθροῦνται δὲ τῇ τῆς πτέρνης κοιλότητι· † τῶν δὲ 10
λοιπῶν τριῶν ἐπιβαίνει ὁ κύβος τοῦ σκαφοειδοῦς
ὀστοῦ, ὁ δ' αὐτὸς κύβος ὑποβέβηκε τῇ κεφαλῇ τοῦ
ἀστραγάλου· † ὁ δὲ ἀστράγαλος ἔγκειται μὲν ταῖς

3 est, magni digiti ossi terrae innixio copulata. Planta autem post-
brachialis vicem gerit, quinque digitorum ossa suscipiens; et
quoniam uno ordine quinque digiti positi sunt, par est et plantam
4 quinque ossibus ad quinque digitos excipiendos contineri. Post
plantam tarsus est, et ipse quatuor ossicula parva nec medullosa
continens; e quibus unum cubicae figurae est, ab exterioribus
tarsi partibus, et calcanei cavo conjungitur; † ex reliquis autem
tribus os cubicum naviculare supervenit, rursumque ipsum cubi-
cum super tali caput ascendit; † talus autem tibiae suraeque ap-

1. ὀστῶ] ὀστών A.
- ib. κατὰ γῆς κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 202.
- ib. κατὰ γῆς] κατὰ τῆς γῆς G.
2. ἀναλογεῖ] ἀνάλογον ἔχει G.
- ib. τῷ μετακαρπίῳ] τῷ om. G.
4. κατὰ στίχον ἓνα] ἐφ' ἐνὸς
στοίχου G.
6. τοῦ πεδίου] τὸ πέδιον E.
8. ἐξ ὧν κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 204, 5.
9. τὸ κυβοειδές] τῷ κυβοειδεῖ E.,
ὃ δὲ καὶ κυβοειδὴς ὀνομάζεται G.
- ib. κείμενον—μερῶν] ἐκ τῶν ἔξω
μερῶν αὐτοῦ τεταγμένον G.
10. κοιλότητι] κατὰ τὸ πέρασ ἐπι-
κειμένη add. G.
10. τῶν δὲ—ἀστράγαλον] Lo-

cus corruptus, sic Galeni ope
corrigenus: τὰ λοιπὰ δὲ τρία τρι-
σὶν ἐπιβαίνει κύβοις τοῦ σκαφο-
ειδοῦς ὀστοῦ, τοῦτο δ' αὖ πάλιν
αὐτὸ περιβέβηκε τὴν κεφαλὴν τοῦ
ἀστραγάλου. In vers. Lat. lege,
reliqua vero tria tres cubos navi-
cularis ossis obequitant, hoc autem
ipsum rursus circumambit caput
tali.

ib. τῶν δὲ λοιπῶν τριῶν] τὰ δὲ
λοιπὰ τρία E.

13. ὁ δ' ἀστράγαλος] ἐκείνος δ'
αὖ πάλιν G.

ib. ταῖς τῆς] τῇ τῆς E.

Fabr. p. 808, 809.

τῆς κνήμης καὶ περόνης ἐπιφύσεσιν, ἐπικείται δὲ τῇ
 πτέρνῃ, κάτω δύο τινὰς ἐξοχὰς ταῖς κοιλότησιν
 5 ἐκείνης ἐνηδρακώς. Καὶ ἔστι τὸ μὲν ἐκτεῖναί τε καὶ
 κάμψαι τὸν ἄκρον πόδα ἄνω τε καὶ κάτω τοῦ ἀστρα-
 γάλου τῆς διαρθρώσεως ἔργον πρὸς τὰς τῆς κνήμης 809
 τε καὶ περόνης [ἐπιφύσεις]. τὸ δὲ εἰς τὰ πλάγια
 περιφέρειν, τοῦ αὐτοῦ ἀστραγάλου τῆς πρὸς τὸ σκα-
 6 φοειδὲς διαρθρώσεως. Ἡ δὲ πτέρνα, ἔδρας ἕνεκα
 γεγονυῖα, δικαίως μείζων πάντων τῶν ἐν τῷ ποδὶ
 ὀστέων γέγονεν· ἔστι δὲ κάτωθεν μὲν πλατεῖά τε καὶ 10
 λεία, ὅπισθεν δὲ περιφερὲς, δύο κοιλότητας ἔχουσα,
 7 εἰς ἃς ὑποδέχεται τὰς τοῦ ἀστραγάλου ἐξοχὰς. Ὁ γὰρ

DE
CRURIBUS.

Pedem ten-
 dere et fle-
 cere superi-
 oris astragali dearti-
 culationis
 munus est,
 ad obliqua
 circumferre
 inferioris.

Calcanei
 forma.

pendicibus inseritur, calci vero incumbit, inferius duos quosdam
 5 excessus in ejus sinus injiciens. Atqui extremum pedem tendere
 ac sursum versum deorsumque convertere ad tibiae suraeque
 processus peculiare talaris articuli munus est; verum ad obliqua
 conversio ejusdem tali articulo ad os naviculare vergente perfi-
 6 citur. At calx, sustinendi causa fabrefactus, haud injuria caeteris
 pedis ossibus grandior fuit; a terra latus laevisque, a tergo rotun-
 7 dus, duos sinus habens, in quos tali capitula suscipit. Ipse nam-

1. κνήμης καὶ] κνήμης τε καὶ G.
 ib. ἐπιφύσεσιν] ἄνωθεν τε καὶ
 τῶν πλαγίων καὶ προσέτι τῶν ὀπι-
 σθίων ὑπ' αὐτῶν περιλαμβανόμενος
 add. G.

2. κάτω] om. G., κατὰ E.
 ib. ταῖς κοιλότησιν ἐκείνης] ἐνταῦ-
 θα κατὰ δυοῖν ἐκείνης κοιλότητων G.
 3. Καὶ ἔστι κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 205.
 ib. ἐκτεῖναί τε καὶ κάμψαι] ἐκτεί-
 νειν καὶ κάμπτειν G.

4. τὸν ἄκρον πόδα] ἄκρον om. G.
 ib. ἄνω τε καὶ κάτω τοῦ ἀστραγά-
 λου τῆς διαρθρώσεως] τῆς ἄνω τοῦ
 ἀστραγάλου διαρθρώσεως G.

5. πρὸς τὰς] ἢ γὰρ τὰς G.

6. [ἐπιφύσεις] Sic G., et sic
 sup. l. 1., ἀποφύσεις vul., ἐλέχθη

ποιεῖσθαι add. G.

7. τοῦ αὐτοῦ ἀστραγάλου] om. G.
 ib. πρὸς τὸ σκαφοειδὲς] πρὸς τῷ
 σκαφοειδεῖ G.

8. διαρθρώσεως] om. G.

ib. Ἡ δὲ πτέρνα κ.τ.λ.] Cf. Gal.
 p. 200.

ib. ἔδρας ἕνεκα γεγονυῖα] om. G.

9. δικαίως μείζων πάντων τῶν ἐν
 τῷ ποδὶ ὀστέων γέγονεν] μεγίστη τε
 κατὰ λόγον ἐγένετο G.

10. ἔστι δὲ κάτωθεν μὲν πλατεῖά
 τε καὶ λεία] καὶ λεία μὲν κάτωθεν G.

11. ὅπισθεν δὲ] καὶ τῶν ἄνω
 add. G.

12. Ὁ γὰρ ἀστράγαλος κ.τ.λ.]
 Cf. Gal. p. 207.

ib. ὁ γὰρ] ὁ δὲ γὰρ A.

DE
CRURIBUS.

Astragali
positus.

ἀστράγαλος μέσος κεῖται τῆς κνήμης καὶ περόνης
καὶ πτέρνης, ἄνωθεν μὲν διαρθρούμενος τῇ κνήμῃ καὶ
τῇ περόνῃ, κάτωθεν δὲ τῇ πτέρνῃ καὶ τῷ σκαφοειδεῖ
ὀστῷ, συνδέσμοις εὐρώστοις ἐν ἀμφοτέροις τοῖς ἄρ-
θροις ἐσφιγμένος.

5

8 Περὶ μὲν οὖν τῆς συντάξεως τῶν ὀστέων τοῦ ἄκρου
ποδός, τῆς τε θέσεως αὐτῶν καὶ κινήσεως, ἱκανὰ τὰ
22 εἰρημένα· ὑπόλοιπον δ' ἂν εἴη περὶ τῶν τοῦ σκέλους
ὀστέων διελθεῖν, ἐξηγουμένους περὶ τε τοῦ σχήματος
αὐτῶν καὶ μεγέθους, θέσεώς τε καὶ κινήσεως, καὶ τῆς 10
2 ἐν αὐτοῖς διαρθρώσεως. Ἔστι μὲν οὖν ἡ κνήμη
πρὸς μὲν τὸ ἄνω πέρας παχὺα, πρὸς τὸ κάτω δὲ
ἀπολειπομένη βραχὺ τοῦ μεγέθους, ῥάχιν ἔχουσα ἔμ-
προσθεν ἀπὸ τοῦ ἄνω μέρους ἕως κάτω, ἐπικειμένη
μὲν τῷ σκαφοειδεῖ ὀστῷ, τῇ δὲ περόνῃ συγκειμένη. 15
3 Ἀμφοτέρων δὲ τὰ κάτω πέρατα, τῆς τε κνήμης καὶ
τῆς περόνης, ἡνωμένα ὄντα, διαρθροῦνται τῷ ἀστρα-
γάλῳ ἰσχυροῖς καὶ νευρώδεσι συνδέσμοις· τῷ δὲ

Tibiae figu-
ra et posi-
tus.

Quomodo
tibia et sura
(vulgo fibu-
la) annec-
tuntur.

que talus medius inter tibiam, suram et calcem situs est, a supe-
rioribus tibiae suraeque commissus, inferius autem calci navicula-
rique, praevalidis vinculis utrobique deligatus.

8 De extremi pedis ossium ordine, eorumque positu ac motu
22 satis disseruimus; modo superest de cruris ossibus sermonem
facere, et eorum figuram, molem, positum, motiones, commis-
2 surasque explicare. Igitur tibia superiori capite crassa est,
inferiori parum gracilescit, spinam prae se habens superne
usque ad inferiora promissam, naviculari ossi incumbens, surae
3 autem deligata. Utriusque inferiora extrema, tibiae videlicet
ac surae, talo valentibus nerveisque copulis annectuntur; sed

1. κεῖται] ἐτάχθη G.
ib. τῆς κνήμης καὶ περόνης καὶ
πτέρνης] κνήμης τε καὶ πτέρνης G.
3. περόνῃ] περώνῃ E.
11. Ἔστι μὲν οὖν] Sic inf. p. 49.

1. 2., ἔστιν μὲν οὖν E., ἔστιν οὖν vul.
13. ἀπολειπομένη] Sic E., vul.
ἀπολείπεται.
14. μέρους] μέρος E.
15. περόνῃ] περώνῃ E.

Fabr. p. 809, 810.

μηρῷ διαρθροῦνται κατὰ τὰ ἄνω αὐτῶν πέρατα.

4 Ἔστι μὲν οὖν ἡ περόνη προσπεπλασμένη τῇ κνήμῃ 810
κατὰ τὸ ἔξωθεν αὐτῆς μέρος, λεπτὴ μὲν πάνυ, ἀλλὰ
χρειώδης τῷ σκέλει. κατὰ μὲν γὰρ τὴν κάτω διάρ- p. 20
θρωσιν καθ' ἣν διαρθροῦται τῷ ἀστραγάλῳ, σὺν τῇ 5
κνήμῃ τὸν ἄκρον πόδα κινεῖ ἄνω τε καὶ κάτω· κατὰ
δὲ τὴν πρὸς τὰ ἄνω ἔνωσιν τῆς κνήμης, βαστάζει τὸν
μηρὸν πάνυ μέγιστον ὄντα· τρίτη δὲ αὐτῆς χρεία,
ὅτι πρὸς τὰκτὸς ἐπιβεβλημένη τῇ κνήμῃ, διαφυλάττει
τὰ τοῦ σκέλους ἀγγεῖα καὶ τοὺς μῦς πασῶν τῶν 10
ἔξωθεν προσβολῶν ἀπαθεῖς· ἀλλὰ καὶ χώραν παρέ-
χειν τοῖς μυσὶ τοῖς περιειλημμένοις τῷ σκέλει ἐπι-
5 τήδειος ἡ λεπτότης ἐστίν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ κνήμη
βαστάζει τὸν μηρὸν, μείζον δὲ τὸ βαστάζον τοῦ
βασταζομένου εἶναι χρὴ, ἔδει τὴν κνήμην μείζονα τοῦ 15
μηροῦ γεγενῆσθαι. ἀλλ' εἴπερ μείζων ἐγένετο, ἐκώ-
λυεν ἂν τῷ βάρει τὴν εἰς τάχος κίνησιν· πάλιν δὲ εἰ
ἐλάσσων ἦν, κατέπιπτεν ἂν ὁ ἄνθρωπος ἐν τῇ ἔδρῃ

DE
CRURIBUS.Surae posi-
tus, et qua-
tuor ejus
usus.Tibia si fe-
more major
fuisset, mo-
tus celeri-
tati nocuis-
set; sin mi-
nor, firmi-
tudini.

4 femori summis capitibus committuntur. Sura vero extrinseca
parte tibiae adhaerescit, sane admodum tenuis, cruri tamen
accommoda: inferiori enim articulo quo talo connectitur, cum
tibia extremum pedem sursum deorsumque contorquet; qua
autem superius tibiae jungitur, femur longe maximum gestat;
tertius surae usus est, quod exterius tibiae superposita, cruris
vascula et musculos ab externis injuriis tutos praestat; quin-
etiam ejus gracilitas ad sedem musculis cruri circumvolutis con-
5 cedendam fuit opportuna. Quoniam autem a tibia femur gestari
necesse fuit, at gestans gestato majus esse oportet, femore major
creari debuit: contra si major foret, pondere motus celeritatem
impediret; rursus si minor fuisset, homo, dum firmus stare vellet,

2. Ἔστι μὲν οὖν] Sic E., ἔστιν οὖν vul.

ib. περόνη] περώνη E.

ib. τῇ] Sic E., vul. τῇ γε.

8. αὐτῆς] Sic E., αὐτοῦ vul.

9. ἐπιβεβλημένη] Sic E., vul. -μένα.

12. περιειλημμένοις] An περιει-
λημένοις? Sic C., et cf. sup. p. 11.

1. 8. συνειλημένη.

13. ἐστίν] Sic E., om. vul.

16. ἐγένετο] Sic E., vul. ἦν.

H

DE
CRURIBUS.

Itaque tibiae fibulae esse copulatam.

Quomodo
ambae femori deliguntur.

Patellae
positus et
usus.

6 τῆς στάσεως, ὀρθίος γάρ. Ἵνα οὖν καὶ τὸ βάρος
ἐκφύγῃ διὰ τὸ μέγεθος, καὶ τὴν ἔδραν σχῆ τῆς τοῦ
μηροῦ βαστάσεως, προενοήσατο ἡ φιλάγαθος τοῦ
Θεοῦ δημιουργία συμπλέξαι τῇ κνήμῃ τὴν περόνην
ἀναπληροῦσαν ἀμφοτέρω, τὴν τε ἑδραίαν στάσιν καὶ 5
7 τὸ τάχος τῆς κινήσεως. Διαρθροῦνται δὲ ἀμφοτέραι
τῷ μηρῷ κατὰ τὰς τῆς κνήμης κοιλότητας, συν-
δέσμοις εὐρώστοις πανταχόθεν περιδεδεμέναι, φρου-
ρεῖν τε ἅμα καὶ φυλάττειν τὴν διάρθρωσιν, ὥς μήτε
καμπτόντων μήτε ἐκτεινόντων ἐπὶ πλείστον ὀλισθαί- 10
8 νειν ἀπὸ τῆς κνήμης τὸν μηρόν. Ἡ δὲ ἐπιγονατὶς 811
(ἡ καὶ μύλη καλουμένη), νευροχονδρῶδες ὅσπου
οὔσα, τὰ πρόσω μέρη τῆς διαρθρώσεως ὅπαντα
καταλαμβάνει, κωλύουσα μὲν καὶ αὐτὸν τὸν μηρόν
ὀλισθαίνειν εἰς τὰ πρόσω, κατ' ἐκεῖνα μάλιστα τὰ 15

6 procideret. Itaque ut molis pondus effugeret, firmitudinemque
pariter in sustinendo femore haberet, mirificus Dei erga homines
amor tibiae suram copulare excogitavit, utrumque abunde prae-
stantem, et immobilem standi sedem et motus pernecitatem.
7 Utraque femori per tibiae sinuata capita deligantur, undique vin-
culis praepotentibus constrictae, ut simul et conservent articulum
et tueantur, ne curvantia tendentiave plurimum ex tibia femur
8 elabi permittant. Patella vero (a Graecis ἐπιγονατὶς, seu μύλη
appellata), quae os nerveum cartilagineumque est, a priori parte
commissuram hanc totam contegit, femurque ipsum in priora
prolabi impedit, secundum eas maxime figuras quae a Graecis

1. ὀρθίος γάρ] Sic E., om. vul.
3. βαστάσεως] βαστάξεως A.B.
4. δημιουργία] Sic E., vul. φι-
λανθρωπία.
6. Διαρθρ. κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 253.
7. τῆς κνήμης] ἐν τῇ κνήμῃ G.
8. περιδεδεμέναι] Sic B.E., vul.
περιδεδεμένας.
- ib. φρουρεῖν] Sic A.B.E., τοῦ
φρουρεῖν vul.
9. τε ἅμα] om. G.
- ib. φυλάττειν] συνέχουσι G. sen-

tentiae constructione mutata.

10. καμπτόντων] ποτε add. G.

11. ἀπὸ τῆς] Sic E.G., vul.
ἐκ τῆς.

ib. Ἡ δὲ ἐπιγονατὶς κ.τ.λ.] Cf.
Gal. p. 253.

ib. Ἡ δὲ ἐπιγονατὶς (ἡ καὶ μύλη
καλουμένη)] ἡ τε μύλη μὲν πρὸς τι-
νων, ἐπιγονατὶς δ' ὑφ' ἐτέρων ὀνο-
μαζομένη G.

12. νευροχονδρῶδες] χονδρῶδες G.

15. πρόσω] μέρη add. G.

Fabr. p. 810, 11.

σχήματα τὰ καλούμενα γνύξ καὶ ὀκλάξ· ἤδη δὲ καὶ τοῦ μὴ καταπίπτειν, καὶ μάλιστα ἐν τοῖς κατάντεσι χωρίοις προπετὲς εἰς τὰ πρόσω τὸ πᾶν ἡμῶν σῶμα γενόμενον, οὐ μικρὰν ὠφέλειαν παρεχομένη.

DE
CRURIBUS.

- 23 Ὁ δὲ μηρὸς ἀπάντων τῶν ὀστέων τῶν ἐν τῷ 5
σώματι εὐλόγως μέγιστος ἐγένετο· πρῶτος γὰρ 5
οὗτος ὑπερήρεισται τῇ κοτύλῃ, καὶ πρῶτος ἅπαντα
τὸν ὑπερκείμενον ὄγκον τοῦ σώματος ἐπικείμενον
ἔχει. Διαρθροῦται δὲ ἡ κεφαλὴ τοῦ μηροῦ τῇ κατ' p. 21
ἰσχίον κοτύλῃ διὰ συνδέσμων τριῶν εὐρώστων τε 10
ἅμα καὶ στρογγύλων· ἐνὸς μὲν ἐκ τῶν ἔξω μερῶν
ὅλης τῆς διαρθρώσεως περιτεταμένου, δευτέρου δὲ ἐκ
τῶν ἔσω, τρίτου δὲ ἐκ τῶν μεταξὺ τῆς ὀπίσω καὶ
3 τῷ μέσῳ χώρας. Οὐ κατ' εὐθὺ δ' ἐκτεταμένος [φαί-
νεται] ὁ μηρὸς, ἀλλὰ κυρτὸς μὲν εἰς τὰ πρόσω καὶ τὰ 15

Femoris
magnitudo.Quomodo
ossi inno-
minato de-
ligetur.Femoris
figura.

γνύξ et ὀκλάξ vocantur, Latine sonant in genua et flexis genibus ;
quinetiam non parum opus affert ne corpus nostrum corruat, in
locis praesertim declivibus totum in priora propensum.

- 23 Caeterum non ab re aliis corporis nostri ossibus grandius
femur creatum est ; primum namque heminae innititur, primum-
que totam superiorem corporis molem sibi incumbentem sustinet.
2 Ipsius vero caput in sinum coxae conjicitur tribusque robustis
pariter ac rotundis copulis devincitur ; prima exterioribus totius
commissurae circumtenta, altera interioribus, tertia inter priora
3 posterioraque mediam sedem occupantes. At femur ipsum non
recta protenditur, sed a prioribus extrinsecisque gibbum, simum

1. γνύξ καὶ] γνύξ τε καὶ G.

4. γενόμενον] γιγνόμενον G.

ib. παρεχομένη] Sic E.G., vul.
παρέχεται.5. Ὁ δὲ μηρὸς κ. τ. λ.] Cf. Gal.
p. 210.ib. Ὁ δὲ μηρὸς] μέγιστος οὖν ὁ
μηρὸς G.ib. τῶν ὀστέων τῶν ἐν τῷ σώματι
εὐλόγως μέγιστος ἐγένετο] Sic E.,
τῶν ἐν τῷ σώματι ὀστέων εὐλόγωςμείζων ἐγένετο vul., τῶν κατὰ τὸ
σῶμα γέγονεν ὀστέων εὐλόγως G.

6. γὰρ] Sic C.E.G., δὲ vul.

8. ἐπικείμενον ἔχει] ὀχεῖ G.

14. Οὐ κατ' εὐθὺ κ. τ. λ.] Cf. Gal.
p. 210, I.ib. κατ' εὐθὺ δ'] κατ' εὐθὺ τέως E.,
κατ' εὐθὺ ταύτης G.ib. ἐκτεταμένος [φαίνεται] Sic G.,
ἐκτεταμένος E., ἐκτέταται vul.

15. εἰς τὰ] εἰς τε τὰ G.

DE
CRURIBUS.

Quare fe-
mur in pri-
ora et ex-
trinseca
curvatum
sit.

ἔξω, σιμὸς δὲ ὀπίσω τε καὶ ἐντός. ταύτην δὲ αὐτοῦ
τὴν ιδέα καὶ εἰπεῖν οἶδεν Ἱπποκράτης, καὶ καταγέντα
φυλάττειν, καὶ μὴ διαστρέφειν εὐθύς· ὅσοις γὰρ ὁ
μηρὸς φύσει εὐθύτερος τοῦ δέοντος ἐγένετο, βλαι-
4 σοῦνται κατὰ γόνυ. Ἐξ ἀνάγκης οὖν κυρτοῦσθαι 5
δεῖ τὸν μηρὸν πρόσω τε καὶ ἐκτός· ἀπαγόμενος γὰρ
τῆς κοτύλης λοξῶς, χώρας εὐρείας παρέχει τοῖς βου-
βῶσι καὶ τοῖς ἐντὸς μέρεσιν αὐτοῦ, πρὸς ὑποδοχὴν 812
τῶν τε μυῶν καὶ τῶν νεύρων, καὶ ἀρτηριῶν καὶ
5 φλεβῶν ἀξιολόγων οὐσῶν αὐτῶν. Κυρτοῦνται οὖν 10
τῷ σχήματι εὐλόγως· ἀπὸ γὰρ τῆς κοτύλης ἕως τοῦ
μέσου λοξὸς ἀπαγόμενος, ἐκ τοῦ μέσου πάλιν ἕως τοῦ
γόνυ ὡς ἐπὶ τὰ ἐντὸς ῥέπει, εὐθετον ποιῶν τὸ

vero a posterioribus et interioribus : talem hujus figuram etiam
dicere novit Hippocrates [*De Fract.* T. III. p. 98.], atque frac-
tum conservare, neque protinus distorquere praecepit; quibus-
cunque enim femur directius quam oporteat factum est, hi se-
4 cundum genu obtorquentur *vaciaeque redduntur. Quamobrem
necessario femur in priora et extrinseca curvatum est; ab hemina
namque in obliquum abductus, inguinibus interioribusque suis parti-
bus spaciosam regionem concedit, ut musculi, nervi, arteriae,
5 venaeque magnitudine insignes admitti valerent. Igitur secun-
dum figuram non injuria curvatur; siquidem a sinu, qui *cotyla*
dicitur, in medium usque oblique porrectum, a medio rursus
usque ad genu in interiore devertit, figuram appositam faciens

* *Vacciae*,
Edd. 1537
et 1540;
vaccii, Ed.
1581 et
Fabr. Scri-
bitur autem
vacua, *va-*
cuius, aut
vacua, *va-*
tius, non
vaccia, *vac-*
cuius.

1. ἔξω] Sic E., add. ἐστὶ vul.
ib. ὀπίσω τε καὶ ἐντός] εἰς τὰναν-
τία τούτων G.
ib. Ταύτην κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 211.
ib. Ταύτην δὲ] om. δὲ G.
2. εἰπεῖν οἶδεν Ἱπποκράτης καὶ]
Ἱπποκράτης οἶδε καὶ συμβουλεύει G.
An οἶδεν Ἱπποκράτης καὶ εἶπεν ?
ib. καταγέντα] καταγέντος G.
3. ὅσοις γὰρ ὁ μηρὸς φύσει] καὶ
ὅσοις ἂν φύσει μηρὸς G.

4. ἐγένετο] γένηται G.
ib. βλαιοῦνται] βλεσοῦνται A.B.
5. κατὰ γόνυ] πάντως κατὰ τὸ
γόνυ G.
7. λοξῶς] λοξᾶς E.
10. Κυρτοῦνται] κυρτοῦται B.
12. λοξὸς] Sic E., vul. λοξῶς.
13. ὡς ἐπὶ] om. ὡς marg. Bodl.
ib. εὐθετον κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 214.
ib. εὐθετον] ἐπιτήδειον G.

Fabr. p. 811, 12.

σχῆμα εἰς τε τὰς καθίσσεις καὶ πρὸς πολλὰ τῶν
 6 ἔργων ὅσα δρῶμεν καθήμενοι. Ἀποφύσεις δὲ ἔχει,
 μικρὸν ὑποκάτω τοῦ αὐχένος ἐν τῷ σιμῷ μέρει, δύο,
 αἱ τροχαντῆρας ὀνομάζουσιν· ἀλλὰ δὲ μείζονα ἀπό-
 φυσιν τὴν ἐν τῷ κυρτῷ ἔξω, ἣν γλουτὸν καλοῦσιν. 5

24 Περὶ μὲν οὖν χειρῶν ἄκρων καὶ ἕως βραχιόνων,
 καὶ τῶν μεταξὺ τούτων διαρθρώσεών τε καὶ κινή-
 σεων, ὁμοίως δὲ καὶ ποδῶν ἄκρων ἕως μηρῶν, ἐν τῷ
 παρόντι λόγῳ αὐτάρκως διήλθομεν· τίνες δὲ μύες καὶ
 τένοντες οἱ κινοῦντες αὐτὰ, ἐν τῷ Περὶ Μυῶν [Κινή- 10
 σεως] Γαληνοῦ καλῶς εἴρηται· καὶ ὅστις μαθεῖν θέλει
 αὐτὰ, ἐν ἐκείνῃ τῇ βίβλῳ γυμναζέσθω.

DE
 CRURIBUS.
 Femoris
 trochan-
 teres.

De quibus
 in hoc libro
 dictum sit.

et ad sedendum et ad multa quaecunque sedentes facimus ob-
 6 eunda. Duos praeterea excessus paulo infra cervicem in sima
 parte continet, quae trochanteres [τροχαντῆρες] a Graecis, tuberosa
 capita Latine nominantur; quin etiam ab exterioribus in gibbo
 alius major excessus est, quem γλουτὸν, id est *natem*, vocaverunt.

24 Hactenus de summis manibus usque ad humeros, deque inter-
 cedentibus commissuris ac motibus, pariter de extremis pedibus
 usque ad femora, in praesenti libro disseruimus; sed qui sint
 lacerti et tendones haec membra cientes, in libello Galeni De
 Musculorum Motibus accuratissime positum est; quique ea di-
 scere optaverit, in eo sese libro exerceat.

1. εἰς τε τὰς] τε om. G.
 ib. καθίσσεις] Sic E.G., καθιζή-
 σεις vul., καθιζήσεις D.

4. ἀλλὰ δὲ] ἀλλὰ καὶ marg. Bodl.
 An ἀλλήν δὲ?

5. καλοῦσιν] Sic E., vul. καλοῦσι.
 10. [Κινήσεως] Sic marg. Bodl.,
 et sic sup. p. 20. l. 1, 5; p. 34. l. 6.
 vul. κινήσεων.

ΘΕΟΦΙΛΟΥ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΟΥ

ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ

BIBLION B.

Mor. p. 22.

PROO-
MIUM.

De quibus
dictum sit
in libro su-
periore ;

I ἘΝ τῷ πρὸ τοῦδε βιβλίῳ, πρώτῳ ὄντι τῆς ὅλης 813
πραγματείας, τὰ περὶ τῆς τῶν χειρῶν, καὶ ἄκρων p. 22
ποδῶν, καὶ σκελῶν κατασκευῆς διήλθομεν ἐξηγού-
μενοι, ἐπειδὴ καὶ τὸ καλῶς ζῆν τὸν ἄνθρωπον δι'
αὐτῶν ἔφαμεν γίνεσθαι. ἐπεὶ δὲ καὶ τρέφεσθαι ταῦτα 5

THEOPHILI

DE CORPORIS HUMANI FABRICA

LIBER II.

I IN superiore libro, totius hujus operis primo, de manuum,
extremorum pedum, crurumque constitutione sermonem fecimus,
ea membra melioris vitae causa homini fuisse concessa decla-
rantes [c. 2. §. 4.] : caeterum quoniam et ipsa et reliqua omnia

Fabr. p. 813.

καὶ τὰ ἄλλα πάντα τοῦ ζώου μόρια ἀναγκαῖον ἦν,
 τῆς δὲ θρέψεως προηγείται ἡ ἐξομοίωσις, αὐτῆς δὲ
 πάλιν ἡ πρόσφυσις, ταύτης δὲ ἡ πρόσθεσις, τῆς δὲ
 προσθέσεως ἡ διὰ τῶν ἀγγείων τῆς κοίλης φλεβὸς
 ἀνάδοσις εἰς ὅλον τὸ σῶμα, ταύτης δὲ ἐκ τῆς στελε- 5
 χιαίας φλεβὸς εἰς τὴν κοίλην μετάληψις τοῦ αἵματος,
 τῆς δὲ κατὰ τὴν στελεχιαίαν φλέβα αἱματοποιήσεως
 προηγείται ἡ διὰ τῶν μεσαραϊκῶν φλεβῶν ἀνά-
 δοσις τοῦ ἐκ γαστρὸς καὶ λεπτῶν ἐντέρων χυλοῦ,
 αὕτη δὲ ἡ γαστήρ χυλοποιεῖ, τὰ σιτία πρώτως ὑπο- 10
 δεχομένη διὰ τοῦ οἰσοφάγου καὶ τοῦ φάρυγγος, ὑπὸ
 τῶν ὀδόντων προλεανθέντα· καλῶς ἂν ἔχοι ἐν τῷδε
 τῷ γράμματι ἀπὸ τῆς γαστρὸς ποιήσασθαι τὴν ἐξή-
 γησιν, πάντων γὰρ τῶν προσφερομένων σιτίων τε
 καὶ ποτῶν πρώτος ὑποδοχεὺς αὕτη κατεσκευάσθη 15
 παρὰ τοῦ Δημιουργοῦ Θεοῦ ἡμῶν.

PROOE-
MIUM.de quibus
in praesenti
dicendum.

animalis membra necessario nutriuntur, nutritionem vero assi-
 milatio praevenit, hanc rursus agglutinatio, quam applicatio ante-
 cedit, et hanc ipsa per cavae venae vascula in totum corpus
 digestio, quam item ex caudicis vena in cavam sanguinis deri-
 vatio, sanguinis autem in caudicali vena confectionem succi ex
 ventriculo gracilibusque intestinis per medianas venas distributio
 antevertit, at ipse ventriculus cibos primum suscipiens, per gulam
 et fauces descendentes, prius dentibus attritos in succum vertit;
 non alienum fuerit in hac secunda operis parte a ventriculo nar-
 rationem ordiri, quandoquidem et Conditor nostri Deus ipsum
 primum assumpti cibi potusque receptaculum constituit.

1. τὰ ἄλλα] Sic E., vul. τᾶλλα.

2. προηγείται] Sic E., vul. προη-
γείτο.5. ἐκ τῆς] An ἡ ἐκ τῆς, ut sup.
l. 4. et inf. l. 8?

9. τοῦ] τῆς A.

11. ὑπὸ] Sic A.B.D.E., ἀπὸ vul.

12. προλεανθέντα] -θέντων E.

15. ὑποδοχεὺς] ὑποδοχὲς A.

16. Δημιουργοῦ] δημιουργοῦ B.

ib. Θεοῦ] Sic A.D.M., et sic
sup. p. 2. l. 9., p. 5. l. 4., et sem-
per; τοῦ Θεοῦ B.F. et fort. E.

DE
ABDOMINE.

Ventriculi
positus.

Quomodo
cibi in ven-
triculum
descendant.

2 ΕΙΠΩΜΕΝ οὖν πρότερον περὶ τῆς θέσεως αὐτῆς,
εἴτα περὶ τοῦ σχήματος καὶ περὶ τῶν ἐν αὐτῇ δυνά- 814
μεων, ἐξῆς δὲ περὶ τῆς ἐνεργείας αὐτῆς, εἴτα περὶ τῆς
καθ' ὅλον τὸ σῶμα οὐσίας αὐτῆς. ἀρκτέον οὖν ἐν-
2 τεῦθεν. Ἡ μὲν οὖν γαστήρ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ζώου 5
καθίδρυται, εἴσοδον ἔχουσα πρὸς τὸ ἄνω αὐτῆς μέρος
(ὅπερ καὶ στόμα κοιλίας ὠνόμασται) στενὴν τε καὶ p. 23
προμήκη, ἀπὸ τοῦ στόματος τῆς κοιλίας ἀνέκουσαν
3 μέχρι τοῦ φάρυγγος. Ταύτης τῆς εἰσόδου τὸ μὲν
ἴδιον ὄνομα οἰσοφάγος, τὸ δὲ κοινὸν στόμαχος· ἔστι 10
δὲ ὁ φάρυγξ ἡ ἐντὸς τοῦ στόματος εὐρυχωρία εἰς
ἣν κρέματα ἢ σταφυλή. Ἐλκει οὖν ἡ γαστήρ τὰ
σιτία ἀπὸ τοῦ στόματος διὰ τοῦ οἰσοφάγου κατ-
αρτισθέντα εἰς τροφῆς ἐπιτηδειότητα· προσελθόντα
γὰρ, ἐν τῷ στόματι λεαίνονται μὲν ὑπὸ τῶν ὀδόν- 15
των, σφαιροποιοῦνται δὲ ὑπὸ τῆς γλώσσης, καὶ πα-
2 ραπέμπονται πρὸς τὸν φάρυγγα. Ἐλκει οὖν αὐτὰ

2 ITAQUE primum de ejus positu loquamur, mox de figura et
viribus, post de ejus functione, deinde totius corporis sub-
2 stantiam describamus. Ventriculus in medio animalis corpore
situs est, ingressum habens a superiore sui parte (quod et
os ventriculi vocatum est) angustum oblongumque, ab ore
3 ventriculi ad fauces usque pertingentem. Hujusce ingressus
apud Graecos proprium nomen est *oesophagus* [οἰσοφάγος],
commune *stomachus* [στόμαχος], Latini *gulam* vocaverunt; fauces
autem sunt latum intra os spatium in quod columella propendet.
3 Igitur ventriculus cibos ad nutriendum apte confectos ab ore
per gulam deorsum trahit; ii quidem dentibus atteruntur, in
2 orbemque a lingua rediguntur, et ad fauces deducuntur. Hos

2. περὶ τῶν] Sic E., vul. om. περὶ.
5. Ἡ μὲν οὖν κ. τ. λ.] Cf. Gal.
p. 267.
ib. Ἡ μὲν οὖν] Sic E., ἡ vul.
ib. ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ζώου] ἐν
μέσῳ τῷ ζώῳ G.

9. Ταύτης τῆς εἰσόδου τὸ μὲν
ἴδιον ὄνομα] ὄνομα δὲ τῆς εἰσόδου
ταύτης τὸ μὲν ἴδιον G.
11. ὁ φάρυγξ] Sic E., vul. om. ὁ.
16. καὶ παραπέμπονται] ἀποπεμ-
πόμενα E.

Fabr. p. 813—15.

ἡ γαστήρ διὰ τοῦ οἰσοφάγου. ἔστιν δὲ ἡ οὐσία
τοῦ οἰσοφάγου σύνθετος ἐκ δύο χιτώνων περιει-
λημμένων ἀλλήλοις, τοῦ μὲν ἔσωθεν ὄντος, τοῦ
δὲ ἔξωθεν· καὶ τοῦ μὲν ἔξωθεν ἴνες κατ' εὐθείαν
γραμμὴν κεῖνται, τοῦ δὲ ἔσωθεν κατὰ κύκλον ἐγκάρ- 5
σαι, ὅπως ἐν τῇ καταπόσει αἱ μὲν εὐθείαι ἴνες ἔλ-
κωσι πρὸς τὰ κάτω, αἱ δὲ ἐγκάρσαι περιστέλλωσι
3 τὸ ἐλχθέν. Ἔστι δὲ ὁ οἰσοφάγος καὶ τῆς κάτωθεν
ἄνω φορᾶς ὁδὸς, οὐχ ὥς ἔλκων, ἀλλ' ὥς ὁδὸς καὶ
μόνον· περιπτὴν γὰρ πολλάκις τὴν τροφήν προσενε- 10
γκαμένου τοῦ ζώου, ἅτε ἡ γαστήρ βαρυνομένη καὶ μὴ
δυναμένη περιστεῖλαι ταύτην πρὸς τὸ πέψαι, ὥθει 815
τὸ περιπτὸν ἔξω τῇ ἀποκριτικῇ αὐτῆς δυνάμει, εἰς
ἔμετον παρορμῶσα τὸ ζῶον διὰ τοῦ στομάχου εἰς τὸ
στόμα, πρὸς τὸ μὴ καταλειφθῆναί τι ἄχθος εἰς 15
πνιγμὸν τοῦ ζώου.

ergo per gulam ventriculus attrahit, ex duabus tunicis sese mutuo
complexis constitutus, quarum una interior, altera extrinseca est;
exterioris quidem fibrae secundum rectam lineam collocantur,
interioris autem in orbem transversae sunt, ut in devorando
rectae fibrae deorsum trahant, transversae attractum circum-
3 veniant. At ipsa gula motionis quae ab inferioribus sursum
versum fit via quaedam est, non tanquam trahens, sed tantum
via; siquidem dum nimio plerumque cibo oneratur animal, op-
pressus ventriculus neque in concoquendo cibum complecti valens,
vi sua expultrice supervacuum extrudit, ad vomitum [per gulam
in fauces] animal stimulans, ut ne cibi pondere suffocetur.

1. ἔστιν δὲ ἡ οὐσία τοῦ οἰσοφά-
γου] Sic E., vul. om. In vers.
lat. lege, est autem gulae materia
constituta &c.

2. περιειλημμένων] An περιει-
λημένων? Cf. ad p. 49. l. 12.

3. ὄντος] ὄντως A.

9. καὶ μόνον] Sic A.E., et sic
inf. p. 63. l. 1., 68. 15., et p. 875.
l. 4., 880. 7., 892. 25. Ed. Fabr.;
om. καὶ vul.

10. προσενεγκαμένου τοῦ ζώου]

προσενεγκάμενον τὸ ζῶον E.

11. ἅτε ἡ γαστήρ] ὅσα τε ἡ γα-
στήρ E. An ἡ γαστήρ ἅτε? vel
om. ἅτε?

12. περιστεῖλαι ταύτην] περιστα-
λῆναι E.

ib. πρὸς τὸ] Sic E., ἐπὶ τῷ vul.

14, 15. διὰ—στόμα] Sic E., om. vul.

15. καταλειφθῆναι τι ἄχθος] Sic
E., τῷ ἄχθει vul.

ib. εἰς πνιγμὸν τοῦ ζώου] Sic E.,

πνιγμὸν αὐτῷ γενέσθαι vul.

DE
ABDOMINE.

Gulae (vul-
go oeso-
phagi) ma-
teria.

Per oeso-
phagum vo-
mitum fieri.

DE
ABDOMINE.

Ventriculi
figuram ob-
longam esse
et rotun-
dam, et
quare.

4 Τὸ δὲ σχῆμα τῆς γαστρὸς τοιοῦτον. ἐπειδὴ ὑπο-
δοχῆς ἕνεκα σιτίων γέγονεν, ἔμελλε δὲ καὶ τὸν με-
ταξὺ τόπον ἅπαντα καθέξειν ἥπατός τε καὶ σπληνός,
ἐν τῷ μέσῳ κειμένη, εὐλόγως προμήκης ἐγένετο καὶ
περιφερῆς, καθὼς ἐστίν. προμήκης μὲν κατὰ τὸ ὄρ- 5
θιον σχῆμα, χώραν παρέχουσα ἐν τοῖς δεξιούσι μὲν τῷ
ἥπατι, ἐν τοῖς ἀριστεροῖς δὲ τῷ σπληνί· εὐρύτερος δὲ
ὁ πυθμὴν αὐτῆς ἐστι παρὰ τὸν ἄνω τόπον διὰ τὸ
κατάρροπον αὐτὴν εἶναι, ὀρθοῦ τοῦ ἀνθρώπου ὄντος·
περιφερῆς δὲ ἐγένετο διὰ τὸ δυσπαθές, ἀπάντων γὰρ 10
σχημάτων, ἐν μὲν ἐπιπέδοις ὁ κύκλος δυσπαθέστερος

4 Ventriculi autem figura ita sese habet: postquam ciborum capien-
dorum causa paratus est, totumque locum medium occupare debuit
inter jecur lienemque, [in medio,] positus, non ab re oblongus et
rotundus factus fuit: oblongus quidem secundum rectam figuram,
ut sedem in dextra jecinori, in sinistra lienem concederet; ejus ima
pars superiore latior est cum declivis ipse sit ob rectam hominis
staturam; rotundus est autem ut minus periculis pateat, siqui-
dem inter omnes figuras, in planis circulus, in solidis corporibus

1. Τὸ δὲ σχῆμα κ. τ. λ.] Cf. Gal.
p. 279.

ib. ἐπειδὴ] ὡς ἂν G.

2. ἕνεκα σιτίων] σιτίων ἕνεκα G.

ib. γέγονεν] γεγενημένη G.

ib. ἔμελλε δὲ καὶ] καὶ μέλλουσα G.

3. τόπον ἅπαντα] om. ἅπαντα F.

ib. ἥπατός τε καὶ] om. τε G.

4. ἐν τῷ μέσῳ κειμένη] Sic E.,
om. G., om. τῷ vul.

ib. προμήκης ἐγένετο καὶ περιφε-
ρῆς] ἅμα μὲν περιφερῆς ἅμα δὲ
προμήκης ἐγένετο G.

5. περιφερῆς] περιφερὲς A.

ib. καθὼς ἐστίν] Sic E., om. vul.

ib. προμήκης μὲν κ. τ. λ.] περι-
φερῆς μὲν κ. τ. λ. G.

ib. ὀρθιον] ὀρθί E.

7. ἐν τοῖς ἀριστ.] ἐν τοῖς om. E.

ib. τῷ σπληνί] τὸν σπληνὰ E.

ib. εὐρύτερος δὲ] ἔστι δὲ ἐπὶ μὲν
ἀνθρώπων εὐρύτερος G.

8. αὐτῆς ἐστι] om. G.

ib. παρὰ τὸν ἄνω τόπον] τόπον
om. E., τῶν κατὰ τὸ στόμα G.

9. κατάρροπον αὐτὴν εἶναι] κα-
ταρρέπειν G.

ib. τοῦ ἀνθρώπου ὄντος] μόνου
τούτου τοῦ ζώου γεγονότος G.

10. περιφερῆς δὲ κ. τ. λ.] προμήκης
δὲ κ. τ. λ. G.

ib. ἐγένετο] om. G.

ib. διὰ τὸ δυσπαθές] ὅτι δυσπα-
θέστατον τοῦτο τῶν σχημάτων καὶ
μέγιστον G.

11. σχημάτων] Sic E., τῶν σχη-
μάτων vul., τῶν ἴσιν ἐχόντων τὴν
περίμετρον σχημάτων G.

ib. ἐν μὲν ἐπιπέδοις] τῶν μὲν
ἐπιπέδων G.

ib. δυσπαθέστερος ἐστίν] om. G.
An δυσπαθέστατός ἐστιν, ut sup.
p. 14. l. 5?

Fabr. p. 815, 16.

ἐστίν, ἐν δὲ τοῖς στερεοῖς σώμασιν ἢ σφαῖρα, ἀπο-
 2 θραύεσθαι μὴ δυναμένη. Ἐπεὶ δὲ ἀναγκαῖον ἔρ-
 γον κατεπιστεύθη ἢ γαστήρ, (χυλοποιῆσαι γὰρ καὶ p. 24
 πέψαι τὰ καταποθέντα σιτία παρεσκεύαστο,) θερμό-
 τητος ἐδεῖτο πλείστης· διὰ δὲ τὸ μὴ ἐξαρκεῖν τὸ αὐ- 5
 τῆς μόνον κατὰ φύσιν θερμὸν πρὸς τὸ ἔργον αὐτῆς,
 ὠκονόμησεν ἢ τοῦ Θεοῦ σοφία θάλπεσθαι ταύτην, ἐκ
 δεξιῶν μὲν παραθεῖσα τὸ ἥπαρ ὥσπερ λέβητα διά-
 πυρον, ἐκ δὲ τῶν ἀριστερῶν τὸν σπλῆνα τῆς αὐτῆς
 ἕνεκα χρείας, ὅπισθεν δὲ τοὺς ῥαχίτας μύας σὺν τῇ 10
 ῥάχει, ἔμπροσθεν δὲ ἐπικείμενον τὸν ἐπίπλουν σκέ-
 3 πτειν καὶ περιθάλλειν αὐτήν. Ἔστι δὲ ὁ ἐπίπλους 816
 σῶμα σύνθετον, ἐκ δύο χιτώνων συγκείμενον, οἷον
 πτυχῶν τινῶν· ἐν δὲ τῇ ἔσωθεν χώρα τῶν δύο χιτώ-

DE
 ABDOMINE.
 Quomodo
 ventriculi
 proprius ca-
 lor augea-
 tur.

Omenti
 natura.

- 2 globus tutior est, cum retundi refringive nequeat. Caeterum cum necessarium munus ventriculo commissum fuerit, (ad mace-
 randos enim in succumque vertendos assumptos cibos creatus fuit,) plurimi caloris indiguit; ejus autem proprium atque insitum calidum tanto operi sufficere non poterat, idcirco divina sapientia ipsum foveri curavit, a dextris jecur instar ferventis lebetis statuens, a sinistris ejusdem usus causa lienem, a tergo spinales musculos spinamque ipsam, ante incumbens omentum ventriculi contegere ipsumque undique calore perfundere mandavit.
 3 Oméntum vero est compositum corpus, duabus tunicis, veluti quibusdam involucris, contextum; ab interioribus duarum tunica-

1. ἐν δὲ τοῖς στερεοῖς σώμασιν] τῶν δὲ στερεῶν G.

ib. ἀποθραύεσθαι μὴ δυναμένη] μέγιστα τετύχηκεν ὄντα G.

3. κατεπιστεύθη] Sic E., vul. πεπίστυται.

ib. χυλοποιῆσαι καὶ πέψαι] Sic E., vul. πέψαι καὶ χυλοποιῆσαι.

4. παρεσκεύαστο] Sic E., vul. παρεσκεύασται.

5. αὐτῆς] An αὐτῆς?

7. ταύτην] An αὐτήν?

ib. ἐκ δεξιῶν κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 284.

8. ὥσπερ] Sic E., vul. ὡς.

10. τοὺς ῥαχίτας μύας σὺν τῇ ῥάχει] ἢ ῥάχιν τε καὶ οἱ ῥαχίται μύες καλούμενοι G.

12. Ἔστι δὲ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 286, 295.

13. ἐκ δύο χιτώνων συγκείμενον] ἐκ ὀνοῖν μὲν χιτώνων πυκνῶν καὶ λεπτῶν ἀλλήλοις ἐπικειμένων—συνεστηκός G.

DE
ABDOMINE.

νων ἔχει κατεσπαρμένας φλέβας καὶ ἀρτηρίας [παμ-
πόλλας] συμπεπλεγμένας ἀλλήλαις καθάπερ δί-
κτυον· ἐν δὲ ταῖς κεναῖς χώραις τοῦ πλέγματος
αὐτῶν, ὥσπερ ἀναπληροῦσάν τινα πιμελὴν πάνυ
πολλήν, ὄργανον αὐτὸ θερμαντικὸν κατασκευάσασαν. 5

Diaphrag-
matis po-
situs.

4 Τοιαύτη μὲν ἡ τοῦ ἐπίπλου φύσις· σὺν αὐτῷ δὲ καὶ
5 οἱ κατεπιγιάστριοι μύες. Ἐκ δὲ τῶν ἄνωθεν μερῶν
τῆς γαστρὸς ἐστὶ τὸ διάφραγμα, σφίγγον καὶ περι-
στέλλον αὐτῆς τὸ στόμα, ὅπως, ἐν τῷ πλήρῃ γεγο-
νέναι τὴν γαστέρα σιτίων τε καὶ ποτῶν, μὴ ἐὰ παλιν- 10

Pylori posi-
tus, natura,
et functio.

6 δρομεῖν αὐτὰ πρὸς τὰ ἄνω τοῦ στομάχου. Εἰς δὲ τὰ
κάτω μέρη τῆς γαστρὸς παράκεινται τὰ ἔντερα, ὧν
πρῶτός ἐστιν ὁ πυλωρός, ἕξοδος τῆς γαστρὸς ὧν
στενὸς καὶ περισφινγμένος ὑπὸ τινος ἀδένος περικει-
μένου, εἰς τὸ μὴ εἶν ἀχύλωτα διέρχεσθαι τὰ σιτία 15

rum partibus venae arteriaeque plurimae dispersae ac inter sese
perplexae retis imaginem faciunt; inanibus autem texturae hujus
plagis pingue quoddam admodum copiosum, ea loca replens in-
4 strumentumque ipsum excalfactorium faciens, continetur. Hujus-
modi est omenti natura; ipsi vero abdominis muscoli adhaerescunt.
5 Supra ventriculum transversum septum est, ejus ostium claudens
atque constringens, ut ne, cum cibi potusque ventriculus plenus
6 est, sursum versum in gulam recurrere permittantur. Inde
imae ventriculi parti intestina adjacent, quorum primum est quod
Graeci pyloron [πυλωρὸν] vocant, Latine janitor dicitur (quoniam
ostii instar in inferiores partes ea, quae excreturi sumus, emittit);
iste exitus quidam ventriculi est angustus et quadam apposita
glandulosa carne circumseptus, ne esculenta non in succum re-

1. [παμπόλλας] Sic G.; παμ-
πόλλους E., et sic inf. p. 79. l. 13.,
et p. 866. l. 13., 877. 13. Ed. Fabr.;
πλείστας vul.

4. αὐτῶν] Sic A.B.E., αὐτοῦ vul.

5. κατασκευάσασαν] κατασκευά-
σασα A.B.

10. μὴ ἐὰ] μὴ εἶν E.

13. πυλωρός] πυλωρὸς A.

ib. ὧν] οὐσα E.

14. περισφινγμένος] Sic B., πε-
ρισφινγμένος vul., περισφινγγμέ-
νος D.

15. εἰς τὸ μὴ εἶν] εἰς τὸ om. E.

Fabr. p. 816, 17.

ἕως ἂν τὴν πρέπουσαν εὐκοσμίαν τῆς πέψεως ἀπολάβωσιν.

DE
ABDOMINE.In ventri-
culo qua-
tuor esse
naturales
facultates,attractri-
cem,alteratri-
cem,
retentricem,
et expultri-
cem, (vide
inf. c. 6. §. 1.)

7 Αὕτη μὲν οὖν ἡ θέσις τῆς γαστρὸς καὶ τὸ
5 σχῆμα, σὺν τοῖς παρακειμένοις σπλάγχνοις· ὅτι
δὲ καὶ αἱ δυνάμεις τῆς γαστρὸς αἱ φυσικαὶ, ὥσπερ 817
καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις μορίοις, τέσσαρές εἰσιν, ἐλκτική,
καθεκτική, ἀλλοιωτική, καὶ ἀποκριτική, ἐκ τῶνδ' ἂν
2 μάθοις. Πᾶν μόνιον τοῦ σώματος ὀρεκτικὸν τροφῆς,
ὀρεγόμενον τε ἐξ ἀνάγκης ἐκεῖνο ἔλκει οὐ καὶ ὀρέ-
γεται· ἵνα δὲ ἀπολαύσῃ αὐτοῦ, ἀλλοιωθῇ δέι αὐτὸ 10
πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ οὐσίαν· τὸ δὲ ἀλλοιωθῆναι p. 25
μέλλον χρόνου δεῖται, χρόνος δ' οὐκ ἂν γένοιτο
χωρὶς κατοχῆς· κατέχεσθαι οὖν δεῖ τὰ σιτία πρὸς τὸ
ἀλλοιωθῆναι, προηγείται δὲ ἡ καθεκτικὴ δύναμις τῆς

dacta prius elabantur quam decentem coctionis modum acceperint.

7 Jam satis ventriculi positum et figuram, contiguaque membra
5 enarravimus; at in ventriculo quatuor naturales facultates esse
positas, sicut et in reliquis membris, attractoriam videlicet, con-
tentricem, alteratricem, et expulsoariam, ita sane discere poteris.
2 Quodlibet membrum alimenti appetens [est, et] necessario illud
attrahit cujus est appetens; ut autem eo frui queat, in suam ipsius
naturam omnino convertere studet; sed quod immutandum est
temporis indiget, tempus autem, nisi illud retineatur, interesse non
poterit; retinenda sunt igitur tantisper donec convertantur ciba-

4. παρακειμένοις] περικειμένοις B.
ib. ὅτι δὲ καὶ κ. τ. λ.] Cf. Gal.
p. 275.

ib. ὅτι δὲ καὶ] ὅτι μὲν οὖν E.
6. ἐλκτική] τῆς οἰκείας ποιότητος
add. G.

7. καθεκτική] τῶν ληφθέντων
add. G.

ib. ἀλλοιωτική] καὶ πρό γε τού-
των ἀπασῶν ἡ ἀλλοιωτική δι' ἣν
ἐδέησεν αὐτῇ κακείνων G., qui ἀλ-
λοιωτική post ἀποκριτική ponit.

ib. ἀποκριτική] τῶν περιττωμάτων
add. G., qui ἀποκριτική post κα-
θεκτική ponit.

ib. ἐκ τῶνδ'] ἐκ τοῦδ' F.
9. ὀρεγόμενον τε] ὀραγόμενον τε
E., vul. om.

ib. ἔλκει οὐ καὶ] om. E.
10. αὐτοῦ] αὐτὸ E.

ib. δεῖ αὐτὸ] Sic E., σπεύδει
τούτο vul.

11. ἰδίαν αὐτοῦ] Sic E., ἑαυτοῦ
πάντως vul.

DE
ABDOMINE.

Digressio,
in qua ven-
triculi fa-
cultates
cum uteri
compa-
rantur.

Maris se-
men in ute-
rum pri-
mum at-
trahi,

deinde cum
muliebri
misceri et
alterari,

deinde, si
mas fuerit,
diebus tri-

3 ἄλλοιωτικῆς. Πότερον οὖν ἀρκεῖ ταῦτα πρὸς ἀπόδειξιν
τοῦ εἶναι φυσικὰς δυνάμεις ἐν τῇ γαστρὶ; ἢ χρὴ τρα-
νώτερόν τι καὶ ἀριδηλότερον ἄλλο λέγειν, καὶ περὶ
ἄλλου μορίου; κατέχει μὲν γὰρ ἡ γαστήρ τὰ σιτία
μέχρι περ ἂν πεφθῶσι, κατέχουσι δὲ καὶ αἱ μήτραι 5
4 τὸ ἔμβρυον ἔστ' ἂν τελέσωσιν. Ἀλλὰ πολλαπλάσιος
ὁ χρόνος τῆς καθεκτικῆς δυνάμεως τῶν ὑστερῶν ἢ ὁ
5 τῆς γαστρός. Ἐλξασα γὰρ ἡ μήτρα τὸ τοῦ ἄρρενος
σπέρμα, ἐναγκαλίζεται ὡς οἰκεῖον καὶ φίλιον, περι-
σφίγγασα ἐαυτὴν πανταχόθεν, καὶ μεμυκνῖα τῷ στό- 10
ματι ὡς μηδὲ πυρίναν μῆλης διελθεῖν δι' αὐτῆς δύ-
6 νασθαι. Κατασχεθὲν οὖν τὸ τοῦ ἄρρενος σπέρμα
συναναμίσγνυται καὶ συναλλοιοῦται τῷ σπέρματι τῆς
θηλείας· ἀναζυμοῦνται οὖν ἀμφοτέρω καὶ γίνεται
7 οὐσία μία. Τρέφεται οὖν τὸ ἔμβρυον ὑπὸ τῆς ἐμμήνου 8 18
καθάρσεως καὶ αὐξάνεται κατὰ βραχὺ, σὰρξ καὶ

3 ria, praecedit autem commutatricem vis retentoria. Num igitur
haec satis probaverint in ventriculo naturales vires inesse? an
aliud quippiam clarius et evidentius, deque alio etiam membro
exponere opus fuerit? cibos utique ventriculus continet donec
concocti fuerint, continent vero et vulvae foetus donec absol-
4 vantur. Sed tempus continendi in vulva foetus multo longissi-
5 mum est quam cibi in ventriculo. Attracto namque maris semine,
vulva id tanquam domesticum familiareque amplectitur, se ipsam
undique in arctum compellens, propriumque ostiolum claudens
6 adeo ut ne specilli quidem mucro introire valeat. Conclusum
igitur masculi semen cum muliebri semine permiscetur simulque
alteratur; atque ita ambo fermentantur unaque substantia fiunt.
7 Foetus autem menstruo purgamento nutritur et pedetentim au-

1. Πότερον οὖν ἀρκεῖ ταῦτα] ἀρ-
κεῖ οὖν E.

2. ἢ χρὴ] ἢ λέγομεν τί ἐστὶ E.

3. τι καὶ ἀριδηλότερον] Sic B.C.,
om. vul., τε καὶ ἀριδηλότατον E.

ib. ἄλλο λέγειν] om. E.

ib. περὶ] ἐπὶ E.

4. ἄλλον] Sic E. et fort. C.,
ἐτέρον vul.

11. μῆλης] μύλης A.B.

14. ἀναζυμοῦνται] Sic B., ἀναζυ-
μοῦνται vul.

16. καὶ μόνον] Vide sup. ad
p. 57. l. 9.

Fabr. p. 817, 18.

μόνον γεγονὸς μέχρι ἡμερῶν τριάκοντα· εἴτα ἡ τοῦ
 Θεοῦ ἄπειρος δημιουργικὴ σοφία ταύτην τὴν σάρκα
 διαπλάττει εἰς ἀνθρώπινον σχῆμα, δοῦσα τὴν μόρ-
 φωσιν, εἰ μὲν ἦ τὸ κυόμενον ἄρρεν, ἐν ἡμέραις τριά-
 κοντα, εἰ δὲ θῆλυ, ἐν ἡμέραις τεσσαράκοντα δύο τὸ 5
 μακρότατον. τὴν δὲ αἰτίαν φράσω ὅταν περὶ τῶν
 8 γεννητικῶν μορίων διέρχομαι ἐξηγούμενος. Εἰδοποιη-
 θεῖσα οὖν ἡ σὰρξ καὶ τὸ οἰκεῖον σχῆμα ἀπολαβοῦσα
 τρέφεται καὶ αὐξάνεται, ἀκίνητος οὖσα ἕως μηνῶν
 τριῶν εἰ ἄρρεν τὸ κυόμενον ἦ, εἴτα ἄρχεται κινεῖσθαι 10
 [ὑπὸ] τὸν αὐτὸν μῆνα· τὸ δὲ θῆλυ οὐχ ὡς τὸ ἄρρεν,
 ὑγρότερον γὰρ τὸ θῆλυ καὶ ἀσθενέστερον, καὶ διὰ
 τοῦτο μακροτέρου χρόνου δεῖται πρὸς κίνησιν· ἐν γὰρ
 9 τῷ τετάρτῳ μηνὶ κινεῖται τὸ θῆλυ. Αὐξάνεται οὖν
 κατὰ μικρὸν τὸ ἔμβρυον κινούμενον ἕως ἂν τελεσθῇ 15
 ὁ ἐννεαμηνιαῖος χρόνος· εἴτα τῷ δεκάτῳ μηνὶ ἡσυχά-

DE
ABDOMINE.

ginta hu-
manam spe-
ciem assu-
mere, si foe-
mina, duo-
bus et qua-
draginta.

Foetum, si
mas fuerit,
tertio mense
movere in-
cipere; si
foemina,
quarto:

per novem
menses in
utero reti-
neri,

gescit, carnis tantum formam usque ad trigesimum diem sortitus;
 deinde immensa Dei in creando sapientia carnem illam in huma-
 nam speciem efformat, si foetus mas fuerit, diebus triginta figuram
 largita, si foemina, summum duobus et quadraginta: causam vero
 hujusce rei cum de genitalibus partibus loquemur explicabimus
 8 [Lib.V. c.30.]. Itaque efformata caro propriaque figura insignita
 alitur crescitque, motu in tertium usque mensem carens si mas fu-
 erit, inde motu cieri incipit; at foemina non ita ut mas, humidior
 enim imbecilliorque est, atque ideo longiori tempore ad motum
 9 eget; nam quarto mense foemina movetur. Igitur paulatim
 crescit foetus et movetur donec novem mensium tempus elapsum
 fuerit; postea mense decimo virtus contentrix perfuncta munere,

1. γεγονὸς] γεγονῶτα E.
 ib. μέχρι] Sic E., et sic sup.
 p. 56. l. 9., et inf. p. 887. l. 35.
 Ed. Fabr., et p. 6. l. 9. Ed. Must.;
 vul. μέχρις. Vide Lobeck ad
 Phryn. p. 14.

2. δημιουργικὴ] δημιουργική B.

6. φράσω] Sic E., φράσομεν vul.
 7. διέρχομαι ἐξηγούμενος] Sic
 E., διεξηγώμεθα vul.

11. [ὑπὸ] τὸν αὐτὸν μῆνα] om.
 vul., ἀπὸ τὸν αὐτὸν μῆνα E.

13. χρόνου δεῖται] Sic E., vul.
 δεῖται χρόνον.

DE
ABDOMINE.

deinde deci-
mo mense
expelli.

Quartam in
ventriculo
naturalem
facultatem
(cf. sup. c. 5.
§. 2.) esse ex-
pultricem.

Concoctum
in ventri-
culo succum
(vulgo chy-
mum) in
intestina
propelli.

* Sic Ed.
1581 et
Fabr.; ap-
pelletur,
Edd. 1537,
et 1540.

σασα ἢ καθεκτικὴ δύναμις ὥσπερ οὐκ οὔσα, προέρ-
χεται ἄλλη δύναμις, ἣτις ὀνομάζεται ἀποκριτικὴ,
ὠθοῦσα τὸ ἔμβρυον καὶ ἐκβάλλουσα ἔξω, ὥστε γέν- p. 26

10 νηθῆναι ἄνθρωπον εἰς τὸν κόσμον. Ταῦτα τῆς ἀφά-
του φιλανθρωπίας τοῦ Θεοῦ τὰ δημιουργήματα. 5

6 Ἀναβήσομαι δὲ ὅθεν ἀπέλειπον τὸν λόγον, καὶ
εἶπω περὶ τῆς ἀποκριτικῆς δυνάμεως τῆς ἐν γαστρὶ
χυλοποιηθέντα γὰρ τὰ σιτία ἐν τῇ γαστρὶ, τὸν πρέ-
ποντα κόσμον δεξαμένης τῆς πέψεως, οὐκέτι μένειν 819

2 ἐν αὐτῇ δύναται. Ὡθεῖται οὖν ὁ πεφθεὶς χυλὸς ἐν 10
τῇ γαστρὶ ὑπὸ τῆς ἀποκριτικῆς δυνάμεως εἰς τὸν
πυλωρὸν καὶ εἰς τὰ λεπτὰ ἔντερα. κατεσπαρμένα δὲ
ὄντα ἐν τοῖς λεπτοῖς ἐντέροις τὰ μεσαραικὰ φλέβια
ἔλκουσι τὸν καθαρώτατον χυλὸν, ἀναφέροντα πρὸς
τὰ σιμὰ τοῦ ἥπατος, εἰς τὸν τόπον τὸν ὀνομαζόμενον 15

alteri virtuti, *expulsoriae* nominatae, cedit; ea foetum pellit in
10 lucemque excludit, atque ita in mundum homo editur. Haec
sunt ineffabilis Dei in homines amoris opera.

6 At nunc [quem institueramus sermonem (c. 5. §. 2.) repe-
tamus, et] de expulsoria ventriculi facultate loquamur; postquam
[enim] in stomacho cibi versi in humorem sunt, et concoctio
2 absoluta est, eo loco amplius morari nequeunt. Igitur concoctus
in ventriculo succus ab expultrice vi in imam partem (quae a
Graecis *pyloros* [πυλωρός] vocatur, a nostris *janitor* appellatur*,)
et in tenuia intestina propellitur: medianae autem venulae in
tenuibus intestinis sparsae mundissimum succum attrahunt, et
ad cava jecoris, in locumque *portas* nominatum deferunt; cras-

1. ὥσπερ οὐκ οὔσα] Sic E.,
vul. om.

ib. προέρχεται ἄλλη δύναμις] Sic
E., πρόεισιν ἄλλην δύναμιν vul.

3. ὥστε] ὡς E.

5. δημιουργήματα] δημιουργή-
ματα B.

6, 7. Ἀναβήσομαι—εἶπω] Sic E.,
vul. ἀλλὰ ῥήτεον.

7. ἀποκρ. δυνάμ. τῆς ἐν γαστρὶ]
Sic E., ἐν γαστρὶ ἀποκρ. δυνάμ. vul.

8. χυλ. γὰρ] Sic E., om. γὰρ vul.

12. πυλωρὸν] πολαρὸν A.

14. ἔλκουσι] βάλλουσαι E.

ib. καθαρώτατον] Sic B.C., κα-
θαρώτατον E., καθαρώτερον vul.

ib. ἀναφέροντα] Sic E., καὶ ἀνα-
φέρουσι vul.

Fabr. p. 818, 19.

πύλας· τὸ δὲ παχύτερον τοῦ χυλοῦ καὶ κοπρῶδες καὶ (ὡς ἂν εἴποι τις) τὸ πιτυρῶδες ἀποκρίνεται πρὸς 7 τὰ παχέα τῶν ἐντέρων. Εἰσὶ δὲ τὰ παχέα ἔντερα σαρκώδη μὲν τὴν οὐσίαν, διχίτωνα δὲ πάντα· τῇ θέσει δὲ, καὶ τῷ μεγέθει, καὶ τῷ σχήματι, καὶ τῇ ἐνεργείᾳ 5 2 διαφέροντα. Τὸ μὲν γὰρ ἀπευθυσμένον πάντων κατώτερον κείται, κατ' εὐθείαν τῆς ἄκρας τῆς ράχεως ἐντὸς, ἕως τοῦ [δακτυλίου] τοῦ ὀνομαζομένου σφιγκτῆρος, συστέλλοντος καὶ συσφίγγοντος τὸ πέρασ τοῦ ἀπευθυσμένου, ὡς μὴ εἶαν ἀκούσιον τὸ κόπρον, ἢ 10 τὸ πνεῦμα, ἢ ἄλλο τι ἐξέρχασθαι. προαιρετικὸν γὰρ ὄργανόν ἐστιν ὁ σφιγκτῆρ μῦς, ἐν μὲν τῇ ἀποπατήσῃ χαλῶμενος, ἐν δὲ τῇ κατοχῇ συστελλόμενος. 3 Διχίτωνα δὲ πάντα τὰ ἔντερα κατεσκευάσθη τῇ προνοίᾳ τῆς φιλαγάθου δημιουργίας τοῦ 15

sior vero succi faeculentaque pars atque (ut ita dicam) furfuracea ad crassa intestina detruditur. Ea vero omnia substantia quidem carnosae sunt, et ex duabus tunicis constantia; situ tamen, 7 [magnitudine,] figura, functione differunt. *Rectum* namque omnium infimum est, e regione extremæ spinæ interiùs collocatum, usque ad annulum musculum, qui *sphincter* [σφιγκτῆρ] Graece a *constringendo* dicitur; stringit enim clauditque recti extremum, ut ne, invitis nobis, stercus, aut flatum, aut quippiam aliud egredi permittat: quandoquidem voluntarii motus musculus hic astrictorius instrumentum est, ubi aliquid excernitur laxatus, ubi 3 suppressum est contractus. Omnibus vero intestinis optimae

1. πύλας] πύλαι E.
2. ὡς ἂν] Sic A.B.E., ἂν om. vul.
4. θέσει δὲ] om. δὲ E.
5. καὶ τῷ μεγέθει] Sic E., om. vul.
6. Τὸ μὲν γὰρ] Sic E., τὸ γὰρ vul.
7. κατ' εὐθείαν] Sic E., καθ' εὐθείαν vul.
8. [δακτυλίου] δακτύλου vul. Vide H. Steph. Thes. (Ed. Par. nov.) in v. δακτυλίου.
- ib. τοῦ ὀνομαζομένου] τὸν ὀνομαζόμενον E.
- ib. σφιγκτῆρος] σφικτῆρος A.B.,

- σφιγκτῆρα E.
9. συστέλλοντος] συστέλλοντα E.
- ib. συσφίγγοντος] σφίγγοντα E.
10. εἶαν] ἐξέρχασθαι hic add. E., et inf. om.
- ib. ἀκούσιον] Sic E., ἀπροαιρέτων (—τως A.) ἡμῶν vul.
- ib. τὸ κόπρον] Sic E., τὴν κόπρον vul. Vide Lobeck ad Phryn. p. 760.
11. τὸ πνεῦμα] πνευμάτω E.
12. ἐστιν] Sic E., vul. ὑπάρχει.
- ib. σφιγκτῆρ] σφικτῆρ A.B.
15. δημιουργίας] δημιουργ. A.B.

DE ABDOMINE.

Crassorum intestinum materia, situs, functio.

Recti positus.

Sphincteris musculi nomen, et functio.

DE
ABDOMINE.

Quare in-
testina duas
habeant tu-
nicas.

Coli positus.

Caeci posi-
tus,

nomen,

et functio.

Θεοῦ· ἐπίκαιροι γὰρ ἐλκώσεις εἰς αὐτὰ γίνονται ἐκ
φλεγμονῶν ἀξιολόγων προηγησαμένων ἐν αὐτοῖς, ὥς
τῇ σήψει διαβρωθῆναι καὶ πεσεῖν τὸν ἕνα χιτῶνα,
ζῆν δὲ τὸν ἄνθρωπον μεθ' ἑτέρου τῶν χιτῶνων, καὶ 820
ὑγιαίνειν, καὶ πρὸς τὰς πράξεις ἀμέμπτως ἐνεργεῖν. 5
4 Τὸ κῶλον δὲ ἀνώτερον τοῦ ἀπευθυσμένου κεῖται, ἐν
τοῖς ἀριστεροῖς μέρεσι παρεκκλῖνον ἐγκάρσιον πρὸς
τὰ δεξιὰ. τοῦτο ἐμφραττόμενον ἢ ὑπὸ φλέγματος, ἢ
ὑπὸ παχέος πνεύματος, ὀδύνας ἀνιάρως ἐπάγει τοῖς
τοῦτο παθοῦσιν, ὥς μὴ δύνασθαι ὑπομένειν τὸ p. 27
5 σφοδρὸν τῶν πόνων. Τὸ δὲ τυφλὸν, καὶ αὐτὸ τῶν
παχέων ἐν ὄν, πρὸς μὲν τὰ δεξιὰ κεῖται κατώτερον
τοῦ δεξιοῦ νεφροῦ· κολποῦται δὲ πλατυνόμενον κυ-
κλοτερῶς, διέξοδον μὴ ἔχον, δι' ἣν καὶ τοῦνομα
6 ἔσχηκε. Τοῦτο τῇ εὐρύτητι αὐτοῦ, ὥσπερ τις δευτέρα 15
γαστήρ, κατέχει τροφήν εἰς ἀπόθεςιν, τοῖς πλησιάζουσι
μορίοις [παρέχον] ἐν ταῖς διὰ λιμὸν ἀσιτίαις.

Dei artis providentia duas tunicas largita est; siquidem ex
phlegmonis magnis antecedentibus nonnunquam perniciosis
ulceribus ipsa infestantur, adeo ut putredine corrodat exci-
datque una tunica, vivat tamen cum altera homo, valeatque, et
4 sine vitio fungi suis muneribus possit. At intestinum *colon*
vocatam supra rectum jacet, quod a sinistra parte incipiens in
dexteriolem obliquum convertitur: id intestinum pituita crassove
spiritu obstructum, adeo ingentes dolores id patientibus concitat
5 ut eorum magnitudinem sustinere non possint. At *caecum* in-
testinum, et ipsum unum de crassioribus, in dextra quidem parte
infra dextrum renem jacet; sinuatur autem ac late in orbem
funditur, et impervium est, ideoque ei tale vocabulum fuit.
6 Hujusmodi intestinum sinu suo, tanquam altero ventriculo, ali-
mentum ad futuram necessitatem continet, idque vicinis membris

1. ἐπίκαιροι κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 330.
9. τοῖς τοῦτο παθοῦσιν] τοὺς οὖ-
τω πάθοντας E.
13. κυκλοτερῶς] κυκλωτερῶς E.

15. Τοῦτο τῇ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 333.
16. τοῖς] Sic E., vul. καὶ τοῖς.
17. [παρέχον] παρέχων E., παρ-
έχει ταύτην vul.

Fabr. p. 819—21.

συνεργεῖ δὲ εἰς τοῦτο καὶ τὸ κῶλον, διὰ τὸ μέγεθος αὐτοῦ καὶ τὸ σκολιὸν τῆς θέσεως κατέχον καὶ αὐτὸ τροφήν. Τὸ δὲ λεπτὸν ἔντερον ὑπέρκειται μὲν τῷ τυφλῷ, ἐλικοειδῶς δὲ κεῖται διὰ τὸ χρονίζειν ἐν αὐτῷ τὸν περιεχόμενον ὑπ' αὐτοῦ χυλόν, πρὸς τὸ ἀφαρ- 5 πάζειν αὐτὸν τὰ μεσαραικὰ φλέβια, ἀναδιδόντα τὸν αὐτὸν πρὸς τὰς ἐν ἥπατι πύλας· εἰ γὰρ εὐθείαν τὴν θέσιν ἔσχε τὸ λεπτὸν ἔντερον, ἀθρόως ἂν ὑπῆρχετο κάτω ὁ ἐν αὐτῷ διοδευόμενος χυλὸς, ὥστε κολοβὴν 8 γίγνεσθαι τὴν πρὸς τὸ ἥπαρ ἀνάδοσιν. Ἡ δὲ νῆστις 10 ὑπέρκειται μὲν τῷ λεπτῷ [ἐντέρῳ], κεῖται δὲ ἐλικοειδῶς καὶ αὐτὴ πλησίον τοῦ ἥπατος, κενὴ πάντοτε 821 δι' αὐτὸν τὸν συρρέοντα εἰς αὐτὴν χολώδη χυμόν· ὁ γὰρ πόρος τῆς χοληδόχου κύστεως ὁ ἐξάγων τὸ χολῶδες περίττωμα, εἰς αὐτὴν ἐμβάλλει τὸ αὐτὸ 15 9 περίττωμα. Τῇ δριμύτητι οὖν τοῦ χολώδους περιτ-

DE
ABDOMINE.Tenuius in-
testinum
quare in
plures or-
bes implici-
tum sit.Jejuni po-
situs,

in jejunio ex longa fame distribuit; huic quoque rei colon suf-
fragatur, et ob suam amplitudinem et ob situs obliquitatem
7 ipsum etiam alimenta continens. Inde *tenuius* intestinum supra
caecum porrigitur, in plures orbes vehementer implicitum ut in
ipso contentus succus diutius maneat, et a medianis vasculis
raptus ad jecoris portas derivetur; nam si rectum tenue intesti-
num poneretur, repente ad inferiora per ipsum means succus
8 laberetur, atque imperfecta ad jecur digestio fieret. Mox *jejunum*
super tenue intestinum ingreditur, et ipsum flexuose apud jecur
positum, semperque inane propter biliosum humorem in ipsum
delabentem; meatus namque vesicae felleae supervacuam bilem
9 educens, in ipsum jejunum eandem eructat. Igitur hujusce ex-

2. σκολιὸν] κολιὸν A.

3. τῷ τυφλῷ] Sic E., ut inf. l. 11.,
p. 68. l. 7., et p. 894. l. 15. Ed. Fabr.;
τοῦ τυφλοῦ vul.5. ἀφαρπάζειν αὐτὸν] Sic E.,
ἀφαρπάσσειν vul.6. τὰ μεσαραικὰ φλέβια] τὰ με-
σοραικὰ φλεβία E., τοῖς μεσαραι-
κοῖς φλεβίοις vul.ib. ἀναδιδόντα] ἀναδιδούντα E.,
ἀναδιδούσι vul.

ib. τὸν αὐτὸν] Sic E., τοῦτον vul.

10. γίγνεσθαι] γίνεσθαι B.

11. τῷ λεπτῷ] Sic E., τοῦ λεπτοῦ
vul. Vide sup. ad l. 3.

ib. [ἐντέρῳ] ἐντέρου vul.

13. αὐτὸν τὸν] Sic A.B.E., om.
τὸν vul.

DE
ABDOMINE.

et nomen.

Duodeni
positus,

et nomen.

τώματος ὀλισθαίνει πᾶσα τροφή ἢ μέλλουσα κατέ-
 χεσθαι ὑπὸ τῆς αὐτῆς νήστεως· διὰ τοῦτο ἄρα καὶ
 τὴν ὀνομασίαν προσέλαβε· κενὴ δὲ οὖσα τῇ τοῦ
 κενοῦ ὑποχωρήσει πολὺν ἔλκει τὸν χυλὸν ἀπὸ τῆς
 γαστρὸς, καὶ διὰ τοῦτο πολλὰι φλέβες τῶν μεσαραι- 5
 10 ἰκῶν ἀγγείων ἐν αὐτῇ καταφύονται. Ὑπέρκειται δὲ
 τῇ νήσκει ἢ δωδεκαδάκτυλος ἑκφυσις, ἔντερον οὖσα
 καὶ αὐτὴ τῶν λεπτῶν, δώδεκα δακτύλων τὸ μέγεθος
 ἐπιτείνουσα· διὰ τοῦτο οὖν αὐτὴν Ἡρόφιλος ὠνόμασε
 11 δωδεκαδάκτυλον. Ἡ θέσις δὲ αὐτῆς κατ' εὐθείαν, 10
 καταφύονται δὲ ἐν αὐτῇ ὀλίγα φλέβια τῶν μεσαραι-
 κῶν, διὰ τὸ πρῶτως αὐτὴν ὑποδέχεσθαι τὸν ἀπὸ τῆς
 γαστρὸς ἐξερχόμενον χυλόν· εἰ γὰρ καὶ προηγείται
 ταύτης ὁ πυλωρὸς πλησίον τῆς γαστρὸς κείμενος, p. 28
 ἀλλὰ μικρὸς καὶ στενὸς ἐστι, ἕξοδος καὶ μόνον τῆς 15
 γαστρὸς ὢν.

crementi fellei acrimonia fit ut totum alimentum in jejuno mora-
 turum dilabatur, atque ideo *jejunum* nominatur; cum fit autem
 vacuum, magnam succi copiam de ventriculo sugit, et hanc ob
 causam multae venae ex medianis vasculis in ipso inseruntur.

10 Inde super hoc appendix quaedam est duodecim digitorum lon-
 gitudinis, et ipsa inter gracilia intestina connumerata; cumque
 ejus longitudo duodecim digitorum sit, propterea ab Herophilo

11 Graece δωδεκαδάκτυλος [Latine *duodenum*,] nominatur. Rectus est
 autem ejus positus, paucaeque medianae venulae in ipso insertae
 sunt, quoniam in ipsum primum exiens de stomacho succus in-
 greditur; quamvis hoc janitor superior est, proxime ad ventri-
 culum collocatus, brevis tamen et angustus, exitusque tantum
 ventriculi est.

3. τῇ τοῦ κενοῦ ὑποχωρήσει] Sic
 E., om. vul.

7. τῇ νήσκει] Sic E., τῆς νή-
 στεως vul. Vide sup. ad p. 67.
 l. 3.

8. δώδεκα δακτύλων] Sic E., δω-
 δεκαδάκτυλον vul.

9. ἐπιτείνουσα] Sic E., ἔχουσα
 vul.

12. πρῶτως] πρῶτος E.
 ib. τῆς γαστρὸς] Sic E., om.
 τῆς vul.

15. καὶ μόνον] Sic A.B., vul. καὶ
 μόνος. Vide sup. ad p. 57. l. 9.

Fabr. p. 821, 22.

8 Ὑπέρκειται δὲ πάντων τῶν ἐντέρων ἡ γαστήρ,
 διχίτων οὖσα· κατὰ συνέχειαν δὲ ταύτης ὁ στόμαχος
 ἄνωθεν, ὅστις καὶ οἰσοφάγος καλεῖται, καὶ αὐτὸς 822
 2 ὁμοίως διχίτων. Ἴνας δὲ ἔχοντες ἢ τε γαστήρ καὶ
 ὁ οἰσοφάγος, τοῦ μὲν ἐντὸς χιτῶνος ταῖς εὐθείαις 5
 ἰσὶν ἔλκονται τὰ σιτία, ταῖς δὲ ἐγκαρσίαις περιστέλ-
 λονται. εἰσὶ δὲ ἐν τῇ γαστρὶ καὶ λοξαὶ ἵνες συμ-
 πλεκόμεναι ταῖς ἐγκαρσίαις, καὶ συνεργοῦσαι πρὸς
 3 κατοχὴν καὶ διαμονὴν τῶν ἐν τῇ γαστρὶ σιτίων. Ἡ
 δὲ οὐσία τῆς γαστρὸς σὰρξ λευκὴ καὶ ἄναιμος, καὶ 10
 τῶν ἐντέρων ὡσαύτως, τῶν μὲν λεπτῶν ὁμοία, τῶν
 4 δὲ παχέων σαρκωδεστέρα καὶ πιμελώδης. Εἰσὶ δὲ
 αἱ ἵνες τῶν λεπτῶν ἐντέρων καὶ τῶν παχέων ἐγκάρ-
 σιαι πᾶσαι, καὶ τῶν ἔσωθεν χιτῶνων καὶ τῶν ἔξωθεν,

DE
 ABDOMINE.
 Ventriculi
 et oesopha-
 gi tunicae.

Ventriculi
 et intestino-
 rum sub-
 stantia.

8 Primus autem intestinorum omnium ventriculus est, qui ex
 duobus tergoribus constat; cui stomachus supra contiguus est,
 oesophagus [οἰσοφάγος] etiam appellatus, (gula a Latinis), et ipse
 2 duplici terгоре munitus. Fibras vero ventriculus et stomachus
 habent; in interiore quidem tunica rectas quibus cibus detra-
 hitur, in exteriori transversas quae cingunt et amplectuntur:
 sunt et in ventriculo obliquae quaedam fibrae transversis inter-
 3 textae, retentioni moraeque cibi in ventriculo opitulantes. At
 ventriculi substantia caro quaedam albida et exanguis est, in-
 testinorum quoque talis est, sed gracilium penitus similis, cras-
 4 sorum plenior ac pinguior. Caeterum tenuium crassorumque
 juxta intestinorum fibrae, tam interiorum quam exteriorum tuni-
 carum, omnes transversae sunt, (excretoria enim sunt instru-

1. πάντων τῶν ἐντέρων] An πᾶσι
 τοῖς ἐντέροις? Vide sup. ad p. 67. l. 3.

2. κατὰ συνέχειαν δὲ] Sic E.,
 κατὰ δὲ συνέχειαν vul.

4. δὲ ἔχοντες] ἔχοντες E., δὲ
 ἔχουσιν vul.

5. οἰσοφάγος] ἰσοφάγος A.
 ib. τοῦ] Sic E., καὶ τοῦ vul.

6. ἰσὶν] εἰσὶν A.
 ib. ταῖς δὲ] τοῦ ἐκτὸς add. C.

ib. ἐγκαρσίαις] Sic E., -σίοις vul.

7. ἵνες] ἵναι E., ut semper fere.

8. ἐγκαρσίαις] Sic E., -σίοις vul.

ib. καὶ συνεργοῦσαι] καὶ om. E.

11. τῶν μὲν] Sic E., ἀλλ' ἡ μὲν
 τῶν vul.

ib. τῶν δὲ] Sic E., ἡ δὲ τῶν vul.

13. ἵνες] ἵναι E.

ib. ἐγκάρσιαι] Sic E., -σίοι vul.

14. τῶν ἔσωθεν] Sic E., αἱ τῶν
 ἔσωθεν vul.

ib. τῶν ἔξ.] Sic E., αἱ τῶν ἔξ. vul.

DE
ABDOMINE.

Rectum
quare cete-
ris intesti-
nis valen-
tius.

(διαχωρήσεως γὰρ ὄργανα,) πλὴν ὀλίγαι τινές εἰσιν
ἴνες εὐθείαι συμπλεκόμεναι ταῖς [ἐγκαρσίαις], ἵνα μὴ
ἀθρόαι αἱ διαχωρήσεις γίνωνται· μάλιστα δὲ συμ-
πλέκονται εὐθείαι ἴνες πολλαὶ ταῖς ἐγκαρσίαις τοῦ
ἀπευθυσμένου. πάντα γὰρ τὰ προσφερόμενα διὰ τοῦ 5
στόματος εἰς γαστέρα καὶ ἔντερα χωρεῖ. Κατώτερον
δὲ πάντων τὸ ἀπευθυσμένον ἔντερον· καὶ πολλάκις
ὅστ' αὖ καταπλέοντες τινές, ἄλλοι δὲ νόμισμα, καὶ ἄλλοι
φύλιν, πάντα εἰς τὸ ἀπευθυσμένον χωρεῖ, διατείνοντα
αὐτὸ τῇ σκληρότητι. διὰ τοῦτο ἡ τοῦ Θεοῦ δημιουρ- 10
γικὴ σοφία τὰ ἀναγκαζόμενα ἰσχυρότερα τῶν ἄλλων
ἀπεργάζεται. Διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν καὶ τὸ κῶλον τὸ
ἐντὸς πνευματοῦται ὑπὲρ τὰ ἄλλα ἐν ἐμφράξεσι, καὶ 823
ἀνιάρως ὀδύνας τοῖς ἐμφραχθεῖσιν ἐπιφέρει τῷ σκολιῷ
τῆς θέσεως· καὶ διὰ τοῦτο ταῖς [ἐγκαρσίαις] αὐτοῦ 15
ἰσὶ συμπλέκονται ἴνες εὐθείαι, ἰσχυροποιοῦσαι τοὺς

menta,) praeter quam quod paucae quaedam rectae fibrae trans-
versis intertexuntur, ne copiosae ac repentinae excretiones fiant;
potissimum vero in recto intestino multae rectae fibrae cum
transversis permiscuntur: nam quicquid ore assumimus in ven-
5 triculum ac intestina delabitur. Infimum vero omnium *rectum*
est; et plerumque cum alii ossa devorassent, alii nummum, alii
squamam, omnia in rectum delapsa, ibi retenta sunt, distentio-
nemque duritia sua fecerunt: quare Dei creatrix sapientia ea
6 caeteris valentiora facit quae majorem vim patiuntur. Eandem
ob causam et colon intestinum intus magis quam alia, infestisque
dolores obstructionem patientibus situs flexuosi anfractu infert;
atque ideo transversis ejus fibris rectae, tunicas roborantes, in-

2. ἴνες] ἵναι E.

ib. [ἐγκαρσίαις] Sic sup. p. 57.
l. 5, 7: 69. 6, 8, 13; inf. l. 4: 73.
12; et p. 839. l. 12. Ed. Fabr.;
vul. ἐγκαρσίαις.

ib. εὐθείαι] om. E.

4. ἴνες] ἵναι E.

ib. ἐγκαρσίαις] -σίαι E., -σίαις vul.

5. διὰ τοῦ στόματος] Sic E., τῷ
στόματι vul.

7. καὶ πολλ. κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 331.

9. φύλιν] φώλερον E.

ib. χωρεῖ] Sic E., ἐσχέκασιν χω-
ρήσαντα vul.

ib. διατείνοντα] Sic E., ἀ καὶ
διατείνουσιν vul.

10. αὐτὸ] αὐτῷ E.

ib. διὰ τοῦτο] Sic E., add. οὖν vul.

13. ἐν ἐμφρ.] Sic E., om. ἐν vul.

15. [ἐγκαρσίαις] vul. ἐγκαρσίαις.

Vide sup. ad l. 2.

16. ἴνες] ἵναι E.

Fabr. p. 822, 23.

χιτώνας αὐτοῦ, ἵνα μὴ ἐν ταῖς βίαις τῶν διατάσεων
 7 ἀπορραγῶσι. Ταῦτα τοῦ ἀγαθοῦ Θεοῦ ἡμῶν τὰ προ-
 8 νοήματα εἰς σωτηρίαν γεγένηται. Περὶ μὲν τῶν
 ἐντέρων τῆς ἐξηγήσεως ἱκανὰ τὰ εἰρημένα, λέγειν δὲ
 τὴν τάξιν αὐτῶν εἰκὸς ὧδε· στόμαχος, κοιλία, πυλω- p. 29
 ρος, δωδεκαδάκτυλος ἑκφυσις, νῆστις, λεπτόν, τυ-
 φλόν, κῶλον, καὶ ἀπευθυσμένον.

9 Ἐπικείται δὲ τούτοις πᾶσι καὶ τοῖς παρακειμένοις
 σπλάγχνοις, ὅσα κατωτέρω τοῦ διαφράγματος κέιν-
 ται, ὥσπερ τι σκέπασμα, ὁ περιτόναιος ὀνομαζόμενος 10
 2 ὕμην. Χρεῖαι δὲ τοῦ ὕμενος τούτου τοῖς ζώοις πολλάί.
 μία μὲν ὡς σκεπάσματος· δευτέρα δὲ ὡς διαφράγμα-
 τος τῶν τε σπλάγχνων καὶ τῶν ἐπικειμένων αὐτοῖς

DE
ABDOMINE.Intestino-
rum ordo.Peritoneaei
positus,et quinque
ejus usus.

7 texuntur, ne vi distentionis effringantur. Haec Dei nostri optimi
 8 fuere consilia, atque ita animalium salutem prospexere. De intes-
 tinis satis copiose dictum arbitror, si eorum ordinem exposueri-
 mus; is ita se habet: gula, ventriculus, janitor, duodecim digi-
 torum appendix, jejunum, tenue, caecum, colon, et rectum.

9 Contegit autem haec omnia adjacentiaque viscera, quaecunque
 infra septum transversum sita sunt, veluti operculum, membrana
 quaedam, quae περιτόναιος [*peritoneum*] a Graecis nominatur.
 2 Ex hac animalibus commoda multa proveniunt: primo quod con-
 tegit; secundo quod a superincumbentibus musculis viscera di-

1. διατάσ.] Sic B.C., διαθέσ. vul.

2. ἀπορραγῶσι] ἀποραγῶσι A.

3. εἰς σωτηρίαν] Sic E., καὶ οὕ-
τως ἐπὶ σωτηρία vul.

ib. Περὶ μὲν] Sic E., add. δὴ vul.

4. τῆς ἐξηγήσεως] Sic E., om. vul.

ib. λέγειν δὲ κ. τ. λ.] Cf. Gal.
p. 346.

5. τὴν] Sic E., καὶ τὴν vul.

ib. αὐτῶν εἰκὸς] om. E.

ib. ὧδε] Sic E., om. vul.

ib. στόμαχος, κοιλία, πυλωρός]
om. G.6. δωδεκαδάκτυλος ἑκφυσις] πρῶ-
τον μὲν τὴν ἑκφυσιν G., et sic in

ceteris.

8. παρακειμένοις] περικειμένοις B.

11. Χρεῖαι δὲ κ. τ. λ.] Cf. Gal.
p. 288.ib. τοῖς ζώοις πολλάί] πλείους
τοῖς ζώοις G.12. σκεπάσματος] ἀπάντων τῶν
ὑποκειμένων μορίων κατὰ τε τὴν
γαστέρα καὶ τὰ ἔντερα καὶ τὰ κάτω
τῶν φρενῶν σπλάγχνα add. G.13. τῶν τε σπλάγχνων] αὐτῶν
τούτων G.ib. καὶ τῶν ἐπικειμένων αὐτοῖς
μυῶν] πρὸς τοὺς ἑξῶθεν ἐπικειμέ-
νους μῦς G.

DE
ABDOMINE.

De muscu-
lorum ab-
dominis
quatuor pa-
ribus :

primo, (vul-
go obliquo
abdominis
externo) ;

secundo,
(vulgo ob-
liquo in-
terno) ;

μῶν· τρίτη δὲ πρὸς τὸ θᾶπτον ὑπιέναι τὰ περιττώ-
ματα τῆς ξηρᾶς τροφῆς· καὶ τέταρτον πρὸς τὸ μὴ
ῥαδίως πνευματοῦσθαι τὰ [ἔντερα] καὶ τὴν γασ-
τέρα· καὶ πέμπτον πρὸς τὸ πάντα τὰ κατωτέρω τῶν
φρενῶν συνδεῖσθαι ὑπ' αὐτοῦ καὶ συναλείφεισθαι, 5
ὅπως σὰρξ τῇ σαρκὶ προσεγγίξῃ, καθάπερ καὶ τὰ
3 ἔξωθεν κῶλα ὑπὸ τοῦ δέρματος ἐνδύονται. Ἐπείκειν-
ται δὲ τῷ περιτοναίῳ ὑμένι ἔξωθέν τε, καὶ ἔμπροσθεν, 824
καὶ ἐκ τῶν ἐκτὸς οἱ κατ' ἐπιγαστριον μύες, ὁκτὼ τὸν
4 ἀριθμόν. Τούτων οὖν συζυγίαι τέσσαρες, ὀρθίου τοῦ 10
ἀνθρώπου δηλονότι σχηματιζομένου· ὧν ἡ μὲν πρώτη
συζυγία διάκειται, ἀρχομένη μὲν ἀπὸ τῶν νόθων
πλευρῶν, κατερχομένη δὲ λοξῇ ἐπὶ τὰ ἔμπροσθεν,
5 καὶ τελευτῶσα πρὸς τὰ τῆς ἥβης ὀστά. Ἡ δὲ δευτέρα,
ἐναντία ταύτης, ἀρχομένη μὲν ἀπὸ τῶν τῆς λαγόνος 15

ducit ; tertio ut celerius aridi alimenti supervacua descendant ;
quarto ne facile intestina ventriculusque inflentur ; quinto ut
omnia infra diaphragma ab ea colligantur atque ceu illinantur,
ut caro carni cohaereat, quemadmodum et extrema membra cute
3 vestiuntur. Super membranam peritonaeon extra, intus, et a
4 fronte abdominis muscoli, octo numero, positi sunt. Horum qua-
tuor sunt paria, si homo rectus collocetur ; quorum primum a
spuriis costis prodiens, et oblique descendens in priora, ad pubis
5 ossa terminatur. Secundum e contrario a coxendicis ossibus in-

1. πρὸς τὸ] ὡς πρὸς τὸ G.
2. τέταρτον] τετάρτη G.
3. τὰ [ἔντερα] Sic C., τὰ τ' ἔν-
τερα G., τὰ ἐντὸς vul.
4. πέμπτον] πέμπτη G.
ib. κατωτέρω τῶν] κάτω G.
5. συνδεῖσθαι] τε add. G.
ib. συναλείφεισθαι] -φεισθε A.
- 5-7. συναλείφεισθαι—ἐνδύονται]
ὡς ὑπὸ δέρματός τινος ἕκαστον ἰδίᾳ
ἐσκεπάσθαι G.
6. προσεγγίξῃ] πρὸς ἐγγίξει E.

7. Ἐπείκεινται κ. τ. λ.] Cf. Gal.
p. 393.
8. ἔμπροσθεν καὶ ἐκ τῶν ἐκτὸς]
Sic E., ἐνδοθεν καὶ τῶν ἔμπρ. vul.
9. κατ' ἐπιγαστριον] κατεπιγασ-
τριον E., κατὰ τὸ ἐπιγαστριον G.,
κατεπιγαστριοι vul.
10. Τούτων οὖν κ. τ. λ.] Cf. Gal.
p. 393.
- ib. Τούτων οὖν] Sic E., om. οὖν
vul.
11. ἡ μὲν] Sic E., om. μὲν vul.

Fabr. p. 823, 24.

DE
ABDOMINE.

ὀστών, ἀνερχομένη δὲ ἐπὶ τὰ ἔμπροσθεν λοξή, καὶ
τελευτῶσα εἰς τὸν ξιφοειδῆ χόνδρον, τέμνουσα δὲ τῇ
διαβάσει αὐτὴν τὴν πρώτην συζυγίαν πρὸς ὀξείας
καὶ ἀμβλείας γωνίας, καταντᾷ τῷ Χ γράμματι παρα-
6 πλησίως. Ἡ δὲ τρίτη ἄρχεται μὲν ἀπὸ τοῦ ξιφοει- 5
δοῦς χόνδρου, κατέρχεται δὲ ὀρθία εἰς τὰ τῆς ἥβης
ὀστά. εὐθεία δὲ γραμμὴ διαχωρίζει τοὺς μύας τῆς
δευτέρας συζυγίας ἐπὶ δεξιὰ καὶ ἀριστερά, μέση κει-
μένη τῶν δύο μυῶν ἀπὸ τοῦ ξιφοειδοῦς χόνδρου ἕως
7 τῶν τῆς ἥβης ὀστών. Ἡ δὲ τετάρτη πάντων μυῶν 10
ἑσωτέρα κεῖται, ἀρχομένη μὲν ἀπὸ τῶν τῆς ὀσφύος
σπονδύλων, προερχομένη δὲ ἐγκαρσία εἰς τὰ πρόσω,
καὶ ἐνουμένη τῇ τρίτῃ συζυγίᾳ κατ' ἀμφοτέρα τὰ
μέρη, τό τε δεξιὸν καὶ τὸ ἀριστερὸν, ὡς ἐνουμένων p. 30
τῶν τεσσάρων συζυγιῶν, εἰκέναι ἡνιοχικῇ φασκίᾳ, 15
καὶ περιλαμβάνειν τὴν τε γαστέρα καὶ τὰ ἐντός· καὶ

tertio (vulgo
abdominis
recto) ;quarto (vul-
go abdomi-
nis trans-
versali).

icipiens, et in priora oblique ascendens, ad cartilaginem gladii
formam referentem desinit, atque in transitu primum par ad
acutos obtusosque angulos secans, figuram X literae persimilem
6 facit. Tertium vero a cartilagine gladii exoriens, recta in
pubis ossa descendit : et per rectam lineam musculos secundi
paris intersecat a dextra laevaue, medium inter duos musculos
7 a gladii cartilagine usque ad ossa pubis collocatum. At quar-
tum par omnium musculorum intimum, a lumborum vertebrae
incipiens, transversum ad priora progreditur, et cum tertio pari
utraque ex parte tam dextra quam sinistra committitur, quippe
quod caetera musculorum paria conjungat, atque aurigalis fasciae

4. παραπλησίως] περιπλησίως B. ἀριστερῶ E.

6. ὀρθία] ὀρθία A.B. ib. ἐνουμένων τῶν τεσσάρων συ-

ib. τῆς ἥβης] τοῦ ἥβης A. ζυγιῶν] Sic E., ἐνουμένας [εἰωμέ-

7. εὐθεία δὲ γραμμὴ] In vers. 16. καὶ περιλαμβάνειν] καὶ om. E.
Lat. lege, et recta linea [vulgo
linea alba] musculos, &c. ib. τὰ ἐντός] Sic B.E., τὰ ὄντα

8. δευτέρας] τρίτης A. ἐντός vul.

12. ἐγκαρσία] Sic A.B.E., vul. ib. καὶ συνεργοῦσα] Sic E., συν-
ἐγκάρσιος. εργοῦσι δὲ vul.

14. καὶ τὸ ἀριστερὸν] καὶ τῷ

DE
ABDOMINE.

συνεργοῦσα πρὸς τε τὴν ἀποπάτησιν, καὶ τὴν φωνήν,
καὶ πρὸς τὸ μὴ ἐτοίμως πνευματοῦσθαι τὰ σπλά-
8 γχνα. Ἐξώθεν δὲ πάντων τούτων τὸ δέρμα σκέπασμα
κεῖται κοινὸν τῶν τοῦ ζώου μορίων.

Quare om-
nia nutrito-
ria instru-
menta par-
vo aliquo
nervo sint
donata.

10 Καθόλου δὲ χρὴ γινώσκειν ὅτι πάντα τὰ θρεπτικά 825
ὄργανα μετέσχηκεν ὀλίγον τοῦ νεύρου, ἵνα ἡ δια-
γνωστικά τῶν λυπούντων αὐτὰ χυμῶν· εἰ γὰρ ἀναί-
σθητα παντελῶς ἦσαν, οὐδὲν ἂν ἐκώλυεν ἐν ἐλαχίστῳ
2 χρόνῳ διαφθείρεσθαι τὸν ἄνθρωπον. Δηγμοῦ γὰρ
γεγονότος ἀπὸ ἀκράτου ξανθῆς χολῆς, ἢ ἐμφράξεως, 10
κατὰ γαστέρα, ἢ στόμαχον, ἢ ἔντερα, ἢ ἥπαρ, ἢ
σπλῆνα, ἢ εἰς ἄλλο τὸ τυχὸν θρεπτικὸν μέρος,
εὐθέως τῶν ἱατρῶν ἀγωνιζομένων ἐκμοχλεῦσαι τὸ
λυποῦν, ἢ διὰ φλεβοτομίας, ἢ διὰ καθάρσεως, ἢ

instar ventriculum et interiora constringat; ad excernendum, ad
vocem emittendam, ad arcendam viscerum inflationem, opem
8 ferunt. Super haec omnia exterius cutis commune omnium ani-
malis membrorum tegumentum ponitur.

10 Universum autem sciendum est omnia nutritoria instrumenta
parvo aliquo nervo fuisse donata, ut infestantes humores digno-
scerent; nam si sensus penitus essent expertia, nihil obstaret
2 quin homo brevi esset periturus. Quandoquidem si, dum flava
bilis ventriculum, gulam, intestina, jecur, lienem, aut quodpiam
aliud nutritorium membrum vellicat, aut obstruit, confestim
medici aut sanguinis missione, aut purgatione, aut vomitu, aut
clysteriis vexantem succum expellere conantur; quid cum homine

5. Καθόλου κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 380.

6. ἵνα ἡ] ἵν' ἦν G. constructione
mutata.

7. λυπούντων αὐτὰ χυμῶν] λυ-
πησόντων G.

ib. ἀναίσθητα παντελῶς ἦσαν]
μηδὲ τοῦθ' ὑπῆρχεν αὐτοῖς, ἀλλ' ἦν
ἀναίσθητα τῶν ἐν αὐτοῖς παθημά-
των G.

8. ἐν ἐλαχίστῳ] ἐν om. G.

9. τὸν ἄνθρωπον] τὰ ζῶα G.

ib. Δηγμοῦ γὰρ κ.τ.λ.] Cf. Gal.
p. 380, 1, 2.

ib. Δηγμοῦ] δῆξέως τινος G.

10. ἀκράτου ξανθῆς χολῆς] Sic E.,
ἀκράτου om. vul., ἀκράτου χολῆς ἢ
ξανθῆς ἢ μελαίνης G.

13. εὐθέως—λυποῦν] παραχρῆμα
τὸ λυποῦν ἀποτρίψασθαι σπεύδο-
μεν G.

ib. τῶν ἱατρῶν ἀγωνιζομένων]
τοὺς ἱατροὺς ἀγωνιζομένους E.

Fabr. p. 824—26.

ἐμέτων, ἣ κλυστήρων· τί ἂν ἔπαθεν ὁ ἄνθρωπος, εἰ
ἀναίσθητα παντελῶς εἶχε τὰ θρεπτικὰ μόρια, ὥς μὴ
3 αἰσθάνεσθαι τῶν πόνων; Πολλάκις γὰρ ἠλκώθη
ἔντερον ἀπὸ δριμυτέρου χυμοῦ, καὶ πολλάκις διε-
βρώθη, καὶ κίνδυνον ἐπήγαγε, καθὰ καὶ Ἱπποκράτης 5
φησὶ, “Δυσεντερὴν, ἂν ἀπὸ χολῆς ἄρξῃται μελαίνης,
4 “θανάσιμον.” Διὰ ταῦτα ἡ προγνωστικὴ τοῦ Θεοῦ
δύναμις ἐνέφυσεν ἐν τοῖς θρεπτικοῖς μορίοις νεῦρον
αὐτάρκως πρὸς αἴσθησιν, ἵνα αἰσθανόμενα τῶν πό-
νων ἀναγκάζωσι τοὺς ἀνθρώπους θεραπεύεσθαι. 10

II Ἀρξώμεθα οὖν εἰπεῖν περὶ τῆς ἐν τῷ ἥπατι ἀνα-
δόσεως, ὅπως τε γίνεται, καὶ διὰ τίνων ἀγγείων,
τοῦτο γὰρ πρόκειται λέγειν. ὅτι μὲν γὰρ πάντα τὰ
σιτία τε καὶ ποτὰ ὑπὸ τῆς γαστρὸς χυλοποιοῦνται,
καὶ τὸν πρέποντα κόσμον τῆς εὐπεψίας ἀπολαμβάνει 826

ageretur, si nutritionis membra prorsus sensu carerent, nihilque
3 doloris perciperent? Saepius enim intestinum aliquod ab acriori
succo vulneratum, saepius erosum, non spernendum periculum
intulit, quemadmodum etiam scriptum reliquit Hippocrates
[Aphor. §. 4. 24. T. III. p. 730.], “Tormina, si ab atra bile
4 “oriantur, mortiferum est.” Hanc ob causam consultoria Dei po-
testas nutritivis particulis nervum pro sensu idoneum inseruit, ut
doloribus percussae homines ad ipsarum curationem impellerent.

II Initium igitur a digestionem quae fit in jecore accipiamus, quo-
modo, et per quae vascula perficiatur, id enim mihi est propositum:
esculenta [enim] omnia et poculenta in ventriculo liquescere, ejus-
que viribus decentem coctionis gradum accipere, paulo superius

1. ὁ ἄνθρωπος] Sic B., om. ὁ vul.

2. παντελῶς] τελέως G.

3. Πολλάκις κ. τ. λ.] Cf. Gal.
p. 381, 2.ib. Πολλάκις γὰρ ἠλκώθη] ἐλκου-
ται πολλάκις G.4. ἀπὸ—διεβρώθη] ἐπὶ δριμύτητι
διαβρωθέντα περιττωμάτων G.5. καθὰ καὶ Ἱπποκράτης φησὶ] ὅθεν
καὶ πού φησιν Ἱπποκράτης ὅτι G.

6. ἂν] ἦν G.H.

ib. χολῆς ἄρξῃται μελαίνης] μελ.
χολ. ἄρξ. G., χολ. μελ. ἄρξ. H.8. ἐνέφυσεν ἐν τοῖς] ἐνέφυσεν ἐν
τοῖς E., ἐνέφυσεν τοῖς vul.

13. ὅτι μὲν γὰρ] Sic E., ὅτι γὰρ vul.

DE
ABDOMINE.Intestinum,
ab acriori
succo vul-
neratum,
grave in-
ferre peri-
culum.

DE
ABDOMINE.

De succi
(vulgo chy-
mi) distri-
butione.

De venis
medianis
(vulgo me-
sentericis),

quae suc-
cum (vulgo
chylum) in
portas je-
coris defe-
runt.

Quis eas
ita cogno-
minaverit.

νουσιν ἐξ αὐτῆς, πρὸ ὀλίγου ἀπεδείξαμεν· καὶ ὅτι
[πεφθέντα] οὐκέτι μένει ἐν αὐτῇ, ἀλλ' ὠθείται πρὸς
2 ἔντερα, καὶ τοῦτο καλῶς εἶπομεν. Ἐξερχομένου οὖν
τοῦ χυλοῦ διὰ τοῦ πυλωροῦ εἰς τὴν δωδεκαδάκτυλον
ἐκφυσιν, ὑποδέχεται αὐτὸν ἡ νῆστις ἐλικοειδῶς κει- 5
μένη· εἶτα τὸ λεπτὸν ἔντερον, καὶ αὐτὸ ἐλικοειδῶς
3 κείμενον. Ἐν τούτοις τοῖς ἐντέροις κατασπείρονται p. 31
φλέβια πολλὰ τὰ ὀνομαζόμενα μεσαραϊκὰ, μείζονά
τε καὶ ἐλάττονα, ἐκφνύμενα ἀπὸ τῶν σιμῶν τοῦ
4 ἥπατος. Ταῦτα ἀφαρπάζουσι τὸν καθαρῶτατον χυ- 10
λὸν, καὶ τὸ σκύβαλον δὲ ὑποχωρεῖ εἰς τὰ παχέα
ἔντερα· ἀναφέρουσι δὲ τὸν αὐτὸν χυλὸν πρὸς τὰ
σιμὰ τοῦ ἥπατος, εἰς τὸν τόπον τὸν ὀνομαζόμενον
5 πύλας ἥπατος. Ταύτην τὴν προσωνυμίαν ὠνόμασεν
ἀνὴρ τις δεινὸς περὶ τὰ μαθήματα † ἐν τοῖς περὶ τῶν 15
'Ἀσκληπιάδου χρόνοις· † εἶτα ἀπὸ τότε μέχρι τῆς

comprehensum est; eaque concocta non amplius in ventriculo
moram ducere, sed pelli ad intestina, et id quoque recte diximus
2 [c. 6. §. 1, 2.] Exeuntem itaque per janitorem succum in appen-
dicem duodecim digitorum longitudinem implentem, jejunum in
sinus flexuosum suscipit; [deinde tenuius intestinum, et ipsum
3 flexuose positum.] Hujusmodi intestina multis venulis, quae
medianae nominantur, sparsa sunt, majoribus et minoribus, ex
4 simo jecoris enascentibus. Hae purissimum succum rapiunt,
scybalum autem (hoc est, excrementosa pars,) deorsum in crassa
intestina dejicitur; ipsum autem illum succum in cava jecoris
5 ducunt, ad locum quae portae jecoris vocantur. Sic illum vir qui-
dam bene doctus †Asclepiadae† temporibus cognominavit; ex-

2. [πεφθέντα] Sic C. et sic sup.

p. 64. l. 10., πεμφθέντα vul.

6. τὸ λεπτὸν] τὸ om. E.

ib. μείζονα] μείνα E.

8. μεσαραϊκὰ] μεσοραϊκὰ E., et
sic semper fere.

14. Ταύτην τὴν κ. τ. λ.] Cf. Gal.
p. 268.

15. ἀνὴρ τις] τις ἀνὴρ παλαιὸς G.
ib. τὰ μαθήματα] φύσιν G.

15, 16. † ἐν—χρόνοις †] Loc.
corrupt.* An ἐν τοῖς τῶν Ἀσκλη-
πιάδων χοροῖς? Vide Gal.

16. χρόνοις] Sic E., χρόνων vul.
ib. εἶτα ἀπὸ τότε] Sic E., ἐκ
τότε οὖν καὶ vul.

Fabr. p. 826, 27.

δεῦρο κατὰ διαδοχὴν τῶν σοφῶν ἱατρῶν κατεκρατήθη
 6 ἢ ὀνομασία αὕτη. Εἰς ταύτας δὲ τὰς πύλας συνα-
 θροίζονται αἱ μεσαραϊκαὶ φλέβες, ὥς εἰς ρίζαν δέν-
 7 δρου, τριχοειδεῖς καὶ ἀραχνοειδεῖς οὔσαι. Μελλούσας
 οὖν ἐν σφοδραῖς κινήσεσιν ἐτοίμως ἀλίσκεσθαι σπά- 5
 σμασιν, οὐκ εἶασεν αὐτὰς ἀστηρίκτους ἢ τοῦ Θεοῦ
 πρόνοια, ἀλλὰ κατεφύτευσεν ἐν ταῖς σχίσεσιν αὐτῶν,
 οἶον ἀναπλήρωμα, σάρκα παχεῖαν, λευκὴν, ὑποπί-
 μελον, συναθροισμὸν ἀγγείων πολλῶν περιέχουσιν,
 καὶ ἀδένας μικροῦς τε καὶ μεγάλους πάνυ πολλούς· 827
 συνδῆσασα διὰ τῆς αὐτῆς σαρκὸς πάσας τὰς φλέβας,
 8 καὶ ἀσαλεύτους ἀποτελέσασα. Ταύτην τὴν σάρκα
 ὠνόμασαν μεσεντέριον, διὰ τὸ μέσον κεῖσθαι τῶν
 ἐντέρων· ἕτεροι δὲ μεσάραιον, διὰ τὸ μέσον αἵρεσθαι
 πάντων τούτων τῶν ἀγγείων· ἄλλοι δὲ καλλίκρεας· 15

DE
ABDOMINE.Mesenterii
forma, ma-
teria,

et nomina.

inde usque ad hanc tempestatem sic a sapientibus appellatus fuit.
 6 In ejusmodi portis medianae venulae, ut in arboris radice, colli-
 7 guntur, capillamentis araneisque persimiles. Verum cum in
 vehementioribus motibus ipsas disruptum iri periculum esset, eas
 Divina Providentia munimento fulcroque carere noluit, sed earum
 in ramos divisuras carne quadam crassa, candida, subpingui, veluti
 supplemento, firmavit; ea multa simul vascula, et glandulas (quas
 [ἀδένας] *adenas* vocant) magnas parvasque valde multas con-
 tinet, ipsamet carne venas omnes devinciens, ipsisque stabilitatem
 8 largiens. Carnem hanc [μεσεντέριον] *mesenterion*, quod media
 inter intestina sita est, nominaverunt; alii [μεσάραιον] *mesaraeon*,
 quod media inter omnia haec vasa attollatur; alii [καλλίκρεας] *cal-
 licreas*, quod esui sit jucundissima; sed Latini *lactes* usitato

1, 2. κατὰ—αὕτη] Sic E., ἐπὶ
 νόμασται οὕτως παρὰ τῶν σοφῶν
 ἱατρῶν vul.

2. Εἰς ταύτας δὲ τὰς πύλας] Sic
 E., ἐν ταύταις δὲ ταῖς πύλαις vul.

3. μεσαραϊκαὶ] μεσοραϊκαὶ E.

ib. εἰς ρίζαν] Sic E., ἐν ρίζῃ vul.

4. οὔσαι] αἱ μεσοραϊκαὶ φλέβες
 add. E.

ib. Μελλούσας οὖν] καὶ μέλλον-
 σαι E.

5. ἐτοίμως] Sic E., om. vul.

6. αὐτὰς] Sic E., om. vul.

14. μεσάραιον] μεσάρειον A.B.

DE
ABDOMINE.

Venae trun-
calis (vulgo
venae por-
tae) origo,

et functio.

Venis me-
sentericis
vim sangui-
ficam in-
esse.

Sanguinis
levem par-
tem et aëre-
am in fellis
vesiculam
effundi,

9 ἥδιστον δὲ εἰς τὸ ἐσθίεσθαι. Ταῦτα τῆς ἀφάτου
δημιουργίας Θεοῦ τὰ προνοήματα.

12 Ἀπὸ δὲ τῆς ρίζης πασῶν τούτων τῶν φλεβῶν
ἐκφύεται τις φλέψ, οἷόν περ στέλεχος δένδρου, κατα-
σχιζόμενον εἰς κλῶνας πολλοὺς μείζονάς τε καὶ ἐλάτ- 5
2 τυνας. Αὕτη ἡ στελεχιαία φλέψ κατασχίζεται εἰς τὰ
σιμὰ τοῦ ἥπατος σὺν τοῖς βλαστοῖς αὐτῆς στενοτά-
τοις οὖσι, πρώτως δεχομένη τὸν ἐκ τῆς γαστρὸς καὶ
τῶν ἐντέρων καθαρώτατον χυλὸν, προκατειργασμένον
εἰς αἵματος γένεσιν. μετέχουσι γάρ τινος αἱματοποι- 10
ητικῆς δυνάμεως καὶ αἱ μεσαραϊκαὶ φλέβες, ἀμυδρὰς
3 δηλονότι καὶ ἐλαχίστης. Δεξαμένη οὖν τὸν χυλὸν
τοῦτον ἡ στελεχιαία φλέψ, κατασκευάζει αὐτὸν αἷμα· p. 32
διακρίνεται δὲ τὸ αἷμα μετὰ τὸ κατασκευασθῆναι
αὐτὸ, καὶ τὸ μὲν κοῦφον καὶ ἀερῶδες, ὅπερ ἐστὶν ἡ 15
ξανθὴ χολή, ὑψοῦται μετέωρον τοῦτο, καὶ ἐκπέμπεται
ἐλκόμενον εἰς τὴν χοληδόχον κύστιν, διὰ τοῦ πόρου

9 vocabulo appellaverunt. Haec prudentissimae Dei artis fuere
consilia.

12 Ex harum omnium venarum radicibus una quaedam vena, ceu
arboris truncus, enascitur, qui in ramos multos majores minores-
2 que dividitur. Haec *truncalis* (ut ita dicam) vena in sima jecoris
parte scinditur ramulis suis angustissimis, primum ex ventriculo
atque intestinis succum defaecatissimum, ad sanguinis generatio-
nem ante elaboratum, suscipiens: participant enim et mesaraicae
venae (quae *medianae* a Latinis vocantur) vi quadam sanguifica,
3 licet obscura et minima. Itaque postquam succum hunc trun-
calis vena suscepit, ipsum in sanguinem mutat; sanguis autem,
postquam factus est, dividitur, et ex ipso levis pars et aërea,
quae flava bilis est, supernatat, et in fellis vesicam, per canalicu-

1. ἐσθίεσθαι] αἰσθίεσθαι A.D.
2. δημιουργίας] δημιουργίας B.
6. στελεχιαία] στελεχαία A.B.
8. τὸν ἐκ] Sic E., τῶν ἐκ vul.

13. στελεχιαία] στελεχαία B.
16. τοῦτο] Sic E., om. vul.
17. ἐλκόμενον] Sic E., om. vul.

Fabr. p. 827, 28.

DE
ABDOMINE.terream et
crassam a
liene at-
trahi.Lienis
functio,color et
substantia.Confecti
succi par-
tem tenuem
et puram

αὐτῆς τοῦ εἰσάγοντος εἰς αὐτὴν τὸ χολῶδες περι-
 τωμα· μετὰ δὲ τὸ ἀπολαῦσαι αὐτὸ τὴν κύστιν καὶ 828
 ἀλλοιωῶσαι ὡς πρὸς τὴν ἰδίαν οὐσίαν αὐτῆς, ἐκπέμ-
 πεται τὸ περιττὸν εἰς τὴν νῆστιν τὸ ἔντερον διὰ τοῦ
 ἐξάγοντος αὐτῆς πόρου· τὸ δὲ γεῶδες καὶ παχὺ, καὶ 5
 4 οἶον τρυῖξ τοῦ αἵματος, βρίθει εἰς πυθμένα. Τοῦτο
 διώκεται μὲν ἐκ τοῦ ἥπατος ὡς περιττὸν, ἔλκεται δὲ
 ὑπὸ τοῦ σπληνὸς ὡς φίλιον, ὑπὸ τοῦ ἐν αὐτῷ κατα-
 5 φυομένου πόρου. Τοῦτο τὸ περίττωμα ἀλλοιοῖ ὁ
 σπλήν, καὶ μεταβάλλει κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ οὐσίαν 10
 εἰς μελαγχολικὸν χυμὸν ἰδέα τε καὶ δυνάμει. μέλας
 γὰρ ὁ σπλήν, καὶ μανὸς τὴν οὐσίαν καὶ χαῦνος, καὶ
 ἀρτηρίας [παμπόλλας] ἔχων, καὶ ἀραιότερον σκέ-
 πασμα· ἵνα γὰρ τὸν χυμὸν τὸν παχὺν καὶ γεώδη
 ἀλλοιώσῃ καὶ μεταβάλλῃ εἰς ἕτερον εἶδος, τοιοῦτος 15
 6 καὶ γέγονε, καὶ ἐστί. Διακρίνει οὖν τὸν κατεργα-
 σθέντα χυμὸν ἢ ἐν σπληνὶ ἀποκριτικὴ δύναμις· καὶ

lum in ipsam felleum excrementum derivantem, effunditur; cum
 vero id a vesicula susceptum in ejus propriam substantiam con-
 versum est, supervacuum per educentem fistulam in jejunum
 intestinum evomitur; terrea autem crassaque pars, et veluti foex
 4 sanguinis, in fundum sua gravitate decumbit. Ea ex jecinore
 tanquam abundans excluditur, sed a liene ceu familiaris, per mea-
 5 tum in illam pertinentem, attrahitur. Hujusmodi excrementum
 a liene alteratur, et secundum ejus propriam substantiam in
 melancholicum succum et specie et viribus permutatur: niger
 enim lien est, raraque et inani substantia, et multis arteriis per-
 vius, raroque integumento velatus; nam ut crassum terrestrem-
 que succum in aliam formam alterando traducat, talis et est, et
 6 factus fuit. Igitur confectum succum vis in liene sequestratoria

1. αὐτὴν] Sic A.D.E., αὐτὸν vul.

2. ἀπολαῦσαι] Sic E., ἀπολα-
βεῖν vul.

3. ὡς πρὸς] Sic E., πρὸς vul.

1b. ἐκπέμπει] ἐκπέμπεται E.

5. αὐτῆς] Sic E., αὐτὸ vul.

6. βρίθει] βρίθῃ E.

11. δυνάμει] δύνανται E.

13. [παμπόλλας] παμπόλλους vul.
Vide sup. ad p. 60. l. 1.

DE
ABDOMINE.

lienem reti-
nere,
inutilem
autem ad
ventricu-
lum expel-
lere.

Jecur ex
venis et ar-
teriis con-
stare,

nervo etiam
participare.

τὸ μὲν λεπτὸν καὶ καθαρὸν, ὥς πρὸς σύγκρισιν με-
λαγχολικοῦ χυμοῦ, κατέχει πρὸς τροφήν καὶ αὔξησιν
αὐτοῦ· [τὸ] δ' ἄχρηστον αὐτῷ ἐκπέμπει εἰς γαστέρα·
ἐκπεμφθεὶς δὲ εἰς γαστέρα χρήσιμος γίνεται τῷ ζῳῷ,
στύφει γὰρ τὰ κατ' αὐτήν, καὶ διεγείρει τὸ ζῶον πρὸς 5
7 ὄρεξιν. Καταλείπεται ἄρα ἐν τοῖς σιμοῖς τοῦ ἥπατος
κατὰ τὴν στελεχιαίαν φλέβα τὸ καθαρώτατον αἷμα
σὺν τῷ ὑδατώδει περιττώματι· καὶ τοῦτο προνοίας
μείζονος· παχὺ γὰρ ὂν τὸ αἷμα καὶ καθαρὸν καὶ δεό-
μενον μεταληφθῆναι ἐν τῇ κοίλῃ φλεβί, στενοτάτων 829
τῶν συμβολῶν οὐσῶν τῆς κοίλης φλεβὸς πρὸς τὴν
στελεχιαίαν, δεῖται τοῦ ὑδατώδους περιττώματος ὥς
ὀχήματός τε καὶ ὀδηγοῦ, ὅπως τῇ εἰσδύσει τοῦ λεπτοῦ
I 3 σώματος συνεισέλθῃ καὶ τὸ παχύ. Ἔστιν οὖν τὸ
ἥπαρ σῶμα σύνθετον, ἐκ φλεβῶν διαφόρων συγκεί- 15
μενον, ἔχον ἐν ἑαυτῷ καὶ ἀρτηρίας παρακειμένας ταῖς
φλεβὶ διὰ τὸ ῥιπίζεσθαι· μετέχει δὲ καὶ νεύρου, ἵνα p. 33

partitur; ejusque tenue et purum, ut in melancholico succo fieri
potest, ad sui escam incrementumque retinet; reliquum autem
sibi inutile ad ventriculum expellit; quod in commodum animalis
vertitur, roborat enim quas contingit ventriculi partes, anima-
7 lisque appetentiam excitat. Itaque in simis jecoris intra venam
illam truncalem sanguis purissimus cum aqueo excremento relin-
quitur; idque altioris providentiae opus fuit; siquidem cum san-
guis purior crassus sit, et eum in cavam venam permeare oporteat,
angustissimique meatus sint quibus ea cum caudicaria com-
mittitur, aqueo excremento, veluti ventriculo ac duce indiguit, ut
I 3 cum tenui corpore simul etiam crassum pervaderet. Quamobrem
jecur corpus est compositum, ex venis differentibus constans,
arterias praeterea venis appositae refrigerandi causa continens;
nervo etiam participat, ut sensu invadentium malorum afficiatur.

3. [τὸ] δ'] Sic C., τὸν δ' vul.

τε vul.

7. στελεχιαίαν] στελεχιαίαν A.B.

ib. τοῦ λεπτοῦ] Sic A.B.D.M.,

13. ὀχήματός τε] Sic E., om.

om. τοῦ F. et fort. E.

Fabr. p. 828, 29.

2 ἡ αἰσθητικὸν τῶν προσγινομένων κακῶν. Ἡ δὲ οὐσία
 τοῦ ἥπατος σὰρξ ἀπαλή ἐστὶ καὶ ἐρυθρὰ, οἷον αἷμα
 3 νεοπαγές· τοῦτο καλεῖται παρέγχυμα. Ἐνδέδυνται δὲ
 τὸ ἥπαρ τὰς μὲν φλέβας καὶ τὰς ἀρτηρίας ἄνωθέν τε
 καὶ κάτωθεν, ἔξωθεν δὲ τὸ περιτόναιον, σχιζόμενον 5
 4 εἰς λοβοὺς τέσσαρας. Καί τις ἀνὴρ τῶν μαθηματικῶν
 ἱατρῶν τοῖς λοβοῖς ὀνόματα προσηγόρευσε ταῦτα,
 5 τράπεζα, ἐστία, μάχαιρα, καὶ ἡνίοχος. Πρεπόντως
 οὖν ἡ ἄφατος τοῦ Θεοῦ σοφία κατέσχισεν αὐτὸ εἰς
 λοβοὺς, παρέθηκε γὰρ [αὐτὸ] τῇ γαστρὶ οἷόν τι θερ- 10
 μαντικὸν σκέπασμα συνεργοῦν τῇ πέψει· τοῖς λοβοῖς
 οὖν αὐτοῦ, ὥσπερ τισὶ δακτύλοις, μείζονα τῆς γαστρὸς

DE
ABDOMINE.Jecoris sub-
stantia,fibrae (vul-
go *lobi*) qua-
tuor, et ea-
rum nomi-
na, et usus.

2 At jecoris ipsius substantia caro quaedam est mollis et rubra, ve-
 luti recens concretus sanguis; ea [παρέγχυμα] *parenchyma* a Grae-
 3 cis appellatur. [Jecur autem*] undique supraque et infra venis
 atque arteriis perforatur, exterius peritoneae membrana involvitur,
 4 et in quatuor fibras scinditur. Quidam autem ex mathematicis
 medicis fibris haec nomina imposuit: prima *focus* dicta est,
 (*maxime namque ad succi coctionem facit, quemadmodum focus ad*
coquenda cibaria;) secunda *mensae* nomen sortita est, (*quoniam*
mensae vicem gerit, siquidem membrorum alimenta in ipsa appo-
nuntur;) tertia *culter* nominatur, (*dividit enim segregatque inter*
se humores, aut si quid crassius distribuendum sit, id secat atque
commutat;) quarta vero *aurigae* nomine praedita est, (*nam hu-*
 5 *morex excoctos naturales vires bene regunt, atque in melius recta*
ducunt). Igitur rite inexplicabilis Dei sapientia jecur in fibras
 quatuor, sive *lobos*, separavit, ipsas namque ventriculo veluti
 excalfactorium tegumentum ad juvandam coctionem superimpo-
 suit; fibris enim, tanquam digitis, majorem ventriculi partem

* Quae un-
dique, &c.
Crass.1. Ἡ δὲ οὐσία κ. τ. λ.] Cf. Gal.
p. 298, 9.3. Ἐνδέδυνται δὲ] Sic E., om.
δὲ vul.

5. τὸ περιτόναιον] τῷ περιτονέῳ E.

8. τράπεζα, ἐστία] ἐστία, τρά-
πεζα B.C.

10. λοβοὺς] τέσσαρας add. C.

ib. [αὐτὸ] αὐτὰ vul.

11. συνεργοῦν] συνεργῶν E.

ib. τοῖς λοβοῖς κ. τ. λ.] Cf. Gal.
p. 284.11—p. 82. 1. τοῖς—περιλαμβάνει]
δι' αὐτὸ γὰρ τοῦτο καὶ ἀκριβῶς
αὐτὴν περιλαμβάνει, καθάπερ δακτύ-
λοις τισὶ, τοῖς λοβοῖς G.

12. δακτύλοις] ἐφαπλώσαν add. E.

DE
ABDOMINE.Jecur non
semper qua-
tuor lobos
habere.Jecoris
forma.Venae por-
tae et venae
cavae posi-
tus.Venam ca-
vam e vena
portae san-
guinem
concoctum
haurire.Venae ca-
vae origo,
et bipartita
divisio.Venae ca-
vae ascen-
dentis cur-
sus,

6τόπον περιλαμβάνει. Οὐκ ἐπὶ πᾶσι δὲ ἀνθρώποις
τέσσαρας λοβούς ἔχει τὸ ἥπαρ, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς μακρο-
7τάτοις. Ἔστι δὲ τὸ ἥπαρ ἄνωθεν μὲν, καθ' ὃ προσ- 830
ψαύεται χειρὶ, κυρτόν· κάτωθεν δὲ, καθ' ὃ ἐπικείται
8τῇ γαστρὶ, σιμόν. Κατέσπαρται δὲ ἡ μὲν ἐργαζο- 5
μένη τὸ αἷμα φλέψ, ἥτις καὶ στελεχιαία καλεῖται, ἐν
τοῖς σιμοῖς τοῦ ἥπατος, ἐν δὲ τοῖς κυρτοῖς ἡ ὀνομα-
ζομένη κοίλῃ· καὶ συμβάλλουσιν ἀλλήλαις ἡ τε στε-
λεχιαία φλέψ καὶ ἡ κοίλῃ κατὰ τὰς περατώσεις
9αὐτῶν στενοτάτας οὔσας. Διὰ οὖν τῶν περατώσεων 10
τούτων μεταλαμβάνει ἡ κοίλῃ φλέψ τὸ αἷμα ἀπὸ τῆς
στελεχιαίας καθαρὸν καὶ πεπεμμένον σὺν τῷ ὕδα-
10τώδει περιττώματι. Ἀποβλαστάνει οὖν ἡ κοίλῃ
φλέψ ἀπὸ τοῦ ἄκρου τῶν κυρτῶν τοῦ ἥπατος, ἔνθα
προσθήρτηται ταῖς φρεσὶν, οἷόν περ πρέμνον ἐκ ρίζης 15
μέγιστον, ἄνω τε καὶ κάτω φερόμενον, ἐπικείμενον τῇ
11ράχει. Καὶ τὸ μὲν ἄνω φέρεται διὰ τῆς ὀπῆς τοῦ
διαφράγματος ἕως τῶν κλειδῶν, ἐπικείμενον τῇ ράχει·

6 complectitur. Verum non in omnibus hominibus quatuor fibras
7 jecur habet, sed in iis qui proceritate excellunt. Superius autem
[jecur], qua manu tangitur, gibbum est: intrinsecus, qua ventri-
8 culo inhaerescit, cavum. At vena sanguinem coquens, quae et
caudicaria dici potest, in cavo jecoris in plures finditur, in gibbo
vero quae cava vocatur; atque inter sese caudicaria vena et
9 concava osculis venularum arctissimis committuntur. Per haec
sane oscula cava vena ex caudicaria mundum concoctumque
10 sanguinem cum diluto illo excremento exhaurit. Itaque ex
summo jecinoris gibbo cava vena exoritur, quae transverso septo
suspenditur, ac, veluti ab radice truncus maximus, sursum deor-
11 sumque, spinae adhaerescens, porrigitur. Quae ascendit, sursum
per discriminis foramen usque ad jugula, spinae incumbens, fer-

1. Οὐκ ἐπὶ πᾶσι κ.τ.λ.] Cf. Gal.
p. 284.2. ἀλλ' ἐπὶ τοῖς μακροτάτοις] ἀλ-
λὰ τῶν μακροτάτων E.

6. στελεχιαία] τελεχιαία A.

13. ἡ κοίλῃ] οἱ κοίλῃ A.

16. καὶ κάτω] καὶ om. B.

Fabr. p. 829—31.

DE
ABDOMINE.et ejus di-
visiones.Venae ca-
vae descen-
dentis cur-
sus,

ἐκ περιπάτου δὲ ἀπόφυσίν τινα ἀδρὰν πέμπει εἰς τὴν
δεξιὰν κοιλίαν, χορηγεῖν αὐτῇ αἷμα πρὸς τροφήν αὐ-
12 τῆς. Τὸ δὲ ἀνελθὼν πρὸς τὰς κλείδας σχίζεται
διχῇ, καὶ πάλιν αὐτὰ τὰ σχισθέντα σχίζονται διχῇ.
καὶ τὸ μὲν ἐν τῶν σχισθέντων διέρχεται διὰ τοῦ 5
ὥμου πρὸς τὴν χεῖρα, [κατασχιζόμενον] εἰς βλαστή- p. 34
ματα πολλὰ μείζονά τε καὶ ἐλάττονα, τὸ δὲ ἄλλο
σχίσμα διὰ τοῦ τραχήλου ἀνέρχεται πρὸς τὴν κεφα-
λήν. τοῦτο δὲ γίνεται εἰς τὰ δεξιὰ καὶ εἰς τὰ ἀρι-
13 στερά. Ἐξ αὐτῶν δὲ τῶν μεγάλων σχισμάτων εἰσὶν 10
αἱ σφαγίτιδες φλέβες· λέξομεν δὲ περὶ αὐτῶν ὅτε 831
14 περὶ ἐγκεφάλου μέλλομεν εἰπεῖν. Τὸ δὲ κατερχό-
μενον τοῦ πρέμνου καὶ αὐτὸ φέρεται διὰ τῆς ῥάχεως,
ὥσπερ τις ἀγωγὸς μέγας, σχιζόμενος εἰς πολλὰς
φλέβας μικράς τε καὶ μεγάλας, κατασπειρόμενος εἰς 15
τὸ πᾶν σῶμα, καὶ ἀρδεύων ἅπαντα αὐτοῦ τὰ μέρη.
14 Ἐκ δὲ τοῦ μεγάλου ἀγωγοῦ τοῦ κατερχομένου διὰ

tur; sed ab ipsa ramus magnus in dexterum cordis sinum pro-
12 greditur, ut ei sanguinem pro alimento subvehat. Quod autem
ex ea ad jugula conscendit in duas partes dividitur, rursumque
ipsae divisae partes in binas finduntur; unaque ex his per hu-
merum ad manum descendit, in plura germina majora minoraque
discerpta, altera per cervicem in caput evadit: id autem utrinque
13 tam a dextra quam a sinistra efficitur. Item ex magnis sectis jugu-
lares venae exeunt; verum de ipsis nostra erit oratio cum cerebri
14 naturam explicabimus [Lib. IV. c. 7.]. At truncus venae cavae de-
scendens et ipse per spinam incedit, ceu magnus aquae ductus,
in venas multas exiguas et ampliores, per universum corpus dis-
14 sipatus, omnesque ejus particulas irrigans. Ex hoc magno rivo

1. ἐκ περιπάτου δὲ ἀπόφυσιν]
Sic E., ἀπόφυσιν δὲ vul.

ib. ἀδρὰν πέμπει] Sic E., πέμπει
ἀδρὰν vul.

2. χορηγεῖν] Sic E., εἰς τὸ χο-
ρηγεῖν vul.

ib. αὐτῆς] Sic E., om. vul.

3. ἀνελθὼν] ἀνελθὼν E.

ib. πρὸς] Sic E., εἰς vul.

6. [κατασχιζόμενον] Sic C., κατα-
σχιζομένην vul., κατασχιζομένη A.

9. εἰς τὰ ἀριστερά] Sic E., om.
εἰς vul.

DE
ABDOMINE.
et ejus di-
visiones.
Renem dex-
trum sinis-
tro esse su-
periolem,

et quare.

Urinae
formatio,

τῆς ῥάχεως ἀποφύονται δύο ἀγγεία, ἐν μὲν εἰς τὰ
δεξιὰ, ἐν δὲ εἰς τὰ ἀριστερὰ, πρὸς ἓνα ἕκαστον
2 νεφρόν. Ἐλκεται οὖν ὑπὸ τῶν νεφρῶν δι' αὐτῶν τῶν
ἀγγείων τὸ ὕδατῶδες περίττωμα τοῦ αἵματος· οὐχ
ὁμόχρονος δὲ ἡ ὀλκὴ γίνεται, διὰ τὴν θέσιν αὐτῶν· ὁ 5
γὰρ δεξιὸς νεφρὸς ἀνώτερος κείται τοῦ ἀριστεροῦ,
ὥς ἐπὶ τινων προσψαύειν τῷ μεγάλῳ λοβῷ τοῦ
3 ἥπατος. Ἐλκουσιν οὖν οἱ νεφροὶ πρωτοδεύτερον· εἰ
γὰρ ὁμοῦ εἴλκον καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἰσοσ-
θενῶς, ἔλκοντες ἐκώλυνον ἂν ἀλλήλων τὴν ἐνέργειαν, 10
τῇ ἀντισπάσει ἀνθέλκοντες ἑαυτούς. τοῦτο ἡ τοῦ
ἀγαθοῦ Θεοῦ πρόνοια προειδυῖα, κατέθετο τὸν δεξιὸν
νεφρὸν ὑψηλότερόν τε καὶ πλησίον τῆς κοίλης φλε-
βὸς, ὅπως τῇ ἐγγύτητι ἔλκη χωρὶς ἀντισπάσεως. 832
4 Τὸ ἐλχθὲν οὖν λαμβάνοντες οἱ νεφροὶ μετασκευά- 15
ζουσι πρὸς τὴν ἑαυτῶν οὐσίαν, ἀποτελοῦντες αὐτὸ

per spinam descendente duo vasa egrediuntur, in dextram unum,
2 alterum in sinistram, singulumque in rene inspergitur. Igitur a
renibus per hujusmodi fistulas aqueum sanguinis recrementum
attrahitur; non eodem autem tempore uterque, ob situm differen-
tem, attrahit; siquidem ren dexter superior sinistro est, adeo ut
3 in quibusdam ipsam magnam jecoris fibram contingat. Trahunt
itaque renes unus post alterum; quoniam si eodem simul tempore
aeque valenter traherent, alter alterius functionem retrahens im-
pediret: id boni Dei providentia praesentiens, dextrum renem
superiorem et venae cavae proximum collocavit, ut vicinitate
4 citra revulsionem attraheret. Quamobrem renes quod attraxe-
runt capientes in suam ipsorum substantiam convertunt, et in

5. ὁ γὰρ δεξιὸς κ. τ. λ.] Cf. Gal.
p. 363.

5-8. ὁ γὰρ—ἥπατος] ὁ μὲν δεξιὸς
ἀνώτερος τε καὶ πολλάκις ἀπτόμενος
αὐτοῦ τοῦ ἥπατος, ὁ δὲ ἀριστερὸς
ἐφεξῆς τούτῳ G.

6. κείται] Sic E., φαίνεται κεί-
μενος vul.

7. τῷ μεγάλῳ λοβῷ] τὸν μέγαν
λωβὸν E. Legitur προσψαύων τῷ
στομάχῳ inf. c. 15. §. 2.

8. πρωτοδεύτερον] Sic E., πρω-
τοδεύτερα vul.

10. ἔλκοντες] Sic E., vul. om.

13. τε καὶ] Sic E., om. τε vul.

14. ἔλκη] ἔλκει A., ἔλκει B.

Fabr. p. 831, 32.

DE
ABDOMINE.

et cursus.

Ureteres
quot et
quales,quomodo in
vesicam
perveniant.Vesicae
materia,et musculus
sphincter.Venae ca-
vae descen-
dentis cur-
sus,

εἰς ἰδέαν οὔρου· τοῦτο διακρίνουσιν οἱ αὐτοὶ νεφροὶ,
 ἐκπέμποντες διὰ τῶν οὔρητῆρων εἰς τὴν οὔρηδόχον
 5 κύστιν. Εἰσὶ δὲ οἱ οὔρητῆρες ἀγγεῖα στενὰ, προμήκη,
 ἐκφνύμενα μὲν ἀπὸ τῶν νεφρῶν, καταφνύμενα δὲ εἰς
 τὴν κύστιν, ἓν ἐκ δεξιῶν, καὶ ἓν ἐξ εὐωνύμων· βάλ- 5
 6 λουσι δὲ πλησίον τοῦ τραχήλου τῆς κύστεως. Ὁ δὲ
 πόρος τῆς κύστεως, εἰς ὃν βάλλουσιν οἱ οὔρητῆρες,
 λοξὸς, καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἔῃ τὸ οὔρον παλινδρομεῖν
 7 εἰς τὰ ὀπίσω. Ἐκ δύο δὲ χιτῶνων νευρωδῶν σύγ-
 κεται ἡ κύστις, πυκνῶν καὶ πεπιλημένων, διὰ τὸ p. 35
 εἶναι τὸ περιεχόμενον ἐν αὐτῇ ὑγρὸν, λεπτομερές τε
 8 καὶ ὑδατῶδες. Εἰς δὲ τὸν τράχηλον τῆς κύστεως
 κείται ὁ σφιγκτήρ μῦς, περιλαμβάνων καὶ σφίγγων
 τὸν τράχηλον τῆς κύστεως ἀκριβῶς, μὴ ἔῃ ἀκούσιον
 ἐκρεῖν τὸ οὔρον· προαιρετικὸν γὰρ ὄργανον ὁ μῦς. 15
 15 Ὑποστρέψωμεν οὖν λοιπὸν ὅθεν ἀπελείπομεν τὸν
 λόγον, καὶ εἵπωμεν περὶ τῆς κοίλης φλεβός· κατέρ-

urinae formam permutant; hanc ipsi renes sejungunt, per urina-
 5 rios meatus in vesicam urinae receptaculum emittentes. Sunt
 autem urinarii meatus (quos Graeci ureteres [οὔρητῆρες] vocant,)
 vasa angusta, oblonga, a renibus orientia, vesicaeque inserta,
 unum a dextra, alterum a laeva; desinunt vero juxta vesicae
 6 cervicem. Sed vesicae foramen, in quod urinaria vasa perve-
 niunt, tortuosum est, atque ideo urinam relabi non permittit.
 7 Ex duabus autem nervosis, densis, compactisque tunicis vesica
 componitur, eo quod tenuem humorem aqueumque contineat.
 8 Verum in ejus cervice adstrictorius musculus ponitur, eam exacte
 complectens atque concludens, neque involuntarie urinam exire
 permittens; est enim musculus electionis instrumentum.

15 Caeterum [inde, (c. 14. §. 1.) unde digressi sumus,] revertentes,

3. Εἰσὶ δὲ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 362.

1b. ἀγγεῖα στενὰ, προμήκη] πόροι
 τινὲς ἐπιμήκεις, ἰσχυροὶ G.

5. κύστιν] κύστην E.

6. Ὁ δὲ πόρος κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 390.

7. εἰς] Sic A.M., ὡς F. et fort. B.D.E.

13. σφιγκτήρ] σφικτήρ A.B.

16, 17. Ὑποστρέψωμεν—εἵπωμεν]

Sic E., ὑποστρέψαντες [-ψαντι A.]

οὖν εἵπωμεν vul.

DE
ABDOMINE.

et ejus di-
visiones.

Quae ad
nutricatio-
nem requi-
rantur.

χεται γὰρ ὁ μέγας αὐτῆς ἀγωγὸς ἐπικείμενος τῇ
ράχει ἕως τῆς οὐράς, ἔνθα ἐστὶ τὸ ἱερὸν ὅστούν.

2 Σχίζεται μὲν οὖν κατ' ἐκείνον τὸν τόπον διχῇ, εἴτα τὰ
τμήματα πάλιν εἰς τέσσαρα, κακείνα αὖθις εἰς ἄλλα·
καὶ ἐκπέμπονται ἀρδεύειν τῇ τοῦ αἵματος ὑγρότητι 5
πάντα τὰ κατώτερα μέρη, ἄλλαι μὲν φλέβες πρὸς τὸ 833
δεξιὸν σκέλος καὶ τὸ ἀριστερὸν ἕως τῶν ἄκρων πο-
δῶν διὰ βάθους τε καὶ ἐπιπολῆς, ἄλλαι δὲ πρὸς τοὺς
ὄρχεις καὶ τὸν καυλόν, ἄλλαι δὲ πρὸς τὰ σπερματικὰ
ἀγγεῖα καὶ τοὺς [κισσοειδεῖς] παραστάτας, ἄλλαι δὲ 10
πρὸς τὴν κύστιν, καὶ εἰ θῆλυ τὸ ζῶον, καὶ πρὸς
μήτραν.

3 Καὶ περὶ μὲν τῶν θρεπτικῶν μορίων αὐτάρκης ὁ
λόγος· λοιπὸν δέον εἰπεῖν ὅποσα ἀκολουθεῖ κατὰ

16 τάξιν ἵνα γένηται θρέψις. Ἔστι μὲν οὖν πρώτη, 15
[ἢ εἰς τὸ στόμα εἴσοδος]· δευτέρα δὲ, ἢ διὰ τῶν
ὀδόντων λέανσις· τρίτη, ἢ διὰ τῆς γλώσσης σφαιρο-
ποίησις· τετάρτη, ἢ διὰ τοῦ οἰσοφάγου κατάποσις·

de cava vena sermonem absolvamus; magnus ipsius canalus spinam
2 premens ad caudam usque, ubi sacrum os est, delabitur. Eo in
loco bipartito scinditur, deinde secta illa rursus in quatuor, iterum
ea in alia; emittunturque ut sanguineo humore omnes inferiores
partes irrigentur; aliae quidem venae ad dextrum sinistrumque,
ad extremos usque pedes profunde atque in superficie incedunt,
aliae ad testes et colem, aliae ad seminaria vascula et varicosos
assessores, aliae autem ad vesicam, et, si foemina sit, ad uterum.

3 At de alumnis particulis haec puto satis fore; residuum est
explicare quaecunque ordinate ut fiat nutritio sequantur.

16 Igitur primus est in os introitus; secunda, per dentes attritio;
tertia, per linguam in globum formatio; quarta, per gulam devo-

10. [κισσοειδεῖς] Sic inf. p. 4. τὴν μήτραν?
1. 23., 10. 21., 16. 14. Ed. Must.; 14. δέον εἰπεῖν] Sic B.E., om. vul.
κισσοειδεῖς vul., κυρσοειδῆς D. 16. [ἢ εἰς τὸ στόμα εἴσοδος]
ib. παραστάτας] περιστάτας B. εἴσοδος ἢ εἰς τὸ στόμα E., εἴσοδος
11. καὶ πρὸς μήτραν] Ἀν πρὸς εἰς τὸ στόμα vul.

Fabr. p. 832, 33.

DE
ABDOMINE.

πέμπτη, ἡ διὰ τῆς γαστρὸς χυλοποίησις· ἕκτη, ἡ διὰ τῶν μεσαραϊκῶν φλεβῶν ἀνάδοσις· ἑβδόμη, ἡ ἐν τοῖς σιμοῖς τοῦ ἥπατος ἐξαιμάτωσις· ὀγδόη, ἡ ἀπὸ τῶν σιμῶν μετάληψις τοῦ αἵματος ἐπὶ τὰ κυρτά· ἐννάτη, ἡ διὰ τῆς κοίλης φλεβὸς ἀνάδοσις τοῦ αἵματος εἰς 5 ὅλον τὸ σῶμα· δεκάτη, ἡ ἐκ τῶν φλεβῶν διαπήδησις τοῦ αἵματος εἰς τοὺς μύας, ἥτις ὀνομάζεται πρόσθεις· ἑνδεκάτη, ἡ τοῦ αἵματος πρὸς τοὺς μύας ἀναζύμωσις, ἥτις ὀνομάζεται πρόσφυσις· δωδεκάτη δὲ, ἡ μεταβολὴ τοῦ ζυμωθέντος εἰς ὁμοιότητα τῶν σαρκῶν καὶ τοῦ 10 δέρματος, ἥτις ὀνομάζεται ἐξομοίωσις· τρισκαιδεκάτη δὲ, ἡ θρέψις.

- 2 Ἐν τῇ ἀρχῇ οὖν τοῦ λόγου κατὰ ἀνάλυσιν ἀρξά- p. 36
μενοι, ἐν τῷ τέλει κατὰ διαίρεσιν ἐπληρώσαμεν, Θεοῦ
ὀδηγήσαντος καὶ ἐνεργήσαντος.

De quibus
in hoc libro
dictum sit.

ratio; quinta, in ventriculo in humorem conversio; sexta, per mesaraicas venas distributio; septima, in cavo jecoris sanguinis generatio; octava, ex cavo in gibbum sanguinis migratio; nona, per cavam venam sanguinis in totum corpus digestio; decima, sanguinis ex venis in musculos profusio, quae *appositio* vocatur; undecima est sanguinis cum musculis fermentatio, quae *adhaesio* dicitur; duodecima est fermentati sanguinis in carniū cutisque similitudinem permutatio, quae *assimilatio* nominatur; decima tertia est ipsa nutritio.

- 2 Ab initio sermonem per resolutionem orsi, in fine per divisionem absolvimus, Deo duce atque favente.

2. μεσαραϊκῶν] μεσοραϊκῶν E. 78. 2.; ὁ Θεὸς plus quam quad-
14. Θεοῦ] Ἀπ τοῦ Θεοῦ? legitur ragies.
Θεὸς ter sup., p. 2. l. 4., 9. 9., 15. ἐνεργήσαντος] ἀνεργήσ. A.

ΘΕΟΦΙΛΟΥ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΟΥ

ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ

ΒΙΒΛΙΟΝ Γ.

Mor. p. 36.

PROOE-
MIUM.

De quibus
dictum sit
in libro su-
periore ;

de quibus
in praesenti
dicendum.

I ΠΕΡΙ τῆς κατασκευῆς τοῦ ἀνθρώπου ἐκδιηγούμενοι 834
ἐν τῷ πρὸ τοῦδε βιβλίῳ, τὰ περὶ τῶν θρεπτικῶν αὐ-
τοῦ μορίων καλῶς διήλθομεν, εἰπόντες αὐτῶν τὴν τε
θέσιν, καὶ τὸ μέγεθος, ἔτι δὲ τὰς ἐνεργείας αὐτῶν καὶ
τὰς χρείας. ἐν δὲ τῷ παρόντι λόγῳ τὰ περὶ τῆς κατα- 5
σκευῆς τῶν ἀναπνευστικῶν μορίων ἤκομεν διηγῆ-

THEOPHILI

DE CORPORIS HUMANI FABRICA

LIBER III.

I DE hominis fabrica in libro hunc praecedente locuti, de ejus nutritivis particulis curiose disputavimus, earum positum, et magnitudinem, functiones praeterea atque usus recensentes : in praesenti autem hujus voluminis parte spirabilium viscerum

Fabr. p. 834.

σασθαι, Χριστὸν τὸν ἀληθινὸν Θεὸν ἡμῶν ἐπικα-
λούμενοι, ὅπως ὁδηγήσῃ ἡμῖν ἐκφράσαι τὴν κατα-
σκευὴν αὐτῶν καθὼς καὶ νῦν ἐστίν· ἐπειδὴ “ πάντα
“ δι’ Αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς Αὐτοῦ ἐγένετο οὐδέν.”

PROOE-
MIUM.DE
THORACE.

Caloris fon-
tem cor esse,
qui, per ar-
terias diffu-
sus, totum
corpus vivi-
ficat.

Pulmonem
cordis refri-
gerandi, nu-
triendi, au-
gendique
causa crea-
tum esse.

Non per se
pulmonem,
sed per mo-
tum thora-
cis cieri.

- 2 ἘΞΟΜΑΙ οὖν ἀπὸ τῆς καρδίας, ἐπειδὴ ρίζα καὶ 5
πηγὴ τῆς ἐμφύτου θερμασίας αὕτη καθέστηκε, διὰ
τῶν ἀρτηριῶν τε ταύτην τὴν θερμασίαν καθ’ ὅλον τὸ
σῶμα ἐκπέμπουσα, ζωογονεῖ πάντα αὐτοῦ τὰ μέρη.
διὰ τὴν καρδίαν γὰρ καὶ τὰ λοιπὰ ἀναπνευστικὰ
ὄργανα γέγονεν, ὅπως τὸ ἐν αὐτῇ ἐμφυτον θερμὸν 10
καταψύχεται, καὶ αὖξῃ, καὶ τρέφεται. Διὰ τοῦτο
οὖν ἡ τοῦ ἀγαθοῦ Θεοῦ ἡμῶν πρόνοια πνεύμονα
κατεσκεύασεν, ἵνα δι’ αὐτοῦ ἐλκόμενος ὁ ἔξωθεν ἀὴρ
πέμπηται πρὸς τὴν καρδίαν, ψύχων τὸ ἐν αὐτῇ θερ-
μὸν, καὶ τρέφων, καὶ αὖξων. Ἐπειδὴ δὲ ὁ πνεύμων 15
οὐ καθ’ αὐτὸν κινεῖται, ἀλλὰ τῇ κινήσει τοῦ θώρακος

structuram explicare accingimur, Christo prius vero Deo nostro
invocato, [ut, Eo duce, eorum fabrica quomodo se habeat pate-
faciamus] ; quoniam “ omnia per Ipsum facta sunt, et sine Ipso
“ nihil factum est.” (Joh. I. 3.)

- 2 Igitur a corde initium capiam, quippe quod ingeniti caloris
radix et fons est, ipsumque per arterias in universum corpus dif-
fundens, omnibus ejus partibus vitam elargitur: nam cordis causa
reliqua spirabilia organa creata sunt, ut ejus insitus calor refri-
geretur, augescat, et nutriatur. Idcirco boni Dei nostri provi-
dentia pulmonem spirandi officinam procreavit, ut attractus per
ipsum externus aër in cor transmittatur, ejus calorem refrigerans,
3 nutriendus, augensque. Verum quia non per se pulmo, sed ad

2, 3. ὅπως—ἐστίν] Sic E., om. vul.

4. οὐδέν] οὐδὲ ἐν Joh.

5. ἐπειδὴ] Sic E., καθ’ ὃ καὶ vul.

7. ταύτην τὴν] Sic A.D.M., om.
τὴν B.E.F.12. τοῦ ἀγαθοῦ Θεοῦ] τοῦ Θεοῦ
ἀγαθοῦ D.

14. ψύχων] ψύχων A.B.D.

15. Ἐπειδὴ δὲ] δὲ om. A.

DE
THORACE.

Thoracis li-
mites a la-
tere,

a fronte,

a tergo,

a superiore,

et ab infe-
riore.

Thoracem
spiritus esse
instrumen-
tum quia
sponte mo-
vetur.

συγκινείται, κατὰ τὴν τοῦ κενοῦ ὑποχώρησιν, τὴν 835
ἀρχὴν τῆς ἐξηγήσεως τῶν ἀναπνευστικῶν μορίων
ἀπὸ τοῦ θώρακος ποιήσομαι.

3 Ἔστι μὲν οὖν ὁ θώραξ σῶμα σύνθετον, ἐκ δεξιῶν
μὲν καὶ ἀριστερῶν τῶν πλευρῶν συγκείμενον, ἔμ- p. 37
προσθεν δὲ ὑπὸ τοῦ στέρνου καὶ τοῦ στήθους,
ὅπισθεν δὲ ὑπὸ τῶν δώδεκα σπονδύλων τῆς ρά-
χεως τῶν ἀφωρισμένων τῷ θώρακι, εἰς οὓς συν-
αρθροῦνται οἱ αὐτοὶ σπόνδυλοι ταῖς ἐκατέρωθεν πα-
2 γίσι τῶν πλευρῶν. (Στέρνον μὲν οὖν τὸ ὑπὲρ τὸν 10
3 μαζόν ἐστι· τὸ δὲ μεταμάζιον, στήθος.) Ἀνωθεν μὲν
ἀφορίζεται ὑπὸ τῶν κλειδῶν καὶ τοῦ τραχήλου, κά-
τωθεν δὲ ὑπὸ τοῦ διαφράγματος, ὡς εἶναι τὴν θέσιν
4 τοῦ θώρακος ὑπὲρ τῶν φρενῶν. Ὅργανον οὖν ἐστὶν
ὁ θώραξ πνευματικόν, ἀναπνευστικόν, κινούμενον 15
κατὰ προαίρεσιν· ὑπὸ μυῶν γὰρ καὶ νεύρων αὐτῷ ἢ
5 κίνησις. Κοῖλος δέ ἐστιν ἔσωθεν, ὡς μαρτυρεῖ τὸ

motum pectoris cietur, ne vacuum in rerum natura sit, initium
exponendorum spirantium membrorum a pectore faciam.

3 Itaque pectus est corpus compositum ex dextris laevisque
costis: in priore autem duobus ex ossibus constans, quorum
unum στήθος, alterum στέρνον Graeci vocant: a tergo duodecim
spinae vertebrae, quae una cum pectore desinunt: inter sese autem
2 vertebrae utrinque costarum compagibus deligantur. (Sternon
quidem os supra mammas vocant; quod infra est, stethos.)
3 Superius quidem jugulis et collo terminatur, ab inferioribus
4 transverso septo, supra enim pectus est. Igitur pectus spiritus
instrumentum est, ipsum trahens reddensque, voluntatis motu
5 agitatum; nam per musculos et nervos ipsi motus inest. Inte-

4. Ἔστι μὲν οὖν κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 410.

4—8. ἐκ δεξιῶν — τῷ θώρακι]
Loc. fort. corrupt.; τὸ τοίνυν ὑπὸ
τῶν πλευρῶν ἀφοριζόμενον ἐφ' ἐκά-
τερον, πρόσω μὲν ἐπὶ τὰ στέρνα τε
καὶ τὰς φρένας ἐξικνούμενον, ὀπίσω

δ' ἐπὶ τὴν ράχιν κατακαμπτόμενον G.
7. δώδεκα] 13 vul.

10, 11. Στέρνον — στήθος] Haec
potius post στήθους, l. 6., ponenda
videntur, aut e margine irrepsisse.

11. μὲν] Sic E., μὲν οὖν vul.

15. ἀναπνευστικόν] om. E.

Fabr. p. 835, 36.

φαινόμενον· ἀναπληροῖ δὲ πᾶσαν τὴν εὐρύτητα αὐτοῦ
ὁ πνεύμων, φωνητικὸν ἅμα καὶ ἀναπνευστικὸν ὄργα-
νον γενόμενος. Εἵπωμεν τοίνυν περὶ τῆς χρείας αὐ-
τῶν, ἐντεῦθεν ἀρξάμενοι.

4 Ἡ χρεία τῆς ἀναπνοῆς τοῖς ζώοις ἐδείχθη διὰ τὴν 5
καρδίαν, δεομένης αὐτῆς τοῦ ἔξωθεν αἵματος τῆς οὐσίας·
ἀναψύχει γὰρ αὐτὴν ὁ ἔξωθεν αἷρ εἰσπνεόμενος ὑπὸ
2 θερμότητος ζέουσας. Διπλῆς δὲ τῆς κινήσεως τῆς ἐν
τῇ καρδίᾳ οὔσης, κατὰ διαστολὴν καὶ συστολὴν, ἐν
μὲν τῷ διαστέλλεσθαι, καταψύχεται· ἐν δὲ τῷ συ- 10
στέλλεσθαι, τὰ λιγνυώδη περιπτώματα ἀπωθεῖται. 836
3 Οὐκ εὐθὺς δὲ ἀπὸ τοῦ φάρυγγος ἔλκειν τὴν καρ-
δίαν, (μέσος γὰρ ὁ πνεύμων κείται τοῦ τε φάρυγγος
καὶ τῆς καρδίας,) καὶ τοῦτο τῆς ἀγαθῆς προνοίας τοῦ
rius concavum, ut sensus declarat; totum vero internum spatium
6 pulmo occupat, vocale simul spirabileque instrumentum. Verum
hinc exorsi, eorum commoda exponamus.

4 Spirationis usum in animalibus propter cor fuisse a natura
inventum demonstravimus [c. 2. §. 1.], quod sane externi aëris
[substantiae] indiget; siquidem externus aër attractus ipsum
2 calore* praefervidum refrigerat. Duplex vero cum sit in corde
motus, per distensionem videlicet et contractionem, dum disten-
ditur, refrigerescit; dum contrahitur, fuliginosa recrementa pro-
3 pellit. Neque statim a faucibus cor spiritum adducit, (medius
enim pulmo inter fauces corque intercedit,) idque Divinae est

3. Εἵπωμεν] ἐσίπομεν A., εἵπο-
μεν B.

5. Ἡ χρεία κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 412.

6. καρδίαν] γίνεσθαι add. G.

ib. δεομένης αὐτῆς] δεομένοις αὐ-
τῆς A.B., τὸ μὲν πού τι δεομένην
καὶ αὐτὴν G.

ib. ἔξωθεν] om. G.

ib. τῆς οὐσίας] Sic E.G., om. vul.

7, 8. ἀναψύχει—ζέουσας] τὸ δὲ
τι πλείστον ὑπὸ θερμότητος ζέουσης
ἀναψύχεσθαι ποθοῦσαν G.

8. Διπλῆς κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 412.

12. Οὐκ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 413.

ib. Οὐκ—καρδίαν] ὅτι τὴν καρ-

δίαν οὐ διὰ τῆς φάρυγγος εὐθὺς ἔξ-
ωθεν ἔλκειν ἐποίησε τὸν αἶρα G.
constructione mutata.

ib. τοῦ φάρυγγος] τῆς φάρ. G.
Legitur vul. ὁ φάρυγξ duodecies,
ἢ φάρ. bis, sc. inf. p. 108. l. 5., et
128. 5.; E autem habet ἡ φάρ.
quater, sc. inf. l. 13. p. 102. l. 2.;
119. 11., et 879. 31. Ed. Fabr.
Vide Lobeck. ad Phryn. p. 65.

ib. ἔλκειν τὴν καρδίαν] Sic E.G.,
ἔλκει ἡ καρδία vul.

13, 14. μέσος—καρδίας] μέσον δ'
ἀμφοῖν ἔθηκε τὸν πνεύμονα G.

13. τοῦ] τῆς E.; vide sup. ad l. 12.

DE
THORACE.

Thoracis
cavum pul-
monem im-
plere.

Aërem cor
refrigerare.

Cor, dum
distenditur,
refrigerescit;
dum con-
trahitur, fu-
liginosa re-
crementa
propellere.

Non statim
a faucibus
cor spiritum
adducere,

* calorem
Crass., er-
rore fort.
typogr.

DE
THORACE.

et quare.

Cor quare a
pulmone et
thorace in-
cludatur;

quare in
medio tho-
race positus
sit.

Θεοῦ ἡμῶν· εἰ γὰρ ἀμέσως ἐκ τοῦ φάρυγγος εἴλ-
κεν ἡ καρδία, καὶ αὐθις τὸ ἐκτὸς ἀπεδίωκε τὸ πνεῦμα,
δυοῖν θάτερον ἡμῖν ἀναγκαῖον κακὸν ἐγίνετο, ἢ ἀκαί-
ρως εἰσπνεῖν ἀέρα μοχθηρὸν, ἢ μηδ' ὅλως εἰσπνέουσιν
4 πνίγεσθαι παραχρῆμα. Διὰ ταῦτα μὲν οὖν ἡ δημι- 5
ουργικὴ τοῦ Θεοῦ σοφία οὐ τὴν καρδίαν μόνην ἀνα-
πνευστικὸν ἐποίησεν ὄργανον, ἀλλ' ἔξωθεν αὐτῇ πε-
ριέθηκε πνεύμονα καὶ θώρακα, [παρασκευάσοντας]
ἐκείνη καθαρὸν τὸν ἀέρα, ἅμα δὲ καὶ φωνεῖν τὸ ζῶον
διὰ τῆς συστολῆς αὐτῶν ἀποτελέσοντας. 10
5 Μέσσην δὲ [ἐν ᾧ παντι] τῷ κύτει τοῦ θώρακος αὐ-
τὴν κατέθετο, ὅπως ἰσορρόπως ἔλκη ἅπασαν τὴν ἐκ p. 38

Providentiae testimonium; nam si protinus a faucibus cor ani-
mam acciperet, rursumque expelleret, duorum incommodorum
alterum evenire necesse foret, aut importune aërem laedentem
4 immitti, aut dum nihil attrahitur confestim suffocari. Propterea
igitur Dei conditrix sapientia non cor solum spirabile viscus
machinata est, sed extra pulmonem pectusque ipsi, aërem pur-
gantes temperantesque, circumdedit, simulque per ipsorum com-
pressionem vocem animali fabrefecit.

5 Atqui intra pectoris inane exquisite medium cor est positum,
ut aequè totum ex pulmone refrigerium abducatur, itemque ut lon-

1. εἰ γὰρ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 414.

ib. ἀμέσως ἐκ τοῦ φάρυγγος] διὰ
τῆς φάρυγγος εὐθὺς ἔξωθεν G.

ib. τοῦ φάρυγγος] τῆς φάρυγγος
G.; vide sup. ad p. 91. l. 12.

2. ἡ καρδία] αὐτὴ G.

ib. τὸ ἐκτὸς] εἰς τοῦκτος G. quod
mallem.

ib. ἀπεδίωκε] ἀπέχει G.

3. ἡμῖν—ἐγίνετο] ἀναγκαῖον ἂν
ἡμῖν ἐγίνετο πᾶσχειν G.

4. μηδ' ὅλως] μηδὲν ὅλως G., μηδό-
λως vul., ut οὐδόλως sup. p. 11. l. 12.

5. Διὰ ταῦτα κ.τ.λ.] Cf. Gal.
p. 414, 15.

6. οὐ τὴν καρδίαν μόνην] οὐκ αὐ-
τὴν μόνην τὴν καρδίαν G.

8. [παρασκευάσοντας] Sic G.,
παρασκευάζοντας A. D. M., περι-

σκευάζοντας B., διασκευάζοντας F.

8, 9. [παρασκευάσοντας]—ἀέρα]
πνεῦμά τε ἅμα παρασκ. ἐκείνη G.

9. ἅμα δὲ καὶ φωνεῖν τὸ ζῶον]
καὶ φωνὴν τῷ ζῳῳ G.

10. διὰ τῆς συστ. αὐτῶν] om. G.
ib. ἀποτελέσοντας] Sic E., ποι-

οῦντας vul., δημιουργήσοντας G.

11. Μέσσην κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 415.
ib. [ἐν ᾧ παντι] Sic G., ἀναπάντη

E., ἅρα παντὶ vul.

ib. αὐτὴν] αὐτὸν B. D. F.

12. κατέθετο] Sic E. G., ἐγκατ. vul.
ib. ἰσορρόπως—ἅπασαν τὴν ἐκ τοῦ

πνεύμονος κατὰψυξιν] τὴν ἐκ παν-
τός τοῦ πνεύμονος ἰσορρόπον ἀνά-

ψυξιν G.
ib. ἰσορρόπως ἔλκη] ἰσορώπως

ἔλκει E.

Fabr. p. 836, 37.

τοῦ πνεύμονος κατάψυξιν, ἅμα δὲ καὶ τῶν τῷ θώρακι
 2 προσπιπτόντων βλαβερῶν ἀπαχθῇ πορρωτάτῳ. Κατὰ
 τὸ μέσον δὲ ὁ θώραξ ὅλος ὑμέσιν εὐρώστοις δια-
 φράττεται, ἄνωθεν τῶν κλειδῶν ἕως κάτωθεν τοῦ
 ξιφοειδοῦς χόνδρου, καὶ μέχρι βάθους τῆς ῥάχεως, 5
 χωρίζουσι τὴν δεξιὰν κοιλίαν τοῦ θώρακος καὶ τὴν
 ἀριστεράν, καὶ ἄλλως δὲ ἀναγκαίαν χρεῖαν τῷ ζῳῷ
 παρέχουσι· πολλάκις γὰρ τὰ δεξιὰ βλαβέντα ἰσχυ-
 ρῶς ἡμίπνουν καὶ ἡμίφωνον τὸ ζῶον τηρεῖ, ἀβλα-
 βῶν τῶν ἀριστερῶν διαφυλαττομένων, ὥς, εἰ καὶ 837
 ταῦτα πάθῃ, ἄφωνον καὶ ἄπνουν γίνεται τὸ ζῶον
 3 παραχρῆμα. Περιλαμβάνει δὲ τὴν καρδίαν ὁ
 πνεύμων, ὥσπερ τισὶ δακτύλοις, τοῖς λοβοῖς αὐτοῦ

DE
 THORACE.
 Thoracem
 praevalidis
 membranis
 (vulgo me-
 diastino) in
 duas partes
 secundum
 longitudi-
 nem dividi,

et quare.

Pulmonem
 quatuor
 ejus lobis
 cor prae-
 cingere.

2 gius a noxiis in pectus incidentibus summotum sit. Totum au-
 tem pectus praevalidis membranis medium intersepitur, superius
 a jugulis, inferius a cultrali cartilagine, usque ad profundam
 spinam, in dextrum sinistrumque ventriculum divisum, qui ne-
 cessarium alioqui animali usum praestant; quandoquidem ple-
 rumque dextra pars laesa animal ex dimidio spirans et semi-
 vocale servavit, incolumi sinistra remanente, qua et ipsa labo-
 3 rante, totum protinus animal voce spirituque privatur. At cor
 vitale principium, a pulmone quatuor fibris, tanquam digitis, utente

2. ἀπαχθῇ] ἀπαχθείσα E.
 ib. πορρωτάτῳ] Sic E., πορρω-
 τέρῳ vul.
 ib. Κατὰ τὸ μέσον κ.τ.λ.] Cf.
 Gal. p. 416, 17.
 ib. Κατὰ τὸ μέσον δὲ] μέσος
 8' G.
 3. ὑμέσιν] Sic A.B.G., ἡμέσιν
 D.E.F.M.
 ib. διαφράττεται] διεύργεται τε
 καὶ διαφράττεται G.
 4. ἄνωθεν] ἀπάνωθεν E.
 6. χωρίζουσι] χωρίζοντας E.
 9. ἡμίπνουν καὶ ἡμίφωνον] ἡμί-
 φωνον μὲν καὶ ἡμίπνουν G.
 ib. τὸ ζῶον τηρεῖ] τὸ ζῶον κα-

θέστηκεν E., γίνεται τὸ ζῶον G.
 10—12. ὥς—παραχρῆμα] ἄφωνον
 δὲ τελέως ἢ ἄπνουν εἰ ἀμφοτέραι
 συντρηθεῖεν αἱ κοιλίαι G.
 11. ταῦτα πάθῃ] ταῦτα πάθοι A.
 B., τούτων παθόντων E.
 ib. γίνεται τὸ ζῶον παραχρῆμα]
 γενέσθαι τὸ ζῶον παραχρῆμα E., τὸ
 ζῶον παραχρῆμα γίνεται vul.
 12. Περιλαμβάνει κ.τ.λ.] Cf.
 Gal. p. 420, 21, 550.
 13.—p. 94. 1. τοῖς—τέτρασιν]
 Sic E., τοῖς τέσσαρσι λοβοῖς αὐτοῦ
 χρώμενος vul. De forma τέτρασι
 vide sup. ad p. 7. 1. 6.

DE
THORACE.

Pulmonis
lobi quinti
usus,

forma,

et positus.

Venae ca-
vae ascen-
dentis sus-
tentacula.

χρώμενος τοῖς τέτρασιν· ὁ γὰρ πέμπτος ὁ μικρὸς οὐ
φυλακῆς τῆς καρδίας ἔνεκα γέγονεν, ἀλλ' ὑποστή-
ριγμα καὶ βάσταγμα τῆς κοίλης φλεβὸς, καὶ διὰ
τοῦτο καὶ κοιλότητα εἰς τὸ αὐτοῦ ἄνω μέρος ἔσχηκεν
εἰς ὑποδοχὴν τῆς φλεβὸς, ὅπως μὴ ἐκτρέπῃται δεξιὰ 5
4 ἢ ἀριστερά. Ὁ δὲ αὐτὸς λοβὸς καὶ πρὸς τὰ δεξιὰ
παρεγκλίνει· ἡ γὰρ κοίλη φλέψ ἀπὸ τοῦ ἥπατος
ἐκφυομένη, δεξιωτέρα πῶς ἀνέρχεται πρὸς τὴν τοῦ
θώρακος εὐρυχωρίαν τῆς δεξιᾶς κοιλίας, τὸ δὲ μέσον
αὐτῆς βαστάζεται ὑπὸ τοῦ βλαστοῦ αὐτῆς τοῦ κατα- 10
φυνέντος εἰς τὴν δεξιὰν κοιλίαν τῆς καρδίας, χορη-
5 γοῦντος αὐτῇ αἷμα πρὸς τὸ τρέφεσθαι. Τὸ δὲ ἄνω
μέρος τῆς κοίλης φλεβὸς, τὸ πρὸς τὰς κλείδας, βα-
στάζεται ὑπὸ τοῦ ἀδένος τοῦ ὀνομαζομένου θύμου·
ἀπὸ δὲ τῶν κλειδῶν σχιζομένη τὰς σφαγίτιδας 15
φλέβας ἀποτελεῖ, καὶ ἄλλας πολλὰς, τὰς μὲν εἰς

praecingitur; quinta enim exigua est neque muniendi cordis
causa creata, sed stratum quoddam et venae cavae ceu ventricu-
lum, atque ideo in summa parte ad eam venam recipiendam in
4 sinum desinit, ne in dextram aut sinistram laberetur. Eadem
etiam fibra in dextram vergit; nam cava vena ab jecore exorients,
dexterior ad dextri in pectore sinus cavitatem ascendit, ejus vero
medium a suo ipsius ramo sustentatur, qui in dextrum cordis
sinum se insinuans ei ad alimentum sanguinem subministrat.
5 Superior cavae venae pars, ad jugula repens, a glandula thymo
appellata sustinetur; super jugula scissa jugulares venas profert,

1. ὁ μικρὸς] ὁ σμικρὸς G.

2. φυλακῆς] φυσικῆς A.

ib. γέγονε] γεγένηται G.

ib. ὑποστήριγμα] ὑποστώρεσμά τι
μαλθακὸν G.

3. καὶ βάσταγμα] Sic E., om. G.,
καὶ οἶονεῖ [εἶονεῖ B.] βάστ. vul.

ib. τῆς κοίλης φλεβὸς] τῇ κοίλῃ
φλεβί G.

6. πρὸς] Sic E., εἰς vul.

9. τὸ δὲ μέσον κ. τ. λ.] Cf. Gal.

p. 420.

12. Τὸ δὲ ἄνω κ. τ. λ.] Cf. Gal.

p. 420.

13. τῆς κοίλης] Sic B., om.
τῆς vul.

14. ὑπὸ τοῦ ἀδένος] Sic E., om.
τοῦ vul., μέγιστόν τε καὶ μαλακώ-
τατον ἀδένα G. sententiae forma
mutata.

ib. τοῦ ὀνομαζομένου θύμου] τὸν
καλούμενον θύμον G.

Fabr. p. 837, 38.

ὠμοπλάτας καὶ χεῖρας ἐκπεμπομένας, τὰς δὲ εἰς κε-
φαλὴν καὶ ἐγκέφαλον.

DE
THORACE.

6 Περὶ μὲν οὖν θέσεως καρδίας καὶ πνεύμονος
6 καλῶς εἴρηται· περὶ δὲ τοῦ σχήματος αὐτῆς νυνὶ
2 λέξομεν. Ἔστιν μὲν οὖν ἡ καρδία κωνοειδῆς τῷ 5
σχήματι· ἡ μὲν βάσις αὐτῆς πρὸς τὸ τῆς ράχεως
μέρος [ἐδραιουμένη], τὸ δὲ ὄξυ πρὸς τὸ στέρνον p. 39
ἀνῆκον, ἐπίβλημα σαρκὸς ἐπικείμενον ἔχον πολὺ, ἵνα 838
καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἐν τῇ καρδίᾳ φυλάττηται κατὰ
τοῦτο τὸ μέρος, καὶ τὰς πρὸς τὸ στέρνον ἔξωθεν 10
3 προσβολὰς ἐπιπιπτούσας ἀπάγῃ τῆς καρδίας. ῥέπει
δὲ μικρὸν πρὸς τὰ ἀριστερὰ τὸ ὄξυ τοῦ κώνου, ἐλκό-
4 μενον ὑπὸ τοῦ ἐκκαίοντος πνεύματος ἐν γαστρὶ. Ἐν
ἀριστερᾷ δὲ τοῦ πνεύματος κοιλίαν ἡ φύσις ἐταμιεύ-
5 σατο, ὡς ἐν τῇ δεξιᾷ τοῦ αἵματος. Μέσον δὲ τῆς 15

Cordis figu-
ra, et posi-
tus.In sinistra
parte spiri-
tum conti-
neri, in
dextra san-
guinem.

et alias multas, quasdam ad scapulas et manus, quasdam ad caput
cerebrumque discurrentes promittit.

6 6 De cordis pulmonisque situ abunde dictum sit; at de figura
2 nunc orationem habeamus. Coni figuram refert cor; ejusque
basis e regione spinæ statuitur, mucro e regione pectoralis ossis
(quod *sternon* dicitur), carnis tegumentum satis firmum habens, ut
et spiritus cordis incola hac parte conservetur, atque ut externos
3 in *sternon* occursus a corde summoveat. Paulum in sinistram
coni acies vergit, a proprii ventriculi spiritu exurente pertracta.
4 In sinistra autem parte spiritus ventriculorum natura molita est,
5 quemadmodum in dextra sanguinis. Verum in medio basis

5. μὲν οὖν] Sic E., om. μὲν vul.

6. ἡ μὲν] Sic E., καὶ ἡ μὲν vul.

ib. πρὸς τὸ τῆς ράχεως μέρος]
Sic E., πρὸς τῷ [τὸ D.] μέρει τῆς
ράχεως vul.7. [ἐδραιουμένη] ἐδρευμένη E.,
ἡδραῖωται vul.ib. πρὸς τὸ στέρνον ἀνῆκον] Sic
E., πρὸς τῷ στέρνῳ vul.11. ἀπάγῃ τῆς καρδίας] ὑπομένειν
καὶ μὴ πονεῖν τὴν καρδίαν E.

13. ἐκκαίοντος] ἐκκαίειτο A.

ib. Ἐν ἀριστερᾷ δὲ] ἀριστερᾷ E.

14. τοῦ πνεύματος κοιλίαν] ταύ-
τας τὰς κοίλας A., ταύτας τὰς κοι-
λίας B.E.

15. τοῦ αἵματος] τὸ αἷμα A.B.

DE
THORACE.
Cordis ven-
triculum
dextrum
sanguinem
continere ;
sinistrum,
spiritum.

Venae arte-
riosae (vul-
go arteriae
pulmonalis)
origo et
functio.

βάσεως τοῦ κώνου καὶ τοῦ ὀξέος γύρωθέν εἰσιν αἱ
6 κοιλίαι τῆς καρδίας δύο. Τούτων, ἡ μὲν δεξιὰ, ἡ δὲ
ἀριστερά· αἱματικὴ μὲν ἡ δεξιὰ, περιέχει δὲ πνεῦμα
ὀλιγοστὸν, πνευματικὴ δὲ ἡ ἀριστερά, περιέχει δὲ καὶ
αἷμα ὀλίγον· καὶ γὰρ καὶ αἱ ἀρτηρίαι πνεῦμα περιέ- 5
χουσai, καὶ αἵματος ὀλίγου μετέχουσai τροφῆς χάριν,
ὡσαύτως καὶ αἱ φλέβες αἷμα περιέχουσai, καὶ πνεύ-
ματος μετέχουσai χάριν τοῦ ζῆν· ῥιπίζεσθαι γὰρ
χρὴ ἅπαν μόριον τοῦ σώματος τὸ μέλλον ζῆν.
7 Ἀπὸ δὲ τῆς βάσεως τῆς καρδίας, ὅπερ καὶ κύριον 10
αὐτῆς μέρος ὀνομάζεται, ἐκπεφύκασιν ἀγγεῖα· ἐκ μὲν
τῆς αἱματικῆς κοιλίας ἡ φλέψ ἡ ἀρτηριώδης, ἐξά-
γουσα τὸ αἷμα τὸ ὑπὸ τῆς κοίλης φλεβὸς εἰσαγό-
μενον εἰς τὴν δεξιάν κοιλίαν τῆς καρδίας, καὶ ἀπά-
γουσα εἰς τὸν πνεύμονα πρὸς τροφήν καὶ αὔξησιν 15

6 cuspidisque spatio utrinque sunt cordis sinus gemini. Horum
unus dexter est, alter sinister; sanguinis quidem receptaculum
dexter est, paucum spiritum continens, at spiritus fons sinister,
modicum sanguinis habens; quandoquidem et arteriae spiritu
affluentes, exiguo sanguine alimentum causa participant, contra
venae sanguinis plenae, et spiritus aliquid vitae causa retinu-
erunt; victuri enim corporis parti ventilatione opus est.
7 Caeterum a cordis basi, quae ejus princeps pars nominatur,
vascula oriuntur; ex sanguineo ventriculo arterialis vena, san-
guinem ex cava in dextrum cordis sinum derivatum exhaustiens,
in pulmonemque profundens ut ipse ipsiusque vascula alantur ac

1. βάσεως] καὶ add. E.

ib. ὀξέος] ὀξέως A.B.

ib. γύρωθεν] De forma γύρωθεν
vide H. Steph. Thes. Gr. in v. γυ-
ρόθεν.

3. περιέχει δὲ] Sic E., περιέ-
χουσα vul.

4. περιέχει δὲ καὶ] Sic E., περιέ-
χουσα vul., περιέχουσai A.

5. αἷμα ὀλίγον] ὀλίγον αἷμα A.,
αἵματος ὀλίγου E.

ib. περιέχουσai] περιέχουσai A.

6. χάριν] χάριν D.

7. ὡσαύτως] Sic B.E., ὡς αὐτὴ vul.

ib. πνεύματος] πνεῦμα E.

9. χρὴ] χρεὶ E.

ib. σώματος τὸ μέλλον ζῆν] Sic E.,
μέλλοντος ζῆν σώματος vul. In vers.
Lat. lege, omni enim corporis parti
quae victura est ventilatione, &c.

13. ὑπὸ] Sic E., ἀπὸ vul.

14. ἀπάγουσα] Sic E., ἐπάγ. vul.

Fabr. p. 838, 39.

2 αὐτοῦ καὶ τῶν ἐν αὐτῷ ἀγγείων. Ἐκ δὲ τῆς ἀριστερᾶς
κοιλίας τῆς καρδίας ἐκπέφυκεν ἡ ἀρτηρία ἡ μεγάλη,
ἡ ὀνομαζομένη πνευματική, ὑπ' ἐνίων δὲ ἀορτή·
αὕτη ἐκπέμπεται κατασπειρομένη εἰς πᾶν τὸ σῶμα 839
τοῦ ζώου, ῥιπίζουσα καὶ ζωογονοῦσα πάντα αὐτοῦ τὰ 5
μόρια.

3 Τὰ μὲν δὴ περὶ τοῦ σχήματος αὐτῆς, καὶ τῶν
8 μορίων ἐκάστου τῆς θέσεως ὧδε ἔχει· τὰ δὲ περὶ τῆς
2 ὅλης αὐτῆς οὐσίας δίδειμι. Σάρξ ἐστὶν ἡ καρδία
σκληρὰ καὶ δυσπαθής, ἐξ ἰνῶν πολυειδῶν συγκει- 10
μένη, διαλλάττουσα ταῖς τῶν μυῶν ἰσὶ. τοῖς μὲν γὰρ
μυσὶ μονοειδής ἐστὶν ἡ τῶν ἰνῶν φύσις, ἡ γὰρ εὐθείας
μόνον ἔχουσι κατὰ [τὸ] μῆκος, ἡ ἐγκαρσίας κατὰ τὸ
πλάτος ἑαυτῶν, ἅμα δὲ ἐκατέρας οὐδεῖς· ἡ καρδία δὲ
καὶ ταύτας ἀμφοτέρας ἔχει, καὶ τρίτας ἐπ' αὐταῖς p. 40

DE
THORACE.
Arteriae
grandis
(vulgo aor-
tae) origo et
functio.

Cordis sul-
stantia, et
fibrae.

2 augeantur. At ex sinistro cordis cavo grandis arteria exoritur,
quae *spirituosa* a nonnullis, et *aorta* vocata est; haec per totum
corpus dissipata vagatur, omnes ejus partes refrigerans vitalique
calore sustentans: †et *venalis arteria* nuncupata, ab asperis per
pulmones divisis aërem trahens et in cordis penetralia refundens.†

3 8 De cordis figura, ejusque partium situ haec disseruimus; totam
2 ejus substantiam † nunc docebimus. Cor est caro dura, noxiis
causis valde resistens, ex varii generis fibris composita, a mus-
culis per fibras differens: muscoli namque unius tantum generis
fibris constant, aut enim rectas tantum secundum longitudinem,
aut transversas secundum latum fibras habent, simul vero utras-
que nullus habere visus est; at cor non ex his utrisque modo,

† Haec aut
in suo cod.
invenit
Crass., aut,
quum ne-
cessaria es-
sent, de suo
inseruit:
desunt in
Ed. 1581.

† De tota
ejus sub-
stantia &c.
Ed. 1581.

3. ἀορτή] ἀορτήν A.

7. Τὰ μὲν δὴ περὶ κ. τ. λ.] Cf.
Gal. p. 437.

9. αὐτῆς] om. G.

ib. δίδειμι] Sic E., ἐφεξῆς δίδειμι
G., διαληπτέον vul.

ib. Σάρξ ἐστὶν κ. τ. λ.] Cf. Gal.
p. 437, 38.

11. ταῖς τῶν μυῶν ἰσὶ] τῶν μυῶν

ταῖς ἰσὶ A., τοῖς τῶν μυῶν ἰσὶ E.,
τῶν μυῶν τῶν ἰσὶ vul.; καὶ κατ'
ἅμφω ταῦτα, κἂν εἰ παραπλήσιος
εἶναι δοκοῖη τοῖς μυσὶν, ἐναργῶς
αὐτὸν διαφέρει G.

12. μυσὶ] om. G.

ib. ἐστὶν] Sic E. G., om. vul.

13. κατὰ [τὸ] μῆκος] Sic G., om.
τὸ vul.; ἑαυτῶν add. G. et inf. om.

DE
THORACE.

Fibrarum
quare tanta
firmitas,

quare tanta
varietas.

Valvula-
rum tricus-
pidum
functio,

3 **λοξάς.** Ἀλλὰ καὶ σκληρότητι, καὶ τόνῳ, καὶ τῇ
συμπάσῃ ῥώμῃ τε καὶ δυσπαθείᾳ, πολὺ παραλλάτ-
τουσιν αἱ τῆς καρδίας ἴνες ἀπασῶν τῶν ἄλλων· οὐ-
δενὸς γὰρ οὕτως ὀργάνου συνεχὲς καὶ σφοδρόν ἐστι
τὸ ἔργον ὥς τῆς καρδίας, ὅθεν εὐλόγως εἰς ῥώμην 5
τε ἅμα καὶ δυσπάθειαν ἢ τοῦ σώματος αὐτῆς οὐσία
4 **παρεσκεύαστο.** Τὸ δὲ πολυειδὲς τῶν ἰνῶν τῆς καρ-
δίας διὰ τὰς κατὰ διαστολὴν κινήσεις αὐτῶν. τῶν
γὰρ εὐθειῶν ἰνῶν ἐνεργουσῶν, ἔλκει· τῶν δὲ ἐγκαρ-
σίων, ἐκκρίνει· ἀμφοῖν δὲ ἐνεργουσῶν καὶ σὺν αὐταῖς 10
9 **τῶν λοξῶν, κατέχει.** Εἰς δὲ τὴν αὐτὴν κατοχὴν συν-
εργοῦσι καὶ οἱ τριγλώχινες ὑμένες, ἀποφράττοντες τὰ
στόματα τῶν ἀγγείων· καὶ οὐ μόνον [συνεργοῦσιν]
εἰς κατοχὴν τοῦ ἐλχθέντος ὑπὸ τῆς καρδίας ὑλώδους 840
πνεύματος, ἀλλ' οὐδ' ἐῶσιν παλινδρομεῖν τὰ ἐλχθέντα 15

3 verum etiam ex obliquis componitur. Quin etiam duritia, tenore,
omnique robore et firmitate, cordis fibrae longe caeteris omnibus
antecellunt; nullius enim instrumenti ita ut cordis assidua est
ac vehemens opera, quare non injuria corporis ejus substantia
4 robusta firmaque facta est. Sed fibrarum est varietas ob mo-
tiones per distentionem compressionemque factas: nam per
rectas attrahit; per transversas expellit; per utrasque obliquis
9 additis retinet. Ad ipsam quoque retentionem tricuspidem mem-
branae, vasculorum oscula obstruentes, faciunt; neque solum re-
tentionem materialis spiritus a corde attracti adjuvant, immo
neque ea quae brevissimo tempore attracta sunt retro effluere

1. **λοξάς]** τὰς λοξάς G. quod
mallem.

ib. Ἀλλὰ καὶ σκληρότητι κ. τ. λ.]
Cf. Gal. p. 438.

2. **συμπάσῃ]** ξυμπάσῃ G.

ib. **πολὺ]** δὴ τι add. G.

ib. **παραλλ.]** παραλάτρουσαι E.

4. **καὶ σφοδρόν]** ἢ σφοδρόν G.

6. **τε ἅμα]** θ' ἅμα G.

7. **παρεσκεύαστο]** Sic E., παρε-
σκενάσθη G., κατεσκεύασται vul.,

κατεσκεύασθαι D.

ib. Τὸ δὲ πολυειδὲς κ. τ. λ.] Cf.
Gal. p. 438.

8. **κατὰ διαστολὴν]** καὶ συστολὴν
add. C., quod mallem.

ib. **κινήσεις]** κινήσης D.

9. **ἐνεργουσῶν]** ἐνεργοῦντων E.

13. **[συνεργοῦσιν]** συνεργοί εἰσιν
vul., συνεργοί E.

15. **ἀλλ' οὐδ' ἐῶσιν]** ἀλλὰ καὶ μὴ
ῥοντων E.; ἐξω add. vul. et inf. om.

Fabr. p. 839, 40.

ἐν ἀκαρεῖ χρόνῳ ἔξω. τὴν προσωνυμίαν δὲ ὑμένες οὗτοι καλοῦνται ἐκ τῆς ὁμοιότητος τῶν τριγλωχίνων, ὅμοιοι γὰρ κατὰ πάντα τοῖς τριγλώχισιν εἰσίν.

DE
THORACE.
et nomen.

- 10 Ἀλλὰ καὶ τὰ ὦτα τῆς καρδίας διὰ ταύτας τὰς αἰτίας γέγονε. κοῖλα γάρ εἰσι καὶ περιφερῆ, καὶ πα- 5
ρακείμενα ἔξωθεν ἑκατέρου τῶν εἰσαγόντων στομάτων τὰς ὕλας, καθάπερ τι ταμείον τροφῆς, ὥς μὴ κινδυνεῦσαί ποτε ῥαγῆναι τὸ ἀγγεῖον, ἐλκούσης ἀθρόως τε καὶ σφοδρῶς τῆς καρδίας, ἀλλ' ἐκ τῆς κοιλότητος
2 τῶν ὠτῶν κατ' ὀλίγον χορηγεῖσθαι. Ἐπιβέβληται 10
δὲ τῇ καρδίᾳ περιλαμβάνων αὐτὴν ὁ περικάρδιος ὕμην, ὥσπερ τις οἶκος ἢ ἔρκος [ἀσφαλὲς], ἐκφυόμενος μὲν ἀπὸ τῆς βάσεως αὐτῆς, στενούμενος δὲ κατὰ βραχὺ, καὶ τελευτῶν ὁμοίως τῇ καρδίᾳ

Cordis au-
ricularum
functio.

Pericardii
figura et
situs ;

permittunt : appellationem autem eam a similitudine tricuspidum telorum adeptae sunt, quibus persimiles ex toto fuerunt.

- 10 Aures praeterea cordis iisdem de causis comparatae fuerunt : etenim cavae rotundaeque sunt, et exterius ostiis humores in cor admittentibus appositae, tanquam alimenti promptuarium, ne unquam, repente contentiusque trahente corde, vasculum disruptionis periculum subeat, sed ex aurium gremio paulatim commeatus
2 subvehatur. Exterius autem cor firmo est opertum membranae involucro, (quae ab hoc *pericardios* [περικάρδιος] Graece vocata est,) instar valli cujusdam domusque munitissimae ; haec a cordis basi incipiens, paulatim arctior est, tandemque una cum corde in

1. χρόνῳ ἔξω] Sic E., τῷ χρόνῳ vul.

ib. τὴν προσωνυμίαν κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 478.

2. οὗτοι] om. E.; τριγλώχινες [-χεισιν A.] add. vul., om. E.

5. κοῖλα γάρ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 481, 82.

ib. παρακείμενα] περικείμενα B.

7. ταμείον] ταμείον G.

ib. κινδυνεῦσαι] κινδυνεύσῃ G.

8. ἐλκούσης] μὲν add. G.

9. σφοδρῶς] ἐνίοτε add. G.

10. Ἐπιβέβληται κ. τ. λ.] Cf.

Gal. p. 488.

12. ὥσπερ τις οἶκος ἢ ἔρκος] Sic E., οἶον οἶκος τις μᾶλλον ἢ ἔρκος G., ὥσπερ τι ἔρκος ἢ οἶκος vul.

ib. [ἀσφαλὲς] Sic G., -λῆς vul.

12, 13. ἐκφυόμενος—αὐτῆς] ὅς ἐκ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἐκφυόμενος ἱκανῶς πλατὺς G.

13, 14. στενούμενος—βραχὺ] εἶτα κατὰ βραχὺ στενούμενος G.

14. καὶ—καρδίᾳ] ὁμοίως αὐτῇ τῇ καρδίᾳ τελευτᾷ G.

ib. τῇ καρδίᾳ] καὶ αὐτὸς pr. vul.

DE
THORACE.

quare tam
longe a
corde distet,

neque plus,

neque
minus;

ejus sub-
stantia
quare ne-
que durior,

καὶ αὐτὸς εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ κώνου, τῷ στέρνῳ
3 συνημμένος. Ἀφέστηκε δὲ ἀπὸ τῆς καρδίας παντα-
χόθεν τοσαύτην εὐρυχωρίαν, ὥς διαστελλομένην αὐ-
τὴν ἱκανῶς ὑποδέχασθαι· εἰ γὰρ ἐπὶ πλεόν ἄφει-
στήκει, ἔβλαπτεν ἂν τοῦ θώρακος τὴν εὐρύτητα 5
ταῖς κατὰ τὰς ἀναπνοὰς εἰσω τε καὶ ἔξω αὐθις φοραῖς
τοῦ πνεύματος· εἰ δ' ὀλίγον ἄφειστήκει ἀπ' αὐτῆς,
ἐστενοχώρει ἂν αὐτὴν ἐν ταῖς μεγάλαις διαστολαῖς p. 41
4 τῆς καρδίας. Ἔστιν μὲν οὖν ἡ οὐσία τοῦ περικαρδίου
χιτῶνος νευρώδης καὶ παχεῖα, μέση καθεστηκυῖα 10
σκληρότητός τε καὶ μαλακότητος· εἰ μὲν γὰρ [σκλη- 841
ρότερος] ἐγένετο, ἔθλα ἂν τῇ γειτνιάσει τὸν πνεύμονα

coni aciem gracilescit, et ossi pectoris (quod sternon [στέρνον]
3 vocatur) conjungitur. A corde vero undique tanto abest spatio,
quantum distento cordi satis esse valeat; quod si longius distaret,
pectoris cavum impediret dum in anhelitu trahitur spiritus ac
redditur; at si minus spatii interesset, ipsum cor, cum latius dis-
4 tenditur, in angustiis versaretur. Membranae hujus substantia
nervosa et crassa est, et inter duritiam mollitudinemque medio-
cris; quoniam si durior esset, vicinitate pulmonem rarum fistu-

1. καὶ αὐτὸς] Sic E.G., om. vul.
ib. εἰς—κώνου] εἰς τινὰ κώνου
κορυφὴν G.

2. συνημμένος] ξυνημμένην G.
ib. Ἀφέστηκε κ. τ. λ.] Cf. Gal.
p. 488.

ib. δὲ ἀπὸ τῆς καρδίας παντα-
χόθεν] γὰρ αὐτῆς πανταχόσε πάμ-
πολυ G.

3. τοσαύτην] ἐντὸς add. G.
ib. εὐρυχωρίαν] Sic E.G., διά-
στασιν vul.; ἑαυτοῦ τε μεταξὺ καὶ
τῆς καρδίας ἀποτεμόμενος add. G.

ib. ὥς] ὅση G.
ib. διαστελλομένην] Sic A.D.G.
M., -λομένη F., et fort. B.E.

4. ὑποδέχασθαι] ὑποδέξεται G.
4, 5. εἰ γὰρ—ἔβλαπτεν ἂν] τὸ γὰρ
ἔτι πλείονα ποιεῖν βλάπτειν ἢν G.

4. ἄφειστήκει] Sic inf. 1. 7., ἀ-

φέστηκεν E., ἀφειστήκει vul.

6. ἔξω αὐθις] Sic E., αὐθις ἔξω G.,
ἔξω vul.

7. πνεύματος] ἀνακειμένην add. G.
ib. ἄφειστήκει ἀπ' αὐτῆς] ἀφέ-
στηκεν ἀπ' αὐτῆς E., ἀπ' αὐτῆς ἀ-
φειστήκει vul.

9. Ἔστιν μὲν οὖν κ. τ. λ.] Cf.
Gal. p. 489.

ib. Ἔστιν μὲν] Sic E., om. μὲν
vul.

11. εἰ μὲν γὰρ] εἰ γὰρ E.
ib. [σκληρότερος] Sic G., σκλη-
ρότης vul.

12. ἐγένετο] Sic E.G., μετέσχε
πλείονος vul.; τοῦ νῦν ὄντος
add. G.

ib. τῇ γειτνιάσει τὸν πνεύμονα]
τὸν πνεύμονα τῇ γειτνιότητι E.

Fabr. p. 840, 41.

σομφόν τε καὶ μανὸν ὄντα· εἰ δ' αὖ [μαλακώτερος] ἦν, ἐθλάτο ἂν ὑπὸ τῶν ὀστέων. διὰ ταῦτα οὖν ὥσπερ τῇ θέσει σύμμετρος, οὕτω καὶ τῇ οὐσίᾳ.

DE
THORACE.
neque mol-
lior.

- 5 Περὶ μὲν τῆς καρδίας, καὶ τῶν ἐξ αὐτῆς ἀγγείων,
καὶ τῶν ἐν αὐτῇ ὥτων, ἔτι τε τῆς οὐσίας αὐτῶν καὶ 5
11 ἐνεργείας, ἱκανὰ ταῦτα· μεταβῶμεν δὲ ἐξηγήσασθαι
τὴν τοῦ πνεύμονος κατασκευὴν, τοὺς μὲν ἀναμιμνή-
σκων, τοὺς δὲ ἀγνοοῦντας ἀνατομῆς διδάσκων.
2 Πλέγμα ἐστὶ καὶ τοῦτο τὸ σπλάγχχνον, ὥσπερ καὶ τὸ
ἥπαρ, ἀγγείων παμπόλλων, μαλακῇ σαρκί, [καθα- 10
περεῖ] στοιβῇ τινι, τὰς μεταξὺ χώρας ἀναπεπληρω-
μένον· ὁρμᾶται δὲ τῶν ἀγγείων τὸ μὲν ἐκ τῆς ἀρι-

Pulmonis
substantia,

et vasa.

losumque collideret; contra si mollior, pectoralium ossium asperitate tunderetur: idcirco ut situ, ita etiam substantia media effecta est.

- 5 Hactenus de corde, vasculisque ab eo prodeuntibus, de auribus, et pericardio membrana, praeterea de horum omnium substantia
11 muneribusque narravimus; in praesentia pulmonis artificium exponamus, [his quidem memoriam refricantes, illos autem, qui
2 anatomiam ignorant, docentes]. Id viscus, [quemadmodum et jecur,] textura quaedam est, ex pluribus vasculis integrata, molli carne, tanquam culcitra, medias plagas infarciens; at vasorum

1. αὖ [μαλακώτερος] ἦν] αὖ μαλακὸς ἦν E., μαλακώτερος G., αὖ μαλακότητος vul.

2. ἐθλάτο ἂν ὑπὸ τῶν ὀστέων] ἦν κίνδυνος—αὐτὸν πείσεσθαι τι ὑπὸ τῶν ὀστέων G.

ib. οὖν] Sic E.G., τοι vul.

3. τῇ θέσει σύμμετρος] ἡ θέσις αὐτοῦ μεταξὺ τῶν ἐναντίων ἐστὶν G.

ib. τῇ οὐσίᾳ] Sic E., ἐστὶν add. vul., ἡ τοῦ σώματος οὐσία τῶν ἄκρων ἐν μέσῳ G.

4. Περὶ] Sic E., ἀλλὰ περὶ vul.

5. ὥτων] καὶ τοῦ περικαρδίου ὑμένος add. C.

6. μεταβῶμεν κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 517.

ib. μεταβῶμεν δὲ ἐξηγήσασθαι] Sic E., ἐξηγητέον δὲ ἤδη καὶ vul.

ib. ἐξηγήσασθαι] τῷ λόγῳ add. G.

7. τὴν τοῦ πνεύμονος κατασκευὴν]

Sic E., κατασκευὴν τὴν τοῦ πνεύμονος vul., τὴν κατασκευὴν αὐτοῦ G.

7, 8. τοὺς—διδάσκων] Sic E., om. vul., τοὺς μὲν ἀνατετμηκότας ἀναμιμνήσκοντας, τοὺς δ' ὅλως ἀγνοοῦντας προδιδάσκοντας G. sententiae forma mutata.

7, 8. ἀναμιμνήσκων—διδάσκων] Sing. pro plur., ipsius Theoph. fort. incuria.

9. Πλέγμα ἐστὶ καὶ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 517.

ib. Πλέγμα] δὴ τι add. G.

ib. ἐστὶ καὶ τοῦτο] καὶ τοῦτό ἐστι G.

10. ἀγγείων παμπόλλων] Sic E.G., ἀγγεία πολλὰ ἔχον vul.

ib. μαλακῇ] μαλακὶ E.

ib. [καθαπερεῖ] Sic G., καθάπερ ἐν vul.

11. ἀναπεπληρωμένον] -μένων E.

DE
THORACE.Pulmonis
fibrae
(vulgo lobi)
quatuor
magnae.Lobi quinti
usus, et
positus.Venae arte-
riosae
(vulgo ar-
teriae pul-
monalis), et
arteriae
venosae
(vulgo ve-
nae pulmo-
nalis)
functio.

στερᾶς κοιλίας τῆς καρδίας, τὸ δὲ ἐκ τῆς δεξιᾶς, τὸ
δὲ ἐκ τοῦ φάρυγγος, ἔπειτα ἐντεῦθεν προϊόντα
3 κατασχίζεται τρόπον ὁμοιότατον ἅπαντα. Σχίζεται
δὲ ὁ πνεύμων εἰς λοβοὺς τέσσαρας, ὧν δύο μὲν καθ'
ἐκάτερον μέρος οἱ μεγάλοι, πέμπτος δ' ὁ μικρὸς ἐν 5
τοῖς δεξιοῖς· ὁ γὰρ πέμπτος καὶ μικρὸς ἐστίν, καὶ οὐ
διὰ τὴν ἀναπνοὴν γέγονεν, ἀλλ' εἰς ὑπηρεσίαν τῆς
κοιλῆς φλεβὸς, ἀπὸ τοῦ διαφράγματος ἄχρι τοῦ τῆς
4 καρδίας ὡτὸς ἐκτεταμένος. Παράκεινται δὲ τῇ τρα-
χείᾳ ἀρτηρία, κατασπειρόμεναι εἰς τὸν πνεύμονα ἑκα- 10
τέρωθεν, αἱ λοιπαὶ δύο, καὶ αὗται κατασπειρόμεναι
σὺν αὐτῇ εἰς αὐτὸν τὸν πνεύμονα· ἡ μὲν φλέψ ἀρτη-
ριώδης ἐξάγουσα ἀπὸ τῆς δεξιᾶς κοιλίας τὸν τῆς
καρδίας αἷμα καὶ προσάγουσα τῷ πνεύμονι, ἡ δὲ 842
ἀρτηρία φλεβώδης ἀπάγουσα τὸ ἐκ τῆς τραχείας 15
ἀρτηρίας πνεῦμα εἰς τὴν ἀριστερὰν κοιλίαν τῆς καρ-

unum ex sinistra cordis cella, alterum ex dextera, tertium ex
faucibus prodit, igitur his de locis prodeuntia modo quam simil-
3 limo omnia in ramos sparguntur. In quatuor fibras pulmo ipse
dividitur, quarum duae utraque ex parte magnae sunt, quinta in
dexteriore parte; [quinta enim parva est, et] non spiritus causa
creata est, sed ut cavae venae, a transverso discrimine ad cordis
4 usque aurem porrecta, servitio esset. Verum prope asperam arte-
riam reliqua duo vasa collocantur, per pulmonem utrinque divisa,
unaque cum ipsa aspera arteria per totum id viscus ramorum
serie distributa; arterialis quidem vena ex dextro cordis sinu
sanguinem hauriens in pulmonem rigat, venalis vero arteria ex
aspera spiritum abducens in sinistrum cavum cordis impellit.

2. τοῦ φάρυγγος] τῆς φάρυγγος
E.G.; vide sup. ad p. 91. l. 12.

3. Σχίζεται κ. τ. λ.] Cf. Gal. p.
517, 18.

ib. ἔπειτα ἐντεῦθεν] Sic E., ἔ-
πειτ' ἐντεῦθεν G., ἐντεῦθεν οὖν vul.

4. καθ' ἐκάτερον μέρος] ἐν ἑκα-
τέρῳ μέρει G.

6. ὁ γὰρ πέμπτος καὶ μικρὸς ἐστίν
καὶ] Sic E., om. vul.

7. ὑπηρεσίαν] ἔδραν τέ τινα καὶ
οἷον ὑποστόρεσμα G.

13. τῆς καρδίας] Sic A.D.M.,
om. τῆς B.F. et fort. E.

15. φλεβώδης] ἡ φλέψ E.
ib. ἀπάγουσα] Sic E., ἐπάγ. vul.

Fabr. p. 841, 42.

5 δίας. Αὕτη δὲ ἡ τραχεῖα ἀρτηρία λαμβάνει τὸν
 ἔξωθεν ἀέρα, διαστελλομένου τοῦ πνεύμονος, ὑπὸ τῶν
 ῥινῶν καὶ τοῦ φάρυγγος. ὁ γὰρ θώραξ ὄργανόν ἐστι
 ψυχικόν, κινούμενον μὲν κατὰ προαίρεσιν τὴν κατὰ
 τόπον κίνησιν κατὰ διαστολὴν καὶ συστολὴν ὑπὸ 5
 6 μυῶν καὶ νευρῶν. Διεστάλη τοιγαροῦν ὁ θώραξ, p. 42
 ἐπηκολούθησε δὲ, τῇ τοῦ κενοῦ ὑποχωρήσει συνδια-
 7 σταλεῖς, καὶ ὁ πνεύμων. Κινεῖται δὲ ἡ καρδία κατὰ
 διαστολὴν καὶ συστολὴν, ἀλλὰ φυσικῶς· σὺν αὐτῇ
 δὲ καὶ αἱ τοῦ σώματος ἀρτηρίαι πλείσται καὶ αὗται 10
 κατὰ διαστολὴν καὶ συστολὴν ἴσως τῇ καρδίᾳ κατὰ
 8 πάντα καὶ φυσικῶς. Τοῦ δὲ πνεύμονος ἡ κίνησις
 οὔτε φυσικὴ ἐστίν, οὔτε προαιρετικὴ· κατὰ συμβε-
 9 βηκὸς γὰρ κινεῖται, καὶ οὐ καθ' αὐτόν. Ἔλκεται οὖν
 ὁ ἔξωθεν ἀὴρ ὑπὸ τοῦ πνεύμονος διασταλέντος· αὕτη 15
 δὲ ἡ εἴσω φορὰ τοῦ πνεύμονος ὀνομάζεται εἰσπνοή.
 10 Διακρίνεται δὲ ὁ ἐλχθεὶς ἀὴρ ἐν τῷ πνεύμονι, καὶ ὁ
 μὲν καθαρώτατός τε καὶ χλιαρὸς ἔλκεται αὐθις ὑπὸ

DE
THORACE.Thoraci
motum esse
volun-
tarium,cordi natu-
ralem,pulmoni
neque na-
turalem
neque vo-
luntarium.Inspiratio
quid ;expiratio
quid ;

5 At ipsa aspera per nares faucesque extrinsecus animam, dum
 pectus dilatatur, exhaurit : pectus namque animabile (ut ita
 dicam) instrumentum est, locali motu secundum electionem per
 6 musculos et nervos dilatando contrahendoque agitatum. Igitur
 pectus dilatatur, pulmo pariter distentus, ut vacuo succedat, con-
 7 sequitur. Caeterum cor distensione contractioneque, [sed] natura
 movetur ; cum ipso vero corporis arteriae pleraeque et ipsae dila-
 tatione compressioneque modo prorsus assimili vi naturae agi-
 8 tantur. Sed pulmonis motus neque natura, neque electione per-
 9 ficitur ; siquidem ex accidente, non per se movetur. Itaque ex-
 trinsecus aër dilatato pulmone attrahitur ; idque *inspiratio* nomi-
 10 natur. Tractus autem aër dividitur, mundissimus enim ac
 tepidus iterum a corde totiusque corporis arteriis ex pulmone

3. θώραξ] θυγάτερ A.

4. μὲν κατὰ] Sic E., κατὰ vul.

13. προαιρετικὴ] προαιρεταὶ B.

DE
THORACE.

Respiratio
quid ;

quid difflla-
tio, seu in-
sensibilis
perspiratio.

Respiratio-
nis tres esse
species, na-
turalem, ve-
hementem,
et vehemen-
torem.

Naturalis
respiratio
quomodo
fiat ;

τῆς καρδίας καὶ τῶν ἀρτηριῶν ὅλου τοῦ σώματος
ἀπὸ τοῦ πνεύμονος διὰ τῆς φλεβώδους ἀρτηρίας, ὃ
δὲ λιγνυώδης καὶ περιττωματικὸς ἐκπέμπεται διὰ τῆς
τραχείας ἀρτηρίας καὶ τῶν ῥινῶν ἔξω· [αὕτη δὲ ἡ]
11 φορὰ ἐκπνοὴ ὠνόμασται. Τὸ δὲ τῆς εἰσπνοῆς καὶ 5
ἐκπνοῆς σύνθετον ἀποτελεσμα ἀναπνοὴ ὀνομάζεται·
διαπνοὴ δὲ, ἡ ἐν ὅλῳ τῷ σώματι διὰ τῶν ἀρτηριῶν 843
γινομένη εἰσπνοὴ, καὶ ἐκπνοὴ διὰ τῶν ἀδήλων πόρων.
12 Τῆς δὲ ἀναπνοῆς εἰσιν εἶδη τρία· ἡ μὲν γάρ ἐστιν
ἀβίαστος, ἡ δὲ βιαστική, ἡ δὲ μᾶλλον ἔτι βιαστική. 10
13 Ἀβίαστος μὲν οὖν ἐστιν ἀναπνοὴ ἡ κατὰ φύσιν γινο-
μένη· βιαστὴ δὲ, ὅταν ᾗτοι διὰ δρόμον, ἢ διὰ παλαί-
στραν, ἢ διὰ νόσον τραχυτέραν τοιαύτη γένηται· ἔτι δὲ
μᾶλλον, ὅταν διὰ τινα χρεῖαν ἀναγκαίαν ἀναγκάζεται
ὁ ἄνθρωπος κατέχειν τὸ πνεῦμα, ὥς ἐπὶ τῶν ψαλλόν- 15
14 των καὶ τῶν νηχομένων. Γίνεται δὲ ἡ μὲν ἀβίαστος
ἀναπνοὴ ὑπὸ τοῦ διαφράγματος μόνου πρὸς τὴν ἰδίαν

per arteriam venalem attrahitur, fuliginosis autem atque excre-
mentis affluens per asperam arteriam naresque redditur; id ex-
11 piratio vocatum est. Sed quod inspiratione expirationeque com-
ponitur ἀναπνοὴν Graeci, spirationem nostri appellaverunt; at
διαπνοὴ (Latine difflatio) ea est quae toto corpore ab arteriis
12 per sensum latentia itinera fit inspiratio et expiratio. At spira-
tionis tres species sunt; prima est non coacta, altera coacta,
13 tertia adhuc coacta magis. Non coacta ea est quae vi tantum
naturae efficitur; coacta, quando cursu, lucta, aut vehementiore
morbo talis redditur; adhuc vero magis cogitur, cum hominem
interdum diutius spiritum continere necesse fuerit, ut canentibus
14 aut natantibus accidit. Non coacta spiratio per solum transver-
sum septum ad proprium principium contractum pectusque dis-

4. [αὕτη δὲ ἡ] Sic sup. p. 103.
l. 15., ἡ αὕτη E., ἡ τοιαύτη δὲ vul.
An ἡ ἔξω φορὰ, ut sup. ἡ εἴσω
φορὰ?

8. διὰ τῶν] Sic E., ἐκ τῶν vul.
10. βιαστική] Sic E., βιαστὴ vul.
ib. μᾶλλον ἔτι βιαστική] om.
μᾶλλον E., om. βιαστική vul.

Fabr. p. 842, 43.

DE
THORACE.quomodo
vehemens,
quomodo
vehemen-
tior.

ἀρχὴν συστέλλομένου καὶ διαστέλλοντος τὸν θώρακα.
 15 Ἡ δὲ βιαστὴ ἀναπνοὴ γίνεται ὑπὸ τοῦ διαφράγματος,
 16 συνεργούντων καὶ τῶν μεσοπλευριτῶν μυῶν. Ἡ δὲ
 τῶν ψαλλόντων καὶ τῶν νηχομένων ἀναπνοὴ γίνεται
 ὑπὸ τοῦ διαφράγματος καὶ τῶν μεσοπλευριτῶν μυῶν 5
 τῶν ἔξω καὶ τῶν μεγίστων τῶν ἀνασπώντων [τὰς]
 ὠμοπλάτας· οἱ γὰρ ἔσω μεσοπλεύριοι συστέλλουσι
 τὸν θώρακα, ὁ δὲ θώραξ συστέλλόμενος ὑποπιέζει p. 43
 τὸν πνεύμονα, θλίβων αὐτὸν καὶ περιστέλλων, ὥσπερ
 ὑπὸ χειρῶν σπογγίαν τις ἐκπιέζων, καὶ ἀποπέμπων 10
 τὸ πνεῦμα ἔξω τὸ ἐλχθὲν ἐκ τοῦ ἔξωθεν ἀέρος πάλιν
 ἐπὶ τὰ ἐκτὸς διὰ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ ὅθεν εἰσῆλθεν, ἐξε-
 χόμενον δὲ τὸ πνεῦμα ποιεῖ τὴν ἐκπνοήν.

12 Ἐπεὶ δὲ ὁ ἄνθρωπος καὶ φωνεῖ καὶ διαλέγεται,
 πᾶν δὲ ἀποτέλεσμα τῶν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ γινομένων 15
 ὑπὸ αἰτίων γίνεται, τὸ δὲ αἷτιον τετραχῶς, ἢ ποιη-
 τικόν, ἢ ὀργανικόν, ἢ ὑλικόν, ἢ τελικόν· εἴη ἂν τῆς

Omnium
rerum cau-
sas quadri-
partitas es-
se, efficien-
tem, forma-
lem, ma-
terialem,
finalem.

15 tendens absolvitur. Coacta vero per septum [fit], intercostalibus
 16 musculis adjuvantibus. Sed canentium atque natantium [spiratio]
 per septum et costales exteriores musculos perque maximos
 scapulas attollentes efficitur; siquidem interni intercostales mus-
 culi pectus contrahunt, contractum pectus pulmonem urgens et
 undique coactans deprimit instar manuum spongiam comprimen-
 tium, atque ita spiritus ab externo aëre abductus emittitur [per
 eandem qua intraverat viam], qui exiens expirationem facit.

12 Verum enimvero quoniam homo et vocalis est et sermocinatur,
 quicquid autem in homine fit causas habet, causaque quadripartita
 est, aut enim effectrix, aut instrumentaria, aut materia, aut

4. ἀναπνοὴ γίνεται] Sic E., om. vul.

5. μεσοπλευριτῶν] μεσοπλευρη-
τῶν E., πλευριτῶν vul.

6. [τὰς] τοὺς vul., et inf. p. 122.

1. 12.; τὰς inf. p. 117. l. 8., et
duodecies.

9. ὥσπερ] Sic E., ὃν τρόπον vul.

10. σπογγίαν τις ἐκπιέζων] Sic

E., τις ἐκπιέζει σπογγίον vul., τις
ἐκπιέζει σπογγίαν B.

ib. ἀποπέμπων τὸ πνεῦμα ἔξω]

Sic E., τὸ πνεῦμα ἔξω ἐκπέμπει vul.

11. ἔξω] An om., quum ἐπὶ τὰ
ἐκτὸς proxime sequatur?11, 12. πάλιν—εἰσῆλθεν] Sic E.,
om. vul.

DE
THORACE.

Causam ef-
ficientem
esse vel
proximam,
vel longin-
quiore.

Asperae ar-
teriae (vul-
go tracheae)

* instru-
mentum—
communi.
Sic Ed. 1581,
om. Edd.
1537, 1540,
et Fabr.

ἐν ἀνθρώπῳ φωνῆς ποιητικὸν μὲν αἷτιον ὁ ἐγκέφαλος, 844
κινῶν τὸν θώρακα προαιρετικῶς· (προσεχὲς μὲν οὖν
αἷτιον τῆς φωνῆς ὁ ἐγκέφαλος· τὸ γὰρ πόρρω αἷτιον ἢ
ψυχῇ, κελεύουσα τὸν ἐγκέφαλον κινῆσαι τὸν θώρακα.
ἔπειτα τὸ ποιητικὸν αἷτιον διττῶς λέγεται, τὸ μὲν προσ- 5
εχῶς, τὸ δὲ πόρρω, εἴη δ' ἂν ἐνταῦθα, ἐπὶ τῆς φωνῆς
δηλαδὴ, ἔτι πορρωτέρω ποιητικὸν αἷτιον, τοῦτο δέ
ἐστὶν ἢ πάντων αἰτία καὶ συνεκτικὴ τοῦ Θεοῦ σοφία,
ἢ οὕτως δημιουργήσασα καὶ κατασκευάσασα τοῦ ἀν-
θρώπου τὰ μόρια·) ὑλικὸν δὲ, τὸ ἔξω φερόμενον 10
πνεῦμα τῆς ἐκπνοῆς· ὀργανικὸν δὲ, ἢ τραχεῖα ἀρτηρία
καὶ ὁ κοινὸς χιτὼν αὐτῆς καὶ τοῦ στομάχου· καὶ
τελικὸν δὲ, αὐτὴ ἢ φωνή.

13 Ἡ δὲ τραχεῖα ἀρτηρία καὶ βρόγχος καλεῖται, διὰ
2 τὸ ἐκ πολλῶν βρογχίων συγκεῖσθαι. Βρόγχια δέ 15
ἐστὶ σώματα χονδρώδη κύκλῳ παραπλήσια· καὶ

finis; ideo in homine vocem cerebrum facit, pectus motu volun-
tatis attollens; (igitur proxima vocis causa cerebrum est; lon-
ginquior vero est anima, cerebro motum pectoris imperans:
deinde quoniam efficiens causa bifariam dicitur, una prope, altera
procul, erit utique et hoc loco longinquissima vocis causa, om-
nium causa contentrixque omnium Divina sapientia, quae ita
humana membra condidit et fabricata est;) at vocis materia spi-
ritus est per expirationem ejectus; *instrumentum est aspera
arteria cum tunica ipsius gulaeque communi; finis autem ipsa-
met est vox.

13 Aspera quidem arteria et *bronchus* nominatur, quia ex multis
2 bronchiis componitur. Bronchia vero corpora sunt cartilaginea
circuli imaginem referentia; atque ut multi compositi circuli

2. προσεχὲς μὲν οὖν αἷτιον] προ-
αίτιος δὲ E.

3. τῆς φωνῆς] Sic E., om. vul.

4. τὸν ἐγκέφαλον κινῆσαι] Sic E.,
τῷ ἐγκεφάλῳ κινεῖν vul.

5. ἔπειτα τὸ] τὸ γὰρ E.

5—7. διττῶς—αἷτιον] ἢ προσεχὲς
ἐστὶν ἢ πόρρω ἢ ἔτι πορρωτέρω E.

7. πορρωτέρω] Sic E., πορρω-
τάτω vul.

ib. τοῦτο δὲ ἐστὶν] Sic E., om. vul.

8. ἐστὶν] ἐστὶ E.

9. δημιουργήσασα] δημιουργ. B.

12. καὶ τελικὸν] Sic E., om.

καὶ vul.

14. Ἡ δὲ] Sic E., ἡ μέντοι vul.

Fabr. p. 844, 45.

DE
THORACE.
nomina.Bronchio-
rum circu-
lum non
esse totum
cartilagi-
nosum,

et quare.

Oesopha-
gum et tra-
cheam com-
muni tunica
committi.

καθάπερ πολλοὶ κύκλοι συνελθόντες καὶ μιγέντες
πρὸς ἀλλήλους κατὰ μῆκος κύλινδρον ἀποτελοῦσιν·
οὕτως καὶ ἡ τραχεῖα ἀρτηρία, καθ' ἃ μὲν ἐκ πολλῶν
βρογχίων συντεθέντων ἀποτελεῖται, βρόγχος καλεῖται·
3 καθ' ἃ δὲ ἐκ πολλῶν κύκλων, κύλινδρος. Οὐκ ἔστι 5
δὲ ὅλος ὁ κύκλος τῶν βρογχίων χόνδρος, τὸ γὰρ
ὅπισθεν μέρος αὐτῶν τὸ παρακείμενον τῷ οἰσοφάγῳ
νευρώδές πῶς ἐστίν· ὥς εἶναι τοὺς κύκλους πάντας
κατὰ μὲν τὰ ἔμπροσθεν καὶ πλάγια χόνδρους, κατὰ
δὲ τὰ ὅπισθεν νευρώδεις, διὰ τὸ μὴ θλίβειν τὸν 10
4 οἰσοφάγον. Συνήπται δὲ ὁ τε στόμαχος καὶ ἡ τρα- 845
χεῖα ἀρτηρία διὰ τινος χιτῶνος ἐνὸς κοινου ὑπαλεί-
φοντος αὐτὰ ἔσωθέν τε καὶ ἔξωθεν, καὶ διὰ τοῦτο ἐν p. 44
ταῖς καταπόσεσι κατασπωμένου τοῦ οἰσοφάγου, ἀνα-
5 σπᾶται ὁ λάρυγξ. Ἔστι δὲ ὁ χιτῶν οὗτος τὴν οὐ- 15
σίαν λεπτὸς, καὶ πυκνὸς, καὶ συμμέτῳς ξηρός· εἰ γὰρ

inter seseque in longitudinem implicati eam figuram quae cy-
linder dicitur constituunt; ita etiam aspera arteria, quatenus ex
multis compositis bronchiis integratur, *bronchi* vocabulum con-
sequitur; quatenus vero ex multis circulis, *cylinder* appellatur.

3 Non est autem totus bronchiorum circulus cartilago, posterior
enim ipsorum pars gulae adhaerescens nervea est; adeo ut omnes
circuli oblique et a lateribus cartilaginosi, secundum posteriora
4 vero nervi natura praediti sint, ne gulam duritia collidant. Gula
autem et aspera arteria una quadam communi tunica, ipsas intus
extraque involvente, committuntur, idque in causa est ut devo-
5 rando dum gula detrahitur, guttur ascendat. Substantia tenui,
et densa ea membrana est, et moderate sicca; nam si rarior esset,

2. πρὸς ἀλλήλους] Sic E., ἀλ-
λήλοις vul.

5. Οὐκ ἔστι κ. τ. λ.] Cf. Gal.
p. 530.

7. παρακείμενον] περικείμενον B.

8. πῶς ἐστίν] πῶς ἐστίν E., om.
πῶς vul.

11. Συνήπται κ. τ. λ.] Cf. Gal.

p. 532.

15. Ἔστι δὲ κ. τ. λ.] Cf. Gal.

p. 534, 35.

16. λεπτὸς] ἄμα add. G.

ib. πυκνὸς] ποικνὸς E.

ib. συμμέτῳς] μετρίως G.

ib. εἰ γὰρ ἀραιὸς ἦν] ἀραιὸς δ'

εἴπερ ἐγένετο G.

DE
THORACE.

Haec tunica
si rarior es-
set, raucam
vocem effi-
ceret; si
aridior, as-
peram:

quod grui-
bus fit.

ἀραιὸς ἦν, ἐτοίμως [ἂν ἐδέχετο] ρεύματα, καὶ διά-
βροχος γενόμενος βραγχώδη τὴν φωνὴν ἀπετέλει· εἰ
δὲ πάλιν ξηρότερος τοῦ συμμέτρου, κακόφωνος ἂν
ἐγίνετο ὁ ἄνθρωπος· πολλάκις γὰρ ἐν διακαέσι πυρε-
τοῖς ἀναξηρανομένων τῶν ὑπὸ τὴν φάρυγγα καὶ τὴν 5
τραχείαν ἀρτηρίαν, τὰς ὑπὸ τοῦ Ἱπποκράτους κλαγ-
γώδεις ὠνομασμένας φωνὰς γίνεσθαι συμβαίνει.
6 Οὕτως δὲ καὶ τοῖς ζώοις ὅσα μακρὸν ἱκανῶς ἔχει
τὸν τράχηλον καὶ [ξηροὺς] τοὺς χόνδρους, καθάπερ
γέρανοι καὶ τὰ ὅμοια· καὶ γὰρ καὶ περὶ τούτων 10
φησὶν Ὅμηρος,

“Κλαγγηδὸν δὲ πέτονται ἐπ’ ὠκεανοῖο ῥοάων.”

facile fluxionibus vexaretur, et humidior reddita raucam vocem
efficeret; item si aridior, asperam vocem homo ederet; siquidem
in ardentioribus febribus plerumque sedibus circa fauces asperam-
que arteriam arefactis, *clangorosas* (ut ita dicam) ab Hippocrate
appellatas [*Praedict.* lib. i. T. I. p. 159, 160; *Coac. Praenot.* T. I.
6 p. 246.] voces fieri necesse est. Atque ita in animalibus procerum
collum aridasque cartilagines habentibus, ut gruihus et id genus
aliis, fieri contingit; quare de his cecinit Homerus (II. γ. 5.),

“Cum clangore volant liquidi super aequoris undas.”

1. ἐτοίμως ἂν ἐδέχετο ρεύματα]
τὴν τε πρὸς τὸν ὑποκείμενον χόνδρον
οὐκ ἂν ἀπέκλειε τῶν διαρρεόντων
ὕγρων ὁμιλίαν G.

ib. [ἂν ἐδέχετο] ἀνεδέχετο vul.

1, 2. καὶ—ἀπετέλει] αὐτός τ’ ἂν
ῥαδίως διαβρεχόμενος βραγχώδη τὴν
φωνὴν ἀπειργάζετο G.

2—4. εἰ δέ—ὁ ἄνθρωπος] δι’ αὐτὸ
γάρ τοι τοῦτο καὶ ξηρὸς συμμέτρως
ἐστίν· ἄμεινον γὰρ ἤχει τὰ ξηρότερα
τῶν διαβρόχων, ὥσπερ γε καὶ τὰ
τελείως ξηρὰ κακοφωνότερα τῶν
συμμέτρως ξηρῶν G.

4. πολλάκις γὰρ ἐν] ἐν μὲν γε G.

ib. διακαέσι] τοῖς περικαέσιν ἁ-
πασι G.

5. ἀναξηραίν.] ἰσχυρῶς ἀναξ. G.

ib. ὑπὸ τὴν] κατὰ τὴν G.

ib. τὴν φάρυγγα] Vide sup. ad
p. 91. l. 12.

6. τραχείαν] om. G.

ib. τοῦ Ἱπποκράτους] τοῦ om. G.

ib. κλαγγώδεις ὠνομασμένας φω-
νὰς] κλαγγ. ὠνομασμένας φωνὰς A.,
ὠνομαζόμενας φωνὰς κλαγγ. G.

7. γίνεσθαι] γίγνεσθαι G.

8. Οὕτως δὲ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 535.

ib. Οὕτως δὲ καὶ] οὕτω δὲ καὶ G.

ib. ἱκανῶς] Sic E. G., om. vul.

9. [ξηροὺς] Sic C. G., σκληροὺς vul.

ib. καθάπερ γέρανοι καὶ τὰ ὅμοια]
Sic E., ὥσπερ καὶ αἱ γέρανοι G.,
συμβαίνει γίνεσθαι οἷον γεράνοις καὶ
τοῖς ὁμοίοις vul.

10, 11. καὶ—Ὅμηρος] Sic E., καὶ
γὰρ περὶ τούτων διὰ τοῦθ’ Ὅμηρος
ἔγραψε G., καὶ γὰρ φησιν Ὅμηρος
περὶ τούτων vul.

10. περὶ τούτων] περὶ τούτω E.

12. Κλαγγηδὸν δὲ] κλαγγῇ ταί
γε G. Hom.

Fabr. p. 845. 46.

7 Ἀποδέδεικται δὲ μὴ δύνασθαι γενέσθαι φωνὴν ἄνευ
 τοῦ στενωθῆναι τὴν διέξοδον τοῦ λάρυγγος, ἀθροωτέ-
 ραν δὲ γενέσθαι καὶ τὴν προσβολὴν τοῦ πνεύματος·
 εἰ γὰρ ἀτρέμα τὸ πνεῦμα ἔξω φέροιτο, τὴν χωρὶς
 ψόφου συντελουμένην ἀποτελέσει φωνήν· εἰ δὲ 5
 ἀθρόως τε καὶ σφοδρῶς, τὴν μετὰ ψόφου ἐκπνοὴν
 8 ἀπεργάσεται, ὅπερ ἐστὶν τὸ στενάζειν. Ἵνα δὲ φω-
 νήσῃ τὸ ζῶον, δέεται μὲν πάντως καὶ τῆς κάτωθεν 846
 ἄνω φορᾶς ἀθροωτέρας, καὶ τῆς κατὰ τὸν λάρυγγα
 διεξόδου στενωτέρας, κατὰ βραχὺ δὲ ἐκ τοῦ στενοῦ 10
 14 ἀνευρυνομένης· ὅπερ ἐργάζεται ἡ ἐπιγλωττίς. Ἔστι

DE
 THORACE.
 Si tarde spi-
 ritus emit-
 tatur, effla-
 tionem sine
 voce effici;
 si celeriter,
 suspirium.

Epiglottidis
 functio.

7 Ostensum est praeterea [inf. §. 8.] vocem formari non posse nisi transitus gutturis arctetur, occursusque exeuntis spiritus vehementior repentinusque sit; nam si tarde spiritus emittatur, efflationem sine strepitu edet; quod si celeriter et repente, cum strepitu efflationem faciet, quod *suspirium* dicitur. Ut vero vocem animal efformet, aëris ab inferioribus sursum versum prorsus vehementiore motu, transituque per guttur indiget angustiore quidem, sed paulatim ab angusto in latius se pandente; quod praestat vocata 14 epiglottis. Est autem epiglottis corpus cartilagosum, guttur

1. Ἀποδέδεικται κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 561, 62.

2. τοῦ λάρυγγος] om. G.
 ib. ἀθροωτέραν] Sic D.M., ὠθρο-
 ωτέραν F. et fort. A.B.E.

2, 3. ἀθροωτέραν—πνεύματος] εἰ γὰρ ἀναπεπταμένη τελέως εἴη σύμ-
 πασα, κεχαλασμένων μὲν τῶν πρῶ-
 των δυοῖν χόνδρων καὶ διεστώτων
 ἀπ' ἀλλήλων, ἀνεωγμένου δὲ τοῦ
 τρίτου, μήποτ' ἂν δύνασθαι γενέσθαι
 φωνήν G.

3. προσβολήν] διέξοδον E.

4. εἰ γὰρ] ἀλλ' εἰ μὲν G.

5. ἀποτελέσει] om. G.

ib. φωνήν] ἐκπνοήν C.G., quod
 mallet, quum vox vix formari
 possit sine strepitu.

6, 7. τὴν—στενάζειν] τὸ καλού-
 μενον στενάζειν γιγνόμενον G.

6. μετὰ] κατὰ D.

7. Ἵνα δὲ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 562.

ib. φωνήσῃ] φωνήσει A.B.

8. δέεται μὲν] δείσθαι G.

9. ἄνω] om. G.

ib. καὶ τῆς] δείσθαι δ' οὐδὲν ἡτ-
 τον ταύτης pr. G.

10. στενωτέρας] στενωτέρας G.

ib. κατὰ βραχὺ] ἀλλὰ κατὰ βραχὺ
 μὲν ἐξ εὐρέος εἰς στενὸν ἀγομένης
 pr. G.

11. ἀνευρυνομένης] πάλιν εὐρ. G.

ib. ὅπερ—ἐπιγλωττίς] ὅπερ ἀκρι-
 βῶς ἐργάζεται τουτὶ τὸ σῶμα τὸ
 προκείμενον ἐν τῷ λόγῳ νῦν, ὃ δὴ
 γλωττίδα τε καὶ γλωσσιν ὀνομάζω
 λάρυγγος G.

ib. ἐργάζεται] τοῦτο τὸ ἔργον
 add. E.

DE
THORACE.

Gutturis
(vulgo la-
ryngis) car-
tilagines.

Guttam aut
micam in
laryngem
illapsam
grave in
ferre peri-
culum.

δὲ ἡ ἐπιγλωττὶς σῶμα χονδρῶδες, ἐπιπωμάζον τὸν
λάρυγγα· ὁ γὰρ σύμπας λάρυγξ σύγκειται ἐκ τριῶν
χόνδρων, ὧν πρῶτός ἐστιν ὁ θυρεοειδής, δεύτερος δὲ
2 ὁ ἀκατονόμαστος, τρίτος δὲ ὁ ἀρυταινοειδής. Διήρ-
θρῶνται δὲ πρὸς ἀλλήλους, οἷον χόνδροι, συνδεόμενοι 5
διὰ μυῶν καὶ νεύρων, πρὸς τὸ ἀνοίγεσθαι τὸν λάρ-
υγγα καὶ κλείεσθαι. ἀνοίγεται μὲν γὰρ ἐν ταῖς
ἀθρόαις ἐκπνοαῖς ὑπὸ τῶν ἔξω μυῶν, διὰ πλείστου
πνεύματος βαρεῖάν τε καὶ μεγάλην τὴν φωνὴν ἐργαζό-
μενος· σφαλίζεται δὲ παντελῶς ὑπὸ τῆς ἐπιγλωττίδος 10
ἐν ταῖς καταπόσεσιν, ἵνα μὴ ἀθρόως θάνατος κατα- p. 45
3 λάβῃ τὸ ζῶον. Ταῦτα τῆς ἀφάτου τοῦ Θεοῦ σοφίας
τὰ δημιουργήματα. πολλάκις γὰρ, ὑστερησάσης τῆς
ἐπιγλωττίδος κλείσαι, ὑγρότης τοῦ ποτοῦ παραδρα-
μοῦσα κερχνεῖν ἀναγκάζει τὸν ἄνθρωπον, ὥς ῥηχθῇ- 15
ναι τοὺς ὀφθαλμοὺς τῇ βίᾳ τοῦ ἐμπεσόντος, καὶ προ-

contegens; totum enim guttur ex tribus cartilaginibus constat,
quarum prima [θυρεοειδής] thyreoides (hoc est, clypeo similis)
dicitur, altera nomine carens, tertia [ἀρυταινοειδής] arytaenoides (id
2 est, situlae assimilis.) Inter se vero, utpote cartilagines, nervis
musculisque revinctae committuntur, ad claudendum ac reseran-
dum guttur: in subitis enim efflationibus guttur ab exterioribus
musculis aperitur, per plurimum spiritum gravem ingentemque
vocem efficiens; penitus autem ab epiglottide occluditur dum
3 aliquid devoratur, ne repentina morte animal intereat. Haec
sunt inenarrabilis Dei sapientiae opera: nam saepius, epiglottide
lentius claudente, inter bibendum humor illapsus sreatum citat,

1. ἐπιπωμάζον] ἐπιπωμάζων E.

8. πλείστου] πλείστον E.

10. σφαλίζεται] Sic E., κλείεται
vul.

11. καταπόσεσιν] Cum C. post
καταπόσεσιν levius interpunxi, vul.
plenius.

12. τῆς] Sic E., vul. τὰ τῆς et
om. τὰ inf.

ib. τοῦ Θεοῦ] Sic E., om. τοῦ vul.

ib. σοφίας] δημιουργίας E.

13. τὰ δημιουργήματα] Sic E.,
om. τὰ vul., δημιουργήματα A.B.

14. τοῦ ποτοῦ] Sic E., ἐν ποτῶ vul.
ib. παραδραμοῦσα] περιδραμοῦσα

B. ut inf. p. 111. l. 1.

15. ῥηχθῆναι] Sic E., ῥήγνυσθαι
vul.

16. τοὺς ὀφθαλμοὺς] Hic E., post
ἐμπεσόντος vul.

Fabr. p. 846, 47.

πετεῖς γίνεσθαι· εἰ δὲ ψῖξ παραδράμη, αἰφνίδιον ἐπάγει θάνατον.

DE
THORACE.De laryngis
cartilagine
prima, seu
thyreoide;

- 4 Ἐπέλθωμεν οὖν ἐξηγήσασθαι περὶ τῶν τριῶν
χόνδρων τοῦ λάρυγγος τό τε σχῆμα καὶ τὴν ἐνέρ-
15 γειαν αὐτῶν, ἀπὸ τοῦ πρώτου ἀρξάμενοι. Ἔστιν οὖν 5
ὁ μὲν πρῶτος χόνδρος θυρεοειδής, κείμενος ἔμπροσ- 847
θεν τοῦ τραχήλου καὶ κάτω τῆς γένυος, ὅστις καὶ
φαίνεται καὶ καλεῖται τετράπλευρος, θυρεῶ παρα-
πλήσιος τῷ σχήματι, ἐξ οὗ καὶ τὴν προσωνυμίαν
2 ἐκτέησατο, ἔοικε γὰρ θυρεῶ. Ὁ δὲ δεύτερος ὀπισθεν 10
καὶ ἔσω κείται, προσψαύων τῷ στομάχῳ, ἀνόμοιος δὲ
τοῖς φαινομένοις πᾶσιν, ὥς καὶ [μηδενὶ] ἐοικὼς ἀκα-
3 τονόμαστος ὠνομάσθη. Ὁ τρίτος δὲ τῇ μὲν θέσει
ἄνω καὶ μέσος κείται τῶν δύο τούτων, ἀρυταίνη παρα-

secunda,
seu inno-
minata,
(vulgo cri-
coide);tertia, seu
arytaenoide.

oculosque erumpere ac veluti prosilire cogit; quod si mica inci-
derit, confestim necatur animal.

- 4 Sed jam ad trium gutturis cartilaginum expositionem transea-
mus, quae scilicet earum sit figura, quae functio, [et a prima
15 ordiamur.] Igitur prima gutturis cartilago [θυρεοειδής] thyreoides
(id est, *clypealis*) in priore cervicis parte infra mentum posita
est, quae et videtur et *quadrilatera* appellatur, clypei imaginem
2 referens, unde et cognomen assumpsit. Secunda posterius atque
intus collocatur, gulae contigua, nullius eorum quae sensu per-
3 cipiuntur assimilis, quare et *nomine carens* dicta est. Tertia
vero sedem superiorem mediamque inter hasce duas nacta est,

1. παραδράμη] περιδράμη B. ut
sup. p. 110. l. 14.

ib. αἰφνίδιον] ἐφνίδιον E.

3. Ἐπέλθωμεν οὖν] Sic inf. Lib.
IV. c. 15. §. 1. et c. 26. §. 1., ἐπέλ-
θομεν οὖν E., ἀλλ' vul.

ib. ἐξηγήσασθαι περὶ] Sic E.,
ἐξηγητέον καὶ vul.

5. αὐτῶν—ἀρξ.] Sic E., om. vul.

ib. Ἔστιν κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 551.

6. θυρεοειδής] θυραιοειδής A.B.

9. προσωνυμίαν] προσονυμίαν B.

10. Ὁ δὲ δεύτερος κ.τ.λ.] Cf.
Gal. p. 552, 53.

12. τοῖς φαινομένοις πᾶσιν] τῶν
φαινομένων πάντων E. Legitur ἀνό-
μοιος cum dat., inf. p. 885. l. 34.
ed. Fabr.

ib. ὥς] Sic E., οἷς vul.

ib. [μηδενὶ] μηδέν vul.

13. ὠνομάσθη] ὀνομάσθη E.

ib. Ὁ τρίτος δὲ κ.τ.λ.] Cf. Gal.
p. 553.

14. παραπλήσιος] περιπλήσιος B.

DE
THORACE.
Arytaena
quid sit.

Lingulae
(vulgo *glottidis*) mag-
nitude,

functio,

nomen,

et formatio.

Glottis qua-
re membra-
nosa ;

πλήσιος, ὅθεν καὶ τὴν ὀνομασίαν ἔσχηκεν ἀρυταινο-
ειδής. (ἔστι δὲ ἀρύταινα ξυλουργικὸν σκεῦος, ᾧπερ
χρῶνται οἱ πλευστικοὶ εἰς τὸ ἀντλεῖν τὸ ἐν τῇ νηϊ
ἐπιπολάζον ὕδωρ, οἱ κηπευτικοὶ δὲ πρὸς τὸ ἄρδεν
4 τοὺς κήπους.) Τούτῳ τῷ ἀρυταινοειδεῖ χόνδρῳ ἐπί- 5
κειταί τι σκέπασμα, νευροχονδρῶδες τὴν οὐσίαν, τοι-
οῦτον τὸ μέγεθος ὅσον ἐστὶ τὸ ἄνοιγμα τοῦ ἀρυται-
νοειδοῦς χόνδρου, πρὸς τὸ κλείειν αὐτὸν παντάπασιν·
ὀνομάζεται δὲ τοῦτο τὸ μῶριον γλωττὶς, ἐοικῶς ταῖς
τῶν αὐλῶν γλώτταις τε καὶ γλωττίσι, καὶ γὰρ καὶ 10
5 ταύτας ἀμφοτέρως προσαγορεύουσι. Κατασκευάζεται
δὲ ἡ γλωττὶς αὕτη ὑπὸ ὑμένων τινῶν, ἅμα σώμασι
γλισχροῖς, ἐπιστρεφόμενων πρὸς τε τὸν στόμαχον
6 καὶ τὸ στόμα τοῦ λάρυγγος. Διὰ τοῦτο δὲ ὑμενῶδες
τὸ σῶμα τῆς γλωττίδος ἐγένετο, πρὸς τὸ μήτε πλη- 15

[ἀρυταίνῃ] *arytaenae* (id est, *situlae*) similis, indeque appellationem
traxit, *arytaenoides* vocitata: (*arytaena* vero ligneum vasculum
est, quo nautae ad hauriendum e navi supervacuum humorem,
4 olitores autem ad irrigandos hortos uti solent.) Huic situlari
cartilagini quoddam operculum, mediae inter nervum cartilagi-
nemque naturae, superimponitur, tanta magnitudine quantum
ipsius cartilaginis hiatus patet, ut iste videlicet exquisite occlu-
datur; huic vero *lingulae* nomen inditum est, quoniam tibiarum
5 *linguis* ac *lingulis*, utrumque enim dicitur, est persimilis. Ex
membranis autem quibusdam, tenacibusque corpusculis, gulam
versus gutturisque ostium versatilibus, haec lingula componitur.
6 Eamque ob causam ejus corpus membranousum est, ne spiritus

1. ἀρυταινοειδής] λεγόμενος add.
vul., om. E.

2—5. ἔστι—κήπους] Haec e
margine in textum irrepsisse vi-
dentur.

4. τὸ ἄρδεν] Sic B., om. τὸ vul.

5. Τούτῳ τῷ κ. τ. λ.] Cf. Gal.
p. 553, 61.

ib. ἀρυταινοειδεῖ] ἀρυταινοειδῇ E.

7. μέγεθος] ἔχον add. vul., om. E.

9. ἐοικῶς] Sic E., ἔοικε γὰρ vul.

10. καὶ γὰρ καὶ ταύτας] Sic E.,
ταύτας γὰρ vul.

14. Διὰ τοῦτο κ. τ. λ.] Cf. Gal.
p. 566.

14, 15. Διὰ—γλωττίδος] αὐτὸ δὲ
τὸ σῶμα τῆς γλωττίδος ὑμενῶδες
μὲν G.

15. ἐγένετο] Sic B.G., ἐγίν. vul.

Fabr. p. 847, 48.

DE
THORACE.

ρούμενον τοῦ πνεύματος ῥήγνυσθαι, μήτε, τοῦ λάρυγ-
γος εὐρυνομένου καὶ συστέλλομένου, ταῖς ἐναντίαις
αὐτοῦ κινήσεσιν ἐπόμενον, εἰς κίνδυνον ἀφικέσθαι
ῥήξεως· ὑγρὸν δὲ οὐχ ἀπλῶς, ἀλλὰ σὺν [τῷ] γλισ-
χρόν πως εἶναι καὶ λιπαρόν, ἵνα ἐπιτέγγηται διὰ
παντὸς καὶ ἐξαρκῇ χρόνῳ πολλῷ· ὥστε μήθ' ἐτοίμως
αὐτοῦ ἀπορρέοντος, μήτε ξηραιομένου, κινδυνεῦσαι
διαφθαρῆναι τὴν φωνήν. ἐν τε γὰρ τοῖς διακαέσι
τῶν πυρετῶν οὐ δύνανται φθέγγεσθαι πρὶν διαβρέξαι
τὸν λάρυγγα, καὶ ὅσοι διὰ καύματος ὁδοιποροῦσι
σφοδρουῖ, ταὐτὸ τοῦτο πάσχουσιν.

p. 46 quare hu-
mida et vi-
scida.

7. Ἀλλὰ περὶ μὲν τῆς γλωττίδος τοῦ λάρυγγος
16 ἱκανὰ καὶ ταῦτα· περὶ δὲ τῶν παλινδρομούντων

Nervos re-
currentes
vocis esse
instru-
menta.

plenum disrumpatur, neve gutturis dilatati aut compressi con-
trarias motiones sequens, in fracturae periculum incidat; humidum
quoque est, non tamen simpliciter, sed viscidum quodammodo et
pingue, ut semper humectetur longiorique tempore duret; ut ne-
que facile humore dilabente, neque facile siccescente, vocem cor-
rumpere periclitetur: siquidem in deurentibus febribus loquendi
facultas tollitur nisi prius guttur humescat, idem etiam perpe-
tiuntur per magnum aestum iter facientes.

16 De gutturis lingua satis copiose disseruimus; in praesentia

1. τοῦ] ὑπὸ τοῦ G.

1, 2. τοῦ λάρυγγος—συστ.] ἐν
τῷ ποτε μὲν εὐρύνεσθαι, ποτε δὲ
συστέλλεσθαι τὸν ὅλον λάρυγγα G.

2. καὶ συστ.] Sic E., ἡ συστ. vul.

3. κινήσεσιν] καταστάσεσιν G.

ib. ἀφικέσθαι] Sic E.G., ἔρ-
χεσθαι vul.; ποτε add. G.

4. ῥήξεως] ῥήξεων B.

ib. ὑγρὸν] ὑγρὸς A.

ib. σὺν [τῷ] Sic G., σὺν τῷ E.,
καὶ vul.5. πως εἶναι] πῶς εἶναι E., τέ
πως εἶναι G., πως ὑπάρχει vul.

6. παντὸς] οἰκεία νοτίδι add. G.

ib. ἐξαρκῇ] ἐξαρκεί A.B., et G.
sententiae forma mutata.

ib. πολλῷ] παμπόλλῳ G.

6, 7. ὥστε—ἀπορρ.] μὴ ἀπορρέων
ἐτοίμως E., μήτ' ἀπορρέον ἐτοίμως
G. constructione mutata.

7. ξηραιομένου] ξηραινόμενον G.

8. ἐν τε γὰρ τοῖς κ. τ. λ.] Cf.
Gal. p. 567.ib. διακαέσι τῶν πυρετῶν] περι-
καέσι πυρετοῖς G.

10. ὅσοι] ὅσοις E.

ib. ὁδοιποροῦσι] ὡδοιπόρησαν G.

11. ταὐτὸ τοῦτο πάσχουσιν] om.
E.G.12. Ἀλλὰ περὶ μὲν κ. τ. λ.] Cf.
Gal. p. 567.13. καὶ ταῦτα] Sic E.G., τὰ εἰ-
ρημένα vul.

DE
THORACE.
Sexti (vulgo
activi) ner-
vorum paris
cursus, et
divisiones.

Nervorum
recurrenti-
um nomen.

Eorum sec-
tione vo-
cem tolli;

νεύρων ὅτι καὶ αὐτὰ ὄργανα φωνῆς εἰσιν ἐκ τῶνδ'
2 αὖ μάθοις. Ἑκτη γάρ τις ἐστὶ συζυγία τῶν ἀπ'
ἐγκεφάλου πεφυκότων νεύρων εἰς τὸν θώρακα διὰ
τοῦ τραχήλου κατερχομένη· καὶ ταύτης, ὅταν ἐν τῷ
θώρακι γένηται, συζυγία τις ἀποφυομένη νεύρων ἐτέ- 5
ρων τινῶν μικροτέρων ἀναφέρεται διὰ τοῦ τραχήλου
παρὰ τὴν τραχείαν ἀρτηρίαν, ἐπιβαίνουσα τῷ λάρ-
υγγι· ἐντεῦθεν δὲ ἀτρέμα λοξὰ τὰ δύο ταῦτα
νεῦρα πρὸς τὴν ἔσω τε καὶ ἄνω χώραν αὐτοῦ φερό-
μενα κατασπείρονται εἰς ἅπαντας τοὺς τὸν λάρυγγα 10
κινοῦντας μύας, ὥς διὰ τοῦτο ταῦτα πρῶτα ὄργανα
3 γενέσθαι φωνῆς. Παλινδρομοῦντα δὲ λέγονται ὅτι
κατερχόμενα διὰ τοῦ τραχήλου ἕως τοῦ θώρακος,
πάλιν δι' αὐτοῦ τοῦ τραχήλου ἀνέρχονται εἰς τοὺς
4 τοῦ λάρυγγος χόνδρους. Εἰ θέλεις δὲ μαθεῖν ὅτι 15
πρῶτα [φωνῆς] ὄργανα τὰ παλινδρομοῦντα νεῦρα,

vero recurrentes nervos vocis edendae instrumenta esse hinc
2 percipere possis. Est enim quoddam sextum a cerebro orientium
nervorum conjugium in pectus per collum descendendum; ab hoc,
postquam in pectus descenderit, altera quaedam minutorum ner-
vulorum conjugatio exorians, sursum versum per collum, arteriam
asperam calcans, revertitur, gutturique inseritur; inde paulatim
duo hi nervi obliqui ad internam superioremque gutturis partem
subeuntes per omnes ipsum moventes musculos sparguntur,
3 atque ideo primaria haec vocis instrumenta fuere. Verum ideo
recurrentes nominantur, quoniam per collum in pectus usque
descendentes, iterum per idem collum ad gutturis cartilagines
4 revertuntur. Quod si certior fieri volueris recurrentes nervos
praecipua vocis instrumenta esse, ad id animum adverte; si eos

6. τινῶν μικροτέρων] Sic E., om.
τινῶν vul., μῆς τινῶν A., μικρῶν
τινῶν B.

7. παρὰ τὴν τραχείαν ἀρτηρίαν]
Sic E., τῆς τραχείας ἀρτηρίας vul.
ib. τῷ] Sic E., ἐν τῷ vul.

14. τοὺς τοῦ] Sic B., om. τοῦ
vul., om. τοὺς A.

15. λάρυγγος] λάρυγγος A.

16. [φωνῆς] Sic sup. l. 1., 12.,
et inf. p. 115. l. 8; φωνῇ vul.

Fabr. p. 848, 49.

πρόσεχε τὸν νοῦν· εἰ γὰρ τέμνης αὐτὰ, ἢ θλάσης, 849
 ἢ βρόχῳ διαλάβης, ἢ φωνὴ τοῦ ζώου τελείως ἀπόλ-
 5 λυται. Ὡστε ἀναπνευστικῶν τε καὶ φωνητικῶν ὀρ-
 γάνων ὄντων θώρακός τε, καὶ πνεύμονος, καὶ τραχείας
 ἀρτηρίας, ἔτι τε λάρυγγος, καὶ τῶν ἀνοιγόντων τε καὶ 5
 κλειόντων μυῶν, ἔτι τε τῆς ἐπιγλωττίδος, καὶ τοῦ
 κοινοῦ χιτῶνος τοῦ λάρυγγος καὶ τοῦ στομάχου,
 πρῶτα μὲν ὄργανα φωνῆς τὰ παλινδρομοῦντα νεῦρα,
 τὰ δ' ἄλλα πάντα τῶν ὧν οὐκ ἄνευ λόγον ἐπέχει.

17 Ταῦτα τοιγαροῦν τὰ ἀναπνευστικὰ καὶ φωνητικὰ 10
 ὄργανα ἐνεργοῦσι, διαστελλομένου τε καὶ συστέλλο-
 2 μένου τοῦ θώρακος. Ἡ δὲ διαστολὴ τοῦ θώρακος
 3 γίνεται οὕτως. Δώδεκα παγίδες εἰσὶ μιᾶς ἐκάστης p. 47
 τῶν πλευρῶν, ὥστε εἶναι τὰς τῶν δύο πλευρῶν
 παγίδας εἰκοσιτέσσaras, δώδεκα τῆς δεξιᾶς καὶ 15
 4 τῆς ἀριστερᾶς ὁμοίως. Προσῆρτηνται δὲ αὗται

DE
THORACE.Eos omni-
um spirabi-
lium et vo-
calium in-
strumento-
rum praeci-
puos vocis
auctores
esse.Thorax
quomodo
distendatur.
Costas esse
ab utroque
latere duo-
decim;

aut secueris, aut contuderis, aut laqueo distrinxeris, animalis vox
 5 funditus tollitur. Quamobrem cum pectus, pulmo, aspera arteria,
 praeterea guttur, aperientes claudentesque muscoli, * epiglottis,
 lingula, communisque gutturis et stomachi membrana, spirabilia
 sint et vocalia instrumenta, praecipui utique sunt vocis auctores
 recurrentes nervi, caetera omnia eorum rationem habent sine
 quibus fieri non potest.

17 Igitur hae spirabiles vocalesque machinae, dilatato compresso-
 2 que pectore, operantur. At pectus hunc in modum distenditur.
 3 Cujusque lateris duodecim sunt costae, ut duorum laterum sunt
 4 viginti quatuor, [a dextra duodecim, itemque a sinistra.] Utrin-

* epiglottis,
lingula Ed.
1537; epi-
glottis lin-
gula, Ed.
1540; Epi-
glottis, Ed.
1581; epi-
glottis, i. lin-
gula, Fabr.

1. τέμνης] τέρμης A., τέμης E.
 ib. θλάσης] θλάσσεις A.B.
 9. τῶν ὧν οὐκ ἄνευ] Sic vul. sup.
 p. 9. l. 4., ubi τῶν om. G.
 10. τοιγαροῦν] Sic E., τοίνυν vul.
 ib. φωνητικὰ] φωνητικὰ καὶ A.
 13. εἰσὶ μιᾶς] εἰ ἢ μιᾶς A.
 14. τῶν] τοῦ τῶν E.
 ib. τὰς] om. E.

ib. τῶν δύο πλευρῶν παγίδας]
 Sic E., παγίδας τῶν δύο πλευρῶν
 vul.
 15. εἰκοσιτέσσaras] κδ' vul.
 15, 16. δώδεκα—ὁμοίως] Sic E.,
 om. vul.
 15. δώδεκα] ἐπὶ τοῖς β'. καὶ
 δέκα E.

DE
THORACE.

quarum
septem ster-
no copulari.

In respirati-
one naturali
thoracem
deorsum
labi;

ἐκατέρωθεν τοῖς δώδεκα σπονδύλοις τῆς ράχεως τοῖς
5 ἀφωρισμένοις τῷ θώρακι. Αἱ μὲν οὖν ἀνώτεραι
δεκατέσσαρες συναρθροῦνται τοῖς [ὀστοῖς] τοῦ
στέρνου, ἐκατέρωθεν ἑπτὰ, κατὰ ὀξείας γωνίας· ἐν
δὲ τῇ ἀβιάστῳ ἀναπνοῇ ἐλκόμεναι κάτω πρὸς τὴν 5
γαστέρα αἱ συναρθρώσεις αὗται ὑπὸ τῶν φρενῶν,
ἀναγκάζονται τὰς ὀξείας γωνίας τῶν συναρθρώσεων
ἀμβλείας ἀποτελεῖν, ὥστε φέρεσθαι τὸν θώρακα
6 κάτω. Καταφερόμενος οὖν ὁ θώραξ θλίβει τὴν
γαστέρα, θλιβομένη δὲ ἡ γαστήρ ἐξογκοῦται· εἶτα 850
πάλιν συστέλλομενος ὁ θώραξ ἀνασπᾶται πρὸς τὰ
7 ἄνω, ὥς διὰ τούτου χαλαῖσθαι τὸ διάφραγμα. Χαλῶ-
μενον οὖν τὸ διάφραγμα δίδωσι χώραν τῇ κοιλίᾳ
8 ἀποκαταστήναι εἰς τὴν ἐαυτῆς κοίτην. Τοῦτο δὲ οὐχ
ἅπαξ ἀλλὰ καὶ πολλάκις γινόμενον διαστέλλεσθαι 15
καὶ συστέλλεσθαι ποιεῖ τὴν γαστέρα· καὶ διὰ τοῦτο
οἱ ἄπειροι ἀνατομῆς ἀπατῶνται, οἰόμενοι ἔλκειν τὴν

que vero ipsae dorsi vertebrae pectore terminatis committuntur.
5 Superiores quatuordecim cum sterni ossibus, ab utroque latere
septem, secundum acutos angulos copulantur; et in spiratione vi
carente hae commissurae in ventrem a septo transverso detractae,
acutos angulos obtusos facere coguntur, quare pectus deorsum
6 labitur. Delabens vero [pectus] ventriculum comprimit, com-
pressus ventriculus turgescit; deinde iterum contractum pectus ad
superiora retrahitur, atque propterea transversum septum laxatur.
7 Laxatum vero [transversum septum] locum ventriculo praebet ut
8 in suum ipsius vacuum concedat. Id non semel sed crebrius
factum ut et ventriculus dilatetur comprimaturque efficit; atque
ideo dissectionis imperiti falluntur, ventriculum in spirando addu-

1. ἐκατέρωθεν] ἐκατέροθεν A.B.

ib. δώδεκα] ιβ' vul.

3. δεκατέσσαρες] ιδ' vul.

ib. [ὀστοῖς] ὀστέοις vul.

4. ἐκατέρωθεν] ἐκατέροθεν A.B.

ib. γωνίας] γονίας A.

5. ἀναπνοῇ] ἀναπνοῆς A.

8. ἀμβλείας] ἀμβλίας E.

ib. ἀποτελεῖν] om. E.

10. θλιβομένη] θλιβιμένη A.

Fabr. p. 849, 50.

κοιλίαν πνεῦμα ἐν ταῖς ἀναπνοαῖς καὶ πάλιν ἐκπέμ-
πειν, καὶ διὰ τοῦτο διαστέλλεσθαι καὶ συστέλλεσθαι.

9 Εἰ δὲ βιαστικωτερόν πως ἀναπνεύσει τὸ ζῶον, οὐ
μόνον κάτω φέρεσθαι ποιεῖ τὸν θώρακα, ἀλλὰ καὶ
ἔξω, τῶν μεσοπλευρίων μυῶν τῶν ἔξω ἐνεργησάντων. 5

10 Εἰ δ' ἀναγκασθείη τις ποτὲ καθέξειν τὸ πνεῦμα, οὐ
μόνον κάτω καὶ ἔξω φέρεται ὁ θώραξ, ἀλλὰ καὶ ἄνω,
τῶν μεγίστων ἐνεργησάντων μυῶν τῶν τὰς ὠμοπλά-

18 τας ἀνασπώντων. Αἱ δὲ ὑπόλοιποι δέκα παγίδες αἱ
κατωτέρω κείμεναι ἀπολείπονται μὲν τῷ μήκει, καὶ 10
ὀνομάζονται νόθοι· προσήρτηνται δὲ τῷ διαφράγματι
2 ἀποπερατούμεναι εἰς χόνδρους. Καὶ τοῦτο δι' ἄκραν
πρόνοιαν τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ ἡμῶν. ἐπίκεινται
γὰρ τῇ γαστρὶ αἱ νόθοι πλευραί· καὶ εἰ δι' ὅλου ὀστᾶ
ἦσαν, ἐτοίμως ἂν ἐθραύοντο ὑπὸ τῶν ἔξωθεν προσ- 15
πιπτουσῶν πληγῶν, θραυόμενα δὲ καὶ πρὸς τὰ ἐντὸς

DE
THORACE.

in vehe-
menti de-
orsum et
extrorsum;

in vehe-
mentiore,
deorsum,
extrorsum,
et sursum.

Costas (*spu-
rias* dictas)
esse partim
cartilagino-
sas, ne forte
collisae et in
ventriculum
retrusae ne-
cem infer-
rent;

cere spiritum ac rursus emittere, et hoc pacto dilatari contra-
9 hique, putantes. Quod si quando violentius spiret animal, non
deorsum modo ferri pectus coget, verum etiam extra intercostales
10 musculos, exterius munere suo defunctos. At si quis diutius in-
terdum spiritum continere urgeatur, non solum deorsum extraque
feretur pectus, sed etiam supra maximos musculos scapulis sur-
18 sum trahentes adducetur. Reliquae autem decem costae inferius
sitae longitudine deficiunt, et *spuriae* dictae sunt; in cartilagi-
2 nemque degenerantes transverso discrimini appenduntur. Id
summae optimi Dei providentiae fuit artificium: ventriculo enim
spuriae costae incumbunt; quod si totae osseae forent, facile ab
extra incidentibus ictibus colliderentur, collisae autem atque

4. ἀλλὰ καὶ ἔξω κ.τ.λ.] In vers.
Lat. lege, *verum etiam extrorsum,
musculorum intercostalium exter-
norum ope.*

7. ἀλλὰ καὶ ἄνω κ.τ.λ.] In vers.
Lat. lege, *sed etiam sursum, mus-
culorum maximorum ope scapulas*

sursum trahentium.

8. τὰς] Sic E., τοὺς vul. Vide
sup. ad p. 105. l. 6.

9. ὑπόλοιποι] Sic A.B., -παι vul.

15. προσπιπτουσῶν] προσπιπ-
τόντων E.

16. ἐντὸς] καὶ add. E.

DE
THORACE.
itemque ut
ventricu-
lum, modo
sese attol-
lentem, mo-
do residen-
tem, sequi
possent.

Cartilaginis
gladialis
(vulgo xi-
phoidis) po-
situs et
usus.

ὠθούμενα ἐνεπήσσουντο ἐν τῇ γαστρὶ ὥς ἐπακολου- p. 48
3 θῆσαι θάνατον. Ἀλλὰ καὶ ἄλλως χρήσιμον τὸ ἀπο-
περατωθῆναι τῶν νόθων πλευρῶν τὰς παγίδας εἰς 851
χόνδρους. ἐπικείμεναι γὰρ τῇ γαστρὶ, ἀκολουθεῖν
αὐτῇ ἔμελλον ἀφισταμένη τε καὶ προπετεῖ γενομένη· 5
πολλάκις γὰρ ἀκρασία χρησάμενον τὸ ζῶον βρωμά-
των τε καὶ ποτῶν, εἰς τοσοῦτον ἐξαίρεται ἢ γαστήρ
4 ὥς ἀπορρήγνυσθαι. Χαλαῶσθαι οὖν ἔδει τὰς νόθους
πλευρὰς, συνεισερχομένας τε καὶ συνεξερχομένας τῷ
ὄγκῳ αὐτῆς· τοῦτο δὲ τὸ ἔργον οὐκ ἂν ἐγένετο, εἰ 10
5 ὁστώδη διὰ παντὸς ἦσαν. Διὰ τοῦτο οὖν πρὸς τὸ
συμφέρον ἢ ἄφατος τοῦ Θεοῦ σοφία τε καὶ φιλαν-
θρωπία προνοουμένη τὰς περατώσεις τῶν νόθων
πλευρῶν εἰς χόνδρους ἀπετελείωσε· καὶ οὐ μόνον
ταύτας, ἀλλὰ καὶ τὸν ξιφοειδῆ χόνδρον, ἀποπερά- 15
τωμα τοῦ στήθους ὄντα, κατὰ τὸ στόμα τῆς γαστρὸς

3 intro in ventriculum retrusae necem inferrent. Ob aliud etiam
utile fuit spuriarum costarum laqueos in cartilaginem remolles-
cere: nam ventriculo inhaerentes, ipsum sese modo attollentem,
modo residentem, sequi debuerant; saepius enim intemperantius
cibo potuque expletum animal usque adeo ventriculum in tumo-
4 rem exerit ut in discrimen disruptionis incurrat. Igitur hac
ratione spurias costas in cartilaginem versas molliri necesse fuit,
ut cum ventris mole pariter subsidere attollique valerent; quod
5 neutiquam fieret, si ossea prorsus natura rigerent. Hanc ob
rem Dei ineffabilis sapientia summusque erga homines amor,
eorum commodo prospiciens, spuriarum costarum extrema car-
tilagine remollivit; neque tantum haec, sed etiam gladialem
cartilaginem, quae pectorale os (*stethos* nuncupatum) terminat,

4. ἐπικείμεναι] ἐπικείμενα A.B.
7. ἐξαίρεται ἢ γαστήρ] Sic E.,
ἔχει τὴν γαστέρα ἐξαιρομένην vul.
8. ἀπορρήγνυσθαι] κινδυνεύειν
add. vul., om. E.

10. ἐγένετο] Sic E., ἦν vul.
13. προνοουμένη] τοῦ ζώου add.
vul., om. E.
14. ἀπετελείωσε καὶ] Sic B., ἀπο-
τελείωσεν καὶ E., ἀποτελείωσεν vul.

Fabr. p. 851, 52.

DE
THORACE.

- τέθηκεν πρόβλημα καὶ περιτείχισμα, ὥστε φυλάττειν
 6 τὸν στόμαχον τῶν ἔξωθεν προσβολῶν. Οὗτοι οἱ
 χόνδροι, ὃ τε ξιφοειδῆς, καὶ οἱ ἀποπερατούμενοι ἐν
 ταῖς νόθοις πλευραῖς, προσήρτηνται τῷ διαφράγματι.
 19 Τοῦ διαφράγματος δὲ ἡ μὲν ἴδιος οὐσία μὲς ἐστίν, 5
 ἀμφιάσματα δὲ αὐτῷ δύο γεγένηται, κάτωθεν μὲν
 ἡ κορυφὴ τοῦ περιτοναίου χιτῶνος, ἄνωθεν δὲ ἡ
 2 βάσις τοῦ τὰς πλευρὰς ὑπεζωκότος ὑμένοσ. Ὑποτέ-
 τатаι γὰρ ὁ ὑπεζωκὸς ἐν ἅπαντι τῷ κύτει τοῦ θώ- 852
 ρακος ἔνδον, ὑπαλείφων αὐτὸν, καὶ τὸν πνεύμονα, 10
 καὶ τὴν καρδίαν, ἅπαντά τε τὰ ἀναπνευστικὰ ὄργανα
 μέχρι τοῦ φάρυγγος καὶ ὑπερώας, γλώσσης τε καὶ
 στόματος, καὶ τῶν τῆς κεφαλῆς ἀπάντων μορίων,
 3 καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐγκεφάλου. Ὁν γὰρ τρόπον ἐνδέδυται

Transversi
septi (vulgo
diaphrag-
matis) sub-
stantia, et
tunicae.Membranae
succingentis
(vulgo pleu-
rae) positus.

ventriculi ostio veluti propugnaculum quoddam *atque vallum
 superimposuit, ut idipsum ostiolum incolume ab externis incur-
 6 sionibus tueretur. Itaque id genus cartilagines, gladialis scilicet,
 et spurias costas terminantes, transverso septo suspenduntur.

- 19 Caeterum transversi septi propria essentia musculus est, duobus
 amiculis includitur, ab inferiori parte peritonaei tunicae summi-
 2 tate, a superiori costas vestientis membranae infima basi. Haec
 enim (*succingens* appellata *membrana*) toti pectoris concavo sub-
 sternitur, ipsum, pulmones, cor, omniaque spirabilia instrumenta
 ad fauces usque et palatum, linguam, os, et omnes capitis cere-
 3 brique sedes, involvens: quoniam quo modo totum hominis corpus

1. τέθηκεν] An τέθεικεν?
 ib. πρόβλημα] Sic E., οἶόν τι
 πρόβλημά τε vul.
 2. τῶν] Sic E., ἀπαθῇ ταῖς vul.
 ib. προσβολῶν] Sic E., προσβο-
 λαῖς vul., προσβολαῖς A.
 ib. Οὗτοι] οὗν add. vul., om. E.
 3. ὃ τε] οἷ τε D.
 4. νόθοις] νόθαις E.
 5. Τοῦ διαφράγματος κ. τ. λ.] Cf.
 Gal. p. 596, 97.
 ib. Τοῦ διαφράγματος δὲ] τῶν
 φρενῶν G.
 ib. ἴδιος] Sic E. G., ἰδίως vul.

6. ἀμφιάσματα] ἀμφιέσματα G.
 ib. δύο γεγένηται] γεγένηται
 δύο G.
 ib. κάτωθεν] κάτω G.
 8. ὑμένοσ] om. G.
 ib. Ὑποτέταται κ. τ. λ.] Cf. Gal.
 p. 597.
 ib. Ὑποτέταται] ὑποτέτακται G.
 9. ὁ ὑπεζωκὸς] ὁ ὑπεζωκὸς E.,
 οὗτος G.
 ib. ἐν] om. G., et abesse mal-
 lem.
 12. τοῦ φάρυγγος] τῆς φάρυγγος
 E. Vide sup. ad p. 91. l. 12.

DE
THORACE.

Internae
membranae
quod supra
diaphragma
est, pleu-
ram; quod
infra, peri-
tonaeum
vocari.

Diaphrag-
matis forma.

τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου ἔξωθεν τὸ δέρμα, ὡς μὴ
ἀσκεπὲς φαίνεσθαι τι μόριον, μηδὲ κολλᾶν ἄλλο εἰς
ἄλλο· τὸν αὐτὸν τρόπον ἔσωθεν ὑμῖν τις ὑποτέ-
ταται, ὑπαλείφων ἅπαντα τὰ μόρια τοῦ ζώου. καὶ
τῷ μὲν κοινῷ ὀνόματι ὀνομάζεται ὑμῖν καὶ ὑπαλεί- 5
φων· διαιρεῖται δὲ εἰς δύο, εἰς τε τὰ κάτω τῶν
φρένων χωρία, καὶ τὰ ὑπὲρ τῶν φρενῶν· καὶ ὅσος p. 49
μὲν ἐστὶ κάτωθεν τῶν φρενῶν, ὀνομάζεται περιτό-
ναιος· ὅσος δὲ ὑπὲρ τὰς φρένας, ὀνομάζεται ὑπε-
4 ζωκός. Ὅτι μὲν οὖν ἡ οὐσία τῶν φρενῶν μῦς ἐστὶ 10
μαρτυρεῖ τὸ φαινόμενον, εἴ τις σχίσας τὸ ζῶον ἐν-
5 τέχνως αὐτόπτης τῆς θέσεως αὐτῶν γένηται. Τὸ δὲ
σχῆμα τῶν φρενῶν περιφερὲς ἐστὶ καὶ ἀνόμοιον· τὸ
μὲν γὰρ ἔνδον αὐτῶν, νευρώδες· τὸ δὲ γύρωθεν τοῦ
νευρώδους, καθ' ὃ προσήρτηται ταῖς νόθοις πλευραῖς 15
6 καὶ τῷ ξιφοειδεῖ χόνδρῳ, σαρκῶδες. Οὐ συμφύονται
δὲ ταῖς νόθοις πλευραῖς κατ' ἄκρον, ἀλλ' ὑπερκύπτει

in exterius cutem induitur, ne ulla particula nuda videatur, neque
altera alteri coalescat; perinde interius membrana quaedam,
omnia animalis vestiens, protenditur: haec communi quidem
nomine *membrana* et *illinens* vocatur; in duas vero partes, infra
septum videlicet, et supra septum, distinguitur; quantumque ejus
infra septum est, [*περιτόναιος*] *peritonaeon* Graeci vocant; quantum
4 vero supra, *succingens membrana* nominatur. Septi quidem essen-
tiam musculum esse sensus clare testatur, si quis animal artifi-
5 ciose dissecans ejus positum ipse oculis cernat. Figura sane
rotunda est et inaequali; ejus namque medium nervosum est;
quod circa est, quo spuriis costis et gladioli cartilagini con-
6 nectitur, carne constat. Nec extrema ora spuriis costis [adhae-

2. εἰς ἄλλο] Sic E., καὶ ἄλλο vul.

5. καὶ ὑπαλείφων] καὶ ἐπαλεί-
φων B. An om. καὶ?

6. εἰς τε] εἴτε A.

7. ὑπὲρ] Sic E., ὑπεράνω vul.

8. ὀνομάζεται] ὑπαλείφων ὀνομά-
ζεται E.

10. μὲν οὖν] Sic E., δὲ vul.

16. ξιφοειδεῖ] ξιφοειδῆ B.

ib. Οὐ συμφύονται κ. τ. λ.] Cf.
Gal. p. 597.

ib. συμφύονται] Sic E., συμφύον
vul.

16, 17. Οὐ συμφύονται—ἄκρον] διὰ
τί δὲ οὐκ ἐξ ἄκρων τῶν νόθων πλευ-
ρῶν ἐκπεφύκασιν αἱ φρένες G.

Fabr. p. 852, 53.

τις αὐτῶν μοῖρα καθ' ὑποχόνδριον, οἶον χάραξ, χάρ-
ρακι γὰρ ταύτην προσεικάσαν· φρουρεῖ γὰρ ὁ χάραξ
τὰς νόθους πλευράς, καὶ τὸν ξιφοειδῆ χόνδρον, αὐτάς
τε τὰς φρένας, καὶ τὸ ἥπαρ, καὶ αὐτὸ τὸ στόμα τῆς
γαστροῦς.

5

- 20 Φρουροῦσι δὲ καὶ οἱ μαστοὶ τὴν καρδίαν ἐπικεί- 853
μενοι τῷ στέρνῳ, ἅμα μὲν σκέποντες αὐτὴν ὑποκει-
μένην ἅμα δὲ καὶ θερμαίνοντες, ἀμοιβὴν τινα αὐτῇ
βραχείαν ἀποδιδόντες· ὁμοίως τοῖς ἔξωθεν ἐπιτιθε-
μένοις ἡμῖν ἐρείοις ἐπιβλήμασιν, ἃ ψυχρὰ περιτε- 10
θέντα τῷ σώματι, κᾷπειτα ὑπ' αὐτοῦ θερμανθέντα,
2 μικρὸν ὕστερον ἀντιθερμαίνει. Κατὰ τὸν αὐτὸν οὖν

DE
THORACE.Mammas
cor conte-
gere pariter
et calore
fovere.

rescet,*] quin ejus aliqua pars eas secundum praecordia superat,
perinde ac vallum quoddam, vallo enim hanc partem assimilant;
atque adulterinas costas, gladialem cartilaginem, ipsum septum,
jecur, portamque ventriculi defendit.

* adhaeres-
cens Crass.

- 20 Mammae utique et ipsae pectori impositae cordi praesidio sunt,
ipsum subjectum contegentes pariter et calore foventes, reci-
procum quoddam licet exiguum beneficium ipsi vicissim retri-
buentes; instar laneae texturae nos exterius protegentis, quae
frigida corpori imposita, mox ab eo calefacta, paulo post ipsum
2 mutuo calore perfundit. Itaque haud aliter mammarum glandu-

1. καθ' ὑποχόνδριον] πρὸς ὑποχ. G.
2. χάρρακι] ἢ χάρρακι G.
ib. γὰρ ταύτην προσεικάσαν] προσεικάσαντες αὐτὴν E.G.; εἰρή-
καμεν ἤδη καὶ τὴν χρεῖαν add. G.
ib. γὰρ] Sic E.G., δὲ vul.
ib. ὁ χάραξ] Sic E., om. vul.,
οὗτος ὁ χάραξ G.
3. τὰς—χόνδρον] om. G.
4. αὐτὸ] Sic E., om. vul.
4, 5. καὶ αὐτὸ—γαστροῦς] ἤδη δὲ
καὶ τῶν ἄλλων πολλὰ τῶν ἐν-
ταῦθα G.
6. Φρουροῦσι δὲ κ.τ.λ.] Cf. Gal.
p. 605.
ib. μαστοὶ] Legitur μαστὸς bis,
hic et inf. p. 13. l. 10. ed. Must.;
μασθὸς novies.

8. ἅμα δὲ καὶ] καὶ om. G.
ib. θερμαίνοντες] ἀντιθερμαίνου-
σιν G. constructione mutata.
ib. ἀμοιβὴν] ἀμειβὴν A.B.
ib. τινα] om. G.
ib. αὐτῇ] αὐτὴν E.
9. ἀποδιδόντες] ἀποδιδούντες A.
B.D., παρέξουσιν G. constructione
mutata.
ib. ἐπιτιθεμένοις] ἐπιτιθεμένον A.
10. ἐρείοις] Sic E., ἐρίοις vul.,
ἐρεοῖς G. Vide Lobeck ad Phryn.
p. 147.
ib. ἐπιβλήμασιν] Sic E.G., ὑ-
φάσμασιν vul.
ib. ἃ] Sic E.G., ἃ τινα vul.
12. Κατὰ τὸν αὐτὸν κ.τ.λ.] Cf.
Gal. p. 605, 6.

DE
THORACE.

τρόπον ἢ κατὰ τοὺς μασθοὺς ἀδενώδης οὐσία σκέ-
πασμά τε ἅμα τῆς καρδίας ἐστὶ, καὶ θερμαινομένη
3 πρὸς αὐτῆς, [ἀντιθερμαίνει]. Ἐμνημονεύσαμεν δὲ
μασθῶν ἐν τῷ παρόντι λόγῳ ἐπειδὴ ἐν τοῖς ἀναπνευ-
στικοῖς μορίοις ἡ θέσις αὐτῶν τέτακται· τὴν δὲ ἐνέρ- 5
γειαν αὐτῶν καὶ τὴν χρεῖαν ἐροῦμεν, ὅταν περὶ τῶν
γεννητικῶν μορίων ἐξηγεῖσθαι μέλλωμεν.

Ossis ypsi-
lroidis (vul-
go hyoidis)
usus,

21 Τὸ δὲ καλούμενον ὑοειδὲς ὀστοῦν σμικρὸν μὲν
ἐστὶ τῷ μεγέθει, χρεῖας δὲ μεγίστας καὶ πλείστας
παρέχει τῷ ζῳῇ· οἱ γὰρ τὸν λάρυγγα ἀνοίγοντες 10
καὶ κλείοντες μύες ἐξ αὐτοῦ πεφύκασι, καὶ οἱ κινούν-
τες τὴν γλῶτταν μύες ὡσαύτως, καὶ τινες ἄλλοι

losa substantia simul et cordis quoddam est tegumentum, et ab
3 eo incalescens, contra ei mutuam calorem elargitur. Mammarum
autem hoc in loco meminimus quoniam earum sedes prope
anhelitus membra collocatur; sed ipsarum officium et usum in-
ferius exponemus [Lib. V. c. 38.], de genitalibus partibus ser-
monem habituri.

21 At os quod a forma ypsili [Υ] literae *ypsiloides* nomina-
tur mole quidem pusillum est, sed ingentia commoda et plu-
rima animali impartitur; musculi enim guttur claudentes ac
reserantes ex eo oriuntur, [itemque linguam moventes,] alii

1. κατὰ τοὺς] Sic E.G., τῶν vul.
ib. μασθοὺς] Sic E., μαστοὺς G.,

μασθῶν vul. Videsup. ad p. 121. l. 6.

2. θερμαινομένη] παρμαινομένη A.

3. [ἀντιθερμαίνει] Sic G., ἀντι-
θερμαίνεται vul.

ib. Ἐμνημονεύσαμεν κ. τ. λ.] Cf.
Gal. p. 607, 8.

4. μασθῶν] μασθῶ E., μασθῶν
vul., τῶν μασθῶν G. quod malletm.
Vide sup. ad p. 121. l. 6.

6, 7. περὶ—μέλλωμεν] τὰ γεννη-
τικὰ διηγώμεθα μόρια G.

8. Τὸ δὲ καλούμενον κ. τ. λ.] Cf.
Gal. p. 591.

8, 9. σμικρὸν—μεγέθει] καίτοι
σμικρότατον ὄν G.

9. χρεῖας δὲ μεγίστας καὶ πλεί-

στας] μεγίστας καὶ πλείστας χρεῖ-
ας G.

10. τῷ ζῳῇ] om. G., τὸ ζῶον E.

10—12. οἱ γὰρ—ὡσαύτως] καὶ
γὰρ καὶ τῶν τῆς γλῶττης μυῶν οἱ
πλείους ἐξ αὐτοῦ πεφύκασι, καὶ τῶν
τοῦ λάρυγγος ἢ πρόσθιος συζυγία G.

11. πεφύκασι] Sic vul. et G.,
ἐκπεφύκασι E.

11, 12. καὶ οἱ—ὡσαύτως] Sic E.,
om. vul.

ib. γλῶτταν] γλῶτταν E.

12. ὡσαύτως] ἐξ αὐτοῦ πεφύκασι
add. E., quae, quum e linea supe-
riore repetita viderentur, (suaden-
te Sc.) omisi.

ib. ἄλλοι μύες] Sic E., ἄλλοι G.,
μύες vul.

Fabr. p. 853, 54.

μύες πρὸς τοὺς ὠμοπλάτας ἀνατεινόμενοι στενοὶ καὶ
 2 μακροὶ, ἄλλοι δὲ πρὸς τὴν γένυν. Καὶ ὅστις ἂν ἐθέ-
 λοι καταμαθεῖν, [ἀνατεμνέτω,] εἰ δ' ἀπορήσειεν ἀνα-
 τέμνειν, φοιτάτω πρὸς ἀνατομικοὺς, ὅπως μὴ μόνον
 τοὺς ἐξ αὐτοῦ ἐκφυομένους μύας ἐκμάθοι, ἀλλὰ καὶ 5
 3 τὴν οὐσίαν αὐτοῦ καὶ τὴν ιδέαν. Ἔστι μὲν οὖν
 κατὰ τὴν οὐσίαν τὸ ὑοειδὲς ὀστούν, πῇ μὲν ὀστούν,
 4 πῇ δὲ χόνδρος. Διώνυμον δὲ τοῦτο τὸ ὀστούν· οὐ^{p. 50}
 μόνον γὰρ ὑοειδὲς ὀνομάζεται, ἀλλὰ καὶ λαβδοειδὲς,
 διὰ τοῦτο [ὅτι] τοῖς δυσὶ γράμμασι ὅμοιον ὑπάρχει 10
 5 τῷ τε Υ καὶ τῷ Λ. Τὴν δὲ ιδέαν ἐστὶ τοιοῦτος· αἱ
 ταπειναὶ πλευραὶ αὐτοῦ πρὸς τὴν μέσσην αὐτοῦ χώραν
 ἀνήκουσι, πλάτος ἔχουσιν τῇ αὐτῇ χώρᾳ ἀξιόλογον,

DE
 THORACE.
 (Ad disse-
 candum
 hortatio.)

substantia,

nomina,

et figura.

praeterea ad scapulas pertinentes angusti et longi, item ad
 2 mentum alii. Quod si quis haec certius velit perdiscere,
 aut aliquod animal ipse dissecet, aut, [si id non poterit,] ad
 dissecandi magistros accedat, ut non musculos modo ab eo pro-
 3 deuntes, verum etiam et essentiam et figuram percipiat. Igitur
 os ypsiloides partim ossea, partim cartilaginea natura constat.
 4 Geminaque nomenclatura [hoc os] censetur; non solum enim
 ypsiloides, sed etiam lambdoides nominatur, quod duarum litte-
 5 rarum Υ et Λ similitudinem ostendit. Situs ejus ita se habet;
 humiles costae ad mediam ejus regionem, satis pro loci ratione

1. πρὸς] Sic B.E.G., περὶ vul.
 ib. ὠμοπλάτας] Sic A.B.E.G.,
 ὠμοπλάτεας vul.

2. μακροί] καὶ πρὸς τούτοις ἕτερος
 εὐρωστος διφυῆς ὁ πρὸς τὸ στέρνον
 καταφερόμενος add. G.

ib. ἄλλοι δὲ] εἴτ' ἄλλοι δύο μύες
 λοξοὶ G.

ib. γένυν] κατὰ τῷ pr. E., ἐξή-
 κοντες add. G.

ib. ἐθέλοι] ἐθέλει B.

3. [ἀνατεμνέτω] Sic bis inf. p. 891.
 1. 13, 16. ed. Fabr., ἀνατεμέτω vul.

ib. εἰ—ἀνατ.] Sic E., ἡ vul.

ib. ἀπορήσειεν] ἀπορρήσειεν E.

4. ἀνατομικοὺς] ἀνατομικὴ A.

5. τοὺς ἐξ] Sic A.B.E., ἐξ vul.

ib. μύας] μῦς E.

6. ιδέαν] αὐτοῦ add. E.

9. γὰρ] δὲ E.

10. διὰ τοῦτο] Sic E., ὅμοιον γάρ
 ἐστὶ vul.

ib. [ὅτι] om. E. et vul.

ib. ὅμοιον ὑπάρ.] Sic E., om. vul.

11. τῷ τε Υ] τὸ Υ E.

ib. τῷ Λ] τὸ Λ E., τῷ λ B., om.
 τῷ vul.

ib. ιδέαν ἐστὶ τοιοῦτος] Sic E.,
 θέσιν τοιαύτην ἔχει vul. In vers.
 Lat. lege figura ejus &c.

12. πλευραὶ αὐτοῦ] Sic E., om.
 αὐτοῦ vul.

13. τῇ αὐτῇ χώρᾳ] τὴν αὐτὴν
 χώραν E.

DE
THORACE.

- ἀφ' ἧς πάλιν ὀρθαί τινες ἀνατείνονται δύο πλευραὶ
παράλληλοι, βραχὺ διεστῶσαι ἀπ' ἀλλήλων, σύν-
δεσμον ὑμενώδη κατὰ τὴν μεταξὺ χώραν ἔχουσai.
6 Ἀλλὰ περὶ μὲν τῶν μυῶν καὶ τῶν συνδέσμων τῶν
ἐκ τοῦ λαβδοειδοῦς ὀστοῦ πεφυκότων ὕστερον εἰρή- 5
σεται, ὅταν καὶ περὶ τῆς γλώσσης ἔλθωμεν ἐξη-
γούμενοι.
7 Νυνὶ δὲ ἐνταῦθα καταπαύσω τὸν περὶ τῶν ἀνα-
πνευστικῶν μορίων λόγον.

capacem, perveniunt, ex qua rursum duae quaedam rectae costae
aeque distantes, brevi intercapedine separatae, membranosam
6 quandam copulam medio spatio continentes, protenduntur. Cae-
terum musculos copulasque ex osse lambdali prodeuntes in se-
quentibus memorabimus, [quum de lingua (Lib. IV. c. 27.) ser-
monem faciamus].

- 7 In praesentia de spirabilibus instrumentis sermonem finiamus.

2. παράλληλοι] Sic vul. et inf.
p. 130. l. 12.; 131. 3.; παράλλη-
λαι E., παράλληλος A.

6. ὅταν—ἐξηγούμενοι] Sic E.,
om. vul.

ib. ὅταν] ὅτ' ἂν E.

ib. ἐξηγούμενοι] ἐξηλούμενοι E.

8. ἐνταῦθα καταπαύσω] ἐναῦθα
καταπαύσω E., καταπαυστέον vul.

ΘΕΟΦΙΛΟΥ
ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΟΥ
ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ
ΒΙΒΛΙΟΝ Δ.

Fabr. p. 854.

1^η ΟΤΙ μὲν οὖν τρεῖς ἀρχαί εἰσιν αἱ διοικοῦσαι τὸ τοῦ ζώου σῶμα, ἐγκέφαλος, καρδία, ἥπαρ, πᾶσι τοῖς σοφοῖς ἰατροῖς ὡμολόγηται· ὅτι δὲ ὁ μὲν ἐγκέφαλος διὰ τῶν νεύρων χορηγεῖ παντὶ τῷ σώματι αἴσθησίν τε καὶ κίνησιν, ἡ δὲ καρδία διὰ τῶν ἀρτηριῶν ῥιπί- 5

PROOE-
MIUM.

Cerebrum
per nervos
corpori sen-
sum mo-
tumque lar-
giri, cor
per arterias

THEOPHILI
DE CORPORIS HUMANI FABRICA
LIBER IV.

I TRIA esse principia corpus animalis gubernantia, cerebrum, cor, atque jecur, omnibus [doctis medicis] in confesso est; praeterea per nervos cerebrum in totum corpus sensum motumque diffundere, cor per arterias totum corpus ventilans vitalitatem largiri, jecur

2, 3. πᾶσι—ὡμολόγηται] Sic E., πᾶσιν ἀνωμολόγηται vul.

PROOE-
MIUM.vitalitatem,
jecur per
venas nu-
tritionem.De quibus
dictum sit
in libro su-
periore;

ζουσα τὸ πᾶν σῶμα ζωογονεῖ, τὸ δὲ ἦπαρ διὰ τῶν
φλεβῶν, ὥσπερ δι' ὀχετῶν τινων, ἄρδει τοῦ σώματος
τὰ μόρια καὶ τρέφει καὶ αὖξει αὐτὰ, καὶ τοῦτο 855
ὁμολογούμενόν ἐστι, οὐ μόνον σοφοῖς ἰατροῖς, ἀλλὰ
καὶ τοῖς ἰδιώταις. Περὶ μὲν οὖν τῆς καρδίας, καὶ 5
τῶν εἰσαγόντων εἰς αὐτὴν ἀγγείων, ἔτι τε τῶν ἐξα-
γόντων ἀπ' αὐτῆς, ἐν τῷ πρὸ τοῦδε γράμματι αὐτάρ-
κως διήλθομεν· ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν ἀναπνευστικῶν
μορίων ἐξηγησάμεθα, ὧν εἰ γένηται τις ἐν πείρᾳ p. 51
τῆς διηγήσεως, μεγάλως θαυμάσει τὴν δημιουργίαν 10
τοῦ Θεοῦ, πῶς ἅπαντα τὰ μόρια τοῦ σώματος πρὸς
τὴν ἐκάστου συμφέρουσιν χρείαν [διέπλασεν], εἰ δὲ
καὶ προσελθὼν ἀνδράσιν ἀνατομικοῖς αὐτόπτης τῆς
διαπλάσεως γένηται, ὅπως διάκειται ἐν ἑκάστῳ αὐ-
τῶν, καὶ ποίαν ἐνέργειαν ἔχει, καὶ ποταπὸν τὸ πρέπον 15
μέγεθος ἐκάστῳ δέδοται, οὐ μόνον θαυμάσει, ἀλλὰ
καὶ ἀνακράξει μεγάλη τῇ φωνῇ τὸ προφητικὸν λό-

per venas, tanquam per canaliculos, corporis membra irrigare,
alere, atque augere, id quoque pro certo habetur, [non solum
2 apud doctos medicos, verum etiam apud imperitos.] De corde
autem, et vasis in ipsum adducentibus reddentibusque, [in superi-
ore libro (c. 2—10.)] satis copiose dissertum est; spirandi etiam
organa supra posuimus [(c. 11—21.), quibus narratione perceptis,
valde quisque artificium Dei admirabitur, qui omnes corporis par-
tes ad suum usum perficiendum formavit, sin autem apud anato-
micos ipse inspiciat, quomodo quaeque jaceat, quam praebeat fun-
ctionem, et qualem habeat magnitudinem, non solum admirabitur,

1. ζωογονεῖ] ζωογονῶ A.

2. ὥσπερ] Sic E., ὡς vul.

4. ὁμολογούμενόν ἐστι] Sic E., τὰ μὲν περὶ vul.

προσωμολόγηται vul.

4, 5. οὐ—ἰδιώταις] Sic E., om. vul.

5. Περὶ] παρὰ A.

6, 7. ἔτι—αὐτῆς] Sic E., καὶ τῶν

ἐξ αὐτῆς ἐξαγόντων vul.

7. ἐν—γράμματι] Sic E., om. vul.

8. διήλθομεν] Sic E., εἴρηται vul.

ib. καὶ περὶ] Sic E., τὰ περὶ B.,

τὰ μὲν περὶ vul.

9—p. 127. 7. ὧν—πραγματείας]

Sic E., om. vul.

9. ἐν πείρᾳ] ἐν πείρᾳ E. Vide

Adnott.

12. [διέπλασεν] διέπλασεν E.,

ut inf. p. 129. l. 11.

Fabr. p. 854, 55.

γιον τοῦ θεοπάτορος Δαυὶδ, τὸ “Ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ
 “ ἔργα Σου, Κύριε, [ὥς] πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας.”
 ὡσαύτως δὲ καὶ περὶ τοῦ ἥπατος, καὶ τῶν εἰσαγόντων
 εἰς αὐτὸ ἀγγείων, καὶ περὶ τῶν ἐξ αὐτοῦ ἐξαγόντων,
 ἅμα καὶ περὶ τῶν θρεπτικῶν ἀπάντων μορίων, τὰ 5
 εἰκότα συνεγραψάμεθα. ἐν δὲ τῷ παρόντι λόγῳ,
 τετάρτῳ ὄντι τῆς ὅλης πραγματείας, περὶ τοῦ ἐγκε-
 φάλου καὶ τῶν ἐν αὐτῷ μηνίγγων τὴν ἐξήγησιν
 ποιησόμεθα, τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ἀρξάμενοι,
 ἐπειδὴ καὶ οἶκος καὶ κατοικητήριον τοῦ ἐγκεφάλου 10
 αὐτὴ κατεσκευάσθη· βάσταξ δὲ τῆς κεφαλῆς ἐστίν
 ὁ τράχηλος. Τί μὲν οὖν ἐστὶν ἡ κεφαλὴ, καὶ διὰ τί
 γέγονεν, προῖων ὁ λόγος διδάξει· νυνὶ δὲ περὶ τοῦ
 τραχήλου λεκτέον, ἐπειδὴ καὶ βάσταξ καὶ στύλος
 τῆς κεφαλῆς αὐτὸς γέγονεν. 15

PROOE-
MIUM.de quibus
in praesenti
dicendum.

verum etiam magna voce propheticum illud deipatris David ver-
 bum proferet (Ps. CIII. 24.), “Quam magnificata sunt opera Tua,
 “ Domine, omnia in sapientia fecisti;” sic etiam de jocinore, et de
 vasis in ipsum adducentibus reddentibusque, necnon et de omnibus
 nutritivis partibus satis dissertum est:] nunc [autem in praesenti
 libro, totius hujus operis quarto,] ad cerebri [ejusque membrana-
 rum] enarrationem transeamus, a capite initium sumentes, quoniam
 veluti cerebri domus [et domicilium] conditum fuit; ceu vero capi-
 3 tis fulcrum cervix ipsa subjicitur. [Quid autem sit caput, et quare
 factum sit, sermo procedens docebit;] de [cervice autem*] prius
 agendum ducimus, [quoniam sit capitis fulcrum et columna].

* de qua
(sc. cervice)
et prius, &c.
Crass.

1. Δαυὶδ] δαδ E.

2. σου, Κύριε, [ὥς] σουκέω E.,
ὥς om. LXX.7. τετάρτῳ] τετάρτων E.
ib. περὶ] τὰ περὶ E., νυνὶ δὲ περὶ
vul.

8. καὶ—μηνίγγων] Sic E., om. vul.

8, 9. τὴν ἐξήγησιν ποιησόμεθα]
Sic E., διαληπτέον vul.

9. τὴν ἀρχὴν] Sic E., om. vul.

ib. ἀρξάμενοι] Sic E., ἀρξαμένων
ἡμῶν vul.10. καὶ κατοικητήριον] Sic E.,
om. vul.11. βάσταξ δὲ] Sic E., οἶονεὶ δὲ
βάσταξ vul.

ib. ἐστίν] Sic E., ὑπάρχει vul.

12, 13. τί μὲν—διδάξει] Sic E.,
om. vul.13, 14. νυνὶ—λεκτέον] Sic E.,
περὶ οὗ καὶ πρότερον λεκτέον vul.14, 15. ἐπειδὴ—γέγονεν] Sic E.,
om. vul.

DE
CAPITE.

Cervicis
positus.

Capitis po-
situs, for-
ma, et mag-
nitude.

2 ἘΠΕΙ οὖν ὁ ἄνθρωπος ζῶόν ἐστι λογικόν, φωνη-
τικόν τε καὶ διαλεκτικόν, ἀπεδείχθη δὲ μὴ γίνεσθαι
φωνήν χωρὶς πνεύμονος· ὁ δὲ πνεύμων ἀποκεχώ-
ρισται τοῦ στόματος· μεταξὺ γὰρ πνεύμονος καὶ
στόματός ἐστιν ὁ λάρυγξ, καὶ ἡ φάρυγξ τὸ ὀπισθεν. 5
2 Πᾶν δὲ τὸ ἐκ σπονδύλων συγκείμενον, ἐξέχον δὲ
τῶν ὠμῶν ἕως τῆς κεφαλῆς, τοῦτο τράχηλος ὀνο-
μάζεται· τὸ δὲ ὑπερθεῖν τοῦ τραχήλου ἐπικείμενον
σῶμα, τοῦτό ἐστιν ἡ κεφαλή· τὸ μὲν εἶδος αὐτῆς
προμήκει μάλιστα σφαῖρα εἰκὸς, τὸ δὲ μέγεθος πρὸς 10
ἀναλογίαν τοῦ τραχήλου. κεφαλὴ γὰρ μεγάλη σὺν
καρτερῷ τῷ αὐχένι ἀγαθὴ, κεφαλὴ δὲ μεγάλη σὺν
ἰσχνῷ τῷ αὐχένι οὐκ ἀγαθὴ· ἡ δὲ μικρὰ κεφαλὴ
3 κατὰ πάντα ἐξουθενημένη. Εἰ γὰρ ὁ ἐγκέφαλος
ῥωμαλέος ἐστὶ, δῆλον ὡς καὶ ὁ ἀπ' αὐτοῦ πεφυκὼς 15

2 [QUUM igitur] homo est animal ratione utens, vocale et ser-
mocinans, [et demonstratum est (c. 12—16.) quod] vox [non nisi]
per pulmones editur; hi a reliquo corpore sejuncti sunt; inter
pulmones enim atque os guttur, et [a tergo] fauces intercedunt.
2 Totum vero id quod ex vertebriis componitur, supra humeros
atque infra caput, id *collum*, seu *cervix*, dicitur; quod illi super-
imponitur, *caput* vocatum est; cujus longitudo pilae oblongae
persimilis est, magnitudo autem collo proportionem aequatur:
siquidem magnum caput cum valida cervice bonum est, at cum
gracili cervice grandius caput non bonum; parvum autem caput
3 omni ex parte repudiatur. Nam si cerebrum robustum est, et
spinae medullam ab eo orientem talem esse constat: quod si

1. Ἐπεὶ οὖν] Sic E., om. vul.
2, 3. ἀπεδείχθη—πνεύμονος] Sic
E., ἡ δὲ φωνὴ διὰ τοῦ πνεύμονος
γίνεται vul.
4. στόματος] Sic E., σώματος vul.
In vers. Lat. lege, *hi ab ore &c.*
5. ἐστὶν ὁ λάρυγξ] Sic E., ὁ
λάρυγξ ἐστὶ vul.
ib. ἡ φάρυγξ] ἡ φάρυξ E. Vide
sup. ad p. 91. l. 12.
ib. τὸ ὀπισθεν] Sic E., om. vul.
6. ἐκ σπονδύλων συγκείμενον]

συγκείμενον ὑπὸ τῶν σπονδύλων E.
8. τοῦ τραχήλου ἐπικείμενον σῶ-
μα] Sic E., ἐπικ. τῷ τραχήλῳ vul.
9. ἐστὶν ἡ κεφαλή] Sic E., κε-
φαλὴ ὀνομάζεται vul.
ib. τὸ μὲν εἶδος αὐτῆς] Sic E.,
ἔχει δὲ τὸ μήκος vul.
12. καρτερῷ] κρατερῷ B.
ib. ἀγαθὴ] κεφαλὴ add. vul., om.
C., quod (suadente Ad.) omisi.
15. ῥωμαλέος] ῥωμαλαῖος A.B.E.
ib. ἐστὶ] Sic E., om. vul.

Fabr. p. 855, 56.

νωτιαῖος· εἰ δὲ ἀμφοτέρω ῥώμης ἔμπλεοι, δῆλον ὡς καὶ τὰ περιέχοντα τούτοις [ὀστέα] εὐρύχωρα. φασὶ γὰρ τῶν ἱατρῶν οἱ σοφώτεροι ὑπὸ μὲν τοῦ ἐγκεφάλου τὴν κεφαλὴν διαπλάττεσθαι, ὑπὸ δὲ τοῦ νωτιαίου 856 μυελοῦ τοὺς σπονδύλους τῆς ῥάχεως, προστάξει⁵ δηλονότι τοῦ κτίσαντος ἡμᾶς Θεοῦ, εἰ καὶ τοῦτο ἡγνόησαν αὐτοί· λαβόντες γὰρ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ τὴν σοφίαν, τὸν δεδοκότα οὐκ ἔγνωσαν· ἡμεῖς δὲ καὶ γινώσκουμεν Αὐτὸν, καὶ τὰ ποιήματα Αὐτοῦ κατανοοῦντες ὑπερθανμάζομεν τὴν φιλανθρωπίαν Αὐτοῦ, καὶ¹⁰ αἰνοῦμεν Αὐτὸν ὅτι οὕτως εὐχρήστως [διέπλασεν] τὸν ἄνθρωπον ὡς πάντα αὐτοῦ τὰ μέρη χρειώδη εἶναι καὶ μάτην κατασκευασθῆναι μηδὲ τὸ σμικρότατον.

- 3 Τῆς μὲν οὖν κεφαλῆς τὸ τριχωτὸν μέρος καλεῖται¹⁵ κρανίον, συγκείμενον ἐξ ὀστέων ἑξ· εἰσὶ δὲ ταῦτα, τὸ μέτωπον, τὸ ἰνίον, τὰ δύο βρέγματα, καὶ τὰ δύο

utraque talia sunt, et ossa continentia ampla esse necesse est: aiunt enim doctiores medici a cerebro caput, a spinae medulla dorsi vertebrae efformari, ita imperante, qui nos condidit, Deo, [licet ipsi hoc nescirent; quum enim a Deo sapientiam accepissent, tribuentem non agnoverunt; nos autem Eum agnovimus, Ejusque operibus inspectis, Ejus erga homines amorem valde admiramur, et Eum laudamus quod tam utiliter hominem formaverit ut omnes ejus partes utiles sint et ne minima quidem frustra fabrefacta sit.]

- 3 Pars capitis crinita *calvaria* nominatur, sex ossibus integrata; ea vero sunt, frons, occipitium, duo vocata *bregmata* (hoc est, sinci-

DE
CAPITE.

A cerebro caput, a spinae medulla dorsi vertebrae efformari.

Dei potentia, bonitas, sapientia.

Ossa calvariae sex esse.

1. ῥώμης ἔμπλεοι] Sic E., om. vul. E., om. vul.
2. [ὀστέα] ὀστέα vul. 8. ἔγνωσαν] ἔγωσαν E.
3. ὑπὸ μὲν] Sic E., om. μὲν vul. 11. αἰνοῦμεν] αἰνοῦμεν E.
4. τὴν κεφαλὴν] Sic B. C. E., 12. [διέπλασεν] διέπλασεν E.
om. vul. ut sup. p. 126. l. 12.
6—13. Θεοῦ—σμικρότατον] Sic

DE
CAPITE.
Sutura
coronalis,

lambdalis,

sagittalis,

squa-
mosae.

Capitis su-
turas quin-
que esse.

2 λιθοειδῇ. Ταῦτα τὰ ὀστᾶ ἡμῶν ἦνωνται πρὸς ἄλ-
3 ληλα ραφαῖς πριονοειδέσιν. Ἀφορίζει δὲ ἡ μὲν στε-
φανιαία ραφή τὸ μέτωπον, ὅπερ ἐστὶν ἔμπροσθέν τε
καὶ ὀπισθεν μετὰ τοὺς ὦπας κείμενον, (ἐξ οὗ καὶ τὴν
προσωνυμίαν ἔχει μέτωπον) ἡ δὲ λαβδοειδῆς τὸ ἰνίον, 5
ὀπισθέν τε καὶ ὑπερθεν τοῦ πρώτου σπονδύλου κεί-
4 μενον. Ἐνοῖ τὰς δύο ραφὰς πρὸς ἀλλήλας ἡ κατὰ
κορυφὴν μέση ἐπ' εὐθείας κειμένη, ὡς εἰκέναι τὸ τῶν
τριῶν ραφῶν σχῆμα τῷ Η γράμματι· διαχωρίζει δὲ
ἡ κατὰ κορυφὴν ραφή τὰ ὀστᾶ τοῦ κρανίου ὑπερφερῇ 10
5 πάντων ὀστέων ὄντων. Παράκεινται δὲ τῇ κατὰ κορυ- P. 52
φὴν μέση ραφῇ ἐκατέρωθεν δύο ραφαὶ παράλληλοι
ταύτῃ, αἱ καλοῦνται λεπιδοειδεῖς· ὡς εἶναι τῆς κεφα-
λῆς ἰδίας ραφὰς πέντε· ἔμπροσθεν μὲν ἡ στεφανι-
αία ἥτις ἐστὶ περιφερῆς, ὀπισθεν δὲ ἡ λαβδοειδῆς 15

2 pitis ossa), duoque lapidea. Haec serratis pectinatim sunt structa
3 compaginibus. At coronalis sutura frontem, qui prius est et ab
aversa parte post oculos positus, (unde et a Graecis [μέτωπον] *me-*
topon cognominatur,) determinat; lambdalis occipitium, posterius
4 et supra primam vertebrae collocatum, circumscribit. Hasce duas
suturas ea, quae medium verticem recta diducit, inter se commit-
tit, sicque harum trium suturarum figura H literam repraesentat;
ea vero quae in vertice est sutura calvariae ossa, [cunctis ossibus
5 superstantia,] disjungit. Verum suturae medium verticem secanti
duae utrinque recta porrectae adjacent, et *squammosae* vocantur;
itaque propriae capitis suturae numero quinque sunt; coronalis
quidem ante in orbem procedens, posterius lambdalis Λ literae

7. Ἐνοῖ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 751.

ib. δύο] β' vul.

ib. Ἐνοῖ—πρὸς] Sic vul., et sic
sup. l. 1., et inf. p. 2. l. 15. ed.
Must.; ἐνοῖ—εἰς E.

8. ὡς εἰκέναι] καὶ γίνεται G.

9. τῷ] παραπλήσιον τῷ G.

10, 11. ὑπερφερῇ—ὄντων] Sic
E., om. vul. An ὄντα?

11. παράκεινται] περίκεινται B.

ib. παράκεινται κ. τ. λ.] Cf. Gal.
p. 755.

13. ταύτῃ] Sic E., om. vul.

14. πέντε] ε' vul.

ib. ἡ στεφανιαία] Sic E., τὴν
στεφανιαίαν vul.

15. ἡ λαβδοειδῆς] Sic E., τὴν
λαβδοειδῇ vul.

Fabr. p. 856, 57.

DE
CAPITE.

[ἐοικυῖα] τῷ Λ γράμματι, ἀπὸ δὲ τῆς λαβδοειδοῦς
 ῥαφῆς ἕως τῆς στεφανιαίας ἢ κατὰ κορυφὴν μέση
 ἐπ' εὐθείας [κειμένη], παράλληλοι δὲ ταύτῃ ἐκατέ-
 6 ρωθεν αἱ λεπιδοειδεῖς. Δύο δὲ ἄλλαι κοιναὶ ῥαφαὶ
 τοῦ τε κρανίου καὶ τῆς ἄνω γένυος, ὅπισθεν πρόσω 5
 φερόμεναι τῶν ὧτων ὑπεράνω, ἀποχωρίζουσαι τὰ 857
 λιθοειδῆ ὅστ᾽, δύο ὄντα ἐκατέρωθεν, δεξιὸν τε καὶ
 ἀριστερὸν, καθ' ἐκάτερον οὗς, ὅπισθεν αὐτῶν τε καὶ
 ὑπερθεὶν κείμενα, τρίπλευρα μὲν τῷ σχήματι, λίθῳ δὲ
 παραπλήσια τὴν οὐσίαν, ἐξ οὗ καὶ τὴν προσωνυμίαν 10
 7 ἐκτήσαντο. Τὸ δὲ ἰνίον τρίπλευρον μὲν καὶ αὐτὸ τῷ
 σχήματι, τῇ δὲ σκληρότητι τῶν μὲν λιθοειδῶν ὀστέων
 8 ἀπολειπόμενον, τοῦ μετώπου δὲ περιττεῦον. Αὐτὸ δὲ
 τὸ μέτωπον περιφερὲς μὲν τῷ σχήματι, τῇ δὲ σκλη-
 ρότητι ὅσον ἀπολείπεται τοῦ ἰνίου, περιττεύει τῶν 15
 9 βρεγμάτων. Τὰ δὲ βρέγματα πάντων τῶν τῆς κε-

Ossa lapi-
dea, seu pe-
trosa, (vul-
go ossa tem-
porum,)

os occipitis,

os frontis,

similis, a lambdali ad coronalem usque ea quae per medium
 verticem recta procedit, hinc autem duae utrinque proximae
 adjacent, *squamosae* vocatae. Duae item aliae calvariae et
 6 superioris malae communes, a posteriore parte in priorem supra
 aures pertinentes, atque ossa lapidea discernentes, quae utrinque
 a dextra aure atque sinistra post supraque collocantur, figura
 trilatera, substantia lapidea, unde cognomen etiam adepta sunt.
 7 Verum et occipitium forma trilaterum est, duritia lapideis ossibus
 8 cedit, frontem autem superat. Ipsa quidem frons rotunda est,
 9 quo autem occipitio mollior, tanto sincipitis ossibus durior. At

1. [ἐοικυῖα] ἐοικυῖαν vul.

2. ἢ κατὰ κορυφὴν μέση] Sic E.,
τὴν κατὰ κορυφὴν μέσην vul.

3. [κειμένη] κειμένην vul.

4. αἱ λεπιδοειδεῖς] Sic E., εἰσιν
αἱ λεπιδοειδεῖς vul.

5. γένυος] γένους E.

6. ἀποχωρίζουσαι] Sic E., ὑπο-

χωρίζουσαι vul.

10. καὶ τὴν προσωνυμίαν] Sic
B.E., om. καὶ vul.

11. αὐτὸ] αὐτῷ E.

13. Αὐτὸ] αὐτὸν A.

15. τῶν βρεγμάτων] τοῖς βρέγ-
μασι E.

16. Τὰ δὲ] τὰ μὲν E.

DE
CAPITE.Ossa sinci-
pitis, (vulgo
ossa parie-
talia.)Pluribus
suturis cal-
variam co-
agmentari
ut vaporibus
esset
permeabilis.Excrementorum qua-
tuor genera,

φαλῆς ὀστῶν χαυνότερα καὶ σηραγγώδη, ὡς ὑπερ-
φερῇ, τετράπλευρα τῷ σχήματι, περιεχόμενα ἔμ-
προσθεν μὲν ὑπὸ τῆς στεφανιαίας ῥαφῆς, ὅπισθεν δὲ
ὑπὸ τῆς λαβδοειδοῦς, ἐκατέρωθεν δὲ ὑπὸ τῆς μέσης
4 καὶ τῶν παραλλήλων αὐτῇ. Σοφῶς οὖν ἡ ἀγαθὴ 5
τοῦ Θεοῦ πρόνοια ἐρραμμένον τὸ κρανίον τῆς κε-
φαλῆς κατεσκεύασεν, ὡς εἶναι αὐτὸ εὐδιάπνευστον.
ἅπαντες γὰρ ἀτμοὶ καὶ καπνοὶ καὶ τὰ αἰθαλώδη καὶ
λιγνυώδη περιττώματα ἀνωφερῇ, καὶ διὰ τοῦτο τὰ
ὑψηλότερα τοῦ κρανίου ὅστ' αὖτε καὶ σηραγ- 10
2 γώδη κατεσκευάσθησαν. Εἶδη δὲ περιττωμάτων
τέσσαρα, ἐπειδὴ καὶ τὰ ἐν τῷ σώματι ὑγρὰ τέσσαρα,
αἷμα, φλέγμα, ξανθὴ χολή, καὶ μέλαινα· ἀπὸ μὲν οὖν
τοῦ αἵματος ἀτμοὶ γεννῶνται, ἀπὸ δὲ τοῦ φλέγματος
τὰ λιγνυώδη, ἀπὸ δὲ τῆς ξανθῆς χολῆς καπνοὶ, ἀπὸ 858
3 δὲ τῆς μελαίνης τὰ αἰθαλώδη. Ταῦτα τὰ περιττώ- p. 53
ματα πορευόμενα πρὸς τὰ ἄνω, εἰ ἐκωλύοντο διαφο-

ossa sincipitis reliquis capitis ossibus inaniora sunt et cavernosa,
utpote aliis superstantia, figura quadrilatera, prius coronali su-
tura terminata, lambdali posterius, utrinque vero media et ab
4 illa aequae distantibus. Itaque bona Dei providentia sapienter
comparatum est ut pluribus suturis capitis calvaria coagmenta-
retur, ipsam enim vaporibus permeabilem esse decuit; quando-
quidem omnes halitus ac fumi et fuliginosa fumidaque excre-
menta sursum petunt, ideoque excelsissima capitis ossa rara et
2 fistulosa natura molita est. Excrementorum autem genera quatuor
sunt, quemadmodum et humores in corpore quatuor numerantur,
sanguis, pituita, flava bilis, atque atra; ex sanguine vapores, ex
pituita fumea exhalatio (quam [λιγνύν] *lignyn* dicunt), ex bile
3 flava fumi, ex atra fuliginosa excrementa redundant. Haec sane
excrementa superiora corporis petentia, si difflari nequirent, dis-

1. σηραγγώδη] συραγγώδη A.B.

8. τὰ αἰθαλώδη] τὰ τὰ αἰσθαλώδη A.

9. λιγνυώδη] Sic E., τὰ λιγνυώδη vul.

10. σηραγγώδη] συραγγώδη A.

B., συραγγώδη E.

13. ἀπὸ μὲν οὖν] om. οὖν E.

Fabr. p. 857, 58.

ρεῖσθαι, ἡλίσκετο ἂν ὁ ἄνθρωπος κατάρροις τε καὶ
 κορύζαις δυσιάτοις ἢ καὶ ἀνιάτοις, ἢ καὶ πνιγμῶ,
 ἐπιληψίαις τε καὶ σκοτώσεσιν· ἐκωλύετο δὲ ἐκ παν-
 τοίων θερμῶν βρωμάτων τε καὶ πομάτων, καὶ μά-
 λιστα τοῦ παλαιοῦ οἴνου ὥς ἀτμούς γεννῶντος πολ- 5
 4 λούς. Φασὶ δέ τινες ἐν πολέμοις πτωμάτων γεγο-
 νότων ἀποπλυθῆναι τὰ ὅστ᾽ αὐτῷ χρόνῳ κείμενα, εὐρε-
 θῆναι δὲ κεφαλὰς ἀρράφους· ἀπαιτεῖ τοίνυν ὁ λόγος
 τὰς τοιαύτας κεφαλὰς εἶναι εὐπαθεῖς καὶ νοσώδεις,
 νοσερούς τε τοὺς τὰς τοιαύτας κεφαλὰς ἔχοντας. 10
 5 Περὶ μὲν οὖν κεφαλῆς τὰ εἰκότα συνεγραψάμεθα.
 5 ὁ δὲ ἐγκέφαλος περιέχεται ὑπὸ τῆς κεφαλῆς, ὥς ὑπό-
 τινος ὀρόφου, κατὰ δὲ τὴν οὐσίαν ἐστὶν ὁμοιότατος
 τοῖς νεύροις, οἷς ἔμελλεν ἀρχὴ γενέσθαι, πλὴν ὅσῳ
 μαλακώτερος αὐτῶν ὑπάρχει· καὶ γὰρ καὶ τοῦτο 15

DE
 CAPIT.
 quae diffilari
 necesse est.

Quaedam
 capita sutu-
 ris carere.

Cerebri
 substantia

tillationibus gravedinibusque homo aut aegre curabilibus aut ex
 toto insanabilibus caperetur, vel etiam strangulatu, comitiali aut
 vertigine; ipsum praeterea esca potuque calidiore, praesertim vino
 vetere utpote multum evaporante, temperare necessum foret.

4 Nonnulli bellorum temporibus post praelia asserunt ossa longiori
 tempore in campis strata, carne tabescente, nuda apparuisse, in-
 ventaque esse capita suturis carentia; verum hujusmodi capita
 facile vitium pati et morbis esse exposita, facileque hujusmodi
 homines in morbos incidere ratio demonstrat.

5 5 De capite hactenus: at cerebrum capite, tanquam quodam sub
 tecto, continetur, essentia nervorum quam simillimum, quorum
 fons et pater esse debuit, solum ipsis mollius est; idque jure

1. ἡλίσκετο] ἰλίσκετο D., εἰ-
 λίσκετο E.

3. ἐκ παντοίων] καὶ παντοίων
 A.B.

7. εὐρεθῆναι δὲ] Sic E., καὶ εὐ-
 ρεθῆναι vul.

8, 9. ἀπαιτεῖ—εἶναι] Sic E., δια-
 γινώσκει δὲ τὰς τοιαύτας κεφαλὰς ὁ
 λόγος vul.

11. Περὶ μὲν οὖν κ. τ. λ.] Cf.

Gal. p. 636.

ib. τὰ εἰκότα συνεγραψάμεθα]

Sic E., τοσαῦτα vul.

13. κατὰ] om. G.

ib. ἐστὶν ὁμοιότατος] ὁμοιότατός
 ἐστι G.

14. οἷς] ὧν G.

ib. γενέσθαι] γενήσεσθαι G.

15. τοῦτο] τοῦτ' G.

DE
CAPITE.
quare ner-
vis mollior.

Cerebri par-
tem anteri-
orem poste-
riore molli-
orem.

ἔπρεπε τῷ πάσας μὲν τὰς αἰσθήσεις ἐκδεχομένῳ, πάσας δὲ φαντασίας φαντασιουμένῳ, καὶ πάσας νοήσεις νοοῦντι· τὸ γὰρ εὐαλλοίωτον ἐν πᾶσι τοῖς τοιούτοις ἔργοις τε καὶ παθήμασιν ἐπιτηδειότερον, εὐαλλοιωτότερόν [τε αἰ] τὸ μαλακώτερον τοῦ σκληροτέρου. 5

2 Διὰ ταῦτα μὲν δὴ μαλακώτερός ἐστιν ὁ ἐγκέφαλος 859 τῶν νEURΩΝ· [τῷ] δὲ εἶναι διττὴν τὴν τῶν νEURΩΝ φύσιν, (τὰ μὲν γὰρ αὐτῶν ἐστὶ μαλακώτερα, τὰ δὲ σκληρότερα,) διττὸς καὶ ὁ ἐγκέφαλος ἐγένετο, μαλακώτερος μὲν ὁ ἐμπρόσθιος, σκληρότερος δὲ ὁ ὀπίσθιος, 10 ὃς ἐγκράνιος τε καὶ [παρεγκεφαλὶς] ὀνομάζεται· διαχωρίζει γὰρ τὸν ἐγκέφαλον ἐμπροσθεν τε καὶ τῶν ὀπίσω ἢ τῇ λαβδοειδεῖ ραφῇ ὑποκειμένη τοῦ ὑμένο- 3 χώρησις. Τὸ δὲ σχῆμα τοῦ ἐγκεφάλου οἷόν περ καὶ

omnia sensilia accipienti, omnes imagines cogitanti, omnia intellectilia intelligenti, concessum fuit; mobilitas enim omnibus his functionibus affectibusque aptissima est, quod autem molle est 2 duriore mobilius. Hisce de causis nervis tenerius cerebrum fuit; caeterum cum gemina sit nervorum natura, (alii enim molliores, alii duriores,) geminum quoque cerebrum effectum est, mollius in priore, durius in aversa parte, quod et [ἐγκράνιος] *enocranium* Graece, (quasi *intra calvariam*,) et *cerebellum* nominatur; cerebrum enim prius posteriusque lambdali suturae subjecta mem- 3 branae laxitas terminat. Figura cerebri talis est qualis est

1. μὲν] εἰς αὐτὸν add. G.
3. νοοῦντι] νοήσονται G.
ib. πᾶσι] ἅπασιν G.
ib. τοῖς] τοῖς τοῖς B.
4. ἐπιτηδειότερον] -ότατον G.
5. [τε αἰ] Sic G. et fort. C., γὰρ vul.
ib. μαλακώτερον] Sic A. B. D. G.,
μαλακότερον F. M. et fort. E.
6. Διὰ ταῦτα κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 637.
ib. μὲν δὴ] Sic B. E. G., μὲν A.,
μὲν τι vul.
ib. ἐστὶν ὁ ἐγκέφαλος τῶν νEURΩΝ
τῶν νEURΩΝ ὁ ἐγκέφ. ἐστὶ G.
7. [τῷ] δέ] τῷ δ' G., τὸ δὲ E.,
διὰ δὲ τὸ vul.

ib. εἶναι] χρῆναι add. G.
ib. τὴν τῶν νEURΩΝ] τὴν om. E.,
ἐκείνων τὴν G.
8, 9. (τὰ μὲν—σκληρότερα)] ὥς
καὶ πρόσθεν εἴρηται G.
9. ὁ ἐγκέφαλος] αὐτὸς G.
10. ἐμπρόσθιος] πρόσθιος G.
ib. ὀπίσθιος] λοιπὸς G.
11. ὃς—ὀνομάζεται] ὃν ἐγκεφα-
λίδα καλοῦσιν οἱ ἀνατομικοὶ G.
ib. ἐγκράνιος] Ἀν ἐγκρανίς?
ib. [παρεγκεφαλὶς] Sic inf. p. 141.
1. 6., παρεγκεφαλὸς vul.
12. καὶ τῶν ὀπίσω] Sic E., καὶ
ὀπισθεν vul.

Fabr. p. 858, 59.

4 τὸ περιέχον αὐτὸ κρανίον. Μήνιγγες δὲ αἱ περιέ-
χουσιν τὸν ἐγκέφαλον, ὥσπερ τινὰ ἐνδύματα ἢ σκε-
πάσματα αὐτοῦ, εἴσι δύο, ἡ μὲν ἐκτὸς τοῦ κρανίου, ἡ
δὲ ἐντὸς, ἐκτὸς δὲ τῆς ἐτέρας μήνιγγος, σκληρὰ καὶ
παχεῖα οὖσα κατὰ τὴν σύστασιν· παχυτέρα δὲ γίνε- 5
ται κατὰ τὴν μέσσην ραφὴν καὶ κατὰ τὴν λαβδοειδῆ
παρὰ τὸ ἄλλο αὐτῆς μέρος ὅσον τετραπλάσιον,
ὥστε τῇ ἐπαναδιπλώσει αὐτῆς τῇ κατὰ τὰς ραφὰς p. 54

5 γινομένη σωλῆνί τινι ἐοικέναι. Τοῦτον τὸν σωλῆνα
ὠνόμασαν οἱ περὶ τὸν Ἡρόφιλον πύελόν τε καὶ 10
χώνην· ὡς ἡ μὲν ὑποδεχομένη τοὺς πόρους κοιλότης
ἀπὸ τοῦ σχήματος πύελος ὀνομάζεται, ἀπὸ δὲ τῆς
χρείας, χώνη, τέτρηται γὰρ εἰς τὸ κάταντες αἰσθητῶ
πόρῳ ὡς χώνην μιμεῖσθαι· καὶ γὰρ κατέρχεται δι'

DE
CAPITE.
Cerebri
membranae.

Herophili
infundibu-
lum.

4 ejus receptaculum calvaria. Membranae ipsum supra subter-
que velantes, ceu quaedam ejus amacula atque operimenta,
duae sunt, una extra calvariam, altera intus, [sed extra
piam matrem vocatam,] dura crassaque materia; sed qua su-
turam mediam lambdalemque tangit, crassescit magis; ejus re-
liqua pars quadrupla est, secundum suturas autem condupli-
5 cata, solio assimilatur. Id Herophilus σωλῆνα Graece (hoc est
pelvim,) *infundibulumque* nominavit; inanitas meatus admittens
a figura *pelvis* dicitur, ab ea quam habet utilitatem, *infundibulum*,
in declive enim sensili foramine terebrata est ut *infundibulum*

1. δὲ] εἰσιν add. vul., om. C.E.
2. τινὰ] οὖσαι τούτου add. vul.,
om. E.

ib. ἢ] Sic E., καὶ vul.

3. αὐτοῦ] Sic C.E., om. vul.

ib. εἴσι] δὲ add. vul., om. C.

ib. ἡ δὲ ἐντὸς] om. E.

4. ἐκτὸς—μήνιγγος] Sic E., om. vul.

7. παρὰ] Sic E., περὶ vul. In
vers. Lat. lege, *tangit, reliqua ejus
parte quadruplo crassior fit, et se-
cundum &c.*

8. κατὰ] περὶ F.

9. σωλῆνί τινι] σωλῆνα τινὰ E.

ib. Τοῦτον τὸν σωλῆνα κ. τ. λ.]
In vers. Lat. lege, *Hoc solium
Herophilus pelvim &c.*

10. ὠνόμασαν] ὀνόμασαν E.

11. ὡς ἡ μὲν ὑποδεχομένη κ.τ.λ.]
Cf. Gal. p. 694.

ib. ὡς ἡ μὲν] ὡς μὲν ἡ E., ἡ μὲν
vul., ἡ μὲν οὖν G.

ib. κοιλότης] ἣν οἱ μὲν add. G.

12. πύελος] πύελον G.

ib. ὀνομάζεται] om. G.

ib. ἀπὸ δὲ] οἱ δὲ ἀπὸ G.

13. χώνη] χοάνην ὀνομάζουσιν G.

13, 14. τέτρηται—μιμεῖσθαι] ἐκ
μὲν τῶν ἄνω μερῶν οἷον δεξαμενῆς
τινος ἐπέχει χρεῖαν, ἐκ δὲ τῶν κάτω,
καθάπερ αὐτὸ τὸ ὄνομα ἐνδείκνυται,
χοάνην μιμεῖται· διατέτρηται γὰρ
εἰς τὸ κάταντες μέχρι τῆς κατὰ τὸν
ἀδένα κοιλίας G.

DE
CAPITE.

Crassae
membranae
(vulgo *du-
rae matris*)
et membra-
nae tenuis
(vulgo *piae
matris*)
usus.

αὐτῆς τὰ περιττώματα πρὸς ὑπερώαν καὶ φάρυγγα.
6 Δικαίως δὲ γέγονε σκληρὰ ἢ παχεῖα μήνιγξ, ὥς
ἀμυντήριον πρόβλημα ταῖς τοῦ κρανίου [προσβολαῖς]
7 ἐγκείμενον. Ἄλλ' ἢ γε λεπτὴ μήνιγξ τὸ ἔμφυτόν
ἐστι σκέπασμα τοῦ ἐγκεφάλου, καὶ γὰρ δὴ καὶ 860
ἀφῆσθηκεν αὐτῆς ἢ παχεῖα μήνιγξ· εἰ γὰρ μὴ μέση
κατετάγη ἢ λεπτή, ἀλλ' ἀμέσως ἔσκεπε τὸν ἐγκέ-
φαλον, ἔθλιβεν ἂν αὐτὸν τῇ σκληρότητι αὐτῆς μα-
8 λακὸν ὄντα. Διὰ τοῦτο, τοῦ κρανίου καὶ τοῦ ἐγκε-
φάλου πόρρω ἀφεστηκότων τῇ θέσει καὶ τῇ οὐσίᾳ, 10
κατέθετο ἐν τῷ μεταξὺ ἢ τοῦ ἀγαθοῦ Θεοῦ πρόνοια
ἀμφοτέρας τὰς μήνιγγας, τὴν μὲν σκληρὰν ἔσωθεν

imitetur; nam per ipsam recrementa ad palatum faucesque la-
6 buntur. Quamobrem jure optimo crassa membrana dura creata
fuit, tanquam defensorium propugnaculum adversus calvariae
7 percussus oppositum. At membrana tenuis insitum est cerebri
tegumentum, ab ipso enim crassa diducta est; quandoquidem
nisi tenuis intercederet, sed statim durior cerebrum involveret,
8 ejus duritia ipsum molle collideretur. Itaque inter calvariam
cerebrumque, longe positu et natura distantes, optimi Dei consi-
lium medias membranas conjecit, duram sub calvaria, ob ejus

2. Δικαίως κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 659.
ib. ὥς] οἶον G.

3. ἀμυντήριον] ἀμυντήριόν τι G.
ib. [προσβολαῖς] Sic G. et sic
vul. septies, προσβολαῖς vul.

4. Ἄλλ' ἢ γε κ.τ.λ.] Cf. Gal.
p. 659.

ib. μήνιγξ] om. G.
ib. ἔμφυτον] ξύμφυτον G.

5. ἐστι—ἐγκεφάλου] ἐστὶν ὄντως
αὐτοῦ σκέπασμα G.

6. αὐτῆς] ἀπ' αὐτοῦ C.G., quod
mallem.

ib. μήνιγξ] om. G.
ib. εἰ γὰρ] τοῖς διεκπίπτουσιν

ἀγγείοις μόνοις συνεχομένη, καὶ
εἶπερ G.

6, 7. μέση—λεπτὴ] μέσῃ ἢ φύ-
σις ἐτετάχει τὴν λεπτήν G.

7. ἀλλ'—ἐγκέφαλον] om. G.

ib. ἐγκέφαλον] ἢ παχεῖα add. C.,
quod necessarium videtur.

8, 9. ἔθλιβεν—ὄντα] οὐκ ἂν ἄλ-
πος ἢ πρὸς τὴν παχεῖαν μήνιγγα
ἐγκεφάλου γειννῆσιν ὑπῆρχεν G.

8. τῇ σκληρότητι αὐτῆς] Sic E.,
τῆς σκληρότητος vul.

9. Διὰ τοῦτο κ.τ.λ.] Cf. Gal.
p. 659.

ib. τοῦ κρανίου καὶ τοῦ ἐγκεφά-
λου] ἐγκεφάλου τε καὶ κρανίου G.

10. ἀφεστηκότων—οὐσία] ταῖς
οὐσίαις διεστηκότων G.

11. κατέθετο ἐν τῷ μεταξὺ] Sic
E., ἐν τῷ μεταξὺ θεῖναι G. con-
structione mutata; κατέθετο ponit

vul. post Θεοῦ, et om. ἐν τῷ μεταξὺ.

12. ἀμφοτέρας τὰς μήνιγγας] Sic
E.G., μέσον τὰς μήνιγγας vul.

ib. ἔσωθεν] μὲν add. E.

Fabr. p. 859, 60.

τοῦ κρανίου διὰ τὴν σκληρότητα αὐτῆς, ἔξωθεν δὲ
τὴν λεπτὴν, ὡς περιέχεσθαι τὴν λεπτὴν μήνιγγα ὑπὸ
τῆς παχείας, αὐτὴν δὲ τὴν λεπτὴν μήνιγγα περιέχειν
τὸν ἐγκεφάλου· τῆς γὰρ οὐσίας τοῦ ἐγκεφάλου οὐ
πόρρω ἀφέστηκεν ἢ οὐσία τῆς λεπτῆς μήνιγγος. 5
9 Ἔστιν ἄρα τοῦ ἐγκεφάλου πρῶτον σκέπασμα καὶ
στήριγμα ἢ λεπτὴ μήνιγξ, συνδοῦσα καὶ ἐδραιοῦσα
10 αὐτὸν, ὡς ἀσάλευτον διαφυλάττεσθαι. Ὅσον δὲ
ἐστὶν ἢ λεπτὴ μήνιγξ ἐγκεφάλου σκληροτέρα, τοσοῦ-
τον τῆς παχείας μήνιγγος μαλακωτέρα· ὡσαύτως δὲ 10
καὶ ἢ παχεῖα μήνιγξ ὅσον ἐστὶ τῆς λεπτῆς σκληρο-
11 τέρα, τοσοῦτον ὅστού μαλακωτέρα. Ὀνομάζεται δὲ
ἢ λεπτὴ μήνιγξ χωροειδῆς, ὡς χωρίον ἀμέσως τοῦ
ἐγκεφάλου ὑπάρχουσα.

6 Ἐπεὶ δὲ τὸ τῆς κεφαλῆς κρανίον σφίγγεσθαι παν- 15
ταχόθεν δέον ἦν, (ἐκ πολλῶν γὰρ ὀστέων σύγκειται,)
οὐκ εἶασεν αὐτὸ ἀπρονόητον ἢ τοῦ Θεοῦ δημιουργία·

duritiam, sub ea tenuem, ut crassiore membrana tenuis contineatur, ipsa cerebrum contineat, ab ejus natura non multum aliena.
9 Igitur primum cerebri tegmen et fulcrum tenuis membrana est, ipsum revinciens ac firmans, ut stabile atque inconcussum teneatur. 10 Verum quanto tenuis haec membrana cerebro durior, tanto est crassiore mollior; item crassior quo tenui durior, eo calvariae 11 osse mollior. Vocatur autem tenuis membrana *localis*, utpote locus cerebri proximus.

6 Quoniam vero capitis calvariam omni ex parte coerceri muni-
rique opus erat, (quod ex multis ossibus integratur,) id non

DE
CAPITE.
Cerebri
membranae
duae.

Membranae
tenuis (vul-
go *piae ma-*
tris) sub-
stantia,

et nomina.

5. οὐσία τῆς λεπτῆς μήνιγγος] Sic E., λεπτὴ μήνιγξ vul.

8. Ὅσον δὲ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 660.

8—12. Ὅσον—ὅστού μαλακωτέ-
ρα] ἢ παχεῖα—ὅσον ὅστού μαλακω-
τέρα, τοσοῦτον τῆς λεπτῆς οὐσα
σκληροτέρα· ὅσον δὲ ταύτης ἐστὶν ἢ
λεπτὴ μαλακωτέρα, τοσοῦτον ἐκεί-

νης ὁ ἐγκεφάλος G.

9. τοσοῦτον] ἐστὶ add. vul., om. E.

11. ὅσον ἐστὶ τῆς λεπτῆς] ἐγκε-
φάλου D.

15. Ἐπεὶ δὲ κ. τ. λ.] Cf. Gal.
p. 661, 62.

17. δημιουργία] δημιουργία B.

DE
CAPITE.
Pericranii
formatio.

διαπεράσασα γὰρ τὴν παχείαν μήνιγγα διὰ τῶν
ράφῶν τοῦ κρανίου, ὑπὸ κρανίου οὔσαν, ὡς ἐπὶ κρα-
νίου γενέσθαι, ἐξ αὐτῆς τε συνδέσμους ἀποφύσασα, P. 55
συμπλέξασά τε τοὺς αὐτοὺς συνδέσμους καὶ εἰς ἓν 861
συναγαγοῦσα, ἐξύφανεν ἐξ αὐτῶν τὸν περικράνιον 5
ὀνομαζόμενον χιτῶνα, συνδεῖν τε καὶ περισφίγγειν
πανταχόθεν τὸ κρανίον, ὡς ἀσάλευτον διαφυλάττειν.
2 Περιέχουσα δὲ ἡ λεπτὴ μήνιγξ, οὐ μόνον τὸν ἐγκέ-
φαλον, ἀλλὰ καὶ τὸ χωροειδὲς πλέγμα, (ὅπερ καὶ
δικτυοειδὲς ὀνομάζεται,) διὰ τοῦτο ἐκλήθη [χωροειδής.] 10
7 Ἐχει δὲ τὸ χωροειδὲς πλέγμα τὴν γένεσιν τοιάνδε.
2 Τῆς μεγάλης ἀρτηρίας τῆς ἐκφυομένης ἀπὸ τῆς ἀρι-
στερᾶς κοιλίας τῆς καρδίας, τῆς ὀνομαζομένης πνευ-
ματικῆς, ἀνερχομένης διὰ τῆς ράχεως ἐντὸς ἕως τοῦ
τραχήλου, ὡσαύτως δὲ καὶ τῆς κοίλης φλεβὸς ἐκ- 15
φυομένης μὲν ἀπὸ τῶν κυρτῶν τοῦ ἥπατος, ἀνερχο-
μένης δὲ ἀπὸ κάτω καὶ αὐτῆς ἕως τοῦ τραχήλου,

Texturae
localis (vul-
go plexus
choroidis)
formatio.

inconsultum praeteriit Divina sapientia; crassam namque mem-
branam, sub calvaria positam, per ejus suturas trajiciens, super
calvariam constituit, ex eaque copulas produciens, et easdem com-
plicans et in unum cogens, ex ipsis membranam *pericranion* vo-
catam contexuit, quae contineret undique calvariam et colli-
2 garet, ne ulla ex parte concussa labaret. Caeterum tenue invo-
lucrum, non cerebrum solum, sed etiam localem texturam,
(quam et *reticularem* vocant,) ambiens, ideo etiam ipsum *locale*
7 dictum fuit. Localis autem textura hanc habet sui ortus ratio-
2 nem. Grandis arteria e sinistro cordis gremio, spirituofo vocato,
prodiens, secundum spinam interius ad collum usque pertinet;
pariter et vena cava e convexo jecoris oriens, et ipsa ab inferio-
ribus partibus ad collum usque ascendens, prope arteriam adjacet,

2. οὔσαν] οὔσης A.

10. δικτυοειδὲς] δικτυοειδὲς A.

ib. [χωροειδής] χωροειδὲς vul.

17. ἀπὸ κάτω καὶ αὐτῆς] Sic E.,
καὶ αὐτῆς κάτωθεν vul.

Fabr. p. 860—62.

συμπαρακειμένης τε τῇ αὐτῇ ἀρτηρίᾳ, σχίζονται κατὰ
 τὸν τράχηλον διχῇ, ὡς ἀπὸ πρέμνου ὄρπηκες. αὗται
 δὲ αἱ διχοτομίαι τῶν φλεβῶν ὀνομάζονται σφαγίτιδες
 2 φλέβες. Συσχίζεται δὲ τῇ φλεβὶ καὶ ἡ ἀρτηρία, καὶ
 ἀνερχόμεναι ὁμοῦ ἕως κεφαλῆς κατασχίζονται εἰς 5
 πολλὰ ἀγγεῖα μείζονά τε καὶ ἐλάττονα, οὐ μόνον
 3 ἐπιπολῆς, ἀλλὰ καὶ διὰ βάθους. Κατασπείρονται
 οὖν ταῦτα τὰ ἀγγεῖα τῶν φλεβῶν τε καὶ τῶν ἀρτη-
 ριῶν εἰς τὸ σῶμα τοῦ ἐγκεφάλου, συμπλεκόμενα
 4 πρὸς ἄλληλα ὥσπερ δίκτυον. Τοῦτο τὸ δίκτυον 10
 ὀνομάζεται δικτυοειδὲς πλέγμα, καὶ χωροειδές· καὶ
 διὰ τοῦτο καὶ ἡ λεπτὴ μήνιγξ τῆς αὐτῆς προσωνυ-
 μίας τετύχηκεν, ὡς περιεκτικὴ οὖσα τοῦ αὐτοῦ πλέγ- 862
 5 ματος ἅμα καὶ τοῦ σώματος τοῦ ἐγκεφάλου. Ἐν τῇ
 πρώτῃ οὖν σχίσει τῇ κατὰ τὸν ἐγκέφαλον κατα- 15
 6 φύεται τις ἀδὴν ὀνομαζόμενος κωνάριον. Ταῦτα τὰ
 ἀγγεῖα τοῦ πλέγματος, τῆς μὲν φλεβὸς τρέφουσι
 τὸ σῶμα τοῦ ἐγκεφάλου, τῆς δὲ ἀρτηρίας ζωογο-

DE
 CAPIT.
 Venae ju-
 gulares.

Nomina
 plexus cho-
 roidis,

et piae
 matris.

Conarion
 (vulgo glan-
 dula pine-
 alis.)

inde utraque per collum, ut ex trunco surculi, in duas partes
 scinduntur: haec venarum segmenta *jugulares venae* vocatae
 2 fuerunt. Pariter arteria perinde ac vena scinditur, simulque ad
 caput subeuntes in multa majora minoraque vascula sparguntur,
 3 non in superficie modo, verum etiam profundius. Itaque hi
 venarum arteriarumque ramuli per cerebri corpus, inter se retis
 4 instar contexti, disperguntur. Atque hujusmodi rete *reticularis*
textura, *localisque* nominatur; propterea et tenuis membrana,
 quod ad eam texturam simul et cerebri corpus complectitur,
 5 eandem appellationem est assecuta. In prima sane, quae in
 cerebro fit, partitione glandula quaedam, quam *conarion* vocant,
 6 inserta est. Ex his sane vasculis venae cerebri corpori alimen-

1. συμπαρακειμένης] συμπερικειμένης B.

DE
CAPITE.

Cerebri
substantia.

Sensum per
molles ner-
vos cere-
brum sup-
peditare,
motum per
duros.

νοῦσι, ῥιπίζοντα καὶ τὰ λιγνυώδη περιπτώματα ἀπο-
διώκοντα.

- 8 Ἔστι δὲ τὸ σῶμα τοῦ ἐγκεφάλου τὴν μὲν οὐσίαν
λεπτὸν, καὶ ἄναιμον, καὶ ὑποπίμελον, ὥς ἐξ ἀφροῦ
τινὸς πεπηγός· τῷ κοινῷ δὲ ὀνόματι ὀνομάζεται 5
2 μυελός, ὥσπερ τῷ ἰδίῳ ἐγκέφαλος. Περιέχεται δὲ p. 56
ὑπὸ τῆς κεφαλῆς, ὥς ἐν οἴκῳ τινὶ, πᾶσαν κίνησιν
ἐκπέμπων τῷ σώματι προαιρετικὴν τε καὶ αἰσθη-
τικὴν διὰ τῶν νεύρων, διὰ τοῦ καθήκοντος ἐν αὐτῷ,
ψυχικοῦ πνεύματος δηλονότι· ὁρασιν μὲν, καὶ ὄσφρη- 10
σιν, ἀκοήν τε, καὶ γεῦσιν διὰ τῶν μαλακῶν νεύρων,
πᾶσαν δὲ κίνησιν προαιρετικὴν τῶν μορίων διὰ τῶν
3 σκληρῶν. Πρεπόντως οὖν ὁ ἐγκέφαλος τὸν ὑψηλὸν
τόπον κατέσχηκε τοῦ σώματος τῇ προνοίᾳ τοῦ ἀγα-
θοῦ Θεοῦ, ὅπως, ὥς ἐκ μιᾶς πηγῆς, ἅπαντα τὰ μόρια 15
τοῦ προσώπου ἀρδεύωνται ἀφθόνως ὑπὸ τοῦ ψυχικοῦ
πνεύματος· τὰ γὰρ κατωτέρω τοῦ τραχήλου μόρια

tum subministrant, arteriae vitam largiuntur, ventilantes, fume-
asque sordes propellentes.

- 8 Cerebri utique corpus substantia tenue est, exangue, et sub-
pingue, veluti ex spuma quadam concretum; communi quidem
2 nomine *medulla* vocatur, proprio *cerebrum*. Id capite, quodam
veluti domicilio, continetur, omnem voluntarium motum sensum-
que corpori per nervos profundens, animabili spiritu tanquam
quodam vehiculo deferente; visum quidem, odoratum, audi-
tumque, et gustatum per molles, omnem vero particularum
3 voluntarium motum per duros nervos impartiens. Decenter
itaque boni Dei providentia excelsissimam corporis sedem cerebro
colendam dedit, ut, ab uno tanquam fonte, omnes faciei partes
uberrime per animabilem spiritum irrigentur; at infra collum ad

5. δὲ] οὖν E.

6. Περιέχεται] περιέχονται D.

7. ὑπὸ τῆς κεφαλῆς] Sic E., τῇ
κεφαλῇ vul.

11. γεῦσιν] An add. καὶ ἀφῆν,
ut inf. p. 144. l. 4, 5?

15. ὥς] om. E.

Fabr. p. 862, 63.

μέχρι τῶν ποδῶν οὐκ ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου, ἀλλ' ἐκ τοῦ νωτιαίου μυελοῦ ἔχει χορηγουμένην κίνησιν τε καὶ αἴσθησιν.

DE
CAPITE.

- 9 Ἔστι δὲ ὁ νωτιαῖος μυελὸς ὥσπερ τις ἐγκέφαλος μακρὸς, ἐκφυόμενος μὲν ἀπὸ τοῦ [ὀπισθίου] μέρους 863 τοῦ ἐγκεφάλου, τοῦ ὀνομαζομένου παρεγκεφαλίδος, κατερχόμενος δὲ διὰ τῆς ράχεως μέχρι τοῦ ἱεροῦ ὀστού, ὅπως τῇ γειτνιάσει τῆς θέσεως ἀκοπώτερον 2 κινῇ τὰ κατώτερα μέρη τοῦ σώματος. Διὰ τὸ σφοδρὸν οὖν τῶν κινήσεων εὐλόγως ὅ τε ὀπίσθιος ἐγκέ- 10 φαλος καὶ ὁ νωτιαῖος μυελὸς σκληρότεροι τοῦ ἐμ- προσθίου ἐγκεφάλου γεγονάσιν.

Medulla
spinalis,quare cere-
bro durior.

- 10 Ἰδῶμεν τοίνυν τοῦ ψυχικοῦ πνεύματος τὸ κατοικητήριον, εἰ μέλλομεν θαυμάζειν τοῦ Θεοῦ τὰ δημι- 2 ουργήματα. Θεασώμεθα δὲ τοῦτο ἐξ ἀνατομῆς· εἰ 15 γὰρ εὐσχήμως τις ἀτρέμα κλάσας κρανίον ἐξάρει τὰ

Animalis
spiritus do-
micilium.

pedes usque particulae omnes non a cerebro, sed a spinali medulla motum sensumque transmissos exhauriunt.

- 9 Verum spinæ medulla ceu quoddam est oblongum cerebrum, a posteriore cerebri parte, *cerebello* vocata, enascens, indeque per spinam usque ad sacrum os defluens, ut situs propinquitate in- 2 feras corporis partes minus laboriose promoveat. Quare ob motus vim nimiam et posterius cerebrum et spinæ medulla haud injuria priori cerebro duriores fuerunt.

- 10 Age nunc animabilis spiritus domicilium videamus, si Dei 2 opera pro dignitate admirari volumus. Id vero per dissectionem intuebimur; si quis enim rite et paulatim calvariam frangens

2. ἔχει χορηγ.] χορηγοῦντος E.
ib. κίνησιν τε καὶ αἴσθησιν] Sic
E. et sic inf. p. 144. l. 7., τὴν τε
κίνησιν καὶ τὴν αἴσθησιν vul.

4. Ἔστι δὲ κ. τ. λ.] Cf. Gal.
T. IV. p. 61.

4, 5. ὥσπερ—μακρὸς] οἶον δεύ-
τερός τις ἐγκέφαλος G.

5. [ὀπισθίου] Sic C., et sic sup.

p. 134. l. 10., et inf. l. 10.; ἐμ-
προσθίου vul.

9. κινῇ] κινεῖ A.B.

13. τοίνυν] Sic E., οὖν vul.

14. μέλλομεν] Sic F. et fort. B.
E., μέλλοιμεν A.D.M.

ib. δημιουργήματα] δημιουργή-
ματα A.B.

16. ἐξάρει] ἐξάρη A.B.

DE
CAPITE.
Cerebri
ventriculi,

in quibus
spiritus ani-
malis ver-
satur.

Spiritus
animalis
quomodo
nutriatur.

Externi aë-
ris pluri-
mum in
pulmones
trahi, reli-
quum in
cerebrum
abire.

ὅστ' ἅ πάντα, γυμνὸν καταλιπὼν τὸν ἐγκέφαλον, σχί-
σας τε αὐτὸν ἐντέχνως, εὐρήσει κοιλίας ἐν αὐτῷ
ἀποφραττομένας ὑπὸ ὑμένων λεπτοτάτων τε καὶ δι-
αυγῶν, καὶ χωριζομένας ἀπ' ἀλλήλων δεξιά τε καὶ
3 ἀριστερά, ἔμπροσθέν τε καὶ ὀπίσθεν. Ἐν ταύταις 5
ταῖς κοιλίαις τοῦ ἐγκεφάλου περιέχεται τὸ ψυχικὸν
πνεῦμα, λεπτομερές τε, καὶ ἀθόλωτον, καὶ καθαρῶ-
4 τατον. Τοῦτο τρέφεται καὶ διαμένει ἔκ τε τοῦ ἐκ τῆς
καρδίας ἀναφερομένου διὰ τῶν ἀρτηριῶν πνεύματος,
καὶ ἐκ τοῦ ἔξωθεν περιέχοντος ἡμᾶς ἀέρος· συστελ- p. 57
λόμενος γὰρ καὶ διαστελλόμενος ὁ ἐγκέφαλος, ἐν μὲν
τῇ διαστολῇ τὸν ἔξωθεν ἔλκει ἀέρα διὰ τῶν ῥινῶν,
5 ἐν δὲ τῇ συστολῇ συνέχει. Ἐλκόμενος οὖν ὁ ἔξωθεν
ἀἷρ χωρίζεται διὰ τῶν ῥινῶν, ἔνθα τέτρηται ἢ ῥίς
πρὸς τὴν ὑπερώαν· καὶ τὸ μὲν πλεῖστον μέρος τοῦ 15
ἀέρος ἔλκεται ὑπὸ τοῦ πνεύμονος, τὸ δὲ ἄλλο ἀνέρ-
I I χεται πρὸς τὸν ἐγκέφαλον. Καὶ ἔστιν ὁ τῆς ῥινὸς 864
πόρος εἰσοδός τε καὶ ἔξοδος τοῦ ἐγκεφάλου· οὐδὲ

ossa omnia abstulerit, nudum relinquens cerebrum, id rursus
artificiose findens, specus inveniet membranis tenuissimis pellu-
cidisque interseptos, atque inter sese a dextra et a sinistra, prius
3 et posterius, discretos. Intra haec cerebri cava animalis spiritus,
4 tenuis, purus, mundissimusque versatur. Verum spiritu a corde
per arterias ad caput subvolante, et exterius nos cingente aëre
alitur diurnitatemque consequitur; comprimitur enim disten-
diturque cerebrum, per distentionem aërem per nares attrahit, in
5 comprimendo retinet. Igitur externus aër attractus intra nares,
qua ad palatum foramen patet, distribuitur; atque ejus plurimum
I I in pulmones trahitur, reliquum in cerebrum abit. Nasi quidem
cavitas iter quoddam est qua itur ad cerebrum ac disceditur;

3. διανγῶν] δι' αὐτῶν A.
6. ταῖς κοιλίαις] Sic B. C. E.,
om. vul.

10. ἐκ τοῦ] Sic E., om. ἐκ vul.
13. ἐν δὲ—συνέχει] om. E.

Fabr. p. 863, 64.

γὰρ ἐνδέχεται τόπον εὐθύτερόν τε καὶ κατάντη, πλὴν
 τοῦ τῆς ῥινὸς πόρου, ἐπιτήδειον γενέσθαι πρὸς ἔξοδον
 μὲν τῶν τοῦ ἐγκεφάλου περιπτωμάτων, εἴσοδον δὲ
 2 τῶν τῇ ὀσφρῆσει αἰσθητῶν ὀσμῶν. Τὰ γὰρ ἐξ
 ἐγκεφάλου περιπτώματα οὐ μόνον ῥυτὰ καὶ ἐξίτηλα,⁵
 ἀλλὰ καὶ παχέα καὶ πυώδη, ὥς ἐν κατάρροις τε καὶ
 κορύζαις, ἃ δὲ βλέννας μὲν οἱ παλαιοὶ ὀνομάζουσι,
 3 μύξας δὲ οἱ νεώτεροι. Εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλοι δύο τινὲς
 ὀχετοὶ κατάντει, ἐξερευγόμενοι δι' ὑπερώας εἰς τὸ
 στόμα τοῦ παντὸς ἐγκεφάλου τὰ περιπτώματα, ὅταν¹⁰
 γε πλήρης περιπτωμάτων γένηται ὁ ἐγκέφαλος, ἢ
 αὐτὸς ἐαυτοῦ δυσκρατώτερος γένηται· καλῶς γὰρ
 ἔχων ὁ ἐγκέφαλος ἀρκεῖται διαπνεῖσθαι διὰ τῶν δύο
 4 πόρων καὶ μόνων τῆς ῥινός. Πρεπόντως οὖν ὁ ἐγκέ-

DE
CAPITE.Cerebri ex-
crementa,per duos
alios mea-
tus in os
descendere.Cerebrum
in capite,

neque alia rectior via ac declivior, praeter nasi foramina, inveniri
 potuisset, quae cerebri purgamenta educeret, et olfactu sensiles
 2 odores admitteret. Nam cerebri sordes non fluidae modo sunt
 et exiles, sed etiam crassae et purulentae, ut in distillationibus et
 gravedinibus videre licet; eas veteres Graeci *blennas* [βλέννας,]
 recentiores *myxas* [μύξας] (hoc est *mucos*) appellare consuevere.
 3 Duae aliae cloacae declives sunt, in os per palatum ex toto ce-
 rebro supervacua evomentes, quando excrementis abundaverit
 cerebrum, aut aliqua intemperie affectum fuerit; nam secunda
 utens valetudine ipsum per se valet per nasi vel sola foramina
 4 propria excrementa discutere. Decenter itaque supremum ca-

1. ἐνδέχεται] Sic E., ἐνεδέχετο vul.
 ib. τε] Sic E., ἄλλον vul.

2. ἐπιτήδειον γενέσθαι] om. E.

3. μὲν] om. E.

4. τῇ ὀσφρῆσει] τῆς ὀσφρῆ-
 σεως E.

6. ὥς ἐν κατάρροις κ. τ. λ.] Cf.
 Gal. T. III. p. 649.

ib. ὥς ἐν κατάρροις τε καὶ κορύ-
 ζαις] τῶν ἄνωθεν περιπτωμάτων ἁ-
 θρόα κένωσις G.

7. βλέννας] βλαίνας A.B.

ib. παλαιοὶ] καὶ κόρυζαν add. G.

8. Εἰσὶ δὲ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 650.

ib. Εἰσὶ δὲ] εἰσὶ μὲν G.

10. τοῦ παντὸς ἐγκεφάλου τὰ πε-
 ριπτώματα] τὰ τοῦ παντὸς ἐγκεφά-
 λου περιπτώματα G.

10—14. ὅταν—ῥινός] καὶ ὅταν γε
 τελέως εὐπραγῇ καὶ καλῶς περιγι-
 νηται τῆς τροφῆς ἀρκοῦσιν οὗτοι
 μόνοι G.

11. γένηται] γενόμενος E.

13. διὰ] παρὰ E.

14. καὶ μόνων] Vide sup. ad
 p. 57. l. 9.

DE
CAPITE.

tanquam
domo, se-
dere, sensi-
bus, tan-
quam satel-
litibus, sti-
patum.

Primum
nervorum
par, seu
nervus ol-
factorius.

φαλος τὸν ὑπέρτατον τόπον τοῦ σώματος ἀπέλαβεν
εἰς κατοικίαν ἑαυτοῦ, ὥσπερ τις οἰκοδεσπότης, δορυ-
φόρους ἔχων κύκλωθεν ἀπάσας τὰς αἰσθήσεις, τὴν
ὄρασιν, τὴν ὄσφρησιν, τὴν ἀκοήν, τὴν γεῦσιν, καὶ
τὴν ἀφήν, ἃς τινὰς καὶ ἐκπέμπων καθ' ὅλου τοῦ 5
σώματος αἰσθητικὸν αὐτὸ ἀποτελεῖ, χορηγῶν αὐτῷ
αἰσθησὶν τε καὶ κίνησιν διὰ τοῦ ψυχικοῦ πνεύ-
ματος.

- 12 Ἐκφύεται μὲν οὖν ἡ πρώτη συζυγία τῶν νεύρων
ἀπὸ τῶν ἐμπροσθίων κοιλιῶν τοῦ ἐγκεφάλου, κατερ- 10
χομένη πρὸς ἐκατέραν κοιλότητα τῆς ῥινὸς, δι' ὧν 865
νεύρων καὶ τὴν διάγνωσιν ποιεῖται τῶν ὀσφραντῶν ὁ
ἐγκεφάλος. Ἐπεὶ δὲ οἱ πόροι τῆς ῥινὸς πλησίον εἰσὶ
τοῦ ἐγκεφάλου, ἀνεωγμένοι δὲ οἱ αὐτοὶ πόροι διὰ
παντὸς, ἡκολούθει δὲ ἐκ τούτου μεγάλη βλάβη τοῦ 15
ἐγκεφάλου γίνεσθαι διὰ τὸ ἀθρόως εἰσέρχεσθαι ψυ- p. 58

pitis culmen in suam domum, tanquam dominus, cerebrum sibi vindicavit, omnibus sensibus, visu, olfactu, auditu, gustatu, tactuque ceu satellitibus undique stipatum, quos et in totum corpus effundens ipsum sensorium facit, per animabilem spiritum ipsi motum sensumque suppeditans.

- 12 Primum sane par nervorum ex primis cerebri ventriculis exiens, ad utrumque nasi foramen discurrit, in causaque est ut 2 odoramenta cerebrum sentiat. Verum enimvero quoniam hi narium meatus prope cerebrum sunt, semperque patent, ingentia damna cerebrum acciperet ex aëris frigidi aut vaporis turbulenti

1. τόπον—ἀπέλαβεν] Sic E., τῆς κεφαλῆς τόπον κατέλαβεν vul.

6. ἀποτελεῖ] Sic B.C.E., ἀποτελοῦσι A.D.M., ἀποτελοῦσα F.

ib. αὐτῷ] αὐτὰ E.

11. τῆς ῥινὸς] Sic E., τῶν ῥινῶν vul.

13. Ἐπεὶ δὲ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 651.

15. ἡκολούθει δὲ] ἡκολούθη δὲ E., ἐξ ἀνάγκης δ' ἡκολούθει G.

ib. ἐκ τούτου] τῇ τοιαύτῃ κατασκευῇ G.

ib. τοῦ ἐγκεφάλου] Sic E., τῷ ἐγκεφάλῳ vul., τοῦ κυριωτάτου σπλάγχχνου ἐγκεφάλου G.

16. γίνεσθαι] Sic E., ἐγγίνεσθαι vul.

Fabr. p. 864, 65.

DE
CAPITE.Ossis eth-
moidis
functio,

et nomina.

Quare dura
mater

χρὸν ἀέρα, ἢ ἀτμὸν θολερὸν τε καὶ ἀκάθαρτον, ἢ
ταχέως κενουῖσθαι τὰ κατὰ τὸν ἐγκέφαλον ὑγρὰ σὺν
τοῖς ἀχρήστοις καὶ τὰ εὐχρηστα· προστίθῃσιν ἢ τοῦ
Θεοῦ ἀγαθὴ σοφία κατὰ τὴν διέξοδον τοῦ κρανίου
ὅστ᾽ αὖ ποικίλως κατατετρημένα ὀπαῖς λοξαῖς ὥσπερ
σπογγίαν, ὑπὲρ τοῦ μήτ' ἄλλο τι προσπίπτειν ἔξω-
θεν σκληρὸν σῶμα, μήτ' ἀκραιφνῇ τὴν ψύξιν, εἰσ-
πνεόντων ἡμῶν, εὐθὺ τῶν κατὰ τὸν ἐγκέφαλον εἰσι-
3 εἶναι κοιλιῶν. Ταῦτα τὰ ὅστ᾽ αὖ ὠνόμασται παρὰ τῶν
ἀνατομικῶν ἡθμοειδῇ, παρὰ δὲ τῷ Ἱπποκράτει σπογ- 10
γοειδῇ· καὶ κρείσσων αὕτη ἢ ὀνομασία, οἱ μὲν γὰρ
ἡθμοὶ εὐθύτρητοι, τὰ δὲ ὅστ᾽ αὖ ταῦτα σκολιὰς τὰς
4 ὀπάς κέκτηνται, δίκην σπογγίας. Μόνῃ δὲ ἢ σκληρὰ

immundique subita irruptione, aut quod simul cum inutilibus succis
boni quoque ex cerebro cito elaberentur; ideo bona Dei sapientia
ossa quaedam varie obliquis cavernulis instar spongiae perforata in
transitu calvariae collocavit, ut ne corpus ullum durius extrinsecus
incideret, aut sincera frigiditas, [inspirantibus nobis,] recta in ce-
3 rebri sinus penetraret. Ossa haec ab incisoriae artis professoribus
Graece [ethmoidea] ἡθμοειδῇ, (id est incerniculi vicem gerentia,)
ab Hippocrate [De Loc. in Hom. T. II. p. 103.] spongiosa, et
rectius, appellata sunt; siquidem incernicula rectis foraminibus
pertusa sunt, ossa vero haec in obliquum, ut spongiae, sunt tere-
4 brata. Sola autem dura membrana, cerebrum operiens, cribri

1. θολερὸν τε] Sic E., θολερὸν
vul., θαλερὸν A.

3. προστίθῃσιν] αὐτῷ add. G.

4. κατὰ—κρανίου] om. G.

5. ὅστ᾽ αὖ—κατατετρημένα] ὅστούν
—κατατετρημένον G.

ib. ὀπαῖς λοξαῖς] om. G.

6. σπογγίαν] σπογγία E.

ib. ὑπὲρ τοῦ] Sic E.G., ὥστε vul.

ib. μήτ'] μήτε E., μηδ' G., μήτ'
ἔξωθεν vul.

ib. ἔξωθεν σκληρὸν σῶμα] Sic
E.G., σῶμα σκληρὸν vul.

7. εἰσπνεόντων ἡμῶν] om. C.

8. εἰσιέναι] λέναι G.

9. Ταῦτα τὰ κ. τ. λ.] Cf. Gal.

p. 651, 52.

ib. παρὰ τῶν] περὶ τῶν A., πρὸς
τῶν G.

10. ἡθμοειδῇ] ἰσθμοειδῇ A.E.

ib. παρὰ δὲ] περὶ δὲ A.B.

ib. τῷ] Sic A.B.E., τοῦ vul.

ib. Ἱπποκράτει] Sic B.E., Ἱπ-
ποκράτους vul.

11. μὲν γὰρ ἡθμοὶ] μὲν γὰρ ἰσθ-
μοὶ A., ἰσθμοὶ γὰρ E.

13. κέκτηνται] Sic E., ἔχουσι vul.

ib. σπογγίας] σπογγείας D.

ib. Μόνῃ δὲ κ. τ. λ.] Cf. Gal.

p. 652.

ib. Μόνῃ δὲ] Sic C.E., αὐτὴ μὲν
γὰρ G., μόνον δὲ vul.

DE
CAPITE.

recta habeat
foramina,
non tor-
tuosa.

Aëris par-
tem crassio-
rem retro
exire, tenu-
iorem ad
alendum
spiritum
animalem
manere.

μήνιγξ, [ἡ] σκέπουσα τὸν ἐγκέφαλον, διατέτρηται
δίκην ἡθμοῦ· τῷ σκολιῷ γὰρ τῶν κατὰ τὰ ὅστᾱ
διατρήσεων ἐκωλύοντο ἂν ἐκκαθαίρεσθαι τὰ τοῦ ἐγ-
κεφάλου περιττώματα, εἰ μὴ χρόνῳ παμπόλλῳ κατὰ
βραχὺ διηθούμενα· καὶ ἡ τῶν ἀτμῶν δὲ ἄνοδος οὐδ' 5
5 ὅλως ἂν ἐγίνετο τῷ πάχει εἰργομένη. Συνεισέρχονται
οὖν οἱ ἀτμοὶ τῷ ἀέρι τῆς εἰσπνοῆς ποδηγούμενοι, τὰ
δὲ κατὰ τὸν ἐγκέφαλον περιττώματα συνεξέρχονται
6 τῷ ἀέρι τῆς ἐκπνοῆς. Ὁ γοῦν εἰσπνεόμενος ἀήρ,
ἐμποδιζόμενος ἐν ταῖς λοξότησι τῶν ἐν τοῖς ὅστοις 866
σηράγγων, χλιαίνεται εἰσερχόμενος, καὶ διακρίνεται,
καὶ τὸ παχύτερον ἴσχεται, καὶ παλινδρομεῖ, καὶ οὐκ
εἰσδύνει ἀκάθαρτον ὥστε βλάπτειν τὸ ἐν ταῖς κοι-
λίαις τοῦ ἐγκεφάλου ψυχικὸν πνεῦμα· ἀλλ' εἰσέρ-

more foratur; nam ob tortuosa ossium foramina excrementorum
cerebri exitus impediretur, nisi longiori tempore paulatim per-
colarentur; contra vaporum ascensus crassitudine vetante neuti-
5 quam fieret. Ob id igitur vapores una cum aëre, dum fit inspi-
ratio, ingrediuntur, et cerebri supervacua, dum aër efflatur, simul
6 exeunt. Quamobrem aër attractus, dum inter ossium flexuosos
anfractus reluctatur, calescit evadens, et secernitur, atque ejus
pars crassior retinetur, retroque convertitur, neque faeculenta
succedens intra cerebri ventres animabilem spiritum contaminat;

1. [ἡ] Sic G., om. vul.
2. ἡθμοῦ] ἰσθμοῦ A.B.
- ib. τῷ σκολιῷ κ. τ. λ.] Cf. Gal.
p. 654.
- 2, 3. τῷ σκολιῷ—ἂν] οὔτε γὰρ G.
2. γὰρ] οὖν E.
3. διατρήσεων] τρήσεων E.
- ib. ἐκωλύοντο] ἐκολύοντο A.
- ib. τὰ τοῦ ἐγκεφάλου περιττώμα-
τα] ταυτὶ τὰ περιττ. δυνατὸν ἦν G.
4. εἰ μὴ] ὅτι μὴ G.
- ib. παμπόλλῳ] πολλῷ G.
5. διηθούμενα] Sic E.G., διη-
θοῦντο vul.
- ib. ἡ] Sic B.G., om. vul.

- ib. δὲ] om. G.
6. τῷ πάχει εἰργομένη] φθανόν-
των δια τὸ βραδὺ τῆς διεξόδου συν-
ίστασθαι τε πρὸς ἀλλήλους καὶ πε-
ριπλέκεσθαι καὶ ἀθροίζεσθαι, καὶ
αὐθις εἰς τὴν ἀρχαίαν ἐπανέρχεσθαι
φύσιν, ἐξ ἧς λεπτυνθείσης ἐγεγό-
νισαν G.
7. τῆς εἰσπνοῆς ποδηγούμενοι]
Sic E., κατὰ τὴν εἰσπνοὴν vul.
10. ἐν] Sic E., om. vul.
11. σηράγγων] σηράδων A.
12. καὶ τὸ] om. καὶ F., typogr.
fort. errore.
13. βλάπτειν] βλέπειν A.

Fabr. p. 865, 66.

χεται τὸ διακριθὲν χλιαρόν τε, καὶ πεπεμμένον, καὶ
 λεπτομερέστατον εἰς τροφήν καὶ αὔξησιν τοῦ ψυχι-
 13 κοῦ πνεύματος. Διὰ γοῦν ταύτην τὴν ἀσφαλῆ εἰς-
 οδόν τε καὶ ἔξοδον τοῦ ἀέρος ἐξετέθησαν κάτωθεν τε
 καὶ ἄνωθεν χόνδροι, σύριγγας ἔχοντες παμπόλλους 5
 τῆς αὐτῆς ἕνεκεν χρείας. οὗτοι οἱ χόνδροι ὀνομά-
 2 ζονται μυξωτῆρες. Σκεπάσματα τῶν αὐτῶν μυξω-
 τήρων τὰ ὀστᾶ τῆς ῥινός, δύο ὄντα τὸν ἀριθμὸν,
 δεξιόν τε καὶ ἀριστερόν, ἠνωμένα πρὸς ἄλληλα ἀπὸ p. 59
 ἄνωθεν αὐτῶν ἕως μέσου, ῥάχιν ποιοῦντα, ὥστε εἶναι 10
 4 τὸ ἐντὸς κενόν. Ταῦτα τὰ ὀστᾶ οὐκ εἴασεν ἕως ἄκρου
 κατελθεῖν τοῦ μεγέθους τῆς ῥινός ἢ τοῦ ἀγαθοῦ
 Θεοῦ πρόνοια, σφαλερόν γάρ· ἄλλ' ἐξέφυσεν ἔμ-
 προσθέν τε καὶ ὀπισθεν καὶ κάτωθεν χόνδρους κοι-
 λότητας ἔχοντας, δεξιάν τε καὶ ἀριστεράν, ἀποφρατ- 15
 τομένας τὰς αὐτὰς κοιλότητας ἐτέρῳ χόνδρῳ καλου-
 μένῳ παρὰ μὲν τοῖς ἰατροῖς διαφράγματι, παρὰ δὲ

DE
CAPITE.Myxoteres,
(vulgo ossa
spongiosa.)

Nasi ossa,

cartilagines
laterales,cartilago
septi.

sed secreta pars tepida, concocta, et tenuissima ad alendum au-
 13 gendumque animabilem spiritum pervadit. Idcirco propter hunc
 tutiorem introitum aëris et egressum supra subterque cartila-
 gines spiramentis pluribus perviae ad hunc usum positae fuerunt:
 id genus cartilagines Graece [μυξωτῆρες] *myxoteres* appellantur.
 2 Ipsarum tegumenta bina nasi ossa sunt, inter se superne ad me-
 dium usque ferruminata, et dorsum facientia, adeo ut interius
 4 inanis cavitas pateat. Ossa hujusmodi ad extremam nasi magni-
 tudinem descendere optimi Dei providentia non permisit, peri-
 culum enim foret; sed ante, post, subterque cartilagines quasdam
 creavit, dextrum sinistrumque, cavum habentes, et ipsa cava alia
 cartilagine diremit quae a medicis *septum*, a poëtis *columna* seu

10. ῥάχιν] ῥάχην E.

12. τοῦ μεγέθους] τῷ μεγέθει E.

14. κάτωθεν] Sic E., κάτω vul.

ib. χόνδρους] χόνδρον E.

15. ἀποφραττομένας] καὶ ἀπο-
φραττομένας F.16. καλουμένῳ] τῷ pr. vul.,
om. E.17. παρὰ] περὶ A.B., et sic sem-
per hac in pag.

ib. διαφράγματι] διάφραγμα E.

DE
CAPITE.
Nasi par-
tium no-
mina.

Quare sit
natus par-
tim osseus,
partim car-
tilaginosus.

5 τοῖς ποιηταῖς κίονι καὶ στυλίδι. Αἱ δὲ κοιλόητες
παρὰ μὲν τοῖς ἰατροῖς ὀνομάζονται μυκτῆρες, παρὰ
δὲ τοῖς ποιηταῖς θάλαμοι· τὸ δὲ τῆς ῥινὸς πλήρωμα
παρὰ μὲν τοῖς ἰατροῖς ὀνομάζεται ἀκρορρίνιον, παρὰ
δὲ τοῖς ποιηταῖς σφαίριον· τὰ δὲ ἐδάφη τῶν κοιλω- 867
μάτων παρὰ τοῖς ποιηταῖς ὀνομάζονται ληνοὶ, τὰ δὲ
ἐκατέρωθεν μέρη τοῦ χόνδρου τῆς ῥινὸς πτερύγια.
6 Διὰ τί δὲ ὅλη ἡ ῥίς οὐκ ἐξ ὀστέων σύγκειται, ἀλλὰ
τὸ μὲν ἄνωθεν αὐτῆς μέρος ἕως τοῦ μέσου ἐξ ὀστέων,
τὸ δὲ κάτωθεν ἐκ χόνδρων; ἢ ὅτι τὸ μὲν ἄνω μέρος 10
τείχος τῶν ὀφθαλμῶν ἐκατέρωθεν ἐγγέγονει; εἰ δὲ
κατήρχετο ἕως ἄκρου τῆς ῥινὸς τὰ δύο ταῦτα ὀστά,
ἐθλῶντο ἂν ὑπὸ τῶν ἐξωθεν προσβολῶν, ἢ καὶ ἀπε-
θραύοντο ῥαδίως, κραῦρα ὄντα· ἀλλ' οὐδ' ἂν ὑπεπιέ-
ζοντο ὑπὸ τῶν χειρῶν τοῦ ἀνθρώπου τὰ ἐκ τοῦ ἐγκε- 15
φάλου κατερχόμενα ὑγρά, οὐδ' ἂν συνεστέλλοντο καὶ
διεστέλλοντο τὰ πτερύγια τῆς ῥινὸς, τῇ σκληρότητι

5 *columella* vocatur. Cavitates autem apud medicos *narium* voca-
bulum habent, a poetis *thalami* dicuntur; at nasi acies a medicis
Graece [ἀκρορρίνιον] *acrorrhinion* (quod Latine sonat *nasi extre-*
rum.) nominatur, poëtae [σφαίριον] *sphaerion* (id est *orbiculum*.)
vocant; sed cavitatum pavimenta poëtae *torcularia* appellarunt,
6 at quae nasi cartilagini utrinque adjacent *alas*. Caeterum quare
natus totus osseus non est, sed pars superior usque ad dimidium
ex ossibus, inferior ex cartilaginibus componitur? an quoniam
pars superior murus oculorum utrinque factus est? verum si
usque ad extremum nasum haec ossa processissent, externis
appulsibus retunderentur, vel etiam, fragilia cum sint, facile per-
fringerentur; praeterea quomodo humores a cerebro delabantes
manibus exprimi possent? item nasi alae contrahi tendique ne-

3. τῆς] τοῖς A.

4. τοῖς ἰατροῖς] om. τοῖς E.

ib. ἀκρορρίνιον] ἀκραρίνιον A.

7. μέρη] Sic E., om. vul.

ib. τοῦ χόνδρου τῆς ῥινὸς] τῆς

ῥινὸς τοῦ χόνδρου E.

14. οὐδ' ἂν ὑπεπιέζοντο] οὐ δὲ
ἀπεπιέζοντο E.

15. ἐκ τοῦ] ἐκ τοῦ ἐκ τοῦ B.

16. οὐδ' ἂν] οὐ δὲ E.

Fabr. p. 866—68.

7 τῶν ὀστέων ἀκίνητα διαμένοντα. Διὰ τοῦτο ἡ δημι-
 ουργικὴ τοῦ Θεοῦ σοφία κατεφύτευσεν ἐν τῷ ἄκρῳ
 τῆς ῥινὸς χόνδρον, ἵνα τὰς τῶν σκληρῶν σωμάτων
 προσπιπτούσας προσβολὰς ῥαδίως ὑπομένη τῇ δυσ-
 παθείᾳ αὐτοῦ, καὶ [ὑποπιέζεται] τοῖς δακτύλοις ἐν 5
 τῇ πλημμύρᾳ τῶν ὑγρῶν, καὶ ἵνα διαστέλλωνται τὰ
 πτερύγια τῆς ῥινός· πολλάκις γὰρ ἐν περιπνευμονίαις
 καὶ ἐν φρενίτισι, καύματος πολλοῦ κατὰ τὸν πνεύ-
 μονα ὄντος, δεόμεθα πλείστης ἐμψύξεως· ἢ καὶ διὰ
 δρόμον καὶ παλαίστραν σφοδρότερον ὑπερκινηθέντες 10
 δεόμεθα ἔλκειν πολὺν αἶρα τὸν ἔξωθεν, καὶ ἀνοίγωμεν p. 60
 τὰ πτερύγια τῆς ῥινὸς ὥστε εὐρύχωρα γενέσθαι πρὸς
 τὸ ἱκανῶς ἐμψύξαι καὶ ἀβλαβῇ τὸν ἄνθρωπον φυ-
 8 λάξαι. Πολλοὶ γὰρ στενόρρινοι διαπλασθέντες
 ἀναγκάζονται ἐν τοῖς ἀγῶσιν· ἀλλὰ καὶ οἱ κατὰ τοὺς 868
 ἵππους ἔμπειροι ἱατροὶ τὰς ῥίνας αὐτῶν σχίζουσιν εἰ

DE
CAPITE.Alas nasi
dilatare
saepe neces-
se esse.

7 quissent, si ossea duritie immobiles perstitissent. Eam ob cau-
 sam opifex Dei sapientia extremo naso cartilaginem indidit, ut
 durorum corporum incidentes ictus sua firmiore natura facile sus-
 tineat, et humorum defluentium copia dum emungitur nares
 ipsae comprimi valeant, atque ut alae dilatentur; nam plerumque
 inflammato pulmone aut cerebro magnum pulmonis aestum
 abunde refrigerare opus est; praeterea cursu aut lucta vehemen-
 tius fatigati multum extrinsecus aërem ducere cogimur, inde
 nasi alas pandimus ut ad satis refrigerandum incolumitatemque
 8 hominis custodiendam sufficiant. Multi enim angustis naribus
 creati in certaminibus suffocantur; quinetiam circa equorum va-
 letudinem periti medici eorum nares proscindunt si natura arcti-

4. ὑπομένη] ὑπομένει E.

5. αὐτοῦ] αὐτῆς B.

ib. [ὑποπιέζεται] ὑποπιέζεται E.,
ὑποπιέζονται vul.

6. διαστέλλωνται] -λονται B.D.

8. ἐν φρενίτισι] Sic E., om. ἐν vul.

10. παλαίστραν] παλέστραν E.

ib. σφοδρότερον] om. E.

ib. ὑπερκινηθέντες] Sic E., ὑπο-
κινηθέντες vul.11. ἔλκειν πολὺν αἶρα] Sic E.,
πολὺν αἶρα ἔλκειν vul.

ib. ἀνοίγωμεν] ἀνοίγωμεν B.

12. πρὸς τὸ] om. E.

DE
CAPITE.
Quare na-
sus tali fi-
gura for-
matus sit.

φύσει στεναὶ ὧσιν, ἀναγκάζονται γὰρ οἱ στενόρρινοι
14 τῶν ἵππων ἐν πολλῷ δρόμῳ θερμότατοι ὄντες. Διὰ
τί δὲ τοιαύτη κατεσκευάσθη ἡ ῥίς, καὶ τοιούτου σχή-
ματος; ἢ εὐπρεπείας χάριν; πολλάκις γὰρ λωβη-
θέντες τῆς ῥινός τινες ἀπεκόπησαν τὰ ἄκρα, αἰσχι-
στοι τῇ θέᾳ γεγονότες, ὥς δυσχεραίνειν ἅπαντας τοὺς
2 ὀρῶντας αὐτούς. Εὐπρεπείας οὖν ἕνεκα κατεσκευ-
άσθη ἡ ῥίς, ἅμα τε καὶ ὀχετὸς τῆς εἰσόδου τε καὶ
ἐξόδου τοῦ ἀέρος, διὰ πολλὰς αἰτίας εἰσερχομένου
αὐτοῦ, ἃς καὶ πρόσθεν ἐγράψαμεν.

10

15 Περὶ μὲν οὖν τῆς κατασκευῆς τῆς ῥινὸς ἱκανῶς
ἡμᾶς ὁ λόγος ἐδίδαξεν· ἐπέλθωμεν οὖν ἐξηγήσασθαι
περὶ ὀφθαλμῶν, τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τοῦ καθήκοντος νεύ-
ρου τοῦ ἐξ ἐγκεφάλου τοῦ μαλακοῦ ποιησάμενοι,
ἐπειδὴ καὶ ταῦτα τὰ νεῦρα ἐκ τῶν ἐμπροσθίων 15

ores fuerint, quandoquidem equi angustis naribus longo cursu

14 valde incalentes suffocari consueverunt. Cur autem nasus hoc
modo, et tali figura formatus est? an ornamenti causa? multi
enim ferro laceri ac summo naso privati turpissimo spectaculo
fuere, ut obuius quisque aegre id ferret atque aversaretur.

2 Quare decoris causa nasum Deus molitus est, ac simul ut in-
gredientis exeuntisque aëris quaedam fistula esset, ob plures
quas supra [Lib. III. c. 4. §. 1.] posuimus causas.

3 15 De nasi artificio satis ample loquuti fuimus; in praesentia
oculorum naturam docere opus est, prius nervo molli a cerebro
veniente declarato, quoniam et hi ex prioribus cerebri cavis pro-

4. λωβηθέντες] λωβωθέντες E., τιν vul.
τινες λωβηθέντες vul.

5. τῆς] καὶ τὰ pr. vul., om. E.
ib. τινὲς ἀπεκόπησαν τὰ] Sic E.,
ἀποβαλόντες vul.

ib. ἄκρα] τῆς ῥινὸς add. E.
6. γεγονότες] Sic E., γεγόνασιν
vul.

7. κατεσκευάσθη ἡ ῥίς] γεγό-
νασιν E.

8. ὀχετὸς] ὀχετοὶ E., ὀχετός ἐσ-

9. εἰσερχομένου] εἰσερχομένου E.

11, 12. ἱκανῶς—ἐδίδαξεν] Sic E.,
ἱκανὰ τὰ εἰρημένα vul.

12. ἐπέλθωμεν οὖν ἐξηγήσασθαι]
Sic E., ῥητέον δὲ καὶ vul.

13. ἀρχὴν] ποιησαμένοις add. vul.,
ποιησαμένους add. D., om. E.

14. ποιησάμενοι] Sic E., om. vul.

15. τὰ νεῦρα] Sic E., om. vul.

Fabr. p. 868, 69.

κοιλιῶν τοῦ ἐγκεφάλου ἐκπεφύκασι χορηγεῖν τοῖς
 2 ὀφθαλμοῖς τὴν ὄρασιν. Μαλακὰ δέ εἰσι καὶ ταῦτα
 καθάπερ καὶ τὰ εἰς τὴν ῥίνα καθήκοντα, καὶ εἴτε μίαν
 συζυγίαν ἀμφοτέρας ἐθέλοις ὀνομάζειν, εἴτε δύο,
 πρώτην τε καὶ δευτέραν, οὐχ ἁμαρτήσεις· ἀμφοτέραι 5
 γὰρ ἐκ τῶν ἐμπροσθίων τοῦ ἐγκεφάλου κοιλιῶν ἐκ-
 πεφύκασιν, καὶ ἀμφοτέραι μαλακῶν νεύρων συζυγία
 ἐτάχθησαν· παρὰ γὰρ τῷ Γαληνῷ τῷ σοφῷ ἰατρῷ 869
 οὐ πρώτη συζυγία, ἀλλ' ἀμφοτέραι πρώται ἐκλή-
 θησαν, ὡς ἐξ ἑνὸς τόπου ἐκπεφυκυῖαι, καὶ ὡς μαλα- 10
 3 κῶν νεύρων ἀμφοτέραι οὔσαι ἀρχαί. Ταῦτα τὰ
 μαλακὰ νεῦρα, τὰ εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς καθήκοντα
 χορηγεῖν τὴν ὄρασιν, ὀνομάζονται ὀπτικά, (ἐπειδὴ τὸ
 ψυχικὸν πνεῦμα δι' αὐτῶν ἐκπέμπεται, διακρίνον τὰς
 τῶν χρωμάτων ἐκάστου ιδιότητας, τῷ πρώτῳ ὀργάνῳ 15

DE
CAPITE.

Nihil inter-
 esse si ner-
 vus opticus
 et nervus
 olfactorius
 unum par
 aut duo no-
 minentur.

Nervus vi-
 sorius (vul-
 go opticus.)

2 deuntes, ut visum oculis suggerant, natura consuluit. Sunt qui-
 dem et hi molles quales etiam nervi ad nasum descendentes,
 quod si utrosque unum par, aut duo, primum et secundum, nomi-
 nare velis, nihil erraveris; utrumque enim ex prioribus cerebri
 ventribus enascitur, et utrumque mollium nervorum par statuitur;
 nam apud Galenum medicum sapientissimum non primum par,
 sed utrumque primum vocatum est, cum ab eadem radice utrum-
 3 que pullulet, et mollium nervorum utrumque sit initium. Hi
 molles nervi, oculos petentes ut in ipsos visibilem vim irrigent,
 visorii nominantur, quoniam ab anima cognominatus spiritus,
 coloris cujusque differentias distinguens, per ipsos primo oculi

1. κοιλιῶν τοῦ ἐγκεφάλου] Sic
 E., τοῦ ἐγκεφάλου κοιλιῶν vul.

ib. ἐκπεφύκασι] Sic E., προϊόντα
 πεφύκασι vul.

3. καθήκοντα] Sic E., φερόμενα
 vul.

6. ἐκ τῶν] Sic E., om. ἐκ vul.

8. παρὰ] περὶ B.

ib. τῷ Γαληνῷ τῷ σοφῷ ἰατρῷ]
 Sic E., τοῦ Γαληνοῦ τοῦ σοφοῦ
 ἰατροῦ vul.

9. οὐ—ἐκλήθησαν] οὐ πρώτην
 συζυγίαν, ἀλλὰ ἀμφοτέρας πρώτας
 ἐκάλεσεν E.

10. ἐξ] Sic E., om. vul.

ib. ἐκπεφυκυῖαι] ἐκπεφυκυίας E.

11. ἀμφοτέραι οὔσαι ἀρχαί] ἀμ-
 φοτέρας εἶναι ἀρχάς E.

13. χορηγεῖν τὴν ὄρασιν] Sic E.,
 εἰς τὸ τὴν ὄρασιν (ὄρασιν D.) χο-
 ρηγεῖν vul.

DE
CAPITE.
Oculi tres
esse humo-
res.

τοῦ ὀφθαλμοῦ,) προσομιλοῦντα τῷ κρυσταλλοειδεῖ·
ἐν γὰρ τῷ ὀφθαλμῷ τριῶν ὑγρῶν ὄντων, τοῦ κρυ- p. 61
σταλλοειδοῦς, τοῦ ὑελοειδοῦς, καὶ τοῦ ὠοειδοῦς, πρῶ-
τον ὄργανον ὁρατικὸν τὸ κρυσταλλοειδὲς ἐγένετο, τὰ
δὲ ἄλλα τροφῆς ἕνεκεν. 5

Oculi
figura,

substantia,
magnitudo,
positus.

16 Λέξωμεν τοιγαροῦν τοῦ ὀφθαλμοῦ τό τε σχῆμα,
καὶ αὐτὴν τὴν οὐσίαν αὐτοῦ, τὴν τε θέσιν, καὶ τὸ
2 μέγεθος, καὶ τὴν ἐνέργειαν. Ἔστι δὲ ὁ ὀφθαλ-
μὸς τῷ μὲν σχήματι σφαιροειδῆς, ἐπειδὴ καὶ τὸ
σφαιροειδὲς σχῆμα εὐπρεπέστερον καὶ εὐκίνητοτε- 10
ρον τῶν ἄλλων σχημάτων ἐστίν, ἔοικε δὲ κωδύα
τῇ βοτάνῃ· τῇ δὲ οὐσίᾳ ῥυτὸς, ἐξ ὑγρῶν γὰρ ἡ
σύνθεσις αὐτοῦ· τῷ δὲ μεγέθει ἡλίκῃ καὶ ἡ κοίτη
3 αὐτοῦ κατεσκευάσθη. Ἐπεὶ δὲ “ λύχνος τοῦ σώ-
“ ματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμὸς,” καθὼς φησιν ὁ κύριος 15

instrumento, crystallino videlicet inhaerentes, emittitur; siquidem cum in oculo tres sint humores, crystallinus, vitreus, et ovorum albo similis, primum visionis instrumentum crystallinus est, reliqui alimento sunt.

16 [Dicamus igitur oculi figuram, substantiam, positum, mag-
2 nitudinem, et functionem.] At oculus figura est globosa, ea enim caeteris est decentior et mobilior, atque herbae *codyae* vocatae (id est *capitis papaveris*,) similitudinem refert; et labili est materia, siquidem ex humoribus componitur; magnitudine autem tanta est quantum est ejus conceptaculum.
3 Verum quoniam “ corporis lucerna est oculus,” ut Jesus

1. κρυσταλλοειδεῖ] κρυσταλλοειδεῖ
A. B., et sic fere semper.

2. τοῦ κρυσταλλοειδοῦς] Sic E.,
om. τοῦ vul.

ib. κρυσταλλ.] κρυσταλ. A.

3. τοῦ ὑελοειδοῦς] Sic E., om.
τοῦ vul.

ib. καὶ τοῦ] Sic E., om. vul.

ib. ὠοειδοῦς] om. A., ὠοειδοῦς E.

4. κρυσταλλ.] κρυσταλ. A.

5. ἕνεκεν] Sic E., ἕνεκα vul.

6—8. Λέξωμεν—ἐνέργειαν] Sic
E., om. vul.

6. τοιγαροῦν] τοῦ γὰρ οὖν E.

9. τῷ μὲν σχήματι] Sic E., κατὰ
τὸ σχῆμα vul.

ib. σφαιροειδῆς] Sic A. E., σφαι-
ροειδὲς vul.

ib. ἐπειδὴ καὶ τὸ] Sic E., τὸ
γὰρ vul.

11. κωδύα] An κωδεία, vel κωδία?

14. λύχνος] ὁ pr. Matt., Luc.

Fabr. p. 869, 70.

ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐν τοῖς ἀγίοις εὐαγγελίοις, ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν· ὁ δὲ λύχνος οὐκ ἐπ' ἐδάφους ἔχει τὴν θέσιν, οὐδ' ἐν μέσῳ τόπῳ, ἀλλ' ἐφ' ὑψηλοῦ τόπου κείται, εἰ μέλλοι φωτίζειν τὸν τε οἶκον ἅπαντα καὶ τοὺς ἐν τῷ οἴκῳ· τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἡ Τούτου 5 δημιουργικὴ σοφία, εἰδυῖα ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου λαμβάνειν τὴν ὄρασιν τοὺς ὀφθαλμοὺς, πλησίον τοῦ ἐγκε- 3 φάλου τὴν θέσιν αὐτῶν ἐτεχνήσατο. Καὶ ἐπειδὴ ἡ 870 περιπάτησις τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τὰ ἔμπροσθεν βαίνει, τὸν ἔμπροσθεν τόπον ἐξελέξατο· καὶ δύο τὸν ἀριθμὸν 10 αὐτοὺς ἐποίησε διὰ τὸ πλήθος τοῦ ἐλέους Αὐτοῦ, ὥστε ποτὲ, τοῦ ἐνὸς ἀμαυρωθέντος, διοικεῖσθαι τὸν ἄνθρωπον μετὰ τοῦ ἐνός· πολλοὶ γὰρ διὰ δριμὺν ῥεῦμα ἢ ἀμφοτέρους τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀπώλεσαν ἢ τὸν ἕνα, ἀλλὰ καὶ ἐν πολέμοις ἄλλοι καὶ ἐν [παιγνίῳ] 15 ἕτεροι τὸν ἕνα [πηρωθέντες] μετὰ τοῦ ἐνὸς ἐνεργού- 4 σιν. Καὶ ἄλλως δὲ χρήσιμον τὸ δύο εἶναι τοὺς ὀφθαλμούς· οὐ μόνον γὰρ τὰ ἔμπροσθεν ὁρᾶν χρή,

DE
CAPITE.Quare oculi
prope cere-
brum collo-
cati sint,quare in
priora spec-
tent,quare bini
sint.

Christus, verus Deus noster, in sanctis Evangeliiis (Matt. VI. 22. Luc. XI. 34.) testatur; at lucernae sedes non in pavimento, non medio, sed altissimo loco est, si totam domum domus-que incolas splendore perfundere debeat; itidem et Ejus artificiosa sapientia, ex cerebro visoriam facultatem oculos haurire 3 cognoscens, eos prope cerebrum collocavit. Cumque hominis ambulatio in priora tendat, priorem etiam oculis locum delegit; geminosque fecit ob Ejus miserationis ubertatem, ut, uno interdum captus oculo, altero regi homo posset; plerique enim ob acrem fluxionem aut ambos aut unum saltem oculum amiserunt, [et in proeliis quoque et in lusibus alii uno oculo capti alterum 4 operibus adhibent.] Et binos alioqui esse oculos utile est; quoniam non priora solum cernere, sed etiam in obliquum et a tergo

1. εὐαγγελίοις] εὐαγγελικοῖς A.

15, 16. ἀλλὰ—ἐνεργούσιν] Sic
E., om. vul.

15. [παιγνίῳ] παιγνιδίῳ E.

16. [πηρωθέντες] πειρωθέντες E.

DE
CAPITE.

ἀλλὰ καὶ τὰ πλάγια καὶ τὰ ὀπίσω σκοπεῖν. τῇ
περιστροφῇ οὖν τῆς χειρὸς δεξιὰ τε καὶ ἀριστερὰ τὸ
5 ἔργον εὐθὺς ἐπηκολούθησεν. Διὰ τοῦτο αἰνοῦμεν τὸ
φιλόανθρωπον Αὐτοῦ, ὅτι οὕτως ἐκαλλώπισεν τὸν
ἄνθρωπον, ὥς [ἀνελλιπῇ] εἶναι πάντων τῶν ἀγαθῶν. 5

Oculi quo-
modo val-
lentur.

17 Ῥυτοὺς δὲ ὄντας κατ' οὐσίαν τοὺς ὀφθαλμοὺς οὐκ
εἴασε γυμνοὺς, οὐδ' ἐπιπολῆς κεῖσθαι, ἀλλὰ χώρας
αὐτοῖς κατεσκεύασεν ἐξοχὰς ἐχούσας, ὥσπερ χάρα-
κας, ἐκ τῶν ἄνω μερῶν τὰς ὀφρύδας, ἐκ δὲ τῶν κάτω
ἀνατέτακται τὰ τοῦ προσώπου μῆλα, μέσον δὲ τῶν 10
δύο ὀφθαλμῶν τὰ ὀστᾶ τῆς ῥινὸς, ἐκατέρωθεν δὲ
αὐτῶν δεξιὰ τε καὶ ἀριστερὰ τὰ δύο ζυγώματα, τὰ
2 ἀποτειχίσματα τῶν κροταφιδῶν μυῶν. Ἐμενεν οὖν
τὸ πρόσωπον τῶν ὀφθαλμῶν γυμνὸν καὶ ἄσκεπον·
ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο ἀπρονόητον κατέλιπεν ἢ ἀγαθότης 15

Palpebrae.

aspicere necesse est: [igitur manuum dextrorsum aut sinistror-
5 sum flexioni statim succedit actio. Quare Ejus erga homines
amorem laudamus, quod hominem sic ornaverit, ut ei nullum bo-
17 num deesset.] Ipsos praeterea fluxili materia constantes nudos,
aut in summa cute expositos nequaquam dimisit, sed intra con-
cavas sedes reposuit, et excelsis undique partibus vallavit, pri-
mum enim superiora superciliis obducuntur, genae deinde ab
inferiori parte tutantur, nasi ossa oculis interjecta sunt, utrinque
vero a dextra et a laeva bina sunt vocata *juga*, ceu temporalium
2 musculorum propugnacula. [Restabat igitur oculorum pars ante-
rior nuda et intecta; sed ne hoc quidem inconsultum bonitas Dei

1. τὰ πλάγια καὶ τὰ] τῶν πλα-
γίων καὶ τῶν E.

1—5. Τῇ περιστροφῇ—ἀγαθῶν]
Sic E., om. vul.

5. [ἀνελλιπῇ] ἀνελλειπῇ E.

9. ἐκ τῶν ἄνω κ. τ. λ.] Cf. Gal.
p. 633, 790.

ib. ἐκ τῶν ἄνω μερῶν τὰς ὀφρύδας]
ἄνωθεν μὲν τὰς ὀφρὺς G.

ib. ἐκ δὲ τῶν κάτω] κάτωθεν δὲ G.

10. ἀνατέτακται] Sic D.M., ἀνα-
τέτακτε A., ἀνατέτακε B., ἀνατέτα-
ται F. et fort. E.

13. ἀποτειχίσματα] πολευχίσμα-
τα A., προτειχίσματα B.

ib. κροταφιδῶν] κροταφιδῶν A.

13—p. 155. l. 1. Ἐμενεν—Θεοῦ]
Sic E., om. vul.

Fabr. p. 870, 71.

τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἐνέδυσεν αὐτοὺς χιτῶνας εἰς σκέπην,
 18 οἳ τινες ὀνομάζονται βλέφαρα. Κλείονται μὲν οὖν
 ὑπὸ δύο μυῶν, ἀνοίγονται δὲ ἀπὸ μυὸς ἑνός· καὶ
 τοῦτο πρεπόντως, οὐ γὰρ ὑπὸ δύο ἡνιόχων ἀναχαι- p. 62
 2 τίζεται εἰς ἵππος. Μᾶλλον μὲν οὖν, ὥσπερ τις ἡνί- 5
 οχος δι' ἑνὸς χαλινοῦ περιάγει δύο ἵππους ἢ τέσ-
 σαραι, οὕτως τοὺς δύο μύας τοὺς κλείοντας τὸ
 3 βλέφαρον ἀνοίγει εἰς μῦς. Τοῦτο δέ φησι καὶ
 Ἰπποκράτης ἐν τῷ Προγνωστικῷ ῥικνὸν βλέφαρον·
 τῶν γὰρ κλειόντων τοῦ ἑνὸς παθόντος, ὁ εἰς ἐνεργεῖ, 871
 καὶ γίνεται μέσον κλάσις κατ' εὐθείαν γραμμὴν,
 4 τοῦτό ἐστιν τὸ ῥικνόν. Καλεῖται δὲ τὸ βλέφαρον
 παρὰ τοῖς ποιηταῖς κάλυμμα καὶ ἐπικοιλίς· ὅγε μὴν
 ἔγκοιλος τῶν βλεφάρων περιδρομος κόγχος καλεῖται·
 αἱ δ' ἐν αὐτῷ γραμμαὶ παρὰ μὲν τοῖς ἰατροῖς ῥυτίδες 15

DE
 CAPIT.
 Palpebra-
 rum mus-
 culi.

Quid sit
 apud Hip-
 pocratem τὸ
 ῥικνὸν βλέ-
 φαρον.

Palpebra-
 rum no-
 mina.

relinquit, sed] oculos praeterea membranis vestivit, quas *palpebras*
 18 appellant. Has vero duo musculi claudunt, unus tantum aperit;
 neque id absurde factum est, non enim a duobus aurigis unus
 2 equus compescitur. Contra potius, ut unus auriga uno freno duos
 aut plures circumagit equos, sic et binos palpebram claudentes
 3 musculos unus tantum recludere valet. Hanc autem et in libro
 Praesensionum [(vulgo *Praenotionum*, aut *Prognosticorum*) T. I.
 p. 91.] *retortam palpebram* Hippocrates appellavit; nam clauden-
 tium musculorum altero affecto, unus tantum in officio manet, fit-
 que secundum rectam lineam medium, quod κλάσις [*clasis*] Graece
 dicitur, *fractio* a Latinis dici potest; haec est ab Hippocrate *retorta*
 4 *palpebra* appellata. [Vocatur palpebra] a poetis *operimentum* et
 [ἐπικοιλίς] *epicoele*, (id est *subconca*;) concavus quidem palpe-
 brarum ambitus *concha* vocatur; sed ipsius lineae a medicis *rugae*,

1. ἀλλ' ἐνέδυσεν] Sic E., ἐνέ-
δυσσε δὲ vul.

ib. αὐτοὺς] Sic E., τούτους καὶ
A.B., τούτοις καὶ vul. Legitur ἐν-
δύω cum dupl. accus. inf. p. 893.
l. 5. ed. Fabr.

ib. εἰς σκέπην] Sic E., om. vul.

8. Τοῦτο δέ κ. τ. λ.] Cf. Gal.
p. 805, 6.

9. ῥικνόν] καμπύλον G.

11. κλάσις] κλάσης A.

13. παρὰ] περὶ A.B.

ib. ὅγε] ὅτε A.

DE
CAPITE.

Ciliorum

positus,

et usus.

ὀνομάζονται, παρὰ δὲ τοῖς ποιηταῖς ἱλιγγες· τὸ δὲ
κάτωθεν τῶν βλεφάρων τὸ ἀσάλευτον, τὸ ὅμοιον
αὐτοῖς, παρὰ μὲν τοῖς ἰατροῖς ταρσὸς καλεῖται, παρὰ
5 δὲ τοῖς ποιηταῖς κοιλῖς. Ἐπεὶ δὲ πολλάκις ὁδοιπο-
ρούντων ἀνθρώπων, ἀνέμου πνεύσαντος σφοδρουῦ, 5
διασκορπίζονται ἐν τῷ ἀέρι κονίαι, καὶ κάρφη, καὶ
κυρήβια, καὶ ψήγματα, ὥς μὴ δύνασθαι βλέπειν τοὺς
ἀνθρώπους, ἐπείγεσθαι σπεύδοντας τῆς ὁδοῦ, [ἀλλ'
αὐτοῦ] μένειν [μύσαντας] τοὺς ὀφθαλμοὺς· ἐξέφυσεν
ἡ πρόνοια τοῦ Θεοῦ τρίχας ἀναυξήτους κατὰ τῶν 10
βλεφάρων τὸν περιδρομον καὶ τοῦ ὑποκειμένου τῷ
βλεφάρῳ ταρσοῦ, ὥσπερ τινὰ ἄγανα, διαφυλάττειν
τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀσινεῖς τῶν ἔξωθεν προσπιπτόντων
σωμάτων ἐν ταῖς ὁδοιπορίαις, καὶ βαίνειν τοὺς ἀν-
θρώπους τὴν ὁδὸν αὐτῶν, μήτε [πληρῶς] ἀνεωγμένους 15
ἔχοντας τοὺς ὀφθαλμοὺς, μήτε κεκλεισμένους [ἐσχά-

a poëtis *vertigines* dicuntur; inferior palpebrarum pars quae im-
mota jacet apud medicos [ταρσὸς] *tarsos* vocatur, apud poëtas
5 [κοιλῖς] *coelis*. Caeterum quoniam plerumque [in itineribus,]
violentiore spirante vento, pulvis, festucae, conchulae, et minuta
cujusque rei fragmenta per aërem disjecta oculos infestare solent,
[adeo ut eos, dum in itinere festinant, homines aperire nequeant,
sed conniventes sistere cogantur;] pilos quosdam nihilo magis au-
gescentes palpebris subjectoque palpebris tarso Divina Providentia
in orbem consevit, [sicut vallos, ut oculos protigerent contra ex-
terna damna in itineribus, et ut homines procedere possent, oculis

1. ἱλιγγες] ἱλυγγες A. B., ἱλιγ-
κες D.2. τὸ ὅμοιον αὐτοῖς] Sic E., om.
vul.4. ὁδοιπορούντων ἀνθρώπων] Sic
E., om. vul.

7. κυρήβια] κηρύκια A., κηρύβια B.

7—9. ὥς μὴ—ὀφθαλμοὺς] Sic
E., καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς καταβλά-
πτουσιν vul.

8. [ἀλλ' αὐτοῦ] Sic Sc., ἀμάτους E.

9. [μύσαντας] μίσαντας E.

9, 10. ἐξέφυσεν—ἀναυξήτους]
Sic E., ἐξέφυσε τρίχας ἀναυξήτους
ἡ πρόνοια τοῦ Θεοῦ vul.

10. πρόνοια] πρόνια E.

12—16. ὥσπερ—[ἐσχάτως] Sic
E., om. vul.

15. [πληρῶς] πλήρης E.

16. [ἐσχάτως] ἐσχάτος E.

Fabr. p. 871, 72.

6 τως. Ὑπήλειφε] δὲ ἀμφοτέρω τὰ βλέφαρα, τὸ μὲν
 ἄνω ὁ περιόστειος ὑμὴν ἐκφυόμενος ἀπὸ τῶν ὀφρύων,
 7 τὸ δὲ κάτω ἐκφυόμενος ἀπὸ τῶν μῆλων. Ἀλλὰ καὶ
 διὰ τοὺς ρέοντας ἰδρώτας ἀπὸ τῆς κεφαλῆς καὶ τοῦ
 μετώπου, ἵνα μὴ πρὸς τοὺς ὀφθαλμοὺς καταρρέωσιν,
 5 ἐξέφυσε κατὰ τὰς ὀφρύας ἐτέρας τρίχας ἀναυξεῖς,
 κάμψασα τὸ ἄθροισμα τῶν τριχῶν τῶν ὀφρύων ἐπὶ
 ῥίνα καὶ κροτάφους, ὥς καμαροειδεῖς γενέσθαι τοὺς
 ὀφρύας· ἅμα μὲν ποδηγεῖσθαι πρὸς ῥίνα καὶ κροτά-
 φους τοὺς ἰδρώτας, ἅμα καὶ εὐπρέπειαν τῷ προσώπῳ
 10 8 χαρίζεσθαι. Τοιαῦτα τὰ πολυωρήματα τοῦ ἀγαθοῦ
 Θεοῦ ἡμῶν ἐν τοῖς ἀνθρώποις.
 9 Ἀλλὰ περὶ μὲν τοῦ σχήματος τῶν ὀφθαλμῶν,
 ἀλλὰ θέσεως ἱκανὰ τὰ εἰρημένα· καιρὸς οὖν λοιπὸν
 ἐξηγήσασθαι καὶ περὶ τῆς ἐνεργείας αὐτῶν, ὅπως
 15 τε ἐνεργοῦσι, καὶ ἐκ τίνων καὶ πόσων συνετέθησαν. 872

DE
CAPITE.Superci-
liorum

positus,

et usus.

6 neque plene apertis, neque clausis.] Utramque autem palpebram
 membranae vestiunt, superiorem membrana os ambiens a superci-
 7 liis nascens, inferiorem a genis prodiens. Quinetiam ob sudorem
 a capite et fronte defluentem, ne in oculos feratur, pilis incremento
 carentibus supercilia munita sunt, horumque pilorum in super-
 ciliis agmen in nasum et tempora curvatum est, ut arcum quen-
 dam fornicemve repraesentent; cum ut sudorem ad nasum et
 tempora divertant, tum ut decorem et venustatem faciei largi-
 8 antur. [Talis est summa boni nostri Dei erga homines cura.

9 Sed de oculorum figura, et positu satis dictum est; reliquum
 est ut de eorum officio disseramus, et quomodo eo fungantur, et

1. [Ὑπήλειφε] Sic C., et sic Er-
 merins (Anecd. Med. Gr., p. 164.)
 corr. vul. ὑπεῖληφε.

ib. [Ὑπήλειφε κ. τ. λ.] Cf. Gal.
 p. 792.

2. περιόστειος] περιόστιος G.

3. Ἀλλὰ καὶ διὰ κ. τ. λ.] Cf. Gal.
 p. 794.

4. τῆς κεφαλῆς καὶ τοῦ μετώπου]
 τοῦ μετώπου τε καὶ τῆς κεφαλῆς G.

5. ἵνα] om. E.

11. χαρίζεσθαι] χαριζομένη E.

11—16. Τοιαῦτα—συνετέθησαν]
 Sic E., om. vul.

14. ἀλλὰ] Conj. Sc. ἅμα καὶ,
 quod mallet.

DE
CAPITE.

10^ο Ὅτι μὲν οὖν ὀφθαλμοῦ ἐνέργειά ἐστι τὸ βλέ-
πειν πᾶσι δῆλον· πῶς δὲ [βλέπει,] καὶ τίς ἡ αἰ-
τία τοῦ βλέπειν αὐτὸν, καὶ ὑπὸ τίνων χιτῶνων ἡ
σύνθεσις αὐτοῦ, καὶ πόσα ὑγρά ἐν τοῖς χιτῶσιν
αὐτοῦ περιέχονται, ἐγὼ φράσω, ὁδηγὸν τὸν Θεὸν 5
ἱκετεύων γενέσθαι τῆς δυσκολίας τοῦ διηγήματος.

Nervi opti-
ci origo.

19^η Ἀρξομαι τοίνυν τῆς κατασκευῆς τοῦ ὀφθαλμοῦ
ἀπὸ τοῦ καθήκοντος ἐξ ἐγκεφάλου νεύρου, τοῦ ὀπτι-
2 κοῦ καλουμένου. Ἐκφύεται μὲν οὖν ἀπὸ τῶν ἔμ-
προσθεν κοιλιῶν τοῦ ἐγκεφάλου, ἐξ αὐτοῦ τοῦ σώ- p. 63
ματος αὐτοῦ, συζυγία τις νεύρων μαλακῶν, συμπαρα-
κειμένη τῇ τῆς ῥινὸς συζυγίᾳ, ἐκατέρωθεν νεῦρον, ἐν
ἐκ δεξιῶν, καὶ ἐν ἐξ ἀριστερῶν· τὴν ἐξήγησιν δὲ ποι-
3 ῆσομαι περὶ θατέρου τῶν ὀφθαλμῶν. Τούτῳ οὖν τῷ
ὀπτικῷ νεύρῳ ἐξερχομένῳ ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου συν- 15

10 ex quibus et quot partibus constant.] Itaque in oculis esse cer-
nendi munus omnes dilucide noverunt; sed quomodo cer-
nant, quaeque cernendi causa, ex quibus constant tunicis,
quotque intra eas humores includantur, jam explicare tentabo,

19 [Deo prius invocato ut narrationis explicet difficultates. Ocu-
lorum igitur descriptionem incipiam a nervo e cerebro pro-
2 cedente, *optico* vocato.] Itaque a prioribus cerebri sinibus, ex
ipsa videlicet ejus materia, quoddam nervorum mollium conju-
gium, nasi nervis adjacens, utrinque porrigitur, unusque in dex-
teriore parte, alter in sinistra est; [unum autem ex oculis de-
3 scribam.] Cum hoc visivo nervo ex cerebro nascente simul et

1. ὀφθαλμοῦ—βλέπειν] Sic E.,
ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐστὶν ἡ τοῦ βλέ-
πειν ἐνέργεια vul.

2. [βλέπει] βλέπουσι vul.

3. αὐτὸν] Sic E., αὐτοὺς vul.

ib. ὑπὸ] Sic E., ἀπὸ vul.

4. αὐτοῦ] Sic E., αὐτῶν vul.

5. αὐτοῦ] Sic E., αὐτῶν vul.

ib. ἐγὼ φράσω] Sic E., ῥητέον vul.

5—9. ὁδηγὸν—καλουμένου] Sic
E., om. vul.

9. Ἐκφύεται μὲν οὖν ἀπὸ] Sic E.,
ἀπὸ τοίνυν vul.

10. ἐξ αὐτοῦ] δηλαδὴ add. vul.,
om. E.

11. μαλακῶν συμπαρακειμένη] Sic
E., παρακ. (περικ. B.) μαλ. vul.

12. νεῦρον] Sic E., παρατίθεται
vul.

13. καὶ ἐν ἐξ] τε καὶ E.

13, 14. τὴν—ὀφθαλμῶν] Sic E.,
om. vul.

14. Τούτῳ οὖν τῷ ὀπτικῷ] οὖν
om. vul., τῷ οὖν ὀπτικῷ σμούτῳ E.

15. ἐξερχομένῳ ἐκ] Sic E., ἐκ-
φνομένῳ vul.

Fabr. p. 872, 73.

εκφύονται ἢ τε λεπτὴ μήνιγξ καὶ ἡ παχεῖα, καὶ
 διαπεράσασαι ἄμφω σὺν τῷ νεύρῳ τὸ τρῆμα τοῦ
 4 ὀστού, κατέλαβον τὴν χώραν τοῦ ὀφθαλμοῦ. Εἴτα
 τὸ μὲν νεῦρον πλατύνεται περιλαμβάνον τὸ κρυσταλ-
 λοειδὲς ὑγρόν· ἡ δὲ λεπτὴ μήνιγξ σὺν τῷ νεύρῳ 5
 πλατυνομένη γεννᾷ τὸν ἀμφιβληστροειδῆ χιτῶνα.
 ἐπεκτεινόμενος δὲ ὁ ἀμφιβληστροειδὴς χιτῶν περι-
 ἔχων καὶ τὸ ὑελοειδὲς ὑγρὸν συμπαραλαμβάνει τὸν
 ῥαγοειδῆ χιτῶνα, περιέχοντα τὸ κρυσταλλοειδὲς
 ὑγρὸν, καὶ μέρος τι τοῦ ὑελοειδοῦς εἰς τροφήν τοῦ 10
 5 κρυσταλλοειδοῦς. Εἴτα ἀνέρχεται μὲν ὁ ἀμφιβλη-
 στροειδὴς ἕως τῆς στεφάνης, τῆς ὀνομαζομένης ἱρίδος,
 κακεῖ ἐνούται τῷ περιστείῳ χιτῶνι τῷ λευκῷ· ἐκφυ-
 ὁμένος γὰρ ὁ λευκὸς χιτῶν ἀπὸ τῶν τοῦ ὀφθαλμοῦ
 ὀστών ἀπὸ τοῦ μέρους τοῦ μεγάλου κανθοῦ καὶ ἀπὸ 873
 τοῦ μέρους τοῦ μικροῦ κανθοῦ, πλατύνεται, ἐπικεί-
 μενος πᾶσι τοῖς ὀφθαλμοῦ μορίοις, ἐπεκτεινόμενος

DE
CAPITE.Humor
crystal-
loides,

vitreus.

Tunica
alba (vulgo
albuginea.)

tenuis et crassa membrana oriuntur, utraque cum nervo ossis
 4 foramen pervadentes, in oculi regionem perveniunt. Ibi nervus
 dilatatur, humoremque (a *crystalli similitudine*) [κρυσταλλοειδῆ]
crystalloidem Graece vocatum complectitur; tenuis vero tunica
 cum nervo ampliata reticularem membranam facit: haec magis
 extenta et vitreum humorem includens, simul et tunicam [ῥαγο-
 ειδῆ] *rhagoidem* a Graecis (ex *uvae acini similitudine*) dictam,
 continet; haec rursum crystallinum humorem, partemque vitrei
 5 nutrimentum crystallino subministrantis amplectitur. Inde reti-
 cularis tunica usque ad appellatam Graece [στεφάνην] *stephanam*,*
 (Latine *coronam*,) quae et *iris* dicitur, ascendit, ibique cum alba
 membrana os ambiente in unum coit; siquidem alba membrana
 ab oculi ossibus veniens ex parte magni et ex parte parvi anguli,
 dilatatur, omnibus oculi partibus inhaerens, et usque ad iridem

* *stephanen*
Crass.

4. κρυσταλλ.] κρυσταλ. A.B. εἰδοῦς A.B., ὑελοειδοῦς E.
 9. κρυσταλλ.] κρυσταλ. A.B. 17. ὀφθαλμοῦ] Sic F. et fort.
 11. κρυσταλλοειδοῦς] κρυσταλο- B.E., ὀφθαλμοῖς A.D.M.

DE
CAPITE.

Iris.

Lacrymae
quomodo
fiant.

μέχρι τῆς στεφάνης· καὶ ἐνούται αὐτὸς τοῖς λοιποῖς
6 χιτῶσιν. Αὕτη γὰρ ἡ στεφάνη ἔνωσίς ἐστι καὶ
κοινὸς ὅρος πάντων τῶν τοῦ ὀφθαλμοῦ χιτῶνων·
καλεῖται δὲ καὶ ἱρίς, καὶ κύκλος τοῦ ὀφθαλμοῦ.
7 Περιεκτικωτέρα οὖν ἡ παχεῖα μῆνιγξ τῆς λεπτῆς 5
οὔσα καὶ αὐτοῦ τοῦ ὀπτικοῦ νεύρου, συνεξελθοῦσα
τῷ ὀστῷ πλατυνομένη περιέχει τὸ ὠοειδὲς ὑγρὸν, ἐξ
8 οὗ γίνονται τὰ δάκρυα. Γίνονται δὲ τὰ δάκρυα,
ἐκπιεζομένου τοῦ ὀφθαλμοῦ ἢ διὰ ψύξιν, ἢ διὰ
20 θλίψιν. Φήσει δέ τις “διὰ τί οὐ πληροῦνται;” 10
πρὸς αὐτὸν ἐρεῖς χορηγεῖσθαι ἀπὸ τῶν ὑγρῶν τοῦ
ἐγκεφάλου, καὶ ἐκεῖνα ἐκ τῶν πλησιαζόντων μορίων,
αὐτὸς δὲ ἐκεῖνα ἐξ ἄλλων, κατὰ τὸ Ἱπποκράτους
ῥητὸν, “Πάντα ἐκ τούτων, ξύρροια μία, καὶ ξύμ-
2 “πνοια μία, καὶ πάντα [ξυμπαθέα.]” Ἀνέρχεται δὲ 15

6 se diffundens; ibique cum caeteris tunicis jungitur. Iris enim
quid aliud est quam coitus communisque omnium oculi tunica-
7 rum finis? vocatur vero corona *iris*, et *oculi circulus*. Igitur
crassa tunica tenui et visorio nervo capacior, ossis foramen
egressa et latius se pandens, humorem ovi albo similem continet,
8 ex quo lacrymae profluunt. Fiunt autem, frigore aut compressu
20 oculum urgente. At si quis rogaverit, “unde iste humor in
“dolore tam foecundus et paratus?” respondebimus a cerebri
humoribus materiam suggeri, illisque a propinquis partibus, rur-
sumque et illis ab aliis, juxta Hippocratis dictum, [*De Alim.*
T. II. p. 20.] “Omnia ex iis, confluxus unus, et conspiratio
2 “una, et omnia simul patibilia.” Eadem membranula sub iride,

1. αὐτὸς] Sic E., om. vul.

2. στεφάνη ἔνωσίς] στεφαίνησί
ἔνωσις M., typogr. scil. errore, στε-
φάνη ἔνωσις D.

7. τῷ ὀστῷ] Sic E., τὸ ὀστοῦν vul.

ib. περιέχει] περιέχουσα E.

10. Φήσει δέ τις] Sic E., εἰ δέ
τις φήσει vul.11. πρὸς αὐτὸν ἐρεῖς] Sic E.,
φασὲν διὰ τὸ vul.ib. τοῦ ἐγκεφάλου] Sic C.E., τῷ
ἐγκεφάλῳ vul.14. Πάντα ἐκ τούτων] om. H.
An πάντα ἐκ πάντων? Cf. Gal.
p. 491., ubi laudat ex Hipp. ἐν
ἅπασιν πάντ' ἐστί.ib. καὶ ξύμπνοια μία] Sic B.C.
E.H., om. vul.; om. καὶ H.15. πάντα [ξυμπαθέα] ξυμπαθέα
πάντα H., πάντα συμπαθέα vul.

Fabr. p. 873, 74.

μέχρι τῆς στεφάνης ἢ αὐτὴ μήνιγξ ἐντὸς τῆς στε-
 φάνης λεπτυνομένη καὶ διαυγὴς ἀποτελουμένη, καὶ
 λειοτάτῃ γενομένη, ὥσπερ τι κεράτιον ἐξεσμένον·
 καὶ ἀναπληροῖ τὴν ἐντὸς εὐρυχωρίαν τοῦ κύκλου,
 3 γεννώσα τὸν κερατοειδῆ χιτῶνα. Οὗτος ὁ κερατο- 5
 ειδὴς χιτῶν, πάντων ἐκτὸς κείμενος, τῷ λεπτῷ τῆς
 οὐσίας αὐτοῦ ἀπερρήγνυτο ἂν ὑπὸ τῶν ἔξωθεν προσ-
 πιπτόντων σωμαίων· διὰ τοῦτο ἡ δημιουργία τοῦ
 Θεοῦ συνέθηκε τῷ χιτῶνι τούτῳ καὶ ἕτερα τοιαῦτα
 λεπτὰ καὶ διαυγῇ σώματα, ὥσπερ πτύχας τινάς· ὥς 874
 τετραπλάσιον γενέσθαι τὸν κερατοειδῆ χιτῶνα, ἵνα
 τῷ μὲν διαυγεί τῶν σωμαίων ἀνεμπόδιστος γένηται
 τοῦ ὁρατικοῦ πνεύματος ἢ εἰσοδος, τῇ δὲ συνθέσει
 τῶν κτηδόνων (οὕτω γὰρ αὐτὰ ὀνομάζουσιν οἱ ἀνα-
 4 τομικοί,) ἀσινὴς ἢ τῶν ἔξωθεν προσβολῶν. Ἔστι 15
 δὲ ἡ τάξις τῶν χιτῶνων αὕτη· πρῶτος ὁ κερατοειδὴς,
 δεύτερος ὁ ῥαγοειδὴς, τρίτος ὁ ἀμφιβληστροειδὴς,
 5 καὶ τέταρτος ὁ ἐπιπεφυκῶς, ὁ λευκός. Ὁ δεύτερος

DE
CAPITE.

Cornea.

Tunica con-
junctiva.Oculi tuni-
carum ordo.

extenuata et pellucida, laevisssimaque effecta, instar cujusdam
 perpoliti corniculi, interius circuli inane complet, corneam tuni-
 3 cam efficiens. Verum tunica haec cornea, omnium externa cum
 sit, tenuique corpusculo, ab exterius incursantibus rescindi potu-
 isset; idcirco Divina Ars huic tunicae alia hujusmodi gracilia
 nitidaque corpora, veluti plicas quasdam, composuit; atque inde
 quadrupla fit cornea tunica, ut corporum perspicuitate expeditum
 sit visorii spiritus iter, sed corporum eorum appositum (quae [κτη-
 δόνες] ctedones a dissectionis magistris vocantur,) externis injuriis
 4 minime sit obnoxia. Tunicarum ordo is est; prima cornea, se-
 cunda uvea seu acinalis, tertia aranealis sive reticularis, quarta
 5 superinhaerens, alba appellata. Igitur secunda, acinalis, figura

3. κεράτιον] κέρατον A.B.

7. ἀπερρήγνυτο] ἀπερήγνυτο A.

12. διαυγεί] διαυγῇ A.

15. ἢ] ἔσται A.B.E.

ib. τῶν] Sic E., ταῖς vul., τοῖς B.

ib. προσβολῶν] Sic E., προσ-
βολαῖς vul.17. ἀμφιβληστροειδὴς] ἀμφιβλο-
στροειδὴς A.

DE
CAPITE.Tunica aci-
nalis (vulgo
choroides.)Qui colores
oculis ju-
cundissimi
sint.Quomodo
Dionysius,
Siciliae ty-
rannus, reos
cruciet.

οὖν, ὁ ῥαγοειδὴς, σφαιροειδὴς μὲν τῷ σχήματι, (ῥαγὶ
γὰρ σταφυλῆς ἔοικε,) μέλας δὲ τὴν χροιάν, διὰ τὸ
περιέχειν τὸ κρυσταλλοειδὲς ὑγρόν· τοῖς γὰρ ὀφθαλ-
μοῖς ἥδιστα χρώματα τὰ προσεγγίζοντα τῷ μέλανι
χρώματι, (καθάπερ εἰσὶ τὰ τε φαιὰ καὶ τὰ κυανᾶ,) 5
6 λυπηρὰ δὲ τὰ λαμπρά. Τὸ γὰρ κρυσταλλοειδὲς
ὑγρὸν διαυγέστατόν τε καὶ λαμπρόν, καθάπερ ὁ
κρύσταλλος, πρεπόντως τοῦ τοιούτου τετύχηκε περι-
7 βλήματος. Τοιοῦτόν τι μηχανήμα πονηρὸν πεποίηκε
Διονύσιος, ὁ τῆς Σικελίας τύραννος, ἀμυντήριον τοῖς 10
κολαζομένοις. δεσμοτήριον κατεσκεύασεν ἀδιάπνευ-
στον, πανταχόθεν σκότους ἔμπλεον· πλησίον δὲ τοῦ
δεσμοτηρίου κατεσκεύασεν ἕτερον οἶκον λαμπρότα-
τον, τιτάνῳ κεχρισμένον· χρονισάντων δὲ τῶν δεσ-
μωτῶν ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ, ἀθρόως ἐκβάλων αὐτοὺς 15

est rotunda, (nam uvae acino similis est,) colore atra, quoniam
crystallinum humorem claudit; colores enim in atrum vergentes
oculis jucundissimi sunt, (ut fuscus et cyaneus,) molesti sunt
6 splendidi. Itaque crystallinus humor perspicuus, ut crystallus,
7 fulgensque, jure hujusmodi septo cinctus est. Id genus quandam
atrocem machinam Dionysius, Siciliae tyrannus, in reorum sup-
plicium excogitavit: carcerem quendam diffabilem sane, sed
undique tenebricosum, extruendum curavit; prope hunc alterum
domicilium luce clarissimum, et calce illitum, aedificari jussit;
atque ita rei, diu in carcere macerati, postea in splendidissimam

3. κρυσταλλ.] κρυσταλ. A.B.

5. κυανᾶ] κοινᾶ E.

6. κρυσταλλ.] κρυσταλ. A.B.

7. διαυγέστατόν τε] Sic E., δι-
αυγές τε ὅν vul.

8. κρύσταλλος] κρύσταλος A.B.

9. Τοιοῦτόν τι κ. τ. λ.] Cf. Gal.
p. 775.11, 12. δεσμοτήριον—ἔμπλεον]
om. G.11. δεσμοτήριον] δεσμοτήριον A.
ib. ἀδιάπνευστον] In Vers. Lat.lege, minime diffabilem et undi-
que ὄσ.

12. ἔμπλεον] ἔμπλεον A.

12, 13. πλησίον—οἶκον] οἶκον
ὑπὲρ τοῦ δεσμοτηρίου κατεσκευά-
σατο G.13. λαμπρότατον] τὰ τ' ἄλλα
φανώτατον καὶ πάντ' λαμπρότατον G.15. ἀθρόως—αὐτοὺς] Sic E.,
εἴτα vul.

ib. ἀθρόως] ἀθρόως E.

Fabr. p. 874, 75.

πρὸς τὸν λαμπρότατον οἶκον ἐπανήγαγεν· διασκε-
 δασθέντος οὖν τοῦ ὁρατικοῦ πνεύματος ὑπὸ τῆς λαμ-
 πρᾶς αὐγῆς τοῦ οἴκου ἐπηροῦντο τοὺς ὀφθαλμούς.

DE
CAPITE.

8 Περιφερὲς δέ ἐστι τὸ σχῆμα τοῦ κρυσταλλοειδοῦς
 ὑγροῦ, ἀπολειπόμενον τῆς σφαίρας, τὸ γὰρ ἔμπροσθεν 5
 αὐτοῦ μέρος ὥσπερ φακός· τέτρηται δὲ κατὰ τοῦτο 875
 τὸ μέρος ὃ δὲ ῥαγοειδῆς χιτῶν, κατὰ κύκλον ἐπί-
 βλημα ἔχων ἔξωθεν τὸν κερατοειδῆ χιτῶνα καὶ μό- p. 65
 9 νον. Ὅπως δὲ μὴ προσψαύσῃ ὁ κερατοειδῆς χιτῶν,
 κατὰ τοῦτο τὸ τρήμα, τοῦ κρυσταλλοειδοῦς ὑγροῦ, 10
 προενοήσατο ἡ δημιουργικὴ σοφία τοῦ Θεοῦ· ἅμα
 μὲν ἐπὶ πλέον ἀγαγοῦσα ἐκτὸς τὴν κατ' εὐθὺ τοῦ
 τρήματος κειμένην μοῖραν τοῦ κερατοειδοῦς, ἅμα δὲ
 ὑγρὸν λεπτὸν καὶ καθαρὸν, οἷόν περ τὸ ἐν τοῖς ὠοῖς
 10 ἐστι, περισχοῦσα τὸν κρυσταλλοειδῆ. Καὶ τρίτον 15
 ἐπὶ τούτοις αἰθεροειδοῦς τε καὶ αὐγοειδοῦς πληρώ-

Humoris
crystallini
figura.

domum ducti occaecabantur, [spiritu visorio clarissima luce
 8 dissipato.] Rotunda est autem crystallini humoris figura, a globo
 deficiens, ejus enim prior pars instar lentis compressa est; ea
 parte acinalis membrana rotundo foramine cava est, extra super-
 9 veniens sola cornea, veluti quoddam operculum, includit. Caete-
 rum ut ne crystallinum humorem cornea membrana contingeret,
 Divina cavit Sapiencia; nam simul et corneae particulam e directo
 foramini adversam latius tendens, et humore tenui ac mundo,
 10 ovi albo simili, crystallinum circumfundens. Ad haec tertio
 aethereo luminosoque spiritu locum totum pupillae refarciens,

1. λαμπρότατον] Sic C.E., λαμ-
 πρὸν vul.

ib. ἐπανήγαγεν] ἐπανήγογεν E.,
 ἀνῆγεν G., ἡγμένων vul.

1—3. διασκεδασθέντος—ὀφθαλ-
 μούς] Sic E., τύφλωσις ἐγένετο vul.

3. ἐπηροῦντο] ἐπηρῶντο E.

4. κρυσταλλ.] κρυσταλ. A.B.

5. τῆς σφαίρας] σφαῖρα E.

7. ὁ δέ] An ὅδε, vel om. δέ?

8. καὶ μόνον] Vide sup. ad p. 57.

1. 9.

9. προσψαύσῃ] ψαύσῃ D.

10. κρυσταλλ.] κρυσταλ. A.B.

14. ὑγρὸν λεπτὸν] Sic E., ὑγρῷ
 λεπτῷ vul.

ib. καθάρων] Sic E., καθαρὰ A.,
 καθαρῷ vul.

15. κρυσταλλ.] κρυσταλ. A.B.

DE
CAPITE.

Tunica
aranealis
(vulgo *cap-
sula lentis*.)

Unde varii
fiant oculi
colores.

σασα πνεύματος ἅπασαν τὴν χώραν τῆς [κόρης,] τὸ
βλέπειν ἀπειργάσατο· τὸ γὰρ ὀπτικὸν πνεῦμα τὸ ἐξ
ἐγκεφάλου κατερχόμενον, διὰ τῆς ὀπῆς τοῦ μαλακοῦ
νεύρου μέχρι τοῦ κρυσταλλοειδοῦς ὑγροῦ καὶ τῆς
11 [κόρης] κατέρχεται ἀνεμποδίστως. Ἐνδέδυται δὲ τὸ 5
μὲν πρὸς τῷ τρήματι μέρος τοῦ κρυσταλλοειδοῦς
ὑγροῦ χιτῶνα ἀραχνοειδῇ, λευκόν τε καὶ λαμπρὸν,
12 ἐκ τοῦ μαλακοῦ νεύρου γεννηθέντα. Τὸ γοῦν εἶδωλον
τῆς [κόρης,] ὥς ἐν κατόπτρῳ τινὶ, τούτῳ τῷ χιτῶνι
συνίσταται, στιλπνῷ καὶ λείῳ ὄντι ὑπὲρ ἅπαντας. 10
21 Ὑγρότητος οὖν δαψιλοῦς ἐν τῷ ῥαγοειδεῖ χιτῶνι
περιεχομένης, μέλανές εἰσιν οἱ ὀφθαλμοί· ὥσπερ εἰ
2 ὀλίγη ἐστὶν ἡ ὑγρότης, γλαυκοί. Διὰ ταύτην οὖν
τὴν αἰτίαν οἱ γλαυκόφθαλμοι πρὶν εἰς γῆρας ἐλθεῖν
3 τυφλοῦνται. Μέσης δὲ τῆς ὑγρότητος οὔσης, τοι- 15
αύτης ιδέας εἰσὶν οἱ ὀφθαλμοὶ καθάπερ τῶν ἱεράκων.

videndi facultatem suppeditat; visorius namque spiritus e cerebro
veniens, per mollis nervi fistulam in crystallinum usque humorem
11 ac pupillam patenti calle perlabitur. At crystallini humoris pars
pupillam spectans tenuissima tunica, (quae inde *aranealis* dicitur,)
12 candida fulgentique, ex molli nervo genita involvitur. Igitur
pupillae imago, ceu quodam in speculo, in hac membrana, splen-
21 dida omniumque laevisissima, consistit. Quando vero humor co-
piosior acinali tunica continetur, nigri sunt oculi; contra si
2 paucus, glauci. Atque id est in causa ut eos habentes oculos
3 ante senectutem coeci evadant. Si moderata insit humiditas,
ejusmodi sunt oculi quales habent accipitres; [quare qui tales

1. [κόρης] Legitur *κόρη* vul.
decies; *κόρη* habet E. semel, inf.
p. 173. l. 7., et G. semper.

4. *κρυσταλλ.*] *κρυσταλ.* A. B.

5. [κόρης] *κόρης* vul.; vide
sup. ad l. 1.

6. *τρήματι*] *τρήμα* E.

ib. *κρυσταλλ.*] *κρυσταλ.* A. B.

9. [κόρης] *κόρης* vul.; vide

sup. ad l. 1.

11. *οὖν*] Sic E., δὲ vul.

ib. *ῥαγοειδεῖ*] *ῥαγοειδῇ* A. B. D.

13. *γλαυκοί*] Sic E., *γλαυκότης*
ἐγγίνεται vul., quod fort. prae-
stantius.

ib. *οὖν*] *τοιγαροῦν* E.

16. *καθάπερ*] Sic E., *ὁποίας* ἡ
vul.

Fabr. p. 875, 76.

τοὺς τοιοῦτους οὖν ὀφθαλμοὺς ἔχοντας ἢ κοινὴ συνήθεια ὀνομάζει ἱερακομμάτους.

DE
CAPITE.

- 22 Ἐπεὶ οὖν κατ' εὐθείαν γίνεται ἡ ὄρασις, ἐλλιπὴς 876 Quare mo-
 ἂν ὑπῆρχεν εἰ ἀκίνητοι ἔμενον οἱ ὀφθαλμοὶ, καὶ παν- biles sint
 2 τάπασιν ὀλίγιστα ἂν ἑώρων οἱ ἄνθρωποι. Τούτου 5 oculi,
 χάριν ἄχρι πλείστου περιάγεσθαι ὁ Δημιουργὸς Θεὸς
 ἡμῶν πεποίηκε, καὶ σὺν αὐτοῖς ὅλον εὐκίνητον ἀπειρ-
 γάσατο τὸν τράχηλον· καὶ δύο αὐτοὺς διὰ ταύτην τὴν
 αἰτίαν ἐποίησε διεστῶτας ἀπ' ἀλλήλων ἀξιολόγως.
 23 Εἴπερ οὖν ἐχρῆν μὲν αὐτοὺς κινεῖσθαι, διὰ μυῶν δὲ 10

et bini.

habent oculos ἱερακομάτους Graece (id est accipitris oculos habentes) dicuntur.]

- 22 Quoniam autem visio indirectum fit, manca utique esset ac
 deficiens si rigentes atque immobiles essent oculi, prorsusque
 2 paucissima viderent homines. Propterea Opifex nostri Deus
 lubricos eos, plurimumque circumagi, et cum ipsis pariter totam
 cervicem converti voluit; hanc eandem ob causam binos et satis
 23 magno intervallo inter se discretos esse curavit. Itaque si eos
 motu cieri oportuit, et per musculos omnis fit motio, musculos

1, 2: τοὺς—ἱερακομμάτους] Sic
 E., om. vul.

1. οὖν] Sic E., δὲ vul.

2. ἱερακομμάτους] ἱερακομάτους E.

3. γίνεται ἢ ὄρασις] Sic E., ἢ
 ὄρασις γίνεται vul.

4. εἰ ἀκίνητοι κ.τ.λ.] Cf. Gal.
 p. 795, 96.

ib. ἀκίνητοι] τελέως add. G.

ib. ἔμενον] καὶ κατ' εὐθὺ μόνον
 ὀρῶντες ἐγεγόνεισαν G.

5. ὀλίγιστα—ἄνθρωποι] ἂν ἑω-
 ρῶμεν ὀλίγιστα G.

ib. ἂν] om. E.

ib. Τούτου χάριν κ.τ.λ.] Cf. Gal.
 p. 796.

ib. Τούτου χάριν] Sic E., τούτου
 δὲ χάριν αὐτοὺς τε δυνατοὺς G., διὰ
 τοῦτο οὖν vul.

6. χάριν] Quaedam hic desunt,
 quae in suo Cod. invenit Crass.

ib. πλείστου] Sic E.G., πλεί-

στον vul.

6, 7. ὁ δημιουργὸς—πεποίηκε]
 om. G.

6. δημιουργὸς] δημιουργὸς B.

8, 9. δύο—ἐποίησε] διὰ τοῦτο
 μάλιστα καὶ δύο γεγόνασι G.

9. διεστῶτας] Sic B., διεστῶτων
 vul., διεστῶτες G. constructione
 mutata.

ib. ἀπ' ἀλλήλων] ἀπ' om. G.

ib. ἀξιολόγως] ἀξιόλογον G., et
 add. οἱ γοῦν θατέρω τυφλοὶ τὰ κατ'
 ἐκείνον τὸν ὀφθαλμὸν οὐχ ὀρῶσιν,
 οὐδ' εἰ πλησιάζοντα τύχοιεν.

10. Εἴπερ οὖν κ.τ.λ.] Cf. Gal.
 p. 796.

ib. κινεῖσθαι] κατὰ τὴν ἡμετέραν
 ὁρμὴν add. G.

10—p. 166, 1. διὰ—γίνεται] ἀπα-
 σαι δὲ αἱ τοιαῦται κινήσεις διὰ μυῶν
 γίνονται G.

DE
CAPITE.

Quot sint
oculorum
motus,

quot mus-
culi.

ἅπαντα κίνησις γίνεται, δῆλον ὡς καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς
μύες ἐτέθησαν πρὸς κίνησιν. ἐξηγησώμεθα οὖν ἡμεῖς
αὐτῶν τῶν μυῶν τό τε μέγεθος, καὶ τὸν ἀριθμὸν, καὶ
2 τὴν θέσιν. Αἱ μὲν οὖν κινήσεις τῶν ὀφθαλμῶν εἰσιν
ἕξ· μία μὲν ἔσω πρὸς τὴν ῥίνα, ἄλλη δὲ ἔξω πρὸς 5
τὸν μικρὸν κανθόν, ἄλλη δὲ ἄνω ὡς ἐπὶ τὰς ὀφρύδας, p. 66
ἄλλη δὲ κάτω πρὸς τὰ μῆλα, ἄλλη δὲ περιστρέ-
3 φουσα, ... Διὸ καὶ εὐλογον ἦν καὶ τοὺς ἡγε-
μόνας τῶν κινήσεων μὺς ἴσους τῷ ἀριθμῷ εἶναι· καὶ
δὴ γεγόνασιν δύο μὲν ἐκ τῶν πλαγίων, [εἰς καθ'] 10

oculis movendis esse concessos nemo est qui dubitet: [dicamus
2 igitur eorum magnitudinem, numerum, ac situm.] Motus plane
oculorum senī sunt numero; primus introrsum ad nares, alter
extra ad parvulum angulum, tertius sursum ad supercilia, quartus
deorsum in genas, quintus circumvolvens, sextus sistens et re-
3 tinens. Quare et ratio exegit totidem esse musculos harum
motionum opifices, duos ex obliquo secundum utrumque angu-

1, 2. τοῖς—κίνησιν] τῷ δημιουργῷ μὲν περιθεῖναι μὺς τοῖς ὀφθαλμοῖς ἦν προσῆκον G.

2—4. ἐξηγησώμεθα—θέσιν] Sic E., om. vul., καὶ ἡμῖν δ' οὐχ ἀπλῶς οὕτως εἰπεῖν αὐτῶν τὴν χρεῖαν, ἀλλὰ καὶ τὸν ἀριθμὸν ἐξηγήσασθαι, καὶ τοῦ μεγέθους τε καὶ τῆς θέσεως μνημονεῦσαι G.

3. τῶν μυῶν] τῷ μυῶν E.

4. Αἱ μὲν οὖν κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 796.

ib. Αἱ μὲν οὖν] Sic E., ἐπεὶ τοίνυν αἱ G., αἱ τοίνυν vul.

ib. εἰσιν ἕξ] τέτταρες εἰσιν G.

5. μία μὲν ἔσω] ἡ μὲν ἔσω G.

ib. ῥίνα] προσαγομένων add. G.

ib. ἄλλη δὲ ἔξω] ἡ δὲ ἔξω G., ἄλλη δὲ ἔξωθεν E.

6. κανθόν] ἀπαγομένων add. G.

ib. ἄλλη δὲ ἄνω ὡς] Sic E., ἡ δὲ ὡς G., ἄλλη δὲ ἄνωθεν vul.

ib. τὰς ὀφρύδας] τοὺς ὀφρύδας E., τὰς ὀφρὺς ἀνατεινομένων G.

7. ἄλλη] ἑτέρα E., ἡ G.

ib. κάτω πρὸς] ὡς ἐπὶ G.

ib. μῆλα] κατασπωμένων add. G.

ib. ἄλλη δὲ περιστρέφουσα κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 797.

ib. ἄλλη] Sic E., ἑτέρα vul.

ib. περιστρέφουσα] Quaedam hic desunt, quae in suo Cod. invenit Crass.

8. Διὸ καὶ εὐλογον κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 796, 97.

ib. Διὸ καὶ] om. E. G.

ib. καὶ τοὺς] Sic E. G., om. καὶ vul.

ib. ἡγεμόνας] ἐξηγησομένους G.

9. μὺς] Sic E. G., μύας vul.

ib. ἴσους—εἶναι] Sic E., ἴσους εἶναι κατ' ἀριθμὸν vul., ἰσαριθμούς γενέσθαι G.

ib. εἶναι] ταῖς τοιαύταις κινήσεσι add. vul., om. E. G.

10. [εἰς καθ'] Sic G., εἰς vul. In Vers. Lat. lege, alterum in altero angulo.

Fabr. p. 876, 77.

ἐκάτερον κανθὸν, ἄλλος δὲ ἄνωθεν, ἄλλος δὲ κάτωθεν, ἄλλος δὲ περιστρέφων τὸν ὀφθαλμὸν, ἄλλος δὲ μέγας κατ' αὐτὴν τὴν ῥίζαν τοῦ νεύρου στηρίζων καὶ σφίγγων τὸν ὀφθαλμὸν μὴ προπετῇ ποτε γενέσθαι.

4 Οὗτοι οἱ ἐξ μύες οὐ μόνον τὰς κινήσεις ἀποτελοῦσιν, 5
ἀλλὰ καὶ τὰς χώρας τῶν περιεχόντων ὀστέων τοὺς
5 ὀφθαλμοὺς ἀναπληροῦσι. Κατασπείρεται δὲ ἡ δευ-
τέρα συζυγία τῶν ἀπ' ἐγκεφάλου νεύρων ἡ σκληρὰ
εἰς τοὺς μῦς τούτους, χορηγοῦσα αὐτοῖς τὴν κίνησιν 877
διὰ τοῦ ψυχικοῦ πνεύματος.

DE
CAPITE.Secundum
nervorum
par (vulgo
tertium) iis
motum
dare.

10

24 Ἐστω δὲ τις κύκλος ὁρώμενος ὑπὸ θατέρου τῶν
ὀφθαλμῶν, ἔτι θατέρου συγκεκλεισμένου· ἀπὸ δὲ τοῦ
κέντρου μέχρι τῆς ὁρώσης αὐτὸν [κόρης] ὁδὸς εὐθεία

Visus ma-
thematica
et optica
explicatio.

lum, tertium superius, quartum inferius, quintum oculum circum-
agentem, sextum majorem in ipsa nervi radice stabilientem coer-
4 centemque oculum ne quando extra sedem prosiliat. Igitur seni
hi muscoli non solum motus auctores sunt, verum etiam ossium
5 oculos continentium inanes cavitates implent. Verum secundum
nervorum durorum conjugium e cerebro exorients per hosce
musculos spargitur, in ipsos movendi potentiam per animabilem
spiritum derivans.

24 Esto sane circulus aliquis ab uno tantum oculo, adhuc altero
clauso, inspectus; ab ejus centro usque ad pupillam ipsum viden-

1. ἄλλος—κάτωθεν] ἄλλοι δὲ δύο, κάτωθεν μὲν θάτερος, ἄνωθεν δ' ὁ λοιπὸς G.

ib. ἄλλος δὲ κάτωθεν] Sic F. et fort. A.B.D.E., ἕτερος M.

2. ἄλλος—ὀφθαλμὸν] alia apud G.

ib. ἄλλος δὲ] ἔστι δὲ καὶ ἄλλος τις μῦς G.

3. κατ'—νεύρου] περὶ τὴν ῥίζαν αὐτῶν G.

ib. στηρίζων καὶ σφίγγων] σφίγγων μὲν καὶ φρουρῶν G.

5. Οὗτοι] τοιγαροῦν add. vul., om. E.

9. μῦς] Sic E., μύας vul.

11. Ἐστω δὲ τις κ. τ. τ.] Cf. Gal. p. 815.

12. συγκεκλεισμένου] κύκλον δὲ δηλονότι καλῶ τὸ ἐκ μέσου πάντη ἴσον add. G.

ib. τοῦ κέντρου] τῆς μέσης ταύτης στιγμῆς τῆς κατὰ τὸν κύκλον, ἡ δὲ καὶ κέντρον αὐτοῦ καλεῖται G.

13. αὐτὸν] αὐτὴν G.

ib. [κόρης] Sic G., κόρρης vul.; vide sup. ad p. 164. l. 1.

ib. ὁδὸς εὐθεία] Sic E.G., om. ὁδὸς vul.

DE
CAPITE.
Visus ma-
thematica
et optica
explicatio.

σοι νοείσθω μηδαμόθεν παρεκκλίνουσα μηδὲ τρεπο-
2 μένη τῆς κατ' εὐθὺ στάσεως. Ἐπινόει μοι δὴ πάλιν
ἀπὸ τῆς [κόρης] ἐπὶ τὴν περιορίζουσιν τὸν κύκλον
γραμμὴν (ἣν δὴ καὶ περιφέρειαν [αὐτοῦ] καλοῦσιν,) ἄλλας εὐθείας γραμμάς [παμπόλλας] ἐφεξῆς ἀλ- 5
λήλαις ἐκτεταμένας, καὶ τὸ μὲν ὑπὸ τε τῶν εὐθειῶν
τούτων ἀπασῶν καὶ τοῦ κύκλου περιοριζόμενον
σχῆμα κῶνον ὀνόμαζε· κορυφὴν δὲ τοῦ κώνου νόει
τὴν [κόρην,] καὶ βάσιν τὸν κύκλον· τὴν δὲ ἀπὸ τοῦ
κέντρου τοῦ κύκλου τεταμένην εὐθείαν, ἀπασῶν τῶν 10
ἄλλων εὐθειῶν καὶ παντὸς τοῦ κώνου μέσσην ὑπάρ-
χουσιν, ἄξονα κάλει, ἐπιφάνειαν δὲ τὸ ἄνω πέρασ

tem recta tibi linea nullam in partem declivis neque a recto
2 positu deflectens cogitetur. Rursum a pupilla usque ad lineam
circulum claudentem (quae a Graecis [περιφέρεια] *peripheria* ap-
pellatur,) alias complures rectas lineas deinceps inter se collo-
catas pertinere animo concipias, figuramque ab hisce rectis lineis
et circulo circumscriptam *conum* appellato; ejus aciem pupillam
ponito, basim vero circulum; sed rectam a circuli centro exe-
untem, et inter alias rectas totumque conum, *medium axem* di-
cito, item *superficiem* hujusce figurae superiorem extrema-

1. μηδαμόθεν] μηδαμόσε G.
ib. παρεκκλίνουσα] παρεγκλίν. G.
ib. μηδὲ τρεπομένη] μηδ' ἐκτρε-
πομένη G., quod mallet.

2. στάσεως] τάσεως G., (quod
mallet,) et add. ἀλλ' ὥσπερ εἰ καὶ
τρίχα λεπτήν ἢ ἀράχνην ἀκριβῶς
διατεταμένην ἀπὸ τῆς κόρης ἐπὶ τὸ
κέντρον τοῦ κύκλου νοήσεις, οὕτω
καὶ τὴν εὐθείαν γραμμὴν ἐκείνην.

ib. Ἐπινόει μοι κ. τ. λ.] Cf. Gal.
p. 815, 16.

ib. δὴ] Sic B.D.G., δὲ vul.

3. [κόρης] Sic G., κόρρης vul.;
vide sup. ad p. 164. l. 1.

4. [αὐτοῦ] Sic G., αὐτὴν E.,
om. vul.

5. [παμπόλλας] Sic G., παμπόλ-

λους vul.; vide sup. ad p. 60. l. 1.:
ὥσπερ ἀράχνας τινὰς λεπτὰς add. G.

ib. ἀλλήλαις] ἀλλήλων G.

6. ὑπὸ τε] om. τε G.

7. τούτων—κύκλου] τοῦ κύκλου
καὶ τούτων ἀπασῶν G.

ib. ἀπασῶν] Sic E.G., om. vul.

8. τοῦ κώνου] αὐτῷ G.

9. [κόρην] Sic G., κόρρη vul.;
vide sup. ad p. 164. l. 1.

ib. ἀπὸ τοῦ κέντρου] ἀπὸ τὸ κέν-
τρον E., ἀπὸ τῆς κόρης ἐπὶ τὸ κέν-
τρον G.

10. τῶν] τε τῶν G.

12. κάλει] Lin. quatuor hic om.
Theoph.

ib. ἐπιφάνειαν δὲ] ἐπίπεδον δὴ
μοι κάλει ἐπιφάνειαν G.

Fabr. p. 877.

3 τοῦ τοιούτου χωρίου. Μετὰ δὲ ταῦτα τόδε μοι νόει
 τὸ κατὰ τὸν ἄξονα τοῦ κώνου, τὸν ἀπὸ τῆς [κόρης]
 ἐπὶ τὸ κέντρον τοῦ κύκλου διὰ τοῦ αἵρος [τεταμένον],
 αἰωρεῖσθαι τινὰ κέγχρον, ἢ τι τοιοῦτον σμικρόν· ἐπι-
 σκοτίσει δὲ τὸ κέντρον τοῦ κύκλου, κωλύσει δὲ τὴν 5
 4 [κόρην] ὁρᾶν αὐτό. Καὶ εἴπερ δὲ καὶ τοῦτο ἐνόησας,
 ῥᾶστον ἂν εἴη συνιέναι πᾶν ὁτιοῦν σῶμα τεθὲν ἐν τῷ
 μεταξὺ τοῦ τ' ἐκτὸς ὁρωμένου καὶ τῆς ὁρώσεως ὅψεως
 [ἐπισκοτίσειν,] καὶ [κωλύσειν] ἐπιβλέπεσθαι τὸ προ- p. 67
 τεταγμένον, ἀρθέντος δ' αὐτοῦ τελείως, ἢ παραχθέντος 10

DE
CAPITE.
Visus ma-
thematica
et optica
explicatio.

3 tem. His demum positis, in axe conī, a pupilla ad circuli cen-
 trum per aërem medium pertinentis, milium, aut tale quippiam
 exiguum suspendi imaginatur; id sane orbis centrum occultabit,
 4 pupillamque ab ejus visione penitus arcebit. [Jam vero, si haec
 intellexisti, deinceps facillimum tibi fuerit intelligere quomodo]
 quodcunque * corpus inter externum visionis objectum et oculum
 interponitur, impedit, neque rite objectum videri permittet; id
 si aut penitus amoveatur, aut in latus propellatur, rursum ob-

* quodcun-
que enim
§c. Crass.

1. τοῦ τοιούτου] τούτου τοῦ G.
 ib. Μετὰ δὲ ταῦτα κ. τ. λ.] Cf.
 Gal. p. 816, 17.

ib. Μετὰ δὲ] μετὰ δὲ δὲ G.
 2. τὸ κατὰ] om. τὸ G., et abesse
 mallem.

ib. [κόρης] Sic G., κόρρης vul.;
 vide sup. ad p. 164. l. 1.

3. [τεταμένον] Sic G., τεταμένοις
 A., τεταμένου vul.

4. ἢ τι] ἦτοι B.
 ib. σμικρόν] ἕτερον μικρόν G.

ib. ἐπισκοτίσει] Sic C.E., οὐκ
 ἐπισκοτίσει vul., ἐπισκοτήσει G.

5. δὲ] Sic E.G., δηλαδὲ vul.
 ib. τὸ κέντρον] τῷ κέντρῳ G.

ib. κωλύσει δὲ] καὶ κωλύσει G.
 6. [κόρην] Sic G., κόρρη vul.;

vide sup. ad p. 164. l. 1.
 ib. αὐτό] πάντως add. vul., om.
 E. G.

ib. Καὶ εἴπερ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 817.
 6, 7. καὶ εἴπερ—πᾶν] Sic E.G.,
 om. vul.

6. δὲ] ἢ δὲ G., ut inf. p. 170. l. 2, 6.
 ib. ἐνόησας] νενόηκας G., ut inf.
 p. 170. l. 2, 6.

7. ῥᾶστον ἂν] ἐξῆς ἂν σοι ῥᾶ-
 στον G.

ib. ὁτιοῦν] γὰρ add. vul., om. E.G.
 ib. ἐν τῷ] Sic E.G., om. vul.

8. τοῦ τ'] Sic E.G., τοῦ τῆς A.B.,
 τοῦ vul.

ib. ἐκτὸς] ἐντὸς B.F.
 ib. ὁρώσεως] ὁρώσεις A.

9. [ἐπισκοτίσειν—προτεταγμένον]
 Sic E.G., ἐπικωλύσει καὶ οὐκ ἔασει
 καλῶς ὁραθῆναι τὸ ὑποκείμενον vul.

ib. [ἐπισκοτίσειν] ἐπισκοτήσειν τε
 G., ἐπισκοτίσει vul.

ib. [κωλύσειν] Sic G., -σει vul.
 ib. ἐπιβλέπεσθαι] ἔτι βλέπεσθαι
 G., quod mallem.

10. ἀρθέντος—τελείως] Sic E.G.,
 τούτου δὲ ἢ τελείως ἀρθέντος vul.

ib. τελείως] τελέως G.
 ib. ἢ παραχθέντος] ἢ παραχθέντος
 A.D., ἢ καὶ παραχθέντος G.

DE
CAPITE.
Visus ma-
thematica
et optica
explicatio.

5 εἰς πλάγια, πάλιν ὁρᾶσθαι αὐτὸ συμβαίνειν. Καὶ 878
εἴπερ ἤδη καὶ τοῦτο νενόηκας, ὥρα σοι συλλογί-
ζεσθαι ἀνεπισκότητον εἶναι τὸ μέλλον ὀφθῆσεσθαι,
μηδενὸς ἐν τῷ μεταξὺ τεταγμένου κατὰ τὴν ἀπὸ
6 τῆς ὄψεως ἐπ' [αὐτὸ] τεταγμένην εὐθείαν. Καὶ 5
εἴπερ καὶ τοῦτο ἤδη νενόηκας, οὐκ ἂν σοι [δόξ-
ειεν] ἀλόγως ἀπὸ τῶν μαθημάτων ἀποφύνασθαι
7 κατ' εὐθείας γραμμὰς ὁρᾶσθαι τὰ ὁρώμενα. Κάλει
οὖν μοι τὰς εὐθείας ταύτας ὄψεις, καὶ τὴν περιφέ-
ρειαν τοῦ κύκλου δι' ἐκείνων τῶν ὄψεων ὁρᾶσθαι 10
λέγε, τὸ δὲ κέντρον αὐτοῦ δι' ἑτέρας ὄψεως κατὰ δὴ
τὸν ἄξονα τοῦ κώνου τεταγμένης, τὸ δὲ σύμπαν ἐπί-

5 jectum visu percipietur. [Quod si id quoque jam intellex-
isti, colligas nunc oportet rem videndam omni caligine carere,
quum nihil medium in linea, quae recta ab oculo ad ipsam
6 est extensa, interponatur.] Haec quispiam rite condoceretur
nonne sapienter mathematicos tradidisse asseverabit visilia
7 cuncta secundum rectas lineas videri? Igitur has rectas visiones
appella, et orbis circumferentiam, ut ita dixerim, illis visionibus
cerni dicito, sed ejus centrum alia visione sentiri quae per coni
videlicet axem perficitur, totum vero circuli planum compluribus

1. πλάγια] Sic E., τὰ πλάγια G.,
πλάγιον vul.

ib. πάλιν ὁρᾶσθαι] Sic E. G.,
ὁρᾶσθαι πάλιν vul.

ib. αὐτὸ συμβαίνειν] Sic E., συμ-
βαίνειν αὐτὸ G., αὐτὸ συμβαίη vul.

ib. Καὶ εἴπερ κ. τ. λ.] Cf. Gal.
p. 817.

1—5. Καὶ—εὐθείαν] Sic E. G.,
om. vul.

2. ἤδη καὶ τοῦτο] καὶ τοῦτ' ἤδη G.
ib. ὥρα σοι] Sic G., ὅρα σοι E.

3. ἀνεπισκότητον] τὸ δεῖν pr. G.
5. ἐπ' [αὐτὸ] Sic G., ἐπ' αὐτὸν E.

ib. τεταγμένην] τεταμένην G.
ib. Καὶ εἴπερ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 817.

5, 6. Καὶ εἴπερ—νενόηκας] εἰ δὲ
καὶ τοῦτ' ἤδη νενόηκας G., ταῦτα
τοίνυν καταμαθὼν vul.

6. σοι [δόξειεν] Sic G., σοι

δόξειαν E., δόξειας vul.

7. ἀλόγως] Sic G., ἀλόγος E.,
εὐλόγως vul.

ib. ἀπὸ τῶν μαθημάτων] Sic E.
G., τοὺς μαθηματικούς vul.

8. εὐθείας γραμμὰς] Sic E. G.,
εὐθείαν γραμμαῖς A., εὐθείαν γραμ-
μὴν vul.

ib. Κάλει οὖν κ. τ. λ.] Cf. Gal.
p. 817.

9. οὖν] δὴ G.

ib. ὄψεις] καὶ τὰς λεπτὰς ἀρά-
χνας ἐκείνας, τὰς ἀπὸ τῆς κόρης ἐπὶ
τὴν περιφέρειαν τοῦ κύκλου τετα-
μένας, μηκέτ' ἀράχνας, ἀλλ' ὄψεις
add. G.

11. τὸ δὲ κέντρον] καὶ τὸ κέν-
τρον G.

ib. κατὰ δὴ] δὴ om. G.

12. τὸ δὲ σύμπαν] καὶ τὸ σύμπαν G.

Fabr. p. 878.

πεδον τοῦ κύκλου διὰ παμπόλλων ἄλλων ὄψεων
 8 ἐπ' αὐτὸ διηκουσῶν. Ὅσαι δ' ἂν τούτων γε τῶν
 ὄψεων ἴσον τούτου ἄξονος ἀπέχουσι καὶ καθ' ἐν
 ὁτιοῦν [ἐπίπεδον] ὦσιν, ὁμοταγείς ὀνόμαζε· οὕτω γὰρ
 ἀπὸ κέντρου τῆς [κόρης] ἐξερχόμενον τὸ ὀπτικὸν 5
 πνεῦμα ἐπερείδεται τῷ ἀέρι, ὥσπερ τις κῶνος, πλα-
 τύνεται δὲ πρὸς τὸ τοῦ ὀρωμένου μέγεθος, καὶ κατὰ
 9 τὸν αὐτὸν τρόπον γίνεται ἡ ὄρασις. Εἶδες δέ μοι καὶ
 δι' ὀπῆς στενῆς ἀκτῖνας ἡλίου διαπεμπομένας τε καὶ
 πρόσω φερομένας, οὐδαμόθεν κεκλιμένας οὐδὲ καμ- 10
 πτομένας, ἀλλ' ἀκριβῶς εὐθειάν τε καὶ ἀκλινῇ βαδι-
 10 ζούσας ὁδόν. Τοιαύτην μοι νόει καὶ τὴν τῶν ὄψεων
 ὁδὸν ὑπάρχειν.

DE
CAPITE.Visus ma-
thematica
et optica
explicatio.

8 aliis in ipsum pervenientibus visionibus. At quaecunque visiones
 aequae ab axe distant et in aliqua plani parte consistunt, *eiusdem*
ordinis appellantur, Graece ὁμοταγείς; ita namque e pupillae
 centro visorius spiritus egrediens aëri,* tanquam conus quidam,
 innititur, et ad visilis rei magnitudinem ampliatur, atque ad
 9 eundem modum efficitur visio. Verum enimvero vidistine un-
 quam solis radios per angustum foramen ingressos proculque
 tendentes, nullam in partem declinantes neque deflexos, sed di-
 10 rectissime procurrentes? Talem tu visionum rectum incessum
 mente concipito.

* Aëri, Ed.
1581; aëre,
Edd. 1537,
1540, 1551;
aëra, Fabr.1. παμπόλλων ἄλλων] πολλῶν
τινων G.

2. διηκουσῶν] καθηκουσῶν G.

ib. Ὅσαι κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 817.

ib. γε] om. G.

3. τούτου] τε τοῦ G., quod
mallem.ib. ἀπέχουσι] ἀπέχουσα E., ἀπέ-
χουσι G.

ib. καθ' ἐν] Sic E.G., καθ' vul.

4. [ἐπίπεδον] Sic G., ἐπιπέδω E.,
ἐν τῷ ἐπιπέδῳ vul.

ib. ὦσιν] Sic E.G., εἰσὶν vul.

ib. ὀνόμαζε] ὅσαι δ' ἄλλως, ἀνο-
μοιοταγείς add. G.

4—8. οὕτω—ὄρασις] om. G.

5. [κόρης] κόρης vul.; vide
sup. ad p. 164. l. 1.8. Εἶδες δέ μοι κ.τ.λ.] Cf. Gal.
p. 817, 18.ib. Εἶδες δέ μοι] ἰδεῖν σε οἶμαι
ποτε G.9. διαπεμπομένας] διεκπιπτούσας
G.

ib. τε] Sic E.G., om. vul.

10. κεκλιμένας] ἐγκλινομένας G.

11, 12. εὐθειάν—ὁδόν] Sic E.G.,
κατ' εὐθειάν προΐούσας vul.13. ὁδὸν ὑπάρχειν] Sic E.G.,
εὐθυπορίαν vul.

DE
CAPITE.

Visus ma-
thematica
et optica
explicatio.

25 Ἐπὶ τούτοις δὴ σαφῶς γνωσκομένοις, (εἴ γε γινώσκεις αὐτὰ, εἰ δὲ μὴ, ἀλλ' αὐθις ἐπαναλαμβάνων, ἐπειδὰν ἀκριβῶς ἐκμάθῃς,) ἐπὶ τὰ μετὰ ταῦτα γεγραμμένα παραγενόμενος, ἐν [δὴ] μοι καὶ πρῶτον τόδε προσμανθάνειν, ὥς ἕκαστον τῶν ὁρωμένων ν οὐ 5 μόνον [οὐδὲ ψιλῶς,] ἀλλὰ πάντως παρά τινος φαίνεται τῶν ὄψεων τῶν [περιλαμβανουσῶν αὐτὸ], προσπιπτουσῶν ἐνίοτε μὲν τινι τῶν ἐπέκεινα τοῦ βλεπομένου σώματος, ἐνίοτε δὲ τῶν ἐπὶ τάδε· δεύ- 10 τερον δὲ, ὥς τὸ μὲν ὑπὸ τοῦ δεξιοῦ μόνου βλεπόμενον 10 ὀφθαλμοῦ, [τὸ] μὲν ἐγγυτέρω μᾶλλον [πῶς] ἐν τοῖς 879

25 [Quae postquam plane intelligis, (si revera ea intelligis, sin autem minus, illa iterum repete, et ubi exacte perdidiceris,) ad ea quae postea sunt scripta aggressus, unum quidem hoc ac primum mihi insuper discas, quod] * visile quodque [neque solum, neque nudum, sed] ab aliqua in ipsum incidente visione prorsus aspicitur; interdum quidem ultra visile corpus visio protenditur, interdum ad citeriora contrahitur: item quod alterutro oculorum cernitur, si dextro et in propinquo fit, in sinistra parte esse vide-

* Quamob-
rem visile
§c. Crass.

1. Ἐπὶ τούτοις κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 818, 19.

1—5. Ἐπὶ—προσμανθάνειν] Sic E.G., om. vul.

1. δὴ] δ' ἡδη G.

ib. γινώσκεις] γινώσκεις G.

2. αὐθις] καὶ αὐθις add. G.

3. ἐκμάθῃς] ἐκμάθῃς G.

4. [δὴ] δέ E.

ib. [δὴ]—τόδε] μὲν καὶ πρῶτον τόδε G.

5. προσμανθάνειν] προμάνθανε G.

5—p. 173. l. 8. ὥς ἕκαστον—φαινόμενα] Sic E.G., vul. quae sequuntur: Ἐκαστον οὖν τῶν ὁρωμένων πάντως, παρά τινος τῶν προσπιπτουσῶν αὐτῷ καταφαίνεται ὄψεων. ἐνίοτε μὲν οὖν ἐπέκεινα τοῦ ὁρωμένου σώματος ἢ ὄψις ὑπερεκτείνεται, ἐνίοτε δὲ πρὸς τᾶνδον ὑπάγεται· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὸ καθορώμενον θατέρῳ τῶν ὀφθαλμῶν, τῷ δεξιῷ μὲν, εἰ μὲν ἐγγιόν ποι κεῖται,

ὥς ἐν ἀριστεροῦ μέρεσιν κείσθαι φαντάζεται, εἰ δὲ πόρρω ποι μᾶλλον, ἐν δεξιοῖς, τῷ εὐωνύμῳ δὲ, τὸ μὲν πλησίον ἐν δεξιοῖς κείσθαι δοκεῖ, τὸ δὲ πόρρω ἐν ἀριστεροῖς· τὸ δ' ὑπ' ἀμφοῖν, μεταξύ. εἰ (ἦν Α.), δέ γε ἡ κόρρης (κόρρη Β.) ἄνω τυχόν, ἢ κάτω παραληφθεῖσα παραχθείη (πραχθείη Β.Ε.), διπλᾶ δοκεῖ καθορᾶσθαι τὰ ἀπλᾶ.

5. οὐ μόνον] οὐδὲ μόνον ὁράται G.

6. [οὐδὲ ψιλῶς] οὐδὲ ψιλὸν G., οὐ δαψιλῶς E.

ib. παρά τινος φαίνεται] τι περιφαίνεται G.

7. [περιλαμβανουσῶν αὐτὸ] Sic G., περιλαμβανούσ αὐτῷ E.

9. σώματος] σωμάτων E.

11. [τὸ] Sic G., τῷ E.

ib. ἐγγυτέρω] ἐγγύτερον G.

11. [πῶς] Sic G., et sic inf. p. 173. l. 2., ὥς E.

Fabr. p. 878, 79.

ἀριστεροῖς μέρεσι κείσθαι φαντάζεται, [τὸ] δὲ πορρωτέρω μᾶλλον πως ἐν τοῖς δεξιοῖς, τὸ δὲ ὑπὸ τοῦ ἀριστεροῦ μόνον βλεπόμενον, ἐν μὲν τοῖς δεξιοῖς τὸ πλησιέστερον μᾶλλον, ἐν δὲ τοῖς ἀριστεροῖς [τὸ] πορρωτέρω, τὸ δ' ὑπ' ἀμφοῖν ἐν τῷ μεταξύ· καὶ 5 τρίτον ἐπὶ [τούτοις] μαθεῖν, ὅτι παραληφθείσης καὶ παραχθείσης τῆς κόρης ἦτοι ἄνω ἢ κάτω τοῦ θατέρου τῶν ὀφθαλμῶν, διπλᾶ φαίνεται τὰ τέως ἀπλᾶ φαινόμενα.

- 26 Ἐπέλθωμεν οὖν ἐξηγήσασθαι περὶ τῶν συζυγιῶν 10 τῶν ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου νεύρων, τοῦτο γὰρ ἡμῖν προὔκειτο. Περὶ μὲν οὖν τῶν μαλακῶν νεύρων, ὅτι ἐκ τῶν ἐμπροσθίων κοιλιῶν τοῦ ἐγκεφάλου φύονται, καὶ 68 ὥς ἡ μὲν μία χορηγεῖ τοῖς ὀφθαλμοῖς τὴν ὄρασιν, ἡ δὲ ἄλλη ταῖς ῥισὶ τὴν ὄσφρησιν, ἱκανῶς ἀπεδείξαμεν· 15

bitur, si procul magis, in dextra; quod sinistro autem spectatur, propius in dextra, longinquius in sinistra magis positum creditur; at quod utroque sentitur, medium tenere locum existimatur: quod si forte pupilla sursum versum aut deorsum a propria sede pellatur, omnia sese oculis duplicia repraesentabunt.

- 26 Jam vero tempus instat nervorum conjugia e cerebro nascentia 2 recensere, [id enim nobis propositum fuit.] Sed molles nervos e cerebri prioribus cellulis emanare, eorumque par unum ad oculos visivam facultatem, alterum ad nares olfactoriam subvehere,

1. [τὸ] δὲ] Sic G., τῷ δὲ E.
 ib. πορρωτέρω] πορρώτερον G.
 3. μόνον] μόνου G.
 4. πλησιέστερον] πλησιαίτερον G., ut sup. p. 32. l. 10.
 ib. ἐν δὲ] δ' ἐν G.
 ib. [τὸ] Sic G., τῷ E.
 5. πορρωτέρω] πορρώτερον G.
 6. [τούτοις] Sic G., τοῦτο E.
 ib. παραληφθείσης] θλιφθ. G.
 7. τῆς κόρης ἦτοι ἄνω] ἦτοι γ' ἄνω τῆς κόρης G.
 ib. κόρης] Vide sup. ad p. 164. l. 1.

ib. τοῦ θατέρου] θατέρου G.
 10. Ἐπέλθωμεν οὖν ἐξηγήσασθαι] Sic E., ἀλλὰ ῥητέον ἤδη vul.
 11. τῶν ἐκ] om. E.
 ib. νεύρων] om. E.
 ib. τοῦτο γὰρ ἡμῖν προὔκειτο] Sic E., om. vul.
 14. τοῖς ὀφθαλμοῖς] τοὺς ὀφθαλμοὺς E.
 15. ταῖς ῥισὶ] τὰς ῥίνας E.
 ib. ἀπεδείξαμεν] ἀπεδείξαμεν E., εἴρηται vul.

DE
CAPITE.
Visus ma-
thematica
et optica
explicatio.

DE
CAPITE.

Tertii ner-
vorum paris
origo,

divisiones,

ἀλλὰ καὶ ὅτι ἐκ τῶν αὐτῶν ἐμπροσθίων κοιλιῶν
ἄλλη τις ἐκφύεται σκληρὰ, τῇ τάξει δευτέρα, χορη-
γοῦσα τοῖς ὀφθαλμοῖς τὴν κίνησιν, καὶ τοῦτο ἀκρι-
3 βῶς ἐξηγησάμεθα. Ἀρξώμεθα οὖν ἀπὸ τῆς τρίτης
4 συζυγίας. Ἡ τρίτη οὖν συζυγία, ἐκφυομένη μὲν καὶ 5
αὐτὴ ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου πλησίον τῆς δευτέρας, κατα-
φύεται διὰ τῆς βάσεως τοῦ ὀστοῦ τοῦ ὑποκειμένου
τῷ ἐγκεφάλῳ, τοῦ ὀνομαζομένου σφηνοειδοῦς· κατα-
σπείρεται δὲ εἰς τὰ κατὰ πρόσωπον μόρια, καὶ εἰς
τὴν γλῶτταν, καὶ εἰς τὰ παρακείμενα τῇ γλῶττι 10
μόρια, καὶ εἰς τὸν ὑπαλείφοντα χιτῶνα τὸ στόμα, καὶ
τὸν φάρυγγα, τὴν ἐπιγλωττίδα τε, καὶ τὸν λάρυγγα,
5 καὶ τὴν τραχείαν ἀρτηρίαν, καὶ τὸν στόμαχον. Τοῖς μὲν

satis dilucide supra positum est, [c. 15.]; praeterea ex iisdem
prioribus cavis alium, [i. e. secundum] nervorum durorum ordinem
3 oculis motum irrigantem oriri docuimus [c. 23. § 5.]. Sed initium
4 a tertio conjugio faciamus. Itaque tertius nervorum ordo ex
cerebro et ipse prope secundum nascitur, ossis basi subter cere-
brum positi, *cunealisque* vocati adhaerescens; sed per faciei partes,
et linguam, linguaeque finitima loca dissipatur, adhuc et in mem-
branam, os, fauces, epiglottida, guttur, asperam arteriam, gulam-
5 que vestientem diducitur. Faciei sane partibus, praeterea tem-

1. ἀλλὰ καὶ] Sic E., καὶ vul.
ib. ἐμπροσθίων] τοῦ ἐγκεφάλου
add. vul., om. E.
2. ἄλλη τις ἐκφύεται] Sic E.,
φύεται vul.
ib. τῇ τάξει δευτέρα] Sic E.,
ἑτέρα τάξις νεύρων vul.
3. τοῖς ὀφθαλμοῖς] τοὺς ὀφθαλ-
μοὺς E.
ib. καὶ τοῦτο ἀκριβῶς ἐξηγησά-
μεθα] Sic E., om. vul.
4. Ἀρξώμεθα] Sic E., ἀρκτέον
vul.
ib. ἀπὸ] Sic E., om. vul.
5. ἐκφυομένη] Sic E., ἐκφύεται
vul.

- ib. καὶ αὐτὴ ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου]
Sic E., τοῦ ἐγκεφάλου καὶ αὐτὴ
vul.
6. καταφύεται] Sic E., καταφυο-
μένη vul.
10. παρακείμενα] περικείμενα B.
11. καὶ εἰς] Sic E., om. καὶ vul.
ib. ὑπαλείφοντα] παραλείφον-
ται D.
12, 13. τὸν φάρυγγα—στόμαχον]
τῇ φάρυγγι, (Vide sup. ad p. 91.
l. 12.) τῇ ἐπιγλωττίδι τε, καὶ τῷ
λάρυγγι, καὶ τῇ τραχείᾳ ἀρτηρίᾳ E.
12. τὴν ἐπιγλωττίδα τε] Ἀν τὴν
τε ἐπιγλωττίδα ut inf. p. 175. l. 5?

Fabr. p. 879, 80.

οὖν κατὰ πρόσωπον μορίοις χορηγεῖ αἰσθησίν τε καὶ
κίνησιν, ἡγουν τοῖς κροταφίταις μυσὶ, καὶ τοῖς μασ- 880
σητήρσι, καὶ τοῖς χείλεσι, καὶ τοῖς τῆς ῥινὸς πτερυ-
γίοις· τῇ δὲ γλώττῃ, καὶ τῷ στόματι, καὶ τῷ φά-
ρυγγι, τῇ τε ἐπιγλωττίδι, καὶ τῷ λάρυγγι, καὶ τῇ 5
τραχείᾳ ἀρτηρίᾳ, καὶ τῷ στομάχῳ αἰσθησιν καὶ
μόνην· ἡ γὰρ κίνησις τούτοις ἀπὸ τῆς ἑκτῆς ἐστὶ
συζυγίας.

DE
CAPITE.
et functio.

- 27 Ἔστι δὲ ἡ γλῶσσα τῇ μὲν οὐσίᾳ μυώδης· τὸ δὲ
μέγεθος αὐτῆς πρὸς τὴν εὐρυχωρίαν τοῦ στόματος· 10
τὸ δὲ σχῆμα προμήκης, κατὰ δὲ τὸ ἄκρον αὐτῆς
2 περιφερῆς. Ὅργανον δὲ ἐστὶ διαλεκτικόν τε καὶ
γευστικόν, τὴν κίνησιν χορηγουμένη ἀπὸ τῆς ἐβδό-
μης συζυγίας τῶν ἀπ' ἐγκεφάλου πεφυκότων νεύρων.
3 Ἡ δὲ ἐκφυσις αὐτῆς ἀπὸ τοῦ ὑοειδοῦς ὁστοῦ γίνεται, 15
καὶ ἐστὶ συνδεδεμένη τῇ ῥίζῃ τῆς γλώττης.

Linguae
materia,
magnitudo,

figura,

functio,

et origo.

- 28 Ὅτι δὲ τοῦ στόματος δύο γένεες εἰσὶν, ἡ μὲν ἄνω,

Maxillas
duas esse,

porum et maxillaribus musculis, labiis, et nasi alis sensationem motumque impartitur; linguae vero, ori, faucibus, epiglottidi, gutturi, asperae arteriae, et gulae solam sentiendi potentiam invehit; motum enim a sexto nervorum ordine haec membra suscipiunt.

- 27 Lingua vero materia quidem est muscosa; magnitudinem vero oris portione consequitur; figura oblonga est, tereti mu-
2 crone. Locutionis gustatusque instrumentum est; motus ei a septimo nervorum e cerebro fluentium conjugio subministratur.
3 Ejus excessui ab osse ypsili elementi formam habente ortus est; is et linguae radici colligatur.

- 28 Oris profecto duas esse maxillas, unam supra, alteram infra,

2. ἡγουν] ἡ γουν E., ἡ A., ἕως B., ἡως D., ὡς F., ἥως M. Cf. inf. p. 192. l. 8.

ib. μασσητήρσι] μασιτήρσι E., ut inf. p. 179. l. 12.

6. καὶ μόνην] Vide sup. ad p. 57. l. 9.; καὶ κόναν A.

11. προμήκης] An πρόμηκες?

12. περιφερῆς] An περιφερές?

13. τὴν κίνησιν χορηγουμένη] Sic E., τῆς κινήσεως χορηγουμένης αὐτῇ vul.

17. γένεες] Sic A., γένος vul.

DE
CAPITE.

quarum in-
ferior mo-
vetur, supe-
rior immota
manet.

Maxilla in-
ferior quo-
modo de-
trahatur.

Musculosa
latitudo
(vulgo *platysma myo-
ides*.)

2 ἡ δὲ κάτω, φανερόν [παντί.] Κινεῖται δὲ μόνη ἡ κάτω
διὰ τὸ λεαίνεσθαι τὰς τροφὰς, μένει δὲ τὸ ἐν ἀκί-
νητον· εἰ γὰρ τὰ δύο ἐκινουῦντο, ἔμειναν ἂν τὰ ἀμφό-
3 τερα ἀνενέργητα. Ἄλλ' ὥσπερ ἐπὶ τῶν δημητριακῶν
λίθων ὁρώμεν ὅτι λεαίνεται ὁ σῖτος, τοῦ κάτω μένου- 5
τος ἀσαλεύτου, τοῦ δὲ ἄνω κινουμένου, ἀνάπαλιν
γίνεται ἐπὶ τῶν ζώων· εἰ γὰρ τὸ ἄνω τῆς γέννος
ἐκινεῖτο, ἐσαλεύετο ἂν ὁ ἐγκέφαλος, βλάβην οὐ τὴν p. 69
4 τυχοῦσαν προσφέρων. Τὸν ἄνθρωπον [δὲ ἡ] τοῦ
ἀγαθοῦ Θεοῦ πρόνοια πρὸς τὸ συμφέρον ἀπενείματο· 10
κατασπᾶται δὲ ἡ κάτω γέννος ὑπὸ τοῦ μυώδους πλα-
τύσματος, [ἐκφυομένου] μὲν ἀπ' ἀμφοτέρων τῶν
ἀκρωμίων, [καταφυομένου] δὲ πρὸς τὸ κάτω μέρος 881
5 τῆς γέννος ἕως τοῦ ἄκρου αὐτοῦ. Ἔοικε δὲ τὸ μυῶδες

2 omnibus clarum est. At sola inferior cibi exterendi causa
movetur, altera immobilis manet; nam si utraque moveretur,
3 utraque inutilis et ociosa foret. Sed quemadmodum in mo-
laribus lapidibus videmus frumentum inferiore immoto, [supe-
riore autem moto,] confringi, ita et in nobis, sed contra fit;
quandoquidem animantibus si maxilla superior moveretur, non
4 vulgare nocumentum cerebro ex concussu ingrueret. [Homi-
nem autem boni Dei providentia bene disposuit; et maxilla]
inferior sane musculosa latitudine detrahitur, quae ex poste-
rioribus capitis excessibus (*acromia* [ἀκρώμια] Graeci vocant)
enascitur, et infimae maxillae parti usque ad ipsam summam
5 inseritur. Similis est haec musculosa amplificatio muliebri phi-

1. [παντί] Sic fort. C., et sic
sup. p. 13. l. 8., πάντη E., om. vul.

3. ἂν] om. E.

ib. τὰ ἀμφοτέρα ἀνενέργητα] Sic
E., ἀνενέργητα καὶ ἀμφοτέρα vul.

6. τοῦ δὲ ἄνω κινουμένου] Sic
E., om. vul.

ib. ἀνάπαλιν] Sic E., οὕτω κἀν-
ταῦθα vul.

7. ἐπὶ] εἰ δ' pr. vul., om. E.

ib. εἰ γὰρ] Sic E., om. vul.

ib. τῆς γέννος] Sic A.D., τῆς

γέννος vul., om. E.

8, 9. ἐσαλεύετο—προσφέρων] Sic
E., οὐχ ἡ τυχοῦσα βλάβη τοῖς
ἂν προσεγίνετο τοῦ ἐγκεφάλου σα-
λενομένου vul.

9. προσφέρων] προσφένων E.

9, 10. Τὸν—ἀπενείματο] Sic E.,
om. vul.

9. [δὲ ἡ] Sic Sc., διὰ E.

10. συμφέρον] συμφέρων E.

12. [ἐκφυομ.] Sic C., -όμενος vul.

13. [καταφ.] Sic C., -όμενος vul.

πλάτυσμα γυναικείῳ φιαλίῳ, τῷ ὀνομαζομένῳ παρὰ
6 τῇ κοινῇ συνηθείᾳ στομομανίκῳ. Κλείεται δὲ ἡ κάτω
γένυς ὑπὸ τῶν κροταφитῶν μυῶν ἀμφοτέρων· μασ-
σᾶται δὲ τὰς τροφὰς κινουμένη μυλοειδῶς ὑπὸ τῶν
μασσητήρων μυῶν.

5

- 29 Περιέχουσι δὲ αἱ γένυες ἀμφοτέρους τοὺς ὀδόντας Must. Dentium
σὺν τοῖς φατνίοις αὐτῶν. ἑκάτερα τῶν γενύων ὀδόν- P. I. numerus.
τας ἑξκαίδεκα· ἔμπροσθεν μὲν [τοὺς] τομεῖς, τὸν
ἀριθμὸν [τέσσαρας], ὀξεῖς καὶ πλατεῖς, οἷους ἑνδα-
κόντας ἀποτεμεῖν· ἐξῆς δὲ τοὺς κυνόδοντας, ἑκατέ- 10
ρωθεν ἓνα, πλατεῖς μὲν τὴν κάτω βάσιν, ὀξεῖς δὲ

DE
CAPITE.
Maxilla in-
ferior quo-
modo clau-
datur, quo-
modo escas
atterat.

Dentes
incisores,

canini,

alae, quam vulgo Graeci [στομομάνικον] *stomomanicon* appellant.

- 6 Ab utrisque vero temporaneis * musculis inferior mandibula clau-
ditur; eadem instar molaris lapidis a mensoribus musculis agi-
tata escas atterit atque comminuit.

* tempora-
neis Edd.
1537, 1540,
1548, et
1581; tem-
porum Fabr.

- 29 Maxillae utrosque dentium ordines cum sedibus suis (quas
Graeci [φάτνια] *phatnia*, nos *praesepia* dixerimus,) continent:
earum singula sexdecim dentes exigit; ex iis quaterni primi
(quia *secant*), a Graecis *τομεῖς*, [Latine *incisores*,] nominantur,
acuti et lati, ut mordicus secant idonei; hi deinde quatuor
caninis dentibus, singulo utrinque, cinguntur, secundum basin

1, 2. ὀνομαζομένῳ—συνηθείᾳ] Sic
E., κοινῶς λεγομένῳ vul.

2. στομομανίκῳ] στομομάνικον E.

3. ὑπὸ—ἀμφοτέρων] Sic E., ὑπ'
ἀμφοτέρων τῶν κροταφитῶν μυῶν
vul.

4. κινουμένη] κινουμένης E.

6. Περιέχουσι] Inc. fragm. prim.
ap. Must.

ib. Περιέχουσι κ. τ. λ.] Cf. Gal.
p. 868, 69.

6—8. Περιέχουσι—ἑξκαίδεκα]
διὰ τί δύο καὶ τριάκοντα τοὺς πάν-
τας ὀδόντας ἔχομεν, ἐφ' ἑνὸς στοί-
χου καθ' ἑκάτεραν τὴν γένυν ἑξκαί-
δεκα τεταγμένους G.

7. φατνίοις αὐτῶν] Sic E.M.,
τουτῶν φατνίοις vul.

8. μὲν] οὖν εἰσὶν add. vul., om.
E. G. M.

ib. [τοὺς] Sic G.M., οἱ vul.

ib. τομεῖς] ὀνομαζομένους add. G.

ib. τὸν ἀριθμὸν [τέσσαρας] om.
G.

9. [τέσσαρας] Sic M., τέσσαρες
vul.

ib. οἷους ἑνδακόντας] Sic E.G.M.,
οἷοι ἑνδακόντες vul.

10. ἀποτεμεῖν] ἀποτέμνειν G.,
quod mallet.

ib. τοὺς κυνόδοντας] Sic G.M.,
τοὺς κυνώδοντας E., οἱ κυνώδοντες
vul.

ib. ἑκατέρωθεν ἓνα] om. G.

11. ἓνα] Sic E.M., εἷς vul.

DE
CAPITE.
molares,

genuini.

Eunuchi et
foeminae
quot habe-
ant dentes.

ἄνω, καθάπερ οἱ τῶν κυνῶν, ἐπιτηδείους δὲ εἰς τὸ
κλᾶν τὰ σκληρὰ τῶν σωμάτων· ἐφεξῆς δὲ τούτων
ἐκατέρωθεν πέντε, [τοὺς γομφίους,] (οὓς καὶ μύλας
ὀνομάζουσιν,) πλατεῖς καὶ σκληροὺς καὶ μεγάλους
καὶ τραχεῖς, ἐπιτηδείους πρὸς λέανσιν. Μονόρριζοι
μὲν οὖν εἰσιν οἱ τομεῖς, δυοῖν δὲ ρίζῶν οἱ κυνόδοντες,
τρίρριζοι δὲ τῶν μυλῶν οἱ ἔμπροσθεν, τετράρριζοι δὲ
οἱ πάντων ἔσωθεν, οὓς καὶ σωφρονιστῆρας ὀνομά-
ζουσιν. Εἰσὶ δὲ τὸν ἀριθμὸν τέσσαρες· ἄνωθεν δύο,
ἐκατέρωθεν εἷς, καὶ κάτω δύο, ἐκατέρωθεν εἷς. Τού-
τους φασὶν ἰατροὶ φύεσθαι μετὰ δεκατέσσαρα ἔτη·
ὥς ὅσοι ἐφθασαν εὐνοῦχοι γενέσθαι ἔσωθεν τῶν

latioribus, superius acuminatis, quales cernuntur in canibus; hi ad
dura ossa conterenda apti sunt; ultra quos ab omni parte [quinque]
maxillares, (quos et molares vocamus,) lati, duri, grandes, asperi,
idonei [ad laevigationem. Unam radicem habent incisores, duas
canini, tres molarium priores, quatuor omnium interiores, qui
genuini (seu dentes sapientiae,) appellantur. Hi quatuor sunt nu-
mero; in maxilla superiore duo, ex utraque parte unus, itemque
duo in inferiore, ex utraque parte unus. Hos aiunt medici post
annum decimum quartum nasci; adeo ut quicumque eunuchi ante

1. ἄνω] τὸ ἄνω πέρας G.
- ib. καθάπερ—κυνῶν] om. G.
- 1, 2. ἐπιτηδείους—σωμάτων] οἷ-
ους, εἰ μὴ τέμνοιτό τι πρὸς ἐκείνων
διὰ σκληρότητα, τοῦτ' αὐτοὺς θλᾶν
δύνασθαι G.
1. ἐπιτηδείους] Sic E.M., ἐπιτή-
δαιοι vul.
2. κλᾶν] κλάνειν E.
- ib. σωμάτων] Sic E.M., ὁστών vul.
- 2, 3. ἐφεξῆς—ἐκατέρωθεν] καὶ
τούτων ἐξῆς G.
2. ἐφεξῆς] ἐφ' ἐξῆς E.
- ib. τούτων] Sic E.M., om. vul.
3. πέντε] Sic E.M., om. G. et vul.
- ib. [τοὺς γομφίους] Sic G., οὓς
γομφίους M., οἱ γόμφιοι vul., οἱ
γόμφοι B.
- ib. οὓς καὶ] οὓς δὲ καὶ G.
4. ὀνομάζουσιν] Sic E., ὀνομά-

- ζουσι G.M., ὀνομάζομεν vul.
- ib. πλατεῖς] τραχεῖς καὶ πλατεῖς G.
- ib. σκληροὺς καὶ μεγάλους] Sic
E.G.M., σκληροὶ καὶ μεγάλοι vul.
5. καὶ τραχεῖς] hic om. G.
- ib. ἐπιτηδείους] Sic E.M., ἐπι-
τήδαιοι vul.
- ib. ἐπιτηδείους πρὸς λέανσιν] οἷ-
ους τὰ τμηθέντα πρὸς τῶν τομέων,
ἢ θλασθέντα πρὸς τῶν κυνοδόντων,
αὐτοὺς λειοῦν ἀκριβῶς G.
- 5—p. 183. l. 13. πρὸς—σκληρῶ]
Sic E.M., om. vul.
5. Μονόρριζοι] Sic M., μονόριζ. E.
7. τρίρριζοι] Sic M., τρίριζοι E.
- ib. τετράρριζοι] Sic M., τετράριζ. E.
8. πάντων] πάντες M.
9. τέσσαρες] Sic M., -ρεν E.
- ib. ἄνωθεν] ἄνω M.
10. κάτω] An κάτωθεν?

Must. p. 1, 2.

δεκατεσσάρων χρόνων, τοὺς σωφρονιστῆρας ὀδόντας
οὐκ ἔχουσιν, ἀλλ' ἔχουσιν οὗτοι ὀδόντας τὸν ἀριθμὸν
5 ὀκτὼ καὶ εἴκοσι, καθάπερ καὶ τὸ θῆλυ. Ἐκαστος δὲ
τῶν ὀδόντων ἐμπέπηκται ἐν τῷ [αὐτοῦ] φατνίῳ· καὶ
αὐτὰ τὰ φατνία ἐκπεφύκασιν ἐξ ἐκατέρας γένυος, 5
ὅστ' ὄντα καὶ αὐτὰ λεπτά, καὶ κοῖλα πρὸς ὑποδοχὴν
6 τῶν ὀστέων κατασκευασθέντα. Ὑπαλείφει δὲ αὐτὰ
κατὰ τὰς ρίζας τῶν ὀδόντων καὶ χορηγεῖ [αὐτοῖς]
αἴσθησιν τὰ ἐκ τῆς τρίτης συζυγίας νεῦρα· καὶ διὰ p. 2
τοῦτο οἱ ὀδόντες εἰσὶν [αἰσθητικὰ] ὅστ' ἂν, πάντων 10
ὀστέων ἀναισθητῶν ὄντων.

7 Ἐν δὲ τῷ ἐν ταῖς [γένυσιν ἀμφοτέραις μνώδει
δέρματι], ὅπερ καὶ γνάθος ὀνομάζεται, ἐκπεφύκασιν
τρίχες ἀπὸ τῶν κροτάφων καὶ τῶν [μασσητήρων]
ἕως τοῦ πώγωνος καὶ τῶν χειλέων, σκέπουσιν μὲν 15

DE
CAPITE.Dentium
praesepia.Dentes un-
de sensum
trahant.Genas et
labra pilis
operta esse,

eum annum facti sint, dentes genuinos non habeant, sed viginti
5 octo tantum, sicut foemina. Singuli autem dentes in proprio
praesepi infixi sunt; ipsa quoque prasepia ab utraque maxilla
oriuntur, ossaque sunt levia, et, ut alia ossa reciperent, cavata.
6 Ea ad dentium radices vestiunt et sensum iis deferunt tertii
paris nervi; quare dentes sunt ossa sensilia, reliqua autem ossa
minime sentiunt.

7 In cute autem musculosa utriusque maxillae, quae et *bucca*
appellatur, nascuntur pili a musculis temporalibus et mastica-
toriis (vulgo *masseteribus*,) usque ad genas et labra, qui non

3. ὀκτὼ καὶ εἴκοσι] κη E., κή M.

4. [αὐτοῦ] Sic M., αὐτοῦ E.

5. γένυος] γένους E.

8. [αὐτοῖς] Sic M., αὐτὰ E.

Legitur χορηγέω cum dat. decies;
E. autem habet accus. quater sup.

p. 144. l. 6: 173. 14, 15: 174. 3.

10. [αἰσθητικὰ] Sic M., τικοῖ E.

ib. πάντων] τῶν add. M.

12. Ἐν δὲ τῷ κ. τ. λ.] Cf. Gal.
p. 899.12—13. Ἐν δὲ—χειλέων] καὶ γὰρ
οὖν καὶ αἱ κατὰ τὰ γένεια τρίχες G.12. [γένυσιν ἀμφοτέραις] Sic M.,
γένυες ἀμφοτέρες E.

ib. [μνώδει] μνώδες E., μνώδι M.

13. [δέρματι] Sic M., δέρμα E.

14. [μασσητήρων] μαστήρων E.

ut sup. p. 175. l. 2., μαστήρων M.

15—p. 180, 1. σκέπουσιν—σια-
γόνας] οὐ μόνον σκέπουσιν τὰς γέ-
νυας G.

DE
CAPITE.

non item
nasum et
genas.

Maxillae
inferioris
symphysis,
et processus
duo.

Processus
coronoides.

ἀμφοτέρας τὰς σιαγόνας, ἅμα δὲ καὶ εὐπρέπειαν τῷ
προσώπῳ χαριζόμεναι, εἰ αὐτάρκως ἔφυσαν· αἱ γὰρ
8 ὑπερβολαὶ καὶ ἐλλείψεις ἀπρεπεῖς. Τὰ δὲ μῆλα τοῦ
προσώπου καὶ αἱ ῥῖνες ἀτρίχωτοι διαμένουσιν· εἰ γὰρ
καὶ ταῦτα τετριχωμένα ἐτύγχανον, ἄγριον ἂν τὸ 5
πρόσωπον ἐφαίνετο καὶ ἀγρίου ζώου, οὐχ ἡμέρου τε
καὶ πολιτικοῦ οἷός ἐστιν ὁ ἄνθρωπος.

9 Τὰ ὅστᾶ δὲ τῆς κάτω γένυος ἥνωνται πρὸς ἄλληλα
κατὰ μὲν τὸ κάτω μέρος κατὰ σύμφυσιν· ἐν δὲ τῷ
ἄνω μέρει τῆς κάτω γένυος δύο ἀποφύσεις εἰσιν, ἡ 10
10 μὲν αὐχὴν, ἡ δὲ [κορώνη.] Ὑποδύεται μὲν οὖν ἡ
κορώνη ἐν τῷ ὅστῳ τῆς ἄνω γένυος τῷ καλουμένῳ
ζυγώματι, εὐμήκης οὖσα, ὅπως ἐν μεγάλας χάσμαις
μὴ [ὀλισθαίνῃ], καὶ [μένῃ] τὸ ζῶον [κεχηνὸς]

modo ambas maxillas operiunt, verum etiam decorem faciei
afferunt, si modice creverint; excessus enim et defectus indecori
8 sunt. Malae autem faciei et nares pilorum expertes sunt; si
enim hae quoque partes hirsutae fuissent, efferata facies fuisset,
et fere animali potius conveniens quam mansueto ac civili qualis
est homo.

9 Ossa autem maxillae inferioris per symphysin ab inferiore parte
inter se connectuntur; in superiore autem duo sunt processus,
10 quorum unus *cervix*, alter *coronoides* appellatur. Coronoides igi-
tur longus est et inseritur ossi maxillae superioris *jugali* vocato,
ne quando in violentis motibus prolabatur, neve animal invite de-

1, 2. ἅμα—χαριζόμεναι] ἀλλὰ καὶ
πρὸς κόσμον συντελοῦσι G.

2, 3. εἰ—ἀπρεπεῖς] om. G.

3. ἀπρεπεῖς] Lin. duas hic om.
Theoph.

ib. Τὰ δὲ μῆλα κ. τ. λ.] Cf. Gal.
p. 899, 900.

3—7. Τὰ—ἄνθρωπος] καὶ διὰ
τοῦτο τὰ τε μῆλα καλούμενα καὶ τὴν
ῥίνα ψιλὰ καὶ γυμνὰ τριχῶν ἢ φύσις
ἀπέλιπεν· ἄγριον γὰρ ἂν οὕτω καὶ
θηριῶδες ὄλον ἐγένετο τὸ πρόσωπον,

οὐδαμῶς οἰκείον ἡμέρῳ καὶ πολιτικῷ
ζῳῳ G.

8. γένυος] Sic M., γένυος E.

10. γένυος] Sic M., γένυος E.

11. [κορώνη] Sic M., κρόνη E.

ib. Ὑποδύεται] Sic M., -ύετα E.

12. γένυος] Sic M., γένυος E.

13. ζυγώματι] Sic M., ζυγόμ. E.

14. [ὀλισθαίνῃ] Sic M., ὀλισθαί-
νει E.

ib. [μένῃ] Sic M., μένει E.

ib. [κεχηνὸς] Sic M., κεχηνῶς E.

Must. p. 2, 3.

ἀπροαιρέτως καὶ μὴ δυνάμενον σφάλισαι τὸ ἑαυτοῦ
 11 στόμα. Ἀποκρατεῖ δὲ καὶ ὁ αὐχὴν τῆς κάτω γένυος
 κατὰ τὴν αὐτὴν τοῦ ζυγώματος ἐπίβασιν, ἵνα ἡ
 [κλείσις] καὶ ἡ [ἄνοιξις] τοῦ στόματος εἴη σύμμε-
 12 τρος. Τὸ δὲ ζύγωμα τὸ ὀστοῦν ἐστὶ μὲν πρόβλημα 5
 τοῦ κροταφίτου μυὸς, ἐκφύεται δὲ ἐκ τόπων δύο, ἐκ
 μὲν τῶν πρόσω μερῶν ἀπὸ τοῦ μικροῦ κανθοῦ τοῦ
 ὀφθαλμοῦ, ἐκ δὲ τῶν ὀπίσω ἀπὸ τοῦ ὀστού τοῦ ὠτός·
 13 ἐνοῦται δὲ κατὰ τὸ μέσον ῥαφῇ λοξῇ. Στηρίζεται δὲ
 ἡ κεφαλὴ ἐκ τῶν ὀπισθεν, καὶ ἐκ τῶν ἔμπροσθεν, καὶ 10
 ἐξ ἀμφοτέρων τῶν πλαγίων, ὥσπερ καὶ τὸ τῆς ἐπο-
 χῆς ὄρθιον ξύλον, τὸ ὀνομαζόμενον τράνα. ὁ γὰρ τὴν p. 3
 [ῥάχιν] συνδῶν νευροχονδρώδης σύνδεσμος ἀνέρχεται
 διὰ τοῦ τραχήλου ἕως τοῦ ἰνίου πρὸς στηριγμὸν τῆς
 κεφαλῆς· ἀπὸ δὲ τοῦ δεξιοῦ ἀκρωμίου ἀποφύεται τις 15
 μῦς ἀνερχόμενος διὰ τοῦ δεξιοῦ μέρους τοῦ τραχήλου
 ἕως τῶν λιθοειδῶν ὀστῶν καὶ τοῦ ἰνίου, ὡσαύτως δὲ
 καὶ ὁ ἀριστερὸς ἀπὸ τοῦ ἀριστεροῦ ἀκρωμίου ἕως τοῦ

DE
CAPITE.
Cervix.

Os jugale
(vulgo ar-
cus zygo-
maticus.)

Quomodo
firmetur
caput

ab utroque
latere,

11 hiscens et os claudere impotens maneat. Cervix etiam inseritur
 in eadem ossis jugalis basi, ut fauces juste claudantur et aperi-
 12 antur. Os autem jugale est musculi temporalis propugnaculum,
 ex duobus locis exoriens, a fronte ex parvo oculi angulo, a tergo
 ex auris osse, et obliqua sutura medias partes inter se committit.
 13 Firmatur autem caput a fronte, a tergo, et ab utroque latere, non
 secus atque epochae rectum lignum, quod τράνα appellatur: liga-
 mentum enim inter nervum cartilaginemque medium quod spinam
 connectit ascendit per cervicem usque ad occipitium ut caput
 firmet; a dextro humero exoritur musculus qui per dextram cer-
 vicis partem ascendit usque ad ossa lapidea et occipitium, item-
 que sinister musculus a sinistro humero usque ad os lapideum

1. δυνάμενον σφάλισαι] σφαλί-
σαι δυνάμενον M.

2. γένυος] Sic M., γένυος E.

4. [κλείσις] Sic M., κλείσης E.

ib. [ἄνοιξις] Sic M., ἄνοιξης E.

6. δύο] δύο M.

12. τράνα] om. M.

13. [ῥάχιν] ῥάχην E.M., ut sup.
p. 147. l. 10., inf. p. 194. l. 5.

14. στηριγμὸν] Sic M., στιριγ-
μὸν E.

DE
CAPITE.
et a fronte.

Meatus
auditorius
quare tor-
tuosus.

Auris pin-
nae forma,

positus,

λιθοειδοῦς ὁστοῦ καὶ τοῦ ἰνίου· ἐκ δὲ τῶν ἔμπροσθεν
στηρίζει τὴν κεφαλὴν ἢ [ἀνάντης] ἀπόφυσις τοῦ
[δευτέρου] σπονδύλου.

- 30 Τὸ δὲ τῶν ὠτων ὁστοῦν, [ἐν καθ' ἑκάτερον οὖς,] οὐκ
[εὐθύτρητον] ἔχει τὸν ἀκουστικὸν πόρον, ἀλλὰ σκο- 5
λιὸν, διὰ τὸ πλησίον τοῦ ἐγκεφάλου [κεῖσθαι] ἀμφο-
τερα τὰ ὦτα· εἰ γὰρ [εὐθύς] ὁ πόρος τῶν ὠτων ἦν,
έτοίμως ἂν ἐδέχετο ὁ ἐγκέφαλος τὴν βλάβην ἀπὸ
τῶν ἔξωθεν προσβολῶν, ἢ ὑπὸ ψύξεως, ἢ ὑπὸ θάλ-
ψεως, ἢ ὑπὸ κόνεως, ἀλλ' οὐδὲ τὸ σφοδρὸν τῶν 10
2 [τόνων] ἤνεγκεν ἂν ἀβλαβῶς ὁ ἐγκέφαλος. Διὰ
τοῦτο οὖν ἡ σκολιὰ θέσις τοῦ πόρου τῶν ὠτων γέ-
3 γονεν. Διὰ τὰς αὐτὰς οὖν αἰτίας καὶ ἔξωθεν τοῦ
πόρου πρόβλημά τι χονδρῶδες [προσέπλασεν] ἢ τοῦ
Θεοῦ ἄφατος δημιουργία, καὶ αὐτὸ σκολιὸν, τῇ θέσει 15
πλησίον τοῦ πόρου· τὸ γὰρ ἐξέχον τοῦ [ὠτὸς χον-

et occipitium ascendit; a fronte autem secundae vertebrae pro-
cessus acclivis caput firmat.

- 30 Aurium autem ossa, ab utroque latere unum, non rectum ha-
bent meatum auditorium, sed tortuosum, quia ambae aures cere-
bro adjacent; si enim aurium meatus rectus fuisset, non modo
damnum facile accepisset cerebrum ab externis injuriis, aut fri-
gore, aut calore, aut pulvere, verum etiam ne sonos quidem ve-
2 hementiores tulisset. Ob hanc igitur causam aurium meatus tor-
3 tuosus factus est. Ob easdem causas extra meatum propugna-
culum cartilagosum insuper Dei ineffabilis sapientia fecit, id
ipsum tortuosum, meatuique vicinum; eminens enim auris car-

2. [ἀνάντης] Sic inf. p. 190. l. 11:

191. 4., ἀναντις E., ἐναντις M.

3. [δευτέρου] Sic M., δευτέρα E.

ib. σπονδύλου] Sic M., σπον-
δύου E.

4. [ἐν—οὖς] Sic Sc., ἐν καθ' ἑτε-
ρον οὖς M., ἐν καθέρρον οὖς E.

5. [εὐθύτρητον] Sic M., ἀθύτρη-
τον E.

6. [κεῖσθαι] Sic M., εἶσαι E.

7. [εὐθύς] Sic M., εὐθὺς E.

9, 10. ὑπὸ—κόνεως] ὑποψύξεως
ἢ υποθάλψεως ἢ υποκόνεως E.

11. [τόνων] Sic M., ψόνων E.;
an ψόφων?

12. γέγονεν] γέγονε M.

14. [προσέπλασεν] Sic M., προσ-
εώλασεν E.

16. [ὠτὸς χονδρῶδες] Sic M.,
ὠτὼς χονδρῶ δ' E.

δρῶδες,] ὅπερ καὶ κόγχος καλεῖται, εὐπρεπείας χάριν
 γέγονεν, συνεργῶν καὶ ἐν τῇ εἰσόδῳ τῶν φωνῶν, ὡς
 4 κύμβαλον γὰρ ἀλαλάζει. Περιφερὲς γὰρ τῷ σχή-
 ματι, καὶ ποικίλον καὶ ἀνώμαλον τῇ συνθέσει· τὸ
 γὰρ ἄνω μέρος αὐτοῦ (ὅπερ καὶ πτερύγιον ὀνομά- 5
 ζεται,) καμπύλον ἐστίν, τὸ δὲ κάτω (ὃ καὶ λοβὸς
 καλεῖται,) εὐθὺ, τὸ δὲ μέσον τε καὶ ἔνδον (ὅπερ ὀνο-
 5 μάζεται κυψέλη,) κοῖλον καὶ σκολιόν. Ἐτριχωμένος
 δέ ἐστιν ὁ πόρος διὰ τὰς προρρηθείσας αἰτίας· τὴν
 δὲ αἴσθησιν τῆς ἀκοῆς ἀποτελοῦσιν τὰ ἐκ τῆς πέμ- p. 4
 πτης συζυγίας τοῦ ἐγκεφάλου κατασπειρόμενα νεῦρα.

6 Τὸ δὲ ὑπεράνω καὶ ἔμπροσθεν τῶν ὠτῶν, ὃ καλεῖ-
 ται μέτωπον, ἐνδέδυται δέρμα τι [σκληρὸν] καὶ περι- p. 69
 τεταμένον, καὶ διὰ τοῦτό ἐστιν αὐτὸ ἄτριχον· εἰ γὰρ 881
 λάσιον ἦν, οὐ μόνον δυσθεώρητον τὸ πρόσωπον ἐγέ- 15
 νετο, ἀλλὰ καὶ ἄγριον, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκώλυεν

DE
CAPITE.

Ejus partes,

ala,

lobus,

alveare.

Qui nervi
auditum
efficiant.Frons quare
pilorum
expers.

tilago, quae *concha* vocatur, decoris quidem gratia facta est, sed
 etiam vocum introitum adjuvat, quum sicut cymbalum tinniat.

4 Forma enim rotunda est, varia et inaequali compositione; pars
 enim superior (*ala* vocata,) curva est, inferior (*lobus* vocata,)
 recta, media autem et interior (*alveare* vocata,) cava et tortuosa.

5 Pilis munitus est meatus ob antedictas causas (§. 1.); audiendi
 sensum efficiunt nervi e quinto cerebri pare prodeuntes.

6 Quod autem super et ante aures jacet, quod *frons* vocatur,
 cute vestitum est dura] et circumtenta, proptereaue glabra est;
 nam si hirta esset, non solum aspectu foeda, sed etiam efferata
 facies videretur, oculorumque munus prohiberetur: permota vero

2. γέγονεν] γέγονε M.

3. ἀλαλάζει] Sic M., ἀλλαλάζει E.

4. ἀνώμαλον] Sic M., ἀνόμαλον E.

5. ὅπερ καὶ] om. καὶ M.

6. ἐστίν] ἐστὶ M.

9. προρρηθείσας] Sic M., προ-
 ρηθείσας E.

10. ἀποτελοῦσιν] ἀποτελοῦσι M.

13. δέρμα τι] Sic Sc., δέρματι E.
 M. Legitur ἐνδύομαι cum accus.

ter sup. p. 81. l. 3: 119. 14: 164. 7.

ib. [σκληρὸν] σκληρῷ E. M.

ib. περιτεταμένον] Sic vul., πε-
 रिτεταμένον E. M.

14. αὐτὸ] Sic E. M., om. vul.

15. δυσθεώρητον] Sic E. M., δυσ-
 θεώρητος vul.

ib. ἐγένετο] ἐγένετο M.

16. ἐκώλυεν] Sic E., ἐκώλυε M.
 et vul.

Must. p. 4.

Mor. p. 69, 70.

DE
CAPITE.

τοῦ βλέπειν. κινούμενον δὲ τὸ τοῦ προσώπου δέρμα
γραμμὰς ἀποτελεῖ, τὰς ὀνομαζόμενας στολίδας.

- 31 Αἱ οὖν ὑπὸ τοῦ μετώπου περιεχόμεναι ἐμπρόσθιαι 882
κοιλίαι τοῦ ἐγκεφάλου τὸ φανταστικὸν μέρος περιέ-
χουσι· τριῶν γὰρ καθόλου ἐνεργειῶν ὑπὸ τοῦ ψυχι- p. 70
κοῦ πνεύματος ἀποτελουμένων, φαντασίας, μνήμης
τε, καὶ διανοίας, τρεῖς καὶ ἀφορίζονται τόποι τοῦ
ἐγκεφάλου εἰς κατοικίαν αὐτῶν, ὁ ἔμπροσθεν, καὶ ὁ
2 ὀπίσθεν, καὶ ὁ μέσος. Ἐν μὲν οὖν τῷ ἔμπροσθεν
τόπῳ ἡ φαντασία κατοικεῖ, ἐν δὲ τῷ μέσῳ ἡ διάνοια, 10
3 ἐν δὲ τῷ ὀπίσθῳ ἡ μνήμη. Εὐλόγως δὲ ταύτης ἔτυχον
τῆς τάξεως· πρότερον γὰρ φαντάζεται ὅπερ ἕκαστον
ἔχει τῶν ἐμφαντικῶν, καίπειτα τὰ ὅπως οὖν δόξαντα,
οἰονεὶ φρουρίῳ, τῇ μνήμῃ ἐναποτίθενται, ἵνα, καιροῦ
4 καλοῦντος, πρὸς τὸ χρειῶδες ἀναλαμβάνωνται. Πῶς 15
δὲ καὶ τίνα πρόπον ὁ Ὅμηρος λέγει ἐν τῇ καρδίᾳ τὸ
ἡγεμονικὸν τῆς ψυχῆς εἶναι, ἀλλὰ καὶ ἄλλοι πλείστοι

facie cutis rugas efficit, quae a Graecis [στολίδες] *stolides* nomi-
nantur.

- 31 Igitur priores cerebri ventriculi fronte contenti imaginatricem
animae partem possident; tres enim cum sint ab animabili spi-
ritu procedentes functiones, imaginatio, memoria, et cogitatio,
tria similiter in cerebro tanquam hospitia discreta sunt, prior,
2 posterior, mediusque ventriculus. In priori imaginandi potentia
3 inhabitat, in medio cogitandi, in postremo memoria. Non sine
summa autem ratione hunc ordinem habuerunt; prius enim quic-
quid in quolibet evidens est imaginationes excitat, deinde quae
utcumque cogitata fuerint in memoria, veluti in quadam custodia,
reconduntur, ut, occasione invitante, ad usus nostros deproman-
4 tur. Caeterum cur poëta Homerus, et plerique alii Graeci scrip-
tores, animae principatum in corde esse prodiderunt? quin etiam

2. στολίδας] expl. fragm. prim.
ap. Must.

3. περιεχόμεναι] περιεχόμενα A.

13. τὰ] τοὺς A.

17. ἄλλοι πλείστοι Ἕλληνες] ἄλ-
λων πολλῶν Ἑλλήνων E.

Animalis
spiritus tres
esse functi-
ones, item-
que tres ce-
rebri ven-
triculos.

In priore
ventriculo
imaginatio-
nem esse, in
medio cogi-
tationem, in
posteriore
memoriam;
et quare.

Fabr. p. 881—83.

Ἑλληνες, οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ θεῖον Εὐαγγέ-
 lion, (“διὰ τί” γάρ φησιν, “ἀναβαίνουνσι διαλο-
 “γισμοὶ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν;”) οὐκ ἔχω εἰπεῖν·
 πολλὰ γὰρ οἱ ἱατροὶ ψηλαφήσαντες περὶ λογισμοῦ
 καὶ μνήμης ἀπωλείας, ποίου τόπου πάσχοντος γίνε- 5
 5ται, οὐδένα εὑρον πλήν τοῦ ἐγκεφάλου. Διὰ τοῦτο
 οὖν καὶ τὰ ἀρμόδια πρὸς θεραπείαν ἐπιθέματα, καὶ
 πυρίας, καὶ τὰ ἄλλα βοηθήματα τῇ κεφαλῇ προσ-
 φέρουσιν, οὐ τῇ καρδίᾳ· μώρωσις γὰρ, καὶ μελαγ-
 χολία, μανία τε, καὶ ἐπιληψία, καὶ κάρος, καὶ φρε- 883
 νίτις, κατοχή τε, καὶ λήθαργος, καὶ παραφροσύνη,
 καὶ ἐπιλησμοσύνη, ἀποπληξία τε, καὶ παραπληγία,
 πάντα γίνεται ἐγκεφάλου πάσχοντος, ἢ θερμανθέν-
 τος, ἢ ψυχθέντος, ἢ ξηρανθέντος, ἢ ὑγρανθέντος τοῦ
 σώματος αὐτοῦ, ἢ καὶ τῶν περιεχουσῶν αὐτὸν μηνίγ- 15
 γων, ἢ διὰ τινος αἰτίας ἐμφραχθέντων τῶν ἀπ’ αὐτοῦ

DE
CAPITE.Cerebrum,
non cor,
memoriae
sedem esse.Morbi e ce-
rebro vitio
nascentes.

et ipsum divinum Evangelium huic sententiae clarissime accedit;
 “quare” enim inquit, (Luc. XXIV. 38.) “cogitationes ascen-
 “dunt in corda vestra?” Hanc ego quaestionem dissolvere
 nequeo; medici namque cum multas de ratiocinii memoriaeque
 interitu disputationes agitaverint, quo loco passio fieret, nullum
 5 alium praeter cerebrum invenire potuerunt. Quocirca et accom-
 modata ad curationem epithemata, fomenta, aliaque auxilia non
 cordi, sed capiti applicuerunt; siquidem stultitia, atra bilis, furor,
 comitialis, morbosus sopor, insania, occupatio, lethargus, deli-
 rium, oblivio, nervorum resolutio aut omnis corporis aut partis,
 omnia haec vitia affecto cerebro eveniunt, ejus videlicet corpore
 aut incalescente, aut refrigerato, aut arefacto, aut humescente,
 vel etiam membranis ipsum vestientibus itidem vitiatis, seu ner-

1. οὐ μὴν δὲ] Sic E., om. vul.

2. ἀναβαίνουνσι διαλογισμοὶ] δια-
λογισμοὶ ἀναβαίνουνσι Luc.

11. λήθαργος] λίθαργος A.B.

12. παραπληγία] Sic B.E., πα-
ραπλησία A., παραπληξία vul.

15. αὐτὸν] αὐτῷ E.

DE
CAPITE.

6 ἐκφυομένων νεύρων. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἰ θέλει τις ἀκριβῶς διαγνῶναι, τὸ τρίτον τε καὶ τέταρτον βιβλίον τῆς Διαγνωστικῆς τοῦ Γαληνοῦ κατατριψάτω· οὐ γὰρ χρεὼν ἐνταῦθα περὶ αὐτῶν λέγειν, οὐ γὰρ διαγνώσεις καὶ θεραπείας ἐν τῷ παρόντι λόγῳ προυθέ- 5 μεθα λέγειν, ἀλλὰ περὶ τῆς κατασκευῆς τοῦ ἀνθρώπου.

7 Καὶ περὶ μὲν τῆς κεφαλῆς ἀρκεῖ καὶ ταῦτα λέγειν.

6 vis ab ipso prodeuntibus ob aliquas causas obturatis. [Haec autem si quis accurate dignoscere cupiat, tertium et quartum librum Galeni Diagnosticae legat; non enim hic de iis dicendum est, quum non de dignotione neque curatione in praesenti libro dicere proposuerimus, sed de hominis fabrica.]

7 De capite haec enarrasse satis fuerit.

1—6. Ἀλλὰ—ἀνθρώπου] Sic E., μὲν οὖν vul.
om. vul.

8. Καὶ περὶ μὲν] Sic E., περὶ E., τοσαῦτα vul.
ib. ἀρκεῖ καὶ ταῦτα λέγειν] Sic

ΘΕΟΦΙΛΟΥ
ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΟΥ
ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ
ΒΙΒΛΙΟΝ Ε.

Fabr. p. 883.

Ι ΠΕΡΙ μὲν οὖν τῆς κατασκευῆς τοῦ ἐγκεφάλου καὶ τῶν
τῶν ἐν αὐτῷ μηνίγγων, ἐτί τε τῆς κεφαλῆς καὶ τῶν
τοῦ προσώπου μορίων ἀπάντων, ὁ πρὸ τοῦδε λόγος
αὐτάρκως ἐξηγήσατο, ἅμα καὶ περὶ πασῶν τῶν αἰσθή-
σεων. περὶ δὲ τοῦ νωτιαίου μυελοῦ καὶ τῶν ἐξ αὐτοῦ
πεφυκότων νεύρων, ἔτι δὲ τῆς κατασκευῆς ἀπάντων

PROOE-
MIUM.

De quibus
dictum sit
in libro su-
periore ;

de quibus
in praesenti
dicendum.

THEOPHILI
DE CORPORIS HUMANI FABRICA
LIBER V.

Ι [DE structura cerebri ejusque membranis, et de capite omni-
busque faciei partibus, in superiore libro satis copiose dissertum
est, necnon et de omnibus sensibus:] de spinae dorsi medulla,
ortisque ab ea nervis, praeterea de omnium genitalium partium

1—4. ΠΕΡΙ—αἰσθήσεων] Sic
E., om. vul.

2. ἐν αὐτῷ] ἐν αὐτῶν E.

ib. μηνίγγων] μηνίγμων E.

ib. ἐτί τε] An ἐτι δέ ?

PROOE-
MIUM.

τῶν γεννητικῶν μορίων, ἐν τῷ παρόντι λόγῳ, πέμπτῳ ὄντι τῆς ὅλης πραγματείας, τὴν ἐξήγησιν ποιησόμεθα. Ἐπειδὴ δὲ κοινὰ μόριά εἰσι τῆς κεφαλῆς καὶ τοῦ τραχήλου, δι' ὧν ἀνανεύομεν καὶ ἐπινεύομεν, καὶ περιάγομεν αὐτὴν εἰς τὰ πλάγια, δέον ἐκ τῶν τοιούτων ἄρξασθαι, ἐπειδὴ πρῶτως ταῦτα διήρθρῳνται τῇ κεφαλῇ καὶ ἀλλήλοις.

DE
SPINA.

2 ὍΤΙ μὲν οὖν κίνησις οὐδεμία ὁστῶν γίνεται χωρὶς τοῦ διηρθρῶσθαί τε ἅμα καὶ διὰ μυῶν συνάπτεσθαι, δέδεικται πολλάκις· ὥς χρὴ πάντως εἶναι μὲν τὸ 884 κινεῖν αὐτὰ μῦν, τὸ δὲ κινούμενον τὴν τῶν ὁστῶν σύνθεσιν, ὅτι δὲ ἡ κίνησις τῶν ἄρθρων διὰ συνδέσμων εὐρώστων τε ἅμα καὶ μετρίως σκληρῶν γίνεται, δέδεικται καὶ τοῦτο· καὶ ὥς χρὴ τοὺς συνδέσμους περιλαμβάνειν κυκλοτερῶς τὰ κινούμενα τῶν 15 ὁστῶν ἄρθρα, ὅπως μὴ ἐξίσταται τὸ ἕτερον ἐκ τοῦ

formatione, sermo noster in praesenti volumine [totius hujus 2 operis quinto,] disputabit. Quoniam vero communes capiti colloque partes sunt, per quas annuimus, renuimus, ipsumque caput ad obliqua circumagimus, ab istis initium facere opus est, quoniam primum hae capiti atque inter se committuntur.

2 NULLUM sane ossium motum fieri nisi artus constituent et per musculos cohaerescant, plerumque ostensum est; prorsumque oportere motorem esse musculum, et quod moveatur ossium compagem, item artuum motiones praevalentes juxta et moderate duras copulas fieri, id quoque docuimus; ad haec necessario copulas ossium motos artus in orbem cingere, ne unum ab altero distet,

1. γεννητικῶν] γενητικῶν D.
1, 2. πέμπτῳ—πραγματείας] Sic E., om. vul.
3. Ἐπειδὴ] Sic E., ἐπεὶ vul.
8. κίνησις] κίνησιν A.
ib. οὐδεμία] οὐδεμίαν A.B.E.
ib. γίνεται] γενέσθαι A.E.

10. ὥς] καὶ pr. vul., om. A.B.E.
11. αὐτὰ] Sic E., om. vul.
ib. μῦν] ὁ μῦς E.
12. σύνθεσιν] σύνθεσις E.
13. μετρίως] μητρίως B.
16. ἐξίσταται] An ἐξίστηται?
ib. ἐκ τοῦ] Sic E., om. ἐκ vul.

Fabr. p. 883, 84.

ἐτέρου, καὶ τοῦτο ἀποδέδεικται· καὶ ὅτι ὁ μῦς σύν-
θετον σῶμά ἐστιν ἐξ ἀπλῆς σαρκὸς συγκεείμενος καὶ
νεύρου, καὶ ὅτι τὴν κίνησιν πᾶς μῦς ἐκ τοῦ νεύρου
ἔχει, καὶ τοῦτο διαφόρως ἀποδέδεικται.

DE
SPINA.

- 3 Ἀρχὴ μὲν οὖν πάντων τῶν νεύρων ἐστὶν ὁ ἐγκέ- 5
φαλος, κατασπαρείσσης εἰς αὐτὸν, οἷον εἰς ἄρουράν
τινα, τῆς λογικῆς ψυχῆς, ἢ πρώτως ἢ διὰ μέσου τοῦ
νωτιαίου· ὁ γὰρ νωτιαῖος μυελὸς ἐκφύεται μὲν ἀπὸ
τοῦ ὀπισθίου ἐγκεφάλου, κατέρχεται δὲ διὰ τῆς ρά-
χεως ἕως τοῦ ἱεροῦ ὀστού, τὴν οὐσίαν ὁμοίως ὣν κατὰ 10
πάντα τῷ ἐγκεφάλῳ. διὰ τοῦτο γὰρ καὶ μακρὸν P. 72
ἐγκέφαλον οἱ ἰατροὶ ὀνομάζουσι. Πάμπολλα δὲ νεῦρα
ἐκφύεται ἐξ αὐτοῦ, εἰς ἀποβλαστήματα μεριζόμενα
μυρία· σύμπαν δὲ τὸ σῶμα μεταλαμβάνει δι' αὐτῶν
πρῶτον μὲν κινήσεως, ἐπὶ ταύτῃ δὲ αἰσθήσεως. 15

Omnium
nervorum
radicem
cerebrum
esse.Medullae
spinalis ori-
go, cursus,
substantia.Multos ex
ea nervos
oriri.

[id quoque (Lib. I. c. 8.) ostensum est;] et musculum corpus esse
ex simplici carne nervoque conflatum, denique musculo a nervo
motus facultatem praestari, omnia haec superius enucleavimus.

- 3 Omnium nervorum radix cerebrum est, in ipso, tanquam in
agro quodam, rationabili anima consita, aut primo aut per mediam
spinae medullam; quae a posteriore cerebro nascitur, per spinam
autem dorsi ad sacrum usque os delabitur, materia cerebro om-
nino simili constans: quocirca et *longum cerebrum* eam medici
2 nominaverunt. Permulti ex hac nervi oriuntur, in germina in-
finita diducti; per istos omne corpus primum quidem motu, de-
inde et sensione participat.

1. καὶ τοῦτο ἀποδέδεικται] Sic
E., om. vul.

4. καὶ — ἀποδέδεικται] Sic E.,
om. vul.

ib. ἀποδέδεικται] ἀποδέδεικται E.

5. Ἀρχὴ κ. τ. λ.] Cf. Gal. T. IV.
p. 11.

ib. οὖν — νεύρων] γὰρ αὐτῶν G.

ib. ἐστὶν ὁ ἐγκέφαλος] ὁ ἐγκέ-
φαλός ἐστι G.

6. κατασπαρείσσης εἰς αὐτὸν] καὶ
τὰ πάθη εἰς αὐτὸν φέρει G.

7. λογικῆς] λογιστικῆς G.

12. ἐγκέφαλον] αὐτὸν add. vul.,
om. E.

ib. Πάμπολλα κ. τ. λ.] Cf. Gal.
p. 11, 12.

12, 13. Πάμπολλα — αὐτοῦ] καὶ
τούτου τοῦ πρέμνου δι' ὅλης τῆς ρά-
χεως ἐκτεταμένον, πάμπολλα μὲν
ἀποσχίζεται νεῦρα, καθάπερ κλάδοι
τινές G.

13. μεριζόμενα] μεριζόμενοι G.

14. δέ] δ' οὕτω G.

15. πρῶτον μὲν] πρώτης μὲν καὶ
μάλιστα G.

DE
SPINA.
Capitis ar-
tus firmi-
tudo,
et unde
oriatur.

Quomodo
caput cum
prima ver-
tebra com-
mittatur,
quomodo
cum se-
cunda.

Usus
vertebrae
secundae,

4 Τὸ δὲ τῆς κεφαλῆς ἄρθρον, ὡς ἂν τὴν ρίζαν ἀπάν-
των τῶν κινούντων τὰ κάτω τοῦ ζώου μόρια νεύρων
ἐν ἑαυτῷ περιέχον, ἀσφαλεστάτην ἀπάντων τῶν ἄρ-
θρων εὐλόγως ἔχει τὴν κατασκευήν. ἡ δὲ ἀσφάλεια
διὰ τε τοῦ πάχους τῶν συνδέσμων, καὶ τοῦ πλήθους 5
τῶν μυῶν, καὶ αὐτῆς τῆς κατὰ τὴν σύνθεσιν ἀκρι- 885
2 βείας ἐγένετο. Διήρθρωται οὖν ἡ κεφαλὴ τῷ πρώτῳ
σπονδύλῳ καὶ τῷ δευτέρῳ· τῷ μὲν πρώτῳ κατὰ τὰς
κοιλότητας αὐτοῦ ἀντεμβαινουσῶν τῶν κυρτοτήτων
τῆς κεφαλῆς, περιλαμβανούσας ἐκατέρωθεν μίαν· ὁ 10
δὲ δεύτερος σπόνδυλος ἀπόφυσιν τινα ἔχων ἀνάπτη
τε καὶ προμήκη, διὰ ῥωμαλεωτάτου συνδέσμου κατὰ
3 ταύτην τὴν ἀπόφυσιν τῇ κεφαλῇ συνάπτεται. Διὰ
ταύτης οὖν τῆς πρὸς τὸν δεύτερον σπόνδυλον συνα-

4 Caeterum capitis artus, utpote nervorum omnium inferiora
animalis membra moventium fontem in seipso continens, tutissi-
mam inter omnes artus molitionem jure adeptus est: tutela sane
atque stabilitas copularum crassitudine, musculorum copia, toti-
2 usque coagmentationis firmitate praestatur. Igitur caput cum
prima secundaque vertebra committitur; cum prima tuberosis
capitis processibus in ipsarum foramina sese insinuantibus, sin-
gulo utrinque complectente; at secunda vertebra processum
quendam acclivem oblongumque exigens, per ipsum valentissima
3 copula capiti annectitur. Per hanc utique ad secundam vertebrae

1. Τὸ δὲ τῆς κεφαλῆς κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 12.

3. ἀσφαλεστάτην] Sic E.G., ἀσφαλεστάτον vul.

ib. τῶν ἄρθρων] τῶν om. G.

4. εὐλόγως] om. G.

6. σύνθεσιν] τῶν ὀστέων add. G.

7. ἐγένετο] Sic E.G., ἐστὶ vul.

ib. Διήρθρωται κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 22, 23.

7—9. Διήρθρωται—κυρτοτήτων] ἀλλ' εἴπερ διπλὴν εἶναι χρὴ τὴν δι-ἀρθρωσιν, καλῶς ἔφαμεν ἀπειργά-

σθαι τῇ φύσει τοῦ μὲν πρώτου δι-τὴν κοιλότητα, τὰς κυρτότητας G.

10. περιλαμβανούσας] -ουσας G.

ib. μίαν] ἀπόφυσιν add. G.

10—12. ὁ δὲ—προμήκη] ἀνάπτη τε καὶ προμήκη τοῦ δευτέρου G.

12, 13. κατὰ—ἀπόφυσιν] om. G.

13. τῇ κεφαλῇ συνάπτεται] συν-απτομένην τῇ κεφαλῇ G.

ib. Διὰ ταύτης κ.τ.λ.] Cf. Gal.

p. 23.

14. οὖν] μὲν γὰρ G.

ib. τῆς—συναφείας] om. G.

Fabr. p. 884, 85.

φείας ἢ κεφαλὴ κατανέυει καὶ ἀνανεύει, ἐπὶ δὲ τὰ
πλάγια κινεῖται ἢ κεφαλὴ διὰ τῆς πρὸς τὸν πρῶτον
σπόνδυλον διαρθρώσεως, στηρίζεται δὲ διὰ μυῶν καὶ
4 τενόντων. Ὀνομάζεται μὲν οὖν ἡ ἀνάντης ἀπόφυσις
τοῦ δευτέρου σπονδύλου ὑπὸ μὲν τῶν νεωτέρων ἰα- 5
τρῶν πυρινοειδῆς, ὑπὸ δὲ τῶν παλαιῶν ὀδοῦς καλεῖ-
5 ται· καὶ Ἱπποκράτης οὕτως αὐτὴν ὠνόμασεν. Ἀπε-
δείχθη δὲ μὴ γίνεσθαι κίνησιν χωρὶς μυῶν· κινεῖται
ἄρα ἢ κεφαλὴ ἄνω τε καὶ κάτω, δεξιὰ τε καὶ ἀρι-
στερὰ διὰ μυῶν· καὶ ὅστις αὐτοὺς ἀκριβῶς θέλει 10
γνῶναι, ἀνατεμνέτω πολλὰ καὶ πολλάκις· ἐν γὰρ τῷ
Περὶ τῆς τῶν Τεθνεώτων Ἀνατομῆς βίβλῳ Γαληνοῦ
6 ταῦτα πάντα καλῶς εἴρηται. Νυνὶ δὲ οὐ περὶ αἰτίων
καὶ κινήσεων ὁ λόγος διδάσκει, ἀλλὰ περὶ τῆς κατα-

DE
SPINA.
item
primae.

Processus
specillaris,
sive den-
tatus.

Ad disse-
candum
hortatio.

adhaesionem annuit caput renuitque, ad latera autem per primae
vertebrae commissuram convertitur, sed per musculos tendones-
4 que firmatur. Acclivis secundae vertebrae processus a recentio-
ribus medicis *specillaris*, a vetustioribus *dens* appellatur; sic ipsum
nominavit Hippocrates [*De Morb. Vulgar.* Lib. II. §. 2. T. III.
5 p. 441, 42.]. Demonstratum vero est [*Lib. IV. c. 23.*] absque
musculis motum non dari; itaque sursum versum, deorsum, in
dextrum, in sinistrum, per musculos caput commovetur; [quod
si quis eos accurate cupiat discere, multum et saepe dissecato;
nam in Galeni libro De Mortuorum Dissectione haec omnia bene
6 explicata sunt. Non autem de causis et motibus in praesenti ser-

1. ἢ κεφαλὴ—ἀνανεύει] ἔμελλεν
ἐπινεύσειν τε καὶ ἀνανεύσειν G.

ib. ἐπὶ] ἐπεὶ A.

2. κινεῖται ἢ κεφαλὴ] κινήθη-
σεσθαι G.

2, 3. τὸν—διαρθρώσεως] τὸ πρῶ-
τον ἄρθρον G.

3, 4. στηρίζεται—τενόντων] om. G.

4. Ὀνομάζεται κ. τ. λ.] Cf. Gal.
p. 24.

ib. ἀνάντης] om. G.

5. τοῦ δευτ. σπονδύλου] αὕτη G.

5, 6. ὑπὸ—πυρινοειδῆς] πυρινο-
ειδῆς ὑπὸ τῶν νεωτέρων ἰατρῶν G.

6. ὑπὸ—παλαιῶν] ἐπεὶ πρὸς γε
τῶν παλαιωτέρων G.

ib. καλεῖται] Sic E., ἐκαλεῖτο G.,
om. vul.

7. αὐτὴν] αὐτὸ E., om. G.

ib. ὠνόμασεν] ὀνόμασεν A.

10—p. 192. 3. καὶ—αὐτῶν] Sic
E., om. vul.

DE
SPINA.

σκευῆς τῶν μορίων, ὅπως τε διάκεινται, καὶ τί τὸ σχῆμα, καὶ ποταπὸν τὸ μέγεθος, καὶ τίς ἡ ἐνέργεια αὐτῶν.

Vertebrae
cervicales
septem esse,dorsales
duodecim,lumbarum
quinque.Vertebra-
rum forma.

- 5 Εἰσὶ δὲ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ σπόνδυλοι τὸν ἀριθμὸν εἰκοσιτέσσαρες. ἀπὸ μὲν τῆς κεφαλῆς, καθ' ὃ διαρ- 5
θροῦται πρὸς τὸν πρῶτον καὶ δεύτερον σπόνδυλον, ἕως τῆς ἀρχῆς τῶν τοῦ θώρακος σπονδύλων, ἑπτὰ, ἥγουν τοῦ †νώτου† αὐτοῦ δὲ τοῦ θώρακος σπόνδυλοι τὸν ἀριθμὸν [δώδεκα,] ἐπειδὴ καὶ παγίδες ἐκατέρας πλευρὰς [δώδεκα,] (ἀνόμοιοι δὲ οἱ τοῦ †νώτου† σπόν- 886
δυλοι τοῖς τοῦ θώρακος) κατωτέρω δὲ τῆς ράχεως P. 73
2 σπόνδυλοι τὸν ἀριθμὸν πέντε. Ἄπαντες δὲ οἱ σπόν-
δυλοι κοῖλοι μὲν εἰσιν ἐντὸς ἑαυτῶν, προσήρτηνται δὲ ἀλλήλοις διὰ συνδέσμων εὐρώστων τε καὶ μετρίως σκληρῶν, περιέχουσαι κατὰ τὴν ἐντὸς κοιλότητα τὸν 15
3 νωτιαῖον μυελόν. Ἐπειδὴ δὲ καὶ κύπτειν ἔμελλεν ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἀνανεύειν, οὐκ ἠρκέσθη ἡ ἀγαθὴ τοῦ Θεοῦ πρόνοια εἰς μόνους τοὺς κατὰ μέρος συνδούντας

mone disseritur, sed de partium fabrica, quomodo se habeant, quae sit earum forma, qualis magnitudo, et quae functio.]

- 5 Vertebrae in homine sunt quaternae vicinae: a capite quidem, ubi primae secundaeque vertebrae committitur, usque ad vertebrae thoracis initium, septem, quae cervicis sunt; ipsius thoracis duodecim, quandoquidem et utriusque lateris nexus sunt duodecim, (sed cervicis thoracisque vertebrae dissimiles sunt;) 2 in inferiore dorso vertebrae sunt quinque. At omnes sunt mediae perforatae, validis ligamentis et mediocriter duris cohaerentes, 3 spinaeque medullam cavis tenuibus continentes. Verum quoniam curvare se homo ad necessaria opera, et supinum reflectere debuerat, Divina Providentia non solis copulis privatim vertebrae

5. εἰκοσιτέσσαρες] κδ' vul.

ib. καθ' ὃ] καθ' ὃν D.

7. ἑπτὰ] ζ' vul.

8. ἥγουν] ἡ γουν E., ἕως F., ἥως M., ἥως D. Cf. sup. p. 175. l. 2.

8—10. †νώτου†] Uterque locus corrupt.; τραχήλου C., quod necessarium videtur.

9, 10. [δώδεκα] δυοκαίδεκα vul.

12. πέντε] ε' vul.

Fabr. p. 885, 86.

δεσµοὺς τοὺς σπονδύλους, (ἀναγκαία γάρ ἐστι καὶ
 ἰσχυρὰ ἢ χρεία,) ἀλλ' ἔξωθεν μὲν τῆς ἀκάνθης τῆς
 ῥάχεως ἐπέθηκε σύνδεσμον, ξανθὸν μὲν τῇ χροιά
 νευροχονδρώδη δὲ τῇ οὐσίᾳ, ἀπὸ κεφαλῆς ἕως τῆς
 οὐρᾶς συνδέοντα ἀπάσας τὰς διαρθρώσεις τῶν σπον- 5
 4 δύλων κοινὸν σύνδεσμον. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐκατέ-
 ρωθεν τοῦ συνδέσμου τοῦδε κατέστρωσε τοὺς ῥαχίτας
 μύας τῆς αὐτῆς ἕνεκα χρείας, ἅμα καὶ ἀναπλήρῳσιν
 τῶν κενῶν τόπων ἐκάστου σπονδύλου, ἀπὸ τοῦ πρώτου
 ἕως τοῦ εἰκόστου καὶ τετάρτου. τούτους τοὺς ῥαχίτας 10
 5 μύας ὀνομάζει ἢ κοινὴ συνήθεια ἀπάκια. Κατωτέρω
 οὖν πάντων τῶν σπονδύλων τὸ ἱερὸν ὀστούν κεῖται,
 ὥσπερ κρηπὶς τις καὶ βᾶσις τῶν σπονδύλων οὖσα.
 6 Συνδούμενοι δὲ οἱ σπόνδυλοι πρὸς ἀλλήλους, καὶ
 ἐξοχὰς τινας, ὥσπερ ἄμβωνας, κατὰ τὸ μέρος τῆς 15
 ἀκάνθης κέκτηνται, ὅπως μὴ ἀνακλᾶται εἰς τοῦπίσω
 7 ἡ ῥάχις. Ἐπειδὴ δὲ ἐπὶκειται τῇ ῥάχει ἢ τε κοίλῃ

DE
SPINA.

Quomodo
omnes ver-
tebrarum
spinae inter
se connec-
tantur.

Musculo-
rum dorsa-
lium posi-
tus, usus,

et nomen.

Ossis sacri
positus et
usus.

Vertebrae
quare habe-
ant proces-
sus;

inter se colligantibus contenta fuit, (necessaria est enim ingens-
 que utilitas,) sed extrinsecus aliam copulam, colore flavo, materia
 inter nervum cartilaginemque media, superdedit, omnes verte-
 brarum artus [a capite ad caudam] communi vinculo continen-
 4 tem. Neque id ei satis fuit, sed utrinque a lateribus copulae
 dorsales musculos ad eundem usum, utque etiam vertebrarum
 inania spacia farcirent, collocavit: hos dorsales musculos com-
 5 munis loquendi consuetudo *apacia* [ἀπάκια] nominat. Sub [om-
 nibus] vertebrae sane sacrum os, ceu fulcrum quoddam et basis.
 6 subjicitur. Inter se autem vertebrae deligatae, processas quos-
 dam, jugorum montis instar, secundum spinae regionem exigunt,
 7 ne in posterius spina recurvetur. Praeterea cum vena cava et

4. ἕως τῆς οὐρᾶς] Sic E., οὐρᾶς πληρώσεως vul.

A., τῆς οὐρᾶς B., ἄκρας vul.

5. συνδέοντα] Sic A.B.E., συν-
 δούντα vul.

ib. τὰς] Sic E., om. vul.

8. ἀναπλήρῳσιν] Sic E., ἀνα-

9. τοῦ πρώτου] om. τοῦ E.

10. εἰκόστου καὶ τετάρτου] κδ'
 vul.

12. πάντων] Sic E., om. vul.

17. Ἐπειδὴ] Sic E., ἐπεὶ vul.

DE
SPINA.quare inte-
rius sinu-
atae.

φλέψ καὶ ἡ ἀρτηρία ἡ μεγάλη ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω,
εὐλόγως σιμοὶ κατὰ τὰ ἐντὸς γεγόνασιν, ὅπως μὴ,
ἐπικλινομένων τῶν ἀνθρώπων περιφεροῦς τῆς ῥάχεως
γινομένης, θλίβονται τὰ ἀγγεῖα ταῦτα.

6 Διὰ τί δὲ ἐκ πολλῶν ὀστέων ἡ ῥάχis συντέθεται, 887
καὶ οὐκ ἐξ ἑνὸς ὀστοῦ γέγονε; καὶ διὰ τί οὐκ ἐκ τριῶν
ἢ τεττάρων μεγάλων, ἀλλ' ἐκ πολλῶν καὶ σμικρῶν;

Quare non
ex uno tan-
tum osse
spina con-
stet;

2 Εἰ μὲν γὰρ ἐξ ἑνὸς ὀστοῦ γέγονεν, ἀκλινεῖς ἂν καὶ
ἄκαμπτοι οἱ ἄνθρωποι διὰ παντὸς ἦσαν, καθάπερ
ξύλον· εἰ δὲ καὶ ἠναγκάζοντο κάμπτεσθαι ἐν ταῖς 10
ἐπινεύσεσιν ἅμα τε καὶ ἀνανεύσεσιν, ἐκλῶντο ἂν τὰ

quare non e
tribus qua-
tuorve mag-
nis.

3 ὀστᾶ, κραῦρα ὄντα καὶ θραυστῆς φύσεως. Εἰ δὲ ἐκ
τριῶν ἢ τεσσάρων μεγάλων ὀστέων συνδεθέντων ἀλ-
λήλοις ἡ ῥάχis ἐγένετο, ἐθλάτο ἂν ὁ νωτιαῖος μυελὸς p. 74
περιεχόμενος ἐν ταῖς κοιλίαις τῶν ὀστέων, ἐπικλino- 15
μένων τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὰ ἐκτός· κατὰ γὰρ ὀρθὰς
γωνίας ἡ κλάσις τῶν ἄρθρων ἐξ ἀνάγκης ἐγεγόνει ἂν,

grandis arteria a superioribus ad inferiora descendentes spinae
adhaerescant, prudenter vertebrae interius paulum sinuatae fu-
erunt, ut ne, cum se inclinant homines spinaque in orbem flecti-
tur, ea vasa collidantur.

6 Caeterum cur spina ex multis ossibus integratur, neque ex uno
tantum osse constat? aut cur non ex tribus quatuorve magnis
2 ossibus, sed ex pluribus minutisque? [At]* si ex uno tantum osse
constaret, neutiquam se inclinare neque ullam in partem deflec-
tere, instar ligni, homines potuissent. quod si curvari interdum
dum annuunt renuuntque cogerentur, ossa friabilia fragibilisque
3 naturae, in plura fragmenta dissilirent. At si ex tribus quatuorve
grandioribus ossibus effecta esset, ipsius medulla in ossium fora-
minibus recondita, dum homo ad necessaria negotia curvatur,
disjiceretur; articulorum enim flexio ad rectos angulos fieret,

*An Crass.,
ut inf.
p. 201, 217.

2. τὰ] Sic E., τὸ vul.

4. γινομένης] γενομένης D.

5. ῥάχis] ῥάχη E., ut sup. p. 147.

1. 10; 181. 13.

7. σμικρῶν] μικρῶν D.

9. ἄκαμπτοι] ἄκαμποι A.

10. κάμπτεσθαι] κάμπεσθαι B.

11. ἅμα τε] Sic E., ἅμα vul.

- 4 καὶ διὰ τοῦτο ἐπηκολούθησεν αὐτὸν θάνατος. Οὐκ ἄρα
ἐξ ἑνὸς τὴν ράχιν, οὐδὲ ἐξ ὀλίγων καὶ μεγάλων, ἀλλ'
5 ἐκ πολλῶν καὶ σμικρῶν. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ δημιουργ-
γικὴ τοῦ Θεοῦ σοφία τὸ τέχνημα τοῦτο κατεσκεύα-
σεν, ὅπως καὶ καμπτομένων τῶν ἀνθρώπων καὶ εἰς 5
πλάγια περιφερομένων, τῆς ράχεως περιφεροῦς γενο-
μένης, ἄθλιπτος ὁ νωτιαῖος [διαφυλάττηται.]
- 7 Διὰ τί δὲ οἱ κάτωθεν σπόνδυλοι τῶν ἄνω μείζους
κατὰ τὴν αὐτὴν τάξιν αὐτῶν εἰσὶν; ὅτι καὶ τὸ
2 βαστάζον τοῦ βασταζομένου μείζον χρὴ εἶναι. Διὰ 10
τοῦτο καὶ μέγιστον ἀπάντων ἡ φύσις ἐποίησε τῶν
ὀστέων τὸ κατωτάτω, καθάπερ τινὰ κρηπίδα πᾶσι τοῖς
σπονδύλοις ὑποβαλλομένην· δεύτερος δὲ τῷ μεγέθει

Quare ver-
tebrae infe-
riores supe-
rioribus ma-
jores sint;

- 4 atque ita mors cita sequeretur. [Non igitur ex uno tantum osse
spina constat, neque ex paucis iisque magnis ossibus, sed ex
5 pluribus minutisque.] Nunc autem [ob hanc causam Divina
Sapientia eam ita fabrefecit; ideoque] curvatis hominibus, et ad
latera conversis, spina in orbem reflexa, medulla illaesa invio-
lataque servatur.
- 7 Sed quare inferiores vertebrae, eodem ordine positae, superio-
ribus majores sunt? an quia ferens, quam id quod fertur, majus
2 esse necesse est? Ideo et natura imum os omnium maximum
molita est, quod vertebrae omnibus tanquam fundamentum sub-
sternitur; magnitudine secunda est illi contigua vertebra, vice-

1. ἐπηκολούθησεν αὐτὸν θάνατος] ἐπακολουθήσῃ θάνατον E. An ὡς ἐπακολουθήσῃ θάνατον, ut sup. p. 118. l. 1., et om. καὶ διὰ τοῦτο?

1—4. Οὐκ ἄρα—κατεσκεύασεν] Sic E., om. vul.

5. ὅπως] Sic E., νῦν δὲ vul.

ib. καμπτομένων] καμπομένων B.

7. [διαφυλάττηται] —τεται vul.

8. Διὰ τί κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 55.

8—10. Διὰ—εἶναι] διότι δὲ καὶ πρὸς τὴν τῶν ἄλλων ἀπάντων σύν-
ταξιν ἁμεινον ἦν ἐλάττους αἰεὶ γίνε-
σθαι τοὺς ἀνωτέρους, καὶ τοῦτ', οἶ-
μαι, δῆλον, εἴ γε δὴ τὸ βασταζόμε-

νον ὑπὸ τοῦ μικρότερον εἶναι χρὴ τοῦ βαστάζοντος G.

8. μείζους] Sic vul. septies, μεί-
ζονες E. et sup. p. 32. l. 3: 37. 7.

9. αὐτῶν] Sic E., om. vul.

ib. ὅτι] ἢ ὅτι C., ut alibi passim.

10. Διὰ τοῦτο κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 55, 56.

11. καὶ] Sic E., om. G., οὐ καὶ vul.

ib. μέγιστον] μὲν add. G.

ib. τῶν] κατὰ ράχιν add. G.

12. τὸ κατωτάτω] om. τὸ E.

13. ὑποβαλλομένην] —μένη G.

ib. δεύτερος] δεύτερον G.

ib. τῷ μεγέθει] τὸ μέγεθός G.

DE
SPINA.quare in-
niores et
capaciores.Os sacrum
quare omni-
bus verte-
bris robus-
tius.

ἐστὶν ὁ συνταπτόμενος αὐτῷ σπόνδυλος, ὁ εἰκοστὸς
καὶ τέταρτος· [καὶ] τοῦτ' αἰεὶ μέχρι τῆς κεφαλῆς
γίνεται, πλὴν εἴπου τις παρεμπίπτει βραχὺ [μείζων]
3 διὰ χρεῖαν μεγάλην. Διὰ τί δὲ οἱ ἄνωθεν τῶν κάτω
εὐρυχωρότεροι κατὰ τὰς ἐαυτῶν κατεσκευάσθησαν 888
κοιλότητας; κατὰ μὲν πρῶτον λόγον, διὰ τὴν ἑκ-
φυσιν τοῦ νωτιαίου, ὥς εἶναι αὐτὸν κατὰ τὰ ἀνώτερα
μέρη αὐτοῦ ἀδρότερον παρὰ τὰ κάτω· κατὰ δὲ δεύ-
τερον λόγον, διὰ τὸ εἶναι τοὺς ἄνω σπονδύλους κου-
4 φοτέρους τῶν κάτω. Τὸ δὲ ἱερὸν ὀστοῦν, ὑποκείμενον 10
πᾶσι τοῖς σπονδύλοις εὐλόγως πάντων ῥωμαλεώτερον
ἐγένετο καὶ ναστὸν, ὥς κρηπὶς καὶ βάσις οὖσα τῶν
σπονδύλων.
5 Καιρὸς οὖν τὰ κατὰ τὰς ὠμοπλάτας ὀρίσασθαι

sima quarta; idemque ad caput usque ascendens semper invenies,
[nisi forte aliqua paulo major sit interjecta, idque cum magno
3 usu.] Cur vero superiores vertebrae inferioribus inaniores capa-
cioresque sunt? in primis sane, propter medullae spinalis exor-
tum, ut ejus summae partes inferioribus solidiores essent; se-
cundo, ut superiores vertebrae, inferioribus leviores, non adeo
4 ipsas pondere fatigarent. Sacrum os autem, cunctis vertebris
substratum, rite omnibus robustius firmitusque factum est, utpote
basis sustentaculumque vertebrarum.

5 Jam ad partes prope [ὠμοπλάτας] *omoplatas* a Graecis vocatas

1. ὁ εἰκοστὸς καὶ τέταρτος] ὁ κδ
vul., εἰκοστὸς μὲν καὶ τέταρτος G.,
et add. ἀπὸ τοῦ πρῶτου κείμενος,
αὐτῶν δὲ τῶν κατὰ τὴν ὀσφὺν τῇ
τάξει πέμπτος. Lin. septem hic
om. Theoph.

2. [καὶ] Sic C.G., διὰ vul.
ib. κεφαλῆς] αὐτῆς add. G.

3, 4. πλὴν—μεγάλην] Sic E.G.,
om. vul.

3. παρεμπίπτει] παρεμπίπτει G.
ib. [μείζων] Sic G., om. E.; τῶν
παρακειμένων add. G.

4. διὰ χρεῖαν μεγάλην] οὐδ' αὐτὸς
ἄνευ χρεῖας μεγάλης G.

8. παρὰ] περὶ B.

10. κάτω] Quaedam hic in suo
Cod. invenisse videtur Crass. quae
vul. desunt.

11. ῥωμαλεώτερον] ῥωμαλαιώτε-
ρον A.B.

14. Καιρὸς οὖν κ. τ. λ.] Cf. Gal.
p. 119.

ib. οὖν] ἤδη add. G.

ib. ὀρίσασθαι] προχειρίζεσθαι G.

Fabr. p. 887, 88.

6 μόρια, καὶ δεῖξαι τὴν χρεῖαν αὐτῶν. Ἐπεὶ οὖν ἡ
κεφαλὴ τοῦ βραχίονος δεῖται πάντως ἐπιβαίνειν
8 [κοιλότητι] πρὸς τὸ κινεῖσθαι, ταύτης ἕνεκα τῆς
κοιλότητος ὃ τε αὐχὴν τῆς ὠμοπλάτης ἐκπέφυκε, καὶ
τις ἐπ' αὐτῷ κατὰ τὸ πέρασ ἐγγέγλυπται κοιλία, 5
τηλικαύτη τὸ μέγεθος ἡλική μάλιστα ἐπιτήδειός
2 ἐστὶν διαρθρωθῆναι τῇ κεφαλῇ τοῦ βραχίονος. Αὕτη
μὲν ἡ χρεῖα πρώτη ἐστὶν καὶ μεγίστη δι' ἣν αἱ ὠμο-
πλάται κατεσκευάσθησαν· δευτέρα δὲ διὰ τὸ φρου-
ρεῖν αὐτὰς τὰ ὀπισθεν τοῦ θώρακος, καὶ δι' αὐτῶν 10
καὶ τὸ τῆς ψυχῆς ταμείον, τὴν καρδίαν. ἐκεῖ γὰρ
πλεῖον ἡσφάλισται ἐν οἷς τῆς ἐκ χειρῶν ἀμοιρεῖται p. 75
9 βοηθείας. Δι' αὐτὸ γὰρ τοῦτο καὶ ῥάχιν ἰδίαν

(a nostris *scoptula aperta*,) positas declarandas, ipsarumque utili-
8 tates indicandas transeamus. Itaque quoniam humeri caput in
aliquo cavo, ut mobilis esset, omnino inseri debuit, hujusce cavi
gratia processus quidam cervicis instar a lato scapularum osse
exigitur, isque summo vertice sinuatur ut superius humeri caput
2 possit recipere. Haec est prima summaque utilitas ob quam lata
scapularum ossa creata sunt; altera est ut aversas pectoris partes,
per easque animae promptuarium, cor videlicet, tueantur: ille
namque locus optime munitus est quod manuum subsidio defendi
9 non potest. Idcirco et propriam spinam ab utroque scapularum

1. δεῖξαι—αὐτῶν] δεικνύναι καὶ
τὴν ἐν τούτοις τέχνην τῆς φύσεως G.

ib. Ἐπεὶ οὖν κ. τ. λ.] Cf. Gal.
p. 119, 20.

1, 2. Ἐπεὶ—βραχίονος] εἰ δὲ νο-
ήσαις ἐξηρημέναις αὐτὰς τοῦ ζώου
καὶ μηκέτ' οὔσας, οὐχ ἕξεις ὅπως
γεννήσεις τῷ λόγῳ τὸ κατ' ὄμον ἄρ-
θρον· ἡ γὰρ τοῦ βραχίονος κεφαλὴ G.

3. [κοιλότητι] Sic G., κοιλότητα
E., κοιλότητος vul. Legitur ἐπι-
βαίνω cum dat., sup. p. 114. l. 7.

ib. τὸ κινεῖσθαι] τὸ μὴ κινεῖσθαι
E., τὴν γένεσιν αὐτοῦ G.

ib. ταύτης] καὶ pr. G.

4. τῆς ὠμοπλάτης] τῶν ὠμοπλα-
τῶν G.

ib. ἐκπέφυκε] ἀποπέφυκε G.

7. ἐστὶν] ἐστι G.

ib. Αὕτη μὲν κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 120.

8. ἐστὶν] τέ ἐστι G.

ib. μεγίστη] Sic E. G. et fort.
C., μεγάλη vul.

ib. αἱ ὠμοπλάται κατεσκευάσθη-
σαν] ὠμοπλάτας ἢ φύσις ἐποίησεν G.

9, 10. δευτέρα—θώρακος] ἐξ ἐπι-
μέτρου δ' ἄλλη προσέρχεται τις, οὐδ'
αὕτη σμικρὰ, τῶν ταύτη τοῦ θώρα-
κος μερῶν ἢ φρουρὰ G.

10—13. καὶ δι'—βοηθείας] Alia
et longiora ap. G.

13. Δι' αὐτὸ κ. τ. λ.] Cf. Gal.
p. 121, 22.

ib. Δι'—τοῦτο] Sic E., δι' αὐτὸ
γὰρ τοι τοῦτο G., διὰ τοῦτο γὰρ vul.

ib. ἰδίαν] Sic B. E. G., ἰδίας A.,
ιδίως vul.

DE
SPINA.

Scapularum
usus duo.

DE
SPINA.

Acromii
formatio,
et usus.

ἐκατέρας τῶν ὁμοπλατῶν ἢ τοῦ Θεοῦ πρόνοια ἀπέ-
φυσε· βραχὺ γὰρ [ἐπαυξήσασα] τὸ ἄνω πέρασ τῆς
ὁμοπλάτης, ἐπὶ τὸ ὄρθιόν τε ἀνατείνασα, κἀνταῦθα 889
τῇ κλειδί συνάψασα, τὸ καλούμενον ἀκρώμιον ἐγέν-
νησεν, ἅμα μὲν σκέπην καὶ φρουρὰν ἐσόμενον τῆς κατ' 5
ὤμον διαρθρώσεως, ἅμα δὲ καὶ [κωλύσον] ἐκπίπτειν
ἄνω τὴν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος, εὐθὺς δὲ καὶ τὴν
ὁμοπλάτην αὐτὴν ἀφεστηκυῖαν τοῦ θώρακος [φυ-
2 λάξον.] Εἰ γὰρ ἐνταῦθα μηδὲν προϋτέτακτο τῆς
διαρθρώσεως, ἐτοίμως ἂν ὑπὸ παντὸς τοῦ προσπίπ- 10
τοντος ἔξωθεν ἐβλάπτετο, ῥαδίως δ' ἂν ὑπερέβαινε
ἢ κεφαλὴ τοῦ βραχίονος ἐπὶ τὸν αὐχένα τῆς ὁμο-
πλάτης, ὥς ἂν μήτε κοτύλην βαθεῖαν ἐφ' ἑαυτὴν
3 ἔχοντα μήτε ἄμβωνας μεγάλους. Εἰ γὰρ μὴ συνήπτο

lato osse Divina Providentia exeruit; hujus enim ossis summum
verticem modice adaugens, et in rectum attollens, ibique jugulum
connectens, id, quod a Graecis [ἀκρώμιον] *acromion* nominatur,
efficit, tegmentum pariter humeralis articuli praesidiumque futu-
rum, nec non et humeri caput sursum prolabi non permissurum,
protinusque ipsum scapularum latum os longius a thorace dis-
2 cedens retenturum. Nam hoc loco si nihil ad articuli custodiam
poneretur, facile a quocunque deforis incursante laederetur, ac
facile humeri caput ad lati ossis scapularum excessum prosiliret,
utpote neque profundum sinum neque altiora supercilia haben-
3 tem. Nisi enim cum hoc jugulum connecteretur, nihil vetaret

1. ἐκατέρας] Sic E., ἐκατέρα G.
quod mallet, ἐκατέραν vul.

ib. ἀπέφυσε] Lin. duas hic om.
Theoph.

2. [ἐπαυξήσασα] Sic G., ἐπαυξ-
ήσας vul.

ib. τῆς ὁμοπλάτης] αὐτῆς G.

3. ἐπὶ τὸ ὄρθιόν τε] καὶ ἐπὶ τὸ
ὄρθιον G.

5. σκέπην] τε add. G.

ib. ἐσόμενον] ἐσομένην E.

6. διαρθρώσεως] ἐναρθρώσεως G.
ib. [κωλύσον] Sic C.G., κωλύον
vul., κωλύειν E.

8. ὁμοπλάτην] ὁμοπλατοῦ B.

ib. [φυλάξον] Sic C.G., om. vul.

9. Εἰ γὰρ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 122.

ib. Εἰ—μηδὲν] εἴτε γὰρ μηδὲν
ἐνταῦθα G.

10. ἐτοίμως] μὲν add. G.

11. δ' ἂν] δὲ E.

13. βαθεῖαν ἐφ' ἑαυτὴν] Sic E.,
ἐν ἑαυτῷ βαθεῖαν G., om. ἐφ' ἑαυ-
τὴν vul.

14. Εἰ γὰρ μὴ κ.τ.λ.] Cf. Gal.
p. 122.

ib. Εἰ γὰρ] εἴτε G.

Fabr. p. 888—90.

κατὰ τοῦτο ἢ κλείς, οὐδὲν ἂν ἐκώλυεν αὐτὴν τὴν
 ὠμοπλάτην, ἀστήρικτον οὖσαν, ἐπιπίπτειν τῷ θώ-
 ρακι, καὶ στενοχωρεῖν ἐνταῦθα τὸ κατ' ὦμον ἄρθρον,
 καὶ πολλὰς τῶν τοῦ βραχίονος ἐμποδίζειν κινήσεων.
 ἐν γὰρ τῷ πλείστον ἀφεστάναι τοῦ θώρακος, τὸ 5
 4 πολυειδῶς αὐτῷ κινεῖσθαι μάλιστα ὑπάρχει. Εἰ δέ
 γε ἔψαυε τῶν πλευρῶν ἢ ὅλως ἐγγὺς ἐτέτακτο, κα-
 θάπερ ἐπὶ τῶν τετραπόδων ἔχει, τὰς περὶ τὸ στέρνον
 τε καὶ τὸν ἀντικείμενον ὦμον, ἐπωμίδας τε καὶ τρά-
 χηλον, οὐκ ἂν οἶόν τε ἦν ποιεῖσθαι περιφορὰς τῶν 10
 χειρῶν, ὥσπερ οὐδ' ἐπειδὰν ἐξαρθρώσας ὁ βραχίων
 προσπέσῃ ταῖς πλευραῖς· πρὸς οὐδὲν γὰρ τῶν ἀντι-
 κειμένων μερῶν ἐν τοῖς τοιούτοις παθήμασιν ἀνα-
 τεῖναι δυνάμεθα τὰς χεῖρας, ὥς ἂν προσπιπτούσης
 μὲν τῷ βραχίονι τῆς τῶν πλευρῶν κυρτότητος, ἀπω- 890

DE
SPINA.Quare hu-
merus cos-
tas non at-
tingat.

quin latum os scapularum, [quod instabile esset,] super thoracem
 incideret, et humeri articulum angustiolem efficeret, multasque
 ipsius humeri motiones impediret; eo quod enim longissime a
 4 pectore distat, ipsi potissimum multiformis datur mobilitas. Nam
 si costas attingeret aut prorsus proxime situs esset, quemadmo-
 dum in quadrupedibus, juxta os pectoris (*sternon* [στέρνον] dic-
 tum,) oppositumque tergum, *epomidas* [ἐπωμίδας] vocatas et col-
 lum habuit, nullo pacto manuum in orbem motiones fieri valerent,
 quemadmodum nec quando luxatus humerus super costas ceci-
 derit; ad nullam enim oppositarum partium in id genus affectibus
 manus tendere possumus, costarum convexo humero sese objici-

1, 2. αὐτὴν—οὖσαν] ἀστήρικτον
 οὖσαν ὅλην τὴν ὠμοπλάτην G.

2. τῷ] τε τῷ G.

3. ἐνταῦθα] Sic E.G., ἐντεῦθεν vul.

4. ἐμποδίζειν κινήσεων] κινήσεων
 ἐμποδίζειν G.

6. αὐτῷ] αὐτὸ G., quod mallet.

ib. μάλιστα] μάλισθ' G.

ib. Εἰ δέ γε κ. τ. λ.] Cf. Gal.
 p. 122, 23.

7. τῶν] αὐτοῦ τῶν G.

8. περὶ] παρὰ G.

9. ἐπωμίδας] ἐπωμίδα G.

10. ἢ] εἰν D., ἐστὶ E., οὖν F.;

ἡμῖν add. G.

11. οὐδ'] οὐδὲ νῦν G.

ib. ἐξαρθρώσας] Sic E.G., ἐξαρ-
 θρωθεῖς vul.

12. προσπέσῃ] προσπέσει E.

15. πλευρῶν] ἐν τοῖς τοιούτοις
 παθήμασιν add. G.

DE
SPINA.

θουμένης τε αὐτὸν εἰς τε τὰ ἐκτὸς καὶ τὰ πλάγια.

5 Ταῦτ' οὖν ἐγίνετο ἂν ἡμῖν τὰ παθήματα κὰν τῷ
κατὰ φύσιν ἔχειν τὸν ἄνθρωπον, εἰ μὴ πλείστον μὲν

Juguli (vul-
go clavicu-
lae) positus,

10 ἀπήχθη τοῦ στέρνου τὸ ἀκρώμιον. Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ,
καθάπερ στήριγμα, τὴν κλεῖν ἢ τοῦ Θεοῦ δημιουργία 5
κατέθετο· τῷ μὲν γὰρ ἀνθρώπῳ, δίποδι καὶ ὀρθοπερι- P. 76
πατητικῷ ζῶντι, πλατὺν μὲν τὸν θώρακα ἐποίησε,
τὸ κατ' ὦμον δὲ ἄρθρον ἐξωτέρῳ τούτου κατέθετο.

et usus.

2 Τῆς δ' αὐτῆς ἔχεται προνοίας καὶ ἡ τῆς κλειδὸς
γένεσις· ἐπεὶ γὰρ ἀνατρέπεσθαι πρὸς τοῦκτὸς ἔδει 10
τὰς ὠμοπλάτας, ἐκατέρας τῶν κλειδῶν ἐν τῷ μεταξὺ
τοῦ τε κατὰ τὸ στέρνον ὁστοῦ καὶ τοῦ πέρατος τῆς
ἐν ταῖς ὠμοπλάταις ράχεως κατέθετο, τὰς δὲ κενὰς

5 ente, ipsumque extrorsum et in latera protrudente. Igitur iidem
nobis ad hunc modum naturaliter habentibus affectus obvenirent,
nisi humeri cum scapula nexus (acromion [ἀκρώμιον] Graeci no-

10 minant,) longissime a pectore abesset. In medio intervallo, ceu
firmamentum quoddam, jugulum Divina Sapientia collocavit;
siquidem homini, bipedi animali et erecto ingredienti, latum sane
pectus constituit, at humeralem articulum exterius molita est.

2 Eandem providentiam et juguli creatio testatur; cum enim lata
ossa scapularum in exteriorem partem recurvari necesse esset,
utrumque jugulum inter pectorale os et extremam latorum sca-
pularum ossium spinam situm est, sed vacua ossium istorum

1. τε] Sic E., δὲ G. et vul.

2. Ταῦτ' οὖν κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 123.

ib. ἐγίνετο] ἐγίνητο B.

3. τὸν ἄνθρωπον] om. G.

ib. εἰ—μὲν] πλείστον μὲν γὰρ G.

4. Ἐν δὲ τῷ κ. τ. λ.] Cf. Gal.
p. 123, 24, 25.

5. δημιουργία] δημιουργία A. B.

6. κατέθετο] Lin. viginti hic
om. Theoph.

ib. τῷ μὲν γὰρ ἀνθρώπῳ] φαίνε-
ται γοῦν κἀνταῦθα, καθάπερ κὰν τοῖς
ἄλλοις ἅπασιν, ἀκριβῶς ἢ φύσις δι-
καία, τῷ μὲν G.

ib. ὀρθοπεριπατητικῷ] περιπατη-

κῷ B., ὀρθῷ G.

7. ὄντι] om. G.

ib. ἐποίησε] ποιήσασα G.

8. ἐξωτέρῳ—κατέθετο] ἔξωθεν
καταθείσα G., et add. τοῖς δ' αὖ τε-
τράποσιν ὁξὺν μὲν ἐργασαμένη τὸν
θώρακα, συνάψασα δ' αὐτῷ τὰς ὠμο-
πλάτας, ὑπερερείσασα δὲ τὰ σκέλη.

9. τῆς δ' αὐτῆς κ.τ.λ.] Cf. Gal.
p. 125.

11. ἐκατέρας] ἐκατέραν G., quod
mallet.

ib. τῶν κλειδῶν] αὐτῶν ἢ φύσις G.

13. ταῖς ὠμοπλάταις] ἐκείναις G.

13—p. 201, 2. τὰς—ἄρθρον] om. G.

Fabr. p. 890, 91.

DE
SPINA.

Quare clavicula non directa a sterno ad scapulam producat.

Quare superius humeri caput rotundum sit, ipsum recipiens sinus modice cavus.

*An Crass.,
ut sup. p.
194, et inf.
p. 217.

χώρας τῶν ἐκατέρωθεν τῆς ῥάχεως ὠμοπλατῶν διὰ
 μυῶν ἀνεπλήρωσε τῶν κινούντων τὸ κατ' ὤμον ἄρ-
 3 θρον. Διὰ τί δὲ οὐκ ὀρθὴν ἀπὸ τοῦ στέρνου τὴν
 κλεῖν ἐπὶ τὰς ὠμοπλάτας ἐξέτεινεν, ἀλλὰ πῇ μὲν
 κυρτὴν, πῇ δὲ σιμὴν; εἰ γὰρ ὀρθαὶ αἱ κλεῖδες πρὸς 5
 τὰς ὠμοπλάτας ἐξετάσθησαν, οὐκ ἂν ὁ θώραξ ἀξι-
 11 ὀλογον ἔσχε διάτασιν. Διὰ τί δὲ ἡ κεφαλὴ τοῦ
 βραχίονος περιφερὴς κατεσκευάσθη, καὶ ἡ ὑποδεχο-
 μένη ταύτην κοιλότης γλυμή; ἢ ὅτι ἐν πολλαῖς ἅμα
 καὶ ποικίλαις κινήσεσιν ἡ ξύμπασα χεὶρ παρασκευα- 891
 ζομένη, τὴν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος ἐδεῖτο περιφερῇ
 κεκτῆσθαι, τὴν δὲ ὑποδεχομένην αὐτὴν κοιλότητα
 μήτε βαθεῖαν ἱκανῶς μήτε εἰς ὀφρύδας μεγάλας τε-

spacia ab utroque spinae latere musculis humeralem articulum
 3 cientibus replentur. At quare non directum ab osse pectoris
 jugulum ad ossa lata scapularum natura produxit, sed alibi gib-
 berosum, alibi sinuatum? [at]* si directe jugula ad scapularum lata
 11 ossa pertinerent, non satis ample pectus posset dilatari. Quare
 autem superius humeri caput rotundum est, ipsum recipiens sinus
 modice cavus? an quoniam tota manus ad multos juxta variosque
 ciendos motus idonea, humeri caput rotundum, et id recipientem
 cavitatem haud ita profundam superciliisque humilioribus cinc-

1. τῶν—ὠμοπλατῶν] Ἀν ἐκατέ-
 ρωθεν τῆς ῥάχεως τῶν ὠμοπλατῶν?

3. Διὰ τί δὲ κ. τ. λ.] Cf. Gal.
 p. 127, 28.

ib. Διὰ τί δὲ] τί δὴ ποτε γὰρ G.

4, 5. πῇ μὲν—σιμὴν] πρὸς αὐτὴν
 μὲν τῇ σφαγῇ κυρτὴν μὲν τὰκτὸς,
 τὰ δ' ἐνδον κοίλην, ἐφεξῆς δ' ἔμπα-
 λιν ἐξωθεν μὲν ἀτρέμα κοίλην, ἔσω-
 θεν δὲ κυρτοτέρα G.

5, 6. εἰ γὰρ—ἐξετάσθησαν] Alia
 et plura ap. G.

6, 7. οὐκ ἂν—διάτασιν] τὴν πρὸς
 τὸν θώρακα διάστασιν ἀξιόλογον
 οὐκ ἂν ἔσχε G.

6. ἀξιόλογον] ἀβιόλογον A.

ib. Διὰ τί δὲ κ. τ. λ.] Cf. Gal.
 p. 129, 30.

7—9. Διὰ τί—γλυμή] τοῦ μὲν δὴ

τὴν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος γενέσθαι
 περιφερῇ, καὶ τὴν κοιλότητα τῆς
 ὠμοπλάτης ἐπιπολῆς τε ἅμα καὶ
 ὑπτίαν, ἡ χρεῖα πρόδηλος, εἴ τις
 τῶν ἐν τοῖς πρώτοις γράμμασιν εἰ-
 ρημένων μνημονεύει G.

9. ταύτην] Ἀν αὐτήν?

ib. γλυμή] γλινὴ B.

ib. ἢ ὅτι ἐν πολλ.] πολλ. τε γὰρ G.

10. ξύμπασα] σύμπασα G.

ib. παρασκευαζομένη] περισκενα-
 ζομένη B., παρεσκευασμένη G.

11. τὴν κεφαλὴν] τὴν μὲν κεφ. G.

12. κεκτῆσθαι] τούτου γὰρ οὐδὲν
 ἂν εὐροιμεν ἐπιτηδειότερον σχῆμα
 πρὸς ἐτοιμότητα κινήσεως add. G.

ib. ὑποδεχομένην αὐτὴν] ὑποτε-
 ταγμένην αὐτῇ G.

13. ὀφρύδας] ὀφρύς G.

D d

DE
SPINA.Ad disse-
candum
hortatio.

Os sacrum.

Ossa inno-
minata.

2 λευτῶσαν ; Συνδέεται μὲν τὸ κατ' ὤμον ἄρθρον
συνδέσμοις ὑμενώδεσι πολλοῖς τε καὶ ἰσχυροῖς· κινεῖ-
ται δὲ ὑπὸ μυῶν τε καὶ τενόντων ἄνω τε καὶ κάτω,
3 δεξιὰ τε καὶ ἀριστερὰ, ἔσω τε καὶ ἔξω. Ὅστις δὲ
θέλει διαγνωστικὸς εἶναι τῶν τοιούτων συνδέσμων, 5
μυῶν τε καὶ τενόντων, ἀνατεμνέτω (εἰ μὲν εὐπορεῖ,
πιθήκους· εἰ δὲ μὴ πάρεισι πίθηκοι, ἄρκτους· εἰ δὲ
ἀπορεῖ καὶ τούτων, ἐν τοῖς τυχοῦσι ζώοις· πάντως
δὲ ἀνατεμνέτω.

1 2 Μεταβῆναι δὲ καιρὸς ἐπὶ τὸ κατ' ἰσχίον ἄρθρον, 10
καὶ δεῖξαι τὴν τοῦ Θεοῦ δημιουργικὴν σοφίαν, ποία
τίς ἐστὶν καὶ θαυμαστὴ, περὶ τὴν σύνθεσιν τῶν ὀσ-
2 τῶν τούτων. Ἀποπερατώσασα γὰρ τὴν σύνθεσιν
τῆς ῥάχεως, προσέφυσεν ἐπὶ τῷ πέρατι αὐτῆς τὸ
καλούμενον ἱερὸν ὀστοῦν· ἐκατέρωθεν δὲ τῶν πλα- 15
γίων αὐτοῦ συνέφυσε δύο ὀστᾶ, τῷ μεγέθει τοῦδε
πολυπλάσια, τῷ δὲ σχήματι πολυειδέστατα, πρὸς

2 tam, habere debuit? Igitur humeralis articulus multis et validis
membranosis copulis deligatur; at sursum versus et deorsum, in
dextrum et in sinistrum, introrsum juxta et extrorsum, per mus-
3 culos tendonesque movetur. Quicunque vero id genus copulas,
musculos et tendones cupit dignoscere, simias (si in promptu
dentur,) dissecato; harum si copiam non habeat, ursos; si et his
careat, obvia quaeque animalia, dummodo aliqua dissecet.

1 2 De coxae articulo deinceps dicemus, artificiosamque Dei sapi-
entiam, [qualis sit et quam mirabilis,] circa horum ossium com-
2 pagem ostendemus. Natura spinae compositionem absolvens,
ejus fini *sacrum* vocatum os adjecit; cujus a lateribus ossa duo,
longe majora, et figura multiformia, collocavit, ad ilia usque

1. μὲν] οὖν add. vul., om. E.

3. ἄνω τε] Sic E., om. τε vul.

4. δεξιὰ τε] Sic E., om. τε vul.

ib. ἔσω τε] Sic E., ἔσω ἅμα vul.

7. πιθήκους] τιθήκους A.

ib. πάρεισι] παρῶσιν E.

12. καὶ θαυμαστὴ] Sic E., om.
vul.

ib. περὶ] παρὰ A.

Fabr. p. 891, 92.

μὲν τὰς λαγόνας ἀνατείνασα τῷ μεγίστῳ μέρει σφῶν p. 77
 αὐτῶν, (ταῦτα δὲ καλοῦνται λαγόνος ὅστ᾽) εἰς δὲ
 τὰ πλάγια καὶ τὰ κάτω βραχὺ προτείνουσα, ἅπερ
 3 ὀνομάζονται ἰσχία. Θαυμαστάς τινας κοιλότητας ἐν
 ἀμφοτέροις ἢ δημιουργία τοῦ Θεοῦ κατεσκεύασεν, 5
 κυκλοτερεῖς καὶ βαθείας, ὡς ὑποδεχομένης τὰς κεφα-
 4 λὰς τῶν μηρῶν. Αὗται αἱ κοιλότητες ὀνομάζονται 892
 κοτύλαι, τὸ δὲ περιέχον αὐτὰς ὅστουν ἰσχίον, καθά
 φησι καὶ ὁ Ὅμηρος,

“ Ἰσχίῳ ἐνστρέφεται, κοτύλην δὲ τέ μιν καλέουσιν.” 10

13 Ἐπεὶ οὖν ἔργον μέγιστον κατὰ τοῦτο τὸ ἄρθρον
 ἔμελλε γίνεσθαι, (σκέλος γὰρ μακρὸν καὶ βαρὺ,
 συγκείμενον ἐξ ὀστέων, ὑπὸ συνδέσμων δεδεμένον,
 καὶ μυσὶ περιβεβλημένον, ἐκτείνεσθαί τε καὶ κάμ-
 πτεσθαι δεόμενον, καὶ βαδίσεως ὄργανον εἶναι) οὐκ 15

maximam illorum partem producens, (appellantur autem *ilium*
 ossa;) ad latera etiam et deorsum versus paulatim extendens;
 3 id genus ossa *coxae* nominantur. [Haec ambo mirabiles quosdam]
 sinus, verticillatos profundosque, habentia, [Divina Sapientia fa-
 4 brefecit,] in quos femorum capita conjici debeant. Hujusmodi
 cavitates a Graecis [κοτύλαι] *cotylae* vocantur, (a Latinis *heminae*
 dici possunt,) continenti eas ossi *coxae* vocabulum est; unde in-
 quit Homerus, (Il. ε. v. 306.)

“ Vertitur in coxa, nostri et dixere *cotylam*.”

13 Igitur quandoquidem maximum opus ab hac commissura prae-
 stari debuit, (crus enim longum et grave est, ex ossibus con-
 stans, copulis alligatum, musculis vestitum, tentione curvatuque
 indigens, utpote ambulatus organum futurum;) solus autem

2. ταῦτα δέ] δὲ om. E.

ib. λαγόνος] λαγόντος A.

3. βραχὺ] κατὰ pr. vul., om. E.

ib. προτείνουσα] προϊόντα E.

ib. ἅπερ] ὅσπερ A.

4, 5. Θαυμαστάς—κατεσκεύασεν]
 Sic E., om. vul.

6. κυκλοτερεῖς] κυκοτερεῖς E.

ib. βαθείας] βαθεῖς E.; κοιλότη-
 τας ἔχοντα add. vul., om. E.

ib. ὡς ὑποδεχομένης] Sic E., εἰς
 τὸ ὑποδέχεσθαι vul.

9. ὁ Ὅμηρος] Sic E., om. ὁ vul.

15. καὶ—εἶναι] Sic E., ὡς—ἐσό-
 μενον vul.

DE
 SPINA.

Ilium.

Ischium.

Cotyla (vul-
 go acetabu-
 lum.)

DE
SPINA.

Ligamen-
tum teres.

Ligamen-
tum cap-
sulare.

In quatuor
loca femoris
caput lux-
ari.

ἤρκει δὲ ἡ κοιλότης μόνη, ἡ ὑποδεχομένη τὴν κεφαλὴν
τοῦ μηροῦ, ἀπαντὰν πρὸς τὸ ἔργον τοῦτο, (ἐδεῖτο γὰρ
πολλῶν τῶν συνδούντων) τούτου χάριν ἡ τοῦ Θεοῦ
φιланθρωπία τε καὶ δημιουργία ἐκ μὲν τοῦ πυθμένος
τῆς κοτύλης ἐξέφυσε στρογγύλον νεῦρον, χονδρώδη 5
σύνδεσμον καταφύντα εἰς τὴν τοῦ μηροῦ κεφαλὴν,
συνδούντα αὐτὴν τοῦ μὴ ἐξόλισθον γίνεσθαι· ἀλλὰ
καὶ εἰς τὰς ὀφρύας τῆς κοτύλης ἐξέφυσεν ἄλλους
συνδέσμους, συνδούντας κυκλοτερῶς ἅπασαν τὴν κε-
φαλὴν τοῦ μηροῦ, οὐ στρογγύλους καὶ μονωτάτους, 10
(καθάπερ ἡ ἐκ τοῦ πυθμένος αὐτῆς ἐκφυσις,) ἀλλὰ
πλατεῖς, καὶ ἀσφαλῶς περιθέοντας τὰς ὀφρύας τῆς
2 κοτύλης πρὸς ἀσφάλειαν τοῦ ἄρθρου. Ὅταν οὖν
οὗτοι οἱ σύνδεσμοι καὶ ὁ ἀπὸ τοῦ πυθμένος ἐκφυό-
μενος ὑγρανθῶσι διὰ τι ρεῦμα, ὀλισθαίνειν αὐτὸ συγ- 15
χωροῦσιν εἰς τέσσαρας τόπους, ἢ ἔξω, ἢ ἔσω, ἢ ἔμ-

coxae sinus, femoris tuberosum caput recipiens, tanto muneri satis
non fuit, (multis enim colligantibus opus erat;) Dei erga homines
amor [et sapientia] ex heminae fundo teretem nervum promisit,
cartilagosum vinculum femoris capiti insertum, adstringensque
ne facile elabatur; inde ex heminae oris aliae copulae oriuntur,
totum femoris caput in orbem constringentes, non teretes et
solae, (qualis quae ex fundo porrigitur,) sed latae, valenterque
heminae oras ad commissurae praesidium ambientes. Itaque
2 cum id genus vincula illudque etiam quod de fundo exoritur
aliqua fluxione maduerint, femoris caput in quatuor loca exilire
permittunt, aut extrorsum versus, aut introrsum, aut in priores

1. ἤρκει] ἤρκει E.

2. ἐδεῖτο] ἐδεῖτο E.

4. φιλανθρωπία] φιλανθρωπία E.

ib. τε καὶ δημιουργία] Sic E.,
om. vul.

7. αὐτὴν] Sic B., αὐτὰ A., αὐτὸν
E., αὐτὰς vul.

ib. ἐξολισθόν] ἐξολισθόν B.

7, 8. ἀλλὰ—ὀφρύας] Sic E., ἐκ
δὲ τῶν ὀφρύων vul.

10. καὶ μονωτάτους] Vide sup.
ad p. 57. l. 9.

15. ὀλισθαίνειν] ὀλισθάνειν E.

ib. αὐτὸ] Sic E., αὐτὸν B., αὐ-
τῶν vul.

Fabr. p. 892, 93.

προσθεν, ἢ ὀπισθεν· καὶ διὰ τοῦτο καὶ τοὺς αὐτοὺς συν-
δέσμους σκληροτέρους καὶ ξηροτέρους ἀπειργάσατο.

DE
SPINA.

- 14 Ἐπεὶ δὲ οὐκ ἤρκει μόνον ἡ σύνταξις τῶν ὀστέων 893
πρὸς βάδισιν ἢ πρὸς στάσιν, ἀλλὰ καὶ κεῖσθαι, καὶ
περιπατεῖν, καὶ ἵστασθαι ἀσφαλῶς ἔδει τὸν ἄνθρω- 5
πον, ὀρθοπεριπατητικὸν ὄντα· ἐνέδυσεν ἡ τοῦ Θεοῦ
διαπλαστικὴ δημιουργία τὰ ὀστᾶ τοῦ σκέλους ἀπὸ
τῆς κοτύλης μέχρι τοῦ γόγγυος μύας μείζους τε καὶ
πολλοὺς κύκλωθεν εἰς ἀπονευρώσεις τελευτῶντας, καὶ
πάλιν ἐτέρους ἀπὸ τῆς κατὰ τὸ γόνυ διαρθρώσεως p. 78 item surae.
[μέχρι] ἀστραγάλων καὶ πτέρνης μύας πολλοὺς τε
καὶ παχεῖς, καὶ μάλιστα κατὰ τὰ ὀπισθεν τοῦ σκέ-
2 λους μέρη, ἃ γαστροκνημίας ὀνομάζομεν. Τούτους
ἅπαντας πρὸς τε τὴν κίνησιν τῶν κατὰ τὸ σκέλος
ἄρθρων ἡ δημιουργία τοῦ Θεοῦ κατεσκεύασε, καὶ 15
πρὸς ῥώμην τοῦ αὐτοῦ σκέλους καὶ εὐπρέπειαν, ὥσ-
περ τινὰ ἐνδύματα περιθεῖσα πανταχόθεν τοῖς σκέ-

Femoris
musculi,

partes, aut in posteriores; propterea has easdem copulas duriores
aridioresque Divina Sapiencia condidit.

- 14 Quoniam vero ossium structura non ad ambulandum solum et
ad standum satis erat, verum etiam et jacere, et stare, et ambu-
lare [tuto] hominem erecto corpore oportebat; cruris ossa ab
hemina ad genu majoribus multisque musculis in nervosam na-
turam desinentibus [Dei artificiosa sapientia] undique stipavit,
itemque a genu commissura ad malleolos usque et calcaneum aliis
frequentibus crassisque musculis ossa illa, potissimum posteriores
2 partes quas *suras* appellamus, communivit. Istos omnes et ad
cruris artus movendos, et ad vim decoremque sibi addendos,
summa Dei providentia creavit; ceu quaedam enim amacula eos

1. ἀπειργάσατο] Θεὸς pr. vul.,
om. E.

4, 5. καὶ περιπατεῖν—ἀσφαλῶς]
Sic E., καὶ ἵστασθαι καὶ βαδίζειν
vul.

6, 7. ἐνέδυσεν—δημιουργία] Sic

E., ἐνέδυσε vul.

10. κατὰ τὸ] κάτω E.

11. [μέχρι] μέχρ' hic et inf.
p. 15. l. 17. ed. Must., nec usquam
alibi. Vide sup. ad p. 63. l. 1.

14. τὸ σκέλος] τῶν σκέλλους E.

DE
SPINA.Nates quo-
modo for-
mentur.

15 λεσι. Καὶ ἀνωτέρω τούτων πάντων τὸ πᾶν φρον-
τιστικὸν Αὐτῆς καὶ ὠφελιμώτατον τῇ τῶν ἀνθρώπων
καθέδρᾳ κατεσκεύασεν· ἀνωτέρω γὰρ ἀμφοτέρων τῶν
σκελῶν, κάτωθεν δὲ καὶ ἐκατέρωθεν τοῦ ἱεροῦ τοῦ
πλατέος ὁστοῦ (ἐπειδὴ πρὸς ὀρθὰς γωνίας ἐν τῷ 5
καθέζεσθαι τὸν ἄνθρωπον τὸ τῆς κοτύλης ἄρθρον κα-
τεσκεύαστο, ἐδεῖτο δὲ προβλημάτων πολλῶν, [τῶν]
μὲν εἰς ἀναπλήρωσιν τῶν κενῶν χωρίων ἀμφοτέρων
τῶν ἁρθρῶν, τῶν δὲ πρὸς εὐπρέπειαν, τῶν δὲ εἰς
μόνιμον ἔδραν τῆς τῶν ἀνθρώπων καθήσεως·) κατέ- 10
φυσε μύας πολλοὺς ἀδροὺς καὶ τῇ θέσει ποικίλους,
ἄλλους μὲν λοξοὺς, ἄλλους δὲ ἐγκαρσίου· ἄλλους δὲ
εὐθεῖς συγκατέμιξεν κατὰ τὰς πυγὰς εἰς ἀμφοτέρων 894
τῶν ἐνεργειῶν ἀναπλήρωσιν, ἱσταμένων μὲν τῶν ἀν-
θρώπων εὐπρέπειαν, καθημένων δὲ ἀνωδυνίαν καὶ 15
ἀσφαλῆ ἔδραν, χωριζομένην κατὰ τὴν πυγὴν δεξιὰ

15 cruribus circumposuit. Verum super haec omnia Ejus consilium
atque utilitas in comparanda homini sede apparuit; nam supra
utraque crura, sed infra sacrum os et ab utroque latere (quoniam
ad rectos angulos in sedendo heminae commissura curvatur, mul-
tisque tegmentis cum ad inania amborum artuum spacia replenda,
tum ad decorem augendum, stabilitatemque sedenti homini prae-
standam, opus erat;) multos solidos musculos et situ diversos,
alios obliquos, alios transversos collocavit; rectos alios secundum
clunes interposuit ad utrumque munus obeundum, ut stantibus
scilicet ornamentum, sedentibus indolentiam tutamque sedem,
secundum clunes in dextrum et sinistrum bipartitas, compararent.

2. Αὐτῆς] Sic B.C.E., αὐτοῖς vul.
ib. ὠφελιμώτατον] ὠφελιμότα-
τον E., ὠφέλιμον vul.

4. ἱεροῦ] ἱθλοῦ A.
ib. τοῦ πλατέος] Haec e margine
irrepsisse videntur.

7. προβλημάτων] Sic E., περι-
βλημάτων vul.

ib. [τῶν] Sic inf. l. 9., το E.,
om. vul.

9. τῶν δὲ εἰς] τὸ δὲ εἰς E.

13. εὐθεῖς] εὐθυσεῖς A., εὐθυσ
(sic) B.

ib. συγκατέμιξεν] συνκατεμήξεν
E., ἐγκατέμιξε vul.

Fabr. p. 893, 94.

16 τε καὶ ἀριστερά. Κατὰ δὲ τὰ πρόσω μέρη κυκλοτε-
 ρέσιν ἀποφύσεσιν ἀξιολόγοις τὸ μέγεθος εἰς ταῦτὸν
 ἀλλήλοις ἰόντα τὰ καλούμενα ἥβης ὀστά, σιμὰ κατὰ
 τὴν ἔνδον αὐτῶν ἐπιφάνειαν ὄντα, συνήρμοσε αὐτὰ
 διὰ χόνδρου, ὡς μίαν κοιλότητα γενέσθαι μεγάλην, 5
 καλύπτουσάν τε ἅμα καὶ φρουροῦσαν τῇ τε κύστει,
 2 καὶ τῇ μήτρᾳ, καὶ τῷ ἀπευθυσμένῳ ἐντέρῳ. Ὑπέρ-
 κειται μὲν οὖν ἡ [κύστις] τοῖς δυσί· τὸ δὲ ἀπευ-
 θυσμένον ἔντερον ὑπόκειται· ἡ δὲ μήτρα μέσον ἀμ-
 φοτέρων κείται, τῷ μὲν γὰρ ἀπευθυσμένῳ ἐντέρῳ 10
 ἐπικείται, τῇ δὲ κύστει ὑπόκειται.

DE
GENITA-
LIBUS.

Ossa pubis.

Pelvis.

Situs vesi-
cae, uteri,
et recti.

17 Εἰπώμεν οὖν πρῶτον περὶ τῆς θέσεως αὐτῆς, ὡς
 κρείττων τόπος οὐκ ἦν εὑρεθῆναι τῇ ὑστέρᾳ πλὴν
 ἔνθα κατετέθη· οὗτος γὰρ καὶ πρὸς ἀφροδίσιον ὁμι- p. 79
 λίαν ἐπιτήδειος, καὶ πρὸς τὴν τοῦ σπέρματος ὑπο- 15
 δοχὴν, καὶ προσέτι τὴν τοῦ κυήματος αὔξησιν· ἐπὶ

Uteri situm
optimum
esse.

16 A prioribus autem partibus, rotundis processibus insignem mag-
 nitudinem habentibus vocata *pubis* ossa in unum coeuntia, et in
 exteriora recurvata, per cartilaginem committuntur, unamque
 spaciosam concavitatem faciunt, vulvam, vesicam, rectum intes-
 2 tinum contegentem juxta atque tuentem. Duobus superior vesica
 est; rectum intestinum subjacet; vulva medium locum tenet,
 nam super intestinum, subter vesicam est.

17 Igitur primum situs ejus rationem exponamus; nullus sane
 locus vulvae aptior quam iste inveniri potuit, et ad venereos am-
 plexus, et ad semen recipiendum, et ad foetus incrementum;

2. εἰς] ἐς B.

4. αὐτὰ] Sic E., om. vul.

8. μὲν] οὖν add. vul., om. E.

ib. [κύστις] Sic C., μήτρα vul.

ib. τοῖς δυσί] Sic E., τῶν δύο
vul.; vide sup. ad p. 67. l. 3.

13. τῇ ὑστέρᾳ] τὰς ὑστέρας E.

14. κατετέθη] κατετέθησαν E.

ib. οὗτος γὰρ κ. τ. λ.] Cf. Gal.
p. 145, 46.ib. οὗτος γὰρ] ἐν μὲν γὰρ τῷ θή-
 λει γένει τὰς ὑστέρας ὑπέθηκε τῇ
 γαστρὶ, χώραν ταύτην ἀρίστην ἐξ-
 ευροῦσα G.

ib. καὶ πρὸς] πρὸς τε τὴν G.

15. ἐπιτήδειος] om. G.

16. τὴν] τὴν τε G.

16—p. 208, 3. αὔξησιν—ἐξόδου]
 αὔξησιν καὶ τὴν τοῦ τελεωθέντος
 ἀποκύησιν. οὐδὲ γὰρ ἂν εὖροις ἐπι-

DE
GENITA-
LIBUS.

Os uteri
quando
aperiatur.

πλείστον γὰρ ἀλύπως διαστέλλεσθαι πέφυκεν ἡ
ὑστέρα εἰς τὴν τοῦ τελειωθέντος ἐμβρύου ἀποκύησιν
χρηστοτάτης ἐξόδου, ὡς ἂν εἰς τὰ κάτω τε καὶ πρὸς
τὰ σκέλη τῆς ἐξόδου τοῦ κυηθέντος ῥᾶον ἐσομένης.
2 Ὁ γὰρ τῆς ὑστέρας αὐχὴν εἰσοδος μὲν ἐστὶ τοῦ 5
σπέρματος, ἐξοδος δὲ τοῦ τελειωθέντος ἐμβρύου· τὸ
γὰρ γυναικεῖον αἰδοῖον διανοίγεται μὲν ἐν ταῖς συν-
ουσίαις, τοσοῦτον ἐντεινόμενον ὡς δι' εὐρείας ὁδοῦ
φερόμενον τὸ σπέρμα ἀθρόον ἀφικνεῖσθαι πρὸς τὰς 895
κοιλίας τῶν ὑστερῶν· συλλήψεως δὲ γεγонуίας, εἰς 10
τοσοῦτον μέμυκεν ὡς ἄβατον εἶναι πρὸς τε τὰ ἔσω
καὶ τὰ ἔξω· τελειωθέντος δὲ τοῦ κυήματος, ἐπὶ πλεί-

vulva enim in maximum tumorem ad absolutum foetum parien-
dum naturaliter distendi potest, ut deorsum versus et ad crura
2 facilius sit foetus emissio. Nam vulvae cervix seminis est in-
troitus, et jam absoluti foetus ad exitum via: muliebri namque
genitale in concubitu adeo distentum patescit ut recta injectum
semen subito atque affatim in uteri ventriculos subeat; facto
conceptu, tam arcte occluditur ut internis aequae atque externis
penitus inaccessum sit; foetu perfecto, latissime dehiscit ut totus

τηδεϊότερον ἕτερον χωρίον ἐν ᾧ παντὶ
τοῦ ζώου τῷ σώματι πρὸς οὐδὲν τῶν
εἰρημένων· ἀλλ' εἰς τε τὴν συνουσίαν
ἄριστον τοῦτο, πόρρω τῶν κατὰ τὸ
πρόσωπον ὀργάνων ἀποκισμένον· καὶ
πρὸς τὴν τοῦ κυήματος αὐξήσιν ἐγ-
καιρότατον, ἐπὶ πλείστον ἀλύπως
διαστέλλεσθαι πεφυκός· εἰς τε τοὺς
τόκους χρηστότατον G.

1. πέφυκεν ἡ ὑστέρα] πέφυκεν ἡ
ὑστεραία A., πεφυκίας τὰς ὑστέ-
ρας E.

3. χρηστοτάτης ἐξόδου] Sic E.,
om. vul.

ib. εἰς] Sic E.G., ἡ πρὸς M.,
πρὸς F. et fort. A.B.D.

4. τῆς ἐξόδου] Sic E.G., ἐξοδος
vul.

ib. τοῦ κυηθέντος] τῷ κυηθέντι G.

ib. ῥᾶον] Sic E.G., ῥάων vul.

ib. ἐσομένης] Sic E.G., ἡ vul.,

ἔσται A.B.

5. Ὁ γὰρ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 146.

ib. γάρ] γάρ τοι G.

ib. τῆς ὑστέρας] τῶν ὑστερῶν G.

ib. εἰσοδος μὲν ἐστὶ] ὅν ὁδὸν εἴσω
μὲν G.

6. ἐξοδος] ἔξωθεν G.

ib. τελειωθέντος] τελεωθέντος G.

6—12. τὸ γὰρ—κυήματος] παρε-
σκεύασεν ἡ φύσις, εἰς τὸ γυναικεῖον
αἰδοῖον τελευτᾷ· μεμυκὼς μὲν, ἐπει-
δὲν κύη τὸ ζῶον, οὕτως ἀκριβῶς, ὡς
μηδὲ τοῦλάχιστον ἢ ἔσωθεν ἔξω χα-
λᾶν, ἢ ἔξωθεν ἔσω παραδέχεσθαι,
διοιγόμενος δὲ καὶ τεινόμενος ἐν ταῖς
συνουσίαις εἰς τοσοῦτον, ὡς δι' εὐ-
ρείας ὁδοῦ φερόμενον τὸ σπέρμα
ῥαδίως ἀφικνεῖσθαι τοῦ κύτους τῶν
ὑστερῶν, ἐν δὲ δὴ τοῖς τόκοις G.

7. αἰδοῖον] αἰδεῖον A.B.

8. ἐντεινόμενον] ἐκτεινόμενον B.

Fabr. p. 894, 95.

στον διίσταται ὡς ὅλον ταύτη διέρχεσθαι τὸ ἔμβρυον.
 18 Εὐλόγως ἄρα νευρώδες ἅμα καὶ σκληρὸν μετρίως
 2 κατεσκευάσθη. Τὸ δὲ κύτος τῶν ὑστερῶν μερίζεται
 εἰς κόλπους δύο, ἓνα ἐν τοῖς δεξιοῖς, καὶ ἓνα ἐν τοῖς
 ἀριστεροῖς· καθὼς καὶ Ἱπποκράτης λέγει, “Ἐμβρυα 5
 “ τὰ μὲν ἄρρενα ἐν τοῖς δεξιοῖς, τὰ δὲ θήλεα ἐν τοῖς
 3 “ ἀριστεροῖς μᾶλλον.” Ἐοικε δὲ ἡ μήτρα τῷ Τ
 γράμματι, ὡς εἶναι [τὸ] μὲν ι τοῦ τ κατὰ τὸ ἄκρον
 τοῦ γυναικείου αἰδοίου, τὸ δὲ ἄνωθεν ὁ τράχηλος τῆς
 μήτρας· ἡ δὲ μίξις τοῦ ι μετὰ τοῦ τῆς κεφαλῆς 10
 ἐγκαρσίου ἔστι τὸ κύτος τῆς μήτρας· εἶναι δὲ χρὴ τὸ
 ἐγκάρσιον ι τῆς κεφαλῆς τοῦ τ ἀμφίκυρτον, ὡς εἶναι
 τὰς ἐκατέρωθεν κυρτότητας τὰς κεραίαις τῆς μήτρας.

18 infans isthac pervadere possit. Igitur non inconsulto nervosa
 2 modiceque dura est uteri substantia. Interius autem uteri cavum
 in duos sinus distinguitur, a dextra unum, alterum a laeva; pro-
 inde “ masculos foetus in dextra, foeminas in sinistra magis con-
 “ cipi” dicebat Hippocrates [*Aphor.* §. 5. 48. T. III. p. 745.].
 3 Uterus sane T literae imaginem refert, ita tamen ut hujus literae
 pediculus in muliebris genitalis summo collocetur, superior vero
 uteri pars ejus cervix est; at pediculi cum transverso capite con-
 nexio uteri cava laxitas est; verum transversam T literae virgu-
 lam utrinque recurvam esse necesse est, ut utrobique facta cur-

1. διίσταται] διυστάμενον E., δι-
 ῖστάμενος G.

2. Εὐλόγως κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 146.

ib. ἄρα] τε οὖν G.

ib. νευρώδες] νευρώδης G.

ib. σκληρὸν] σκληρὸς G.

ib. μετρίως] om. G.

3. κατεσκευάσθη] ὑπὸ τῆς φύ-
 σεως ἐγένετο G.

ib. Τὸ δὲ κύτος κ.τ.λ.] Cf. Gal.
 p. 150.

4. ἓνα—καὶ ἓνα] ὁ μὲν—ὁ δ' G.,
 constructione mutata.

5. καθὼς κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 153.

ib. καθὼς] κάτωθεν A., οὕτως
 γοῦν G.

ib. καὶ Ἱπποκράτης λέγει] Sic E.,
 καὶ Ἱπποκράτης ἔλεγε C.G., φησι
 καὶ Ἱπποκράτης vul.

6. ἄρρενα] ἄρσена H.

ib. τοῖς δεξιοῖς] τοῖσι δεξιοῖσι
 G. H.

ib. θήλεα] θήλεια H.

ib. τοῖς] τοῖσι G., τοῖσιν H.

7. ἀριστεροῖς] ἀριστεροῖσι G. H.

ib. Τ] Sic A.B., ταῦ vul.

8. [τὸ] μὲν] τῷ μὲν vul.

9. τοῦ γυναικείου αἰδοίου] τὸ αἰ-
 δοῖον τὸ γυναικεῖον E.

ib. αἰδοίου] αἰδείου A.B.

10, 11. τοῦ—ἐγκαρσίου] τὸ—ἐγ-
 κάρσιον E.

E e

DE GENITA- LIBUS.

Uteri sub-
stantia.

Uteri duos
esse sinus,
quorum in
dextro ma-
res, in sini-
stro foemi-
nas plerum-
que concipi.

Uteri
forma.

DE
GENITALIBUS.Foeminae
testium
(vulgo ova-
riorum) po-
situs,
magnitudo,
forma.Quomodo
in utero fiat
graviditas.Maris se-
men cum
foeminae
permisceri;uterum
celeriter
contrahi,

4 Πλησίον δὲ τῶν κεραιῶν ἀμφοτέρων κείνται τῆς θη-
λείας οἱ ὄρχεις, ὥς πρὸς ἐκάτερον λαγόνα βάλλοντες
τὸ σπέρμα, ἐκάτερος εἰς ἐκατέραν τῶν κεραιῶν· οὐχ
ὅμοιοι δὲ τῷ σχήματι ὥς ἐπὶ τῶν ἀρρένων, οὐδὲ μεί-
ζους ὁμοίως, ἀλλὰ καὶ μικρότεροι καὶ σκληρότεροι 5
καὶ πλαδαρώτεροι, ὥς φακοειδεῖς εἶναι τῷ σχήματι.

19 Γίνεται δὲ ἡ σύλληψις τὸν τρόπον τοῦτον. ὅταν
ὑπὸ τοῦ συμφύτου πνεύματος ἡ τοῦ σπέρματος ὑγρό-
της ἀκοντιζομένη, τοῖς τῶν ὑστερῶν ἐμπέσῃ χιτῶσι, 896
τραχέσιν οὖσι, συναναμίγνυνται τῷ τῆς θηλείας σπέρ- p. 80
ματι, γλίσχρῳ καὶ αὐτῷ ὄντι· καὶ, ὥς ἂν αὐτὴ τε
γλίσχρος ὑπάρχουσα, καὶ τραχέσιν ὁμιλήσασα σώ-
2 μασι, δίκην ἀλοιφῆς ἐτοίμως κολλᾶται. Κάντεῦθεν
ἤδη μιᾷ καιροῦ ῥοπῇ πολλὰ γίνεται θαυμαστὰ ἔργα
ὑπὸ τῆς δημιουργίας τοῦ Θεοῦ περὶ τὴν ἀρχὴν τῆς 15
τοῦ ζώου διαπλάσεως· αὐτὰς μὲν τὰς μήτρας ταχέως

4 vitas uteri cornua repraesentet. Prope utrumque cornu foeminae
testes siti sunt, utpote ab utroque latere semen, uterque in utrum-
que cornu, jacentes; neque figura similes marium testibus sunt,
nec aequae grandes, sed minores, duriores, imbecilliores, lenticu-
larique forma praediti.

19 Ad hunc sane modum in utero fit graviditas: quando ab in-
genito spiritu seminis humor intra vulvae tergora, natura asperi-
ora, detrusus inciderit, cum muliebri semine, et ipso tenaciore,
permiscetur; ipse etiam, utpote viscidus, asperaue contingens
2 corpora, facile instar unguinis adhaerescit. Inde jam unico tem-
poris momento multa admirabilia opera a summo Artifice Deo
initio creandi animalis perficiuntur; vulva celeriter circa semen

4. ὥς] An τοῖς?

7. Γίνεται κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 147.

9. ἀκοντιζομένη] φερομένη G.

10, 11. τραχέσιν—ὄντι καὶ] om. G.

11. γλίσχρος] Sic A.B.G., γλι-
σχρὴ vul.12. τραχέσιν] Sic E.G., σκλη-
ροῖς vul.

ib. ὁμιλήσασα] ὁμιλησοῦσα G.,

quod mallet.

13. ἐτοίμως] om. G.

ib. Κάντεῦθεν κ.τ.λ.] Cf. Gal.

p. 147, 48.

14. καιροῦ ῥοπῇ] ῥοπῇ καιροῦ G.

16. διαπλάσεως] διπλάσεως A.,

γενέσεως G.

16—p. 211, 1. τὰς—συσταλῆναι]

συσταλ. τὰς μήτρας ὅτι τάχιστα G.

Fabr. p. 895, 96.

συσταλῆναι περὶ τὸ σπέρμα· μῦσαι δὲ σύμπαντα τὸν
 αὐχένα, καὶ μάλιστα τὸ ἔνδον στόμιον αὐτοῦ· τὴν δὲ
 ἀλείφουσιν ὑγρότητα τὰς τραχύτητας τῶν ὑστερῶν,
 ὑπὸ τὴν ἐντὸς ἅπασαν αὐτῶν ταθεῖσαν, ὑμένα λεπτὸν
 ἀποτελεσθῆναι, τὸν καλούμενον ἀμνείον, ὃν τινὰ φα- 5
 σιν ὑποδέχασθαι τὸν οἶον ἰδρῶτα τοῦ κυομένου· ἐξ
 αὐτοῦ δὲ τοῦ σπέρματος καὶ τὸν ἀλλαντοειδῆ χιτῶνα
 γενέσθαι, ὃν εἰς τὴν κύστιν αὐτοῦ συντετρημένον
 ὄντα ἀθροίζειν ἐν ἑαυτῷ ἄχρι τῆς ἀποκυσήσεως τὸ
 3 οἶον οὖρον τοῦ κυομένου. Τούτοις δὲ ἔξωθεν ἐν 10
 κύκλῳ περιβέβληται τὸ χωρίον, χιτῶν τις καὶ αὐτὸς
 ὑπάρχων τρίτος, διὰ τινος πόρου δὲ συντέτρηται πρὸς

DE
GENITALIBUS.

et ejus cer-
vicem con-
cludi; tres
formari
membranas,
amnion,

allantoidea,

chorion.

contrahitur; tota cervix, potissimum tamen interius ejus ostiolum,
 diligenter concluditur; humor interiorem vulvae faciem inungens,
 et ejus asperitudinem laevigans, [tenuis] membrana fit, quam
 Graeci [ἀμνείον] *amnion* vocant, hanc aiunt eum, qui foetus veluti
sudor est, recipere; ex ipso autem semine altera membrana gigni-
 tur, eam Graeci (*a farciminis similitudine*) [ἀλλαντοειδῆ] *allantoidea*
 nominarunt, haec foramine in vesicam pertinente cava intra se
 3 infantis veluti *lotium* usque ad partus tempora colligit. Extra
 has in orbem tertia quaedam membrana superdatur, quam Graeci
 [χωρίον] *chorion* (Latini *secundas*.) dixere, et per iter quoddam

1. σπέρμα] συμβαίνει add. G.
 ib. σύμπαντα] σύμπαντά τε G.
 2. ἔνδον] ἐντὸς G., quod malle.
 ib. δὲ ἀλείφουσιν] δ' ὑπαλεί-
 φουσιν G.
 4. ἅπασαν] ἐπιφάνειαν add. G.,
 quod necessarium videtur.
 5. ἀποτελεσθῆναι] γενέσθαι G.
 ib. τὸν καλούμενον κ. τ. λ.] Cf.
 Gal. p. 224.
 ib. τὸν καλούμενον ἀμνείον] ὃν
 ἄμνιον ὀνομάζουσιν G.
 ib. ὃν τινὰ φασιν ὑποδέχασθαι]
 ἐκδεχόμενος G., constructione mu-
 tata.

6. κυομένου] κυομένην G.
 6—8. ἐξ αὐτοῦ—ὃν] τούτῳ δ' ἔξ-
 ωθεν ἕτερος ἐπικείται λεπτότερος,

- ὃν ἀλλαντοειδῆ προσαγορεύουσιν G.
 7. δὲ τοῦ] om. τοῦ D.
 ib. ἀλλαντοειδῆ] ἀλλαντοειδῆ B.
 D., ἀχανοειδῆ A.
 8. κύστιν] κύστην D.E.
 ib. συντετρημένον] συντετρημέ-
 νος G.
 9. ὄντα] Sic E., om. vul.
 ib. ἀθροίζειν] ἀθροίζων G.
 ib. ἄχρι] καὶ οὗτος ἄχρι G.
 10. κυομένου] κυομένην G.
 ib. Τούτοις κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 224.
 ib. Τούτοις δὲ] τούτῳ δ' G.
 11. χώριον] χόριον G.
 11—p. 212, 1. χιτῶν — κύστιν]

Alia ap. G.

12. διὰ] Sic A.B.E., καὶ διὰ vul.
 ib. πόρου δὲ] Sic E., om. δὲ vul.

DE
GENITA-
LIBUS.

Chorii duas
esse arteri-
as, et duas
venas.

Urachus.

Funiculus
umbilicalis.

4 τὴν τοῦ κυομένου κύστιν. Οὕτως αἱ κατὰ τὸ χωρίον
ἀρτηρίαι καὶ φλέβες ἅπασαι κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον
ἐκφύονται τῷ κυομένῳ, τέσσαρες γινόμεναι, καθάπερ
ἐκ ῥιζῶν πολλῶν ἀθροιζόμενα πρέμνα, δύο μὲν ἀρτη-
ρίαι, δύο δὲ φλέβες· μέσον δὲ αὐτῶν περιέχουσι τὸν 5
οὐραχόν, (οὕτως γὰρ αὐτὸν ἔθος ὀνομάζειν τοῖς ἀνα-
τομικοῖς,) τὸν ἐκ τοῦ πυθμένος ἐξοχετεύοντα τὸ οὖρον 897
εἰς τὸν ἀλλαντοειδῆ χιτῶνα· ἐφ' ἐκάστῳ γὰρ δὴ στό-
ματι τῶν εἰς τοῦτο ἐχόντων ἀγγείων, δι' ὧν καὶ τὸ
καταμήνιον ἐφέρετο, αὗται γεννῶνται παρὰ τὸν τοῦ 10
5 κύειν καιρόν. Συνδεῖ δὲ αὐτὰς πρὸς ἀλλήλας λεπτὸς

4 usque ad infantis vesicam perforatur. Hoc in meatu secundarum
venae arteriaeque omnes infanti eo more quatuor enascuntur, quo
ex multis radicibus collecti caudices oriuntur; duae sunt arteriae,
duae venae, quarum medius est urinae canalis, (urachos [οὐραχός]
inde apud anatomicos appellatus,) e vesicae specu lotium in allan-
toidea tunicam derivans; ab singulo enim vasorum in uterum
intransantium mensesque isthac purgantium osculo, nunc positae
5 venae arteriaeque circa concipiendi tempora gignuntur. Iastas

1. κύστιν] κύστην E., ut sup.
p. 85. l. 5: 211. 8.

ib. Οὕτως αἱ κατὰ κ. τ. λ.] Cf.
Gal. p. 226.

3. ἐκφύονται] ἐμφυόμενα G., con-
structione mutata; vellem ἐμφύ-
ονται. Cf. inf. p. 213. l. 3.

ib. κυομένῳ] κυομένῳ G.

ib. γινόμεναι] γενόμεναι D.

4. δύο μὲν ἀσθηρίαι κ. τ. λ.] Cf.
Gal. p. 231.

5. δὲ αὐτῶν περιέχουσι] ἐαυτῶν
ἔχοντες G.

6. οὐραχόν] οὐραχόν G.

ib. οὕτως] οὕτω G.

ib. γὰρ—ὀνομάζειν] Sic E., γὰρ
ὀνομάζειν ἔθος G., ὀνομασμένον vul.

7. πυθμένος] τῆς κύστεως πόρον
add. G.

ib. τὸ οὖρον] τὸν οὖρον A.

8. εἰς—χιτῶνα] εἰς τὸν ὀλίγον
ἐμπροσθεν εἰρημένον χιτῶνα τὸν ἀλ-

λαντοειδῆ G.

ib. ἀλλαντοειδῆ] ἀλλαντ. A.B.D.

ib. ἐφ' ἐκάστῳ γὰρ κ. τ. λ.] Cf.

Gal. p. 224, 25.

ib. γὰρ] om. G.

9. τοῦτο ἐχόντων] τοῦντὸς τῆς
μήτρας ἀφηκόντων G.

ib. ὧν] ὧν περ G.

10. ἐφέρετο] εἰς αὐτὴν ἐφέρετο G.

ib. αὗται γεννῶνται] γεννᾶται G.

ib. παρὰ] Sic E.G., περὶ vul.

11. καιρόν] ἕτερον ἀγγεῖον, ἀρτη-
ρία μὲν ἐπὶ τῷ τῆς ἀρτηρίας στό-
ματι, φλέψ δ' ἐπὶ τῷ τῆς φλεβὸς,
ὥστ' εἶναι τὸν ἀριθμὸν ἴσα τὰ γεν-
νώμενα τοῖς εἴσω τῆς μήτρας περαι-
νουσι στόμασι add. G.

ib. Συνδεῖ δὲ αὐτὰς κ. τ. λ.] Cf.
Gal. p. 225.

ib. δὲ αὐτὰς] δ' αὐτὰ G.

ib. ἀλλήλας] ἀλλήλα G.

Fabr. p. 896, 97.

ὕμην, ἀλλ' ἰσχυρὸς, ὃς περιφυόμενος ἅπασι μὲν τοῖς
 ἀγγείοις ἔξωθεν, τῶν ὑστερῶν δὲ τοῖς ἐντὸς μέρεσιν
 ἐκφυόμενος, σκέπει καὶ φρουρεῖ καὶ συνδεῖ ἅπαντα
 6 τὰ ἀγγεῖα καὶ αὐτὰς τὰς ὑστέρας. Ταῦτα τὰ ἀγγεῖα
 προέρχονται κατὰ τὸν ὀμφαλὸν τοῦ ἐμβρύου· ἐκ δ' 5
 αὐτοῦ τοῦ ὀμφαλοῦ μία μὲν φλέψ ἐκ τῶν δύο συν-
 τεθεῖσα ἀνῆκει μέχρι τῶν σιμῶν τοῦ ἥπατος, τροφὴν
 τῷ ἐμβρύῳ προσάγουσα· αἱ δὲ ἀρτηρίαι, τὸ μῆκος τῆς
 θέσεως τῆς καρδίας ἐκφυγοῦσαι, τῇ κατὰ ῥάχιν ἀρτη- p. 81
 ρία συμφύονται, καὶ δι' αὐτῆς προσάγουσι τῇ καρδίᾳ 10
 τὸ πνεῦμα. πᾶσα γὰρ τροφή καὶ ζωὴ τῷ ἐμβρύῳ διὰ
 τοῦ ὀμφαλοῦ προσφέρεται παρὰ τῆς μητρός.

20 Εἰ λαβὼν οὖν τις ἐγκύμονα αἶγα σχίσας τε αὐτὴν
 ἐντέχνως βουληθείη γινῶναι, εὐρήσει τὸ μὲν ἔμβρυον

inter se tenuis membrana, sed valida, connectit, quae exterius
 vasis omnibus adhaerescens, et ex penitioribus uteri partibus
 oriens, vascula omnia ipsumque uterum operit, colligat atque
 6 tuetur. Id genus vasa ad infantis umbilicum procedunt; rursum
 ab umbilico una ex duabus vena composita usque ad jecoris cava,
 foetui alimentum subvehens, perlabitur; arteriae vero, cordis lon-
 ginitatem evitantes, cum spinali arteria coalescunt, per ipsamque
 in cor spiritum transmittunt: omnis enim alimonia et vita infanti
 per umbilicum [a matre] suggeritur.

20 Igitur si quispiam gravidam capram accipiens et ipsam artifi-
 ciose rescindens notitiam capere voluerit, in humore intra vulvam

1. ὕμην, ἀλλ' ἰσχυρὸς] μὲν, ἰσχυ-
 ρὸς δ' ὕμην G.

ib. ὃς] om. E., et G. construc-
 tione mutata.

1, 2. περιφυόμενος—ἔξωθεν] ἔξ-
 ωθέν τε περιφυόμενος ἅπασι τοῖς
 ἀγγείοις G.

1. μὲν] Sic E., om. vul.

2. τῶν ὑστερῶν δὲ] καὶ τῶν ὑστε-
 ρῶν G.

ib. ἐντὸς] Sic G., ἐνδὸς E., ἐν-
 δον vul.

3. ἐκφυόμενος] ἐμφυόμενος G.,
 quod mallet. Cf. sup. p. 212. l. 3.

3, 4. σκέπει—ὑστέρας] Alia et
 longiora ap. G.

3. ἅπαντα τὰ ἀγγεῖα] ἅπασι μὲν
 τοῖς ἀγγείοις E.

4. αὐτὰς] om. G.

5. τὸν ὀμφ.] μόνον τὸν ὀμφ. E.

8. ἀρτηρίαι] Expl. Cod. D. cum
 hac nota: "Quatuor desunt pa-

ginae a pag. 81 ad finem editio-
 nis Morelianae, Paris. 1555. 80."

ib. τῆς θέσεως] Sic E., om. vul.

12. παρὰ τῆς μητρός] Sic E.,
 περὶ τῆς μήτρας A.B., om. vul.

14. βουληθείη γινῶναι] om. E.

DE
 GENITA-
 LIBUS.

Cursus ve-
 nae umbi-
 licalis,

et arteria-
 rum umbi-
 licalium.

DE
GENITA-
LIBUS.

Liquor
amni.

Usus
amni,

allantoidis,

urachi.

νηχόμενον ἐν τῷ περιεχομένῳ ὑγρῷ ὑπὸ τῆς μήτρας,
τῷ συναχθέντι ἀπὸ τοῦ ιδρώτος τοῦ ἐμβρύου, (ὡς
ἀποίῳ καὶ μηδὲν βλάπτουντι τὸ αὐτῆς ἔμβρυον,) βασ-
ταζόμενον δὲ ἀπὸ τοῦ ὀμφαλοῦ διὰ τῶν ἀγγείων τῶν
2 προσαγόντων τό τε αἷμα καὶ πνεῦμα. Πάντες μὲν 5
οὖν οἱ χιτῶνες οἱ περιέχοντες τὸ ἔμβρυον ἐντὸς τῆς
3 μήτρας κεῖνται. Ὁ μὲν οὖν ἀμνιὸς, ἀμέσως περι-
έχων τὸ ἔμβρυον, ὑποδέχεται τὸν ἐκ τοῦ ἐμβρύου
4 συναγόμενον ιδρώτα. Ὁ δὲ ἀλλαντοειδὴς συν- 898
τέτρηται μὲν κατὰ τὸ αἰδοῖον τοῦ ἐμβρύου, (καθὼς 10
ἀνώτερον εἴρηται,) ὑποδέχεται δὲ τὸν οὐραχὸν κατ'
αὐτὸ τὸ τρήμα, ἐξάγοντα εἰς αὐτὸ τὸ τοῦ ἐμβρύου
οὔρον ὅπως μὴ μιχθῇ τῷ τοῦ ιδρώτος ὑγρῷ· τὸ μὲν
γὰρ οὔρον, δριμὺ ὄν, διεβρώσεν ἂν τὸ ἔμβρυον τῇ
5 δριμύτητι. Διὰ τοῦτο οὖν ἡ φιλάνθρωπος τοῦ Θεοῦ 15
δημιουργία πολλοὺς κατεσκεύασε χιτῶνας κατ' αὐτὸν
τὸν καιρὸν τῆς κύσεως πρὸς ὑποδοχὴν τῆς διαφορᾶς
6 τῶν ὑγρῶν. Τρίτος δὲ χιτῶν τὸ χωρίον κατεσκευ-

contento, ex foetus sudore manante, (utpote omni qualitate ca-
rente ac minime noxio,) infantem natare, et ex umbilico per con-
ceptacula tunc sanguineῖν spiritumque advehentia sustentari,
2 comperiet. Itaque membranae omnes foetum involventes intra
3 vulvam sunt positae. Amnii, foetui contiguus, sudorem ab
4 ipso defluentem colligit. Sed vocatus *allantoides* versus infantis
genitale foratur, (ut supra posuimus, [c. 19. §. 2.]) et urinae iter,
quod *urachon* vocavimus, intra foramen recipit; illud vero in-
fantis lotium educit ne cum sudoris humore misceatur; urina
enim, acris cum sit, tenerum foetum acrimonia sua corrosisset.
5 Quapropter Divina Sapientia, summo homines amore complec-
tens, ipso foeturae tempore plures tunicas diversis humoribus
6 suscipiendis machinata est. Tertia membrana, quam *secundas*

1. ὑπὸ τῆς] ὑπὸ ὑπὸ τῆς B.

3. βλάπτουντι] βλάπτουν E.

ib. αὐτῆς] Sic E., om. vul.

5. μὲν οὖν] Sic E., οὖν vul.

9. συναγόμενον] Sic B., συνασ-
σόμενον vul. An συνασσόμενον?

ib. ἀλλαντοειδὴς] ἀλαντοειδὴς
A. B.

Fabr. p. 897, 98.

άσθη, [έντος] μὲν τῆς μήτρας κείμενος, πόρρω δὲ τοῦ
 ἔμβρυου, κατεσπαρμένα ἔχων ἐν ἑαυτῷ τὰ ἀγγεῖα
 τῶν φλεβῶν καὶ τῶν ἀρτηριῶν δι' ὧν τρέφονται
 πάντα τὰ μόρια τὰ έντος τῆς μήτρας· διὰ τοῦτο γὰρ
 καὶ τὴν ὀνομασίαν ἐκτῆσατο, ἐκ τοῦ πάντα τὰ κατὰ 5
 7 τὸ ἔμβρυον γινόμενα περιέχειν. Ὁ δὲ ἀλλαντοειδὴς
 χιτῶν ἐκ τῆς πρὸς τοὺς ἀλλαντας ὁμοιότητος τὴν
 8 προσωνυμίαν ἔσχηκε. Τὰ γοῦν εἰς τὴν μήτραν
 καθικνούμενα τῶν ἀγγείων στόματα ὀνομάζονται κο-
 τυληδόνες. ταῦτα εἰ μὲν στερρὰ καὶ ξηρά εἰσι, κατέ- 10
 χουσι τὸ ἔμβρυον, καὶ βαρὺ ἦ, ἐστ' ἂν τελεσθῇ· εἰ
 δὲ κάθυγρα καὶ γλίσχρα, ἀδυνατοῦσι μὲν κρατεῖν τὸ
 ἔμβρυον, συγχωροῦσι δὲ αὐτὸ ἀμβλωθρίδιον γίνε-
 9 σθαι. Τοῦτο σκοπήσας πολλὰ καὶ πολλάκις Ἴππο- p. 82

DE
GENITA-
LIBUS.

Chorii usus,

et nomen.

Allantoidis
nomen.

Acetabula;

quae, si hu-
mida sint,
foetum sus-
tinere non
posse.

nominant, effecta est, intra vulvam quidem sita, procul tamen a
 foetu, ex venis arteriisque contexta per quas omnia intra vulvam
 membra nutriuntur; inde quoque appellationem hanc (*chorion*
 [χωρίον] apud Graecos,) adepta est, quod omnia ad foetum perti-
 7 nentia contineat. Allantoides vero membrana ab intestini simi-
 8 litudine vocabulum habet, quasi *intestinalis*. Vasculorum sane
 ostiola in uterum subeuntia *acetabula* nominantur: ea si firma
 aridaeque sint, foetum, quamvis gravem, usque dum absolvitur,
 retinent; si madentia lentoque humore viscida fuerint, foetum
 9 retentare nequeunt, sed abortivum partum fieri permittunt. Id
 Hippocrates, medicinae Prometheus, contemplatus, in Aphorismo

1. [έντος] Sic C. et sic sup.
 p. 214. l. 6., ἐκτός vul.

ib. κείμενος] κείμενον E.

6. Ὁ δὲ ἀλλαντοειδὴς κ. τ. λ.]

Cf. Gal. p. 231.

6, 7. Ὁ δὲ—ἐκ] καλεῖται γὰρ οὕ-
τως ἀπὸ G.

6. ἀλλαντοειδὴς] ἀλαντ. A.B.

7. ἀλλαντας] ἀλαντας A.B.

ib. ὁμοιότητος] κατὰ σχῆμα add. G.

ib. τὴν προσωνυμίαν ἔσχηκε]

om. G.

8. Τὰ γοῦν εἰς τὴν κ. τ. λ.] Cf.

Gal. p. 233.

ib. εἰς] πρὸς B.

8, 9. Τὰ—κοτυληδόνες] κοτυλη-
δόνες μὲν ὀνομάζων τῶν εἰς τὰς μή-
τρας καθιόντων ἀγγείων τὰ στό-
ματα G.

14. Τοῦτο σκοπήσας κ. τ. λ.] Cf.
Gal. p. 233.

14—p. 216, 2. Τοῦτο—οὕτως]
ἀπὸ γοῦν τῆσδε τῆς γνώμης καὶ ὁ
Ἱπποκράτης ἔλεγεν G.

14. πολλὰ καὶ πολλάκις] Sic E.,
καὶ vul.

DE
GENITA-
LIBUS.

κράτης, ὁ τῆς ἱατρικῆς Προμηθεὺς, ἔγραψεν ἐν Ἀφο-
ρισμῷ οὕτως· “Ὅπόσαι ἐν γαστρὶ ἔχουσαι ἐκτιτρώ-
“ σκουσι δίμηνα καὶ τρίμηνα ἄνευ [φανερᾶς] προφά-
“ σεως, ταύταις αἱ κοτυληδόνες τῆς μήτρας μύξης 899
“ μεσταί εἰσι, καὶ οὐ δύνανται κρατεῖν ὑπὸ [τοῦ 5
“ βάρους] τὸ ἔμβρυον, ἀλλ’ ἀπορρήγνυνται.”

A duobus,
(patre scil.
ac matre,)
hominem
gigni,

ideoque pu-
denda bina
esse.

21 Ἐπεὶ τοίνυν ἡ παροῦσα διδασκαλία περὶ κατα-
σκευῆς ἀνθρώπου προῆκται διδάσκειν, ζωογονεῖται δὲ
ὁ ἄνθρωπος ἐκ δύο, πατρός τε καὶ μητρὸς, (προσ-
τάξει τοῦ πάντα δημιουργήσαντος Θεοῦ ἡμῶν·) διὰ 10
τοῦτο καὶ τὰ γεννῶντα μόρια ἐξ ἀνάγκης δύο βέλτιον
γενέσθαι· τὸ μὲν ἐν τοῦ ἄρρενος, τὸ δὲ ἕτερον τῆς
θηλείας εἰς ὑποδοχὴν. ὀνομάζονται δὲ ἀμφοτέρα αἰ-
2 δοῖα. Εἰπῶμεν οὖν πρότερον περὶ τοῦ κατασκευα-

quodam ita scriptum reliquit; [*Aphor.* §. 5. 45. T. III. p. 745.]
“Quaecunque uterum gerentes citra evidentem causam bimestres
“aut trimestres abortiuntur, his uteri acetabula muci plena sunt,
“neque prae gravitate foetum sustinere valent, sed abrum-
“puntur.”

21 Igitur quoniam praesens hic liber hominis fabricam docere
proposuit, a duobus autem, patre scilicet ac matre, homo gigni-
tur, (ita enim praecepit effector et conditor mundi Deus;) idcirco
et genitales partes necessario duas esse melius fuit; unam maris,
alteram foeminae ad recipiendum idoneam: utraque *pudenda* no-
2 minantur. [Dicamus igitur primum de maris pudendo, qualis

1. ὁ τῆς] Sic E., om. vul., ὁ τῆς τησιν vul.

(sic) B.

2. Ὅπόσαι] Sic A.B., ὁκόσαι vul.

ib. ἐν γαστρὶ] δὲ μετρίως τὸ σῶμα H.

ib. ἐκτιτρώσκουσι] ἐκτιτρώσκου-
σαι E., ἐκτιτρώσκονται G.

3. ἄνευ] ἄτερ G.H.

ib. [φανερᾶς] προφάσεως] φανε-
ρῆς προφάσεως E., φανερᾶς προ-
φάσιος G., προφάσιος φανερῆς H.,
φανερῆς προφάσιος vul.

4. ταύταις] Sic E., ταῦτ' A., ταύ-

ib. τῆς μήτρας] om. G.H.

5. εἰσι] εἰσιν H.

ib. κρατεῖν] κρατέειν G.

ib. ὑπὸ] Sic E.G.H., διὰ vul.

ib. [τοῦ βάρους] Sic H., βάρους
G., τὸ βάρος vul.

6. ἀπορρήγνυνται] -ρήγνυνται H.

12. ἄρρενος] Adderem libenter
εἰς ἔκκρισιν σπέρματος e Gal.
p. 212.

14—p. 217, 2. Εἰπῶμεν—δέξα-
σθαι] Sic E., om. vul.

Fabr. p. 898, 99.

σθέντος αἰδοίου τῷ ἄρρενι, ποῖος τόπος ἔμελλεν αὐτὸ
 3 δέξασθαι. Ὅτι μὲν οὖν οὐκ ἦν βελτίων τόπος εἰς
 κατάθεσιν τοῦ ἄρρενος αἰδοίου πλὴν ἵναπερ καὶ κα-
 τετέθη, ἐκ τῶνδ' ἂν μάθοις. πότερον οὖν ἐγγυτέρω
 τῆς ἑδρας ἔδει τεθῆναι; ἀλλ' ἀποπατοῦσι δύσχρη- 5
 στον· ἀλλ' ἀνωτέρω πρὸς τὸ ὑπογάστριον τὴν θέσιν
 σχεῖν, οὐ μόνον ἀπρεπές, ἀλλὰ καὶ δύσχρηστον, καὶ
 22 ῥάδιον πᾶσχειν ὑπὸ τῶν ἔξωθεν προσβολῶν. Πάλιν,
 πότερον τεταμένον εἶναι διὰ παντὸς, ἢ χαλαρὸν, ἢ
 ἐν μέρει τούτων, καθὼς νῦν ἐστίν; εἰ μὲν γὰρ διὰ 10
 παντὸς ἐντεταμένον ἦν, οὐ μόνον ῥάδιον πρὸς τὸ

DE
GENITA-
LIBUS.Sedem ad
virilis pu-
dendi (vul-
go penis)
situs apti-
orem non
esse quam
ubi nunc
est.Penis quare
neque sem-
per rigidus
sit,

3 locus ad id recipiendum erat idoneum.] Sedem ad virilis pudendi
 situm aptiorem non esse quam ubi nunc est, ex his discere facile
 fuerit: num propius ano ipsum poni oportuit? [at] * alvum
 exonerantibus id esset incommodum; sed sursum versus ad ab-
 domen collocari, non deforme solum, verum etiam inutile foret, et
 22 facile ab exterius incidentibus vim pateretur. Item, num semper
 rigens protentumque, aut contra laxum semper et flaccidum, aut
 vicissim, quemadmodum nunc habet, esse debuit? primum si
 continenter arrectum esset, a quaque levi causa laederetur, esset

* An Crass.,
ut sup. p.
194, 201.

2. Ὅτι μὲν] Sic E., om. μὲν vul.
 4. πότερον οὖν κ. τ. λ.] Cf. Gal.
 p. 213.

ib. πότερον] ποῦ δὴ καὶ βούλει
 μετατεθῆναι τὸ τοῦ ἄρρενος αἰδοίου;
 (ἀπὸ τούτου γὰρ ἄρξομαι) πότε-
 ρον G.

ib. οὖν] Sic E., om. G. et vul.

5. ἔδει τεθῆναι] ἢ νῦν ἐστίν G.

ib. ἀλλ' ἀλλὰ κατ' αὐτῆς ἐκείνης
 ἂν ἐπέκειτο, καὶ ἦν G.

6—8. ἀλλ'—προσβολῶν] Paulo
 diversa ap. G.

6, 7. ἀνωτέρω—σχεῖν] ἀνωτερόν
 που τετάχθαι κατὰ τὸ ἐπίσειον ἢ τὸ
 ὑπογάστριον G.

6. πρὸς τὸ] τὸ om. E.

7. ἀπρεπές] Sic E., ἀπρεπές
 τοῦτο vul.

ib. δύσχρηστον] -χρηστόν τε G.

8. ῥάδιον πᾶσχειν] ῥαδίως πᾶ-
 σχειν A.B.E., ῥαδίως πᾶσχον G.,
 quod mallet, nisi legatur ῥάδιον
 πρὸς τὸ πᾶσχειν, ut inf. l. 11.

ib. Πάλιν πότερον κ. τ. λ.] Cf.
 Gal. p. 213, 14.

ib. Πάλιν] προστίθει πάλιν ἐν-
 ταῦθα G.

9. τεταμένον] ἐντεταμένον G.

ib. εἶναι—χαλαρὸν] ἢ χαλαρὸν
 ὑπάρχον διὰ παντὸς G.

ib. ἐν μέρει τούτων] τούτων ἐ-
 κότερον ἐν μέρει γίνεσθαι δυνάμε-
 νον G.

10. καθὼς νῦν ἐστίν] om. G.,
 καθὼς οὖν ἐστίν A.

10, 11. εἰ—ἦν] ἀλλ' ἐντεταμένον
 μὲν αἰεὶ G.

11. οὐ—τὸ] πρὸς τῷ ῥαδίως
 αὐτὸ G.

DE
GENITA-
LIBUS.

neque sem-
per flac-
cidus ;

quare du-
rus, cavus,
fistulosus.

πάσχειν, ἀλλ' ἔτι καὶ δύσχρηστον ἂν ἦν καὶ ἀπρεπὲς ἐν παντὶ τῷ λοιπῷ βίῳ· εἰ δὲ κεχαλασμένον ἦν διὰ παντὸς, ἄχρηστον ἂν ὑπῆρχεν, οὐ χάριν ἐγένετο μηδέ ποτε ἐργάσασθαι δυνάμενον· εἰ δὲ ἐν μέρει μὲν χαλαρὸν, ἐν μέρει δὲ ἐντεταμένον, αὐτὸ δὴ τοῦτο ἄξιον θαυμά- 5 ζειν, ὅτι, οἷον αὐτὸ ὁ λόγος ἐξεῦρε χρῆναι γεγονέναι, 900

23 τοιοῦτον καὶ φαίνεται νῦν ὑπάρχον. Ἐπεὶ τοίνυν σκληρόν τε ἅμα καὶ κοῖλον καὶ σηραγγῶδες εἶναι χρὴ τὸ τοῦ αἰδοίου ἴδιον σῶμα, φαίνεται μὲν ἐξ ὅστου τὴν γένεσιν ἔχον, καθάπερ οἱ λοιποὶ σύν- 10 δεσμοί, κοῖλον δὲ καὶ σηραγγῶδες μόνον ἐξ ἀπάντων, ὡς ἡ χρεία κελεύει, ἵνα ὀρθιόν τε καὶ

deinde [in omni reliqua vita] incommodum atque deforme ; at si flaccescens langueret assidue, prorsus esset supervacuum, id, cujus causa creatum fuit, praestare non potens ; quod si alternis modo laxum, modo rigens sit, id ipsum certe omni admiratione dignum extiterit, quod, quale ipsum debere esse ratio cogitavit,

23 talem nunc esse reperiatur. Quamobrem cum genitalis membri corpus durum juxta et cavum esse fistulosumque debuerit, ex osse quidem, ut reliquae copulae, oriri cernitur, at concavum et fistulosum ex omnibus solum est, taleque ipsum esse utilitas postulavit, ut rectum nullamque in partem declinans in venereo

1. ἀλλ' ἔτι] Sic E., ἀλλὰ vul., ἔτι G.

ib. ἂν ἦν] ἂν om. G.

ib. καὶ ἀπρεπὲς] om. G.

2. ἐν—βίῳ] Sic E., om. vul., ἐν ᾧ παντὶ τῷ βίῳ G., et add. καθ' ἕνα μόνον τὸν τῆς συνουσίας καιρὸν χρήσιμον γενόμενον.

ib. εἰ δὲ κεχαλασμένον] κεχαλασμένον δ' εἶπερ G.

ib. ἦν] αἰεὶ add. E., om. G. et vul.

3. ὑπῆρχεν] Sic E., οὕτω γε παντάσῃς ὑπῆρχεν G., ἦν vul.

ib. ποτε] πώποτε G.

5. αὐτὸ] πρῶτον μὲν αὐτὸ G.

ib. ἄξιον θαυμάζ.] θαυμ. ἄξιον G.

6. ὅτι] εἰ G.

ib. αὐτὸ—ἐξεῦρε] ὁ λόγος ἐξεῦρεν αὐτὸ G.

7. τοιοῦτον καὶ] τοιοῦτο G.

ib. ὑπάρχον] Lin. duas add. G.

ib. Ἐπεὶ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 218, 19.

ib. Ἐπεὶ τοίνυν] εἰ δὲ γ' ἡμεν ὄντως φυσικοὶ πάντως ἂν ἐνόησαμεν ὡς ἐπειδὴ G.

8. καὶ σηραγγῶδες] om. G., καὶ συρραγγῶδες A., καὶ σιραγγῶδες B.

9. τοῦ αἰδοίου] τῶν αἰδοίων G.

9, 10. φαίνεται—ἔχον] φύεται μὲν ἐξ ὅστου G.

10. ἔχον] ἔχειν E.

ib. λοιποὶ] πάντες add. G.

11. δέ] δ' ἔσται G.

ib. καὶ σηραγγῶδες] om. G., καὶ συρραγγῶδες A., καὶ σιραγγῶδες B., καὶ σηραγγῶδες εἶναι E.

12. κελεύει] Lin. duodecim hic om. Theoph.

Fabr. p. 899, 900.

² ἀκλινές ἐν ταῖς συνουσίαις φυλάττοιτο. Ἀλλὰ καὶ
διίστασθαι καὶ ἀνευρύνεσθαι τὸν πόρον χρήσιμον,
ἵνα καὶ ἐπὶ πλείστον καὶ πόρρω καὶ κατ' εὐθὺ ἐξα-
κοντίζηται τὸ σπέρμα πρὸς τοὺς κόλπους τῆς μήτρας. p. 83

³ Τοῖς γοῦν ὑποσπαδιαίοις ὀνομαζομένοις, ἐπειδὴ ὁ
πόρος τοῦ καυλοῦ ἐν τῷ τέλει διέστραπται, οὐ [δύ-
νατον] γεννᾶν. δηλοῖ δὲ τοῦτο ἡ ἴασις· τμηθέντος

²⁴ γὰρ τοῦ δεσμοῦ, γεννῶσι. Διατείνεται οὖν τὸ
αἰδοῖον ὑπὸ πνεύματος, παράκεινται δὲ αὐτῷ ἐκα-
τέρωθεν δύο μύες, τείνοντες τὸν πόρον, ὥσπερ τι-
νές χεῖρες, ἐν τῇ ἀποκρίσει τοῦ σπέρματος, εἰ μέλ-
² λοι πολὺ ἐξακοντίζεσθαι. Ἐπεὶ δὲ ἡ οὐρηδόχος

² congressu perduraret. Verum distendi etiam spaciosiusque reddi
ejus iter oportuit, ut quamplurimum semen quam longissime rec-
³ taque in uteri sinus profundatur. Quare vocati [ὑποσπαδιαῖοι]
hypospadiaei, (id est, quasi *spadones et oblaesi*,) cum colis meatus
in fine retorqueatur, generare non possunt: id vero curatio de-
clarat; rescisso enim vinculo, apti ad generandum efficiuntur.

²⁴ Igitur pudendum spiritu distenditur, binique ab utroque ejus
latere musculi adjacent, meatum in seminis missione, si multum
² ejiciendum sit, veluti quaedam manus, distendentes. Caeterum

1. ἐν ταῖς συνουσίαις] om. G.
ib. φυλάττοιτο] τὸ σύμπαν αἰ-
δοῖον add. G.

ib. Ἀλλὰ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 221.

ib. Ἀλλὰ καὶ] οὐ γὰρ, ὡς ἂν οἴη-
θείη τις ἴσως, ἕνεκα τῆς συνουσίας
μόνης, ἀλλὰ καὶ τοῦ G.

2. ἀνευρύνεσθαι] εὐρύνεσθαι G.

ib. χρήσιμον] om. G.

3. ἵνα καὶ ἐπὶ] ἵν' ἐπὶ G.

ib. καὶ πόρρω—εὐθὺ] om. G.

4. πρὸς—μήτρας] χρήσιμον ἀκρι-
βῶς τετάσθαι τὸ αἰδοῖον G. Lin.
duas hic om. Theoph.

5. Τοῖς γοῦν κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 221.

ib. γοῦν] γὰρ οὖν G.

5, 6. ὁ πόρος—τέλει] διὰ τὸν ἐν τῷ
τέλει τοῦ καυλοῦ δεσμὸν ὁ πόρος G.

6. οὐ [δύνατον] γεννᾶν] γεννᾶν
ἀδύνατον G., οὐ δύνανται γεννᾶν vul.

Lin. duas hic om. Theoph.

7. δηλοῖ δὲ τοῦτο] ὁμολογεῖ δὲ
τῷ λόγῳ καὶ G.

ib. τμηθέντος γὰρ] εἴγε δὲ τμηθ. G.

8. γεννῶσι] Lin. septem hic om.
Theoph.

ib. Διατείνεται κ.τ.λ.] Cf. Gal.
p. 222.

ib. Διατείνεται—πνεύματος] om.
G.

9. παράκεινται—ἐκατέρωθεν] τού-
τῳ (sc. τῷ τοῦ σπέρματος πόρῳ) δ'
ἐπικείται τὸ κοῖλον νεῦρον, ἐκατέρω-
θεν δ' αὐτῶν G.

10—12. τείνοντες—ἐξακοντίζε-
σθαι] Alia et plura ap. G.

12. ἐξακοντίζεσθαι] ἐξανκοτίζ. B.

ib. Ἐπεὶ δὲ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 222.

ib. Ἐπεὶ δὲ] καὶ add. G.

ib. οὐρηδόχος] om. G.

F f 2

DE GENITA- LIBUS.

Spadones
quare gene-
rare non
possint,

quomodo
sanentur.

Penis mea-
tus (vulgo
urethra)
quomodo
distendatur.

Semini et
urinae
unum esse
meatum.

DE
GENITA-
LIBUS.

κύστις ἐτέτακτο πλησίον, ἕτερον οὐκ ἦν ἄμεινον ἐκκρίσεως πόρον ἐργάσασθαι, ἀλλ' ὃ καὶ αὐτὸ τὸ σπέρμα χρῆται· εὐλόγως οὖν καὶ ὁ ταύτης αὐχὴν ἅπαν κατείληφε τὸ τοῦ περιτοναίου χωρίον, ἀναφε- 901
ρόμενος ἀπὸ τῆς ἑδρας, [ἐφ'] ἧς ἐξ ἀρχῆς ἔκειτο, 5
μέχρι τῆς κατὰ τὸ αἰδοίου ἐκφύσεως.

Urethram
muliebrem
neque ita
flexuosam
ut in viris,
neque tam
longam
esse.

3 Ἐπὶ δὲ τῶν γυναικῶν, ἅτε οὐκ ὄντος αἰδοίου προ-
πετοῦς, τὴν τοιαύτην ἀπόφυσιν ὁ τῆς κύστεως αὐχὴν
οὐκ ἔτι ἔσχευ· ἀλλὰ τὸ μὲν αἰδοίου τὸ γυναικεῖον ἐπί-
κειται κατὰ τῆς ἑδρας, ἐπὶ δὲ τὸ ἄνω πέρασ αὐτοῦ τῆς 10
κύστεως ὁ τράχηλος τελευτᾷ, κἀνταῦθα προχεῖται τὸ
οὔρον, οὔτε ἱκανῶς καμπύλος ὥς ἐπὶ τῶν ἀνδρῶν,

Labia pu-
dendi muli-
ebris, penis
praepu-
tium.

25 οὔτε οὕτως μακρὸς γενέσθαι δεηθείς. Αἱ δὲ τοῦ δέρ-
ματος ἐπιφύσεις ἐπὶ τοῖς πέρασι τῶν αἰδοίων ἐκα-

quoniam urinae vesica prope sita est, nullum aliud expellendae
urinae iter, quam quo et semen utitur, excogitari potuit; itaque
non injuria et ipsius cervix omnem peritonaei membranae locum
occupavit, ab ano, cui a principio insedit, ad eam quae apud
virile est germinationem, ascendens.

3 At in mulieribus, cum genitale non propendeat, hujusmodi pro-
cessum vesicae cervix non itidem habuit; sed muliebre pudendum
sedi incumbit, ad superiorem autem ejus finem vesicae collum ter-
minatur, itaque inde urina profunditur, cum neque ita flexuosum
25 ut in viris, neque ita longum esse debuerit. Pelliculosae vero ap-
pendices extremis utriusque genitalibus adjectae, in muliebribus

2. ἐκκρίσεως] οὔρον add. G., et
fort. C.

ib. πόρον ἐργάσασθαι] ἐργάζε-
σθαι πόρον ἄλλον G.

2, 3. ἀλλ' ὃ—χρῆται] ἡ συγχρή-
σασθαι τῷ τοῦ σπέρματος G.

2. ἀλλ' ὃ] ἀλλ' ὅν E., ἀλλὰ ὃ vul.

3. χρῆται] χρᾶται E.

ib. οὖν] Sic B.C.G.M., om. E.F.
et fort. A.

4. ἀναφερόμενος] ἀναφερόμενον G.

ib. [ἐφ']] Sic C.G., ἀφ' vul.

7. Ἐπὶ δὲ τῶν κ. τ. λ.] Cf. Gal.
p. 222, 23.

ib. προπετοῦς] προμήκους G.

8. τὴν τοιαύτην] τὰ τοιαύτ' A.

9. οὐκ ἔτι] οὐκέτ' G.

ib. αἰδοίου] αὐτὸ add. G.

11. κἀνταῦθα] Sic E.G., κἀντεῦ-
θεν vul.

ib. προχεῖται] προχεῖ G., quod
mallet.

12, 13. οὔτε—οὔτε] οὔθ'—οὔθ' G.

13. οὔτως] οὔτω G.

ib. Αἱ δὲ τοῦ δέρματος κ. τ. λ.]

Cf. Gal. p. 223.

14. ἐπιφύσεις] ἀποφύσεις G.

ib. ἐκατέρων] Sic B.G., om. vul.

Fabr. p. 900, 901.

τέρων, ἐν μὲν ταῖς γυναιξὶ κόσμον χάριν ἐγένοντο, καὶ τοῦ μὴ καταψύχεσθαι τὰς ὑστέρας σκεπάσματα προβέβληνται· τοῖς δὲ ἀνδράσι, πρὸς [τῷ] κόσμον τινὰ φέρειν, καὶ ἀδύνατον ἦν μὴδ' ὅλως ἔχειν αὐτά.

2 Πάντα οὖν ὅσα τοῖς ἀνδράσιν ὑπάρχει μόρια, ταῦτα 5 καὶ ταῖς γυναιξὶ, καθ' ἐν μόνον διαφέροντα, ὡς ἔνδον μὲν ἐστὶ τὰ τῶν γυναικῶν μόρια, τῶν δὲ ἀνδρῶν ἔξω.

26 Φασὶν οὖν οἱ ἱατροὶ ὅτι ἀνὴρ γυναικὸς τελειότερος· ἡ δὲ αἰτία, τῆς θερμότητος ἢ ὑπεροχῆ· ψυχρότερον γὰρ ὂν τὸ θῆλυ οὐκ ἴσχυσεν προπετῇ ποιῆσαι τὰ 10 2 γεννητικὰ μόρια. Ἀληθέστερον δ' εἰπεῖν ὅτι διὰ τὴν

quidem ornamenti causa procreatae sunt, utque ne vulvae refrigerescant tanquam operimenta obijciuntur; in viris autem, praeterquam quod ornamentum addunt, nequiquam ipsis carere 2 mas potuit. Igitur omnes quas viri habent particulas, eadem et in mulieribus conspiciuntur, eo solum differentes, quod mulierum genitalia intus delitescunt, virorum extrinsecus pendent. 26 Quocirca medici perhibent virum esse muliere perfectionem; hujusce rei causam, caloris excessum tradiderunt; foemina enim, cum sit frigidior, generationis membra foras propellere non po- 2 tuit. Verius tamen dictum fuit ad generis propagationem in

1. κόσμου] κόσμον τε G.

2. καταψύχεσθαι] ψύχεσθαι G.

3. πρὸς [τῷ] Sic C. G., πρὸς τὸν vul.

4. καὶ] ἔτι καὶ G.

ib. μὴδ' ὅλως] Sic G., μὴδὲ ὅλως vul. Cf. sup. p. 92. l. 4.

ib. αὐτά] αὐτὰς G., quod mallem.

5. Πάντα οὖν κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 158.

6. καὶ ταῖς γυναιξὶ] Sic B. E., om. καὶ vul., καὶ ταῖς γυναιξὶ ἰδεῖν ἐστὶν G.

ib. καθ'—διαφέροντα] ἐν ἐνὶ μόρφῳ τῆς διαφορᾶς οὐσης αὐτοῖς, οὐ παρὰ πάντα χρὴ μεμνήσθαι τὸν λόγον G.

7. ἐστὶ—γυναικῶν] τὰ τῶν γυναικῶν ἐστὶ G.

ib. τῶν δὲ] τὰ δὲ τῶν G.

8. Φασὶν οὖν κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 161.

ib. Φασὶν—τελειότερος] καθάπερ οὖν ἄνθρωπος ἀπάντων ζώων ἐστὶ τὸ τελεώτατον, οὕτως ἐν αὐτῷ τούτῳ πάλιν ἀνὴρ γυναικὸς G.

9. ἡ δὲ αἰτία] ἡ δ' αἰτία τῆς τελειότητος G.

ib. τῆς θερμότητος ἢ] ἡ τῆς θερμότητος G.

9—11. ψυχρότερον—μόρια] Alia ap. G.

10. ὂν] ὧν E.

ib. ἴσχυσεν προπετῇ] Sic C. E., ἴσχυσε vul.

11. Ἀληθέστερον κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 163, 64.

11—p. 222, l. Ἀληθέστερον—κατεσκευάσθη] Alia ap. G.

11. διὰ τὴν] εἰς τὴν G.

DE
GENITA-
LIBUS.

Omnes
quae viris
insunt par-
tes, easdem
mulieres
habere.

Foeminam,
quia mare
frigidior sit,
non idcirco
imperfectio-
rem.

DE
GENITALIBUS.

Foeminae
partes viri-
libus mi-
niores,

ejusque se-
men infir-
mius et fri-
gidius.

Motus tria
esse genera,
naturalem,
voluntari-
um, mix-
tum.

τοῦ γένους διαδοχὴν τοιοῦτον τὸ θῆλυ κατεσκευάσθη,
πρὸς τὸ δέξασθαι καὶ κατασχεῖν σπέρμα, καὶ θρέψαι
3 καὶ τελειῶσαι τὸ κυόμενον, ἐπιτήδειον ὄργανον. Τὸ
ἄρρεν δὲ τοῦ θήλεος εὐλόγως θερμότερον, καὶ τὰ
μόρια εὐρύτερα καὶ μείζονα ἔσχηκε, καὶ εὐκίνητοτερα. ⁹⁰²
4 Εὐθύς δὲ δήπου καὶ τοὺς ὄρχεις ἔμελλε τὸ θῆλυ ^{p. 84}
μικροτέρους καὶ ἀσθενεστέρους ἔχειν, καὶ τὸ σπέρμα
τὸ κατ' αὐτοὺς ἔλασσόν τε καὶ ἀσθενέστερον καὶ
ψυχρότερον· ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ αἰδοῖον καὶ σκλη-
5 ρότερον καὶ σηραγγῶδες. † Πρὸς δὲ τὸ ἄκρον αὐτοῦ ¹⁰
ἐπιδερματὶς κρέμαται, ἣ τις ὀνομάζεται ποσθὴ, ὅπερ
ἐκτέμνεται ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ.†

27 Εἴπωμεν τοίνυν κατὰ ποῖον εἶδος κινεῖται τὸ ἀν-
δρικόν αἰδοῖον· τριῶν γὰρ οὐσῶν κινήσεων ἐν τοῖς
μορίοις τοῦ σώματος, τῶν μὲν φυσικῶν, τῶν δὲ προ- ¹⁵

hunc modum foeminam fuisse creatam, ad recipiendum continen-
dumque semen, praeterea ad alendum percipiendumque foetum,
3 idoneum instrumentum. Idcirco mas, foemina calidior, merito
4 membra ampliora, grandiora, mobiliaque possidet. Statim sane
et mulieris testes exiliores, imbecilliores, ac frigidiores esse debu-
erunt, eorum pariter semen paucius, infirmius et frigidius; aequē
5 autem genitale durius et cavernosum. † In cujus extremo pelli-
culosum additamentum suspenditur, quod *praeputium* appellatur;
id in cunni percussione rescinditur.†

27 Nunc utique quo motus genere virile creatur doceamus; tres
[enim] cum sint in corporis particulis motiones, naturales, electo-

2. πρὸς τὸ] om. G.

3. κυόμενον] κνούμενον G.

3—5. Τὸ ἄρρεν—εὐκίνητοτερα] om. G.

6. Εὐθύς δὲ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 164.

7. καὶ ἀσθενεστέρους] τε καὶ ἀτε-
λεστέρους G.

ib. ἔχειν] ἴσχειν G.

8. ἔλασσον] γεννηθησόμενον ἑ-
λαττον G.

ib. ἀσθενέστερον καὶ ψυχρότερον]

ψυχρότερον καὶ ὑγρότερον G.

9, 10. ὡσαύτως—σηραγγῶδες] om. G.

10. σηραγγῶδες] συρραγγῶδες A.,
σιραγγῶδες B. E.

10—12. † Πρὸς—ἀκροβυστία†] Locus corrupt. Vide Adnott.

11. ποσθὴ] ποσθὴ A. B.

13. ἀνδρικόν] Sic E., τοῦ ἀνδρὸς
vul.

Fabr. p. 901—903.

αιρετικῶν, τῶν δὲ μικτῶν, εἴπωμεν κατὰ ποίαν κίνη-
 2 σιν κινεῖται τὸ αἰδοῖον. Εἰ μὲν προαιρετικῶς ἐκινεῖτο,
 οἱ νεογενεῖς παῖδες, χωρὶς προαιρέσεως ὄντες, ἀκίνητοι
 ἂν ἔμενον κατὰ τοῦτο τὸ μόριον· ἀλλὰ μὴν θεω-
 ροῦμεν αὐτοὺς κινουμένους, καὶ ἡμῖν δὲ αὐτοῖς καθ' 5
 ὕπνου τὸ αὐτὸ συμβαίνει. ὥστε φυσικὴ ἢ κίνησις
 3 τοῦ αἰδοίου, καὶ οὐ προαιρετικὴ. Πάλιν δὲ, πολλῶν
 (ἡσυχάζοντων σωμάτων καὶ ἀκινήτων μενόντων,)
 βλεψάντων ἢ ἀψαμένων ἐτέρων σωμάτων γυμνῶν ἢ
 γυναικείων ἢ ἀνδρείων, εὐθὺς ἢ κατὰ τοῦτο σύντομος 10
 ἐπηκολούθησε κίνησις· ὥστε προαιρετικῶς κινεῖσθαι,
 4 καὶ οὐ φυσικῶς. Λείπεται οὖν κινεῖσθαι τὸ τρίτον
 εἶδος τῆς κινήσεως· ὥς μὲν γὰρ ὑπὸ μυῶν, κινεῖται
 κατὰ προαίρεσιν, (πᾶσα γὰρ κίνησις διὰ μυῶν γινο-
 μένη προαιρετικὴ ἐστίν·) ὥς δὲ ἀπὸ πνεύματος, φυ- 903
 σικῇ. κινεῖται ἄρα τὸ αἰδοῖον καὶ φυσικῶς καὶ προ-
 αιρετικῶς.

DE
GENITA-
LIBUS.Penem ne-
que prorsus
voluntari-
um motum
habere,neque pror-
sus natura-
lem,sed ex
utrisque
mixtum.

riae sive voluntariae, [et] ex utrisque mixtae, qua istarum trium
 2 virile moveatur declaremus. Primum si electoria, proxime nati
 infantes, electione carentes, immobiles hac parte permanerent;
 contra vero ipsis arrigi videmus, identidem et nobis secundum
 quietem accidit: quare hinc efficitur ut naturalis sit pudendi motio,
 3 non electoria. In contrarium autem, multis (corporibus quiescen-
 tibus prorsumque immobilibus,) alia nuda mulierum virorumve
 corpora intuentibus aut tangentibus, protinus ac repente virile
 commovetur; igitur electorie, non naturaliter commoveri videtur.
 4 Relinquitur sane tertium, ut mixto scilicet genere moveatur; nam
 quatenus musculis mobile, voluntario movetur, (omnis enim per
 musculos motio electoria est;) quatenus vero a spiritu, natura-
 liter: itaque virile et naturalem et electorium motum habet.

4. ἂν ἔμενον] Sic E., ἀνέμενον
vul.

5. ἡμῖν δὲ αὐτοῖς] ἡμᾶς αὐτοὺς E.

9. βλεψάντων] Sic B. E., καὶ
βλεψάντων vul.11. κινεῖσθαι καὶ οὐ φυσικῶς]
Sic E., οὐ φυσικῶς κινεῖσθαι vul.13. μυῶν] κινουμένη add. vul.,
om. E.

16. αἰδοῖον] αἰδέιον B.

DE
GENITALIBUS.

Viriles testes foemineis majores.

Eorum materia,

forma,

- 28 Οἱ δὲ ὄρχεις τῶν ἀνδρῶν, εἰς ὅσον μὲν ἐστὶ τὸ Must.
 ἄρρεν τοῦ θήλεος θερμότερον, εἰς τοσοῦτον μείζους P. 4.
 καὶ οἱ ὄρχεις ἐγένοντο· εἴπωμεν τοίνυν περὶ τῆς οὐ-
 σίας αὐτῶν καὶ τοῦ μεγέθους καὶ τοῦ σχήματος, καὶ
 τῶν εἰς αὐτοὺς καθηκόντων πόρων καὶ τῶν ἐξ αὐτῶν 5
 2 πεφυκότων. Ἡ μὲν οὖν οὐσία τῶν ὄρχεων ἀδὴν
 ἐστὶ, λευκὸς μὲν τὴν χροιάν, σομφὸς δὲ καὶ ψαφαρὸς
 τὴν σύστασιν, ἀγγεῖα πολλὰ τριχοειδῆ καὶ ἀραχνο-
 εἰδῆ κατεσπαρμένα κατ' αὐτὸν τὸν ἀδένα ἔχοντες.
 3 Τὸ δὲ σχῆμα ὠοειδές, πρὸς τὰ ἐντὸς δὲ μέρη [σιμόν]· 10
 ἔχοντες ἐν τῷ ἄκρῳ αὐτῶν ἐπικειμένην τὴν ἐπιδιδυ-
 μίδα, ἐν ᾗ πρῶτως καὶ τὸ σπέρμα λευκαίνεται, ἐν
 γὰρ [τοῖς] κισσοειδέσι παραστάταις καὶ ἐν αὐτῷ τῷ

- 28 At viriles testiculi, quo mas foemina calidior, eo foemineis
 majores sunt; quare de ipsorum materia, magnitudine et figura,
 praeterea de canalibus ad eos pertinentibus, deque ab illis germi-
 2 nantibus, in praesentia disseramus. Igitur testium materia glan-
 dulosa est, colore alba, fungosa levisque, vascula multa capillacea
 3 aranealique tenuitate per ipsam glandulam sparsa. Figura qui-
 dem rotunda oblongaque formati sunt, [ab interiore parte com-
 pressi; in summa ora *supergeminalem* (quae vocatur) aut *epididy-
 midem* (ἐπιδιδυμίδα) habentes, in qua praecipue semen exalbescit,
 quod neque in varicosis assessoribus neque in ipso testium corpore

1. Οἱ δὲ ὄρχεις] Inc. fragm. se-
 cund. ap. Must.

ib. Οἱ δὲ ὄρχεις κ. τ. λ.] Cf.
 Gal. p. 164.

ib. Οἱ δὲ] αἱ δὲ E.

ib. Οἱ δὲ—ἀνδρῶν] om. G.

1, 2. εἰς—θήλεος] τὸ δ' ἄρρεν εἰς
 ὅσον ἐστὶ G.

1. μὲν ἐστὶ] Sic E.M., ἐστὶ vul.

2. θήλεος] θήλεως M.

ib. μείζους καὶ οἱ ὄρχεις] Sic E.
 M., om. καὶ οἱ ὄρχεις vul., καὶ οἱ
 ὄρχεις αὐτοῦ μείζους G.

3. ἐγένοντο] Sic M., γέγοντο E.,
 ἀπετελέσθησαν G., γεγόνασιν vul.

ib. τοίνυν] Sic E.M., οὖν vul.

6. οὖν] om. M.

7. ψαφαρὸς] ψαθαρός M.

9. αὐτὸν τὸν] Sic B.E.M., om.
 τὸν vul.

ib. ἔχοντες] ἐχόντων M.

10. σχῆμα] Expl. codd. A.B.,
 et edd. Fabr. Mor.

10—p. 230. 1. 5. ὠοειδές—ἐπ'
 αὐτὰ] Sic E.M., om. C.

10. μέρη [σιμόν] μέρησιμοῖον E.,
 μερισμοῖ M.

11. ἐν τῷ ἄκρῳ] ἐκ τῶν ἄκρων M.

13. [τοῖς] κισσοειδέσι] Sic M.,
 om. τοῖς E.

Must. p. 4, 5.

σώματι τῶν ὄρχεων οὔτε [πρώτως] οὔτε καθόλου.
 4 Καὶ διὰ τοῦτο, ἐξερχομένων τῶν ὄρχεων ἐν τοῖς εὐ-
 νούχοις, συνεξέρχονται καὶ αἱ ἐπιδιδυμίδες· καὶ διὰ
 τοῦτο λαγνεύουσι μὲν καὶ οἱ εὐνούχοι ποτε κινηθέντες,
 5 ἀλλ' ἄχρηστόν τε καὶ ἄγονον. Περιέχονται οὖν οἱ 5
 ὄρχεις ὑπὸ τινος δέρματος ἐοικότος θυλάκῳ· τοῦτο
 βαλάντιον ὀνομάζεται, ὑπὸ δὲ τῶν ἀνατομικῶν ἱατρῶν
 6 ὄσχεος. Ἀπὸ γοῦν τοῦ [κατὰ τῆς γαστρὸς ἐπικει- p. 5
 μένου δέρματος, ὃ συνεχές ἐστι τῷ] κατὰ τὸν ὄσχεον,
 συγκατέρχονται τινας ὑμένες τῷ δέρματι μέχρι τῶν 10
 ὑποκειμένων μυῶν, οἱ καθήκειν εἰς τοὺς ὄρχεις ὁρῶν-
 ται σαφῶς, ἐν κύκλῳ περιλαμβάνοντες τὸν πόρον, ὃν
 7 ἔνιοι σωλήναιον ὀνομάζουσιν. Οὗτοι οἱ μύες ἐκφύ-
 ονται ἀπὸ τῶν τῆς ἥβης ὀστέων· ἀλλὰ καὶ ὁ [ἐλυτρο-
 ειδῆς] χιτῶν ὡσαύτως ἀπ' αὐτῶν ἐκφύεται· καὶ ἀγγεῖα 15
 δὲ πολλὰ φλεβώδη συγκατέρχονται πρὸς τε τὸν ὄρ-
 χιν καὶ τὴν ἐπιδιδυμίδα, ἐλιπτόμενα πολλαῖς ἑλιξιν,

DE
GENITA-
LIBUS.Eunuchi
quare ste-
riles.

Scrotum.

Musculus
cremaster.Tunica
elytroides,
(vulgo tu-
nica vagi-
nalis.)

4 aut praecipue fit aut omnino. Quamobrem in eunuchis una cum
 testibus extractis extrahuntur simul supergeminales; iique eam ob
 causam venerem quidem interdum incitati exercent, sed inutiliter
 5 et steriliter. Continentur igitur testes cute quadam sacco si-
 mili; haec vulgo *bursa* appellatur, a medicis autem anatomicis
 6 *scrotum*. A cute igitur quae ventri superjacet et scroto connec-
 titur, descendunt membranae quaedam una cum cute usque ad
 musculos subjacentes, qui ad testes tendere plane videntur, me-
 tum, quem nonnulli σωλήναιον (i. e. *canalem*) vocant, cingentes.
 7 Hi muscoli a pubis ossibus oriuntur; itemque ab iis oritur mem-
 brana ἐλυτροειδῆς (sive *vaginalis*,) vocata; et simul ad testem et
 supergeminalem descendunt multa venosa vascula, multis gyris

I. [πρώτως] Sic M., πρώτος E.

4. λαγνεύουσι] Sic M., λεχνεύ-
ουσι E.

5. ἄχρηστόν τε] om. τε M.

8, 9. [κατὰ—τῷ] Sic M., om. E.,
(nisi potius sit collatoris error.)

II. καθήκειν] καθήκοντες M.

14. [ἐλυτροειδῆς] ἐλυστροειδῆς E.,
ἐλυτροειδῆς M. (mendo sc. typogr.)

16. συγκατέρχονται] Sic M.,

συνκατέρχονται E.

17. ἐλιπτόμενα] Sic M., ἐλιγ. E.

DE
GENITA-
LIBUS.Sanguinem
in epididy-
mide exal-
bescere.

ἐν αἷς καταβραχὺ ἐκλύεται ἢ τοῦ αἵματος χροιά. τὸ
[περιεχόμενον] δὲ αἷμα ἐν αὐτοῖς ἐπὶ τὸ λευκότερον
τρέπεται, παρασκευαζόμενον εἰς τὴν τοῦ σπέρματος
γένεσιν.

- 29 Ἡ δὲ ἐν αὐτοῖς τοῦ σπέρματος γένεσις, εἰς ἄκρον 5
ἤκουσα πέψεως, ἀρχὴ δραστικὴ τῆς τοῦ ζώου γενέ-
2 σεως γίνεται. Αὐτὸ γὰρ τὸ σπέρμα τῶν ἀνδρῶν, καὶ
πολὺ καὶ παχὺ καὶ θερμὸν ἀπεργασθὲν, καὶ εἶδους
καὶ ὕλης λόγον ἐπέχει, εἶδους μὲν μᾶλλον, ὕλης δὲ
ἥττον· τὸ δὲ τῆς θηλείας, εἰς ὅσον μὲν τὸ θῆλυ τοῦ 10
ἄρρενος ψυχρότερον, εἰς τοσοῦτον καὶ τὸ κατ' αὐτὰς
σπέρμα οὐ μόνον ψυχρὸν, ἀλλὰ καὶ ὑγρὸν καὶ ὀλίγον
καὶ ἀτελέστερον· ἐπέχει δὲ καὶ αὐτὸ καὶ εἶδους καὶ
ὕλης [λόγον, ὕλης] μᾶλλον [ἥπερ] εἶδους. ὥστε τὸ

Maris se-
men formae
magis quam
materiae,
foeminae
materiae
magis quam
formae ra-
tionem ob-
tinere.

convoluta, in quibus paulatim sanguinis color dissipatur: sanguis
autem qui in vasculis continetur exalbescit, ad seminis generatio-
nem paratus.

- 29 Semen autem quod in ipsis generatur, quum sit summe coc-
2 tum, principium est animalis generationis effectivum. Marium
enim semen, quum sit multum et crassum et calidum factum,
formae et materiae rationem obtinet, hujus quidem minus quam
illius; foemina autem quanto mare frigidior, tanto ejus semen
non modo frigidius, verum etiam humidum et paucum et imper-
fectum; id ipsum quoque formae et materiae rationem obtinet,
hujus autem magis quam illius: adeo ut semen imperfectius in

1. ἐκλύεται] Sic M., ἐκλύσται E.

2. [περιεχόμενον] Sic M., περι-
σχόμενον E.

5. Ἡ δὲ ἐν αὐτοῖς κ. τ. λ.] Cf.
Gal. p. 164.

6. τῆς τοῦ] om. G.

ib. γενέσεως] Sic M., γενήσεως
E., om. G.

7. γίνεται] γέγονεν G. Lin. no-
vem hic om. Theoph.

ib. Αὐτὸ γὰρ κ. τ. λ.] Cf. Gal.
p. 165.

[ib. γὰρ] τε G., constructione
mutata.

ib. τῶν ἀνδρῶν καὶ] om. G.

10. ἥττον] Sic M., ἥττον E.

8. ἀπεργασθὲν] ἀπεργασθῆναι G.

8—14. εἶδους—εἶδους] Alia ap. G.

10, 11. εἰς] Sic M., καὶ εἰς E.

14. ὕλης [λόγον, ὕλης] ὕλης, ὕλης

λόγον E. M.

ib. [ἥπερ] εἴπερ E. M.

ib. ὥστε] ἀλλ', ὡς εἴρηται νῦν
G.

Must. p. 5, 6.

μὲν ἀτελέστερον ἐν τῇ κινήσει θῆλυ, τὸ δὲ τε-
 3 λειότερον ἄρρεν γίνεται. Εἰ μὲν γὰρ καὶ τὸ τοῦ
 ἄρρενος σπέρμα καὶ τὸ τῆς θηλείας δυοῖν ἀρχῶν
 λόγον ἐπέχουσιν, ὑλικῆς τε καὶ δραστικῆς, ἀλλὰ
 πρὸς ζῶον γένεσιν . . . . . καὶ ἀτελέ- 5
 στατα καταμόνας· εἰ μὴ γὰρ ἀμφοτέρα κερασθῶσιν
 πρὸς ἄλληλα, καὶ ἀμφοτέρα ἂν μείνωσιν ἄγονα.
 4 Τοῦτο γὰρ ἡ ἄφατος τοῦ Θεοῦ δημιουργία προ-
 επισταμένη, οὐκ ἄνδρα μόνον ἐδημιούργησεν, οὐδ'
 ἄνδρας δύο, πρὸς τὴν τοῦ γένους διαδοχὴν, οὐδὲ γυ- 10
 ναῖκα μίαν ἢ δύο, [ἀνεπιτήδειος] γὰρ ἡ μίξις· ἀλλ' p. 6
 ἄνδρα καὶ γυναῖκα, ἀμφοτέρα γὰρ πρὸς μίξιν ἐπι-
 5 τήδεια. Διὰ τοῦτο καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς πρὸς τὴν
 τῶν ἀνθρώπων γένεσιν, εἰπὼν, “ Αὐξάνεσθε καὶ
 6 “ πληθύνεσθε, καὶ πληρώσατε τὴν γῆν.” Ἀρχὴν 15

DE
GENITA-
LIBUS.Semen ma-
ris aut foe-
minae soli-
us imper-
fectum.Quare ma-
rem et foe-
minam De-
us creaverit.

3 motu foemina, perfectius vero mas efficiatur. Quamquam enim
 maris et foeminae semen duorum principiorum, materialis scilicet
 et effectivi, rationem obtineant, ad animalis tamen generationem
 utrumque necessarium, et utrumque solum imperfectissimum
 est; nisi enim ambo commisceantur, ambo sterilia restabunt.
 4 Hoc enim quum Dei ineffabilis sapientia praevideret, non ho-
 minem solum fecit ad genus humanum continuandum, neque
 homines duo, neque foeminam unam aut duas, talis enim mistura
 inepta fuisset; sed hominem et foeminam, quum ambo ad com-
 5 mixtionem apta sunt. Quamobrem etiam benedixit illis ut ho-
 mines procrearent, et ait, (*Gen. I. 28. IX. 1.*) “ Crescite et
 6 “ multiplicamini, et replete terram.” Satius igitur est maris

1. θῆλυ] Sic G.M., καὶ pr. E.
 ib. τελειότερον] τελεώτερον G.
 5. γένεσιν] Quaedam hic deesse
 videntur, quae in vers. Lat. e con-
 ject. supplevi.

5, 7. καὶ] om. M.
 7. ἂν] Sic M., ἄνον E.
 ib. μείνωσιν] μείνειεν M.
 8. προεπισταμένη] προσεπιστ. M.
 11. [ἀνεπιτήδειος] Sic M., ἀνε-
 πιτηδία E.

ib. μίξις] Sic M., μήξει E.
 12. μίξιν] Sic M., μήξιν E.
 14. εἰπὼν] om. M.
 ib. Αὐξάνεσθε] Sic E. et LXX.,
 ἐπαυξάνεσθε M.
 15. Ἀρχὴν μὲν οὖν κ. τ. λ.] Cf.
 Gal. p. 168, 69.
 ib. Ἀρχὴν μὲν οὖν] βέλτιον οὖν
 ἀρχὴν μὲν G., quod necessarium
 videtur.

DE
GENITA-
LIBUS.

Primo tem-
pore non
posse dig-
noscere sitne
mas an foe-
mina quod
conceptum
est.

μὲν οὖν ποιητικὴν ὑποτίθεται τὸ τοῦ ἄρρενος σπέρ-
μα, συντελεῖν δὲ [αὐτῷ] πρὸς τὴν τοῦ ζώου γένεσιν
ὑπολαμβάνειν καὶ τὸ τοῦ θήλεως. ἐκ γὰρ τῆς μιᾶς
ἀρχῆς ταύτης [οὐκ] εὐθὺς μὲν ἅμα τῷ καταβληθῆναι
τὸ σπέρμα, καὶ μέχρι πολλοῦ, μάθοις ἂν ἐξ αὐτῶν 5
τῶν [ἀνατομικῶν] ὥς οὕτω [διαπέπλασται] τῶν αἰ-
δοίων οὐδέτερον, οὐδ' ἔστι δῆλον οὔτε εἰ ἄρρεν ἐστὶν
αὐτὸ τὸ κυούμενον, οὔτε εἰ θήλυ χρόνῳ δὲ ὕστερον
φωρᾶται καὶ κατάδηλον γίνεται, τὴν μὲν ἐξ αὐτοῦ
τοῦ σπέρματος [ἔχον,] τὴν δὲ ἐκ τῆς μήτρας ἐπι- 10
σπώμενον.

7 Ὅπως δὲ ἐκάτερον αὐτῶν τὴν μὲν ἐξ ἀρχῆς αὐτῶν

semen effectivum principium supponere, foeminae vero ad ani-
malis generationem existimare ipsi aliquid conferre : ut enim
anatomici ipsi nos docent, ab uno hoc principio statim ut semen
in uterum est coniectum, et certe diutissime post, neutrum pu-
dendorum adhuc formatur, ignorabisque sitne mas an foemina
quod conceptum est ; postea vero tandem deprehenditur fitque
perspicuum ; causam autem partim quidem ex semine habet,
partim autem ab utero trahit.

7 Quo pacto autem ipsarum causarum utramque hanc quidem

1. ποιητικὴν] κινητικὴν G.
2. [αὐτῷ] Sic G. M., αὐτὸ E. ;
τι add. G.
3. ὑπολαμβάνειν καὶ] om. καὶ G.,
ὑπολαμβάνει καὶ M. Duas lin. hic
om. Theoph.
- ib. θήλεως] Sic E. M. et sic p.
234. l. 8 : 236. 6 : 247. 3., θήλεος
G. et sic 222. 4 : 224. 2 : 232. 4.
Vide Lobeck ad Phryn. p. 247.
4. [οὐκ] Sic G., om. E. M.
- ib. εὐθὺς] εὐθὺ G.
5. πολλοῦ] παμπόλλου γε χρό-
νου G.
6. [ἀνατομικῶν] Sic G. M., ἀνα-
τομῶν E.
- ib. [διαπέπλασται] Sic G., δια-

- πεπλᾶσθαι E. M.
9. φωρᾶται] τε add. G.
- ib. γίνεται] τὴν αἰτίαν τοῦ τοιοῦ-
τον γίνεσθαι add. G., quod neces-
sarium videtur.
- ib. τὴν μὲν] αἰτίαν add. M.
- ib. ἐξ αὐτοῦ] Sic G., ἐξ αὐτοῦ E.,
ἐξ om. M.
10. [ἔχον] Sic G., ἔχειν E. M.
- ib. μήτρας] μητρὸς G.
12. Ὅπως δὲ κ. τ. λ.] Cf. Gal.
p. 169.
- ib. ἐξ ἀρχῆς] Sic G., ἐξ ἀρχῆς
E. M.
- ib. ἀρχῆς αὐτῶν] om. αὐτῶν G.,
quod abesse mallet.

Must. p. 6.

εὐθὺς ἔχει, τὴν δὲ ὕστερον λαμβάνει, μαθεῖν ἐστὶ ἐξ
 8 αὐτῆς τῆς ἀνατομῆς. Ἡ γὰρ κοίλη φλέψ, ἵναπερ
 πρῶτον ἐκφυομένη τοῦ ἥπατος ἔτι μετέωρος ἐπὶ τὴν
 ράχιν κατακάμπτεται, τὸν δεξιὸν ἔχει νεφρὸν ἐκ τῶν
 δεξιῶν αὐτῆς μερῶν παρακείμενον, εἴτα ἐφεξῆς ὑπο- 5
 κάτω μικρὸν ἐκ τῶν ἀριστερῶν αὐτῆς μερῶν τὸν
 9 ἀριστερόν. Ἐκφυσις δὲ [ἐξ] αὐτῆς εἰς ἐκάτερον τῶν
 νεφρῶν ἀγγείου μεγίστου φλεβώδους· καὶ μὲν γε καὶ
 τούτων ἐκατέρου κάτωθεν ἐτέρων ἀγγείων ὁράται ζευ-
 γος ὁμοίως μεγάλων, ἐκ τῆς μεγάλης ἀρτηρίας τῆς 10
 ἐπικειμένης τῇ ράχει [φερόμενον], ὁμοίως ταῖς φλεψὶ,
 10 καὶ εἰς τοὺς νεφροὺς [ἐμφυόμενον]. Ἄτε δὲ τοῦ μὲν
 δεξιοῦ νεφροῦ πλησίον κειμένου τῷ ἥπατι, τοῦ δὲ

DE
GENITALIBUS.

“Spermatikas
 dextras, tam
 venas, quam
 arterias, ori-
 ri ex ipso
 venae cavae
 et arteriae
 magnae
 trunco, infra
 emulgentes,

jam inde ab initio habeat, aliam autem post assumat, ex ipsa
 8 anatomia discendum est. Nam vena cava, qua primum adhuc
 e jecore emergens sublimis ad spinam flectitur, dextrum habet
 renem ad dextram sibi adjacentem, tum deinceps paulo infra ad
 9 sinistram sinistram. Producitur autem ex ipsa vas venosum maxi-
 mum in utrumque renem; atque etiam sub utroque horum vaso-
 rum videas alia duo vasa aequae magna, a magna arteria, quae
 spinae incumbit, profecta, non aliter quam venas, et in renes
 10 inseri. Quum autem ren dexter prope jecur sit locatus, sini-

1. ἔχει] ἴσχει G., ἔχειν M.

1, 2. μαθεῖν—ἀνατομῆς] δοκῶ μοι
 δείξειν οὐ λόγοις πιθανοῖς, ἀλλ' ἐναρ-
 γέσιν ἀποδείξεσιν ἐκ τῶν ἀνατομικῶν
 εὕρισκομέναις G. Lin. duas hic
 om. Theoph.2. Ἡ γὰρ κ. τ. λ.] Cf. Gal.
 p. 169.

ib. Ἡ γὰρ] τοι add. G.

ib. ἵναπερ] ἵνα G.

4. κατακάμπτεται] κατακάμπτηται
 M., κάμπτεται G.

5. αὐτῆς] αὐτῆς G.

ib. εἴτα ἐφεξῆς] εἴτ' ἐφεξῆς G.,
 εἴτα ἐφ' ἐξῆς E., εἴτ' ἐφ' ἐξῆς M.

6. μικρὸν] σμικρὸν G.

ib. αὐτῆς] αὐ G.

7. Ἐκφυσις κ. τ. λ.] Cf. Gal.
 p. 169.

ib. [ἐξ] Sic G.M., om. E.

8. ἀγγείου μεγίστου] ἐστὶν pr.
 G., μέγιστου ἀγγείου M.10. ἐκ τῆς μεγάλης] ἐκ μὲν τῆς
 μεγίστης G.11. [φερόμενον] Sic G.M., φε-
 ρόμενος E.

ib. ὁμοίως] δὲ add. G.

12. καὶ εἰς] καὶ om. G.

ib. [ἐμφυόμενον] Sic G.M., ἐμ-
 φυόμενα E.ib. Ἄτε δὲ τοῦ κ. τ. λ.] Cf. Gal.
 p. 169, 70.

DE
GENITALIBUS.

hoc est, circa
regionem
renum: si-
nistras ex
ipsis emul-
gentibus.
Verisimile
autem esse,
immo ne-
cessarium,

ἀριστεροῦ κατωτέρω, τοσοῦτον καὶ ἡ τῶν εἰς αὐτὸν
ἀγγείων ἔκφυσις ὑψηλότερα τῆς [εἰς] τὸν ἀριστερόν
11 ἔστιν. Ἐπεὶ τοίνυν ἐφεξῆς τούτων τὰ γεννητικὰ
μόρια ἔστι, ζεύγος ἀρτηριῶν τε καὶ φλεβῶν φέρεται p. 7
ἐπ' αὐτὰ, οὐκ ἐκ τῶν αὐτῶν τόπων, ἀλλὰ τὰ μὲν εἰς 5
τὴν δεξιὰν κοιλίαν τῆς μήτρας καὶ τὸν [ταύτῃ ὄρχιν]
ιόντα, ἐκ τῶν μεγάλων ἀγγείων ἀφώρμηνται τῶν ἐπὶ
τὴν [ράχιν,] φλέψ μὲν ἀπὸ τῆς κοίλης φλεβὸς, ἀρτη-
ρία δὲ ἀπὸ τῆς μεγάλης ἀρτηρίας· ὅσα δὲ εἰς τὸν ἀρι-
στερόν [ὄρχιν] ἐπὶ τῶν ἀρρένων ἢ τὴν ἀριστερὰν μή- 10
τραν ἐπὶ τῶν γυναικῶν [ἀφικνοῦνται, (δύο δὲ ἔστιν
καὶ ταῦτα, μία μὲν ἀρτηρία, μία δὲ φλέψ,)] οὐκ ἐξ
αὐτῶν τῶν μεγάλων ἀγγείων, ἀλλ' ἐκ τῶν ἐπὶ τοὺς

ster autem inferius, tanto et vasorum, quae in ipsum inseruntur,
11 productio, ea est altior quae in alterum inseritur. Quoniam igitur
post haec partes genitales sitae sint, par arteriarum et venarum
in ipsas fertur, non ex loco eodem, sed vasa ipsas]* ineuntia ita 903
se habent; quae in dextrum viri testem dextramque in muliere
vulvam feruntur, a magnis canalibus spinae adhaerentibus supra
renes oriuntur, vena a cava vena, arteria a grandi arteria; quae
vero ad sinistrum testem in viris sinistramque in mulieribus vul-
vam perveniunt, (bina sunt et haec, una arteria, altera vena,) non item a magnis conceptaculis, sed a ramis in renes subeun-

* Porro va-
sa ipsos &c.
Crass.

1. κατωτέρω] Octo lin. hic om. C.G.
Theoph.
2. [εἰς] Sic G., om. E.M.
ib. ἀριστερόν] ἑτερόν G.
3. Ἐπεὶ τοίνυν κ.τ.λ.] Cf. Gal.
p. 170, 71.
ib. τούτων] Hic G., post μόρια
E.M.
ib. τὰ γεννητικὰ] ἐπὶ pr. G.
ib. ἔστι] om. G.
5. ἐπ' αὐτὰ] om. G.
ib. οὐκ—τόπων] pro his, quin-
que lin. ap. G., sententiae forma
mutata.
ib. εἰς τὴν] εἰς τε τὴν G.
6. κοιλίαν τῆς μήτρας] μήτραν
C.G.
ib. [ταύτῃ] Sic G. et sic inf.
p. 232. l. 2., ταύτης E.M.
ib. [ὄρχιν] Sic G., ὄρχην E.M.
7. ἐκ τῶν] ἐκ om. G.
ib. ἀγγείων] αὐτῶν add. G.
ib. ἀφώρμηνται] ἀφώρμηται G.
ib. τὴν [ράχιν] τὴν ράχην E.M.,
ράχιν G.
10. [ὄρχιν] Sic G.M., ὄρχην E.
ib. ἀριστερὰν] ταύτῃ G.
11, 12. [ἀφικνοῦνται—φλέψ] Sic
C.G., om. E.M.
11. [ἀφικνοῦνται] ἀφικνεῖται G.
12. οὐκ] οὐκέτ' G.

Fabr. p. 903.

- 30 νεφροὺς φερομένων ἀφώρμηνται. Δῆλον οὖν ὡς ἀκάθαρτον καὶ περιττωματικὸν, ὑγρὸν καὶ ὀρρώδες, ὃ τε ἀριστερὸς ὄρχις ἐπὶ τῶν ἀρρένων, ἢ τε ἀριστερὰ κοιλία τῆς μήτρας ταῖς γυναιξὶ δέχονται τὸ αἷμα.
- 2 Καὶ τούτου συμβαίνει [καὶ αὐτοῖς τοῖς δεχομένοις 5 ὀργάνοις] οὐχ ὁμοίως γίνεσθαι τὴν κράσιν· ὡς γὰρ τὸ καθαρὸν αἷμα θερμότερον τοῦ περιττωματικοῦ ἐστίν, οὕτως καὶ τὰ πρὸς αὐτοῦ τρεφόμενα μόρια, θερμότερα ἄρα τὰ δεξιὰ τῶν ἀριστερῶν ἀποτελεῖται.
- 3 [Δέδεικται] δὲ καὶ τοῦτο ὑφ' Ἱπποκράτους, ὅτι τὰ 10 κατ' εὐθὺ κείμενα μόρια πλεόν [ἀλλήλων] ἀπολαύειν

DE
GENITALIBUS.

vasa dextra
ex ipso
trunco hau-
rire sangui-
nem purum
calidum-
que; sini-
stra ex e-
mulgenti-
bus non nisi

- 30 tibus expullulant. Quamobrem jam neminem fugit sinistrum testem in viris, sinistramque vulvam in mulieribus [impurum,] 2 faeculentum, dilutum, serosumque haurire sanguinem. Atque inde recipientes quoque particulas absimili* temperamento esse necesse est; nam sicut purus sanguis faeculento calidior est, ita et eo vescentia membra, dextra scilicet, sinistris calidiora sunt; alia quoque ratione magis calorem participantia, quod ab jecore 3 collocantur. Id enim ab Hippocrate recte saepius inculcatum est, membra e regione posita necessario magis reciproco muneri

* non absi-
mili &c.
Crass.

1. ἀφώρμηνται] ἀφώρμηται G.
ib. Δῆλον οὖν κ. τ. λ.] Cf. Gal.

p. 171.
ib. ἀκάθαρτον] om. C., ἔτι add.
G.

2. περιττωματικὸν] Sic G.M.,
περιττωματικὸν E.

ib. ὑγρὸν] καὶ ὑγρὸν G.M.,
ib. ὀρρώδες] Sic G.M., ὀρῶ-
δες E.

3. ὃ τε] ὅντε M., typogr. fort.
errore.

4. κοιλία τῆς μήτρας] μήτρα C.G.

5. Καὶ τούτου κ. τ. λ.] Cf. Gal.
p. 171.

5, 6. [καὶ—ὀργάνοις] Sic C.G.,
om. E. M.

ib. ὁμοίως] ὁμοίοις G.

7. περιττωματικοῦ] Sic G.M.,
περιττωματικοῦ E.

8. ἐστίν] om. G.

ib. οὕτως] οὕτω G.M.

9. θερμότερα ἄρα τὰ δεξιὰ] τὰ
δεξιὰ θερμότερα G., quod malletm.

ib. ἀποτελεῖται] καίτοι καὶ τῆς
φύσεως ταῦτ' ἐξ ἀρχῆς ἐπλεονέκτει
add. G. Quaedam hic add. C.
quae inf. p. 232. l. 2, 3. leguntur.

10. [Δέδεικται] δὲ κ. τ. λ.] Cf.
Gal. p. 171.

ib. [Δέδεικται] δὲ] Sic M., δέ-
δεικται γὰρ C.G., δέδεκται δὲ E.

ib. τοῦτο ὑφ' Ἱπποκράτους] τοῦθ'
ἡμῖν πολλάκις ὑφ' Ἱπποκράτους ὀρ-
θῶς εἰρημένον G.

ib. ὅτι τὰ] ὡς τὰ G.

11. κατ' εὐθὺ] Sic G.M., κατ-
εὐθὺ E.

ib. [ἀλλήλων] Sic C.G., τῶν ἄλ-
λων E.M.

DE
GENITALIBUS.

serosum
frigidum-
que. Quare,
prout mate-
ria seminis,
ita semen
ipsum." *Casp. Hoffmann.*

4 ἀνάγκη. Μὴ τοίνυν [ἔτι] θαυμάζειν εἰ τῶν μητρῶν
ἢ δεξιὰ κοιλία, καὶ τῶν ὄρχεων ὁ ταύτῃ κείμενος, κατ'
εὐθὺ τοῦ ἥπατος τεταγμένος, θερμότερα τῶν ἀριστε-
5 ρῶν εἰσὶ. Συνεχωρεῖτο δὲ τὸ ἄρρεν τοῦ θήλεος εἶναι
θερμότερον, ἀνάγκη ἄρα τὰ μὲν δεξιὰ μόρια τῶν ἀρ- 5
ρένων εἶναι γεννητικὰ, τὰ δὲ ἀριστερὰ τῶν θήλεων.
6 Οὕτως γοῦν καὶ πρὸς Ἱπποκράτους ἐλέγετο, " Τρά-
" γος ὁπότερον [ἂν φανῇ] ἔξω, ὄρχις δεξιὸς, ἄρρεν·
7 " ἀριστερὸς, θήλυ." Ὅποταν γὰρ [πρῶτον ἐξαίρηται]
τὰ γεννητικὰ μόρια, καὶ [μεταβάλλῃ] πῶς ἐπὶ τὸ 10
τραχύτερον καὶ βαρύτερον ἢ φωνή, (τοῦτο γὰρ τὸ

4 foveri. Inde et mirari desine [si vulvarum cavitas dextra, ac
testium dexter, quod secundum hepatis rectitudinem locatus sit,
5 sinistris sunt calidiora. Necesse est quoque] dexteriores partes
marium, sinisteriores foeminarum esse feraces, quandoquidem mas
6 sit foemina calidior. [Eodem certe pertinet et quod ab Hippo-
crate (*De Morb. Vulgar.* Lib. VI. §. 4. T. III. p. 605.) dictum
est, " Utervis testiculus turgere extrinsecus apparuerit, si dexter,
7 " masculus; sin vero sinister, foemina." Quum enim primum
partes genitales intumescunt, voxque mutatur ac gravior atque

1. Μὴ τοίνυν κ. τ. λ.] Cf. Gal.
p. 171, 72.

ib. [ἔτι] Sic G.M., ἔστι E.

ib. θαυμάζειν] θαυμασῆς G.

1—4. εἰ τῶν—δὲ] om. C.

1. τῶν μητρῶν] τῶν τε μητρῶν G.

2. κοιλία] om. G.

ib. κείμενος] οὐ μόνον τῷ τρέ-
φεσθαι διαφερόντως, ἀλλὰ καὶ τῷ
add. G.

ib. κατ' εὐθὺ] Sic G.M., κατευθὺ E.

3. τοῦ ἥπατος τεταγμένος] τε-
τάχθαι τοῦ ἥπατος G.

ib. θερμότερα τῶν ἀριστερῶν εἰσὶ]
θερμότερος τῶν ἀριστερῶν εἰσὶ M.,
ικανῶς ἔστι τῶν ἀριστερῶν θερμό-
τερος G.

4. Συνεχωρεῖτο κ. τ. λ.] Cf. Gal.
p. 172.

ib. Συνεχωρεῖτο] καὶ μὴν εἴπερ

τοῦτο ἀποδέδεικται pr. G.

ib. δὲ τὸ ἄρρεν τοῦ θήλεος εἶναι]

δ' εἶναι τὸ ἄρρεν τοῦ θήλεος G.

5. ἀνάγκη ἄρα] οὐδὲν ἄλογον ἔτι G.

7. Οὕτως γοῦν κ. τ. λ.] Cf. Gal.

p. 172.

7.—p. 258. l. 10. Οὕτως—ἐκτρώ-
σει] Sic E.M., om. C.

ib. γοῦν καὶ] οὖν κακέϊνα G.

8. ὁπότερον] ὁκότερος H.

ib. [ἂν φανῇ] Sic G.H.M., φανεί E.

ib. ἄρρεν] ἄρσεν H.

ib. ἀριστερὸς] εἰ δὲ εὐώνυμος H.

9. Ὅποταν κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 172.

ib. [πρῶτον ἐξαίρηται] Sic G.,
πρῶτερον ἐξαιρείται E., πρῶτερον
ἐξαίρηται M.

10. [μεταβάλλῃ] Sic G., μετα-
βάλλει E.M.

11. τραχύτερον] τε add. G.

Must. p. 7, 8.

DE
GENITA-
LIBUS.

τραγᾶν [ἐστὶ,]) τότε παραφυλάττειν ὁ Ἱπποκράτης
κελεύει· τὰ γὰρ οἰδισκόμενα πρότερα καὶ πλεονεκ-
τοῦντα κατὰ τὴν αὔξησιν, ἐκεῖνα δὴπουθέν ἐστὶ τὰ p. 8
8 ἰσχυρότερα. Διχῶς δὲ τὸ ἰσχυρότερον καὶ ἀσθενέ-
στερον ἕτερον ἐτέρου μορίου λέγεται, τὸ μὲν φύσει 5
καὶ καθ' ὅλον τὸ γένος, τὸ δὲ ἐν τῇ τοῦ ζώου τοῦ
9 ἀτόμου συμπήξει. Ἄπαντα οὖν τὰ δεξιὰ τῶν ἀρι-
στερῶν ἰσχυρότερα κατὰ πάντα τῶν ζώων ἐστὶ τὰ
γένη· τῷ δὲ τυχόντι ἀτόμῳ δυνατὸν [τὸ] δεξιὸν
10 ἀσθενέστερον γενέσθαι τοῦ λαιοῦ. Κατὰ τὸν αὐτὸν 10
τρόπον καὶ τῶν ὄρχεων ὁ μὲν δεξιὸς ἀπλῶς ἰσχυρό-

Dextras
corporis
partes si-
nistris esse
fortiores.

asperior efficitur, (id enim est *hircire*, τραγᾶν,) tunc Hippocrates
praecipit observare; quae enim prius tument incrementoque sunt
8 majore, eae utique sunt fortiores. Verum pars fortior aut im-
becillior altera bifariam dicitur, uno quidem modo natura ac in
9 toto genere, altero autem in individui animalis compage. Igitur
dextra omnia sinistris in omnibus animalium generibus sunt for-
tiora; fieri tamen potest ut huic vel illi pars dextra sinistra sit
10 imbecillior. Ad eundem sane modum et testium simpliciter

1. [ἐστὶ] Sic G.M., ἐπὶ E.
ib. παραφυλάττειν] Sic M., πα-
ραφυλάττειν E.

2. κελεύει] πότερον τῶν μορίων
ἐστὶν ἰσχυρότερον add. G.

ib. οἰδισκόμενα] ἀνοιδισκόμενα G.

ib. πρότερα] πρότερον G.M.

4. Διχῶς δὲ κ. τ. λ.] Cf. Gal.
p. 172.

ib. Διχῶς δὲ τὸ] διορίσασθαι δὲ
χρὴ κἀνταῦθα, πρὸς τὸ μηδὲν ἐν τῷ
λόγῳ παρακούειν, ὡς διχῶς G.

ib. ἰσχυρότερον] τε add. G.

5. ἕτερον] Sic G., εἰς add. E.M.

ib. μορίου] μόριον G.M.

ib. λέγεται] εἶναι λέγεται G.

ib. φύσει καὶ] ἀπλῶς καὶ φύσει G.

6. καθ' ὅλον] Sic G.M., καθόλον E.

ib. τῇ τοῦ ζώου τοῦ] τῇδὲ τινι
ζώου G.

7. Ἄπαντα οὖν κ. τ. λ.] Cf. Gal.
p. 173.

ib. Ἄπαντα οὖν] καρδία μὲν γὰρ
ἥπατος, καὶ ἀρτηρίαι φλεβῶν, καὶ
νεῦρα σαρκῶν, ἅπαντά τε G.

8. πάντα] πάντων G.

9. τῷ δὲ τυχόντι ἀτόμῳ] Δίῳνι
δ', εἰ τύχῃ, καὶ Θέωνι G.

ib. δυνατὸν] ἤτοι add. G.

ib. [τὸ] δεξιὸν] τὸν δεξιὸν E.M.,
τὸ δεξιὸν ἥμισυ τῆς κεφαλῆς ἢ τὸν
ταύτη τεταγμένον ὀφθαλμὸν G.

10. τοῦ λαιοῦ] θατέρου G.

ib. Κατὰ τὸν αὐτὸν κ. τ. λ.] Cf.
Gal. p. 173.

ib. Κατὰ] δὴ add. G.

11. ὁ μὲν δεξιὸς ἀπλῶς] ἀπλῶς
μὲν ὁ δεξιὸς G.

ib. ἰσχυρότερος] Quatuor lin.
hic om. Theoph.

DE
GENITA-
LIBUS.

τερος· ἀρρωστήματος δέ τινος ἐν τῇ πρώτῃ συμ-
πήξει περὶ τὸν [δεξιὸν ὄρχιν] ἀπαντήσαντος, ὁ ἀρι-
11 στερός ισχυρότερος. Ὅταν οὖν, κατὰ τὸν καλού-
μενον τράγον, ὁ ἀριστερός πρότερος ἐπισημαίνει,
τεκμαίρεσθαι τὸ ζῶον τοῦτο θηλυγόνον ὑπάρχειν· εἰ 5
δὲ ὁ δεξιὸς πρότερος ἐξαίροιτο κατὰ τὸν τράγον,
ἀρρενογόνον ἐκείνο τὸ ζῶον γένοιτ' ἂν, ὅσον ἐφ'
12 [ἐαυτοῦ]. Προϊούσης γὰρ τῆς ἀπὸ τοῦ θήλεως ἀρ-
χῆς, ἐνδέχεται τὸ μὲν θηλυγόνον θερμανθὲν σπέρμα
ὑπὸ τῆς δεξιᾶς μήτρας ἄρρεν [ἀπεργάσασθαι] τὸ 10
κύημα, τὸ δὲ ἀρρενογόνον ὑπὸ τῆς ἀριστερᾶς ἐμ-

quidem dexter est fortior; quum autem in prima compactione
11 affectus aliquis dextro testi acciderit, sinister est fortior. Quum
igitur, in eo affectu quem *hircire* (τράγον) nominant, testis
sinister prior elevatur, colligere possumus id animal foeminas
procreare; si autem dexter prior, dum hirciunt, attollatur, id
12 animal, quantum in ipso est, masculos gignet. Siquidem fieri
aliquando potest, ut, etiamsi initium a foemina sit profectum,
semen, quod alioqui foeminam erat generaturum, a dextra ma-
trice calfactum foetum efficiat masculum; contra, quod masculum
erat geniturum, a sinistra refrigeratum in contrarium transmu-

1. ἀρρωστήματος δέ] δὲ om. G.

2. [δεξιὸν ὄρχιν] Sic G.M., ἀρι-
στερόν ὄρχην E.

ib. ἀπαντήσαντος] ὑπαντήσαντος
G.M.

ib. ὁ ἀριστερός] ἐν τούτοις οὖν
ὁ ἀριστερός G.

3. ισχυρότερος] Undecim lin.
hic om. Theoph.

ib. Ὅταν οὖν κ. τ. λ.] Cf. Gal.
p. 174.

3, 4. Ὅταν—ἐπισημαίνει] ὁ δ'
ὄρχις ὁ δεξιὸς ὅταν ἀσθενέστερος
ἀπεργασθῇ θατέρον, πρότερος ἐπι-
σημαίνει κατὰ τὸν καλούμενον τρά-
γον ὁ ἀριστερός G.

4. πρότερος] Sic G.M., πρῶ-
τερος E.

5. εἰ δέ] Sic M., ὁ εἰδὲ (sic) E.,

ὥσπερ εἰ καὶ κατὰ φύσιν αὐτὸς μέ-
νοι G.

6. ὁ δεξιὸς πρότερος ἐξαίροιτο
κατὰ τὸν τράγον] πρότερον τ' ἂν ἐξ-
αίροιτο κατὰ τὸν τράγον ὁ δεξιὸς G.

ib. πρότερος] Sic G.M., πρῶτ. E.

7. ἐκείνο τὸ ζῶον γένοιτ' ἂν] τ'
ἂν ἐκείνο γίνοιτο τὸ ζῶον G.

8. [ἐαυτοῦ] Sic G.M., ἐαυτό E.
ib. Προϊούσης κ. τ. λ.] Cf. Gal.

p. 174.
ib. γὰρ] δὴ add. G.

ib. θήλεως] θήλεος G.M. Vide
sup. ad p. 228. l. 3.

9. ἐνδέχεται] ποτε add. G.
ib. θερμανθὲν σπέρμα] σπέρμα
θερμανθὲν G.

10. [ἀπεργάσασθαι] Sic G.M.,
ἀπεργασθῆναι E.

Must. p. 8, 9.

13 ψυχρότερον εἰς τοῦναντίον μεταπεσεῖν. Ψυχροτέρου μὲν γὰρ τοῦ σπέρματος ὑπάρχοντος ἀτρέμα, [ἐπιπλέον δὲ] θερμανθέντος ὑπὸ τῆς μήτρας, οὐδὲν θαυμαστόν ἐξ ἐκείνης [αὐτῷ] προστεθῆναι τὸ λεῖπον· εἰ δὲ ἐπιπλέον εἴη κατεψυγμένον τὸ σπέρμα, εἴτα εἰς 5 παρηβώντος ζώου μήτραν ἐμπίεσαι δεξιάν, οὐδὲν ὑπ' αὐτῆς ὠφεληθείη. [Τῷ] τοίνυν διττὴν μὲν ἀρχὴν εἶναι τῆς τῶν ἀρρένων γενέσεως, ἐν μὲν τοῖς θήλεσι τὴν δεξιάν μήτραν, ἐν δὲ τοῖς ἄρρεσιν τὸν δεξιὸν [ὄρχιν, ἰσχυροτέραν] δὲ ὡς τὰ πολλὰ γίνεσθαι τὴν μήτραν 10 ἐξομοιοῦν ἑαυτῇ τὸ κυούμενον, ὡς ἂν καὶ χρόνῳ πλείονι πλησιάζουσιν, εὐλόγως [ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ] τὰ μὲν ἄρρενα τῶν ἐμβρύων ἐν τῇ δεξιᾷ μήτρᾳ, τὰ δὲ p. 9 θήλεα κατὰ τὴν ἀριστερὰν εὐρίσκεται.

DE
GENITA-
LIBUS.Quare foe-
tus mascu-
lus in dex-
tra, foemi-
ninus in si-
nistra parte
plerumque
invenitur.

13 tetur. Quandoquidem, si semen sit paulo frigidius, a matrice vero plurimum sit calfactum, nil miri est ab hac, quod illi deest, adjici; sin vero semen sit plurimum refrigeratum, deinde in aetate declinantis animalis in dextram matricem inciderit, haud-
14 quaquam ab ipsa juvabitur. Quum igitur duplex sit masculorum generationis principium, in foeminis quidem dextra matrix, in masculis vero dexter testis, matrix autem ut plurimum valentior sit ad foetum sibi assimilandum, ut quae diutius cum eo versatur: consentaneum est foetum masculum in dextra, foemininum vero in sinistra parte plerumque inveniri.

1. Ψυχροτέρου κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 174, 75.

ib. Ψυχροτέρου μὲν γὰρ] ἀτρέμα μὲν γὰρ ψυχροτέρου G.

2. ἀτρέμα] hic om. G.

ib. [ἐπιπλέον δὲ] Sic G., δὲ ἐπὶ πλέον E.M.

ib. [ἐπιπλέον] ἐπὶ πλέον G.M.

3. θερμανθέντος ὑπὸ] θερμῆς G.

ib. θαυμαστόν] θαυμαστόν E.

4. [αὐτῷ] Sic G.M., αὐτὸ E.

5. ἐπιπλέον] Sic E.G., ἐπὶ πλέον M.

ib. τὸ σπέρμα] om. G.

6. παρηβώντος] Sic G.M., παρ-

ήβοντος E.

7. [Τῷ] τοίνυν κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 175.

ib. [Τῷ] Sic G., τὸ E.M.

ib. διττὴν] διττὴν E.

ib. διττὴν μὲν] μὲν om. M.

8. τοῖς θήλεσι] Sic E.M., ταῖς θήλεσι G.

9. ἄρρεσιν] ἄρρεσι G.M.

ib. [ὄρχιν, ἰσχυροτέραν] Sic G. M., ὄρχιν ἰσχυροτέρον E.

12. [ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ] ἐπὶ τὸ πολὺ ὡς M.

13. τῇ δεξιᾷ μήτρᾳ] ταύτῃ G.

DE
GENITA-
LIBUS.

Quare mas
aut foemina
generetur.

- 31 Οὕτως οὖν φησι καὶ Ἱπποκράτης, “Ὅτε μὲν ισχυ-
“ ρότερόν ἐστι τὸ μεθιέμενον ἀπὸ τῆς γυναικὸς σπέρμα,
“ ὅτε δὲ καὶ ἀσθενέστερον· καὶ τὸ τοῦ ἀνδρὸς ὡσαύτως.
2 “ Καὶ ἔστι καὶ τῷ ἀνδρὶ καὶ τὸ θῆλυ σπέρμα καὶ τὸ
“ ἄρρεν, καὶ τῇ γυναικὶ ὁμοίως· ισχυρότερον δέ ἐστι 5
“ τὸ ἄρρεν τοῦ θήλεως, καὶ ἀνάγκη ἵνα ὑπὸ ισχυρο-
3 “ τέρου σπέρματος γένηται. Εἰ μὲν ἀπ’ ἀμφοτέρων
“ ισχυρότερον ἔλθῃ, ἄρρεν γίνεται· εἰ δὲ ἀσθενές,
4 “ θῆλυ. Ὅπότερον δ’ ἂν ἐπικρατήσῃ κατὰ τὸ πλή-
“ θος, ἐκείνο γίνεται. ἂν γὰρ πολλῷ πλείον ᾖ τὸ 10
“ ἀσθενές σπέρμα τοῦ ισχυροῦ, κρατεῖται τὸ ισχυ-

- 31 Ad hunc modum scribit etiam Hippocrates, (*De Genit.* T. I. p. 377
-79.) “Quod a muliere emissum est semen quandoque quidem ro-
“ bustius est, quandoque vero imbecillius; similiter quoque quod a
2 “ viro emissum est se habet. Et in viro tum muliebri tum mascu-
“ lum semen inest, eodemque modo in muliere se habet; masculum
“ vero foemineo robustius est, generationem igitur a robustiore
3 “ fieri necesse est. Si quod ab utroque semen prodit robustius
4 “ fuerit, mas generatur; si debile, foemina. Utrumlibet vero
“ copia superarit, illud ipsum generat: si enim debilius semen
“ multo majore copia valentius superet, evincitur quod valentius

1. ‘Ὅτε μὲν κ. τ. λ.] Cf. Hipp. p. 377.
p. 377.
2. σπέρμα] om. H.I.
ib. ὅτε δὲ καὶ] καὶ om. H.I.M.
3. καὶ τὸ] ἀπὸ add. H.I.
4. Καὶ ἔστι κ. τ. λ.] Cf. Hipp. p. 377.
ib. τῷ ἀνδρὶ] ἐν τῷ ἀνδρὶ H.I.
ib. καὶ τὸ θῆλυ] καὶ om. H.I.M.
5, 6. ἄρρεν] ἄρσεν H.I.
5. τῇ γυναικὶ] ἐν τῇ γυναικὶ H.I.
6. θήλεως] θήλεος H.I.M. Vide
sup. ad p. 228. l. 3.
ib. καὶ ἀνάγκη ἵνα] ἀνάγ. οὖν H.I.
ib. ισχυροτέρου] Sic H. I. M.,
ισχυροτέρου E.
7. γένηται] γίνεσθαι H. I., et
add. ἔχει δὲ καὶ τόδε οὕτω.
ib. Εἰ μὲν κ. τ. λ.] Cf. Hipp. p. 377.
ib. Εἰ μὲν] ἦν μὲν H.I.
8. ισχυρότερον] τὸ σπέρμα ισχυ-
ρότερον H.I.
ib. ἄρρεν γίνεται] ἄρσεν γίνεται
τὸ τικτόμενον H.I.
ib. εἰ δὲ] ἦν δὲ H.I.
9. Ὅπότερον κ. τ. λ.] Cf. Hipp. p. 377.
ib. Ὅπότερον] ὁκότερον H.I.
ib. ἐπικρατήσῃ] Sic M., ἐπικρα-
στήσῃ E., κρατήσῃ H.I.
ib. τὸ πλήθος] τὸ om. H.I.
10. ἐκείνο] καὶ add. H.I.
ib. ἂν γὰρ] ἦν γὰρ H.I.
ib. πλείον ᾖ] πλέον H.I.
11. ισχυροῦ] ισχυροτέρου H.I.
ib. κρατεῖται] κρατέεται H.I.
ib. ισχυρότερον] ισχυρόν H.I.

Must. p. 9.

DE
GENITA-
LIBUS.

“ρότερον, καὶ μυχθὲν τῷ ἀσθενεῖ εἰς θῆλυ περιη-
 “νέχθη· ἂν δὲ πλείον ἢ τὸ ἰσχυρὸν τοῦ ἀσθενοῦς,
 “κρατηθήσεται τὸ ἀσθενὲς καὶ εἰς ἄρρεν [περιε-
 5 “νεχθήσεται]. Πολλαὶ μὲν γυναῖκες ἤδη ἐθῆλυ-
 “τόκησαν παρὰ ἀνδράσιν ἐτέροις, παρὰ δὲ ἐτέροις 5
 “[ἐλθοῦσαι] ἐκουροτόκησαν· καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοὶ
 “ἐκεῖνοι παρ’ οἷς ἐθῆλυτόκουν αἱ γυναῖκες, ἐτέρων
 “γυναικῶν εἰς μίξιν ἀφικόμενοι ἄρρενα γόνον ἐποί-
 “ησαν, καὶ οἷς ἄρρεν ὁ γόνος ἐγένετο, [εἰς] ἐτέρας
 6 “γυναῖκας μυχθέντες θῆλυν γόνον ἐποίησαν. [Οὕτως] 10
 “ὁ λόγος ἐρεῖ καὶ τὸν ἄνδρα καὶ τὴν γυναῖκα ἔχειν
 “καὶ [θῆλυν] γόνον καὶ ἄρρενα. παρὰ μὲν γὰρ οἷς

Virum et
foeminam
masculum
et foemine-
um semen
habere.

“est, et debili permixtum ad foeminam transfertur; quod si
 “validum debili copiosius fuerit, superatur debile et ad marem
 5 “redigitur. Pleraeque mulieres suis viris foeminas jam pe-
 “perere, quae cum aliis congressae ex iis filios susceperunt; et
 “viri illi ipsi quibus mulieres foeminas peperere, cum aliis muli-
 “eribus congressi masculam prolem genuerunt, et quibus mas-
 “culus foetus suscipiebatur, cum aliis mulieribus congressi foe-
 6 “minas genuerunt. Eoque modo haec ratio demonstrat tam
 “virum quam foeminam et foemineum et masculum semen con-
 “tinere: siquidem quae foeminas suscipiebant, in iis quod erat

1. εἰς θῆλυν] ἐς θῆλυν H.I.
 ib. περιενέχθη] Sic H.I.M., περι-
 ἠνάχθη E.
 2. ἂν δὲ πλείον ἢ] ἢν δὲ πλέον ἔη H.I.
 ib. ἀσθενοῦς] ἀσθενέος H.I.
 3. κρατηθήσεται] κρατηθήσται E.,
 κρατηθῇ τε H.I.
 ib. καὶ εἰς ἄρρεν] ἐς ἄρρεν H.I.
 ib. [περιενεχθήσεται] Sic M.,
 παρανεχθήσται E., περιενέχθη H.I.
 Septem lin. hic om. Theoph.
 4. Πολλαὶ μὲν κ. τ. λ.] Cf. Hipp.
 p. 378.
 ib. Πολλαὶ μὲν] πολλαὶ γὰρ H.I.
 5. ἐτέροις] ἰδίοις H.I.
 ib. ἐτέροις] ἀνδράσιν add. H.I.
 6. [ἐλθοῦσαι] Sic H.I.M., ἔλ-
 θόντες E.

ib. αὐτοὶ ἐκεῖνοι] οἱ αὐτοὶ κείνοι
 H. I.
 7. παρ’ οἷς] παρ’ οἷσιν H.I.
 ib. ἐθῆλυτόκουν] ἐθῆλυτόκεον H.I.
 8. εἰς μίξιν ἀφικόμενοι ἄρρενα]
 ἐς μίξιν ἀπερχόμενοι ἄρρενα H.I.
 9. οἷς ἄρρεν ὁ] οἷσιν ἄρρεν H.I.
 ib. ἐγένετο] Sic E.H.I., ἐγέν. M.
 ib. [εἰς] Sic I.H.M., om. E.
 10. Οὕτως ὁ κ. τ. λ.] Cf. Hipp.
 p. 378.
 ib. [Οὕτως] Sic H.I.M., οὕτως E.,
 ut inf. p. 269. l. 9.
 11. ἐρεῖ] ἐρέει H.I.
 12. [θῆλυν] Sic H.I.M., θῆλυ E.
 ib. ἄρρενα] ἄρρενα H.I.
 ib. γὰρ οἷς] τοῖσιν H., γὰρ τοῖ-
 σιν I.

DE
GENITA-
LIBUS.

Neque vi-
rum neque
foeminam
validum
aut debile
semen sem-
per emit-
tere.

“ ἐθελυτόκουν, ἐκρατείτο τὸ ἰσχυρὸν, πλείονος γινο-
“ μένου τοῦ ἀσθενοῦς, καὶ ἐγένετο θήλεα· παρὰ δὲ
“ οἷς ἐκουροτόκουν, ἐκράτει τὸ ἰσχυρὸν, καὶ ἐγέ-
7 “ νετο ἄρρενα. Χωρεῖ δὲ οὐκ ἀπὸ τοῦ ἀνδρὸς ἰσχυ-
“ ρὸν οὐδὲ ἀσθενὲς αἰεὶ, ἀλλ’ ἄλλοτε [ἀλλοῖον]· καὶ 5
“ ἐπὶ τῆς γυναικὸς οὕτως ἔχει ὥστε μὴ θαυμάζειν
“ τὰς αὐτὰς γυναῖκας καὶ τοὺς αὐτοὺς ἄνδρας, καὶ
8 “ ἄρρενα καὶ θήλεα ποιεῖν. Ἐχει δὲ καὶ ἐν τοῖς κτή-
“ νεσιν οὕτω, καὶ ἐν αὐτῇ τῇ γονῇ· ἔρχεται καὶ τοῦ
“ ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικὸς ἀπὸ παντὸς τοῦ σώματος, p. 10

“ validius a debilioris copia superabatur, et foemellae genera-
“ bantur; quae vero mares suscipiebant, in iis quod erat vali-
7 “ dius superabat, et mares gignebantur. Neque vero semper ab
“ eodem viro semen validum neque semper debile procedit, sed
“ alias aliud; et in muliere ad eundem modum se habet; ut pro-
“ inde minus mirum videatur easdem mulieres eosdemque viros
8 “ et masculam et foemineam prolem gignere. Eadem vero in
“ brutis et in semine ipso est ratio; prodit autem et viro et

1. ἐθελυτόκουν] ἐθελυτόκεον
H. I.

ib. ἐκρατείτο] ἐκρατέετο H. I.

ib. ἰσχυρὸν] ἰσχυρότερον H. I.

ib. πλείονος γινομένου] πλέονος
γενομένου H. I.

2. ἀσθενοῦς] ἀσθενέος H. I.

ib. ἐγένετο] ἐγίνετο H. I.

3. οἷς ἐκουροτοκοῦν] τοῖσιν ἐκου-
ροτοκέον H. I.

ib. ἐκράτει τὸ ἰσχυρὸν] ἐκρατέετο
τὸ ἀσθενέστερον H., ἐκρατέετο τὸ
ἰσχυρὸν I., ἐκρατείτο τὸ ἀσθενὲς
M.

ib. ἐγένετο ἄρρενα] ἐγίνετο ἄρ-
ρενα H. I.

4. Χωρεῖ δὲ κ. τ. λ.] Cf. Hipp.
p. 378, 79.

ib. Χωρεῖ] χωρέει H. I.

ib. οὐκ] αἰεὶ τοῦτο add. H. I.

ib. ἀνδρὸς] αὐτέου ἀνδρὸς H. I.

ib. ἰσχυρὸν] ἰσχυρὴ H. I.

5. οὐδὲ ἀσθενὲς αἰεὶ] ἀλλ’ οὐδὲ
ἀσθενὲς ἐς αἰεὶ H. I.

ib. ἄλλοτε [ἀλλοῖον] Sic cum M.
legend., nisi ἰσχυρὴ, ἀσθενὲς et
ἀλλοίη malis cum H. I.; ἄλλο τε
ἀλλ’ οἷη E.

ib. καὶ ἐπὶ τῆς] ἐπὶ om. H. I.

6. ὥστε μὴ] ὥς μὴ H. I.

7. αὐτοῦς] om. I.

ib. καὶ ἄρρενα] γόνον καὶ ἄρρενα
H. I.

8. θήλεα ποιεῖν] θήλυν ποιεῖν
H. I.

ib. Ἐχει δὲ καὶ κ. τ. λ.] Cf. Hipp.
p. 379.

ib. ἐν τοῖς] τοῖσι H. I.

ib. κτήνεσιν] Sic H. I. M., κτήν
ἐστιν E.

9. οὕτω] οὕτως H. I. et add. τὰ
περὶ γονῆς θήλεος καὶ ἄρρενος [ἄρ-
ρενος I.]

ib. αὐτῇ] σφὶ add. H. I.

ib. ἔρχεται] ἐξέρχεται H. I. M.

ib. τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικὸς]
τῆς γυναικὸς καὶ τοῦ ἀνδρὸς H. I.

Must. p. 10.

“καὶ ἀπὸ τῶν ἀσθενῶν ἀσθενῆς, καὶ ἀπὸ τῶν ἰσχυ-
 9 “ρῶν ἰσχυρά.” Διὰ τοῦτο καὶ κατὰ γένος πολλὰ
 νοσήματα [παρακολουθεῖ,] καθάπερ ποδαλγία, καὶ
 παραφροσύνη, καὶ ἱερὰ νόσος, καθὼς φησιν Ἱππο-
 κράτης, “Εἰ γὰρ ἐκ χολώδους πατρὸς χολώδης 5
 “[υἱὸς], καὶ ἐκ σπληνώδους σπληνώδης, καὶ ἐκ
 “φλεγματώδους φλεγματώδης, τί κωλύει, ὅτῳ κα-
 “τείχεται νοσήματι [πατὴρ ἢ μήτηρ,] τοῦτο καὶ τοῖς
 10 “ἐγγόνοις γίνεσθαι;” Διὰ τοῦτο καὶ διδυμοτοκία
 κατὰ γενεὰν γίνεται. πάντα γὰρ ἐν τῷ αἵματι, τὸ δὲ 10
 αἷμα ἔρχεται ἀπὸ τῶν τοῦ σώματος φλεβῶν εἰς τοὺς
 ὄρχεις καὶ εἰς τὴν ἐπιδιδυμίδα· ὡσαύτως καὶ τὸ
 πνεῦμα ἀπὸ τῶν τοῦ σώματος ἀρτηριῶν εἰς τοὺς αὐ-
 τοὺς τόπους· ὥστε πάντα ὅσα ἐστὶν ἐν τῷ πατρὶ καὶ

DE
GENITA-
LIBUS.Quare mor-
bi quidam
haereditarii
sint.

“mulieri ab universo corpore, et ab imbecilibus imbecillum, et a
 9 “validis validum.” Quocirca multi morbi sunt haereditarii,
 quales sunt podalgia, amentia, et morbus sacer, sicut ait Hippo-
 crates, (*De Morbo Sacro*, T. I. p. 594.) “Si enim ex bilioso
 “patre biliosus filius, et ex lienoso lienosus, et ex pituitoso pitui-
 “tosus, quid vetat ut quocunque morbo parentes detineantur, eo
 10 “quoque et posterii corripiantur?” Unde etiam fit ut gemelli
 nascantur: omnia enim in sanguine sunt, sanguis autem a cor-
 poris venis ad testes venit et supergeminalem; itemque aër a
 corporis arteriis ad eosdem locos; adeo ut quaecunque in patre et

1. ἀσθενῶν] ἀσθενέων H.I.
 ib. ἀσθενῆς] Sic E.H.I., ἀσθε-
 νῆ M.

2. ἰσχυρά] ἰσχυρή H.I.

3. [παρακολουθεῖ] Sic M., παρα-
 κολουθῇ E.

4. ἱερὰ νόσος, καθὼς] Sic M., ἱε-
 ρὰν ὁ σοσκαθῶς E.

5. ἐκ] ἐκ τοῦ φλεγματώδους φλε-
 γματώδης καὶ ἐκ H.

ib. χολώδους πατρὸς] χολώδους
 H.

6. [υἱὸς] Sic M., υἱὸς E., γίνε-

ται H., et add. καὶ ἐκ φθινώδους
 φθινώδης.

ib. σπληνώδους] σπληνώδους H.
 ib. καὶ ἐκ φλεγματώδους φλεγμα-
 τώδης] hic om. H.

7, 8. ὅτῳ—μήτηρ] Sic M., ὅτῳ
 κατείχεται νοσήματι πηρῷ ἢ ὄν μῆτρω
 E., ὅτῳ πατὴρ καὶ μήτηρ εἶχετο τοῦ-
 τῷ τῷ νοσήματι (sc. *Morbo Sacro*) H.

8, 9. τοῦτο—γίνεσθαι] τοῦτῳ καὶ
 τῶν ἐγγόνων ἔχεσθαι τινά H.

9. ἐγγόνοις] Sic M., ἀγγόνοις E.

12. ὡσαύτως] Sic M., ὡσαύτως E.

DE
GENITA-
LIBUS.

τῇ μητρὶ, ταῦτα καὶ ἐν τῷ ἐμβρύῳ [ἐστὶ] δυνάμει·
ὥστε δῆλον ὅτι καὶ νεῦρα, καὶ ἀρτηρίαι, καὶ φλέβες,
καὶ ὀστά, καὶ τὰ λοιπὰ πάντα τοῦ ζώου μόρια.

- 32 Ἐπεὶ οὖν ἐν τῷ αἵματι πάντα, τὸ δὲ αἷμα, ἐρχόμε-
νον ἀπὸ παντὸς τοῦ σώματος πρὸς τοὺς ὄρχεις, λευ- 5
καίνεται ἐν τῇ ἐπιδιδυμίδι καὶ ἐν τοῖς κισσοειδέσι πα-
ραστάταις· ὅσα ἐστὶν ἐν τῷ αἵματι, ταῦτα πάντα καὶ
ἐν τῷ σπέρματι, τῆς γὰρ αὐτῆς οὐσίας ἀμφότερα, εἰ
2 καὶ τῇ χροίᾳ διαλλάττουσιν. Ὡστε, ἐπειδὴ τὸ σπέρμα
ἀπὸ τοῦ αἵματος, τὸ δὲ αἷμα ἐκ παντὸς τοῦ ζώου, τὸ 10
δὲ ζῶον ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος συνέστηκεν· τὸ αἷμα
ἄρα ἐμψυχόν ἐστιν, [οὐδ'] ἐν ἀψύχῳ σώματι περιέ-
χεται, οὐδὲ ἀπὸ ἀψύχου σώματος κατέρχεται πρὸς
τοὺς διδύμους. εἰ γὰρ ἐν ἀψύχῳ σώματι περιέχεται
τὸ αἷμα, καὶ ἐν ἀψύχοις μορίοις ἀποτελεῖται σπέρμα, 15
οὐδὲν ἂν διέφερον οἱ νεκροὶ τῶν ζώντων, ὅπερ ἐστὶν
3 ἀδύνατον. Οὐκ ἄρα ἐν ἀψύχῳ σώματι τὸ αἷμα, οὐδ'

Sanguini et
semini ean-
dem esse
substanti-
am, licet
color sit
diversus.

matre sunt, eadem quoque in foetu potestate existant; videlicet nervi, arteriae, venae, ossa, caeteraeque omnes animalis partes.

- 32 Quum igitur omnia in sanguine sint, sanguis autem a toto cor-
pore ad testes veniat, et in supergeminali et in varicosis assessorib-
us exalbescat; omnia, quaecunque in sanguine sunt, eadem quo-
que in semine reperiuntur, eadem enim est ambobus substantia, li-
2 cet color sit diversus. Quum igitur semen e sanguine, sanguis autem
e toto corpore procedat, et ex anima et corpore constet animal;
sanguis animatus est, neque in corpore inanimato continetur, neque
e corpore inanimato ad testes descendit: si enim in corpore in-
animato sanguis contineretur, et in partibus inanimis perficeretur
semen, nihil inter mortuos et vivos interesset, quod fieri nequit.
3 Non igitur in corpore inanimato continetur sanguis, neque in cor-

1. [ἐστὶ] Sic M., ἐπὶ E.
9. διαλλάττουσιν] Sic M., δια-
λάττουσιν E.
11. συνέστηκεν] συνέστηκεν M.
12. ἐστὶν] Sic M., ἐστι E.

ib. [οὐδ'] οὐκ E.M.
14. περιέχεται] Ἀν περιείχετο?
15. ἀποτελεῖται] Ἀν ἀπετέλειτο?
16. διέφερον] Sic M., δι' ἔφερον E.
17. σώματι] Ἀν add. περιέχεται?

Must. p. 10, 11.

ἐν ἀψύχοις σώμασι λευκαίνεται ἡ γονή, ἀλλ' ἐξέρ- p. 11
χεται ἐξ ἐμψύχων ἐμψυχος, καὶ μίσγεται ὁμοῦ τῆς
φύσεως τῆς γυναικὸς, καὶ ἀθροίζεται καὶ παχύνεται
4 [θερμαινομένη.] “Ἐπειτα πνεῦμα ἴσχει,” καθὼς
φησιν Ἱπποκράτης, “ὁπότεν δὲ πλησθῇ, τὸ πνεῦμα 5
“ὁδὸν αὐτὸ ἐαυτῷ ποιεῖ κατὰ μέσον τῆς γονῆς.
5 “Ὅταν δὲ ὁδὸς γένηται τῷ πνεύματι ἔξω θερμῷ
“ὄντι, αὐθις ἕτερον ψυχρὸν εἰσπνέει εἰς αὐτὸ ἀπὸ
“τῆς μητρὸς, καὶ τοῦτο ποιεῖ διὰ παντὸς τοῦ χρόνου.
6 “Τρέφεται οὖν [τὸ] θερμὸν ὑπὸ τοῦ μετρίως ψυ- 10
“χροῦ· καὶ ἀπὸ τῆς μητρὸς πνεύσεως πνοὴν ἔχει καὶ

DE
GENITA-
LIBUS.Semina
utriusque
sexus mis-
ceri,accedere
a matre
spiritum,

poribus inanimis exalbescit semen, sed ex animatis procedit ani-
matum ipsum, et cum muliebri miscetur, et condensatur et calore
4 incrassescit. “Deinde spiritum concipit,” ut ait Hippocrates,
(*De Nat. Pueri*, T. I. p. 383.) “et cum plena fuerit, spiritus
5 “viam ipse sibi facit per mediam genituram. Ubi vero via facta
“spiritus ille calidus foras eruperit, alium rursus frigidum a
6 “matre ad se attrahit, idque toto tempore perseverat. Igitur
“calidum frigido moderato nutritur; et a matre spirante spira-

2. καὶ μίσγεται κ. τ. λ.] Cf. Hipp. p. 382, 83.

ib. καὶ μίσγεται] ἦν ἡ γονὴ μείνη ἀπ' ἀμφοῖν ἐν τῇσι μήτρῃσι τῆς γυναικὸς, πρῶτον μὲν μίσγεται H.I.

ib. τῆς φύσεως τῆς γυναικὸς] Loc. fort. corrupt.; ἄτε τῆς γυναικὸς οὐκ ἀτρεμεούσης H.I.

3. παχύνεται] Sic H.I.M., πε- χύνεται E.

4. [θερμαινομένη] Sic H.I., μὲν δ' μένει E.M.

ib. Ἐπειτα κ. τ. λ.] Cf. Hipp. p. 383.

ib. ἴσχει] ἄτε ἐν θερμῷ ἐοῦσα, ἔπειτα τῆς μητρὸς πνεύσεως add. H.I.

5. ὁπότεν δὲ πλησθῇ τὸ πνεῦμα] ἔπειτα δὲ τοῦ πνεύματος ὅταν πλη- σθῇ H.I.

6. αὐτὸ ἐαυτῷ ποιεῖ] οἱ αὐτὸ ἐωυ-

τῷ ἔξω ποιεῖ καὶ H.I.

ib. γονῆς] τὸ πνεῦμα ἔξεισιν add. H.I.

7. Ὅταν δὲ κ. τ. λ.] Cf. Hipp. p. 383.

8. ὄντι] ἔοντι H.I.

ib. εἰσπνέει] εἰσπνέει H.I.M.

ib. εἰς αὐτὸ] om. H.I., εἰς ἐς αὐτὸ M., errore fort. typogr.

9. ποιεῖ] ποιεῖ H.I.

ib. χρόνου] Lin. quatuordecim hic om. Theoph.

10. Τρέφεται κ. τ. λ.] Cf. Hipp. p. 384, 85.

ib. Τρέφεται—ψυχροῦ] πᾶν γὰρ τὸ θερμὸν τῷ ψυχρῷ τρέφεται H.I. Lin. tredecim hic om. Theoph.

ib. [τὸ] Sic H.I.M., τῷ E.

11. καὶ ἀπὸ] ἅμα δὲ καὶ ἀπὸ H.I.

ib. ἔχει] ἴσχει H.I.

DE
GENITA-
LIBUS.

obduci
membrana,
uti panis,
quum ca-
lescit et in-
flatur.

Quomodo
foetus
membranae
formentur.

- 7 “ ἡ γονή. Θερμὴ δέ ἐστιν ἡ γονὴ ἐν θερμῷ σώματι
“ οὔσα, εἴτα ὑμενοῦται [φυσωμένη] περιίσταται γὰρ
“ ἀμφ’ αὐτὴν τὸ ἔξωθεν, συνεχὲς γενόμενον, ἅτε
“ γλίσχρον, ὥσπερ ἐπ’ ἄρτῳ [ὀπτωμένῳ] λεπτὸν
8 “ [ὑφίσταται] ἐπιπολῆς ὑμενώδες. Θερμαινόμενος 5
“ γὰρ καὶ φυσώμενος ὁ ἄρτος αἴρεται· ἡ δ’ ἂν [φυσ-
“ σᾶται, ἐκείνη τὸ ὑμενώδες] γίνεται· τῇ δὲ γονῇ
“ θερμαινομένη καὶ φυσωμένη, περὶ αὐτὴν ὑμὴν ἔξ-
“ ωθεν περιτείνεται, κατὰ δὲ τὸ μέσον τῆς γονῆς τῷ
“ πνεύματι δίοδος καὶ ἔσω καὶ ἔξω γίνεται διὰ τοῦ 10
9 “ ὑμένος. Ὅποταν δὲ ὁ χρόνος ἐγγένηται αὐτῇ,
“ ἕτεροι ὑμένες εἴσω τοῦ πρώτου ὑμένος λεπτοὶ
7 “ tionem habet genitura. Quae cum loco sit calido, calida est,
“ et, spiritu distenta, membrana obducitur; ei enim exteriorē
“ parte quiddam obtenditur, quod, cum viscidum sit, undique sibi
“ cohaeret, et non secus ac in pane tosto tenue quippiam ad
8 “ instar membranae in superficie extat. Panis enim incalescens
“ et inflatus attollitur; qua vero parte inflatur, isthinc quod
“ membranam refert, exoritur; at vero ubi genitura tota in-
“ caluit et flatu intumuit, ei interiorē parte membrana circum-
“ ducitur, per quam ad mediam genituram intro et foras spiritui
9 “ transitus fit. Succedente autem tempore, rursus aliae multae

1. γονή] ὁκόταν γὰρ ἡ μήτηρ ψυ-
χρὸν ἐλκύσῃ ἐς ἐωτὴν ὑπὸ τοῦ ἀέ-
ρος ἐπαυρίσκεται ἡ γονή add. H.I.

ib. Θερμὴ κ.τ.λ.] Cf. Hipp. p. 385.

ib. ἡ γονή] ἅτε δὲ H.I.

ib. σώματι οὔσα] ἐοῦσα H.I., et
add. καὶ τότε δὲ πνεῦμα ἴσχει καὶ
ἀφίησι.

2. εἴτα] καὶ ἡ γονή H.I.

ib. [φυσωμένη] Sic H.I.M., φυ-
σουμένη E.

ib. περιίσταται] περιτέταται H.I.

3. γενόμενον] γινόμενον H.I.

4. γλίσχρον] ἐὸν add. H.I.

ib. [ὀπτωμένῳ] Sic H.I., ὀπτο-
μένῳ E.M.

5. [ὑφίσταται] Sic M., ὑφίσται
E., ἐξίσταται H.I.

ib. ὑμενώδες] ὑμενώγες E., ὑμε-
νώδες (errore typogr.) M., ὑμενο-
ειδές H.I.

ib. Θερμαινόμενος κ.τ.λ.] Cf.
Hipp. p. 385.

6. ὁ ἄρτος] Sic E.I.M., om. H.

6, 7. [φυσᾶται—ὑμενώδες] φύσει
τε ἐκινεῖτο ὑμένες δὲ E., φυσᾶται
κείνη τὸ ὑμενώδες H.I.M.

8. φυσωμένη] πάσῃ add. H.I.,
et περὶ αὐτὴν om.

9. περιτείνεται] περιγίνεται H.I.

10. ἔσω καὶ ἔξω] ἔξω καὶ ἔσω H.I.

ib. γίνεται] Sic H.I.M., γίνετε E.

11. Ὅποταν κ.τ.λ.] Cf. Hipp.
p. 387, 88.

ib. Ὅποταν δὲ ὁ] ὁκόταν δὲ H.I.

ib. αὐτῇ] αὐτῇ E., αὐτῆς H.I.M.

Must. p. 11, 12.

“ περιτείνονται πολλοὶ, τρόπῳ τοιούτῳ ὥς καὶ ὁ πρῶ-
 “ τος ὑμῆν ἐγένετο· τεταμένοι δέ εἰσιν καὶ οὗτοι ἐκ
 “ τοῦ ὀμφαλοῦ, καὶ εἰς ἀλλήλους διαδέσμους ἔχουσιν.

10 “ Ὅποταν δὲ ἤδη τοῦτο γένηται, κατιόντος τοῦ αἵ-
 “ ματος ἀπὸ τῆς μητρὸς καὶ πηγνυμένου, σὰρξ γί- 5
 “ νεται· κατὰ δὲ τὸ μέσον τῆς σαρκὸς ὀμφαλὸς ἀπέ-
 “ χει, δι’ οὗ πνέει, καὶ τὴν αἴσθησιν καὶ αὔξησιν
 “ ἔχει.”

DE
GENITA-
LIBUS.Quomodo
caro gignitur.

33 [Εἰπῶμεν] οὖν ἐν τῇ διαπλάσει ποῖα μόρια πρῶτως
 κατεσκευάσθησαν. ὥσπερ γὰρ οἰκίας θεμέλιον, καὶ 10
 νεὼ κρηπίδα, καὶ πλοίου τρόπιν, οἱ τούτων δημιουργοὶ
 πρῶτα πηξάμενοι, μετὰ ταῦτα ἀσφαλῶς [ἀνιστᾶσι]
 τὰ δημιουργήματα· τὸν αὐτὸν τρόπον ἢ τοῦ Θεοῦ p. 12
 ἄφατος δημιουργικὴ σοφία ἐν τοῖς ζώοις πρῶτον μὲν

Quae cor-
poris partes
primo for-
mentur ;

“ tenues membranae, eo modo quo prima, intra primam proten-
 “ duntur ; eaeque ex umbilico dependentes, mutuis inter se vin-
 10 “ culis connexae sunt. Quod cum extiterit, ex delapso et con-
 “ creto materno sanguine caro gignitur ; ex cujus medio umbi-
 “ licus extat, per quem spiritum et incrementum recipit.”

33 Dicamus igitur quae partes primo in formatione fabricatae
 sint : quemadmodum enim, quum architecti primum domus et
 aedis fundamentum, et navis carinam compegerunt, postea tuto
 sua aedificia extruunt ; ad eundem modum in animalibus Con-
 ditoris Dei ineffabilis sapientia primo jecur, deinde cerebrum, et

1. περιτείνονται πολλοὶ] περιτείνονται καὶ πολλοὶ M., καὶ πολλοὶ περιτείνονται H.I.

ib. ὥς] οἷον H.I.

2. εἰσιν] εἰσι H.I.M.

ib. ἐκ τοῦ ὀμφαλοῦ] ἀπὸ τοῦ ὀμφαλοῦ H.I.

4. Ὅποταν κ.τ.λ.] Cf. Hipp. p. 388.

ib. Ὅποταν] ὁκόταν H.I.

6. τὸ μέσον] om. τὸ H.I.

ib. ὀμφαλὸς] ὁ ὀμφαλὸς H.I.

7. αἴσθησιν καὶ] om. H.I., add. τὴν M.

8. ἔχει] ἴσχει H.I.

9. [Εἰπῶμεν] Sic Ad. et Sc.,

ἔστι μὲν E., ἔτι μὲν M.

ib. πρῶτως] πρῶτα M.

10. ὥσπερ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 241.

ib. ὥσπερ γὰρ] εὐλογον οὖν ὥσπερ G.

11. νεὼ] Sic E.G., ναοῦ M.

12. μετὰ] Sic G., καὶ μετὰ E.M.

ib. ἀσφαλῶς] ἐπ’ αὐτοῖς add. G.

ib. [ἀνιστᾶσι] Sic G.M., ἀνίστησι E.

13. τρόπον] ἐν τοῖς ζώοις hic add. G. et inf. om.

ib. Θεοῦ] Sic M., θύα E.

14. δημιουργικὴ σοφία] δημιουργία καὶ σοφία M.

DE
GENITA-
LIBUS.

quae prox-
ime se-
quantur.

ἦπαρ, εἴτα ἐγκέφαλον καὶ καρδίαν ἐθεμελίωσεν, διότι
φλεβῶν μὲν ἀρχὴ τὸ ἦπαρ, ἀρτηριῶν δὲ ἡ καρδία,
νευρῶν δὲ ὁ ἐγκέφαλος· ἀπὸ γὰρ τῶν τριῶν μορίων
τούτων ἀσφαλῶς [πεπηγότων] ἕκαστα τὰ γένη τῶν
ἀγγείων εἰς ἅπαν ἀπετείνεται τὸ σῶμα, καὶ μάλιστα
τὰς φλέβας ὥς ἂν δι' αὐτῶν τρέφεσθαι πάντα τοῦ
ζώου τὰ μόρια. Εἴτα ἡ σὰρξ αὐξανομένη διαρθροῦ-
ται, καὶ τὰ ὀστά σκληρύνεται ὑπὸ τῆς θερμῆς, καὶ
[διοζοῦται] ὥς [δένδρον]· καὶ ἡ κεφαλὴ ἀφεστηκυῖα
γίνεται ἀπὸ τῶν ὠμῶν, καὶ οἱ βραχίονες καὶ οἱ πήχεις
ἀπὸ τῶν [πλευρῶν,] καὶ τὰ σκέλη διίστανται ἀπ'
ἀλλήλων, καὶ τὰ νεῦρα εἰλίσσεται περὶ τὰς φύσεις

cor creavit, quod jecur quidem venarum est principium, cor arte-
riarum, cerebrum nervorum; nam ex his tribus partibus tuto ac
valide jam compactis singula vasorum genera in totum corpus
protenduntur, et praeceptae venae ut omnes animalis partes per
eas nutriantur. Tum vero caro dum increscit, discernitur, calo-
reque ossa durescant, ac sane ad instar arboris in ramos etiam
dividuntur; ipsumque caput ab humeris distans exoritur, brachia
et cubiti a lateribus, crura inter se separantur, ligamenta ad

1. διότι φλεβῶν κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 241, 42.

2. ἦπαρ] ἦπαρ ἐστὶ G.

3. ἀπὸ γὰρ τῶν τριῶν μορίων τούτων] ἀπὸ τῆς ἰδίας ἀρχῆς G. sententiae forma mutata.

4. ἀσφαλῶς] ἀσφαλῶς ἦδη G.

ib. [πεπηγότων] Sic M., πεπηγῶν E., πεπηγνίας G.

ib. ἕκαστα τὰ γένη τῶν] ἕκαστα τὰ γένη ὡς E., ἕκαστον γένος τῶν G., ἕκαστα τῶ (sic) γενητῶν M.

5. ἀγγείων] ἀγγείων φύσασαν G. ib. ἀπετείνεται] ἀποτείνεται M., ἀποτείνειν G.

6. τὰς φλέβας] αἱ φλέβες M.

7. Εἴτα ἡ σὰρξ κ.τ.λ.] Cf. Hipp. p. 390, 91.

ib. Εἴτα ἡ] ἡ δὲ H.I.

ib. αὐξανομένη] αὐξομένη H.I.

ib. διαρθροῦται] ὑπὸ τοῦ πνεύμα-

τος ἀρθροῦται H.I. Quinque lin. hic om. Theoph.

8. ὀστά] ὀστέα H.I.

ib. θερμῆς] πηγνύμενα add. H.I.

ib. καὶ [διοζοῦται] καὶ δὴ καὶ διοζοῦται H.I.

9. [διοζοῦται] ὥς [δένδρον] Sic H.I.M., διαζωοῦται ὥς δένδρῳ E., add. H.I. καὶ ἀρθροῦται ἔτι ἁμεινον καὶ τὰ εἶσω τοῦ σώματος καὶ τὰ ἔξω.

ib. καὶ ἡ] καὶ ἡ τε H.I.

ib. ἀφεστηκυῖα γίνεται] γίνεται ἀφεστηκυῖα H.I.

10. πήχεις] πήχες H.I.

11. [πλευρῶν] πλευρέων H.I., μηρῶν E.M.

ib. σκέλη διίστανται] σκέλεα διίσταται H.I.

12. εἰλίσσεται] ἐπαῖσσεται H.I.

ib. περὶ τὰς φύσεις] ἀμφὶ τὰς φύσεως H.I.

Must. p. 12.

τῶν ἄρθρων, καὶ ἡ ῥίς καὶ τὰ ὦτα ἀφίστανται ἐν
ταῖς σαρκὶ καὶ διατέτρηνται, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ ἐμπίμ-
πλανται ὑγροῦ καθαροῦ, καὶ τὸ αἰδοῖον δῆλον γίνεται
3 ὁπότερόν ἐστι. Καὶ δὴ καὶ τοῖς ἄνω τὴν πνοὴν ποι-
εῖται, τῷ τε στόματι καὶ τῇ ῥινί· καὶ ἡ τε κοιλία 5
φυσᾶται, καὶ τὰ ἔντερα καταφυσῶνται καὶ τὰ ἄνωθεν
ἐπιλαμβάνει τὴν διὰ τοῦ ὀμφαλοῦ πνοὴν καὶ ἀμαλ-
δύνει, καὶ ἐς τὸν κύσσαρον ὁδὸς γίνεται ἀπὸ τῆς κοι-
λίας καὶ τῶν ἐντέρων ἔξω, καὶ εἰς τὴν [κύστιν] ὁδὸς
4 ἔξω γίνεται. Τούτων δὲ διαρθροῦνται ὑπὸ τῆς πνοῆς 10
ἕκαστα· φυσώμενα γὰρ πάντα διύστανται κατὰ συγ-
5 γένειαν. Καὶ γίνεται ἤδη παιδίον, τὸ μὲν ἄρρεν ἐν

articulos prosiliunt, nasus et aures in carne eminent et perfo-
rantur, oculi humore puro implentur, et pudendum quodnam sit
3 manifestum fit. At sane superioribus etiam partibus, ore nempe
et naribus, spiritum trahit; et venter spiritu inflatur, eoque in-
flata intestina ex superioribus per umbilicum insuper spiritum
accipiunt et absumunt, et a ventre ac intestinis in podicem,
4 similiterque in vesicam, via foras patet. Atque horum sin-
gula vi spiritus distinguuntur; spiritu namque distenta omnia
5 pro generis affinitate distant. Jam vero primam concretio-

1. ἄρθρων] καὶ αὐτοστομοῦται
add. H.I.

ib. ὦτα ἀφίστανται] οὔατα ἀφί-
σταται H., οὔατα ἀφίστανται I.

2. ταῖς] τῇσι H.I.

ib. διατέτρηνται] τετρήνεται H.I.

ib. ἐμπίμπλανται] Sic H.I.M.,
ἐμπίμπλанта E.

4. ὁπότερον] ὁκότερον H.I.

ib. ἐστι] καὶ τὰ σπλάγχνα διαρ-
θροῦνται add. H.I.

ib. Καὶ δὴ καὶ κ. τ. λ.] Cf. Hipp.

p. 391.

ib. τοῖς] τοῖσιν H.I.

ib. ποιεῖται] ποιεέται H.I.

6. καταφυσῶνται καὶ τὰ] καταφυ-
σῶνται καὶ τὸ M., καταφυσώμενα
κατὰ τὸ H.I.

8. κύσσαρον] Sic H.M., κύσα-
ρον E.I.

ib. κοιλίας] κοιλίης H.I.

9. εἰς] ἐς H.I.

ib. [κύστιν] Sic H.M., κύστην E.I.

10. γίνεται] om. H.I.

ib. Τούτων κ. τ. λ.] Cf. Hipp.

p. 391.

ib. Τούτων] Sic H.I.M., τούτω E.

11. πάντα διύστανται] διύσταται
ξύμπαντα H.I.

ib. συγγένειαν] Decem lin. hic
om. Theoph.

12. Καὶ γίνεται κ.τ.λ.] Cf. Hipp.

p. 392.

ib. γίνεται] γέγονεν H.I.

ib. παιδίον] καὶ εἰς (ἐς I.) τοῦτο
ἀφικνέεται add. H.I.

12—p. 246, 1. τὸ μὲν ἄρρεν κ.τ.λ.,
τὸ δὲ θῆλυ κ.τ.λ.] haec sententiae
membra transp. H.I.

ib. ἄρρεν] ἄρσεν H.I.

DE
GENITA-
LIBUS.

Intra quot
dies forme-
tur mas,

DE
GENITA-
LIBUS.
et foemina.

τριάκοντα [ἡμέραις] τὸ μακρότατον, [τὸ δὲ θῆλυ ἐν
τεσσαράκοντα δύο ἡμέραις τὸ μακρότατον.] τὸ γὰρ
θῆλυ τοῦ ἄρρενος καὶ ἀσθενέστερον καὶ ὑγρότερον.
6 Ὅταν δὲ [διαρθρωθῇ] τὸ πιότατον τοῦ αἵματος, τῷ
χρόνῳ [διοζοῦται] αὐθις τὰ ἄκρα τῶν ὀστέων, ὥσπερ 5
δένδρου· καὶ διίστανται ἀπ' ἀλλήλων [οἱ] δάκτυλοι
τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν, ἐπὶ δὲ τῶν ἄκρων οἱ P. 13
ὄνυχες φύονται, ἅμα δὲ τοῖς ὄνυξι καὶ αἱ τρίχες ἐν
7 τῇ κεφαλῇ ρίζοῦνται. Ὅταν δὲ τὰ ἄκρα τοῦ σώματος
[ὀζωθῇ,] καὶ οἱ ὄνυχες καὶ αἱ τρίχες ρίζωθῶσι, τότε 10

nem, mas quidem triginta diebus, quod est longissimum, accipit,
foemina vero duobus et quadraginta diebus, quod longissimum;
6 quia foemina mare imbecillior et humidior est. Quum autem
quicquid in sanguine pinguissimum est in membra distinctum
fuerit, temporis successu extrema ossa in ramos diducuntur,
quemadmodum arboris; et manuum et pedum digiti inter se dis-
sident, eorumque partibus extremis ungues adnascuntur, quin
7 etiam una cum unguibus pili in capite radican- tur. Postea
autem quam summae corporis pueri partes ramos foras emis- erint,

1. τριάκοντα] τριήκοντα H.I.
ib. [ἡμέραις] Sic M., ἡμέρι E.,
ἡμέρησι H.I.

1, 2. [τὸ δὲ—μακρότατον] Sic H.
I.M., om. E., nisi lapsus sit col-
lator.

1. θῆλυ] Sic M., τὴν πρώτην
πῆξιν add. H.I.

2. δύο ἡμέραις] Sic M., ἡμέρησι
καὶ δύο H., ἡμέρας καὶ δύο I.

ib. τὸ γὰρ θῆλυ κ.τ.λ.] Cf. Hipp.
p. 396.

2, 3. τὸ γὰρ—ὑγρότερον] ὅτι ἡ
γονὴ ἀσθενεστέρα ἐστὶ καὶ ὑγρο-
τέρη τῆς θηλείης ἢ τοῦ ἄρρενος
H.I.

4. Ὅταν δὲ κ.τ.λ.] Cf. Hipp.
p. 397, 98.

ib. Ὅταν δὲ] Ὁκόταν δὲ H.I.

ib. [διαρθρωθῇ] Sic H.I., διαρ-
θρώση E.M. Sententiam mutavit
et auxit H.

ib. τὸ πιότατον τοῦ αἵματος] Sic

E., τὸ πιότατον τοῦ αἵματος M.,
τοῦ αἱμάλωπος τὸ πιότατον H.I.

ib. τῷ χρόνῳ] καὶ χρόνῳ H.I.

5. [διοζοῦται] Sic H.I.M., δια-
ζωοῦτα E.

ib. ὀστέων] ὀστέων H.I.M.

6. δένδρου] δένδρεον τὰ ἀκρότατα
ὑστατα ὀζοῦται H.I.

ib. καὶ] οὕτω καὶ τοῦ παιδίου H.I.

ib. [οἱ] Sic H.I.M., om. E.

7. ἐπὶ δὲ] ἐπὶ δ' αὐτῶν H.I.

8. φύονται] Tredecim lin. hic
om. Theoph.

ib. τοῖς] τοῖσιν H.I.

9. Ὅταν δὲ κ.τ.λ.] Cf. Hipp.
p. 400, 401.

ib. Ὅταν δὲ] ὅταν δὲ δὴ H.I.

ib. σώματος] σώματος τοῦ παι-
δίου H.I.

10. [ὀζωθῇ] Sic H.I.M., ζωοθῇ
E., ἔξω add. H.I.

ib. ρίζωθῶσι] ἐρριζώθησαν H.I.

ib. τότε δὲ] τότε δὲ I.

Must. p. 13.

δὴ καὶ κινεῖται· καὶ ὁ χρόνος εἰς τοῦτο γίνεται, το
 μὲν ἄρρεν τρεῖς μῆνες, τὸ δὲ θῆλυ τέσσαρες, ἐπειδὴ
 τὸ ἄρρεν τοῦ θήλεως καὶ σκληρότερον καὶ ἰσχυρό-
 8 τερον. Ὄταν δὲ κινηθῇ τὸ ἔμβρυον, τότε καὶ τὸ
 γάλα ἐπισημαίνει τῇ μητρί· τότε γὰρ καὶ οἱ μαστοὶ 5
 αἴρονται. ταῖς δὲ πυκνοσάρκοις τῶν γυναικῶν τὸ
 9 γάλα ὕστερον ἐπισημαίνει. Τὸ δὲ παιδίον ἐν τῇ
 μήτρᾳ ὄν, τὰς χεῖρας ἔχει πρὸς ταῖς γένυσι, καὶ τὴν
 κεφαλὴν πλησίον τοῖν ποδοῖν· οὐκ ἔστιν δὲ ἀκρί-
 βεια κρίναι, οὐδ' ἂν ἴδῃς ἐν τῇ μήτρᾳ τὸ παιδίον, 10

DE
GENITA-
LIBUS.Intra quot
menses mo-
veat mas, et
foemina.Quomodo
in utero
foetus ja-
ceat.

unguesque ac capilli radices egerint, tunc sane etiam movetur;
 ad idque masculo trium mensium tempus conceditur, foemel-
 lae vero quatuor, quod mas foemella sit durior et robustior.
 8 Cum autem foetus movetur, tunc sane lac de se significationem
 matri exhibet; mammae enim tunc attolluntur: et mulieribus
 quidem, quae denso sunt corporis habitu, tardior est lactis signi-
 9 ficatio. At vero puer, ubi in utero existit, manibus ad genas
 adhaeret, caputque pedibus proximum habet; neque certo digno-
 scere queas, etiamsi puerum in utero videas, utrum caput de-

1. κινεῖται] Sic M., κικεῖται E.,
 κινέεται H.I.

ib. εἰς τοῦτο] ἐς τοῦτο H.I.

ib. τὸ μὲν ἄρρεν] Sic E., τῷ μὲν
 ἄρρενι M., τῷ μὲν ἄρσενι H.I.

2. τὸ δὲ θῆλυ] Sic E., τῷ δὲ θή-
 λει M., τῇ δὲ θηλείῃ H., τῇ δὲ θη-
 λείᾳ I.

ib. τέσσαρες] Duas lin. hic om.
 Theoph.

2, 3. ἐπειδὴ—ἰσχυρότερον] κινέ-
 εται δὲ πρῶτον τὸ ἄρσεν ὅτι ἔστιν
 ἰσχυρότερον τοῦ θήλεος H.I.

3. θήλεως] θήλεος H.I.M. Vide
 sup. ad p. 228. l. 3.

4. Ὄταν δὲ κ. τ. λ.] Cf. Hipp.
 p. 401.

ib. Ὄταν] ὁκόταν H.I.

ib. ἔμβρυον] Sic H.I.M., ἔμ-
 βριον E.

ib. καὶ τὸ γάλα ἐπισημαίνει] δὴ
 ἐπισημαίνει καὶ τὸ γάλα H.I.

5. τότε γὰρ καὶ οἱ μαστοὶ] οἱ γὰρ
 μαστοὶ H.I.

6. αἴρονται] καὶ αἱ θηλαὶ ὀργῶσι,
 τὸ δὲ γάλα οὐ χωρέει add. H.I.

ib. ταῖς δὲ] τῇσι δὲ H.I.

ib. πυκνοσάρκοις] Sic M., ποικ-
 νοσάρκοις E., πυκνοσάρκοισι H.I.

ib. τὸ γάλα ὕστερον] ὕστερον τὸ
 γάλα H.I.

7. ἐπισημαίνει] καὶ ἔρχεται τῇσι
 δὲ ἀραιοςάρκοισι πρόσθεν add. H.I.

ib. Τὸ δὲ παιδίον κ. τ. λ.] Cf.
 Hipp. p. 414, 15.

ib. τῇ μήτρᾳ] τῇσι μήτρησι H.I.

8. ὄν, τὰς χεῖρας] ὄν, τῶ χεῖρε
 H.I.

ib. ταῖς] τοῖσι H.I.

ib. γένυσι] Sic H.I.M., γέννυσι E.

9. οὐκ ἔστιν δὲ] οὐκ ἔστι δὲ M.,
 καὶ οὐκ ἔστιν H.

ib. ἀκρίβεια] ἀτρεκείῃ H.I.

10. τῇ μήτρᾳ] τῇσι μήτρησι H.I.

DE
GENITA-
LIBUS.Quomodo
membranae
rumpantur,
et prodeat
foetus.

πότερον τὴν κεφαλὴν κάτω ἔχει ἢ ἄνω. ἐκ δὲ τοῦ
ὀμφαλοῦ τεταμένοι εἰσὶν ὑμένες οἱ περιέχοντες αὐτό.

10 Ὅταν δὲ τῇ γυναικὶ ὁ χρόνος τοῦ τόκου παραγίνεται,
συμβαίνει τῷ παιδί, κινουμένῳ καὶ σκαρίζοντι ποσὶ
καὶ χερσὶ, ῥῆξαί τινα τῶν ὑμένων· ῥαγέντος δὲ ἤδη 5
ένος, οἱ ἄλλοι ἀσθενεστέραν δύναμιν ἔχουσιν· καὶ
ῥήγνυνται πρῶτον οἱ [ἐκείνου] ἐχόμενοι, ἔπειτα δὲ ὁ
11 ὕστατος. Ὅταν δὲ ῥαγῶσιν οἱ ὑμένες, τότε λύεται
τοῦ δεσμοῦ τὸ ἔμβρυον καὶ χωρεῖ ἔξω κλονηθέν.

34 Ἐπεὶ οὖν ἐκ πατρῷου σπέρματος καὶ μητρῷου τὸ 10
ἔμβρυον ἀποτελεῖται, ἀπεδείχθη δὲ ὅσα ἐν τοῖς το-
κεῦσιν ἐστὶν, ταῦτα καὶ ἐν τῷ τέκνῳ· ὅθεν [ἀπὸ] τοῦ

orsum an sursum vergat: verum ex umbilico membranae, quae
10 eum continent, protenduntur. Quando vere mulieri tempus partus
instat, tum, se movente puero et pedibus ac manibus se jactante,
membranam quandam internam abrumpi contingit; qua rupta,
caeterae imbecilliores fiunt; primumque rumpuntur quae illam
11 contingunt, deinde postrema. Ruptis autem membranis, tum
foetus vinculo exolvitur et agitatus foras prodit.

34 Cum igitur ex patris semine et matris perficiatur foetus, et prius
dictum sit (c. 31. §. 10.) quaecunque in parentibus sunt, eadem esse

1. κάτω ἔχει ἢ ἄνω] ἄνω ἔχει ἢ
κάτω H.I.

2. ὑμένες οἱ περιέχοντες] οἱ ὑμέ-
νες ἀντέχοντες H.I.

3. Ὅταν δὲ κ. τ. λ.] Cf. Hipp.
p. 416.

ib. Ὅταν] ὁκόταν H.I.

ib. ὁ χρόνος τοῦ τόκου] ὁ τόκος
H.I.

ib. παραγίνεται] παραγίνεται M.,
παραγένηται H.I.

4. τῷ παιδί] τῷ παιδίῳ M., τότε
τῷ παιδίῳ H.I.

ib. κινουμένῳ] κινεομένῳ H.I.

ib. σκαρίζοντι ποσὶ καὶ χερσὶ]
ἀσκαρίζοντι χερσὶ τε καὶ ποσὶ H.I.

5. ῥῆξαι] Sic H.I.M., ῥῆξαι E.

ib. ὑμένων] ὑμένων τῶν ἐνδον H.I.

6. οἱ ἄλλοι] καὶ οἱ ἄλλοι H.I.

ib. ἀσθενεστέραν] ἀκιδνοτέραν

H. I.

ib. ἔχουσιν] ἔχουσι H.I.M.

7. ῥήγνυνται] ῥήγνυνται M. errore
fort. typogr.

ib. οἱ [ἐκείνου] Sic M., μὲν οἱ
κείνου H.I., οἱ ἐκεῖ τε E.

ib. ἔπειτα δὲ] δὲ om. H.I.

8. Ὅταν δὲ κ. τ. λ.] Cf. Hipp.
p. 416.

ib. Ὅταν] ὁκόταν H.I.

9. τοῦ δεσμοῦ] ἀπὸ τοῦ δεσμοῦ
H. I.

ib. χωρεῖ] Sic M., χωρεῖ E., χω-
ρεῖ H. I.

12. ἐστὶν] ἐστὶ M.

ib. ὅθεν [ἀπὸ] κ. τ. λ.] Cf. Hipp.
p. 379.

ib. ὅθεν] ὁκόθεν H.I.

ib. [ἀπὸ] Sic H. I. et sic inf.
p. 249. l. 3., ἂν E.M.

Must. p. 13, 14.

σώματος τοῦ ἀνδρὸς πλέον ἔλθῃ εἰς τὴν γονὴν,
 [ἐκεῖνο] τοῦ σώματος κάλλιον ἔοικεν τῷ πατρί· ὅθεν
 δὲ πλέον ἔλθῃ ἀπὸ τῆς γυναικὸς, [ἐκεῖνο] τοῦ σώ-
 2 ματος κάλλιον ἔοικεν τῇ μητρί. Ἔστιν δὲ [οὐκ
 ἀνυστὸν] πάντα τῇ μητρὶ εἰκέναι, τῷ δὲ πατρὶ 5
 [μηδὲν, ἢ] τὸ ἐναντίον, τοῦτ' ἐστὶ μηδ' ἐτέρῳ εἰκέναι
 οὐδέν· ἀλλ' ἀμφοτέροις ἀνάγκη τίς ἐστιν εἰκέναι p. 14
 τινὶ, εἴπερ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν σωμάτων τὸ σπέρμα
 [χωρεῖ] εἰς τὸ τέκνον· ὁπότερον δ' ἂν πλείον ξυμβά-
 ληται καὶ ἀπὸ πλείονων [χωρίων τοῦ σώματος εἰς 10
 3 τὸ τέκνον,] ἐκείνῳ τὰ πλείονα ἔοικεν. Καὶ ἔστιν ὅτε

DE
GENITA-
LIBUS.Quare foe-
tus patri
aut matri
magis sit
similis.

in puero; cui plus ex viri corpore ad genituram accesserit, illa cor-
 poris pars patri magis erit similis; cui vero plus ex muliere prodi-
 2 erit, illa corporis pars matrem magis referet. Neque vero fieri pot-
 est ut per omnia matri similis sit, patrem nihil referat, aut contra,
 neque alterum referat; verum utriusque aliqua in re similem esse
 necesse est, siquidem ex utrisque semen ad procreandum foetum
 provenit; quisquis autem plus et ex pluribus corporis partibus
 3 ad foetum contulerit, illi pluribus in rebus similis erit. Ac inter-

1. εἰς τὴν] ἐς τὴν H.I.
 ib. γονὴν] ἢ τῆς γυναικὸς add. H.I.
2. [ἐκεῖνο] τοῦ σώματος] ἐκείνου
 τοῦ σώματος E.M., τὸ τέκνον κείνο
 H. I.
 ib. ἔοικεν] ἔοικε H.I.
 ib. ὅθεν] ὁκόθεν H.I.
3. [ἐκεῖνο] τοῦ σώματος] ἐκείνου
 τοῦ σώματος E., τοῦ σώματος κείνο
 τὸ τέκνον
 H., κείνο τοῦ σώματος (sic I.), τοῦ
 σώματος ἐκείνου M.
4. ἔοικεν] ἔοικε M.
 ib. Ἔστιν κ.τ.λ.] Cf. Hipp. p. 379.
 ib. Ἔστιν] ἔστι H.I.M.
- ib. [οὐκ ἀνυστὸν] Sic H.M., οὐ
 κανοιστὸν E., οὐκ ἀνιστὸν I.
5. τῷ δὲ πατρὶ] ἐν δὲ τῷ πατρὶ I.
6. [μηδὲν, ἢ] Sic H.I.M., μηδὲ E.
 ib. τοῦτ' ἐστὶ] τοῦτου H.I.
 ib. μηδ' ἐτέρῳ] Sic E.H.I., μη-
 δετέρῳ M.

7. οὐδέν] μηδὲν H.I.
 ib. ἀμφοτέροις] ἀμφοτέροισιν H.I.
8. ἐξ] ἀπ' H.I.
9. [χωρεῖ] Sic M., χωρῇ E., χω-
 ρεῖ H.I.
 ib. εἰς τὸ τέκνον] ἐς τὸ τέκνον H.
 I., τὸ τέκνον om. M.
- ib. ὁπότερον] ὁκότερος H.I., ὁπό-
 τερος M.
- ib. πλείον] πλέον H.I.
- ib. ξυμβάλληται] Sic E.H.I.,
 ξυμβάλληται M., ἐς τὸ εἰκέναι add.
 H. I.
- 10, 11. [χωρίων—τέκνον] χωρίον
 εἰς τὸ τέκνον τοῦ σώματος E., χω-
 ρίων τοῦ σώματος H.I., χωρίων εἰς
 τὸ εἰκέναι τοῦ σώματος M.
11. ἐκείνῳ] κείνῳ H.I.
 ib. ἔοικεν] ἔοικε H.I., ἔοικε τὸ
 τέκνον M.
- ib. Καὶ ἔστιν κ. τ. λ.] Cf. Hipp.
 p. 379, 80.

DE
GENITA-
LIBUS.

Quare ex
parentibus
robustis
foetus im-
becillus
gignatur.

θυγάτηρ γενομένη, τὰ πλείονα ἔοικεν κάλλιον τῷ
πατρὶ ἢ τῇ μητρί· καὶ κοῦρος γενόμενος, ἔστιν ὅτε
κάλλιον ἔοικεν [τῇ μητρὶ ἢ τῷ πατρὶ.]

- 4 [Γράφεται] δὲ ἐν τῷ Ἱπποκράτει καὶ τόδε· “Ἔστιν
“ ὅτε τὰ τέκνα λεπτὰ καὶ ἀσθενῇ γίνονται, πατρὸς 5
“ καὶ μητρὸς παχέων τε καὶ ἰσχυρῶν ὄντων· καὶ ἂν
“ μὲν πολλῶν παιδίων ἤδη γενομένων τοιοῦτον γένη-
“ ται, δῆλον ὅτι ἐν τῇ μήτρᾳ ἐνόσησεν τὸ ἔμβρυον
“ ἀπὸ τῆς μητρὸς, ἢ τῆς τροφῆς αὐτοῦ ἔξω παρεκπε-
“ σούσης, τῶν μητρῶν χανουσῶν μᾶλλον, καὶ διὰ 10
5 “ τοῦτο ἀσθενὲς ἐγένετο. Νοσεῖ δὲ τῶν ζώων ἕκαστον
“ κατὰ τὴν ἰσχὺν αὐτοῦ· ἂν δὲ πάντα τὰ παιδία

dum contingit ut edita filia majore ex parte patrem melius quam matrem referat; et editus filius nonnunquam matris magis quam patris similis existit.

- 4 Hoc quoque apud Hippocratem scriptum reperitur, (*De Genit.*
T. I. p. 380.;) “ Interdum tenues et imbecilli foetus ex paren-
“ tibus crassis et robustis gignuntur; quod si multis jam editis
“ ejusmodi liberis accidat, foetum in utero a matre aegrotasse
“ perspicuum est, vel aliquid ejus incrementi foras prodiiisse,
5 “ utero nimium dehiscente, proindeque debilem existere. Ani-
“ mantium autem quodcunque pro virium suarum ratione aegro-

1. ἔοικεν] ἔοικε H.I.M.
2. κοῦρος γενόμενος] Sic E.H.I.,
γενόμενος κοῦρος M.
3. ἔοικεν] ἔοικε H.I.M.
ib. [τῇ μητρὶ ἢ τῷ πατρὶ] Sic
H.I., τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρὶ E.M.
Lin. tres hic om. Theoph.
4. [Γράφεται] γράφει E.M.
ib. “Ἔστιν ὅτε κ. τ. λ.] Cf. Hipp.
p. 380.
5. ἀσθενῇ γίνονται] ἀσθενέα γί-
νεται H.I.
ib. πατρὸς] ἐκ πατρὸς H.I.
6. ὄντων] ἑόντων H.I.
ib. καὶ ἂν μὲν] κῆν μὲν H.I.
7. παιδίων ἤδη γενομένων] ἤδη
γενομένων τῶν παιδίων H.I.

8. τῇ μήτρᾳ] τῇσι μήτρησιν H.I.
ib. ἐνόσησεν] ἐνόσηεν E., ἐνό-
σησε H.I.M.
9. τῆς μητρὸς] καὶ τῆς μητρὸς H.I.
ib. ἢ τῆς τροφῆς] om. ἢ M., ἢ
τῆς αὔξης H.I.
ib. παρεκπεσούσης] παρήει H.,
παρείη I.
10. μητρῶν χανουσῶν] μητρέων
χανουσέων H.I.
11. Νοσεῖ δὲ κ. τ. λ.] Cf. Hipp.
p. 380.
ib. Νοσεῖ] νοσέει H.I.
ib. τῶν ζώων] Sic E.I.M., τῶν
om. H.
12. αὐτοῦ· ἂν] ἐωυτοῦ· ἦν H.I.
ib. τὰ] τὰ γενομένα H.I.

Must. p. 14.

- “ ἀσθενῇ [ὥσιν,] αἱ μήτραι αἵται εἰσὶν, στενώτεραι
 “ οὔσαι τοῦ καιροῦ· ἂν γὰρ μὴ ἔχη εὐρυχωρίαν ἔνθα
 “ τὸ ἔμβρυον τρέφεται, ἀνάγκη γενέσθαι λεπτὸν τὸ
 “ ἔμβρυον, [ἄτε] οὐκ ἔχον ἐν τῇ αὐξήσει εὐρυχωρίαν·
 “ ἂν δὲ ἔχη εὐρυχωρίαν, καὶ μὴ [νοσήση, ἐπιεικές 5
 6 “ ἐστὶ] μεγάλων τοκέων μέγα τέκνον γενέσθαι. [ἔχει]
 “ γὰρ οὕτως ὥσπερ εἴ τις σίκκον ἤδη ἀπηνθηκότα,
 “ ὄντα δὲ νεογνὸν καὶ [προσόντα] τῷ σικκηλάτῳ,
 “ θείῃ εἰς ἀρυστήρῃ, ἔσται ἴσος τοῦ ἀρυστήρος τῷ
 “ κοίλῳ καὶ ὅμοιος. οὕτωςεἰ ἔχει καὶ τὸ παιδίον, 10

DE
GENITA-
LIBUS.

Foetum,
nisi am-
plum ha-
beat in u-
tero spa-
tium, ne-
cessario te-
nuem esse

- “ tare videtur; at vero si omnes editi liberi debiles extiterint,
 “ uteri, plus aequo angusti, in causa esse existimantur; siquidem
 “ cum desit amplum spatium in quo foetus nutriatur, ipsum de-
 “ bilem existere necesse est, deficiente nimirum satis amplo ad
 “ incrementum spatio; quod si neque desit amplum spatium, ne-
 “ que foetus aegrotet, aequum esse videtur ut ex magnis paren-
 6 “ tibus magnus partus edatur. Istud autem hoc modo se habet,
 “ perinde ac si quis cucumerem jam deflorescentem, tenellum
 “ tamen et adhuc cucumerario adhaerescens, in vas aliquod
 “ angustum imposuerit, aequalis ac similis ipsius vasis angustī
 “ cavitati evadet: ad eundem quoque modum in puero se habet,

1. [ἀσθενῇ ὥσιν] Sic M., ἀσθενῇ
εἰσιν E., ἀσθενεία ἔη H.I.

ib. εἰσὶν] εἰσὶ H.I.M.

ib. στενώτεραι οὔσαι] στενότεραι
εἰσὶν H., στενότεραι εἰσὶν I.

2. ἂν γὰρ] ἦν γὰρ H.I.

ib. εὐρυχωρίαν] εὐρυχωρίην H.I.

3. τρέφεται] τραφείη H.I.

ib. γενέσθαι λεπτὸν τὸ ἔμβρυον]
ἐστὶν αὐτὸ λεπτὸν (λεπτὸν αὐτὸ I.)
γενέσθαι H.I.

4. [ἄτε] Sic H.I.M., αὐτε E.

ib. ἐν τῇ αὐξήσει] τῇ αὐξῇ H.I.

ib. εὐρυχωρίαν] εὐρυχωρίην H.I.

5. ἂν δὲ] ἦν δὲ H.I.

ib. εὐρυχωρίαν] εὐρυχωρίην H.I.

ib. [νοσήση ἐπιεικές ἐστὶ] Sic
H.I.M., νοσήων ἐπιεικέσι E.

6. γενέσθαι] γίνεσθαι H.I.

ib. [ἔχει] γὰρ κ.τ.λ.] Cf. Hipp.

p. 380, 81.

ib. [ἔχει] γὰρ] Sic M., ἔχη ἔστι
γὰρ E., ἔχει δὲ H.I.

7. σίκκον] Sic H.I.M., σύκιον E.

8. ὄντα] ἐόντα H.I.

ib. νεογνὸν] Sic H.I.M., νε-
ωγνὸν E.

ib. [προσόντα] Sic M., προόντα
E., προσέοντα H.I.

9. θείῃ εἰς] Sic M., θείῃ τίς εἰς
E., θείῃ ἐς H.I.

ib. ἔσται] Sic M., ἔσται ἔσται E.

ib. ἴσος] Hic E.I.M., ante καὶ
ὅμοιος H.

10. κοίλῳ] Sic H.I.M., κύλῳ E.

ib. ὅμοιος] Lin. quinque hic om.
Theoph.

ib. οὕτωςεἰ] οὕτω δὲ H., οὕτω
δὲ καὶ I.

ib. τὸ παιδίον] τῷ παιδίῳ H.I.

DE
GENITA-
LIBUS.

Ex mutilatis
hominibus
pueros inte-
gros nasci.

Semen e to-
to corpore
secerni.

- “ ἂν μὲν εὐρυχωρία ἢ ἐν τῇ αὐξήσῃ, μείζον γίνεται
7 “ ἂν δὲ στενοχωρία, [ἔλασσον.] Τὸ δὲ πηρωθὲν ἐν
“ ταῖς μήτραις παιδίον φημὶ δὴ αὐτὸ θλασθὲν πηρω-
“ θῆναι, τῆς μητρὸς πληγείσης κατὰ τὸ ἔμβρυον, ἢ
“ πεσούσης, ἢ ἄλλου τινὸς βιαίου παθήματος [προσ-5
8 “ γενομένου] τῇ μητρί. Ὅτι δὲ πεπηρωμένων ἂν- p. 15
“ θρώπων [ύγιῃ] γίνεται τὰ παιδιά ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖ-
“ στον συμβαίνει. † ἔχει γὰρ τὸν ἀριθμὸν πάντα τῶν
“ πεπηρωμένων τὰ ύγιῃ, εἰ μή τι νόσημα [προσπέσῃ]
“ ἐνδέχεται δὲ καὶ πηρωθῆναι, καθάπερ ὁ τοκεύς.” † 10
9 Ταῦτα δέ μοι οὕτως ἀποπέφανται. τὴν δὲ γονὴν
φημὶ [ἀποκρίνεσθαι] ἀπὸ παντὸς τοῦ σώματος, καὶ

- “ siquidem ampliore loco incrementum accipiat, major; sin vero
7 “ angustiore, minor evadit. At vero mutilari in utero puerum
“ censeo collisione, si circa foetum mater percussa fuerit, vel
“ in eum ceciderit, vel aliam vim quampiam perpessa fuerit.
8 “ Ex mutilatis autem hominibus ut integri pueri nascantur ut
“ plurimum contingere solet; cum quod mutilatum est omnem
“ partium numerum expleverit perinde ac sanum, nisi quis mor-
“ bus inciderit; quum, ut parens, ita et foetus mutilatur.”
9 Atque ista mihi ad hunc modum se habere comperta sunt: at
vero genituram e toto corpore secerni assevero, tum ex solidis, tum

1. ἂν μὲν εὐρυχωρία ἢ] ἢν μὲν
εὐρυχωρίῃ οἱ ἔξ H.I.

ib. αὐξήσῃ] αὐξῇ H.I.

2. ἂν δὲ] ἢν δὲ H.I.

ib. στενοχωρία] στενοχωρίῃ H.I.

ib. [ἔλασσον] Sic H.I.M., ἐλάσ-
σων E.

ib. Τὸ δὲ κ.τ.λ.] Cf. Hipp. p. 381.

ib. πηρωθὲν] πηρηθὲν I.

3. ταῖς μήτραις] τῇσι μήτρησι H.I.

ib. θλασθὲν] φλασθὲν M., ἢ
φλασθὲν H., ἢ θλασθὲν I.

5. [προσγενομένου] Sic H.M.,
προσγινομένου E.I.

6. μητρί] Decem lin. hic om.
Theoph.

ib. Ὅτι δὲ κ.τ.λ.] Cf. Hipp. p. 382.

ib. Ὅτι δὲ] ὅτι καὶ ἐκ H., ὅτι δὲ I.

7. [ύγιῃ] Sic M., ύγιέα H., ύγι-

αία E.I. Cf. inf. p. 253. l. 7.

ib. γίνεται] τίκονται H.I.

ib. ἐπὶ τὸ πλείστον] ἐπιπλεί-
στον H.I.

8—10. † ἔχει—τοκεύς] Loc. fort.
corrupt. Vide Adnott.

8. τῶν πεπηρωμένων τὰ ύγιῃ] τὸ
πεπηρωμένον τῷ ύγιεί H.I.

9. εἰ μή τι] ἐπὶ δὲ τι οἱ H.,
ἐπὶ δὲ τι οἱ I.

ib. [προσπέσῃ] Sic H.I., -πέσει
E., -πέσοι M. Tres lin. add. H.I.

10. ἐνδέχεται δὲ] οὐ θαῦμα δὲ
(δὴ I.) μοι δοκεῖ H.I.

11. Ταῦτα δέ μοι κ.τ.λ.] Cf.
Hipp. p. 374, 75.

12. [ἀποκρίνεσθαι] Sic H.I.,
om. E.M.

ib. τοῦ] Sic H.I.M., τοὺς E.

Must. p. 15.

ἀπὸ τῶν στερεῶν, καὶ ἀπὸ τῶν ὑγρῶν, (αἵματος, καὶ
φλέγματος, καὶ τῶν δύο χολῶν· ἀπὸ [τούτων] γὰρ
αἱ νόσοι γίνονται) ταῖς δὲ γυναιξὶ τριβομένου ἐν τῇ
μίξει τοῦ αἰδοίου καὶ τῶν μητρῶν κινουμένων, ὥσπερ
κνησμὸν ἐμπίπτειν εἰς αὐτὰς καὶ τῷ ὅλῳ σώματι ἡδο- 5
10 νὴν καὶ θερμὴν παρέχειν. Μεθίει δὲ καὶ ἡ γυνὴ [ἀπὸ
τοῦ σώματος, ὅτε μὲν] εἰς τὰς μήτρας, καὶ [ἰκμαλέαι]
γίνονται, ὅτε δὲ καὶ ἔξω, ἂν χάσκωσιν αἱ μήτραι μάλ-
11 λον τοῦ καιροῦ. Καὶ ἥδεται, ἐπὰν [ἄρχηται] μίσ-
γεσθαι, διὰ παντὸς τοῦ χρόνου, μέχρι αὐτῇ [μεθιῇ] τι 10
ὁ ἀνὴρ· καὶ ἂν μὲν ὀργᾷ ἡ γυνὴ μίσγεσθαι, πρόσθεν
τοῦ ἀνδρὸς [ἀφίει,] καὶ τὸ λοιπὸν οὐκ ἔτι ὁμοίως

ex humidis, (sanguine, pituita, et duobus bilis generibus; ex his
enim morbi fiunt;) mulieribus autem in coitu attrito pudendo et
commotis uteris, pruritum quendam in seipsis sentiri et toto cor-
10 pori voluptatem caloremque praeberere. Semen vero e corpore etiam
emittit mulier, interdum quidem in uterum, ex quo humidus red-
ditur, nonnunquam vero foras, si plus aequo uterus dehiscat.
11 Illa etiam, ubi coirecoeperit, toto tempore voluptatem percipit,
dum vir semen emisit; quod si coitum ardenter quidem mulier
appetat, ante quam vir semen emittit, neque deinceps eadem

1. τῶν στερεῶν] Sic E. H. I.,
om. τῶν M.; καὶ ἀπὸ τῶν μαλθακῶν
add. H. I.

ib. τῶν ὑγρῶν] τοῦ ὑγροῦ παντὸς
τοῦ ἐν τῷ σώματι H. I.

1, 2. αἵματος—χολῶν] εἰσὶ δὲ
τέσσαρες ιδέαι τοῦ ὑγροῦ, αἷμα, χολή,
ὑδωρ, καὶ φλέγμα· τούτων
γὰρ ιδέας ἔχει συμφυέας ὁ ἄνθρωπος
ἐν ἑωτῷ H. I.

2. ἀπὸ [τούτων] γὰρ] ἀπὸ τούτου
γὰρ E. M., καὶ ἀπὸ τούτων H. I.

3. γίνονται] ἡ αἱ ἐκ νόσων δια-
κρίσεις H. I., et lin. tres add.

ib. ταῖς δὲ] τῇσι δὲ H. I.

ib. τριβομένου ἐν τῇ μίξει] ἐν τῇ
μίξει τριβομένου H. I.

4. μίξει] Sic H. I. M., μίξει E.

ib. μητρῶν κινουμένων] μητρέων
κινουμένων H. I.

5. εἰς αὐτὰς] ἐς αὐτὰς H. I.

ib. ὅλῳ] ἅλλῳ H. I.

6. Μεθίει κ. τ. λ.] Cf. Hipp. p. 375.

ib. [ἀπὸ τοῦ σώματος, ὅτε μὲν]
Sic H. I., ὅτε μὲν ἀπὸ τοῦ σώμ. E. M.

7. καὶ [ἰκμαλέαι] καὶ ἰκμαλαίαι
E. M., αἱ δὲ μήτραι ἰκμαλέαι H. I.
Cf. sup. p. 128. l. 15 : 252. 7.

8. ἂν χάσκωσιν] ἢ χάσκωσιν H. I.

9. Καὶ ἥδεται κ. τ. λ.] Cf. Hipp.
p. 375.

ib. ἐπὰν [ἄρχηται] Sic M., ἐπὰν
ἄρχεται E., ἐπὴν ἄρξηται H. I.

10. μέχρι] μέχρις H. I. M.; vide
sup. ad p. 63. l. 1.

ib. αὐτῇ] ἂν αὐτὴν H. I.

ib. [μεθιῇ] τι] Sic M., μεθίει τι
E., μεθιῇ H., μεθῇ I.

11. καὶ ἂν μὲν] κὰν μὲν H. I.

12. [ἀφίει] Sic H. I. M., ἀφίη E.

DE
GENITA-
LIBUS.

Unde foe-
mina in coi-
tu voluptate
afficiatur.

DE
GENITA-
LIBUS.

Mensium
suppressio-
nem peri-
culosam
esse.

ἥδεται ἡ γυνή· ἂν δὲ μὴ ὀργᾶ, [συντελεῖ] τῷ ἀνδρὶ
12 ἡδομένη. Καὶ ἔχει οὕτως ὥσπερ εἰ τις ἐφ' ὕδωρ ζέον
ἕτερον ὑγρὸν ψυχρὸν [ἐπιχέει,] παύεται τὸ ὕδωρ τὸ
ζέον· οὕτως καὶ ἡ γονὴ ἐμπεσοῦσα τοῦ ἀνδρὸς εἰς
τὰς μήτρας σβέννυσι τὴν θερμὴν καὶ τὴν ἡδονὴν τῆς
13 γυναικὸς παύει. Ἄμα δὲ καὶ ἡ μίξις, τὸ αἷμα θερ-
μάνασα καὶ ὑγράνασα, ποιεῖ ὁδὸν εὐκολωτέραν τοῖς
καταμηνίοις· τῶν δὲ καταμηνίων μὴ χωρούντων ἔξω,
14 τὰ σώματα τῶν γυναικῶν ἐπίνοσα γίνεται. Ἐπ' ἂν δὲ
μιχθῇ ἡ γυνή, ἂν μὲν δὴ μὴ μέλλῃ λήψεσθαι ἐν
γαστρὶ, πρὸς τῷ ἔθει χωρεῖ ἔξω ἡ γονή· ἂν δὲ

voluptate perfunditur; sin vero venerem non vehementer ap-
12 petat, una cum viro voluptate affici desinit. Ac habet se res ad
hunc modum, ut si quis ad aquam ferventem frigidam affundat,
fervere aqua desinit; ita etiam virile semen in uterum illapsum
13 mulieris calorem et voluptatem extinguit. Simulque coitus, sangui-
nem excalegaciens et humectans, causa est ut menses facilius pro-
fluant; quibus minime prodeuntibus, morbis obnoxiae mulieres red-
14 duntur. Post coitum autem, siquidem mulier minime conceptura

1. ἡ γυνή] ἡ om. H.I.
ib. ἂν δὲ] ἦν δὲ H.I.
ib. [συντελεῖ] Sic M., συντελεῖ E.,
συντελέει H.I.
ib. τῷ ἀνδρὶ] Sic H.I.M., τῶν
ἀνδρὶ E.
2. Καὶ ἔχει κ. τ. λ.] Cf. Hipp.
p. 375.
ib. ἐφ' ὕδωρ] Sic M., ἐφ' ὕδων
E., ἐπὶ ὕδωρ H.I.
3. ὑγρὸν ψυχρὸν] ψυχρὸν ὕδωρ
H.I.
ib. [ἐπιχέει] Sic H.I., ἐπιχέει E.,
ἐπιχέει M.
ib. τὸ ὕδωρ] om. H.I.
4. οὕτως] οὕτω H.I.M.
ib. ἐμπεσοῦσα] πεσοῦσα H.I.
ib. εἰς τὰς] εἰς τὰς H., εἰς τὰς I.
5. σβέννυσι] Sic H.I.M., σβέν-
νυσι E.
6. παύει] om. H.I. Lin. qua-
tuordecim hic om. Theoph.

ib. Ἄμα δὲ κ. τ. λ.] Cf. Hipp. p. 376.
ib. καὶ ἡ μίξις] ἡ μίξις H.I.
ib. θερμάνασα] θερμαίνουσα H.I.
7. ὑγράνασα] ὑγραίνουσα H.I.
ib. ποιεῖ] ποιεῖ H., ποιεῖ I.
ib. εὐκολωτέραν] ῥηϊτέρην H.I.
ib. τοῖς καταμηνίοις] τοῖσι κατα-
μηνίοισι H.I.
8. χωρούντων ἔξω] χωρεόντων
H.I.
9. γίνεται] γίνονται H.I. Lin.
duas hic om. Theoph.
ib. Ἐπ' ἂν δὲ κ. τ. λ.] Cf. Hipp.
p. 376.
9, 10. Ἐπ' ἂν—ἂν] ἐπὶ—ἦν H.I.
10. ἐν γαστρὶ] πρὸς ἐσωτὴν H.I.
11. τῷ ἔθει] Sic H.I.M., τῶν
ἔθει E.
ib. χωρεῖ] χωρεῖ H.I.
ib. ἡ γονή] ἡ γονὴ ἀπ' ἀμφοτέρων
όκόταν ἡ γυνὴ ἐβελήσῃ H.I.
ib. ἂν δὲ] ἦν δὲ H.I.

Mnst. p. 15, 16.

μέλλῃ λήψεσθαι, οὐ χωρεῖ ἔξω, ἀλλ' ἐμμένει ἐν ταῖς μήτραις ἢ γονῇ.

DE
GENITA-
LIBUS.

- 35 Ταῦτα δὲ ἀρκεῖ περὶ γυναικῶν· οἱ δὲ ὀνειρώττοντες p. 16
 2 διὰ τὸδε ἐξονειρώττουσιν. Ἐπὰν τὸ ὑγρὸν ἐν τῷ σώ-
 ματι διακεχυμένον ἦ καὶ διαθερμαινόμενον, εἴτε ὑπὸ 5
 τάλαιπωρίας, εἴτε καὶ ὑπ' ἄλλου τινὸς, ἀφίει· καὶ
 ἀποκρinoμένου ἀπ' αὐτοῦ ὁρμὴ παρίσταται οἷα λαγ-
 3 νεύοντι. Οἱ δὲ εὐνοῦχοι διὰ τὰδε οὐ λαγνεύουσιν, ὅτι
 σφῶν ἢ δίοδος ἀμαλδύνεται τῆς γονῆς· ἔστι γὰρ δι'
 4 αὐτῶν τῶν ὀρχέων ἢ ὁδός. Τῶν [δὲ] ταῦτα ἐκτρι- 10

Seminis
emissiones
per som-
num unde
fiunt.

Eunuchi
unde ste-
riles sint;

sit, semen pro more foras profluet; quod si conceptura sit, semen minime foras profluit, sed in ipso utero manet.

- 35 Sed de mulieribus satis; qui vero per somnum veneris ludibrio
 2 tentantur, hanc ob causam per somnum venerea exercent. Quum
 humor in corpore diffusus sit et excalefactus, sive ex vehe-
 menti exercitatione, sive ex alia quavis causa, semen vir emittit;
 et dum excernit libidine tentatur haud secus ac qui venerem ex-
 3 ercet. At vero eunuchi eam ob causam venerem minime ex-
 ercent, quia geniturae transitus ipsis aboletur; per ipsos enim
 4 testes ei via est. Qui vero istorum attritionem passi sunt, iis

1. λήψεσθαι] Sic H.I.M., λεί-
ψεσθαι E.

ib. χωρεῖ] χωρεῖ H.I.

2. ταῖς μήτραις] τῇσι μήτρησι
H.I.

3. οἱ δὲ ὀνειρώττοντες κ. τ. λ.]
Cf. Hipp. p. 372.

ib. ὀνειρώττοντες] Sic M., ὀνει-
ρώττοντες E., ἐξονειρώσσοντες H.I.

4. ἐξονειρώττουσιν] Sic M., ἐξ
ὀνειρώττουσιν E., ἐξονειρώσσουσιν
H.I.

ib. Ἐπὰν τὸ κ. τ. λ.] Cf. Hipp.
p. 372.

5. ἢ καὶ διαθερμαινόμενον] ἔη καὶ
διάθερμον H.I.

6. τάλαιπωρίας] τάλαιπωρίας H.I.

ib. καὶ ὑπ'] ὑπὸ H.I.

ib. ἀφίει] ἀφρέει H.I.

7. ὁρμῇ] ὁρᾶν H.I.

ib. οἷα λαγνεύοντι] οἷη λαγνεῖν

ἔχει γὰρ τὸ ὑγρὸν τοῦτο ὅπερ λαγ-
νεύοντι H., οἷη περ ἐν τῇ λαγνεῖν·
ἔχει γὰρ αὐτῷ τὸ κ. τ. λ. I. Lin.
tres hic om. Theoph.

8. Οἱ δὲ εὐνοῦχοι κ. τ. λ.] Cf.
Hipp. p. 373.

ib. διὰ τὰδε] διὰ ταῦτα H., διὰ
τάδε I.

9. σφῶν] σφέων H.I.

10. ὀρχέων] ὀρχίων H.I.

ib. ὁδός] ἔξοδος I., καὶ νεῦρα τεί-
νει λεπτὰ καὶ πυκνὰ εἰς τὸ αἰδοῖον
ἐκ τῶν ὀρχίων, οἷσιν αἱρεται καὶ
καθίεται. καὶ ταῦτα ἐν τῇ τομῇ ἀπο-
τέμνεται, διότι καὶ οὐχ ὑπάρχουσιν
οἱ εὐνοῦχοι χρηστοὶ add. H.I.

ib. Τῶν [δὲ] ταῦτα κ. τ. λ.] Cf.
Hipp. p. 373.

ib. [δὲ] ταῦτα] Sic M., δεὸν
ταῦτα E., δὲ τὰδε H.I.

DE
GENITALIBUS.

quosdam
autem semen excernere,

sed inutile
et sterile.

Pueri unde
steriles
sint.

βέντων ἢ ὁδὸς τῆς γονῆς ἐμπέφρακται· σκληρὰ δὲ
καὶ μωρὰ τὰ νεῦρα γινόμενα οὐ τείνουνται οὐδὲ ἐκκρί-
5 νουσιν. Ὅσοι δὲ καὶ ἐκκρίνουσι σπέρμα, (ἐνδέχεται
γὰρ καὶ τοῦτο διὰ τὸ μὴ μόνον ἐν τοῖς ὄρχεσι καὶ ἐν
ταῖς ἐπιδιδυμίσι γίνεσθαι τὸ σπέρμα, ἀλλὰ καὶ ἐν 5
τοῖς κισσοειδέσι παραστάταις, καὶ ἐν τοῖς γεννητικοῖς
μορίοις) τούτου χάριν καὶ ἄχρηστόν ἐστιν καὶ ἄγονον.
6 Τὰ δὲ παῖδιά οὐ λαγνεύουσι διὰ τόδε, ὅτι λεπτὰ τὰ
φλέβια ὄντα αὐτοῖς καὶ πεπληρωμένα, κωλύει τὴν
γονὴν ἰέναι· καὶ ὁ κνησμὸς οὐχ ὁμοίως παραγίνεται. 10
7 Διὰ ταῦτα οὐδὲ κλονεῖται ἐν τῷ σώματι τὸ ὑγρὸν εἰς
ἀπόκρισιν τῆς γονῆς· καὶ ταῖς παρθένοις διὰ τὴν αἰ-
8 τίαν ταύτην οὐκ [ἀποχωρεῖ] τὰ καταμήνια. Ἐπὰν δὲ

geniturae via obstructa est; nervique a callo indurati et hebes-
5 centes neque intenduntur neque semen excernunt. Si qui autem
semen excernunt, (quod idcirco fieri potest quia non solum in tes-
tibus et supergeminilibus semen efficitur, verum etiam in varico-
sis assessoribus, et in partibus genitalibus;) hac de causa inutile
6 est et sterile. Pueri autem eam ob causam venerem minime ex-
ercent, quia venae exiles et plenae genituram ferri prohibent;
7 neque pruritus eodem modo excitatur. Quare neque humor in
corpore agitur ut genitura secerni queat; et virginibus quoque
8 eandem ob causam menses minime prodeunt. Ubi vero adole-

1. ἐμπέφρακται] πωροῦνται γὰρ
οἱ ὄρχιες add. H.I.

ib. σκληρὰ δὲ καὶ μωρὰ τὰ νεῦρα]
καὶ τὰ νεῦρα σκληρὰ καὶ μωρὰ H.I.

2. γινόμενα] γινόμενα ὑπὸ τοῦ
πύρου H.I.

ib. οὐ τείνουνται οὐδὲ ἐκκρίνουσιν]
οὐ δύναται (δύνανται I.) τείνειν καὶ
χαλᾶν H.I.

3—7. Ὅσοι—ἄγονον] om. H.I.,
pro quibus lin. quinque.

4. διὰ τὸ μὴ] διὰ τὸ οὐ M.

6. γεννητικοῖς] γενητικοῖς M.,
typogr. fort. errore.

7. ἐστιν] ἐστι M.

8. Τὰ δὲ παῖδιά κ. τ. λ.] Cf.
Hipp. p. 373.

8. Τὰ δὲ—ὅτι] τοῖσι δὲ παιδίοις

H. I.

9. φλέβια ὄντα αὐτοῖς] φλέβια
ὄντα αὐτοῖς E., φλέβια ἑόντα H.I.,
φλέβια ὄντα M.

ib. πεπληρωμένα] πληρούμενα
M., πληρενμένα H.I.

11. κλονεῖται] κλοεῖται E., κλο-
νέεται H.I.

ib. εἰς ἀπόκρισιν] ἐς ἀπόκρ. H.I.

12. Καὶ ταῖς παρθένοις κ. τ. λ.]
Cf. Hipp. p. 373, 74.

ib. ταῖς παρθένοις] τῇσι παρθέ-
νοισι μέχρις ἂν νέαι ἦωσιν H.I.

12, 13. διὰ—καταμήνια] οὐ χωρεῖ
τὰ καταμήνια δι' αἷτιον τὸ αὐτὸ H.I.

13. [ἀποχωρεῖ] Sic M., ἀπο-
χωρῇ E.

ib. ἐπὰν δὲ] ἐπὴν δὲ H.I.

Must. p. 16, 17.

αὐξῶνται καὶ παρθένοι καὶ παῖδες, αἱ φλέβες αἱ εἰς
τὸ αἰδοῖον τείνουσαι τοῦ παιδὸς, καὶ τῆς παρθένου αἱ
ἐπὶ τὰς μήτρας, πίμπλονται ὑπὸ τῆς αὐξήσεως καὶ
στομοῦνται, καὶ δίοδος γίνεται, καὶ τὸ ὑγρὸν κλόνησιν
τότε ἔχει· εὐρυχωρία γὰρ τότε γίνεται † ὅταν [κλο- 5
νήσῃται] καὶ χωρήσῃ τὰ δὲ παιδιά τό τε ἄρρεν καὶ
τὸ θῆλυ ὅταν [ἀδρωθῶσιν.] †

DE
GENITA-
LIBUS.Quare nas-
cantur ge-
melli.

9 Γίνονται δὲ δίδυμα διὰ τόδε. ὅταν τὸ τοῦ ἀνδρὸς
σπέρμα ἐξακοντισθῇ πολὺ καὶ ἰσχυρὸν, καταμερί-
ζεται εἰς ἀμφοτέρους τοὺς κόλπους τῆς μήτρας, δεξιόν 10
10 τε καὶ ἀριστερόν. Διὰ οὖν τὸ πλῆθος καὶ τὴν ἰσχὺν
ἀποτελοῦνται τὰ δύο ἄρρενα· [ἀν] δὲ πολὺ μὲν ἔλθῃ,
11 οὐκ ἰσχυρὸν δὲ, ἀποτελοῦνται τὰ δύο θήλεα. Πολ- p. 17
λάκεις δὲ ἰσχυρὸν ἀποπεμπόμενον τὸ σπέρμα ἐν τῷ
12 τέλει ἀσθενὲς ἀπεκρίθη. Ὅταν οὖν τὸ τοιοῦτον 15

verint tum virgo tum puer, venae quae ad pueri pudendum et in
virginis uterum feruntur, incremento accepto ampliores reddun-
tur et aperiuntur, et transitus fit, et tunc humidum agitari in-
cipit; spatia enim ampliora habet, * * *

* * * * *

9 Ob hanc causam nascuntur gemelli: quum semen virile mul-
tum et validum ejaculetur, in utrumque matricis sinum, dextrum
10 scilicet et sinistrum, dividitur. Semen si multum sit et validum,
duo mares procreantur; sin autem multum sit, non tamen vali-
11 dum, duae foeminae efficiuntur. Saepe autem semen, quod primo
12 validum fuerat, postremo infirmum fit quum excernitur. Quum

1. παρθένοι καὶ παῖδες] παρθένος
καὶ παῖς H.I.

ib. εἰς τὸ] εἰς τὸ H.I.

2. αἱ ἐπὶ] καὶ ἐπὶ H.I.

3. πίμπλονται] εὐροαί γίνονται
H.I.

ib. αὐξήσεως] αὐξῆς H.I.

4. καὶ δίοδος] καὶ ὁδὸς καὶ δίοδος
διὰ στενῶν H.I.

5. ἔχει] ἰσχει H.I.

ib. εὐρυχωρία] εὐρυχωρίη H.I.

ib. γὰρ τότε] γὰρ οἱ τότε H.I.

5—7. † ὅταν—[ἀδρωθῶσιν] Loc.
corrupt.; H.I. quae sequuntur:
ἐνθα κλονήσεται, καὶ τῷ παιδὶ χω-
ρέει, ἐπὶν ἀδρὸς (ἀνὴρ I.) ἔη, διὰ
τόδε καὶ τῇ παρθένῳ τὰ καταμήνια.

5. ὅταν [κλονήσεται] ὅτ' ἂν κλο-
νήσῃ τέ E., ἐνθα κλονήσεται M.

7. [ἀδρωθ.] Sic Sc., ἀνδρωθ. E.M.

10. δεξιὸν τε] δεξιὸν M.

12. [ἀν] δὲ] Sic M., εἰ δὲ E.

DE
GENITALIBUS.Abortus futuri signa a mamma-
rum extenuatione.Quae sint voluptatis
causae in actu vene-
reo.

κατέλθῃ σπέρμα ἐν τῇ συλλήψει, καὶ γένηται ἐν κατοχῇ διδύμων, ἀνάγκη γενέσθαι τὸ μὲν .....ενον ἄρ-
13 ρεν, τὸ ἐν τῇ δεξιᾷ, τὸ δὲ ἐν τῇ ἀριστερᾷ, θήλυ. Οὕ-
τως γὰρ καὶ Ἱπποκράτης φησὶ, “ Γυναικὶ ἐν γαστρὶ
“ ἐχούσῃ δίδυμα, ἂν ἐξαίφνης οἱ μασθοὶ ἰσχυροὶ γέ- 5
“ νωνται, ἐκτιτρώσκει. ἂν μὲν ὁ δεξιὸς μασθὸς, τὸ
“ ἄρρεν· ἂν δὲ ὁ ἀριστερὸς, τὸ θήλυ· εἰ δὲ ἀμφότεροι
“ οἱ μασθοὶ, ἀμφότερα ἐκτρώσει.”

36 [Αἱ [δὲ] ἀπὸ τῶν κατὰ τοὺς νεφροὺς χωρίων ἀρτη-
ρίαι καὶ φλέβες ἐπὶ τὰ γεννητικὰ μόρια φερόμεναι, 10
παρέρχονται μὲν τῶν ὑστερῶν τὸν πυθμένα, τοῖς
πλαγίοις δὲ αὐτῶν ἐπιβαίνουσαι μέρεσι διχάζονται·
κάπειτ’ ἐντεῦθεν ἢ μὲν ἑτέρα μοῖρα πρὸς τοὺς ὄρχεις
ἀποχωρεῖ τοῦ θήλεος ἐκ τῶν πλαγίων, καὶ αὐτοὺς

igitur in conceptione tale descendat semen, et gemelli procre-
entur, necesse est marem in dextra parte, foeminam in sinistra
13 procreari. Sic enim Hippocrates ait, (*Aphor.* §. 5. 37, 38.
T. III. p. 744.) “ Mulieri in utero gemellos gerenti, si mam-
“ mae subito graciles fiunt, abortit : si dextra mamma, ma-
“ rem ; si vero sinistra, foeminam ; sin ambae mammae, ambos
“ abortiet.”]

(31) 36 Arteriae sane atque venae a locis prope renes ad genitales 904
partes descendentes, in mulieribus quidem uteri fundum prae-
tereunt, ejus vero latera conscendentes, in duas partes finduntur ;
inde portio una ad muliebres testes a lateribus positos, et ipsa

1. ἐν κατοχῇ] κατοχή M.
2. ....ενον] ἔνον E., om. M.
3. Οὕτως γὰρ κ. τ. λ.] Cf. Gal.
p. 153.
ib. Οὕτως γὰρ] οὕτω γὰρ M.,
οὕτως γοῦν G.
4. φησὶ] ἔλεγε G.
- 4—8. γυναικὶ—ἐκτρώσει] E du-
obus Aphor. unum confecit The-
oph. Ap. H. legitur, γυναικὶ ἐν
γαστρὶ ἐχούσῃ, ἣν οἱ μασθοὶ ἐξαίφ-
νης ἰσχυροὶ γένωνται, ἐκτιτρώσκει :
deinde ap. G. et H., γυναικὶ ἐν

- γαστρὶ ἐχούσῃ, ἣν ὁ ἕτερος μασθὸς
ἰσχυρὸς γένηται, δίδυμα ἐχούσῃ, θά-
τερον ἐκτιτρώσκει· καὶ ἣν μὲν ὁ δε-
ξιὸς ἰσχυρὸς γένηται, τὸ ἄρρεν· ἣν δὲ
ὁ ἀριστερὸς, τὸ θήλυ.
9—p. 266, 13. [Αἱ [δὲ]—τιτθῶν]
Sic C.G., om. E.M.
9. [Αἱ [δὲ] Sic C., αἱ γὰρ G.
ib. [Αἱ [δὲ] κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 180.
14. αὐτοὺς προσκειμένους] αὐτὴ
προσκειμένη (ut videtur) C. In
vers. Lat. lege, testes, qui et ipsi
utero adjacent.

Fabr. p. 904.

προσκειμένους ταῖς μήτραις· ἡ δ' ἑτέρα, πρὸς τὸν
 πυθμένα φερομένη, πολυειδῶς εἰς αὐτὸν ἅπασα κατα-
 2 σχίζεται. Συνάπτει δ' ἐνταῦθα τὰ πέρατα τῶν εἰς
 τὸν ἀριστερὸν κόλπον τῆς μήτρας ἀγγείων πέρασι
 τῶν εἰς τὸν δεξιὸν αὐτῆς κόλπον κατεσχισμένων, 5
 ὥστε καὶ τῆς ὀρρώδους ὑγρότητος ἡ μετάληψις ἀμυ-
 δρὰ μὲν, ἀλλ' ὅμως γίνεται τῇ δεξιᾷ μήτρᾳ· χρεία
 γὰρ ἤδη καὶ μεγίστη ἔμελλεν ἔσσεσθαι τῆσδε τῆς
 ὑγρότητος, ὥς ἂν δριμύ τι καὶ δάκνον ἐχούσης, οὐ
 μάλιστ' εἶδους ἔχει χυμὸν, ἐπεγείρειν τε πεφυκότος 10
 εἰς τὴν τῶν μορίων χρήσιν, ἡδονὴν τε παρέχοντος ἐν
 3 ταῖς ἐνεργείαις αὐτῶν. Ὅταν οὖν μὴ μόνον ὑγρότης
 ἡ τοιαύτη κενουῖσθαι δεομένη, καὶ διὰ τοῦτ' ἐπεγεί-
 ρουσα καὶ κεντρίζουσα πρὸς τὴν ἔκκρισιν, ἀλλὰ καὶ
 πνεῦμα πολὺ καὶ θερμὸν ἀναπνεῦσαι ποθοῖ, ἀμή- 15
 χανόν τινα χρὴ νομίζειν τῆς ἡδονῆς εἶναι τὴν ὑπερ-
 4 οχήν. [Καὶ] δὴ καὶ τὰ μορία ταῦτα πολὺ τοῦ δέρ-

utero incumbens, proficiscitur; altera, fundum petens, tota per ip-
 2 sum dissipatur. Hoc in loco vasculorum sinistri uteri sinus ori-
 ficia, vasculorum dextri orificiis committuntur, quare et serosus
 humor a dextra vulva, licet obscure, participatur; cujus, acre
 quiddam pruriginosumque habentis, ingens erat futura utilitas;
 id genus namque et excitare membra haec ad opus potest, et
 3 insignem inter operandum voluptatem afferre. Quando enim
 humor iste exire postulans, idcircoque excitans et ad excretionem
 proritans, atque una multus et calidus spiritus exhalare optat,
 4 immensa quaedam voluptatis magnitudo concipienda est. Huc
 adde et harum partium sensum multo quam in cute vegetiorem:

3. Συνάπτει κ. τ. λ.] Cf. Gal.
 p. 180, 81.

8. καὶ μεγίστη] καὶ ἔτι ἄλλη με-
 γίστη παρὰ τὴν ἔμπροσθεν εἰρημέ-
 νην G.

12. αὐτῶν] Septem lin. hic om.
 Theoph.

ib. Ὅταν οὖν κ. τ. λ.] Cf. Gal.
 p. 181, 82.

17. [Καὶ] δὴ καὶ κ. τ. λ.] Cf.
 Gal. p. 182.

ib. [Καὶ] ὅταν δὲ G., construc-
 tione mutata.

DE GENITA- LIBUS.

Quae sint
voluptatis
causae in
actu vene-
reo.

DE
GENITA-
LIBUS.

Seminis
substantia.

ματος αἰσθητικώτερα. προσέρχεται δ' εἰς τοῦτο καὶ ἄλλη τις οὐ σμικρὰ βοήθεια παρὰ τῶν ἐκατέρωθεν τοῦ τραχήλου τῆς κύστεως τεταγμένων ἀδενοειδῶν σωμάτων, ἐν οἷς καὶ αὐτοῖς ὅμοιον μὲν τι σπέρματι, λεπτότερον δ' ἱκανῶς, ὑγρὸν ὁράται περιεχόμενον. 5

5 Αὐτὸ δὲ τὸ σπέρμα πνευματώδες ἐστὶ καὶ οἶον ἀφρῶδες· ὥστ', εἰ ἐκτὸς ἐκχυθείη ποτὲ, μικρὸν ὕστερον ἔλαττόν τε πολλῶ φαίνεσθαι, ἀποξηραίνεσθαί τε διὰ ταχέων, ἐκπνεῖ [γὰρ] ἐξ αὐτῆς τὸ πνεῦμα διὰ ταχέων, ὑπολείπεται δὲ τὸ γλίσχρον ὑγρὸν, εἰς ἑαυτὸ 10 συνιζάνον. οὐ [γὰρ,] ὥσπερ ἡ κόρυζα καὶ τὸ φλέγμα, μέχρι πλείστου διαμένει, μήτ' [ἀναξηραινομένη] καὶ τὸν ἴσον ὄγκον [φυλάττουσα·] λεπτὴ μὲν γὰρ καὶ ὑδατώδης καὶ ἄπεπτος ἡ τούτων ὑγρότης ἐστὶ, παχεῖα δὲ καὶ γλίσχρα καὶ μεστὴ τοῦ ζωτικῶ πνεύματος ἡ 15 6 τοῦ σπέρματος. Ἡ δ' αἰτία καὶ τῆς τούτου γενέσεως

accedit praeterea et aliud non mediocre subsidium a glandulosis corporibus ab utroque colli vesicae latere positus, in quibus [et ipsis] seminis instar, admodum tamen tenuior, humiditas reperitur.

- (32) 5 Semen plane spiritus quidam ac veluti spumeus est; quare, si humi spargitur, mox longe minus apparet, citissimeque arescit, protinus exhalante spiritu viscida parte relictā, ac in seipsam residente; neque enim, ut mucus aut pituita, diu durat, neque arescens et eandem molem retinens; tenuis namque et aquea et incocta est istorum humiditas, contra crassa, tenax, vitalique spiritu 6 referta, quae est in semine. Cujus sane genitura ita se habet:

1. αἰσθητικώτερα] Lin. duodecim hic om. Theoph.

ib. προσέρχεται κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 182, 83.

5. περιεχόμενον] ἀλλὰ περὶ μὲν τούτου μετ' ὀλίγον ἐροῦμεν add. G.

6. Αὐτὸ δὲ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 183.

8. φαίνεσθαι] τοῦ κατ' ἀρχὰς ἐκ- πεσόντος add. G.

9. ταχέων] ὑπὸ γλισχρότητος

add. G.

ib. ἐκπνεῖ [γὰρ] ὅταν μὲν οὖν εἰς οἰκείον ἐμπέσῃ χωρίον, ἀρχὴ γίνεται ζῶον γενέσεως; ὅταν δ' εἰς ἀλλότριον, ἐκπνεῖ μὲν G. post σπέρματος.

11. οὐ [γὰρ] οὐχ G.

12. [ἀναξηραινομένη] -όμενα G.

13. [φυλάττουσα] φυλάττοντα G.

16. Ἡ δ' αἰτία κ. τ. λ.] Cf. Gal.

p. 183, 84.

Fabr. p. 904.

ἥδε. τῶν εἰς τὰς μήτρας ἰόντων ἀγγείων, ἃ πρὸς ταῖς πλευραῖς αὐταῖς ἐλέγομεν σχίζεσθαι, τὸ κάτω φερόμενον μέρος ἐλίπτεται τρόπον ὁμοιότατον τοῖς εἰς τοὺς ὄρχεις τῶν ἀρρένων ἀγγείοις ἰοῦσιν· ἐπικείται γὰρ ἡ φλέψ, ὑπόκειται δ' ἡ ἀρτηρία, καμπὰς πολλὰς 5 ἄμφω ποιοῦμεναι. Ἐν δὲ τῇ πλάνῃ ταύτῃ πέττεται μέχρι πλείστου τὸ φερόμενον ἐπὶ τοὺς ὄρχεις αἷμα καὶ πνεῦμα· καὶ σαφῶς ἔστιν ἰδεῖν ἐν μὲν ταῖς πρώταις ἔλιξιν αἱματῶδες ἔτι τὸ περιεχόμενον ὑγρὸν, ἐν δὲ ταῖς ἐξῆς λευκότερον αἰεὶ καὶ μᾶλλον γιγνόμε- 10 νον, ἕως ἂν ἀκριβῶς ἅπαν ἀπεργασθῇ λευκὸν ἐν ταῖς ἀπασῶν ὑστάταις, αἱ δὲ περαίνουσιν εἰς τοὺς ὄρχεις. 8 Οὗτοι δ' αὖ, διάκενοι καὶ σηραγγώδεις ὄντες, ὑποδέχονται τε τὸ προπεπεμμένον ἐν τοῖς ἀγγείοις ὑγρὸν, ἐκπέπτουσι δὲ καὶ αὐτοὶ πάλιν, τέλεον μὲν εἰς τὴν 15 τοῦ ζώου γένεσιν ἐπὶ τῶν ἀρρένων ἀπεργαζόμενοι, καί γε καὶ μείζους ὄντες καὶ θερμότεροι, καὶ τὸ φε-

DE
GENITA-
LIBUS.Semen quo-
modo gene-
retur.

vasorum in vulvam pertinentium, quae secundum ejus latera findi supra posuimus, (§. I.,) pars deorsum petens perinde in plures anfractus reflectitur ac circa marium testes vascula revolvuntur; supra namque est vena, infra arteria, in multos orbes utraque sinuata. 7 In his tortuosis ambagibus, dum ad testes iter faciunt, diutius sanguis spiritusque vagati concoquuntur; perspicueque in primis orbibus humor quidam cruentus aspicitur, qui paulatim in posterioribus magis albescit, quousque in postremis, jam testes intran- 8 tibus, diligentissime exalbuit. Ii vero, inanēs et pervii, hunc transmissum humorem recipiunt, coquunt iterum, et ad animantium propagationem perfectissime in maribus elaborant, calidio-

5. πολλὰς] ἴσας τὸ πλῆθος add. G.
6. ποιοῦμεναι] δίκην ἐλίκων τινῶν
πολυειδῶς πλανωμένων add. G.

ib. Ἐν δὲ τῇ κ. τ. λ.] Cf. Gal.
p. 184.

13. Οὗτοι δ' αὖ κ. τ. λ.] Cf. Gal.
p. 184.

14. προπεπεμμένον ἐν τοῖς ἀγγεί-
οις] In vers. Lat. lege, *humorem*
qui in vasis coeperat concoqui, &c.

17. καί γε καὶ μείζους ὄντες] om. C.
ib. θερμότεροι] θερμότερον (ut
videtur) C. In vers. Lat. lege,
maiores quum sint et calidiores.

DE
GENITA-
LIBUS.

Quare san-
guis, diu in
venis stag-
nans, exal-
bescat.

Seminis
ejaculatio.

ρόμενον εἰς αὐτοὺς ἀκριβέστερον ἤδη κατείργασται
διὰ τε τὸ μῆκος τοῦ διαστήματος καὶ τὴν ἰσχὺν τῶν
πεπτόντων ἀγγείων· ἀτελέστερον δ' οἱ τῶν θηλειῶν,
ὥς ἂν καὶ μικρότεροι καὶ ψυχρότεροι, καὶ ἦττον
9 ἀκριβῶς αὐτὸ κατειργασμένον ὑποδεχόμενοι. Διὰ τί 5
δ' ἐγχρονίζον τοῖς ἀγγείοις τὸ αἷμα λευκὸν γίνεται;
[ἢ ὅτι] πᾶν μόριον ἐαυτῷ τὴν τροφήν ἐξομοιοῖ; τί
δὲ οὖν θαυμαστὸν, εἰ λευκοὶ τῶν ἀγγείων οἱ χιτῶνες
ὑπάρχοντες εἰς τὴν ὁμοίαν ἐαυτοῖς ἰδέαν ἀλλοιοῦσι
10 τὸ αἷμα; Ὅταν οὖν ὑποδεξάμενοι [τοῦτο] οἱ ὄρχεις 10
κατεργάσωνται, δῆλον ὥς ἐτέρου τινὸς ἀγγείου δεήσει
τοῦ μεταληψομένου πάλιν [αὐτὸ] καὶ παρέξοντος
ἐπὶ τὴν ἔκκρισιν.

11 Ἐπειδὴ γὰρ ἐχρῆν ἔξω μὲν τὸ ἄρρεν, εἰς ἐαυτὸ δὲ σπερμαί-
νειν τὸ θῆλυ, διὰ τοῦτο καὶ τὰ μεταλαμβάνοντα παρὰ τῶν ὄρ- 15
χεων ἀγγεία τὸ σπέρμα, τὰ μὲν τῶν ἀρρένων ἐπὶ τε τὸ αἰδοῖον

remque efficiunt, et itineris longitudine, et receptaculorum viribus
exquisitissime concoctum; deterius vero foeminarum testes ob

(34) 9 antedictas causas semen gignunt. Verum cur sanguis diu in 905

venis stagnans exalbescit? an quoniam membrum omne sibi ali-
mentum assimilat? igitur nihil mirum, si albae vasorum tunicae

(35) 10 in sibi similem formam sanguinem convertunt. Caeterum con-

coctum in testibus semen cum excernendum esset, alio rursum

11 canaliculo ipsum ad exitum ducente opus fuit. Itaque in mare,

5. Διὰ τί κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 185.

6. γίνεται] τῶν ἐν τοῖς περὶ τῶν
φυσικῶν δυνάμεων ἀποδεδειγμένων
ἀναμνησθέντα τινὰ ῥαδίως ἐξευρή-
σειν νομίζω add. G.

7. [ἢ ὅτι] Sic C., δέδεικται γὰρ
ἐν ἐκείνοις ὡς G.

10. αἷμα] Lin. duodecim hic om.
Theoph.

ib. Ὅταν οὖν κ.τ.λ.] Cf. Gal.
p. 185, 86.

ib. [τοῦτο] τοῦτον G., (sc. τὸν
σπερματικὸν χυμόν.)

ib. ὄρχεις] τελείως μὲν οἱ τῶν

ἀρρένων, ἐλλιπέστερον δ' οἱ τῶν
θηλειῶν add. G.

12. [αὐτὸ] αὐτὸν G.

13. ἔκκρισιν] Lin. duas hic om.
Theoph.

14. Ἐπειδὴ κ.τ.λ.] Cf. Gal.
p. 186, 87.

14—p. 263, 15. Ἐπειδὴ—κατέ-
σπειρεν;] Hoc loco, quum Crassi
versio a Galeni textu non paulum
diversa sit, hujus ipsa verba, e
quibus Theoph. sua desumpserat,
satius duxi describere.

Fabr. p. 905.

ἐξέτεινε, καὶ πρὸς τὸν ἐνταῦθα πόρον ἀνεστόμωσε δι' οὐπὲρ καὶ τὸ οὖρον ἐκτὸς ἐφέρετο, τὰ δὲ τῶν θηλειῶν εἰς αὐτάς τε τὰς μήτρας κατέφυνε, καὶ πρὸς τὴν ἐντὸς εὐρυχωρίαν ἐκκρίνειν τὸ σπέρμα παρεσκεύασε. Θαυμαστὰ μὲν δὴ καὶ ταῦτα, πολὺ δ' ἐτὶ μείζω τὰ μέλλοντα λεχθήσεσθαι. τῆς γὰρ δὴ χρείας οὐχ ὁμοίας 5 ὑπαρχούσης ἐκατέρῳ τῷ σπέρματι, διότι μὴδὲ τοῦ πλήθους τε καὶ δυνάμεως, ὅμοιον οὐδὲ τὸ σπερματικὸν ἀγγεῖον οὔτ' εἶδος, οὔτ' εὖρος, οὔτε μήκος ἐγένετο· ἀλλὰ τὸ μὲν τῶν ἀρρένων εὐρὺ καὶ μακρὸν, καὶ τινὰς οἶον κόλπους ἔχον, ὅταν ἤδη πλησίον γένηται τοῦ αἰδοίου, τὸ δ' αὖ τῶν θηλειῶν στενὸν καὶ βραχύ. 10 Τοῦτο μὲν γὰρ ἱκανὸν ἦν ὀλίγον καὶ λεπτὸν ὑποδέξασθαι τε καὶ παραπέμψαι σπέρμα· τὸ δὲ τῶν ἀρρένων, εἰ μὴ μακρὸν τε ἅμα καὶ εὐρὺ καὶ κισσῶδες ἐγένετο, πῶς μὲν ἂν ἐδέξατο πολὺ καὶ παχὺ σπέρμα; πῶς δ' ἂν ἐνκόλως παρέπεμψε; πῶς δ' ἂν ἀθρόως εἰς τὰς μήτρας κατέσπειρεν;

DE
GENITA-
LIBUS.

15

- 37 Διὰ τί δ' οὐκ εἰς αὐτοὺς τοὺς ὄρχεις ἐνέφυνε τὸ σπερματικὸν ἀγγεῖον ἢ φύσις, ἀλλὰ τὴν καλουμένην ἐπιδιδυμίδα μέσσην ἀμφοῖν ἔταξεν; ὅτι χάνοντας ἱκανῶς ὑπάρχοντας αὐτοὺς καὶ σηραγγώδεις καὶ μαλακοὺς, πυκνοῖς καὶ ἰσχυροῖς καὶ σκληροῖς οὐχ οἶόν τ' 20 ἦν ἀσφαλῶς συμφῦναι τοῖς σπερματικοῖς ἀγγείοις.
2^α Ὡστε κἀνταῦθα ἢ φύσις ἀπειργάσθαι φαίνεται τὸ

Quare epididymides inter testes et vasa spermatica posita sint.

cum foras semen projecturus esset, ejusque crassioris magnam copiam educturus, ad virile usque pertinet, et in iter urinarium semen eructat, longus, latus, ac varicosus; at in foemina, cum intra seipsam semen mittat, idque paucum, atque subtilius, emissorium vasculum angustum et breve in ipsa vulva inseritur.

- 37 Quaeres iterum cur seminarium conceptaculum non intra testes (36) sese immergit, sed *supergeminalem*, [seu *epididymidem*,] quae appellatur, utriusque natura interjecit? an rari cum sint fungosique et molles testes, cum densis, validis ac duris seminariis vasculis tuto committi non poterant? Siquidem prudens natura

13. κισσῶδες] Legitur ap. Theoph. semper κισσοειδής, p. 86. l. 10:
224. 13: 240. 6: 256. 6.

16. Διὰ τί κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 208.

22. "Ὡστε κἀνταῦθα κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 208.

ib. κἀνταῦθα] ἅπερ ἤδη δέδεικται
πολλάκις add. G.

DE
GENITA-
LIBUS.

μηδὲν τῶν ἐναντίων ταῖς οὐσίαις ἐς ταὐτὸν ἀγαγεῖν,
ἀλλ' αἰεὶ ζητεῖν ἐν μέσῳ τινὰ καταθέσθαι δεσμὸν αὐ-
τοῖς φιλίας συναγωγόν· ὅσον γὰρ ἀποδεῖ τῶν σπερ-
ματικῶν ἀγγείων ἢ ἐπιδιδυμῖς ἰσχύϊ καὶ πυκνότητι
καὶ σκληρότητι, τοσοῦτον πλεονεκτεῖ τῶν ὄρχεων. 5
3 Ἀλλὰ καὶ τῶν μερῶν αὐτῆς τὰ μὲν τοῖς σπερμα-
τικοῖς ἐμφυόμενα σκληρότατα, τὰ δὲ τοῖς ὄρχεσι
μαλακώτατα, τὰ δ' ἐν τῷ μεταξὺ τὰ μὲν ἐγγυτέρω
τῶν σπερματικῶν σκληρότατα, τὰ δ' αὖ τῶν ὄρχεων
ἐγγύτερα μαλακώτατα ἐγένετο. 10

Quare epi-
didymides
in foeminis
non eviden-
tes sint ac
sensiles.

4 Διὰ τί τοίνυν οὐκ εἰσὶν ἐπὶ τοῖς τῶν θηλειῶν ὄρ-
χεσιν αἰσθηταὶ καὶ σαφεῖς αἱ ἐπιδιδυμίδες; ἢ ὅτι
πρῶτον μὲν καὶ ὁ δίδυμος αὐτὸς σμικρὸς ὁ τοῦ θή-
λεος, καὶ τὸ σπερματικὸν ὡσαύτως σμικρὸν, ὥστ'
οὐδὲν θαυμαστὸν οὐδὲ τὸ συνάπτον αὐτὰ σμικρὸν 15
5 ὑπάρχειν; Ἐπειτα δὲ καὶ ἡ τῆς οὐσίας αὐτῶν διαφορὰ

nulla essentiis contraria in unum cogit, nisi copulam aliquam
amicitiae conciliatricem in medium conjiciat; quanto enim a
seminariis alveolis, viribus, densitate, duritiaque supergeminalis
3 vincitur, tanto ipsa testes superat. Quin etiam ipsius partes,
quae seminis vasa contingunt, durissimae; quae testes, mollis-
simae sunt; quae mediae interjacent, quo propiores vasculis,
duriores; quo testibus, molliores creatae sunt.

(37) 4 Verum quare in muliebribus testibus non evidentes ac sensiles
supergeminales conspiciuntur? an quoniam in primis muliebris
testis deinde et seminarius rivus exiguus est? igitur nihil mi-
5 randum si et eos adnectens vinculum sit perexiguum. Praeterea

6. Ἀλλὰ καὶ τῶν κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 209.

8. μεταξὺ] πάντα ἀλλήλων ἀνά-
λογον ὑπερέχοντα add. G.

10. ἐγένετο] διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν
ἐγένετο G.

11. Διὰ τί τοίνυν κ. τ. λ.] Cf.

12. ἐπιδιδυμίδες] ἀλλ' ἡ οὐδ'
ὅλως σοι δόξουσιν ὑπάρχειν, ἢ σμι-
κραὶ παντελῶς εἶναι add. G.

14. ὥστ' οὐδὲν κ. τ. λ.] Cf. Gal.
p. 209.

Fabr. p. 905.

βραχείᾳ, καὶ οὐχ, ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἀρρένων, παμπόλλῃ
καὶ γὰρ οἱ ὄρχεις οἱ τοῦ ἄρρενος ὑγρότεροί τε καὶ μα-
λακώτεροι τῶν τοῦ θήλεος, καὶ τὰ ἀγγεῖα τὰ σπερ-
ματικὰ σκληρότερα· τὰ δ' ἐναντία τούτων ἐπὶ τοῦ
θήλεος, αὐτὰ μὲν ἦττον σκληρὰ διὰ τὰς εἰρημένας αἰ-
τίας, οἱ δ' ὄρχεις ἦττον ἀραιοὶ καὶ χαῦνοι, καὶ ὑγρότεροι,
6 διότι ψυχρότεροι τὴν οὐσίαν ὑπάρχουσιν. Εὐλόγως
οὖν ἐγγὺς ἀλλήλων ἐγένοντο ταῖς οὐσίας, αὐτῶν μὲν
τῶν ὄρχεων σκληροτέρων ἀποτελεσθέντων, τῶν δ' εἰς
αὐτοὺς ἐμφυομένων ἀγγείων τῶν σπερματικῶν μαλα- 10
κωτέρων· ὥστ' οὐκ ἐδέοντο μεγάλου τοῦ συνάψοντος,
ὃ κατὰ βραχὺ τῆς θατέρου σκληρότητος ἀποχωροῦν
7 ἐπὶ τὴν μαλακότητα θατέρου παραγένοιτο. Διότι δ'
ἐκκρεμείς εἰσιν οἱ τοῦ ἄρρενος ὄρχεις, διὰ τοῦτο καὶ
μῦς εἰς ἑκάτερον αὐτῶν εἰς ἑκ τῶν κατὰ τὰς λαγόνας 15
καθίκει χωρίων, ὅπως καὶ τούτοις μετείη τῆς καθ'
ὀρμὴν κινήσεως.

et ipsorum materiae differentia modica est, non, ut in maribus,
maxima; nam masculi testes humidiores mollioresque foemineis
sunt, et seminariae fistulae duriores; contra, in foemina hae-
minus durae, quia non tam longae neque tantum seminis fuerunt
concepturae, testes autem minus rari et fungosi, aridioresque,
6 quia frigidiore temperie constant. Jure itaque natura inter se
propinqua cum sint, testibus magis duratis, seminariis vero cana-
libus ipsos intransantibus mollioribus factis, exili inter ipsos copula
opus fuit, paulatim ab unius duritie in alterius mollitudinem re-
7 cedente. At quoniam marium testes sunt penduli, idcirco et in
utrumque musculus unus ab ilium sedibus porrigitur, ut et ipsis
motus ad locum facultas subministretur.

7. ὑπάρχουσιν] οὐκ οὐκ ὑπὸ τῆς
ἐμφύτου θερμασίας διεφυσήθησαν
τε καὶ (ὡς ἂν εἴποι τις,) ἐζυμώθησαν
add. G.

ib. Εὐλόγως οὖν κ. τ. λ.] Cf.
Gal. p. 210.

13. Διότι δ' κ. τ. λ.] Cf. Gal.
p. 210.

M m

DE
GENITA-
LIBUS.

Non tan-
tam esse
differenti-
am inter
vasa muli-
erum sper-
matica tes-
tesque, ut
opus sit
multa cura
in inveni-
endo cor-
pore medio.
(Casp. Hoff-
mann.)

DE
GENITA-
LIBUS.

38

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

Inter mam-
mas et ute-
rum mirum
esse con-
sensum.

φαίνεται δ' ἐναργῶς ὁσημέραι καὶ ἡ τῶν τιτθῶν πρὸς
τὰς μήτρας κοινωνία κατὰ τε τὰς φθορὰς τῶν ἐμ-
βρύων, περὶ ὧν Ἰπποκράτης ἡμᾶς ἐδίδασκε, καὶ πρὸς
2 τούτων ἔτι κατὰ φύσιν ἔχοντος τοῦ ζῶον. Μικροὶ
μὲν γὰρ, αὐξανομένων, ὁμοίως ταῖς μήτραις εἰσὶ
τελειωθέντων δὲ καὶ τὴν τοῦ γεννᾶν ὥραν ἀπολα-
βόντων, συνεξαίρονται ταῖς ὑστέραις ἄχρι τοῦ προσ-
ήκοντος μεγέθους· ἐν ᾧ καταστάντων ἀμφοῖν τῶν 10
ὀργάνων, ὑποδέξασθαι μὲν τὸ σπέρμα καὶ [τελειῶσαι]
τὸ κύημα τῶν ὑστερῶν ἔργον, ἐκθρέψαι δὲ τὸ γε-
3 γεννημένον ἤδη τῶν τιτθῶν.] Διὰ τί δὲ συμπά-
σχουσι [ταῖς μήτραις] οἱ τιτθοὶ, τοῦτο δέον εἰπεῖν·
καὶ γὰρ οὖν καὶ αὐτὸ θαυμαστήν τινα δημιουργίαν 15

- 38 Caeterum de mammis accurate loqui superius polliciti, [Lib. III. 906
c. 20.] ad ipsas jam sermonem convertamus; primumque inter
ipsas et vulvam mirum esse consensum quotidiana docet experi-
entia in foetuum abortibus, quemadmodum nobis Hippocrates
declaravit, et citra eos quum secunda valetudine animal fruitur.
2 Parvae enim, increscente animali, aequae ac vulvae cernuntur:
perfecto autem et generandi tempore appetente, cum vulvis
pariter ad decentem usque magnitudinis modum extuberant; in
qua utroque membro consistente, semen accipere foetumque ab-
solvere ad vulvas pertinet, mammarum autem in lucem editum
3 animal alere officium est. Verum cur adeo mutuo inter se con-
sensu haec membra afficiantur, nunc exponemus; id enim ipsum

3. φαίνεται δ' κ. τ. λ.] Cf. Gal.
p. 154.

6. Μικροὶ μὲν γὰρ κ. τ. λ.] Cf.
Gal. p. 154.

11. [τελειῶσαι] τελειῶσαι G.
Legitur τελειόω quinquies sup.,
τελεῶω ne semel quidem.

13. Διὰ τί δὲ κ. τ. λ.] Cf. Gal.
p. 176.

ib. συμπάσχουσι] πάσχουσι M.,
εἰς τοσοῦτον add. G.

14. [ταῖς μήτραις] αὐταῖς G.,
τὰς μήτρας E.M.

ib. δέον εἰπεῖν] δέον ἦν M., ἤδη
δίειμι G.

15. δημιουργίαν] τὴν τέχνην G.
post ἐνδείξεται.

Fabr. p. 906.

4 τῆς προνοίας τοῦ Θεοῦ ἐνδείξεται. Ἐπειδὴ γὰρ
 εἰς ἐνὸς ὑπηρεσίαν ἔργου παρεσκεύασεν ἀμφοτέρα
 τὰ μορία, συνῆψεν αὐτὰ διὰ τῶν ἀγγείων· τὰς γὰρ
 ἀπὸ τοῦ θώρακος φερομένας φλέβας καὶ ἀρτηρίας εἰς
 ὑποχόνδρια καὶ τὸ σύμπαν ὑπογάστριον καταγα- 5
 γούσα, κᾶπειτα συνάψασα ταῖς ἀπὸ τῶν κάτω μερῶν
 ἀναφερομέναις, ἀφ' ὧν ἐπὶ τε μήτραν καὶ [ὄσχεον]
 5 ἀφικνουῦνται αἱ φλέβες. Μόνα γὰρ δὴ ταῦτα ἐν τοῖς
 ζώοις τὰ ἀγγεία, τὰ μὲν ἐκ τῶν ὑπὲρ τὰς φρένας
 χωρίων ὀρμηθέντα κάτω τοῦ σώματος φέρεται, τὰ δὲ 10
 ἐκ τῶν κάτωθεν ἄνω· τοιγαροῦν καὶ τὰ προειρημένα
 μόρια συνῆφθαι δι' ἀγγείων ἐχρῆν, ἵνα, ὅταν μὲν ἐν
 ταῖς μήτραις αὐξάνηται καὶ διαπλάττηται τὸ ἔμβρυον,
 [ἐκείνῳ] μόνον τὴν ἐξ ἀμφοτέρων [ἐπάρδωσι] τρο-

4 mirificam Dei artem promulgabit. Nam cum ad unum confici-
 endum opus utrumque membrum comparaverit, ipsa per vasa
 connexuit quae, in supra habitis de pectore sermonibus, ad mam-
 mas procedere monstravimus, venas arteriasque in praecordia ac
 totum abdomen diducens, deinde inferne ascendentibus commit-
 5 tens, a quibus in vulvam et scrotum venae porriguntur. Sola
 namque haec in animalibus vascula, partim a locis supra septum
 profecta ad inferiora corporis labuntur, partim ab infimis sursum
 repunt; sola igitur modo posita membra per vascula consociari
 debuerunt, ut, quando in vulva foetus conformatur atque au-
 gescit, soli illi ab utroque membro communes venae irrigent ali-

1. Ἐπειδὴ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 176.

3. τὰς γὰρ] γὰρ abesse mallet.

3, 4. τὰς—φερομένας] ἃ, ἐν τοῖς
 περὶ τοῦ θώρακος λόγοις, ἐπὶ τοὺς
 τιτθοὺς ἐλέγομεν ἵνα C.G.5. καταγαγούσα] Sic G.M., κα-
 ταγεγούσα E.

6. κᾶπειτα] Sic G.M., κάπιτα E.

7. ἀναφερομέναις] Sic G.M.,
 κάνα φερομέναις E.ib. [ὄσχεον] Sic C.G., ὄρχην E.,
 ὄρχιν M.

8. αἱ φλέβες] φλέβες G.

ib. Μόνα γὰρ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 176.

9. τὰ ἀγγεία] ἀγγεία G.

10. τὰ δὲ] Sic M., τὰ δεὸν E.

11. κάτωθεν] κάτω G.

ib. τοιγαροῦν] μόνα γὰρ οὖν C.G.

ib. καὶ τὰ] δὴ καὶ τὰ G.

13. αὐξάνηται καὶ] αὐξάνηται τε
 καὶ G.14. [ἐκείνῳ] μόνον] ἐκείνῳ μόνῳ
 C.G., ἐκεῖνο μόνον E.M.ib. [ἐπάρδωσι] Sic M., ἐπαρδοῦ-
 σι E., αἱ κοιναὶ φλέβες ἐπάρδωσι
 C. G.DE
 GENITA-
 LIBUS.Per quae
 vasa fiat
 ille con-
 sensus.

DE
GENITALIBUS.

Non posse
fieri ut eo-
dem tem-
pore menses
probe fe-
rantur et
lactet foe-
mina;

et quare.

φήν· ὅταν δὲ καὶ ἀποκυηθὲν τύχῃ, τοῖς τιτθοῖς αὐθις
6 [ἐπιρρέῃ] σύμπασα. Διὰ τοῦτο καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν
[χρόνον] οὐκ ἐνδέχεται τὰ τε καταμήνια καταφέρεισθαι
καλῶς, καὶ θηλάζειν τὸ ἔμβρυον· ξηραίνεται γὰρ αἰ
τὸ ἕτερον μόριον ὑπὸ τῆς ἐπὶ θάτερον [ρόπῆς] τοῦ p. 18
7 αἵματος. Ἐπειδὴ γὰρ τῷ πρὸ τῆς κνήσεως καιρῷ
ταῖς ἀκμαζούσαις τῶν γυναικῶν ὅσον ἀθροίζεται πε-
ριττὸν, ἐκκρίνει τοῦτο ἢ τοῦ Θεοῦ δημιουργία ἐφ'
ἐκάστῳ μηνὶ διὰ τῶν εἰς τὰς μήτρας καθηκόντων
ἀγγείων, ἐπειδὴ δὲ κύωσι, ἔλκει τὸ ἔμβρυον ἐξ αὐ- 10
τῶν τὴν τροφήν· [αἱ δ' ἄρα φλέβες αἱ τῇδε τηλι-
καῦται τό τ' εὖρος ὑπάρχουσι καὶ τὸ μῆκος,] ὥστε
κἀκεῖνο τρέφειν ἀφθόνως, καὶ [τι] περιττὸν ἀθροίζειν

mentum; at cum foetus est editus, in mammas retro totum per-
6 labitur. Atqui hanc ob causam fieri non potest ut probe eodem
tempore menses ferantur, et lactet foemina; semper enim alterum
7 membrum exarescit, in alterum sanguine declinante. Nam cum
ante uteri gestationem in mulieribus florentem aetatem agentibus
quicquid supervacui colligitur, singulis mensibus natura per con-
ceptacula in vulvam pertinentia excernat, cum gravidæ fuerint,
foetus a conceptaculis nutrimentum exhaurit; illic igitur venae
tam capaces tamque proluxae sunt, ut inde foetus abunde nutria-

1. ὅταν δὲ καὶ] ὅταν δ' G.
2. [ἐπιρρέῃ] Sic G.M., ἐπιρρεῖ C. E.
- ib. Διὰ τοῦτο κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 176, 77.
- ib. καὶ κατὰ] κατὰ G.
3. [χρόνον] Sic C. G., τρόπον E. M.
- ib. καταφέρεισθαι] φέρεσθαι G.
4. τὸ ἔμβρυον] τὸ θῆλυ C. G.
5. ἕτερον] Sic G.M., ἕστερον E.
- ib. ὑπὸ τῆς] ἀπὸ τῆς M.
- ib. θάτερον] θάτερα M.
- ib. [ρόπῆς] Sic C. G., τροφῆς E. M.

6. Ἐπειδὴ γὰρ κ. τ. λ.] Cf. Gal. p. 177.
- ib. καιρῷ ταῖς] καιρῷ καὶ ταῖς G.
7. ὅσον ἀθροίζεται] ὅς ἀθροί-
ται M.
- ib. περιττὸν] Sic G.M., περι-
γόν E.
10. κύωσι] κύωσιν G.M.
- 11, 12. [αἱ δ' ἄρα—μῆκος] Sic C. G., om. E. M.
13. κἀκεῖνο] κἀκεῖνα G.
- ib. καὶ [τι] Sic C. G., καὶ τὸ E. M.
- ib. περιττὸν] Sic G.M., περι-
γόν E.

Fabr. p. 906.

8 αεί. Τοῦτο οὖν ὅταν ἐν πάντι τῷ χρόνῳ ἀθροίζομενον
 τῆς κήσεως ἐν ταμείοις τισὶ τροφῆς, τὰ κοινὰ τού-
 τοις ἀγγεῖα ἐξαίρει τε καὶ διατείνει τελείως αὐτὰ καὶ
 οἶον [πλημμυρεῖ,] καὶ χώραν [ἐπιζητεῖ μεταστά-
 σεως.] ἔχει δὲ οὐδεμίαν ἄλλην ἢ εἰς τοὺς τιτθοὺς, 5
 εἰς ἣν ἅμα μὲν αἱ φλέβες διατεινόμεναι καὶ βαρυνό-
 μεναι προπέμπουσιν, ἅμα δὲ ὁ τῆς γαστρὸς ὅλης ὄγ-
 κος, διὰ τὴν κύησιν ἐπιπέμπων τε καὶ θλίβων, ὠθεῖ
 9 πρὸς τὸ εἶκον. [Οὕτως] μὲν δὴ, “Τὰ γάλακτα τῶν
 “ἐπιμηνιῶν εἰσι ἀδελφὰ,” φησὶν Ἱπποκράτης, “†τῆς 10

DE
GENITA-
LIBUS.Lac mensi-
um germa-
num esse.

8 tur, semperque aliquid supervacui redundet. Quando itaque toto
 graviditatis tempore contractum in communibus hisce alimenti
 vasculis tanquam promptuariis quibusdam exerit distenditque
 vehementer ac veluti locum humore submergit, tunc alio migrare
 contendit; sed nulla est alia regio praeter pectus, in quod venae
 distentae juxta atque oppressae sarcinam suam propellant, item
 et totius ventris ex praegnatione tumor transmittens atque pro-
 9 trudens, in cedentem locum compellit. Ita sane “lac mensium
 “germanum” appellavit Hippocrates, [De Morb. Vulgar. Lib. II.

1. Τοῦτο οὖν κ. τ. λ.] Cf. Gal.

p. 177.

ib. πάντι] ἅπαντι G.

ib. ἀθροίζομενον τῆς κήσεως]
 τῆς κήσεως ἀθροίζομενον G.

2. ἐν] οἶον ἐν C.G.

ib. ταμείοις] Sic G.M., παμεί-
 οῖς E.

ib. τὰ κοινὰ] τοῖς κοινοῖς C.G.

3. ἀγγεῖα] ἀγγείοις C.G.

ib. ἐξαίρει τε καὶ διατείνει] ἐξ-
 αῖρη τε καὶ διατείνει G.

ib. τελείως] τελέως G.

4. [πλημμυρεῖ] πλημμυρῇ C.G.,
 πλημμυρᾶν E., πλημμύραν M.

ib. καὶ χώραν] καὶ om. C.G.

ib. [ἐπιζητεῖ] Sic C.G., ἐπιζητεῖν
 E., ἐπιζητεῖται M.ib. [μεταστάσεως] Sic C.G., με-
 τὰ τάσεως E.M.

5. εἰς τοὺς] εἰς om. C.G.

6. εἰς ἣν] Sic C.G., εἰσὴν E.M.

ib. φλέβες] αὐτὸ add. C.G.

ib. διατεινόμεναι] Sic G.M., δια-
 τεινόμενα E.

7. ὅλης] ὅλος M.

8. διὰ τὴν] ὁ διὰ τὴν G.

ib. θλίβων] Sic G., θλίβον E.M.

9. [Οὕτως] μὲν δὴ κ. τ. λ.] Cf.
 Gal. p. 177.ib. [Οὕτως] οὕτω C.G.M., οὗτος
 E. Cf. sup. p. 237. l. 10.

10. εἰσι] om. G., εἰσιν M.

10—p. 270, 2. †τῆς μὲν—ὑπερ-
 βαλλούσης] om. G. Loc. fort.
 corrupt.; Hipp. quae sequuntur:
 πρωτοτόκων τὰ γάλακτα τῆς μὲν
 τροφῆς μεταβαλλούσης, τῆς δὲ ὀκ-
 ταμήνου ἀπαρτιζούσης. διὸ τὰ ἐπι-
 μήνια ἀδελφὰ τῶν ὀκταμήνων πρὸς
 δεκάμηνον τεινόντων γενόμενα κα-
 κόν.

DE
GENITA-
LIBUS.

“ μὲν ὅλης ὀκταμήνου ἀπαρτιζούσης, τῆς δὲ τροφῆς
10 “ ὑπερβαλλούσης.†” Οὕτω δὲ κα̐πειδὰν ἦτοι κατὰ
τὸ κινούμενον αὐτὸ γένηται τι πάθος, ὥς μηκέτι ἱκανὴν
ἐπισπᾶσθαι τροφήν, ἢ καί τι περὶ τὸ σῶμα τῆς γυναι-
κὸς συμβῇ τοιοῦτον, ὥς μηκέθ' ἱκανὸν αὐτὸ παρα- 5
σκευάζειν τὸ αἷμα, συγχεῖται μὲν ἐν τούτῳ καὶ τα-
ράττεται τὸ ἔργον καὶ τῆς διαπλάσεως ἢ τάξις· ἐναν-
τία δ' ἀνάγκη παθήματα τοὺς τιτθοὺς καταλαμβάνειν,
πληρουμένους μὲν γὰρ γάλακτος πρὸ ὥρας ἐπὶ ταῖς
τῶν ἐμβρύων ἀρρωστίαις, ἰσχυροὺς δ' ἐφεξῆς ἐπὶ ταῖς 10
11 τῶν ὑστερῶν ἐνδείαις γινομένους. Οὕτως καὶ ὁ Ἱπ-
ποκράτης ἔλεγεν καὶ πάλιν, “ Γυναικὶ ἐν γαστρὶ
“ ἐχούσῃ, γάλα ἐκ τῶν μασθῶν πολὺ [ῥνέν] ἀσθενὲς

§. 3. T. III. p. 454.] “ octo menses quidem agens, alimento vero 907
10 “ redundante.” Sic etiam et foetu aliquem languorem passo, neque
satis cibi attrahente, aut mulieris corpore aliqua ex parte vitiatum,
ut sanguis satis copiosus gigni non possit, confunditur tunc qui-
dem perturbaturque operum naturae ordo; contrariisque affecti-
bus mammas vexari necesse est, modo lacte ante tempus affluentes
cum foetus aegrotat, modo graciliscientes cum vulvae inopia labo-
11 rant. Propterea [iterum quoque] dicebat Hippocrates, [Aphor.
§. 5. 52. T. III. p. 746.] “ Mulieri ventrem gerenti, lac ex mam-

1. ὅλης] ὅλους M.
- ib. ὀκταμήνου] Sic H., ὠκταμή-
νον E.M.
2. Οὕτω δὲ κ.τ.λ.] Cf. Gal. p. 178.
- ib. ἦτοι] ἦδη G.
3. πάθος] Sic G.M., πάθο E.
- ib. μηκέτι] μηκέθ' G.
5. συμβῇ] ἀμάρτημα συμβῇ G.
- ib. αὐτὸ] αὐτῷ G., quod mallet.
6. τaráττεται] Sic G.M., τaráτ-
γεται E.
7. τὸ ἔργον καὶ τῆς διαπλάσεως]
τῶν ἔργων τῆς φύσεως C.G.
8. τοὺς τιτθοὺς καταλαμβάνειν]
καταλαμβάνειν τοὺς τιτθοὺς G.
9. μὲν γάρ] γάρ om. C.G.
10. ἀρρωστίαις] ἀρρωστίας E.

- ib. ἰσχυροὺς] ἰσχυροὺς M.
11. Οὕτως καὶ κ.τ.λ.] Cf. Gal.
p. 178.
- ib. Οὕτως] οὕτω M., οὕτω τοι G.
- ib. ὁ Ἱπποκρ.] ὁ om. G. Legitur
ὁ Ἱππ. ter sup. p. 108. l. 6: 145.
10: 233. 1., nec usquam alibi.
12. καὶ πάλιν] om. C.G.
- ib. γυναικὶ] ἦν γυναικὶ H.
13. ἐκ τῶν μασθῶν πολὺ] πολὺ
ἐκ τῶν μαζῶν H., ἐκ τῶν μαστῶν
πολὺ G.
- ib. [ῥνέν] Sic G., ῥεέν E., ῥέον
M., ῥνῆ H.
- ib. ἀσθενὲς τὸ ἔμβρυον σημαίνει]
Sic E.H.M., ἀσθενεῖ τὸ ἔμβρυον
C.G.

Fabr. p. 907.

DE
GENITA-
LIBUS.

“ τὸ ἔμβρυον σημαίνει.” ὡς ἂν εἰς τοὺς μασθοὺς δη-
 λονότι τοῦ περιττοῦ παντὸς ἀνιόντος, ὃ [κατέλιπεν] p. 19
 ἐν ταῖς φλεψὶ τὸ κινούμενον, ἀδυνατοῦν ὑπὸ ἀσθε-
 νείας, ὅσον ἱκανὸν ἦν [αὐτῷ] πρὸς τὴν σύμμετρον
 12 θρέψιν, ἐπισπᾶσθαι. Ὅταν δὲ πάλιν [εἴπῃ,] “ Γυν- 5
 “ ναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ ἂν οἱ μασθοὶ ἰσχυροὶ γέ-
 “ νωνται, ἐκτρώσεται” τὸ μὲν ἔμβρυον ἰσχυρὸν εἶναι
 τηνικαῦτα νομίζειν χρή, τροφὴν δ’ οὐκ ἔχειν ἄφθονον,
 ὅθεν πρῶτον μὲν ἐκ τῶν κοινῶν πρὸς τὰς ὑστέρας
 φλεβῶν ἐπισπᾶσθαι τὸ αἷμα, κὰν τούτῳ τοὺς μασ- 10
 θοὺς [ἰσχυροὺς] γίνεσθαι, μικρὸν δ’ ὕστερον ἐκτι-
 τρώσκεσθαι, παντάπασιν ἐπιλειπούσης αὐτῷ τῆς
 13 τροφῆς. Ἀλλὰ τὰ μὲν τοιαῦτα πάντα τῶν φυσικῶν

Abortus fu-
turi signa a
mamma-
rum exte-
nuatione.

“ mis multum emanans foetum infirmat;” tanquam videlicet in
 mammas prorsum eo quod abundat ascendente, quod in venis
 foetus reliquerat, prae imbecillitate quantum ipsi satis erat ad
 12 moderatum alimentum, attrahere non potens. Contra cum
 dixit iterum, [Aphor. §. 5. 37. T. III. p. 744.] “ Mulieri
 “ uterum gerenti si mammae gracilescent, abortus fiet;”
 foetum quidem tum valentem esse putandum est, sed ali-
 menti inopia laborare, quare primum ex venis vulvae com-
 munibus sanguinem sugit, inde mammae contabescunt, pos-
 terius paulo per abortum excluditur, nutrimento penitus ipsum
 13 deficiente. [Sed haec quidem omnia physica sunt problemata,

1. μασθοὺς] μαστοὺς G.
2. περιττοῦ] Sic G.M., περι-
γοῦ E.
- ib. παντὸς] πάντως G.
- ib. ὃ [κατέλιπεν] Sic C.G., ὃ γὰρ
εἶλκεν E., οὐ γὰρ εἶλκεν M.
3. ἀδυνατοῦν ὑπὸ ἀσθενείας] ἀδυ-
νάτου ὑπ’ ἀσθενείας τοῦ ἐμβρύου G.
4. [αὐτῷ] Sic C.G.M., αὐτὸ E.
5. Ὅταν δὲ κ. τ. λ.] Cf. Gal.
p. 178, 79.
- ib. Ὅταν δὲ] ὅταν δ’ αὖ G.
- ib. [εἴπῃ] Sic G., εἴπει E., εἴπε
C. M.
6. ἂν οἱ μασθοὶ] ἦν οἱ μασθοὶ

- ἐξαίφνης H., ἦν οἱ μαστοὶ G.
7. ἐκτρώσεται] Sic G.M., ἐκ-
τρώσται E., ἐκτιτρώσκει H.
10. μασθοὺς] μαστοὺς G.
11. [ἰσχυροὺς] Sic C.G., ἰσχυροὺς
E.M. Cf. sup. p. 270. l. 10.
- ib. δ’ ὕστερον] ὕστερον δὲ G.
12. ἐπιλειπούσης] Sic G.M., ἐπι-
λειμούσης E.
- ib. αὐτῷ] Sic C.E.G., αὐτὴν M.
13. Ἀλλὰ τὰ μὲν κ. τ. λ.] Cf.
Gal. p. 179.
- 13—p. 272, 10. Ἀλλὰ—ἔχει]
Sic E.M., om. C.

DE
GENITA-
LIBUS.

ἐστὶ προβλημάτων, ἀκολουθία [τινὶ] πρὸς τὰ προ-
κείμενα νῦν εἰρημένα· τὸ δὲ ἴδιον αὐτῆς τῆς παρούσης
διεξόδου [ἦν τὴν χρεῖαν εἰπεῖν τῆς] τε πρὸς τοὺς
τιτθοὺς κοινωνίας τῶν ὑστερῶν, καὶ τῶν εἰς τε τὸν
ἀριστερόν [ὄρχιν] καὶ τὴν ἀριστερὰν μήτραν ἰόντων 5
ἀγγείων ἀπὸ τῶν εἰς τὸν κατ' εὐθὺ νεφρὸν ἐμπεφυ-
κότων· ἅπαντα γὰρ ταῦτα ἡ φύσις ἐμηχανήσατο,
διττὴν ἀρχὴν γενέσεως παρασκευάζουσα τοῖς ἐμβρύ-
οις, ὥς τὸ μὲν ἄρρεν αὐτῶν, τὸ δὲ θῆλυ γίνοιτο.

14 Καὶ περὶ μὲν τούτων ὧδε ἔχει· * * 10
* * * * *
* * * * *

quae nunc quidem, consecutione quadam ad nostra proposita, recensuimus; proprium autem praesentis enarrationis erat, ut communionis matricum cum mammis usum explicarem, et vasorum quae, a vasis in renem e directo situm insertis profecta, in testiculum ac matricem sinistram perveniunt; omnia enim haec natura excogitavit, quo duplex generationis principium foetibus compararet, ut alter quidem eorum esset mas, alter vero foemina.

14 Atque de his quidem res sic habet; et] haec de admirabili Humani Corporis Artificio, altissima Conditoris nostri sapientia monstrante, sint tradita.

1. ἀκολουθία [τινὶ] Sic G., ἀκο-
λουθία τῆς E., ἀκολουθία τὶς M.

2. νῦν] νῦν ἡμῖν G.

3. [ἦν τὴν χρεῖαν εἰπεῖν] Sic C.
G., τὴν χρεῖαν εἰπεῖν ἦν E., νῦν χρὴ
εἰπεῖν M.

ib. [τῆς] Sic G.M., τίς E.

4. τῶν ὑστερῶν] ταῖς ὑστέραις G.

5. [ὄρχιν] Sic G.M., ὄρχην E.

ib. ἀριστερὰν] Sic G.M., ἀρι-
στὰν E.

ib. ἰόντων] ὄντων M.

7. ταῦτα] ταῦθ' G.

ib. ἐμηχανήσατο] Sic G.M., ἐμη-
χανίσατο E.

8. διττὴν] Sic G.M., διτγὴν E.

9. αὐτῶν] αὐτῷ M.

ib. γίνοιτο] γένοιτο M.

10. Καὶ περὶ κ. τ. λ.] Cf. Gal.

p. 179.

ib. τούτων] τούτου M.

ib. ἔχει] Caetera Graece desi-
derantur.

ADNOTATIONES

AD

THEOPHILUM.

ΘΕΟΦΙΛΟΥ] Theophilus medicus in antiquis codicibus multis ac diversis titulis distinguitur, "Protospatharii," (Lambec. *Biblioth. Vindob.* lib. vii. p. 351. ed. Kollar.; *Graeci Codd. MSS. ap. Nanios*, p. 438; *Codd. MSS. Theoph. libri De Puls.*, ap. Ermerins, *Anecd. Med. Gr.*; et Latinus hujus opusculi interpres, utique e Cod. MS.,) "Philosophi," (Lambec. *ibid.* p. 352.,) "Monachi," (*ibid.* lib. vi. p. 244, 494.,) "Archiatři," (Erm. *Anecd. Med. Gr.* l. c.; *Codd. Nan.* l. c.,) "Iatrosophistae." (Ἱατροσοφιστοῦ περὶ Οὐρῶν, ed. Fed. Morell., Paris. 1608. 12mo.) De ejus vita prorsus nihil accepimus; solum, si codicum manuscriptorum titulis credere licet, conjicere possumus eum septimo post Christum natum saeculo vixisse; Stephani Atheniensis, qui opus suum *De Chrysopoeia* Imperatori Heraclio (A. D. 610—641.) dicavit, (Fabric. *Bibl. Gr.* vol. xii. p. 695. ed. vet.,) praeceptorem fuisse, (Lambec. *ibid.* lib. vi. p. 198, 223, 492, lib. vii. p. 352.;) ad summas pervenisse dignitates; quibus tandem depositis, monasticam vitam amplexum fuisse, id quod post eum fecerunt Simeon Sethus, (Georg. Cedreni *Compend. Hist.* p. 737. ed. Paris. 1647.,) Constantinus Afer, (Leo Ostiens. *Chron. Casin.* in Murat. *Rer. Ital. Script.* tom. iv. p. 455.; Petr. Diac. *De Viris Illustr. Casin.* in Graev. *Thes. Antiq. et Hist. Ital.*, tom. ix. p. i. p. 369.,) aliique.—Valde tamen incerta haec omnia: nam 1º, notat Freind in sua *Hist. Medic. (Opera*, p. 448, 49. ed. Lond. 1733.) "quam exigua fides titulis adhiberi debeat quos libris "manuscriptis saepe praefixos legimus," adeo ut neget "Stephanum "fuisse unum e Theophili auditoribus," et credat "potius ex barbaris quibusdam vocibus quas scriptis suis passim intermiscet" Theophilus, quales sunt φιάλιον, στομομάνικον, (p. 177. l. 1, 2.,) ἐποχή, τράνα, (p. 181. l. 11, 12.,) ἀπακία, (p. 193. l. 11.,) χυμένη, ὠμόβραστος, (*De Urin.* c. 6. p. 266. l. 34.,) eum "post illud tempus vixisse;" 2º, etiam si Stephani fuerit praeceptor, tamen hunc a Stephano che-

mico diversum fuisse putat Dietz, (*Schol. in Hipp. et Gal.* tom. i. Praef. p. xix.,) et multo serius vixisse, quippe qui vocabulis usus sit quae “undecimum aerae nostrae saeculum olere videntur.” His ipse solum addo Photium ad Theophilum quendam Πρωτοσπαθάριον scripsisse, (*Epist.* 123. p. 164. ed. Montac., Lond. 1651.,) quem alibi^a etiam Σακελλάριον appellat. (*Ep.* 193. p. 292.) Noster igitur, si forte idem sit, (cui conjecturae nihil, quoad scio, repugnare videtur,) nono saeculo vixerit. De ejus autem aetate non omnino liquet; quum (ut eos omittam “qui, chronologia,” ut ait Fabricius, (*Bibl. Gr.* vol. xii. p. 648. n.) “inconsulta, Theophilum Lucae cum “nostro eundem esse volunt ap. Guidotum in Notis ad Theoph. “*De Urin.* p. 142.”) Guolfg. Justus (*Chronol. Med.* 12mo. Franc. 1556.) eum ad saeculum secundum retulerit, Herm. Conringius (*De Scriptor. XVI. post C. N. Saec.*, p. 120. Wratisl. 1727. 4to.) ad duodecimum. Melius cum Ger. Jo. Vossio (*De Nat. Art.* lib. v. c. 13. in *Opera*, tom. iii. Amst.) eum inter incertae aetatis medicos ponemus.—Quandocumque autem vixit, se Christianum fuisse et in Deum pietate plenum, variis in locis hujus et reliquorum ejus operum clarissime indicat: Sacrae enim Scripturae quaedam loca subinde allegat, (p. 1, 2, 89, 127, 153, 185.;) Dei bonitatem, sapientiam, potentiam ubique in hoc opusculo celebrat; Christum invocat, (p. 25, 89; *De Urin.* Praef. p. 262. l. 12: c. 10. p. 273. l. 2; *De Excr.* c. 19. p. 408. l. 27.,) Christo gratias agit, (*De Urin.* c. 23. p. 283. l. 5.,) Christi denique Deitatem saepe agnoscit, (*locis cit.*) Ejus nomini titulo “ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν” semper^b addito. Philosophiam quot attinet, Aristotelicis disciplinis haud leviter eum fuisse imbutum observat Martinus Rota, (Praef. ad *Philothei Comment.* in “*Aphor. Hippocr.*,” Spirae, 1581. 8vo.,) quod idem e nostro quoque patet opusculo. (Vide p. 2, 3, 4, 103, 105, 222, et alibi.) Reliqua quae ejus nomine circumferuntur opera sunt, 1. Ὑπόμνημα εἰς τοὺς Ἱπποκράτους Ἀφορισμοὺς, *Commentarii in Hippocratis Aphorismos*; 2. Περὶ Οὐρῶν, *De Urinis*; 3. Περὶ Διαχωρημάτων, *De Excrementis*; 4. Περὶ Σφυγμῶν, *De Pulsibus*: sed de his et de aliis quibusdam, quae adhuc inedita in bibliothecis latere dicuntur, non est hic disserendi locus. (Vide Fabric. *Bibl. Gr.* l. c.)

^a Appellatur (*Epist.* 193. p. 292.) Ἀσπαθάριος, quod nihil aliud sonat quam Πρωτοσπαθάριος; notat enim Du Cange (*Gloss. Med. et Inf. Graecit.* in v. Πρῶτος) “vocem πρῶτος adjunctam dignitatibus, quarum primatum denotat, “in Codd. MSS. fere semper per ᾶ, cum transversa lineola supra scripta, exprimi “solere.”

^b Excipe *De Puls.*, in fine, p. 77., ubi (si genuina sit lectio,) ponitur nude Χριστοῦ συμπράξαντος ἡμῶν.

De ipso Theophilo satis; de ejus titulis pauca dicenda sunt. *Protospatharii* erant primi et principes *spathariorum*, h. e. *σωματοφυλάκων*, seu Imperatoris CPolitani custodum. Magna eorum erat dignitas, et inter *Magnificos* censebantur; gerebant etiam aliquando praefecturas provinciarum, et judicandi munere fungebantur. Qui plura de iis nosse velit, adeat Brisson. *De Verb. Signif.*; Calvinii *Lex. Jurid.*; Du Cange, *Gloss. Med. et Inf. Graecit.*; id. *Gloss. Med. et Inf. Latinit.*; Carpentier, *Gloss. Nov. ad Script. Med. Aevi*; Goar, *Not. ad Georg. Codin.* p. 29; Guidot, *Not. ad Theoph.* "De Urin." p. 142, 143, 145; Meursii *Gloss. Graeco-Barb.*; Prateii *Lex. Juris Civ. et Canon.*; Suicer, *Thes. Eccles.*—*Archiatri* titulus primum de Andromacho, Neronis medico, occurrit, et id significat quod apud Latinos *Superpositus Medicorum*, apud Arabes *رئيس علي الأطباء*,

non (ut quidam contendunt,) *Principis Medicus*. Eorum munera videre est apud Ackermann in *Pyli "Repertor. Medic. Publ. et Legal."* tom. ii. p. 167. Berol. 1791; Cagnati *Var. Observ.* lib. ii. c. 15.; Le Clerc, *Hist. Medic.*; Haller, *Biblioth. Medic. Pract.* tom. i. p. 179; Kühn in *Blancardi "Lex. Med."* ed. Lips. 1832; Meibom. *Comment. in Cassiod. Formul.* "Com. Archiatr.," Helmst. 1668.; Hier. Mercurial. *Var. Lect.* lib. iv. c. 1.; Petr. Petit. *Comment. ad Aret.* "Cur. Morb. Acut." lib. ii. c. 5.; Sprengel, *Hist. Medic.*—*Iatrosophistae* medicinam et docuisse et factitasse videntur; sed de eorum historia aut muneribus vix quidquam ad nos pervenit. Vide Du Cange, *Gloss. Med. et Inf. Graecit.*; Meursii *Gloss. Graeco-Barb.*

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ] Sic omnes nostri Codd. MSS.; Fabricius autem, (*Bibl. Gr.* l. c.) Περὶ Κατασκευῆς Ἀνθρωπίνου Σώματος, itemque Mustoxydes in fragmentorum Graecorum collectione infra memorata. Primum *Latine* editus est hic libellus Venet. 1536. 8vo., Junio Paulo Crasso Patavino interprete, una cum Hippocratis libro *De Purgantibus Medicamentis*, et editoris Praefatione, quam supra imprimendam curavi. De Graeco codice quo Crassus usus est, non constat, quum nihil ipse in Praefatione de eo dicat; quicumque autem fuerit, quin alius fuerit a Naniano, quem pro basi hujus editionis habui, nullus dubito. Nam leviora quaedam (ut in p. 97, 166, 196, 230, 231, 266, 272.) et speciatim a verbis Αἱ δὲ p. 258. l. 9. usque ad verbum *τιτθῶν* p. 266. l. 13. apud illum leguntur, quae in nullo exemplari Graeco reperire potui. At vero licet Crassi codex additamentis quibusdam Nanianum superet, ab illo tamen in pluribus superatur; cum a verbo *πρὸς* p. 178. l. 5. usque ad verbum *σκληρὸν* p. 183. l. 13., a verbo *ῥοειδὲς* p. 224. l. 10. usque ad verba *ἐπ' αὐτὰ* p. 230. l. 5., a verbo *οὕτως* p. 232. l. 7. us-

que ad verbum ἐκτρώσει p. 258. l. 8., in Crassi interpretatione omnino desint. Haec Crassi Latina versio (omisso Hippocratis libello,) saepe recusa est; Venet. 1537. 12mo.; Basil. 1539. 4to.; Paris. 1540. 12mo.; cum Rufo Ephes., Venet. 1552. 4to.; Paris. 1556. 8vo.; in H. Stephani *Med. Art. Princ.*, Paris. 1567. fol.; una cum Aretaeo, Palladio, et Rufo per eundem Crassum, et Stephano Atheniensi per Augustinum Gadaldinum in Latinam linguam conversis, ipsiusque Crassi *Quaest. Natur. et Med.*, Basil. 1581. 4to., cui ed. brevis Index Rerum adjicitur, quem infra multo auctiorem dedi; cum Graeco textu in Fabricii *Bibl. Gr.* tom. xii. p. 783 sq., Hamb. 1724 et 1740. 4to.—Primus Graece edidit Gulielmus Morellius, Paris. 1555. 8vo., sine Praefatione aut ulla Adnotatione. Quo Graeco codice usus sit parum constat; licet tamen affirmare eum et Crassi et Naniano multo inferiorem fuisse, et a tribus Parisiensibus non valde diversum. Hujus editionis textum cum Crassi versione Fabricius in sua *Bibl. Gr.* inseruit; paucis tantum, aut e conjectura, aut nescio cujus codicis ope, mutatis. (Vide speciatim p. 13. l. 8.) Crassi Praefationem omisit, ut et Indicem Rerum; monitum "Ad Lectorem" ipse praemisit, et Indicem Capitum cum locis Galenianis unde sua desumpserat Theophilus indicatis: quae ambo supra recusa exhibui.—Duo longa fragmenta, (sc. a verbo Περιέχουσι p. 177. l. 6. usque ad verbum στολίδας p. 184. l. 2., et a verbis Οἱ δὲ p. 224. l. 1. usque ad finem, omissis tantum a verbis Αἱ δὲ p. 258. l. 9. usque ad verbum τιτθῶν p. 266. l. 13.) e codice utique Naniano desumpta, inseruerunt Andr. Mustoxydes et Demetr. Schinas in libello inscripto Συλλογὴ Ἀποσπασμάτων Ἀνεκδότων Ἑλληνικῶν μετὰ Σημειώσεων, Venet. 1817. 8vo. Pauca quaedam Romaice dixerunt in notis pro Praefatione, (quae supra recusa exhibui,) itemque loca Galeni et Hippocratis, quibus usus sit Theophilus, indicavit.

p. 2. l. 4. Θεοῦ] Vide Not. ad p. 87. l. 14.

2. 10. ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος] Cf. inf. p. 240. l. 11.

2. 10. τῆς μὲν ψυχῆς νοερᾶς κ. τ. λ.] De Anima cf. inf. p. 106. l. 4: 184. 17: 189. 7: 197. 11.

3. 3. τὰ μὲν ψυχικὰ] i. e. quae ad vitam animale pertinent; ait ipse Theoph. (inf. p. 103. l. 3.) thoracem esse ὄργανον ψυχικόν.

3. 4. τὰ δὲ φυσικὰ] i. e. quae sponte moventur; Naturam enim pro motus principio, sensus et voluntatis experte, habuerunt Peripatetici. Vide Arist. *De Anima, Phys. Ausc.*, et alibi. Cf. inf. p. 103, 222, 223, ubi ἡ φυσικὴ κίνησις opponitur τῇ προαιρετικῇ.

3. 14. τὰ μὲν τοῦ ζῆν ἕνεκα γέγονεν κ. τ. λ.] Summa apud Aristot. partium divisio est, cum alibi, tum *De Gener. Anim.* i. 4. § 1. ed. Bekker, Oxon., alias esse διὰ τὸ εἶναι, aut (ut ibi loquitur,) διὰ τὸ

ἀναγκαῖον, alias διὰ τὸ εἶναι, aut (ut ibi et alias saepe loquitur,) διὰ τὸ βέλτιον. Cf. Gal. *De Usu Part.* vi. 7. tom. iii. p. 435., ἐπεὶ δ' ἐστὶν [ἡ χρεία] τριττὴ κατὰ γένος, (ἡ γὰρ εἰς αὐτὸ τὸ ζῆν, ἡ εἰς τὸ καλῶς ζῆν, ἡ εἰς τὴν τούτων φυλακὴν διαφέρει,) κ. τ. λ.; item Theoph. inf. p. 9. l. 3, 6: 10. 9: 14. 9, e Gal.; et S. Greg. Nyss. *De Hom. Opif.* c. 30. tom. i. p. 127. ed. Paris. 1638. Vide Casp. Hofmanni *Comment. in Gal. "De Usu Part."* § 247, 337. (Franc. 1625. fol.)

4. 1. περὶ τῶν χειρῶν] i. e. de toto eo membro quod e scapulis dependet. Vide inf. ad p. 5. l. 3.

4. 3. βραχίονος] i. e. totius illius partis quae os humeri continet: sic inf. p. 38. l. 3., et alibi. Sic Gal. *De Motu Musc.* ii. 2. tom. iv. p. 427., ἐν μὲν οὖν τῷ βραχίονι—ἐν ὁστοῦν ἐστὶν, ὀνομαζόμενον ὡσαύτως τῷ μορίῳ.

4. 3. πήχεως] i. e. ejus partis quae radius et ulnam continet: sic inf. p. 38. l. 4., et alibi. Sic Gal. *De U. P.* ii. 2. tom. iii. p. 92., πῆχυς δὲ καλεῖται μὲν καὶ τὸ σύμπαν μέλος,—ἤδη δὲ καὶ τῶν ὁστέων αὐτοῦ θάτερον τὸ μείζον. Cf. id. *De Motu Musc.* l. c.

4. 5. ἡ τέχνη τῆς φύσεως] Sic ἡ φύσις inf. p. 95. l. 14: 195. 11: 263. 17, 22: 272. 7.; (Cf. *De Ur.* c. 2. p. 263. l. 7.;) alibi semper ἡ τοῦ Θεοῦ δημιουργικὴ σοφία, vel tale quid.

4. 7. Ἐπεὶ γὰρ κ.τ.λ.] Cf. Gal. *De U. P.* x. 15. tom. iii. p. 838.

4. 7. Ἐπεὶ] ἐπειδὴ Gal.

4. 9. χρεῖαν] τὴν χρεῖαν Gal.

4. 10. πολλάκις καὶ πλείους] καὶ πλείους πολλάκις Gal.

4. 10. διὰ τοῦτο] Lege ἐν τούτῳ cum Gal.; vide V. L.

4. 11. ἀφανεστέρων] ἀσαφεστέρων Gal.

4. 11. ἔνια] ἐνίας Gal.

4. 12. Νόει οὖν μοι κ.τ.λ.] Hoc illud est ab Aristotele et Galeno tot locis jactatum, "Naturam nihil facere frustra." Vide Arist. *De Incessu Anim.* c. 2. § 1. ἡ φύσις οὐθὲν ποιεῖ μάτην, κ.τ.λ.; id. *Nat. Ausc.* ii. 8., et saepe alibi. Cf. Gal. *De U. P.* iv. 2. tom. iii. p. 268.

4. 12. Νόει οὖν μοι] οὕτω μοι καὶ σὺ νόει Gal.

4. 13. μηδ'] μήτ' Gal.

4. 13, 14. παντοίαν—ἐνεργοῦντα] om. Gal.

4. 15. καὶ θείας] θείας τινὰς Gal.

4. 16. Ἐπεὶ δ' οὐκ κ.τ.λ.] Sic Gal. *De U. P.* i. 8, 16: ii. 16. tom. iii. p. 19, 20, 44, 155, et alibi.

4. 17. χρεῖας—ἐνεργειῶν] ἐνέργεια μὲν οὖν μορίου τῆς χρεῖας αὐτοῦ διαφέρει—τῷ τὴν μὲν ἐνέργειαν κίνησιν εἶναι δραστικὴν, τὴν δὲ χρεῖαν ταῦτόν τῇ πρὸς τῶν πολλῶν εὐχρηστίᾳ καλουμένην. Gal. *De U. P.* xvii. 1. tom. iv. p. 346, 47. Cf. id. *De Loc. Aff.* i. 1. tom. viii. p. 16.

5. 3. DE MANIBUS, i. e. de tota ea parte quae a summo humero usque ad digitos extremos pertinet, sic enim loquitur ipse Theoph. sup. p. 4. l. 1., et sic non raro Galenus, e. g. *De U. P.* ii. 2. tom. iii. p. 91. τῆς ὅλης χειρὸς εἰς τρία τὰ μεγάλα μέρη τεμνομένης, τὸ μὲν βρα-

χίων, τὸ δὲ πῆχυς, τὸ δ' ἀκρόχειρον ὀνομάζεται. Cf. Ruf. Ephes. *De Appell. Part. Corp. Hum.* p. 29. ed. Clinch. Vide Hofm. *Comm. in Gal.* "De U. P." §. 14.—Ex antiquis scriptoribus manuum structuram et functionem docuerunt quoque S. Ambros. *Hexaëm.* vi. 9. § 69. tom. i. p. 140. ed. Bened.; Anon. *Isag.* (seu *Introd.*) *Anat.* c. 59.; Arist. *Hist. An.* i. 15.; id. *De Part. An.* iv. 10.; Avicenna *Can.* i. 1. tom. i. p. 46 sq., 58 sq. ed. Venet. 1564. fol.; Cels. *De Med.* viii. 1. p. 457 sq. ed. Argent.; Cic. *De Nat. Deor.* ii. 60.; Gal. *De U. P.* i, ii. tom. iii. p. 1 sq. (unde eorum quae hic profert Theoph. plurima ad verbum desumpta sunt;) id. *De Motu Musc.* i. 6: ii. 1 sq. tom. iv. p. 392 sq., 424 sq.; id. *De Anat. Admin.* i. 5 sq. tom. ii. p. 243 sq.; id. *De Diss. Musc.* tom. xviii. p. ii. p. 951 sq., 966 sq.; id. *De Oss.* c. 16 sq. tom. ii. p. 767 sq.; id. *Introd.* c. 10. tom. xiv. p. 704., et alibi; S. Greg. Nyss. *De Hom. Opif.* c. 8. tom. i. p. 61, 62. ed. Paris. 1638.; Haly Abbas, *Theor.* ii. 7, 16: iii. 6. p. 23, 30, 32. ed. Lugd.; Isid. *Hisp. Etym.* (sive *Orig.*) xi. 1. § 62 sq.; Lactant. *De Opif. Dei*, c. 10.; Melet. *De Nat. Hom.* c. 25, 26. (27, 28.) ed. Cramer in *Anecd. Gr. Oxon.* tom. iii.; Nemes. *De Nat. Hom.* c. 8. p. 194. ed. Matth.; Oribas. *Anatom.* p. 156 sq., 219 sq. ed. Dund.; Plin. *Hist. N.* xi. 99 sq. ed. Tauchn.; Pollux, *Onom.* ii. 4. §. 137 sq.; Ruf. Ephes. *De Appell. Part.* p. 28, 29, 68.; Theodor. *De Provid.* iv. tom. iv. p. 535 sq. ed. Schultz.

5. 3. Διὰ γὰρ τῶν χειρῶν κ. τ. λ.] Manuum munera similiter recenset Gal. *De U. P.* i. 2. tom. iii. p. 4, 5.

7. 2. Διὰ τοῦτο ὥσπερ] In Nota lege, *Sic E.*, διὰ τοῦτο κ. τ. λ.

7. 5. συντέθεικεν] Fort. legend. cum B. συντέθηκεν. Cf. τέθηκεν p. 119. l. 1.; ἐκτεθήκαμεν *De Ur.* p. 283. l. 4.

9. 3, 6. ἔνεκα τοῦ βέλτιον] Vide sup. ad p. 3. l. 14.

9. 4. τὰ δὲ ὧν] Fort. legend. cum vul. τὰ δὲ τῶν ὧν, ut p. 115. l. 9.

9. 9. Θεοῦ] Vide Not. ad p. 87. l. 14.

9. 12. τὸ κυκλοτ. σχῆμα δυσπαθέστ.] Sic inf. p. 14. l. 4, 14: 58. 10.

10. 9. τοῦ βελτίονος ἔνεκα] Vide sup. ad p. 3. l. 14.

12. 5. θερμὴ οὖσα κ. τ. λ.] Cf. Plat. *Tim.* c. 50. p. 74. ed. Steph.

12. 9. ἄρθρων] Ἔστι δὲ ὁ τρόπος τῆς συνθέσεως [τῶν ὀστέων] διττὸς κατὰ γένος· ὁ μὲν ἕτερος κατὰ ἄρθρον, ὁ δὲ ἕτερος κατὰ σύμφυσιν.—Τὸ μὲν οὖν ἄρθρον ἐστὶ σύνταξις ὀστέων φυσικῇ, ἡ δὲ σύμφυσις ἔνωσις ὀστέων φυσικῇ.—Διαφοραὶ δὲ τοῦ μὲν ἄρθρου δύο εἰσὶ, διάρθρωσις τε, καὶ συν-ἀρθρωσις· ἀλλήλων δὲ διαλλάττουσι τῷ τῆς κινήσεως πόσῳ. ἡ μὲν γὰρ διάρθρωσις ὀστέων ἐστὶ σύνταξις ἐναργῇ τὴν πρὸς ἀλλήλα κίνησιν ἐχόντων· ἡ δὲ συνἀρθρωσις ὀστέων μὲν καὶ αὐτὴ σύνθεσις ἐστίν, οὐ μὴν ἐναργῇ γε τὴν κίνησιν οὐδὲ μεγάλην, ἀλλ' ἀμυδράν τε καὶ δυσφώρατον ἐχόντων. Gal. *De Oss. ad Tir.* Prooem. tom. ii. p. 734, 35.

12. 11. διαρθρώσεως] Εἶδη δὲ ἐστὶ τῆς μὲν διαρθρώσεως τρία· καλεῖται δὲ ὑπὸ τῶν νεωτέρων ἱατρῶν τὸ μὲν ἐνάρθρωσις, τὸ δὲ ἄρθρωδία, τὸ δὲ γίγγλυμος.—Ἐνάρθρωσις μὲν οὖν ἐστίν, ὅταν ἡ ὑποδεχομένη κοιλότης βάθος ἱκανὸν ἔχῃ, καὶ ἡ ἐγκαταβαίνουσα κεφαλὴ προμήκης ὑπάρχῃ· ἄρθρωδία δὲ ἐστίν, ὅταν ἡ τε κοιλότης ἐπιπόλαιος ᾖ, καὶ ἡ κεφαλὴ ταπεινὴ.—Τὸ δὲ τρίτον εἶδος τῆς διαρθρώσεως, ὃ δὴ γίγγλυμον ἔφαμεν ὀνομάζεσθαι, τῶν συνταττομένων ἀλλήλοις ὁστῶν ἀντεμβαινόντων γίνεται, καθάπερ ἐπὶ τῶν σπονδύλων ἔχει, καὶ τῆς τοῦ πήχεως πρὸς τὸν βραχίονα διαρθρώσεως. id. *ibid.* p. 735, 36, 37.

13. 1. ἀναγκαῖον μόνων] Lege cum vul. καὶ μόνων ἀναγκαῖον ἦν, et vide Not. ad p. 57. l. 9.

— τὰ γὰρ ἐκ πλειόνων κ. τ. λ.] Cf. e contra inf. p. 26. l. 10.

13. 9. μείζον δὲ χρὴ κ. τ. λ.] Cf. inf. p. 49. l. 14: 195. 10.

14. 3, 14. τὴν δυσπάθειαν] Sic sup. p. 9. l. 12., et inf. p. 58. l. 10.

14. 9. τοῦ βελτίονος ἔνεκα] Vide sup. ad p. 3. l. 14.

17. 6. Ἦν μὲν οὖν κ. τ. λ.] In vers. Lat. lege, *Erat sane superciliorum in sinibus artificium sufficiens ad arcendam &c.*; pendet enim ὀφρύων ἐ τέχνημα, non ἐ κοιλότητας.

19. 3. δακτύλου] Lege [δακτύλων], et vide Not.

19. 13., et p. 20. l. 5. Περὶ Μυῶν Κινήσεως] Vide i. 6: ii. 1 sq. tom. iv. p. 392 sq., 424 sq.

20. 6. Ἀνατομ. Ἐγχειρ.] Vide i. 5 sq. tom. ii. p. 243 sq.

20. 8. Ὅτι μὲν γὰρ κ. τ. λ.] Sic Noster inf. p. 125, 244; et sic in *Comm. in Hipp. "Aph."* p. 498., ubi ait, Τρεῖς ἀρχαί εἰσιν ἐν τῷ σώματι, ἐγκέφαλος, καρδία, καὶ ἥπαρ· καὶ κυριώτατος ὁ ἐγκέφαλος, κυριώτερα ἡ καρδία, κύριον τὸ ἥπαρ. διὸ καὶ πρῶτος ὁ ἐγκέφαλος τέτακται, δεύτερον ἡ καρδία, καὶ τρίτον τὸ ἥπαρ. Καὶ ἐκ μὲν τοῦ ἐγκεφάλου τὰ νεῦρα, ἐκ δὲ καρδίας αἱ ἀρτηρίαι, καὶ ἐξ ἥπατος αἱ φλέβες. διὸ τὰ μὲν νεῦρα ἐν βάθει ἡ φύσις ὡς τίμια ἔταξε, τὰς δὲ φλέβας ἐπιπολαίως ὡς ἀτίμους, τὰς ἀρτηρίας μέσας. Cf. *Gal. Comm. in Hipp. "De Alim."* iii. 25. tom. xv. p. 361 sq.; id. *De Loc. Aff.* v. 1. tom. viii. p. 298.; *Joan. Actuar. De Urin. Diff.* c. 3.; *S. Greg. Nyss. De Hom. Opif.* c. 30. tom. i. p. 130 sq.

20. 9. ἀρχαί] ἀρχὴν λέγομεν εἶναι τὸ μόριον ὃ τοῖς ἐφ' ἑαυτοῦ πεφυκόσιν ἦτοι δύναμιν ἢ πάντως γε τὴν ὕλην χορηγεῖ. *Gal. l. c.* tom. xv. p. 361.

21. 1. Περὶ τῶν Ἰππ. καὶ Πλάτ.] Vide i. 5 sq.: iii. 6: vi. 1, 3 sq., 8: vii. 3, 8: viii. 1. tom. v. p. 181 sq., 333 sq., 505 sq., 519 sq., 563 sq., 600 sq., 644 sq., 648 sq.

21. 5. θέναρ] Τὰ ἐξέχοντα τῶν χειρῶν ὀνομάζουσι θέναρα παρὰ τὸ θείνειν, ὡς ἔνιοι βούλονται τῶν χαιρόντων ἐτυμολογίαις· τούτοις γὰρ τοῖς ἐξέχουσι παίμεν ὅσα περ ἂν παίωμεν. Ἔνιοι δὲ οὐ πάντα τὰ ἐξέχοντα τῆς χειρὸς καλεῖσθαι φασιν, ἀλλὰ μόνα τὰ ὑπὸ τοῖς μεγάλοις δακτύλοις. *Gal. Comm. in Hipp. "De Fract."* i. 20. tom. xviii. p. ii. p. 364. Cf.

Ruf. Ephes. *De Appell. Part.* p. 30.; Poll. *Onom.* ii. 4. § 143, 144.; Anon. ap. Cramer, *Anecd. Gr. Oxon.* tom. ii. p. 447.; *Etym. M.*

21. 6. τοῦ γὰρ μυὸς κ. τ. λ.] sc. musc. *Lumbricales* quatuor.

21. 8. ἰδίως δύο κ. τ. λ.] Dubium velitne dicere *duos musculos volas efficere*, an *duos musculos digitorum maximum et minimum ab aliis abducere*. Efficitur Regio Palmaris Externa a quatuor musculis, sc. *Abductore Pollicis*, *Opponente Poll.*, *Flexore Brevi Poll.*, et *Adductore* (seu *Pyramidali*) *Poll.*; Regio Palm. Int. item a quatuor, sc. *Palmari Brevi*, *Abductore Digiti Minimi*, *Flexore Brevi Dig. Min.*, et *Adductore* (seu *Opponente*) *Dig. Min.*

21. 13. ὁ μεταξὺ κ. τ. λ.] An musc. *Opponens Pollicis*?

22. 4. ἐκ τοῦ μέσου μυὸς κ. τ. λ.] sc. musc. *Palmari Longo*.

22. 5. τῶν ἄλλων τεσσάρων μυῶν] i. e. *rectorum*; sc. Musc. *Flexoris Digit. Sublimis*, *Flex. Carpi Ulnaris*, (aut *Ulnaris Interni*), *Flex. Carpi Radialis*, (aut *Rad. Int.*), et *Flex. Digit. Profundi*, de quibus omnibus vide Gal. *De Diss. Musc.* c. 22. tom. xviii. p. ii. p. 975 sq.

23. 3. ἔτι τε] Fort. legend. cum Gal. ἔτι δέ, itemque inf. p. 187. l. 2.

24. 1. μικρῶν] In Nota lege, *Sic F. et fort. A.B.D.E.*, σμικρῶν *M.*

25. 1. ἀποφύσεως] Lege cum Gal. [ὑποφ.], ἀπόφυσις enim vix nisi de ossibus dicitur. In vers. Lat. lege, *e dilatato tendone subnato &c.*

25. 2. μαλαγὰς] Nota vocem non alibi inventam.

— χειροπλάστων] Pro hac voce, non alibi inventa, conj. Adams κηροπλάστων, i. e. *cera factorum*, quod optime congruit cum praecedentibus.

25. 9. σύνταξιν] οὐδὲν διαφέρει σύνταξιν ὀστέων, ἢ σύνθεσιν, ἢ ὀμιλίαν εἰπεῖν. Gal. *De Oss.* Prooem. tom. ii. p. 735.

25. 9. Χριστὸν, τὸν ἀληθινὸν Θεὸν ἡμῶν] Gaudet hac formula Auctor Noster; sic inf. p. 89. l. 1: 153. 1., ita et *De Ur.* Praef. et c. 10, 23. p. 262. l. 12: 273. 2: 283. 5., et *De Excr.* c. 19. p. 408. l. 27.

25. 9. Χριστὸν—ἐπικαλούμενοι] Sic inf. p. 39. l. 2: 89. 1., *De Ur.* p. 262. l. 12: 273. 2., et *De Excr.* p. 408. l. 27.

25. 11. Ὅτι μὲν οὖν κ. τ. λ.] Cf. inf. p. 30. l. 12. sq.

26. 10. δυσπαθὲς γὰρ κ. τ. λ.] Cf. e contra sup. p. 13. l. 1.

26. 15. †ἐπειδὴ γὰρ κ. τ. λ.] Videtur aut ἐπὶ legendum pro ἐπειδὴ, aut verbum aliquod (e. g. αἶρομεν, aut tale quid,) excidisse.

27. 3. τὸ μὲν μετακάρπιον κ. τ. λ.] Sic Gal. *De U. P.* iii. 8. tom. iii. p. 202 sq.; nos autem cum Eudemo (ap. Gal. *l. c.*) dicimus ex *quinque* ossibus metacarpium constare, non aliter ac metatarsium.

28. 3. ξέσαι γὰρ κ. τ. λ.] Conj. Scott ξέσας γὰρ—εἴτα μέλλεις. Habet Gal. εἰ μὴ γὰρ ἀκριβῶς ἀποξέσεως μὲν τοὺς συνδέσμους, γυμνώσεως δὲ τοὺς σκέποντας ὑμένας, εἰναί σοι ἐν τὰ πάντα δόξει.

28. 10. [ἐπιφύσεων] τε καὶ ἀποφύσεων] διαφέρει ἀπόφυσις ἐπιφύ-

σεως, ὅτι ἡ μὲν ἐπίφυσις ἑτέρου πρὸς ἑτερόν ἐστιν ἔνωσις, ἡ δὲ ἀπόφυσις ἐστὶ τοῦ σύμπαντος ὅστου μέρος. Gal. *De Oss.* Prooem. tom. ii. p. 733. Cf. Orib. *Anat.* p. 132.

29. 4. ἐπίφυσιν] An ἀπόφ. legendum, ut inf. p. 30. l. 2, 4. ? ait enim Gal. *De U. P.* ii. 2. tom. iii. p. 92. αἱ κυρταὶ δ' ἀποφύσεις τῶν κατὰ τὴν κερκίδα τε καὶ τὸν πῆχυν ὀστέων, αἵπερ ἐν τῷ καρπῷ διαρθροῦνται, καλοῦνται μὲν καὶ αὐτὸ τοῦτ' ἀποφύσεις, ὥσπερ καὶ εἰσι, καλοῦνται δ' ὅτε καὶ κεφαλαὶ καὶ κόνδυλοι. Haec si vera sint, in vers. Lat. pro *appendicem* lege *processum*.

30. 1. αὐτῶν] Fort. legend. αὐτοῦ cum Gal.

30. 12. ἡ μὲν γὰρ κ. τ. λ.] Cf. sup. p. 25. l. 11. sq.

31. 11. τῷ C γράμματι] Hanc lunatam literae formam hic indicari res ipsa demonstrat; utramque Graecis familiarem fuisse fusius probat Hofm. *Comm. in Gal.* "De U. P." § 383—85.

31. 12. κορώνας] ὅταν δὲ εἰς ὃξὺν τελευτήσῃ πέρας ἡ ἀπόφυσις, οὐκέτι αὐχὴν, ἀλλὰ κορώνη καλεῖται· διαφέρει δὲ οὐδὲν, οὐδ' εἰ κορωνὸν εἵποις. Gal. *De Oss.* Prooem. tom. ii. p. 736.: cf. Orib. *Anat.* p. 130. Quid sit αὐχὴν, vide ad p. 53. l. 3.

31. 14. Ἱπποκράτης] Respicit Noster librum *De Fracturis*, quem veterum fere omnes et recentiorum inter genuinos retulerunt; e. g. Erot., (*Gloss. Hipp.* Praef., et in vv. δίκαιον, κατατείνειν, σπληνὸς κατ' ἔξιν,) Gal., (*Meth. Med.* vi. 5. tom. x. p. 426.; *De Hipp. et Plat. Decr.* ix. 5, 6. tom. v. p. 752, 768.; *Comm. in Hipp.* "De Fract." i. 1. tom. xviii. p. ii. p. 323 sq.,) Pallad. (*Comm. in Hipp.* "De Fract." tom. xii. p. 271. ed. Chart.) Plura vide ap. Gruner, *Cens. Libr. Hipp.*; Ackerm. *Hist. Liter. Hipp.*; Littré, *Hipp. Opera*, tome i. p. 333 sq., 338 sq.; Petersen, *Hipp. Nomine quae circumferuntur Scripta ad Temp. Rat. dispos.* Hamb. 1839. 4to.

31. 14. Ἀθηναῖοι μὲν ὀλέκρανον] Cf. Gal. *De U. P.* ii. 2. tom. iii. p. 92.; id. *Comm. in Hipp.* "De Fract." ii. 66. tom. xviii. p. ii. p. 511, 512.; οἱ Δωριεῖς δὲ κύβιτον ὀνομάζουσι, id. *De Motu Musc.* ii. 3. tom. iv. p. 430. Cf. Ruf. Eph. *De Appell.* p. 29.; Poll. *Onom.* ii. 4. § 141.

32. 3. μείζονες] Lege μείζους cum vul.; vide Not. ad p. 195. l. 8.

33. 4. εὐλογον δὲ κ. τ. λ.] Cf. p. 13. l. 9 : 49. 14 : 195. 9.

34. 3. κερκίδος] Haec vox ubique ap. Theop., et fere semper in scriptoribus antiquis, *radius* significat; Heroph. autem (ap. Ruf. Eph. p. 33.) καὶ τὴν κνήμην κερκίδα ὀνομάζει. Cf. Poll. *Onom.* ii. 4. § 191.

34. 6. Περὶ Μυῶν Κινήσεως] Vide ii. 1—3. tom. iv. p. 424 sq.

36. 1. Μύες δὲ τέσσαρες κ. τ. λ.] sc. *Musc. Coraco-brachialis*, *Biceps Flexor Cubiti*, *Brachialis Anticus*, et *Triceps Extensor Cubiti*.

36. 2. δύο μὲν ἔσωθεν] Immo tres, sc. musc. *Coraco-brachialis*, *Biceps Flexor Cubiti*, et *Brachialis Anticus*.

36. 2. δύο δὲ ἔξωθεν] Immo unus, sc. musc. *Triceps Extens. Cub.*

36. 9. τοῦ μὲν ἑτέρου] sc. musc. *Bicipitis Flexoris Cubiti*.

36. 11. τοῦ δὲ ἑτέρου] sc. musc. *Brachialis Antici*.

37. 7. μείζονες] Lege μείζους cum vul.; vide Not. ad p. 195. l. 8.

37. 10. διὰ τε] Fort. melius cum vul. διὰ δὲ.

38. 3, 4. βραχίονι, — πήχει] Vide sup. ad p. 4. l. 3. Cf. Gal. *Comm. in Hipp. "De Fract."* i. 18: ii. 1. tom. xviii. p. ii. p. 362, 418; Orib. *Anat.* p. 158.

38. 7. Διὸ καὶ τὴν κ. τ. λ.] Cf. inf. p. 201. l. 7 sq.

38. 8. οὐ κοτύλην γεγενέσθαι, ἀλλὰ γλήνην] καὶ τῶν ὑποδεχομένων δὲ τὰς κεφαλὰς κοιλοτήτων ἡ μὲν βαθυτέρα κοτύλη καλεῖται, καὶ σύννηθες ἅπασιν τοῖς ἰατροῖς τοῦνομα, ἡ δὲ ἐπιπολὴς ὑπ' ἐνίων ὠνόμασται γλήνη. Gal. *De Oss.* Prooem. tom. ii. p. 736.: cf. Orib. *Anat.* p. 130.

38. 12. DE CRURIBUS, i. e. de toto eo membro quod a natibus ad digitorum pedis extremitates extenditur. Cf. Anon. *Isag. Anat.* c. 60.; Gal. *De Inaeq. Intemp.* c. 2. tom. vii. p. 735. Vide Hofm. *Comm. in Gal. "De U. P."* § 108, 109.—De hac parte ex antiquis scripserunt S. Ambros. *Hex.* vi. 9. § 74. tom. i. p. 141.; Anon. *Isag. Anat.* c. 60.; Arist. *Hist. An.* i. 15.; id. *De An. Inces.*; Avic. *Can.* i. 1. § 5. tom. i. p. 49 sq., 62 sq.; Cels. *De Med.* viii. 1. p. 459 sq.; Gal. *De U. P.* iii. tom. iii. p. 168 sq.; id. *Intr.* c. 10, 12. tom. xiv. p. 707 sq., 723 sq.; id. *De Anat. Adm.* ii. 4 sq. tom. ii. p. 292 sq.; id. *De Musc. Diss.* tom. xviii. p. ii. p. 1007 sq. (c. 34 sq. ed. Dietz); id. *De Oss.* c. 21 sq. tom. ii. p. 773 sq., et alibi; Haly Abbas, *Theor.* ii. 8: iii. 10. p. 23 sq., 33 sq.; S. Isid. *Hisp. Orig.* xi. 1. § 106 sq.; Lact. *De Opif. Dei*, c. 13.; Melet. *De Nat. Hom.* c. 29 sq.; Orib. *Anat.* p. 164 sq., 246 sq.; Plin. *H. Nat.* xi. 102 sq.; Poll. *Onom.* ii. 4. § 192 sq.; Ruf. Eph. *De Appell.* p. 33, 52.; Theod. *De Prov.* iii. tom. iv. p. 521.

39. 1. τὴν τοῦ Θεοῦ βοήθειαν κ. τ. λ.] Vide sup. ad p. 25. l. 9. Cf. etiam Melet. *De Nat. Hom.* Prooem. p. 6, 45.

39. 1. τῶν σκελῶν] i. e. summo pede excepto, totius reliqui membri, ut inf. p. 41. l. 12., et alibi.

40. 5. καὶ ἄλλως ὀρθίους κ. τ. λ.] Hanc sententiam vulgatissimam amplexi sunt S. Basil. *De Hom. Struct.* ii. 13. tom. i. p. 345.; Cic. *De Leg.* i. 9.; id. *De Nat. Deor.* ii. 56.; Clem. Alex. *Strom.* iv. 26. p. 231.; S. Greg. Nyss. *In Verba "Faciamus Hominem,"* ii. tom. i. p. 164.; S. Isid. *Hisp. Orig.* xi. 1. § 5.; Lactant. *Div. Inst.* ii. 1: iii. 27: vii. 5.; id. *De Opif. Dei*, c. 8.; Ovid. *Met.* i. 84 sq.; Sil. Ital. *Pun.* xv. 84 sq. "Hinc utique" (ait Lactant. *Div. Inst.*

ii. 1.) “ἀνθρωπον Graeci appellarunt, quod sursum spectet.^c” Huic autem opinioni (quae certe magis pietatis quam veritatis speciem habere videtur,) aperte adversatus est Gal. (*l. c.*) et tacite neglexerunt Socrates (ap. Xen. *Mem.* i. 4. § 11.) et S. Ambros., (*Hex.* vi. 9. § 55 sq. tom. i. p. 135.) rerum longinquarum aspectu pro causa erectae figurae allato. Vide etiam Thom. Brown, *Pseudodox. Epidem.* iv. 1.

40. 11. οὐρανοσκόπος] Piscis in Mari Mediterraneo frequens, qui et *Callionymus* vocabatur, cujus meminit Plin. *Hist. N.* xxxii. 24, 25, 53. (ubi vide Notas in ed. Paris. 8vo. 1829 sq., tome xviii. p. 430 sq.,) Athen. *Deipnos.* vii. 17. p. 282., Aelian. *De Nat. Anim.* xiii. 4. (ubi vide Jacobs,) Arist. *Hist. Anim.* ii. 11. § 7., et Xenocr. *De Alim. ex Aquat.* c. 9. (ubi vide Franz., Caiet. de Ancora, et Coray.) Hunc quoque describere putatur Oppian. *Halieut.* ii. 199 sq., a quo ἡμεροκοίτης et νυκτερίς vocatur. Vide Hofm. *Comm. in Gal.* “*De U. P.*” § 129.; Kühn, *Opusc. Acad. Med. et Philol.* (Lips. 8vo. 1827.) tom. ii. p. 348.; Adams in *Append. ad Dunbarri Lex. Graeco-Angl.*, in v. καλλιόν. Quidam hunc Tobiae fuisse piscem crediderunt: vide Bochart, *Hieroz.* p. ii. v. 14. tom. iii. p. 697. ed. Rosenm.

42. 1. ἀκρόποδες] De hujus vocis compositione vide Lobeck ad *Phryn.* “*Ecl.*” p. 603.

43. 9. ὅμοιοι ταῖς χερσὶν οἱ πόδες κ. τ. λ.] Similitudinem quam habent inter se crus et manus exponit Gal. *Comm. in Hipp.* “*De Fract.*” ii. 8. tom. xviii. p. ii. p. 431.

44. 2. ταρσὸς] Monendum hic Theoph. (ut Gal. *l. c.*, *De Oss.* c. 24. tom. ii. p. 777., et alibi,) *tarsum* vocare, non, ut nos, septem ossa, sed quatuor tantum cum metatarsio articulata: cf. p. 46. l. 7. Vide Hofm. *Comm. in Gal.* “*De U. P.*” § 109, 111, 139.

44. 2. πρὸς τῶν νεωτέρων ὄνομ. πεδίων] Hipp. στῆθος ποδὸς εἶρηκε (*De Artic.* tom. iii. p. 222.) τὸ καλούμενον ἐπὶ τῶν ἀνατομικῶν πεδίων. Gal. *Comm. in Hipp.* “*De Artic.*” iii. 92. tom. xviii. p. i. p. 613. Cf. Ruf. Eph. *De Appell.* p. 33.

46. 2. Ἀναλογεῖ δὲ κ. τ. λ.] *Non omnino*, ait Gal., (*l. c.*;) et sic ipse Theoph. sup. p. 27. l. 3 sq., ubi vide Adnot.

46. 7. τεσσάρων ὀστέων] sc. ossium trium *Cuneiformium*, et *Cuboidis*. Vide sup. ad p. 44. l. 2.

47. 1, 6. ἐπιφύσσειν] Vide sup. ad p. 29. l. 4.

49. 13. κνήμη] i. e. *totum membrum*; significat enim κνήμη modo utrumque os, modo alterum, seu majus tantum. Sic Gal. *De U. P.*

^c Alia etyma vide ap. Melet. *De Nat. Hom.* p. 7.

iii. 13. tom. iii. p. 246., ὀνομάζεται δὲ τὸ μὲν μείζον [ὀστοῦν] ὁμωνύμως τῷ κώλῳ παντὶ κνήμῃ, et alibi. Vide Hofm. *Comm. in Gal. "De U. P."* § 112. Cf. *Gal. Comm. in Hipp. "De Fract."* ii. 34. tom. xviii. p. ii. p. 472.; id. *De Oss. c. 22.* tom. ii. p. 774.; Orib. *Anat.* p. 164.

49. 14. μείζον δὲ κ. τ. λ.] Cf. p. 13. l. 9: 33. 4: 195. 10.

50. 11. ἐπιγονατὶς, ἢ καὶ μύλη καλουμένη] Ἰπποκράτης δὲ (*Mochl.* tom. iii. p. 271., ubi (quod notat Foes.) vitiose scribitur ἐπιμηλίδας,) ἐπιμυλίδας ὀνομάζει. *Ruf. Eph.* p. 33. Cf. id. p. 51.; *Gal. Comm. in Hipp. "De Fract."* ii. 66: iii. 60.; id. *Comm. in Hipp. "De Med. Offic."* ii. 14. tom. xviii. p. ii. p. 513, 626, 760.; *Poll. Onom.* ii. 4. § 188.; Orib. *Anat.* p. 166.

51. 1. γνύξ] i. e. ἐπὶ γόνυ, quasi γονύξ. Vide *Hesych.*, *Suid.*, *Lex.*; *Eustath. Comm. in Hom. "Il."* p. 550. l. 25: 1214. 37. ed. Rom.; *H. Steph. Thes. Gr.*

51. 1. ὀκλάξ] idem fere significat quod γνύξ, nisi quod *flexus* in genua illo adverbio, *prolapsus* hoc potius declaretur. *Hesych.*, *Suid.*, *H. Steph.*, l. c.; *Eustath. Comm. in Hom. "Od."* p. 1769. l. 18.

51. 7. τῇ κοτύλῃ] Vide sup. ad p. 38. l. 8.

51. 9—14. Διαρθρ.—χώρας] Cf. *Gal. De Oss. c. 21.* tom. ii. p. 773., qui iisdem fere verbis femoris cum tibia, non cum osse innominato, articulationem describit.

51. 9, 10. Διαρθρ.—συνδ.] καὶ μὴν δὴ καὶ συνδέεται [ὁ μηρὸς] πρὸς τὴν κνήμην, οὐ διὰ ὑμενωδῶν μόνον συνδέσμων, τῶν ἐν κύκλῳ πᾶσαν διάρθρωσιν περιειληφότων, ἀλλὰ καὶ δι' ἄλλων *Gal.*

51. 11. ἐνὸς μὲν κ. τ. λ.] An ligam. *capsulare*?

51. 11. ἔξω] ἔξωθεν *Gal.*

51. 12. περιτετ.] παρατετ. *Gal.*

51. 12. δευτέρου δὲ κ. τ. λ.] An ligam. *cotyloide*, (sive *transversum*)?

51. 12. δευτέρου] τοῦ δευτ. *Gal.*

51. 13. ἐκ τῶν] ἐν τῷ *Gal.*

51. 13. ὀπίσω καὶ τῷ μέσῳ] ὀπίσω τε καὶ τῆς ἔσω *Gal.*

51. 13. τρίτου δὲ κ. τ. λ.] An ligam. *teres*, (aut *inter-articulare*)?

52. 2. εἰπεῖν οἶδεν Ἰππ. κ. τ. λ.] Vide *Gal. Comm. in loc.* ii. 69. tom. xviii. p. ii. p. 517.

52. 10. κυρτοῦνται] Lege *κυρτοῦται* cum B.C.

52. 12. λοξὸς] Lege *λοξῶς* cum vul., ut sup. l. 7.

53. 2—5. Ἀποφ.—καλοῦσιν] Cf. *Gal. De Oss. c. 21.* tom. ii. p. 773.; itemque Orib. *Anat.* p. 164.

53. 3. μικρὸν] δύο μικρὰς *Gal.*

53. 3. ἐν—δύο] om. *Gal.*

53. 3. αὐχένος] οἱ δὲ αὐχένες ἀποφύσεις εἰς τῶν ὀστέων ἰσχνὰ, τελευτῶσι δὲ εἰς παχύτερόν τε καὶ περιφερὲς πέρας, ὃ δὴ καλεῖται κεφαλὴ. *Gal. De Oss. Prooem.* tom. ii. p. 736.; cf. Orib. *Anat.* p. 130.

53. 4. ἀλλὰ] πολλῶ *Gal.*

53. 3, 4. ἀπόφ.—ἔξω] τὴν ἔξωθεν *Gal.*

53. 5. ἦν γλουτὸν καλοῦσιν] ἡ γλουτὸς ὀνομάζεται Gal.

53. 8. μηρῶν] i. e. (ut videtur,) totius illius membri quod os femoris continet: μηρὸς enim (ut βραχίων, cf. Adnot. ad p. 4. l. 3.) modo os, modo membrum significat. Sic Gal. *De U. P.* iii. 15. tom. iii. p. 253., τοῦ κατὰ τὸν μηρὸν ὀστού, καλουμένου δὲ ὁμοίως καὶ αὐτοῦ τῷ παντὶ κώλῳ, κ. τ. λ.

53. 10. Περὶ Μυῶν Κινήσεως] Vide sup. ad p. 19. l. 13.

56. I. DE ABDOMINE, i. e. de partibus nutritivis et sanguificis, de genitalibus enim infra in libro quinto agit.—His de partibus scripserunt apud antiquos Alsahar. *Theor.* iv. 18 sq. p. 6.; S. Ambros. *Hex.* vi. 9. § 71. tom. i. p. 140.; Anon. *Isag. Anat.* c. 2 sq.; Arist. *Hist. Anim.* i. 16, 17.; id. *De Part. Anim.* iii. 7 sq.; Avic. *Can.* iii. 13 sq. tom. i. p. 682 sq.; Cels. *De Med.* iv. 1. p. 169 sq.; Cic. *De Nat. Deor.* ii. 54, 55.; Gal. *De U. P.* iv, v. tom. iii. p. 266 sq.; id. *De Anat. Adm.* vi. tom. ii. p. 532 sq.; id. *Intr.* c. 11. tom. xiv. p. 714 sq., et alibi; S. Greg. Nyss. *De Hom. Opif.* c. 30. tom. i. p. 132 sq.; Haly Abbas, *Theor.* iii. 24 sq. p. 38 sq.; S. Isid. *Hisp. Orig.* xi. 1. § 125 sq.; Lact. *De Opif. Dei*, c. 11, 14.; Melet. *De Nat. Hom.* c. 18 sq.; Nemes. *De Nat. Hom.* c. 23. p. 236 sq.; Orib. *Anat.* p. 89 sq.; Plato, *Tim.* c. 46. p. 71 sq.; Plin. *Hist. N.* xi. 73 sq.; Poll. *Onom.* ii. 4. § 201 sq.; Razas, *Alm.* i. 15 sq. p. 15 sq.; Ruf. Eph. *De Appell.* p. 38 sq.; Theod. *De Prov.* iii. tom. iv. p. 517 sq.

56. 7. στόμα κοιλίας] τὸ στόμα τῆς κοιλίας οἱ παλαιοὶ καρδίαν ὠνόμαζον. Gal. *De Loc. Aff.* v. 6. tom. viii. p. 338.; cf. id. *De Hipp. et Plat. Decr.* ii. 8. tom. v. p. 274., (ubi laudat Nicandr. *Alexiph.* v. 21., Thucyd. *Hist.* ii. 49. § 2., Hippocr. *De Morb. Vulg.* ii. 2. § 1. tom. iii. p. 436.) Nemes. *De Nat. Hom.* c. 20. "Ἔστι δ' ὅτε τὸ στόμα τῆς γαστρὸς ὀνομάζεται στόμαχος ὑπὸ τῶν ἱατρῶν, Gal. *De Venaes. adv.* Eras. c. 9. tom. xi. p. 242.; cf. id. *De Loc. Aff.* ii. 4. tom. viii. p. 119.

56. 10. τὸ δὲ κοινὸν στόμαχος] ἀπάσης γὰρ κοιλίας ὁ προτεταγμένος αὐχὴν στενὸς, οἷον ἰσθμὸς τις, οὕτως ὀνομάζεται add. Gal. *l. c.*; vide Hofm. *Comm. in Gal.* "*De U. P.*" § 188. Hanc tamen differentiam non semper observant antiqui: cf. Ruf. Eph. *De Appell.* p. 37; Poll. *Onom.* ii. 4. § 202. Ait Gal. (*De Loc. Aff.* v. 5. tom. viii. p. 332, 333.) ὅπερ οἰσοφάγον ὠνόμαζον οἱ παλαιοὶ, στόμαχον εἰώθασιν οἱ μετ' Ἀριστοτέλη προσαγορεύειν, αὐτοῦ τοῦ Ἀριστοτέλους οὐκ ἀεὶ τῷ παλαιῷ καλοῦντος ὀνόματι τὸ μόριον τοῦτο τοῦ ζώου. Cf. id. *De Motu Musc.* i. 3. tom. iv. p. 378. Senioris tantum aevi scriptores τῷ στομάχῳ sensum ventriculī tribuunt; e. g. Melet. *De Nat. Hom.* c. 18.

d Vide Arist. *Hist. An.* i. 12. § 1; 16. § 8, 16; ii. 17. § 8; iv. 1. § 18; 2. § 23., *De Part. An.* ii. 3. § 9; iii. 3. § 2, 4; 14. § 9.

57. 4. τοῦ μὲν ἔξωθεν ἴνες κ. τ. λ.] Cf. inf. p. 69. l. 4 sq.

58. 10. ἀπάντων γὰρ σχημάτων κ. τ. λ.] Sic p. 9. l. 12 : 14. 4, 14.

59. 12. ὁ ἐπίπλους] De vocis etymologia ait Gal. (*De U. P.* iv. 11. tom. iii. p. 295.) ἐπικεῖσθαι μὲν οὖν τῇ γαστρὶ, καὶ οἶον ἐποχεῖσθαι τοῦ-πίπλοον, ὅθεν περ καὶ τοῦνομα κέκτηται, κ. τ. λ. De forma ait id. (*De Anat. Adm.* vi. 5. tom. ii. p. 556.) ὀνομαζόμενον ὑπὸ τῶν παλαιῶν Ἑλ-λήνων διττῶς, ἐπίπλοόν τε καὶ ἐπίπλουν; cf. id. *De Ven. et Art. Diss.* c. 1. tom. ii. p. 782. De ejus genere ait Poll. (*Onom.* ii. 4. § 224.) Ἀντιφῶν δὲ αὐτὸν ἀρσενικῶς καὶ οὐδετέρως καλεῖ. Quod ad functionem attinet, nullam ei esse utilitatem aiebat (quem mireris,) Erasistr. (*Gal. De Nat. Fac.* ii. 4. tom. ii. p. 91.; id. *Comm. in Hipp.* "De Alim." iii. 14. tom. xv. p. 308.) Vide Lobeck ad Phryn. p. 142.

60. 1. ἀρτηρίας [παμπόλλας] παμπόλλους vul.; legitur ap. Joann. Alex. *Comm. in Hipp.* "De Nat. Pueri," tom. ii. p. 210. l. 4, 15. ἀρτηριῶν τῶν εἰσβαλλόντων.

60. 8. τὸ διάφραγμα] τὸν δὲ κάτω τοῦ θώρακος ὄρον οἱ μὲν παλαιοὶ πάντες ὠνόμαζον φρένας, εἴθ' ἀπλῶς ἐπελθὼν αὐτοῖς, εἴθ' (ὥς τινες οἶον-ται,) διότι φλεγμαίνοντος αὐτοῦ βλάπτονται τὴν φρόνησιν οἱ κάμνοντες· ἀπὸ Πλάτωνος δ' ἤρξατο καλεῖσθαι διάφραγμα, προσαγορεύσαντος μὲν αὐτοῦ φρένας ὁμοίως τοῖς ἄλλοις παλαιοῖς, ἡγουμένου δὲ τὴν τοῦ δια-φράγματος ἐν τοῖς ζώοις χρεῖαν ἔχειν, ἐπειδὴ τὸ θυμοειδὲς τῆς ψυχῆς ἐν καρδίᾳ περιεχόμενον ἀπὸ τοῦ καθ' ἡπαρ ἐπιθυμητικοῦ διαφράττοι. (*Tim.* p. 70. A.) τοῦντεῦθεν δὲ ἔθος ἔσχον οἱ ἰατροὶ προσαγορεύειν αὐτὸ διά-φραγμα, τῆς ἀρχαίας ἀμελήσαντες προσηγορίας. . . . . Ἀριστοτέλης δὲ ὠνόμαζεν (*Hist. An.* iii. 1. § 26, 29., *De Part. An.* ii. 16. § 11.) ὑπόζωμα τὸ μόνον τοῦτο τοῦ ζώου.^c Gal. *De Loc. Aff.* v. 4. tom. viii. p. 327. Cf. Ruf. Eph. *De Appell.* p. 60.; Gal. *De U. P.* iv. 14. tom. iii. p. 314.; id. *De Hipp. et Plat. Decr.* viii. 9. tom. v. p. 716.

60. 13. ὁ πυλωρὸς] πυλωρὸς μὲν [λέγεται] ἀπὸ τοῦ παρακρατεῖν τὰ ἐν τῇ γαστρὶ παρακείμενα ὅταν ᾗ συνηγμένα. Ruf. Eph. *De Appell.* p. 61. Cf. Gal. *De U. P.* iv. 7. tom. iii. p. 280.; Cels. *De Med.* iv. 1. p. 170., et alios. Ruf. Eph. (*ibid.*) pylorum eundem facit cum duo-*deno*, Pseudo-Hipp. (*Ep. ad Reg. Ptol.* ap. Erm. *Anecd. Med. Gr.* p. 285.) eundem cum jejuno.

61. 5. αἱ δυνάμεις κ. τ. λ.] Cf. Nemes. *De Nat. Hom.* c. 23.; Alex. Aphrod. *Probl. Phys.* ii. 60.

62. 8. ἔλξασα γὰρ κ. τ. λ.] Haec omnia fusius explicat Noster inf. lib. v. c. 32, 33.

62. 10. καὶ μεμυκνῖα κ. τ. λ.] Cf. Heroph. ap. Gal. *De Nat. Facult.* iii. 3. tom. ii. p. 150.

^c Vocat etiam Arist. διάζωμα, *Hist. An.* i. 16. § 16 : 17. § 8, 17 : ii. 17. § 8., *De Part. An.* iii. 10. § 1.

62. 15. Τρέφεται οὖν κ. τ. λ.] Cf. Mosch. *De Mul. Pass.* c. 14.; Soran. *De Arte Obstetr.* c. 6. p. 15. ed. Dietz.

62. 15. τῆς ἐμμήνου καθάρσεως] τὸ ἔμμηνον ὠνόμασται καὶ καταμήνιον ἀπὸ τοῦ κατὰ μῆνα γίνεσθαι, καὶ ἐπιμήνιον ὅτι καὶ τροφή γίνεται τῶν ἐμβρύων, ὥς καὶ τῶν πλοῖζομένων τὰ εἰς τροφήν παρεσκευασμένα ἐπιμήνια καλοῦμεν. λέγεται δὲ καὶ κάθαρσις ἐπεὶ (καθὼς ἔνιοι λέγουσιν,) ὥς περισσεῦον αἷμα τοῦ σώματος ἀποκρίνουσαν κάθαρσιν παρέχει τῷ σώματι. Soran. *ibid.*

63. 16. τῷ δεκάτῳ μηνὶ κ. τ. λ.] De partus tempore veterum simul ac recentiorum sententias vide ap. Haller, *Elem. Physiol.* xxix. 5. § 8, 9. tom. viii. p. 421 sq.

64. 8. χυλοποιηθέντα κ. τ. λ.] Cf. inf. p. 76, 77.

65. 1. πύλας] Vide inf. p. 76. l. 14 sq.

65. 6. ἀπευθυσμένον] Cf. inf. p. 70. l. 6 sq. ἀπευθυσμένον δέ ἐστι τοῦ παχέος ἐντέρου τὸ ἐγγὺς τοῦ δακτυλίου. Leo, *Conspect. Medic.* v. 12. p. 177.

65. 8. σφιγκτῆρος κ. τ. λ.] Cf. inf. p. 85. l. 12 sq. Vide Gal. *De U. P.* iv. 19. tom. iii. p. 334.

66. 8. τοῦτο ἐμφραττόμενον κ. τ. λ.] Cf. inf. p. 70. l. 12 sq.

67. 13. ὁ γὰρ πόρος κ. τ. λ.] Sic inf. p. 79. l. 4.; sed fallitur, non enim *jejuno*, sed *duodeno*, inseritur *Ductus Communis Choledochus*.

68. 2. διὰ τοῦτο κ. τ. λ.] καλεῖται τὸ μέρος τοῦτο τῶν ἐντέρων νῆστις, ὅτι διὰ παντὸς εὐρίσκεται κενόν, οὐδὲ τοῦλάχιστον ἐν ἑαυτῷ τροφῆς περιέχον. Gal. *De U. P.* v. 3. tom. iii. p. 345. Cf. id. *De Anat. Adm.* vi. 9. tom. ii. p. 572.; Ruf. Eph. *De Appell.* p. 38.

68. 3. τῇ τοῦ κενοῦ ὑποχωρήσει] In vers. Lat. adde *ut vacuum evitetur*.

68. 8. δώδεκα δακτύλων κ. τ. λ.] Cf. Ruf. Eph. p. 61.

68. 9. Ἡρόφιλος κ. τ. λ.] Cf. Gal. *De Loc. Aff.* vi. 3. tom. viii. p. 396.; id. *De Anat. Adm.* vi. 9. tom. ii. p. 572.; id. *De Ven. et Art. Diss.* c. 1. tom. ii. p. 780. De Heroph. vide libellum a K. F. H. Marx cum titulo *Herophilus: ein Beitrag zur Gesch. der Medicin.* 8vo. Carlsr. 1836.

69. 4. Ἴνας δὲ ἔχοντες κ. τ. λ.] Cf. sup. p. 57. l. 4 sq.

70. 1. διαχωρήσεως γὰρ ὄργανα] πάσας τὰς ἐκκριτικὰς τε καὶ πρὸς ωστικὰς ὀνομαζομένας ἐνεργείας τε καὶ δυνάμεις αἱ τῶν ἐγκαρσίων ἰνῶν ἐδείχθησαν ἐργαζόμεναι κινήσεις, ὥς τὰς ἐπισπαστικὰς αἱ τῶν εὐθειῶν. Gal. *De U. P.* iv. 17. tom. iii. p. 329.

70. 6. Κατώτερον δὲ κ. τ. λ.] Cf. sup. p. 65. l. 6 sq.

70. 12. καὶ τὸ κῶλον κ. τ. λ.] Cf. sup. p. 66. l. 6 sq.

72. 5. φρενῶν] Vide sup. ad p. 60. l. 8.; cf. etiam Gal. *Comm. in Hipp. "Progn."* i. 28. tom. xviii. p. ii. p. 89.

72. 9. οἱ κατ' ἐπιγαστρὶον μύες] De quibus vide Gal. *De Diss. Musc.* tom. xviii. p. ii. p. 993. (c. 28. ed. Dietz.)

74. 10. ἀκράτου] In vers. Lat. lege *sincera flava bilis*.

75. 5. Ἱπποκρ. φησὶ] sc. in libro *Aphorismorum*, quem ita pro genuino habuere antiqui, ὥστε γνώμονι τούτῳ κεχρημένοι οἱ ἐξηγηταὶ τούτῳ τῶν ἄλλων συγγραμμάτων, εἴτε γνήσια εἶεν εἴτε νόθα, ἐποιήσαντο τὴν κρίσιν. (Steph. Athen. *Comm. in Hipp.* "Aph." Prooem. tom. ii. p. 239.) Hujus libri originem germanam agnoverunt Erot., (*Gloss. Hipp.* Prooem. et in vv. ξυσμῶ, φύσαν,) Gal., (*Comm. in Hipp.* "Praedict." i. 4. tom. xvi. p. 511.) Pallad., (*Comm. in Hipp.* "De Fract." tom. xii. p. 271. ed. Chart.) Stephanus Atheniensis, (*l. c.*) Suidas, (*Lex. in v. Ἱπποκρ.*) et, qui quendam ex Aph. oppugnabat, Diocles. (ap. Steph. Athen. *l. c.* p. 326.) Plura vide ap. Gruner, *Cens. Libr. Hipp.*; Ackerm. *Hist. Liter. Hipp.*; Littré, *Hipp. Opera*, tome i. p. 320 sq.; Petersen, *Hipp. Scripta ad Temp. Rat. dispos.*

75. 6. Δυσεντερία κ. τ. λ.] Cf. Hipp. *Coac. Praen.* i. 100: iii. 292. tom. i. p. 243, 311.; id. *De Morb. Vulg.* v. 10. § 2. tom. iii. p. 555.; Cels. *De Med.* ii. 8. p. 70.; Theoph. *De Excr.* c. 10. p. 402. Ex Hipp. quoties Noster laudet loca, antiquorum apponam expositiones; quibus, quoties Aphor. citet, Arabicam Honaini (vul. Joannitii,) versionem, e libello in Europa certe minus cognito^f, addam, "ut quid versiones Arabicae in textum librorum Graecorum emaculandum conferant, optimo quasi exemplo probetur." (Dietz, *Praef. ad Gal. "De Diss. Musc."*)

اختلاف الدم اذا كان ابتداءؤه من المرأة
السوداء فتلك من علامات الموت ٥
Aph. iv. 23. p. 32.

Ὑπὸ τῆς ὠχρᾶς μὲν ὑπ' ἐνίων, ὑπ' ἄλλων δὲ ξανθῆς ὀνομαζομένης χολῆς ἄρχεται τοῦπίπαν ἡ δυσεντερία· ξυόμενων τὰ πρῶτα τῇ τῶν χυμῶν δριμύτητι τῶν ἐντέρων, ἀναβιβρωσκομένων δ' ὕστερον, ὥς ἐλκοῦσθαι καὶ γίνεσθαι δυσεντερίαν. Ταύτην μὲν οὖν τὴν δυσεντερίαν ἰώμεθα πολλάκις· ἥτις δ' ἂν ὑπὸ τῆς μελαίνης γένηται χολῆς, ἀνιάτος ἐστὶ πάντῃ, οὐδὲν διαφέρουσα καρκίνου τοῦ μεθ' ἐλκώσεως. Ὅπου τοίνυν ἐπιπολῆς συνιστάμενος ὁ τοιοῦτος καρκίνος ἦτοι δυσίατος, ἢ παντάπασιν ἀνιάτος ἐστὶ, (καίτοι διὰ παντὸς ἐπικείμενον ἑαυτῷ φάρμακον ἔχειν δυνάμενον) εἰκὸς δὴπου τὸν

^f Adeo ut (ne dicam Dietz,) latuit quoque Choulant, (*Handb. der Bücherkunde für die Aeltere Medicin*, Leipz. 1841,) Wüstenfeld, (*Gesch. der Arab. Aerzte und Naturforscher*, Götting. 1840,) et Zenker. (*Biblioth. Orient. Lips.* 1840.) Prodiit, editore Joanne Tytler, Calcuttae, 8vo. 1832., cum titulo *The Aphorisms of Hippocrates, Translated into Arabic. By Honain Ben Ishak, Physician to the Caliph Motawukkul.*

ἐν τοῖς ἐντέροις γιγνόμενον, οὐ μόνον τῷ μηδὲν ἔχειν δύνασθαι παντὸς ὁμιλοῦν φάρμακον ἑαυτῷ, ἀλλὰ καὶ τῶν τῆς τροφῆς περιττῶν αἰὲ ψαύόντων αὐτοῦ, παντάπασιν ἀνίατον μένειν. Gal. *Comm. in Hipp. "Aph."* iv. 24. tom. xvii. p. ii. p. 688.

Εἰ γὰρ ἐπὶ τῆς γῆς ἐπιχειομένη ἡ μέλαινα χολὴ ζυμοῖ αὐτὴν διὰ τὸ δριμύ καὶ λεπτόν ὥσπερ ὄξος, πολλῶ μᾶλλον ἐν τῷ σώματι ἡμῶν ἀναίρεσιν ποιῆσεται ὑγρῷ ὄντι καὶ εὐαισθητῷ, ὥστε οὖν διὰ τὸ διαβρωτικὸν τῆς χολῆς θανάσιμος ἡ δυσεντερία. Theoph. *Comm. in Hipp. "Aph."* iv. 24. p. 400.

Ἀρχομένη τοίνυν δυσεντερία ἐστίν, ἥνικα δριμύς χυμοὶ συρρεῦσους ἐπὶ τὴν γαστέρα, καὶ τὸ οἶον γάνωμα, i. e. τὸ πιμελῶδες, ἐκκρίνεται. Καλῶς δὲ ἐχρησάμεθα τῷ τοῦ γανώματος ὀνόματι· οἱ γὰρ χαλκεῖς, ἥνικα βούλονται δυσπάθητα σκεύη ποιῆσαι, γανοῦσιν αὐτά. Ῥητῶς ὁ Γαληνὸς τίθησιν ἐν τῇ Περὶ Χρείας Μορίων ὅτι ἐστὶν ἰδιάζουσά τις σὰρξ ἐν ἐκάστῳ μορίῳ, καθ' ἣν καὶ τὴν ἐνεργεῖαν προβάλλεται.—ἡ ἰδιοτροπία τῆς λέξεως τοῦ Ἱπποκράτους. Anon. ap. Dietz, *Schol. in Hipp. et Gal.* tom. ii. p. 400.

"Sciendum Hippocratem superiore Aphorismo de bile atra dis-
"putasse, et quando mors exinde sequeretur; nunc, si ex ea dys-
"enteria originem coeperit, mortale esse docet. Quia vero jam
"saepius diximus quid esset dysenteria, aut quot ejus differentiae,
"nunc repetere id ipsum non debemus. Fit autem ex atra bile
"dysenteria, quae est adeo acris ut in perniciem quenquam agat:
"praecedit causa, et sequitur affectus: praecedit bilis quae adfert
"initium mortis, ergo potest facere dysenteriam: quae, si ab initio
"ab ipsa nigra bile initium habuit, omnibus modis mortale est. 'Sed
"si prius fiat dysenteria, et sic subsequatur atra bilis, utrum mortem
"inferet, an non?' Dicimus id aliquando, non semper, accidere;
"quia jam affectus debilis invenitur, virtus autem fortior." Pseudo-
Oribas. *Comm. in Hipp. "Aph."* iv. 23. p. 147. ed. Basil.

76. 4. τοῦ χυλοῦ] i. e. *chymi*, non *chyli*, ut sup. p. 64. l. 10. et alibi; monendum est enim *χυλὸς* apud antiquos scriptores plerumque idem significare quod *χυμός*, sc. *succum*. Ait Gal. (*De Simpl. Med. Temp. ac Fac.* i. 38. tom. xi. p. 450.) παρὰ μέντοι τοῖς παλαιότεροις αὐτῶν, οὐκ Ἀπτικοῖς μόνον, ἀλλὰ καὶ Ἰωσιν, ἐκάτερα διὰ τοῦ μ γέγραπται. Et sic usque ad nostra fere tempore anatomici utroque vocabulo promiscue utebantur. Vide Ruf. Eph. p. 44.; Gal. *Defin. Med.* c. 462. tom. xix. p. 457.; Melet. *De Nat. Hom.* Prooem. p. 36. l. 15.; itemque Bostock, *Elem. Syst. Physiol.* chap. x. n. 2. vol. ii. p. 434.

76. 15, 16. ἐν τοῖς—χρονοῖς] Quomodo hic locus sanandus sit non omnino liquet; tantum (quod mecum Adams communicavit,) certissimum videtur *χοροῖς* pro *χρονοῖς* legendum. Habet Gal. (*l.c.*) καὶ Ἱπποκράτης τε οὕτω καὶ πᾶς ὁ σὺν αὐτῷ χορὸς τῶν Ἀσκληπιαδῶν ὀνομάζουσιν. Incredibile est hoc nomen "*Asclepiadae temporibus*" tandem fuisse

impositum, reperitur enim ap. Pseudo-Hipp. *De Corp. Resect.* tom. iii. p. 380.; id. *De Morb. Vulg.* ii. 4. tom. iii. p. 456.; id. *De Oss. Nat.* tom. i. p. 511.; Plat. *Tim.* p. 71. C.; Arist. *Hist. An.* i. 17. § 12: vii. 8. § 6. Vide Hofm. *Comm. in Gal.* "De U. P." § 190. De Asclepiade vide libellum cum titulo *Asclepiadis Bithyni Fragm. digessit et curavit C. G. Gumpert; praefatus est C. G. Gruner.* Vinar. 1794. 8vo.

76. 15. τὰ μαθήματα] i. e. non solum Arithmeticam et Geometricam, nam "Gnomonicam, Musicam, ceterasque item disciplinas altiores μαθήματα veteres Graeci appellabant; vulgus autem, quos gentilicio vocabulo *Chaldaeos* dicere oportet, *Mathematicos* dicit." Gell. *Noct. Att.* i. 9. § 4. Vide Facciol., Du Cange, in v.

77. 13. μεσεντέριον] Quod Latine Cic. (*De Nat. Deor.* ii. 55. § 137.) *medium intestinum* appellat.

77. 14. μεσάριον διὰ τὸ μέσον αἵρεσθαι] Immo potius cum Rufo Eph. (*De Appell.* p. 38.) quia ἀραιὰν τὴν γαστέρα καὶ τὸ σύμπαν ἔντερον πάλαι ποτὲ ὠνόμαζον. Vide Nicand. *Ther.* v. 133. Ἀραιὰν explicat Hesych. (*Lex.* in v.) γαστήρ, τὰ λεπτὰ ἔντερα.

77. 15. καλλίκρεας] Ita vocatur ap. Gal. (*De Ven. et Art. Diss.* c. 1. tom. ii. p. 781.) non *mesenterium*, sed *pancreas*, quod melius cum proxime sequenti etymo congruit.

78. 2. Θεοῦ] Vide Not. ad p. 87. l. 14.

78. 6. ἡ στελεχιαία φλέψ] Venam intelligit, quam aliquando μεγάλην πρὸς πύλας, nunc τὴν ἐπὶ πύλῃ, (Gal. *De Anat. Adm.* vi. 10. tom. ii. p. 574.) immo interdum πύλῃν, (Ruf. Eph. *De Appell.* p. 39.) auctores vocitant, unde vulgo audit *Vena Porta*, vel *Vena Portae*; vel quia alimentum, ex veterum sententia, per illam, quasi per *portas*, ad hepar transiret, (Ruf. Eph. *l. c.*) vel potius quod (ut hic ait Noster,) κατασχίζεται εἰς τὰ σιμὰ τοῦ ἥπατος, (cf. *De Ur.* p. 262. l. 27: 263. 9.) hoc est, (vide p. 64. l. 15.) πύλας, *portas jecoris*. Dicitur etiam (ut hic, et alibi saepissime,) στελεχιαία, de cuius nominis ratione cf. Gal. *De Anat. Adm.* p. 576., e quibus locis discendum est hanc appellationem ab anatomicis fuisse serius, ante tamen Galeni tempora, invecam. (Vide Guid. ad Theoph. *De Ur.* p. 157, 158.)

78. 14. διακρίνεται δὲ τὸ αἷμα κ. τ. λ.] Cf. Theoph. *De Ur.* c. 2. p. 262.; Theod. *De Prov.* iii. tom. iv. p. 517.; Gal. *De Anat. Adm.* vi. 2. tom. ii. p. 543., et alibi.

78. 17. διὰ τοῦ πόρου κ. τ. λ.] sc. *Ductum Cysticum*.

79. 4. εἰς τὴν νῆστιν] Vide Adnot. ad p. 67. l. 13.

79. 5. πόρον] sc. *Duct. Commun. Choled.* Hic plenius interpungendum, post *πυθμένα* levius.

79. 8. τοῦ ἐν αὐτῷ καταφ. πόρου] Fort. *Venae Splenicae*, in liene enim (quod omnibus notum,) nullus extat ductus excretorius.

79. 9. ἄλλοιοὶ ὁ σπλῆν κ. τ. λ.] Varias antiquorum de lienis functione sententias non est hic enumerandi locus; vide Haller, *Elem. Physiol.* xxi. 2. tom. vi. p. 414. Erasistr. autem (quem mireris,) hanc partem prorsus inutilem esse aiebat. (Gal. *De Nat. Fac.* ii. 4, 9. tom. ii. p. 91, 132.; id. *De U. P.* iv. 15. tom. iii. p. 315.; id. *De Atra Bile*, c. 7. tom. v. p. 131.; id. *Comm. in Hipp.* “*De Alim.*” iii. 14. tom. xv. p. 308.)

80. 5. στύφει γὰρ κ. τ. λ.] Cf. Melet. *De Nat. Hom.* c. 20. p. 103.

81. 3. παρέγχυμα] Nomen ab Erasistr. inventum; vid. Gal. *De Temper.* ii. 3. tom. i. p. 599.; id. *De Anat. Adm.* vi. 11. tom. ii. p. 576.; id. *Comm. in Hipp.* “*De Nat. Hom.*” i. Prooem. tom. xv. p. 8.; Orib. *Anat.* p. 76.

81. 6. εἰς λοβοὺς τέσσαρας] Nos *quinque* agnoscimus; lobum enim *Caudatum* hic om. Theoph. Melius Ruf. Eph. (*De Appell.* p. 58.) *quatuor aut quinque lobos* habet.

81. 6. τῶν μαθηματικῶν ἱατρῶν] i. e. eorum qui mathematicas profitentur disciplinas, (vide sup. ad p. 76. l. 15.;) aut fortasse potius haruspicum, qui in divinatione praecipue jecur inspiciebant, adeo ut Plato hoc viscus χάριν μαντικῆς, sive *haruspicinae gratia*, fuisse natum asserat. (*Tim.* p. 72. B.) Cf. Ruf. Eph. (*De Appell.* p. 39.) ἃ δὲ ἐν ἱεροσκοπία πίλλας, καὶ τράπεζαν, καὶ μάχαιραν, καὶ ὄνυχια καλοῦσιν, ἔστι μὲν καὶ ἐν ἀνθρώπῳ, ἀσαφὴ δὲ καὶ οὐκ εὐδηλα, καὶ εἰς οὐδὲν ἱατρικὸν ἀναγκαίως ὀνομασθέντα. Vide Dan. Wilh. Trilleri *Not. ad Hipp.* “*De Anat.*” p. 21. in libello *De Nova Hippocr. Editione Adornanda*, Lugd. Bat. 4to. 1728.

82. 1. Οὐκ ἐπὶ πᾶσι δὲ ἀνθρώποις] Cf. Orib. *Anat.* p. 112. Habet Gal. (*l. c.*) οὐ καθ’ ἕκαστον ζῶον. Utrumque verum; vide Haller, *Elem. Physiol.* xxiii. 1. § 4, 8. tom. vi. p. 462 sq., 472.

82. 7. σιμοῖς, — κυρτοῖς] Crediderunt Veteres *Venam Portam*, e simis hepatis partibus exortam, ascendere non ultra medium ejus; *Venam* vero *Cavam*, e gibbis ortam, descendere versus idem medium tantum. Hoc autem a veritate alienum est et imaginarium totum. Rami siquidem *Venae Cavae* non minus perreptant sima hepatis quam gibba; quemadmodum rami *Venae Portae* non minus gibba quam sima. (Guid. ad Theoph. *De Ur.* p. 161.) Vide simile quid inf. p. 87. l. 2 sq.

82. 7. ἡ ὀνομαζομένη κοίλη] Nomen a Praxag. *Venae Cavae Descend.* restrictum, quum ante eum omnes magnae venae *cavae* appellabantur; vide Ruf. Eph. *De Appell.* p. 41. Cf. Gal. *De Foet. Form.* c. 3. tom. iv. p. 668.

82. 13. Ἀποβλαστάνει κ.τ.λ.] Vix est ut moneam hanc *Venae Cavae* e jecore originem falsam esse.

82. 17. Καὶ τὸ μὲν ἄνω κ.τ.λ.] Cf. inf. p. 94. l. 7 sq.

83. 4. διχῇ] sc. in venas *Innominatas*, (seu *Brachio-cephalicas*.)

83. 5. τὸ μὲν ἐν] sc. venae *Subclaviae* dextra et sinistra.

83. 7. τὸ δὲ ἄλλο] sc. venae *Jugulares Internae* dextra et sinistra.

84. 1. δύο ἀγγεία] sc. venae *Emulgentes*, (sive *Renales*.)

84. 5. ὁ γὰρ δεξιὸς κ.τ.λ.] Sic Gal. *De U. P.* v. 5, 6. tom. iii. p. 363, 367 sq.; contra ait Haller (*Elem. Physiol.* xxvi. 1. § 2. tom. vii. p. 245.) "in homine satis constanter dextrum renem *humiliori* "aliquantum loco sedere."

84. 8. πρωτοδεύτερον] Nota vocem non alibi inventam.

85. 13. ὁ σφιγκτήρ μὲς κ.τ.λ.] Cf. sup. p. 65. l. 8 sq.

86. 3. διχῇ] sc. in venas *Iliacas Communes*.

86. 4. εἰς τέσσαρα] sc. in venas *Iliacas Externas*, et *Internas*.

86. 8. διὰ βάθους] sc. vena *Femoralis* ejusque rami.

86. 8. ἐπιπολῆς] sc. venae *Saphena Interna*, (seu *Major*), et *Externa*, (seu *Minor*.)

86. 8. ἄλλαι δὲ κ.τ.λ.] sc. rami *Venarum Iliacarum Internarum*.

89. 1. Χριστὸν—ἐπικαλούμενοι] Vide sup. ad p. 25. l. 9.

89. 5. DE THORACE, i. e. praecipue de Corde, et Pulmone, partibusque connexis; de quibus apud Antiquos scripserunt Alsahar. *Theor.* iv. 14 sq. p. 5.; S. Ambr. *Hex.* vi. 9. § 70. tom. i. p. 140.; Anon. *Isag. Anat.* c. 31 sq.; Arist. *Hist. An.* i. 12 sq.; *De Part. An.* iii. 8 sq.; Avic. *Can.* i. 5. § 4 sq.; iii. 10. § 1; iii. 11. § 1. p. 69 sq., 613 sq., 662 sq.; S. Chrys. *Hom. XI ad Pop. Ant.* c. 3. tom. ii. p. 119 sq.; Cic. *De Nat. D.* ii. 55, 59.; Gal. *De U. P.* vi, vii. tom. iii. p. 409 sq.; *De Caus. Resp.* tom. iv. p. 465 sq.; *De Usu Resp.* tom. iv. p. 470 sq.; *De Caus. Puls.* tom. ix. p. 1 sq.; *De Vocal. Instr. Diss.* tom. iv. p. 219. (ed. Chart.); *De Motu Thor. et Pulm.* tom. v. p. 407.; (*ibid.*;) et alibi; S. Greg. Nyss. *De Hom. Opif.* c. 9, 30. tom. i. p. 62, 131.; Haly Abbas, *Theor.* iii. 19 sq. p. 37 sq.; Hipp. *De Corde*, tom. i. p. 485 sq.; S. Isid. *Hisp. Orig.* xi. 1. § 118 sq.; Lact. *De Opif. Dei*, c. 15.; Melet. *De Nat. Hom.* c. 11 sq.; Nemes. *De Nat. Hom.* c. 24, 28.; Orib. *Anat.* p. 52 sq., 230.; Plato, *Tim.* p. 70. A.; Plin. *Hist. N.* xi. 69 sq., et alibi; Poll. *Onom.* ii. 4. § 162 sq., 216 sq.; Razes, *Alm.* i. 12 sq. p. 13 sq.; Ruf. Eph. *De Appell.* p. 59 sq.; Theod. *De Prov.* iii. tom. iv. p. 513 sq.

89. 10. θερμὸν καταψύχεται κ.τ.λ.] Cf. Arist. *De Respir.* c. 16., et c. 21. (al. *De Vita et Morte*, c. 2.;) Aret. *De Caus. et Sign. Acut. Morb.* ii. 1. p. 25.; quae loca mihi Adams indicavit.

90. 4. Ἔστι μὲν οὖν κ.τ.λ.] *Thorax* olim dicebatur οὐ μόνον τὸ

ἀπὸ τῶν κλειδῶν μέχρι τῶν ὑποχονδρίων, ἀλλὰ καὶ τὸ σύμπαν ἀπὸ τῶν κλειδῶν μέχρι τῶν αἰδοίων. Ruf. Eph. *De Appell.* p. 47. Cf. id. p. 23.; Gal. *Introd.* c. 10. tom. xiv. p. 705.; Arist. *Hist. An.* i. 7. § 1.; id. *De Part. An.* iv. 10. § 11. Hoc sensu occurrit ap. Hipp. *De Arte*, tom. i. p. 17.; Plat. *Tim.* p. 69. E. Vide Casp. Hofmann, *De Thorace*, i. i. (fol. Francof. 1627.)

90. 10. Στέρνον μὲν οὖν κ. τ. λ.] Hanc distinctionem non alibi inveni. Vide Gal. *Comm. in Hipp.* "De Artic." i. 66. tom. xviii. p. i. p. 412.; id. *Introd.* c. 10. tom. xiv. p. 705.; Ruf. Eph. p. 30, 51.

90. 14. Ὀργανον οὖν κ. τ. λ.] Cf. inf. p. 103. l. 3 sq.

91. 12. ἀπὸ τοῦ φάρυγγος] i. e. *ab aspera arteria*; φάρυγξ enim, aut φάρυξ, significat (monente Guid. *Proleg. ad Theoph.* "De Ur." p. 12. sq.) 1°. fistulam pulmonarem, (quae vulgo *trachea* dicitur, sive *arteria aspera*), per quam spiritum ducimus; et hinc (ut grammaticis veteribus videbatur,) nomen ipsum, appellatur enim φάρυγξ παρὰ τὸ φέρειν, δι' ἧς φέρεται τὸ πνεῦμα, vel δι' ἧς φέρεται ἡ ἰσχύς, (*Etym. M.* in v.; cf. Melet. c. 10. p. 84. l. 5.;) hoc significat ap. Theoph. p. 102. l. 2., et alibi; sic Arist. *De Part. An.* iii. 3. § 1. ὁ μὲν οὖν φάρυγξ τοῦ πνεύματος ἕνεκεν πέφυκεν; et inf. § 5. ἡ δὲ καλουμένη φάρυγξ καὶ ἀρτηρία κ. τ. λ.; sic quoque Praxag. (ap. *Schol. ad Hom.* "Il." χ. 325.) ἐστὶ δὲ ὁ μὲν φάρυγξ ἐκ τοῦ ἐμπροσθίου, ὁ δὲ στόμαχος ἐκ τοῦ ὀπισθίου, προσπεφυκὼς τοῖς τοῦ τραχήλου σπονδύλοις; καὶ ὁ μὲν φάρυγξ ἐμφύεται εἰς τὸν πνεύμονα, ὁ δὲ στόμαχος εἰς τὴν κοιλίαν; sic etiam Ruf. Eph. p. 57., Zeno ap. Gal. *De Hipp. et Plat. Decr.* ii. 5. tom. v. p. 241, 244 sq., Gal. *De U. P.* viii. 1. tom. iii. p. 611, 612., aliique: 2°. asperae arteriae caput tantum, idemque significat ac λάρυγξ; ut p. 119. l. 12., et alibi: 3°. supremam gulae partem, quae alio nomine *fauces*, sive *pharynx* dicitur; ut p. 55. l. 11., et alibi; sic Poll. (*Onom.* ii. 4. § 207.) ὁ γε μὴν φάρυγξ στομάχου ἐστὶν ἀρχή, ὡς βρόγχου λάρυγξ; 4°. ipsam gulam, sive oesophagum; ut p. 128. l. 5.; sic *Etym. M.* (in v. λάρ.) λάρυγξ μὲν δι' οὗ λαλοῦμεν καὶ ἀναπνέομεν, φάρυγξ δὲ δι' οὗ ἐσθίομεν καὶ πίνομεν: 5°. quidquid supra gulam est; ut p. 56. l. 10. ἔστι δὲ ὁ φάρυγξ ἡ ἐντὸς τοῦ στόματος εὐρυχωρία, εἰς ἣν κρέματα ἡ σταφυλή; sic Poll. (*Onom.* ii. 4. § 99.) πᾶν δὲ τὸ στομάχου ὑπερκείμενον φάρυγξ καὶ φάρυγγετρον ὀνομάζεται; et Ruf. Eph. p. 28. φάρυγξ δὲ ἡ φάρυγγεθρον ἡ πρὸς τῇ καταπόσει πᾶσα εὐρυχωρία. ταῦτα ἄρα καὶ Ὅμηρος ἐποίησε' (*Od.* ι. 373.)

φάρυγγος (l. φάρυγος) δ' ἐξέσσυτο οἶνος

ψωμοί τ' ἀνδρόμεοι.

οὐ γὰρ δὴ ἐκ τοῦ βρόγχου καὶ τοῦ πνεύμονος ἐπανήμει ὁ Κύκλωψ τὸ σιτίον καὶ πόμα· τοῦτο γὰρ δεινῶς ἀμαθὲς καὶ ἀνόητον. Hunc ipsum Homeri locum laudat quoque Plut. *Sympos.* vii. 1. § 3., et Gal. *Comm. in*

Hipp. "Aph." iv. 34. tom. xvii. p. ii. p. 704., qui addit τὴν προκειμένην εὐρυχωρίαν στομάχου καὶ λάρυγγος ὀνομάζων φάρυγγα. Cf. Leo, *Consp. Medic.* iv. 10.

92. 2. τὸ ἐκτὸς] Lege εἰς τὸ ἐκτὸς, et in Nota dele "quod mallem."

93. 10. εἰ καὶ ταῦτα πάθῃ] Fort. εἰ καὶ κ. τ. λ.; cf. sup. p. 26. l. 5. ubi E. habet εἰ cum subjunct. Vide tamen inf. ad p. 149. l. 5.

94. 1. ὁ γὰρ πέμπτος κ. τ. λ.] Cf. inf. p. 102. l. 6 sq.

94. 7. ἡ γὰρ κοίλη φλέψ κ. τ. λ.] Cf. sup. p. 82. l. 17 sq.

95. 5. Ἔστιν μὲν οὖν ἡ καρδία κ. τ. λ.] Cf. Cordis descriptionem ap. Theoph. *De Puls.*, init. p. 3 sq.

96. 2. ἡ μὲν δεξιὰ κ. τ. λ.] Cf. Theoph. *De Puls.*, p. 3.

96. 11. ἐκ μὲν τῆς αἵματικῆς κ. τ. λ.] Cf. inf. p. 102. l. 12 sq.

96. 12. ἡ φλέψ ἡ ἀρτηριώδης] Nomen ab Herophilo impositum; vide Ruf. Eph. *De Appell.* p. 42.

97. 2. ἡ ἀρτηρία ἡ μεγάλη] Sic eam appellat Gal. *De Ven. et Art. Diss.* c. 1. tom. ii. p. 780.; μεγίστην id. *De Sem.* i. 8. tom. iv. p. 541.; παχείαν Praxag. ap. Ruf. Eph. p. 42., Aret. *De Caus. Acut. Morb.* ii. 2. p. 31., id. *De Cur. Acut. Morb.* ii. 7. p. 277.; ὀρθὴν Gal. *De Anat. Adm.* vii. 1. tom. ii. p. 590.

97. 3. ἀορτή] Nomen grandi arteriae restrictum primum ap. Arist. (*Hist. An.* i. 17. § 14: iii. 3. § 7.) occurrit, (Cf. Gal., Ruf. Eph. *l.c.*;) quum antea bronchia ἀορταὶ vocabantur, (Ruf. Eph. p. 37.; Poll. *Onom.* ii. 4. § 205.; Hipp. *De Loc. in Hom.* tom. ii. p. 123, 124.) itemque arteriae. (Ruf. Eph. p. 42.)

98. 12. τριγλώχινες ὑμένες] Nomen ab Erasistrateo quodam impositum; vide Gal. *De Hipp. et Plat. Decr.* vi. 6. tom. v. p. 548.

99. 4. τὰ ὦτα τῆς καρδίας] ὠνόμασται δ' οὕτως, οὐκ ἀπὸ χρείας ἢ ἐνεργείας τινός, ἀλλ' ἀπὸ μικρᾶς ὁμοιότητος, ὅτι τῆς καρδίας ἐκατέρωθεν, ὥσπερ τῆς κεφαλῆς τοῦ ζώου, πρόκειται τὰ ὦτα. Gal. *De U. P.* vi. 15. tom. iii. p. 484. Cf. Ruf. Eph. *De Appell.* p. 37.

101. 9. Πλέγμα ἐστὶ κ. τ. λ.] Cf. Melet. *De Nat. Hom.* c. 27. p. 94. καὶ γὰρ οἶον πλέγμα ἐστὶν ὁ πνεύμων, συγκείμενον ἐκ τεσσάρων· ἐκ τῆς τραχείας ἀρτηρίας, καὶ ἐκ τῆς λείας, καὶ φλεβὸς παχείας, καὶ τῆς σαρκὸς αὐτῆς ἀφρώδους. Cf. Gal. *De U. P.* viii. 1. tom. iii. p. 611.

101. 10. καθαπερὶ στοιβῇ τινι] Cf. Gal. *De U. P.* xii. 3. tom. iv. p. 8.; id. *De Anat. Adm.* vi. 11. tom. ii. p. 576.; Melet. *De Nat. Hom.* c. 27. p. 94. l. 30. Στοιβή est herba qua in extruendis stibadiis et toris utebantur; hoc igitur vult noster: Quod corporibus nostris praestat stoebe, culcitris inserta, id caro pulmonis praestat vasis suis. Vide H. Steph. *Thes. Gr.*; Casp. Hofm. *Comm. in Gal. "De U. P."* § 431.

101. 12. τὸ μὲν ἐκ τῆς ἀριστερᾶς] sc. *Venae Pulmonales*.

102. 1. τὸ δὲ ἐκ τῆς δεξιᾶς] sc. *Arteria Pulmonalis*.

102. 1. τὸ δὲ ἐκ τοῦ φάρυγγος] sc. *Bronchi*. Vide ad p. 91. l. 12.

102. 6. ὁ γὰρ πέμπτος κ. τ. λ.] Cf. sup. p. 94. l. 1 sq.

102. 12. ἡ μὲν φλὲψ κ. τ. λ.] Cf. sup. p. 96. l. 11 sq.

102. 13. τὸν τῆς] Dele τὸν, et in Nota lege, τῆς *A.D.M.*, τὸν *F.* (errore sc. *typograph.*) et *B.E.* nisi lapsus sit collator.

103. 3. ὁ γὰρ θώραξ κ. τ. λ.] Cf. sup. p. 90. l. 14 sq.

103. 4. ψυχικὸν] ψυχῆς δὲ ἔργον, οὐ φύσεως, εἴπερ τὸ κινεῖν τοὺς μῦς ψυχῆς ἔργον ἐστίν. Gal. *De Motu Musc.* ii. 5. tom. iv. p. 443. Cf. Melet. *De Nat. Hom.* Prooem. p. 34. l. 20 sq.; c. 12. p. 88. l. 14 sq.

103. 4, 9, 13. κατὰ προαίρεσιν,—φυσικῶς,—οὔτε φυσική κ. τ. λ.] Haec tria motus genera agnoscit Noster inf. p. 222. l. 14 sq.

103. 9. φυσικῶς] ἀρτηρίας μὲν οὖν κίνησιν καὶ καρδίας οὔτε παύειν, οὔτ' ἐπεγείρειν, οὔτε πυκνοτέραν, οὔτ' ἀραιωτέραν, οὔτε θάπτονα ποιῆσαι ἢ προαίρεσις δύναται. διὰ τοῦτο οὐδὲ ψυχῆς ἔργα τὰ γε τοιαῦτα εἶναι φασιν, ἀλλὰ φύσεως ὑπάρχειν. Gal. *ibid.* p. 442. Cf. Theoph. *De Puls.* p. 5. l. 3.

103. 12. Τοῦ δὲ πνεύμονος κ. τ. λ.] Ait e contra Gal. *ibid.* p. 442, 448. respirationem motu voluntario fieri, servi casu qui hoc testatur narrato: cf. id. *An An. sit quod in Ut. ger.* c. 4. tom. xix. p. 170, 171. Actionem πῇ μὲν κατὰ προαίρεσιν, πῇ δὲ ἀπροαιρέτως καὶ φυσικῶς γενομένην appellat auctor libri *Introd.*, (seu *Med.*) c. 13. tom. xiv. p. 727., unde (inter alia,) probari potest hunc non esse Galeni. Cf. etiam Melet. *De Nat. Hom.* Prooem. p. 34. l. 16 sq.

104. 5. Τὸ δὲ τῆς εἰσπνοῆς κ. τ. λ.] Cf. Gal. *Comm. in Hipp.* "De Sal. Vict. Rat." § 2. tom. xv. p. 180.; *Defin. Med.* c. 108. tom. xix. p. 375.; *Comm. in Hipp.* "Aph." iv. 68. tom. xvii. p. ii. p. 750.

104. 7. διαπνοή κ. τ. λ.] Cf. Gal. *De Hipp. et Plat. Decr.* viii. 8. tom. v. p. 710.; id. *De San. Tu.* i. 12. tom. vi. p. 66, 67.; id. *Comm. in Hipp.* "De Sal. Vict. Rat." § 2. tom. xv. p. 180.; id. *Defin. Med.* c. 109. tom. xix. p. 375.

104. 9. εἴδη τρία] Duo tantum agnoscit Gal. *De Caus. Resp.* tom. iv. p. 468., sc. ἀναπνοὴν ἀβίαστον et βιαίαν. Cf. Melet. c. 12. p. 87, 88.; Steph. Athen. *Comm. in Hipp.* "Progn." tom. i. p. 105, 106.

104. 16. Γίνεται κ. τ. λ.] Cf. inf. p. 116, 117.; Gal. *De Anat. Adm.* viii. 2. tom. ii. p. 657.

105. 16. τετραχῶς] Non prorsus eadem causarum divisione utitur Noster qua Arist., qui pro τῷ ὀργανικῷ habet τὸ εἰδικόν; vide *Ausc. Nat.* ii. 3., (cum Simplic. *Comm.*;) *Metaph.* i. 3: iv. 2., et alibi; Andron. Rhod. "Ethic. Nicom." *Paraphr.* i. 5. p. 12. Cf. Melet. *De Nat. Hom.* c. 12. p. 88. l. 20 sq.; Steph. Athen. *Comm. in Hipp.* "Progn." tom. i. p. 105.

105. 17. ὀργανικὸν] Hoc causarum genus habent quoque Steph. Athen. *Comm. in Hipp. "Progn."* tom. i. p. 145. l. 24: 153. 16.; Joan. Alex. *Comm. in Hipp. "De Nat. Pueri,"* tom. ii. p. 220. l. 11.; et alii.

106. 2—6. προσεχὲς—πόρρω] Haec sententiae membra transponenda et ita legenda crediderim: ἔπειτα τὸ ποιητικὸν αἴτιον διττῶς λέγεται, τὸ μὲν προσεχῶς, τὸ δὲ πόρρω. προσεχὲς μὲν οὖν αἴτιον τῆς φωνῆς ὁ ἐγκέφαλος· τὸ [δὲ] πόρρω αἴτιον ἡ ψυχὴ, κελεύουσα τὸν ἐγκέφαλον κινῆσαι τὸν θώρακα.

106. 13. τελικὸν δὲ, αὐτὴ ἡ φωνή] Dices *sermonem*, potius quam *vocem*, esse *vocis* finalem causam.

106. 14. τραχεῖα ἀρτηρία] Monendum est vocem ἀρτηρία apud antiquiores Scriptores fere semper^g vel *tracheam* appellatam designare, (Hipp. *De Rat. Vict. in Morb. Ac.* tom. ii. p. 71.; Arist. *Hist. An.* i. 12. § 1.; id. *De An.* ii. 8. § 17., et alibi; Plat. *Tim.* p. 70. D.) aut *bronchia*; (Plat. *Tim.* p. 78. C.; Soph. *Trach.* v. 1054. ed. Dind.;) deinde, quum *arteriae* quae vocantur post mortem semper sanguinis expertes invenirentur, credebatur eas aërem solum continere, ideoque nomen iis impositum est quod nunc quoque restat. Ut igitur trachea ab arteriis distingueretur, illi epithetum τραχεῖα additum est, (Ruf. Eph. *De Appell.* p. 28., et saepe,) his λεῖαι. (Gal. *De U. P.* viii. 1. tom. iii. p. 611.; Theod. *De Prov.* iii. tom. iv. p. 514. l. 26.; Melet. *De Nat. Hom.* c. 17. p. 94. l. 29.) Apud recentiores ἀρτηρία sola designat plerumque *arteriam*, (ut sup. p. 80. l. 16., et passim;) interdum vero *tracheam*, (Aret. *De Sign. Acut. Morb.* ii. 1. p. 24., et alibi;) ut et ἀρτηρίαι in plur. nonnunquam *bronchia* significant, (Antyll. ap. Paul. Aeg. iii. 33. p. 85. l. 47.,) et ἀρτ. τραχεῖαι. (Gal. *De U. P.*, *ibid.*; Aret. *ibid.* p. 25.) Cf. Gal. *De Comp. Med. sec. Loc.* vii. 1. tom. xiii. p. 2.; Cagnati, *Var. Observ.* i. 16. p. 43 sq.—Eaedem vocis apud Latinos significationes: *trachea*, (Plin. *Hist. N.* xi. 66.; Cels. iv. 1. p. 168, 169.,) quo sensu etiam dicitur *aspera arteria*, (Cels. *ibid.*; Cic. *De Nat. D.* ii. 54. § 136.;) in plur. *bronchia*; (Auct. *Ad Herenn.* iii. 12.; Gell. *Noct. Att.* x. 26. § 4.;) plerumque sanguinis conceptacula quae *arteriae* vocantur. (Facciol. *Lex.*)—De origine vocis non omnino liquet. Ait Melet. c. 10. p. 81. λέγεται δὲ ἀλτηρία καὶ ἀρτηρία. καὶ ἀρτηρία μὲν, οἶον ἀεροτήρια, ἀπὸ τοῦ περιέχειν καὶ τηρεῖν τὸ πνεῦμα· ἀλτηρία δὲ, παρὰ τὸ ἄλλεσθαι, ἢ αἰὲ ἀλλομένη καὶ πηδῶσα. Quorum hoc etymon equidem non alibi inveni; illud oc-

^g Plurimi credunt hanc significationem in omnibus Hipp. scriptis genuinis obtinere; docte et acute negat Littré, (*Introd. ad Hipp. "Opera,"* c. 9. tome i. p. 201 sq.) ipse ἐπέχω.

currit ap. Pseudo-Gal. *De Puls. ad Anton.* tom. xix. p. 630.; Philar. *De Puls.* c. 4. p. 845. ed. H. Steph.; S. Isid. *Hisp. Orig.* xi. 1. § 56., et saepe alibi: et unice verum esset si tam philologis quam medicis placeret. Sed fatendum tale compositum Meletii olere saeculum potius quam Hippocratis^h; melius Kraus (*Kritisch-Etym. Med. Lex.*) ab αἶρω deducit, quamvis vulgatum etymon defendat Kühn in Blanc. *Lex. Med.*

106. 14. καὶ βρόγχος καλεῖται] Sic Gal. *De Anat. Adm.* vii. 1. tom. ii. p. 590.; id. *De Comp. Medic. sec. Loc.* vii. 1. tom. xiii. p. 2.; id. *De U. P.* vii. 11. tom. iii. p. 551.; Ruf. Eph. p. 28, 50.; et saepe.

107. 11, 14. στόμαχος,—οἰσοφάγῳ] De his vocibus vide Cagnati *Var. Observ.* i. 15. p. 40 sq.; cf. Anon. *Isag. Anat.* c. 44.

107. 12. χιτῶνος ἐνὸς κοινοῦ] sc. *Membranae Mucosae*, ὃν διὰ τὸ πάχος ἔνιοι χιτῶνα προσαγορεύουσιν. (Gal. *De Comp. Medic. sec. Loc.* vii. 1. tom. xiii. p. 2.)

108. 1. διάβροχος γενόμενος κ. τ. λ.] Cf. Gal. *Comm. in Hipp.* “*De Hum.*” i. 18.; id. *Comm. in Hipp.* “*Praedict. I.*” i. 3, 19. tom. xvi. p. 171, 509, 510, 555.; id. *De Symp. Caus.* iii. 11. tom. vii. p. 263.; id. *De Comp. Medic. sec. Loc.* vii. 1. tom. xiii. p. 4, 5.; id. *Comm. in Hipp.* “*Epidem. III.*” iii. 32. tom. xvii. p. i. p. 685.

108. 5. ἀναξηραινομένων κ. τ. λ.] Cf. Gal. *ibid.*, et *Comm. in Hipp.* “*Praedict. I.*” i. 17: ii. 46. tom. xvi. p. 553, 611.

108. 6. ὑπὸ τοῦ Ἱπποκρ.] Respicit Noster libros *Coacarum Prae-notionum*, et *Praedictionum I.*, quorum utrumque paene omnes eorum, qui Hippocr. libros dijudicarunt, inter spurios retulerunt: hunc non

^h Sic Dionysius, Siciliae Tyrannus, inter ejusdem farinae ineptias, τὰς τῶν μῶν διεκδύσεις μυστήρια ἐκάλει, ὅτι τοὺς μῦς τηρεῖ. Athen. *Deipnos.* iii. 54. p. 98., quem locum mecum Scott communicavit, additis quae sequuntur:—“*-τήριος, -τηρία, -τήριον*, verbalium terminatio, ut in *δηκτήριος, θελκτήριος, εἰσιτήρια, διαβατήρια*, etc.; cf. Pierson ad Moer. *Attic. Lex. Att.* p. 222 sq. Nec dubito quin ab αἶρω factum sit *ἀρ-τηρία*, ut ab αἰέρω *ἀορ-τήρ, -τῆρος*, et *ἀορτή*. “*Ἀρτήρ* reperitur ap. LXX., Nehem. iv. 17., *αἶροντες ἐν τοῖς ἀρτήρσι*, Vulg. *portantium onera*: *ἀρτήρες* et *ἀορτήρες* inter vestimenta (licet vario sensu,) citantur ex una eademque fabula Pherecratis, (Bekker, *Anecd. Gr.* 447. 29, Poll. *Onom.* x. 36. § 162.) ap. Meineke, *Comic. Graec.* tom. 2. 1. p. 269: adde Hesych. “*ἀορτής*, ξιφιστής ὑπὸ Μακεδόνων ἄγγος δερματινὸν ἱματίων” unde οἱ *ἀορταί* forsitan legendum cum Salmasio in Poll. *Onom.* x. 31. § 139, e Diphilo et Menandro, (v. Meineke ad Menand. p. 116.) Compositorum eadem ratio: ab αἶρω fit “*μετάρσιος*, ab αἰέρω *μετέωρος, μετήωρος, μετόρος*; vide Aesch. *Prom.* v. 916, *Choëph.* v. 590. ed. Dind. Cum autem antiquiores non de qualibet arteria, sed “*speciatim de trachea ἀρτηρίαν* dixissent, sequiores, Dionysii ‘regis ad exemplar’, in *ἀρτηρία* luserunt.—Ceterum, cognata necne sint *ἀήρ* et *αἰέρω*, judicare non ausim: cf. tamen Germ. *Luft*, Scot. *Lift*, (i. e. *coelum, aer*), Angl. *to lift*,” [Vide Thomson, *Etymons of English Words*, 4to. Edinb. 1826.]

esse genuinum ait Erot. (*Gloss. Hipp. Prooem.* p. 22.) itemque Gal. (*Comm. in Hipp. "Praedict. I."* i. 4, 15 : ii. 52. tom. xvi. p. 511, 550, 625.;) illud silentio praeterit Erot., obiter memorat Gal. (*Comm. in Hipp. "Epid. II."* ii. 3 : iii. 7, 9. tom. xvii. p. i. p. 320, 400, 406.; *Comm. in "Epid. III."* i. 4, 29. p. 500, 574.) Ipso Hippocr. hos libros esse antiquiores quibusdam videtur. Vide Gruner, *Cens. Libr. Hipp.*; Ackerm. *Hist. Liter. Hipp.*; Littré, *Hipp. Opera*, tome i. Introd. p. 350 sq.; Petersen, *Hipp. Scripta ad Temp. Rat. Dispos.*; Ermerins, *Specimen Historico-med. Inaugur. de Hipp. Doctr. a Prognost. Oriunda*, Lugd. Bat. 1832.

108. 6. κλαγγώδεις] Ἔστι δὲ [ἡ κλαγγώδης φωνή] ἡ ἀρχομένη ἀπὸ βαρείας καὶ λήγουσα εἰς ὀξὺν, ὥσπερ ἀπαυδῶντος τινός. Βακχείος δὲ φησι κλαγγώδη εἶναι φωνήν, τὴν συνεχὴ καὶ ἀδιάλειπτον. Ὁ δὲ Κιττιεύς Ἀπολλώνιος τὴν μετ' ἐγκοπῆς καὶ ἀνωμαλίας, ἔτι δὲ ἀσαφείας, ὅποια μάλιστα συμβαίνει τοῖς μεθύουσι. (Erot. *Gloss. Hippocr.* in v., p. 198.)

109. 1. Ἀποδέδεικται] Non a seipso, sed a Gal., qui habet (*l. c.*) λέλεκται γὰρ ἐν τῇ Περὶ Φωνῆς πραγματείᾳ, καθ' ἣν καὶ τοῦτο εὐθὺς ἀποδέδεικται τὸ μὴ δύνασθαι κ. τ. λ.

109. 11. ἡ ἐπιγλωττίς] *Epiglottida* cum *Rima Glottidis* confundere Noster videtur. Vide Gal., (*l. c.*;) Casp. Hofm. *Comm. in Gal. "De U. P."* § 473.

110. 1. ἐπιπωμάζον] Habet Praxag. (ap. Schol. ad Hom. "*Il.*" χ. 325.) ἐπιπωματίζω; sic Melet. *De Nat. Hom.* c. 10. p. 80. l. 29., et Pseudo-Gal. *Introd.* c. 11. tom. xiv. p. 716.

110. 10. σφαλίζεται] Vox rara, immo semibarbara, quae occurrit inf. p. 181. l. 1.: vide etiam Steph. Athen. *Schol. in Hipp. "Progn."* tom. i. p. 92, 93, 94., ubi pro ἀνοίγειν καὶ ἀσφαλίζειν τὰ βλέφαρα non dubito quin σφαλίζειν legendum sit. "Σφαλίζειν" (ait Du Cange, *Gloss. Med. et Inf. Graecit.*), "Graecis antiquis, est vincire, ligare; at recentiores usurpant pro ἀσφαλίζειν, ἀποκλείειν, ut Latini sequioris aetatis firmare, nos fermer." Eodem sensu utitur Noster voce κατασφαλίζειν, *Comm. in Hipp. "Aph."* v. 44. p. 467.

110. 14. ὑγρότης τοῦ ποτοῦ κ. τ. λ.] Negat igitur Noster potum per tracheam in pulmones ferri, quae sententia antiquissima diu recepta est. Affirmant Alcaeus poëta, "erroris istius dux," (τέγγε πνεύμονας οἶνον, *Fragm.* xxviii. p. 28. ed. Matth.) Pseudo-Hipp., (*De Corde*, tom. i. p. 485.) Plato, (*Tim.* p. 70. C., de quo loco vide Gal. *De Hipp. et Plat. Decr.* viii. 9. tom. v. p. 714., Gell., Macrob., Plut., *ibid.*), Dioxippus, Philistion, (Gell., Plut., *ibid.*), et poëtae Eratosthenes, Eupolis, et Euripides; (Macrob., Plut., *ibid.*;) quin et ipse Gal. ait (quod mireris,) potionis exiguum quiddam per tracheam in pulmones deferri. (*De U. P.* vii. 17. tom. iii. p. 589.; *De Hipp. et*

Plat. Decr. viii. 9. tom. v. p. 719.; *De Simpl. Med. Temp.* ii. 17. tom. xi. p. 502.) Contra aiebant potum non per tracheam in pulmones, sed in ventriculum per oesophagum omnino descendere Pseudo-Hipp. (*De Morb.* iv. tom. ii. p. 373 sq.) Arist., (*Hist. An.* i. 16. § 15.) Erasist., (ap. Plut., Macr., Gell.) Ruf. Eph., (*De Appell.* p. 27, 28, 37.) Cic., (*De Nat. D.* ii. 54. § 136.) Plin. (*Hist. N.* xi. 66.) Plura vide ap. Guid. *Proleg. ad Theoph.* “*De Ur.*” p. 3 sq.¹

111. 12. ἀκατονόμαστος] ὁ δεύτερος εἰρημένος ait Gal. l. c.; ἀνώνυμον vocat Suid. *Lex. in v. φάρυγξ*; nos, e loco Gal. *De Vocal. Instr. Diss.* c. 4. tom. iv. p. 220. ed. Chart., *cricoidem* appellamus.

112. 2. ἀρίταινα] ἀρύτ. δὲ χαλκοῦν σκεῦος ᾧ τὸ ἐλαιον ἐγχέουσιν εἰς λύχνους. (*Schol. ad Aristoph.* “*Eq.*” v. 1087; Suid. *Lex.*) Pro grandiore vase accipit Theoph., quale ap. Aristoph. (*ibid.* v. 1090.) ἀρύβαλλος. Vide Casaub. ad *Theophr.* “*Charact.*” c. 10. p. 225.

112. 11. ἀμφοτέρως προσαγορ.] Ait e contra Phryn. γλωσσίδας αὐλῶν—μὴ λέγε, ἀλλ', ὥς οἱ δόκιμοι, γλώττας αὐλῶν. (*Eccl.* p. 229., ubi vide Lobeck.)

114. 16. πρῶτα [φωνῆς] ὄργανα κ. τ. λ.] Vide historias ap. Gal. *De Loc. Aff.* i. 6. tom. viii. p. 55.

115. 2. ἡ βρόχῳ] Cf. Gal. *De Nerv. Diss.* c. 10. tom. ii. p. 841.

116. 4. ἐν δὲ τῇ ἀβιάστῳ κ. τ. λ.] Cf. sup. p. 104, 105.; et Pallad. *Comm. in Hipp.* “*VI. Epid.*” vii. 1. tom. ii. p. 186.

116. 6. συναρθρώσεις] Quomodo inter se differant συνάρθρωσις et διάρθρωσις vide sup. ad p. 12. l. 9.; cf. Melet. p. 32. l. 14 sq.; 127. 3 sq.; Orib. *Anat.* p. 130. Τῆς δὲ συναρθρώσεως καὶ αὐτῆς ἐστὶν εἶδη τρία, ῥαφή, καὶ γόμφωσις, καὶ ἀρμονία. (Gal. *De Oss. Prooem.* tom. ii. p. 737.) Pro ἀρμονία habet Pseudo-Gal. *Introd.* c. 12. tom. xiv. p. 720. σύμφυσις; cf. sup. ad p. 103. l. 12.

119. 1. τέθηκεν] Dele Notam, et vide e contra Adnot. ad p. 7. l. 5.

120. 8, 9. περιτόναιος,—ὑπέζωκός] ὀνομάζεται δ', ὥσπερ ἐκείνο περιτόναιον ἀπὸ τοῦ περιτετάσθαι τοῖς τῆς τροφῆς ἀγγείοις, οὕτω τοῦθ' ὑπέζωκός, ἐπειδὴ τὰς πλευρὰς ὅλας ἔσθωθεν ὑπέζωκεν. ὡσαύτως δ' ἐκείνῳ καὶ τὰς ἄλλας ἔχει δύο προσηγορίας, ὑπ' ἐνίων μὲν ὑμῆν, ὑπ' ἐνίων δὲ χιτῶν ὀνομαζόμενος· ὑμῆν μὲν ἀπὸ τῆς οὐσίας, χιτῶν δ' ἀπὸ τῆς χρείας. (Gal. *De Anat. Adm.* vii. 2. tom. ii. p. 591.) Cf. Melet. c. 15. p. 93.

122. 10. οἱ γὰρ τὸν λάρυγγα ἀνοίγοντες κ. τ. λ.] sc. musc. *Thyro-hyoideus*, et *Sterno-hyoideus*.

¹ Vix sibi constare videtur (modo genuina sit lectio in ed. Hamb.) Auctor Anon. *Isag. Anat.*; primo enim ait (post Arist.) δέχεται μόνον ἡ ἀρτηρία τὸ πνεῦμα καὶ ἀφίησιν, ἄλλο δ' οὐθέν, οὔτε ξηρὸν, οὔθ' ὑγρὸν κ. τ. λ., deinde mox addit οὐδὲ ὅλως γελοῖον φαίνεται τὸ λέγειν ὥς ταύτη καὶ τοῦ ποτοῦ μέρος εἰσδέχεται τὰ ζῶα. (c. 43. p. 52, 54.)

122. 11. οἱ κινοῦντες τὴν γλῶτταν] sc. musc. *Stylo-hyoideus*, *Genio-hyo-glossus*, *Lingualis*, et *Hyo-glossus*.

123. 1. πρὸς τοὺς ὠμοπλάτας ἀνατείν.] sc. musc. *Omo-hyoideus*.

123. 2. ἄλλοι δὲ πρὸς τὴν γένυν] sc. *Genio-hyoideus*, et *Genio-hyo-glossus*; de quibus omnibus musculis vide Gal. *De Diss. Musc.* tom. xviii. p. ii. p. 949. (c. 12 sq., ed. Dietz.)

123. 8. Διώνυμον κ. τ. λ.] Sic Gal. *De Diss. Nerv.* c. 10. tom. ii. p. 841.; id. *De Diss. Musc.* tom. xviii. p. ii. p. 957. (c. 14. ed. Dietz.) Ἡρόφιλος δὲ παραστάτην καλεῖ, ὅτι παρέστηκε ταῖς ἀντιάσιν. (Ruf. Eph. p. 37.) Cf. Poll. *Onom.* ii. 4. § 202.

123. 9. ὑοειδὲς] ὑψηλοειδὲς (l. ὑψιλοειδὲς,) vocat Ruf. Eph. *ibid.* Cf. Casp. Hofm. *Comm. in Gal.* "De U. P." § 494.

123. 9. λαβδοειδὲς] Sic vocat Orib. *Anat.* p. 144.

123. 11. τοιοῦτος] Lege [τοιοῦτον] cum Orib., e cujus descriptione haec Nostri, paullo certe obscurior, videtur desumpta.

124. 6. ὅταν καὶ περὶ τῆς γλώσσης κ. τ. λ.] De Lingua sermonem facit inf. lib. iv. c. 27.; nihil autem ibi de his musculis dixit.

125. 1. Ὅτι μὲν οὖν κ. τ. λ.] Vide sup. ad p. 20. l. 8., et adde Nemes. *De Nat. Hom.* c. 24.; Melet. *De Nat. Hom.* p. 20. l. 27 sq.: 25. 11: 30. 16.; Gal. *De U. P.* xvi. 1. tom. iv. p. 263.

126. 4. οὐ μόνον κ. τ. λ.] Cf. exordium Theoph. libri *De Puls.* p. 3.

126. 9. ἐν πείρᾳ τῆς] Conj. Adams ἔμπειρος τῆς; "si quid mutandum," ait Scott, "propius a ductu literarum abesset ἐμπειραθεῖς."

127. 1. τοῦ θεοπάτορος Δαβὶδ] Sic frequenter vocatur David propter Christum, τὸν ἀληθινὸν Θεὸν ἡμῶν, Qui secundum carnem est ex Davide. Cf. S. Andr. Cret. *Or.* ii. p. 14. A.; S. Dionys. Areop. *Epist.* viii. tom. ii. p. 106. ed. Antw.; Pseudo-Chrys. *De Pseudoproph.* § 5, 12. tom. viii. Append. p. 78. B., 87. A.; Photius, *Cont. Manich.* ii. 10: iii. 10. ap. Wolf, *Anecd. Gr.* tom. i. p. 186: ii. 42. Similiter B.V. Maria non raro θεομήτωρ appellatur. Vide Suicer, *Thes. Eccles.*

127. 1. Ὡς ἐμεγαλύνθη κ. τ. λ.] Hunc ipsum locum laudat Theod. *De Prov.* iii. tom. iv. p. 515.

128. 1. DE CAPITIS, i. e. de capitis partibus externis et internis; de quibus apud antiquos scripserunt Alsahar. *Theor.* iv. 8 sq. p. 5.; S. Ambros. *Hex.* vi. 9. § 55 sq.; id. *De Noe et Arca*, c. 6, 7. § 14, 18 sq. tom. i. p. 135 sq., 233 sq.; Anon. *Isag. Anat.* c. 45 sq.; Arist. *Hist. An.* i. 7 sq., 16.; Averb. *Collig.* i. 3, 4, 7, 16 sq.; Avic. *Can.* i. 1: iii. 1 sq. tom. i. p. 38 sq., 52 sq., 414 sq., et alibi; S. Basil. *De Struct. Hom.* ii. 14 sq. tom. i. p. 346 sq.; Cels. *De Med.* viii. 1. p. 452 sq.; S. Chrys. *Hom. XI. ad Pop. Ant.* c. 3. tom. ii. p. 118 sq.; Cic. *De Nat. Deor.* ii. 56 sq.; Gal. *De U. P.* viii, ix, x, xi. tom. iii. p. 609 sq.; id. *Defin. Med.* c. 36 sq. tom. xix. p. 358.; id. *De*

Diss. Musc. tom. xviii. p. ii. p. 930 sq., (c. 2 sq. ed. Dietz,) et alibi; S. Greg. Nyss. *In Verba "Faciamus Hom."* ii. tom. i. p. 164.; id. *De Hom. Opif.* c. 30. p. 134.; Haly Abbas, *Theor.* ii. 3: iii. 3, 11 sq. p. 21, 31, 33 sq.; S. Isid. *Hisp. Orig.* xi. 1. § 25 sq.; Lact. *De Opif. Dei*, c. 8 sq.; Macrobi. *Saturn.* vii. 9.; Melet. *De Nat. Hom.* c. 1 sq. p. 51 sq.; Octav. Hor. *Rer. Med.* iv. p. 108 sq.; Orib. *Anat.* p. 2 sq., 132 sq., 170 sq.; Plato, *Tim.* p. 75 sq.; Plin. *Hist. Nat.* xi. 47 sq., et alibi; Poll. *Onom.* ii. 4. § 36 sq.; Razes, *Alm.* i. 2, 7 sq. p. 4, 12 sq.; Ruf. Eph. *De Appell.* p. 23 sq., 34 sq., 47 sq., 54 sq.; Theod. *De Prov.* iii. tom. iv. p. 523 sq.; Xen. *Mem. Socr.* i. 4.

128. 11. κεφαλὴ γὰρ μεγάλη κ. τ. λ.] De optima forma capitis vid. Gal. in *Arte Med.* c. 6. tom. i. p. 320.; Paul. Aegin. i. 62.; Orib. *Synops.* v. 45. p. 84.; Aët. i. 4. § 62. p. 181.; Melet. c. 1. p. 56. l. 23 sq.; Pallad. *Comm. in Hipp.* "Epid. VI." i. 2. tom. ii. p. 8, 9.

129. 2. τούτοις] Lege [τούτους], ut semper alibi post περιέχω.

129. 16. ἕξ] Melius Gal. (*De Oss.* c. 1. tom. ii. p. 744., *Introd.* c. 12. tom. xiv. p. 720.) septem numerat, itemque Melet. c. 1. p. 54. l. 20., et Orib. *Anat.* p. 136.; optime vero Anon. *Isag. Anat.* c. 48. octo numerat, ossibus *Sphenoide* et *Ethmoide* additis.

129. 17. τὰ δύο βρέγματα] κορυφῆς δύο vocat Gal. *Introd. ibid.*

129. 17. τὰ δύο λιθοειδῆ] κροτάφων δύο habent Gal. *Introd. ibid.*, et Anon. *Isag. Anat.* c. 48.; quorum una pars *petrosa* appellatur.

129. 17. βρέγματα] οἷς ἐπιτίθεμεν τὰς ἐπιβροχὰς, ὅτε θελήσομεν ὑγράναι τὸν ἐγκέφαλον, ἔνθεν καὶ βρέγμα καλεῖται. (Pallad. *Comm. in Hipp.* "VI. Epid." i. 1. tom. ii. p. 5.)

130. 2. ῥαφαῖς] ῥαφή (συναρθρώσεως species, de quibus vide sup. ad p. 116. l. 6.,) est ἡ ὁμοία τοῖς ἐρραμμένοις σύνθεσις, (Gal. *De Oss.* Prooem. tom. ii. p. 737.,) ὅθεν, οἶμαι, καὶ ῥαφὰς αὐτὰς ὠνόμαζον οἱ παλαιοὶ, καὶ νῦν ἔτι μένει τοῦνομα. (id. *De U. P.* ix. 1. tom. iii. p. 690.) Cf. id. *Comm. in Hipp.* "De Off. Med." iii. 37. tom. xviii. p. ii. p. 922.; Melet. *De Nat. Hom.* p. 32. l. 16.

130. 2. πριονοειδέσιν] Quia εἰκόασι δυοῖν πριόνων συνθέσει. (Ruf. Eph. *De Appell.* p. 34.)

130. 2. ἡ μὲν στεφανιαία ῥαφή κ. τ. λ.] ὀνόματα δὲ αὐτῶν (sc. τῶν ῥαφῶν,) παλαιὰ οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ νῦν ἐτέθη ὑπὸ τινων Αἰγυπτίων ἱατρῶν φαύλως ἐλληνιζόντων. (id. *ibid.*)

130. 2. στεφαν.] ὀνομάζουσι δὲ—στεφανιαίαν, ἐπειδὴ κατὰ τοῦτο μάλιστα τὸ μέρος τῆς κεφαλῆς οἱ στέφανοι περιτίθενται. (Gal. *De Oss.* c. 1. tom. ii. p. 740.) Cf. Orib. *Anat.* p. 132. Vocat Poll. *Onom.* ii. 4. § 37. στεφανίτιδα.

130. 7. ἡ κατὰ κορυφὴν μέση] Vocat Ruf. Eph. p. 34. ἐπιξευγνύουσιν; Melet. c. 1. p. 53. l. 8. τὴν κατὰ μῆκος; Gal. *Introd.* c. 12.

tom. xiv. p. 720. ὀβολιαίαν; Anon. *Isag. Anat.* c. 48. ὀβελιαίαν.

130. 9. τῷ Η γράμματι] Cf. Gal. *De Oss.* p. 740.; Hipp. *De Cap. Vuln.* init. tom. iii. p. 346 sq.; Orib. *Anat.* p. 134.; et Melet. *De Nat. Hom.* c. 1. p. 53., ubi vide harum trium suturarum explicationem mystico-theologicam.

130. 13. λεπιδοειδεῖς] Vocat. Gal. *Introd. ibid.* κροταφίας. Haec quum non verae sint suturae, διὰ τοῦτό τινες οὐδὲ ῥαφὰς ὠνόμασαν ἀπλῶς αὐτάς, ἀλλ' ἦτοι λεπιδοειδεῖς ῥαφὰς, ἢ λεπιδοειδῇ προσκολληήματα. (Gal. *De Oss.* p. 741.) Cf. Orib. *Anat.* p. 134.

130. 14. ῥαφὰς πέντε] Tres aut quatuor, ait Hipp. *De Loc. in Hom.* tom. ii. p. 108. Plures mari quam foeminae esse suturas ait Arist. *De Part. An.* ii. 7. § 19.; cf. Melet. *De Nat. Hom.* c. 1. p. 53. l. 13 sq.; Poll. *Onom.* ii. 4. § 37.

131. 4. Δύο δὲ ἄλλαι κ. τ. λ.] sc. "duae cum ossibus genae superioris et osse sphenoide communes, quas non legi proprio aliquo nomine a veteribus nuncupatas fuisse." (Gorraei *Defin. Med.*) Vide Gal. *De Oss.* p. 742.; Orib. *Anat.* p. 136.

131. 10. ἐξ οὗ καὶ τὴν προσωινμίαν κ. τ. λ.] Cf. Ruf. Eph. p. 35.

132. 12. ὑγρὰ τέσσαρα] Cf. inf. p. 253. l. 1., ubi vide Adnot.

133. 3. σκοτώσειν] Vox rara, pro qua frequentius σκότωμα usurpatur, (vide Gorr. *Defin. Med.*), quae tamen occurrit ap. Gal. *Defin. Med.* c. 251. tom. xix. p. 417.

133. 8. κεφαλὰς ἀρράφους] Vide Herod. *Hist.* ix. 83., ibique Baehr. Cf. Aelian. *De Nat. An.* iv. 34., ibique Jacobs; Poll. *Onom.* ii. 4. § 37.; Arist. *Hist. An.* iii. 7. § 3.; Anon. *Isag. Anat.* c. 48.

134. 9. διττὸς καὶ ὁ ἐγκέφαλος κ. τ. λ.] sc. ὁ ἐγκέφαλος, et ἡ παρεγκεφαλὶς, οὕτω γὰρ ἑκατέραν τὴν μοῖραν αὐτοῦ καλεῖν ἔθος ἐστὶ τοῖς περὶ τὸν Ἡρόφιλον, τὴν μὲν ἔμπροσθεν τῷ τοῦ παντὸς ὀνόματι διὰ τὸ μέγεθος, — τὴν δ' ὀπισθεν, ὅτι, τῆς πρώτης φθασάσης τὸ τοῦ παντὸς ὄνομα σφετετερίσασθαι, δικαιότερον οὐκέτ' ἦν εὑρεῖν ἕτερον ὄνομα τῇ παρεγκεφαλίδι τοῦ νῦν ὄντος. ἄλλοι δ' αὖ τινες οὐχ οὕτως, ἀλλ' ἐγκρανίδα τε καὶ ἔγκρανον ὀνομάζουσι. (Gal. *De U. P.* viii. 11. tom. iii. p. 665.) Multo tamen antiquiorem Herophilo esse appellationem hanc notat Casp. Hofm. *ad loc.* § 636., laudatque Arist. (*Hist. An.* i. 16. § 3.) iisdem nominibus utentem. Cerebellum Erasistr. (ap. Gal. *ibid.* c. 13. p. 673., *De Hipp. et Plat. Decr.* vii. 3. tom. v. p. 603.) ἐπεγκρανίδα appellabat, (quae vox in lexicis non exstat;) Gal. ipse (*De U. P.* p. 637.) ἐγκεφαλίδα, (quam vocem nihili vocat H. Steph. in *Thes. Gr.*;) et ait (*De Anat. Adm.* ix. 2. tom. ii. p. 714.) ὀπίσθιον δὲ λέγειν ἐγκέφαλον, ἢ ἐγκράνιον, ἢ παρεγκεφαλίδα, διαφέρει οὐδέν. Cf. id. *Ars Med.* c. 6. tom. i. p. 321.

134. 11. ἐγκράνιος] Nihil opus mutationis, neque pro hac voce

ἐγκρανίς legendi, (vide Not. ;) occurrit enim ἐγκράνιον (sc. in casu accus.) ap. Orib. *Anat.* p. 8., et bis ap. Gal. *De Anat. Adm.* p. 714. Haec igitur vox lexicis addenda.

135. 9. Τοῦτον τὸν σωλῆνα κ. τ. λ.] Videtur Noster *Torcular Herophili* cum *Infundibulo* confundere. Vide Orib. *Anat.* p. 4, 20.; Gal. *De Anat. Adm.* ix. 1. tom. ii. p. 709, 712.; id. *De U. P.* ix. 3, 6. tom. iii. p. 694, 708.

135. 11. χώνην] Cf. Melet. *De Nat. Hom.* c. 1. p. 58. l. 1. qui τὸ τρήμα etiam hanc partem appellat.

137. 1. ἔξωθεν] Mallem ἔσωθεν, et sic fort. C.

137. 13. χοροειδής] Scribitur plerumque per ο. Vide Pseudo-Gal. *Intr.* c. 11. tom. xiv. p. 710., et passim; Ruf. Eph. *De Appell.* p. 36; Poll. *Onom.* ii. 4. § 70. Vox χορίον (sive χωρίον,) designabat membranam foetus exteriorē, ut inf. p. 211. l. 11 sq.; et inde derivata χοροειδής (sive χωροειδής,) oculi *Tunicam Choroidem*, (quam Noster ῥαγοειδῆ vocat, p. 161. l. 17 sq.) cerebri *Plexum Choroidem*, (ut p. 138. l. 11 sq.) itemque (ut hic,) cerebri *Piam Matrem*. Videtur χιτῶν χοροειδής, (ap. Ruf. Eph. p. 36.) ὁ καλύπτων τὰς [τοῦ ἐγκεφάλου] κοιλίας ἔνδοθεν, *Piam Matrem*, aut fortasse *Tunicam Arachnoidem* significare. Occurrit nonnunquam χοριοειδής, e. g. Gal. *De U. P.* viii. 9: x. 2. tom. iii. 660, 762, 763.

137. 13. ὡς χωρίον κ. τ. λ.] Cf. inf. p. 139. l. 12.

138. 1. διαπεράσασα] Ἄν διαπεραιώσασα? Cf. inf. p. 159. l. 2., ubi verbum διαπεράω intransitive sumitur.

138. 10. δικτυοειδής] Nomen (ut videtur,) ab Heroph. impositum; vide Gal. *De Usu Puls.* c. 2. tom. v. p. 155.

138. 13. τῆς ὀνομαζ. πνευματικῆς] Sic Erasistr. ap. Gal. *De U. P.* vi. 12. tom. iii. p. 466; ἀρτηριακὴν vocat Diogenes ap. Plut. *De Phys. Philos. Decr.* iv. 5. Cf. sup. p. 96. l. 4.

139. 12. διὰ τοῦτο κ. τ. λ.] Cf. sup. p. 137. l. 13.

139. 16. κωνάριον] De quo vide Gal. *De U. P.* viii. 14. tom. iii. p. 674 sq.; id. *De Anat. Adm.* ix. 3. tom. ii. p. 722 sq. Notandum est hanc minutam particulam ante duo saecula ad principatum inter corporis humani praecipua viscera adspirasse, cum in ea Cartesius ejusque schola sedem Animae ponerent, quam hypothesein tarde et quasi inviti dimiserunt. Haller, *Elem. Phys.* x. 1. § 32. tom. iv. p. 64.

141. 4. Ἔστι δὲ κ. τ. λ.] Cf. inf. p. 189. l. 8 sq.

141. 4. ὁ νωτιαῖος μυελός] καὶ γὰρ καὶ τούτῳ (sc. τῷ νωτιαίῳ) τῆς οἰκείας οὐσίας ὄνομα μυελός ἐστίν,—προσετέθη διορισμοῦ χάριν ὁ νωτιαῖος, ὥσπερ καὶ διανχένιος, καὶ ῥαχίτης, καὶ ψωίτης, εἴτα μετὰ ταῦτα σχεδὸν ἅπαντες εἴθισαν ὀνομάζειν ἀπλῶς νωτιαῖον. Gal. *De Loc. Aff.* v. 4. tom. viii. p. 328.

141. 13. τοῦ ψυχικοῦ πνεύματος] Vide libellum Joannis Actuarii *De Spir. Anim. Action. et Affect.*

143. 7. ἃ δὴ βλέννας κ.τ.λ.] Cf. Ruf. Eph. p. 25.; Poll. *Onom.* ii. 4. § 78.; Gal. *De Sem.* ii. 6. tom. iv. p. 645.; id. *Comm. in Hipp. "De Alim."* iii. 17. tom. xv. p. 325.; id. *De Nat. Fac.* ii. 9. tom. ii. p. 130.

143. 8. ἄλλοι δύο τινὲς ὀχετοὶ] An *Tuba Eustachii*?

143. 12. δυσκρατώτερος] Cum τὸ α producat, expectes -τότερος.

144. 9. ἡ πρώτη συζυγία τῶν νεύρων] Vide inf. ad p. 151. l. 9.

145. 10. παρὰ δὲ τῷ Ἱπποκρ.] sc. in libro *De Locis in Homine*, qui, quanquam ab Erot., (*Gloss. Hipp.* Prooem., p. 22. et in vv. ἀτρεκέως, γονοειδὲς, p. 36, 110,) Cael. Aurel., (*De Morb. Chron.* v. 1. p. 556,) Gal., (*Gloss. Hipp.* in vv. θηρίον, κρημνοί, tom. xix. p. 103, 114,) et Rufo Eph., (*De Appell.* p. 47,) laudatus^k, tamen a recentioribus plerumque inter incertos memoratur. Vide Gruner, *Cens. Libr. Hipp.*; Ackerm. *Hist. Liter. Hipp.*; Littré, *Hipp. Opera*, tome i. p. 355.; Petersen, *Hipp. Scripta ad Temp. Rat. Dispos.*

145. 11. κρείσσων κ.τ.λ.] Cf. Gal. *De U. P.* ix. 3. tom. iii. p. 695.

145. 13. σπογγιάς] Hic levius interpungendum; post ἡθμοῦ plenius.

146. 2. γὰρ] Lege οὖν cum E.

147. 5. σύριγγας—παμπόλλους] Videtur [παμπόλλας] legendum; vide Not. ad p. 60. l. 1.

147. 7. μυξωτήρες] Ait contra Ruf. Eph. (p. 47.) ita vocari τὰ κοιλώματα ἐξ ἑκατέρου μέρους δι' ὧν γίνεται ὁσφρησις. Cf. Poll. *Onom.* ii. 4. § 79.

147. 10, 17. ῥάχιν,—διαφράγματι, κ.τ.λ.] Haec omnia fere vocabula eodem fere sensu habent Ruf. Eph. p. 25, 47.; Poll. *ibid.*

149. 5. [ὑποπιέζεται] Quam saepe ε et η in codd. MSS. inter sese commutentur nemo nescit; γραφόντων γὰρ (ait Gal. *Comm. in Hipp. "VI. Epid."* iii. 40. tom. xvii. p. ii. p. 111.) τῶν παλαιῶν τὸν τε τοῦ η δίφθογγον καὶ τὸν τοῦ ε δι' ἐνὸς χαρακτήρος, ὃς νῦν μόνος σημαίνει τὸν ἕτερον φθόγγον τὸν η¹, πολλὰ γέγονεν ἁμαρτήματα τῶν ἐγγραφομένων, οὐ κατὰ τὴν γνώμην τῶν γραψάντων τὴν μετάθεσιν τῶν γραμμάτων ποιησαμένων. διὸ καὶ προσέχειν ἀκριβῶς χρὴ ταῖς τοιαύταις γραφαῖς ἐν αἷς δυνατόν ἐστι τὸν τοῦ η φθόγγον εἰς τὸν τοῦ ε μεταθέντας, ἢ τοῦμπαλιν γράψαντας ἐπανορθώσασθαι τὴν γραφήν. ὁμοίως δὲ καὶ τοῦ ο καὶ ω ποιητέον, ἐπειδὴ

^k Liceat errorem corrigere accuratissimi Ackermanni affirmantis (post Gruner,) hunc librum ab "Athenaeo in *Deipnos*." (ii. 25. p. 46.) esse memoratum. Laudat autem Athenaeus Hippocratem ἐν τῷ Περὶ Τόπων, i. e. locum qui in libro reperitur cui titulus Περὶ Ἀέρων, Ὑδάτων, Τόπων, (tom. i. p. 534, 535.) non Περὶ Τόπων τῶν κατ' Ἀνθρώπων.

¹ τὸν η] Videtur τὸν ε legendum.

καὶ τούτων ἀμφοτέρων οἱ φθόγγοι δι' ἐνὸς χαρακτῆρος ἐγράφοντο. Cf. Pallad. *Comm. in Hipp.* "VI. *Epid.*" iii. 26. tom. ii. p. 102., οἱ γὰρ Ἰταλοὶ τὸ ε̅ ὡ^m γράφουσι καὶ τὸ ε καὶ τὸ η, δηλόν. ἀλλ' εἰ μὲν οὕτως ἀπλῶς γράφοι τὸ ε δηλοῖ· εἰ δὲ καὶ γραμμὴν ἐπικειμένην, τὸ η. Ὁμοίως καὶ τὸ ο, ἀπλῶς μὲν, οὕτω κείμενον, ο δηλοῖ· ἔχον δὲ ἄνω γραμμὴν, τὸ ω. Hinc crebri oriuntur soloecismi, quos in hoc libello plerumque correxi: in nostris Vv. Ll. reperitur ε pro η p. 28. l. 8: 152. 9: 248. 3: 253. 9.; contra η pro ε 99. 12: 188. 13: 200. 2. Fatendum est tamen modos indicat. et subjunct. tali modo (praesertim in cod. E.) confundi, ut paene id consulto factum crediderim: e. g. modus indic. sequitur ἄν 41. 1: 251. 1., (cf. *Comm. in Hipp.* "Aph." tom. ii. p. 419. l. 21.,) ὅπως 72. 6: 92. 12: 188. 16: 195. 7., ἵνα 13. 5: 149. 4, 6., ὡς 208. 4., ἐπὶ 253. 9., ἐπειδὴν 199. 12., ὅταν 248. 3., ὁπότε 232. 9, 10.; contra reperitur modus subj. cum εἰ 26. 5: 93. 10: 236. 7: 254. 3., (cf. *Comm. in "Aph."* p. 464. l. 28, 29: 472. 5.,) εἴπερ 249. 9.

150. 1. φύσει] Ἡμεῖς δὲ λέγομεν ὅτι τῆς φύσεως ὄνομα παρά τε τῇ Ἱπποκράτει καὶ παρά τῇ Γαληνῷ κατὰ τεσσάρων φαίνεται σημαινόμενων. σημαίνει γὰρ ποτὲ τὴν κράσιν, ὅταν λέγῃ, [*Hipp. Aph.* iii. 2. tom. iii. p. 720.] "Τῶν φύσεων αἱ μὲν πρὸς θέρος, αἱ δὲ πρὸς χειμῶνα εὖ ἢ κακῶς πεφύκασιν" ποτὲ δὲ τὴν μορίων κατασκευὴν, ὥσπερ ὅταν λέγῃ τινὰς εἶναι τὴν φύσιν στενοθώρακας,ⁿ καὶ ἄλλους ὅσοι τὰ σκέλη οἶον ἐλαφρότερα καὶ πρὸς τὴν ἀναλογίαν τῶν ἄλλων λεπτότερα ἔχουσι σημαίνει δὲ ποτὲ καὶ τὴν τῶν σωματῶν διοικητικὴν δύναμιν, ὅταν λέγῃ ὁ Ἱπποκράτης, [*De Morb. Vulg.* vi. 5. § 1. tom. iii. p. 606.] "Φύσεις νούσων ἱητροί" σημαίνει δὲ καὶ τὴν ὁρμὴν τῶν ψυχῶν, ὅταν λέγῃ, [*id. De Alim.* tom. ii. p. 23.] "Φύσεις ζώων ἀδίδακτοι." Ἐνταῦθα τοίνυν τὸ τῆς φύσεως ὄνομα φέρει οὐ κατὰ τῆς κράσεως, οὐδὲ κατὰ τῆς τῶν ψυχῶν ὁρμῆς, ἀλλὰ κατὰ τῶν λοιπῶν δύο. (Steph. Athen. *Comm. in Gal.* "I. *De Meth. Med. ad Glauc.*" tom. i. p. 234.) Cf. *Gal. Comm. in Hipp.* "De Rat. Vict. in Morb. Ac." ii. 31. tom. xv. p. 570.

150. 13. περὶ ὀφθαλμῶν] De Oculis vide (praeter auctores laudatos sup. ad p. 128. l. 1.) Aët. ii. 3. § 1. p. 299.; Cass. *Probl. Phys.* c. 27.; Cels. vii. 7. § 13. p. 392.; *Gal. De Hipp. et Plat. Decr.* vii. 5. tom. v. p. 622 sq.; *id. Introd.* c. 10, 11. tom. xiv. p. 701 sq., 711 sq.; Leon. *Consp. Medic.* iii. 1. p. 127.; praesertim vero Jesu Haly *Tract. de Oc.*, (ap. Guid. Caul. *Chir. Parv.* ed. Venet. 1500.,) quo nemo antiquorum accuratius de oculorum anatomia scripsit.

^m Aliquid certe mutandum: conj. Dietz τὸ δ ὦ; melius Scott ὅτι ε. De sensu autem constat, quanquam de literis haerere possimus. Lineam reliquis literis in libro impresso suprascriptam amovi.

ⁿ Vocem στενοθώραξ e *Gal.* "VI *Epid.*" laudat H. Steph., (*Thes. Gr.* ed. Lond.,) sed locum non inveni.

151. 3. καὶ εἴτε μίαν κ. τ. λ.] Vix est ut moneam graviter hic peccare Nostrum credentem nervos *Opticos* unum par cum *Olfactoriis* constituere, quam opinionem (quoad sciam,) ipse primus protulit.

151. 8. παρὰ γὰρ τῷ Γαληνῷ κ. τ. λ.] Fallitur hic Noster; nam Gal. ubique nervos *Opticos* pro cerebri primo pare habet, neglecto scilicet nervo *Olfactorio*, ὅτι μήτε νέρων ἐκφύσεις ἔχει, καθάπερ αἱ λοιπαὶ, μήτε διεκπίπτει τῶν ὀστέων ἐκτός. (*De U. P.* ix. 9. tom. iii. p. 722.) Cf. id. *De Nerv. Diss.* c. 2. tom. ii. p. 832. Primus Noster (quoad sciam,) nervos *Olfactorios* pro primo cerebri pare habuit.

151. 8. Γαληνῷ τῷ σοφῷ ἱατρῷ] Sic Γαληνὸς ὁ θαυμασιώτατος ἱατρός, (Theoph. *De Puls.* p. 9. l. 11.; Anon. ap. Dietz, *Schol. in Hipp. et Gal.* tom. ii. p. 435. n.;) Γαλ. ὁ θαυμάσιος ἱατρός, (Theoph. *De Ur. Prooem.* p. 261. l. 4.;) Γαλ. ὁ θειώτατος, (Alex. Trall. iii. 2 : iv. 1. p. 175, 223., et saepe.)

152. 1. κρυσταλλοειδεῖ] Vide Not. ad Poll. *Onom.* ii. 4. § 71., ubi (ut hic,) unico λ scribitur: sic quoque Melet. p. 64, 65 passim.

152. 3. πρῶτον ὄργανον κ. τ. λ.] Cf. Gal. *De U. P.* viii. 5. x. 1. tom. iii. p. 635, 760.; id. *De Meth. Med.* i. 6. tom. x. p. 48.; Cels. vii. 7. § 13. p. 392.; Orib. *Anat.* p. 31, 32.

152. 3. ὠοειδοῦς] Cf. inf. p. 163. l. 14.; ὕδατοειδὲς vocant Gal. *Introd.* c. 11. tom. xiv. p. 712., Anon. Auct. *Isag. Anat.* c. 53., et Cass. *Probl. Phys.* c. 27., quod nomen adhuc quoque restat.

153. 15, 16. ἄλλοι, — ἕτεροι] Melius ἄλλοι, — ἄλλοι: nec tamen illud valde rarum. Cf. Var. Lect. inf. ad p. 166. l. 6, 7.; S. Paul. *Ep. ad Hebr.* xi. 35, 36.; Gal. *De Diss. Musc.* tom. xviii. p. ii. p. 958. l. 2, 4., (c. 14. p. 29. l. 10, 14. ed. Dietz,) et alibi.

153. 16. [πηρωθέντες] In cod. E. vocales ac diphthongos, quorum pronuntiatio parum aut nihil discrepabat, ubique tam temere permixtos invenio, ut credam hunc codicem descriptum esse a librario qui dictantis verba calamo excipiebat et parum Graece intelligebat. Reperitur εἰ pro η p. 13. l. 5 : 41. 1 : 72. 6 : 92. 12 : 96. 9 : 133. 1 : 149. 4, et alibi; contra occurrit η pro εἰ 2. 2 : 23. 7 : 79. 6 : 112. 5 : 204. 1, et alibi. (Cf. Ermerins, *Anecd. Med. Gr.* p. 218.; Bernard ad Psell. *De Lap. Virt.* p. 19.) Hinc quoque permulti soloecismi, quos, quoties ausus sim, correxi; vide tamen Adnot. ad p. 149. l. 5.

154. 5. [ἀνελλιπή] Sic Theop. *De Ur. Praef.* p. 261. l. 8 : 262. 15. Occurrit εἰ pro ι in nostris codd. p. 69. l. 6 : 191. 1; contra ι pro εἰ 36. 4 bis : 242. 7 : 267. 6. Vide sup. ad p. 153. l. 16.

155. 2. Κλείονται κ. τ. λ.] Cf. Steph. Athen. *Comm. in Hipp. "Progn."* tom. i. p. 92, 93.

155. 3. δύο μῶν] sc. musc. *Orbicul. Palpebr.*, et *Tensoris Tarsi*.

155. 3. ἀπὸ μὲν ἐνός] Lege [ὑπὸ] μὲν ἐνός, sc. musc. *Levatore Palpebrae Superioris*.

155. 8. φησὶ καὶ Ἰπποκρ.] sc. in libro *Praenotionum*, (aut *Prognosticorum*,) quem semper pro maxime genuino fere omnes habuerunt. Memorarunt hunc librum Erot., (*Gloss. Hippocr. Prooem.* p. 22.,) Cael. Aurel., (*De Morb. Chron.* iv. 8. p. 536.,) Gal., (*De Hipp. et Plat. Decr.* ix. 2. tom. v. p. 726.; *De Usu Resp.* c. 3. tom. iv. p. 486.; *De Mar.* c. 2., *De Diffic. Resp.* i. 23. tom. vii. p. 670, 820.; *De Cris.* i. 5. tom. ix. p. 568.; *Comm. in Hipp.* “*De Morb. Vulg. III.*” i. 5: iii. 32. tom. xvii. p. i. p. 533, 678.,) Aët., (ii. 1. § 1. p. 189.,) Pallad., (*Comm. in Hipp.* “*De Fract.*” tom. xii. p. 271. ed. Chart.,) Macrob., (*Saturn.* i. 20.,) Paul. Aegin., (ii. 4.,) Steph. Athen. (*Comm. in Gal.* “*Ad Glauc. de Meth. Med. I.*” tom. i. p. 238, 246, 249.; *Comm. in Hipp.* “*Progn.*” tom. i. p. 54.) Praecipuum autem et antiquissimum testimonium, Herophilus contra hunc librum commentarium conscripsit. (Cael. Aurel. *l. c.*; Gal. *Comm. in Hipp.* “*Progn.*” i. 4. tom. xviii. p. ii. p. 16.) Vide Gruner, *Cens. Libr. Hipp.*; Ackerm. *Hist. Liter. Hipp.*; Littré, *Hipp. Opera*, tome i. *Introd.* p. 320.; Petersen, *Hipp. Scripta ad Temp. Rat. Dispos.*

155. 9. ῥικνόν] Τὰ μὲν οὖν πλείστα τῶν ἀντιγράφων οὕτως ἔχει τὴν ἀρχὴν τῆς ῥήσεως, (sc. ἣν δὲ καμπύλον ἢ ῥικνὸν κ. τ. λ.,) ἔνια δὲ ἀντὶ τοῦ καμπύλου τὸ ῥικνόν, ἢ ἡ τὸ δηλούμενον ἐκ τῆς φωνῆς ταύτης τὸ συνεσταλμένον ὁμοίως τοῖς κατεψυγμένοις ὑπὸ κρύους. Τοῦτο μὲν οὖν νεκρώσεως ἐστὶ σημεῖον, ὥσπερ καὶ τὸ πελιδνόν· τὸ δὲ καμπύλον τάσεως τινος σπασμώδους, ἢ παραλύσεως θατέρου τῶν κλειόντων μυῶν τὸν ὀφθαλμόν. Ἐκάτερα δ' ἐστὶν ὀλέθρια μαρτυρούμενα πρὸς τῶν ἄλλων σημείων, ὅπερ ἐδήλωσεν εἰπὼν μετὰ τινος τῶν ἄλλων σημείων, ὥς οὐκ ἰκανὸν ἐν μόνον τῶνδε τὸν θάνατον δηλῶσαι. (Gal. *Comm. in Hipp.* “*Progn.*” i. 12. tom. xviii. p. ii. p. 54.)

Τὸ μὲν ῥικνόν ἐστὶν ἔνδεια καὶ ἀτροφία μετὰ ῥυτίδος, τουτέστι τὸ ἐρρυτιδωμένον μετὰ ἄκρας ξηρότητος· ἔστι γὰρ καὶ μετὰ ὑγρότητος [ῥυτίδωσις.] Ἐνταῦθα οὖν τὸ μετὰ ξηρότητος ἐρρυτιδωμένον ἐκάλεσε ῥικνόν.

Καμπύλον λέγει τὸ ἐτερόρροπον· καὶ τοῦτο ὑπὸ ξηρότητος γίνεται ὡς ἐπίπαν. τὴν γὰρ διαστροφὴν λέγει τὸ καμπύλον, τυχὸν ἂν διαστραφῇ ἐν τούτων, ἢ ῥὺς τυχόν, ἢ χεῖλος, ἢ βλέφαρα. Διαστρέφονται δὲ εἴτε ἐπὶ σπασμῶ, τοῦ σπασμοῦ ἐπὶ ξηρότητι γινομένου, εἴτε διὰ παράλυσιν ἥτις ἐπὶ ἄκρα ψύξει γίνεται. (Steph. Athen. *Schol. in Hipp.* “*Progn.*” tom. i. p. 95.)

155. 13. κάλυμμα] Cf. Poll. *Onom.* ii. 4. § 66.

155. 13. ἐπικουλὶς] *Vox nihili*, ait H. Steph. *Thes. Gr.*; ap. Poll. *ibid.* scribit Dindorf ἐπικυλὶς, quod τὸ ἄνωθεν βλέφαρον explicat Poll. Cf. *inf.* ad p. 162. l. 5.

155. 14. κόγχος] Cf. Poll. *ibid.* § 71.

156. 1. ἱλιγγες] Cf. Poll. *ibid.* § 67., qui habet ἱλιγγας: et hanc solam vocis formam agnoscit H. Steph. in *Thes. Gr.*

156. 3. ταρσός] Nos potius cum Gal. (*De U. P.* x. 7. tom. iii. p. 793.; *Introd.* c. 10. tom. xiv. p. 702.) *tarsum* vocamus palpebrae utriusque extremitatem cartilagosam, e qua cilia erumpunt. Haec ipsa Ruf. Eph. p. 24. ταρσοὺς καὶ βλεφαρίδας vocat.

156. 4. κοιλίς] Contra *superiorem* palpebram κοιλίδα (sive κυλίδα, vide sup. ad p. 155. l. 13.) vocat Poll. *ibid.* § 66.

156. 7. κυρήβια] Exponit Gal. (*Gloss. Hipp.* tom. xix. p. 116.) ἄχυρα· δηλοῖ δὲ καὶ τὰ πίτυρα καὶ τὰ τῶν κριθῶν ἀποβράσματα. Vide plura ap. Foesii *Oeconom. Hippocr.*

156. 9. [μύσαντας] ε et υ quoque non raro inter sese permutantur, e. g. δυκτιοειδές, p. 138. l. 10.; σύκιον, p. 251. l. 7.

156. 12. ἄγανα] Exponit Suid. (*Lex. in v.*) τὸ κατεργὰς ξύλον: vide H. Steph. *Thes. Gr.*

157. 1. [ὑπήλειφε] Certissima correctio, cujus integram laudem habeat Ermerins. Cf. p. 72. l. 5: 120. 4: 179. 7., et alibi; Gal. *De U. P.* vii. 21. tom. iii. p. 597. l. 4.; id. *De Comp. Medic. sec. Loc.* vii. 1. tom. xiii. p. 2. l. 16.; Orib. *Anat.* p. 268. l. 3.; Melet. *De Nat. Hom.* p. 82. l. 11, 12: 85. 8: 93. 3.; Leo, *Consp. Medic.* iv. 19. p. 165., ubi laudat Erm. Gal. *De U. P.* vii. 3.: xiii. 8. tom. iii. p. 520. l. 4, 7: tom. iv. p. 111. l. 7; id. *De Hipp. et Plat. Decr.* vi. 4. tom. v. p. 535. l. 13., monetque “sermonem esse de membranis et “cartilaginibus glabris, humidis, quae partes ἀλείφειν non inepte “dicuntur;” quae “propterea apponit, quod de hoc usu verborum “ὑπαλείφειν, ἐπαλείφειν, περιαλείφειν in Lexx. silentium est.” Quomodo inter se η et ε permutentur, vide sup. ad p. 153. l. 16.

157. 8. τοὺς ὀφρύδας] Lege [τὰς] ὀφρύδας, ut alibi semper.

157. 11. πολυωρήματα] Nota vocem non alibi inventam.

159. 6. τὸν ἀμφιβληστροειδῆ χιτῶνα] sc. *Retinam*. Ὁ δὲ τρίτος [χιτῶν] περιέχει μὲν ὑελοειδές ὑγρόν· καλεῖται δὲ ἀρχαῖον ὄνομα ἀραχνοειδὲς διὰ λεπτότητα· ἐπειδὴ δὲ Ἡρόφιλος εἰκάζει αὐτὸν ἀμφιβλήστροφον ἀνεσπασμένον, ἔνιοι καὶ ἀμφιβληστροειδῆ καλοῦσιν· ἀπὸ τοῦ ὑγροῦ αὐτὸν ἄλλοι καὶ ὑαλοειδῆ. (Ruf. Eph. p. 36.) Cf. id. p. 55.; Gal. *De U. P.* viii. 6: x. 2. tom. iii. p. 639, 762.; Leo, *Consp. Medic.* iii. 1. p. 129.; Joan. Act. *De Spir. Anim.* i. 8. § 1.; Melet. c. 2. p. 63. l. 9. Credit Kühn (in Blanc. *Lex. Med.*) τὸ ἀμφιβλ. non *Retinam*, sed *Tunicam Hyaloidem* significare; plerumque tamen *Retinam* mihi videtur haec vox designare, interdum fortasse *Tun. Hyal.*, nonnunquam fortasse etiam ambas. Non raro autem valde est difficile quid significetur pronuntiare.

159. 8. τὸν ῥαγοειδῆ χιτῶνα] Nomen (ut videtur,) ab Heroph. im-

positum, quia ῥαγὸς σταφυλῆς δορᾶ ὁμοιος est membrana. (Ruf. Eph. p. 55.; cf. id. p. 36.) Eam τὸ μέλαν appellat Anon. *Isag. Anat.* c. 53., (cf. inf. p. 162. l. 2.;) χοροειδῆ Gal. (*De U. P.* x. 2. tom. iii. p. 763.) quia est σύνδεσμός τις ἀγγείων παμπόλλων, ὥσπερ τὸ χορίον, (cf. Ruf. Eph. l. c.) quod nomen (sive χοροειδῆς,) hodie etiam manet. "A Choroide distinguit Rufus," (ait Haller, *Elem. Physiol.* xvi. 2. § 9. tom. v. p. 363. n.,) "ut ῥαγοειδῆς magis sit Iris, et χοροειδῆς magis Choroidea." Vocatur etiam ap. Poll. *Onom.* ii. 4. § 70. ῥοδοειδῆς, et χαροειδῆς, quae nomina fortasse corrupta sunt.

159. 13. χιτῶνι τῷ λευκῷ] ὧν δὴ (sc. τῶν χιτῶνων τοῦ ὀφθαλμοῦ,) ὁ πρῶτος, δύο ἔχων φύσεις, δύο ὀνόματα ἔχει κερατοειδῆς μὲν κατὰ τὸ μέσον καὶ μέχρι τῆς ἱρίδος, (τοῦτο γὰρ καὶ ἔοικεν αὐτοῦ τοῖς ξυνομένοις κέρασι,) λευκὸς δὲ τὸ ἄλλο μέρος πᾶν, οἷός περ καὶ βλέπεται, οὐδὲν ἑοικὼς τῷ μέσῳ, οὔτε τὴν φύσιν, οὔτε τὴν χροίαν. (Ruf. Eph. *De Appell.* p. 25.) Cf. id. *ibid.* p. 36, 54. Hoc nomine Noster videtur designare non solum *Tunicam Albugineam*, verum etiam *Membranam Scleroticam*, quod ἐπιπεφυκὼς etiam appellatur p. 161. l. 18. Cf. (inter alios,) Anon. *Isag. Anat.* c. 53.; Steph. Athen. *Schol. in Hipp.* "Progn." tom. i. p. 92. l. 17. Adeo tamen temere talia vocabula antiqui (atque etiam nonnunquam recentiores,) usurpant, ut saepe difficillime percipias quid quisque eodem nomine significare voluerit.

159. 13. ἐκφυόμενος κ. τ. λ.] Cf. Melet. c. 2. p. 63. l. 19 sq., (ubi legend. cum B.C. περικρανίου . . . ὅς τὴν κ. τ. λ.)

159. 15, 16. τοῦ μεγάλου κανθοῦ,—τοῦ μικροῦ κανθοῦ] τὰ δὲ πέρατα τῶν ταρσῶν, κανθοί. ὧν ὁ μὲν πρὸς τῇ ῥινὶ μέγας, ὁ δὲ πρὸς τῷ κροτάφῳ μικρός. (Ruf. Eph. p. 48.) Cf. id. p. 24.; Melet. *De Nat. Hom.* c. 4. p. 73.; Gal. *Introd.* c. 10. tom. xiv. p. 702.

160. 2. ἔνωσις ἐστὶ κ.τ.λ.] Cf. Gal. *De Meth. Med.* xiv. 19. tom. x. p. 1020.; Ruf. Eph. *De Appell. Part.* p. 25.

160. 4. ἱρίς] . . . κύκλος ποικίλος τοῖς χρώμασι, διὸ καὶ ἱρίς ἐκλήθη, ἀπὸ τῆς πρὸς τὴν ὑπαίθριον ἱριν ἐμφερείας. (Gal. *Introd.* c. x. tom. xiv. p. 702.) Cf. id. *De U. P.* x. 2. tom. iii. p. 768.

160. 7. ἐξ οὗ γίνονται τὰ δάκρυα] Sic Cass. *Probl. Phys.* c. 27.

160. 10. διὰ τί οὐ πληροῦνται] Quod haec verba significant nescio, alia in suo cod. invenit Crass.

160. 13. τὸ Ἰπποκρ. ῥητὸν] sc. in libro *De Alimento*, cujus meminerunt Erot., (*Gloss. Hipp.* Prooem. p. 22.,) Gell., (*Noct. Att.* iii. 16. § 3, 8.,) Pallad., (*Comm. in Hipp.* "De Fract." tom. xii. p. 271. ed. Chart.,) Steph. Athen. (*Comm. in Gal.* "Ad Glauc. de Meth. Med. I." tom. i. p. 234, 321.) A Gal. (qui et comment. in hunc librum conscripsit,) pro genuino habitus, (*Comm. in Hipp.* "Epid. II." ii. 13. tom. xvii. p. i. p. 341.; *De Opt. Corp. Const.* c. 4. tom. iv.

p. 746.) ab aliis Thessalo, Philotimo, Philistioni, Pherecydi, vel Herophilo tribuitur; videtur tamen Aristotele recentior et provectoris anatomici studii soboles, quum auctor arterias a corde, venas a jecore deducit. Vide Gruner, *Cens. Libr. Hipp.*; Ackerm. *Hist. Liter. Hipp.*; Littré, *Hipp. Opera*, tome i. Introd. p. 383.; Petersen, *Hipp. Scripta ad Temp. Rat. Dispos.*

160. 14. Πάντα ἐκ τούτων] Locus corruptus; habet Hipp., ἐς τρίχας τροφή καὶ ἐς ὄνυχας καὶ ἐς τὴν ἐσχάτην ἐπιφανείην ἔνδοθεν ἀφικνέεται. ἔξωθεν τροφή ἐκ τῆς ἐσχάτης ἐπιφανείης ἐνδοτάτῳ ἀφικνέεται. ξύρροια μία, ξύμπνοια μία, ξυμπαθία πάντα. κατὰ μὲν οὐλομελίην πάντα, κατὰ μέρος δὲ τὰ ἐν ἐκάστῳ μέρει μέρεια πρὸς τὸ ἔργον. Laudat Gal. hanc sententiam saepe et variis in formis; e. g. ἐν ᾧπανσι πάντ' ἐστὶ, (*De U. P.* vi. 16. tom. iii. p. 491.); ἅτε συμπνοίας οὔσης καὶ συρροίας ἐκ πάντων εἰς πάντα, (*De Febr. Differ.* ii. 13. tom. vii. p. 379.); πᾶν γὰρ ἐκ παντὸς ἔλκειν φαίνεται, καὶ παντὶ μεταδιδόναι, καὶ μίαν πάντων εἶναι σύρροιαν καὶ σύμπνοιαν, (*De Nat. Fac.* iii. 13. tom. ii. p. 189.); cf. etiam id. *De U. P.* i. 8. tom. iii. p. 17, 18., *De Caus. Puls.* ii. 12. tom. ix. p. 88., *De Nat. Fac.* i. 12. tom. ii. p. 29., *De Usu Puls.* c. 2, 5. tom. v. p. 157, 166.; Alex. Trall. i. 16. p. 102. Ex his locis veram eruemus lectionem; lege igitur [Εἰς] πάντα ἐκ [πάντων] ξύρροια μία, καὶ ξύμπνοια μία, καὶ πάντα [ξυμπαθία.] *In omnia ex omnibus confluxus unus &c.*

160. 14. ξύρροια κ. τ. λ.] . . . . Δῆλον μὲν οὖν ἐστὶν ὅτι ἐκ παντὸς εἰς πᾶν φέρεται τι καὶ μεταλαμβάνεται, καὶ ὅτι (ὡς γράφεται πρὸς αὐτοῦ,) “μία πάντων ἐστὶ σύμπνοιά τε καὶ σύρροια.” φαίνεται γὰρ τοῦτο σαφῶς ἐπὶ τε τῆς καρδίας καὶ τῶν ἀρτηριῶν ἀπασῶν, καὶ τοῦ θώρακος καὶ τοῦ πνεύμονος· καθ' ἐκάστην γὰρ σχεδὸν τοῦ καιροῦ ῥοπὴν τὰς ἐναντίας κινήσεις τε ἅμα τῶν ὀργάνων καὶ φορὰς τῶν ὑλῶν ἐστὶν ἰδεῖν γιγνομένας, καὶ ὥσπερ εἰσπνέομεν ἐν ἐτέρῳ χρόνῳ καὶ αὖθις πάλιν ἐν ἐτέρῳ ἀντεκπνέομεν, οὕτω καὶ τροφήν ἐν ἐτέρῳ μὲν χρόνῳ τὸ ἥπαρ ἐκ τῆς γαστρὸς, ἐν ἐτέρῳ δὲ ἡ γαστήρ ἐκ τοῦ ἥπατος ἐπισπᾶται. Ἐκεῖνο μὲν γινώσκειν χρή, ὡς δύο εἰσὶν ὀλκῆς εἶδη, τὸ μὲν τῇ πρὸς τὸ κενούμενον ἀκολουθία, τὸ δ' οἰκειότητι ποιότητος γιγνόμενον· καὶ ὡς ἡ μὲν πρὸς τὸ κενούμενον ἀκολουθία, τὸ κουφότερον ἔλκει πρότερον, ἡ δὲ κατὰ τὴν τῆς ποιότητος οἰκειότητα πολλάκις τὸ βαρύτερον, ἢ τῇ φύσει συγγενέστερον ὑπάρχει. Τὸ μέντοι κουφότερον φαίνεται αἰεὶ πρότερον ἀκολουθεῖν καὶ ταῖς ἀρτηρίαις καὶ τῇ καρδίᾳ. ὡς δὲ τρέφεσθαι δεομένοις εἰς αὐτοὺς τοὺς χιτῶνας ἔλκεται τὸ οἰκεῖον. Ὁ δὲ δὴ τρόπος τῆς θρέψεως τῶν μορίων τοιόσδε ἐστὶ· τοῦ σώματος ἑαυτῷ συνεχοῦς τὰ μὲν ἐπιπολῆς μέρη πρῶτα ὁμιλούσης ἀπολαύει τροφῆς, ἐκ τούτων δ' αὖ μεταλαμβάνει κατὰ τὸ συνεχὲς ἔλκοντα τὰ τούτων ἐφεξῆς, εἰτ' ἐξ ἐκείνων αὖθις ἕτερα. καὶ τοῦτο γίνεται ἄχρις ἂν εἰς ᾧπαντα τὰ μόρια διαδοθῇ ἡ ποιότης τῆς τροφῆς. Οὐχ ὁμοίως δὲ πάντα τὰ μόρια τρέφεται, ἀλλὰ τὰ μὲν ἐπὶ πλεον ἁλλοιουμένου δεῖται χυμοῦ, τὰ δ' ἥττον. ὅσα δὲ τοιαυτά ἐστὶν εἴρηται ἐν ἄλλοις καὶ οὐ

χρὴ μὴκύνειν ἔτι τὸν λόγον. (Gal. Comm. in Hipp. "De Alim." iii. 23. tom. xv. p. 354.)

..... Φησὶ γοῦν αὐτὸς κατὰ μὲν ὀλομελίην πάντα συμπαθέα, κατὰ δὲ μέρεια τοῦ μέρους ἐκάστου πρὸς τὸ ἔργον, διδάσκων ἡμᾶς ὅτι τὰ μόρια πάντα (ὡς εἶπον,) πρὸς ἓν ἔργον συντείνει· καὶ ἕκαστον μόριον ὡσαύτως, ὡς πρὸς τὸ ζῆν πάντα καὶ πρὸς μέσας τοῦ σώματος ἐνεργείας, καὶ πρὸς τὰς μερικὰς ἐνεργείας τὰ κατὰ μέρη· ὡς αἱ χεῖρες τῆς ἀντιλήψεως χάριν ἐγένοντο, οἱ δ' ὀφθαλμοὶ τῆς ὄψεως, οἱ δὲ πόδες τῆς βαδίσεως, καὶ τᾶλλα τὸν αὐτὸν τρόπον. Εἰ μὲν οὖν ὡς ὀφθαλμῶν καὶ χειρῶν καὶ ποδῶν ἅπασιν ἔνδηλον τοῦργον, οὕτω καὶ θώρακος καὶ πνεύμονος καὶ καρδίας καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων ἦν, οὐκ ἂν ἀναγκαῖον εἶη πολλὰ περὶ τούτων εἰπεῖν· νυνὶ δὲ πλείστων ἄδηλον τοῦργον, καὶ μὴ μόνον τοῖς πολλοῖς καὶ τυχοῦσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἰατροῖς τε καὶ φιλοσόφοις. Διὸ οὐκ ἐνδέχεται τῶν κατὰ μέρος ἐξευρεῖν καὶ τὰς ἐνεργείας καὶ τὴν χρεῖαν οὐδενός· εὐδην δ' ὅτι ὅσοι περὶ τὰς ἐνεργείας τῶν ὀργάνων σφάλλονται, οὗτοι καὶ τὴν χρεῖαν τῶν μορίων ἀγνοοῦσι· ταύτης δὲ μὴ γινωσκομένης, οὔτε πῶς πάντα συμπάσχει κατὰ τὴν ὀλομελίαν, οὔτε κατὰ τὰ μέρη, δυνατόν ἐστι γινώσκεισθαι. ἄνευ γὰρ τῆς τοιαύτης θεωρίας πῶς τῶν ἐγκεφάλου μορίων ἢ καρδίας ἢ τῶν ἄλλων σχεδὸν ἀπάντων σπλάγχνων ἐτοιμῶς ἐξευρήσομεν ἐκάστου τὴν ὠφέλειαν; Διαφέρουσι δὲ περὶ τούτων καὶ φιλόσοφοι πολλοὶ καὶ εὐδόκιμοι καὶ οἱ ἰατροὶ οὐ τυχόντες· ὁ μὲν γὰρ τὴν καρδίαν, ὁ δὲ τὰς μήνιγγας, ὁ δὲ τὸν ἐγκέφαλον ἐν ἑαυτῷ φησιν ἔχειν τὸ τῆς ψυχῆς ἡγεμονοῦν· ὥστε καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς μορίων τὴν ὠφέλειαν ἄλλος ἄλλην ἐρεῖ. "Ἴνα γοῦν τὴν ἀλήθειαν γνῶμεν, δι' ὀλίγων ῥημάτων διδάσκει Ἱπποκράτης τοὺς γε δυναμένους μαθάνειν τὰ αὐτοῦ. οὐ δύναται δὲ εὐρηθῆναι χωρὶς τοῦ περὶ χρεῖας μορίων ἀκριβῶς ἐπεσκέφθαι· τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ γινώσκειν ἥτις ἐστὶν ἡ ἀρίστη κατασκευὴ τοῦ σώματος. Ταῦτα δὲ ἐν τοῖς περὶ Χρεῖας Μορίων [i. 8. tom. iii. p. 17, 18.] ἀκριβῶς ἐξείργασται. (id. *ibid.* c. 24. p. 359.)

Τὰ τρία τοίνυν ταῦτα (λέγω δὲ τὰ στερεὰ, καὶ [τὰ] ὑγρά, καὶ τὰ πνεύματα,) συμπάσχουσιν ἄλληλα, καὶ τοῦ ἐνὸς κινουμένου, καὶ τὰ ἄλλα συγκινεῖται. καὶ τοῦτό ἐστιν ὃ Ἱπποκράτης ἔλεγε, "Σύμπνοια μία, καὶ σύρροια μία, καὶ πάντα συμπαθέα"—τὴν μὲν σύμπνοιαν ἐπὶ τῶν πνευμάτων λαμβάνων, τὴν δὲ σύρροιαν ἐπὶ τῶν ὑγρῶν, καὶ τὰ συμπαθέα ἐπὶ τῶν στερεῶν, καὶ τὴν σύμπνοιαν δὲ μίαν καὶ τὴν σύρροιαν μίαν τῶν δεξιῶν πρὸς τὰ δεξιὰ, καὶ τῶν ἀριστερῶν πρὸς τὰ ἀριστερά. (Steph. Athen. Comm. in Gal. "Ad Glauco. de Meth. Med. I." tom. i. p. 321.)

160. 15. [ξυμπαθέα] Τὰ δὲ συμπάσχοντα συμπάσχει τριχῶς· ἢ διὰ συγγένειαν, ὡς ἐγκέφαλον καὶ στόμα κοιλίας τῇ κοινωνίᾳ τῶν πλείστων νεύρων· ἢ διὰ τόπου γειτνίαςιν καὶ ἐγγύτητα, ὡς καρδία στομάχου ὅταν ὑπὸ δριμοῦς χυμοῦ δακνομένη καὶ αὐτὴ συναπολαύουσα ποιεῖ καρδιωγμὸν πρὸς ἀποδιώξιν τῶν λυπούντων· ἢ διὰ ἀσθένειαν καὶ κατὰ πάροδον, ὡς ἐπὶ προσπταίσματος δακτύλου ποδὸς βουβῶν· προστρεχούσης γὰρ τῆς φύσεως πρὸς τὸ ὀδυνώ-

μενον μετὰ τοῦ αἵματος, πληροῦνται τούτου οἱ ἀδένες τοῦ βουβῶνος. (Alex. Aphrod. *Probl. Phys.* ii. 35.) Cf. Steph. Athen. *Comm. in Hipp. "Progn."* § 2. tom. i. p. 128.

161. 1. ἡ αὐτὴ μήνιγξ] sc. *Dura Mater*.

161. 1. ἐντὸς τῆς στεφάνης] An ἐκτὸς τῆς στεφάνης?

161. 5. κερατοειδῆς] Ita vocatur ἥτοι διὰ τὴν εὐτονίαν, ἥ διὰ τὸ λάμπειν τὸ παρακείμενον ὑγρὸν ἔνδοθεν ὡς διὰ κέρατος, ἥ διὰ τὸ κέρατι παρὰ πλησίως εἰς κτηδόνας ἀναλύεσθαι. (Ruf. Eph. p. 54.) Cf. id. p. 25.

161. 14. κτηδόνων] κτηδόνες κυρίως εἰσὶν αἱ εὐθείαι τοῦ ξύλου ἐκφύσεις. (Anon. ap. Matthaei *XXI Med. Gr. Opusc.* p. 360.; cf. Suid. in v.) Nec vero in arboribus solum κτηδόνες sunt, sed etiam in membranis et tunicis in corpore humano; vide Hipp. *De Corde*, tom. i. p. 489. l. 11.; Ruf. Eph. p. 55. l. 2.; Theoph. *De Ur.* c. 6. p. 266. l. 27. Vide Gorraei *Defin. Med.*

161. 16. τῶν χιτῶνων] Quatuor tantum oculi tunicas describit Noster; sex enumerat Anon. *Isag. Anat.* c. 53.

162. 5. κυανᾶ] Diphthongum et vocalem οι et υ (quorum uterque in pronuntiatione idem ac η valebat,) saepe in codd. MSS. confundi monet Ermerins, *Anecd. Med. Gr.* p. 218. In nostris Var. Lect. occurrit οι pro υ p. 107. l. 15; 247. 6; 249. 4.; contra υ pro οι 251. 10. Cf. sup. ad p. 155. l. 13.

162. 9. Τοιοῦτόν τι μηχανήμα κ. τ. λ.] Haec Dionysii historia apud nullum alium auctorem praeter Gal., (l. c.,) quoad sciam, extat.

162. 11. ἀδιάπνευστον] Eodem sensu hac voce utitur Gal., (*De Meth. Med.* xi. 4. tom. x. p. 745.,) et Athenaeus, (ap. Matthaei, *XXI Med. Gr. Opusc.* p. 227. l. 12, 21; 232. 10.) Vide H. Steph. *Thes. Gr.*

163. 4. Περιφερὲς κ. τ. λ.] Cf. Aët. vii. 1. p. 123. ed. Ald., ... κρυσταλλ. ὑγρὸν, δ καὶ δισκοειδὲς καὶ φακοειδὲς καλεῖται· προσείκει γὰρ τῇ μὲν χροῖᾳ κρυστάλλῳ, τῷ δὲ σχήματι φάκῳ.

163. 14. ὑγρὸν λεπτὸν κ. τ. λ.] sc. *Humor Aqueus*, (cf. sup. p. 152. l. 3.,) quem, "cum primus se offerat, novissime a Galeno inventum "esse mireris." (Haller, *Physiol.* xvi. 2. § 22. tom. v. p. 409.)

163. 15. περισχοῦσα] Videtur Crass. περιχέουσα legisse, quod mallem.

163. 15. τὸν κρυσταλλοειδῆ] Legendum videtur τὸ κρυσταλλοειδὲς (sc. ὑγρόν).

164. 6. πρὸς τῷ τρήματι] Lege πρὸς [τὸ] τρήμα: cf. p. 95. l. 6., et ibi Var. Lect. De ω et ω confusis vide Gal. et Pallad. laudatos ad p. 149. l. 5. Occurrit πρὸς τῷ pro πρὸς τὸ p. 6. l. 6., τῷ pro τὸ 172. 11; 173. 1; 241. 10., et τῷ pro τὸ 209. 8.; contra τὸ pro τῷ 36. 4; 113. 4; 221. 3; 235. 7; 247. 1, 2.

164. 7. χιτών ἀραχνοειδῆ] Hoc nomine fortasse non tam *Capsula Lentis*, quam *Retina*, significatur; ait Ruf. Eph. p. 55. καλεῖται δὲ [ὁ τρίτος χιτῶν] ἀπὸ μὲν τῆς τοῦ ὑγροῦ πήξεως ὑαλοειδῆς^ο, ἀπὸ δὲ τῆς λεπτότητος ἀραχνοειδῆς, ἀμφιβληστροειδῆς δὲ διὰ τὴν τῶν ἀγγείων καταπλοκὴν καὶ τὸ σχῆμα: cf. id. p. 36, 37.; Poll. *Onom.* ii. 4. § 71.; Cels. vii. 7. § 13. p. 392., ubi Heroph. nomen dedisse dicitur. Interdum autem χιτῶν ἀραχν. et ἀμφιβληστρ. certe non idem designant; vide Gal. *De Meth. Med.* i. 6. tom. x. p. 47.; Anon. *Isag. Anat.* c. 53. *Capsulam Lentis Crystallinae* potius describit Ruf. Eph. p. 55., . . . τοῦ τετάρτου χιτῶνος ὑγρὸν περιέχοντος κρυστάλλῳ (l. κρυστάλλῳ) παραπλήσιον, οὗ τὸ μὲν ἡμῖν προκύπτει συνεχὲς ὑπάρχον τῷ τοῦ δευτέρου (sc. τοῦ χοροειδοῦς) τρήματι, τὸ δὲ ἡμῖν σύγκειται τῷ ἀραχνοειδεῖ. οὗτος τοῖνυν κέκληται δισκοειδῆς καὶ φακοειδῆς ἀπὸ τοῦ σχήματος, κρυσταλοειδῆς (l. κρυσταλλ.) δὲ ἀπὸ τῆς τοῦ ὑγροῦ πήξεως· τοῦτον δὲ οὐκ ἀξιούσι τινες χιτῶνα ὀνομάζειν, ἐπίπαγον γάρ τινα ὑμενώδη λέγουσιν εἶναι. Cf. id. p. 37.

164. 8—10. Τὸ—ἅπαντας] Cf. Gal. *De U. P.* x. 6. tom. iii. p. 787.

164. 8, 9. Τὸ—κόρης] καὶ δὴ καὶ τὸ τῆς κόρης εἶδωλον Gal.

164. 9. ὥς] οἷον Gal.

164. 9. τῷ χιτῶνι] om. Gal.

164. 10. στιλπνῷ—ὄντι] καὶ γὰρ δὴ καὶ λείος ἐστὶ καὶ στιλπνός Gal.

164. 10. ἅπαντας] ἅπαντα τὰ κάτωπτρα Gal.

164. 14. γλανκόφθαλμοι] Occurrit haec vox ap. Diosc. *De Mat. Med.* i. 179. tom. i. p. 158.; Alex. Aphrod. *Probl. Phys.* ii. 56.

165. 2. ἱερακομμάτων] Vox lexicis addenda.

165. 8. καὶ δύο κ. τ. λ.] Cf. sup. p. 153. l. 17 sq.

166. 8. Διὸ καὶ κ. τ. λ.] Vide Gal. *De Diss. Musc.* tom. xviii. p. ii. p. 932. (c. 5. ed. Dietz.)

166. 10. δύο μὲν κ. τ. λ.] sc. musc. *Recti Externus*, et *Internus*, (sive *Abductor*, et *Adductor*.)

167. 1. ἄλλος δὲ ἄνωθεν] sc. musc. *Rectus Superior*, (sive *Attollens*.)

167. 1. ἄλλος δὲ κάτωθεν] sc. musc. *Rectus Inferior*, (sive *Depressor*.)

167. 2. ἄλλος δὲ περιστρέφων] Aut musc. *Obliquus Superior*, aut *Inferior*.

167. 2. ἄλλος δὲ μέγας κ. τ. λ.] Musculorum *Obliquorum* alterum omittit Theoph., cujus vice (post Gal.,) septimum quendam musculus ponit, qui in homine similiisque desideratur. Cf. Orib. *Anat.* p. 176.; Melet. c. 2. p. 70. l. 25 sq. Vesalius fuse hunc describit, (*De Hum. Corp. Fabr.* ii. 11.,) Galeno, quem saepissime acriter perstringit simiarum canumque dissectorem, in hoc musculo confisus auctori. In

ο “Etsi veteribus ὑαλοειδῆς *membrana* nominatur, Fallopii tamen est inventum; . . . nam ex eo ipso [Rufi] loco adparet eandem membranam modo *vitream* dictam esse, modo *retinam*.” (Haller, *Physiol.* xvi. 2. § 17. tom. v. p. 392.)

brutis oculi bulbum firmat, infundibuli seu crumenae modo posteriorem ejus partem circumplicans, unde vocatur *choanoides*. Vide Casp. Hofm. *Comm. in Gal. "De U. P."* § 744.; Dietz ad Gal. *De Diss. Musc.* c. 5. p. 9.; Cuvier, *Leçons d'Anat. Comp.*, tome ii. p. 426.

167. 7. δευτέρα συζυγία] Nobis *Par tertium*, sive *Motores Oculor.*

167. 11. "Εστὼ δὴ τις κύκλος κ. τ. λ.] De Visus theoria apud antiquos (praeter laudatos sup. ad p. 128. l. 1.,) dixerunt quaedam Alcin. *De Doctr. Plat.* c. 18.; Aristot. *De Sensu et Sens.* c. 2.; id. *De Gener. Anim.* v. 1.; Chalcid. *Comm. in Plat. "Tim."* p. 329 sq.; Diog. Laert. *De Vit. Philos.* vii. 1. § 157.; Emped. *Fragm.* p. 350, 416 sq. ed. Sturz; Euclid. ap. Schneid. in *Eclog. Phys.* tom. ii. p. 211.; Gal. *De Hipp. et Plat. Decr.* vii. 5 sq. tom. v. p. 618 sq.; id. *De Philos. Hist.* c. 25., *Defin. Med.* c. 117. tom. xix. p. 306, 379.; Macrob. *Saturn.* vii. 14.; Nemes. *De Nat. Hom.* c. 7.; Plat. *Repub.* vi. p. 507 sq.; id. *Theaet.* p. 156 sq.; Plot. *Ennead.* iv. 5.; Plut. *De Phys. Philos. Decr.* i. 15: iv. 13.; Sen. *Nat. Quaest.* i. 7., Stob. *Ecl. Phys.* i. 56. p. 1110. ed. Heeren; id. *Floril.* Append. § 10. ed. Tauchn.; Theophr. *De Sensu et Sens.* tom. i. p. 648 sq. ed. Schneid. Vide Stallbaum ad Plat. *Tim.* p. 192.

170. 5. τεταγμένην] Lege cum Gal. [τεταμένην].

170. 7. ἀπὸ τῶν μαθημάτων] Lege [τοὺς] ἀπὸ τῶν μαθ., itemque ap. Gal., (l. c.;) legitur ap. Gal. (*ibid.* p. 819.) οἱ ἀπὸ τῶν μαθημάτων.

172. 2. γινώσκουσ] Lege cum Gal. [γινώσκεις]. Diphthongi *ει* et *οι* (quorum uterque sicut *η* pronuntiabatur,) non raro inter se commutantur. Vide *οι* pro *ει* p. 28. l. 4: 254. 7., contra *ει* pro *οι* 94. 3: 121. 8: 123. 2: 208. 7; cf. Dietz, *Schol. in Hipp. et Gal.* tom. ii. p. 192. l. 10, 13.

172. 3. ἐκμάθοις] Lege cum Gal. [ἐκμάθης]. Occurrit *οι* pro *η* p. 82. l. 13: 93. 11, contra *η* pro *οι* 28. 9: 43. 3.

173. 8. φαινόμενα] Vide quae sequuntur ap. Gal., ubi haec fusius explicantur et figuris illustrantur.

174. 5. Ἡ τρίτη οὖν συζυγία] Nobis *par quintum*, sive nervi *Trigemini*.

175. 2. ἥγουν] "Compendium quo ἥγουν in codicibus exarari "solet male intellectum non paucis in locis vocabulum peperit "Graecis inauditum ἥως," [quod olim legebatur hic et inf. p. 192. l. 8.:] "de quo errore dixit Bastius ad Greg. Cor. p. 787., et in "Bredovii *Epist. Paris.* p. 47—56." H. Steph. *Thes. Gr.*

175. 7. τῆς ἑκτῆς ... συζυγίας] Nobis *paris octavi*; cf. sup. p. 114.

175. 12. Ὀργανον] Ὀργανον δὲ ὀνομάζω μέρος ζῶου τελείας ἐνεργείας ἀπεργαστικόν, οἷον ὀφθαλμὸν ὄψεως, καὶ γλῶτταν διαλέκτου, καὶ

σκέλη βαδίσεως· οὕτω δὲ καὶ ἀρτηρία καὶ φλέψ καὶ νεῦρον ὄργανά τε καὶ μόρια ζώων ἐστί. (Gal. *De Meth. Med.* i. 6. tom. x. p. 47.)

175. 13. τῆς ἐβδόμης συζυγίας] Nobis paris *noni*, sive *Hypoglossi*.

176. 4. δημοτριακῶν] Vox rara; occurrit δημοτριακὸς καρπὸς ap. Alex. Aphrod. *Probl. Phys.* ii. 68., et alibi.

176. 7. ἐπὶ τῶν ζώων] εἰ μὴ τὸν κροδόδειλον μόνον, καὶ τὸν φοίνικα τὸν ὄρνεον, ait Melet. *De Nat. Hom.* c. 6. p. 74.

176. 11. τοῦ μυώδους πλατύσματος] *Latissimum Colli* vocat Haller, (*Physiol.* xviii. 1. § 14. tom. vi. p. 17.,) de quo vide Gal. *De Diss. Musc.* c. 1. tom. xviii. p. ii. p. 929, 930. (p. 4, 5. ed. Dietz.)

176. 13. ἀκρωμίων] ἀκρώμιον δέ [ἐστίν] ὁ σύνδεσμος τῆς κλειδὸς καὶ τῆς ὠμοπλάτης· Εὐδήμος δὲ ὀστάριον εἶναι φησι μικρὸν τὸ ἀκρώμιον. (Ruf. Eph. p. 29.;) cf. id. p. 50.

177. 1. φιαλίφ] Hac voce *velum* Latinorum designari contendit Meursius, (*Gloss. Graeco-Barb.*;) cui assentitur Du Cange, (*Gloss. Med. et Inf. Graecit.*;) et loca affert e quibus “ licet conjicere ca-
“ lyptram illam veli speciem fuisse, qua caput cingebant Graecorum
“ primarii.”

177. 2. στομομανίκφ] *Velum muliebne quo os velatur* interpretatur Meursius, (*ibid.*;) *os manicae* Du Cange, (*ibid.*;) et ille quidem verisimilius, cf. χειρομάνικον.

177. 6. τοὺς ὀδόντας] De Dentium nominibus vide Meurs. ad Lycophr. *Cass.* v. 215., (*Opera*, tom. v. p. 914.,) Rigalt ad Artemid. *Oneirocr.* i. 31. tom. ii. p. 20. ed. Reiff.

177. 8. ἐξακάδεκα] De hac vocis forma vide Lobeck ad Phryn. *Ecl.* p. 413.

178. 3. μύλας ὀνομάζ.] ἡ μυλῖται add. Melet. c. 10. p. 81. l. 27.; ἐκ μεταφορᾶς, οἶμαι, (ait Gal. *De Oss.* c. 5. tom. ii. p. 754.,) τοῦνομα λαβόντες, ὅτι τρίβομεν ἐν αὐτοῖς καὶ λειοῦμεν τὰ σιτία, καθάπερ ταῖς μύλαις τοὺς δημοτρίους καρπούς.

178. 8. σωφρονιστῆρας ὀνομάζ.] διὰ τὸ φύεσθαι περὶ τὴν τοῦ ἄρχεσθαι φρονεῖν τοὺς παῖδας ὦραν. (Melet. c. 10. p. 82. l. 27.) Cf. Ruf. Eph. p. 27, 49. Occurrit vox ap. Hipp. *De Carn.* tom. i. p. 436.

178. 11. μετὰ δεκατέσσαρα ἔτη] Melius Arist. *Hist. An.* ii. 4., *De Gen. An.* v. 8. § 10., περὶ τὰ εἴκοσιν ἔτη: cf. Plin. *Hist. N.* xi. 63.; Poll. *Onom.* ii. 4. § 92.; Anon. *Isag. Anat.* c. 57. Nonnunquam etiam multo serius; vide Haller, *Elem. Physiol.* xviii. 1. § 19. tom. vi. p. 28.

179. 3. καθάπερ καὶ τὸ θῆλυ] Maribus plures esse dentes quam foeminis aiebant Arist. *Hist. An.* ii. 3. § 2.; Plin. *Hist. Nat.* xi. 63.; Poll. *Onom.* ii. 4. § 94.; Anon. *Isag. Anat.* c. 57.

179. 9. τὰ ἐκ τῆς τρίτης συζυγίας νεῦρα] sc. nervi *Dentalis Super. Poster.*, et *Anter.*, qui veniunt a ramo secundo quinti paris, sive

Maxill. Super.; itemque *Dent. Infer.*, qui oritur e ramo tertio, sive *Maxill. Infer.* Cf. sup. ad p. 174. l. 5.

179. 10. εἰσὶν [αἰσθητικὰ] κ. τ. λ.] Cf. Aët. ii. 4. § 19. p. 378.; Melet. c. 10. p. 82.; Gal. *De Oss.* c. 5. tom. ii. p. 754.

179. 13, 180. 1. γνάθος,—σιαγόνας] Haec duo vocabula idem ac παρειαὶ significare notat Ruf. Eph. *De Appell. Part.* p. 26, 48.; cf. Poll. *Onom.* ii. 4. § 87.

179. 14. [μασσητήρων] Sic scripsi, cum duplici σ, quia sic scribitur sup. p. 175. l. 2.: 177. 3, 5.; reperitur autem non raro cum unico σ. Vide Leon. *Consp. Med.* ii. 22. p. 127.; Matthaei, *XXI Med. Gr. Opusc.* p. 138, 177.

180. 3. Τὰ δὲ μῆλα τοῦ προσώπου] Πρόσωπον δὲ ὠνόμασται πᾶν τὸ ἔμπροσθεν τῆς κεφαλῆς· μῆλα δὲ τὰ ὑπὸ τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐξάρματα τοῦ προσώπου, ἃ δὴ καὶ αἰδουμένων ἡμῶν ἐρυθραίνεται. (Ruf. Eph. p. 26.;) cf. id. p. 48.

180. 8. Τὰ ὀστᾶ κ.τ.λ.] “Non bene,” ait Haller, (*Elem. Physiol.* xviii. 1. § 5. tom. vi. p. 5. n.) “veteres duo distincta ossa [*Maxillae Infer.*] describunt.” Vide Gal. *De Oss.* c. 6. tom. ii. p. 754.; id. *Introd.* c. 12. tom. xiv. p. 721, 22.; id. *Comm. in Hipp.* “*De Artic.*” ii. 31. tom. xviii. p. i. p. 460.; id. *De Anat. Adm.* iv. 4. tom. ii. p. 439, 40.; Orib. *Anat.* p. 142. Abdollatiphi (qui solus fortasse Arabum ossa humana propriis oculis examinavit,) de hac re insignem exscribam locum. Ait igitur in *Hist. Aegypti Comp.* ii. 3. p. 274. ed. White,

والذي شاهدنا من حال هذا العضو انه عظم واحد ليس فيه مفصل ولا درز اصلا واعتبرناه ما شا الله من الهرات في اشخاص كثيرة تزيد علي الفی جهة باصناف من الاعتبار فلم نجده الا عظاما واحدا من كل وجه . . . . . ثم اني اعتبرت هذا العظم ايضا بهدافن بوصير القديمة البقدم زكرها فوجدته علي ما حكيت ليس فيه مفصل ولا درز ومن شان الدروز الخفية والمفاصل الوثيقة اذا تقادم عليها الزمان ان تظهر وتتفرق وهذا الفك الاسفل لا يوجد في جميع احواله الا قطعة واحدة

i. e. *Jam vero quod observavimus de membri hujus (sc. Maxillae Inferioris,) vera conditione est hoc, osse illud non nisi uno constare, articulumque habere plane nullum neque ullam suturam. Quippe examinavimus illud, gratia Dei, plus vice simplici, compluribus in corporibus, quorum sane numerus superat bis mille crania, examinatione multiplici et accurata, et invenimus ei membro inesse os tantummodo unum. . . . . Hoc ego os examinavi etiam in priscis Busirae conditoriis, de quibus facta a me supra est mentio; invenique illud, prout dixi, articulum habere nullum neque ullam suturam. Conditio autem suturarum paulo occultiorum articulorumque solidorum ita est comparata, ut, cum plurimum assumpserint vetustatis, ad conspiciendum se praebeant, et a se invicem divellantur; at tota Maxillae hujusce Inferioris substantia non invenitur nisi frustum simplex et unum.*

Simile quid ait Vesal. (*De Hum. Corp. Fabr.* i. 10.) qui “Parisiis in Innocentium coemeterio maximam inferiorum maxillarum (uti et caeterorum ossium,) frequentiam conspexit.”

180. 9. κατὰ σύμφυσιν] Quid intersit inter ἄρθρον et σύμφυσις vide sup. ad p. 12. l. 9.; εἰς δὲ καὶ ταύτης (sc. τῆς συμφ.) δύο μὲν αἱ πρῶται διαφοραί· τὰ μὲν γὰρ ἀλλήλοις, τὰ δὲ δι’ ἄλλων συμφύεται. ἀλλήλοις μὲν τὰ χαννότερά τε καὶ μαλακώτερα, δι’ ἄλλων δὲ τὰ ξηρότερα τε καὶ πυκνότερα. ταύτης δ’ αὐτῆς τῆς δι’ ἄλλων συμφύσεως τρεῖς εἰσιν αἱ πᾶσαι διαφοραί· ὀνόματα δ’ αὐτῶν οὐκ ἔστι παλαιὰ, τῷ μὲντοι βουλομένῳ τοῖς νεωτέρων χρῆσασθαι καλεῖν ἔξεστι συγχόνδρῳσιν μὲν τὴν διὰ χόνδρου σύμφυσιν, συννεύρῳσιν δὲ τὴν διὰ νεύρου, συσσάρκῳσιν δὲ τὴν διὰ σαρκός. (*Gal. De Oss. Prooem.* tom. ii. p. 738.)

180. 11. αὐχὴν,—κορώνη] Quomodo inter se differant vide sup. ad p. 31. l. 12: 53. 3.

180. 14. [ὀλισθαίνῃ] De ὅπως cum modo indic. vide ad p. 149. l. 5.; de η et ει confusis vide ad p. 153. l. 16.

181. 5. Τὸ δὲ ζύγωμα κ. τ. λ.] Cf. *Gal. De Oss.* c. 2. tom. ii. p. 746.; id. *Comm. in Hipp. “De Artic.”* ii. 2. tom. xviii. p. i. p. 426.; *Orib. Anat.* p. 138.

181. 11, 12. ἐποχῆς,—τράνα] Quid hae voces significant, non omnino liquet, sed verisimile est eas “retia in mare extensa confixis palis” (aut simile quid,) designare. Ex hoc loco certe colligi potest τὸ τράνα palum erectum, in terra defixum, et undique a quatuor lateribus sustentatum et firmatum fuisse. Plura vide ap. Du Cange, *Gloss. Med. et Inf. Lat.* in v. *Trana*, et *Gloss. Med. et Inf. Graec.* in vv.; Cujacii *Observat.* xiv. 1.; Bosquet ad Mich. Pselli *Synops. Leg.* v. 857.; H. Steph. *Thes. Gr.* in v. ἐποχή.

181. 12. ὁ γὰρ τὴν [ράχιν] συνδῶν κ. τ. λ.] An *Ligamentum Nuchae*?

181. 13. *νευροχονδρώδης*] Occurrit vox *χονδρονευρώδης* ap. Hipp. *Vect.* tom. iii. p. 271. Sup. p. 50. l. 12., ubi habet Noster *νευροχονδρωδες*, legitur ap. Gal. *χονδρωδες*.

181. 15. *ἀπὸ δὲ τοῦ δεξιοῦ κ. τ. λ.*] sc. musculi *Trapezii*.

182. 2. *ἡ [ἀνάτης] ἀπόφυσις κ. τ. λ.*] sc. processus *Odontoides*; cf. inf. ad p. 191. l. 6.

182. 2. [*ἀνάτης*] Vocales *ι* et *η*, quae idem fere sonabant, saepissime confundi notat Ermerins, *Anecd. Med. Gr.* p. 218. Occurrit *ι* pro *η* p. 12. l. 6 : 101. 10 : 175. 2 : 181. 14 : 185. 11 : 272. 3, 7, et alibi; contra *η* pro *ι* 9. 5 : 13. 8 : 24. 2 : 85. 5 : 105. 5 : 181. 4, et saepe alibi.

182. 4. [*καθ' ἐκάτερον οὖς*] Ut certior haec conject. reddatur, cf. sup. p. 131. l. 8.

182. 7. [*εὐθὺς*] Vocales *η* et *υ* quoque, quarum pronuntiatio parum aut nihil discrepabat, non raro confunduntur. Occurrit *η* pro *υ* p. 93. l. 3 : 156. 7; contra *υ* pro *η* 62. 11 : 156. 7 (sc. *κηρύβια* pro *κυρήβια*) : 218. 8, 11 : 222. 10.

182. 11. [*τόνων*] Melius fort., quoad ad sensum, *ψόφων*: quam illud facilius in *ψόνων* corrumpi poterat. De literis *τ* et *ψ* confusis consule Porsonum ad Eur. *Med.* v. 553.

183. 1, 5. *κόγχος, . . . πτερύγιον,*] De auris partium nominibus vide Poll. *Onom.* ii. 4. § 85 sq.

183. 8. *Ἐτριχωμένος*] Lege [*Τετριχωμένος*], ut sup. p. 180. l. 5.

183. 10. *τῆς πέμπτης συζυγίας*] Nobis portio mollis paris *septimi*, sive nerv. *Auditorius*.

183. 12. *ὁ καλεῖται μέτωπον*] Cf. Ruf. Eph. p. 47.; Gal. *Introd.* c. 10. tom. xiv. p. 700.; Arist. *Hist. An.* i. 8.; Poll. *Onom.* ii. 4. § 39, 46.

184. 2. *στολίδας*] Cf. Poll. *Onom.* ii. 4. § 46.

184. 9. *Ἐν μὲν οὖν κ. τ. λ.*] Cf. Nemes. *De Nat. Hom.* c. 13. p. 93.

184. 4, 6. *φανταστικόν,—φαντασίας*] Haec duo, itemque *φανταστὸν*, et *φάντασμα*, quomodo inter se differre aiebat Chrysippus vide ap. Gal. *De Philos. Hist.* c. 24. tom. xix. p. 305.; Plut. *De Phys. Philos. Decr.* iv. 12.

184. 16. *ὁ Ὅμηρος*] Vide *Il.* i. 646. *ἀλλά μοι οἰδάνεται κραδίη χόλφ*, cujusmodi plurimos versus congegit Gal. *De Hipp. et Plat. Decr.* iii. 2. tom. v. p. 296 sq.

184. 17. *ἡγεμονικὸν τῆς ψυχῆς*] De Animae sede alii aliter apud veteres (ut et apud recentiores,) statuerunt, adeo ut opiniones varias enumerare longum foret. Vide tamen (inter alios,) Plut. *De Phys. Philos. Decr.* iv. 5.; Gal. *De Philos. Hist.* c. 28., *Defin. Med.* c. 113. tom. xix. p. 315, 378., *Comm. in Hipp. "De Alim."* iii. 24.

tom. xv. p. 360., *De Hipp. et Plat. Decr.* iii. 1 sq. tom. v. p. 288 sq., (ubi loca ex Homero aliisque laudat,) *De U. P.* i. 8. tom. iii. p. 20, 21.; Lact. *De Opif. Dei*, c. 16.; S. Greg. Nyss. *De Hom. Opif.* c. 12. tom. i. p. 67.

185. 3. οὐκ ἔχω εἰπεῖν] “Dices Animam corde et sanguine affici “ac cupere, cerebro percipere ac speculari,” (Fabric. ad loc.;) sic fere Pythag. ap. Plut. *De Phys. Philos. Decr.* iv. 5. τὸ μὲν ζωτικὸν περὶ τὴν καρδίαν, τὸ δὲ λογικὸν καὶ νοερὸν περὶ τὴν κεφαλὴν.

185. 6. Διὰ τοῦτο κ.τ.λ.] Cf. Gal. *De Foet. Form.* c. 4. tom. iv. p. 677, 678.

185. 7. ἐπιθέματα] τῶν δὲ [μαλαγμάτων] τοῖς μέσοις (i. e. *mediis corporis partibus*,) ἀρμοζόντων, ἃ δὴ καὶ ἰδίως ἐπιθέματα προσαγορεύεται, κ.τ.λ. (Paul. Aegin. vii. 18. p. 131. B. l. 52.) “Eorum quae exterius admoventur . . . . alia appellantur ἐπιθέματα, quae nequaquam proprio lentore, sed externis fasciis constricta adhaerent.” (Joan. Act. *De Meth. Med.* v. 1. p. 249.)

185. 8. πυρίας] Voces πυρία et πυρίαμα, quae *fomentum* vel *fomentationem* significant, non raro occurrunt. Vide Orib. *Coll. Med.* ix. 21.; Aet. i. 175. p. 64. B.

185. 9. μώρωσις] αὕτη δέ ἐστι χωρὶς παραφροσύνης σύμπτωμα, τοῖς φύσει μωροῖς ὁμοίως ἀποφαίνον τοὺς νοσοῦντας, ὁποῖους καὶ τῶν λεγομένων ἀπογηρᾶν ἐνίους ἴσμεν γιγνομένους. (Gal. *Comm. in Hipp.* “*Praedict. I.*” ii. 94. tom. xvi. p. 696.) Cf. id. *De Sympt. Diff.* c. 3. tom. vii. p. 60.; Aët. vi. 23. p. 106.; Paul. Aegin. iii. 11. p. 29.

185. 9. μελαγχολία] μελαγχ. ἐστὶν ὅταν ἄνευ πυρετοῦ παραφρονῶσιν καὶ ληρῶσι καὶ εὐχωνται ἀποθανεῖν. (Leo, *Consp. Med.* ii. 13. p. 119.) Cf. Joan. Act. *De Meth. Med.* i. 16. p. 155.; Aret. *De Sign. Diut. Morb.* i. 5. p. 74.; Paul. Aegin. iii. 14. p. 30.; Gal. *Comm. in Hipp.* “*Praedict. I.*” i. 14. tom. xvi. p. 545.; id. *Defin. Med.* c. 247. tom. xix. p. 416.; id. *De Loc. Aff.* iii. 7. tom. viii. p. 166.; Aët. vi. 9. p. 102. B.; Theoph. Nonn. *De Cur. Morb.* c. 33.; Alex. Trall. i. 16. p. 99.

185. 10. μανία] μανία ἐστὶ σφοδροτάτη παραφροσύνη ὅταν καὶ ἐπέρχωνται. (Leo, *ibid.* c. 14. p. 121.) Cf. Joan. Act. *De Meth. Med.* i. 16. p. 155.; Aret. *De Sign. Diut. Morb.* i. 6. p. 78.; Paul. Aegin. iii. 14. p. 30.; Gal. *Defin. Med.* c. 246. tom. xix. p. 416.; id. *De Sympt. Caus.* ii. 7. tom. vii. p. 202.; id. *Comm. in Hipp.* “*Epid. I.*” ii. 59; “*Epid. III.*” iii. 45. tom. xvii. p. i. p. 159, 699.; id. *De Loc. Aff.* iii. 7. tom. viii. p. 166.; Theoph. Nonn. *Epit. de Cur. Morb.* c. 32.; Aët. vi. 8. p. 101. B.

185. 10. ἐπιληψία] ἐπιλ. ἐστὶν . . . ὅταν πεσὼν τις ἐξαίφνης σπᾶται καὶ ἀφρίξῃ. (Leo, *ibid.* c. 6. p. 115.) Cf. Aret. *De Sign. Diut. Morb.* i. 4. p. 72.; Alex. Trall. i. 15. p. 62.; Paul. Aegin. iii. 13. p. 29. B.;

Gal. *De Sympt. Diff.* c. 3., *De Sympt. Caus.* i. 8. tom. vii. p. 59, 144.; id. *De Loc. Aff.* iii. 9. tom. viii. p. 173.; id. *Defin. Med.* c. 240. tom. xix. p. 414.; id. *Comm. in Hipp.* "Aph." ii. 45. tom. xvii. p. ii. p. 548.; id. *Comm. in Hipp.* "Epid. VI." vi. 7. tom. xvii. p. ii. p. 341.; Theoph. Nonn. *Epit. de Cur. Morb.* c. 36.; Aët. vi. 13. p. 104. B.

185. 10. κάρος] ὁ δὲ κάρος . . . ἔοικε τῇ ἀποπληξίᾳ· διαφέρει δὲ ὅτι ἡ μὲν ἀποπληξία ἐν τῇ ὀπισθίᾳ κοιλίᾳ τοῦ ἐγκεφάλου μᾶλλον ἔχει τὴν ἔμφραξιν, ὁ δὲ κάρος ἐν τῇ ἐμπροσθίᾳ· τοῦ δὲ ληθάργου διαφέρει τῷ τὸν πυρετὸν προηγέσθαι μὲν τοῦ κάρου καὶ σφοδρότερον εἶναι, ἔπασθαι δὲ τῷ ληθάργῳ. (Leo, *ibid.* c. 7. p. 115.) Cf. Gal. *De Loc. Aff.* iv. 3. tom. viii. p. 231.; id. *De Sympt. Diff.* c. 3. tom. vii. p. 60.; id. *Comm. in Hipp.* "Praedict. I." ii. 63. tom. xvi. p. 646.; id. *Comm. in Hipp.* "De Artic." ii. 18. tom. xviii. p. i. p. 447.; id. *Comm. in Hipp.* "Aph." v. 5. tom. xvii. p. ii. p. 788.; Aët. vi. 5. p. 101.; Theoph. Nonn. *Epit. de Cur. Morb.* c. 28.

185. 10. φρενίτις] φρεν. ἐστὶ φλεγμονὴ τῆς μήνιγγος μετὰ πυρετοῦ. (Leo, *ibid.* c. 11. p. 119.) Cf. Gal. *De Caus. Sympt.* ii. 7. tom. vii. p. 202.; id. *Introd.* c. 13. tom. xiv. p. 732.; id. *Comm. in Hipp.* "Praedict. I." i. 1, 4. tom. xvi. p. 493, 517, 18.; id. *Defin. Med.* c. 234. tom. xix. p. 412.; Paul. Aegin. iii. 6. p. 27. B.; Alex. Trall. i. 13. p. 43.; Cels. ii. 1: iii. 18. p. 43, 136.; Theoph. Nonn. *Epit. de Cur. Morb.* c. 25.; Aët. vi. 2. p. 100.

185. 11. κατοχή] κατοχή, sive κατοχὸς, idem erat ac κατάληψις, (cf. Gal. *De Loc. Aff.* iv. 3., *De Puls.* c. 12. tom. viii. p. 232, 485.; id. *De Caus. Puls.* iv. 16. tom. ix. p. 189.; Paul. Aegin. iii. 10. p. 29. l. 7.,) et significabat ἀναισθησίαν τῆς ψυχῆς μετὰ πῆξεως τοῦ παντὸς σώματος. (Gal. *Defin. Med.* c. 241. tom. xix. p. 414.) Cf. id. *Comm. in Hipp.* "Praedict. I." iii. 163. tom. xvi. p. 827, 828.; id. *De Meth. Med.* xiii. 21. tom. x. p. 931.; id. *Comm. in Hipp.* "Aph." ii. 3. tom. xvii. p. ii. p. 457.; id. *Comm. in Hipp.* "Epid. III." ii. 8. tom. xvii. p. i. p. 640.; Leo, *ibid.* ii. 9. p. 117.; Aët. vi. 4. p. 101.; Theoph. Nonn. *Epit. de Cur. Morb.* c. 30.

185. 11. λήθαργος] ὁ δὲ λήθαργος ἐναντίον πάθος ἐστὶ τῇ φρενίτιδι· καταφορὰ γάρ ἐστι βαθεῖα καὶ δυσανάκλιτος. (Gal. *Introd.* c. 13. tom. xiv. p. 741.) Cf. id. *Defin. Med.* c. 235. tom. xix. p. 413.; id. *De Praes. ex Puls.* iv. 8. tom. ix. p. 409.; id. *De Meth. Med.* xiii. 21. tom. x. p. 931.; id. *Comm. in Hipp.* "Aph." ii. 3. tom. xvii. p. ii. p. 457.; id. *Comm. in Hipp.* "Praedict. I." i. 1. tom. xvi. p. 496, 97.; Alex. Trall. i. 14. p. 56.; Paul. Aegin. iii. 9. p. 28. B.; Aët. vi. 3. p. 100. B.; Cels. iii. 20. p. 146.; Leo, *ibid.* i. 13. p. 101.; Theoph. Nonn. *Epit. de Cur. Morb.* c. 27.

185. 11. παραφροσύνη] παραφρ. ἐστὶν ἐπειδὴν ἀλλόκοτα φθέγγονται καὶ μὴ φρονῶσι. (Leo, *ibid.* ii. 12. p. 119.) Cf. Gal. *De Sympt. Diff.* c. 3. tom. vii. p. 60.; id. *Comm. in Hipp.* "De Acut. Morb. Victu," iii. 37. tom. xv. p. 701.; id. *Comm. in Hipp.* "Aph." vi. 53. tom. xviii. p. i. p. 90.; Paul. Aegin. iii. 6. p. 27. B. l. 49.; Alex. Trall. i. 13. p. 43, 45. Idem fere videtur significare ac λήρος aut λήρησις.

185. 12. ἐπιλησμοσύνη] Vox rara, quae tamen occurrit ap. Gal. *Ars Med.* c. 6, 21. tom. i. p. 322, 361.; Alex. Trall. i. 13. p. 44. Exponit Gal. *De Loc. Aff.* iii. 5. tom. viii. p. 149. λήθης, ἢ μνήμης ἀπωλείας ἢ βλάβης, ἢ ὅπως ἂν τις ὀνομάζειν ἐθέλῃ τὸ προκείμενον ἐν τῷ λόγῳ (sc. *Archigenis*), πάθος, ἢ εἰ μὴ πάθος, ἀλλὰ νόσον, ἢ σύμπτωμα, ἢ ἀρρώστημα.

185. 12. ἀποπληξία] ἀποπλ. ἐστὶν .... ὅταν ἐξαίφνης τις πεσὼν ἀναίσθητος καὶ ἀκίνητος κινήται [fort. γίνηται,] ἐπὶ ἐμφράξει τῶν κοιλιῶν τοῦ ἐγκεφάλου. (Leo, *ibid.* c. 5. p. 113.) Cf. Gal. *De Meth. Med.* xiii. 21. tom. x. p. 931.; id. *Defin. Med.* c. 244, 45. tom. xix. p. 415.; id. *De Sympt. Diff.* c. 3., *De Sympt. Caus.* i. 8. tom. vii. p. 59, 144.; id. *De Loc. Aff.* iii. 14: iv. 3. tom. viii. p. 208, 231.; id. *Comm. in Hipp.* "Aph." ii. 42, 45. tom. xvii. p. ii. p. 541, 548.; id. *Comm. in Hipp.* "Epid. II." iii. 9. tom. xvii. p. i. p. 332.; id. *Introd.* c. 13. tom. xiv. p. 737.; id. *De Cur. Rat. per Ven. Sect.* c. 5. tom. xi. p. 265.; Aret. *De Sign. Diut. Morb.* i. 7. p. 84.; Paul. Aegin. iii. 18. p. 31.; Cels. iii. 27. § 1. p. 164.; Aët. vi. 27. p. 108.

185. 12. παραπληγία] Διαφέρει δὲ ἀποπληξία παραπληξίας [vel -γίας,] ὥς ὅλον μέρους· οἱ μὲν γὰρ ἀποπληκτικοὶ πάντως εἰσὶ καὶ παραπληκτικοί, οἱ δὲ παραπληκτικοὶ οὐ πάντως καὶ ἀποπληκτικοί. διαφέρει καὶ ὅτι οἱ μὲν ὑγιαίνοντες τὴν διάνοιαν παραπληκτικοὶ παρειμένοι εἰσὶ τοῦ σώματος μέρος ἢ μέρη, οἱ δὲ ἀποπληκτικοὶ καὶ ταῦτα καὶ τὴν διάνοιαν καὶ τὸ ὅλον. παραπληκτικοὶ λέγονται οἷς μόνα τὰ δεξιὰ ἢ τὰ ἀριστερὰ αἱ παρέρσεις γίνονται. (Gal. *Defin. Med.* c. 245. tom. xix. p. 415.) Cf. id. *Comm. in Hipp.* "Praedict. I." ii. 84: iii. 162. tom. xvi. p. 672, 826.; id. *Comm. in Hipp.* "Epid. I." ii. 59: "Epid. II." iii. 9. tom. xvii. p. i. p. 158, 332.; id. *Comm. in Hipp.* "De Acut. Morb. Victu," iv. 24. tom. xv. p. 783.; id. *De Loc. Aff.* iv. 3. tom. viii. p. 230 sq.; Aret. *De Sign. Diut. Morb.* i. 7. p. 84. De vocis forma vide Lobeck ad Phryn. *Ecl.* p. 530.

185. 15. μηνίγγων] De voce μῆνιγξ haec tradit Gal. (*De Anat. Adm.* ix. 2. tom. ii. p. 716.) de *Pia Matre* loquens, τοῦτον τὸν ὑμένα λεπτήν ὀνομάζουσι μῆνιγγα κατὰ δὴ τι παλαιὸν ἔθος, οὐκ οἶδ' ὅπως νῦν μόνοις τοῖς περὶ τὸν ἐγκέφαλον ὑμέσι φυλαχθείσης τῆς προσηγορίας· ὠνόμαζον γὰρ οὐ τούτους μόνους τοὺς ὑμένας, ἀλλὰ καὶ πάντας οἱ παλαιοὶ μῆνιγγας.

186. 3. τῆς Διαγνωστικῆς τοῦ Γαληνοῦ] i. e. ejus librorum *De Locis Affectis*, qui ita vocantur etiam a Leone, (*Consp. Medic.* ii. 2, 5. p. 111, 113., et alibi,) Anon. ap. Dietz, (*Schol. in Hipp. et Gal.* tom. ii. p. 349. n., 458. n.) et Pallad. (*Comm. in Hipp. "VI Epid."* v. 1. et fort. vii. 1. tom. ii. p. 129, 186.) A Fabricio (*Bibl. Gr.* vol. iii. p. 543. ed. vet.) vocantur Διαγνωστικὴ Μέθοδος τῶν Πεπονθότων Τόπων, et ab Auct. Anon. *Arab. Philos. Bibl.* ap. Casiri, *Bibl. Arabico-Hisp. Escur.* tom. i. p. 256. inter Gal. opera recensentur

تعرف العلل الباطنة نقل حنين ست مقالات

i. e. "*De Diagnostica Morborum Internorum*" libri sex, quos [Arabice] vertit Honain. Cf. Al. Sprenger, *De Orig. Medic. Arab. sub Khalif.* (8vo. Lugd. Bat. 1840.) p. 18. Initio denique primi libri (tom. viii. p. 1.) ait ipse Gal., ὅπόσον μὲν οὖν τι τὸ πρὸς τὰς ἰάσεις ἐστὶ χρήσιμον ἐκ τῆς τοιαύτης γνώσεως, ἐν τῇ τῆς Θεραπευτικῆς Μεθόδου πραγματεία δηλοῦται· νυνὶ δὲ μόνον, ὅπως ἂν τις διαγινώσκει τὰ πάσχοντα μόρια, πρόκειται σκοπεῖσθαι. Vide igitur tom. viii. p. 136 sq.

188. 8. DE SPINA, i. e. de spinae vertebrae, ossibusque cum ea articulatis, necnon de medulla spinali; cujus usum apud antiquos docuerunt Anon. *Isag. Anat.* c. 51.; Arist. *Hist. An.* iii. 7. § 1 sq.; id. *De Part. An.* ii. 6. § 3: 7. § 2: 9. § 4 sq.; Averr. *Coll.* i. 7.; Avic. *Can.* i. 1. § 5. tom. i. p. 41, 67., et alibi; Cels. *De Med.* viii. 1. p. 455 sq.; Gal. *De U. P.* xii, xiii. tom. iv. p. 1 sq.; id. *De Oss.* c. 7 sq. tom. ii. 755 sq.; id. *De Hipp. et Plat. Decr.* vii. 8. tom. v. p. 645., et alibi; Haly Abbas, *Theor.* ii. 4. p. 22.; S. Isid. *Hisp. Orig.* xi. 1. § 91 sq.; Melet. *De Nat. Hom.* c. 14.; Orib. *Anat.* p. 26, 146.; Poll. *Onom.* ii. 4. § 130 sq., 177 sq.; Ruf. Eph. *De Appell. Part.* p. 32, 52.; Theod. *De Prov.* iii. tom. iv. p. 522 sq.

188. 16. ὅπως μὴ ἐξίσταται] Vide sup. ad p. 149. l. 5.

189. 1. ὁ μῦς κ. τ. λ.] Cf. Gal. *Defin. Med.* c. 80. tom. xix. p. 367., Μῦες εἰςὶ σώματα νευρώδη, ἀναμεμιγμένης αὐτοῖς καὶ σαρκὸς, πρὸς κίνησιν τῶν σώματος μερῶν γεγονότες.

189. 8. ὁ γὰρ νωτιαῖος κ. τ. λ.] Cf. sup. p. 141.

190. 12. διὰ ῥωμαλεωτάτου συνδέσμου] sc. ligam. *Odontoides*.

190. 13. διὰ ταύτης οὖν κ. τ. λ.] Sic Gal. *De Oss.* c. 8. tom. ii. 756.; id. *De U. P.* xii. 5 sq. tom. iv. p. 15 sq.; id. *Comm. in Hipp. "Epid. II."* ii. 29. tom. xvii. p. 1. p. 374.; id. *De Anat. Adm.* iv. 8. tom. ii. p. 460 sq.; Orib. *Anat.* p. 148. Non ita nostri anatomici, de qua re vide ab una parte Vesal. *De Hum. Corp. Fabr.* i. 15.; ab altera Eustach. *De Motu Cap.* in *Opusc. Anat.* p. 227 sq.

191. 6. πυρρυνειδής] Fort. πυρρην., sic enim Gal. *l. c.*; id. *De Oss.* c. 8. tom. ii. p. 756.; Ruf. Eph. p. 37.; Orib. *Anat.* p. 148. Fa-

tendum est tamen ipsum Theoph. forma πυρίνα pro πυρήν sup. p. 62. l. 11. usum fuisse, et formam πυρινοειδής occurrere ap. Pallad. *Comm. in Hipp. "Epid. VI."* vii. 8. tom. ii. p. 192. l. 12.

191. 6. ὁδοῦς] Ὀδόντα καλοῦσιν οἱ παλαιοὶ τὴν ὀδοντοειδῆ ἀπόφυσιν τοῦ δευτέρου σπονδύλου, τὴν διηρθρωμένην τῷ κρανίῳ. Γέγονε δὲ ὑπὸ τῆς φύσεως ἵνα τὴν κεφαλὴν ἀπάγῃ πρόσω τε καὶ ὀπίσω· ἡ γὰρ τοῦ πρώτου σπονδύλου διάρθρωσις πρὸς τὸ κράνιον περιφέρει τὴν κεφαλὴν εἰς τὰ δεξιὰ καὶ ἀριστερά. (Gal. *Comm. in Hipp. "Epid. II."* ii. 29. tom. xvii. p. i. p. 374.) Cf. Pallad. *Comm. in Hipp. "Epid. VI."* vii. 8. p. 192.

191. 7. καὶ Ἱπποκρ. κ. τ. λ.] Vide librum secundum *Epidemiorum*, seu *De Morbis Vulgaribus*, quem plerique pro spurio habent; nam e septem *De Morb. Vulg.* libris soli primus atque tertius germani Galeno videbantur, (*De Diffic. Resp.* ii. 8 : iii. 1. tom. vii. p. 854, 890.) Laudatur hic ipse liber ab Erot., (*Gloss. Hippocr.* in v. σπληνὸς κατ' ἔξιν, p. 322.) Cael. Aurel., (*De Morb. Acut.* iii. 17. p. 240.) et Gal., (*Gloss. Hippocr.* in vv. κατάστημα, στομάργου, tom. xix. p. 109, 141.; *De Hipp. et Plat. Decr.* vi. 8. tom. v. p. 574.; *Comm. in Hipp. "De Alim."* iii. 21. tom. xv. p. 347.; *De Loc. Aff.* iv. 6. tom. viii. p. 238.; *De Septim. Partu*, tom. v. p. 347. ed. Chart.) cui ex Hipp. adversariis a Thessalo, qui et sua addidit, collectus videbatur. (Cf. *Comm. in Hipp. "Epid. II."* ii. 1 : *"Epid. VI."* i. Prooem. tom. xvii. p. i. p. 314, 796.; Pallad. *Comm. in Hipp. "Epid. VI."* tom. ii. p. 3.) Hanc sententiam inter recentiores plerique amplexi sunt. Vide Gruner, *Cens. Libr. Hipp.*; Ackerm. *Hist. Liter. Hipp.*; Littre, *Hipp. Opera*, tome i. Introd. p. 324, 364.; Petersen, *Hipp. Scripta ad Temp. Rat. Dispos.*

191. 7. οὕτως αὐτὴν ὠνόμασεν] Ἱπποκρ. δὲ καὶ ὅλον τὸν δεύτερον σπόνδυλον ὀδόντα προσηγόρευσεν ἀπ' αὐτῆς (sc. τῆς ὀδοντοειδοῦς ἀποφ.). Sic Gal. *De Oss.* c. 8. tom. ii. p. 757.; cf. Orib. *Anat.* p. 148.: minus recte Ruf. Eph. (p. 37.) αἶτ, τὸν δὲ πρῶτον τοῦ τραχήλου σφόνδυλον Ἱπποκράτης ὀδόντα δοκεῖ μοι καλεῖν, et sic quoque Poll. *Onom.* ii. 4. § 131.

191. 12. βίβλω] Lege [βιβλίῳ], ut sup. p. 20. l. 1 : 21. 1.

191. 12. Περὶ τῆς τῶν τεθνεώτων Ἀνατομῆς] E libris Gal. perditis, cujus ipse meminit *De Ord. Libr. Suor.* tom. xix. p. 55.; itemque Auct. Anon. *Arab. Philos. Bibl.* ap. Casiri, *Bibl. Arabico-Hisp. Escur.* tom. i. p. 256., ubi inter Gal. opera recensetur

كتاب تشریح الحيوان المیت نقل حبیش مقالة

i. e. "*De Animalis Mortui Dissectione*" liber unus, quem vertit Hobaish. Cf. Al. Sprenger, *De Orig. Medic. Arab. sub Khalif.* p. 19.

192. 4. Εἰσὶ δὲ κ. τ. λ.] Cf. Pallad. *Comm. in Hipp. "Epid. VI."* iii. 12. tom. ii. p. 86.

192. 15. περιέχονσαι] Legendum videtur -χοντες, et sic Crass.

193. 3. σύνδεσμον] An *Ligam. Subflava*?

193. 11. ἀπάκια] Occurrit vox eodem sensu ap. Hypatum (sive Sanguinaticium,) *De Corp. Part.* (ap. Steph. Le Moyne, *Var. Sacra*, tom. i. p. 515., et in fine Anon. *Intr. Anat.*, ed. Bernard;) neque unquam (quoad sciam,) alibi. Vide Du Cange, *Gloss. Med. Graec.*

193. 11. Κατωτέρω κ. τ. λ.] Cf. inf. p. 196. l. 10 sq.

193. 12. τὸ ἱερὸν ὀστοῦν] Hoc nomen non semper idem apud antiquos videtur significare; interdum enim *Os Sacrum* proprie dictum designat, (Melet. *De Nat. Hom.* c. 25. p. 111.; Gal. *De Oss.* c. 11, 12. tom. ii. p. 762.; Orib. *Anat.* p. 150.;) interdum etiam *Os Coccygis* comprehendit, (Gal. *De U. P.* xii. 12: xiv. 13. tom. iv. p. 50, 198., *Isag.* c. 10, 12. tom. xiv. p. 707, 722., *De Oss.* c. 7. p. 755.; Ruf. Eph. p. 32, 52, 69.) Vocatur etiam πλατὺ ὀστοῦν, (inf. p. 206. l. 5.; Gal. *De U. P.* xii. 12: xiii. 7: xiv. 13. tom. iv. p. 50, 109, 198., *De Oss.* c. 7, 12., *Comm. in Hipp. "De Fract."* iii. 26. tom. xviii. p. ii. p. 573., *De Anat. Adm.* vi. 14. tom. ii. p. 585.; Theod. *De Prov.* iii. tom. iv. p. 522.;) ὑποσπόνδυλον, (Anon. *Isag. Anat.* c. 35.; Ruf. Eph. p. 32, 52.;) τρητὸς κόκκυξ, (Poll. *Onom.* ii. 4. § 183.) Neque quot partes *Os Sacrum* habeat consentiunt veteres; neque ipse Gal. semper sibi constat, ei nunc tres (*De Oss.* c. 11.,) nunc quatuor (*De U. P.* xii. 12.) tribuens. De qua controversia alium locum ex Abdollatiphi *Hist. Aegypti Comp.* ii. 3. p. 276. exscribam:

واما العجز مع العجب ذكر جالينوس انه
مولف من ستة اعظم ووجدته انا عظاما واحدا
واعتبرته بكل وجه من الاعتبار فوجدته عظاما
واحدا ثم اني اعتبرته في جثة اخري
فوجدته ستة اعظم كما قال جالينوس
وكذلك وجدته في سائر الجثث علي ما
قال الا في جثتين فقط فاني وجدته فيها
عظاما واحدا وهو في الجميع موثق بالمفاصل
ولست واثقا بذلك كما انا واثق باتحاد
عظم الفك الاسفل

i. e. Quod attinet ad Os Sacrum cum Osse Coccygis, ^p dixit Galenus illud constare ex ossibus sex; verum ego inveni illud os esse unum; et quum, adhibita omni diligentia, illud examinasset, inveni illud os esse non nisi unum. Quum autem illud examinasset in cadavere alio, inveni idem sex habere ossa uti statuit Galenus; et prout ille dixit, ita se rem habere inveni in reliquis cadaveribus, duobus exceptis, in quibus inveni illud unum esse os, idque in totum articulis solidatum. De hoc autem non sum certus sicut ego certus de unitate ossis Maxillae Inferioris.

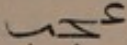
Nomen Sacrum ob magnitudinem datum videtur; sic enim expresse docent Ruf. Eph., (p. 69.,) et Plut. (*An Terrestr. an Aquat. Anim. sint Callid.* p. 981. D.,) et majora *ἱερὰ* vocata fuisse nemo nescit. (Vide Aret. *De Sign. Diut. Morb.* i. 4. p. 73.; Athen. *Deipn.* vii. 17. p. 282 sq., praesert. p. 284. C.; Schol. MS. in Greg. Naz. in Bastii Excerptis, ap. Suid. ed. Gaisf. p. 1735. n.; Cael. Aurel. *De Morb. Chron.* i. 4. p. 291.; Melet. c. 25. p. 111.; et cf. inf. ad p. 239. l. 4. de *Morbo Sacro.*) Quam vocis originem confirmat nomen *πλατὺν*, procul dubio propter magnitudinem impositum. Alia etyma affert Melet. l. c., ἡ ὅτι κύριον, παθὼν γὰρ ἀναιρέϊ· ἡ ὅτι ἱερούργουν αὐτὸ τοῖς δαίμοσι κατὰ τὸ ἀρχαῖον οἱ Ἕλληνες: quorum hoc Menandri testimonio confirmatur,

..... οἱ δὲ τὴν ὀσφὺν ἄκραν

θύσαντες. (*Etymol. Magn.* in v.; Menand. ed. Meineke, p. 50., ubi vide Not.)

“ Alii sic dictum voluerunt quod in eo aliquid sacri arcanique insit, quoniam partus tempore divinitus aperiatur, eductoque foetu soli-
“ descet miro quodam naturae opificio.” (Gorr. *Defin. Med.*) *Ἱερὸν ὀστοῦν*, ait Anon. ap. Cramer, *Anecd. Gr. Oxon.* tom. ii. p. 450., κυρίως τὰ κατ’ ὀσφὺν τῶν ἱερείων ὀστέα· ταῦτα τέσσαρα ἐπετίθεσαν ταῖς θυσίαις. οἱ δὲ ὅτι φησὶν ἡ ὀσφὺς πρώτη φύεται καὶ τῶν ζώων, ὅθεν τὰ ἐκατέρωθεν τῆς τρώπιος ἀμφιμήτρια [fort. ἀμφιμήτρια,] λέγουσιν ἀπὸ τῆς μήτρας. τινὲς δὲ τὸ μέγα ὀστοῦν: cf. S. Isid. *Hisp. Orig.* xi. 1. § 96. Quod nuper vidi prolatum etymon, sc. ab Hebraeorum *יָרַח*, *conceptio*, paucis, credo, praeter auctorem placebit; quem nominatim laudare supersedeo.

194. 5. *ράχις*] Habet E. *ράχη*, quam formam si saepius invenissem, ubique pro antiqua *ράχις* reposuissem, quum eam agnoscant Meursius (*Gloss. Graeco-Barb.*) et Du Cange. (*Gloss. Med. et Inf. Graec.*)

^p Quid de osse Mohammedani commenti sint vide ap. Pococke Not. ad *Port. Mos.* p. 120, 255.

Occurrit quoque ap. Anon. *De Cibis*, c. 23., (ap. Erm. *Anecd. Med. Gr.* p. 271.,) et ap. Cramer, *Anecd. Gr. Oxon.* tom. ii. p. 396. l. 6.

194. 17. κλάσις] sc. *flexura*, ut ap. Arist. *Probl.* v. 19. § 2., τοῖς μὲν γόνασιν ἢ εἰς τὸ πρόσθεν κλάσις, τοῖς δὲ μηροῖς ἢ εἰς τοῦπισθεν: unde κλάσεις ἐμμελέσται φωνῆς, *inflexiones, modulationes*, ap. Phil. Jud. *De Merc. Meretr.* tom. ii. p. 266. l. 23. Saepius in metaph., κλάω et *frango* pro *mollire, enervare*, usurpantur. Quintil. *Inst. Orat.* i. 6. sub fin., *comam frangere*, habet. Vide H. Steph. *Thes. Gr.* in vv. κλάσις, κλάω; Facciol. *Lex. Lat.* in v. *frango*.

195. 7. [διαφυλάττηται] Vide sup. ad p. 149. l. 5.

195. 9. τὸ βαστάζον κ. τ. λ.] Cf. sup. p. 13. l. 9: 33. 4: 49. 14.

195. 11. τῶν ὀστέων τὸ κατωτάτω] sc. *Os Sacrum*, cf. p. 193. l. 12.: 196. 10.

196. 10. Τὸ δὲ ἱερὸν ὀστοῦν κ. τ. λ.] Cf. sup. p. 193. l. 12 sq.

196. 14. ὤμοπλάτας] *scoptula operta* vocat Crass., quod e Celsi loco, (viii. 1. p. 456, 57.,) ubi nunc *scutula operta* legitur, (vide Targ. ad loc.,) videtur sumpsisse.

197. 4. αὐχὴν τῆς ὤμοπλάτης] sc. *Cervix Scapulae*.

197. 5. κοιλία] sc. *Sinus Glenoides*.

197. 11. τὸ τῆς ψυχῆς ταμείον, τὴν καρδίαν] Cf. sup. p. 184. l. 15 sq.

197. 13. ῥάχιν] sc. *Spinam Scapulae*.

199. 6. αὐτῷ] Lege [αὐτὸ] cum Gal., et vide ad p. 149. l. 5.

199. 9. ἐπωμίδας] Fort. *Acromia*, neque enim de hujus vocis significatione plane constat. Ait Gal., (*Comm. in Hipp. "De Artic."* i. 4. tom. xviii. p. i. p. 313.,) ἐπωμῖς δὲ τὸ ἐπάνω τοῦ ὤμου μέρος ἐπτεινόμενον ὡς ἐπὶ τὸν τράχηλον: Poll., (*Onom.* ii. 4. §. 133.,) κλειδῶν δὲ τὸ μὲν πρὸς ὤμοπλάτας, ἐπωμῖς τὸ δὲ πρὸς τράχηλον, παρασφαγίς: Ruf. Eph. (*De Appell.* p. 28.,) τὰ δὲ ἀπὸ τῶν τενόντων ἐπὶ τοὺς ὤμους καθήκοντα, ἐπωμίδες. Cf. id. p. 50.

199. 11, 12. ἐπειδὰν—προσπέσῃ] Vide sup. ad p. 149. l. 5.

201. 1. διὰ μυῶν] Praecipue a musc. *Supra Spinato* et *Infra Spinato*.

201. 7. Διὰ τί δὲ κ. τ. λ.] Cf. sup. p. 38. l. 7 sq.

201. 9. γλυμή] Lege [γλήνη], et vide Var. Lect.

201. 10. ξύμπασα] Fort. *σύμπασα* cum Gal., ut semper alibi.

202. 2. συνδέσμοις] Praecipue a ligam. *Capsulari*.

202. 3. ὑπὸ μυῶν] De quibus vide Gal. *De Diss. Musc.* tom. xviii. p. ii. p. 966 sq. (c. 19. ed. Dietz.)

202. 7. πίθηκοι, ἄρκτους] Inf. p. 213. l. 13. *capram gravidam* dissecare hortatur. De simiis, ursis, et similibus dissecandis cf. Ruf. Eph. p. 33, 34.; Gal. *De Anat. Adm.* iii. 5., *De Ven. et Art. Diss.* c. 1. tom. ii. p. 384, 781.; id. *De Musc. Diss.* tom. xviii. p. ii. p. 930.

(c. 1. p. 4. ed. Dietz.), et alibi: in bello autem Germanico ait Gal. (*De Comp. Medic. sec. Gen.* iii. 2. tom. xiii. p. 604.) medicos ἐξουσίαν ἀνατομῆς σωμαίων βαρβαρικῶν habuisse.

202. 13 — 203. 4. Ἀποπερατώσασα — ἰσχία] Cf. Gal. *De U. P.* xiv. 13. tom. iv. p. 198.

202. 13—15. Ἀποπερ.—ὀστοῦν] ὑποβέβληται μὲν ἐπὶ τῷ πέρατι τῆς ῥάχεως τὸ πλατύ τε καὶ ἱερὸν ὀστοῦν ὀνομαζόμενον, Gal.

202. 15. τῶν πλαγίων] ἐκ τῶν πλαγίων Gal.

202. 16. αὐτοῦ συνέφυσε] αὐτῷ συμφύεται Gal.

202. 16. δύο ὀσῆ] sc. Ossa *Innominata*, de quibus et eorum partibus vide Gal. *De Oss.* c. 20. tom. ii. p. 772.

202. 16. ὀσῆ] om. Gal.

202. 17. πολυπλάσια τῷ δέ] πολλαπλάσια καὶ τῷ Gal.

202. 17. πολυπλάσια] Vox rara, pro qua sup. p. 62. l. 6. usitatior *πολλαπλάσιος* Noster habet.

203. 1. ἀνατείνασα] —νόμενα Gal. 2. (ταῦτα—ὀσῆ) om. Gal.

203. 2, 4. λαγόνος ὀσῆ,—ἰσχία] Cf. Gal. *De Oss.* l. c.

203. 3. προτείνουσα] προϊόντα Gal. 3, 4. ἄπερ—ἰσχία] om. Gal.

203. 10. Ἰσχύ κ. τ. λ.] Eundem locum laudat Gal. *Comm. in Hipp. "De Fract."* ii. 70. tom. xviii. p. ii. p. 519.

204. 5. νεῦρον] i. e. non *nervum*, sed *ligamentum*; νεῦρόν ἐστι σῶμα λευκὸν καὶ ναστόν. νεύρων τρεῖς εἰσιν αἱ διαφοραί· τὰ μὲν ἐξ ἐγκεφάλου καὶ νωτιαίου ἐκπεφυκῶτα, νεῦρα ταῦτα κυρίως προσαγορεύεται· τὰ δὲ ἐκ μυῶν, τένοντες· τὰ δὲ ἐξ ὀσῶν, σύνδεσμοι. (Gal. *Defin. Med.* c. 76. tom. xix. p. 366.) Cf. id. *Comm. in Hipp. "De Alim."* iii. 1. tom. xv. p. 257.; id. *De Oss.* Prooem. tom. ii. p. 739.; id. *De Hipp. et Plat. Decr.* i. 9. tom. v. p. 205.; id. *De Comp. Med. sec. Gen.* iii. 2. tom. xiii. p. 575.; id. *De U. P.* i. 17. tom. iii. p. 47.; id. *Introd.* c. 11. tom. xiv. p. 710. Sic *nervus* ap. Latin. usurpatur; vide Cels. vii. 18: viii. 1. p. 413, 456.

204. 10. καὶ μονωτάτους] Nota loquendi formulam certe rarissimam, et a locis sup. ad p. 57. l. 9. laudatis paullo diversam.

204. 16. εἰς τέσσαρας τόπους] Cf. Hipp. *De Artic.* tom. iii. p. 213., ibique Gal. *Comm.* iii. 68, 90, 98, 105. tom. xviii. p. i. p. 582 sq., 610 sq., 626 sq., 649 sq.

205. 6. ὀρθοπεριπατητικὸν] Vox rara, quae occurrit ap. Athan. *De Defin.* c. 3. tom. ii. p. 246. ed. Bened.; Ammon. *In V Voces Porph.* p. 30, 31 B. ed. Ald.: eodem sensu ἀνορθοπεριπατητικὸς ap. Athan. *ibid.* c. 1. p. 243 A. Vide Bast. in Ind. Scap. *Lex.* ed. Oxon.

205. 8. μύας μείζους τε κ. τ. λ.] De quibus vide Gal. *De Diss. Musc.* tom. xviii. p. ii. p. 1000 sq. (c. 33 sq. ed. Dietz.)

205. 9. ἀπονευρώσεις] καλοῦσι δ' αὐτοὺς [sc. τοὺς τένοντας,] ἀπονευ-

ρώσεις μυῶν οἱ νεώτεροι, ὅτι, οἶμαι, τοὺς μὺς εἰς αὐτοὺς ὀρώσι τελευτῶντας. (Gal. *De Motu Musc.* i. 1. tom. iv. p. 368.) Cf. id. *Comm. in Hipp.* "VI. *Epid.*" i. 2. tom. xvii. p. i. p. 804.

205. 12. κατὰ τὰ ὀπισθεν] sc. musc. *Gastrocnemium* et *Soleum*.

205. 13. γαστροκνημίας] Cf. Arist. *Hist. An.* i. 15. § 5: ii. 1. § 29.; Gal. *Introd.* c. 10. tom. xiv. p. 708.; Ruf. Eph. p. 33, 52.; Poll. *Onom.* ii. 4. § 190. Vide Lobeck ad Phryn. *Ecl.* p. 330.

206. 1—3. Καὶ ἀνωτέρω—κατεσκ.] Non omnino sanus mihi hic locus videtur, quamquam mederi non possim.

206. 10. καθήσεως] Fort. καθίσεως legendum; de η et ι confusis vide ad p. 182. l. 2. Occurrit tamen καθήσεις in libris quibusdam Jerem. xlix. 30. Vide H. Steph. *Thes. Gr.* in v. κάθιςις.

206. 11. μύας πολλοὺς ἀδρούς] sc. musc. *Gluteos*, de quibus vide Gal. *De Diss. Musc.* tom. xviii. p. ii. p. 1004. (c. 33. p. 81 sq. ed. Dietz.)

206. 13. τὰς πυγὰς] πυγαὶ δὲ τὰ μετὰ τὴν ὀσφὺν σαρκώδη, καὶ ἐφέδρανα, ἐφ' ὧν καθίζομεν· ἄλλοι δὲ γλουτοὺς καλοῦσι. (Ruf. Eph. p. 32.) Cf. id. p. 52.

207. DE GENITALIBUS, i. e. maris et foeminae, necnon de foetu, ejusque generatione; de quibus apud antiquos docuerunt, Aët. iv. 4. § 1 sq.; Alsahar. *Theor.* iv. 23 sq. p. 6 B.; Anon. (fort. Mich. Psell.) ap. Cramer, *Anecd. Gr. Par.* tom. i. p. 340 sq.; Anon. *Isag. Anat.* c. 22 sq.; Arist. *De Gener. An.*; id. *Hist. An.* iii. 1: vii, x, et alibi; Avic. *Can.* i. 1. § 5: iii. 20, 21. tom. i. p. 61, 886 sq.; Cels. iv. 1: vii. 18. p. 171 sq., 413 sq.; Gal. *De Uteri Diss.* tom. ii. p. 887 sq.; id. *De U. P.* xiv, xv., *De Sem.*, *De Foet. Form.* tom. iv. p. 142 sq., 512 sq., 652 sq.; id. *De Septim. Partu*, tom. v. p. 347. (ed. Chart.) et alibi; Haly Abbas, *Theor.* iii. 33 sq. p. 40 B. sq.; Hipp. *De Genit.*, et *De Nat. Pueri*; id. *De Septim. Partu*, et *De Octim. Partu*; id. *De Superfoet.* tom. i. p. 371 sq., 444 sq., 460 sq.; S. Isid. *Hisp. Orig.* xi. 1. § 101 sq., 134 sq.; Lact. *De Opif. Dei*, c. 12.; Macrobi. *Comm. in Cic.* "Somn. Scip." i. 6.; Melet. *De Nat. Hom.* c. 24 sq.; Mosch. *De Mul. Pass.* c. 2 sq.; Nemes. *De Nat. Hom.* c. 25.; Oct. Hor. *Rer. Med.* iv. p. 102 sq., 109 sq.; Orib. *Anat.* p. 124 sq.; Paul. Aegin. vi. 61.; Plin. *Hist. N.* vii. 3 sq., et alibi; Plut. *De Phys. Philos. Decr.* v. 3 sq.; Poll. *Onom.* ii. 4. § 171 sq.; Razes, *Almans.* i. 24 sq. p. 20.; Ruf. Eph. *De Appell. Part.* p. 31 sq., 40 sq., 51 sq., 63 sq.; Soran. *De Arte Obstetr.* c. 4, 5.

207. 3. ἡβης ὅστᾱ] . . . ἡβης καλέουσιν ὅστᾱ· κατὰ γὰρ τὸν τῆς ἡβης χρόνον ἐκείσε φύονται αἱ τρίχες. (Melet. c. 23. p. 109.)

207. 6. φρουρούσαν τῇ τε κύστει κ. τ. λ.] Nota verbum φρουρεῖν cum dat. conjunctum, alibi semper accus. regens.

207. 7. Ὑπέρκειται μὲν οὖν] Dele οὖν.

207. 9. ἡ δὲ μήτρα] καὶ πρῶτον μὲν, πότερον ὑστέραν ἢ μήτραν κλητέον ἐστὶ τὸ μόριον ἐκεῖνο ὃ πρὸς τὴν κύησιν ἔδωκε φύσιν ταῖς γυναιξίν, οὐδὲν διαφέρει. (Gal. *Comm. in Hipp. "De Alim."* iii. 17. tom. xv. p. 326.; cf. id. *Comm. in Hipp. "De Hum."* i. 19. tom. xvi. p. 177.) Ἰπποκράτης δὲ καὶ δελφὺν καὶ γονὴν καλεῖ. (Ruf. Eph. p. 40.) Cf. Poll. *Onom.* ii. 4. § 222.; Melet. *De Nat. Hom.* p. 8.

207. 16—208. 2. καὶ προσέτι—τὴν τοῦ] Locus corruptus, (vide Gal. in Var. Lect.,) ita fort. corrigendus: καὶ πρὸς ἔτι τὴν τοῦ κυήματος αὔξησιν, ἐπὶ πλείστον ἀλύπως διαστέλλεσθαι πεφυκίας τῆς ὑστέρας· εἷς [τε] τὴν τοῦ κ. τ. λ.

208. 5. ὑστέρας αὐχὴν] sc. *Os Uteri*, cf. inf. p. 211. l. 2.; vide Casp. Hofm. *Comm. in Gal. "De U. P."* § 964. Alibi *Vaginam* videtur designare, e. g. Gal. *De U. P.* xiv. 11. tom. iv. p. 188.; vide Haller, *Physiol.* xxviii. 2. § 6, 15. tom. vii. p. ii. p. 52. n., 72. Aliud quid ὁ τράχηλος τῆς μήτρας ap. Theoph. *Comm. in Hipp. "Aph."* v. 60. p. 477. l. 30., quamquam nonnunquam idem voces significant; vide Ruf. Eph. p. 40., Poll. *Onom.* ii. 4. § 222.

208. 9. τὰς κοιλίας τῶν ὑστερῶν] "Ita loquebantur [veteres], quod "persuasum haberent uterum humanum distingui utrinque quasi in "loculos . . . . aut sinus, eo modo quo canum, suum, ovium, vac- "carum, aliorumque multiparorum." (Casp. Hofm. *Comm. in Gal. "De U. P."* § 962.)

209. 3. Τὸ δὲ κύτος τῶν ὑστερῶν] sc. *Fundus Uteri*.

209. 4. εἰς κόλπους δύο] Sic Arist. *Hist. An.* iii. 1. § 20.; id. *De Gener. An.* i. 3. § 5.; Anon. *Isag. Anat.* c. 29.; Plin. *Hist. N.* xi. 84.; Philot. et Praxag. ap. Gal. *De Diss. Ut.* c. 3. tom. ii. p. 890.; Melet. c. 26. p. 115.; Raz. *Almans.* i. 26. Vide Haller, *Physiol.* xxviii. 2. § 5. tom. vii. p. ii. p. 51. Monendum est γυναικεῖον κόλπον *vaginam* significare; vide Ruf. Eph. p. 41., Poll. *Onom.* ii. 4. § 222., Soran. *De Arte Obstetr.* c. 5. p. 12, 14.

209. 5. Ἐμβρυα κ. τ. λ.] Cf. Hipp. *Praedict.* ii. 34., *De Superfoet.* tom. i. p. 221, 476.; id. *De Morb. Vulg.* ii. 6., *Aph.* v. 38. tom. iii. p. 465, 744.

مَا كَانَ مِنَ الْإِطْفَالِ زَكَرًا فَاحْرِي أَنْ
يَكُونَ تَوَلَدَهُ فِي الْجَانِبِ الْإِيْمَنِ وَمَا كَانَ
أَنْثَى فِي الْجَانِبِ الْإِيْسَرِيِّ (Honain, *Aph.* v. 47. p. 48.)

"Ὅτι διὰ τὴν κρᾶσιν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς οὖσαν θερμότεραν ἄρρεν γίγνεται τὸ ἔμβρυον ἐν τοῖσι Περὶ Σπέρματος [ii. 5. tom. iv. p. 633 sq.] ὑπομνήμασιν ἐπιδέδεικται. Θερμότερα δὲ ἡ κρᾶσις γίγνεται τοῖς ἐμβρύοις οὐχ ἥκιστα καὶ διὰ τὸ

χωρίον, ὅπερ ἐστὶ τὸ δεξιὸν τῆς ὑστέρας μόριον, αὐτίκα δὲ τοῦτο θερμότερόν ἐστι τῇ γειτνιάσει τοῦ ἥπατος. Εἴη δ' ἂν τι πρὸς τὴν θερμότητα τοῦ κυομένου συντελοῦν καὶ τὸ τῆς θηλείας σπέρμα προερχόμενον μὲν ἐκ τῶν οἰκείων ὄρχεων δι' ἐκατέρας τῆς κεραίας, τὸ μὲν εἰς τὸν δεξιὸν κόλπον τῆς μήτρας, τὸ δὲ εἰς τὸν ἀριστερόν, ἀνόμοιον ὑπάρχον, ὥς καὶ τοῦτ' ἐπεδείξαμεν. Εἴπερ οὖν ὀρρωδέστερόν ἐστι καὶ ψυχρότερον τὸ κατὰ τὸν ἀριστερόν ὄρχιν σπέρμα, καὶ κατὰ τοῦτ' ἂν εἰκότως ἐν τοῖς ἀριστεροῖς μέρεσι τῆς μήτρας τὸ συνιστάμενον εὐθύς ἐξ ἀρχῆς κύημα γίγνοιτο ψυχρότερον. Εἴρηται δὲ περὶ τῶν τοιούτων ἀπάντων αὐτάρκως κὰν τῷ πέμπτῳ τῶν Ἱπποκράτους Ἀνατομικῶν.⁹ (Gal. *Comm. in Hipp. "Aph."* v. 48. tom. xvii. p. ii. p. 840.)

Ἡ μήτρα δύο κόλπους ἔχει, δεξιὸν καὶ ἀριστερόν, διαφραττομένους ὑμένι τινί· ἐν τούτοις οὖν γίνεται ἡ διάπλασις τῶν ἐμβρύων, ἀλλὰ τῶν μὲν ἀρρένων ἐν τοῖς δεξιοῖς, τῶν δὲ θηλέων ἐν τοῖς ἀριστεροῖς. Καὶ ἡ αἰτία, ὅτι τὰ ἄρρενα θερμότερά εἰσι, καὶ διὰ τοῦτο ἐν τοῖς δεξιοῖς, ὥς ἐν θερμότεροις, δημιουργοῦνται· τὰ δὲ θήλεα ψυχρά, καὶ διὰ τοῦτο ἐν τοῖς ἀριστεροῖς, ὥς ἐν ψυχρότεροις, δημιουργοῦνται. Θερμότεροι μὲν οὖν εἰσιν οἱ δεξιοὶ κόλποι τῆς μήτρας τῶν ἀριστερῶν τῇ πυριάσει τοῦ ἥπατος· ἀλλὰ καὶ ὁ δεξιὸς ὄρχις καὶ κόλπος δέχονται τὸ καθαρὸν αἷμα, καὶ διὰ τοῦτο θερμότεροι, ὁ δὲ ἀριστερὸς ὄρχις καὶ κόλπος ὀρρωδέστερον, καὶ διὰ τοῦτο ψυχρότεροι. (Theoph. *Comm. in Hipp. "Aph."* v. 47. tom. ii. p. 469.)

Διὰ τὴν θερμότεραν κρᾶσιν ἄρρεν γίνεται τὸ ἔμβρυον· θερμότερον δ' ἐστὶ τὸ δεξιὸν μέρος τῆς ὑστέρας τῇ γειτνιάσει τοῦ ἥπατος. Damasc. *ibid.*

"Multis de causis mares in dextra parte jacent: primum, quia virtus ibi major est; deinde, quia calor fortior. Sed quaeras, "Quomodo calor in dextra est, quum cor in sinistra jaceat?" Respondemus, licet in sinistra jaceat cor, calorem tamen tam dextrae quam sinistrae ministrat; dextrae enim dupliciter calida est, primo ab hepate, deinde a corde. Ideo masculi in dextra, foeminae autem in sinistra jacent." (Pseudo-Oribas. *Comm. in Hipp. "Aph."* vi. 19. p. 224.)

"Id quod fuse Hippocrates in libro Aphorismorum tradidit, hac in parte breviter enarrat, 'Masculos in dextra uteri parte generari, foeminas autem potius in sinistra.' Hujus effectus causam nonnulli congruenter assignaverunt, videlicet propterea quod dextrae partes sunt calidiores, sinistrae frigidiores: nam hoc modo et viri calidiores, et mulieres frigidiores sunt. 'Sed dextra calidiora esse unde

⁹ Sc. in libro deperdito, cujus ipse non semel meminit, e. g. *Gloss. Hipp.* in v. κοτυληδόνας, tom. xix. p. 114.; *De U. P.* xiv. 4., *De Sem.* i. 7: ii. 5. tom. iv. p. 154, 537, 633. Cf. Auct. Anon. *Arab. Philos. Bibl.* ap. Casiri, *Bibl. Arabico-Hisp. Escur.* tom. i. p. 256. l. 22.; Al. Sprenger, *De Orig. Medic. Arab. sub Khalif.* p. 19.

“ *dignoscitur?*” Respondent aliqui, ex eo, quia sunt robustiora sinis-
 “ tris, robur autem calorem ostendat. At nos aliter dicimus, non
 “ propter calorem dextra esse validiora, sed quia bene moventur et
 “ vehementius exercentur: hinc est quod dextra manus, utpote
 “ magis exercitata, dextro pede^r valentior est. Alii dicunt calidiora
 “ esse dextra quoniam jecur in dextra parte collocatum sit. Verum
 “ nos dicimus cor in medio thorace esse positum, sed ad sinistrum
 “ latus ejus sinistrum cavum declinare. Sed ultra haec veram causam
 “ referamus, quam per corporum animalium dissectiones compertam
 “ habemus. Scire igitur oportet venas et arterias magnas ad renes
 “ derivari, quae sanguinem defecandi, quo membra nutriuntur, offi-
 “ cium habent; sed antequam ad renes perveniant, ramus unus ab
 “ ipsis ad sinistrum testiculum et ad sinistrum uteri sinum mittitur,
 “ qui sordidum et impurum sanguinem continet. A renibus autem
 “ purgato sanguine ramus alter ad dextrum testiculum et ad dex-
 “ trum uteri concavum descendit, qui purum et calidum sanguinem
 “ devehit; nam purus sanguis impuro calidior est. Hac de causa
 “ mares in dextro, foeminae in sinistro latere generantur. At non
 “ modo uteri cavitatum temperamento causa est assignanda, verum
 “ etiam masculino semini calido et ad mares generandos idoneo:
 “ cum his et superior motus numerandus est. Absurdum est enim
 “ vim formatricem uteri et seminis temperaturae effectricem esse
 “ dicere, horum autem causam esse non dicere; quandoquidem ne-
 “ que mas neque foemina sine ipsa gignitur. Quocirca vere de ipsa
 “ dictum fuit, ‘ *Quod voluit aspexit, atque ita omnia facta sunt.*’ Hae
 “ sunt igitur omnes causae, ob quas mares in dextris, foeminae in
 “ sinistris partibus oriantur. Et hujus rei fidem a pastoribus accipe.
 “ Siquidem oves et caprae geminos foetus edunt, et cum praegnan-
 “ tes fuerint, eas in dextris mares, in sinistris foeminas gerere in-
 “ venimus. Et hoc idem Parmenides affirmavit inquiens, ‘ *In dextris*
 “ *quidem pueros, in sinistris vero puellas.*’ Caeterum quandoque
 “ (licet raro,) et in sinistris mares, quemadmodum foeminae, et in
 “ dextris foeminae, quemadmodum et mares, procreantur.” (Pallad.
Comm. in Hipp. “VI. Epid.” ii. 43. tom. ii. p. 70.)

Hanc hypothesin, quae diu obtinuit, primus excogitavit Parmen-
 ides (Pallad. *l. c.*) aut Anaxagoras (Arist. *De Gener. An.* iv. 1. § 3.;
 Plut. *De Philos. Decr.* v. 7.; Gal. *Hist. Philos.* c. 32. tom. xix.
 p. 324.;) de qua re plura vide ap. Haller, *Physiol.* xxix. 2. § 3. tom.
 viii. p. 79. Cf. inf. p. 235. l. 10.

^r Dextro pede] An sinistra manu? aut fort. [sinistra manu, et] dex[ter pes
 sinis]tro pede &c.

209. 7. Ἐοικε δὲ ἡ μήτρα κ. τ. λ.] Hanc uteri descriptionem, paulo obscuriorem, unde Noster desumpserit nescio.

209. 9. ὁ τράχηλος τῆς μήτρας] De Uteri partium nominibus ait Soranus (c. 4. p. 8.) κέκληται δ' αὐτῆς τὸ μὲν πρῶτον καὶ προάγον μέρος στόμιον, τὸ δὲ μετὰ τοῦτο τράχηλος, τὸ δὲ ἐπόμενον αὐχὴν, ἡ συνδρομὴ δὲ τοῦτων καυλός, τὰ δὲ ἐκατέρωθεν μετὰ τὴν στενότητα τοῦ τραχήλου πλατυνόμενα πρῶτως ὑστέρας ὥμοι, τὰ δὲ μετὰ ταῦτα πλευρά, τὸ δὲ ὑστατον πυθμὴν, τὸ δὲ ὑποκείμενον βάσις, τὸ δ' ὅλον χώρημα κύτος καὶ γάστρα καὶ κόλπος. Cf. Mosch. *De Mul. Pass.* c. 6. Haec autem omnia nomina (quod de aliis quoque partibus jam antea monui,) non semper idem apud antiquos designant.

209. 13. τὰς κεραίας τῆς μήτρας] sc. *Tubas Fallopii*; αὐτῶν δὲ τούτων τὸ σχῆμα ὁ μὲν Ἡρόφιλος ἡμιτόμου κύκλου ἔλικι εἰκάζει· Διοκλῆς δὲ κέρασι φνομένοις, διὰ ταῦτα καὶ ὠνόμασε κεραίας, παρωνύμως ἀπὸ τοῦ κέρατος. Εὐδῆμος δὲ πλεκτάνας καλεῖ, οὐκ ἔχων φάναι, πότερον ὅτι πέπλεκται ταύτῃ ἀγγεία ἐλικοειδῶς, ἀλλ' αὐτὰς τὰς ἀποφύσεις παρείκασε πλεκτάναις· οἱ δὲ περὶ Πραξαγόραν τε καὶ Φιλότιμον κόλπους αὐτὰς καλοῦσιν, ὅθεν καὶ δίκολπον μὲν τὴν μήτραν τῆς γυναικὸς λέγουσι, πολύκολπον δὲ τὴν τῶν πολυτόκων ζώων. (*Gal. De Uteri Diss.* c. 3. tom. ii. p. 890.) Plura de "*Tubarum antiquitatibus*," vide ap. Haller, *Physiol.* xxviii. 2. § 30. tom. vii. p. ii. p. 101.

210. 1. τῆς θηλείας οἱ ὄρχεις] Veteres, ut analogiam utriusque sexus melius tuerentur, has particulas *testes* dixerunt; primus *ovaria* appellavit Nicol. Stenonius. Vide Haller, *Physiol.* xxviii. 2. § 33. tom. vii. p. ii. p. 108.

211. 5. ἀμνείον] Nomen ab Emped. impositum; vide Ruf. Eph. p. 45.; Poll. *Onom.* ii. 4. § 223. Scribitur etiam nonnunquam ἀμνίον: vide Poll., Ruf. Eph. l. c., et alibi.

211. 7. τὸν ἀλλαντοειδῆ χιτῶνα] Hoc nomen non ante Gal. inveni; de etymo vide inf. p. 215., et cf. Gal. *De Ut. Diss.* c. 10. tom. ii. p. 902., *De Sem.* i. 7. tom. iv. p. 538, 39.

211. 11. τὸ χωρίον] Scribitur plerumque *χορίον*, quod monet C. Hofm. (*Comm. in Gal. "De U. P."* § 1067, 68.) "male a quibusdam transformari in *χωρίον*, *loculum*; quamvis enim uterus ipse dici possit τόπος, χώρα, *χωρίον*, non potest tamen membrana haec." Occurrit vox primum ap. Hipp. (*De Nat. Pueri*, tom. i. p. 423.) et Arist. (*De Gener. An.* ii. 7. § 7., et alibi.) Monendum est, post C. Hofm. (l. c.) et Haller, (*Physiol.* xxix. 3. § 5. tom. viii. p. 187.,) Gal. *Chorii* nomine *Placentam* comprehendere. De verbo *χωρίον*, sive *χορίον*, cf. etiam Gal. *De U. P.* xv. 5., *De Sem.* i. 7. tom. iv. p. 232, 538.; Melet. p. 8. l. 23 sq.; Steph. Athen. *Comm.*

in Gal. "De Meth. Med. ad Glauc. I." tom. i. p. 314, 315.; Nemes. De Nat. Hom. c. 25. p. 247. et ibi Matth.

212. 4. δύο μὲν ἀρτηρίαι] sc. *Arteriae Umbilicales*.

212. 5. δύο δὲ φλέβες] Sic Arist. *Hist. An.* vii. 8. § 6.; Ruf. Eph. p. 45. Re vera tamen tantum est una, sc. *Vena Umbilicalis*, quamquam brutis animalibus (e quibus suam Gal. desumpsit descriptionem,) duae sint; vide Haller, *Physiol.* xxix. 3. § 18. tom. viii. p. 220.

212. 6. οὐραχὸν] Scribitur etiam οὐραγόν: vide Gal. *l. c.*, et alibi.

212. 9. εἰς τοῦτο ἐχόντων] Fort. εἰς τοῦντος ἡκόντων: vide Var. Lect.

213. 6. μία μὲν φλέψ ἐκ τῶν δύο] Vide ad p. 212. l. 5.

213. 9. τῇ κατὰ ῥάχιν ἀρτηρίᾳ] sc. *Aortae*; cf. inf. p. 229. l. 10., τῆς μεγάλης ἀρτηρίας τῆς ἐπικειμένης τῇ ῥάχει.

213. 13. ἐγκύμονα αἶγα] Sic Pallad. *Comm. in Hipp. "VI Epid."* v. 1. tom. ii. p. 129. l. 7.; cf. sup. ad p. 202. l. 7.

215. 4. διὰ τοῦτο γὰρ κ. τ. λ.] Cf. sup. ad p. 211. l. 11. Monendum est τὰ χορία etiam *secundinas* designare; vide Dietz, *Schol. in Hipp. et Gal.* tom. ii. p. 463. l. 17., et n.

215. 5. τὴν ὀνομασίαν ἐκτίησας] Cf. Melet. *De Nat. Hom.* p. 8. l. 23.

215. 9. κοτυληδόνες] De *Cotyledonibus*, sive *Acetabulis*, quae non nisi in brutis extant animalibus, vide inf. ad p. 216. l. 2.; itemque Arist. *Hist. An.* iii. 1. § 31: vii. 8. § 1., *De Gen. An.* ii. 7. § 4.; Erot. *Gloss. Hipp.* in v., p. 208.; Joann. Alex. *Comm. in Hipp. "De Nat. Pueri,"* tom. ii. p. 210.; Gal. *De U. P.* l. c., *De Sem.* i. 7. tom. iv. p. 538., *De Ut. Diss.* c. 10. tom. ii. p. 905, 906., *Gloss. Hipp.* in v. tom. xix. p. 114.; Soran. c. 4. 23. p. 11, 72. Cf. Casp. Hofm. *Comm. in Gal. "De U. P."* § 1084.; Vesal. *De Hum. Corp. Fabr.* v. 16.; C. G. Kühn, *Opusc. Acad. Med. et Philol.* tom. ii. p. 134.

215. 13. ἀμβλωθρίδιον] Vox rara, pro qua saepius ἀμβλωμα vel ἀμβλωσμός occurrit. Vide Gal. *Comm. in Hipp. "Epid. VI."* i. 2. tom. xvii. p. i. p. 799.; Hesych. *Lex.*; Phryn. *Ecl.* p. 208.; C. G. Kühn, *Lex. Med. propediem prodituri Spec.* ii. p. 5. in v. *Abortus*.

216. 2. Ὀπόσαι κ. τ. λ.] Cf. Hipp. *De Nat. Mul.* § 17.; *De Morb. Mul.* i. 84. tom. ii. p. 545, 546, 679.

متي كانت المرأة حاملا وبدنها معتدلا
وتسقط في الشهر الثاني والثالث من غير سبب
بيّن فنقر الرحم منها مبلوا مخاطا فلا تقدر
علي ضبط الطفل لثقله لكنه ينهتك منها
(Honain, *Aph.* v. 44. p. 47.)

*Ατερ φανεράς προφάσεως λέγει πυρετοῦ σφοδροῦ καὶ γαστροῦ ρεύματος, ἢ αἱμορραγίας ἢ ἐρυσιπέλατος ἐν αὐτῇ τῇ μήτρᾳ συστάντος, ἢ πηδησάσης σφοδρότερον τῆς κνύσης ἢ κραξάσης ἢ λυπηθείσης ἢ θυμωθείσης ἢ φοβηθείσης ἢ ἐνδεῶς διαιτηθείσης, ἢ τι τοιοῦτον ἕτερον διαπραξάσης ἢ παθούσης. Εἰκὸς γὰρ ταῖς τοιαύταις μυξώδῃ τὰ στόματα τῶν εἰς τὴν μήτραν καθηκόντων ἀγγείων ὑπάρχειν, ἐξ ὧν ἤρτηται τὸ χωρίον, ἃ δὲ καὶ κοτυληδόνας ὠνόμασεν, οὐχ (ὡς ἔνιοι νομίζουσι,) τὰς ἐπιτρεφόμενας ἀδενώδεις σάρκας αὐταῖς· ἐν τε γὰρ τῷ πρώτῳ τῶν Γυναικείων [tom. ii. p. 679.] αὐτός φησιν, “ Ἦν δὲ αἱ κοτυληδόνες φλέγματος περίπλεες ἔωσι, “ τὰ καταμήνια γίνεται ἐλάσσονα” καὶ ὁ Πραξαγόρας ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Φυσικῶν, “ Κοτυληδόνες δὲ εἰσι τὰ στόματα τῶν φλεβῶν καὶ τῶν ἀρτηριῶν “ τῶν εἰς τὴν μήτραν φερουσῶν^s.” (Gal. Comm. in Hipp. “Aph.” v. 45. tom. xvii. p. ii. p. 838.)

Ἐνταῦθ’ αὖ φησιν ὅτι ὅσαι σύμμετρον ἔχουσι τὸ σῶμα, εἰ ἐπὶ δευτέρῳ ἢ τρίτῳ μῆνι ἐκτιτρώσκουσιν ἄνευ τινὸς φανεράς αἰτίας, τούτων πάντως αἱ κοτυληδόνες τῆς μήτρας (ἦτοι οἱ ὑμένες οἱ κατασφαλίζοντες τὰς ἀναστομώσεις τῶν ἐν τῇ μήτρᾳ ἀγγείων,) μύξης μεσταὶ εἰσι, (τουτέστι φλεγματικῶν χυμοῦ καὶ γλίσχρου,) κἀντεῦθεν χαλαροὶ καὶ ἀσθενεῖς γίνονται, λοιπὸν δὲ καὶ ἡ καθεκτικὴ δύναμις τῆς μήτρας ἀσθενεῖ, ὑγρὰς καὶ φλεγματικῆς ὕλης πλεοναζούσης. Τούτων οὖν οὕτως ἐχόντων, ἀνάγκη πᾶσα ἐκτιτρώσκειν αὐτὰς δίμηνα καὶ τρίμηνα διὰ τὸ τηνικαῦτα βάρος ἔχειν ἀξιόλογον τὸ ἔμβρυον, μὴ δύνασθαι δὲ κατασχεῖν τὸ ἔμβρυον τὰς τε κοτυληδόνας καὶ τὴν καθεκτικὴν δύναμιν ἀτόνως διακειμένας. (Theoph. Comm. in Hipp. “Aph.” v. 44. tom. ii. p. 467.)

Φανερὰν φρόφασιν φησι, πυρετὸν σφοδρὸν, αἱμορραγίαν, διάρροϊαν, φλεγμονὴν ἐν τῇ μήτρᾳ ἢ ἐρυσίπελας, πῆδημα σφοδρὸν, ἢ κραυγὴν, ἢ φόβον, ἢ θυμὸν, ἢ ἐνδεῇ τροφῇ, ἢ μίξιν ἄκαιρον μετὰ βιαίας κατασείσεως, ἢ τι τοιοῦτον· κοτυληδόνες δὲ εἰσι τὰ στόματα τῶν φλεβῶν καὶ ἀρτηριῶν τῶν εἰς τὴν μήτραν φερομένων. (Damasc. *ibid.* p. 468.)

“ Hoc docet in praesenti Aphorismo Hippocrates : Si secundo “ vel tertio mense mulier abortiat sine causa manifesta, (hoc est, “ casu qui solet evenire,) acetabula uteri plena mucoris sunt ex “ crassitudine et pondere humoris. Nam acetabula ex illa sunt vena “ quae ab hepate ad uterum descendit ; illa enim in multas dividitur, quae ad uterum perveniunt, et sunt circa infantem intentae. Unde mulier dum parit, tribus modis patitur dolorem : “ uno, quia istae venae rumpuntur ; deinde, quia ossa illa aperi-

^s Cf. Gal. *De Uteri Diss.* c. 10. tom. ii. p. 906. : ὁ γὰρ τοι Πραξαγόρας ᾧδὲ πως φησὶν αὐταῖς λέξεσι “ Κοτυληδόνες δὲ εἰσι τὰ στόματα τῶν φλεβῶν τῶν εἰς τὴν “ μήτραν ἡκουσῶν.” “ Qui quidem locus cum priore collatus ostendit hic ipsa “ Praxagorae verba adduci, ibi tantum eorum exprimi sensum.” Kühn, *Opusc. Acad. Med. et Philol.* tom. ii. p. 134.

“untur; tertio, quia cum vi descendit foetus. Nam conceptus hoc modo fit: convenit semen viri in vulvam mulieris, ex quo et mundissimo sanguine menstruo, per purgationem fit quidam globus in utero. ‘*Sed quid prius in utero formatur?*’ Dicimus quod venae et arteriae. ‘*Sed quomodo? si venae ab hepate habent originem, et arteriae a corde, dum non est principium, quomodo id erit quod a principio procedit?*’ Respondemus, primum hoc curare Naturam, ut possit ministrare nutrimentum per totum corpus; prius ergo fit per quod ministratur alimentum, quam id cui ministratur. Pone, exempli causa, esse patrem familias qui habet hortum in loco arido, qui cogitat et perpendit secum locum esse aridum, et quod in eo adveniente aestate non poterit nasci holus; quid ergo facit? Pone esse foveam ante hortum, unde aquam diducet per fistulas, sed prius aquam colligit fovea in unum, qua collecta dirigit eam per fistulas ad hortum. Sic et Natura prius format venas et arterias, post hepar et cor, ut dum haec facta fuerint, habeat per quod ministret nutrimentum toti corpori. Recte ergo posuit Hippocrates tres mulierum differentias, quum dicit, ‘*praeter naturam tenues concipere quidem, sed abortire;*’ ‘*praeter naturam crassas nullo modo concipere, et per hoc non abortire;*’ ‘*mediocriter autem corpulentas concipere, et non abortire, nisi acetabula uteri plena mucoris fiant.*’” (Pseudo-Oribas. *Comm. in Hipp. “Aph.”* vi. 18. p. 222.)

217. 5. ἔδρας] i. e. anus; ut Lat. *sedes*, et ap. Cael. Aurel. (*Acut. Morb.* iii. 22. p. 265., *Morb. Chron.* iv. 3. p. 509.) *sessio*. Vide Gorr. *Defin. Med.*; Foes. *Oecon. Hipp.*

217. 5. ἀποπατοῦσι] i. e. *alvum exonerantibus*, quia “ad exonerandum ventrem solemus a via recedere, et aliquem secessum quarere.” (H. Steph. *Thes. Gr.*) Sic sup. p. 65. l. 13: 74. 1. ἀποπάτησις, *actus exonerandi ventrem*.

218. 10. καθάπερ οἱ λοιποὶ σύνδεσμοι] σύνδεσμος γάρ ἐστιν (ὁ γοῦν ἰδίως, οὐ κοινῶς ὀνομαζόμενος,) σῶμα νευρῶδες, ἐξ ὅστοῦ μὲν ὁρμώμενον πάντως, διαπεφυκὸς δὲ ἢ εἰς ὅστούν, ἢ εἰς μὲν καὶ δῆλον ὡς ἀπὸ τῆς χρείας αὐτῷ τοῦνομα. (Gal. *De Motu Musc.* i. 1. tom. iv. p. 369.) Cf. id. *De Anat. Adm.* i. 3. tom. ii. p. 233.; id. *Defin. Med.* c. 78. tom. xix. p. 367.

219. 5. ὑποσπαδιαίσις] ὑποσπαδίαί δὲ εἰσιν οἱ ἐκ γενετῆς ἔχοντες τὴν οὐρήθραν κάτωθεν ὑπὸ τὸν λεγόμενον κύνα.) Gal. *Introd.* c. 19. tom. xiv. p. 787.) Cf. id. *Defin. Med.* c. 413. tom. xix. p. 445.; Paul. Aegin. vi. 54. p. 89 B. Vide Casp. Hofm. *Comm. in Gal. “De U. P.”* § 1062.

219. 10. δύο μύες] Immo *quatuor*, sc. *musc. Erectores et Accele-*

ratores, de quibus vide Gal. *De Diss. Musc.* tom. xviii. p. ii. p. 998. (c. 31. ed. Dietz.)

219. 11. εἰ μέλλοι] Fort. εἰ μέλλει. De *ei* et *oi* confusis vide sup. ad p. 172. l. 2.

220. 14. ἐπιφύσεις] Mavult Casp. Hofm. ἀποφύσεις ap. Gal. legendum, quod quidem habent Chart. et Kühn; vide *Comm. in Gal. "De U. P."* § 650, 1063. Cf. sup. ad p. 28. l. 10.

221. 5. Πάντα οὖν κ. τ. λ.] Sic Gal. *De Sem.* ii. 5. tom. iv. p. 635 sq.; Melet. *De Nat. Hom.* c. 26. p. 115.

221. 8. ἀνὴρ γυναικὸς τελειότερος] Ait Arist., (*De Gen. An.* ii. 3. § 18.) τὸ γὰρ θῆλυ ὥσπερ ἄρρεν ἐστὶ πεπηρωμένον. Plura vide ap. Casp. Hofm. *Comm. in Gal. "De U. P."* § 981 sq.

221. 9. ψυχρότερον γὰρ ὂν τὸ θῆλυ] Vide ap. Macrobian. *Saturn.* vii. 7. quaestionem "*Foeminis Frigidiorne sit Natura quam Viris, an Calidior.*"

222. 9—12. ὡσαύτως—ἀκροβυστία] Haec, si loco ubi nunc sunt servantur, corrupta videntur, non enim verba σκληρότερον, σηραγῶδες, (cf. sup. p. 218. l. 8.,) ποσθῆ, ἀκροβυστία, ad pudendum muliebri referri possunt; sed potius transponenda crederem, et post εὐκίνητότερα (sup. l. 6.) legenda, ubi cum praecedentibus non male haerebunt. Notandum tamen reliqua operis capita justo ordine turbata non raro videri.

222. 11. ἐπιδερματὶς] Nota vocem raram; vide H. Steph. *Thes. Gr.*

222. 11. ποσθῆ] τὸ δὲ πέρας τοῦ κανλοῦ, βάλανος· καὶ τὸ δέρμα τὸ περὶ αὐτῇ, πόσθη· καὶ τὸ ἔσχατον τῆς πόσθης, ἀκροπόσθιον. (Ruf. Eph. *De Appell. Part.* p. 31.) Cf. id. p. 51.

222. 12. ἀκροβυστία] Hic loci quid hoc velit prorsus nescio; videtur potius περιτομῇ legendum.

222. 14. τριῶν γὰρ οὐσῶν κ. τ. λ.] Cf. sup. p. 103., et ibi Adnot.

224. 1. ὄρχεις] διδύμους ἢ ὄρχεις καλεῖν οὐδὲν διαφέρει. (Ruf. Eph. p. 31.) Cf. Melet. c. 26. p. 113. qui μήδεα etiam vocat, et laudat Hom. *Od.* σ. v. 86.,

Μήδεα δ' ἐξερύσας δῶψεν κυσίν.

224. 7. σομφός] Vox rara, qua usus est Aristot. de mammis mulierum loquens (*Hist. Anim.* vii. 11. § 1.), itemque de animalium pulmone (*De Part. Anim.* iii. 6. § 7.): cf. etiam Ruf. Eph. p. 57. Occurrit σομφὸν οἶδημα ap. Antyll. in Matth. XXI *Vet. et Clar. Med. Gr. Opusc.* p. 253, 324. Vide Foes. *Oecon. Hipp.*; H. Steph. *Thes. Gr.*

224. 7. ψαφαρός] Sic de testium substantia Melet. p. 113. l. 16.; Paul. Aegin. vi. 61. p. 90 B. l. 20.

224. 10. ὠοειδές,—σιμόν· ἔχοντες κ. τ. λ.] An ὠοειδής,—σιμοί· ἔχοντες κ. τ. λ. ?

224. 11. τὴν ἐπιδιδυμίδα] De qua vide inf. c. 37. p. 263.

224. 12. ἐν ἧ πρώτῳ κ. τ. λ.] Cf. inf. p. 226. l. 1: 240. 5: 261. 6.; Gal. *De Sem.* i. 12. tom. iv. p. 556., et alibi.

224. 13. κισσοειδέσι παραστάταις] Hoc nomine videtur *Vasa Deferentia* designari, quamquam certo pronuntiare non ausim, neque enim (quod jam de aliis quoque nominibus observatum est,) semper apud antiquos idem significat. Ab Herophilo primo exortum est; vide Gal. *De Sem.* i. 16. tom. iv. p. 582. Alia loca vide ap. Ruf. Eph. p. 63.; Gal. *Gloss. Hipp.* in v. παραστ., *Defin. Med.* c. 59. tom. xix. p. 128, 362., *De U. P.* xiv. 11., *De Sem.* i. 15. tom. iv. p. 190, 193, 565, 567.; Poll. *Onom.* ii. 4. § 174.; Anon. *Isag. Anat.* c. 22, 23, 24, 26.; Paul. Aegin. vi. 61. p. 90 B. l. 21.; Melet. c. 26. p. 113. l. 17. Cf. Vesal. *De Hum. Corp. Fabr.* v. 13.; Gorr. *Defin. Med.*; H. Steph. *Thes. Gr.*; Marx, *De Heroph. Vita &c.*, p. 34. n.; Hofm. *Comm. in Gal.* “*De U. P.*” § 1026. Quid sit κισσός, ita exponit Leo: κισσός ἐστὶν ὅταν φλέβιον ἐν τῷ ποδὶ ἢ ἐν τῷ μηρῷ εὐρυνοθῇ καὶ πληρωθῇ αἵματος παχύτερου καὶ μελαγχολικωτέρου. (*Consp. Medic.* vii. 21. p. 215.) Cf. Gal. *De Tumor. praeter Nat.* c. 16. tom. vii. p. 730., *Comm. in Hipp.* “*De Humor.*” iii. 26. tom. xvi. p. 455., *Comm. in Hipp.* “*Aph.*” vi. 21. tom. xviii. p. i. p. 33., et alibi.

225. 2. Καὶ διὰ τοῦτο κ. τ. λ.] Cf. inf. p. 255, 56.

225. 4. λαγνεύουσι] Vox rarior, quae tamen non semel ap. Hipp. occurrit. Vide Foes. *Oecon. Hipp.*

225. 4. οἱ ἐννοῦχοι κ. τ. λ.] Cf. Ruf. Eph. p. 63.; Alex. Aphrod. *Probl. Phys.* i. 9.

225. 7. βαλάντιον] De hoc vocis sensu silent Lexica.

225. 8. ὄσχεος] ὄσχεος δὲ καλεῖται καὶ τὸ ὄλον χάλασμα ἐν ᾧ οἱ δίδυμοι, ἰδίως δὲ τὸ ἔξωθεν σαρκῶδες. (Ruf. Eph. p. 63.)

225. 12. τὸν πόρον] Fort. *Annulum Abdominalem*.

225. 13. σωλήναιον] Vox Lexicis addenda, nisi fort. σωληνάριον legendum sit.

225. 13. Οὔτοι οἱ μύες] De musc. *Cremast.* vide Gal. *De Diss. Musc.* tom. xviii. p. ii. p. 997., (c. 29. ed. Dietz,) *De Sem.* ii. 5. tom. iv. p. 635.; Orib. *Anat.* p. 236.

225. 14. [ἐλυτροειδῆς] χιτῶν] Ita vocatur a Celso (vii. 18. p. 413.) *Tunica Vaginalis*, itemque ab Anon. Auct. *Isag. Anat.* c. 25.; ἐρυθροειδῆ appellant Ruf. Eph. p. 41., Gal. *De Sem.* ii. 5. tom. iv. p. 635., *De Diss. Musc.* tom. xviii. p. ii. p. 998. (ubi Dietz de suo ἐλυτροειδῆ dedit, c. 29.) et Orib. *Anat.* p. 236.; ἐρυτροειδῆ Paul. Aegin. (vi. 61, 62, 63. p. 90 B. l. 28, 42: p. 91. l. 38, 39., et alibi,) itemque Melet. (c. 26. p. 113. l. 12., quamquam male in ed. impressa

ἐλυτροειδῇ legitur,) qui mox ἐρυτρὸν^t vocat (p. 114. l. 25, 29: 115. 4, 8 sq.) et βαλαντοειδῇ, (p. 115. l. 4.) quae voces lexicis addendae. Videtur tamen omnino recte se habere ἐλυτροειδῆς, vaginalis, quod male “ex sollemni literarum λ et ρ confusione” (Bast. ad Greg. Cor. *De Dialect.* p. 269.) ἐρυτροειδῆς scribebatur, et postea, quasi corrigentis manu, ἐρυθροειδῆς.

226. 1. καταβραχὺ] Lege divisim, κατὰ βραχὺ, ut alibi passim.

226. 1. ἐκλύεται ἡ τοῦ αἵμ. χροιά] Cf. p. 224. l. 12: 240. 5: 261. 6.

226. 2. [περιεχόμενον] Mutatio fortasse parum necessaria, legitur enim περισχοῦσα sup. p. 163. l. 15., et περισχόμενα ap. Melet. p. 113. l. 11.

226. 7. Αὐτὸ γὰρ τὸ σπέρμα κ. τ. λ.] Cf. Gal. *De Sem.* i. 3. tom. iv. p. 516, 517., et alibi; itemque Joann. Alex. *Comm. in Hipp.* “*De Nat. Pueri*,” tom. ii. p. 208, 209.

229. 8. ἀγγείου μεγίστου] sc. ven. *Renalis*, vel *Emulgentis*.

229. 9. ἐτέρων ἀγγείων—ζεύγος] sc. art. *Renales*, vel *Emulgentes*.

229. 10. τῆς μεγάλης ἀρτηρίας] sc. *Aortae*; cf. sup. p. 213. l. 9.

229. 12. τοῦ μὲν δεξιοῦ νεφροῦ κ. τ. λ.] Cf. sup. p. 84. l. 5., ibique

Adnot.

230. 4. ζεύγος ἀρτ. τε καὶ φλεβῶν] sc. art. et ven. *Spermatichae*, de quarum origine vide Haller, *Physiol.* xxvii. 1. § 10, 13. tom. vii. p. 424, 433.

230. 11. [ἀφικνοῦνται] Hanc formam pro -νεῖται (quod habet Gal.,) reposui, quia in similibus numero plur. pro sing. plerumque utitur Theoph. Vide inter alia p. 71. l. 3: 230. 7: 250. 5.

231. 10. ὑφ’ Ἰπποκρ.] sc. pluribus in locis, de quibus vide Casp. Hofm. *Comm. in Gal.* “*De U. P.*” § 859 sq., 1003.

231. 11. κατ’ εὐθὺ] κατ’ ἴξιν habet Hipp., quod κατ’ εὐθὺ, vel κατ’ εὐθυωρίαν, non semel explicat Gal.; vide H. Steph. *Thes. Gr.*, Foes. *Oecon. Hipp.*

232. 7. πρὸς Ἰπποκρ. ἐλέγετο] sc. in libro sexto *Epidemiorum*, seu *De Morbis Vulgaribus*, de quo idem fere, quod sup. p. 191. l. 7. de libro secundo dixi, dicendum. Meminere hujus libri Erot., (*Gloss. Hipp.* in v. ὅμματα ἐνδεδινημένα, p. 268.) Gal., (*Gloss. Hipp.* in v. ἄνθεα, σύναγμα, *De Humor.* tom. xix. p. 81, 143, 491.; *De Sanit. Tu.* ii. 2. tom. vi. p. 84.; *Comm. in Hipp.* “*De Sal. Vict. Rat.*” c. 31. tom. xv. p. 220.; *De Loc. Aff.* iii. 10. tom. viii. p. 180.; *De Differ.*

^t Ne quis hoc verbum ap. Melet. corruptum putet, ejus etyma (absurda licet,) apponam: ἐρυτρὸς δὲ ὠνόμασται παρὰ τὸ ἐρύκω, τὸ βοηθῶ. ἐκ τούτου ἔρυκος ὄνομα· καὶ παράγωγον, ἐρυκτὸς, ὁ βοηθός· καὶ ἀποβολῇ τοῦ κ καὶ προσθήκῃ τοῦ ρ, ἐρυτρός· βοηθὸς γὰρ καὶ οὗτος τοῖς ὕρχειν, εἴπερ [lege cum B. ἐπειδήπερ] ἐν αὐτῷ κρέμονται. ἢ οὕτως· εὐρύς, εὐρυτὸς, καὶ ἐξ αὐτοῦ ἐρυτρὸς, ὁ πλατύς.

Febr. i. 1. tom. vii. 274.; *De Com. sec. Hipp.* c. 3. tom. vii. p. 662.,) et Steph. Athen., (*Comm. in Gal.* “*Ad Glauc. de Meth. Med. I.*” tom. i. p. 234. l. 21 : 335. 12.;) sed plerique eum ad Thessalum pertinere credunt. Vide Gruner, *Cens. Libr. Hipp.*; Ackerm. *Hist. Liter. Hipp.*; Littre, *Hipp. Opera*, tome i. *Introd.* p. 324, 364.; Petersen, *Hipp. Scripta ad Temp. Rat. Dispos.*

232. 7. Τράγος κ. τ. λ.] Ἐν τῇ μεταβολῇ τῆς τῶν παίδων ἡλικίας εἰς τὴν τῶν μειρακίων, ὥσπερ ἢ τε τοῦ σπέρματος αὐτοῖς γενέσεις ἄρχεται καὶ τριχῶν τῶν ἐπὶ τοῖς αἰδοίοις, οὕτω καὶ ἡ τῶν ὄρχεων αὔξησης ἀθρόα, καθάπερ γε ταῖς παρθένοις ἢ τῶν τιτθῶν ἅμα τῇ τῶν καταμηνίων φορᾷ. Τηνικαῦτα τοίνυν καὶ ἡ τῆς φωνῆς γίνεται μεταβολὴ τοῖς ἄρρεσι μάλιστα· πρότερον γὰρ ὄντες ὀξύφωνοι, τελείως μὲν ἡβήσαντες ἀποτελοῦνται βαρύφωνοι, κατὰ δὲ τὸν μεταξὺ χρόνον οἰοῦνται βραγχώδης αὐτοῖς ἡ φωνὴ γίνεται. Διὰ τί μὲν οὖν ἐπιφαίνεται ταῦτα πάντα κατὰ τὴν εἰρημένην ἡλικίαν, ὁ παρὼν οὐ χρήζει λόγος ἀναζητεῖν· ὅτι δ' ἐπιφαίνεται ταῦτα πάντα καὶ ἡ ἐμπειρία δείκνυσιν, ὥσπερ γε καὶ ὅτι τῶν ὄρχεων εἰ μὲν ὁ δεξιὸς πρότερον εἰς ὄγκον ἀρθείη, τὰ τοιαῦτα μειράκια τελεωθέντα καὶ ἀνδρωθέντα παῖδας ἄρρενας ἰσχύει μᾶλλον ἢ περ θηλείας, εἰ δ' ὁ ἀριστερὸς ἔμπαλιν. Οὕτω δὲ καὶ περὶ τῆς μήτρας φρονεῖ· κατὰ γοῦν τοὺς Ἀφορισμοὺς ἔγραψεν, [v. 48.,] “Ἐμβρυα τὰ μὲν ἄρρενα ἐν τοῖς δεξιοῖς, τὰ δὲ θήλεια ἐν τοῖσιν ἀριστεροῖσι μᾶλλον.” Ἀπερ οὖν εἴρηται μοι περὶ τοῦδε κατὰ τὴν τῶν Ἀφορισμῶν Ἐξήγησιν, [tom. xvii. p. ii. p. 840.,] ἐπὶ τὸν ἐνεστῶτα μετοίσεις λόγον, αἰτίας μιᾶς οὔσης κοινῆς, ἐπὶ τε τῶν ἀρρένων καὶ τῶν θηλειῶν, δι' ἣν τὰ μὲν ἀριστερὰ μέρη τῶν θηλειῶν ἐστὶ γεννητικὰ, τῶν δ' ἀρρένων τὰ δεξιὰ. Λέλεκται δὲ περὶ τούτου καὶ τοῖς *Περὶ Χρείας Μορίων*. [xiv. 4. tom. iv. p. 150 sq.] (*Gal. Comm. in Hipp.* “*VI Epid.*” iv. 27. tom. xvii. p. ii. p. 212.)

Περὶ τράγου θέλει διαλεχθῆναι. Εἴρηται δὲ ὡς ἔστι πάθος περὶ τὴν φωνὴν, ὅταν μεγάλη γίνηται καὶ βραγχώδης, ἀλλὰ μεγάλη μὲν ἀπὸ θερμασίας, βραγχώδης δὲ ἀπὸ ὑγρότητος· ἐνθεν τοῖς μειρακίοις γίνεται, μάλιστα δὲ διὰ τὴν πλεονεξίαν τοῦ σπέρματος μηκέτι δαπανωμένου εἰς αὔξησην. Τοῦτον δὲ τὸν λόγον δεῖ ὑπερβατῶς ἀναγνῶναι, ὅτι ὅταν τράγος γένηται, ὁ μὲν δεξιὸς ὄρχις ἀρρενοτόκος, ὁ δὲ ἕτερος θηλυτόκος. Ζήτησον οὖν ποῖος φαίνεται ἔξω, τουτέστι ποῖος ἐξογκοῦται. εἰ γὰρ ὀγκωθῇ ὁ δεξιὸς ὄρχις, ὥσπερ ἐπὶ γυναικῶν ὁ δεξιὸς μασθός, δηλονότι ὅπου πλεονεξία τοῦ σπέρματος τοῦ δὲ αἵματος, ὅταν τέξωσιν, ἄρρεν, εἰ δὲ τὸ ἐναντίον, θῆλυ· ἐπειδὴ “τὰ μὲν ἄρρενα ἐν τοῖς δεξιοῖς, τὰ δὲ θήλεια ἐν τοῖς ἀριστεροῖς,” διὰ τὸν ἀνατομικὸν λόγον τὸν ἄνω εἰρημένον. (*Pallad. Comm. in Hipp.* “*VI Epid.*” iv. 25. tom. ii. p. 124.) Cf. *Pallad. ibid.* iii. 17. p. 93.; *Gal. De Sem.* ii. 5. tom. iv. p. 633.; *Alex. Aphrod. Phys. Probl.* i. 125.; *Arist. Hist. An.* vii. 1. § 3 sq., *De Gen. An.* v. 7. § 20.

234. 3, 4. Ὅταν—ἐπισημαίνει] *De ὅταν et similibus cum* indicat. conjunctis vide sup. ad p. 149. l. 5.

234. 4. ἐπισημαίνει] Vox medica, quae dicitur de primo febrilis accessionis invasione; interdum etiam (ut hic,) *notas et indicia de se praeberere* significat. Vide Foes. *Oecon. Hipp.*; H. Steph. *Thes. Gr.*

234. 5. τεκμαίρεσθαι] καὶ τῷδε τεκμαίρεσθαι habet Gal. *l. c.*

235. 2, 5. ἐπιπλέον] Fort melius divisim, ἐπὶ πλέον, ut alibi passim.

235. 12. πλείονι] πλείονι habet Gal. *l. c.*

235. 12. [ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ] Dele uncinas.

235. 12. τὰ μὲν ἄρρενα κ. τ. λ.] Cf. sup. p. 209. l. 5.

236. 1. φησὶ καὶ Ἰπποκρ.] sc. in libro *De Genitura*, qui pars esse videtur libri *De Natura Pueri*, (quamvis id neget Petersen, *Hipp. Scripta ad Temp. Rat. Dispos.*) de quo dicitur inf. ad p. 241. l. 4. Vide Gruner, *Cens. Libr. Hipp.*; Ackerm. *Hist. Liter. Hipp.*; Littré, *Hipp. Opera*, tome i. Introd. p. 373 sq.; tome ii. Avert. p. xxxiii.

236. 7. Εἰ μὲν ἀπ' ἀμφοτέρων κ. τ. λ.] Plura de hac sententia vide ap. Haller, *Physiol.* xxix. 2. §. 2. tom. viii. p. 77 sq.

236. 7, 8. Εἰ—ἔλθῃ] De *ei* cum conjunct. vide sup. ad p. 149. l. 5.

237. 5. ἀνδράσιν ἐτέροις] Legendum videtur cum Hipp. ἀνδράσιν [ιδίοις].

237. 12. γόνον] sc. *genituram*, idem quod γονή, quo sensu occurrit nonnunquam ap. Hippocr., Aristot., et alios. Vide Foes. *Oecon. Hipp.*; H. Steph. *Thes. Gr.*

238. 9. γονῇ] γονή et σπέρμα quomodo differant docet Arist. *De Gen. An.* i. 18. § 38.; de quo obscuriore paullo et subtiliore, neque a multis observato, discrimine plura vide ap. Gorraei Adnot. ad Hipp. *De Genit.* Cf. etiam Joann. Alex. *Comm. in Hipp.* “*De Nat. Pueri*,” tom. ii. p. 206. l. 25 sq.; 210. 24.

239. 3. ποδαλγία] Vox rara, idem fere quod ποδάγρα significans, qua utitur Poll. *Onom.* ii. 4. § 196., et (qui in H. Steph. *Thes. Gr.* ed. Lond. laudatur,) S. Chrysost.

239. 4. ἱερὰ νόσος] i. e. *Morbus Sacer*, sive *Epilepsia*. De nominis origine non omnino liquet; ait enim Aret. (*De Sign. Diut. Morb.* i. 4. p. 73.) ita hunc morbum fuisse appellatum quia δοκέει τοῖσι ἐς τὴν σελήνην ἀλιτροῖσι ἀφικνεῖσθαι^u. . . . ἀτὰρ καὶ δι' ἄλλας προφάσις, ἢ μέγεθος τοῦ κακοῦ, (ἱερὸν γὰρ τὸ μέγα, [cf. sup. ad p. 193. l. 12. de *Osse Sacro*,]) ἢ ἰήσιος οὐκ ἀνθρωπίνης ἀλλὰ θεῆς, ἢ δαίμονος δόξης ἐς τὸν ἀνθρώπον εἰσόδου, ἢ ξυμπάντων ὁμοῦ, τήνδε ἐκίκλησκον ἱεράν. Quibus addi potest ex Cael. Aurel. (*De Morb. Chron.* i. 4. p. 291.) “Ap-

^u Hinc fort. hunc morbum λέγουσιν οἱ ἰδιῶται δαίμονα καὶ σεληνιασμόν. (Leo, *Consp. Medic.* ii. 6. p. 115.)

“pellatur epilepsia *sacra passio*, sive quod divinitus putetur immissa, “sive quod sacram contamine animam,” [cf. Apul. *Apol.* p. 58. ed. Price,] “sive quod in capite fiat, quod multorum philosophorum “judicio sacrum templum est partis animae in corpore natae,” [cf. Steph. Athen. ap. Dietz, *Schol. in Hipp. et Gal.* tom. ii. p. 337. n., Alex. Trall. i. 15. p. 62., Theoph. Nonn. *Epit. de Cur. Morb.* c. 36.,] “sive ob magnitudinem passionis, majora enim vulgus *sacra* “vocavit.” Horum omnium maxime verisimilis sententia videtur nomen fuisse datum aut quia divinum quid in eo morbo inesse credebatur, (cf. Gal. *Comm. in Hipp. “VI Epid.”* vi. 7. tom. xvii. p. ii. p. 341.,) aut “ob magnitudinem passionis.”^v Plura vide ap. Dietz ad Hipp. *De Morbo Sac.* p. 94 sq.; Reiff ad Artem. *Oneirocr.* p. 337.

239. 4. καθώς φησιν Ἱπποκρ.] sc. in libro *De Morbo Sacro*, cujus inter Hippocrateos meminerunt Erot., (*Gloss. Hipp.* p. 22.,) Gal., (*Comm. in Hipp. “Progn.”* i. 4. tom. xviii. p. ii. p. 18.; *Comm. in Hipp. “VI Epid.”* vi. 7. tom. xvii. p. ii. p. 341.; *Comm. in Hipp. “De Artic.”* i. 26. tom. xviii. p. i. p. 356.,) Cael. Aurel., (*De Morb. Chron.* i. 4. p. 319.,) quem tamen plerique non ipsi Hippocr. sed cui-dam ex ejus discipulis tribuunt. Vide Gruner, *Cens. Lib. Hipp.*; Ackerm. *Hist. Liter. Hipp.*; Littré, *Hipp. Opera*, tome i. Introd. p. 353.; Dietz, Adnot. ad Hipp. *De Morbo Sacro*, p. 78 sq. (Lips. 8vo. 1827.); Petersen, *Hipp. Scripta ad Temp. Rat. Dispos.*

239. 5. Εἰ γὰρ ἐκ χολώδους κ. τ. λ.] Cf. Hipp. *De Aëre, Aq. et Loc.* tom. i. p. 551.

239. 5. χολώδης] sc. *biliosus*, ait enim Gal. (*Comm. in Hipp. “VI Epid.”* iv. 4. tom. xvii. p. ii. p. 129.) λέλεκται δ' ἤδη πολλάκις ὡς ὅταν ἀπλῶς εἴπῃ χολώδη, τὴν ὠχράν τε καὶ ξανθὴν ὀνομαζομένην σημαίνει χολήν. Cf. id. *De Alim. Facult.* iii. 39. tom. vi. p. 742., *De Tumor. praeter Nat.* c. 9. tom. vii. p. 722., *De Simpl. Medic. Temper. ac Facult.* x. 2. § 13. tom. xii. p. 275., *Comm. in Hipp. “De Nat. Hom.”* i. 28. tom. xv. p. 77., *Comm. in Hipp. “III Epid.”* ii. 8. tom. xvii. p. i. p. 637.

239. 6. σπληνώδης] τοῦτ' ἐστὶ ὅσοι σπλῆνα χρονίως ἐσκληρυσμένον ἔχουσι. (Gal. *Comm. in Hipp. “Aph.”* vi. 43. tom. xviii. p. i. p. 67.) Utrum σπληνικοὶ, σπληνητικοὶ, σπληνώδεις, sine distinctione ii appellentur qui ex splene laborant, non omnino constat. Vide Gorr. *Defin. Med.*

239. 7. φλεγματώδης] sc. fort. *pituitosus*; nonnunquam autem ap. Hipp. “φλεγματώδεις dici videntur calidiore temperamento prae-

^v Quantam formidinem olim hic morbus injecerit testantur nomina *μεγάλη νόσος*, *ἡρακλείη*, *morb. major*, *comitialis*, etc.

“diti, et qui *phlegmate*, humore calido et retorrido, abundant.”
Foes. *Oecon. Hipp.*

240. 1. *δυνάμει*] “*δυνάμει* esse dicunt Graeci, quod actu quidem “non est, sed esse potest; ut semen est quidem exiguum, sed “*δυνάμει* est magna arbor.” Erasm. ap. H. Steph. *Thes. Gr.* Hoc sensu opponitur τῷ ἐνεργείᾳ sive ἐντελεχείᾳ, de quibus vide Plot. *Ennead.* ii. 5. et ibi Creuzer.

240. 5. *λευκαίνεται κ. τ. λ.*] Cf. p. 224. l. 12 : 226. 1 : 261. 6.

240. 11. ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος συνέστηκεν] Cf. sup. p. 2. l. 8 sq.

241. 2. *μίσγεται ὁμοῦ κ. τ. λ.*] Laudat hunc locum Gal. *De Sem.* ii. 1. tom. iv. p. 595, 596.

241. 2. *μίσγεται*] Οὐκ εἶπε *κιρνᾶται*, τὰ γὰρ ἀνομοιομερῆ οὐ δύ-
ναι κατὰ κρᾶσιν εἶναι· οὐκ εἶπε *συντίθεται* [fort. *συντίθεται*],
ὕγρα γὰρ ἀμφοτέρω, ὑγρὸν δὲ ὑγρῷ οὐ *συντίθεται*· ἀλλ’ εἶπε *μίσγεται*,
ὅπερ μεταξὺ ἐστὶ τοῦ *κιρνᾶσθαι* καὶ τοῦ *συντίθεται*. (Joan. Alex.
Schol. in Hipp. “*De Nat. Pueri*,” tom. ii. p. 211.)

241. 2. τῆς φύσεως] Videtur hic aliquid corrupti latere, quod cor-
rigere nequeo; *φυσήσεως* tamen, aut tale quid legendum, sequen-
tia indicant.—Ad haec notat Adams videri sibi τὸ τῆς φύσεως τῆς
γυναικὸς, *foeminae secretionem naturalem*, significare.

241. 3. [Ἄτε] τῆς γυναικὸς [οὐκ ἀτρεμεύσης] Τί ἄρα ποιούσης τῆς
γυναικὸς; μὴ οἰκουρούσης καὶ μέτρῳ κινουμένης; Οὐδαμῶς τοῦτο· ἀλλὰ νῦν
γυναικᾶ φησι τὴν διαπλαστικὴν δύναμιν τὴν ἐν τῇ μήτρᾳ οὔσαν. φησὶ
γὰρ ὅτι ταῦτα τὰ σπέρματα μίγνυνται ἅμα τῆς διαπλαστικῆς δυνάμεως, μὴ
οὐκ ἡσυχάζουσιν, ἐπὶ δέξεται ταῦτα, ἀλλ’ ἄλλο ποιούσης. (Joan. *ibid.*)

241. 4. [θερμαινομένη] Ut certissima correctio certior fiat, notan-
dum est ε et αι^w itemque ει et η (vide sup. ad p. 153. l. 16.) non
raro confundi. Hinc μὲν ὁ μένει fiet —*μαινομένη*, cui si syllabam
θερ- praefigas, totam vocem efficies.

241. 4. Ἐπειτα πνεῦμα ἴσχει] Ζητοῦσιν ὅτι πᾶς ὁ Ἱπποκράτης παντα-
χοῦ ἐν ὄλῳ τῷ συγγράμματι αἰτιάται τὸ πνεῦμα τῆς δημιουργίας τοῦ παι-
δὸς, φάσκων τὸ πνεῦμα διαφυσᾶν τὴν γονὴν καὶ ποιεῖν σφαῖραν, καὶ τὸ
πνεῦμα ποιεῖν ὅστᾳ, πότερον Πνευματικὸς ὑπῆρχε; Φαμέν ὅτι οὐκ ἦν Πνευ-
ματικὸς, ἀλλ’ εἰώθαμεν τὸ ποιητικὸν ἐξ ἐνὸς ὀργάνου αἰεὶ ὀνομάζειν. αἰεὶ γὰρ
φαμεν, “καλλίχειρ εἰργάσατο τὸν οἶκον,” καίτοι χωρὶς λίθων οὐκ εἰργάσατο·
“καλὸς σίδηρος ἔτεμε τὰ ξύλα,” καίτοι ἄνευ δρυοτόμου οὐκ ἐτμήθησαν.
Οὕτως οὖν, ἐπειδὴ τὸ πνεῦμα ὄργανόν ἐστι τῆς δυνάμεως, διὰ τοῦτο ἐκ τού-
του αἰεὶ λέγει δημιουργεῖσθαι τὸ βρέφος. (Joan. Alex. *ibid.* p. 234.)

241. 4. *πνεῦμα ἴσχει*] Καλῶς τὸ ἴσχει εἶπε, καὶ τὸ τίκτεται^x διότι

^w Occurrit ε pro αι in cod. E. p. 81. l. 5 : 95. 7 : 149. 10 : 179. 12 : 242. 10 ;
contra αι pro ε 8. 3 : 128. 15 : 253. 7. Cf. Ermerins, *Anecd. Med. Gr.* p. 218.

^x τίκτεται] Fort. aliquid corruptum, nam τὸ τίκτεται nusquam occurrit.

καὶ πρὸ τοῦ παχυνθῆναι ἡ σφαῖρα, ἦσαν πνεύματα, ἀλλὰ ταῦτα διαφοροῦντο· ἐπειδὴν δὲ ἐπαχύνθη, τότε ἴσχει πνεύματα, ὥς ἂν μὴ διαφορομένων αὐτῶν. (id. *ibid.* p. 211.)

241. 4. καθὼς φησιν Ἰπποκρ.] sc. in libro *De Natura Pueri*, qui libri *De Genitura* continuatio esse videtur. Memoratur ab Erot., (*Gloss. Hipp.* Prooem. p. 22., et in v. οἰκείης, p. 272.) Gal., (*De Sem.* i. 4. tom. iv. p. 525.; *Comm. in Hipp.* “*Epid. II.*” iii. 30, 31. tom. xvii. p. i. p. 442, 445.; *Gloss. Hipp.* in v. λαγνείη, tom. xix. p. 117.; *Comm. in Hipp.* “*Aph.*” v. 37. tom. xvii. p. ii. p. 828.; *De Foet. Form.* c. 1. tom. iv. p. 653.,) Melet., (*De Nat. Hom.* p. 1.,) Pallad., (*Comm. in Hipp.* “*De Fract.*” tom. xii. p. 271. ed. Chart.,) Macrob. (*Comm. in Cic.* “*Somn. Scip.*” i. 6.) A Gal. modo ad Hipp. pertinere modo ad Polybum dicitur; Joannes Alex., qui in hunc librum commentarium conscripsit, de ejus auctoritate pronunciare non audet. (p. 207, 213, 217.) Ceterum plerique recentiores pro spurio habent. Vide Gruner, *Cens. Libr. Hipp.*; Ackerm. *Hist. Liter. Hipp.*; Littré, *Hipp. Opera*, tome i. *Introd.* p. 373 sq.: tome ii. *Avert.* p. xxxiii.; Petersen, *Hipp. Scripta ad Temp. Rat. Dispos.*

241. 7. Ὅταν δὲ ὁδὸς κ. τ. λ.] Cf. Joan. Alex. *ibid.* p. 209, 10.

241. 10. Τρέφεται οὖν κ. τ. λ.] Ψευδὲς καὶ τοῦτο· οὐδὲ γὰρ τὸ θερμὸν ἐκ τοῦ ψυχροῦ τρέφεται· οὐδέποτε γὰρ τὰ ἐναντία τροφή ἀλλήλοις γίνονται. Τὸ δὲ θερμὸν ἐν τῷ ξύλῳ ἀντισπᾶ ἕτερον ψυχρὸν, ἐξ οὗ τρέφεται. Πάλιν τὰ αὐτὰ λέγει· διὸ καὶ νόθον ἐστὶ τὸ χωρίον Ἰπποκράτους, ἀλλότριον γὰρ τούτῳ τὸ διττολογεῖν πέφυκε. Πάλιν γὰρ λέγει ὅτι τὸ θερμὸν ἔλκει τὸ ψυχρὸν πνεῦμα, ὅπερ ἐστὶ ψευδές· οὐδὲ γὰρ τὸ θερμὸν ἐστὶ τὸ ἔλκειν τὸ ψυχρὸν, ἀλλ’ (εἰ ὁλως ἐστὶν εἰπεῖν,) ὅτι τὸ θερμὸν ἀραιοῖ τοὺς πόρους. Τῶν οὖν πόρων ἀραιουμένων, εἰσάγεται διὰ τούτων ψυχρὸν πνεῦμα. Οὕτω γίνεται καὶ ἐπὶ τοῦ σφαιρίου, ὅτι ἡ θερμότης ἀραιοῖ τοὺς πόρους, δι’ ὧν διεισδύνει ἡ ψύξις. Ποιεῖ δὲ τοῦτο καὶ φύλλα χλωρὰ, καὶ μάλιστα ἡ δάφνη ποιεῖ ἦχον τῶν φύλλων ῥήγνυμένων, καὶ ἀπλῶς ὅσα εἰσὶ χεδρωπὰ, ἦχον ἀποτελοῦσι· χεδρωπὰ δὲ εἰσι τὰ χερσὶ δρεπόμενα. (id. *ibid.* p. 213.)

241. 11. τῆς μητρὸς πνεούσης] Οὐκ εἶπεν ἀντιπνεούσης γ, ἀλλὰ πνεούσης, κἂν τῇ δι’ αὐχένος^z βουληθῆς λαβεῖν, κἂν τῇ διὰ τῶν ἀρτηριῶν. εἰ γὰρ ἀναπνεούσης, ἐδήλου ἂν ὅτι διὰ τοῦ αὐχένος ἐστὶ τὸ πνεῦμα· τὸ γὰρ ἀναπνεῖν δηλοῖ τὸ ἔξωθεν ἀρύεσθαι τὸν αἶρα. (id. *ibid.* p. 211.)

γ ἀντιπνεούσης] Fort. ἀναπνεούσης legendum.

^z κἂν τῇ δι’ αὐχένος κ. τ. λ.] Locum respicit sup. p. 209, 210., ubi ait: καὶ ζητοῦσι πόθεν τὰ ψυχρὰ πνεύματά εἰσιν; καὶ οἱ μὲν δοξάζουσιν ἀντιπνεῖν τὴν μήτραν, καὶ φασιν ὅτι ἐκ τοῦ αὐχένος εἰσάγεται πνεῦμα μετὰ τῆς μητρῶας ἀναπνοῆς· οἱ δὲ ταύτης τῆς δόξης μὴ ὄντες φασιν ὅτι ἐκ τῶν ἀρτηριῶν τῶν εἰσβαλλόντων (sic) εἰς τὴν μήτραν εἰσὶ τὰ πνεύματα.

242. 2. περιίσταται κ. τ. λ.] Cf. id. *ibid.* p. 209. l. 20 sq.

242. 6. [φυσᾶται ἐκείνη τὸ] Hic quoque, si memineris quomodo in cod. E. ε et αι, ι et ει, et ει et η inter sese permutentur, (vide ad p. 241. l. 4: 154. 5: 153. 16.,) e corrupto τε ἐκινεῖτο veram lectionem -ται ἐκείνη τὸ facile erues.

242. 7. τῇ δὲ γονῇ κ. τ. λ.] Μὴ πρὸς τὸ φυσωμένη ἀποδῶς τὸ ὕμην· ἀλλὰ πρῶτον θερμαινομένης τῆς γονῆς ἔσωθεν γίνεται ὁ ὕμην. Αὕτη δὲ ἡ γονὴ στρογγύλη ἐστίν, οὐχ ὅτι ἡ γονὴ στρογγυλοῦται, διὰ τοῦτό ἐστι στρογγύλη, (οὐδὲ γὰρ στρογγύλη ἐστὶν αὕτη,) ἀλλὰ διὰ τὴν σφαῖραν στρογγύλην οὔσαν, καὶ ἡ γονὴ στρογγυλοῦται. (Joan. Alex. *ibid.* p. 215.)

242. 11. Ὅποταν δὲ κ. τ. λ.] Ἐπειδὴ ἄνωτέρω ἀπέδειξε πῶς γίνεται ὁ ἔσω ὕμην, τὸ χορίον, βούλεται ἀποδείξει πῶς οἱ ἄλλοι δύο ὕμενες γίνονται, ὃ τε ἀμνείος, καὶ ὁ ἀλλαντοειδής. Καὶ αὐτὸς μὲν αἰτιᾶται τὴν θερμότητα ποιητικὴν εἶναι τούτων τῶν ὕμένων αἰτίαν, ἡμεῖς δὲ τὴν διαπλαστικὴν δύναμιν φάμεν εἶναι ποιητικὸν αἶτιον, ὀργανικὸν δὲ τὴν θερμότητα· ἐπεὶ τίνι λόγῳ, τῆς θερμότητος ὁμοιομεροῦς οὔσης ἐν ὄλῳ τῷ ἐμβρύῳ, τὸν μὲν ἀμνείον ὄλον τὸ βρέφος σκέπειν, τὸν δὲ ἀλλαντοειδῆ τὰ περὶ τοὺς βουβῶνας; εἰ γὰρ ἡ θερμότης αἰτία ἦν τούτων, ἔδει ὡσαύτως τοὺς δύο δημιουργῆσαι. Ἔστιν ἄρα τις διαπλαστικὴ δύναμις ἡ τούτους δημιουργησαμένη, ἣν ὕστερον διαλαμβάνομεν. Ζητοῦσι δὲ τὴν χρεῖαν τούτων τῶν ὕμένων, καὶ φασὶ χρεῖαν μὲν τοῦ ἀμνείου εἶναι τὸ τὸν ἰδρῶτα τοῦ βρέφους ἐπιδέχεσθαι, καὶ ἐν αὐτῷ εἶναι τὰ δροσοειδῆ περιττώματα ὅσα ἀπὸ παντὸς τοῦ βρέφους εἰσίν. Ὁ δὲ ἀλλαντοειδής χρεῖαν ἐκτελεῖ, τὸ δέχεσθαι τὰ διὰ τῆς κύστεως τοῦ βρέφους περιττώματα· ἰστέον γὰρ ὅτι τὸ βρέφος διὰ μὲν τῆς κύστεως διαφορεῖται καὶ ἔχει οὖρον· διὰ δὲ τῆς ἔδρας οὐ φέρεται κόπρος, ἀλλ' αἰεὶ μένει κενὸς ὁ σφιγκτήρ, ὡς δηλοῦσιν αἱ μαῖαι, μετὰ γὰρ τὴν ἀπότεξιν ἐμβάλλουσι τὸν δάκτυλον περὶ τὴν ἔδραν καὶ ἀνευρύνουσι τὸν σφιγκτήρα, διὸ καὶ δακτύλιος λέγεται. Εὐρίσκεται δὲ ἔσω οἶονεὶ κόπρος τις, ἣτις λέγεται βῆκος, (i. e. *meconium*.) Πλανῶνται δὲ πολλοὶ τινες εἰς τὸ πολλοὺς γίνεσθαι τοὺς ὕμενας, ἐπεισάγοντες τὸν τε περιτόναιον καὶ τοὺς περιωτίους, ὅπερ ψευδές· οὐδὲ γὰρ ἐκείνοι ἐκ τούτων τῶν δύο γίνονται, τοῦ τε ἀλλαντοειδοῦς καὶ τοῦ ἀμνείου· οὐδὲν δὲ αἰτοπον καὶ ἐπὶ δύο πολλοὺς λέγειν. (id. *ibid.* p. 220.)

243. 6. ἀπέχει] Τὸ ἐπέχειν (sic) ἀντὶ τοῦ ἀποχεῖν· τὸ γὰρ πνεῦμα ἀποχεῖ καὶ δέχεται ἕτερον. (id. *ibid.* p. 221.)

243. 9. ποῖα μόρια πρῶτως κατεσκευάσθησαν] Vide ap. Plut. *De Phys. Philos. Decr.* v. 17., et Gal. *Hist. Philos.* c. 33. tom. xix. p. 331. quaestionem τί πρῶτον τελεσιουργεῖται ἐν τῇ γαστρί; et plura ap. Haller, *Physiol.* xxix. 4. tom. viii. p. 256 sq. Cf. etiam Joan. Alex. *ibid.* p. 223 sq.

243. 11. πλοίου τρόπῳ] Sic Aristot. ap. Plut. *l. c.*

244. 2. φλεβῶν μὲν κ. τ. λ.] Vide sup. ad p. 125. l. 1.

244. 5. ἀπετείνεται] Legendum videtur [ἀπετείνεται].

244. 7. Εἴτα ἡ σὰρξ κ. τ. λ.] Ἴδου ἐνταῦθά φησιν ὅτι ἀπὸ τῆς σαρκὸς ταύτης γίνονται τὰ ἄρθρα.^a (Joan. Alex. *ibid.* p. 225.)

244. 9. καὶ ἡ κεφαλὴ κ. τ. λ.] Πάλιν οἱ δοξάζοντες μὴ ἅμα εἶναι τοῦ κυουμένου τὰ μόρια, τιθέασι καὶ τὴν ῥῆσιν ταύτην φάσκοντες ὅτι “ Ἴδου ὁ Ἱπποκράτης πρῶτόν φησι γίνεσθαι τὴν κεφαλὴν, εἴθ’ οὕτως τοὺς ὥμους.” Φαμέν δὲ ἡμεῖς ὅτι τάξις ἐστὶν αὕτη διδασκαλική, οὐ μέντοι φυσική· ἰδὼν γάρ φησιν αὐτὸς παρακατιῶν ὅτι γίνονται τὰ σκέλη, εἴθ’ οὕτως τὰ νεῦρα, ὅπερ ἄτοπον. ὥστε διδασκαλίας χάριν ἐποίησε τὸ τοιούτον. (*id. ibid.* p. 226.)

244. 12. νεῦρα] sc. *ligamenta*; vide sup. ad p. 204. l. 5.

244. 12. τὰς φύσεις τῶν ἁρθρῶν] Quid sit τὸ φύσεις hoc loco valde haereo, nam de sensu Gorr. et Foes. in Lexicis suis silent, et Latinorum interpretum alii verbum omnino neglexerunt, alii *naturas articulorum* exponunt, quod quidem nihil est. Significat tamen fort. *articulorum origines*, aut *primordia*, quam interpretationem mecum Scott communicavit, et paulum videtur confirmare cognatae vocis ἀπόφυσις significatio.

245. 4. Καὶ δὴ καὶ κ. τ. λ.] Δύο ἀποφάσεις ἐνταῦθά φησιν ὁ Ἱπποκράτης· μίαν μὲν ὅτι τῇ ῥινὶ ἀναπνεῖ τὸ βρέφος ἔσω ὑπάρχον, ἐτέραν δὲ ὅτι τῷ στόματι τρέφεται, ὅπερ ἄτοπον. πρὸς μὲν γὰρ τὸ πρῶτόν φαμεν, εἰ τῇ ῥινὶ ἀναπνεῖ, ἐπεὶ ὑγρασία πλεονάζει αἰεὶ περὶ τοῦτο, ἔδει [τὴν εἰσπνοὴν ἔλκουσαν] ταύτην πνιγμὸν ἀπεργάζεσθαι· πρὸς δὲ τὸ δεύτερόν φαμεν ὅτι, εἰ ἀπὸ τοῦ στόματος τρέφεται, ἔδει τὴν φλέβα ἐκείνην καὶ τὴν ἀρτηρίαν τὰς εἰς τὸν ὀμφαλὸν εἰσβαλλούσας ἀπομαραίνεσθαι· νυνὶ δὲ οὐκ ἀπομαραίνονται. Εἰ δέ τις φαίη ὅτι καὶ ἀπομαραίνονται, ἔδει τὴν ὑγρότητα ἐκείνην τὴν διὰ τούτων φερομένην εἰς τροφήν τοῦ βρέφους ἐν τῇ μήτρᾳ εἰσβάλλεσθαι, καὶ εἰσβαλλομένην πλεονάζειν καὶ σῆψιν ποιεῖν, ἥτις ἔμελλε χαλεπὰ συμπτώματα ποιεῖν τῷ βρέφει ἢ καὶ αὐτῇ τῇ γυναικί. νυνὶ δὲ οὐδὲν τούτων ὀρώμεν γινόμενον. (Joan. Alex. *ibid.* p. 226.)

245. 8. καὶ ἐς τὸν κύσσαρον κ. τ. λ.] Εἰ γὰρ τρέφεται ἀπὸ τοῦ στόματος, δῆλον ὅτι καὶ ἡ κόπρος δι’ ἑδρας ἔρχεται· κύσσαρον γὰρ νῦν λέγει τὴν ἑδραν ποιητικῶς ἀντὶ τοῦ κύντερον, παρὰ τὸ ἔσχατον εἶναι τοῦτο τὸ μόριον, φημὶ δὲ τὴν ἀρχήν.^b (*id. ibid.* p. 226.) Cf. Pseudo-Gal. (*An Anim. sit id quod in Utero est*, c. 5. tom. xix. p. 176.) hunc ipsum Hippocr. locum exponens, κύσσαρον γὰρ τὸν ἀρχὸν εἴρηκε.

^a ἀπὸ τῆς σαρκὸς κ. τ. λ.] Locum respicit sup. p. 224., ubi ait: φαμέν δὲ ἡμεῖς ὅτι οὐ κυρίως αὕτη ἐστὶ σὰρξ· πᾶσα γὰρ σὰρξ ὁμοιομερὴς ἐστίν, αὕτη δὲ ἀνομοιομερὴς ὑπάρχει, ἔχει γὰρ νεῦρα, φλέβας, ὅστω. δεύτερον καὶ ἡμεῖς ὁμολογεῖτε ὅτι οὐδέποτε ἀπὸ σαρκὸς γίνεται ἄρθρον· νυνὶ δὲ ἀπὸ ταύτης ἐστὶ τὰ ἄρθρα, ὥς γὰρ φησιν αὐτὸς, διαρθροῦται.

^b τὴν ἀρχήν] Videtur τὸν ἀρχὸν legendum.

245. 12. Καὶ γίνεται ἤδη παιδίον] Πολλάκις λελεγκται ἡμῖν ὅτι σκοπὸς ἐστὶ τῷ Ἰπποκράτει περὶ διαφόρων καιρῶν διαλαβεῖν, ἐν οἷς γίνεται ἡ γυνή, ἡ θρέψις, ἡ κίνησις, ἡ ἀποτέξις. Καὶ ἤδη μὲν τὸν ἕνα καιρὸν ἐπεράτωσεν, ἐν ᾧ ἐδημιούργησε τὸ βρέφος· νῦν δὲ βούλεται σημειώσασθαι ἐν ποίῳ καιρῷ ἐτελείωσεν ἡ διαπλάττουσα τὸ βρέφος διαπλαστικὴ δύναμις, καὶ φησιν ὅτι μὲν ἐπὶ ἀρρένων ἄχρι τριάκοντα ἡμερῶν τελειοῦται τὸ βρέφος, ἐπὶ δὲ θηλειῶν ἄχρι τεσσαράκοντα. “Καὶ πόθεν δηλόν;” Φησὶν ὅτι ἐκ τῆς λοχείας καθάρσεως. “Τί δέ ἐστι λοχεία κάθαρσις;” Ἡ μετὰ τὴν ἀποτέξιν φορὰ τῶν καταμήνιων. Καὶ ἐκ τούτου ἐστὶ στοχάζεσθαι ὅτι καὶ τὸ ἄρρεν βρέφος ἐν τριάκοντα ἡμέραις τελειοῦται, ὥσπερ φέρονται καὶ τὰ καταμήνια ἐν ταύταις· οὕτω καὶ τὸ θῆλυ ἐν τεσσαράκοντα, ὥσπερ καὶ ἡ λοχεία κάθαρσις ἐν ταύταις κατέρχεται. Καὶ ζητοῦσι “διὰ τί μὴ ἀθρόως, ὥσπερ ἐπὶ τοῦ βρέφους, οὕτως ἐποίησεν ἡ φύσις κατενεχθῆναι τὰ καταμήνια;” Καὶ φασιν ὅτι, εἰ ἀθρόως ἐφέροντο, ἐπειδὴ συμπύση κενώσει περιττωματικῇ κενοῦται ὁ ζωτικὸς τόνος, ἔμελλεν ἂν ἡ γυνή, τοῦ ζωτικοῦ τόνου διαφορηθέντος, ἢ ἀτονίαν τινὰ ὑπομεῖναι ἢ λειποθυμίαν, καὶ δέος ἦν μὴ ἀποθάνοι ἡ γυνή. Οὕτω μὲν Ἰπποκράτης σημειοῦται τὴν τελείαν διάπλασιν τοῦ θήλεος καὶ ἄρρενος. Ὁ μέντοι Γαληνὸς σημειοῦται ταῦτα ἐκ τῶν ἀμβλυσμῶν καὶ ἐκτρωμάτων, λέγων ὅτι εἰ ἐπὶ τριάκοντα ἡμέραις ἐκτρώσῃ ἡ γυνή, ὀρώμεν ὅτι ἄρρεν, εἰ δὲ ἐν τεσσαράκοντα, θῆλυ· εἰ δ’ ἐν εἴκοσιν, ὀρώμεν ὅτι ἀδιάπλαστόν ἐστὶ τὸ βρέφος· εἰ δὲ περαιτέρω τῶν τριάκοντα ἡμερῶν ἀμβλώσῃ ἡ γυνή, τότε ἐστὶ θεάσασθαι, εἰ μὲν ἄρρεν εἴη, τέλειον ἔχον τὸ εἶδος, εἰ δὲ θῆλυ, ἀτελές· εἰ δὲ περαιτέρω τῶν τεσσαράκοντα, τότε κἂν θῆλυ κἂν ἄρρεν εἴη, πάντως ἔχει τὸ αἰδοῖον τέλειον. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τούτων. δεῖ δὲ εἰδέναι ὅτι ἀντιπεπονθότως ἔχουσι τὰ καταμήνια εἰς τὴν τροφήν τοῦ βρέφους. Ἡ μὲν γὰρ τροφή τοῦ βρέφους καταρχὰς μὲν ὀλίγη ἔρχεται οἰονεὶ σταλαγμὸς, εἶτα πλημμύρα, εἶτα πάλιν ὕστερον πλεονάζει· ἐπὶ δὲ τῆς λοχείας καθάρσεως τοῦναντίον, καταρχὰς μὲν πολὺ ἔρχεται τὸ καταμήνιον, ὅσον δὲ προκόπτει, κατὰ μέρος ὀλίγον πάνυ. Ἀποροῦσι δὲ τινες “διὰ τί ἡ λοχεία κάθαρσις ἐπὶ μὲν ἀρρένων ἄχρι τριάκοντα ἡμερῶν φαίνεται, ἐπὶ δὲ θηλειῶν ἄχρι τεσσαράκοντα;” Καὶ λέγομεν δύο λύσεις· μίαν μὲν ὅτι, κἂν ἕτερον ἀριθμὸν ὠρίσαμεν ἂν, τὸ αὐτὸ εἴχετε ἡμῖν ἀπορῆσαι, καὶ τοῦτο ἐπ’ ἀπειρον ἔμελλεν εἶναι· δευτέραν δὲ, αἰεὶ τὰ παρὰ φύσιν ἔπονται τοῖς κατὰ φύσιν. ὥς ἐπίπαν οὖν τὰ καταμήνια, περιττώματα ὄντα, παρὰ φύσιν ὑπάρχουσιν· ταῦτα οὖν τῇ κατὰ φύσιν δημιουργίᾳ ἔπονται τοῦ βρέφους, καὶ ὥσπερ τὸ ἄρρεν τελειοῦται διὰ τριάκοντα ἡμερῶν, οὕτω καὶ ἡ λοχεία κάθαρσις ἐπομένη κενοῦται διὰ τριάκοντα ἐπὶ τῶν ἀρρένων· καὶ ὥσπερ πάλιν τὸ θῆλυ διὰ τεσσαράκοντα, οὕτω καὶ ἡ λοχεία διὰ τεσσαράκοντα, ἐν οἷς ἡ θεωρία. (Joan. Alex. *ibid.* p. 227.)

245. 12. παιδίον] “Τί φησιν Ἰπποκράτης παιδίον ἐγένετο; οὐκ ἐλέγετο ἡμῖν^c ὅτι, ὅταν τὸ τέλειον εἶδος ἀπολάβῃ καὶ ἀποτεχθῇ, λέγεται παιδίον;”

^c ἐλέγετο ἡμῖν κ. τ. λ.] sc. a Joanne Alex. sup. p. 206. l. 29. βρέφος δὲ ἐστὶν ὅταν ἄρχωνται τὰ μόρια ὡς μόρια τρέφεσθαι, παιδίον δὲ ὅταν ἄρξηται κινεῖσθαι ἄχρι τῆς μεираκιώδους ἡλικίας.

Τί οὖν φαμεν ; λέγομεν ὅτι καταχρηστικῶς νῦν τὸ βρέφος παιδίον καλεῖ.
(*id. ibid.* p. 228.)

245. 12. τὸ μὲν ἄρρεν κ. τ. λ.] Εἰώθασι ζητεῖν ἐνταῦθα “διὰ τί τὸ μὲν ἄρρεν ἐν τριάκοντα τελειοῦται ἡμέραις, τὸ δὲ θῆλυ ἐν τεσσαράκοντα;” Καί εἰσι πιθαναὶ λύσεις, καὶ φυσικαὶ, καὶ ἀριθμητικαὶ, τὰς γὰρ ἀληθεῖς λύσεις οὐδεὶς ἐπίσταται, εἰ μὴ ὁ Δημιουργὸς μόνος. Εἰσὶν οὖν αἱ φυσικαὶ αὗται, ὅτι τὸ ἄρρεν ἐν τοῖς δεξιοῖς μέρεσι δημιουργεῖται, τὸ δὲ θῆλυ ἐν τοῖς ἀριστεροῖς, (τὰ γὰρ δεξιὰ θερμότερά εἰσι φύσει, τὰ δὲ θερμότερα ἐτοιμῶς διαπλάττουν,) καὶ ὅτι ἐκ θερμότερου καὶ δριμντέρου σπέρματός ἐστι τὸ ἄρρεν, τὸ δὲ θῆλυ, ὡς ἐξ ὑγροτέρου σπέρματος ὑπάρχον καὶ ἐν τῷ ἀριστερῷ κόλπῳ ψυχροτέρῳ ὄντι καὶ ὑγροτέρῳ, διὰ τοι τοῦτο ἐν πλείονι τελειοῦται χρόνῳ. Αὗται μὲν αἱ φυσικαὶ, αἱ δὲ ἀριθμητικαὶ αὗται. Προηγείσθωσαν δὲ τῆς λύσεως δύο λήμματα, ὧν τὸ πρῶτόν ἐστι· πάντες οἱ ἀριθμητικοὶ ὡμολόγησαν τὴν μονάδα μὴ εἶναι ἀριθμόν, πᾶς γὰρ ἀριθμὸς ἐκ μονάδων σύγκειται· πῶς οὖν δυνατόν αὐτὴν εἶναι ἀριθμόν; διότι πᾶς ἀριθμὸς ἢ περιττός ἐστίν ἢ ἄρτιος. καὶ πᾶς ἄρτιος δύναται εἶναι, ἢ δὲ δυὰς μόνῃ ἀρτία ἐστίν, οὐ μέντοι δύναται εἶναι καὶ περιττή.^d ἔστι μὲν οὖν ἀρχὴ τῶν περιττῶν τὰ τρία, τῶν δὲ ἀρτίων τὰ τέσσαρα. Πρέπει δὲ τὰ περιττὰ τῷ ἄρρενι, ὡς [ἄτμητον] ἔχοντι [τὸ αἰδοῖον,] (καὶ ὁ περιττός γὰρ ἄτμητος,) [τῷ δὲ θήλει] ὁ ἄρτιος, ὡς τετμημένον ἔχοντι τὸ αἰδοῖον. Ταῦτα γὰρ οὖν συντιθέμενα μετὰ τὸν τέλειον ἀριθμόν τὸν δέκα^e—(οὗτος γὰρ τέλειός ἐστιν ἀριθμὸς, διὸ καὶ δεκάς οἶονεὶ δεχὰς ὑπάρχει· πάντας γὰρ τοὺς ἀριθμοὺς ἐδέξατο·) συντιθέμενα γὰρ τὰ τρία μετὰ τοῦ δέκα, τριάκοντα ποιοῦσι· τὰ δὲ τέσσαρα συντιθέμενα, τὰ τεσσαράκοντα ἀποτελοῦσι. καὶ διὰ τοῦτο τὸ μὲν θῆλυ ἐν τεσσαράκοντα τελειοῦται, τὸ δὲ ἄρρεν ἐν τριάκοντα. Αὗται μὲν οὖν αἱ πιθαναὶ λύσεις. οὐ πάντως δὲ ἐν τοιούτῳ καιρῷ τελειοῦται ταῦτα, ἀλλ’ ἔστιν ὅτε καὶ προῖαιτέρον τῶν τριάκοντα τελειοῦται τὸ ἄρρεν, ὡσαύτως καὶ τὸ θῆλυ περαιτέρω τῶν τεσσαράκοντα. ἀλλὰ τὸ ἐπίπαν ἡβουλήθη ὁ Ἰπποκράτης εἰπεῖν. (*id. ibid.*)

246. 1. τριάκοντα ἡμέραις κ. τ. λ.] Cf. sup. ii. 5. § 7.; Hipp. *De Alim.* tom. ii. p. 23., cum Gal. *Comm.* iv. 20. tom. xv. p. 407.

247. 1, 2. τὸ μὲν ἄρρεν—τὸ δὲ θῆλυ] Lege cum Must. [τῷ] μὲν [ἄρρενι]—[τῷ] δὲ [θήλει]. De ο et ω confusis vide sup. ad p. 164. l. 6.; occurrit υ pro ει (*idem enim fere sonabant,*) sup. p. 206. l. 13., et inf. p. 257. l. 7. Eundem errorem vide ap. Joan Alex. *ibid.* p. 229. l. 14.

247. 2. τρεῖς μῆνες κ. τ. λ.] Cf. sup. ii. 5. § 8.

247. 7. Τὸ δὲ παιδίον κ. τ. λ.] Cf. Melet. p. 9. l. 5 sq.

248. 3. ὁ χρόνος τοῦ τόκου] Cf. sup. ii. 5. § 9.

248. 4. σκαρίζοντι] *id quod ἀσκαρίζοντι* ap. Hipp., quae duae

^d Videtur aliquid corruptum aut omissum, quod corrigant arithmetici.

^e μετὰ τὸν τέλειον ἀριθμόν τὸν δέκα] Videtur legendum μετὰ τοῦ τελείου ἀριθμοῦ τοῦ δέκα, ut inf. l. 22.

eiusdem vocis formae ea confirmant quae sup. ad p. 110. l. 10. de voce *σφαλίζω* dicta sunt.

249. 9. *ὁπότερον*] sc. *σῶμα*.

251. 1. *στενότεραι*] Lege *στενότεραι*, ut alibi passim.

251. 7. *σίκυν*] “Cucumerem quidem Graeci simpliciter *σίκυν* vel *σίκυν* appellant, quem nos privatim *cucumerem* vocamus, cibis aptum, &c.” Gorr. *Defin. Med.*, ubi plura de ejus speciebus. Vide etiam Schneid. in Ind. ad Theophrast., et Spreng. ad Diosc. *De Mat. Med.* ii. 161, 162. tom. ii. p. 467, 468.

251. 8. *σικυηλάτῳ*] Vox semel tantum inventa, idem quod *σικυήρατον* significans. Vide H. Steph. *Thes. Gr.* ed. Lond.

251. 9. *ἀρυστήρα*] “*ἀρυστήρ* vas est aliquod cavum ad hauriendum aptum, velut *cotyla*, *cyathus*, aut *calix*.” (Foes. *Oecon. Hipp.* ubi plura vide.

252. 2. *πηρωθέν*] — “quo loco notandum in primis, quod Hipp. *mutilati* vocabulum usurpat (*τὸ πηρωθέν*, et *τὸ πεπηρωμένον*), non pro eo cui pars aliqua abscissa sit, sed pro eo cui vel distorta est, vel luxata, vel alio hujusmodi malo affecta.” (Cagnati *Var. Observ.* i. 2. p. 16.)

252. 8. *τῶν πεπηρωμένων τὰ ὑγιῆ*] Legendum videtur ex Hipp. [*τὸ πεπηρωμένον τῷ ὑγιεῖ*]: de *ο* et *ω*, itemque de *ει* et *η* confusis, jam saepius dixi. Totum locum explicatum vide ap. Cagnati *Var. Observ.* i. 3. p. 20 sq.

252. 12. *ἀπὸ παντὸς τοῦ σώματος*] Cf. Hipp. *De Genit.* tom. i. p. 371. *init.*, 379., *De Aëre, Aq. et Loc.* p. 551., *De Morbo Sac.* p. 594, 595., *De Morb.* iv. *init.* tom. ii. p. 324.; Gal. *Defin. Med.* c. 439. tom. xix. p. 449., (ubi pro *ἡδονῇ* legendum *γονῇ* notat Dietz;) Democr. ap. Plut. *De Phys. Philos. Decr.* v. 3., Gal. *Hist. Philos.* c. 31. tom. xix. p. 322.; Joan. Alex. *Comm. in Hipp.* “*De Nat. Pu-eri*,” p. 233. l. 32 sq. Vide Dietz ad Hipp. *De Morbo Sac.* p. 152.

253. 1. *ἀπὸ τῶν στερεῶν καὶ ἀπὸ τῶν ὑγρῶν*] Quomodo hic locus Hippocr. cum alio in principio ejusdem libri (p. 371.) ^fconciliandus sit, vide ap. Cagnati *Var. Observ.* i. 2. p. 13 sq.

253. 2. *τῶν δύο χολῶν*] sc. *ξανθῆς καὶ μελαίνης*: cf. sup. p. 132. l. 13.; Hipp. *De Nat. Hom.* tom. i. p. 352, 353. Notandum est tamen hoc loco Hipp. pro *τῶν δύο χολῶν* habere *χολήν* (sc. *ξανθήν*, vide sup. ad p. 239. l. 5.,) et *ὑδωρ*, de qua re vide Gorr. *ad loc.* Annot. 17.; itemque Littré, *Oeuvres d'Hipp.* tome i. Introd. p. 185. sq.

^f Operae pretium est notare ap. Hipp. p. 371. pro *ὑγροῦ* legi *ὑγιέος* in Cod. MS. Oxon., quem litera *I* designavi.

253. 8. μᾶλλον τοῦ καιροῦ] τὸ γὰρ μᾶλλον τοῦ καιροῦ σύνηθες αὐτῷ (sc. Hippocr.) λέγειν ἀντὶ τοῦ μᾶλλον τοῦ προσήκοντος. (Gal. Comm. in Hipp. "De Acut. Morb. Victu," iii. 13. tom. xv. p. 661.) Vide Hipp. De Acut. Morb. Victu, tom. ii. p. 55. l. 7, 11.; Foes. Oecon. Hipp.

254. 1. συντελεῖ τῷ ἀνδρὶ ἡδομένη] "hoc est, et incipit una cum viro affici voluptate, et desinit simul cum illo; est enim haec elegans verborum συντελεῖν καὶ διατελεῖν apud Graecos significatio." (Gorr. ad loc. Annot. 20.)

255. 3, 4. ὄνειρώττ.—ἐξονειρώττ.] Nota vim intensivam τοῦ ἐξ: significat enim ὄνειρώττω, per somnum veneris ludibrio tentari; ἐξονειρώττω, per somnum semen emittere.

255. 8. Οἱ δὲ εὐνοῦχοι κ. τ. λ.] Cf. sup. p. 225.

255. 9. ἀμαλδύνεται] ἀμαλδύνεται, αὐτῷ (sc. Hippocr.) σύνηθες, τὸ οἶον ἀφανίζεται, καὶ τὸ οἶον ἀμυνροῦται. (Gal. Gloss. Hipp. tom. xix. p. 76.) Cf. Erot. Gloss. Hipp. p. 56.

256. 2. τὰ νεῦρα] sc. fort. Vasa Deferentia, quae nervos appellat Cels. vii. 18. p. 413., aut ipse Funiculus Umbilicalis.

256. 3. "Ὅσοι δὲ καὶ ἐκκρίνουσι κ. τ. λ.] Vide Casp. Hofm. Comm. in Gal. "De U. P." § 1034.; Haller, Physiol. xxvii. 2. § 16. tom. vii. p. 543.

256. 6. ἐν τοῖς γεννητικοῖς μορίοις] Hoc nomine alibi semper partes genitales in universum designat Noster, hic loci autem specialiter loqui videtur: an Vasa SpermatICA memorat?

257. 1. φλέβες] i. e. (ut videtur,) arteriae; utrumque enim vasorum genus Hippocr. et ejus aequales φλέβας appellasse notissimum est: cf. Pallad. Comm. in Hipp. "Epid. VI." vi. 2. tom. ii. p. 153.; Ruf. Eph. p. 42.; Gal. De Foet. Form. c. 3. tom. iv. p. 672., De Hipp. et Plat. Decr. vi. 8. tom. v. p. 574., De Caus. Morb. c. 3. tom. vii. p. 14. Vide Dietz ad Hipp. De Morbo Sac. p. 158.

257. 5—7. ὅταν—ἀδρωθῶσιν] Hunc locum non omnino corrigere possum; videtur tamen [τῷ] τε [ἄρρενι] καὶ [τῷ θήλει] legendum, (cf. sup. ad p. 247. l. 2.) quod idem valeret quod καὶ τῷ παιδὶ —καὶ τῇ παρθένῳ ap. Hipp.

257. 8. δίδυμα] De gemellorum generatione cf. Hipp. De Nat. Pueri, tom. i. p. 422., De Vict. Rat. i. p. 652, 653.

258. 1. ἐν κατοχῇ] Videtur aliquid corruptum, quod tamen corrigere nequeo, nisi fort. τὸ ἐν abjiciendum sit, et κατοχὴ legendum cum Must.; sed et haec ipsa correctio non omnino placet.

258. 2. τὸ μὲν . . . . εἶναι] Quod ad sensum attinet, bene esset τὸ μὲν [ισχυρὸν ἀποπεμπόμ]ενον: cf. sup. p. 257. l. 14.

258. 3. ἐν τῇ δεξιᾷ] sc. μήτρα: sic semper fere ap. Gal.

258. 4. Γυναικὶ κ. τ. λ.] Cf. Hipp. *De Morb. Vulg.* ii. 1., *Aph.* v. 53. tom. iii. p. 431, 746.; *De Morb. Mul.* i. 44. tom. ii. p. 649.; Cels. ii. 8. p. 72.; Gal. *De U. P.* xiv. 8. tom. iv. p. 178., *De Loc. Aff.* vi. 5. tom. viii. p. 436, 437.

إذا كانت المرأة حاملا فصبرت ثدياها بغتة فانها تسقط هـ إذا كانت المرأة حاملا فصبر احد ثدييها وكان حملها توأما فانها تسقط احد طفلها إذا كان الضامر هو الثدي اليمين اسقطت الذكر وان كان الضامر هو الثدي اليسر اسقطت الانثى هـ (Honain, *Aph.* v. 36, 37. p. 46.)

Kaì οὗτος ὁ Ἀφορισμὸς ἐξ ἐκείνων ἐστίν, οὓς ἔφαμεν ἔνδειαν τῆς τροφῆς σημαίνειν τῷ ἐμβρύῳ. Κοινὰ γάρ τινες εἰσι φλέβες ὑστερῶν τε καὶ τιτθῶν, αἵτινες ὅταν ἐνδεῶς ἔχωσιν αἵματος, ἰσχνοὺς μὲν τοὺς τιτθοὺς ἀποφαίνουσι· τῇ δὲ ἀτροφίᾳ ποτὲ μὲν ἀναιροῦσι τὸ ἔμβρυον, ἔστι δ' ὅτε πρὸς ἔκκρισιν παρορμῶσι διὰ τὴν αἰτίαν ἣν αὐτὸς ἐν τῷ Περὶ Φύσεως Παιδίου γράφει κατὰ τήνδε τὴν ῥῆσιν [tom. i. p. 418.] “Ἡ τροφή καὶ ἡ αὔξησις τὰ ἀπὸ τῆς μήτρας κατιόντα, οὐκέτι αὐτάρκη τῷ παιδίῳ ἐστίν, ὅταν οἱ δέκα μῆνες παρέλθωσι, καὶ τὸ ἔμβρυον αὔξηθῇ· ἔλκει γὰρ ἀπὸ τοῦ αἵματος εἰς ἑωυτὸ [τὸ] ε “γλυκύτατον, ἅμα δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ γάλακτος ἐπαυρίσκεται ὀλίγον. “Ὅταν δ' αὐτῷ ταῦτα σπανιώτερα γένηται, καὶ ἄδρὸν ἢ τὸ παιδίον, ζητοῦν τε πλεόν τῆς ὑπαρ- “χούσης τροφῆς, ἀσκαρίζει, καὶ τοὺς ὑμένας ῥηγνύον ἀρχὴν ἀποκνήσεως παρέ- “χει τῇ μητρὶ.” (Gal. *Comm. in Hipp.* “*Aph.*” v. 37. tom. xvii. p. ii. p. 828.)

“Ὅπερ ὁ προγεγραμμένος Ἀφορισμὸς ἐπ' ἀμφοτέρων ἔλεγε τῶν τιτθῶν, τοῦθ' οὗτος ἐπὶ θατέρου. Διὰ δὲ τὴν προειρημένην αἰτίαν τῇ κοινωνίᾳ τῶν φλεβῶν τὸ κατ' εὐθὺ τοῦ μειωθέντος τιτθοῦ μὲν ὃν ἔμβρυον ἐκτιτρώσκει· τὸ δ' ὅτι διδύμων ὄντων, ἄρρενός τε καὶ θήλεος, εἰ μὲν ὁ δεξιὸς τιτθὸς ἰσχνὸς γένηται, τὸ ἄρρεν μόνον, εἰ δ' ὁ ἀριστερὸς, τὸ θῆλυ διαφθείρεται, ἐξ ἐκείνης ἤρτηται τῆς δόξης αὐτοῦ, [*Aph.* v. 48.] “Ἐμβρυα τὰ μὲν ἄρρενα ἐν “τοῖς δεξιοῖς, τὰ δὲ θήλεα ἐν τοῖς ἀριστεροῖς μᾶλλον.” (id. *ibid.* p. 829.)

Ἐὰν ἐξαίφνης, φησὶ, (τουτέστιν ἄνευ φανεράς αἰτίας,) ἰσχνοὶ γέ- νωνται οἱ μασθοὶ τῆς γυναικὸς ἐν γαστρὶ ἐχούσης, ἐκτιτρώσκει· ἔνδειαν γὰρ καὶ ἔλλειψιν αἵματος ἀπαγγέλλουσι, δι' ἧς ἀναίρεται τὸ ἔμβρυον· ἔστι δὲ ὅτε καὶ πρὸς ἔκκρισιν παρορμᾶται τῇ ἀπορίᾳ τῆς τροφῆς λακτίζον καὶ σκαρίζον καὶ διαρρηγνύον τοὺς χιτῶνας. (Theoph. *Comm. in Hipp.* “*Aph.*” v. 36. tom. ii. p. 464.)

ε τὸ γλυκύτατον] Sic Hipp. l. c., om. τὸ Gal.

Τὸ ἄρρεν ἐν τῷ δεξιῷ κόλπῳ τῆς μήτρας ζωογονεῖται, διότι ὡς ἐπίπαν θερμότερός ἐστι τοῦ ἀριστεροῦ, τὸ δὲ θῆλυ ἐν τῷ ἀριστερῷ ὅτι ψυχρότερός ἐστι τοῦ δεξιοῦ. ἔαν οὖν ἐγκυμονούσῃ γυναικί, δίδυμα ἐχούσῃ, ὁ δεξιὸς μασθὸς ἰσχνὸς γένηται, τὸ ἄρρεν ἐκτιτρώσκει, ἐπειδὴ τὰ κατὰ εὐθυωρίαν μᾶλλον πάσχει· εἰ δὲ ὁ ἀριστερὸς μασθὸς ἰσχνὸς γένηται, τὸ θῆλυ, διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν· εἰ δὲ ἀμφοτέρω οἱ μασθοὶ ἰσχνοὶ γένωνται, ἀμφοτέρα ἐκτιτρώσκει, τῷ λόγῳ τῆς ἐνδείας τῆς τροφῆς· λιμαγχονούμενα γὰρ τὰ ἔμβρυα σκαρίζουσι καὶ σπαράσσουσι τὰ ἀρτήματα, καὶ οὕτως ἡ γυνὴ ἐκτιτρώσκει. (id. *ibid.*)

Τῇ γὰρ ἐνδείᾳ τῆς τροφῆς τῆς ἐκ τῶν φλεβῶν γίνεται τοῦτο, κοινῶν ὄντων μητρῶν καὶ μαστῶν. (Damasc. *Comm. in Hipp. "Aph."* v. 36. *ibid.*)

Ὁ γὰρ Ἱπποκράτης δόξαν ἔχει τὰ ἔμβρυα ἐν τοῖς δεξιοῖς τὰ ἄρρενα, ἐν δὲ τοῖς εὐωνύμοις τὰ θήλεια τίκεσθαι. (id. *in Aph.* 37. *ibid.*)

"Dum mulier in utero habet, vena quae egreditur ab hepate
"et *concava* vocatur, dividitur in duas partes; una ad mammillas
"fert sanguinem qui propter loci positionem in lac mutatur, altera
"ad uterum. Nam antea non nutritur lacte infans dum adhuc
"in utero est, ut, dum natus fuerit, habeat unde sustentetur. Et
"tale quid patitur in istis Natura, quale paterfamilias, dum vult
"egredi civitatem, prius sibi cibum transmittit, ut, dum egressus
"fuerit, habeat unde vivat: sic et Natura partem sanguinis transmittit
"ad mammillas, et partem ad uterum. Et quod mammillae
"arescunt ac extenuantur, significat esse indigentiam nutrimenti
"infantis; qui, indigentiam non ferens, sevolvendo rumpit membranas
"quibus in utero continetur, et sibi ad nativitatem viam parat, ac foras exit." (Pseudo-Oribas. *Comm. in Hipp. "Aph."* vi. 9. p. 217.)

"Si altera mamma extenuetur, hoc est, *utraque*, significat
"quod geminos fert in utero: et quae harum mammillarum prima
"extenuata fuerit, ex ea parte amittitur infans mortuus: id est, si
"dextra, masculum amittit mortuum, et foeminam parit, (quia
"masculus in dextra jacet parte, foemina in sinistra;) si vero extenuetur
"sinistra, foeminam amittet mortuam, et marem pariet." (id. *in Aph.* vi. 10. p. 218.)

258. 9. ἀρτηρία καὶ φλέβες] sc. art. et venae *Spermaticae*.

259. 6. ὀρρώδους] ὀρρὸς, τὸ ὑδατώδες καὶ ἀφιστάμενον τοῦ γάλακτος, ἀπὸ τοῦ ὀρούειν ἀπ' αὐτοῦ. (Hesych. *Lex.*) Vide Gorr. *Defin. Med.*; Foes. *Oecon. Hipp.*; H. Steph. *Thes. Gr.*

260. 3. ἀδενοειδῶν σωμάτων] Dicit gland. *Prostatam*; "non enim debent *duae* dici, ut fere veteres," e. g. Anon. *Isag. Anat.* c. 27., Gal. *l. c.* (Haller, *Physiol.* xxvii. 1. § 27. tom. vii. p. 464.)

261. 1. τῶν εἰς τὰς μήτρας ἰόντων ἀγγείων κ. τ. λ.] De partibus seminalibus vide Gal. *De Sem.* i. 15. tom. iv. p. 565 sq.

261. 6. Ἐν δὲ τῇ πλάνῃ κ.τ.λ.] Cf. sup. p. 224. l. 12 : 226. 1 : 240. 5.

261. 17. μείζους ὄντες] Cf. sup. p. 210. l. 4 : 222. 7 : 224. 2.

263. 10. τὸ δ' αὖ τῶν θηλειῶν στενὸν καὶ βραχὺ] *Tubas Fallop.* designat; vide Haller, *Physiol.* xxviii. 2. §. 30. tom. vii. p. ii. p. 101.

263. 16. Διὰ τί δ' οὐκ εἰς αὐτοὺς κ.τ.λ.] Cf. Gal. *De Sem.* i. 17. tom. iv. p. 590 sq.

263. 18. ἐπιδιδυμίδα] μόριον δὲ ἐστὶν αὕτη τοῦ ζώου κατὰ τῆς κεφαλῆς ἐπικείμενον τοῦ ὄρχεως, ὡς καὶ τοῦνομα ἐνδείκνυται. (Gal. *De Sem.* i. 15. tom. iv. p. 565.) Cf. id. *Gloss. Hipp.* in v. μήτρη, tom. xix. p. 123. Nonnunquam tamen παραστάτης et ἐπιδιδυμὶς idem significant; vide Gal. *Gloss. Hipp.* in v. παραστ. p. 128.; Anon. *Isag. Anat.* c. 22. Quibusdam etiam τὸ ἐπιδιδυμὶς videtur designare non quod nos *epididymidem* vocamus, sed unam e testium tunicis. Vide Gorr. *Defin. Med.*; Vesal. *De Hum. Corp. Fabr.* v. 13.

264. 13. ὁ δίδυμος] καλεῖ γὰρ Ἡρόφιλος οὕτω τὸν ὄρχιν. (Gal. *De U. P.* xiv. 11. tom. iv. p. 193.) Alibi fere semper in plur. occurrit.

265. 2. μαλακώτεροι τῶν τοῦ θήλεος] Cf. sup. p. 210. l. 5.

265. 5. διὰ τὰς εἰρημένας αἰτίας] sc. fort. sup. c. 36. § 11.

265. 6. ὑγρότεροι] *aridiores* habet Crass., qui *ξηρότεροι* videtur legisse, et hoc quidem postulat sensus, cf. sup. l. 2., ubi *maris* testes *ὑγρότεροι* dicuntur.

265. 15. μῦς] sc. musc. *Cremaster*; cf. sup. ad p. 225. l. 13.

266. 5. Ἱπποκρ. ἡμᾶς ἐδίδασκε] sc. in locis inf. laudatis § 11, 12.

267. 1. Ἐπειδὴ γὰρ κ.τ.λ.] Cf. Gal. *Comm. in Hipp.* “*De Alim.*” iv. 15. tom. xv. p. 401., et in “*Epid. II.*” iii. 36. tom. xvii. p. i. p. 454.

267. 3. τὰς γὰρ ἀπὸ τοῦ θώρακος κ.τ.λ.] *Anastomoses* respicit inter art. *Epigastricas* et *Mammarias*; de qua re plura vide ap. Haller, *Physiol.* xxviii. 1 § 14. tom. vii. p. ii. p. 20 sq.

267. 3. τὰς γὰρ] γὰρ sententiam turbat, et bene abesset.

267. 5. ὑποχόνδρια] ὑποχόνδρια δὲ, τὰ ὑπὸ τοῖς χόνδροις μυώδη. (Ruf. Eph. p. 51.)

267. 5. ὑπογάστριον] τὸ δὲ ὑποκάτω τοῦ ὀμφαλοῦ, ὑπογάστριον καὶ ἥτρον. (id. *ibid.*)

267. 12. ἵνα, ὅταν κ.τ.λ.] Cf. Gal. *Comm. in Hipp.* “*De Alim.*” iv. 15. tom. xv. p. 401. et in “*Epid. II.*” iii. 36. tom. xvii. p. i. p. 455.

268. 2. [ἐπιρρέη] Lege ἐπιρρεῖ cum C.E., sic enim habet quoque Gal. locis sup. cit.

268. 2. κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον κ.τ.λ.] Sic Arist. *Hist. An.* vii. 11. § 2 : x. 7. 13.; sed hoc non semper fieri notat Haller, *l. c.*

269. 9. Οὕτως μὲν δὴ κ. τ. λ.] Cf. Gal. *Comm. in Hipp.* “*De Alim.*” iv. 15. tom. xv. p. 401, 402., et in “*Epid. II.*” iii. 36. tom. xvii. p. i. p. 455.

269. 9. Τὰ γάλακτα κ. τ. λ.] Τῷ γάλακτι γένεσις ἐξ αἵματός ἐστιν ἀκριβῶς πεπεμμένον, τὴν δ' ἀκρίβειαν τῆς πέψεως αὐτῷ ὁ χρόνος τῆς πρὸς τὸ φέρον ἀγγεῖον ὁμιλίας προσδίδωσι, ὥς δέδεικται ἐν τοῖς Περὶ Χρείας Μορίων. [xiv. 10. tom. iv. p. 322.] Τοῖς γὰρ τιτθοῖς οὐκ ἐκ τῶν πλησίον ἀγγείων, ἀλλὰ ἐκ τοῦ μακροτάτου διαστήματος ἡ Φύσις αἷμα τε καὶ πνεῦμα παρέχει. Ἐπειδὴ δὲ τὰς μήτρας τε καὶ τιτθούς εἰς ἐνὸς ὑπηρεσίαν τοῦ ἔργου παρεσκεύασεν ἡ Φύσις, συνῆψεν αὐτὰ διὰ ἀγγείων τινῶν, ἵνα, ὅταν μὲν ἐν ταῖς μήτραις αὐξάνηται τε καὶ διαπλάττηται τὸ ἔμβρυον, ἐκείνῳ μόνῳ τὴν ἐξ ἀμφοτέρων αἱ κοινὰι φλέβες ἐπάρδωσι τροφήν· ὅταν δὲ ἀποκηθῇ^h ἡ, τοῖς τιτθοῖς αὐθις ἐπιρρεῖ σύμπασα. Ὅσον δὲ ἀθροίζεται ταῖς γυναιξί, μὴ ἐν γαστρὶ ἐχούσαις, περιττὸν, ἐκκρίνει ἡ Φύσις ἐφ' ἐκάστῳ μηνὶ διὰ τῶν εἰς τὰς μήτρας καθηκόντων ἀγγείων, ἐπειδὴ δὲ κύωσιν, ἔλκει τὸ ἔμβρυον ἐξ αὐτῶν τὴν τροφήν. Οὕτω μὲν δὴ “γάλακτα τῶν ἐπιμηνίων ἀδελφά” φησιν Ἱπποκράτης, “τῆς μὲν ὀκταμήνου ἀπαρτιζούσης, τῆς δὲ τροφῆς ὑπερβαλλούσης.” Ὡς δὲ ἐκ τῆς τῶν τροφῶν μεταβολῆς τὸ γάλα γένηταιⁱ φησιν αὐτὸς ἐν τῷ Περὶ Φύσιος Παιδίου [tom. i. p. 401.] “ὁκόταν κινηθῇ τὸ ἔμβρυον, τότε δὴ ἐπισημαίνει καὶ τὸ γάλα τῇ μητρὶ· οἱ γὰρ μαζοὶ αἶρονται καὶ αἱ θηλαὶ ὀργῶσι, “τὸ δὲ γάλα οὐ χωρεῖ. . . . . Ὅκόταν δὲ αἱ μήτραι ὀγκηραὶ ἐοῦσαι “ὑπὸ τοῦ παιδίου [πιέζωσι]^k τὴν κοιλίην τῆς γυναικὸς, τῆς δ' ὁκόταν πλήρης ἐοῦσης ὁ πιεσμὸς γένηται, ἀποπηδᾷ τὸ πιότατον ἀπὸ τε τῶν βρωτῶν “καὶ τῶν ποτῶν ἔξω ἐς τὸ ἐπίπλοον καὶ τὴν σάρκα,” καὶ τὰ λοιπά. Καθάπερ καὶ ἐν τῷ Περὶ Γυναικείων λέλεκται αὐτῷ, ἐνθα φησί· [Lib. i. tom. ii. p. 706.] “τὸ δὲ γάλα ὅπως γίνεται,^l εἴρηται μοι ἐν τῇ Φύσει τοῦ Παιδίου τοῦ ἐν Τόκῳ. Ἐπὴν δὲ [κυῖσκηται]^m ἡ γυνή, καταμήνια οὐ μάλα χωρεῖ, “πλὴν ἔστιν ἥσιν ὀλίγα· τρέπεται γὰρ εἰς τοὺς μαστοὺς τὸ γλυκύτατον τοῦ “ὑγροῦ ἀπὸ τε τῶν σιτίων καὶ τῶν ποτῶν καὶ ἐκθηλάζεται.” Διὸ οἱ τιτθοὶ τοῖς στέρνοις εὐλόγως πρόσκεινται· εἰ γὰρ ἔνεκα γάλακτος γεγόνاسι, τὸ γάλα δὲ ἐστίν, ὥς ἐρρέθη, ἀκριβῶς εἰργασμένη τροφή, κατ' ἐκείνην μάλιστα ἔδει χώραν τιθέναι τὰ τούτου ἀγγεῖα, καθὰ ῥᾶστον ἅμα καὶ ὥκιστα πλήθος τοῦ γάλακτος ἀκριβῶς εἰργασμένον συνίστασθαι δύναται * *

“Καὶ μᾶλλον τοῦτο πάσχουσιν αἱ τῶν γυναικῶν πρωτοτόκοι· ἐπιλείπει γὰρ “τοῖσι παιδίοισιν ἡ τροφή ἐς τὸ ἀρκέσαι ἄχρις ἂν δέκαⁿ μηνῶν.” [De Nat. Pueri, tom. i. p. 418.] Καὶ ἐν τῷ αὐτῷ [p. 421.] “τὰ μὲν ἐλάχισσιν τροφήν

^h ἀποκηθῇ] Sic Gal. *De U. P.* tom. iv. p. 176., ἀποκνηθῇ vul.

ⁱ γένηται] Legendum videtur γίνεταί: cf. inf. l. 26.

^k πιέζωσι] Sic Hipp. *l. c.*, πιέζουσι vul.

^l γίνεται] Sic Hipp. *l. c.*, et Sozom., (Ed. Princ., Venet. 1617. 8vo.,) γίνεταί vul.

^m κυῖσκηται] Sic Hipp. *l. c.*, κυῖσκειται vul.

ⁿ ἂν δέκα] Sic Sozom., ἂν τῶν δέκα Hipp. *l. c.*, ἔνδεκα vul.

“ἐν τοῖσιν ἐμβρύοισιν ἔχοντα θάσσον τίκτει, τὰ δὲ πλείω ὕστερον.” Ἡ γοῦν Φύσις αὐτὸ προϋνόησατο τῶν παίδων τροφήν, παρασκευάσασα τὸ γάλα τῆς μητρὸς, ὅπερ ἄριστόν ἐστι, πλὴν εἰ μὴ τύχη νεοοσηκός. εἰκὸς γάρ που τῆς μητρὸς ἄμεμπτον εἶναι τό τε σύμπαν σῶμα καὶ γάλα. Ἐξ αἵματος μὲν οὖν ἔτι κυουμένοις ἡμῖν ἡ τροφή, ἐξ αἵματος δὲ καὶ ἡ τοῦ γάλακτος γένεσις, ὀλιγίστην μεταβολὴν ἐν τοῖς μαστοῖς προλαβόντος. Τὸ δὲ γάλα σύγκειται ἐκ τριῶν οὐσιῶν ἀνομοιομερῶν, μιᾶς μὲν τῆς ὀρρώδους τε καὶ λεπτῆς· ἐτέρας δὲ τῆς παχείας τε καὶ τυρώδους· καὶ τρίτης τῆς ἐλαιώδους τε καὶ λιπαρᾶς. Ὁ δὲ λέγει πρὸς δεκάμηνον τεινόντων * * *

ὅμοιόν ἐστι τῷ λεγομένῳ ἐν τῷ Περὶ Γυναικείων * * * καὶ γὰρ ἐν τοῖς Ἀφορισμοῖς εἶπεν [v. 52.] “Γυναικὶ ἦν ἐν “γαστρὶ ἐχούσῃ γάλα ἐκ τῶν μαζῶν πολὺ ῥυῆ, ἀσθενὲς τὸ ἔμβρυον σημαίνει.” Τοῦτο δὲ οὐ κατὰ τοὺς πρώτους μῆνας γεννᾶται. (Gal. Comm. in Hipp. “Epid. II.” iii. 36. tom. xvii. p. i. p. 454 sq.)

269. 10. ἐπιμηνίων] id quod vulgatus καταμήνια, menstrua. Cf. Arist. Hist. An. x. 7. § 11.; Aret. De Caus. et Sign. Acut. Morb. i. 9: ii. 2. p. 18. l. 15: 33. 3., De Cur. Acut. Morb. ii. 10. p. 288. l. 9.

269. 10 — 270. 2. τῆς—ὑπερβαλλ.] om. Gal. Comm. in Hipp. “De Alim.” iv. 15. tom. xv. p. 402. Brevis sane et obscura sententia, quae tamen significare videtur, lac et menstrua inter se quasi cognata esse, quia eadem est materia utriusque; mammas enim in sui substantiam trahentes alimentum (sc. sanguinem,) lac facere, quum abundat quidem sanguis et commutatur; et hoc fieri ait octavo mense. Plura autem vide ap. Hieron. Mercurial., et Franc. Valles., Comment. ad loc.

270. 1. ὅλης] om. Gal. Comm. in Hipp. “Epid. II.” et abesse mallet.

270. 4. ἐπισπᾶθαι] lege, ἐπισπᾶσθαι.

270. 12. Γυναικὶ κ. τ. λ.] ἦν δὲ στερεοὶ οἱ μαστοὶ ἔωσιν, ὑγιεινότερον τὸ ἔμβρυον σημαίνει add. Hipp. Cf. Hipp. De Morb. Vulg. ii. 6. tom. iii. p. 465.; Cels. ii. 7. p. 58.; Gal. Comm. in Hipp. “De Alim.” iv. 15. tom. xv. p. 402., et in “Epid. II.” iii. 36. tom. xvii. p. i. p. 457.

إذا جري اللبن من ثدي المرأة الحبلي دل
ذلك علي ضعف من طفلها ومتي كانت
الثديان مكتنزتين دل ذلك علي ان الطفل
صحيح قوي (Honain, Aph. v. 51. p. 48.)

Κατ' ἐκείνον δηλονότι τὸν χρόνον ῥεῖ τὸ γάλα, αἷς ἂν φαίνεται ῥέον, ἥνικα φύσιν ἔχει ταῖς κυούσαις γεννᾶσθαι. οὐ γὰρ δὴ κατὰ γε τοὺς πρώ-

τους μῆνας γεννᾶται, τὸ δ' ὅλως ρεῖν αὐτὸ καὶ μὴ μένειν ἔνδον ἐκ τοῦ πλέον ἀθροίζεσθαι γίνεται. Πλέον δ' ἀθροίζεται πληρουμένων ἐπὶ πλέον τῶν κοινῶν ἐν τιθοῖς πρὸς τὰς ὑστέρας φλεβῶν· πληροῦνται δ' ἔτι μᾶλλον, ὀλίγον ἀναλίσκοντος τοῦ κυουμένου. Τοῦτο δ' αὐτὸ γίνεται διὰ τὴν ἀσθένειαν αὐτοῦ. Δῆλον οὖν ὅτι τοὺς τιθοὺς οὐκ ἰσχνοὺς φαίνεσθαι χρή, καθάπερ ὅτ' ἦν ἀκύνων ἢ γυνή, (τοῦτο γὰρ σημεῖον ἔνδειαν αἵματος ἐνδείκνυται, διὰ τοῦτο ἐπ' αὐτῶν διαφθείρεται τὸ ἔμβρυον,) οὐθ' οὕτως μεστοὺς ὡς ἀπορρεῖν τὸ γάλα· διαιρομένους δὲ εἰς τοσοῦτον ὡς στερεοὺς ἀπτομένους^ο φαίνεσθαι. Μέση γὰρ ἡ τοιαύτη κατάστασις ἐστὶ τῶν τε ἀντιτίπων διὰ τὸ πεπληρῶσθαι σφοδρῶς, καὶ τῶν μαλακῶν τε καὶ χαλαρῶν διὰ τὴν ἔνδειαν τοῦ αἵματος. "Οθεν εἰκότως ἐπαινεί τὸ τοιοῦτο σημεῖον ὁ Ἱπποκράτης, ὡς ἂν ἐνδεικνύμενον οὐτ' ἀσθενεῖν τὸ κυούμενον, οὐτ' ἐνδεῖν αὐτοῦ τὴν τροφήν. (Gal. Comm. in Hipp. "Aph." v. 52. tom. xvii. p. ii. p. 844.)

Πρὸ τῆς ἀποτέξεως τοῦ ἐμβρύου προαποθησαυρίζει ἡ Φύσις τὸ γάλα ἐν τοῖς μασθοῖς, ἵνα μετὰ τὴν ἀπότεξιν ἀφθόνως τρέφηται τὸ ἔμβρυον. Τοῦτο οὖν τὸ γάλα, εἰς σύμμετρον ἢ, δηλοῖ καλῶς ἔχειν τὸ ἔμβρυον· εἰ μέντοι πολὺ καὶ ἀπορρέει ἐκ τῶν μασθῶν, δηλοῖ ὅτι ἀσθενές ἐστὶ τὸ ἔμβρυον. Πῶς; ὅτι ὑπὸ πλήθους τοῦ φερομένου αἵματος ἐν τῷ ἐμβρύῳ κατελύθη ἡ δύναμις αὐτοῦ, κἀντεῦθεν πλεονάζον ἠνέχθη ἄνω. Ἄλλως τε φύσει ἀσθενές ἐν τῷ παιδίον οὐκ ἐξισχύει ἀλλοιωσάσαι τὸ πρὸς τροφήν ἐρχόμενον ἐν αὐτῷ αἷμα, ἀλλὰ μένει καὶ φέρεται παρὰ τοὺς μασθοὺς, καὶ διὰ τοῦτο πολὺ γάλα ρεῖ. Εἰ μέντοι στερεοὶ οἱ τιθοὶ ᾧσιν, οὐκ ἀπὸ ὄγκου τινὸς δηλονότι ἀλλ' ἐκ συμμέτρου γάλακτος φερομένου, σημαίνει ὑγιεινὸν εἶναι τὸ ἔμβρυον. (Theoph. Comm. in Hipp. "Aph." v. 52. tom. ii. p. 471.)

Κατ' ἐκείνον γὰρ ρεῖ τὸ γάλα τὸν καιρὸν, ἡνίκα φύσιν ἔχει ταῖς κυούσαις γεννᾶσθαι. (Damasc. *ibid.* p. 472.)

" Bene dicit *imbecillum foetum*; nam propter nimiam lactis
" emissionem debilitatur, quia dum effluxerit sanguis, non habet
" unde nutriatur. Si autem firmae ac solidae fuerint mammae, sig-
" nificatur, quod ad matricem secundum naturam defertur sanguis,
" unde nutritur foetus, et mammillae sunt secundum naturam durae."
(Pseudo-Oribas. *Comm. in Hipp. "Aph."* vi. 24. p. 226.)

271. 9. τῶν κοινῶν πρὸς τὰς ὑστέρας φλεβῶν] sc. ven. et art. *Epi-gastricarum* et *Mammariarum*, de quibus sup. p. 267. l. 3 sq.

ο ἀπτομένους] Fort. ἀπτομένοις.

COLLATIO EDITIONUM.

p. 1.	Ed. Oxon.	Ed. Mor. et Fabr.
2. 5.	φησι	φησιν
.. 12.	αἰσθητοῦ τε	αἰσθητοῦ
.. 14.	ποίων καὶ πόσων	πόσων καὶ ποίων
3. 7.	καὶ σκέλη, θώραξ τε καὶ ὀσφύς	σκέλη, θώραξ, ὀσ- φύς
.. ..	μείζονά τε	μείζονα
4. 1.	πρῶτον μὲν	πρῶτα
.. ..	τῶν χειρῶν	χειρῶν F.
.. 7.	ἐπεὶ γὰρ	ἐπεὶ δὲ
.. 10.	ἐν [τούτῳ]	διὰ τοῦτο
.. 14.	πρεπούσης	προσηκούσης
5. 3.	διὰ γὰρ τῶν	διὰ τῶν
.. ..	ὁ ἄνθρωπος	ἄνθρωπος
.. 4.	Δημιουργοῦ Θεοῦ	Δημιουργοῦ
.. ..	δεξάμενος τὰς χεῖ- ρας	τὰς χεῖρας λα- βῶν
.. 11.	[ὅσων]	ὅσον
.. 12.	γέγονεν	γέγονε
.. 13.	μείζονας [ἐαυτῆς]	μείζονας
6. 1.	μεγάλοις σώμασιν	σώμασιν
.. 3.	αὐτὰ	ταῦτα
.. ..	[τὰ μικρότατα]	τοῖς μικροῖς
.. 4.	πειρᾶται λαμβά- νειν	πρόσληψιν ἐπι- χειρεῖ
.. 5.	[χρῆσθαι]	om.
.. 7.	περὶ	ἐπὶ F.
.. 12.	ἐκατέρᾳ τὴν ἑτέραν	ἐκατέραν
7. 1.	περιλαμβανούσας	παραλαμβανούσης
.. 3.	ὥσπερ	τοίνυν ὥσπερ
.. 6.	τέτρασιν	τέσσαρσιν
.. 13.	ἡδύναντο τῶν σμι- κρῶν τε καὶ σκλη- ρῶν σωμάτων	τῶν σμικρῶν τε καὶ σκληρῶν σω- μάτων ἡδύναντο
8. 3.	οὐδὲ ὄνυξι μόνοις	ὄνυξι μόνοις οὐχ
.. 5.	ὀλισθαίνουσιν	ὀλισθαίνουσι
.. 6.	ταῦτ'	διὰ ταῦτ'
.. 10.	τῶν σκληρῶν	τῶν τε σκληρῶν
.. ..	τοιοῦτος	om.
.. 11.	ἐγένετο	γέγονε
.. 12.	τὸ μὲν ἔργον	τὸ ἔργον
9. 1.	[αὐτῇ] τῆς ἐνερ- γείας	τῆς ἐνεργείας αὐ- τῆς
.. 2.	αὐτὴν	αὐτὴν πρῶτον
.. 4.	τὰ δὲ ὦν	τὰ δὲ τῶν ὦν
.. 5.	φυλακῆς	κεφαλῆς
.. 7.	διὰ τοῦτο	διὰ τοῦτο γὰρ
.. 11.	πανταχόθεν	πάντοθεν

p. 1.	Ed. Oxon.	Ed. Mor. et Fabr.
9. 12.	τὸ κυκλοτερές	κυκλοτερές
10. 1.	τῶν τὰς γωνίας ἐχόντων σχημά- των	πάντων τῶν σχη- μάτων τῶν γω- νίας ἐχόντων
.. 1.	εὐθραυστα	ἄθραυστα
.. 4.	ὑπὲρ τοῦ τοῖς ἀπο- τριβομένοις ἐκά- στοτε κατὰ τὸ πέρασ αὐτῶν εἶ- ναι τὸ ἀντικαθι- στάμενον	ὥστε κατὰ τὸ πέ- ρας αὐτῶν εἶναι τὸ (om. τὸ F.) ἀν- τικαθιστάμενον τοῖς ἀποτρίβειν αὐτοὺς δυναμέ- νοις
.. 6.	οὕτω	ἀλλ' οὕτω
.. 12.	οὐκ ἂν ποτε ἔχοιεν	οὐκ ἂν εἶχον
11. 5.	τριῶν τε καὶ	τριῶν καὶ
.. 12.	οὐδ' ὅλως	οὐδόλως
.. 15.	ἐκρυῆναι	αὐτὸ ἐκρυῆναι
12. 2.	ἐν τῇ χειρὶ	ἐν χερσὶ
.. 6.	ταῖς	ἐν ταῖς
.. 9.	αὐθις ἐπάνιμεν, εἰπόντες αὐτῶν τό τε πλῆθος	ῥητέον, καὶ διευ- κρινητέον τό τε πλῆθος αὐτῶν
13. 2.	ὀκλάζει	πάσχει
.. 8.	τὸ δὲ ὀχεῖται	om. M.
.. 9.	χρῆ εἶναι	εἶναι
14. 13.	εἰς μόνην τὴν δυ- σπάθειαν	om.
.. 14.	παρεσκευάσθησαν	κατεσκευάσθησαν
15. 1.	εἶχον	εἶχον ἂν
.. 2.	ἀλλήλους	ἀλλήλοις
.. 7.	κυρτὰς ἀκριβῶς γενέσθαι	ἀκριβῶς γενέσθαι κυρτὴν
.. 8.	[ταύτῃ]	ταυτὶ
.. ..	ὠμίλουν	ὀμίλουν
16. 2.	[κοιλότησιν]	κοιλοτήτων
.. 3.	συμμέτρους	σύμμετρα
.. 5.	δυσχερῆς τε	δυσχερῆς
.. 7.	οὔτε τούτων οὐδέ- τερον	οὐδέτερον τούτων
.. 8.	τῶν ὀστῶν τὰς	τὰς τῶν ὀστῶν
.. 11.	ἐξαισίου	ἐξαισίας
17. 2.	τούτοις	τούτων
.. 4.	εὐκίνητός	εὐκίνητόν
.. 5.	ἀνέκπτωτος ἅπασα διάρθρωσις ἐγέ- νετο τῶν ὀστῶν	ἀνέκπτωτον ἅπα- σαν διάρθρωσιν τῶν ὀστῶν ἀ- πειργάσατο

p. 1.	Ed. Oxon.	Ed. Mor. et Fabr.	p. 1.	Ed. Oxon.	Ed. Mor. et Fabr.
17. 7.	τέχνημα	τέχνασμα	27. 11.	δήλον ὥς καὶ τοῦ	δηλαδὴ τεττάρων
.. 9.	πολλὰς καὶ	πολλὰς		καρποῦ τεττάρων	ὄντων τῶν ὁσ-
.. 13.	[ἐκ θατέρου]	ἐκατέρου		ὄντων τῶν τοιού-	τῶν τοῦ τοιού-
18. 3.	[λεπτοῖ]	παχεῖς		των ὁσῶν	του καρποῦ
.. ..	χρεῖαν αἰεὶ	χρεῖαν	.. 14.	ἐπὶ δύο στοίχους	ἐν δυσὶ στίχοις
.. 4.	μέγιστοί τε	μέγιστοι	28. 1.	οὔτε πλείω οὔτε	om.
.. 5.	τά τε κυριώτατα	ὥστε τὰ κυριώτατα		ἐλάσσω	
.. ..	φρουροῦντες καὶ	φρουρεῖν καὶ συν-	.. ..	μάθοις δ' ἂν	μαθήσοις δ' ἂν
	συνδέοντες	δέειν	.. 3-5.	ξέσαι—ὁστᾶ	om.
.. 11.	χόνδροις ἰσχυοῖς	χόνδροις	.. 8.	ὥς ἂν εἴποι τις	ὥς ἂν εἴπῃ τις
19. 2.	αὐτὸ	τοῦτο	.. 9.	ὡσαύτως δέ	ὡσαύτως δὲ φάμεν
.. 3.	[δακτύλων]	δακτύλου	.. 10.	[ἐπιφύσεων]	ὑποφύσεων
.. 4.	ἔξωθεν γενόμεναι	γενόμεναι	29. 6.	ἡ μὲν τῆς κερκίδος	ἡ μὲν κερκίς
.. 10.	[εὐπαθῇ]	ἀπαθῇ	.. 8.	ἡ δὲ τοῦ πήχεως	ὁ δὲ πήχυς
.. 11.	τῆς οἰκείας κατα-	τοιαύτη κατα-	.. 12.	[ταύτῃ]	ταύτης
	σκευῆς δυσπά-	σκευῇ πρὸς δυσ-	.. 14—30. 4.	ἐτέραν—	
	θεια	πάθειαν		πήχεως]	om.
20. 1.	Γαληνοῦ	τοῦ Γαληνοῦ	30. 4.	αὕτη μὲν οὖν ἔνεκα	τὴν—ἐπιστροφῇ
.. 4.	τὴν ἐντὸς	εἰς τὴν ἐντὸς		τῶν—ἐπιστροφῶν	—γίνεσθαι
.. 5.	Γαληνοῦ	βιβλίῳ τοῦ Γαλ.	.. 6.	ἐκτείνεται καὶ κάμ-	ἐκτείνεσθαι καὶ
.. 7.	Ἐγχειρήσεως	Ἐγχ. διείληπται		πτεται	κάμπτεσθαι
.. 9.	ἀπὸ ἐγκεφάλου	ἀπὸ τοῦ ἐγκεφ.	.. 9.	τοῦ πήχεως	πήχεως
21. 1.	Ἱπποκράτους καὶ	καθ' Ἱπποκράτην	31. 3.	ἡ εἰς τὸν βραχίο-	εἰς τὸν βραχίονα
	Πλάτωνος	καὶ Πλάτωνα		να διάρθρωσις	ἢ διάρθρωσις
.. 2.	Γαληνοῦ	τοῦ Γαληνοῦ	.. 4.	ἐπὶ τῆς πρὸς	πρὸς
.. 8.	κατὰ τὸν μέγαν	δάκτυλοι κατὰ τὸν	.. 11.	τῷ C γράμμ.	τῷ σῖγμα γράμμ.
	δάκτυλον	μέγαν	32. 3.	πρανὲς	ὑπτιον
.. 9.	[προέρχονται]	προέρχονται	.. ..	μείζους τε	μείζους
.. 11.	[ἐκάτερος]	om.	.. 8.	[ῥᾶον]	ἡκιστα
.. 12.	μικρότατος	σμικρότατος	.. 9.	ἐπὶ τὸ ὑπτιον ἢ	ἐπὶ τὸ πρανὲς ἢ
.. 13.	ὁ μεταξὺ	μεταξὺ		ἐπὶ τὸ πρανὲς	τὸ ὑπτιον
22. 2.	[ταύτῃ]	ταύτης	.. 9-11.	τῇ—ὑπτιον	om.
.. 4.	τὴν μὲν ἔκφυσιν	τὴν ἔκφυσιν	33. 1.	ἡ κερκίς	κερκίς
.. 6.	ἐπιπολῆς	ἐπιπολῆς	.. 3.	ἐκεῖνος	ὁ πήχυς
.. ..	ὑπὸ τῷ δέρματι	ὑπὸ τὸ δέρμα	.. 13.	ἐν δὲ [τῇ] πρὸς	ἐν δὲ τῷ τὰ πρὸς
.. 9.	ἀφικνεῖσθαι	ἀφικέσθαι	.. 15.	κερκίδος	κερκ. μείζονα εἶναι
23. 3.	τὸ [κάτω] τῶν	τὸ τῶν	34. 4.	ἀμφοτέρων	ἀμφοτέρων F. (ty-
.. 7.	γινώσκειν	γινώσκειν			pogr. fort. errore.)
.. 10.	τινὲς τοιοῦτοι	τοιοῦτοι	.. 14.	τὸν βραχίονα	βραχίονα
.. 11.	ἀντιληπτικοῖς ὑ-	ἀντιληπτικαῖς ὑ-	36. 1.	ἀπεστράφθαι	ἀπέστραπται
	παρχούσαις ὀρ-	παρχούσαις, δυσ-	.. 10.	ἐνδον	ἐνδοθεν
	γάνοις, καὶ δυσπ.	περίτρεπτον	.. 12.	τὴν μὲν ἔκφυσιν	τὴν ἔκφυσιν
24. 3.	μὲν ἐχρῆν	ἐχρῆν μὲν	.. ..	ἔξωθεν μερῶν τοῦ	ἔξω μὲν (μετὰ F.)
.. 5.	ἄλλο μὲν	ἕτερον μὲν		βραχίονος [ἰσχυον-	τοῦ βραχίονος
.. 6.	τὴν τῶν	τῶν		τος]	μερῶν
.. 7.	τὰς [ἀπτάς]	τοιαύτας	37. 2.	ἀμφοτέρων γὰρ	ἀμφοτέροι δὲ τεί-
.. 9.	συνδιαγινώσκειν	συνδιαγινώσκει		τεινόντων, κατ'	νοντες μὲν κατ'
.. 11.	τῶν [ἀπτῶν]	τῶν		εὐθὺ μὲν	εὐθὺ
.. 12.	τοῦ ταύτῃ δέρμ.	τοῦ δέρματος	.. 3, 4.	εἰ δὲ—βραχὺ	ἐκτρεπόμενοι δὲ
25. 1.	[ὑποφύσεως]	ἀποφύσεως	.. 5.	παρατρέπουσιν	περιτρέπουσι
.. 3.	διὰ ταῦτα μὲν	διὰ ταῦτα	.. 7.	εἰσιν τῶν	εἰσὶ τῶν
.. 7.	περὶ δὲ τῶν	εἰς δὲ τῶν	.. 9.	αὐτοῖς	αὐτῶν
.. 8.	ἐξηγήσασθαι	τὴν ἐξήγησιν	.. 10.	ἐστίν, διὰ τε	ἐστὶ, διὰ δὲ
.. 10.	[ἐπικαλούμενοι]	om.	.. 12.	οἰκείαν τροφήν	τροφήν
.. 16.	τῷ πήχει καὶ τῇ	τοῦ πήχεως καὶ	38. 1.	[ὁστοῦ]	ἑαυτοῦ
	κερκίδι	τῆς κερκίδος	.. ..	ἐν τῇ κοιλότητι	τῇ κοιλότητι
26. 3.	μηρόν τε	μηρόν τέ φημι	.. ..	ἦν περ δὴ καὶ	ἦν περ δὴ καὶ
.. 4.	ὄντα	οὔτε	.. 7.	ὑποδεχομένην	δεχομένην
.. 5.	ἐὰν μὲν	ἐὰν	.. 9.	λεπτοῖς τε	λεπτοῖς δὲ
.. 12.	σμικρῶν	μικρῶν	.. 12.	τῆς κατασκευῆς	τῆς τῶν χειρῶν
.. 15—27. 2.	ἐπειδὴ—ὁ-	om.		τῶν χειρῶν	κατασκευῆς
	μολογοῦμεν				

p. 1.	Ed. Oxon.	Ed. Mor. et Fabr.	p. 1.	Ed. Oxon.	Ed. Mor. et Fabr.
40. 2.	τοιούτους	τοιούτους πάντας	51. 14.	ἐκτεταμένος [φαί- νεται]	ἐκτέταται
.. 4.	πρηνεῖς	πρηνεῖς	52. 1.	ἔξω	ἔξω ἐστὶ
.. 6.	ὑμματα	τῷ ὑμματι	.. 10.	κυρτοῦται	κυρτοῦνται
.. 7.	ἐκτείνοντας	ἐκτείνειν	53. 1.	καθίσσεις	καθιζήσεις
.. 9.	καὶ ὕμνον τῶν θαυ- μασίων αὐτοῦ	τῶν θαυμασίων αὐ- τοῦ καὶ ὕμνον	.. 5.	καλοῦσιν	καλοῦσι
.. 10.	χάριν καὶ	τοίνυν χάριν	.. 10.	[Κινήσεως]	Κινήσεων
41. 3.	ἔπρεπεν	ἔπρεπε	55. 1.	τὰ ἄλλα	τᾶλλα
.. 4.	ἐναργῶς καὶ φαί- νεται καὶ εἰσὶ	ἐναργές	.. 2.	προηγείται	προηγέιτο
.. 6.	[δεηθείημεν]	δεηθείη ἐν	.. 11.	ὑπὸ τῶν	ἂπὸ τῶν
42. 3.	κοῖλοι μὲν	κοίλους	.. 16.	τοῦ Δημιουργοῦ Θεοῦ	τοῦ Δημ. τοῦ Θεοῦ F.
.. ..	κυρτοὶ	κυρτοὺς	56. 2.	περὶ τῶν	τῶν
.. 4.	[καὶ] ταῖς κοιλό- τησιν	om.	.. 5.	ἡ μὲν οὖν γαστήρ	ἡ γαστήρ
.. 5.	παντὶ τῷ σώματι	πρὸς τὸ τὰ σώματα	.. 11.	ὁ φάρυγξ	φάρυγξ
.. 9.	ἐν παντὶ	παντὶ	57. 1, 2.	ἐστίν—οἷς.	om.
.. ..	στηρίξεσθαι πεφύ- κασιν	πεφύκασιν ἐπι- στηρίξεσθαι	.. 9.	καὶ μόνον	μόνον
.. 10.	[τοῦτ'] οὖν τὸ πε- ριττόν ἐστι τῆς	πρέπον ἄρα ἦν	.. 12.	πρὸς τὸ	ἐπὶ τῷ
.. ..	τῶν ἀνθρωπίνων	τοιαύτην ποδῶν	.. 14, 15.	διὰ—στόμα	om.
.. ..	σκελῶν κατα- σκευῆς	γενέσθαι τῷ ἀν- θρώπῳ	.. 15.	καταλειφθῆναί τι	τῷ ἄχθει πνιγμὸν
.. 12—43. 1.	πρέποντας	om.	.. ..	ἄχθος εἰς πνιγμὸν τοῦ ζώου	αὐτῷ γενέσθαι
43. 3.	περιλαμβάνοντα	περιλαμβάνουσιν	58. 3.	τόπον ἅπαντα	τόπον F.
.. ..	γὰρ ἐνταῦθα ὕψει	γὰρ ὕψει τὴν	.. 4.	ἐν τῷ μέσῳ	ἐν μέσῳ
.. ..	τῇ [κοιλότητι] τοῦ	τοῦ ποδὸς κοι- λότητα τὴν βαθ- μίδα, τῷ ἐκατέρω- θεν αὐτὴν περι- πύσσεσθαι τοὺς	.. 5.	καθὼς ἐστίν	om.
.. ..	κατὰ τοὺς δακτύ- λους τε καὶ τὴν	τὴν πτέρναν ὡς	.. 11.	σχημάτων	τῶν σχημάτων
.. ..	πτέρναν, ὅλην ὡς	δύνατον, καὶ οὐ- τω τὴν βάσιν	59. 3.	κατεπιστεύθη	πεπίστευται
.. 9.	οὖν	γούν	.. ..	χυλοπ. καὶ πέψαι	πέψαι καὶ χυλοπ.
44. 1.	[τὸ] τῷ καρπῷ	τῷ καρπῷ	.. 4.	παρεσκεύαστο	παρεσκεύασται
.. ..	ὑπερ καλεῖται	τὸν λεγόμενον	.. 8.	ὥσπερ	ὥς
.. ..	ταρσὸς	ταρσὸν	60. 1.	[παμπόλλας]	πλείστας
45. 3.	συντάξεως	σχέσεώς τε καὶ συντάξεως	.. 4.	αὐτῶν	αὐτοῦ
47. 6.	[ἐπιφύσεις]	ἀποφύσεις	.. 14.	περιεσφιγμένος	περιεσφιγμένος
48. 11.	ἐστὶ μὲν οὖν	ἐστὶν οὖν	61. 7.	ἐκ τῶδ'	ἐκ τοῦδ' F.
.. 13.	ἀπολειπομένη	ἀπολείπεται	.. 9.	ὀρεγόμενον τε	om.
49. 2.	ἐστὶ μὲν οὖν	ἐστὶν οὖν	.. 10.	δεῖ αὐτὸ	σπεύδει τοῦτο
.. ..	τῇ κνήμῃ	τῇ γε κνήμῃ	.. 11.	ἰδίαν αὐτοῦ	ἑαυτοῦ πάντως
.. 8.	αὐτῆς	αὐτοῦ	62. 3.	τι καὶ ἀριδὴλ.	om.
.. 9.	ἐπιβεβλημένη	ἐπιβεβλημένα	.. 4.	ἄλλου	ἐτέρου
.. 13.	λεπτότης ἐστίν	λεπτότης	.. 14.	ἀναζυμιοῦνται	ἀναζυμιοῦνται
.. 16.	ἐγένετο	ἦν	63. 1.	μέχρι	μέχρις
50. 1.	ὑρβιος γάρ.	om.	.. 6.	φράσω	φράσομεν
.. 4.	δημιουργία	φιλανθρωπία	.. 7.	διέρχομαι ἐξηγου- μενος	διεξηγώμεθα
.. 8.	περιδεδεμέναι	περιδεδεμένας	.. 11.	[ὑπὸ]—μῆνα	om.
.. ..	φρουρεῖν	τοῦ φρουρεῖν	.. 13.	χρόνον δεῖται	δεῖται χρόνον
.. 11.	ἂπὸ τῆς	ἐκ τῆς	64. 1.	ὥσπερ οὐκ οὔσα	om.
51. 4.	παρεχομένη	παρέχεται	.. ..	προερχέται ἄλλη	πρόεισιν ἄλλην
.. 5.	τῶν ὀστέων τῶν ἐν τῷ σώματι εὐλό- γως μέγιστος	τῶν ἐν τῷ σώματι ὀστέων εὐλόγως μείζων	.. 6, 7.	ἀναβήσ.—εἶπω	ἀλλὰ ῥητέον
.. 6.	πρῶτος γὰρ	πρῶτος δὲ	.. 7.	ἀποκριτικῆς δυνά- μεως τῆς ἐν γαστρὶ	ἐν γαστρὶ ἀποκρι- τικῆς δυνάμεως
			.. 8.	χυλοποιηθ. γὰρ	χυλοποιηθέντα
			.. 14.	καθαρώτατον	καθαρώτερον
			.. ..	ἀναφέροντα	καὶ ἀναφέρουσι
			65. 2.	ὡς ἂν εἴποι τις	ὡς εἴποι τις
			.. 5.	καὶ τῷ μεγέθει	om.
			.. 6.	τὸ μὲν γὰρ	τὸ γὰρ
			.. 7.	κατ' εὐθείαν	καθ' εὐθείαν
			.. 8.	[δακτυλίου]	δακτύλου
			.. 10.	ἀκούσιον	ἀπροαιρέτων ἡμῶν
			.. ..	τὸ κόπρον	τὴν κόπρον
			.. 12.	ἐστίν	ὑπάρχει

p. 1.	Ed. Oxon.	Ed. Mor. et Fabr.	p. 1.	Ed. Oxon.	Ed. Mor. et Fabr.
66.16.	τοῖς	καὶ τοῖς	77. 3.	εἰς ῥίζαν	ἐν ῥίζῃ
.. 17.	[παρέχον]	παρέχει ταύτην	.. 5.	ἐτοίμως ἀλίσκ.	ἀλίσκεσθαι
67. 3.	τῷ τυφλῷ	τοῦ τυφλοῦ	.. 6.	αὐτὰς ἀστηρίκτους	ἀστηρίκτους
.. 5.	ἀφαρπάζειν αὐτὸν	ἀφαρπάζεσθαι	78. 8.	τὸν ἐκ τῆς	τῶν ἐκ τῆς
.. 6.	τὰ μεσαραικὰ	τοῖς μεσαραικοῖς	.. 16.	μετέωρον τοῦτο	μετέωρον
..	φλέβια	φλεβίοις	..	ἐκπέμ. ἐλκόμενον	ἐκπέμπεται
..	ἀναδιδόντα	ἀναδιδούσι	79. 1.	αὐτὴν	αὐτὸν
..	τὸν αὐτὸν	τοῦτον	.. 2.	ἀπολαῦσαι	ἀπολαβεῖν
.. 11.	τῷ λεπτῷ [ἐν- τέρῳ]	τοῦ λεπτοῦ ἐν- τέρου	.. 3.	ὡς πρὸς	πρὸς
.. 13.	αὐτὸν τὸν	αὐτόν	.. 5.	αὐτῆς	αὐτὸ
68. 3, 4.	τῇ—ὑποχ.	om.	.. 13.	[παμπόλλας]	παμπόλλους
.. 7.	τῇ νήστει	τῆς νήστεως	80. 3.	[τὸ] δ' ἄχρηστον	τὸν δ' ἄχρηστον
.. 8.	δώδεκα δακτύλων	δωδεκαδάκτυλον	.. 13.	ὀχήματός τε	ὀχήματος
.. 9.	ἐπιτείνουσα	ἐχουσα	..	τοῦ λεπτοῦ	λεπτοῦ F.
.. 12.	τῆς γαστρὸς	γαστρὸς	81. 3.	ἐνδέδεται δὲ	ἐνδέδεται
.. 15.	καὶ μόνον	καὶ μόνος	.. 10.	[αὐτὸ]	αὐτὰ
69. 2.	κατὰ συνέχειαν δὲ	κατὰ δὲ συνέχειαν	83. 1.	ἐκ περιπάτου δὲ	ἀπόφυσιν δὲ τινα
.. 4.	δὲ ἔχοντες	δὲ ἔχουσιν	..	ἀπόφυσιν τινα ἄ- δρὰν πέμπει	πέμπει ἄδρὰν
.. 5.	τοῦ μὲν	καὶ τοῦ μὲν	.. 2.	χορηγεῖν	εἰς τὸ χορηγεῖν
.. 6, 8.	ἐγκαρσίαις	ἐγκαρσίοις	..	τροφὴν αὐτῆς	τροφὴν
.. 11.	τῶν μὲν	ἀλλ' ἡ μὲν τῶν	.. 3.	ἀνελθὼν πρὸς	ἀνελθὼν εἰς
..	τῶν δὲ	ἡ δὲ τῶν	.. 6.	[κατασχιζόμενον]	κατασχιζομένην
.. 13.	ἐγκάρσιαι	ἐγκάρσιοι	.. 9.	καὶ εἰς τὰ	καὶ τὰ
.. 14.	τῶν—τῶν	αἱ τῶν—αἱ τῶν	84. 6.	κεῖται	φαίνεται κείμενος
70. 2, 4, 15.	[ἐγκαρσίαις]	ἐγκαρσίοις	.. 8.	πρωτοδεύτερον	πρωτοδεύτερα
.. 5.	διὰ τοῦ στόματος	τῷ στόματι	.. 10.	ἐλκοντες ἐκώλουν	ἐκώλουν
.. 9.	χωρεῖ	ἐσχήκασιν χωρή- σαντα	.. 13.	ὑψηλότερόν τε καὶ	ὑψηλότερον καὶ
..	διατείνοντα	ἃ καὶ διατείνουσιν	85. 7.	εἰς δὲ	ὡς δὲ F.
.. 10.	διὰ τοῦτο	διὰ τοῦτο οὖν	.. 16, 17.	ὑποστρέψωμεν —εἴπωμεν	ὑποστρέψαντες οὖν εἴπωμεν
.. 13.	ἐν ἐμφράξεσι	ἐμφράξεσι	86. 10.	[κυρσοειδεῖς]	κυρσοειδεῖς
71. 1.	διατάσεων	διαθέσεων	.. 14.	λοιπὸν δέον εἰπεῖν	λοιπὸν
.. 3.	εἰς σωτηρίαν	καὶ οὕτως ἐπὶ σω- τηρίᾳ	.. 16.	[ἡ εἰς τὸ στόμα εἴσοδος]	εἴσοδος εἰς τὸ στόμα
..	περὶ μὲν	περὶ μὲν δὲ	89. 2, 3.	ὅπως—ἐστιν	om.
.. 4.	τῆς ἐξηγήσεως	om.	.. 5.	ἐπειδὴ	καθ' ὃ καὶ
.. 5.	τὴν τάξιν	καὶ τὴν τάξιν	.. 7.	τὴν θερμασίαν	θερμασίαν F.
..	εἰκὸς ὧδε	εἰκὸς	90. 7.	δώδεκα	ιβ'
72. 3.	τὰ [ἐντερα]	τὰ ἐντὸς	.. 11.	μὲν	μὲν οὖν
.. 8.	ἐμπροσθεν καὶ ἐκ τῶν ἐκτὸς	ἐνδοθεν καὶ τῶν ἐμπροσθεν	91. 6.	τῆς οὐσίας	om.
.. 9.	κατ' ἐπιγαστριον	κατεπιγαστριοι	.. 12.	ἐλκειν τὴν καρδίαν	ἐλκει ἡ καρδία
.. 10.	τούτων οὖν	τούτων	92. 4.	μηδ' ὅλως	μηδὸλως
.. 11.	ἡ μὲν πρώτη	ἡ πρώτη	.. 8.	[παρασκευάσον- τας]	-ζοντας M., δια- σκευάζοντας F.
73. 12.	ἐγκαρσία	ἐγκάρσιος	.. 10.	ἀποτελέσοντας	ποιούντας
.. 14.	ἐνουμένων τῶν τεσσάρων συζυ- γιῶν	ἐνουμένας τὰς τέσσαρας συζυ- γίας	.. 11.	[ἐν ἅπαντι]	ἅρα παντὶ
..	αὐτὴν F.		..	αὐτὴν	αὐτὸν F.
.. 12.	κατέθετο	ἐγκατέθετο	93. 2.	πορρωτάτω	πορρωτέρω
..	ἡμέσιν	ἡμέσιν	.. 3.	ὕμειν	ἡμέσιν
.. 11.	γίνεται τὸ ζῶον παραχρήμα	τὸ ζῶον παραχρή- μα γίνεται	.. 13.	τοῖς λοβοῖς αὐτοῦ	τοῖς τέσσαρσι λο- βοῖς αὐτοῦ χρώ- μενος
..	χρῶμενος τοῖς τέ- τρασιν		94. 3.	βάσταγμα	οἶονεὶ βάσταγμα
.. 6.	πρὸς τὰ δεξιὰ	εἰς τὰ δεξιὰ	.. 13.	τῆς κοίλης	κοίλης
.. 14.	ὑπὸ τοῦ ἀδένος	ὑπὸ ἀδένος	95. 5.	ἐστιν μὲν οὖν	ἐστιν οὖν
.. 6.	ἡ μὲν βάσις	καὶ ἡ μὲν βάσις	..	πρὸς τὸ τῆς βά- χεως μέρος	πρὸς τῷ μέρει τῆς βάχεως

p. 1.	Ed. Oxon.	Ed. Mor. et Fabr.
95. 7.	[ἔδραιουμένη]	ἡδραίωται
.. ..	πρὸς τὸ στέρνον	πρὸς τῷ στέρνῳ
	ἀνῆκον	
96. 3.	περιέχει δὲ	περιέχουσα
.. 4.	περιέχει δὲ καὶ	περιέχουσα
.. 7.	ὡσαύτως	ὡς αὕτη
.. 9.	σώματος τὸ μέλ- λον ζῆν	μέλλοντος ζῆν σώματος
.. 13.	ὑπὸ τῆς κοίλης	ἀπὸ τῆς κοίλης
.. 14.	ἀπάγουσα	ἐπάγουσα
97. 9.	δίειμι	διαληπτέον
.. 11.	ταῖς τῶν μυῶν ἰσὶ	τῶν μυῶν τῶν ἰσὶ
.. 12.	μονοειδὴς ἐστίν	μονοειδὴς
.. 13.	κατὰ [τὸ] μήκος	κατὰ μήκος
98. 7.	παρεσκευάστο	κατεσκευάσται
.. 13.	[συνεργοῦσιν]	συνεργοὶ εἰσιν
.. 15.	παλινδρομεῖν τὰ ἐλχθέντα ἐν ἀκα- ρεῖ χρόνῳ ἔξω	ἐξω παλινδρομεῖν τὰ ἐλχθέντα ἐν ἀκαρεῖ τῷ χρόνῳ
99. 2.	καλοῦνται	τριγλώχινες καλ.
.. 12.	τις οἶκος ἢ ἔρκος [ἀσφαλὲς]	τι ἔρκος ἢ οἶκος ἀσφαλὲς
.. 14.	ὁμοίως τῇ καρδίᾳ καὶ αὐτὸς	ὁμοίως καὶ αὐτὸς τῇ καρδίᾳ
100. 3.	εὐρυχωρίαν	διάστασιν
.. ..	διαστελλομένην	—λομένη F.
.. 4.	ἀφειστήκει	ἀφεστήκει
.. 6.	ἔξω αὐθις	ἔξω
.. 7.	ἀφειστ. ἀπ' αὐτῆς	ἀπ' αὐτῆς ἀφειστ.
.. 9.	ἔστιν μὲν οὖν	ἔστιν οὖν
.. 11.	[σκληρότερος]	σκληρότερος με- τέσχε πλείονος
101. 1.	[μαλακώτερος] ἦν	μαλακότητος
.. 2.	διὰ ταῦτα οὖν	διὰ ταῦτα τοι
.. 3.	οὐσία	οὐσία ἐστίν
.. 4.	περὶ μὲν	ἀλλὰ περὶ μὲν
101. 6.	μεταβῶμεν δὲ ἐξηγήσασθαι	ἐξηγητέον δὲ ἥδη καὶ
.. 7.	τὴν τοῦ πνεύμο- νος κατασκευὴν	κατασκευὴν τὴν τοῦ πνεύμονος
.. 7, 8.	τοὺς—διδάσκων	om.
.. 10.	ἀγγείων παμπόλ- λων	ἀγγεία πολλὰ ἔ- χον
.. ..	[καθαπερεῖ]	καθάπερ ἐν
102. 3.	ἔπειτα ἐντεῦθεν	ἐντεῦθεν οὖν
.. 6.	ὁ γὰρ—ἐστίν καὶ	om.
.. 13.	τῆς καρδίας	τὸν καρδίας F.
.. 15.	ἀπάγουσα	ἐπάγουσα
103. 4.	κινούμενον μὲν	κινούμενον
104. 4.	[αὕτη δὲ ἡ]	ἡ τοιαύτη δὲ
.. 8.	διὰ τῶν	ἐκ τῶν
.. 10.	βιαστικὴ	βιαστὴ
.. ..	ἔτι βιαστικὴ	ἔτι
105. 4.	ἀναπνοὴ γίνεται	om.
.. 5.	μεσοπλευριτῶν	πλευριτῶν
.. 6.	[τὰς] ὠμοπλάτας	τοὺς ὠμοπλάτας
.. 9.	ὥσπερ	ὃν τρόπον
.. 10.	σπογγίαν τις ἐκ- πιέζων	τις ἐκπιέζει σπογ- γίαν
.. ..	ἀποπέμπων τὸ πνεῦμα ἔξω	τὸ πνεῦμα ἔξω ἐκπέμπει
.. 11, 12.	πάλιν—εἰσὶν ἡλ.	om.
106. 3.	αἴτιον τῆς φωνῆς	αἴτιον

p. 1.	Ed. Oxon.	Ed. Mor. et Fabr.
106. 4.	κελεύουσα τὸν ἐγκέφαλον κι- νῆσαι	κελεύουσα τῷ ἐγ- κεφάλῳ κινεῖν
.. 7.	πορρωτέρω	πορρωτάτῳ
.. ..	τοῦτο δὲ ἐστίν	om.
.. 12.	καὶ τελικὸν	τελικὸν
.. 14.	ἡ δὲ	ἡ μέντοι
107. 2.	πρὸς ἀλλήλους	ἀλλήλοις
.. 8.	νευρῶδες πῶς	νευρῶδες
108. 1.	[ἂν ἐδέχετο]	ἀνεδέχετο
.. 8.	μακρὸν ἱκανῶς	μακρὸν
.. 9.	[ξηροῦς]	σκληροῦς
.. ..	χόνδρους	χόνδρους συμβαί- νει γίνεσθαι
.. ..	καθάπερ γέραναι καὶ τὰ ὅμοια	οἷον γεράνοισι καὶ τοῖς ὁμοίοις
.. 10.	καὶ περὶ τούτων φησὶν Ὅμηρος	φησὶν Ὅμηρος πε- ρὶ τούτων
109. 2.	ἄθροωτέραν	ᾠθροωτέραν F.
110. 10.	σφαλίζεται	κλείεται
.. 12.	τῆς ἀφάτου τοῦ Θεοῦ σοφίας τὰ	τὰ τῆς ἀφάτου τοῦ Θεοῦ σοφίας
.. 14.	τοῦ ποτοῦ	ἐν ποτῷ
.. 15.	ῥηχθῆναι τοὺς ὀφ- θαλμοὺς τῇ βίᾳ τοῦ ἐμπεσόντος	ῥήγνυσθαι τῇ βίᾳ τοῦ ἐμπεσόντος τοὺς ὀφθαλμοὺς
111. 3.	ἐπέλωμεν οὖν ἐξ- ηγήσασθαι περὶ	ἀλλ' ἐξηγητέον καὶ
.. 5.	αὐτῶν—ἀρξάμ.	om.
.. 12.	ὡς καὶ [μηδενὶ]	οἷς καὶ μηδὲν
112. 1.	ἀρυταινοειδὴς	ἀρυτ. λεγόμενος
.. 4.	τὸ ἄρδειν	ἄρδειν
.. 5.	μέγεθος	μέγεθος ἔχον
.. 9.	ἐοικῶς	ἐοικε γὰρ
.. 10.	καὶ γὰρ καὶ ταύτας	ταύτας γὰρ
.. 15.	ἐγένετο	ἐγίνετο
113. 2.	καὶ συστελλ.	ἢ συστελλ.
.. 3.	ἀφικέσθαι	ἔρχεσθαι
.. 4.	σὺν [τῷ] χλίσ- χρον πῶς εἶναι	καὶ γλίσχρον πῶς ὑπάρχει
.. 13.	ἱκανὰ καὶ ταῦτα	ἱκανὰ τὰ εἰρημένα
114. 5.	ἐτέρων τινῶν	ἐτέρων
.. 7.	παρὰ τὴν τρα- χεῖαν ἀρτηρίαν	τῆς τραχείας ἀρ- τηρίας
.. ..	ἐπιβαίνουσα τῷ	ἐπιβ. ἐν τῷ
.. 15.	τοῦ λάρυγγος	λάρυγγος
.. 16.	[φωνῆς]	φωνῇ
115. 10.	τοιγαροῦν	τοίνυν
.. 14.	τῶν δύο πλευ- ρῶν παγίδας	παγίδας τῶν δύο πλευρῶν
.. 15.	εἰκοσιτέσσαρες	κδ'
.. 15, 16.	δῶδ.—ὁμοί.	om.
116. 1.	δώδεκα	ιβ'
.. 3.	δεκατέσσαρες	ιδ'
.. ..	[ὅστοις]	ὅστέοις
117. 8.	[τὰς] ὠμοπλάτας	τοὺς ὠμοπλάτας
.. 9.	ὑπόλοιποι	ὑπόλοιποι
118. 7.	ἐξαίρεται ἡ γασ- τήρ	ἔχει τὴν γαστέρα ἐξαιρομένην
.. 10.	ἐγένετο	ἦν
.. 13.	προνοουμένη	προνο. τοῦ ζώου
.. 14.	ἀπετελείωσε	ἀποτελείωσεν
.. ..	καὶ οὐ μόνον	οὐ μόνον

p. 1.	Ed. Oxon.	Ed. Mor. et Fabr.	p. 1.	Ed. Oxon.	Ed. Mor. et Fabr.
119. 1.	πρόβλημα	οἶόν τι πρόβλη- μά τε	128. 4.	στόματος	σώματος
...	2. τῶν	ἀπαθῇ ταῖς	...	5. ἐστὶν ὁ λάρυγξ	ὁ λάρυγξ ἐστὶ
...	προσβολῶν	προσβολαῖς	...	τὸ ὑπισθεν	om.
...	οὗτοι	οὗτοι οὖν	...	8. τοῦ τραχήλου	ἐπικείμενον τῷ
...	5. ἴδιος	ἰδίως	...	ἐπικείμενον σῶμα	τραχήλῳ
120. 2.	ἄλλο εἰς ἄλλο	ἄλλο καὶ ἄλλο	...	9. ἐστὶν ἡ κεφαλὴ	κεφ. ὀνομάζεται
...	7. ὑπὲρ	ὑπεράνω	...	τὸ μὲν εἶδος αὐτῆς	ἔχει δὲ τὸ μήκος
...	10. ὅτι μὲν οὖν	ὅτι δὲ	...	12. ἀγαθῇ, κεφαλῇ	ἀγαθῇ κεφ., κεφ.
...	16. συμφύονται	συμφύον	...	15. ῥωμαλέος ἐστὶ	ῥωμαλέος
121. 2.	γὰρ ὁ χάραξ	δὲ	129. 1.	ῥώμης ἐμπλεοῖ	om.
...	4. αὐτὸ τὸ στόμα	τὸ στόμα	...	2. [τούτους ὅστᾱ]	τούτοις ὅστᾱ
...	10. ἐρείοις ἐπιβλή- μασιν ἔ	ἐρείοις ὑφάσμασιν ἢ τινα	...	3. ὑπὸ μὲν	ὕπδ
122. 1.	κατὰ τοὺς μασθοὺς	τῶν μαστῶν	...	4. τὴν κεφαλὴν	om.
...	3. [ἀντιθερμαίνει]	ἀντιθερμαίνεται	...	6—13. Θεοῦ—σμικρ.	om.
...	4. μαστῶν	μαστῶν	130. 7.	δύο	β'
...	11, 12. καὶ οἱ—ὥσαύ.	om.	...	10, 11. ὑπερφ.—ὕντων	om.
...	12. ἄλλοι μύες	μύες	...	13. ταύτη	om.
123. 1.	πρὸς [τὰς] ὠμο- πλάτας	περὶ τοὺς ὠμο- πλάτας	...	14. πέντε	ε'
...	3. [ἀνατεμέντω]	ἀνατεμέντω	...	ἡ στεφανιαία	τὴν στεφανιαίαν
...	εἰ δ' ἀπορήσειεν	ἢ	...	15. ἡ λαβδοειδῆς	τὴν λαβδοειδῆ
...	ἀνατέμνειν	ἐξ αὐτοῦ	131. 1.	[ἐοικυῖα]	ἐοικυῖαν
...	5. τοὺς ἐξ αὐτοῦ	ἐξ αὐτοῦ	...	2. ἡ—μέση	τὴν—μέσην
...	10. διὰ τοῦτο [ἔτι]	ὅμοιον γάρ ἐστι	...	3. [κειμένην]	κειμένην
...	τοῖς δυσὶ γράμ- μασι ὅμοιον ὑ- πάρχει	τοῖς δυσὶ γράμ- μασι	...	4. αἱ λεπίδοειδῆς	εἰσὶν αἱ λεπίδ.
...	11. τῷ Λ	Λ	...	6. ἀποχωρίζουσαι	ὑποχωρίζουσαι
...	ἰδέαν ἐστὶ [τοι- οῦτος]	θέσιν τοιαύτη ἔχει	...	10. ἐξ οὗ καὶ τὴν	ἐξ οὗ τὴν
...	12. πλευραὶ αὐτοῦ	πλευραὶ	132. 9.	λιγνυώδη	τὰ λιγνυώδη
124. 6.	ὅταν—ἐξηγοῦμ.	om.	133. 7.	εὐρεθῆναι δὲ	καὶ εὐρεθῆναι
...	8. ἐνταῦθα καταπαύσω	καταπαυστέον	...	8. ἀπαιτεῖ τοίνυν ὁ	διαγινώσκει δὲ τὰς
125. 2.	πᾶσι τοῖς σοφοῖς	πᾶσιν ἀνωμολό- γηται	...	λόγος τὰς τοιαύ- τας κεφαλὰς εἶναι	τοιαύτας κεφα- λὰς ὁ λόγος
126. 2.	ὥσπερ	ὥς	...	11. τὰ εἰκότα συνε- γραφάμεθα	τοσαῦτα
...	4. ὁμολογούμενον ἐστὶ	προσωμολόγηται	134. 5.	[τε αἰ]	γὰρ
...	4, 5. οὐ—ιδιώταις	om.	...	μαλακώτερον	μαλακώτερον
...	6. ἔτι τε τῶν ἐξαγόν- των ἀπ' αὐτῆς	καὶ τῶν ἐξ αὐτῆς ἐξαγόντων	...	6. μὲν δὴ	μὲν τι
...	7. ἐν—γράμματι	om.	...	7. [τῷ] δὲ	διὰ δὲ τὸ
...	8. διήλθομεν	εἴρηται	...	11. [παρεγκεφαλῆς]	παρεγκεφαλῶς
...	ἄλλα καὶ	ἄλλα τὰ μὲν	...	12. καὶ τῶν ὑπίσω	καὶ ὑπισθεν
...	9—127. 7. ὦν — πραγματείας	om.	135. 1.	μήνιγγες δὲ	μήνιγγες δὲ εἰσὶν
127. 7.	περὶ	νῦν δὲ περὶ	...	2. τινὰ ἐνδύματα ἢ	τινὰ οὖσαι τούτου
...	8. καὶ—μήνιγγων	om.	...	σκεπάσματα αὐ- τοῦ	ἐνδύματα καὶ σκεπάσματα
...	τὴν ἐξήγησιν ποι- ησόμεθα	διαληπτέον	...	3. εἰσι δύο	εἰσὶ δὲ δύο
...	9. τὴν ἀρχὴν	om.	...	7. παρὰ τὸ ἄλλο	περὶ τὸ ἄλλο
...	ἄρξάμενοι	ἀρξαμένων ἡμῶν	...	8. κατὰ τὰς ῥαφὰς	περὶ τὰς ῥαφὰς F.
...	10. καὶ κατοικητήριον	om.	136. 3.	[προσβολαῖς]	προβολαῖς
...	11. βάσταξ δὲ	οἶονεὶ δὲ βάσταξ	...	8. τῇ σκληρότητι	τῆς σκληρότητος
...	ἐστὶν	ὑπάρχει	...	11. κατέθετο ἐν τῷ	ἡ τοῦ ἀγαθοῦ Θε-
...	12, 13. τί μὲν—διδάξει	om.	...	μεταξὺ ἡ τοῦ ἀγα- θοῦ Θεοῦ πρόνοια	οῦ κατέθετο πρό- νοια μέσον τὰς
...	13. νῦν δὲ περὶ τοῦ	περὶ οὗ καὶ πρό- τερον	...	ἀμφοτέρων τὰς μή- νιγγας	μήνιγγας
...	14, 15. ἐπειδὴ—γέγ.	om.	137. 5.	ἡ οὐσία τῆς λεπ- τῆς μήνιγγος	ἡ λεπτή μήνιγξ
128. 1.	ἐπεὶ οὖν	om.	...	9. τοσοῦτον	τοσοῦτον ἐστὶ
...	2. ἀπεδείχθη δὲ μὴ	ἢ δὲ φωνὴ διὰ τοῦ	138. 10.	[χωροειδῆς]	χωροειδῆς
...	γίνεσθαι φωνὴν	πνεύμονος γίνε- ται	...	17. ἀπὸ κάτω καὶ	καὶ αὐτῆς κάτω- θεν
...	χωρὶς πνεύμονος	om.	140. 6.	ὑπὸ τῆς κεφαλῆς	τῇ κεφαλῇ
			141. 2.	κίνησιν τε καὶ	τὴν τε κίν. καὶ τὴν
			...	5. [ὀπισθίου]	ἐμπροσθίου
			...	13. ἴδωμεν τοίνυν	ἴδωμεν οὖν

p.	1.	Ed. Oxon.	Ed. Mor. et Fabr.
141.	14.	εἰ μέλλομεν	εἰ μέλλοιμεν M.
142.	6.	ταῖς κοιλίαις	om.
...	10.	ἐκ τοῦ	τοῦ
143.	1.	ἐνδέχεται	ἐνδέχετο
...	...	τε καὶ	ἄλλον καὶ
144.	1.	τόπον τοῦ σώματος ἀπέλαβεν	τῆς κεφαλῆς τόπον κατέλαβεν
...	6.	ἀποτελεῖ	ἀποτελοῦσι M.
...	11.	τῆς ῥινός	τῶν ῥινῶν
...	15.	τοῦ ἐγκεφάλου	τῷ ἐγκεφάλῳ
...	16.	γίνεσθαι	ἐγγίνεσθαι
145.	1.	θολερὸν τε	θολερὸν
...	6.	ὑπὲρ τοῦ μήτ' ἄλλο τι προσπίπτειν ἔξωθεν σκληρὸν σῶμα	ὥστε μήτ' ἔξωθεν ἄλλο τι προσπίπτειν σῶμα σκληρὸν
...	10.	τῷ Ἴπποκράτει	τοῦ Ἴπποκράτους
...	13.	κέκτῃνται	ἔχουσι
...	...	μόνη δὲ	μόνον δὲ
146.	1.	[ἡ] σκέπousα	σκέπousα
...	2.	οὖν	γὰρ
...	5.	διηθούμενα	διηθούντο
...	...	καὶ ἡ τῶν	καὶ τῶν
...	7.	τῆς εἰσπνοῆς ποδηγούμενοι	κατὰ τὴν εἰσπνοὴν
...	10.	ἐν ταῖς	ταῖς
...	12.	καὶ τὸ	τὸ F.
147.	14.	κάτωθεν	κάτω
...	15.	ἀποφραττομένας	καὶ ἀποφρ. F.
...	16.	καλουμένων	τῷ καλουμένῳ
148.	7.	μέρη τοῦ	τοῦ
149.	5.	[ὑποπιέζεται]	ὑποπιέζονται
...	8.	ἐν φρενίτισι	φρενίτισι
...	10.	ὑπερκινηθέντες	ὑποκινηθέντες
...	11.	ἔλκειν πολὺν ἀέρα	πολὺν ἀέρα ἔλκειν
150.	4.	γὰρ	γὰρ τινες
...	5.	τῆς ῥινός τινες ἀπεκόπησαν τὰ	καὶ τὰ τῆς ῥινός ἀποβάλλοντες
...	6.	γεγονότες	γεγόνασιν
...	8.	ὀχετὸς	ὀχετὸς ἐστίν
...	11.	ἱκανῶς ἡμᾶς ὁ λόγος ἐδίδαξεν	ἱκανὰ τὰ εἰρημένα
...	12.	ἐπέλθωμεν οὖν ἐξηγήσασθαι	ῥητέον δὲ καὶ
...	13, 14.	ἀπὸ τοῦ—ποιησάμενοι	ποιησαμένοις ἀπὸ τοῦ κ. τ. λ.
...	15.	ταῦτα τὰ νεῦρα	ταῦτα
151.	1.	κοιλιῶν τοῦ ἐγκεφάλου ἐκπεφύκασιν	τοῦ ἐγκεφάλου κοιλιῶν προϊόντα πεφύκασιν
...	3.	καθήκοντα	φερόμενα
...	6.	ἐκ τῶν	τῶν
...	8.	τῷ Γαληνῷ τῷ σοφῷ ἱατρῷ	τοῦ Γαληνοῦ τοῦ σοφοῦ ἱατροῦ
...	10.	ἐξ ἐνός	ἐνός
...	13.	χορηγεῖν τὴν δρασιν	εἰς τὸ τὴν δρασιν χορηγεῖν
152.	2.	τοῦ κρυσταλλ., τοῦ ὑελοειδοῦς, καὶ τοῦ ὡοειδοῦς	κρυσταλλοειδοῦς, ὑελοειδοῦς, ὡοειδοῦς
...	5.	ἐνεκεν	ἐνεκα
...	6—8.	λέξ.—ἐνέργ.	om.
...	9.	τῷ μὲν σχήματι	κατὰ τὸ σχῆμα

p.	1.	Ed. Oxon.	Ed. Mor. et Fabr.
152.	9.	σφαιροειδῆς	σφαιροειδὲς
...	...	ἐπειδὴ καὶ τὸ	τὸ γὰρ
153.	15, 16.	ἀλλὰ—ἐνέργ.	om.
154.	1—5.	τῇ—ἀγαθῶν	om.
...	10.	ἀνατέτακται	ἀνατέταται F.
...	13—155.	1. ἔμενεν—Θεοῦ	om.
155.	1.	ἀλλ' ἐνέδυσεν αὐτοὺς	ἐνέδυσεν δὲ τοῦτοῖς καὶ
...	...	χιτῶν. εἰς σκέπη	χιτῶνας
...	3.	[ὑπὸ] μυδς	ἀπὸ μυδς
156.	2.	τὸ ὅμοιον αὐτοῖς	om.
...	4.	ὁδοιπορ. ἀνθρώπ.	om.
...	7—9.	ὡς μὴ—ὀφθαλμοῦς	καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς καταβλάπτουσιν
...	9.	ἐξέφυσεν ἡ πρόνοια τοῦ Θεοῦ τρίχας ἀναυξήτους	ἐξέφυσεν τρίχας ἀναυξήτους ἡ πρόνοια τοῦ Θεοῦ
...	12—16.	ὥσπ.—[ἐσχ.]	om.
157.	1.	[ὑπήλειφε]	ὑπείληφε
...	8.	[τὰς] ὀφρύας	τοὺς ὀφρύας
...	11—16.	τοι.—συνετ.	om.
158.	1.	ὀφθαλμοῦ ἐνέργειά ἐστι τὸ βλέπειν	ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐστίν ἡ τοῦ βλέπειν ἐνέργεια
...	2.	[βλέπει]	βλέπουσι
...	3.	αὐτὸν, καὶ ὑπὸ	αὐτοὺς, καὶ ἀπὸ
...	4, 5.	αὐτοῦ	αὐτῶν
...	5.	ἐγὼ φράσω	ῥητέον
...	5—9.	ὁδηγὸν—καλ.	om.
...	9.	ἐκφύεται μὲν οὖν ἀπὸ	ἀπὸ τοίνυν
...	10.	ἐξ αὐτοῦ	ἐξ αὐτοῦ δηλαδὴ
...	11.	μαλακῶν συμπακειμένη	παρακειμένη μαλακῶν
...	12.	νεῦρον	παρατέταται
...	13, 14.	τὴν—ὀφθαλμῶν	om.
...	14.	τούτῳ οὖν	τούτῳ
...	15.	ἐξερχομένῳ ἐκ	ἐκφυομένῳ
159.	17.	ὀφθαλμοῦ	ὀφθαλμοῖς M.
160.	1.	ἐνοῦται αὐτὸς	ἐνοῦται
...	7.	τῷ ὅστῳ	τὸ ὅστον
...	10.	φήσει δὲ τις	εἰ δὲ τις φήσει
...	11.	πρὸς αὐτὸν ἐρεῖς	φαμέν διὰ τὸ
...	...	τοῦ ἐγκεφάλου	τῷ ἐγκεφάλῳ
...	14.	καὶ ξύμπνοια μία	om.
...	...	[Εἰς] πάντα ἐκ [πάντων]	Πάντα ἐκ τούτων
...	15.	[ξυμπαθέα]	συμπαθέα
161.	15.	τῶν προσβολῶν	ταῖς προσβολαῖς
162.	7.	διαυγέστατόν τε	διαυγές τε δὲ
...	15.	ἀθρόως ἐκβάλων αὐτοὺς	εἶτα
163.	1.	λαμπρότατον	λαμπρὸν
...	...	ἐπαυγάγεν	ἡγμένων
...	1—3.	διασκ.—οἴκου	om.
...	3.	ἐπηρεῖν τοὺς ὀφθαλμοὺς	τύφλωσις ἐγένετο
...	14.	ὑγρὸν λεπτὸν καὶ καθαρὸν	ὑγρῷ λεπτῷ καὶ καθαρῷ
...	15.	[τὸ κρυσταλλοειδές]	τὸν κρυσταλλοειδῆ

p. 1.	Ed. Oxon.	Ed. Mor. et Fabr.
164. 1, 5, 9. [κόρης]		κόρρης
... 6. πρὸς [τὸ] τρήμα]		πρὸς τῷ τρήματι
... 11. οὖν		δε
... 13. γλαυκοί		γλαυκότης ἐγγί- νεται
... 16. καθάπερ		ὁποίας ἢ
165. 1, 2. τοὺς—ἱερακομμ.		om.
... 3. ἐπεὶ οὖν		ἐπεὶ δὲ
... .. γίνεται ἡ ὄρασις		ἡ ὄρασις γίνεται
... 5. τούτου χάριν		διὰ τοῦτο οὖν
... 6. ἄχρι πλείστον		ἄχρι πλείστον
... 9. διεστῶτας		διεστῶτων
166. 2-4 ἐξηγησ.—θέσιν		om.
... 4. αἱ μὲν οὖν		αἱ τοίνυν
... 6. ἄνω ὥς		ἄνωθεν
... 7. ἄλλη		ἐτέρα
... .. περιστρ..... διδ		περιστρ. διδ
... 8. ἦν καὶ τοὺς		ἦν τοὺς
... 9. μὴς ἴσους τῷ ἁ- ριθμῷ εἶναι		μῦας ἴσους εἶναι κατ' ἀριθμὸν ταῖς τοιαύταις κινή- σεσι
... 10. [εἰς καθ']		εἰς
167. 1. ἄλλος δὲ κάτωθεν		ἕτερος δὲ κάτ. M.
... 5. οὗτοι		οὗτοι τοιγαροῦν
... 9. μὴς		μῦας
... 13. [κόρης]		κόρρης
... .. ὁδὸς εὐθειά		εὐθειά
168. 2. δὴ πάλιν		δὲ πάλιν
... 3. [κόρης]		κόρρης
... 4. περιφέρειαν [αὐ- τοῦ]		περιφέρειαν
... 5. [παμπόλλας]		παμπόλλους
... 7. τούτων ἀπασῶν		τούτων
... 9. [κόρην]		κόρρην
169. 2. [κόρης]		κόρρης
... 3. [τεταμένον]		τεταμένου
... 4. ἐπισκοτίζει		οὐκ ἐπισκοτίζει
... 5. δὴ		δηλαδὴ
... 6. [κόρην]		κόρρην
... .. αὐτό		αὐτὸ πάντως
... 6, 7. καὶ εἴπερ—πᾶν		om.
... 7. ὅτι οὖν		ὅτι οὖν γὰρ
... .. ἐν τῷ μεταξύ τοῦ τ'		μεταξὺ τοῦ
... 8. ἐκτὸς		ἐντὸς F.
... 9. [ἐπισκοτίζειν,] καὶ [κωλύσειν] ἐ- πιβλέπεσθαι τὸ προτεταγμένον, ἀρθέντος δ' αὐτοῦ τελείως		ἐπικωλύσει καὶ οὐκ ἔσσει καλῶς ὁρα- θῆναι τὸ ὑποκει- μένον, τούτου δὲ ἡ τελείως ἀρθέν- τος
170. 1. εἰς πλάγια, πάλιν δρᾶσθαι αὐτὸ συμ- βαίνειν		εἰς πλάγιον, δρᾶ- σθαι πάλιν αὐτὸ συμβαίη
... 1—5. καὶ—εὐθειᾶν		om.
... 5. καὶ εἴπερ καὶ τοῦτο ἤδη νενόηκας, οὐκ ἂν σοι [δόξειεν] ἀλόγως [τοὺς] ἀπὸ τῶν μαθημάτων		ταῦτα τοίνυν κα- ταμαθῶν, οὐκ ἂν δόξειας εὐλόγως τοὺς μαθηματι- κοὺς
... 8. εὐθείας γραμμὰς		εὐθείαν γραμμὴν
171. 3. καθ' ἐν ὅτι οὖν [ἐπιπέδον] ὥσιν		καθ' ὅτι οὖν ἐν τῷ ἐπιπέδῳ εἰσὶν
... 5. [κόρης]		κόρρης

p. 1.	Ed. Oxon.	Ed. Mor. et Fabr.
171. 9. τε καὶ πρόσω		καὶ πρόσω
... 11. εὐθειᾶν τε καὶ ἀ- κλινῇ βαδίζουσας ὁδόν		κατ' εὐθειᾶν προῖ- ούσας
... 13. ὁδὸν ὑπάρχειν		εὐθυπορίαν
172. 1-5. ἐπὶ—προσμανθ.		om.
... 5. ὥς ἕκαστον τῶν ὁ- ρωμένων οὐ μόνον [οὐδὲ ψιλῶς,] ἀλλὰ πάντως παρὰ τινος φαίνεται τῶν ὕψεων τῶν [περιλαμβανου- τῶν αὐτῶ,] προσπιπ- τουσῶν ἐνίοτε μὲν τινὶ τῶν ἐπέκεινα τοῦ βλεπομένου σώμα- τος, ἐνίοτε δὲ τῶν ἐπὶ τὰδε· δεύτερον δὲ, ὥς τὸ μὲν ὑπὸ τοῦ δεξιῦ μόνου βλε- πόμενον ὀφθαλμοῦ, [τὸ] μὲν ἐγγυτέρω μᾶλλον [πως] ἐν τοῖς ἀριστεροῖς μέρεσι κεῖσθαι φαντάζεται, [τὸ] δὲ πορρωτέρω μᾶλλον πως ἐν τοῖς δεξιοῖς, τὸ δὲ ὑπὸ τοῦ ἀριστεροῦ μόνον βλεπόμενον, ἐν μὲν τοῖς δεξιοῖς τὸ πλη- σιέστερον μᾶλλον, ἐν δὲ τοῖς ἀριστεροῖς [τὸ] πορρωτέρω, τὸ δ' ὑπ' ἀμφοῖν ἐν τῷ μεταξύ· καὶ τρίτον ἐπὶ [τούτοις] μαθεῖν, ὅτι παραληφθείσης καὶ παραχθείσης τῆς κόρης ἦτοι ἄνω ἢ κά- τω τοῦ θατέρου τῶν ὀφθαλμῶν, διπλᾶ φαίνεται τὰ τέως ἀπλᾶ φαινόμενα		"Ἐκαστον οὖν τῶν ὁρωμένων πάν- τως, παρὰ τινος τῶν προσπιπτου- σῶν αὐτῷ κατα- φαίνεται ὕψεων. ἐνίοτε μὲν οὖν ἐπέκεινα τοῦ ὁ- ρωμένου σώμα- τος ἡ ὕψις ὑπερ- εκτείνεται, ἐνίο- τε δὲ πρὸς τᾶν- δον ὑπάγεται· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὸ καθορώμενον θα- τέρω τῶν ὀφθαλ- μῶν, τῷ δεξιῷ μὲν, εἰ μὲν ἐγ- γύον ποι κεῖται, ὥς ἐν ἀριστεροῦ μέρεσιν κεῖσθαι φαντάζεται, εἰ δὲ πόρρω ποι μᾶλλον, ἐν δε- ξιοῖς, τῷ εὐωνύ- μῳ δὲ, τὸ μὲν πλησίον ἐν δε- ξιοῖς κεῖσθαι δο- κεῖ, τὸ δὲ πόρρω ἐν ἀριστεροῖς· τὸ δ' ὑπ' ἀμφοῖν, μεταξύ. εἰ δέ γε ἡ κόρης ἄνω τυ- χόν, ἢ κάτω πα- ραληφθεῖσα πα- ραχθείη, διπλᾶ δοκεῖ καθορᾶσθαι τὰ ἀπλᾶ.
173. 10. ἐπέλωμεν οὖν ἐξηγήσασθαι		ἀλλὰ ῥητέον ἤδη
... 11. τοῦτο—προῦκ.		om.
... 15. ἀπεδείξαμεν		εἴρηται
174. 1. ἀλλὰ καὶ		καὶ
... .. ἐμπροσθίων		ἐμ. τοῦ ἐγκεφάλου
... 2. ἄλλη τις ἐκφύεται		φύεται
... .. τῇ τάξει δευτέρα		ἐτέρα τάξις νέρων
... 3, 4. καὶ—ἐξηγησάμ.		om.
... 4. ἀρξώμεθα οὖν ἀπὸ		ἀρκτέον οὖν
... 5. ἐκφυομένη		ἐκφύεται
... .. καὶ αὐτὴ ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου		τοῦ ἐγκεφάλου καὶ αὐτῇ
... 6. καταφύεται		καταφυομένη
... 11. καὶ εἰς		εἰς
175. 2. ἦγουν		ἥως M., ὥς F.
... 13. τὴν κίνησιν χο- ρηγουμένη		τῆς κινήσεως χο- ρηγουμένης
... 17. γένους		γένους
176. 1. φανερόν παντί]		φανερὸν

p.	1.	Ed. Oxon.	Ed. Mor. et Fabr.	Ed. Oxon. et Must.	Ed. Mor. et Fabr.
176.	3.	τὰ ἀμφοτέρα ἀν- ενέργητα	ἀνενέργητα καὶ ἀμφοτέρα	183. 13. περιτεταμένον (περιτεταμένῳ M.)	περιτεταμένον
...	6.	τοῦ—κινουμένου	om.	... 14. ἐστὶν αὐτὸ	ἐστὶν
...	...	ἀνάπαλιν	οὕτω κἀνταῦθα	... 15. δυσθεώρητον	δυσθεώρητος
...	7.	ἐπὶ	εἰ δ' ἐπὶ	... .. ἐγένετο (ἐγίν. M.)	ἐγένετο
...	...	εἰ γὰρ	om.	... 16. ἐκάλυεν (—λυε M.)	ἐκάλυε
...	...	τῆς γέννυος	τῆς γέννυος		
...	8.	ἐσαλεύετο ἂν ὁ ἐγκέφαλος, βλάβ- ην οὐ τὴν τυ- χοῦσαν προσφέ- ρων	οὐχ ἡ τυχοῦσα βλάβη τούτοις ἂν προσεγίνετο τοῦ ἐγκεφάλου σαλευομένου	Ed. Oxon.	Ed. Mor. et Fabr.
...	9, 10.	τὸν—ἀπενείμ.	om.	185. 1. οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ	ἀλλὰ
...	12.	[ἐκφυομένου]	ἐκφυόμενος	... 12. παραπληγία	παραπληξία
...	13.	[καταφυομένου]	καταφυόμενος	186. 1—6. ἀλλὰ—ἀνθρ.	om.
177.	1.	τῷ ὀνομαζομένῳ παρὰ τῇ κοινῇ συνηθείᾳ	τῷ κοινῶς λεγο- μένῳ	... 8. καὶ περὶ μὲν	περὶ μὲν οὖν
...	3.	ὑπὸ τῶν κροτα- φῶν μυῶν ἀμ- φοτέρων	ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν κροταφι- τῶν μυῶν	... .. ἀρκεῖ καὶ ταῦτα λέγειν	τοσαῦτα
		Ed. Oxon. et Must.	Ed. Mor. et Fabr.	187. 1—4. περὶ—αἰσθήσ.	om.
177.	7.	φατνίοις αὐτῶν	τούτων φατνίοις	188. 1, 2. πέμπτῳ—πραγμ.	om.
...	8.	[τοὺς]	οὖν εἰσὶν οἱ	... 3. ἐπειδὴ	ἐπεὶ
...	9.	[τέσσαρες]	τέσσαρες	... 10. ὥς χρῆ	καὶ ὥς χρῆ
...	...	οἷους ἐνδακόντας	οἷοι ἐνδακόντες	... 11. κινοῦν αὐτὰ	κινοῦν
...	10.	τοὺς κυνῶδοντας	οἱ κυνῶδοντες	... 16. ἐκ τοῦ	τοῦ
...	11.	ἓνα	εἷς	189. 1. καὶ—ἀποδέδεικται	om.
178.	1.	ἐπιτηδείους	ἐπιτήδαιοι	... 4. καὶ—ἀποδέδεικται	om.
...	2.	σωμάτων	ὀστέων	... 12. ἐγκέφαλον	ἐγκέφ. αὐτὸν
...	...	δὲ τούτων	δὲ	190. 3. ἀσφαλεστάτην	ἀσφαλέστατον
...	3.	πέντε, [τοὺς (οὗς M.) γομφίους]	οἱ γόμφιοι	... 7. ἐγένετο	ἐστὶ
...	4.	ὀνομάζουσιν (ὀνο- μάζουσι M.)	ὀνομάζομεν	191. 6. ὁδοὺς καλεῖται	ὁδοὺς
...	...	σκληροὺς καὶ με- γάλους	σκληροὶ καὶ με- γάλοι	... 10—192. 3. καὶ— αὐτῶν	om.
...	5.	ἐπιτηδείους	ἐπιτήδαιοι	... 12. [βίβλιν]	βίβλιν
		Ed. Oxon.	Ed. Must.	192. 5. εἰκοσιτέσσαρες	κδ'
178.	8.	πάντων ἔσωθεν	πάντες ἔσωθεν	... 7. ἐπτα	ζ'
...	9.	ἄνωθεν	ἄνω	... 8. ἡγουν	ἥως M., ἕως F.
179.	3.	ὀκτὼ καὶ εἴκοσι	κῆ'	... 9, 10. [δῶδεκα]	δυοκαίδεκα
...	10.	ὀστέων	τῶν ὀστέων	... 12. πέντε	ε'
...	12.	[μυῶδει]	μυῶδι	... 15. [περιέχοντες]	περιέχουσαι
...	14.	[μασσητήρων]	μασστήρων	193. 4. ἕως τῆς οὐράς	ἄκρας
181.	1.	δυνάμενον σφα- λίσαι	σφαλίσαι δυνάμε- νον	... 5. συνδέοντα	συνδύντα
...	6.	δύο	δύω	... .. τὰς διαρθρώσεις	διαρθρώσεις
...	12.	ὀνομαζόμενον τράνα	ὀνομαζόμενον	... 8. ἀναπληρῶσιν	ἀναπληρώσεως
...	13.	[ράχιν]	ράχην	... 10. εἰκόστου καὶ τε- τάρτου	κδ'
182.	2.	[ἀνάντης]	ἐναντις	... 12. πάντων τῶν	τῶν
...	4.	[ἐκότερον]	ἐτερον	... 17. ἐπειδὴ	ἐπεὶ
...	12.	γέγονεν	γέγονε	194. 2. κατὰ τὰ ἐντὸς	κατὰ τὸ ἐντὸς
183.	2.	γέγονεν	γέγονε	... 11. ἅμα τε	ἅμα
...	5.	ὑπερ καὶ	ὑπερ	195. 1—4. οὐκ—κατε- σκεύασεν	om.
...	6.	ἐστὶν	ἐστὶ	... 5. ὅπως	νῦν δὲ
183.	8.	[Τετριχωμένος]	Ἑτριχωμένος	... 7. [διαφυλάττεται]	διαφυλάττεται
...	10.	ἀποτελοῦσιν	ἀποτελοῦσι	... 9. τάξιν αὐτῶν	τάξιν
...	13.	δέρμα τι [σκλη- ρὸν]	δέρματι σκληρῷ	... 11. καὶ μέγιστον	μέγιστον
				196. 2. [καὶ] τοῦτ'	διὰ τοῦτ'
				... 3, 4. πλὴν—μεγάλην	om.
				197. 3. [κοιλότητι]	κοιλότητος
				... 8. μεγίστη	μεγάλη
				... 13. δι' αὐτὸ γὰρ τοῦτο	διὰ τοῦτο γὰρ
				... .. ἰδίαν	ἰδίως
				198. 1. ἐκατέρας	ἐκατέραν
				... 2. [ἐπαυξήσασα]	ἐπαυξήσας
				... 6. [κωλύσον]	κωλύον
				... 8. [φυλάξον]	om.
				... 13. ἐφ' ἐαυτὴν	om.
				199. 3. ἐνταῦθα	ἐντεῦθεν

p.	1.	Ed. Oxon.	Ed. Mor. et Fabr.
199.	6.	[αὐτὸ]	αὐτῷ
...	10.	ἦν	οὖν F.
...	11.	ἐξαρθρήσας	ἐξαρθρωθεὶς
200.	1.	ἀπαθουμένης τε	ἀπαθουμένης δὲ
201.	9.	[γλήνη]	γλυμή
202.	1.	μὲν	μὲν οὖν
...	3.	ἔνω τε	ἔνω
...	4.	δεξιὰ τε	δεξιὰ
...	...	ἔσω τε	ἔσω ἅμα
...	12.	καὶ θαυμαστή	om.
203.	3.	βραχὺ	κατὰ βραχὺ
...	4, 5.	θαυμ.—κατεσκ.	om.
...	6.	βαθείας ὡς ὑποδεχομένης	βαθείας κοιλότη- τας ἔχοντα εἰς τὸ ὑποδέχασθαι
...	9.	δ' Ὀμηρος	Ὀμηρος
...	15.	καί—εἶναι	ὡς—ἐσόμενον
204.	4.	τε καὶ δημιουργία	om.
...	7.	αὐτὴν	αὐτὰς
...	...	ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς ὀφρύας	ἐκ δὲ τῶν ὀφρύων
...	15.	αὐτὸ	αὐτῶν
205.	2.	ἀπειργάσατο	Θεὸς ἀπειργάσατο
...	4.	καὶ περιπατεῖν καὶ ἴστασθαι ἀσφαλῶς	καὶ ἴστασθαι καὶ βαδίζειν
...	6.	ἐνέδυσεν	ἐνέδυσε
...	6, 7.	ἡ—δημιουργία	om.
...	11.	[μέχρι]	μέχρις
206.	2.	αὐτῆς	αὐτοῖς
...	...	ὠφελιμώτατον	ὠφέλιμον
...	7.	προβλημάτων	περιβλημάτων
...	...	[τῶν] μὲν	μὲν
...	13.	συγκατέμιξε	ἐγκατέμιξε
207.	4.	συνήρμοσε αὐτὰ	συνήρμοσε
...	7.	ὑπέρκειται μὲν ἡ [κύστις] τοῖς δυσί	ὑπέρκειται μὲν οὖν ἡ μήτρα τῶν δύο
208.	3.	χρηστοτ. ἐξόδου	om.
...	...	εἰς	ἡ πρὸς M., πρὸς F.
...	4.	τῆς ἐξόδου	ἐξοδος
...	...	ῥᾶν ἐσομένης	ῥᾶν ἢ
209.	5.	καὶ Ἱπποκρ. λέγει	φησι καὶ Ἱπποκρ.
...	7.	τῷ T	τῷ ταῦ
...	8.	[τὸ] μὲν	τῷ μὲν
210.	12.	γλίσχρος	γλισχρὴ
...	...	τραχέειν	σκληροῖς
211.	8.	συντετρημ. ὄντα	συντετρημένον
...	12.	διὰ τινος πόρου δὲ	καὶ διὰ τινος πόρου
212.	6.	οὕτως γὰρ αὐτὸν ἔθος ὀνομάζειν	ὀνομασμένον
...	12.	παρὰ τὸν—καιρὸν	περὶ τὸν—καιρὸν
213.	1.	ἅπασιν μὲν	ἅπασιν
...	2.	ἐντὸς	ἐνδον
...	8.	τῆς θέσεως	om.
...	12.	παρὰ τῆς μητρός	om.
214.	3.	τὸ αὐτῆς ἐμβρ.	τὸ ἐμβρυον
...	5.	πάντες μὲν οὖν	πάντες οὖν
...	9.	συναγόμενον	συνασόμενον
215.	1.	[ἐντὸς]	ἐκτὸς
...	14.	πολλὰ καὶ πολ- λάκις	καὶ
216.	1.	ὁ τῆς ἱατρικῆς	ἱατρικῆς
...	2.	ὀκόσαι	ὀκόσαι

p.	1.	Ed. Oxon.	Ed. Mor. et Fabr.
216.	3.	[φανερᾶς] προ- φάσεως	φανερῆς προφά- σιος
...	4.	ταύταις	ταύτησιν
...	5.	ὑπὸ [τοῦ βάρους]	διὰ τὸ βάρος
...	14 — 217.	2. εἰπω- μεν—δέξασθαι	om.
217.	2.	ὅτι μὲν οὖν	ὅτι οὖν
...	4.	πότερον οὖν	πότερον
...	7.	ἀπρεπὲς	ἀπρεπὲς τοῦτο
218.	1.	ἀλλ' ἔτι	ἀλλὰ
...	2.	ἐν—βίῳ	om.
...	3.	ὑπῆρχεν	ἦν
219.	6.	οὐ [δύνατον]	οὐ δύνανται
220.	2.	ἀλλ' ᾧ	ἀλλὰ ᾧ
...	3.	εὐλόγως οὖν	εὐλόγως F.
...	5.	[ἐφ'] ἧς	ἀφ' ἧς
...	11.	κάνταυθα	κάντευθεν
...	14.	αἰδοίων ἐκατέρων	αἰδοίων
221.	3.	πρὸς [τῷ]	πρὸς τὸ
...	4.	μηδ' ὅλως	μηδὲ ὅλως
...	6.	καὶ ταῖς γυναιξί	ταῖς γυναιξί
...	10.	ἴσχυσεν προπετῇ	ἴσχυσε
222.	13.	ἀνδρικὸν	τοῦ ἀνδρός
223.	4.	ἂν ἔμενον	ἀνέμενον
...	9.	βλεψάντων	καὶ βλεψάντων
...	11.	κινεῖσθαι καὶ οὐ φυσικῶς	οὐ φυσικῶς κι- νεῖσθαι
...	13.	μυῶν	μυῶν κινουμένη
		Ed. Oxon. et Must.	Ed. Mor. et Fabr.
224.	1.	εἰς ὅσον μὲν	εἰς ὅσον
...	2.	θήλεος (—εως M.)	θήλεος
...	3.	καὶ οἱ ὄρχεις ἐγένοντο	γεγόνασιν
...	...	τοίνυν	οὖν
...	6.	μὲν οὖν (μὲν M.)	μὲν οὖν
...	7.	ψαφαρὸς (ψαθα- ρὸς M.)	ψαφαρὸς
...	9.	αὐτὸν τὸν ἀδένα	αὐτὸν ἀδένα
...	...	ἔχοντες (ἐχόν- των M.)	ἔχοντες
...	10—p. 272.	10. ὥοι- δὲς—ἔχει	om.
		Ed. Oxon.	Ed. Must.
...	10.	μέρη [σιμόν]	μερισμοὶ
...	11.	ἐν τῷ ἄκρῳ	ἐκ τῶν ἄκρων
225.	5.	ἄχρηστόν τε	ἄχρηστον
...	11.	καθήκειν	καθήκοντες
...	14.	[ἐλυτροειδῆς]	ἐλυτορο. (mendo fort. typogr.)
226.	14.	ὕλης [λόγον, ὕλης]	ὕλης, ὕλης λόγον
...	...	[ἥπερ]	εἴπερ
227.	5.	γένεσιν . . . . . καὶ ἀτελέστατα	γένεσιν ἀτελέ- στατα
...	7.	καὶ ἀμφότερα	ἀμφότερα
...	...	μείνωσιν	μείνειεν
...	8.	προεπισταμένη	προσεπιστ. (men- do fort. typogr.)
...	14.	εἰπὼν, αὐξάνεσθε	ἐπαυξάνεσθε
228.	3.	ὑπολαμβάνειν	ὑπολαμβάνει
...	4.	[οὐκ] εὐθὺς	εὐθὺς
...	6.	[διαπέπλασται]	διαπεπλάσθαι

p.	1.	Ed. Oxon.	Ed. Must.	p.	1.	Ed. Oxon.	Ed. Must.
228.	9.	ἐξ αὐτοῦ	αἰτίαν αὐτοῦ	246.	4.	[διαρθρωθῇ]	διαρθρώσῃ
...	10.	[ἔχον]	ἔχειν	...	...	πιότατον	πιώτατον
...	12.	ἐξ ἀρχῆς	ἐξαρχῆς	...	5.	ὀστών	ὀστέων
229.	1.	ἔχει	ἔχειν	247.	9.	ἔστιν δὲ	ἔστι δὲ
...	4.	κατακάμπτεται	κατακάμπτῃται	248.	3.	παραγίνεται	παραγίνῃται
...	5.	εἴτα ἐφεξῆς	εἴτ' ἐφ' ἐξῆς	...	4.	παιδί	παιδίφ
...	8.	ἀγγείου μεγίστου	μεγίστου ἀγγείου	...	6.	ἔχουσιν καὶ	ἔχουσι καὶ
230.	2.	[εἰς] τὸν ἀριστ.	τὸν ἀριστερόν	...	7.	ῥήγνυνται	ῥήγνυνται (mendo fort. typogr.)
...	3.	[τούτων τὰ γεν- νητικὰ μόρια]	τὰ γεννητικὰ μό- ρια τούτων	...	12.	ἐστὶν ταῦτα	ἐστὶ ταῦτα
...	6.	[ταύτη ὄρχιν]	ταύτης ὄρχην	...	...	[ἀπὸ] τοῦ	ἀν τοῦ
...	8.	[ράχιν]	ράχην	249.	2.	[ἐκεῖνο]	ἐκεῖνου
...	II, 12.	[ἀφικ.—φλέψ]	om.	...	3.	[ἐκεῖνο] τοῦ σώ- ματος	τοῦ σώματος ἐκ- είνου
231.	2.	ὕγρον	καὶ ὕγρον	...	4.	ἔοικεν τῇ	ἔοικε τῇ
...	3.	ὅτε	ὄντε (mendo fort. typogr.)	...	...	ἔστιν δὲ	ἔστι δὲ
...	5, 6.	[καὶ—ὀργάνοις]	om.	...	6.	μῆδ' ἐτέρφ	μῆδετέρφ
...	8.	οὕτως καὶ	οὕτω καὶ	...	9.	εἰς τὸ τέκνον	εἰς
...	11.	[ἀλλήλων]	τῶν ἄλλων	...	...	ὀπότερον	ὀπότερος
232.	3.	θερμότερα	θερμότερος	...	...	συμβάλλεται	συμβάλλῃται
...	9.	[πρώτον]	πρώτερον	...	10.	[τοῦ σώματος εἰς τὸ τέκνον]	εἰς τὸ εἰκέναι τοῦ σώματος
...	10.	[μεταβάλλῃ]	μεταβάλλει	...	11.	ἔοικεν	ἔοικε τὸ τέκνον
233.	2.	πρότερα	πρότερον	250.	1.	ἔοικεν κάλλιον	ἔοικε κάλλιον
...	5.	ἐτέρου μορίου	εἰς ἐτέρου μόριον	...	2.	κοῦρος γενόμενος	γενόμενος κοῦρος
...	9.	[τὸ] δεξιὸν	τὸν δεξιὸν	...	3.	ἔοικεν [τῇ μητρὶ ἢ τῷ πατρὶ]	ἔοικε τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρὶ
234.	2.	ἀπαντήσαντος	ὑπαντήσαντος	...	4.	[γράφεται]	γράφει
...	8.	θήλεως	θήλεος	...	8.	ἐνόσησεν τὸ	ἐνόσησε τὸ
235.	2.	[ἐπιπλέον δὲ]	δὲ ἐπὶ πλέον	...	9.	ἢ τῆς	τῆς
...	5.	ἐπιπλέον	ἐπὶ πλέον	251.	1.	εἰσὶν στενότεραι	εἰσὶ στενώτεραι
...	7.	[τῷ] τοίνυν	τὸ τοίνυν	252.	3.	θλασθὲν	φλασθὲν
...	...	διττὴν μὲν	διττὴν	...	9.	[προσπέσῃ]	προσπέσοι
...	9.	ἄρρεσιν τὸν	ἄρρεσιν τὸν	...	12.	[ἀποκρίνεσθαι]	om.
...	12.	[ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ]	ἐπὶ τὸ πολὺ ὥς	253.	1.	τῶν στερεῶν	στερεῶν
236.	2.	ὅτε δὲ καὶ	ὅτε δὲ	...	2.	[τούτων]	τούτου
...	4.	καὶ τὸ θῆλυ	τὸ θῆλυ	...	6.	[ἀπὸ τοῦ σώμα- τος, ὅτε μὲν]	ὅτε μὲν ἀπὸ τοῦ σώματος
...	6.	θήλεως	θήλεος	...	7.	[ικμαλαίαι]	ικμαλαίαι
237.	9.	ἐγένετο	ἐγένετο	...	10.	μέχρι αὐτῇ	μέχρις αὐτῇ
238.	3.	ἐκράτει τὸ ἰσχυ- ρόν	ἐκρατεῖτο τὸ ἀσ- θενές	254.	3.	[ἐπιχέει]	ἐπιχέοι
...	9.	ἔρχεται	ἐξέρχεται	...	4.	οὕτως καὶ	οὕτω καὶ
239.	1.	ἀσθενῆς	ἀσθενῇ	...	4.	οὕτως καὶ	οὕτω καὶ
240.	11.	συνέστηκεν	συνέστηκε	256.	4.	διὰ τὸ μὴ	διὰ τὸ οὐ
...	12.	[οὐδ']	οὐκ	...	6.	γεννητικοῖς	γεννητικοῖς (men- do fort. typogr.)
241.	4.	[θερμαινομένη]	μὲν δ' μένει	...	7.	ἔστιν καὶ	ἔστι καὶ
...	8.	εἰσπνέει	εἰσπνέει	...	9.	ὄντα αὐτοῖς	ὄντα
...	...	εἰς αὐτὸ	εἰς ἐς αὐτὸ (men- do fort. typogr.)	...	...	πεπληρωμένα	πληρούμενα
242.	4.	[ὀπτωμένφ]	ὀπτομένφ	257.	5.	ὅταν [κλονήσῃται]	ἐνθα κλονήσεται
...	7.	ἐκείνη	κεῖνη	...	7.	[ἀδρωθῶσιν]	ἀνδρωθῶσιν
...	11.	αὐτῇ	αὐθις	...	10.	δεξιὸν τε	δεξιὸν
243.	1.	πολλοὶ	καὶ πολλοὶ	258.	1.	ἐν κατοχῇ	κατοχῇ
...	2.	εἰσιν καὶ	εἰσι καὶ	...	2.	... ἐνον ἄρρεν	ἄρρεν
...	7.	αἰξῆσιν	τὴν αἰξῆσιν	...	3.	οὕτως γὰρ	οὕτω γὰρ
243.	9.	[εἰπωμεν]	ἔτι μὲν	...	9—266.13.	[Αἰ— τιτθῶν]	om.
...	...	πρώτως	πρώτα	266.	13.	συμπάσχουσι	πάσχουσι τὰς
...	11.	νεῶ	ναοῦ	...	...	[ταῖς μήτρας]	μήτρας
...	12.	μετὰ	καὶ μετὰ	...	14.	δέον εἰπεῖν	δέον ἦν
...	14.	δημιουργικῇ	δημιουργία καὶ	267.	7.	[ὄσχεον]	ὄρχιν
244.	4.	τὰ γένη τῶν	τῷ γενητῶν	...	14.	[ἐκείνφ]	ἐκεῖνο
...	5.	ἀποτείνεται	ἀποτείνεται	268.	2.	ἐπιρρεῖ	ἐπιρρέῃ
...	6.	τὰς φλέβας	αἱ φλέβες	...	3.	[χρόνον]	τρόπον
...	11.	[πλευρῶν]	μηρῶν				
245.	6.	τὰ ἀνωθεν	τὸ ἀνωθεν				

p.	1.	Ed. Oxon.	Ed. Must.	p.	1.	Ed. Oxon.	Ed. Must.
268.	5.	ὕπὸ τῆς ἐπὶ θά- τερον [βροπῆς]	ἀπὸ τῆς ἐπὶ θά- τερα τροφῆς	270.	1.	βλῆς ὀκταμήνου	βλους ὠκταμήνου
...	7.	ὅσον	ὅς	...	10.	ἰσχυροὺς	ἰσχυροὺς
...	10.	κύωσι ἔλκει	κύωσιν ἔλκει	...	11.	οὕτως καὶ	οὕτω καὶ
...	11, 12.	[αἱ δ'—μῆκος]	οἱ.	...	13.	[ῥυέν]	ῥέον
...	13.	καὶ [τι]	καὶ τὸ	271.	2.	δ [κατέλιπεν]	οὐ γὰρ εἶλκεν
269.	4.	[πλημμυρεῖ]	πλημμύραν	...	5.	[εἶπῃ]	εἶπε
...	..	[ἐπιζητεῖ μετα- στάσεως]	ἐπιζητεῖται μετὰ τάσεως	...	11.	[ἰσχυροὺς]	ἰσχυροὺς
...	6.	εἰς ἣν	εἰσὴν	...	12.	αὐτῷ	αὐτὴν
...	7.	βλῆς	βλος	272.	1.	ἀκολουθία [τινὶ]	ἀκολουθία τὶς
...	8.	θλίβων	θλίβον	...	3.	[ἦν τὴν χρεῖαν]	νῦν χρῆ
...	9.	[οὕτως] μὲν	οὕτω μὲν	...	5.	ἰόντων	ὄντων
...	10.	εἰσι ἀδελφὰ	εἰσιν ἀδελφὰ	...	9.	αὐτῶν	αὐτῷ
				...	..	γίνοιτο	γένοιτο
				...	10.	τούτων	τούτου

DEO GRATIAS.

CONTENTS

1. Introduction	1
2. The Problem	2
3. The Method	3
4. Results	4
5. Discussion	5
6. Conclusion	6
7. References	7
8. Appendix	8
9. Index	9
10. Glossary	10
11. Bibliography	11
12. List of Figures	12
13. List of Tables	13
14. List of Abbreviations	14
15. List of Symbols	15
16. List of Equations	16
17. List of Definitions	17
18. List of Acronyms	18
19. List of Initials	19
20. List of Footnotes	20
21. List of References	21
22. List of Bibliography	22
23. List of Figures	23
24. List of Tables	24
25. List of Abbreviations	25
26. List of Symbols	26
27. List of Equations	27
28. List of Definitions	28
29. List of Acronyms	29
30. List of Initials	30
31. List of Footnotes	31
32. List of References	32
33. List of Bibliography	33
34. List of Figures	34
35. List of Tables	35
36. List of Abbreviations	36
37. List of Symbols	37
38. List of Equations	38
39. List of Definitions	39
40. List of Acronyms	40
41. List of Initials	41
42. List of Footnotes	42
43. List of References	43
44. List of Bibliography	44
45. List of Figures	45
46. List of Tables	46
47. List of Abbreviations	47
48. List of Symbols	48
49. List of Equations	49
50. List of Definitions	50
51. List of Acronyms	51
52. List of Initials	52
53. List of Footnotes	53
54. List of References	54
55. List of Bibliography	55
56. List of Figures	56
57. List of Tables	57
58. List of Abbreviations	58
59. List of Symbols	59
60. List of Equations	60
61. List of Definitions	61
62. List of Acronyms	62
63. List of Initials	63
64. List of Footnotes	64
65. List of References	65
66. List of Bibliography	66
67. List of Figures	67
68. List of Tables	68
69. List of Abbreviations	69
70. List of Symbols	70
71. List of Equations	71
72. List of Definitions	72
73. List of Acronyms	73
74. List of Initials	74
75. List of Footnotes	75
76. List of References	76
77. List of Bibliography	77
78. List of Figures	78
79. List of Tables	79
80. List of Abbreviations	80
81. List of Symbols	81
82. List of Equations	82
83. List of Definitions	83
84. List of Acronyms	84
85. List of Initials	85
86. List of Footnotes	86
87. List of References	87
88. List of Bibliography	88
89. List of Figures	89
90. List of Tables	90
91. List of Abbreviations	91
92. List of Symbols	92
93. List of Equations	93
94. List of Definitions	94
95. List of Acronyms	95
96. List of Initials	96
97. List of Footnotes	97
98. List of References	98
99. List of Bibliography	99
100. List of Figures	100
101. List of Tables	101
102. List of Abbreviations	102
103. List of Symbols	103
104. List of Equations	104
105. List of Definitions	105
106. List of Acronyms	106
107. List of Initials	107
108. List of Footnotes	108
109. List of References	109
110. List of Bibliography	110
111. List of Figures	111
112. List of Tables	112
113. List of Abbreviations	113
114. List of Symbols	114
115. List of Equations	115
116. List of Definitions	116
117. List of Acronyms	117
118. List of Initials	118
119. List of Footnotes	119
120. List of References	120
121. List of Bibliography	121
122. List of Figures	122
123. List of Tables	123
124. List of Abbreviations	124
125. List of Symbols	125
126. List of Equations	126
127. List of Definitions	127
128. List of Acronyms	128
129. List of Initials	129
130. List of Footnotes	130
131. List of References	131
132. List of Bibliography	132
133. List of Figures	133
134. List of Tables	134
135. List of Abbreviations	135
136. List of Symbols	136
137. List of Equations	137
138. List of Definitions	138
139. List of Acronyms	139
140. List of Initials	140
141. List of Footnotes	141
142. List of References	142
143. List of Bibliography	143
144. List of Figures	144
145. List of Tables	145
146. List of Abbreviations	146
147. List of Symbols	147
148. List of Equations	148
149. List of Definitions	149
150. List of Acronyms	150
151. List of Initials	151
152. List of Footnotes	152
153. List of References	153
154. List of Bibliography	154
155. List of Figures	155
156. List of Tables	156
157. List of Abbreviations	157
158. List of Symbols	158
159. List of Equations	159
160. List of Definitions	160
161. List of Acronyms	161
162. List of Initials	162
163. List of Footnotes	163
164. List of References	164
165. List of Bibliography	165
166. List of Figures	166
167. List of Tables	167
168. List of Abbreviations	168
169. List of Symbols	169
170. List of Equations	170
171. List of Definitions	171
172. List of Acronyms	172
173. List of Initials	173
174. List of Footnotes	174
175. List of References	175
176. List of Bibliography	176
177. List of Figures	177
178. List of Tables	178
179. List of Abbreviations	179
180. List of Symbols	180
181. List of Equations	181
182. List of Definitions	182
183. List of Acronyms	183
184. List of Initials	184
185. List of Footnotes	185
186. List of References	186
187. List of Bibliography	187
188. List of Figures	188
189. List of Tables	189
190. List of Abbreviations	190
191. List of Symbols	191
192. List of Equations	192
193. List of Definitions	193
194. List of Acronyms	194
195. List of Initials	195
196. List of Footnotes	196
197. List of References	197
198. List of Bibliography	198
199. List of Figures	199
200. List of Tables	200
201. List of Abbreviations	201
202. List of Symbols	202
203. List of Equations	203
204. List of Definitions	204
205. List of Acronyms	205
206. List of Initials	206
207. List of Footnotes	207
208. List of References	208
209. List of Bibliography	209
210. List of Figures	210
211. List of Tables	211
212. List of Abbreviations	212
213. List of Symbols	213
214. List of Equations	214
215. List of Definitions	215
216. List of Acronyms	216
217. List of Initials	217
218. List of Footnotes	218
219. List of References	219
220. List of Bibliography	220
221. List of Figures	221
222. List of Tables	222
223. List of Abbreviations	223
224. List of Symbols	224
225. List of Equations	225
226. List of Definitions	226
227. List of Acronyms	227
228. List of Initials	228
229. List of Footnotes	229
230. List of References	230
231. List of Bibliography	231
232. List of Figures	232
233. List of Tables	233
234. List of Abbreviations	234
235. List of Symbols	235
236. List of Equations	236
237. List of Definitions	237
238. List of Acronyms	238
239. List of Initials	239
240. List of Footnotes	240
241. List of References	241
242. List of Bibliography	242
243. List of Figures	243
244. List of Tables	244
245. List of Abbreviations	245
246. List of Symbols	246
247. List of Equations	247
248. List of Definitions	248
249. List of Acronyms	249
250. List of Initials	250
251. List of Footnotes	251
252. List of References	252
253. List of Bibliography	253
254. List of Figures	254
255. List of Tables	255
256. List of Abbreviations	256
257. List of Symbols	257
258. List of Equations	258
259. List of Definitions	259
260. List of Acronyms	260
261. List of Initials	261
262. List of Footnotes	262
263. List of References	263
264. List of Bibliography	264
265. List of Figures	265
266. List of Tables	266
267. List of Abbreviations	267
268. List of Symbols	268
269. List of Equations	269
270. List of Definitions	270
271. List of Acronyms	271
272. List of Initials	272
273. List of Footnotes	273
274. List of References	274
275. List of Bibliography	275
276. List of Figures	276
277. List of Tables	277
278. List of Abbreviations	278
279. List of Symbols	279
280. List of Equations	280
281. List of Definitions	281
282. List of Acronyms	282
283. List of Initials	283
284. List of Footnotes	284
285. List of References	285
286. List of Bibliography	286
287. List of Figures	287
288. List of Tables	288
289. List of Abbreviations	289
290. List of Symbols	290
291. List of Equations	291
292. List of Definitions	292
293. List of Acronyms	293
294. List of Initials	294
295. List of Footnotes	295
296. List of References	296
297. List of Bibliography	297
298. List of Figures	298
299. List of Tables	299
300. List of Abbreviations	300
301. List of Symbols	301
302. List of Equations	302
303. List of Definitions	303
304. List of Acronyms	304
305. List of Initials	305
306. List of Footnotes	306
307. List of References	307
308. List of Bibliography	308
309. List of Figures	309
310. List of Tables	310
311. List of Abbreviations	311
312. List of Symbols	312
313. List of Equations	313
314. List of Definitions	314
315. List of Acronyms	315
316. List of Initials	316
317. List of Footnotes	317
318. List of References	318
319. List of Bibliography	319
320. List of Figures	320
321. List of Tables	321
322. List of Abbreviations	322
323. List of Symbols	323
324. List of Equations	324
325. List of Definitions	325
326. List of Acronyms	326
327. List of Initials	327
328. List of Footnotes	328
329. List of References	329
330. List of Bibliography	330
331. List of Figures	331
332. List of Tables	332
333. List of Abbreviations	333
334. List of Symbols	334
335. List of Equations	335
336. List of Definitions	336
337. List of Acronyms	337
338. List of Initials	338
339. List of Footnotes	339
340. List of References	340
341. List of Bibliography	341
342. List of Figures	342
343. List of Tables	343
344. List of Abbreviations	344
345. List of Symbols	345
346. List of Equations	346
347. List of Definitions	347
348. List of Acronyms	348
349. List of Initials	349
350. List of Footnotes	350
351. List of References	351
352. List of Bibliography	352
353. List of Figures	353
354. List of Tables	354
355. List of Abbreviations	355
356. List of Symbols	356
357. List of Equations	357
358. List of Definitions	358
359. List of Acronyms	359
360. List of Initials	360
361. List of Footnotes	361
362. List of References	362
363. List of Bibliography	363
364. List of Figures	364
365. List of Tables	365
366. List of Abbreviations	366
367. List of Symbols	367
368. List of Equations	368
369. List of Definitions	369
370. List of Acronyms	370
371. List of Initials	371
372. List of Footnotes	372
373. List of References	373
374. List of Bibliography	374
375. List of Figures	375
376. List of Tables	376
377. List of Abbreviations	377
378. List of Symbols	378
379. List of Equations	379
380. List of Definitions	380
381. List of Acronyms	381
382. List of Initials	382
383. List of Footnotes	383
384. List of References	384
385. List of Bibliography	385
386. List of Figures	386
387. List of Tables	387
388. List of Abbreviations	388
389. List of Symbols	389
390. List of Equations	390
391. List of Definitions	391
392. List of Acronyms	392
393. List of Initials	393
394. List of Footnotes	394
395. List of References	395
396. List of Bibliography	396
397. List of Figures	397
398. List of Tables	398
399. List of Abbreviations	399
400. List of Symbols	400
401. List of Equations	401
402. List of Definitions	402
403. List of Acronyms	403
404. List of Initials	404
405. List of Footnotes	405
406. List of References	406
407. List of Bibliography	407
408. List of Figures	408
409. List of Tables	409
410. List of Abbreviations	410
411. List of Symbols	411
412. List of Equations	412
413. List of Definitions	413
414. List of Acronyms	414
415. List of Initials	415
416. List of Footnotes	416
417. List of References	417
418. List of Bibliography	418
419. List of Figures	419
420. List of Tables	420
421. List of Abbreviations	421
422. List of Symbols	422
423. List of Equations	423
424. List of Definitions	424
425. List of Acronyms	425
426. List of Initials	426
427. List of Footnotes	427
428. List of References	428
429. List of Bibliography	429
430. List of Figures	430
431. List of Tables	431
432. List of Abbreviations	432
433. List of Symbols	433
434. List of Equations	434
435. List of Definitions	435
436. List of Acronyms	436
437. List of Initials	437
438. List of Footnotes	438
439. List of References	439
440. List of Bibliography	440
441. List of Figures	441
442. List of Tables	442
443. List of Abbreviations	443
444. List of Symbols	444
445. List of Equations	445
446. List of Definitions	446
447. List of Acronyms	447
448. List of Initials	448
449. List of Footnotes	449
450. List of References	450
451. List of Bibliography	451
452. List of Figures	452
453. List of Tables	453
454. List of Abbreviations	454
455. List of Symbols	455
456. List of Equations	456
457. List of Definitions	457
458. List of Acronyms	458
459. List of Initials	459
460. List of Footnotes	460
461. List of References	461
462. List of Bibliography	462
463. List of Figures	463
464. List of Tables	464
465. List of Abbreviations	465
466. List of Symbols	466
467. List of Equations	467
468. List of Definitions	468
469. List of Acronyms	469
470. List of Initials	470
471. List of Footnotes	471
472. List of References	472
473. List of Bibliography	473
474. List of Figures	474
475. List of Tables	475
476. List of Abbreviations	476
477. List of Symbols	477
478. List of Equations	478
479. List of Definitions	479
480. List of Acronyms	480
481. List of Initials	481
482. List of Footnotes	482
483. List of References	483
484. List of Bibliography	484
485. List of Figures	485
486. List of Tables	486
487. List of Abbreviations	487
488. List of Symbols	488
489. List of Equations	489
490. List of Definitions	490
491. List of Acronyms	491
492. List of Initials	492
493. List of Footnotes	493
494. List of References	494
495. List of Bibliography	495
496. List of Figures	496
497. List of Tables	497
498. List of Abbreviations	498
499. List of Symbols	499
500. List of Equations	500
501. List of Definitions	501
502. List of Acronyms	502
503. List of Initials	503
504. List of Footnotes	504
505. List of References	505
506. List of Bibliography	506
507. List of Figures	507
508. List of Tables	508

INDEX VERBORUM.

Prior numerus paginam, posterior lineam designat.

ἈΒΑΡΗΣ, 37. 2.	ἀγκών, <i>olecranon</i> , 31.14:	ἀδόλωτος, 142. 7.
ἄβατος, 208. : 1.	33. 7, 11: 35. 8.	ἀθροίζω, 211. 9: 268.
ἄβιαστος ἀναπνοή, 104.	ἄγονον, (σπέρμα,) 225.5:	13; -ζομαι, 212.4: 241.
10, 11, 16: 116. 5.	227. 7: 256. 7.	3: 268.7: 269.1.
ἄβλαβής, 93.9: 149.13.	ἄγριος, 180.5: 183.16;	ἄθροισμα, 157. 7.
ἄβλαβώς, 182. 11.	ἄγριον ζῶον, 5. 7: 180.6.	ἄθρός, 70. 3: 110. 8:
ἀγαθός, [v. πρόνοια, σο-	ἄγω, 32. 7: 163. 12:	208.9; -ώτερος, 109.2,9.
φία,] 154. 5; ὁ ἀγ. Θεός	264. 1.	ἄθρώς, 67.8: 99.8: 109.
ἡμῶν, 10. 7: 15. 9: 25. 4:	ἀγωγός, 83.14, 17: 86.1.	6: 110.11: 144.16: 162.
40. 2, 8: 71. 2: 89.12:	ἀγών, 149. 15.	15: 263. 15.
157. 11: 176.10; ὁ ἀγ.	ἀγωνίζομαι, 74. 13.	αἰδοῖον, [v. ἀνδρικός, γυ-
Θ., 84.12: 136.11: 140.	ἀδελφός, 269. 10.	ναικέιος,] <i>pudendum</i> , 214.
14: 147.12: 176.10;	ἀδενοειδὲς σῶμα, 260. 3.	10: 216.13: 217.1: 218.
ἀγ. κεφαλὴ, 128.12,13.	ἀδενώδης οὐσία, 122.1.	9: 219.9: 220.6,7,14:
ἀγαθότης τοῦ Θ., 154.15.	ἄδηλοι πόροι, 104. 8.	222.9: 223.2,7,16: 228.
ἄγανος, 156.12 [v. Adn.]	ἄδην, <i>glandula</i> , 60. 14:	6: 245.3: 253.4: 257.
ἀγγεῖον, 99. 8: 229. 8:	77.10: 94.14: 139.16:	2: 262.16: 263.10.
262.11: 263. 7; ἀγγεία,	224. 6, 9.	αἰθεροειδής, 163. 16.
[v. μεσαραϊκός, σπερματι-	ἀδιάπνευστον δεσμωτήρι-	αἰθαλώδης, 132. 8, 16.
κός,] 49.10: 55. 4: 75.	ον, 162.11 [v. Adn.].	αἷμα, 12. 5: 55. 6: 78.
12: 77. 9,15: 84. 1, 4:	ἀδρόσμαι, 257. 7.	10,13,14: 79.6: 80.7,9:
85. 3: 96.11: 97.1: 98.	ἀδρός, 83. 1: 206. 11;	81.2: 82.6,11: 83.2: 84.
13: 101. 4,10,12: 126.	-ρότερος, 196. 8.	4: 86.5: 87.4,5,8: 94.
6: 127. 4: 139.6,8,17:	ἀδυνατέω, 271. 3.	12: 95.15: 96.5,6,7,13:
194. 4: 212. 9: 213. 2,	ἀδύνατος, 221.4: 240.17.	102.14: 132.13,14: 214.
4 bis: 214. 4: 215.2,9:	αἶ, 134.5: 196.2: 261.	5: 226.1,2: 231. 4, 7:
224.8: 225.15: 229. 9:	10: 264. 2: 269. 1.	239.10,11: 240. 4, 7,10
230. 2, 7, 13: 244. 5:	ἀερώδης, 78. 15.	bis, 11,15,17: 243. 4:
259.4: 261.1,4,14: 262.	ἄηρ, 92. 4, 9: 103.17:	246. 4: 253.1: 254. 6:
3,6,8,16: 267. 3, 9,12:	142.10,16: 145.1: 146.	261.8: 262.6,10: 268.
268. 10: 269. 3.	7, 9 bis: 147. 4: 150.9:	6: 270.6: 271.10.
ἄγιος Θεός, 40. 9; ἀγία	156.6: 169. 3: 171. 6;	αἱματική κοιλία, <i>sangui-</i>
γραφὴ, 2. 5; ἄγιον εὐαγ-	ὁ ἔξωθεν ἄηρ, 89.13: 91.	<i>neus</i> (i. e. <i>dexter</i> ,) <i>cordis</i>
γελιον, 153. 1.	6,7: 103.2,15: 105.11:	<i>ventriculus</i> , 96. 3,12.
ἀγνοέω, 129. 7; -οὔμαι,	142.10,12,14: 149.11.	αἱματοποίησης, 55. 7.
4. 17.	ἄθλιπτος, 195. 7.	αἱματώδης, 261. 9.

- αἱματοποιητικὴ δύναμις, 78.10. [cf. *De Ur.* p. 262. l. 9.; *Comm. in "Aph."* 521. 8.]
 αἰνέω, 129.11: 154. 3.
 αἶνος, 40. 9.
 αἶξ, 213. 13.
 αἶρομαι, 77. 14: 169. 10: 247. 6.
 αἰσθάνομαι, 75. 3, 9.
 αἰσθησις, 75.9: 179.9: 183.10: 243. 7; αἰσθ. καὶ κίνησις, 23.8: 125.4: 141.3: 144.7: 175.1,6: 189. 15; -σεις, 134. 1: 144. 3: 187. 4.
 αἰσθητικὸς, 3. 5: 81.1: 140.8: 144.6: 179.10; -κώτερος, 24.2: 260.1.
 αἰσθητὸς, 2.12: 135.13: 143.4: 264. 12.
 αἰσχιστος, 150. 5.
 αἰτέομαι, 39. 2.
 αἰτία, 14.3: 63.6: 106. 8: 158.2: 191.13: 221. 9: 251.1: 260.16; δι' αἰτ. τινὰ, 41.13; διὰ τὰς προρρηθείσας αἰτ., 183.9; διὰ τὰς εἰρημένας αἰτ., 265. 5; διὰ ταύτην τὴν αἰτ., 23.2: 164. 14: 165. 9: 256.13; διὰ τὰς αἰτ., 99.5; διὰ τὴν αὐτὴν αἰτ., 70.12; διὰ τὰς αὐτὰς αἰτ., 182. 13; διὰ πόλλας αἰτ., 150. 9.
 αἰτιατέον, 14. 4.
 αἴτιον, 105. 16 bis [v. Adn.]: 106.1,3 bis, 5,7.
 αἰφνίδιος, 111. 1.
 αἰωρέομαι, 169. 4.
 ἀκάθαρτος, 145.1: 146. 13: 231. 2.
 ἀκαίρως, 92. 3.
 ἀκαμπτos, 194. 9.
 ἀκάνθη, 7.10; *spina corporis*, 193. 2,16.
 ἀκαρῆς, 99. 1.
 ἀκατονόμαστος χόνδρος, *cartilago laryngis innominata*, (i. e. *cricoides*), 110.4: 111.12 [v. Adn.].
 ἀκίνητος, 4. 13: 63. 9: 149.1: 165. 4: 176. 2: 223. 3.
 ἀκλινής, 171.11: 194.8: 219. 1.
 ἀκμάζω, 268. 7.
 ἀκοή, 140.11: 144. 4: 183. 10.
 ἀκολουθέω, 86.14: 118. 4: 144. 15.
 ἀκολουθία, 272. 1.
 ἀκοντίζομαι, 210. 9.
 ἀκοπώτερος, 141. 8.
 ἀκούσιος, 65.10: 85.14.
 ἀκουστικὸς πόρος, *meatus auditorius*, 182. 5.
 ἀκραιφνής, 145. 7.
 ἀκρασία, 118. 6.
 ἄκρατος, 74. 10.
 ἀκρίβεια, 190.6: 247.9.
 ἀκριβής, 24.2,10; -βέστερος, 23.8: 262.1.
 ἀκριβοῦμαι, 34. 12.
 ἀκριβῶς, 6.1: 14.7,8,14: 15.7: 17.11: 18.10: 26. 5: 28. 4: 29. 7: 37.3: 85.14: 171.11: 172.3: 174.3: 186.2: 191.10: 261. 11: 262. 5.
 ἀκροβυστία, *praeputium*, 222.12 [v. Adn.].
 ἀκρόπους, *pes proprie dictus*, 42.1 [v. Adn.].
 ἀκρορρίνιον, *nasi extremitas*, 148. 4.
 ἄκρος, 6.5: 10.6: 65.7: 82.14: 117.12: 120.17: 147.11: 148.12: 149.2: 150.5: 175.11: 176.14: 209.8: 222.10: 224.11: 226.5: 246.5,7,9; ἄκρος ποὺς, *pes proprie dictus*, 39.1: 41.11,13: 47.4: 48.6: 49.6: 53.8: 54.2: 86.7; ἄκρα χεῖρ, *manus proprie dicta*, [v. Adn. ad 5.3.,] 4.3,4: 21.3: 22.12: 23.1: 25.6: 27.1: 28.7: 53.6.
 ἀκρώμιον, *acromion*, 176. 13 [v. Adn.]; ἀριστερὸν ἀκρ., 181.18; δεξιὸν ἀκρ., 181.15: 198.4: 200.4.
 ἄκτιν, 171. 9.
 ἀκυρότερος, 18. 6.
 ἀλαλάζω, 183. 3.
 ἀλείφω, 211. 3.
 ἀληθής, 28. 2; -θέστερος, 221.11.
 ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν, (de Christo,) 25.9 [v. Adn.]: 89. 1: 153. 2.
 ἀλίσκομαι, 77.5: 133.1.
 ἀλλὰ, 6.4, et saepissime.
 ἀλλαντοειδὲς χιτῶν, *membrana foetus allant.*, 211. 7 [v. Adn.]: 212.8: 214. 9: 215. 6.
 ἀλλᾶς, 215. 7.
 ἀλλήλων, 7.3: 11.6: 15. 2: 31.9: 35.11: 36.3: 39.15: 45.3: 57.3: 60. 2: 82.8: 84.10: 107.2: 110.5: 124.2: 130.1,7: 139.10: 142.4: 147.9: 165.9: 180.8: 188.7: 192.14: 193.14: 194.13: 207.3: 212.11: 227.7: 231.11: 243.3: 244.12: 246.6: 265. 8.
 ἀλλοῖος, 238. 5.
 ἀλλοιόω, 61.10: 79.3,9, 15: 262.9; -οῦμαι, 61. 11,14.
 ἀλλοιωτικὴ δύναμις, 61. 7: 62. 1.
 ἄλλος, 8.11: 9.3: 14.13: 21.12: 22.5: 23.4,13: 24.3,5 bis, 7: 27.14: 29. 10: 30.3,6: 34.2: 44.6: 55.1: 61.6: 62.3,4: 64. 2: 65.11: 70.8 bis, 11,13: 74.12: 77.15: 83.7: 86. 4,6,8,9,10: 94.16: 98.3: 115.9: 120.2,3: 122.12: 123.2: 131.4: 135.7: 142.16: 143.8: 145.6: 152.5,11: 153.15: 160. 13: 166.5,6,7: 168.5,11: 171.1: 173.15: 174.2: 184.17: 185.8: 204.8: 206.12 ter: 248.6: 252. 5: 255.6: 260.2: 269.5.
 ἄλλοτε, 238. 5.

- ἄλλως, 40.5 : 93.7 : 153.17.
 ἄλογος, 40.13; ἄλ. ζῶν, (de brutis,) 9.10.
 ἄλόγως, 170.7.
 ἄλοιφή, 210.13.
 ἄλύπως, 208.1.
 ἄμα, 8.10 : 11.3 : 24.8 : 37.11,12 : 50.9 : 51.11 : 91.2 : 93.1 : 97.14 : 127.5 : 150.8 : 180.1 : 187.4 : 188.9,13 : 193.8 : 194.11 : 198.5,6 : 201.9 : 207.6 : 218.8 : 228.4 : 246.8 : 254.6 : 263.13.
 ἀμαλδύνω, 245.7; -νομαι, 255.9.
 ἀμαρτάνω, 151.5.
 ἀμαυρόομαι, 153.12.
 ἀμβλείαι γόνιαι, 36.4 : 73.4 : 116.8.
 ἀμβλωθρίδιον, 215.13.
 ἄμβων, 16.9 : 193.15 : 198.14.
 ἀμείνων, 5.11 : 24.8 : 35.12 : 220.1.
 ἄμειψις, 41.12.
 ἀμέμπτως, 66.5.
 ἀμέσως, 92.1 : 136.7 : 137.13 : 214.7.
 ἀμετρία, 12.6.
 ἀμήχανος, 13.10 : 259.15.
 ἀμνείος ὑμῆν, vel χιτῶν, *membrana foetus amnios*, 211.5 [v. Adn.] : 214.7.
 ἀμοιβή, 121.8.
 ἀμοιρέω, 197.12.
 ἄμοιρος, 40.13.
 ἀμυδρός, 78.11 : 259.6.
 ἀμύελα ὀστᾶ, 19.8 : 26.8 : 46.8.
 ἀμυντήριος, 9.9 : 136.3 : 162.10.
 ἀμφί, (cum acc.,) 242.3.
 ἀμφιβληστροειδὴς χιτῶν, *oculi retina*, 159.6 [v. Adn.], 7 : 161.17.
 ἀμφίεσμα, 119.6.
 ἀμφίκυρτος, 209.12.
 ἀμφότεροι, 7.1 : 31.12, 13 : 33.6 : 34.4,12 : 37.2 : 48.4,16 : 50.5,6 : 62.14 : 73.13 : 97.15 : 129.1 : 136.12 : 151.4,5,6,9, 11 : 153.14 : 157.1 : 176.3,12 : 177.3,6 : 179.12 : 180.1 : 181.11 : 182.6 : 203.5 : 206.3,8,13 : 207.9 : 210.1 : 216.13 : 227.6,7,12 : 236.7 : 240.8 : 249.7,8 : 257.10 : 258.7,8 : 267.2,14.
 ἀμφοτέρως, 112.11.
 ἄμφω, 33.13 : 98.10 : 159.2 : 173.5 : 261.6 : 263.18 : 266.10.
 ἀναβαίνω, 43.3 : 64.6 : 185.2.
 ἀναβλέπω, 40.6.
 ἀναγκάζω, 75.10 : 110.15; -ζομαι, 70.11 : 104.14 : 116.7 : 117.6 : 149.15 : 150.1 : 194.10.
 ἀναγκαῖος, 13.1 : 26.7 : 33.14 : 38.5 : 55.1 : 59.2 : 92.3 : 93.7 : 104.14 : 193.1; -ότερος, 32.3.
 ἀνάγκη, 16.11 : 41.10 : 42.1 : 194.17 : 216.11 : 232.1,5 : 236.6 : 249.7 : 251.3 : 258.2 : 270.8; ἐξ ἀνάγκης, 52.5 : 61.9.
 ἀναδίδωμι, 67.6.
 ἀνάδοσις, 55.5,8 : 67.10 : 75.11 : 87.2,5.
 ἀναζυμόομαι, 62.14.
 ἀναζύμωσις, 87.8.
 ἄναιμος, 22.12 : 69.10 : 140.4.
 ἀναίσθητος, 74.7 : 75.2 : 179.11.
 ἀνακλάομαι, 19.5 : 35.2 : 193.16.
 ἀνάκλασις, 28.7.
 ἀνακράζω, 126.17.
 ἀναλαμβάνομαι, 184.15.
 ἀναλογέω, 46.2.
 ἀναλογία, 128.11.
 ἀνάλυσις, 87.13.
 ἀναμιμνήσκω, 5.1.
 ἀνάνευσις, 194.11.
 ἀνανεύω, 188.4 : 191.1 : 192.17.
 ἀνάντης ἀπόφνσις, 182.2 : 190.11 : 191.4.
 ἀναξηραίνομαι, 108.5 : 260.12.
 ἀναπάλιν, 176.6.
 ἀναπληρώω, 11.10 : 50.5 : 60.4 : 91.1 : 161.4 : 167.7 : 201.2; -ροῦμαι, 101.11.
 ἀναπλήρωμα, 77.8.
 ἀναπλήρωσις, 193.8 : 206.8,14.
 ἀναπνευστικὰ μόρια, 88.6 : 90.2 : 122.4 : 124.8 : 126.8; ἀναπν. ὄργανον, 89.10 : 90.15 : 91.2 : 92.6 : 115.3,10 : 119.11.
 ἀναπνέω, 117.13 : 259.15.
 ἀναπνοή, *respiratio*, [v. ἀβίαστος, βιαστικός, βιαστός,] 91.5 : 100.6 : 102.7 : 104.6,9 [v. Adn., et *Comm. in "Aph."* p. 426, 427.] : 105.4 : 117.1.
 ἀνασπάω, 105.6 : 117.9; -πῶμαι, 107.14 : 116.11.
 ἀναστομόω, 263.1.
 ἀναστροφή, 16.5.
 ἀνατείνω, 198.3 : 199.13 : 203.1; -νομαι, 123.1 : 124.1.
 ἀνατέμνω, 123.3 bis : 191.11 : 202.6,9.
 ἀνατομή, 28.2 : 116.17 : 141.15 : 191.12 : 229.2.
 ἀνατομικός, [v. ἐγχείρησις,] 123.4 : 145.10 : 161.14 : 212.6 : 228.6; ἀνατ. ἄνδρες, 126.13; ἀνατ. ἱατροὶ, 44.9 : 225.7.
 ἀνατρέπομαι, 8.2 : 200.10.
 ἀναυξής, 157.6.
 ἀναύξητος, 156.10.
 ἀναφέρω, 64.14 : 76.12; -ρομαι, 114.6 : 142.9 : 220.4 : 267.7.
 ἀναχαιτίζομαι, 155.4.
 ἀναψύχω, 91.7.
 ἀνδρείος, 223.10.
 ἀνδρικὸν αἰδοῖον, 222.13.
 ἄνειμι, 41.6.
 ἀνέκπτωτος, 17.5.
 ἀνελλιπής, 154.5 [v. Ad.]

- ἄνεμος, 156. 5.
 ἀνεμπόδιστος, 161. 12.
 ἀνεμποδίστως, 164. 5.
 ἀνεπιτήδειος, 227. 11.
 ἀνενέργητος, 176. 4.
 ἀνεπισκόπητος, 170. 3.
 ἀνέρχομαι, 73. 1: 83. 3, 8:
 94. 8: 114. 14: 138. 14,
 16: 139. 5: 142. 16: 159.
 11: 160. 15: 181. 16.
 ἄνευ, 16. 11: 109. 1:
 216. 3; ὦν οὐκ ἄνευ, 9. 4:
 115. 9.
 ἀνευρύνομαι, 109. 11:
 219. 2.
 ἀνήκω, 56. 8: 95. 8: 123.
 13: 213. 7.
 ἀνῆρ, [v. ἀνατομικός,] 4.
 7: 76. 15: 81. 6: 126. 13:
 220. 12: 221. 3, 5, 7, 8:
 224. 1: 226. 7: 227. 9, 10,
 12: 236. 3, 4: 237. 5, 6,
 11: 238. 4, 7, 10: 249. 1:
 253. 11, 12: 254. 1, 4:
 257. 8.
 ἀνθελκω, 84. 11.
 ἀνθρώπινος, 42. 10: 63. 3.
 ἄνθρωπος, 2. 3, 5, 8,
 9: 5. 3, 10: 9. 9: 39.
 4, 10: 40. 2, 10: 41.
 15: 44. 6: 49. 18: 54.
 4: 58. 9: 64. 4: 66. 4:
 72. 11: 74. 9: 75. 1, 10:
 82. 1: 88. 1: 104. 15: 105.
 14, 15: 106. 1: 108. 4:
 110. 15: 120. 1: 128. 1:
 129. 12: 133. 1: 148. 15:
 149. 13: 153. 9, 13: 154.
 5: 156. 5, 8, 14: 157. 12:
 165. 5: 176. 9: 180. 7:
 186. 6: 192. 4, 17: 194.
 3, 9, 16: 195. 5: 200. 3, 6:
 205. 5: 206. 2, 6, 10, 14:
 216. 9: 227. 14: 252. 6.
 ἀνιάρδς, 66. 9: 70. 14.
 ἀνιάτος, 133. 2.
 ἄνισος, 11. 6.
 ἀνίστημι, 243. 12.
 ἀνίσχω, 35. 5.
 ἄνοδος, 146. 5.
 ἀνοιγμα, 112. 7.
 ἀνοίγω, 115. 5: 122. 10:
 149. 11: 155. 8; -γομαι,
 110. 6, 7: 144. 14: 155.
 3: 156. 15.
 ἄνοιξις, 181. 4.
 ἀνόμοιος, 31. 4: 111. 11:
 120. 13: 192. 10.
 ἀντεμβαίνω, 16. 2: 190. 9.
 ἀντιβατικὸν μόριον, (de
 ossibus,) 10. 12.
 ἀντιθερμαίνω, 121. 12:
 122. 3.
 ἀντικαθίσταμαι, 10. 5.
 ἀντικείμει, 199. 9, 12.
 ἀντιλαμβάνομαι, 5. 11:
 7. 12.
 ἀντιληπτικὸν ὄργανον, (de
 manibus,) 5. 9: 8. 9: 23.
 11: 24. 4: 40. 16.
 ἀντίληψις, 8. 12.
 ἀντίσπασις, 84. 11, 14.
 ἀντιτάσσομαι, 5. 3: 7. 6.
 ἀντίχειρ, pollex, 27. 6:
 43. 9.
 ἀντλέω, 112. 3.
 ἀνυστὸς, 249. 5.
 ἄνω, [v. βάσις, γένυς,
 πέρας, σπόνδυλος, τόπος,]
 39. 7: 40. 12: 47. 4: 49.
 6, 7: 57. 9: 60. 11: 82.
 16, 17: 109. 9: 111. 14:
 114. 9: 116. 12: 117. 7:
 157. 2: 166. 6: 173. 7:
 176. 6: 178. 1: 191. 9:
 195. 8: 198. 7: 202. 3:
 245. 4: 248. 1: 267. 11:
 ἄνω μέρος, 48. 14: 56. 6:
 94. 4, 12: 148. 10: 154.
 9: 180. 10: 183. 5.
 ἀνωδυνία, 206. 15.
 ἄνωθεν, 15. 6: 41. 8: 42.
 3: 48. 2: 69. 3: 81. 4:
 82. 3: 90. 11: 93. 4:
 119. 7: 147. 5, 10: 167.
 1: 178. 9: 194. 1: 196. 4:
 209. 9: 245. 6; ἄν. μέρος,
 31. 8: 60. 7: 148. 9.
 ἀνώμαλος, 183. 4.
 ἀνώτερος, 66. 6: 84. 6:
 116. 2: 196. 7: 214. 11.
 ἀνωτέρω, 206. 1, 3: 217. 6.
 ἀνωφερής, 132. 9.
 ἀξιόλογος, 52. 10: 66. 2:
 123. 13: 201. 6: 207. 2.
 ἀξιολόγως, 165. 9.
 ἄξιος, 218. 5.
 ἄξων, 168. 12: 169. 2:
 170. 12: 171. 3.
 ἀόρατος, 2. 11.
 ἀορτή, aorta, 97. 3 [v. Ad.]
 ἀπάγω, 95. 11: 96. 14:
 -γομαι, 21. 13: 52. 6, 12:
 93. 2: 200. 4.
 ἀπαθής, 49. 11.
 ἀπαιτέω, 133. 8.
 ἀπάκια, musculi dorsa-
 les, 193. 11 [v. Adn.].
 ἀπαλὸς, 81. 2.
 ἀπανθέω, 251. 7.
 ἀπαντάω, 204. 2: 234. 2.
 ἄπαξ, 116. 15.
 ἀπαρτίζω, 270. 1.
 ἄπας, 8. 9: 11. 6: 12. 4:
 14. 4: 17. 5, 12: 18. 7:
 23. 4: 24. 11: 28. 10: 50.
 13: 51. 5, 7: 58. 3, 10:
 83. 16: 92. 11, 12: 96. 9:
 98. 3: 102. 3: 114. 10:
 119. 9, 11, 13: 120. 4:
 126. 11: 127. 5: 132. 8:
 140. 15: 144. 3: 150. 6:
 153. 4: 164. 1, 10: 166.
 1: 168. 7, 10: 187. 3, 6:
 190. 1, 3: 192. 12: 193. 5:
 195. 11: 204. 9: 205. 14:
 211. 4: 212. 2: 213. 1, 3:
 218. 11: 220. 4: 233. 7:
 244. 5: 259. 2: 261. 11,
 12: 272. 7.
 ἀπατάομαι, 116. 17.
 ἄπειρος, immensus, 63. 2;
 imperitus, 116. 17.
 ἄπεπτος, 260. 14.
 ἀπεργάζομαι, (med.) 28.
 3: 34. 10: 36. 8: 43. 7:
 70. 12: 109. 7: 164. 2:
 165. 7: 205. 2: 234. 10:
 261. 11: 263. 22; (pass.)
 25. 1: 226. 8.
 ἀπευθυσμένον, rectum in-
 testinum, 65. 6 [v. Adn.,
 et Comm. in "Aph." 475.
 3.], 10: 66. 6: 70. 5, 9:
 71. 7; ἀπ. ἔντερον, 70. 7:
 207. 7, 8, 10.

- ἀπέχω, 171.3 : 243.6.
 ἀπλοῦς, 45.1 : 173.8 :
 189. 2.
 ἀπλῶς, 15.12 : 113.4 :
 233. 11.
 ἄπνους, 93. 11.
 ἀπό, 1.3 : 2.4, 6 : 4.4 :
 8.5 : 20.9 : 25.8, 17 : 36.
 10 : 46.6 : 48.14 : 50.11 :
 52.11 : 55.13 : 56.8, 13 :
 68.4, 12 : 72.12, 15 : 73.
 5.9, 11 : 74.10 : 75.4, 6 :
 76.9 : 78.3 : 82.11, 14 :
 85.4 : 87.3 : 89.5 : 90.3 :
 91.12 : 94.7, 15 : 96.10 :
 99.13 : 100.2, 7 : 102.8,
 13 : 104.2 : 111.5 : 114.
 2 : 124.1, 2 : 126.7 : 127.
 9 : 128.15 : 129.7 : 131.
 1 : 132. 13, 14, 15 bis :
 135. 12 bis : 138.12, 16,
 17 : 139.2 : 141.5 : 142.
 4 : 144.10 : 147.9 : 150.
 13 : 157. 2, 3, 4 : 158.8,
 9 : 159.14, 15 bis : 160.
 11 : 165. 9 : 167. 8, 12 :
 168.3, 9 : 169.2 : 170.4,
 7 : 174.4 : 175.7, 13, 14,
 15 : 176. 12 : 179. 14 :
 181. 7, 8, 15, 18 : 182.8 :
 185.16 : 189.8 : 192.5 :
 193. 4, 9 : 194. 1 : 201.
 3 : 204. 14 : 205. 7, 10 :
 214.2, 4 : 220.5 : 223.15 :
 225.8, 14, 15 : 230.8, 9 :
 234.8 : 236.2, 7 : 238.4,
 10 : 239. 1 bis, 11, 13 :
 240.5, 10, 13 : 241.8, 11 :
 243.5 : 244.3, 10, 11 bis :
 245.8 : 246.6 : 248.12 :
 249.3, 10 : 250.9 : 252.
 12 : 253.1 bis, 2, 6 : 255.
 7 : 258. 9 : 267.4, 6, 7 :
 272. 6.
 ἀποβλαστάνω, 82.13.
 ἀποβλάστημα, 189.13.
 ἀποδείκνυμι, 76.1 : 173.
 15 : -νυμαι, 109.1 : 128.
 2 : 189. 1, 4 : 191. 7 :
 248. 11.
 ἀπόδειξις, 62.1.
 ἀποδέρω, 23.5 : -ρομαι,
23. 2.
 ἀποδέω, 264. 3.
 ἀποδίδωμι, 121. 9.
 ἀποδιώκω, 92.2 : 140.1.
 ἀπόθεσις, 66.16.
 ἀποθραύω, 148.13 : -ο-
 μαι, 14.6 : 59.1.
 ἄποιος, 214. 3.
 ἀποκαθίστημι, 116.14.
 ἀποκόπτομαι, 150. 5.
 ἀποκρατέω, 181. 2.
 ἀποκρίνομαι, 65.2 : 252.
 12 : 255.7 : 257.15.
 ἀπόκρισις τοῦ σπέρματος,
seminis emissio, 219.11 :
 ἀποκρ. τῆς γονῆς, 256.12.
 ἀποκριτικὴ δύναμις, *fa-*
cultas expulso-ria, 57.13 :
 61.7 : 64.2, 7, 11 : 79.17.
 [cf. *De Puls.* p. 77. l. 1.]
 ἀποκνέομαι, 268.1.
 ἀποκύησις, 208.2 : 211.9.
 ἀπολαμβάνω, 61.1 : 63.
 8 : 75.15 : 144.1 : 266.8.
 ἀπολαύω, 61.10 : 79.2 :
 231.11.
 ἀπολείπω, 15.3 : 64.6 :
 85.16 : -πομαι, 7.2 : 34.
 16 : 48.13 : 117.10 : 131.
 13, 15 : 163. 5.
 ἀπόλλυμι, 153.14 : -λυ-
 μαι, 115. 2.
 ἀπονέομαι, 176.10.
 ἀπονεύρωσις, *aroneuro-*
sis, 205. 9 [v. Adn.].
 ἀποξηραίνομαι, 260. 8.
 ἀποπατέω, 217. 5.
 ἀποπάτησις, 65.13 : 74.1.
 ἀποπέμπω, 105.10 : 257.
 14.
 ἀποπερατόω, 202. 13 :
 -τοῦμαι, 117.12 : 118.2 :
 119. 3.
 ἀποπεράτωμα, 118.15.
 ἀποπληξία, *apoplexia*,
 185. 12 [v. Adn.].
 ἀποπλύνωμαι, 133. 7.
 ἀπορέω, 10.12 : 123.3 :
 202. 8.
 ἀπορρέω, 113. 7.
 ἀπορρήγνυμαι, 118. 8 :
 161. 7 : 216. 6.
- ἀποστρέφομαι, 36.1.
 ἀποτείνομαι, 244. 5.
 ἀποτείχισμα, 154.13.
 ἀποτελειόω, 118.14.
 ἀποτελεσμα, 104. 6 :
 105. 15.
 ἀποτελέω, 77.12 : 84.16 :
 92.10 : 94.16 : 107. 2 :
 108. 2 : 109. 5 : 116.8 :
 144.6 : 167.5 : 183.10 :
 184.2 : -λούμαι, 107.4 :
 161. 2 : 184.6 : 231.9 :
 240.15 : 248. 11 : 257.
 12, 13 : 265. 9.
 ἀποτέμνω, 177.10 : -νο-
 μαι, 41.13.
 ἀποτρίβομαι, 10. 4.
 ἀποφαίνομαι, (med.) 170.
 7 : (pass.) 252. 11.
 ἀποφράττω, 98.12 : -το-
 μαι, 142.3 : 147.15.
 ἀπόφυσις, *processus*, (os-
 sis,) [v. ἀνάτης,] 28.10
 [v. Adn., et Melet. p. 32.
 l. 20.] : 30.2, 4 : 31.5, 11 :
 53. 2, 4 : 180.10 : 190.
 13 : 207.2 : (venae cavae,) 83.1 :
 (vesicae,) 220.8.
 ἀποφύω, 138.3 : 198.1 :
 -ομαι, 22.8 : 84.1 : 114.
 5 : 181.15.
 ἀποχωρέω, 256.13 : 258.
 14 : 265.12.
 ἀποχωρίζω, 131.6 : -ζο-
 μαι, 128. 3.
 ἀπρεπής, 180.3 : 217.7 :
 218. 1.
 ἀπροαιρέτως, 181.1.
 ἀπρονόητος, 137. 17 :
 154. 15.
 ἀπτικὸν ὄργανον, (de ma-
 nibus,) 24. 4.
 ἀπτὸς, 24. 7, 11.
 ἄπτομαι, 223. 9.
 ἀπωθέομαι, 91.11 : 199.
 15.
 ἀπωλεία, 185. 5.
 ἄρα, 19.10 : 31.2 : 191.
 9 : 195.1 : 223.16 : 268.11.
 ἀραῖος, 108.1 : 265.6 :
 -ότερος, 79.13.
 ἀραχνοειδής, 77.4 : 224.8 ;

- ἀραχν. χιτῶν, capsula lentis crystall. oculi, aut retina*, 164. 7 [v. Adn.].
ἀργέω, 37. 4.
ἀργός, 4. 12.
ἀρδεύω, 83. 16 : 86. 5 ;
 -ομαι, 140. 16.
ἄρδω, 112. 4 : 126. 2.
ἀρήγω, 12. 6.
ἄρθρον, articulus, 12. 9 [v. Adn.] : 16. 2, 4, 10 : 17. 8, 12 : 18. 3, 5, 7 : 19. 5 : 25. 12, 14 : 30. 7 : 38. 11, 13 : 42. 4 : 48. 4 : 188. 12, 16 : 190. 1, 3 : 194. 17 : 199. 3 : 200. 8 : 201. 2 : 202. 1, 10 : 203. 11 : 204. 13 : 205. 15 : 206. 6, 9 : 245. 1.
ἀριδηνότερος, 62. 3. [cf. *De Puls.* p. 7. l. 7.]
ἀριθμός, 13. 6 : 45. 4 : 72. 10 : 147. 8 : 153. 10 : 166. 3, 9 : 177. 9 : 178. 9 : 179. 2 : 192. 4, 9, 12 : 252. 8.
ἀριστερός, [v. *ἀκρώμιον, κοιλία, κοιλότης, κόλπος, μασθός, μήτρα, ὄρχις, σκέλος*,] 93. 10 : 95. 14 : 131. 8 : 147. 9 : 181. 18 : 258. 3 ; *ἐν τοῖς ἀριστ.*, 58. 7 : 173. 4 : 209. 5, 7 ; *ἐκ τῶν ἀριστ.*, 59. 9 : 90. 5 : 158. 13 ; *ἐν τοῖς ἀριστ. μέρεσι*, 66. 7 : 173. 1 ; *ἐπὶ ἀριστ.*, 73. 8 ; *εἰς τὰ ἀριστ.*, 83. 9 : 84. 2 ; *ἀριστερὰ*, 94. 6 : 142. 5 : 154. 2, 12 : 191. 9 : 202. 4 : 207. 1 ; *πρὸς τὰ ἀριστ.*, 95. 12 ; *ἐκ τῶν ἀριστ. μερῶν*, 229. 6 ; *ἀριστ. μέρος*, 73. 14 ; *τὰ ἀριστ. μόρια*, 231. 9 : 232. 3, 6 : 233. 7.
ἀρκέω, 6. 4 : 12. 8 : 27. 12 : 62. 1 : 143. 13 : 186. 8 : 204. 1 : 205. 3 : 255. 3 ; -κοῦμαι, 192. 17.
ἀρκτέον, 56. 4.
ἄρκτος, 202. 7.
ἀρμόδιος, 185. 7.
ἄρουρα, 189. 6.
ἄρραφοι κεφαλαί, 133. 8 [v. Adn.].
ἄρρενογόνον ζῶον, 234. 7 ;
ἄρρεν. σπέρμα, 234. 11.
ἄρρην, 62. 8, 12 : 63. 4, 10, 11 : 209. 6 : 210. 4 : 216. 12 : 217. 1, 3 : 222. 4 : 224. 2 : 226. 11 : 227. 2, 3 : 228. 1, 7 : 230. 10 : 231. 3 : 232. 4, 5, 8 : 234. 10 : 235. 8, 13 : 236. 5, 6, 8 : 237. 3, 8, 9, 12 : 238. 4, 8 : 245. 12 : 246. 3 : 247. 2, 3 : 257. 6, 12 : 258. 2, 7 : 261. 4, 16 : 262. 14, 16 : 263. 8, 12 : 265. 1, 2, 14 : 272. 9.
ἄρρώστημα, 234. 1.
ἀρτηρία, [v. *μέγας, πνευματικός, τραχὺς, φλεβωδής*, Adn. ad 106. 14.] *arteria*, 20. 7, 13 : 52. 9 : 60. 1 : 79. 13 : 80. 16 : 81. 4 : 89. 7 : 96. 5 : 103. 10 : 104. 1, 7 : 125. 5 : 139. 1, 4, 8, 18 : 142. 9 : 212. 2, 4 : 213. 8, 9 : 215. 3 : 230. 4, 8, 12 : 239. 13 : 240. 2 : 258. 9 : 261. 5 : 267. 4.
ἀρτηριώδης φλέψ, arteria pulmonalis, 96. 12 [v. Adn.] : 102. 12.
ἄρτος, 242. 4, 6.
ἀρυστήρ, 251. 9 bis.
ἀρύταινα, 111. 14 : 112. 2 [v. Adn.].
ἀρυταινοειδὴς χόνδρος, cartilago arytaenoides, 110. 4 : 112. 1, 5, 7.
ἀρχή, [v. *δραστικός, ποιητικός, ὑλικός*,] 20. 9 [v. Adn.], 10 : 25. 8 : 90. 2 : 105. 1 : 125. 1 : 127. 9 : 133. 14 : 150. 13 : 151. 11 : 189. 5 : 192. 7 : 210. 15 : 228. 4 : 234. 8 : 235. 7 : 244. 2 : 272. 8 ; *ἐξ ἀρχῆς*, 220. 5 : 228. 12.
ἄρχομαι, 4. 3 : 22. 9 : 25. 17 : 36. 8 : 63. 10 : 72. 12, 15 : 73. 5, 11 : 75. 6, 11 : 87. 13 : 89. 5 : 91. 4 : 111. 5 : 127. 9 : 158. 7 : 174. 4 : 188. 6 : 253. 9.
ἀσάλευτος, 77. 12 : 137. 8 : 138. 7 : 156. 2 : 176. 6.
ἀσθενεία, 271. 3.
ἀσθενής, 236. 8, 11 : 237. 1, 2, 3 : 238. 2, 5 : 239. 1 bis : 250. 5, 11 : 251. 1 : 257. 15 : 270. 13 ; -νέστερος, 63. 12 : 222. 7, 8 : 233. 4, 10 : 236. 3 : 246. 3 : 248. 6.
ἀσινής, 156. 13 : 161. 15.
ἀσιτία, 66. 17.
ἀσκεπής, 120. 2.
ἄσκεπος, 154. 14.
ἀσπίς, 26. 11.
ἀστήρικτος, 28. 8 : 77. 6 : 199. 2.
ἀστράγαλος, os tali, 44. 8 : 46. 13 bis : 47. 4, 7, 12 : 48. 1, 17 : 49. 5 : 205. 11.
ἀσφάλεια, 16. 10 : 190. 4 : 204. 13.
ἀσφαλής, 16. 12 : 24. 1 : 45. 11 : 99. 12 : 147. 3 : 206. 16.
ἀσφαλίζομαι, 197. 12.
ἀσφαλῶς, 6. 9 : 204. 12 : 205. 5 : 243. 12 : 244. 4 : 263. 21.
ἀσώματος, 2. 11.
ἀτελέστερος, 226. 13 : 227. 1 : 262. 3 ; -λέστατος, 227. 5.
ἄτμος, 132. 8, 14 : 133. 5 : 145. 1 : 146. 5, 7.
ἄτομος, 233. 7, 9.
ἀτρέμα, 36. 13 : 41. 7 : 109. 4 : 114. 8 : 141. 16 : 235. 2.
ἄτριχος, 21. 4 : 23. 9, 13 : 24. 12 : 183. 14.
ἀτρίχωτος, 180. 4.
αὖ, 261. 13 : 263. 10 : 264. 9.
αὐγή, 163. 3.
αὐγοειδής, 163. 16.
αὖθις, 12. 9 : 86. 4 : 92. 2 : 103. 18 : 172. 2 : 241. 8 : 246. 5 : 268. 1.

- αὐλός, 112.10.
 αὐξάνομαι, 10.2: 62.16: 63.9, 14: 227.14: 244.7: 257.1: 266.7: 267.13.
 αὔξησις, 80.2: 96.15: 147.2: 207.16: 233.3: 243.7: 251.4: 252.1: 257.3.
 αὔξω, 89.11, 15: 126.3.
 αὐτάρκης, 13.6: 86.13.
 αὐτάρκως, 20.1: 34.6: 53.9: 75.9: 126.7: 180.2: 187.4.
 αὐτόπτης, 120.12: 126.13.
 αὐτός, 2.7, 13, 15, et saepissime; αὐτός δ, 3.4, 14: 20.11: 33.10: 73.3: 83.10: 114.14: 121.4: 152.7: 166.3: 167.3: 179.5: 185.1: 190.6: 192.8: 199.1: 210.16: 211.7: 213.4: 214.12 bis, 16: 220.2: 224.9, 13: 226.7: 228.8, 9: 229.2: 230.13: 231.5: 260.6: 261.2: 263.2, 16: 265.8; αὐτός, 89.16: 94.4: 103.14: 179.4: 193.8: 250.12; σφῶν αὐτῶν, 203.1; καὶ αὐτός, 174.5: 179.6: 182.15: 210.11: 211.11: 258.14: 260.4: 261.15; αὐτὸς οὗτος, 197.13: 218.5; αὐτὸς ἐκεῖνος, 237.6: ὁ αὐτός, [v. αἰτία,] 14.2: 26.14: 27.10: 46.12: 47.7: 59.9: 63.11: 67.7: 84.9: 85.1: 90.9: 105.12: 174.1: 181.3: 195.9: 198.7: 200.9: 205.1, 16: 207.2: 212.2: 223.6: 230.5: 233.10: 238.7 bis: 239.13: 240.8: 243.13: 264.1, 13: 268.2.
 αὐχὴν, collum, 128.12, 13; (femoris,) 53.3 [v. Adn.]; (maxillae infer.,) 180.11: 181.2; (scapulae,) 197.4: 198.12; (uteri,) 208.5: 211.2; (vesicae,) 220.3, 8.
 ἀφανέστερος, 4.11.
 ἀφαρπάζω, 67.5: 76.10.
 ἄφατος, [v. φιλανθρωπία,]
 ἄφ. δημιουργία τοῦ Θ., 78.1: 182.15: 227.8; ἄφ. σοφία τοῦ Θ., 81.9: 110.12: 118.12: 243.14.
 ἀφη, 144.5.
 ἀφθόνος, 271.8.
 ἀφθόνως, 140.16: 268.13.
 ἀφίημι, 253.12: 255.6.
 ἀφικνέομαι, 22.9: 113.3: 208.9: 230.11: 237.8: 267.8.
 ἀφίστημι, 100.2, 4, 7: 136.6, 10: 137.5: 198.8: 199.5: 244.9; -ταμαι, 118.5: 245.1.
 ἀφορίζω, 130.2; -ζομαι, 90.8, 12: 116.2: 184.7.
 ἀφύρισμος, 216.1.
 ἀφορμάομαι, 230.7: 231.1.
 ἀφροδίσιος ὁμιλία, 207.14.
 ἄφρος, 140.4.
 ἀφρώδης, 260.7.
 ἄφρωνος, 93.11.
 ἄχθος, 57.15.
 ἄχρηστος, 80.3: 145.3: 218.3: 225.5: 256.7.
 ἄχρη, 102.8: 165.6: 211.9: 266.9.
 ἀχύλωτος, 60.15.
 ἄψυχον σῶμα, 240.12, 13, 14, 17: 241.1; ἄψ. μόρια, 240.15.
 βαδίζω, 39.9, 16: 171.11.
 βάδισις, 41.9: 203.15: 205.4.
 βαδιστικὸν ὄργανον, (de cruribus,) 41.1; βαδ. ζῶον, (de homine,) 42.11.
 βάθμεις, 34.15: 43.5.
 βάθος, 10.3: 86.8: 93.5: 139.7.
 βάθυσ, 198.13: 201.13: 203.6.
 βαίνω, 153.9: 156.14.
 βαλάντιον, scrotum, 225.7 [v. Adn.].
 βάλλω, 85.5, 7: 210.2.
 βάρος, 49.17: 50.1: 216.6.
 βαρύνομαι, 57.11: 269.6.
 βάρυς, 110.9: 203.12: 215.11; -ρύτερος, 232.11.
 βάσις, 43.7: 95.6: 96.1: 99.13: 119.8: 168.9: 174.7: 177.11: 193.13: 196.12; ἄνω βάσ., 14.1.
 βάσταγμα, 94.3.
 βαστάζω, 13.9: 49.7, 14 bis: 195.10; -ζομαι, 13.10: 49.15: 94.10, 13: 195.10: 214.3.
 βάσταξ, 127.11, 14.
 βάστασις, 50.3.
 βελτίων, 216.11: 217.2; βέλτιον, (i. q. βελτιόνως,) 9.3; τὸ βέλτιον, 9.6: 10.9: 14.9.
 βία, 71.1: 110.16.
 βίαιος, 17.10.
 βιαστική ἀναπνοή, 104.10 bis; βιαστικωτερόν, 117.3.
 βιαστή ἀναπνοή, 104.12: 105.2.
 βίβλιον, 20.1, 6: 21.1: 54.1: 88.2: 186.2: 191.12.
 βίβλος, 5.6: 53.12.
 βίος, 40.4: 218.2.
 βλαβερός, 93.2.
 βλάβη, 144.15: 176.8: 182.8.
 βλαιοσόομαι, 52.4.
 βλάπτω, 100.5: 146.13: 214.3; -τομαι, 93.8: 198.11.
 βλάστημα, 83.6.
 βλαστός, 78.7: 94.10.
 βλέννα, mucus, 143.7 [v. Adn.].
 βλέπω, 29.9: 35.12: 156.7: 158.1, 2, 3: 164.2: 184.1: 223.9; -πομαι, 172.9, 10: 173.3.
 βλέφαρον, palpebra, [v. ῥικνόν,] 155.2, 8, 12, 14:

156. 2, 11, 12: 157. 1.
 βοήθεια, 17. 1: 39. 2:
 197. 13: 260. 2.
 βοήθημα, 19. 10: 185. 8.
 βόλη, 26. 16.
 βοτάνη, 152. 12.
 βούβων, *inguen*, 52. 7.
 βούλομαι, 213. 14.
 βραγχώδης φωνή, 108. 2
 [v. Adn.].
 βραχίων, *os humeri*, 31.
 3, 5: 32. 6: 33. 4, 14: 34.
 7, 9, 11, 14, 15: 35. 9, 13:
 36. 5, 11, 13: 37. 5, 9: 38.
 6: 197. 2, 7: 198. 12:
 199. 4, 11, 15: 201. 8, 11;
totum membrum, 4. 3 [v.
 Adn.]: 36. 2: 37. 6: 38.
 3: 53. 6: 244. 10.
 βραχὺς, 37. 4: 48. 13:
 121. 9: 124. 2: 196. 3:
 198. 2: 203. 3: 263. 10:
 265. 1; κατὰ βραχὺν, 13.
 11: 62. 16: 99. 14: 109.
 10: 146. 5: 265. 12.
 βρέγματα, *ossa parietalia*, 129. 17 [v. Adn.]:
 131. 16 bis.
 βρέφος, 40. 1.
 βρίθω, 79. 6.
 βρόγchia, *bronchia*, 106.
 15 bis: 107. 4, 6.
 βρόγχος, *trachea*, 106.
 14 [v. Adn.]: 107. 4.
 βρόχος, 115. 2.
 βρῶμα, 118. 6: 133. 4.
 γάλα, 247. 5, 7: 269. 9:
 270. 9, 13.
 γαστήρ, *ventriculus*, 55. 9,
 10, 13: 56. 5, 12: 57. 1, 11:
 58. 1: 59. 3: 60. 8, 10, 12,
 13: 61. 3, 5: 62. 2, 4, 8:
 64. 7, 8, 11: 66. 16: 68.
 5, 13, 14, 16: 69. 1, 4, 7, 9,
 10: 70. 6: 72. 3: 73. 16:
 74. 11: 78. 8: 80. 3, 4:
 81. 10, 12: 82. 5: 87. 1:
 95. 13: 116. 6, 10 bis, 16:
 117. 14: 118. 1, 4, 7, 16:
 121. 5: 225. 8: 269. 7;
 ἐν γα. ἔχειν, 216. 2: 258.
 4: 270. 12: 271. 6; ἐν
 γα. λαμβάνειν, 254. 11.
 γαστροκνημία, *sura*, 205.
 13 [v. Adn.].
 γειτνίασις, 100. 12: 141.
 8.
 γενεὰ, 239. 10.
 γένεσις, 11. 8: 12. 7: 78.
 10: 138. 11: 200. 10:
 218. 10: 226. 4, 5, 6: 227.
 5, 14: 228. 2: 235. 8:
 260. 16: 261. 16: 272. 8.
 γεννάω, 21. 9: 64. 3:
 133. 5: 159. 6: 161. 5:
 164. 8: 198. 4: 216. 11:
 219. 7, 8: 266. 8; -νῶμαι,
 132. 14: 212. 10: 266. 12.
 γεννητικὰ μόρια, *partes*
genitales, 63. 7: 122. 7:
 188. 1: 221. 11: 230. 3:
 232. 6, 10: 256. 6: 258. 10.
 γένος, 9. 6: 10. 8: 11. 2:
 222. 1: 227. 10: 233. 6,
 9: 244. 4; κατὰ γέν., 1. 5:
 2. 2: 239. 2.
 γένυς, *mentum*, 111. 7:
 123. 2; *maxilla*, 175. 17:
 177. 6, 7: 179. 5, 12: 247.
 8; ἡ ἄνω γέν., 131. 5: 180.
 12; τὸ ἄνω τῆς γέν., 176. 7;
 ἡ κάτω γέν., 176. 1, 11: 177.
 3: 180. 8, 10: 181. 2; τὸ
 κάτω μέρος τῆς γέν., 176.
 14.
 γέρανός, 108. 10.
 γεῦσις, 140. 11: 144. 4.
 γεώδης, 79. 5, 14.
 γῆ, 2. 2, 6: 41. 9: 46. 2:
 227. 15.
 γῆρας, 164. 14.
 γίνομαι, 5. 12: 8. 11: 9. 3,
 4, 6, 8: 10. 9: 11. 5: 13. 3,
 10: 14. 11, 12: 15. 4, 7: 16.
 4, 5, 8, 14: 17. 5: 19. 4: 21.
 10: 22. 2: 25. 10, 13: 26.
 10: 28. 11: 30. 6, 10, 14
 bis: 31. 1, 4, 10: 34. 8:
 38. 5, 8: 41. 1, 4, 9, 11:
 42. 1, 7: 45. 12: 47. 9, 10:
 49. 16 bis: 51. 4, 6: 52. 4:
 54. 5: 58. 2, 4, 10: 60. 9:
 61. 12: 62. 14: 63. 1: 66.
 1: 67. 10: 70. 3: 71. 3:
 74. 10: 75. 12: 79. 16:
 80. 4: 83. 9: 84. 5: 86.
 15: 89. 4 bis, 10: 91. 3:
 92. 3: 93. 11: 94. 2: 99.
 5: 100. 12: 102. 7: 104.
 8, 11, 13, 16: 105. 2, 4, 15,
 16: 108. 2, 7: 109. 1, 3:
 111. 1: 112. 15: 114. 5,
 12: 115. 13: 116. 15:
 118. 5, 10: 119. 6: 120.
 12: 126. 9, 14: 127. 13,
 15: 128. 2: 133. 6,
 14: 134. 9: 135. 5, 9:
 136. 2: 141. 12: 143. 2,
 11, 12: 144. 16: 146. 6:
 148, 11: 149. 12: 150. 6:
 152. 4: 155. 11: 157. 8:
 158. 6: 160. 8: 161. 3, 11,
 12: 165. 3: 166. 1, 10:
 167. 4: 171. 8: 175. 15:
 176. 7: 178. 12: 183. 2,
 15: 185. 13: 188. 8, 14:
 190. 7: 191. 8: 194. 2, 4,
 6, 8, 14, 17: 195. 6: 196.
 12: 200. 2: 203. 12:
 204. 7: 207. 5: 208. 10:
 210. 7, 14: 211. 8: 212. 3:
 215. 6, 13: 216. 12: 218.
 3, 6: 220. 13: 221. 1: 223.
 14: 224. 3: 226. 7: 227.
 2: 228. 9: 231. 6: 233.
 10: 235. 10: 236. 7, 8,
 10: 237. 9: 238. 1, 2, 3:
 239. 9, 10: 241. 7: 242.
 3. 7, 10: 243. 2, 4:
 244. 10: 245. 3, 10, 12:
 247. 1: 250. 1, 2, 5, 7 bis,
 11: 251. 3, 6: 252. 1, 7:
 253. 3, 8: 254. 9: 256. 2,
 5: 257. 4, 5, 8: 258. 1, 2:
 259. 7: 261. 10: 262. 6:
 263. 8, 10, 13: 264. 10:
 265. 8: 270. 3, 11: 271.
 6, 11: 272. 9.
 γινώσκω, 23. 7: 74. 5:
 129. 8, 9: 172. 1: 191. 11:
 213. 14; -κομαι, 172. 1.
 γλαυκός, 164. 13.
 γλαυκόφθαλμος, 164. 14
 [v. Adn.].
 γλήνη, 38. 9 [v. Adn.,
 et Melet. 127. 14.].

- γληνοειδὴς κοιλότης, (carpi,) 29. 13.
 γλίσχρος, 17.4: 112.13: 113.4: 210.11, 12: 215. 12: 242.4: 260.10, 15.
 γλουτός, nates, 53. 5.
 γλυμός, 201.9 [v. Adn.].
 γλώσσα, 56.16: 86.17: 119. 12: 174. 10 bis: 173. 4, 9, 16.
 γλωττίς, 112. 9, 10 [v. Adn.], 12, 15: 113. 12.
 γνάθος, maxilla, 179.13 [v. Adn.].
 γνύξ, 51.1 [v. Adn.].
 γομφίοι, dentes molares, 178. 3.
 γονή, [v. ἀπόκρισις,] genitura, 238. 9 [v. Adn.]: 241.1, 6: 242.1 bis, 7, 9: 249.1: 252.11: 254.4, 11: 255.2, 9: 256.1, 10, 12.
 γόνος, proles, 237. 8, 9, 10; semen, 237.12.
 γόνυ, 52.5, 13: 205.8, 10.
 γοῦν, 225.8: 232. 7.
 γράμμα, littera, 31.11: 36.4: 37.1: 73.4: 123. 10: 130.9: 131.1: 209. 8; liber, 55.13: 126.7.
 γραμμή, 155.15: 168.4: 184.2; γρ. εὐθεία, 73.7: 168. 5; κατ' εὐθ. γρ., 39. 6: 57.5: 155.11: 170.8.
 γραφή, 1. 3: 2. 5.
 γράφω, 150.10: 216.1: 250. 4; -φομαι, 172. 3.
 γυμνάζομαι, 53.12.
 γυμνός, 19. 9: 36. 6: 142.1: 154.7, 14: 223.9.
 γυναικεῖος, 177.1: 223. 10; γυν. αἰδοῖον, 208.7: 209. 9: 220. 9.
 γυνή, 220.7: 221.1, 6, 7, 8: 227.10, 12: 230.11: 231.4: 236.2, 5: 237.4, 7, 8, 10, 11: 238.6, 7, 10: 241.3: 247.6: 248.3: 249. 3: 253.3, 6, 11: 254.1, 6, 9, 10: 255.3: 258.4: 268. 7: 270.4, 12: 271.5.
 γύρωθεν, 96.1: 120.14.
 γωνία, [v. ἀμβλὺς, ὀξὺς, ὀρθός,] 10. 1.
 δάκνω, 259. 9.
 δάκρυον, 160. 8 bis.
 δακτύλιος, anus, 65.8 [v. Not., et Melet. 112. 4.].
 δάκτυλος, digitus manus, 6.2, 5: 7.5: 8.7, 10: 9.7: 10.8: 11.4, 11: 12.8, 9: 14.10: 15.5, 8, 13: 18.8: 19.3, 9, 12: 20. 3: 21. 7 bis, 8, 11: 22.13: 23.1: 27.5: 32.8; digitus pedis, 43.6: 44. 5: 45. 7, 12: 46.1, 3, 4, 6: 68. 8: 93.13: 149.5: 246.6.
 δαψιλής, 164. 11.
 δεῖ, 23.4: 28.3: 49.15: 52.6: 61.10, 13: 118.8: 200.10: 205.5: 217.5: 262. 11. .
 δεῖγμα, 19. 2.
 δείκνυμι, 197.1: 202.11; -νυμαι, 91.5: 188.10, 14: 231.10.
 δεινός, 76. 15.
 δέκα, 117. 9.
 δεκατέσσαρες, 116. 3: 178. 11: 179.1.
 δέκατος, 63.16: 87. 6.
 δένδρον, 41. 7: 77. 3: 78.4: 244.9: 246.6.
 δεξιός, [v. ἀκρώμιον, κοιλία, κοιλότης, κόλπος, μασθός, μήτρα, νεφρός, ὄρχις, πλευρά, σκέλος,] 93.8: 95. 15: 131.7: 147.9: 233.9: 258.3; ἐν τοῖς δεξ., 58.6: 102.6: 173.2, 3: 209.4, 6; ἐκ τῶν δεξ., 59.8: 85. 5: 90.4: 158.13; ἐκ τῶν δεξ. μερῶν, 229.5; πρὸς τὰ δεξ., 66.8, 12: 94. 6; ἐπὶ δεξ., 73.8; εἰς τὰ δεξ., 83.9: 84.2; δεξιὰ, 94.5: 142.4: 154.2, 12: 191.9: 202.4: 206.16; δεξ. μέρος, 73.14: 181.16; τὰ δεξ. μόρια, 231.9: 232.5: 233.7; -ώτερος, 94. 8.
 δέομαι, indigeo, 8.2: 15. 2: 41.6: 59.5: 63.13: 80.9, 12: 91.6: 109.8: 149.9, 11: 197.2: 201. 11: 203.15: 204.2: 206. 7: 220.13: 259.13: 265. 11.
 δέομαι, ligor, 203. 13.
 δέον, 52.4: 86.14: 137. 16: 188. 5: 266. 14.
 δέοντως, 4.1: 29. 3.
 δέρμα, 22. 3, 7, 11, 12: 23.1, 3, 10, 12: 24.3, 12: 25.5: 72.7: 74.3: 87. 11: 120.1: 179.13: 183. 13: 184.1: 220.13: 225. 6, 9, 10: 259. 17.
 δεσμός, 193.1: 219. 8: 248. 9: 264. 2.
 δεσμωτήριον, 162.11, 13, 15.
 δεσμώτης, 162.14.
 δεῦρο, 77. 1.
 δεύτερος, 13.13: 22.11: 51.12: 66. 15: 71. 12: 72. 14: 73. 8: 86. 16: 110.3: 111.10: 151.5: 161.17, 18: 167.7: 172. 9: 174.2, 6: 182.3: 190. 8, 11, 14: 191.5: 192.6: 195.13: 196. 8: 197.9.
 δέχομαι, 5.4: 64.9: 78. 8, 12: 108. 1: 217. 2: 222.2: 231.4, 5: 263.13.
 δηγμός, 74. 9.
 δηλαδή, 106. 7.
 δηλονότι, 72.11: 78.12: 129.6: 140.10: 271.1.
 δῆλος, 9.1: 25.15: 27. 11: 128.15: 129.1: 158. 2: 166.1: 228.7: 231.1: 240. 2: 245. 3: 250.8: 262. 11.
 δηλόω, 219. 7.
 δημοτριακοὶ λίθοι, 176.4 [v. Adn.].
 δημιουργέω, 40.10: 106. 9; ὁ πάντα δημιουργήσας Θ. ἡμῶν, 216.10; -γούμαι, 9.5: 39.8.
 δημιούργημα, 39.3: 64.5: 110.13: 243.13; τὰ τοῦ Θ. δημ., 141.14.
 δημιουργία, [v. ἄφατος,

- διαπλαστικός, θανμαστός, φιλάγαθος, φιλάνθρωπος,] 17.7; ἡ τοῦ Θ. δημ., 126.10: 137.17: 161.8: 200.5: 203.5: 204.4: 205.15: 210.15: 268.8. δημιουργική τοῦ Θ. σοφία, 63.2: 70.10: 92.5: 149.1: 153.6: 163.11: 195.3: 202.11: 243.14. δημιουργός, 243.11; ὁ Δημ., (i. e. Deus,) 4.15: 17.1; ὁ Δημ. ἡμῶν, 4.7; ὁ Δημ. Θ., 5.4; ὁ Δημ. Θ. ἡμῶν, 2.9: 6.12: 26.2: 35.11: 43.1: 55.16: 165.6. δῆπον, 222.6. δῆπουθεν, 233.3. διὰ, cum gen., 5.3, 5: 12.12: 26.9: 30.6: 51.10: 54.4: 55.4, 8, 11: 56.13: 57.1: 62.11: 70.5: 74.14 bis: 75.12: 76.4: 77.11: 78.17: 79.4: 82.10, 17: 83.5, 8, 13, 17: 84.3: 85.2: 86.8, 16, 17, 18: 87.1 bis, 5: 89.4, 6, 13: 92.10: 104.2, 3, 7, 8: 105.12: 107.12: 110.6, 8: 113.10: 114.3, 6, 13, 14: 116.12: 125.4, 5: 126.1, 2: 135.14: 138.1, 14: 139.7: 140.9 bis, 11, 12: 141.7: 142.9, 12, 14: 143.13: 144.7, 11: 151.14: 155.6: 164.3: 165.10: 167.10: 169.3: 170.10: 174.7: 181.14, 16: 188.4, 9, 12: 189.7, 9, 14: 190.5, 12, 13: 191.2, 3, 10: 192.14: 197.10: 201.1: 207.5: 208.8: 211.12: 212.9: 213.10, 11: 214.4: 215.3: 223.14: 242.10: 243.7: 244.6: 245.7: 255.9: 260.8, 9: 267.3, 12: 268.9; διὰ παντός, 113.5: 118.11: 144.14: 194.9: 217.9, 10: 218.2: 241.9: 253.10; διὰ, cum acc. [v. αἰτία,] 3.1: 23.5: 25.1: 26.13: 27.13: 37.10: 43.10: 50.2: 58.8, 10: 59.5: 66.14, 17: 67.1, 4, 13: 68.12: 77.13, 14: 80.17: 84.5: 85.10: 89.9: 91.5: 98.8: 102.7: 104.12 bis, 13, 14: 106.14: 107.10: 117.12: 137.1: 141.9: 144.16: 147.3: 149.9: 150.9: 153.11, 13: 157.4: 160.9 bis: 162.2: 176.2: 182.6: 196.4, 6, 9: 197.8, 9: 221.11: 255.4, 8: 256.4, 8: 257.8, 11: 262.2: 269.8; διὰ τοῦτο, 4.10: 5.1: 7.2, 11: 9.7: 13.12: 16.14: 19.7, 9: 23.1: 31.2: 32.3: 35.12: 37.9: 63.12: 68.2, 5, 9: 70.10, 15: 85.8: 89.11: 94.3: 107.13: 112.14: 114.11: 116.16: 117.2: 118.11: 123.10: 132.9: 136.9: 138.10: 139.12: 149.1: 154.3: 161.8: 179.9: 182.11: 183.14: 185.6: 189.11: 195.1, 3, 10: 197.13: 205.1: 214.15: 215.4: 216.10: 225.2, 3: 227.13: 239.2, 9: 250.10: 259.13: 262.15: 265.14: 268.2; διὰ ταῦτα, 25.3: 33.1: 75.7: 92.5: 101.2: 134.6: 256.11; διὰ τί, 9.11: 19.8: 21.4: 27.3: 28.5: 33.2, 6, 10: 37.5: 38.3: 45.8: 127.12: 148.8: 150.2: 160.10: 185.2: 194.5, 6: 195.8: 196.4: 201.3, 7: 204.15: 262.5: 263.16: 264.11: 266.13. διάβασις, 73.3. διαβιβρώσκω, 214.14; -κομαι, 66.3: 75.4. διαβρέχω, 113.9. διάβροχος, 108.1. διαγινώσκω, 186.2. διάγνωσις, 24.11: 144.12: 186.4. διαγνωστικός, 74.6: 202.5; Διαγνωστική, Gal. lib. "De Loc. Aff.", 186.3 [v. Adn.]. διάδεσμος, 243.3. διαδιδράσκω, 6.4. διαδοχή, 77.1: 222.1: 227.10. διαθερμαίνω, 255.5. διαίρεσις, 87.14. διαιρέομαι, 120.6. διακαής, 108.4: 113.8. διάκειμαι, 39.9: 72.12: 126.14: 192.1. διάκενος, 261.13. διακρίνω, 79.16: 85.1; -νομαι, 78.14: 103.17: 146.11: 147.1. διαλαμβάνω, 115.2; -νομαι, 38.11. διαλέγομαι, 105.14. διαλεκτικὸν ζῶον, (de homine,) 128.2; διαλ. ὄργανον, (de lingua,) 175.12. διαλλάττω, 97.11: 240.9. διαλογισμός, 185.2. διαμένω, 142.8: 149.1: 180.4: 260.12. διαμονή, 69.9. διάνοια, 184.7, 10. διανοίγομαι, 208.7. διαπέμπομαι, 171.9. διαπεράω, 138.1 [v. Adn.]: 159.2. διαπήδησις, 87.6. διάπλασις, 3.13: 30.8: 34.4: 126.14: 210.16: 243.9: 270.7. διαπλαστική τοῦ Θ. δημιουργία, 205.7. διαπλάττω, 15.10: 63.3: 126.12: 129.11; -τομαι, 129.4: 149.14: 228.6: 267.13. διαπνέομαι, 143.13. διαπνοή, perspiratio, 104.7 [v. Adn.]. διάπυρος, 59.8. διαρθρόομαι, 15.13: 27.5, 7, 10: 29.2: 34.9: 46.10: 48.2, 17: 49.1, 5: 50

- 6: 51.9: 110.4: 188.6,
9: 190.7: 192.5: 197.7:
244.7: 245.10: 246.4.
διάρθρωσις, *diarthrosis*,
12.11 [v. Adn., et Melet.
127.18q.], 15.11: 17.5:
18.9: 22.6, 9: 28.11:
29.14: 31.3: 33.4, 10,
13: 34.1, 13: 35.6: 42.
7: 47.5, 8: 48.11: 49.4:
50.9, 13: 51.12: 53.7:
191.3: 193.5: 198.6,
10: 205.10.
διασκεδάννυμαι, 163.1.
διασκορπίζομαι, 156.6.
διάστασις, 6.2.
διαστέλλω, 105.1; -λο-
μαι, 91.10: 100.3: 103.
2, 6, 15: 115.11: 116.15:
117.2: 142.11: 148.17:
149.6: 208.1.
διάστημα, 262.2.
διαστολή, (cordis,) 91.
9: 98.8: 100.8: 103.9;
(thoracis,) 103.5: 115.
12; (arteriarum,) 103.
11; (cerebri,) 142.12.
διαστρέφω, 52.3; -φο-
μαι, 219.6.
διάτασις, 71.1: 201.7.
διάτεινω, 70.9: 269.3;
-νομαι, 219.8: 269.6.
διατιτραίνομαι, 146.1:
245.2.
διάτρησις, 146.3.
διανγής, 142.3: 161.2,
10, 12; -γεστατος, 162.7.
διαφέρω, 65.6: 221.6:
240.16.
διαφεύγω, 7.9.
διαφθείρομαι, 74.9: 113.
8.
διαφορέομαι, 132.17.
διαφορά, 24.7: 214.17:
264.16.
διαφορός, 80.15.
διάφραγμα, *diaphragma*,
60.8 [v. Adn., et Anon.
Isag. Anat. c. 17, 18. qui
διάζωμα vocat,]: 71.9,
12: 82.18: 90.13: 102.8:
104.17: 105.2, 5: 116.
12, 13: 117.11: 119.4, 5;
(nasi,) 147.17 [v. Adn.].
διαφράττομαι, 93.3.
διαφυλάττω, 49.9: 138.
7: 156.12; -τομαι, 93.
10: 137.8: 195.7.
διαχέω, 255.5.
διαχώρησις, 70.1, 3.
διαχωρίζω, 73.7: 130.9.
διδασκαλία, 216.7.
διδάσκω, 127.13: 150.
12: 191.14: 216.8: 266.5.
δίδυμος, *testis*, 240.14:
264.13; δίδυμα, *gemelli*,
257.8: 258.2, 5.
διδυμοτοκία, 239.9.
δίδωμι, 63.3: 116.13:
129.8; -δομαι, 5.9: 42.
12: 43.10: 126.16.
διεγείρω, 80.5.
διέκπτωσις, 17.8.
διέξοδος, 66.14: 109.2,
10: 145.4: 272.3.
διέρχομαι, 21.4: 45.6:
48.9: 53.9: 54.3: 60.15:
62.11: 63.7: 83.5: 88.
3: 126.8: 209.1.
διευκρινητέον, 12.10 [v.
Var. Lect.].
διηγέομαι, 88.6.
διήγημα, 158.6.
διήγησις, 126.10.
διηθέομαι, 146.5.
διήκω, 171.2.
διύστημι, 124.2: 165.9;
-ταμαι, 209.1: 219.2:
244.11: 245.11: 246.6.
δικαίως, 47.9: 136.2.
δίκη, 43.7: 145.13:
146.2: 210.13.
δικτυοειδές πλέγμα, *plex-
us choroides*, 138.10 [v.
Adn.]: 139.11.
δίκτυον, 60.2: 139.10bis.
δίμηνα, 216.3.
διώ, 38.7: 166.8.
διωδέομαι, 67.9.
δίοδος, 242.10: 255.9:
257.4.
διοξόδομαι, 244.9: 246.5.
διοικέω, 125.1; -κούμαι,
153, 12.
διότι, 31.12: 38.5: 244.
1: 263.6: 265.7, 13.
διπλοῦς, 91.8: 173.8.
δίπους, 39.7; διπ. ζῶον,
(de homine,) 39.4, 5:
200.6.
διττός, 17.1: 29.13: 36.
7: 134.7, 9: 235.7:
272.8.
διτῶς, 106.5.
διχάζομαι, 258.12.
διχῆ, 83.4 bis: 86.3:
139.2.
διχίτων, 65.4, 14: 69.
2, 4.
διχοτομία, 139.3.
διχῶς, 233.4.
διώκομαι, 79.7.
διώνυμος, 123.8.
δοκεῖ, 170.6: 184.13.
δόξα τοῦ Θ., 40, 12.
δόρυ, 26.16.
δορυφόρος, 144.2.
δραστική ἀρχή, 226.6:
227.4.
δράω, 53.2.
δριμύς, 153.13: 214.14:
259.9; -μύτερος, 75.4.
δριμύτης, 67.16: 214.15.
δρόμος, 104.12: 149.
10: 150.2.
δύναμαι, 6.8: 7.13: 14.
6: 41.14: 57.12: 59.2:
62.11: 64.10: 66.10:
109.1: 113.9: 156.7:
181.1: 199.14: 216.5:
218.4.
δύναμις, [v. αἵματοποιη-
τικός, ἀλλοιωτικός, ἀποκρι-
τικός, ἐλκτικός, θρεπτικός,
καθεκτικός, προγνώστικός,
φυσικός, ψυχικός,] 4.15:
56.2: 79.11: 240.1:
248.6: 263.7.
δυνατός, 9.4: 219.6:
233.9.
δύο, 4.9: 6.5: 21.8:
27.14: 31.5: 36.2 bis:
38.3: 45.9, 12: 47.2, 11:
53.3: 57.2: 59.13, 14:
73.9: 84.1: 85.9: 92.3:
96.2: 102.4, 11: 111.14

- (δύω): 114.8: 115.14: 119.6: 120.6: 123.10: 124.1: 129.17 bis: 130.7, 12: 131.4, 7: 135.3: 143.8, 13: 147.8: 148.12: 151.4: 153.10, 17: 154.11, 12: 155.3, 4, 6, 7: 165.8: 166.10: 175.17: 176.3: 180.10: 202.16: 207.8: 209.4: 212.4, 5: 213.6: 216.9, 11: 219.10: 230.11: 246.2.
 δυσεντερία, 75.6 [v. Adn.]
 δυσθεώρητος, 183.15.
 δυσίατος, 133.2.
 δυσκολία, 158.6.
 δυσκρατώτερος, 143.12.
 δυσπάθεια, 14.3, 14: 19.11: 98.2, 6: 149.4.
 δυσπαθής, 15.1: 26.10: 58.10: 97.10: -θέστερος, 9.12: 58.11: -θέστατος, 14.5.
 δυσπερίτρεπτον δέρμα, 23.9, 12.
 δυσχεραίνω, 150.6.
 δυσχερής, 16.5: -ρέστερος, 16.13.
 δύσχρηστος, 217.5, 7: 218.1.
 δυσχωρία, 41.5.
 δώδεκα, 68.8: 90.7: 115.13, 15: 116.1: 192.9, 10.
 δωδεκαδάκτυλος ἔκφυσις, *duodenum intestinum*, 68.7 [v. Adn.], 10: 71.6: 76.4.
 δωδέκατος, 87.9.
 δωρέομαι, 9.9: 17.1.
 εἶν, 26.5.
 εἶω, 60.10, 15: 65.10: 77.6: 85.14: 98.15: 137.17: 147.11.
 εἶαυτοῦ, 5.13: 12.4: 62.10: 80.16: 84.11, 16: 97.14: 116.14: 143.12: 144.2: 181.1: 190.3: 192.13: 196.5: 198.13: 211.9: 215.2: 234.8: 241.6: 260.10: 262.7, 9, 14.
 ἔβδομος, 87.2: ἔβδ. συ-
 ζυγία νευρῶν, 175.13.
 ἐγγίνομαι, 242.11.
 ἐγγλύφομαι, 18.10: 197.5.
 ἔγγονος, 239.9.
 ἐγγύς, 172.11: 199.7: 264.10: 265.8: -γυτέρω, 217.4: 264.8.
 ἐγγύτης, 84.14.
 ἐγκάρσιος, 57.5, 7: 66.7: 69.6, 8, 13: 70.2, 4, 15: 73.12: 97.13: 98.9: 206.12: 209.11, 12.
 ἔγκειμαι, 46.13: 136.4.
 ἐγκέφαλος, *cerebrum*, [v. ἔμπροσθεν, ἔμπρόσθιος, μακρὸς, ὀπίσθιος,] 20.9, 10, 11: 83.12: 95.2: 106.1, 3, 4: 114.3: 119.14: 125.2, 3: 127.7, 10: 128.14: 129.3: 133.12: 134.6, 9 [v. Adn.], 12, 14: 135.2: 136.5, 7, 9: 137.4 bis, 6, 9, 14: 138.8: 139.9, 14, 15, 18: 140.3, 6, 13: 141.1: 142.1, 6, 11, 17, 18: 143.3, 5, 10, 11, 13, 14: 144.13, 14, 16: 145.2, 8: 146.1, 3, 8, 14: 148.15: 150.14: 153.6, 7: 158.7, 15: 160.12: 164.3: 167.8: 173.11: 174.6, 8: 175.14: 176.8: 182.6, 8, 11: 183.11: 184.8: 185.6, 13: 187.1: 189.11: 244.1, 3.
 ἐγκοιλός, 155.14.
 ἐγκράνιος, *cerebellum*, 134.11 [v. Adn.].
 ἐγκύμων, 213.13.
 ἐγχείρησις ἀνατομική, 25.15: *Gal. lib. "De Anat. Admin."*, 20.7.
 ἐγχρονίζω, 262.6.
 ἐγὼ, [v. Θεός,] 89.2: 129.8: 150.12: 158.5: 166.2: 173.11: 200.2: 223.5.
 ἔδαφος, 42.8: 148.5: 153.2.
 ἔδρα, 8.2: 41.11: 42.1: 43.10: 45.11: 47.8: 49.18: 50.2: 206.10, 16: 217.5: 220.5, 10.
 ἔδραϊος, 10.12: 50.5.
 ἔδραιόω, 137.7: -οῦμαι, 95.7.
 ἐθέλω, 11.14: 123.2: 151.4.
 ἔθος, 212.6: 254.11.
 εἰ, [v. Adn. ad 149.5.] 123.3: 126.9, 12: 129.6: 172.1, 2: 176.7: 186.1: 260.7: εἰ μὴ, 263.12.
 εἰδοποιέομαι, 63.7.
 εἶδος, *species*, 104.9: 132.11: 222.13: 223.13: 259.10: *forma*, 79.15: 128.9: 226.8, 9, 13, 14: 263.7.
 εἶδω, 17.9: 43.3: 52.2: 141.13: 153.6: 171.8: 247.10: 261.8.
 εἶδωλον, 164.8.
 εἵκοσι, 179.3.
 εἵκοσιτέσσαρες, 115.15: 192.5.
 εἵκοστός, 193.10: 196.1.
 εἶκω, 31.11: 73.15: 111.10, 12: 112.9: 127.6: 130.8: 131.1: 135.9: 152.11: 162.2: 176.14: 209.7: 225.6: 249.2, 4, 5, 6, 7, 11: 250.1, 3: 269.9.
 εἰκὼς, 71.5: 127.6: 133.11.
 εἰλίσσομαι, 244.12. [v. εἰλίτομαι].
 εἰμι, 1.3, et saepissime.
 εἴμι, *eo*, 261.1, 4.
 εἵπερ, 13.3: 32.8: 49.16: 165.10: 169.6: 170.2, 6: 249.8 [v. Adn.].
 εἵπον, 196.3.
 εἵργω, 146.6.
 εἰς, [v. ἀριστερὸς, δεξιὸς, ἐκτός, ἐναντίος, ὀπίσω, ὁσος, πλάγιος, πρόσω, τοσούτος,] 2.6, 8: 10.2, 3, 6: 11.6: 14.1: 18.1: 20.3: 23.6, 10: 25.4: 27.15: 29.11: 30.1: 33.15: 40.6, 9: 47.12: 53.1: 55.5:

- 56.11,14: 57.14: 60.11, 15: 63.3: 64.4,11,12,15: 66.1,16: 67.1,13,15: 70.6,9: 71.3: 73.2,6: 74.12: 76.4,11,13: 77.2,3: 78.1,5,6,10: 79.1, 4,6,11,15: 80.3,4: 81.6, 9: 83.1,6,14,15: 85.1, 2,4,7,12: 86.4 bis, 16: 87.5,7,10: 90.8: 94.4,5, 11,16: 95.1: 96.14,15: 97.4: 98.5,11: 100.1: 102.4,7,10,16: 112.3: 113.3: 114.3,10,14: 116.14: 117.12: 118.3, 14: 120.2,6 bis: 126.6: 127.4: 135.13: 138.4: 139.5,9: 143.9: 144.2: 147.2: 151.3,12: 155.1: 159.10: 164.14: 167.9: 174.9 bis, 10,11: 178.1: 184.8: 189.6 bis, 13: 192.18: 204.6,8,16: 205.9: 206.8,9,13: 207.2: 208.2: 209.4: 210.3: 211.8: 212.8,9: 214.12: 215.8: 216.13: 217.2: 224.5: 225.11: 226.3,5: 229.7,12: 230.1,5,9: 237.1,3,8,9: 239.11,12, 13: 241.8: 243.3: 244.5: 245.8,9: 247.1: 249.1,9,10: 251.9: 253.5,7: 254.4: 256.11: 257.1, 10: 259.2,3,5,11: 260.1,10: 261.1,3,12,15: 262.1,9,14: 263.2,15, 16: 265.9,15: 267.2,4: 268.9: 269.5,6: 271.1: 272.4,6.
- εἰς*, 7.5,7: 11.4: 21.7: 46.9: 62.15: 66.3,12: 71.12: 83.5: 84.1,2: 85.5 bis: 107.12: 115.13: 126.14: 138.4: 140.15: 151.3,10: 153.12,13, 15,16 bis: 155.3,5,6, 8,10 bis: 158.12,13: 160.14,15: 166.5,10: 171.3: 172.4: 173.14: 176.2: 177.11: 190.10: 194.6,8: 195.2: 216.12: 230.12 bis: 265.15.
- εἰσάγω*, 79.1: 99.6: 126.6: 127.3: *-γομαι*, 96.13.
- εἰσδύνω*, 146.13.
- εἰσδυσσις*, 80.13.
- εἰσέρχομαι*, 105.12: 144.16: 146.11,14: 150.9.
- εἴσοδος*, 56.6,9: 86.16: 142.18: 143.3: 147.3: 150.8: 161.13: 183.2: 208.5.
- εἰσπνέω*, 92.4 bis: 145.7: 241.8: *-νέομαι*, 91.7: 146.9.
- εἰσπνοή*, *inspiratio*, 103.16: 104.5 [v. Adn.], 8: 146.7.
- εἶσω*, 36.13: 100.6: 103.16: 242.10,12.
- εἶτα*, 56.2,3: 63.1,10,16: 76.6,16: 86.3: 116.10: 229.5: 235.5: 242.2: 244.1,7.
- ἐκ*, [v. *ἀριστερὸς*, *δεξιὸς*, *ἐξ*, *εὐώνυμος*, *ὀπίσω*], 2.10, 14: 10.9: 12.5: 13.1: 14.8: 15.12: 16.12: 17.13: 20.10,12: 22.4: 26.4,7,10,11,12: 27.3: 31.8: 35.8: 36.12: 44.8: 45.8,9: 46.7, 9: 51.11,12,13: 52.12: 55.5: 57.2: 59.13: 60.7: 61.7: 78.8: 79.7: 80.15: 82.15: 83.17: 85.9: 87.6: 92.1: 96.11: 97.1: 99.2,9: 101.12: 102.1, 2,15: 105.11: 106.15: 107.3,5: 109.10: 110.2: 114.1: 124.5: 128.6: 133.3: 137.16: 140.15: 141.1 bis: 142.8 bis, 10: 144.15: 148.10,15: 150.15: 151.6: 153.6: 154.9 bis: 157.16: 158.15: 160.12,14: 164.8: 173.11,12: 174.1,6: 179.9: 181.6 bis, 10 bis: 182.1: 183.10: 188.5,16: 189.3: 194.5,7, 12: 195.3: 197.12: 204.4,11: 212.4,7: 213.5,6: 214.8: 215.5,7: 216.9: 217.4: 228.3,10: 229.4,6,10: 230.5,7,13: 239.5,6 bis: 240.10,11: 243.2: 248.1,10: 258.14: 265.15: 267.9,11: 270.13: 271.9.
- ἐκαστος*, 4.8: 5.1: 7.8: 15.13: 16.2: 21.7: 24.5,8: 45.1: 84.2: 97.8: 115.13: 126.12,14,16: 151.15: 172.5: 179.3: 184.12: 193.9: 212.8: 244.4: 245.11: 250.11: 268.9.
- ἐκάστοτε*, 10.4.
- ἐκάτερος*, 6.12: 17.3,13: 21.11: 29.4: 30.11,12: 31.3: 97.14: 99.6: 102.5: 131.8: 144.11: 167.1: 177.7: 179.5: 182.4: 192.9: 198.1: 200.11: 210.2,3 bis: 220.14: 228.12: 229.7,9: 263.6: 265.15: *ἐφ' ἐκατ.*, 37.5.
- ἐκατέρωθεν*, 43.5: 90.9: 102.10: 116.1,4: 130.12: 131.3,7: 132.4: 148.7,11: 154.11: 158.12: 177.10: 178.3,10 bis: 190.10: 193.6: 201.1: 202.15: 206.4: 209.13: 219.9: 260.2.
- ἐκβάλλω*, 64.3: 162.15.
- ἐκδέχομαι*, 134.1.
- ἐκδιηγέομαι*, 88.1.
- ἐκεῖ*, 197.11.
- ἐκεῖνος*, 22.10: 31.9: 33.3: 42.8: 47.3: 50.15: 53.12: 61.9: 86.3,4: 92.9: 170.10: 233.3: 234.7: 235.4: 236.10: 237.7: 242.7: 248.7: 249.2, 3,11: 267.14: 268.13.
- ἐκκαθαίρομαι*, 146.3.
- ἐκκρεμής*, 265.14.
- ἐκκρίνω*, 98.10: 256.2: 268.8: *ἐκκρ. σπέρμα*, 256.3: 263.3.
- ἐκκρισις*, (*σπέρματος*), 220.2: 259.14: 262.13.
- ἐκλέγομαι*, 153.10.

- ἐκλύομαι, 226.1.
 ἐκμανθάνω, 123.5: 172.3.
 ἐκμοχλεύω, 74.13.
 ἐκπέμπω, 80.3: 85.2: 89.8: 117.1: 140.8: 144.5: -πομαι, 78.16: 79.3: 80.4: 86.5: 95.1: 97.4: 104.3: 151.14.
 ἐκπέπτω, 261.15.
 ἐκπιέζω, 105.10: -ζομαι, 160.9.
 ἐκπίπτω, 16.11: 35.7: 198.6.
 ἐκπνέω, 260.9.
 ἐκπνοή, *expiratio*, 104.5, 6, 8: 105.13: 106.11: 109.6: 110.8: 146.9.
 ἐκρέω, 85.15: -ρέομαι, 11.15.
 ἔκτασις, 19.4: 25.11: 30.13: 34.10: 35.1.
 ἐκτάσσω, 201.6.
 ἐκτείνω, 32.7: 40.7: 47.3: 50.10: 201.4: 263.1: -νομαι, 11.3: 30.6: 35.3: 51.14: 102.9: 168.6: 203.14.
 ἐκτέμνομαι, 222.12.
 ἐκτίθεμαι, 147.4.
 ἐκτιτρώσκω, *abortio*, 216.2: 258.6, 8: -κομαι, 271.7, 11.
 ἐκτός, 14.12: 19.8: 20.3: 24.5: 28.6: 29.5: 36.1: 49.9: 52.6: 72.9: 105.12: 135.3, 4: 161.6: 163.12: 169.8: 194.16: 200.10: 260.7: 263.2: εἰς τὸ ἐκτός, 92.2: 200.1: ἐπὶ τὰ ἐκτός, 105.12.
 ἐκτρέπομαι, 94.5.
 ἐκτρέφω, 266.12.
 ἐκτρίβομαι, 16.14: 255.10.
 ἐκφεύγω, 50.2: 213.9.
 ἐκφυσις, [v. δωδεκαδάκτυλος,] 22.4: 36.12: 175.15: 196.6: 204.11: 220.6: 229.7: 230.2.
 ἐκφύω, 17.13: 39.6: 96.11: 97.2: 147.13: 151.1, 10: 156.9: 157.6: 179.5, 13: 197.4: 204.5, 8: -ομαι, 76.9: 78.4: 85.4: 94.8: 99.12: 123.5: 138.12, 15: 141.5: 144.9: 157.2, 3: 158.9: 174.2: 176.12: 181.6: 189.8, 13: 204.14: 212.3: 213.3: 225.13, 15: 229.3.
 ἐκφράζω, 89.2.
 ἐκχέομαι, 260.7.
 ἔλαιον, 17.4.
 ἐλάττων, 13.2, 3, 12: 19.2, 7: 22.5: 28.1: 31.8: 32.2: 49.18: 76.9: 78.5: 83.7: 139.6: 222.8: 252.2: 260.8.
 ἐλάχιστος, 74.8: 78.12.
 ἔλεος, 153.11.
 ἐλικοειδῶς, 67.4, 11: 76.5, 6.
 ἔλιξ, 225.17: 261.9.
 ἐλίττομαι, 225.17: 261.3. [v. εἰλίσσομαι].
 ἐλκτική δύναμις, 61.6.
 ἔλκω, 56.12, 17: 57.6, 9: 61.9: 62.8: 64.14: 66.1: 68.4: 84.8, 9, 10, 14: 91.12: 92.1, 12: 98.9: 99.8: 116.17: 268.10: -κομαι, 57.8: 69.6: 75.3: 78.17: 79.7: 84.3, 15: 89.13: 95.12: 98.14, 15: 103.14, 17, 18: 105.11: 116.5: 142.13, 16.
 ἔλλειψις, 180.3.
 ἔλληνες, 185.1.
 ἔλλιπής, 165.3.
 ἐλυτροειδῆς χιτῶν, *tunica vaginalis*, 225.14 [v. Ad.]
 ἐμβαίνω, 28.12: 29.1, 14.
 ἐμβάλλω, 67.15.
 ἔμβρυον, *foetus*, 17.5: 62.6, 15: 63.15: 64.3: 208.2, 6: 209.1, 5: 213.5, 8, 11, 14: 214.2, 3, 6, 8 bis, 10, 12, 14: 215.2, 6, 11, 13: 216.6: 235.13: 240.1: 247.4: 248.9, 11: 250.8: 251.3, 4: 252.4: 266.4: 268.4, 10: 270.10: 271.1, 7: 272.8.
 ἔμετος, 57.14: 75.1.
 ἐμμένω, 255.1.
 ἔμμηνος κάθαρσις, *menstrua*, 62.15 [v. Adn.].
 ἔμπειρος, 25.15: 26.13: 149.16.
 ἐμπήσσομαι, 118.1: 179.4.
 ἐμπίμπλημι, 245.2.
 ἐμπίπτω, 110.16: 210.9: 235.6: 253.5: 254.4.
 ἔμπλαστρον, 25.2.
 ἔμπλεος, 129.1: -ως, 162.12.
 ἐμποδίζω, 199.4: -ζομαι, 146.10.
 ἔμπρακτος, 4.13.
 ἔμπροσθεν, 39.14: 48.13: 59.11: 72.8, 13: 73.1: 107.9: 111.6: 130.3, 14: 132.2: 134.12: 142.5: 147.13: 153.9, 18: 177.8: 178.7: 181.10: 182.1: 183.12: 204.16: ὁ ἔμπρ. τόπος, 153.10: 184.8, 9: αἱ ἔμπρ. κοιλίαι τοῦ ἐγκεφ., 158.9: τὸ ἔμπρ. μέρος, 163.5: ἐπὶ τὰ ἔμπρ., 72.13: 73.1: 153.9: ἐν τῷ ἔμπρ., 184.9.
 ἐμπρόσθιος ἐγκέφαλος, 134.10: 141.11: αἱ ἔμπρ. κοιλίαι τοῦ ἐγκεφ., 144.10: 150.15: 151.6: 173.13: 174.1: 184.3.
 ἐμφαντικός, 184.13.
 ἔμφραξις, 70.13: 74.10.
 ἐμφράττομαι, 66.8: 70.14: 256.1.
 ἔμφυτος, 89.6, 10: 136.4.
 ἐμφυσάω, 2.6.
 ἐμφύω, 25.5: 75.8: 263.16: 272.6: -ομαι, 229.12: 264.7: 265.10.
 ἔμψυξις, 149.13.
 ἔμψυχος, 240.12: 241.2 bis.
 ἐμψύχω, 149.13: -χομαι, 234.11.
 ἐν, [v. ἀριστερός, γαστήρ, δεξιός, ἔμπροσθεν, ἔξωθεν,

- ἔσωθεν, μέσος, μεταξὺ, ὀπί-
 σω, πλάγιος,] 10.8: 11.1:
 12.2,8,9: 15.2: 18.6,8:
 19.12,13: 20.5,6: 21.1:
 28.10,14: 33.13: 34.5:
 35.1: 38.3 bis: 39.3
 bis, 10: 40.8: 45.1: 47.
 9: 48.4,11: 49.18: 51.
 2,5: 53.3,5,8,10,12:
 54.1: 55.12: 56.2,15:
 57.6: 58.11: 59.1: 60.
 3,9: 61.6: 62.2: 63.4,5,
 13: 64.7,8,10 bis: 65.
 12,13: 66.2,17: 67.4,7,
 9: 68.6,11: 69.7,9: 71.
 1: 74.8: 75.8: 76.2,7,
 15: 77.5,7: 79.17: 80.
 6,10,16: 82.6,7: 85.11:
 87.2,13,14: 88.2,5: 89.
 10,14: 91.8,9,10: 92.11:
 95.9,13,15: 97.1: 99.1:
 100.8: 101.5: 103.17:
 104.7: 105.15: 106.1:
 107.13: 108.4: 110.7,
 11: 112.3: 113.8: 114.
 4: 116.4: 117.1: 118.1:
 122.4: 126.7,9: 127.2,
 6,8: 133.6: 134.3: 139.
 14: 140.7,9: 142.2,5,
 11,13: 143.6: 146.10,
 13: 149.5,7,8,15: 150.
 2: 152.2: 153.1,5: 155.
 9,15: 156.6,14: 157.12:
 158.4: 162.15: 163.14:
 164.9,11: 179.4,12 bis:
 180.9,12,13: 183.2: 184.
 16: 185.3: 186.5: 187.
 2: 188.1: 190.3: 191.11:
 194.10,15: 197.12: 199.
 5,13: 200.13: 201.9:
 202.8: 203.4: 206.5:
 208.7: 211.9,10: 214.1:
 217.10: 219.1,6: 221.1:
 222.12,14: 224.11,12
 bis, 13: 225.12: 226.1,
 2,5: 227.1: 233.6: 234.
 1: 235.8,9,13: 238.8,9:
 239.10,14: 240.1,4,6
 bis, 7,8,12,14,15,17:
 242.1: 243.9,14: 245.
 1,12: 246.1,8: 247.7,
 10: 248.11,12: 250.4,8:
 252.1,2: 253.3: 255.1,
 4: 256.4 bis, 5,6,11:
 257.14: 258.1 bis,3 bis:
 260.4: 261.6,8,10,11,
 14: 266.10: 267.8,12:
 269.1,2: 270.6: 271.
 3,10.
 ἐναγκαλίζομαι, 62.9.
 ἐναντίος, 32.11: 72.15:
 113.2: 249.6: 264.1:
 265.4: 270.7: εἰς τοῦν.,
 235.1: ἐξ ἐναντίων, 7.1.
 ἐναποτίθεμαι, 38.1: 184.
 14.
 ἐναργέστερος, 43.2.
 ἐναργῶς, 41.4: 266.3.
 ἐνδάκνω, 177.9.
 ἔνδεια, 270.11.
 ἐνδείκνυμαι, 267.1.
 ἐνδέκατος, 87.8.
 ἐνδέχομαι, 4.16: 143.1:
 234.9: 252.10: 256.3:
 268.3.
 ἔνδοθεν, 14.8: 29.5:
 37.11.
 ἔνδον, 25.4: 119.10:
 120.14: 183.7: 207.4:
 211.2: 221.6: ἀπὸ τῶν
 ἔνδον μέρων, 36.10.
 ἔνδυμα, 135.2: 205.17.
 ἐνδύω, 155.1: 205.6:
 -ομαι, 72.7: 81.3: 119.
 14: 164.5: 183.13.
 ἔνεκα, 3.15: 9.3,6: 10.9:
 14.9: 22.1: 30.4: 41.11:
 42.1: 47.8: 58.2: 59.10:
 94.2: 150.7: 193.8: 197.
 3: -κεν, 5.8: 147.6: 152.5.
 ἐνεργέω, 7.8: 37.4: 40.5:
 66.5: 87.15: 98.9,10:
 115.11: 117.5,8: 153.
 16: 155.10: 157.16:
 ἐν ἐνέργειαν, 4.14: 14.13.
 ἐνέργεια, [v. ἐνεργέω,] 2.
 15: 3.13: 4.17 [v. Adn.]:
 5.1: 9.1,4: 11.7: 26.6:
 27.1: 32.2: 34.2: 38.4:
 40.4: 56.3: 65.5: 84.10:
 88.4: 101.6: 111.4: 122.
 5: 126.15: 152.8: 157.
 15: 158.1: 184.5: 192.
 2: 206.14: 259.12.
 ἐνεδράζω, 47.3.
 ἔνθα, 28.11: 82.14: 86.
 2: 142.14: 207.14: 251.2.
 ἔνιοι, 4.11: 97.3: 225.13.
 ἔννατος, 87.4.
 ἐννέαμηνιαίος χρόνος, 63.
 16.
 ἐνόω, 130.7: ἐνοῦμαι, 31.
 10: 48.17: 73.13,14:
 130.1: 147.9: 159.13:
 180.8: 181.9.
 ἐνστρέφομαι, 203.10.
 ἐνταῦθα, 43.4: 106.6:
 124.8: 186.4: 198.3,9:
 199.3: 220.11: 259.3:
 263.1,22.
 ἐντείνομαι, 208.8: 217.
 11: 218.5.
 ἔντερον, *intestinum*, [v.
 ἀπευθυσμένον, λεπτός, νή-
 στις, παχὺς,] 60.12: 65.
 14: 68.7: 69.1: 70.6:
 71.4: 72.3: 74.11: 75.4:
 76.3,7: 77.14: 78.9:
 245.6,9.
 ἐντεῦθεν, 22.10: 36.11,
 13: 56.4: 91.4: 102.2:
 114.8: 258.13.
 ἐντέχνως, 120.11: 142.
 2: 213.14.
 ἐντὸς, 12.4: 19.7: 20.
 4: 21.3: 23.2,12: 28.6:
 35.13: 45.10: 52.1: 56.
 11: 69.5: 70.13: 73.16:
 117.16: 135.4: 138.14:
 147.11: 161.1: 192.13,
 15: 194.2: 215.1: 263.
 3: τὰ ἐντ. μέρη, 14.9:
 52.8: 213.2: 224.10:
 ἐπὶ τὰ ἐντ., 52.13.
 ἔνυδρος, 1.2.
 ἔνωσις, 27.15: 49.7:
 160.2.
 ἐξ, 129.16.
 ἐξ, [v. ἀνάγκη, ἀρχή, ἐκ,
 ἐναντίος,] 11.4: 13.2:
 26.3: 27.4: 28.2: 46.8:
 76.1: 83.10: 97.10:
 101.4: 111.9: 122.11:
 123.5: 127.4: 129.16:
 131.10: 138.3,5: 140.4:
 141.15: 143.4: 148.9:

- 150.14:151.10:152.12: 158.8, 10: 160.7, 13: 164.2: 179.5: 181.11: 187.5: 189.2: 194.6,8: 195.2 bis: 203.13: 211.6: 218.9, 11: 224.5: 228.9: 229.1,7: 230.12: 235.4: 241.2: 249.8: 260.9: 268.10.
 ἐξάγω, 1.3: 2.1: 67.14: 79.5: 96.12: 102.13: 126.6: 127.4: 214.12.
 ἐξαιμάτωσις, 87.3.
 ἐξαίρω, 141.16: 269.3: —ρομαι, 118.7: 232.9: 234.6.
 ἐξαισίος, 16.11.
 ἐξαίφνης, 258.5.
 ἐξακοντίζεται σπέρμα, (pass.) 219.3, 12: 257.9.
 ἐξαρθρέω, 199.11.
 ἐξαρκέω, 59.5: 113.6.
 ἐξερεύνομαι, 143.9.
 ἐξέρχομαι, 65.11: 68.13: 76.3: 105.12: 158.15: 171.5: 225.2: 241.1.
 ἐξευρίσκω, 4.17: 218.6.
 ἐξέχω, 128.6: 182.16.
 ἐξηγέομαι, 22.2: 25.8: 38.14: 48.9: 54.3: 63.7: 101.6: 111.3: 122.7: 124.6: 126.9: 150.12: 157.15: 166.2: 173.10: 174.4: 187.4.
 ἐξήγησις, 26.1: 71.4: 90.2: ποιείσθαι τὴν ἐξ., 55.13: 127.8: 158.13.
 ἐξῆς, 30.9: 56.3: 177.10: 261.10.
 ἐξίσταμαι, 188.16.
 ἐξίτηλος, 143.5.
 ἐξαΐδεκα, 177.8 [v. Adn.].
 ἔξοδος, 60.13: 68.15: 142.18: 143.2: 147.4: 150.9: 208.3, 4, 6.
 ἐξογκόομαι, 116.10.
 ἐξόλισθος, 204.7.
 ἐξομοιόω, 235.11: 262.7.
 ἐξομοίωσις, 55.2: 87.11.
 ἐξονειρώπτω, 255.4 [v. Adn.].
 ἐξοχετεύω, 212.7.
 ἐξοχή, 14.5: 16.2, 6: 27.8: 47.2, 12: 154.8: 193.15.
 ἐξυφαίνω, 138.5.
 ἔξω, 52.1: 53.5: 57.13: 64.3: 99.1: 100.6: 104.4: 105.6, 11: 106.10: 109.4: 110.8: 117.5 bis, 7: 166.5: 202.4: 204.16: 208.12: 221.7: 232.8: 241.7: 242.10: 245.9, 10: 248.9: 250.9: 253.8: 254.8, 11: 255.1: 262.14: ἐκ τῶν ἔξω μερῶν, 46.9: 51.11: —ωτέρω, 200.8.
 ἔξωθεν, [v. ἀήρ, προσβολή,] 11.12: 14.6, 7: 19.1, 4: 31.6: 32.6: 36.2: 49.3: 57.4 bis: 69.14: 72.7, 8: 74.3: 81.5: 92.7: 99.6: 107.13: 117.15: 120.1: 121.9: 137.1: 145.6: 156.13: 161.7: 163.8: 182.13: 193.2: 198.11: 211.10: 213.2: 242.3, 8: ἐν τοῖς ἔξ. μέρεσιν, 35.9: ἐκ τῶν ἔξ. μερῶν, 36.12.
 ἐπάγω, 66.9: 75.5: 111.2.
 ἐπακολουθέω, 103.7: 118.1: 154.3: 195.1: 223.11.
 ἐπαλείφομαι, 18.11.
 ἐπὰν, 253.9 [v. Adn.]: 254.9: 255.4: 256.13.
 ἐπανάγω, 163.1.
 ἐπαναδίπλωσις, 135.8.
 ἐπαναλαμβάνω, 172.2.
 ἐπάνειμι, 12.9.
 ἐπανέρχομαι, 40.14.
 ἐπανορθόομαι, 8.7.
 ἐπάρδω, 267.14.
 ἐπαυξάνω, 198.2.
 ἐπεγείρω, 259.10, 13.
 ἐπεὶ, 6.10: 8.12: 11.2: 16.12: 29.2: 41.8: 42.1: 54.5: 59.2: 105.14: 128.1: 137.15: 144.13: 197.1: 200.10: 203.11: 205.3: 230.3: 240.4: 248.10.
 ἐπείγομαι, 156.8.
 ἐπειδὴ, 172.3: 199.11 [v. Adn.]: 268.10: 270.2.
 ἐπειδὴ, 3.14: 5.9: 25.16: 26.15: 45.9: 46.4: 49.13: 54.4: 58.1: 89.3, 5, 15: 127.14: 132.12: 152.9: 153.8: 188.3, 6: 192.9, 16: 193.17: 206.5: 240.9: 247.2: 262.14: 267.1: 268.6.
 ἔπειτα, 106.5: 184.13: 241.4: 248.7: 258.13: 264.16: 267.6.
 ἐπέκεινα, 19.4: 172.8.
 ἐπεκτείνομαι, 6.2: 159.7, 17.
 ἐπερείδομαι, 171.6.
 ἐπέρχομαι, 111.3: 150.12: 173.10.
 ἐπέχω, 33.4: 115.9: 226.9, 13: 227.4.
 ἐπὶ, (cum gen.) 2.2: 7.4: 26.14, 15: 31.4: 40.1: 41.9: 43.2: 84.7: 104.15: 106.6: 108.12: 130.8: 131.3: 153.2, 3: 176.4, 7: 199.8: 210.4: 220.5, 7, 12: 230.10, 11: 231.3: 234.7: 238.6: 246.7: 261.16: 265.1, 4: (cum dat.) 82.1, 2: 97.15: 163.16: 172.1: 173.6: 189.15: 197.5: 202.14: 212.8: 242.4: 264.11: 268.8: 270.9, 10: (cum acc.) [v. ἀριστερὸς, δεξιὸς, ἐκατερὸς, ἐκτὸς, ἔμπροσθεν, ἐντὸς, πλάγιος, πλείστος, πλείων, πράνης, πρόσω, ὑπτίος,] 5.1: 19.6: 22.8: 27.14: 32.6, 7: 40.13: 87.4: 138.2: 157.7: 166.6: 169.3: 170.5: 171.2: 172.3, 9: 198.3, 12, 13: 201.4: 202.10: 220.10: 226.2: 229.3: 230.5, 7, 13: 232.10: 235.12: 254.2: 257.3: 258.10: 261.7: 262.13, 16: 265.13: 267.7: 268.5.
 ἐπιβαίνω, 46.11: 114.7: 197.2: 258.12.

- ἐπιβάλλομαι, 49. 9 : 99.
10.
ἐπίβασις, 181. 3.
ἐπιβλέπω, 169. 9.
ἐπίβλημα, 95. 8 : 121.
10 : 163. 7.
ἐπιγάστριον, *epigastrium*, 72. 9.
ἐπιγλωττίς, *epiglottis*, 109. 11 [v. Adn.] : 110.
1, 10, 14 : 115. 6 : 174.
12 : 175. 5.
ἐπιγονατίς, *patella*, 50.
11 [v. Adn., et Melet. 128. 31.].
ἐπιδερματίς, 222. 11.
ἐπιδιδυμίς, *epididymis*, 224. 11 : 225. 3, 17 : 239.
12 : 240. 6 : 256. 5 : 263.
18 [v. Adn.] : 264. 4, 12.
ἐπικεῖς, 251. 5.
ἐπιζητέω, 269. 4.
ἐπίθεμα, 185. 7 [v. Adn.].
ἐπίκαιρος, 66. 1.
ἐπικαλέομαι, 25. 10 : 89. 1.
ἐπείκειμαι, 33. 2. 36. 2 :
47. 1 : 48. 14 : 51. 8 : 59.
11 : 71. 8, 13 : 72. 7 : 82.
4, 16, 18 : 86. 1 : 95. 8 :
112. 5 : 117. 13 : 118. 4 :
121. 6 : 128. 8 : 159. 16 :
193. 17 : 207. 11 : 220. 9 :
224. 11 : 225. 8 : 229. 11 :
261. 4.
ἐπικλίνομαι, 194. 3, 15.
ἐπικοιλίς, *palpebra*, 155.
13 [v. Adn.].
ἐπικρατέω, 236. 9.
ἐπιλαμβάνω, 245. 7.
ἐπιλείπω, 271. 12.
ἐπιλησμοσύνη, *oblivio*,
185. 12 [v. Adn.].
ἐπιλήψια, *epilepsia*, 133.
3 : 185. 10 [v. Adn.].
ἐπιμήνια, *menstrua*, 269.
10 [v. Adn.].
ἐπίνευσις, 194. 11.
ἐπινεύω, 188. 4.
ἐπινοέω, 168. 2.
ἐπίνοσος, 254. 9.
ἐπίπεδον, 58. 11 : 170.
12 : 171. 4.
ἐπιπέμπω, 269. 8.
ἐπιπίπτω, 95. 11 : 199. 2.
ἐπίπλεον, [v. πλείων,
πλέων,] 235. 2 [v. Adn.], 5.
ἐπιπλοῦς, *omentum*, 59.
11, 12 [v. Adn.] : 60. 6.
ἐπιπολάζω, 112. 4.
ἐπιπολῆς, 22. 6 : 86. 8 :
139. 7 : 154. 7 : 242. 5.
ἐπιπτύσσω, 43. 5.
ἐπιπωμάζω, 110. 1 [v.
Adn.].
ἐπιρρέω, 268. 2.
ἐπισημαίνω, 234. 4 :
247. 5, 7.
ἐπισκοτίζω, 169. 9.
ἐπισπάομαι, 228. 10 :
270. 4 : 271. 5, 10.
ἐπιστρέφομαι, 7. 8 : 36.
14 : 112. 13.
ἐπιστροφή, 30. 5.
ἐπιτάρροθος, 25. 10.
ἐπιτέγγομαι, 113. 5.
ἐπιτείνω, 68. 9.
ἐπιτελέομαι, 12. 12.
ἐπιτήδειος, 41. 5 : 42. 5 :
49. 12 : 143. 2 : 178. 1, 5 :
197. 6 : 207. 15 : 222. 3 :
227. 12 : —ότερος, 134. 4.
ἐπιτηδειότης, 56. 14.
ἐπιτίθημι, 41. 15 : 193.
3 : —θεμαι, 121. 9.
ἐπιφάνεια, 168. 12 : 207.
4.
ἐπιφέρω, 70. 14.
ἐπίφυσις, *epiphysis*, 28.
10 [v. Adn., et Melet. 32. 20.] : 29. 4 : 33. 9 :
35. 5 : 47. 6 : ἐπίφ. δέρ-
ματος, 220. 14.
ἐπιφύω. ὁ ἐπιπεφυκῶς,
(χιτῶν,) *tunica sclerotica*
oculi, [v. Adn. ad 159.
13.,] 161. 18.
ἐπιχέω, 17. 3 : 254. 3.
ἔπομαι, 113. 3.
ἐποχή, 181. 11 [v. Adn.].
ἔπτα, 192. 7.
ἔπω, 2. 13 : 3. 12 : 4. 1 :
12. 10 : 20. 8 : 28. 9 : 34.
8 : 40. 15 : 52. 2 : 56. 1 :
64. 7 : 65. 2 : 75. 11 : 83.
12 : 85. 17 : 86. 14 : 88. 3 :
185. 3 : 207. 12 : 216. 14 :
221. 11 : 224. 3 : 227. 14 :
243. 9 : 271. 5 : 272. 3.
ἐπωμίς, *acromion*, 199. 9
[v. Adn.].
ἐργάζομαι, 11. 14 : 18.
13 : 22. 1 : 23. 9 : 25. 12 :
39. 4 : 40. 4 : 82. 5 : 109.
11 : 110. 9 : 218. 4 : 220. 2.
ἔργον, 8. 12 : 47. 5 : 53.
2 : 59. 2, 6 : 98. 5 : 118.
10 : 127. 2 : 134. 4 : 154.
3 : 203. 11 : 210. 14 : 266.
12 : 270. 7.
ἐρείδομαι, 42. 8.
ἐρέω, 122. 6 : 160. 11 :
237. 11 : ἐροῦμαι, [v. ἱκα-
νός,] 14. 3 : 20. 1 : 34. 6 :
53. 11 : 95. 4 : 124. 5 : 191.
13 : 265. 5 : 272. 2.
ἐρείος, 121. 10.
ἔρκος, 99. 12.
ἐρπετόν, 1. 1, 5 : 2. 1.
ἔρπω, 40. 1.
ἐρυθρός, 81. 2.
ἔρχομαι, 124. 6 : 164. 14 :
236. 8 : 237. 6 : 239. 11 :
240. 4 : 249. 1, 3 : 257. 12.
ἐς, 264. 1. [v. εἰς.]
ἐσθίωμαι, 78. 1.
ἐστία, *lobus jecoris*, 81. 8.
ἔσχατος, 19. 4.
ἐσχάτως, 156. 16.
ἔσω, 29. 9 : 105. 7 : 111.
11 : 114. 9 : 166. 5 : 202.
4 : 204. 16 : 208. 11 : 242.
10 : ἐκ τῶν ἔσω μέρων,
51. 13 : ἐσώτερος, 73. 11.
ἔσωθεν, 11. 12 : 19. 1, 6 :
22. 3 : 36. 2 : 57. 3, 5 : 69.
14 : 90. 17 : 107. 13 : 120.
3 : 136. 12 : 178. 8, 12 :
ἐν τῇ ἔσ. χώρᾳ, 59. 14 :
ἐν τοῖς ἔσ. μέρεσιν, 35. 10.
ἕτερος, 6. 12 : 15. 8 : 24.
3, 4 : 27. 11 : 29. 14 : 31.
8 : 36. 3 bis, 9, 12 : 41. 10 :
66. 4 : 77. 14 : 79. 15 : 114.
5 : 135. 4 : 147. 16 : 153.
16 : 157. 6 : 161. 9 : 162.
13 : 170. 11 : 188. 16 : 189.

- 1: 205.10: 216.12: 220.
 1: 223.9: 229.9: 233.
 5 bis: 237. 5 bis, 7, 9:
 241.8: 242.12: 249.6:
 254.3: 258.13: 259.1:
 262.11: 268.5.
 ἐτέρως, 13.10.
 ἔτι, 126.6: 187.2: 218.
 1: 261.9: 263.4: 266.6.
 ἔτοιμος, 40.6; -μότερος,
 32. 4.
 ἐτοιμώς, 11.7: 74.2: 77.
 5: 108.1: 113.6: 117.15:
 182.8: 198.10: 210.13.
 ἔτος, 178.11.
 εὐαγγέλιον, 153.1: 185.1.
 εὐαλλοίωτος, 134.3; -τό-
 τερος, 134. 4.
 εὐανάτρεπτος, 8. 8.
 εὐδιάπνευστος, 132. 7.
 εὐθετος, 52. 13.
 εὐθραυστος, 10. 1.
 εὐθέως, 74. 13.
 εὐθύς, [v. γραμμῇ,] 5.2:
 6.9: 7.4: 11.11: 22.5:
 24.8: 30.10: 36.8: 52.
 3: 57.6: 67.7: 69.5: 70.
 2, 4, 16: 91.12: 97.12:
 98.9: 130.8: 131.3: 154.
 3: 167.13: 168.6, 10, 11:
 170.5, 9: 182.7: 183.7:
 198. 7: 206.13: 222. 6:
 223.10: 228.4: 229.1;
 κατ' εὐθείαν, 27.6: 30.14:
 65. 7: 68. 10: 165. 3;
 κατ' εὐθὺν, 37. 2: 51.14:
 163.12: 168.2: 219.3:
 231.11: 232.3: 272.6;
 -θύτερος, 52.4: 143.1.
 εὐθύτης, 37. 4.
 εὐθύτρητος, 145. 12:
 182. 5.
 εὐκίνητος, 17.4: 165.7;
 -τότερος, 152.10: 222.5.
 εὐκόλως, 26.14: 263.14.
 εὐκολώτερος, 254. 7.
 εὐκοσμία, 61. 1.
 εὐλογέω, 227. 13.
 εὐλογος, 33. 4: 45.11:
 46. 5: 166. 8.
 εὐλόγως, 31. 1: 51. 6:
 52.11: 58. 4: 141.10:
 184.11: 190.4: 194.2:
 196.11: 209.2: 220.3:
 222.4: 235.12: 265.7.
 εὐμήκης, 180. 13.
 εὐνουχος, 178.12: 225.
 2, 4: 255. 8.
 εὐπάθεια, 13. 5.
 εὐπαθής, 19.10: 133.9.
 εὐπεψία, 75. 15.
 εὐπορέω, 202.6.
 εὐπρέπεια, 150.4, 7: 157.
 10: 180.1: 183.1: 205.
 16: 206. 9, 15.
 εὐπρεπέστερος, 152. 10.
 εὐρίσκω, 142.2: 185.6:
 213. 14; -κομαι, 4. 6:
 133.7: 207.13: 235.14.
 εὐρος, 263. 8: 268.12.
 εὐρύνομαι, 113. 2.
 εὐρύς, 52. 7: 208. 8:
 263.8, 13; -ρύτερος, 16.
 3: 58.7: 222.5.
 εὐρύτης, 66. 15: 91. 1:
 100. 5.
 εὐρυχωρία, 29.10: 56.
 11: 94.9: 161.4: 175.
 10: 251.2, 4, 5: 252.1:
 257.5: 263.3.
 εὐρύχωρος, 129.2: 149.
 12; -ρότερος, 196. 5.
 εὐρωστος σύνδεσμος, 26.
 9: 48. 4: 50. 8: 51.10:
 188. 13: 192. 14; εὐρ.
 ὕμην, 93. 3.
 εὐσχήμως, 141.16.
 εὐχρηστος, 145. 3.
 εὐχρήστως, 129.11.
 εὐωνύμων, (ἐξ,) 85. 5.
 ἐφεξῆς, 45.13: 178.2:
 229. 5: 230.3: 270.10.
 ἔχω, [v. γαστήρ,] 4. 9:
 6.11: 7.7, 12: 10.1, 12:
 12.5: 13.4: 14.2, 5: 15.
 1: 16.3, 6: 19.13: 22.4:
 23.12: 29. 4, 6: 32. 8:
 34. 4: 39.8, 13: 40.12:
 44.1: 45.4: 46.5: 47.11:
 48.13: 50.2: 51.9: 53.2:
 55.12: 56.6: 60.1: 66.
 14, 15: 67.8: 69.4: 75.2:
 79.13: 80.16: 82.2: 94.
 4: 95. 8: 97.8, 13, 15:
 112.1: 123.13: 124.3:
 126.15: 130.5: 133.10:
 138.11: 141.2: 143.13:
 147.5, 15: 153. 3: 156.
 16: 163.8: 165.1: 179.
 2 bis: 182. 5: 184.13:
 185.3: 189.4: 190.4, 11:
 198.14: 199.8: 200.3:
 212.9: 215.2, 8: 217.7:
 218.10: 220.9: 221.4:
 222.5, 7: 224.9, 11: 228.
 10: 229. 1, 4: 237. 11:
 238. 6, 8: 241.11: 243.
 3, 8: 247.8: 248.1: 251.
 2, 4, 5, 6, 10: 252.8: 254.
 2: 257.5: 259.9, 10: 263.
 9: 266.6: 269.5: 271.8:
 272.10; ἔχομαι, 200. 9:
 248. 7.
 ἔως, 48.14: 52.11, 12:
 53.6, 8: 61.1: 63.9, 15:
 65.8: 73.9: 82.18: 86.
 2, 7: 93.4: 114.13: 131.
 2: 138.17: 139.5: 179.
 15: 181.14, 17, 18: 189.
 10: 192. 7: 193. 4, 10:
 261.11.
 ζάω, [v. ψυχῇ,] 3. 15,
 16: 54.4: 66.4: 96.8, 9:
 240. 16.
 ζεύγος, 229.9: 230.4.
 ζέω, 91. 8: 254.2, 4.
 ζητέω, 264.2; -τοῦμαι,
 4. 6.
 ζύγωμα, *arcus zygoma-*
ticus, 154. 12: 180.13:
 181. 3, 5 [v. Adn.].
 ζυμόμαι, 87. 10.
 ζωή, 2.7: 213.11.
 ζωογονέω, 89. 8: 97.5:
 126. 1: 139. 18; -νοῦ-
 μαι, 216. 8.
 ζῶον, [v. ἄγριος, ἄλογος,
 ἀρρενογόνος, βαδιστικός,
 διαλεκτικός, δίπους, ἡμε-
 ρος, θηλυγόνος, λογικός,
 ὀρθοπεριπατητικός, πεζός,
 πολιτικός, σοφός, τετρά-
 πους,] 1.1: 4.12: 11.2:
 17.11: 23.5: 44.6: 55.1:
 56.5: 57.11, 16: 71.11:
 74.4: 80. 4, 5: 86. 11:

- 91.5: 93.7,9,12: 97.5: 108.8: 109.8: 110.12: 115.2: 117.3: 118.6: 120.4,11: 122.10: 125.2: 176.7: 180.14: 190.2: 202.8: 210.16: 226.6: 227.5: 228.2: 233.6,8: 235.6: 240.3, 10, 11: 243.14: 244.7: 250.11: 261.16: 266.6: 267.9. ζωτικὸν πνεῦμα, 260.15; ζωτ. μόρια, 3.6,10. ἥβης ὀστέα, ossa pubis, 72.14: 73.6,10: 207.3 [v. Adn.]: 225.14. ἡγεμονικὸν τῆς ψυχῆς, 184.17 [v. Adn.]. ἡγεμών, 166.8. ἡγουν, 175.2 [v. Adn.]: 192.8. ἡδη, 4.10: 51.1: 170.2,6: 259.8: 262.1: 263.9: 266.13. ἡδιστος, 78.1: 162.4. ἡδομαι, 253.9: 254.1,2. ἡδονή, 253.5: 254.5: 259.11,16. ἡθμοειδὲς ὀστοῦν, os ethmoides, 145.10. ἡθμός, 145.12: 146.2. ἦκω, 4.5: 10.6: 88.6: 226.6. ἡλικος, 152.13: 197.6. ἡλιος, 171.9. ἡμέρα, 63.1,4,5: 246.1,2. ἡμερον ζῶον, (de homine,) 9.10: 41.2: 180.6. ἡμιπνέω, 93.9. ἡμίφωνος, 93.9. ἡνιοχική φασκία, 73.15. ἡνίοχος, 155.4,5; lobus jecoris, 81.8. ἦπαρ, jecur, [v. κυρτός, πύλη, σιμός,] 20.9: 58.3,7: 59.8: 67.10,12: 74.11: 75.11: 79.7: 80.15: 81.2,4: 82.2,3: 84.8: 94.7: 101.10: 121.4: 125.2: 126.1: 127.3: 229.3,13: 232.3: 244.1,2. ἡσυχάζω, 63.16: 223.8. ἦτοι, 23.7. ἦττων, 15.11: 226.10: 262.4: 265.5,6. θάλαμοι, nares, 148.3. θάλπομαι, 59.7. θάλπος, 12.7. θάλψις, 182.9. θανάσιμος, 75.7. θάνατος, 110.11: 111.2: 118.2: 195.1. θάτερος, 17.13: 18.1: 92.3: 158.14: 167.11,12: 173.7: 265.12,13: 268.5. θάττων, 72.1. θαῦμα, 15.9,11: 36.7. θαυμάζω, 26.1: 126.10,16: 141.14: 218.5: 232.1: 238.6. θαυμάσιος, 40.9. θαυμαστός, 202.12: 203.4: 235.3: 262.8: 263.4: 264.15; θαυμ. δημιουργία τῆς προνοίας τοῦ Θ., 266.15. θέα, 150.6. θεάομαι, 28.4: 141.15. θεῖος, 4.15: 185.1: 251.9; θεία γραφή, 1.3. θέλω, 53.11: 114.15: 186.1: 191.10: 202.5. θεμέλιον, 243.10. θεμελιόω, 244.1. θέναρ, vola, 21.5 [v. Adn.], 9: 25.2. θεοπάτωρ Δαβὶδ, 127.1 [v. Adn.]. Θεός, [v. ἀγαθός, ἀγαθότης, ἅγιος, ἀληθινός, δημιουργέω, δημιουργήμα, δημιουργία, δημιουργικός, δημιουργός, δόξα, προγνωστικός, πρόνοια, σοφία, φιλανθρωπία, φιλόανθρωπος,] 1.2: 2.4: 9.9: 17.9: 39.2: 87.14 [v. Not.]: 129.6,7: 158.5. θεραπεία, 185.7: 186.5. θεραπεύομαι, 75.10. θερμαίνω, 121.8: 254.6; -νομαι, 121.11: 122.2: 234.9: 235.3: 241.4: 242.5,8. θερμαντικὸν ὄργανον, (de omento,) 60.5; θερμ. σκέπασμα, (de jecore,) 81.10. θερμασία, 89.6,7. θερμή, 12.4: 244.8: 253.6: 254.5. θερμός, 12.5: 59.6: 89.10,14: 133.4: 226.8: 241.7,10: 242.1: 259.15; -μότερος, 222.4: 224.2: 231.7,9: 232.3,5: 261.17; -μότατος, 150.2. θερμότης, 24.6: 59.4: 91.8: 221.9. θέσις, 3.12: 7.4,7: 30.8,9,12: 32.4,8,10: 34.3: 36.14: 45.13: 48.7,10: 56.1: 61.3: 65.4: 67.2,8: 68.10: 70.15: 84.5: 88.4: 90.13: 95.3: 97.8: 101.3: 111.13: 120.12: 122.5: 136.10: 141.8: 152.7: 153.3,8: 157.14: 166.4: 182.12,15: 206.11: 207.12: 213.9: 217.6. θεωρέω, 223.4. θηλάζω, 268.4. θηλυγόνος ζῶον, 234.5; θηλ. σπέρμα, 234.9. θῆλυς, 62.14: 63.5,11,12,14: 86.11: 179.3: 209.6: 210.1,10: 216.13: 221.10: 222.1,4,6: 224.2: 226.10bis: 227.1,3: 228.3,8: 232.4,6,9: 234.8: 235.8,14: 236.4,6,9: 237.1,10,12: 238.2,8: 246.1,3: 247.2,3: 257.7,13: 258.3,7,14: 262.3,15: 263.2,10: 264.11,13: 265.3,5: 272.9. θηλυτοκέω, 237.4,7: 238.1. θηράω, 5.14. θηρίον, 1.5. θλάω, 100.12: 115.1; θλῶμαι, 101.2: 148.13: 194.14: 252.3. θλίβω, 105.9: 107.10:

- 116.9: 136.8: 269.8;
 -βομαι, 116.10: 194.4.
 θλίψις, 160.10.
 θνήσκω, 191.12.
 θολερός, 145.1.
 θραύομαι, 16.7: 26.14:
 117.15, 16.
 θραυστή φύσις, 194.12.
 θρεπτικά μόρια, 3.6, 10:
 74.12: 75.2, 8: 86.13:
 88.2: 127.5; θρεπτ. δύ-
 ναμις, 20.13; θρεπτ. ὄρ-
 γανα, 74.5.
 θρέψις, 55.2. 86.15:
 87.12: 271.5.
 θρίξ, 7.10: 10.3: 157.
 6, 7: 246.8, 10.
 θυγάτηρ, 250.1.
 θύλακος, 225.6.
 θυμός, *glandula thymus*,
 94.14.
 θύρα, 16.1.
 θυρεοειδὴς χόνδρος, *car-
 tilago thyreoidea*, 110.3:
 111.6.
 θυρεός, 111.8, 10.
 θώραξ, *thorax*, [v. κοιλία],
 3.7, 15: 89.16: 90.3, 4
 [v. Adn., et Anon. *Isag.
 Anat.c.* 28, 31.], 8, 14, 15:
 92.8, 11: 93.1, 3: 100.5:
 103.3, 6: 105.1, 8 bis:
 106.2, 4: 114.3, 5, 13:
 115.4, 12 bis: 116.2, 8,
 9, 11: 117.4, 7: 119.9:
 192.7, 8, 11: 197.10:
 198.8: 199.2, 5: 200.7:
 201.6: 267.4.
 ἱασις, 219.7.
 ἱατρική, *medicina*, 216.1.
 ἱατρὸς, [v. ἀνατομικός,
 μαθηματικός, νεώτερος, σο-
 φός,] 74.13: 147.17:
 148.2, 4: 149.16: 155.
 15: 156.3: 178.11: 185.
 4: 189.12: 221.8.
 ἰδέα, 52.2: 79.11: 85.1:
 123.6, 11: 164.16: 262.9.
 ἴδιος, 12.2: 44.7: 56.
 10: 61.11: 79.3, 10:
 104.17: 119.5: 130.14:
 140.6: 197.13: 272.2.
 ἰδιότης, 151.15.
 ἰδίως, 21.8.
 ἰδιώτης, 126.5.
 ἰδρῶς, 157.4, 10: 211.6:
 214.2, 9, 13.
 ἱέραξ, 164.16.
 ἱερακόμματος, 165.2 [v.
 Adn.].
 ἱερὰ νόσος, *morbis sacer*,
 239.4 [v. Adn.]; ἱερὸν
 ὁστοῦν, *os sacrum*, 86.2:
 141.7: 189.10: 193.12
 [v. Adn.]: 196.10: 202.
 15: 206.4.
 ἱκανός, 15.4: 17.7: 101.
 6: 113.13: 263.11: 270.
 3, 5: 271.4; ἱκανὰ τὰ εἰ-
 ρημένα, 25.7: 38.13: 48.
 7: 71.4: 157.14.
 ἱκανῶς, 21.2: 100.4:
 149.13: 150.11: 173.15:
 201.13: 220.12: 260.5:
 263.18.
 ἱκετεύω, 158.6.
 ἱκμάλεος, 253.7.
 ἱκμάς, 12.5.
 ἱλιγγες, *palpebrarum ru-
 gae*, 156.1 [v. Adn.].
 ἱμάτιον, 5.5.
 ἵνα, 13.5: 28.6: 61.10:
 74.6: 75.9: 95.8: 113.5:
 149.3: 181.3: 267.12.
 [v. Adn. ad 149.5.]
 ἵναπερ, 217.3: 229.2.
 ἰνίον, *occiput*, 129.17:
 130.5: 131.11, 15: 181.
 14, 17: 182.1.
 ἴνες, *fibrae*, 20.2: 57.4,
 6: 69.4, 6, 7, 13: 70.2, 4,
 16 bis: 97.10, 11, 12:
 98.3, 7, 9.
 ἵππος, 149.16: 150.2:
 155.5, 6.
 ἴρις, *oculi iris*, 159.12:
 160.4 [v. Adn.].
 ἰσορρόπως, 92.12.
 ἴσος, 7.4: 11.5: 12.6:
 18.13: 166.9: 171.3:
 251.9: 260.13.
 ἰσοσθενῶς, 84.9.
 ἴστημι, 40.6; -ταμαι,
 205.5: 206.14.
 ἴσχιον, *os ischii*, 51.10:
 202.10: 203.4 [v. Adn.],
 8, 10.
 ἰσχνός, 18.11: 128.13:
 258.5: 270.10: 271.6, 11.
 ἴσχω, 36.13: 241.4;
 -χομαι, 146.12.
 ἰσχυροποιέω, 70.16.
 ἰσχυρός, 27.1: 193.2:
 213.1: 239.1, 2: 250.6:
 263.20: 271.7; ἰσχ. σύν-
 δεσμος, 35.4: 48.18:
 202.2; ἰσχ. σπέρμα, 236.
 11: 237.2: 238.1, 3:
 257.9, 13, 14; -ρότε-
 ρος, 70.11: 233.4 bis,
 8, 11: 234.3: 235.10:
 236.5: 247.3; ἰσχ. σπέρ-
 μα, 236.1, 6, 8, 11.
 ἰσχυρῶς, 93.8.
 ἰσχύς, 250.12: 257.11:
 262.2: 264.4.
 ἰσχύω, 221.10.
 ἴσως, 103.11.
 ἴτης, 18.10.
 ἰχθὺς, 40.12.
 καθὰ, 75.5: 203.8.
 καθάπερ, 9.10: 22.10:
 26.11: 39.14: 60.2: 72.
 6: 99.7: 107.1: 108.9:
 151.3: 162.5: 164.16:
 178.1: 179.3: 194.9:
 195.12: 199.7: 200.5:
 204.11: 212.3: 218.10:
 239.3: 252.10.
 καθαπερεὶ, 101.10.
 καθάπτω, 17.13.
 καθαρός, 28.3: 80.1, 9:
 82.12: 92.9: 163.14:
 231.7: 245.3; -ρώτατος,
 142.7; καθ. χυλός, 64.
 14: 76.10: 78.9; καθ.
 αἷμα, 80.7; καθ. ἀήρ, 103.
 18.
 κάθαρσις, [v. ἔμμηνος],
 74.14.
 καθέδρα, 206.3.
 καθέζομαι, 39.10: 206.6.
 καθεκτική δύναμις, 61.7,
 14: 62.7: 64.1.
 καθήκω, 140.9: 150.13:
 151.3, 12: 158.8: 224.5:

- 225.11: 265.16: 268.9.
 κάθημαι, 40.3: 53.2: 206.15.
 κάθησις, 206.10 [v. Adn.].
 καθιδρύομαι, 56.6.
 καθικνέομαι, 215.9.
 κάθισις, 53.1.
 καθίστημι, 89.6: 100.10: 266.10.
 καθόλου, 23.6: 74.5: 184.5: 225.1.
 κάθυγρος, 215.12.
 καθώς, 58.5: 89.3: 152.15: 209.5: 214.10: 217.10: 239.4: 241.4.
 καιρός, 38.14: 157.14: 184.14: 196.14: 202.10: 210.14: 212.11: 214.17: 251.2: 253.9: 268.6.
 κακός, 81.1: 92.3.
 κακόφωνος, 108.3.
 καλέω, 27.7: 53.5: 168.4: 170.8: 184.15: 203.10: -λοῦμαι, 21.6, 9: 40.11: 44.2, 9: 50.12: 51.1: 69.3: 81.3: 82.6: 99.2: 106.14: 107.4: 111.8: 122.8: 129.15: 130.13: 138.10: 147.16: 151.9: 155.12: 14: 156.3: 158.9: 160.4: 180.12: 183.1, 7, 12: 191.6: 198.4: 202.15: 203.2: 207.3: 211.5: 234.3: 263.17.
 καλλίκρεας, *mesenterium*, 77.15 [v. Adn.].
 καλλίων, 249.2, 4: 250.1, 3.
 καλλωπίζω, 154.4.
 κάλυμμα, *palpebra*, 155.13 [v. Adn.].
 καλύπτω, 207.6.
 καλῶς, 3.16: 6.7: 42.9: 53.11: 54.4: 55.12: 76.3: 88.3: 95.4: 143.12: 191.13: 268.4.
 καμαροειδής, 157.8.
 καμπή, 39.13, 15: 261.5.
 κάμπτω, 36.9: 37.3: 47.4: 50.10: 157.7: -τομαι, 11.3: 19.6: 30.7: 35.3: 171.10: 194.10: 195.5: 203.14.
 καμπύλος, 183.6 [v. Adn.]: 220.12.
 κάμψις, 11.10: 25.11: 30.13: 34.10.
 κανθός, *canthus oculi*, 167.1: ὁ μέγας κ., 159.15 [v. Adn.]: ὁ μικρός κ., 159.16: 166.6: 181.7.
 καπνός, 132.8, 15.
 καρδία, [v. κοιλία, οὖς,] 20.9, 12: 89.9, 14: 91.6, 9, 14: 92.2, 6: 93.12: 94.2: 95.3, 5, 9, 11: 96.10: 97.9, 14: 98.3, 5, 7, 14: 99.9, 11, 14: 100.2, 9: 101.4: 103.8, 11: 104.1: 119.11: 121.6: 122.2: 125.2, 5: 126.5: 142.9: 184.16: 185.3, 9: 197.11: 213.9, 10: 244.1, 2.
 καρπός, *carpus*, 22.9: 25.17: 26.4, 15: 27.2, 4, 8, 11 bis: 28.1, 4, 5 bis: 29.13, 14: 30.1, 7: 33.7, 12, 13: 44.1.
 κάρος, *sopor*, 185.10 [v. Adn.].
 καρτερός, 128.12.
 κάρφος, 156.6.
 κατὰ, (cum acc.) [v. βραχὺς, γένος, εὐθὺς, κορυφή,] 2.2: 4.12: 10.5: 12.6: 13.4: 18.3, 7, 8: 21.8: 22.10, 12, 13: 23.5, 8: 24.9: 26.12: 27.10, 15: 29.10, 13: 30.7, 10, 12, 15: 33.7, 11: 34.7: 35.4: 36.4, 10: 38.10 bis: 39.5: 40.3: 41.12: 42.7, 8: 43.8: 46.4: 49.1, 3, 4, 5, 6: 50.7, 15: 51.9: 52.5: 56.4: 57.4, 5: 58.5: 59.6: 63.15: 72.9: 73.13: 77.1: 79.10: 80.5, 7: 82.3, 4, 9: 84.9: 86.3, 14: 87.13, 14: 89.7, 16: 90.1, 16: 93.2: 97.13 bis: 98.8: 99.3, 10: 100.6: 102.4: 103.4 bis, 5, 8, 11 bis, 13, 14: 104.11: 107.2, 9 bis: 109.9: 116.4: 120.15, 17: 121.1, 12: 122.1: 123.7: 124.3: 128.14: 131.8: 133.13: 135.5, 6, 8: 139.1, 15: 145.2, 4, 8: 146.2, 8: 149.8, 15: 154.6: 155.11: 157.6: 160.13: 163.6, 7, 10: 166.10: 167.3: 169.2: 170.4, 8, 11: 171.3, 7: 174.9: 175.1, 11: 179.8: 180.9 bis: 181.3, 9: 182.4: 189.10: 190.6, 8, 12: 192.5, 15, 18: 193.15: 194.2, 16: 195.9: 196.5, 6, 7, 8, 14: 197.5: 198.5: 199.1, 3: 200.3, 8, 12: 201.2: 202.1, 10: 203.11: 205.10, 12, 14: 206.13, 16: 214.10, 11, 16: 220.6: 222.8: 223.5: 224.9: 225.9: 226.11: 233.3, 6, 8, 10: 234.3, 6: 235.14: 236.9: 239.10: 241.6: 242.9: 243.6: 245.11: 250.12: 252.4: 258.9: 265.15, 16: 266.4, 6: 268.2: 270.2: καθ' ὃ, 107.3, 5: κατὰ, (cum gen.) 46.1: 144.5: 225.8.
 καταβάλλομαι, 228.4.
 καταβραχύν, 226.1. [v. Adn., et βραχὺς.]
 κατάγνυμαι, 52.2.
 κατάγω, 267.5.
 κατάδηλος, 228.9.
 κατάθεσις, 217.3.
 κατακάμπτομαι, 229.4.
 κατακρατέομαι, 77.1.
 καταλαμβάνω, 17.11: 50.14: 110.11: 159.3: 220.4: 270.8.
 καταλείπω, 142.1: 154.15: 271.2: -πομαι, 57.15: 80.6.
 καταμανθάνω, 26.6: 123.3.
 καταμερίζομαι, 257.9.
 καταμήνιον, *menstrua*, 212.10: -νια, 254.8: 256.13: 268.3.
 καταμόνας, 227.6.

- καταγεύω, 191.1.
 κατανοέω, 129.9.
 καταντάω, 73.4.
 κατάντης, 51.2: 135.13:
 143.1,9.
 καταπαύω, 124.8.
 καταπίνω, 70.8; -νομαι,
 59.4.
 καταπίπτω, 49.18: 51.2.
 καταπιστεύομαι, 59.3.
 κατάποσις, 57.6: 86.18:
 107.14: 110.11.
 καταρρέω, 157.5.
 κατάρροπος, 58.9.
 κατάρρους, 133.1: 143.6.
 καταρτίζομαι, 56.13.
 κατασκευάζω, 32.5: 60.
 5: 78.13: 89.13: 106.9:
 132.7: 154.8: 162.11,
 13: 195.4: 203.5: 205.
 15: 206.3: 214.16;
 -ζομαι, 2.12,14: 4.1: 7.
 12: 14.14: 33.1: 55.15:
 65.14: 78.14: 112.11:
 127.11: 129.13: 132.11:
 150.3,7: 152.14: 179.7:
 196.5: 197.9: 206.6:
 209.3: 214.18: 216.14:
 222.1: 243.10.
 κατασκευή, 4.14: 15.10:
 16.12: 19.3,11: 25.6:
 36.7: 38.12: 39.1: 40.
 15: 41.6: 42.11: 54.3:
 88.1,5: 89.2: 101.7:
 150.11: 158.7: 186.6:
 187.1,6: 190.4: 191.14:
 216.7.
 κατασπάομαι, 107.14:
 176.11.
 κατασπείρω, 263.15;
 -ρομαι, 60.1: 64.12: 76.
 7: 82.5: 83.15: 97.4:
 102.10,11: 114.10: 139.
 7: 167.7: 174.8: 183.11:
 189.6: 215.2: 224.9.
 καταστρώννυμι, 193.7.
 κατασχίζω, 81.9; -ζο-
 μαι, 78.4,6: 83.6: 102.
 3: 139.5: 259.2,5.
 κατατάσσομαι, 136.7.
 κατατίθεμαι, 84.12: 92.
 12: 136.11: 200.6,8,13:
 207.14: 217.3: 264.2.
 κατατιτραίνομαι, 145.5.
 κατατρίβομαι, 186.3.
 καταφέρομαι, 116.9:
 268.3.
 καταφυσάομαι, 245.6.
 κατάφυσις, 23.6.
 καταφυτεύω, 77.7: 149.2.
 καταφύω, 204.6: 206.
 10: 263.3; -ομαι, 23.
 10: 68.6,11: 79.8: 85.
 4: 94.10: 139.15: 174.
 6: 176.13.
 κατάψυξις, 93.1.
 καταψύχομαι, 89.11: 91.
 10: 221.2: 235.5.
 κάτειμι, 243.4.
 κατεπιγιάστριοι μύες, 60.
 7: et fort. 72.9.
 κατεργάζομαι, 79.16:
 262.1,5,11.
 κατέρχομαι, 72.13: 73.
 6: 83.12,17: 85.17:
 114.4,13: 135.14: 141.
 7: 144.10: 147.12: 148.
 12,16: 164.3,5: 189.9:
 240.13: 258.1.
 κατέχω, 11.14: 58.3:
 62.4,5: 66.16: 67.2:
 80.2: 98.11: 104.15:
 117.6: 140.14: 215.10:
 222.2; -χομαι, 61.13:
 62.12: 68.1: 239.7.
 κατοικέω, 184.10; -κοῦ-
 μαι, 40.7.
 κατοικητήριον, 127.10:
 141.13.
 κατοικία, 144.2: 184.8.
 κάτοπτρον, 164.9.
 κατοχή, 61.13: 65.13:
 69.9: 98.11,14: 258.2;
 catalepsia, 185.11 [v.
 Adn.].
 κάτω, [v. γένυς,] 14.2:
 23.3: 32.7: 47.2,4: 48.
 12,14,16: 49.4,6: 57.7:
 60.12: 67.9: 82.16: 116.
 5,9: 117.4,7: 154.9:
 157.3: 166.7: 173.
 7: 176.1,5: 177.11:
 178.10: 180.9: 183.6:
 190.2: 191.9: 194.1:
 196.4,8,10: 202.3: 203.
 3: 208.3: 248.1: 261.2:
 267.6,10; -τωτέρω, 71.
 9: 72.4: 117.10: 140.
 17: 192.11: 193.11:
 230.1; -τωτάτω, 195.12.
 κάτωθεν, 15.6: 31.7:
 41.8: 42.3: 47.10: 48.3:
 57.8: 81.5: 82.4: 90.12:
 93.4: 109.8: 119.6: 120.
 8: 147.4,14: 148.10:
 156.2: 167.1: 195.8:
 206.4: 229.9: 267.11.
 κατώτερος, 65.6: 66.12:
 70.6: 86.6: 141.9.
 καυλός, colis, 86.9:
 219.6.
 καῦμα, 113.10: 149.8.
 κέγχρος, 7.10: 169.4.
 κείμει, 11.11: 27.6:
 39.11: 46.4,9: 48.1:
 57.5: 58.4: 65.7: 66.6,
 12: 67.4,11: 68.14: 71.
 9: 73.8,11: 74.4: 76.5,
 7: 77.13: 84.6: 85.10:
 91.13: 111.6,14: 112.6:
 117.10: 130.4,6: 131.
 3,9: 133.7: 153.4: 154.
 7: 161.6: 163.13: 173.
 1: 182.6: 193.12: 205.
 4: 207.10: 210.1: 214.
 7: 215.1: 220.5: 229.
 13: 231.11: 232.2.
 κελεύω, 106.4: 218.12:
 233.2.
 κενόομαι, 145.2: 259.13.
 κενός, 67.12: 68.3,4:
 90.1: 103.7: 147.11:
 193.9: 206.8; κενή χώ-
 ρα, 11.9: 15.3: 34.16:
 60.3: 200.13.
 κεντρίζω, 259.14.
 κέντρον, 167.13: 168.
 10: 169.3,5: 170.11:
 171.5.
 κεραία της μήτρας, tubae
 Fallopii, 209.13 [v. Adn.]:
 210.1,3.
 κεράννυμαι, 227.6.
 κεράτιον, 161.3.
 κερατοειδής χιτών, cornea
 oculi, 161.5 bis [v. Adn.],

- 11,16: 163.8,9,13.
kerkis, radius, 25. 14.
 16: 29. 3,6,9: 30.1,8:
 31.1,2: 32.4: 33.1,12,
 15: 34. 3 [v. Adn.], 13.
κερχνέω, 110. 15.
κεφαλή, [v. ἀγαθός, ἄρ-
ραφος, μέγας,] *caput*, 3.
 6,15: 83.8: 95.1: 119.
 13: 127.9,11,12,15:
 128.7,9,13: 129.4,15:
 130.13: 131.16: 132.6:
 133.9,10,11,12: 137.15:
 139.5: 140.7: 157.4:
 181.10,15: 182.2: 185.
 8: 186.8: 187.2: 188.7:
 190.1,7,10,13: 191.1,2,
 9: 192.5: 193.4: 196.2:
 244.9: 246.9: 247.9:
 248.1: *extremum ossis*,
 29.1,11: 32.6: 38.6:
 46.12: 51.9: 197.2,7:
 198.7,12: 201.7,11:
 203.6: 204.1,6,9; *ca-
 put rei*, 209.10,12.
κηπευτικός, 112.4.
κῆπος, 112.5.
κινδυνεύω, 99.7: 113.7.
κίνδυνος, 16.6,13: 75.
 5: 113.3.
κινέω, 9.2: 20.3: 22.6:
 34.5: 36.1: 37.6,7: 49.
 6: 53.10: 106.2,4: 114.
 11: 141.9: 188.11: 190.
 2: 201.2; *-νοῦμαι*, 10.
 10: 11.4: 13.5: 32.9:
 63.10,14,15: 89.16: 90.
 15: 103.4,8,14: 165.10:
 176.1,3,6,8: 177.4: 184.
 1: 188.11,15: 191.2,8:
 197.3: 199.6: 202.2:
 222.13: 223.2 bis, 5,11,
 12,13,16: 225.4: 247.1,
 4: 248.4: 253.4.
κίνησις, [v. αἴσθησις,] 3.
 1: 7.7: 16.5,13: 17.10:
 19.13: 20.4,5: 29.1: 30.
 11,13: 31.1: 32.1: 34.
 4,12: 36.7: 37.1: 48.7,
 10: 49.17: 50.6: 53.7,
 10: 63.13: 77.5: 89.16:
 90.17: 91.8: 98.8: 103.
 5,12: 113.3: 140.7,12:
 141.10: 166.1,2,4,9:
 167.5,9: 174.3: 175.13:
 188.8,12: 191.8,14:
 199.4: 201.10: 205.14:
 222.14: 223.1,6,11,13,
 14: 227.1.
κινητικὰ μόρια, 3.5.
κιρσώδης, [v. παραστά-
 τής,] 263.13.
κίων, *septum narium*,
 148.1.
κλαγγηδόν, 108.12.
κλαγγώδης φωνή, 108.6
 [v. Adn.].
κλάσις, 155.11: 194.17
 [v. Adn.].
κλάω, 141.16: 178.2;
κλῶμαι, 194.11.
κλείς, *clavicula*, 82.18:
 83.3: 90.12: 93.4: 94.
 13,15: 198.4: 199.1:
 200.5,9,11: 201.4,5.
κλείσις, 181.4.
κλείω, 110.14: 112.8:
 115.6: 122.11: 155.7,10;
-ομαι, 110.7: 155.2:
 156.16: 177.2.
κλίμαξ, 43.3.
κλίνομαι, 171.10.
κλονέομαι, 248.9: 256.
 11: 257.5.
κλόνησις, 257.4.
κλυστήρ, 75.1.
κλῶν, 78.5.
κνήμη, *os tibiae*, 26.3:
 47.1,5: 48.1,2,11,16:
 49.2,6,7,9,15: 50.4,7,
 11: *totum membrum*, 39.
 12: 44.7: 49.13 [v. Ad.].
κνησμός, 253.5: 256.10.
κόγχος, (*palpebrae*,) 155.
 14 [v. Adn.]; (*auris*,) 183.
 1 [v. Adn.].
κοιλαίνομαι, 27.14.
κοιλία, *ventriculus*, [v.
στόμα,] 71.5: 116.13:
 117.1: 245.5,8; *cavitas*,
 197.5; *κοιλ. τοῦ ἐγκεφάλου*,
 [v. ἔμπροσθεν, ἔμπρόσθι-
 ος,] 142.6: 145.9: 146.
 13; *κοιλ. τοῦ θώρακος*
ἀριστερὰ καὶ δεξιὰ, 93.6:
 94.9; *κοιλ. τῆς καρδίας*
 [v. αἱματικός, πνευματι-
 κός,] *ἀριστ. καὶ δεξ.*, 83.
 2: 94.11: 95.14: 96.2,
 3,4,14: 97.2: 102.1,13,
 16: 138.13; *κοιλ. τῆς*
μήτρας ἀριστ. καὶ δεξ.,
 230.6: 231.4: 232.2;
κοιλ. τῶν ὀστέων, 194.15;
κοιλ. τῶν ὑστερῶν, 208.
 10 [v. Adn.].
κοιλίς, *tarsus palpebrae*,
 156.4 [v. Adn.].
κοῖλος, 6.9: 21.5,11:
 28.13: 29.5: 31.6: 35.
 10,13: 37.11: 41.7: 42.
 3: 45.10: 90.17: 99.5:
 156.4: 179.6: 183.8:
 218.8,11: 251.10; *κοίλη*
φλέψ, *vena cava*, 55.4,6:
 80.10,11: 82.8 [v. Adn.],
 9,11,13: 84.13: 85.17:
 87.5: 94.3,7,13: 96.13:
 102.8: 138.15: 193.17:
 229.2: 230.8: 251.10.
κοιλότης, [v. γληνοειδής,]
 16.2,3,9: 17.6: 30.2:
 31.9,10: 34.9,15: 35.8:
 38.1,7: 42.4: 43.4: 46.
 10: 47.2,11: 50.7: 94.4:
 99.9: 135.11: 144.11:
 148.1: 190.9: 192.15:
 196.6: 197.3,4: 201.9,
 12: 203.4,7: 204.1: 207.
 5; *κοιλ. δεξιὰ καὶ ἀριστε-
 ρὰ*, (*nasi*,) 147.14,16.
κοίλωμα, 22.7: 148.5.
κοινός, 12.3: 33.12:
 56.10: 74.4: 106.12:
 107.12: 115.7: 120.5:
 131.4: 140.5: 160.3:
 165.1: 177.2: 188.3:
 193.6,11: 269.2: 271.9.
κοινωνία, 266.4: 272.4.
κοινῶς, 18.7.
κοίτη, 116.14: 152.13.
κολάζομαι, 162.11.
κολλάω, 120.2; *-λῶμαι*,
 210.13.
κολοβός, 67.9.
κολπόμαι, 66.13.

κόλπος, 263.9; κόλπος τῆς μήτρας ἀριστερὸς καὶ δεξιὸς, 209.4: 219.4: 257.10: 259.4, 5.
 κονδυλώδης, 38.7.
 κονία, 156.6.
 κόνις, 182.10.
 κοντός, 41.15.
 κόπρος, 65.11.
 κοπρώδης, 65.1.
 κόρη, *oculi pupilla*, 164.1 [v. Adn.], 5, 9: 167.13: 168.3,9: 169.2,6: 171.5: 173.7.
 κόρυζα, *gravedo*, 133.2: 143.7; *mucus*, 260.11.
 κορυφή, 8.7: 9.7: 100.1: 119.7: 168.8; ἡ κατὰ κορ. ράφή, *sutura sagittalis*, 130.10; ἡ κατὰ κορ. μέση ράφή, 130.7 [v. Adn.], 11: 131.2.
 κορώνη, 31.12 [v. Adn.]: 34.8,13: 35.7: 180.11, 12.
 κόσμος, 64.4,9: 75.15: 221.1,3.
 κοτύλη, 38.8 [v. Adn., et Melet. 127.14.]: 51.7,10: 52.7,11: 198.13: 203.8,10: 204.5,8,13: 205.8: 206.6.
 κοτυληδών, *cotyledon*, 215.9 [v. Adn.]: 216.4.
 κοῦρος, 250.2.
 κουροτοκέω, 237.6: 238.3.
 κοῦφος, 78.15; -φότερος, 196.9.
 κρανίον, *cranium*, 129.16: 130.10: 131.5: 132.6,10: 135.1,3: 136.3,9: 137.1,15: 138.2 ter,7: 141.16: 145.4.
 κράσις, 231.6.
 κρατέω, 215.12: 216.5: 238.3; -τοῦμαι, 236.11: 237.3: 238.1.
 κραῦρος, 148.14: 194.12.
 κρείσσων, 145.11; κρείττων, 207.13.
 κρέμαμαι, 56.12: 222.11.

κρηπίς, 193.13: 195.12: 196.12: 243.11.
 κρίνω, 24.6: 247.10.
 κροταφῖται μύες, *musculi temporales*, 154.13: 175.2: 177.3: 181.6.
 κρόταφος, *tempora*, 157.8,9: 179.14.
 κρίνος, 12.6.
 κρυσταλλοειδὲς ὑγρὸν, *lens crystall. oculi*, 152.1 [v. Adn.], 2,4: 159.4,9,11: 162.3,6: 163.4 [v. Adn.], 10,15: 164.4,6.
 κρύσταλλος, 162.8.
 κτάομαι, 44.8: 45.2: 111.10: 131.11: 193.16: 201.12: 215.5.
 κτηδών, 161.14 [v. Ad.].
 κτήνος, 238.8.
 κτίζω, 129.6.
 κύανος, 162.5.
 κυβοειδὲς ὀστούνη, *os cuboides tarsi*, 46.9.
 κύβος, 46.11,12.
 κνέομαι, [v. κνύομαι,] 208.4: 228.8: 235.11: 270.3: 271.3.
 κύημα, 208.12: 234.11: 266.12.
 κύησις, 214.17: 268.6: 269.2,8.
 κύκλος, 6.8: 16.9: 57.5: 58.11: 106.16: 107.1,5, 6,8: 161.4: 163.7: 167.11: 168.3,7,9,10: 169.3: 170.10: 171.1: 211.11: 225.12; κύκλ. τοῦ ὀφθαλμοῦ, *iris*, 160.4.
 κυκλοτερής, 9.12: 203.6: 207.1.
 κυκλοτερῶς, 35.6: 66.13: 188.15: 204.9.
 κύκλωθεν, 144.3: 205.9.
 κύλινδρος, 107.2,5.
 κύμβαλον, 183.3.
 κυνόδοντες, *dentes canini*, 177.10: 178.6.
 κυρήβιον, 156.7 [v. Ad.].
 κύριος, 96.10; ὁ Κύρ., *Dominus*, 127.2: 152.15; -ώτατος, 18.5.

κυρόω, 26.7.
 κυρτός, 14.7,12: 15.4,7: 28.6,12: 29.4: 31.5: 35.9,13: 41.8: 42.3,8: 51.15: 53.5: 82.4: 87.4: 201.5; τὰ κυρτὰ τοῦ ἥπατος, 82.7,14: 138.16.
 κυρτόομαι, 52.5,10.
 κυρτότης, 43.4: 190.9: 199.15: 209.13.
 κύσσαρος, *podex*, 245.8 [v. Adn.].
 κύστις, [v. αὐχὴν, οὐρηδόχος, τράχηλος, χοληδόχος,] *vesica urinaria*, 85.5,7,10: 86.11: 207.6,8, 11: 211.8: 212.1: 220.8: 245.9; *vesica felleis*, 79.2.
 κύτος, 92.11: 119.9: 209.3,11.
 κύω, 212.11: 268.10; κνύομαι, [v. κνέομαι,] 63.4,10: 211.6,10: 212.1, 3: 222.3.
 κύων, 178.1.
 κωδύα, 152.11 [v. Not.].
 κῶλον, *membrum*, 28.11: 29.11: 72.7; *colon intestinum*, 66.6: 67.1: 70.12: 71.7.
 κωλύομαι, 132.17: 133.3: 146.3.
 κωλύω, 17.8: 19.6: 49.16: 50.14: 74.8: 84.10: 169.5,9: 183.16: 198.6: 199.1: 239.7: 256.9.
 κωνάριον, *glandula pinealis*, 139.16 [v. Adn.].
 κωνοειδής, 95.5.
 κῶνος, 95.12: 96.1: 100.1: 168.8, bis, 11: 169.2: 170.12: 171.6.
 Λ, 123.11: 131.1.
 λαβδοειδής ράφή, *sutura lambdoides*, 130.5,15: 131.1: 132.4: 134.13: 135.6; λαβδ. ὀστούνη, *os hyoides*, 123.9 [v. Adn.]: 124.5.
 λαβή, 24.2.
 λαγνεύω, 225.4: 255.7, 8: 256.8.

λαγών, 203.1: 210.2: 265.15; λαγόνος ὄστᾱ, *os ilii*, 72.15: 203.2.
 λαῖος, 233.10.
 λαμβάνω, [v. γαστήρ,] 2.6: 6.4: 8.4: 14.11: 20.10: 22.7: 24.5, 6, 8: 84.15: 103.1: 129.7: 153.6: 213.13: 229.1: *concupio*, 255.1.
 λαμπρός, 162.6, 7: 163.2: 164.7: -ρότατος, 163.1.
 λάρυγξ, *larynx*, 107.15: 109.2, 9: 110.2 bis, 6: 111.4: 112.14: 113.1, 10, 12: 114.7, 10, 15: 115.5, 7: 122.10: 128.5: 174.12: 175.5.
 λάσιος, 183.15.
 λεαίνομαι, 56.15: 176.2, 5.
 λέανσις, 86.17: 178.5.
 λέβης, 59.8.
 λέγω, 45.1: 62.3: 71.4: 75.13: 83.11: 95.5: 152.6: 170.11: 184.16: 186.4, 6, 8: 209.5: 261.2: 270.12: -γομαι, 15.5: 21.2: 28.2: 43.2: 106.5: 114.12: 232.7: 233.5: 263.5.
 λεῖος, 21.4: 47.11: 164.10: -ότατος, 161.3.
 λείπω, 235.4: -πομαι, 34.7: 223.12.
 λεκτέον, 127.14.
 λεπιδοειδεῖς ῥαφαί, *craniū suturae squamosae*, 130.13 [v. Adn.]: 131.4.
 λεπτομερής, 85.11: 142.7: -ρέστατος, 147.2.
 λεπτός, 18.3, 10: 38.9: 43.2: 49.3: 80.1, 13: 107.16: 140.4: 161.6, 10: 163.14: 179.6: 211.4: 212.11: 242.4, 12: 250.5: 251.3: 256.8: 260.13: 263.11: λεπτή μήνιγξ, *pia mater cerebri*, 136.4, 7: 137.2 bis, 3, 5, 7, 9, 11, 13: 138.8: 139.12: 159.1, 5: 160.5:

λεπτὰ ἔντερα, *tenuia intestina*, 55.9: 64.12, 13: 67.3, 8, 11: 68.8: 69.11, 13: 71.6: 76.6: -τότερος, 33.7: 260.5: -τότατος, 142.3.
 λεπτότης, 49.13.
 λεπτύνομαι, 161.2.
 λευκαίνομαι, 224.12: 240.5: 241.1.
 λευκός, 22.11: 69.10: 77.8: 164.7: 224.7: 261.11: 262.6, 8: λευκός χιτῶν, *oculi tunica sclerotica*, 159.13 [v. Adn.], 14: 161.18: -κότερος, 226.2: 261.10.
 λήθαργος, *lethargus*, 185.11 [v. Adn.].
 ληνός, *torcular*, 148.6.
 λιγνύδης, 91.11: 104.3: 132.9, 15: 140.1.
 λιθοειδές ὄστούν, *os temporis*, 182.1: λιθ. ὄστᾱ, 130.1 [v. Adn.]: 131.7, 12: 181.17.
 λίθος, 26.16: 131.9: λίθ. δημητριακοί, 176.5 [v. Adn.].
 λιμός, 66.17.
 λιπαρός, 17.4: 113.5.
 λιχανός, *index digitus*, 22.1.
 λοβός, *lobus*, (*jecoris*), 81.6, 7, 10, 11: 82.2: 84.7: (*pulmonis*), 93.13: 94.6: 102.4: (*auris*), 183.6.
 λογικὸν ζῶον, (*de homine*), 9.11: 41.2: 42.12: 128.1: λογ. ψυχὴ, 189.7.
 λόγιον, 126.17.
 λογισμός, 185.4.
 λόγος, *sermo*, 4.4: 64.6: 85.17: 86.14: 124.9: 127.13: 150.12: 191.14: *ratio*, 115.9: 133.8: 196.6, 9: 218.6: 226.9, 14: 227.4: 237.11: *liber*, 53.9: 87.13: 88.5: 122.4: 127.6: 186.5: 187.3.

λοιπός, 18.6: 25.7: 26.3: 38.14: 40.13: 46.11: 85.16: 86.14: 89.9: 102.11: 157.14: 160.1: 218.2, 10: 240.3: 253.12.
 λοξός, 30.10: 31.2: 33.1, 2: 36.8: 52.12: 69.7: 72.13: 73.1: 85.8: 98.1: 114.8: 145.5: 181.9: 206.12.
 λοξότης, 37.2: 146.10.
 λοξῶς, 52.7.
 λυπέω, 74.7, 14.
 λύχνος, 152.14: 153.2.
 λύομαι, 248.8.
 λωβέομαι, 150.4.
 μαζός, [v. μασθός, μαστός,] 90.11.
 μαθήματα, 76.15 [v. Adn.]: οἱ ἀπὸ τῶν μαθ., 170.7 [v. Adn.].
 μαθηματικοὶ ἱατροί, 81.6 [v. Adn.].
 μακρός, 108.8: 123.2: 203.12: 220.13: 263.9, 12: μακρ. ἐγκέφαλος, *medulla spinalis*, 141.5: 189.11: -ρότερος, 33.3, 5: 63.13: -ρότατος, 63.6: 82.2: 246.1, 2.
 μαλαγή, 25.2.
 μαλακός, 7.11: 12.1: 41.3: 101.10: 136.8: 140.11: 150.14: 151.2, 7, 10, 12: 158.11: 164.3, 8: 173.12: 263.19: -κώτερος, 101.1: 133.15: 134.5, 6, 8, 9: 137.10, 12: 265.2, 10: -κώτατος, 264.8.
 μαλακότης, 45.5: 100.11: 265.13.
 μαλάττω, 12.1: 14.10.
 μάλιστα, 18.9: 23.13: 25.1: 28.12: 42.6: 43.7: 70.3: 128.10: 133.4: 197.6: 199.6: 205.12: 211.2: 244.5: 259.10.
 μάλλον, 104.10, 14: 155.5: 172.11: 173.4: 209.7: 226.9, 14: 250.10:

253. 8 : 261.10.
 μανθάνω, 1.3 : 2.4 : 10.
 10 : 28.1 : 43.1 : 53.11 :
 61.8 : 114.2,15 : 173.6 :
 217.4 : 228.5 : 229.1.
 μανία, *furor*, 185. 10
 [v. Adn.].
 μανός, 79. 12 : 101. 1 :
 132. 10.
 μαρτυρέω, 45. 7 : 90.17 :
 120. 11.
 μασσάομαι, 177.3.
 μασσητήρες μύες, *mus-*
culi masseteres, 175. 2 :
 177.5 : 179.14 [v. Adn.].
 μασθός, [v. μαζός, μασ-
 τός.] 122.1,4 : 258.5,8 :
 270. 13 : 271. 1, 6, 10 ;
 δεξιός μασθ., 258.6 ; ἀ-
 ριστ. μασθ., 258.7.
 μαστός, [v. μαζός, μασ-
 τός.] 121.6 : 247.5.
 μάτην, 129. 13.
 μάχαιρα, *lobus jecoris*,
 81. 8.
 μεγαλύνω, 39.2 ; -νομαι,
 127. 1 [v. Adn., Melet.
 p. 142. l. 12., et S. Bas.
Hexaëm. p. 83 C.]
 μεγάλως, 126. 10.
 μέγας, [v. κάνθος, μέ-
 γιστος, μείζων,] 15. 5 :
 16.10 : 21.8,13 : 26. 2 :
 27.6 : 28.12 : 30.6 : 31.
 10,13 : 32.7 : 34.9 : 38.6 :
 45.9,12 : 46.1 : 77.10 :
 83.10,14,15,17 : 84. 7 :
 86.1 : 100.8 : 102.5 : 110.
 9 : 126.17 : 144.15 : 167.
 3 : 178.4 : 180.13 : 194.
 7, 13 : 195. 2 : 196. 4 :
 198.14 : 201.13 : 207.5 :
 229.10 : 230.7,13 : 251.
 6 : 265.11 ; ἡ μεγάλη ἀρ-
 τηρία, *aorta*, 97. 2 [v.
 Adn.] : 138. 12 : 194. 1 :
 229.10 : 230.9 ; μεγ. κε-
 φαλή, 128.11,12 [v. Adn.].
 μέγεθος, 5.10 : 11.5 : 12.
 10 : 13.7,11 : 14. 2 : 37.
 10 : 48.10,13 : 50. 2 : 65.
 5 : 67. 1 : 68. 8 : 88. 4 :
 112.7 : 122.9 : 126.16 :
 147.12 : 152.8,13 : 166.
 3 : 171.7 : 175.10 : 192.
 2 : 195.13 : 197.6 : 202.
 16 : 207.2 : 224.4 : 266.
 10.
 μέγιστος, 18.4 : 19.2,10 :
 21.12 : 36.6 : 49.8 : 51.6 :
 82.16 : 105. 6 : 117. 8 :
 122.9 : 195.11 : 197.8 :
 203.1,11 : 229.8 : 259.8.
 μεθήμι, 253.6,10 ; -ίε-
 μαι, 236. 2.
 μείζων, 3.7 : 5.13 : 6.11 :
 13. 9 : 19.1,5,7 : 31. 7 :
 32. 3 : 37.6,7,9,10 : 45.
 11 : 47.9 : 49.15,16 : 53.
 4 : 76.8 : 78.5 : 80.9 : 81.
 12 : 83.7 : 139. 6 : 195.8,
 10 : 196.3 : 205.8 : 210.
 4 : 222.5 : 224.2 : 252.1 :
 261.17 : 263. 5.
 μειόομαι, 13. 11.
 μελαγχολία, *melancholia*,
 (*bilis atra*, Cels. ii. 1.)
 185. 9 [v. Adn.].
 μελαγχολικός χυμός, 79.
 11 : 80.1.
 μέλας, 79.11 : 162.2,4 :
 164.12 ; μέλ. χολή, 75.6 :
 132. 13, 16.
 μέλλω, 27. 10 : 28. 4 :
 42.8 : 45.10 : 58.2 : 61.
 12 : 68.1 : 77. 4 : 83.12 :
 96. 9 : 118. 5 : 122. 7 :
 133.14 : 141.14 : 153.4 :
 170.3 : 192.16 : 203.12 :
 217.1 : 219.11 : 222.6 :
 254.10 : 255.1 : 259. 8 :
 263. 5.
 μέντοι, 24. 2.
 μένω, 28.8 : 64.9 : 76.2 :
 154.13 : 156.9 : 165. 4 :
 176.2,3,5 : 180.14 : 223.
 4 : 227.7.
 μερίζομαι, 189.13 : 209.3.
 μέρος, [v. ἄνω, ἄνωθεν,
 ἀριστερός, δεξιός, ἔμπρο-
 σθεν, ἔνδον, ἐντός, ἔξω,
 ἔξωθεν,] 11. 13 : 13. 4 :
 22. 2 : 31.7 : 35.10 : 44.
 4,7 : 46.9 : 49.3 : 50.13 :
 51.11 : 53.3 : 60.12 : 86.
 6 : 95.7 : 96.11 : 102.5 :
 107.7 : 129.15 : 135.7 :
 141.5,9 : 142.15 : 148.7 :
 159.10,15,16 : 163. 7 :
 164.6 : 176.13 : 180.9 :
 181.7 : 184.4 : 192.18 :
 193.15 : 196.8 : 199.13 :
 203.1 : 205.13 : 207.1 :
 217.10 : 218.5 : 258.12 :
 261.3 : 264.6 : 267.6.
 μεσαραϊκὰ ἀγγεία, 68. 5 ;
 μεσ. φλέβες ἢ φλέβια, 55.
 8 : 64.13 : 67.6 : 68.11 :
 76.8 : 77.3 : 78.11 : 87.2.
 μεσάριον, *mesenterium*,
 77. 14 [v. Adn.].
 μεσεντέριον, *mesenteri-*
um, 77. 13. [v. Adn.].
 μεσοπλεύριοι μύες, *mus-*
culi intercostales, 105.7 :
 117. 5.
 μεσοπλευρίται μύες, *musc.*
intercost., 105. 3, 5.
 μέσος, 21.5,11 : 22.4,7 :
 48.1 : 51.14 : 52.12 bis :
 73.8 : 77.13,14 : 91.13 :
 92.11 : 93.3 : 94.9 : 95.
 15 : 100.10 : 111. 14 :
 123.12 : 130.8,12 : 131.
 2 : 132.4 : 135.6 : 136.6 :
 147.10 : 148.9 : 154.10 :
 155.11 : 164.15 : 168.11 :
 181.9 : 183.7 : 184.9,10 :
 189. 7 : 207.9 : 212. 5 :
 241.6 : 242.9 : 243.6 :
 263.18 ; ἐν τῷ μέσῳ, 33.
 6 : 56.5 : 58.4 : 264. 2 ;
 ἐν μέσῳ τόπῳ, 153. 3 :
 184. 10.
 μεστός, 216.5 : 260.15.
 μετὰ, (cum gen.) 4.14 :
 7.8 : 66.4 : 153.13,16 ;
 (cum acc.) 13. 8 : 79.2 :
 130.4 : 172.3 : 178.11 :
 243. 12.
 μεταβαίνω, 5.2 : 202.10.
 μεταβάλλω, 79. 10, 15 :
 232. 10.
 μεταβολή, 87. 9.
 μεταδίδωμι, 23. 7.
 μετακάρπιον, *metacarpus*,

- 25.17: 26.15: 27.2,3
[v. Adn.], 5,7,9,10,16:
44.2: 46.2.
μεταλαμβάνω, 82.11:
189.14: 262.12,15;
—βάνομαι, 80.10.
μετάληψις, 55.6: 87.4:
259.6.
μεταμάζιος, 90.11.
μεταξύ, 21.13: 30.1:
34.16: 51.13: 53.7: 58:
2: 101.11: 124.3: 128.
4: 136.11: 169.8; ἐν
τῷ μετ., 15.3: 170.4:
173.5: 200.4,11: 264.8.
μεταπίπτω, 235.1.
μετασκευάζω, 84.15.
μετάστασις, 269.4.
μέτειμι, 265.16.
μετέρχομαι, 25.8.
μετέχω, 74.6: 78.10:
80.17: 96.6,8.
μετέωρος, 78.16: 229.3.
μετρίως, 12.1: 188.13:
192.14: 209.2: 241.10.
μέτρον, 28.7.
μέτωπον, *frons*, 23.3:
129.17: 130.3,5: 131.
14: 157.5: 183.13 [v.
Adn.]: 184.3.
μέχρι, 56.9: 62.5: 63.1
[v. Not.]: 76.16: 93.5:
119.12: 141.1,7: 160.1:
161.1: 164.4: 167.13:
196.2: 205.8,11: 253.
10: 260.12: 261.7.
μηδαμῇ, 18.13.
μηδαμόθεν, 168.1.
μηδαμόσε, 38.9.
μηδὲ, 4.13: 22.6: 85.2:
129.13: 221.4: 249.6:
263.6.
μηδεῖς, 4.12: 7.3: 15.
3: 16.5: 170.4: 198.9:
249.6: 264.1.
μηκέτι, 270.3,5.
μῆκος, 10.3: 29.10: 97.
13: 107.2: 117.10: 213.
8: 262.2: 263.8: 268.12.
μήλη, *specillum*, 62.11.
μῆλον, *mala*, 157.3: 166.
7: τὰ τοῦ προσώπου μῆλα,
154.10: 180.3 [v. Adn.].
μῆν, 63.11,14,16: 247.
2: 268.9.
μῆνιγξ, [v. λεπτός, παχύς,
σκληρός,] *membrana*, 127.
8: 135.1,4: 136.12: 185.
15 [v. Adn.]: 187.2.
μήποτε, 16.11.
μηρός, *os femoris*, 26.3:
49.1,16: 50.3,11,14:
51.5,9,15: 52.4,6: 203.
7: 204.2,6,10: *totum*
membrum, 39.11 bis: 49.
14: 53.8 [v. Adn.]
μήτε, 28.7,8: 50.9,10:
156.15,16: 198.13:
260.12.
μήτηρ, 216.9: 239.8:
240.1: 241.9,11: 243.5:
247.5: 249.4,5: 250.2,
3,6,9: 252.4,6.
μήτρα, *uterus*, [v. κοιλία,
τράχηλος, et Adn. ad 208.
5.,] 62.5,8: 86.12: 207.
7,9 [v. Adn.]: 209.7,11,
13: 210.16: 214.1,7:
215.1,4: 216.4: 219.4:
228.10: 235.3: 247.8,
10: 250.8,10: 251.1:
252.3: 253.4,7,8: 254.
5: 255.2: 257.3,10: 259.
1,4: 261.1: 263.3,15:
266.4,7,14: 267.7,13:
268.9: μήτ. ἀριστερὰ ἢ
δεξιὰ, 230.10: 234.10,
11: 235.6,9,13,14: 259.
7: 272.5.
μητρῶς, 248.10.
μηχανάομαι, 272.7.
μηχάνημα, 162.9.
μικρός, 15.5: 16.6: 18.
9: 19.3: 21.7: 24.1: 30.
3,4: 46.8: 51.4: 53.3:
63.15: 68.15: 77.10:
83.15: 94.1: 95.12:
102.5: 121.12: 128.13:
229.6: 260.7: 266.6:
271.11: —ρότερος, 18.6:
114.6: 210.5: 222.7:
263.3: —ρότατος, 21.12.
μικτός, 223.1.
μιμέομαι, 42.6: 135.14.
μίξις, 209.10: 227.11,
12: 237.8: 253.4: 254.6.
μίσγομαι, 107.1: 214.
13: 237.1: 241.2: *coeo*,
237.10: 253.9,11: 254.
10.
μνήμη, 184.6,11,14:
185.5.
μνημονεύω, 122.3.
μοῖρα, 121.1: 163.13:
258.13.
μόνιμος, 206.10.
μονοειδής, 97.12.
μονόρριζος, (*de denti-*
bus,) 178.5.
μόνος, 2.3: 8.1,3: 10.3:
13.1: 14.14: 17.9: 35.3:
39.4,5: 42.11: 43.10:
59.6: 92.6: 97.13: 98.
13: 104.17: 117.4,7:
118.14: 123.4,9: 126.
4,16: 138.8: 139.6:
143.5: 145.13: 153.18:
167.5: 172.6,10: 173.3:
176.1: 183.15: 192.18:
204.1: 205.3: 217.7,11:
218.11: 226.12: 227.9:
256.4: 259.12: 267.8,
14: καὶ μόνος, 13.1: 57.
9: 62.16: 68.15: 143.
14: 163.8: 175.6: καὶ
μονώτατος, 204.10 [v.
Adn.].
μόριον, [v. ἀναπνευστικός,
ἀντιβατικός, ἄψυχος, γεν-
νητικός, ζωτικός, θρεπτικός,
κινητικός, περιεκτικός, σω-
ματικός, φυσικός, ψυχικός,]
2.14,15: 3.3,8,9: 4.16:
9.2: 13.2: 25.7: 45.2:
55.1: 61.6,8: 62.4: 66.
17: 74.4: 83.16: 89.8:
96.9: 97.6,8: 106.10:
112.9: 119.13: 120.2,4:
126.11: 129.12: 140.
12,15,17: 159.17: 160.
12: 174.9,11: 175.1:
187.3: 188.3: 190.2:
192.1: 197.1: 215.4:
216.11: 221.5,7: 222.
5,15: 223.4: 231.8,11:
233.5: 240.3: 243.9:

244. 3, 7 : 259. 11, 17 :
262. 7 : 267. 3, 12 : 268. 5.
μόρφωσις, 63. 3.
μοχθηρός, 92. 4.
μυελός, *medulla*, [v. νω-
τιαίος, et Adn. ad 141. 4.]
38. 2.
μυκάομαι, 62. 10.
μυκτῆρες, *nares*, 148. 2.
μύλη, *patella*, 50. 12 [v.
Adn.]; *dentes molares*,
178. 3 [v. Adn.], 7.
μυλοειδῶς, 177. 4.
μύξα, *mucus*, 143. 8 :
216. 4.
μυξωτήρ, 147. 7 bis [v.
Adn.].
μυρίοι, 189. 14.
μῦς, [v. κατεπιγιάστριος,
κροταφίτης, μασσητήρ, με-
σοπλεύριος, μεσοπλευρίτης,
ράχίτης, σφιγκτήρ,] *mus-
culus*, 9. 2 : 19. 13 bis :
20. 5 : 21. 6 : 22. 1, 4, 5 :
23. 6 : 33. 8 : 34. 5, 6 : 36.
1, 9 : 37. 7 bis : 49. 10, 12 :
52. 9 : 53. 9, 10 : 72. 1, 9 :
73. 7, 9, 10 : 85. 15 : 87.
7, 8 : 90. 16 : 97. 11, 12 :
103. 6 : 110. 6, 8 : 114. 11 :
115. 6 : 117. 8 : 119. 5 :
120. 10 : 122. 11, 12 : 123.
1, 5 : 124. 4 : 155. 3 bis, 7,
8 : 165. 10 : 166. 2, 3, 9 :
167. 9 : 181. 16 : 188. 9,
11 : 189. 1 [v. Adn.], 3 :
190. 6 : 191. 3, 8, 10 :
201. 2 : 202. 3, 6 : 203.
14 : 205. 8, 11 : 206. 11 :
219. 10 : 223. 13, 14 :
225. 11, 13 : 265. 15.
μύω, 156. 9 : 208. 11 :
211. 1.
μυώδης, [v. πλάτυσμα,]
175. 9 : 179. 12.
μωρός, 256. 2.
μώρωσις, *stultitia*, 185.
9 [v. Adn.].
ναστός, 196. 12.
ναῦς, 5. 6 : 112. 3 : 243. 11.
νεογενής, 223. 3.
νεογνός, 251. 8.

νεοπαγής, 81. 3.
νεκρός, 240. 16.
νεῦρον, [v. ὀπτικός, παλιν-
δρομέω, συζυγία,] *nervus*,
18. 1 : 20. 7, 11 : 52. 9 : 74.
6 : 75. 8 : 80. 17 : 90. 16 :
103. 6 : 110. 6 : 114. 3, 5,
9 : 115. 8 : 125. 4 : 133.
14 : 134. 7 bis : 140. 9 :
144. 9, 12 : 150. 15 : 151.
7, 11, 12 : 158. 8, 11, 12 :
159. 2, 4, 5 : 164. 4, 8 :
167. 3, 8 : 173. 11, 12 :
175. 14 : 179. 9 : 183. 11 :
186. 1 : 189. 3 bis, 5, 12 :
190. 2 : 240. 2 : 244. 3, 12 :
256. 2 ; *tendo*, 204. 5
[v. Adn.].
νευροχονδρώδης, 50. 12 :
112. 6 ; *νευρ. σύνδεσμος*,
181. 13 [v. Adn., et Gal.
tom. v. p. 204.] : 193. 4.
νευρώδης, 107. 8, 10 : 120.
14, 15 : 209. 2 ; *νευρ. χι-
τῶν*, 85. 9 ; *νευρ. σύνδεσ-
μος*, 48. 18 ; *νευρ. οὐσία*,
100. 10.
νεῦσις, 1. 2.
νεύω, 7. 3.
νεφρός, *ren*, 84. 3 bis, 8. 15 :
85. 1, 4 : 229. 8, 12 : 231.
1 : 258. 9 : 272. 6 ; ἀρι-
στερός ἢ δεξιός *νεφρ.*, 66.
13 : 84. 6, 13 : 229. 4, 13 :
230. 12.
νεώτερος, 143. 8 ; *νεωτ.*
ιατροί, 44. 3 : 191. 5.
νήστις, *intest. jejunum*,
67. 10 : 68. 2 [v. Adn.], 7 :
71. 6 : 76. 5 ; *νήστ. έντέ-
ρον*, 79. 4.
νήχομαι, 104. 16 : 105.
4 : 214. 1.
νοερός, 2. 11.
νοέω, 4. 12 : 134. 2, 3 :
168. 8 : 169. 1, 6 : 170. 2, 6 :
171. 12 ; -οῦμαι, 168. 1.
νόθοι πλευραὶ, *costae
spuriae*, 72. 12 : 117. 11,
14 : 118. 3, 8, 13 : 119. 4 :
120. 15, 17 : 121. 3.
νομίζω, 259. 16 : 271. 8.

νόμισμα, 70. 8.
νόμος, 5. 6.
νοῦς, 40. 7 : 115. 1.
νοσερός, 133. 10.
νοσέω, 250. 8, 11 : 251. 5.
νόσημα, 239. 3, 8 : 252. 9.
νόσος, [v. ἱερός,] 104.
13 : 253. 3.
νοσώδης, 133. 9.
νῦν, 7. 6.
νυνί, 95. 4 : 124. 8 : 127.
13 : 191. 13.
νωτιαίος, *medulla spina-
lis*, 20. 10, 11 : 129. 1 :
189. 8 : 195. 7 : 196. 7 ;
νωτ. μυελός, 129. 4 : 141.
2, 4 [v. Adn.], 11 : 187. 5 :
189. 8 : 192. 16 : 194. 14.
νώτος, 192. 8, 10.
ξανθός, 193. 3 ; ξανθή
χολή, 74. 10 : 78. 16 :
132. 13, 15.
ξέω, 28. 3.
ξηραίνομαι, 113. 7 : 268. 4.
ξηρός, 72. 2 : 107. 16 :
108. 9 : 215. 10 ; -ρότε-
ρος, 108. 3 : 205. 2.
ξιφοειδής χόνδρος, *car-
tilago ensiformis*, 73. 2,
5, 9 : 93. 5 : 118. 15 : 119.
3 : 120. 16 : 121. 3.
ξύλον, 181. 12 : 194. 10.
ξύλουργικὸν σκεῦος, 112.
2.
ξύμπαθής, 160. 15 [v.
Adn.].
ξύμπασα χεὶρ, 201. 10
[v. Adn.].
ξύμπνοια, 160. 14 [v.
Adn.].
ξύρροια, 160. 14 [v. Ad.]
ὄγδοος, 87. 3.
ὄγκος, 5. 14 : 6. 11 : 37.
8 : 51. 8 : 118. 10 : 260.
13 : 269. 7.
ὀγκόομαι, 33. 9.
ὀδε, 172. 5, 9 : 187. 3 :
193. 7 : 202. 16 : 259. 8 :
261. 1.
ὀδηγέω, 87. 15 : 89. 2.
ὀδηγός, 80. 13 ; (de
Christo,) 25. 10 : 158. 5.

- Cf. *De Ur.* p. 262. l. 13.
 ὀδοιπορέω, 113.10: 156.
 4, 14.
 ὀδός, 57.9bis: 105.12:
 156.8,15: 167.13: 171.
 12,13: 208.8: 241.6,7:
 245.8,9: 254.7: 255.10.
 ὀδοὺς, dens, 55.12: 56.
 15: 86.17: 177.6 [v.
 Adn.], 7: 179.1, 2, 4, 8,
 10; *processus odontoides*,
 191.6[v. Adn., et adl. 7.].
 ὀδύνη, 66.9: 70.14.
 ὀθεν, 64.6: 85.16: 98.
 5: 105.12: 112.1: 248.
 12: 249.2.
 οἰδίσκομαι, 233.2.
 οἰκείος, 19.11: 37.12:
 62.9: 63.8.
 οἰκία, 243.10.
 οἰκοδεσπότης, 144.2.
 οἰκονομέω, 59.7.
 οἶκος, 5.5: 99.12: 127.
 10: 140.7: 153.4, 5:
 162.13: 163.3.
 οἶνος, 133.5.
 οἶμαι, 116.17.
 οἶονει, 184.14.
 οἶος, 7.9: 8.4: 12.3:
 16.9: 17.3: 43.6: 45.10:
 59.13: 77.8: 79.6: 81.2,
 10: 110.5: 121.1: 177.
 9: 180.7: 189.6: 199.
 10: 211.6, 10: 218.6:
 260.6: 263.9, 20: 269.4:
 οἶός περ, 44.4: 78.4:
 82.15: 134.14: 163.14.
 οἰσόφαγος, *oesophagus*,
 55.11: 56.10 [v. Adn.],
 13: 57.1, 2, 8: 69.3, 5:
 86.18: 107.7, 11, 14
 [v. Adn.].
 ὀκλάζω, 13.2. Cf. *De*
Ur. p. 262. l. 10.
 ὀκλάξ, 51.1 [v. Adn.].
 ὀκτάμηνος, 270.1.
 ὀκτώ, 27.4: 28.1: 72.
 9: 179.3.
 ὀλέκρανον, *olecranon*, 31.
 14 [v. Adn.].
 ὀλίγος, 23.4: 68.11:
 70.1: 74.6: 76.1: 96.5,
 6: 99.10: 100.7: 164.
 13: 195.2: 226.12: 263.
 11; -γιστος, 11.12:
 96.4: 165.5.
 ὀλισθαίνω, 8.5: 28.14:
 50.10, 15: 68.1: 180.14:
 204.15.
 ὀλισθηρὸς, 8.7.
 ὀλκή, 84.5.
 ὀλος, 6.4: 29.10: 35.7:
 43.6: 51.12: 54.1: 55.5:
 56.4: 87.6: 89.7: 93.3:
 97.9: 104.1, 7: 107.6:
 117.14: 127.7: 144.5:
 148.8: 165.7: 188.2:
 209.1: 233.6: 253.5:
 269.7: 270.1; ὀλη χεῖρ,
 25.8, 11: 32.1.
 ὀλως, 199.7; οὐδ' ὀλως,
 11.12: 146.5; μηδ' ὀλως,
 92.4: 221.4.
 ὄμμα, 40.6, 12.
 ὀμιλέω, 15.8: 210.12.
 ὀμιλία, 207.14.
 ὀμοιόομαι, 37.1.
 ὄμοιος, 7.10. 43.9: 69.
 11: 99.3: 108.10: 123.
 10: 156.2: 189.10: 251.
 10: 260.4: 263.5, 7:
 -ότατος, 39.16: 102.3:
 133.13: 261.3.
 ὀμοιότης, 87.10: 99.2:
 215.7.
 ὀμοίως, 29.8: 53.8: 69.
 4: 99.14: 115.16: 121.
 9: 210.5: 229.10, 11:
 231.6: 236.5: 253.12:
 256.10: 266.7.
 ὀμολογέομαι, 27.2: 125.
 3: 126.4.
 ὀμοταγής, 171.4.
 ὀμοῦ, 8.5: 84.9: 241.2
 ὀμόχρονος, 84.5.
 ὀμφαλὸς, *umbilicus*, 213.
 5, 6, 12: 214.4: 243.3, 6:
 245.7: 248.2.
 ὀμῶς, 259.7.
 ὀνειρώττω, 255.3.
 ὄνομα, 44.7, 11: 56.10:
 66.14: 81.7: 120.5:
 140.5.
 ὀνομάζω, 31.11: 38.2:
 53.4: 68.9: 76.14: 77.
 13: 143.7: 151.4: 155.
 2: 161.14: 165.2: 168.
 8: 171.4: 178.4, 8:
 191.7: 193.11: 205.
 13: 212.6: 225.13:
 -ζομαι, 44.3: 56.7: 64.
 2, 15: 65.8: 71.10: 76.
 8, 13: 82.7: 87.7, 11:
 94.14: 96.11: 97.3:
 103.16: 104.5, 6: 108.7:
 111.13: 112.9: 117, 11:
 120.5, 8, 9: 123.9: 128.
 7: 134.11: 135.12: 137.
 12: 138.6, 10, 13: 139.
 3, 11, 16: 140.5: 141.6:
 145.9: 147.6: 148.2, 4,
 6: 151.13: 156.1: 159.
 12: 174.8: 177.1: 179.
 13: 181.12: 183.5, 7:
 184.2: 191.4: 203.4, 7:
 215.9: 216.13: 219.5:
 222.11: 225.7.
 ὀνομασία, 68.3: 77.2:
 112.1: 145.11: 215.5.
 ὄνυξ, *unguis*, 7.12: 8.
 3 bis, 7, 8, 12: 9.6: 10.
 7: 246.8 bis, 10.
 ὄξυς, 95.7, 12: 96.1:
 177.9, 11; ὄξ. γώνιαι, 36.
 4: 73.3: 116.4, 7.
 ὀπή, 82.17: 145.5, 13:
 164.3: 171.9.
 ὀπισθεν, 31.6, 13: 45.
 13: 46.7: 47.11: 59.10:
 90.7: 107.7, 10: 111.10:
 128.5: 130.4, 6, 15: 131.
 5, 8: 132.3: 142.5: 147.
 14: 181.10: 184.9:
 205.1, 12.
 ὀπίσθιος ἐγκέφαλος, 134.
 10: 141.10: 189.9; ὀπ.
 μέρος τοῦ ἐγκεφ., 141.5;
 ὀπ. σκέλη, 39.14.
 ὀπίσω, 51.13: 52.1:
 154.1; ἐν τῷ ὀπ. τόπῳ,
 184.11; εἰς τοῦ, 39.14:
 85.9: 193.16; πρὸς
 τοῦπ., 35.1; ἐκ τῶν ὀπ.,
 134.13: 181.8.
 ὀπλον, 5.4: 9.9.
 ὀποίος, 24.9.

- ὀπόσος, 86.14 : 216. 2.
 ὀπότεν, 232.9 : 241.5 :
 242.11 : 243. 4.
 ὀπότερος, 232. 8 : 236.
 9 : 245. 4 : 249. 9.
 ὀπτάομαι, 242. 4.
 ὀπτικὸν νεῦρον, *nervus*
opticus, 151.13 : 158. 8,
 15 : 160.6 ; ὀπτ. πνεῦμα,
 164.2 : 171.5.
 ὀπτομαι, 43. 4 : 170. 3.
 ὀπως, 39.2 : 45. 3 : 57.
 6 : 72.6 : 75.12 : 80.13 :
 84.14 : 89.2,10 : 92.12 :
 94.5 : 123. 4 : 126.14 :
 140.15 : 157.15 : 163.9 :
 180.13 [v. Adn.] : 188.
 16 : 192.1 : 193.16 : 194.
 2 : 195.5 : 228.12 : 265.
 16.
 ὀπωσοῦν, 184. 13.
 ὄρασις, 140.10 : 144.4 :
 151.2,13 : 153.7 : 165.3 :
 171.8 : 173.14.
 ὀρατικὸν ὄργανον, (de
 crystall. lente,) 152. 4 ;
 ὀρ.πνεῦμα, 161.13 : 163. 2.
 ὀράω, 150. 7 : 153.18 :
 167.13 : 169.6,8 : 176.5 ;
 -ῶμαι, 167.11 : 169. 8 :
 170.1,8,10 : 171.7 : 172.
 5 : 225.11 : 229.9 : 260.5.
 ὀργανικὸν αἷτιον, *causa*
instrumentalis, 105. 17
 [v. Adn.] : 106.11.
 ὄργανον, [v. ἀναπνευστι-
 κός, ἀντιληπτικός, ἀπτικός,
 βαδιστικός, διαλεκτικός,
 θερμαντικός, θρεπτικός, ὀ-
 ρατικός, πνευματικός, Adn.
 ad 175.12.,] : 43.10 : 65.
 12 : 70.1 : 85.15 : 98.4 :
 103. 3 : 114. 1, 11, 16 :
 115.8 : 151.15 : 203.15 :
 222.3 : 231. 6 : 266.11.
 ὀργάω, 253.11 : 254.1.
 ὀρέγομαι, 61.9 bis.
 ὀρεκτικός, 61.8.
 ὀρθιος, 39.5 : 40.5 : 50.
 1 : 58.5 : 72.10 : 73. 6 :
 124.1 : 181.12 : 198. 3 :
 218. 12.
 ὀρθοπεριπατητικός, 205.
 6 [v. Adn.] ; ὀρθ. ζῶν,
 (de homine,) 200. 6.
 ὀρθαί γώναι, 39. 8, 11 :
 40. 3 : 58. 9 : 194. 16 :
 201. 3, 5 : 206. 5.
 ὀρίζομαι, 196. 14.
 ὀρμάομαι, 101.12 : 267.
 10.
 ὀρμή, 23. 8 : 255. 7 :
 265. 17.
 ὀρος, 160. 3.
 ὀροφος, 133. 13.
 ὀρηξί, 139. 2.
 ὀρρώδης, 231.2 : 259.6.
 ὄρχις, *testiculus*, 86. 9 :
 210.2 : 222.6 : 224.1,3,
 6 : 225. 1, 2, 6, 11, 16 :
 230.6 : 232.2 : 239.12 :
 240.5 : 255.10 : 256.4 :
 258. 13 : 261. 4, 7, 12 :
 262. 10, 15 : 263. 16 :
 264.5,7,9,11 : 265. 2, 6,
 9,14 : 272.5 ; ἀριστ. ὄρχ.,
 230. 9 : 231. 3 : 232.9 :
 234. 2, 4 ; δεξιὸς ὄρχ.,
 232. 8 : 233.11 : 234. 2,
 6 : 235. 9.
 ὄς, 107. 3, et saepe.
 ὀσημέραι, 266. 3.
 ὀσμή, 143.4.
 ὄσος, 5.11 : 12.1 : 45.5 :
 52.3 : 53.2 : 71.9 : 108.
 8 : 112.7 : 113.10 : 120.
 9 : 131.15 : 133.14 : 135.
 7 : 137. 8, 11 : 171. 2 :
 178.12 : 221.5 : 230.9 :
 234.7 : 239.14 : 240.7 :
 248.11 : 256.3 : 264. 3 :
 268.7 : 271.4 ; εἰς ὄσον,
 34. 1 : 224. 1 : 226. 10 ;
 ὄσος περ, 34.1.
 ὄσπερ, 21.5 : 31.7 : 38.
 1 : 78.15 : 96.10 : 109.
 7, 11 : 112. 2 : 130. 3 :
 183.1,5,7 : 203. 3 : 222.
 11 : 226. 14 : 240. 16 :
 263. 1.
 ὄστις, 45.4 : 53.11 : 69.
 3 : 82.6 : 87.7,11 : 111.7 :
 123.2 : 130.15 : 191.10 :
 202. 4 : 222.11.
 ὄστοῦν, [v. ἀμύελος, ἡβη,
 ἱερὸς, κυβοειδής, λαγών,
 πλατὺς, σκαφοειδής, σφη-
 νοειδής,] 10.8,11 : 11. 2,
 4,9 : 13.11 : 14.12 : 15.
 10, 12 : 16.7,8 : 17.3,6,
 13 : 18.13 : 19.12 : 26.2,
 3, 5, 10, 11 : 27. 3, 9, 12,
 16bis : 28.5,6,11,13 : 29.
 2,4,12 : 30.3,12 : 31.4 :
 33.5 : 34.3 : 35.9 : 37.9 :
 38.3,13 : 44.8 : 45.12 :
 46.1,3,5 : 47.10 : 48.6,9 :
 50.12 : 51.5 : 70.8 : 101.2 :
 116.3 : 117.14 : 123.7bis,
 8 : 129.2,16 : 130.1,10,
 11 : 131.7,12 : 132.10 :
 133.7 : 137.12,16 : 142.
 1 : 145.5,9,12 : 146.10 :
 147.8,11 : 148. 8, 9, 12 :
 149.1 : 154.11 : 159. 3,
 15 : 160.7 : 167.6 : 174.
 7 : 179.6,7,10,11 : 180.
 8,12 : 181.5,8,17 : 182.1,
 4 : 188.8,11,16 : 194.5,
 6,8,12,13,15 : 195. 12 :
 200.12 : 202.12,16 : 203.
 8,13 : 205.3,7 : 240. 3 :
 244. 8 : 246. 5.
 ὀστώδης, 12.3 : 118.11.
 ὀσφραίνομαι, 144.12.
 ὀσφρησις, 140.10 : 143.
 4 : 144. 4 : 173.15.
 ὀσφύς, *lumbi*, 3. 7, 16 :
 73. 11.
 ὄσχεος, *scrotum*, 225.8
 [v. Adn.], 9 : 267. 7.
 ὅταν, 63.6 : 104.12,14 :
 122.6 : 124.6 : 143.10 :
 204.13 : 234. 3 : 241.7 :
 246.4,9 : 247.4 : 248.3,8 :
 257. 5, 7, 15 : 259. 12 :
 262.10 : 263.9 : 267.12 :
 268.1 : 269.1 : 271. 5.
 ὅτι, 10. 8, et saepe.
 οὐδαμόθεν, 171. 10.
 οὐδαμῶς, 38. 6.
 οὐδέ, 8.3 : 11.12 : 154.
 15 : 195.2 : 199.11 : 228.
 7 : 240.12, 17 : 263. 7 :
 264.15.
 οὐδεὶς, 14.5,12 : 15. 8 :

- 40.5: 44.5: 74.8: 89.4: 97.14: 98.3: 185.6: 188.8: 199.1,12: 235.3,6: 240.16: 249.7: 264.15: 269.5.
οὐδέτερος, 16.8: 228.7.
οὐκ, 6.3, et *saepe*.
οὐκέτι, 64.9: 76.2.
οὐκουν, 15.3.
οὐν, 13.5, et *saepe*.
οὐπω, 228.6.
οὐρά, 86.2: 193.5.
οὐρανός, 2.3: 40.6,8.
οὐρανοσκόπος, *piscis*, 40.
11. [v. *Adn.*, et Sprengel ad Diosc. t. ii. p. 447.]
οὐραχός, *urachus*, 212.
6 [v. *Adn.*]: 214.11.
οὐρηδόχος κύστις, *vesica urinaria*, 85.2: 219.12.
οὐρητήρ, *ureter*, 85.2, 3, 7.
οὐρον, *urina*, 85.1, 8, 15: 211.10: 212.7: 214.13,14: 220.12: 263.2.
οὖς, *auris*, 131.6: 181.8: 182.4 bis, 7 bis, 12, 16: 183.12: 245.1; ὅτα τῆς καρδίας, *cordis auriculae*, 99.4 [v. *Adn.*], 10.
οὐσία, [v. ἀδενώδης, νευρώδης,] 8.6: 57.1: 61.11: 62.15: 65.4: 69.10: 79.3,10,12: 81.1: 84.16: 91.6: 97.9: 98.6: 100.9: 101.3,5: 107.15: 112.6: 119.5: 120.10: 123.6,7: 131.10: 133.13: 136.10: 137.4,5: 152.7,12: 154.6: 161.7: 175.9: 189.10: 193.4: 224.3,6: 240.8: 264.1,16: 265.7,8.
οὔτε, 11.4,5: 15.7: 16.7: 28.1 bis: 228.7,8: 263.7,8 bis.
οὐτιδανός, 26.4.
οὔτος, [v. αἰτία, διὰ,] 6.5: 8.3,6: 9.2: 12.2: 13.1,10: 14.9,13: 16.8: 18.7,8: 22.8: 25.12,14: 29.7: 30.4: 31.12: 35.10: 40.10: 41.4: 42.10: 43.9: 44.4: 45.13: 51.7: 53.7: 54.5: 55.10,15: 56.9: 57.12: 59.7: 61.3: 62.1: 63.2: 64.4: 66.8, 10,15: 67.1: 68.14: 71.2,8: 72.10,15: 74.3: 75.13: 76.3,7: 77.2: 78.1, 16: 79.6,9: 80.8: 81.3, 7: 82.11: 83.9: 84.11: 89.6: 93.11: 95.10: 96.2: 97.15: 99.2: 101.6,9: 102.11: 103.1,10,15: 104.4: 108.10: 112.5, 12: 113.13: 114.11: 115.16: 116.6,12,14: 121.2: 123.8: 129.2,6: 130.13: 131.3: 132.16: 139.8, 10,16: 141.15: 142.5: 148.12: 150.15: 151.2, 11: 154.15: 155.4: 160.2: 161.5: 163.16: 164.13: 165.5: 169.1,6: 170.2,6,9: 171.2,3: 172.1,3: 173.6,11: 174.3: 178.2,10: 179.2: 180.5: 186.1,8: 188.6, 14: 189.1,4,15: 190.13, 14: 191.13: 193.10: 194.4: 195.4: 196.2: 197.3,7: 199.1: 200.2,8: 201.9: 202.8, 13: 203.2,7,11: 204.2, 3,14: 205.13: 206.1: 207.14: 210.7: 211.10: 212.9: 213.4: 215.10, 14: 216.4: 217.10: 218.5: 219.7: 220.3: 223.4, 10: 225.6,13: 227.8: 228.4: 229.9: 230.3,12: 231.5,10: 232.11: 234.5: 239.8: 240.1,7: 241.9: 243.2,4,11,12: 244.4: 245.10: 247.1: 248.12: 249.6: 252.11: 253.2: 255.3,10: 256.4,7: 259.13,17: 260.1,14,16: 261.13: 262.10: 263.4,11: 265.4,16: 266.6,14: 267.8: 268.8: 269.1,2: 270.6: 271.10: 272.7,10.
οὔτω, 3.2: 4.7: 7.7: 10.6: 16.1: 34.8: 39.12: 40.16: 42.5: 98.4: 101.3: 106.9: 108.8: 129.11: 154.4: 191.7: 220.13: 231.8: 232.7: 236.1: 237.10: 238.6,9: 251.7: 252.11: 254.2,4: 269.9: 270.2.
οὔτωσεῖ, 251.10.
ὀφθαλμός, *oculus*, 110.16: 148.11: 150.13: 151.2,12: 152.1,2,6,8, 15: 153.7,14,18: 154.6,11,14: 156.9,13, 16: 157.5,13: 158.1,7,14: 159.3,14,17: 160.3,4,9: 162.3: 163.3: 164.12,16: 165.1,4: 166.1,4: 167.2,4,7,12: 173.8,14: 174.3: 181.8: 183.16: 245.2: ὀφθ. ἀριστ., 173.3: ὀφθ. δεξιός, 172.10.
ὀφρὺς, *supercilium*, 154.9: 157.2,6,7,9: 166.6: (ossis,) 17.7: 18.13: 29.6: 38.9: 201.13: 204.8,12.
ὀχέω, 13.8: -χοῦμαι, 13.9: 33.5.
ὀχετός, 126.2: 143.9: 150.8.
ὄχημα, 80.13.
ὄψις, 169.8: 170.5,9, 10.11: 171.1,3,12: 172.7.
παγίς, 90.9: 115.13, 15: 117.9: 118.3: 192.9.
πάθημα, 134.4: 199.13: 200.2: 252.5: 270.8.
πάθος, 270.3.
παίγνιον, 153.15.
παιδίον, 245.12: 247.10: 250.7,12: 251.10: 252.3,7: 256.8: 257.6.
παῖς, 223.3: 248.4: 257.1,2.
παλαιός, 133.5: 143.7: 191.6.
παλαίστρα, 104.12: 149.10.

- πάλιν, 8.3: 16.12: 35.2: 49.17: 52.12: 55.3: 83.4: 86.4: 105.11: 108.3: 114.14: 116.11: 117.1: 124.1: 168.2: 170.1: 205.10: 217.8: 223.7: 261.15: 262.12: 270.12: 271.5.
 παλινδρομέω, 60.10: 85.8: 98.15: 146.12: —μούντα νεῦρα, *nervi recurrentes*, 113.13: 114.12,16: 115.8.
 πάμπολυς, 60.1: 79.13: 101.10: 146.4: 147.5: 168.5: 171.1: 189.12: 265.1.
 παντάπασιν, 112.8: 165.4: 271.12.
 πανταχόθεν, 9.11: 11.9: 17.11: 18.11: 28.14: 29.6: 34.14: 36.5: 50.8: 62.10: 100.2: 137.15: 138.7: 162.12: 205.17.
 παντελῶς, 74.8: 75.2: 110.10.
 πάντη, 7.3: 19.9.
 παντοῖος, 4.13: 5.10bis: 133.3.
 πάντοτε, 67.12.
 πάντως, 26.7: 109.8: 188.10: 197.2: 202.8.
 πάνν, 49.3,8: 60.4: 77.10: 206.1.
 παραγίνομαι, 172.4: 248.3: 265.13.
 παράγομαι, 169.10.
 παράκειμαι, 60.12: 61.4: 71.8: 80.16: 99.5: 102.9: 107.7: 130.11: 174.10: 219.9: 229.5.
 παρακολουθέω, 239.3.
 παρὰ, (cum gen.) 2.9: 15: 5.4: 9.9: 10.7: 17.1: 55.16: 172.6: 213.12: 260.2: 262.15: (cum dat.) 145.10: 147.17bis: 148.2 bis, 4 bis, 6: 151.8: 155.13,15: 156.1,3 bis: 177.1: 237.5 bis, 7,12: 238.2: (cum acc.) 58.8: 114.7: 135.7: 196.8: 212.10.
 παραλαμβάνω, 173.6.
 παραλείπω, 4.11: 36.6.
 παραλλάττω, 98.2.
 παράλληλος, 124.2: 130.12: 131.3: 132.5.
 παραπέμπω, 263.12,14: —πομαι, 56.16.
 παραπληγία, 185.12 [v. Adn.].
 παραπλήσιος, 44.1: 106.16: 111.8,14: 131.10.
 παραπλησίως, 10.4: 36.5: 73.4.
 παρασκευάζω, 92.8: 270.5: 272.8: —ζομαι, 14.14: 59.4: 201.10: 226.3.
 παραστάτης κισσοειδής, *vas deferens*, 86.10: 224.13 [v. Adn.]: 240.6: 256.6.
 παρατίθημι, 59.8: 81.10.
 παρατρέπω, 37.5.
 παρατρέχω, 110.14: 111.1.
 παραφροσύνη, *amentia*, 185.11 [v. Adn.]: 239.4.
 παραφυλάττω, 233.1.
 παραχρήμα, 92.5: 93.12.
 παρεγκεφαλῆς, *cerebellum*, 134.11: 141.6.
 παρεκκλίνω, 94.7.
 παρέγχυμα, *parenchyma*, 81.3 [v. Adn.].
 πάρειμι, [v. πάρων], 202.7.
 παρεκκλίνω, 66.7: 168.1.
 παρεκπίπτω, 250.9.
 παρεμπίπτω, 196.3.
 παρέρχομαι, 258.11.
 πάρετος, 28.9.
 παρέχω, 33.8: 49.11: 52.7: 58.6: 66.17: 93.8: 122.10: 253.6: 259.11: 262.12: —χομαι, 16.10: 51.4.
 παρηβάω, 235.6.
 παρθένος, 256.12: 257.1,2.
 παρίσταμαι, 255.7.
 παρορμάω, 57.14.
 παρὼν, 53.9: 88.5: 122.4: 127.6: 186.5: 216.7: 272.2.
 πᾶς, [v. διὰ,] 1.1: 7.4: 9.3,5: 13.8: 16.8: 18.7: 22.12: 24.2: 25.14: 26.16: 27.16: 39.13: 41.5: 42.9: 47.9: 49.10: 51.3: 55.1,14: 61.8: 65.4,14: 68.1: 69.1,14: 70.7,9: 71.8: 72.4: 73.10: 74.3,5: 75.13: 77.15: 78.3: 82.1: 83.16: 86.6: 89.3,8: 91.1: 97.4,5: 99.3: 103.12: 105.15: 106.8: 107.8: 111.12: 115.9: 125.2,4: 126.1: 127.2: 128.6,14: 129.12: 130.11: 131.16: 134.1,2bis, 3: 140.7,12: 142.1: 143.10: 154.5: 158.2: 159.17: 160.3,14,15: 168.11: 169.7: 176.1: 179.10: 187.4: 189.3,5,11: 191.13: 193.12: 195.12: 196.11bis: 198.10: 206.1: 214.5: 215.4,5: 216.10: 218.2: 221.5: 233.8: 238.10: 239.10,14: 240.4,5,7,10: 245.11: 249.5: 250.12: 252.12: 262.7: 269.1: 271.13.
 πάσχω, 66.10: 75.1: 93.11: 113.11: 155.10: 185.5: 217.8.
 πατήρ, 216.9: 239.5,8,14: 249.2,5: 250.2,3,5.
 πατρώος, 248.10.
 πᾶν, 254.6: —ομαι, 254.3.
 παχύνομαι, 241.3.
 παχὺς, 18.2: 48.12: 66.9: 77.8: 79.5,14: 80.9: 100.10: 143.6: 146.6: 190.5: 205.12: 250.6: 260.14: 263.14: παχεῖα μῆνιγξ, *dura mater*, 135.5: 136.2,6: 137.3,10,11: 138.1: 159.1: 160.5: παχεῖα ἔντερα, *crassa intestina*, 65.3 bis: 66.12: 69.12,

- 13: 76.11; -χύτερος, 33.
 7, 11: 65.1: 135.5: 146.
 12; -χύτατος, 18. 4.
πεδίον, metatarsus, 44.
 3 [v. Adn.], 5, 11: 45.
 13: 46. 2, 5, 6.
πέζα ζῶα, 39. 4.
πέρα, 126.9.
πειράομαι, 6. 4.
πέμπτος, 72. 4: 87. 1:
 94. 1: 102. 5: 188. 1;
πέμπ. συζυγία, 183.10.
πέμπω, 83. 1; -πομαι,
 89. 14.
πέντε, 45.7: 46.3,4,5,6:
 130.14: 178.3: 192.12.
πέπτω, 57. 12: 262.3;
 -τομαι, 64. 10: 76. 2:
 147. 1.
πέρ, 34. 1: 62. 5.
πέρα, 28. 7.
περαίνω, 261. 12.
πéρας, 8. 1: 10. 5: 27.
 11: 29. 3, 7, 11: 30.
 1: 33. 11: 48. 16: 65.
 9: 197.5: 200.12: 202.
 14: 259.3,4; τὸ ἄνω πέ-
ρας, 32.6: 48.12: 49.1:
 168.12: 198.2: 220.10.
περάτωσις, 82. 9, 10:
 118. 13.
περί, (cum gen.) 2.13:
 3.11: 12.7,8,12: 13.6,
 13: 14. 2: 19.13: 20.1.
 5,7: 21.1,3: 25.6,7: 28,
 9: 30.8: 34.2,6: 38.12,
 14: 40.15: 45.5: 48.6,
 8,9: 53.6,10: 54.2: 56.
 1,2 bis, 3 bis: 62.3: 63.
 6: 64.7: 71.3: 75.11:
 76.15: 83.11,12: 85.17:
 86.13: 88.1,2,5: 91.3:
 95.3,4: 97.7,8: 101.4:
 108.10: 111.3: 113.12,
 13: 122.6: 124.4,6,8:
 126.5,8: 127.3,4,5,7,
 13: 133.11: 150.11,13:
 157. 12, 15: 158. 14:
 173.10,12: 185.4: 186.
 4,6,8: 187.1,4: 191.12,
 13,14: 207.12: 216. 7,
 14: 224.3: 255.3: 266.
 5: 272.10; (cum acc.)
 6.7: 76.15: 135.10: 199.
 8: 202.12: 210.15: 211.
 1: 234.2: 242.8: 244.
 12: 270. 4.
περιάγω, 155.6: 188.5;
 -γομαι, 28. 8: 165.6.
περιβάλλομαι, 29. 11:
 203.14: 211.11.
περίβλημα, 162.8.
περιδέομαι, 5c. 8.
περίδρομος, 155. 14:
 156. 11.
περιεκτικός, 139. 13;
 -τικά μόρια, 3. 11, 14;
 -κώτερος, 3.8: 160.5.
περιέχω, 38. 9: 77. 9:
 96.3,4,5,7: 129.2: 135.
 1 bis: 137. 3: 138. 8:
 142.10: 159.7,9: 160.7:
 162. 3: 163.15: 167.6:
 177.6: 184. 4: 190. 3:
 192.15: 203. 8: 212.5:
 214.6,7: 215.6: 248.2;
 -χομαι, 3. 9: 67.5: 85.
 11: 132.2: 133.12: 137.
 2: 140.6: 142.6: 158.5:
 164.12: 184.3: 194.15:
 214.1: 225. 5: 226. 2:
 240.12,14: 260.5: 261.9.
περιθάλπω, 59.12.
περιθέω, 16. 9: 29. 6:
 204. 12.
περίσταμαι, 242. 2.
περικάρδιος ὕμην, peri-
cardium, 99. 11; *περικ.*
χιτών, 100. 9.
περίκειμαι, 35.6: 60.14.
περικράνιος χιτών, peri-
cranium, 138. 5.
περιλαμβάνω, 5.14: 6.3,
 6,9,10: 7.1: 30.3: 43.3,
 8: 73.16: 82.1: 85.13:
 93. 12: 99. 11: 159. 4:
 172.7: 188.15: 190.10:
 225.12; -νομαι, 49.12:
 57. 2.
περιορίζω, 168.3; -ζο-
 μαι, 168. 7.
περίοστος ὕμην, 157.2;
περιοστ. χιτών, 159.13.
περιπατέω, 41.15: 205.5.
περιπάτησις, 153. 9.
περιπάτου, (ἐκ.) 83.1.
περιπνευμονία, pneumo-
nia, 149. 7.
περιπτύσσομαι, 42.5.
περιστελλω, 57. 7, 12:
 60. 8: 105. 9; -λομαι,
 69. 6.
περιστρέφω, 166. 7:
 167. 2.
περιστροφή, 25. 13:
 154. 2.
περισφίγγω, 62.9: 138.
 6; -γομαι, 34.14: 60.14.
περιτείνομαι, 51.12: 183.
 13: 242.9: 243.1.
περιτείχισμα, 119. 1.
περιττεύω, 131.13,15.
περιτίθημι, 92. 7: 121.
 10: 205.17.
περιτόναιος ὕμην, perito-
naeum, 71.10: 72.8: 120.
 8[v. Adn.]; *περιτ. χιτών*,
 119.7; τὸ περιτ., 81.5:
 220. 4.
περιττός, 42.10: 57.10,
 13: 79.4,7: 268.7,13:
 271. 2.
περίττωμα, [v. ὑδατώδης,
χολώδης,] 67. 16: 72.1:
 79.9: 91.11: 132.9,11,
 16: 136.1: 140.1: 143.
 3,5,10,11: 146.4,8.
περιττωματικός, 104. 3:
 231.2,7.
περιφέρεια, 15. 6: 168.
 4: 170. 9.
περιφερής, 7.11: 9.11:
 14. 3: 29.5,11: 31.12:
 43. 7: 47. 11: 58. 10:
 99. 5: 120.13: 130.15:
 131.14: 163.4: 175.12:
 183. 3: 194. 3: 195.6:
 201. 8, 11.
περιφέρω, 47.7; -ρομαι,
 41.10: 195.6: 237.1,3.
περιφορὰ, 199.10.
περιφύομαι, 213. 1.
περόνη, fibula, 47.1,6:
 48.1,15,17: 49.2: 50.4.
πετεινόν, 2. 2.
πέτομαι, 2. 2: 108.12.

- πέττομαι, 261. 6.
 πέτρα, 41. 7.
 πέψις, 61.1: 64.9: 81. 11: 226. 6.
 πῆ, 201.4.5.
 πηγῇ, 89.6: 140.15.
 πήγνυμαι, 140.5: 243. 5,12: 244.4.
 πηρόω, 153.16; -ροῦμαι, 163.3: 252.2,3,6,9,10.
 πῆχυς, *os cubiti*, 25.12, 16: 29.8: 30.2,4,9,10, 13: 31.2,4: 33.2,11,15: 34.3,7,8,14: 37.6,10; *totum membrum*, 4.3 [v. Adn.]: 25.9: 27.8: 36. 9: 37.3,7: 38.4 bis: 244. 10.
 πίθηκος, 202.7.
 πιλέομαι, 85. 10.
 πιμελή, 60.4.
 πιμελώδης, 69.12.
 πίμπλαμαι, 257.3.
 πίπτω, 252.5.
 πιστεύω, 17.8.
 πίστις, 15.4.
 πιτυρώδης, 65.2.
 πιότατος, 246.4.
 πλαδερώτερος, 210.6.
 πλάγιος, 11.13: 14.8: 30.15: 107.9: 154.1: 166.10: 181.11: 202. 15: 258.12,14; *εἰς τὰ πλάγια*, 20.4: 32.1: 35. 2: 47.6: 170.1: 188.5: 195.5: 200.1: 203.2; *ἐν τοῖς πλαγ.*, 15.1; *ἐπὶ τὰ πλάγ.*, 191.1.
 πλάνη, 261.6.
 πλάσσω, 2.4,5.
 πλατύνομαι, 22.9: 24. 12: 66.13: 159.4,6,16: 160.7: 171.6.
 πλάτος, 10.3: 97.14: 123.13.
 πλατὺς, 42.2: 47.10: 177.9,11: 178.4: 200. 7: 204.12; *πλ. ὀστούν, os sacrum*, 206.5; -τύ-τερος, 14.1.
 πλάτυσμα μυῶδες, *platisma myoides*, 176.11
 [v. Adn.]: 177.1.
 πλέγμα, 60.3: 101.9: 138.9,11: 139.11,13,17.
 πλείστος, 11.13: 33.3: 59.5: 103.10: 110.8: 122.9: 142.15: 149.9: 165.6: 184.17: 199.5: 200.3: 260.12: 261.7; *ἐπὶ πλείστον*, 21.12: 50. 10: 208.1,12: 219.3: 252.7.
 πλείων, [v. πλέων], 4.10: 13.1: 28.1: 197.12: 235.12: 236.10: 237.2: 238.1: 249.9,10,11: 250.1; *ἐπὶ πλείον*, 19.6: 100.4: 163.12.
 πλεονεκτέω, 33.14: 233. 2: 264.5.
 πλευρά, *costa*, [v. νόθος], 90.10: 115.14: 119.8: 123.12: 124.1: 192.10: 199.7,12,15: 244.11: 261.2; *πλ. ἀριστ. καὶ δεξιὰ*, 90.4,5: 115.15,16.
 πλευστικός, 112.3.
 πλέων, [v. ἐπίπλεον, πλείων], 100.4: 163.12: 231.11: 249.1,3.
 πληγῇ, 117.16.
 πληθός, 12.10,12: 153. 11: 190.5: 236.9: 257. 11: 263.6.
 πληθύνω, 227.15.
 πλημμύρα, 149.6: 269.4.
 πλήν, 44.6: 70.1: 133. 14: 143.1: 196.3: 207. 13.
 πλήρης, 60.9.
 πληρόω, 87.14: 163.16: 227.15; -ροῦμαι, 112. 15: 256.9: 270.9.
 πλήρωμα, 148.3.
 πληρῶς, 156.15.
 πλησιάζω, 66.16: 160. 12: 235.12.
 πλησίος, 67.12: 68.14: 84.13: 85.6: 144.13: 153.7: 162.12: 182.6, 16: 210.1: 220.1: 229. 13: 247.9: 263.9; -έσ-τερος, 32.10: 173.4.
 πλήσσω, 252.4.
 πλοῖον, 243.11.
 πνεῦμα, [v. ζωτικός], 65. 11: 66.9: 92.2: 95. 9,13,14: 96.3,5,7: 98.15: 100.7: 102.16: 104.15: 105.11,13: 106.11: 109.3,4: 110.9: 113.1: 117.1,6: 140.10, 17: 141.13: 142.7,9: 144.7: 146.14: 147.3: 151.14: 161.13: 163.2: 164.1,2: 167.10: 171.6: 184.6: 210.8: 213.11: 214.5: 219.9: 223.15: 239.13: 241.4,5,7: 242. 10: 259.15: 260.9: 261.8.
 πνευματικὸν ὄργανον, (de thorace,) 90.15; *πνευμ. ἀρτηρία, aorta*, 97.3; *πνευμ. κοιλία, sinister cordis ventriculus*, 96.4: 138.13 [v. Adn.].
 πνευματόομαι, 70.13: 72.3: 74.2.
 πνευματώδης, (de semine,) 260.6.
 πνεύμων, *pulmo*, 89.12, 15: 91.2,13: 92.8: 93.1, 13: 95.3: 96.15: 100.12: 101.7: 102.4,10,12,14: 103.2,8,12,15,16,17: 104.2: 105.9: 115.4: 119.10: 128.3 bis,4: 142.16: 149.8.
 πνέω, 156.5: 241.11: 243.7.
 πνιγμός, 57.16: 133.2.
 πνοή, 2.7: 241.11: 245.4,7,10.
 ποδαλγία, *podalgia*, 239. 3 [v. Adn.].
 ποδηγέομαι, 146.7: 157. 9.
 πόθος, 259.15.
 ποιέω, [v. ἐξήγησις], 7.1: 39.7: 92.7: 105.13: 116. 16: 117.4: 127.2: 147. 10: 153.11: 162.9: 165. 7,9: 195.11: 200.7: 221. 10: 237.8,10: 238.8:

- 241.6,9: 254.7; -οὔμαι, 23.13: 25.9: 39.15: 55.13: 127.9: 144.12: 150.14: 158.13: 188.2: 199.10: 245.4: 261.6.
 ποίημα, 129.9.
 ποιητής, 148.1, 3, 5, 6: 155.13: 156.1,4.
 ποιητική ἄρχη, 105.16: 228.1; -κὸν αἴτιον, *causa efficiens*, 106.1, 5, 7.
 ποικιλία, 13.3: 42.4: 201.10.
 ποικίλος, 206.11: 183.4.
 ποικίλως, 145.5.
 ποῖος, 2.14: 3.1: 52.13: 126.15: 185.5: 202.11: 217.1: 222.13: 223.1: 243.9.
 ποιότης, 24.11.
 πολέμιος, 5.3.
 πόλεμος, 26.13: 133.6: 153.15.
 πολιτικὸν ζῶον, (*de homine*), 180.7.
 πολλάκις, 4.10: 17.10: 38.5: 41.12: 57.10: 70.7: 75.3,4: 93.8: 108.4: 110.13: 116.15: 118.6: 149.7: 150.4: 156.4: 188.10: 191.11: 215.14: 257.13.
 πολλαπλάσιος, 62.6.
 πολυειδής, 6.6: 97.10: 98.7; -δέστατος, 202.17.
 πολυειδῶς, 5.12: 6.7: 10.10: 11.3: 13.5: 199.6: 259.2.
 πολυπλάσιος, 202.17 [v. Adn.].
 πολύπους, 10.11.
 πολὺς, [v. πλείων, πλείστος], 4.11: 5.13 bis: 6.10: 8.11: 17.9: 19.1: 26.8,10,12: 53.1: 60.5: 68.4,5: 70.4: 71.11: 76.8: 77.9,10: 83.7,14: 94.16: 95.8: 98.2: 106.15: 107.1,3,5: 113.6: 133.5: 137.16: 139.6: 149.8,11,14: 150.2,9: 153.13: 191.11: 194.5,7: 195.3: 199.4: 201.9: 202.2: 204.3: 205.9,11: 206.7,11: 210.14: 212.4: 214.16: 215.14: 219.12: 223.7: 224.8: 225.16,17: 226.8: 228.5: 235.10,12: 236.10: 237.4: 239.2: 243.1: 250.7: 257.9,12: 259.15,17: 260.8: 261.5: 263.4,13: 270.13.
 πολυσχιδής, (*de pedibus*), 41.3: 42.2,6.
 πολυώρημα, 157.11 [v. Adn.].
 πόμα, 133.4.
 πονηρὸς, 162.9.
 πόνος, 66.11: 75.3,9.
 πορεύομαι, 132.17.
 πόρος, [v. ἄδηλος, ἀκουστικός], 67.14: 78.17: 79.5,9: 85.7: 104.8: 135.11,14: 142.18: 143.2,14: 144.13,14: 182.5,7,12,14,16: 183.9: 211.12: 219.2,6,10: 220.2: 224.5: 225.12: 263.1.
 πόρρω, 106.3,6: 136.10: 137.5: 215.1: 219.3; -ρωτέρω, 106.7: 173.1,5; -ρωτάτω, 93.2.
 πόσθη, *praeputium*, 222.11 [v. Adn.].
 πόσος, 2.14: 157.16: 158.4.
 ποταπὸς, 126.15: 192.2.
 ποτὲ, 99.8: 117.6: 218.3: 260.7.
 πότερος, 62.1: 217.4: 248.1.
 πότης, 55.15: 60.10: 75.14: 110.14: 118.7.
 ποῦς, [v. ἄκρος,] *pes*, 3.16: 23.3: 41.4,9: 42.6: 43.1,4,9: 44.4,7: 45.2,7,10: 47.9: 141.1: 246.7: 247.9: 248.4.
 πραγματεία, *opus*, (*sc. liber*), 54.2: 127.7: 188.2. Cf. *De Ur.*, p. 261, l. 1, 16: 283.6.
 πρηνής, [v. πρηνής,] 32.3,10: 40.4; ἐπὶ τὸ πρ., 30.5,15: 32.5,9: 34.12.
 πρᾶξις, 66.5.
 πρέμνον, 82.15: 83.13: 139.2: 212.4.
 πρεπόντως, 3.12: 81.8: 140.13: 143.14: 155.4: 162.8.
 πρέπω, 18.9: 23.11: 41.3: 42.12: 61.1: 64.8: 75.15: 126.15: 134.1.
 πρέπων, 4.14.
 πρηνής, [v. πρηνής,] 25.13.
 πρὶν, 22.8.
 πριονοειδεῖς ῥαφαί, 130.2 [v. Adn.].
 πρὸ, 54.1: 76.1: 88.2: 126.7: 187.3: 268.6: 270.9.
 προάγομαι, 25.16: 55.2: 61.14: 66.2: 68.13.
 προαίρεσις, 90.16: 103.4: 223.3,14.
 προαιρετικὸν ὄργανον, (*de musculo*), 65.11: 85.15; -κὴ κίνησις, 103.13: 140.8,12: 222.15: 223.7,15.
 προαιρετικῶς κινέω, 106.2; προ. κινεῖσθαι, 223.2,11,16.
 προβάλλομαι, 221.3.
 πρόβλημα, 12.3: 119.1: 136.3: 182.14: 206.7: 272.1.
 προγνωστικός, 155.9; -κὴ τοῦ Θ. δύναμις, 75.7.
 πρόδηλος, 13.8: 36.14: 37.1.
 πρόειμι, 102.2: 127.13: 234.8.
 προερέομαι, 183.9: 267.11.
 προεπίσταμαι, 227.8.
 προέρχομαι, 64.1: 73.12: 213.5.
 προηγέομαι, 55.2,8.
 προκατεργάζομαι, 78.9.
 πρόκειμαι, 20.8: 40.13: 75.13: 173.11: 272.1.
 προλαίνομαι, 55.12.

- προμήθεια, 10. 6.
 Προμηθεὺς τῆς ἰατρικῆς,
 sc. *Hippocr.*, 216. 1.
 προμήκης, 18. 2 : 41. 2 :
 42. 2 : 56. 8 : 58. 4, 5 : 85.
 3 : 128. 10 : 175. 11 :
 190. 12.
 προνοέομαι, 50. 3 : 118.
 13 : 163. 11.
 προνόημα, 71. 2 : 78. 2.
 πρόνοια, 25. 5 : 35. 10 :
 65. 15 : 80. 8 : 84. 12 : 89.
 12 : 117. 13 : 136. 11 :
 140. 14 : 147. 13 : 176.
 10 : ἡ τοῦ Θ. πρόν., 27.
 13 : 32. 5 : 77. 6 : 156. 10 :
 198. 1 : 267. 1 : ἡ ἀγαθὴ
 τοῦ Θ. ἡμῶν πρόν., 91.
 14 : 132. 6 : 192. 18.
 προπέμπω, 269. 7.
 προπέμπομαι, 261. 14.
 προπετής, 110. 16 : 118.
 5 : 167. 4 : 220. 7 : 221.
 10.
 πρὸς, (cum gen.) 44. 2 :
 122. 3 : 231. 8 : 232. 7 :
 πρὸς, (cum dat.) 164. 6 :
 221. 3 : 247. 8 : 254. 11 :
 261. 1 : πρὸς, (cum acc.)
 [v. ἀριστερὸς, δεξιὸς, ὀπί-
 σω,] 5. 7, 8 : 6. 5, 6, 11 :
 7. 3 : 8. 2 : 11. 7 : 23. 13 :
 24. 10 : 29. 9 : 31. 9 : 33.
 3, 9, 12, 13, 14 : 34. 11, 14 :
 35. 11, 13 : 36. 5 : 39. 8,
 11, 15 : 40. 7 : 41. 5 : 45. 3 :
 46. 5 : 47. 5, 7 : 48. 12 bis :
 49. 7, 9 : 52. 8 : 53. 1 : 56.
 6, 17 : 57. 7, 12, 15 : 59. 6 :
 60. 11 : 61. 11, 13 : 62. 1 :
 63. 13 : 64. 14 : 65. 2 : 66.
 5 : 67. 5, 7, 10 : 69. 8 : 72.
 1, 2, 4, 14 : 73. 3 : 74. 1, 2 :
 75. 9 : 76. 2, 12 : 79. 3 :
 80. 1, 2, 5, 11 : 83. 2, 3, 6, 8 :
 84. 2, 16 : 86. 6, 8, 9, 11 bis :
 87. 8 : 89. 14 : 94. 8, 12, 13 :
 95. 6, 7, 10 : 96. 15 : 104.
 17 : 107. 2 : 110. 5, 6 : 112.
 8, 13, 15 : 114. 9 : 116. 5,
 11 : 117. 16 : 118. 11 :
 123. 1, 2, 4, 12 : 126. 11 :
 128. 10 : 130. 1, 7 : 132.
 17 : 136. 1 : 139. 10 : 142.
 15, 17 : 143. 2 : 144. 11 :
 147. 9 : 149. 12 : 157. 5, 9 :
 160. 11 : 163. 1 : 166. 2,
 5 bis, 7 : 171. 7 : 175. 10 :
 176. 10, 13 : 178. 5 : 179.
 6 : 180. 8 : 181. 14 : 184.
 15 : 185. 7 : 190. 14 : 191.
 2 : 192. 6 : 193. 14 : 194.
 16 : 197. 3 : 199. 12 :
 200. 10 : 201. 5 : 202. 17 :
 204. 2, 13 : 205. 4 bis, 14,
 16 : 206. 5, 9 : 207. 14,
 15 : 208. 9, 11 : 210. 2 :
 211. 12 : 212. 11 : 214. 17 :
 215. 7 : 217. 6, 11 : 222.
 2, 10 : 224. 10 : 225. 16 :
 227. 5, 7, 10, 12, 13 : 228.
 2 : 240. 5, 13 : 258. 13 :
 259. 1, 14 : 263. 1, 3 : 266.
 3 : 269. 9 : 271. 4, 9 : 272.
 1, 3.
 προσαγορεύω, 81. 7 : 112.
 11.
 προσάγω, 102. 14 : 213.
 8, 10 : 214. 5.
 προσαρτάομαι, 82. 15 :
 115. 16 : 117. 11 : 119. 4 :
 120. 15 : 192. 13.
 προσβολή, 109. 3 : 136. 3 :
 149. 4 : αἱ ἔξωθεν προσβ.,
 49. 11 : 95. 10 : 119. 2 :
 148. 13 : 161. 15 : 182.
 9 : 217. 8.
 προσγίνομαι, 81. 1 : 252.
 5.
 προσεγγίζω, 72. 6 : 162. 4.
 προσεικάω, 121. 2.
 προσέρχομαι, 21. 9 : 56.
 14 : 126. 13 : 260. 1.
 προσέτι, 207. 16.
 προσέχω, 106. 2. 115. 1.
 προσεχῶς, 106. 5.
 προσήκων, 266. 10.
 πρόσθεν, 31. 8 : 150. 10 :
 253. 11.
 πρόσθεσις, 55. 3, 4 : 87. 7.
 πρόσκειμαι, 259. 1.
 προσλαμβάνω, 68. 3.
 προσμανθάνω, 172. 5.
 προσομιλέω, 152. 1.
 προσπίπτω, 14. 6 : 93. 2 :
 117. 15 : 145. 6 : 149. 4 :
 156. 13 : 161. 7 : 172. 8 :
 198. 10 : 199. 12, 14 :
 252. 9.
 προσπλάσσω, 182. 14 :
 -σομαι, 49. 2.
 προστάσσω, 129. 5 :
 216. 9.
 προστίθημι, 27. 13 : 145.
 3 : 235. 4.
 προσφέρω, 176. 9 : 185.
 8 : -φέρομαι, 55. 14 : 57.
 10 : 70. 5.
 πρόσφυσις, 55. 3 : 87. 9.
 προσφύω, 202. 14.
 προσψαύω, 84. 7 : 111.
 11 : 163. 9 : -ομαι, 82. 3.
 πρόσω, 52. 6 : 131. 5 :
 181. 7 : 207. 1 : εἰς τὰ
 πρόσω, 39. 13 : 50. 15 :
 51. 3, 15 : 73. 12 : ἐπὶ τὰ
 πρόσω, 36. 11.
 προσωνυμία, 76. 14 : 99.
 1 : 111. 9 : 130. 5 : 131.
 10 : 139. 12 : 215. 8.
 πρόσωπον, [v. μῆλον,]
 2. 7 : 23. 4 : 140. 16 : 154.
 14 : 157. 10 : 174. 9 : 175.
 1 : 180. 2 [v. Adn.], 6 :
 183. 15 : 184. 1 : 187. 3.
 προτάσσομαι, 13. 7 : 169.
 9 : 198. 9.
 προτείνω, 203. 3.
 πρότερος, 13. 12 : 17. 2 :
 56. 1 : 184. 12 : 216. 14 :
 233. 2 : 234. 4, 6.
 προτίθεμαι, 186. 5.
 πρόφασις, 216. 3.
 προφητικὸν λόγιον, 126.
 17.
 προχέομαι, 220. 11.
 πρῶτος, 3. 11 : 9. 1 : 20.
 6 : 22. 10 : 51. 6, 7 : 54. 1 :
 55. 10, 15 : 60. 13 : 72. 11 :
 73. 3 : 86. 15 : 110. 3 :
 111. 5 : 114. 11, 16 : 115.
 8 : 130. 6 : 137. 6 : 139.
 15 : 144. 9 : 151. 5, 9, 15 :
 152. 3 : 161. 16 : 172. 4 :
 189. 15 : 190. 7, 8 : 191.
 2 : 192. 6 : 193. 9 : 196. 6 :

- 197.8: 207.12: 224.12: 229.3: 232.9: 234.1: 242.12: 243.1, 12, 14: 248.7: 261.9: 264.13: 271.9.
πρωτοδεύτερον, 84.8 [v. Adn.].
πρώτως, 68.12: 78.8: 188.6: 189.7: 225.1: 243.9.
πτέρνα, *calcaneum*, 43.6: 44.9: 46.10: 47.2,8: 48.2,3: 205.11.
περύγιον τῆς ῥινός, *ala nasi*, 148.7,17: 149.7,12: 175.3: *ala auris*, 183.5 [v. Adn.].
πητήνός, 1.2: 39.7.
πτύξ, 59.14: 161.10.
πτῶμα, 133.6.
πυγή, *nates*, 206.13 [v. Adn.], 16.
πύελος, 135.10,12.
πυθμήν, 58.8: 79.6: 204.4, 11, 14: 212.7: 258.11: 259.2.
πυκνός, 19.8: 22.11: 85.10: 107.16: 263.20.
πυκνόσαρκος, 247.6.
πυκνότης, 45.5: 264.4.
πύλαι, *portae jecoris*, (Cic. Nat. D. ii. 55. § 137.) 65.1: 77.2: *πύλαι ἥπατος*, 76.14: *αἱ ἐν ἥπατι πύλαι*, 67.7.
πυλωρός, *pylorus*, 60.13 [v. Adn.]: 64.12: 68.14: 71.5: 76.4.
πυρετός, *febris*, 108.4: 113.9.
πυρία, *fomentum*, 185.8 [v. Adn.].
πυρίνη, *mucro*, 62.11.
πυρινοειδής ἀπόφυσις, *processus odontoides*, 191.6 [v. Adn.].
πυώδης, 143.6.
πῶγων, 179.15.
πῶς, 26.2: 39.3: 126.11: 158.2: 263.13, 14 bis.
πῶς, 107.8.
ῥαγοειδής χιτῶν, *membrana choroides oculi*, 159.9 [v. Adn.]: 161.17: 162.1: 163.7: 164.11.
ῥάδιος, 217.8, 11. [v. *ῥάων*, *ῥᾶστος*.]
ῥαδίως, 5.14: 35.7: 72.3: 148.14: 149.4: 198.11.
ῥάξ, 162.1.
ῥάπτομαι, 132.6.
ῥᾶστος, 4.10: 169.7.
ῥαφή, [v. *κορυφή*, *λαβδοειδής*, *λεπιδοειδής*, *πριονοειδής*, *στεφανιαῖος*,] *sutura*, 130.7, 9, 12, 14 [v. Adn.]: 131.4: 135.6,8: 138.2: 181.9.
ῥάχis, *spina*, 39.6,9,11: 48.13: 59.11: 65.7: 82.17,18: 83.13: 84.1: 86.2: 90.7: 93.5: 95.6: 116.1: 129.5: 138.14: 141.7: 181.13: 189.9: 192.11: 193.3, 17 bis: 194.3,5 [v. Adn.], 14: 195.2,6: 197.13: 200.13: 201.1: 202.14: 213.9: 229.4,11: 230.8: (nasi,) 147.10 [v. Adn.].
ῥαχίται μύες, *musculi spinales*, 59.10: 193.7, 10.
ῥάων, 13.2: 32.8: 208.4.
ῥέπω, 52.13: 95.11.
ῥεῦμα, 108.1: 153.14: 204.15.
ῥέω, 157.4: -ομαι, 270.13.
ῥήγνυμαι, 99.8: 110.15: 113.1: 248.5,7,8.
ῥήξις, 113.4.
ῥήτέον, 30.9.
ῥήτὸς, 160.14.
ρίζη, 27.1: 77.3: 78.3: 82.15: 89.5: 167.3: 175.16: 178.6: 179.8: 190.1: 212.4.
ρίζομαι, 246.9,10.
ρίκνὸν βλέφαρον, 155.9, 12 [v. Adn.].
ῥιπίζω, 97.5: 125.5: 140.1: -ζομαι, 80.17: 96.8.
ῥίς, *nasus*, [v. *περύγιον*,] 103.3: 104.4: 142.12, 14 bis, 17: 143.2, 14: 144.11, 13: 147.8, 12: 148.3,8,12: 149.3,16: 150.3,5,8,11: 151.3: 154.11: 157.8,9: 158.12: 166.5: 173.15: 180.4: 245.1,5.
ῥοή, 108.12.
ῥοπή, 210.14: 268.5.
ῥυτίς, *ruga*, 155.15.
ῥυτὸς, 143.5: 152.12: 154.6.
ῥωμαλέος, 128.15: -ώτερος, 196.11: -ώτατος, 190.12.
ῥώμη, 98.2,5: 129.1: 205.16.
C, (i. e. Σ,) 31.11.
σαλεύομαι, 176.8.
σανίς, 26.12.
σαρκοειδής, 8.6.
σαρκώδης, 8.1: 21.10: 22.1: 65.4: 120.16: -δεστέρος, 69.12.
σὰρξ, 8.8: 11.8: 12.2, 4,7: 62.16: 63.2,8: 69.10: 72.6 bis: 77.8,11, 12: 81.2: 87.10: 95.8: 97.9: 101.10: 189.2: 243.5,6: 244.7: 245.2.
σαφής, 264.12.
σαφῶς, 172.1: 225.12: 261.8.
σβέννυμι, 254.5.
σημαίνω, 271.1.
σηραγγώδης, 37.11: 132.1,10: 218.8,11: 222.10: 261.13: 263.19.
σήραγξ, 146.11.
σήψις, 66.3.
σιαγών, *gena*, 180.1 [v. Adn.].
σικυηλάτης, 251.8.
σίκυος, 251.7.
σιμός, 28.6: 38.6: 52.1: 53.3: 82.5: 87.4: 194.2: 201.5: 207.3: 213.7:

224. 10; τὰ σιμὰ τοῦ ἥπατος, i.e. *portae jecoris*, 64.15: 76.9, 13: 78.7: 80.6: 82.7: 87.3: 213.7. σιτίον, 55. 10, 14: 56. 13: 58.2: 59.4: 60.10, 15: 61.13: 64.8: 69.6, 9: 75. 14. σίτος, 176. 5. σκαρίζω, 248.4. σκαφοειδὲς ὀστοῦν, *os scaphoides*, 44.10: 46.11: 47.7: 48.3, 15. σκέλος, *crus*, [v. *Adn. ad 38.12.*] 3.7: 39.6, 9, 14: 40.15: 41.1: 42.11: 203.12: 205.7, 12, 14, 16, 17: 206.4: 208.4: 244.11; (*summo pede excepto*) 39.1: 41.10, 12: 48.8: 49.4, 10, 12: 54.3; δεξιὸν σκ., 86.7; ἀριστ. σκ., 86.7. σκέπασμα, [v. *θερμαντικός*,] 71. 10, 12: 74.3: 79.13: 81. 11: 112.6: 122.1: 135.2: 136.5: 137.6: 147.7: 221.2. σκεπάζω, 36. 5. σκέπη, 155.1: 198.5. σκέπω, 11.9: 59.11: 121.7: 136.7: 146.1: 179.15: 213.3. σκεῦος ξυλουργικόν, 112. 2. σκληρὸς, 8.4, 5, 10: 9.8: 11.1: 19.8: 21.5: 23.9: 97.10: 135.4: 136.2: 140.13: 145.7: 149.3: 167.8: 174.2: 178.2, 4: 183.13: 188.13: 192.15: 209.2: 218.8: 256.1: 263.20: 265.5; σκλ. μῆνιγξ, *dura mater*, 145. 13: 136.12; -ρότερος, 100.11: 134.5, 9, 10: 137.9, 11: 141.11: 205.2: 210.5: 222.9: 247.3: 265.4, 9, -ρότατος, 98.1: 264.7, 9. σκληρότης, 24.7: 70.10: 100.11: 131.12, 14: 136.8: 137.1: 148.17: 264.5: 265.12. σκληρύνομαι, 244.8. σκολιὸς, 67.2: 70.14: 145.12: 146.2: 182.5, 12, 15: 183.8. σκοπέω, 154.1: 215.14. σκότος, 162.12. σκότωσησις, 133.3. σκύβαλον, 76.11. σμικρὸς, [v. *μικρὸς*,] 7.13: 8.10: 24.10: 26.4, 8, 12: 169.4: 194.7: 195.3: 260.2: 264.13, 14, 15: -ρότατος, 5.14: 6.3: 7.9: 129.13. σμικρότης, 27.13. σομφὸς, 101.1: 224.7. σοφία, [v. *δημιουργικός*,] 4.5: 127.2; ἡ τοῦ Θ. σοφ., 19.2: 26.1: 59.7: 81.9: 106.8: 110.12: 118.12: 129.8: 243.14; ἡ τοῦ Θ. ἀγαθὴ σοφ., 145.4. σοφὸς, 4.8; σοφ. ζῶον, (*de homine*), 41.1; σοφ. ἱατροὶ, 77.1: 125.3: 126.4; ὁ σοφὸς ἱατρός, sc. *Gal.*, 151.8 [v. *Adn.*]; οἱ σοφώτεροι τῶν ἱατρῶν, 129.3. σοφῶς, 40.1: 132.5. σπέρμα, *semen*, [v. *ἀρρενογόνος*, ἐκκρίνω, ἐξακοντίζομαι, *θηλυγόνος*, ἰσχυρὸς,] 62.9, 12, 13: 207.15: 208.6, 9: 210.3, 8, 10: 211.1, 7: 219.11: 220.3: 222.2, 7: 224.12: 226.5, 7, 12: 227.3: 228.1, 5, 10: 235.2, 5: 236.4, 7, 11: 240.8, 9, 15: 248.10: 249.8: 256.5: 257.14: 258.1: 260.4, 6, 16: 262.16: 263.4, 6, 12, 14: 266.11. σπερμαίνω, 262.14. σπερματικά ἀγγεία, 86.9: 263.7, 17, 21: 264.3, 6, 9, 14: 265.3, 10. σπεύδω, 156.8. σπλάγχνον, 61.4: 71.9, 13: 74.2: 101.9. σπλῆν, *lien*, 58.3, 7: 59.9: 74.12: 79.8, 10, 12, 17. σπληνώδης, 239.6 bis. σπογγία, 105.10: 145.6, 13. σπογγοειδὴ ὀστᾶ, (*ap. Hippocr.*), *os ethmoides*, 145.10. σπόνδυλος, 73.12: 90.7, 9: 116.1, 128.6: 129.5: 130.6: 182.3: 190.8, 11, 14: 191.3, 5: 192.4, 6, 7, 8, 10, 12 bis: 193.1, 5, 9, 12, 13, 14: 195.8, 13: 196.1, 11, 13; οἱ ἄνω σπόνδ., 196.9. στάσις, 50.1, 5: 168.2: 205.4. σταφυλὴ, 56.12: 162.2. στελεχιαία φλέψ, *vena portae*, 55.5, 7: 78.6 [v. *Adn.*], 13: 80.7, 12: 82.6, 8, 12. στέλεχος, 78.4. στενάζω, 109.7. στενόομαι, 99.13: 109.2. στενόρρινος, 149.14: 150.1. στενὸς, 56.7: 60.14: 68.15: 85.3: 109.10: 123.1: 150.1: 171.9: 263.10; -νότερος, 14.1: 16.4: 109.10: 251.1; -νότατος, 78.7: 80.10: 82.10. στενοχωρέω, 100.8: 199.3; -ρούμαι, 16.7. στενοχωρία, 252.2. στερεὸς, 59.1: 253.1. στερέωμα, 2.3. στέρνον, *sternum*, 90.6, 10 [v. *Adn.*]: 95.7, 10: 100.1: 116.4: 121.7: 199.8: 200.4, 12: 201.3. στερρὸς, 215.10. στεφανιαία ραφή, *cranii sutura coronalis*, 130.2 [v. *Adn.*], 14: 131.2: 132.3. στεφάνη, 159.12: 160.

- 1, 2 : 161. 1 bis.
 στεφανόμαι, 18. 11.
 στῆθος, 90. 6, 11 : 118. 16.
 στηρίζω, 8. 9 : 9. 7 : 167. 3 : 182. 2 ; -ζομαι, 41. 9 : 42. 9 : 46. 2 : 181. 9 : 191. 3.
 στήριγμα, 137. 7 : 200. 5.
 στήριγμός, 181. 14.
 στιλπνός, 164. 10.
 στιξ, 46. 4.
 στοιβή, 101. 11 [v. Ad.].
 στοίχος, 27. 14.
 στολίδες, 184. 2 [v. Ad.].
 στόμα, 56. 11, 13, 15 : 57. 15 : 60. 9 : 62. 10 : 70. 6 : 86. 16 : 98. 13 : 99. 6 : 112. 14 : 118. 16 : 119. 13 : 121. 4 : 128. 4 : 143. 10 : 174. 11 : 175. 4, 10, 17 : 181. 2, 4 : 212. 8 : 215. 9 : 245. 5 ; -κοιλίας, *ventriculi cardia*, 56. 7 [v. Adn.], 8.
 στόμαχος, *oesophagus*, 56. 10 [v. Adn.] : 57. 14 : 60. 11 : 69. 2 : 71. 5 : 74. 11 : 106. 12 : 107. 11 [v. Adn.] : 111. 11 : 112. 13 : 115. 7 : 119. 2 : 174. 13 : 175. 6.
 στόμιον, 211. 2.
 στομομάνικον, 177. 2 [v. Adn.].
 στομόομαι, 257. 4.
 στρέφομαι, 31. 9.
 στρογγύλος σύνδεσμος, 51. 11 : 204. 10 ; στρ. νεῦρον, 204. 5.
 στρόφιγξ, 16. 1.
 στυλῖς, 148. 1.
 στύλος, 127. 14.
 στύφω, 80. 5.
 σὺ, 127. 2.
 συγγένεια, 245. 11.
 συγγράφομαι, 5. 7 : 127. 6 : 133. 11.
 συγκαταμίνυμι, 206. 13.
 συγκατέρχομαι, 225. 10, 16.
 σύγκειμαι, 2. 13 : 13. 2 : 26. 8 : 44. 8 : 46. 7 : 48. 15 : 59. 13 : 80. 15 : 85. 9 : 90. 5 : 97. 10 : 106. 15 : 110. 2 : 128. 6 : 129. 16 : 137. 16 : 148. 8 : 189. 2 : 203. 13.
 συγκινέομαι, 90. 1.
 συγκλείομαι, 167. 12.
 σύγκρισις, 80. 1.
 συγχέομαι, 270. 6.
 συγχωρέω, 19. 5 : 204. 15 : 215. 13 : 232. 4.
 συζυγία, [v. δευτέρως, ἑβδομος, ἕκτος, πεμπτός, πρῶτος, τρίτος,] 72. 10 : 73. 15 : 114. 5 : 151. 4, 7 : 158. 11, 12 : 173. 10.
 σύλληψις, *conceptio*, 208. 10 : 210. 7 : 258. 1.
 συλλογίζομαι, 170. 2.
 συμβαίνω, 103. 13 : 108. 7 : 170. 1 : 223. 6 : 231. 5 : 248. 4 : 252. 8 : 270. 5.
 συμβάλλω, 82. 8 ; -λομαι, 249. 9.
 συμβολή, 80. 11.
 σύμμαχος, 6. 12.
 σύμμετρος, 16. 3 : 101. 3 : 108. 3 : 181. 4 : 271. 4.
 συμμέτρως, 9. 8 : 12. 6 : 35. 4 : 107. 16.
 συμπαράκειμαι, 139. 1 : 158. 11.
 συμπαλαμβάνω, 159. 8.
 σύμπας, 14. 11 : 98. 2 : 110. 2 : 170. 12 : 189. 14 : 211. 1 : 267. 5 : 268. 2.
 συμπάσχω, 266. 13.
 σύμπηξις, 233. 7 : 234. 1.
 συμπλέκω, 50. 4 : 138. 4 ; -κομαι, 60. 2 : 69. 7 : 70. 2, 3, 16 : 139. 9.
 συμφέρω, 118. 12 : 126. 12 : 176. 10.
 σύμφυσις, [v. Adn. ad 12. 9.] : 22. 13 : 180. 9 [v. Adn.].
 σύμφυτος, 210. 9.
 συμφύω, 202. 16 : 263. 21 ; -ομαι, 120. 16 : 213. 10.
 σὺν, 59. 10 : 60. 6 : 61. 4 : 78. 7 : 80. 8 : 82. 12 : 98. 10 : 102. 12 : 103. 9 : 128. 11, 12 : 145. 2 : 159. 2, 5 : 165. 7 : 177. 7.
 συνάγω, 138. 5 ; -γομαι, 15. 2 : 214. 2, 9.
 συνάγωγος, 264. 3.
 συναθροίζομαι, 77. 2.
 συναθροισμός, 77. 9.
 συναλείφομαι, 72. 5.
 συναλλοιόομαι, 62. 13.
 συναναμίνυμι, 62. 13 : 210. 10.
 συνάπτω, 35. 5 : 198. 4 : 259. 3 : 264. 15 : 265. 11 : 267. 3, 6 ; -τομαι, 18. 12 : 27. 8 : 46. 1 : 100. 2 : 107. 11 : 188. 9 : 190. 13 : 198. 14.
 συναρθρόομαι, 11. 6 : 90. 8 : 116. 3.
 συνάρθρωσις, *synarthrosis*, 116. 6 [v. Adn.], 7.
 συναρμόζω, 207. 4.
 συνάφεια, 190. 14.
 σύνδεσμος, [v. ἑρῳστος, ἰσχυρὸς, στρόγγυλος, ὑμενώδης, χονδρώδης,] 17. 12 : 38. 13 : 124. 2, 4 : 138. 3, 4 : 188. 13, 14 : 190. 5, 12 : 192. 15 : 193. 3, 6, 7 : 202. 2, 5 : 203. 13 : 204. 9, 14 : 218. 10 [v. Adn.].
 συνδέω, 18. 5 : 77. 11 : 137. 7 : 138. 6 : 181. 13 : 192. 18 : 193. 5 : 204. 3, 8, 9 : 212. 11 : 213. 3 ; -δοῦμαι, 72. 5 : 110. 5 : 175. 16 : 193. 14 : 194. 13 : 202. 1.
 συνδιαγινώσκω, 24. 9.
 συνδιαστέλλω, 103. 7.
 συνειλέομαι, 11. 8.
 συνεισέρχομαι, 80. 14 : 118. 9 : 146. 6.
 συνεκτικός, 106. 8.
 συνεκφύομαι, 158. 15.
 συνεξαίρομαι, 266. 9.
 συνεξέρχομαι, 118. 9 : 146. 8 : 160. 6 : 225. 3.
 συνεργέω, 67. 1 : 69. 8 : 74. 1 : 81. 11 : 98. 11, 13 : 105. 3.
 συνεργός, 183. 2.

- συνέρχομαι, 107. 1.
 συνέχεια, 69. 2.
 συνεχής, 98. 4: 225. 9:
 242. 3.
 συνέχω, 142. 13.
 συνήθεια, 165. 1: 177. 2:
 193. 11.
 συνήθης, 44. 11.
 σύνθεσις, 2. 13: 152. 13:
 158. 4: 161. 13: 183. 4:
 188. 12: 190. 6: 202. 12,
 13.
 σύνθετος, 2. 8, 12: 4. 2:
 26. 11: 44. 7, 11: 57. 2:
 59. 13: 80. 15: 90. 4:
 104. 6: 189. 1.
 συνήμι, 169. 7.
 συνιζάνω, 260. 11.
 συνίστημι, 164. 10:
 240. 11.
 συνουσία, 208. 7: 219. 1.
 σύνταξις, 26. 9: 45. 3:
 48. 6: 205. 3.
 συντάττομαι, 196. 1.
 συντελέω, 24. 10: 228. 2:
 254. 1; -λοῦμαι, 109. 5.
 συντίθημι, 7. 5: 26. 5,
 13: 161. 9: 213. 6; -θε-
 μαι, 28. 4: 157. 16: 194. 5.
 σύντομος, 223. 10.
 συντρέομαι, 211. 8, 12:
 214. 9.
 σύριγξ, 147. 5.
 συρρέω, 67. 13.
 σύστασις, 135. 5: 224. 8.
 συστέλλω, 65. 9: 105. 7;
 -λομαι, 65. 13: 91. 10:
 105. 1, 8: 113. 2: 115. 11:
 116. 11, 16: 142. 10: 148.
 16: 211. 1.
 συστολή, 91. 9: 92. 10:
 103. 5, 9, 11: 142. 13.
 συσφίγγω, 35. 6: 65. 9.
 συσχίζομαι, 139. 4.
 σφαγιτίδες φλέβες, *venae*
jugulares, 83. 11: 94. 15:
 139. 3.
 σφαίρα, 59. 1: 128. 10:
 163. 5.
 σφαιρίος, 148. 5.
 σφαιροειδής, 6. 8: 152.
 9: 162. 1.
 σφαιρόομαι, 6. 8.
 σφαιροποιέομαι, 56. 16.
 σφαιροποίησης, 86. 17.
 σφαλερός, 147. 13.
 σφαλίζω, 181. 1; -ζομαι,
 110. 10 [v. Adn.].
 σφηνοειδές ὀστούν, *os*
sphenoides, 174. 8.
 σφίγγω, 60. 8: 85. 13:
 167. 4; -γομαι, 29. 7:
 48. 5: 137. 15.
 σφιγκτήρ, *musc. sphinc-*
ter, 65. 8; σφ. μῦς., 65.
 12 [v. Adn.]: 85. 13.
 σφοδρός, 17. 10: 28. 3:
 29. 1: 38. 5: 66. 11: 77.
 5: 98. 4: 113. 11: 141. 9:
 156. 5: 182. 10; -ρότε-
 ρος, 149. 10.
 σφοδρῶς, 99. 9: 109. 6.
 σφυγμικὴ δύναμις, 20. 12.
 σχέσις, 45. 3.
 σχῆμα, 5. 10: 6. 6: 9. 12:
 10. 1: 12. 11: 13. 4, 13:
 14. 4: 32. 10: 45. 2: 48. 9:
 51. 1: 52. 11: 53. 1: 56. 2:
 58. 1, 6, 11: 61. 4: 63. 3, 8:
 65. 5: 95. 4, 6: 97. 7: 111.
 4, 9: 120. 13: 130. 9: 131.
 9, 12, 14: 132. 2: 134. 14:
 135. 12: 150. 3: 152. 6, 9,
 10, 11: 157. 13: 162. 1:
 163. 4: 168. 8: 175. 11:
 183. 3: 192. 2: 202. 17:
 210. 4, 6: 224. 4, 10.
 σχηματίζω, 40. 2; -ζο-
 μαι, 11. 7: 72. 11.
 σχίζω, 120. 11: 142. 1:
 149. 16: 213. 13; -ζομαι,
 5. 13: 6. 7: 81. 5: 83. 3, 4
 bis, 5, 14: 86. 3: 94. 15:
 102. 3: 139. 1.
 σχίσις, 77. 7: 139. 15.
 σχίσμα, 83. 8, 10.
 σωλήν, 135. 9 bis [v. Adn.]
 σωλήναιον, 225. 13.
 σῶμα, [v. ἀδενοειδής, ἄ-
 ψυχος, χονδρώδης,] 2. 10,
 12: 3. 3, 8: 4. 12: 6. 1, 10:
 7. 9: 8. 1, 10: 11. 2, 14:
 12. 3: 24. 1: 42. 5: 43. 8:
 45. 5: 51. 3, 6, 8: 55. 5:
 56. 4: 59. 1, 13: 61. 8: 80.
 14, 15: 83. 16: 87. 6: 89.
 8: 90. 4: 96. 9: 97. 4: 98.
 6: 103. 10: 104. 1, 7:
 110. 1: 112. 12, 15: 120.
 1: 121. 11: 125. 2, 4:
 126. 1, 2, 11: 128. 9: 132.
 12: 139. 9, 18: 140. 3, 8,
 14: 141. 9: 144. 1, 6:
 145. 7: 149. 3: 152. 14:
 156. 14: 158. 10: 161. 8,
 10. 12: 169. 7: 172. 9:
 178. 2: 189. 2, 14: 210.
 12: 218. 9: 222. 15: 223.
 8, 9: 225. 1: 238. 10:
 239. 11, 13: 240. 5, 11:
 242. 1: 244. 5: 246. 9:
 249. 1, 2, 3, 8, 10: 252. 12:
 253. 5, 7: 254. 9: 255. 4:
 256. 11: 267. 10: 270. 4.
 σωματικά μόρια, 3. 4.
 σωτηρία, 71. 3.
 σωφρονιστήρες, *dentes*
sapientiae, 178. 8 [v. Adn.]:
 179. 1. (*dentes genuini*,
Cic. De Nat. D. ii. 54.;
Plin. H. Nat. xi. 63.)
 T, 209. 7, 8, 12.
 ταλαιπωρία, 255. 6.
 ταμείον, 99. 7: 197. 11:
 269. 2.
 ταμιεύω, 95. 14.
 τάξις, 71. 5: 86. 15:
 161. 16: 174. 2: 184. 12:
 195. 9: 270. 7.
 ταπεινός, 123. 12.
 ταράττομαι, 270. 6.
 ταρσός, *tarsus pedis*, 44.
 2 [v. Adn.], 5, 10: 46. 7;
oculi, 156. 3 [v. Adn.], 12.
 τάσσω, 263. 18; -σομαι,
 29. 12: 122. 5: 151. 8: 169.
 10: 170. 4, 5, 12: 199. 7:
 220. 1: 232. 3: 260. 3.
 ταύτη, 14. 12: 22. 2: 24.
 12: 29. 12: 209. 1: 230.
 6: 232. 2: 261. 6.
 τάχεως, 145. 2: 210. 16.
 τάχος, 50. 6; *eis* τάχος,
 49. 17.
 ταχύς. *διὰ ταχέων*, 260.
 8, 9.

- τείνω, 37.2: 219.10: 257.2; -νομαι, 168.10: 169.3: 170.5: 211.4: 217.9: 243.2: 248.2: 256.2.
 τείχος, 148.11.
 τεκμαίρομαι, 234.5.
 τέκνον, 248.12: 249.11: 250.5: 251.6.
 τελειότερος, 221.8: 227.1.
 τελειώω, 222.3: 266.11; -οῦμαι, 208.2, 6, 12: 266.8.
 τελείως, 115.2: 169.10: 269.3.
 τέλεος, 261.15.
 τελευτάω, 14.2: 29.11: 72.14: 73.2: 99.14: 201.13: 205.9: 220.11.
 τελέω, 62.6; -λοῦμαι, 63.15: 215.11.
 τελικὸν αἴτιον, *causa finalis*, 105.17: 106.13.
 τέλος, 87.14: 219.6: 257.15.
 τέμνω, 36.3: 73.2: 115.1; -νομαι, 219.7.
 τένων, *tendo*, 20.2: 22.4, 8: 23.6, 12: 25.1, 3: 34.5: 53.10: 191.4: 202.3, 6.
 τεσσαράκοντα, 246.2.
 τέσσαρες, [v. τέτταρες,] 7.8: 11.11: 15.13: 21.6: 22.5: 27.3, 9, 14: 36.1: 45.8: 46.7: 61.6: 72.10: 73.15: 81.6: 82.2: 86.4: 102.4: 132.12 bis: 155.6: 177.9: 178.9: 194.13: 204.16: 212.3: 247.2.
 τέταρτος, 63.14: 72.2: 73.10: 86.18: 127.7: 161.18: 186.2: 193.10: 196.2.
 τετραπλάσιος, 135.7: 161.11.
 τετράπλευρος, 111.8: 132.2.
 τετράπους, 1.5: 39.12: 199.8; -πουν ζῶον, 1.5: 39.16.
 τετράρριζος, (de dentibus,) 178.7.
 τετράχως, 105.16.
 τέτταρες, [v. τέσσαρες,] 7.6: 27.5, 12, 14: 94.1: 194.7.
 τεχνάομαι, 18.8: 153.8.
 τέχνη, 4.5.
 τέχνημα, 17.7: 195.4.
 τέως, 173.8.
 τηλικούτος, 4.7: 197.6: 268.11.
 τηνικαῦτα, 271.8.
 τηρέω, 93.9.
 τίθημι, 119.1; -θεμαι, 166.2: 169.7: 217.5.
 τις, 43.3, et saepissime.
 τίτανος, 162.14.
 τιτθός, 266.3, 13, 14: 268.1: 269.5: 270.8: 272.4.
 τιτράομαι, 135.13: 142.14: 163.6.
 τμήμα, 86.4.
 τοιγαροῦν, 8.2: 103.6: 115.10: 152.6: 267.11.
 τοίνυν, 8.12: 29.2: 41.8: 91.3: 133.8: 141.13: 158.7: 216.7: 218.7: 222.13: 224.3: 230.3: 232.1: 235.7: 264.11.
 τοιόσδε, 138.11.
 τοιοῦτος, 3.1: 8.4, 11: 10.2: 11.1: 14.4: 18.4: 23.5, 10: 25.3: 27.12: 29.9: 32.5: 40.2, 10: 41.5: 42.12: 58.1: 60.6: 79.15: 104.13: 112.6: 123.11: 133.9, 10: 134.3: 150.3 bis: 157.11: 162.8, 9: 169.1.4: 171.12: 188.5: 199.13: 202.5: 218.7: 220.8: 222.1: 243.1: 250.7: 257.15: 259.13: 270.5: 271.13.
 τοίχος, 41.6.
 τοκεὺς, 248.11: 251.6: 252.10.
 τόκος, 248.3.
 τομεὺς, *dens incisor*, 177.8: 178.6.
 τόνος, 98.1: 182.11.
 τόπος, [v. ἔμπροσθεν,] 41.12: 58.3: 64.15: 76.13: 82.1: 86.3: 103.5: 140.14: 143.1: 144.1: 151.10: 153.3, 4: 181.6: 184.7: 185.5: 193.9: 204.16: 207.13: 217.1: 230.5: 239.14; ὁ ἄνω τόπος, 58.8.
 τοσοῦτος, 4.6: 12.8: 13.4: 26.5: 100.3: 137.9, 12: 208.8: 230.1: 264.5; εἰς τοσοῦτον, 4.4: 33.15: 118.7: 208.10: 224.2: 226.11.
 τραγάω, 233.1.
 τράγος, 232.7 [v. Adn.]: 234.4, 6.
 τράνα, 181.12 [v. Adn.].
 τρανώτερος, 62.2.
 τράπεζα, *lobus jecoris*, 81.8.
 τράχηλος, *collum*, 83.8: 90.12: 108.9: 111.7: 114.4, 6, 13, 14: 127.12, 14: 128.8, 11: 138.15, 17: 139.2: 140.17: 165.8: 181.14, 16: 188.4: 199.9; τράχ. τῆς κύστεως, 85.6, 12, 14: 220.11: 260.3; τράχ. τῆς μήτρας, 209.9 [v. Adn., et ad 208.5.].
 τραχὺς, 178.5: 210.10, 12; *τρ. ἀρτηρία, trachea*, 102.9, 15: 103.1: 104.4: 106.11, 14 [v. Adn.]: 107.3, 11: 108.6: 114.7: 115.4: 174.13: 175.6; -χύτερος, 104.13: 232.11.
 τραχύτης, 211.3.
 τρεῖς, 4.10: 11.5: 12.12: 13.3, 6: 15.12: 44.3, 8: 45.8: 46.11: 51.10: 63.10: 104.9: 110.2: 111.3: 125.1: 130.9: 152.2: 184.5, 7: 194.6, 13: 222.14: 244.3: 247.2.
 τρέπομαι, 168.1: 226.3.
 τρέφω, 89.15: 126.3: 139.17: 222.2: 268.13;

- φομαι, 54.5: 62.15: 63.9: 89.11: 94.12: 142.8: 215.3: 231.8: 241.10: 244.6: 251.3.
 τρῆμα, 159.2: 163.10, 13: 164.6: 214.12.
 τριάκοντα, 63.1,4: 246.1.
 τρίβω, 12.1: 14.10: -βομαι, 253.3.
 τριγλώχιν, 99.2,3: τριγλώχινες ὑμένες, *valvulae tricuspides*, 98.12 [v. Ad].
 τρίμηνος, 216.3.
 τρίπλευρος, 131.9,11.
 τρίρριξος, (de dentibus,) 178.7.
 τρισκαιδέκατος, 87.11.
 τρίτος, 49.8: 51.13: 72.1: 86.17: 97.15: 110.4: 111.13: 161.17: 163.15: 173.6: 186.2: 211.12: 214.18: 223.12: τρ. συζυγία, 73.5, 13: 174.4,5: 179.9.
 τριχοειδής, 77.4: 224.8.
 τριχόομαι, 180.5: 183.8.
 τριχωτός, 129.15.
 τρόπις, 243.11.
 τρόπος, 12.11: 15.11: 26.14: 39.16: 102.3: 119.14: 120.3: 122.1: 153.5: 171.8: 184.16: 210.7: 212.2: 233.11: 243.1,13: 261.3.
 τροφή, 5.8: 37.12: 56.14: 57.10: 61.8: 66.16: 67.3: 68.1: 72.2: 80.2: 83.2: 96.6,15: 99.7: 147.2: 152.5: 159.10: 176.2: 177.4: 213.7,11: 250.9: 262.7: 267.14: 268.11: 269.2: 270.1,4: 271.8,13.
 τροχαντήρ, *trochanter*, 53.4.
 τρῦξ, 79.6.
 τυγχάνω, 15.12: 45.1: 74.12: 139.13: 162.8: 176.9: 180.5: 184.11: 202.8: 233.9: 268.1.
 τύραννος, 162.10.
 τυφλόν, *caecum intesti-*
num, 66.11: 67.4: 71.6.
 τυφλόομαι, 164.15.
 Υ, 123.11.
 ὑγαίνω, 66.5.
 ὑγιής, 252.7,9.
 ὑγραίνω, 254.7: -νομαι, 204.15.
 ὑγρός, 11.14: 113.4: 226.12: 231.2: 254.3: ὑγρόν, *humor*, 85.11: 214.1,13,18: 255.4: 256.11: 257.4: 260.5, 10: 261.9,14: (corporis,) 132.12: 253.1: (cerebri,) 145.2: 148.16: 149.6: 160.11: (oculi,) [v. κρυσταλλοειδής, ὑελοειδής, ὠοειδής,] 152.2,12: 158.4: 163.14: 245.3: -ρό-τερος, 63.12: 246.3: 265.2,6.
 ὑγρότης, 86.5: 110.14: 164.11,13,15: 210.8: 211.3: 259.6,9,12: 260.14.
 ὑδατώδης, 85.12: 260.14: ὑδ. περίττωμα, 80.8, 12: 82.12: 84.4.
 ὕδωρ, 2.1: 112.4: 254.2,3.
 ὑελοειδές ὑγρόν, *humor vitreus oculi*, 152.3: 159.8,10.
 υἱός, 239.6.
 ὕλη, *materia*, 99.7: 226.9 bis, 14 bis.
 ὑλική ἀρχή, 227.4: ὑλ. αἷτιον, *causa materialis*, 105.17: 106.10.
 ὑλώδης, 98.14.
 ὑμενόομαι, 242.2.
 ὑμενώδης, 112.14: 242.5,7: ὑμ. σύνδεσμος, 18.12: 38.10: 124.2: 202.2.
 ὑμῆν, *membrana*, [v. ἀμνεῖος, εὐρωστος, περικάρδιος, περιόστειος, περιτόναιος, τριγλώχιν, ὑποζώννυμι,] 18.2: 20.2: 71.11: 99.1: 112.12: 120.3, 5: 134.13: 142.3: 211.4: 225.10: 242.8,11,12
 bis: 243.2: 248.2,5,8.
 ὕμνος, 40.9.
 ὕοειδές ὀστούν, *os hyoides*, 122.8: 123.7,9 [v. Adn.]: 175.15.
 ὑπακούω, 32.4.
 ὑπαλείφω, 17.2: 107.12: 119.10: 120.4,5: 157.1 [v. Adn.]: 174.11: 179.7.
 ὑπάρχω, 10.10: 23.11: 34.2: 45.6: 123.10: 133.15: 137.14: 165.4: 168.11: 171.13: 199.6: 210.12: 211.12: 218.3,7: 221.5: 234.5: 235.2: 262.9: 263.6,19: 264.16: 265.7: 268.12.
 ὕπαιμι, 72.1.
 ὑπέρ, (cum gen.) 9.5: 10.4: 90.14: 120.7: 145.6: (cum acc.) 70.13: 90.10: 164.10: 267.9.
 ὑπεράνω, 131.6: 183.12.
 ὑπερβαίνω, 198.11.
 ὑπερβάλλω, 270.2.
 ὑπερβολή, 180.3.
 ὑπέρεχω, 13.7.
 ὑπερερεῖδομαι, 51.7.
 ὑπερθαυμάζω, 129.10.
 ὕπερθεν, 128.8: 130.6: 131.9.
 ὑπέρκειμαι, 51.8: 67.3, 11: 68.6: 69.1: 207.7.
 ὑπερκινέομαι, 149.10.
 ὑπερκύπτω, 120.17.
 ὑπεροχή, 16.14: 221.9: 259.16.
 ὑπέρτατος, 144.1.
 ὑπερφερής, 130.10: 132.1.
 ὑπέρχομαι, 67.8.
 ὑπερῶα, *palatum*, 119.12: 136.1: 143.9.
 ὑπηρεσία, 5.8: 102.7: 267.2.
 ὕπνος, 223.6.
 ὑπὸ, (cum gen.) 4.6,8: 14.6: 29.7: 30.13: 31.1: 33.5: 44.9: 55.11: 56.15,16: 60.14: 62.15: 64.11: 66.8,9: 67.5:

68. 2 : 72. 5, 7 : 75. 14 : 79. 8 bis : 84. 3 : 90. 6, 7, 12, 13, 16 : 94. 10, 14 : 95. 13 : 96. 13 : 97. 3 : 98. 14 : 101. 2 : 103. 2, 5, 15, 18 : 104. 17 : 105. 2, 5, 10, 16 : 108. 6 : 110. 8, 10 : 112. 12 : 116. 6 : 117. 15 : 121. 11 : 129. 3, 4 : 132. 3, 4 bis : 133. 12 bis : 137. 2 : 140. 7, 16 : 142. 3, 16 : 148. 13, 15 : 155. 3 bis, 4 : 158. 3 : 163. 2 : 167. 11 : 168. 6 : 172. 10 : 173. 2, 5 : 176. 11 : 177. 3, 4 : 182. 9 bis, 10 : 184. 3, 5 : 191. 5, 6 : 198. 10 : 202. 3 : 203. 13 : 210. 8, 15 : 214. 1 : 216. 5 : 217. 8 : 219. 9 : 225. 6, 7 : 231. 10 : 234. 10, 11 : 235. 3, 6 : 236. 6 : 241. 10 : 244. 8 : 245. 10 : 255. 5, 6 : 268. 5 : 271. 3 ; (cum dat.) 22. 6 ; (cum acc.) 32. 2 bis : 63. 11 : 108. 5 : 138. 2 : 211. 4. ὑποβαίνω, 46. 12. ὑποβάλλομαι, 195. 13. ὑπογάστριον, *hypogastrium*, 217. 6 : 267. 5 [v. Adn.]. ὑποδέχομαι, 28. 13 : 38. 7 : 46. 3 : 47. 12 : 55. 10 : 68. 12 : 76. 5 : 100. 4 : 135. 11 : 201. 8, 12 : 203. 6 : 204. 1 : 211. 6 : 214. 8, 11 : 261. 13 : 262. 5, 10 : 263. 11 : 266. 11. ὑποδοχεύς, 55. 15. ὑποδοχή, 27. 15 : 46. 5 : 52. 8 : 58. 1 : 94. 5 : 179. 6 : 207. 15 : 214. 17 : 216. 13. ὑποδύομαι, 180. 11. ὑποζώννυμι. ὁ ὑπεζωκῶς, *membrana succingens*, (vulgo *pleura*), 119. 9 : 120. 9 [v. Adn.]; ὁ ὑπέζ. ὑμῶν, 119. 8. ὑποκάτω, 53. 3 : 229. 5. ὑπόκειμαι, 35. 8 : 37. 8 : 43. 8 : 44. 6 : 121. 7 : 134. 13 : 156. 11 : 174. 7 : 196. 10 : 207. 9, 11 : 225. 11 : 261. 5. ὑπολαμβάνω, 228. 3. ὑπολείπομαι, 260. 10. ὑπόλοιπος, 21. 3 : 48. 8 : 117. 9. ὑπομένω, 66. 10 : 149. 4. ὑπόμνημα, 5. 7. ὑποπιέζω, 105. 8 ; -ζομαι, 148. 14 : 149. 5. ὑποπίμελος, 77. 8 : 140. 4. ὑποσπαδιαίος, 219. 5 [v. Adn.]. ὑποστήριγμα, 94. 2. ὑποστρέφω, 85. 16. ὑποτάττω, 5. 7 ; -τάττομαι, 22. 12. ὑποτείνομαι, 119. 8 : 120. 3. ὑποτίθεμαι, 228. 1. ὑπόφυσις, 25. 1. ὑποφύω, 22. 3. ὑποχόνδριον, 121. 1 : 267. 5 [v. Adn.]. ὑποχωρέω, 76. 11. ὑποχώρησις τοῦ κενοῦ, 68. 4 : 90. 1 : 103. 7. ὕψιος, 11. 14 : 32. 2, 11 : 40. 4 ; ἐπὶ τὸ ὕπτ., 30. 5, 15 : 32. 9 : 34. 11. ὕστατος, 248. 8 : 261. 12. ὕστέρα, *uterus*, [v. Adn. ad 207. 9 : 208. 5, 9 : 209. 3, 9.] 207. 13 : 208. 2, 5 : 213. 2, 4 : 221. 2 : 258. 11 : 266. 9, 12 : 270. 11 : 271. 9 : 272. 4. ὕστερέω, 110. 13. ὕστερος, 62. 7 : 121. 12 : 124. 5 : 208. 10 : 209. 3 : 210. 9 : 211. 3 : 228. 8 : 229. 1 : 247. 7 : 260. 7 : 271. 11. ὑφαίνω, 5. 5. ὑφίσταμαι, 242. 5. ὑψηλός, 21. 10 : 41. 6 : 140. 13 : 153. 3 ; -λότερος, 45. 9 : 84. 13 : 230. 2 ; -λότατος, 132. 10. ὑψόομαι, 78. 16. φαίνω, 180. 6 : 232. 8 ; -νομαι, 11. 10 : 22. 10 : 41. 4 : 45. 8 : 91. 1 : 111. 8, 12 : 120. 2, 11 : 172. 6 : 173. 8 bis : 218. 7, 9 : 260. 8 : 263. 22 : 266. 3. φαιός, 162. 5. φακοειδής, (de ovariiis,) 210. 6. φάλαγξ, (digiti,) 45. 8. φανερός, 176. 1. φαντάζομαι, 134. 2 : 173. 1 : 184. 12. φαντασία, 134. 2 : 184. 6 [v. Adn.], 10. φανταστικόν, 184. 4 [v. Adn.]. φάρυγξ, ὁ, *pharynx*, 55. 11 : 56. 9, 11, 17 : 128. 5 : 174. 12 : 175. 4 ; *larynx*, 91. 12 [v. Adn.], 13 : 92. 1 : 102. 2 : 103. 3 : 108. 5 : 119. 12 : 136. 1. φάσγανον, 26. 17. φασκία, 73. 15. φατνίον, 177. 7 : 179. 4, 5. φέρω, 182. 11 : 221. 4 ; -ρομαι, 36. 11 : 82. 16, 17 : 83. 13 : 106. 10 : 109. 4 : 114. 9 : 116. 8 : 117. 4, 7 : 131. 6 : 171. 10 : 208. 9 : 212. 10 : 229. 11 : 230. 4 : 231. 1 : 258. 10 : 259. 2 : 261. 2, 7, 17 : 263. 2 : 267. 4. φεύγω, 13. 5. φημί, 1. 4 : 54. 5 : 75. 6 : 108. 11 : 129. 2 : 133. 6 : 152. 15 : 160. 10 : 178. 11 : 185. 2 : 203. 9 : 211. 5 : 221. 8 : 236. 1 : 239. 4 : 241. 5 : 252. 3, 12 : 258. 4 : 269. 10. φθάνω, 178. 12. φθέγγομαι, 113. 9. φθορά, 266. 4. φιάλιον, 177. 1 [v. Adn.]. φιλάγαθος δημιουργία τοῦ Θε., 50. 3 : 65. 15. φιλανθρωπία, 129. 10 ; φιλ. τοῦ Θε., 204. 4 ; ἄφατος φιλ. τοῦ Θε., 64. 5 : 118. 12. φιλάνθρωπος, 154. 4 ;

φιλ. τοῦ Θ. δημιουργία, 214.15; ὁ φιλ. Θ. ἡμῶν, 117. 13.
 φιλία, 264.3.
 φίλιος, 62. 9: 79. 8.
 φλέβιον, 68.11: 256. 9.
 φλεβοτομία, 74. 14.
 φλεβώδης, 225.16: 229. 8; φλεβ. ἀρτηρία, *vena pulmonalis*, 102.15: 104. 2.
 φλέγμα, *pituita*, 66. 8: 132.13,14: 253.2: 260. 11.
 φλεγματώδης, 239. 7 bis [v. Adn.].
 φλεγμονή, *inflammatio*, 66. 2.
 φλέψ, *vena*, [v. ἀρτηριώδης, κοῖλος, μεσαραϊκός, στελεχιαῖος, σφαγίτης,] 20. 8,13: 52. 10: 60.1: 68. 5: 77.11: 78. 3, 4: 80.15,17: 81.4: 83.15: 86.6: 87.6: 96.7: 126.2: 139.3, 4,8,17: 212.2,5: 213.6: 215. 3: 229.11: 230. 4, 8,12: 239. 11: 240. 2: 244.2,6: 257.1 [v. Adn.]: 258.10: 261. 5: 267.4,8: 268.11: 269. 6: 271.3,10.
 φοιτάω, 123. 4.
 φολῖς, 70. 9.
 φορὰ, 57. 9: 100. 6: 103.16: 104.5: 109.9.
 φράζω, 63.6: 158.5.
 φρένες, *diaphragma*, 72. 5 [v. Adn., et Dietz ad Hipp. *De M. Sacro*, p. 183.]: 82. 15: 90. 14: 116. 6: 120. 7 bis, 8, 9, 10,13: 121.4: 267.9.
 φρενίτις, "*phrenesis*," (Cels. iii. 18.) 149. 8: 185.10 [v. Adn.].
 φροντιστικός, 206. 1.
 φρουρά, 198. 5.
 φρουρέω, 15. 2: 18. 5: 50. 8: 121.2,6: 197.9: 207.6 [v. Adn.]: 213.3: -ροῦμαι, 15.7: 17.12.

φρουρίον, 184.14.
 φυλακή, 9.5: 17.9: 94.2.
 φυλάττω, 50. 9: 52. 3: 119.1: 149.13: 198. 8: 260. 13; -τομαι, 95. 9: 219. 1.
 φυσάομαι, 242. 2,6 bis, 8: 245.6,11.
 φυσική κίνησις, 103.13: 222.15: 223.6,15; -καὶ δυνάμεις, 61. 5: 62. 2; -καὶ μόρια τοῦ σώμ., 3. 4 [v. Adn.], 6,10; -καὶ προβλήματα, 271.13.
 φυσικῶς κινεῖσθαι, 103.9 [v. Adn.], 12: 223.12,16.
 φύσις, [v. θρανστός,] 12. 9: 24.10: 30.11: 52.4: 59.6: 60.6: 97.12: 104. 11: 134. 8: 150. 1 [v. Adn.]: 200. 3: 233. 5: 241.3: 244.12: 263.17, 22: 266.6; ἡ φύσις, *Natura*, 4. 5: 95.14: 195. 11: 263.17,22: 272.7.
 φύω, 5.11: 7.4: 11.4. 114.3: 122.11: 124. 5: 180. 2: 187.6: 224. 6; -ομαι, 173.13: 178.11: 246. 8: 259.10.
 φωνέω, 92. 9: 105.14: 109. 7.
 φωνή, 74.1: 106.1,3,6, 13: 108. 2, 7: 109.1,5: 110.9: 113.8: 114.1,12, 16: 115. 2, 8: 126.17: 128.3: 183.2: 232.11.
 φωνητικὸν ὄργανον, (de pulmone,) 91.2: 115.3, 10; φων. ζῶον, (de homine,) 128.1.
 φωράομαι, 228.9.
 φωτίζω, 153. 4.
 χαίνω, 250.10; -νομαι, 180. 14.
 χαλάομαι, 65. 13: 116. 12 bis: 118.8: 218. 2.
 χαλαρός, 16.4: 38.10: 217.9: 218.4.
 χαλινός, 155.6.
 χάραξ, 121.1 bis, 2: 154. 8.

χαρίζομαι, 4. 16: 157. 11: 180. 2.
 χάρις, 23.7: 40.10: 96. 6,8: 150.4: 165.6: 183. 1: 204.3: 218.3: 221.1: 256. 7.
 χάσκω, 253. 8.
 χάσμη, 180.13.
 χαῦνος, 79.12: 263.18: 265.6; -νότερος, 37.10: 132. 1.
 χεῖλος, *labium*, 175. 3: 179. 15.
 χεῖρ, [v. ἄκρος, ὄλος, ξύμπας,] *summa manus*, 5. 3,5,9: 6.11: 8.12: 11.15: 12.2: 20. 2: 21.10: 22. 2,3: 25.4,14: 30.6: 35. 12: 40.1,7,16: 42.4,6: 43.8,9: 44.4: 82.4: 83.6: 95.1: 105.10: 148.15: 154.2: 197.12: 199.11, 14: 219.11: 246.7: 247. 8: 248. 5; *tota manus*, 3.7,16: 4.1 [v. Adn.]: 34. 2: 35.1,2,3: 38.12: 54.2.
 χειρόπλαστος, 25. 2 [v. Adn.].
 χείρων, 14. 11.
 χιτῶν, *tunica*, [v. ἀλλαντοειδής, ἀμνείος, ἀμφιβληστροειδής, ἀραχνοειδής, ἐλντροειδής, κερατοειδής, λευκός, νευρώδης, περικάρδιος, περικράνιος, περιόστειος, περιτόναιος, ῥαγοειδής, χωρίον,] 57. 2: 59. 13,14: 66.3,4: 69.5,14: 71.1: 106.12: 107.12, 15: 115.7: 155.1: 158. 3,4: 160.2,3: 161.9,16: 164.9: 174.11: 210.9: 211.11: 214. 6,16,18: 262. 8.
 χλιαίνομαι, 146. 11.
 χλιαρός, 103.18: 147.1.
 χολή, [v. μέλας, ξανθός,] *bilis*, 253. 2 [v. Adn.].
 χοληδόχος κύστις, *vesica fellea*, 67.14: 78.17.
 χολώδης, 239. 5 bis [v. Adn.]; χολ. χυμός, 67.

- 13; χολ. περίττωμα, 67. 15, 16: 79. 1.
 χόνδρος, *cartilago*, [v. ἀκατονόμαστος, ἀρνυταινοειδής, θυρεοειδής,] 17. 2. 3: 18. 11: 73. 2, 6, 9: 93. 5: 107. 6, 9: 108. 9: 110. 5: 111. 4, 6: 112. 5, 8: 114. 15: 117. 12: 118. 4, 14, 15: 119. 3: 120. 16: 121. 3: 123. 8: 147. 5, 6, 14, 16: 148. 7, 10: 149. 3: 207. 5.
 χονδρώδης, 182. 14, 16; χονδρ. σῶμα, 106. 16: 110. 1; χονδρ. σύνδεσμος, 204. 5.
 χορηγέω, 83. 2: 94. 11: 125. 4: 144. 6: 151. 1, 13: 167. 9: 173. 14: 174. 2: 175. 1: 179. 8; -γοῦμαι, 141. 2: 160. 11: 175. 13. χούς, 2. 6.
 χράομαι, 6. 5: 94. 1: 112. 3: 118. 6: 218. 6: 220. 3.
 χρεία, 3. 13: 4. 9, 17 [v. Adn.]: 5. 2: 8. 11: 12. 2: 18. 3: 26. 6: 49. 8: 59. 10: 71. 11: 88. 5: 91. 3, 5: 93. 7: 104. 14: 122. 6, 9: 126. 12: 135. 13: 147. 6: 193. 2, 8: 196. 4: 197. 1, 8: 218. 12: 259. 7: 263. 5: 272. 3.
 χρειώδης, 49. 4: 129. 12: 184. 15.
 χρεών, 186. 4.
 χρῆ, 7. 5: 13. 7, 9, 12: 15. 4: 22. 3: 23. 7: 24. 3: 28. 11, 12: 30. 11: 33. 8: 49. 15: 62. 2: 74. 5: 96. 9: 153. 18: 165. 10: 188. 10, 14: 195. 10: 209. 11: 218. 9: 259. 16: 262. 14: 267. 12: 271. 8.
 χρήσιμος, 11. 8: 33. 10: 80. 4: 118. 2: 153. 17: 219. 2; -μώτερος, 34. 1.
 χρῆσις, 259. 11.
 χρηστότατος, 208. 3.
 χρίομαι, 162. 14.
 χροιά, 162. 2: 193. 3: 224. 7: 226. 1: 240. 9.
 χρονίζω, 67. 4: 162. 14.
 χρόνος, 4. 6: 61. 12 bis: 62. 7: 63. 13, 16: 74. 9: 76. 16: 84. 9: 99. 1: 113. 6: 133. 7: 146. 4: 179. 1: 228. 8: 235. 11: 241. 9: 242. 11: 246. 5: 247. 1: 248. 3: 253. 10: 268. 3: 269. 1.
 χρώμα, 151. 15: 162. 4, 5.
 χυλοποιέω, 55. 10: 59. 3; -οῦμαι, 64. 8: 75. 14.
 χυλοποίησις, 87. 1.
 χυλός, *chylus*, aut *chymus*, 55. 9: 64. 10, 14: 65. 1: 67. 5, 9: 68. 4, 13: 76. 4 [v. Adn.], 10, 12: 78. 9, 12.
 χυμός, *humor*, [v. μελαγχολικός, χολώδης,] 17. 4: 74. 7: 75. 4: 79. 14, 17: 259. 10.
 χώνη, 135. 11 [v. Adn.], 13, 14.
 χώρα, [v. κενός,] 22. 7: 33. 8: 35. 5: 36. 6: 49. 11: 51. 14: 52. 7: 58. 6: 59. 14: 101. 11: 114. 9: 116. 13: 123. 12, 13: 124. 3: 154. 7: 159. 3: 164. 1: 167. 6: 269. 4.
 χωρέω, 70. 6, 9: 238. 4: 248. 9: 249. 9: 254. 8, 11: 255. 1: 257. 6.
 χώρησις, 134. 14.
 χωρίζω, 93. 6; -ζομαι, 142. 4, 14: 206. 16.
 χωρίον, *chorion*, 36. 10: 42. 9: 120. 7: 137. 13: 169. 1: 206. 8: 211. 11 [v. Adn., et ad 215. 4.]: 212. 1: 220. 4: 249. 10: 258. 9: 265. 16: 267. 10; χωρ. χιτών, 214. 18.
 χωρίς, 10. 11: 61. 13: 84. 14: 89. 4: 109. 4: 128. 3: 188. 8: 191. 8: 223. 3.
 χωροειδής μῆνιγξ, *pia mater cerebri*, 137. 13 [v. Adn.]: 138. 10; χωρ. πλέγμα, *plexus choroides*, 138. 9. 11: 139. 11.
 ψαλῖς, 45. 11.
 ψάλλω, 104. 15: 105. 4.
 ψαύω, 199. 7.
 ψαφαρός, (de testibus,) 224. 7 [v. Adn.].
 ψῆγμα, 156. 7.
 ψηλαφέω, 185. 4.
 ψιλῶς, 172. 6.
 ψίξ, 111. 1.
 ψόφος, 109. 5, 6.
 ψύξις, 145. 7: 160. 9: 182. 9.
 ψυχή ζῶσα, 1. 4: 2. 1, 8; ἡ ψυχή, "*anima*" *philosoph.*, [v. ὑγεμονικός,] 2. 10 bis: 106. 4: 197. 11: 240. 11; ψυχή λογική, 189. 7.
 ψυχική δύναμις, 20. 12; (cf. Erm. p. 59. l. 5.); ψυχικὸν ὄργανον, 103. 4 [v. Adn.]; ψυχικὸν πνεῦμα, 140. 10, 16: 141. 13: 142. 6: 144. 7: 146. 14: 147. 2: 151. 14: 167. 10: 184. 5; ψυχικά μόρια τοῦ σώμ., 3. 4 [v. Adn.], 5, 10.
 ψυχρός, 121. 10: 144. 16: 226. 12: 241. 8, 10: 254. 3; -ρότερος, 221. 9: 222. 9: 226. 11: 235. 1: 262. 4: 265. 7; -ρότατος, 24. 6.
 ψύχω, 89. 14.
 ὦδε, 71. 5: 97. 8: 272. 10.
 ὠδί πως, 33. 2.
 ὠθέω, 57. 12: 64. 3: 269. 8; -θοῦμαι, 64. 10: 76. 2: 118. 1.
 ὠκεανός, 108. 12.
 ὠμοπλάτη, *scapula*, 38. 8: 95. 1: 105. 7: 117. 8: 123. 1: 196. 14 [v. Adn.]: 197. 4, 8: 198. 1, 3, 8, 12: 199. 2: 200. 11, 13: 201. 1, 4, 6.
 ὦμος, 36. 10: 83. 6: 128. 7: 198. 6: 199. 3, 9: 200. 8: 201. 2: 202. 1: 244. 10.

ὠοειδής, 224. 10; ὠοει- δὲς ὑγρὸν, <i>oculi humor</i> <i>aqueus</i> , (" <i>ovi albo si-</i> <i>milis</i> ," Cels. vii. 7. § 13.) 152. 3 [v. Adn., et ad 163. 14.].	138. 7: 139. 2, 13: 140. 7, 15: 151. 10: 156. 7: 166. 6: 172. 5, 10: 183. 2: 203. 6: 209. 12: 210. 2: 259. 9: 262. 4, 11.	144. 2: 145. 5: 154. 8: 155. 5: 156. 12: 161. 3, 10: 163. 6: 164. 12: 176. 4: 181. 11: 193. 13, 15: 199. 11: 205. 16: 219. 10: 242. 4: 243. 10: 246. 5: 251. 7: 253. 4: 254. 2: 260. 11: 265. 1.
ὠόν, 163. 14.	ὠσαύτως, 6. 6: 20. 4: 28. 9: 69. 11: 127. 3: 137. 10: 138. 15: 181. 17: 222. 9: 225. 15: 236. 3: 239. 12: 264. 14.	ὥστε, 7. 1: 28. 14: 29. 13: 37. 8, 12: 64. 3: 67. 9: 115. 3, 14: 116. 8: 119. 1: 147. 10: 149. 12: 226. 14: 259. 6: 260. 7: 263. 22: 264. 14: 265. 11.
ὦς, 6. 11: 14. 5: 42. 11, 12: 43. 6: 52. 13: 57. 9 bis: 63. 11: 65. 10: 66. 10: 73. 14: 79. 3, 7, 8: 90. 13, 17: 93. 10: 95. 15: 98. 5: 99. 7: 100. 3: 110. 15: 111. 12: 114. 11: 116. 12: 120. 1: 127. 1, 2: 128. 15: 129. 1, 12: 130. 8, 13: 135. 11, 14: 137. 2, 8:	ὥσπερ, 7. 3, 6: 10. 11: 16. 1: 18. 1, 2: 34. 11: 39. 10: 40. 16: 42. 3: 59. 8: 60. 4: 61. 5: 64. 1: 66. 15: 71. 10: 81. 12: 83. 14: 93. 13: 99. 12: 101. 2, 9: 105. 9: 126. 2: 135. 2: 139. 10: 140. 6:	ὠφέλεια, 51. 4. ὠφελέομαι, 235. 7. ὠφελιμώτατος, 206. 2. ὦψ, 39. 8: 130. 4.

ADDENDA ET EMENDANDA.

ἀμαλδύνομαι. v. Adn.	μίσγομαι. v. Adn. ad 241. 2.
ἀμβλωθρίδιον. v. Adn.	νεῦρον, <i>ligamentum</i> , 244. 12.
ἀποπατέω. v. Adn.	ὀνειρώττω. v. Adn.
ἀρυστήρ. v. Adn.	ὀνομάζω, 135. 10.
γευστικὸν ὄργανον, (de lingua,) 175. 13.	ὄργανον. v. γευστικός.
γλήνη, 201. 9.	ὄρχις, <i>testiculus</i> , v. Adn. ad 224. 1;
γόνος, v. Adn. ad 237. 12.	<i>foeminae ovarium</i> , v. Adn. ad 210. 2.
δίμνη] lege, δῖμνος.	οὖς, <i>cordis auricula</i> , 101. 5: 102. 9.
δυνάμει, <i>potestate</i> , v. Adn. ad 240. 1.	παιδίον. v. Adn. ad 245. 12.
ἔδρα, <i>anus</i> , 217. 5 [v. Adn.]: 220. 5, 10.	παχὺς, 226. 8.
ἔκτη συζυγία, 114. 2: 175. 7.	πηροῦμαι. v. Adn. ad 252. 2.
ἐπιδερματίς. v. Adn.	σικνηλάτης] lege, σικνήλατον, et v. Ad.
ἐπισημαίνω. v. Adn. ad 234. 4.	σίκνος. v. Adn.
καιρός. v. Adn. ad 253. 8.	σκαρίζω. v. Adn.
καμπύλος. v. Adn. non ad 183. 6., sed ad 155. 9.	σομφός. v. Adn. ad 224. 7.
κοῖλος, 42. 7.	σπληνώδης. v. Adn.
λαγνεύω. v. Adn. ad 225. 4.	σωλήναιον. v. Adn.
	τάσσομαι. dele 170. 5., et v. Adn.

INDEX RERUM.

Numerus paginam designat.

ABDOMINE, (de,) 56—87; abdominis musculorum quatuor paria, 72 sq.

Abortus futuri signa a mammarum extenuatione, 258, 271; abortum ex uteri acetabulis muci plenis nonnunquam oriri, 216.

Acetabula ad femorum capita accipienda, 203; acetabula, sive *cotyledones*, 215.

Acromii formatio et usus, 198.

Acrorrhinion (*ἀκρορρίνιον*), quid, 148.

Aëris externi plurimum in pulmones, reliquum in cerebrum ire, 142; partem crassiorem retro exire, tenuiorem ad alendum spiritum animalemanere, 146; aërem cor refrigerare, 91.

Allantoides membrana, 211, 214, 215.

Amnion membrana, 211, 214.

Ancon (*ἀγκών*), Hippocrati quid, 31.

Animae essentia, 2; animae principatus ubi, 184, 185; animae promptuarium, sc. *cor*, 197; animam rationalem in cerebro, tanquam in agro quodam, consitam esse, 189.

Animalia omnia Dei dicto creata esse, 1.

Aortae origo et functio, 97.

Arterias e corde pulsatricem vim haurire, 20; arteriarum similem esse motum cum corde, 103.

Arteria aspera. [v. *Trachea*.]

Arteria grandis. [v. *Aorta*.]

Arteriae pulmonalis origo et functio, 96, 102.

Arteria venosa. [v. *Vena pulmonalis*.]

Articuli in digitis, 13—19.

Arytaena (*ἀρύταινα*), quid sit, 112.

Astragali dearticulatio, 47; positus, 48.

Auditum qui nervi efficiant, 183.

Auricularum cordis functio, 99.

Aurium descriptio, 182, 183.

Blennas (*βλέννας*), veteres cerebri sordes dixerunt, 143.

Brachiale. [v. *Carpus*.]

Bronchia quid sint, 106; bronchiorum descriptio, 107.

Caeci intestini positus, nomen, et functio, 66.

Calcanei forma, 47.

Caloris in homine fontem cor esse, 89.

Calvariae descriptio, 129—133; calvariae ossa sex esse, 129; calvaria quare pluribus suturis coagmentetur, 132.

CAPITE, (de,) 128—186; caput a cerebro formari, 129; cerebri domum esse, 127, 140; quomodo cum vertebra prima et secunda committatur, 190; quomodo undique firmetur, 181; capita suturis carentia morbis esse exposita, 133; capitis positus, forma, et magnitudo, 128; capitis et cervicis justa inter se magnitudo, *ibid.*; capitis

artus firmitudo, et unde oriatur, 190.

Carnis usus, 12; in digitis, 11.

Carpus, 26 sq.; carpus quare ex tot ossiculis fuerit contextus, 26, 27; carpi ossa quare intra sima, extra gibba sint, 28; carpi duplicem esse dearticulationem, 29.

Cartilaginis usus, 17; cartilagine laryngis, 111, 112; cartilaginis ensiformis positus et usus, 118.

Causam cujusvis rei quadripartitam esse, 105, 106.

Cerebrum per nervos voluntarium motum sensumque diffundere, 20, 125, 140; nervorum esse fontem, 133; mollius esse in priore parte, durius in posteriore, 134; in capite, tanquam domo, sedere, sensibus, tanquam satellitibus, stipatum, 144; cur in altissima corporis parte, 140, 143, 144; cerebri substantia, 140; quare nervis mollior, 133, 134; membranae, 135, 137; excrementa per duos meatus in os descendere, 143; tres ventriculos trium spiritus animalis functionum sedem esse, 184.

Cervicem capitis esse fulcrum, 127; cervicis positus, 128.

Chorii positus, 211; usus et nomen, 215; duas esse arterias et duas venas, [v. Adn. ad 211.11.] 212.

Chylus quo feratur, 76.

Chymum in intestina propelli, 64; chymi distributio, 76.

Cibi quomodo in ventriculum descendant, 56.

Ciliorum positus et usus, 156.

Clasis (κλάσις,) quid, 155.

Claviculae positus et usus, 200; quare non directa a sterno ad scapulam producat, 201.

Cogitationis sedes, 184.

Coli intestini positus, 66.

Concha (κόγχος,) quid, 155.

Cor per arterias largiri vim pulsatricem, 20; et vitalitatem, 125; cor caloris esse fontem, 89; cordis descriptio, 95 sq.; motum duplicem esse, 91; et naturalem, 103; positus, 92, 93; figura et positus, 95;

ventriculum dextrum sanguinem continere, sinistram, spiritum, 96; substantia et fibrae, 97; fibrarum quare tanta firmitas, et varietas, 98; auricularum functio, 99; cordis causa omnia instrumenta respirationis facta esse, 89, 91.

Cornea oculi, 161.

Coronalis sutura, 130.

Corpore in nostro nihil esse ignavum, 4; corpus animalis gubernare cerebrum, cor, et jecur, 125.

Costas esse ab utroque latere duodecim, 115; costarum spuriarum descriptio et usus, 117, 118.

Cotyledones uteri quid, 215.

Coxae positus, figura, usus, 202 sq.

CRURIBUS, (de,) 38—53; crus ambulatus organum, 203; cruris musculi, 205.

Cubitus. [v. *Ulna*.]

Cutis manuum descriptio, 23 sq.; cutis faciei cujusmodi, 183.

Cylinder (κύλινδρος,) quid, 107.

DEI sapientiam in manu fabricanda nondum totam inventam, 4; DEI potentia, bonitas, sapientia, 129; DEI auxilium invocatur, 39; et grate memoratur, 87, 272.

Dentium ordines duo, 177; usus, diversitas, ac numerus, *ibid.*; dentes unde sensum trahant, 179.

Dextras corporis partes sinistris calidiores, 231; et fortiores, 233.

Diaphragmatis positus, usus, et forma, 60, 119, 120.

Difflatio. [v. *Perspiratio insensibilis*.]

Digestio in jecore quae fiat, 75.

Digitus, 7—20; digiti manus quare non in recta linea collocati, 7; quare molles, et unguibus muniti, *ibid.*; digitorum ossa quare facta, 10; quare tria et inequalia, 11; digiti quare carne tecti, *ibid.*; eorum articuli quare tres, 12; posteriores quare prioribus minores, 13; quare formae pyramidalis, *ibid.*; quare rotundi, 14; quare extrinsecus convexi, non item intrinsecus, *ibid.*; neque a lateribus, 15; quomodo coagmentati, *ibid.*; quomodo carti-

lagine tecti, et synovia uncti, 17; quomodo ligamenti connexi, *ibid.*; digitos pedum manuum digitis respondere, 44.

Dissecandum, hortatio ad, 123, 191, 202.

Dorsi vertebrae a medulla spinali formari, 129.

Duodeni positus et nomen, 68.

Durae matris usus, 136; dura mater quare recta habeat foramina, non tortuosa, 146.

Epididymides quare inter testes et vasa spermatica positae sint, 263; in foeminis quare non evidentes sint ac sensiles, 264.

Epiglottidis descriptio, 110; et functio, 109.

Eunuchi quot habeant dentes, 178; unde steriles sint, 225, 255; quosdam tamen semen excernere, 256.

Excrementorum genera quatuor, 132.

Exspiratio quae, 103, 104.

Fascia palmaris, 22.

Femur quare in priora et extrinseca curvatum sit, 52; femoris magnitudo, et figura, 51; trochanteres, 53; musculi, 205; caput in quatuor loca exilire posse, 204.

Fibrae in cordis substantia, 97; et ventriculi, 69; fibrae (vulgo *lobi*), jecoris, 81; et pulmonis, 102.

Fibulae positus, et usus, 48 sq.

Flavae bilis curatio, 74.

Foeminae quot habeant dentes, 179; in coitu quomodo voluptate afficiantur, 253; foeminas in sinistro uteri sinu concipi, 209; et quare, 235; foemina aut mas quare generetur, 236 sq.; intra quot dies formetur, 63, 246; et moveat, 63, 247.

Foetus in utero formatio, 62 sq.; quando movere incipiat, 63, 247; per novem menses in utero retineri, *ibid.*; deinde decimo mense expelli, 64; foetus, ad foetumque pertinentium declaratio, 210 sq.; foetus sudor, 211; foetus sitne mas an foemina primo tempore non posse dignosci, 228; ejus

membranae quomodo formentur, 242; quomodo caro, 243; quae corporis partes primo formentur, *ibid.*; quomodo in utero jaceat, 247; quomodo prodeat, 248; quare patri aut matri magis sit similis, 249; quare imbecillus ex parentibus robustis gignatur, 250; foetum amplum in utero spatium postulare, 251.

Frontis descriptio, 183.

Functiones tres ab animali spiritu procedere, imaginationem, memoriam, et cogitationem, earumque sedes, 184.

Gemelli unde nascentur, 257.

GENITALIBUS, (de,) 207—272; genitales partes *pudenda* dici, 216; omnes quae viris insunt, easdem (licet minores,) mulieres habere, 221, 222; dextras marium, sinistras foeminarum esse feraces, 232.

Graviditas in utero quomodo fiat, 210 sq.

Gula. [v. *Oesophagus*.]

Guttam aut micam in laryngem illapsam periculum inferre, 110.

Herophili infundibulum, 135.

Hominem solum ipsa Dei manu creatum esse, 2; ex anima et corpore constare, *ibid.*, 240; solum bipedem esse atque erectum, et quare, 39, 40.

Humeri quare simae partes introrsum, gibbae vero extrorsum sint, 35; humeri quatuor esse musculos, 36; humerus quare cubito major sit, 37; quare ex osse uno constet, 38; quare costas non attingat, 199; humeri superius caput quare rotundum sit, ipsum recipiens sinus modice cavus, 201.

Humores in corpore quatuor, 132, 253; in oculo tres, 152; humor crystalloides, 159, 163; vitreus, 159.

Hypospadiaei (*ὑποσπᾶδιαῖοι*), qui dicantur, 219.

Imaginationis sedes, 184.

Infanti alimoniam omnem et vitam per umbilicum suggeri, 213; infantem per umbilicum nutriri docetur exemplo, 213, 214.

Inspiratio quid, 103.

Intestinorum numerus, positus, et substantia, 65 sq.; intestina quare duas habeant tunicas, 66; intestinorum ordo, 71; intestinum, ab acriori succo vulneratum, grave inferre periculum, 75; intestinum tenuius quare in plures orbes implicitum sit, 67; intestinorum crassorum materia, situs, functio, 65.

Jecur per venas nutritoriam vim diffundere, 20, 126; ex venis et arteriis constare, nervo etiam participare, 80; jecoris forma, 82; ejus substantia, lobi, et operatio, 81.

Jejuni intestini positus, 67; et nomen, 68.

Jugulares venae, 139.

Jugulum. [v. *Clavicula*.]

Lac mensium germanum esse, 269.

Lacrymae quomodo fiant, 160.

Lactatio et menstrua cur non simul esse possint, 268.

Lambdalem suturam occipitium circumscribere, 130.

Laryngis cartilagine, 110.

Lienis functio, color, et substantia, 79.

Ligamentum teres, 204; ligamentum capsulare, *ibid*.

Linguam locutionis gustatusque instrumentum esse, 175; linguae materia, magnitudo, figura, functio, et origo, *ibid*.

Lingula gutturalis quid, 112.

Mammas et cor se mutuo calore fovere, 121; mammas cordi praesidio esse, *ibid*.; mammarum cum utero consensus, 266; et quomodo fiat, 267.

MANIBUS, (de,) (i. e. de toto eo quod a scapulis dependet,) 5—38; manus summa, 5—25; manus summae quare multifidae, 5; quare binae, et aequales, 6; quare in se inclinatae, 7; manuum summarum munera, 5; manum totam per ulnam extendi flectique, per radium pronam et supinam fieri, 25, 30; manum totam ex humero, cubito, et summa manu constare, 4.

Mares in dextro, foeminas in si-

nistro uteri sinu generari, 209; et quare, 235; marem in utero citius movere incipere quam foemina, 63; mas aut foemina quare generetur, 236 sq.; mas intra quot dies formetur, 63, 245; et moveat, 63, 247.

Maxillas utrosque dentium ordines continere, 177; maxillarum positus et situs, 176; maxillae inferioris symphysis et processus, 180.

Meatus urinarii, (vulgo *ureteres*,) 85; meatus auditorius, 182.

Medullam spinalem e cerebro oriri, et per nervos vim animalem diffundere, 20; medulla spinalis quare cerebro durior, 141; ejus origo, cursus, substantia, 189; ex ea multos nervos oriri, *ibid*.

Membra alia corporis animalia esse, alia naturalia, 3; quaedam vitae causa creata esse, quaedam melioris vitae, *ibid*.

Membrana localis. [v. *Chorion*.]

Membranas tres circum foetum formari, 211; et quomodo, 242.

Memoriae sedes, 184.

Mensium suppressionem periculosam, 254; menses et lactatio quare non simul esse possint, 268.

Mesentericarum venarum descriptio, 76.

Mesenterii forma, materia, et nomina, 77.

Metacarpium quare ex quatuor ossibus constet, 27.

Metatarsium metacarpio respondere, 44; metatarsium quinque ex ossibus constare, 46.

Metopon (*μέτωπον*), 183.

Morbi e vitio cerebro nascentes, 185; quidam quare haereditarii, 239.

Motum omnem fieri per musculos, 165, 166, 188, 191; motus tria esse genera, 222; motum per duos nervos cerebrum suppeditare, 140.

Mulierem, quia viro frigidior, non ideo imperfectiorem esse, 221; mulieri uterum gerenti, si mammae

gracilescent, abortum fieri, 258, 271; mulieri ventrem gerenti, lac ex mammis multum emanans cur foetum infirmet, 270, 271.

Musculi abdominis, 72; musculos guttur claudentes ex osse hyoide oriri, 122; musculorum in humero et ulna descriptio, 36; musc. dorsalium positus, usus, et nomen, 193; musc. cremaster, 225; musc. temporalis, 177, 181; musc. masseter, 177; musc. intercostales, 105, 117.

Myxoteres cartilagine quae, et quis earum usus, 147.

Nares, poetis *Thalami*, 148.

Nasum cerebri purgamenta educere, 143; nasi ossa, 147; cartilagine laterales, *ibid.*; cartilago septi, *ibid.*; nasi partium nomina, 148; nasus quare sit partim osseus, partim cartilagineus, *ibid.*; nasi extremo quare cartilago addita sit, 149; nasi alas dilatare saepe necesse esse, *ibid.*; nasus quare tali figura formatus sit, 150.

Nates quomodo formentur, 206.

Nervorum naturam duplicem esse, 140; nervos e cerebro et medulla spinali animalem vim haurire, 20, 189; nervos molles sensum, duros motum suppeditare, 140; nervorum primum par, seu nervus olfactorius, 144, 151; nervus opticus, 151; nervi optici origo, 158; nervorum secundum (vulgo *tertium*,) par, 167; nervorum tertium (vulgo *quintum*,) par, 174, 179; nervorum quintum (vulgo *septimum*,) par, 183; nervorum recurrentium functio, et nomen, 113 sq.; nervorum sextum (vulgo *octavum*,) par, 114, 175.

Nihil esse in nostro corpore ignavum, 4.

Nutritio quomodo fiat, et per quae instrumenta, 86, 87.

Nutritoria omnia instrumenta parvo nervo donata esse, 74.

Occipitis forma et substantia, 131.

Oculi quare mobiles, et bini, 165; quomodo vallentur, 154; oculorum descriptio, 152 sq.; motus sex,

166; figura, situs, et numerus, 153; musculos esse sex, 166; tunicarum ordo, 161; tres esse humores, 152; oculis qui colores jucundi, 162; undearii fiant colores, 164; oculi glauci cur cito occaecentur, *ibid.*

Oesophagi materia, 57; oesophagi tunicae, 69; oesophagum et tracheam communi tunica committi, 107.

Omenti natura, 59.

Ossa quare dura, densa, et non medullosa, 19; ossa quae majora quae minora esse conveniat, 37; ossa temporum, 131; os occipitis, *ibid.*; os frontis, *ibid.*; ossium in cruribus descriptio, 48; ossium supercilia quare imparia, 18; ossium in pede situs, ordo, ac motus, 45 sq.; ossis hyoidis descriptio, 122 sq.; ossis ethmoidis functio et nomina, 145; ossa spongiosa, 147; ossa parietalia, 132; ossa innominata, 202; os ilii, 203; os ischii, *ibid.*; ossa pubis, 207; ossis sacri positus et usus, 193, 202; os sacrum quare omnibus vertebris robustius, 196.

Ovariorum descriptio, 210.

Palma. [v. *Metacarpium*.]

Palmaris fascia, 22.

Palpebrae, 154; palpebras et supercilia quare duo muscoli claudant, unus tantum aperiat, 155; palpebrarum nomina, *ibid.*; palpebras membranas vestire, et pilos etiam a sudore defendere, 156, 157.

Partium usus, ignoratis functionibus, inveniri non posse, 4.

Patellae positus et usus, 50.

Pectus. [v. *Thorax*.]

Pedis descriptio, 41 sq.; pedes quare lati, oblongi, et multifidi, 41; quare inferius cavi, superius convexi, 42; pedibus quare non sit pollex, 43.

Pelvis, 207.

Penis descriptio, et materia, 217; quomodo moveatur, 223.

Pericardii figura et situs, 99; et

- substantia, 100.
 Pericranii formatio, 138.
 Peritonaei positus, et usus, 71, 119, 120.
 Perspiratio insensibilis quid, 104.
 Piae matris usus, substantia, et nomina, 136, 137, 139.
 Pinealis glandula, 139.
 Placenta. [v. *Chorion*, et Adn. ad 211. 11.]
 Planta. [v. *Metatarsium*.]
 Platysmatis myoidis descriptio, 176.
 Pleurae positus, 119, 120.
 Plexus choroidis formatio, et nomina, 138, 139.
 Pollex quare desit pedibus, 43.
 Portarum jecoris nomen, 76.
 Postbrachiale. [v. *Metacarpium*.]
 Praeputium in muliere ornamenti causa, in viro etiam necessitatis, 220.
 Processibus in omnibus os quod ingreditur, gibbum esse oportere, quod autem recipit, cavum, 28.
 Processus dentatus, 191.
 Pubis ossa, 207.
 Pudenda bina esse, 216; pudendi muliebris labia, 220.
 Pueros integros ex hominibus mutilis nasci, 252; pueri unde steriles sint, 256.
 Pulmonis artificium, 101 sq.; pulmonem cordis refrigerandi causa creatum esse, 89; pulmonis positus, 91; pulmonem non per se, sed per motum thoracis cieri, 89; pulmonem esse vocale simul et spirabile instrumentum, 91; pulmonem quatuor ejus lobis cor praecingere, 93; pulmonis lobi quinti usus, forma, et positus, 94; pulmonis substantia et vasa, 101; ejus lobi, 102; pulmoni motum esse neque naturalem neque voluntarium, 103.
 Pylori positus, natura, et functio, 60.
 Radius, 30 sq.; per radium totam manum pronam et supinam fieri, 25, 30, 31; radius quare ulnae superjaceat, 33.
 Rationalem animam in cerebro sitam esse, 189.
 Recti intestini positus, 65, 207; rectum quare ceteris intestinis valentius, 70.
 Renum descriptio, 84.
 Respiratio quid, 104; respirationis tres esse species, 104 sq., 116 sq.; respirationem cordis causa fieri, 89, 91.
 Reticularis textura. [v. *Plexus choroides*.]
 Retina, 164. [v. Adn. ad 164. 7.]
 Retorta palpebra quid sit, 155.
 Sanguini et semini eandem esse substantiam, 240; sanguis in venis diu morans cur albescat, 262; sanguinis partium distributio, 78 sq.
 Scapulae forma, 38; scapularum usus duo, 197.
 Scrotum, 225.
 Scybalum (*σκύβαλον*) quid, 76.
 Sedes quam convenienter inventa, 206.
 Semen maris in uterum primum attrahi, deinde cum muliebri misceri et alterari, deinde, si mas fuerit, diebus triginta humanam speciem assumere, si foemina, duobus et quadraginta, 62 sq.; semen muliebri masculino infirmius et frigidius, 222; hoc formae magis quam materiae, illud materiae magis quam formae rationem habere, 226; semen maris aut foeminae solius imperfectum, 227; seminis species, 236 sq.; semini et sanguini eandem esse substantiam, 240; semen in conceptione quid fiat, 241 sq.; semen e toto corpore secerni, 252; seminis emissiones per somnum unde fiant, 255; seminis essentia, 260; seminis generatio quomodo fiat, 261; seminis ejaculatio quomodo fiat, 262 sq.
 Sensus per molles nervos cerebrum suppeditare, 140.
 Septum narium, poetis *columna*, seu *columella*, 147.
 Sinistras corporis partes dextris frigidiores, 231 sq.; et infirmiores, 233.
 Sinus cordis, (vulgo *ventriculi*), 96.

Spadones quare generare non possint, 219; quomodo sanentur, *ibid.*

Sphincteris musculi nomen, et functio, 65.

SPINA, (de,) 188 — 206; spina quare ex tot ossiculis constet, 194.

Spinalis medulla. [v. *Med. spin.*]

Spiratio. [v. *Respiratio.*]

Spiritus cordis incola, 95; spiritus quomodo emittatur, 109; spiritus animalis sedes, 141; nutrimentum, 142; functiones, 184.

Statura hominis quare sit erecta, 40.

Sternum os, 90, 200, 201.

Stolides (*στολίδες*), quid sint, 184.

Superciliorum positus et usus, 157.

Supergeminale. [v. *Epididymis*.]

Surae musculi, 205. [v. *Fibula*.]

Suspirium quomodo fiat, 109.

Suturae capitis, (coronalis, lambdalis, sagittalis, squamosae,) 130, 131.

Synoviae usus, 17.

Talus. [v. *Astragalus*.]

Tarsum carpo respondere, 44; tarsi ossa quomodo inter se collocentur, 46.

Tendonis manuum subcutanei descriptio, 22.

Testium materia et forma, 224; testes viriles foemineis (sc. *ovariis*), majores, *ibid.*; itemque humidiores et molliores, 265; testem sinistram sanguinem impurum recipere, 231; dextro frigidiorem esse, 232; et infirmiore, 233.

Thenar (*θέναρ*), quid sit, 21.

THORACE, (de,) 89 — 124; thoracis limites, 90; thoracem spiritus esse instrumentum, *ibid.*; thoracis cavum pulmonem implere, 91; thoracem a mediastino in duas partes dividi, 93; thoraci motum esse voluntarium, 90, 103; thorax quomodo distendatur, 115.

Thymus glandula quid, 94.

Tibiae figura et positus, 48; tibia et fibula quomodo annectantur, 48; tibiae magnitudo, 49.

Tormina quando mortifera, 75.

Tracheae nomina et descriptio, 106 sq.

Transversum septum. [v. *Diaphragma*.]

Tricuspidum valvularum functio, 98; et nomen, 99.

Tunicae ventriculi et intestinorum, 69; tunica albuginea oculi, 159; tunica conjunctiva, 161; tunicarum oculi ordo, *ibid.*; tunica choroides, 162; tunica vaginalis, 225.

Ulnae descriptio, 30 sq.; ulna quare recta sit, 30; per ulnam manus totam extendi flectique, 25, 30; ulna quare ex binis ossibus constet, 38.

Umbilicalis funiculus, 212; vena et arteriae, 213.

Unguium usus, 7 sq.; ungues quare mediocriter duri, 9; quare rotundi, *ibid.*; quare in longitudinem tantum augescentes, 10.

Urachi functio, 212, 214.

Uranoscopius piscis, 40.

Ureterum descriptio, 85.

Urethra mascula, 219; muliebris, 220.

Urinae formatio, et cursus, 84, 85; urinae et semini idem esse iter, 220.

Uteri cum ventriculo comparatio, 62; uteri situm optimum esse, 207; uteri os quando aperiatur, 208; uteri substantia et forma, 209; uteri duos esse sinus, *ibid.*; sinum sinistram sanguinem impurum recipere, 231; et dextro frigidiorem esse, 232; uteri cum mammis mirum esse consensum, 266; et quomodo fiat, 267.

Valvularum tricuspidum functio, 98; et nomen, 99.

Vasa ad testes euntia quae et quot, 230; vasa semen emittentia, 262, 263.

Vascula a corde nascentia, 96.

Vena arteriosa. [v. *Arteria pulmonalis*.]

Venas e jecore nutricem vim haurire, 20, 126; venarum radicem esse jecur, 244; venae cavae origo, et bipartita divisio, 82; venae cavae ascendentis cursus, *ibid.*; et ejus divisiones, 83; venae cavae descendentis cursus, 83, 85; et

ejus divisiones, 84, 86; venae caevae ascendentes sustentacula, 94; venae pulmonalis functio, 102; venarum jugularium origo, 139; venae portae origo, et functio, 78; venae portae positus, 82; venae mesentericae, 76.

Ventriculi situs, figura, et usus, 56; figuram oblongam esse et rotundam, et quare, 58; ventriculi proprius calor quomodo augeatur, 59; ventriculo quatuor esse naturales facultates, attractricem, alteratricem, retentricem, et expultricem, 61; ventriculi cum utero comparatio, 62 sq.; ventriculi tunicae et substantia, 69; ventriculum non adducere spiritum, et rursus emitte, 116, 117; ventriculi tumor ex intemperantia, 118.

Vertebrae in homine viginti quatuor, 192; cervicales septem, dorsales duodecim, lumbares quinque, *ibid.*; vertebrae secundae functio, 190; item primae, 191; vertebrarum forma, 192; vertebrarum spinarum quomodo inter se connectantur, 193; vertebrae quare habeant processus, *ibid.*; quare interius sinuatae, 194; inferiores quare superi-

oribus majores, 195; itemque inaniae et capaciae, 196.

Vesicae materia, et musculus sphincter, 85; vesicae situs, 207.

Virile membrum. [v. *Penis*.]

Visalia cuncta secundum rectas lineas videri, 170.

Visus mathematica et optica explicatio, 167—173.

Visorii nervi qui, 151.

Volae descriptio, 21 sq.

Voluptatis in actu venereo quae sint causae, 258 sq.

Vomitum per oesophagum fieri, 57.

Vox, et ejus causae, 105, 106; vox aspera quomodo efficiatur, 108; quomodo vox rauca, *ibid.*; vox quomodo formetur, 109; vocis praecipuum instrumentum esse nervos recurrentes, 114; eorum sectione vocem tolli, 115; vocis instrumentum esse pulmonem, 91, 115, 128; vocem sub pubertatis tempus mutari, 232.

Vulva. [v. *Uterus*.]

Ypsiloides (vel *hyoidis*, vel *lambdoidis*,) ossis usus, 122; ejus substantia, nomina et figura, 123.

Zygomaticus arcus, 181.

INDEX AUCTORUM,

ET

NOMINUM PROPRIORUM.

ASCLEPIADES, (vel Asclepiadae,) p. 76.

Athenienses ulnae processum majorem ὀλέκρανον appellant, 31.

David (ὁ θεοπάτωρ,) laudatur, 127.

Dionysius (Siciliae Tyrannus,) quomodo reos excaecarit, 162.

Galenus (ὁ σοφὸς ἰατρός,) primum nervorum par a secundo non distinxit, 151. Laudantur ejus libri *De Anatom. Administr.*, 20; *De Hippocr. et Plat. Decr.*, 21; *De Mort. Dissect.*, 191; *De Motu Musc.*, 19, 20, 34, 53; *Diagnostica*, (i. e. *De Loc. Affect.*), 186; et, tacito nomine, *De Usu Part.*, 4 sq. (v. Ind. Cap.)

Herophilus *duodeni* nomen imposuit, 68; item *infundibuli*, 135.

Hippocrates, (ὁ τῆς ἰατρικῆς Προμηθεύς, 216.,) 21, 233, 266; dixit membra e regione posita necessario magis reciproco muneri foveri, 231. Laudantur ejus libri *Aphor.*, 75, 209, 216, 258, 270, 271; *Coac. Praenot.*, 108; *De Alim.*, 160; *De Fract.*, 31, 52; *De Genit.*, 236 sq., et, tacito nomine, 248 sq. (v. Ind. Cap.); *De Loc. in Hom.*, 145; *De Morbo Sacro*, 239; *De Morb. Vulgar. II.*, 191, 269; *id. VI.*, 232; *De Nat. Pueri*, 241, et, tacito nomine, 244 sq. (v. Ind. Cap.); *Praedict. I.*, 108; *Praenot.*, (aut *Prognost.*), 155.

Homerus animae principatum in corde posuit, 184. Laudatur ejus *Il.*, 108, 203.

JESUS CHRISTUS (ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν,) invocatur, 25, 89; (ὁ κύριος ἡμῶν,) laudatur, 152.

Plato, 21.

Prometheus Medicinae, sc. *Hippocrates*, 216.

Sacrae Scripturae. Testam. Vet.: *Gen.*, 1, 2 bis; *Psal.*, 127. Testam. Nov.: *Matth.*, 153; *Luc.*, 153, 185; *Joh.*, 89.

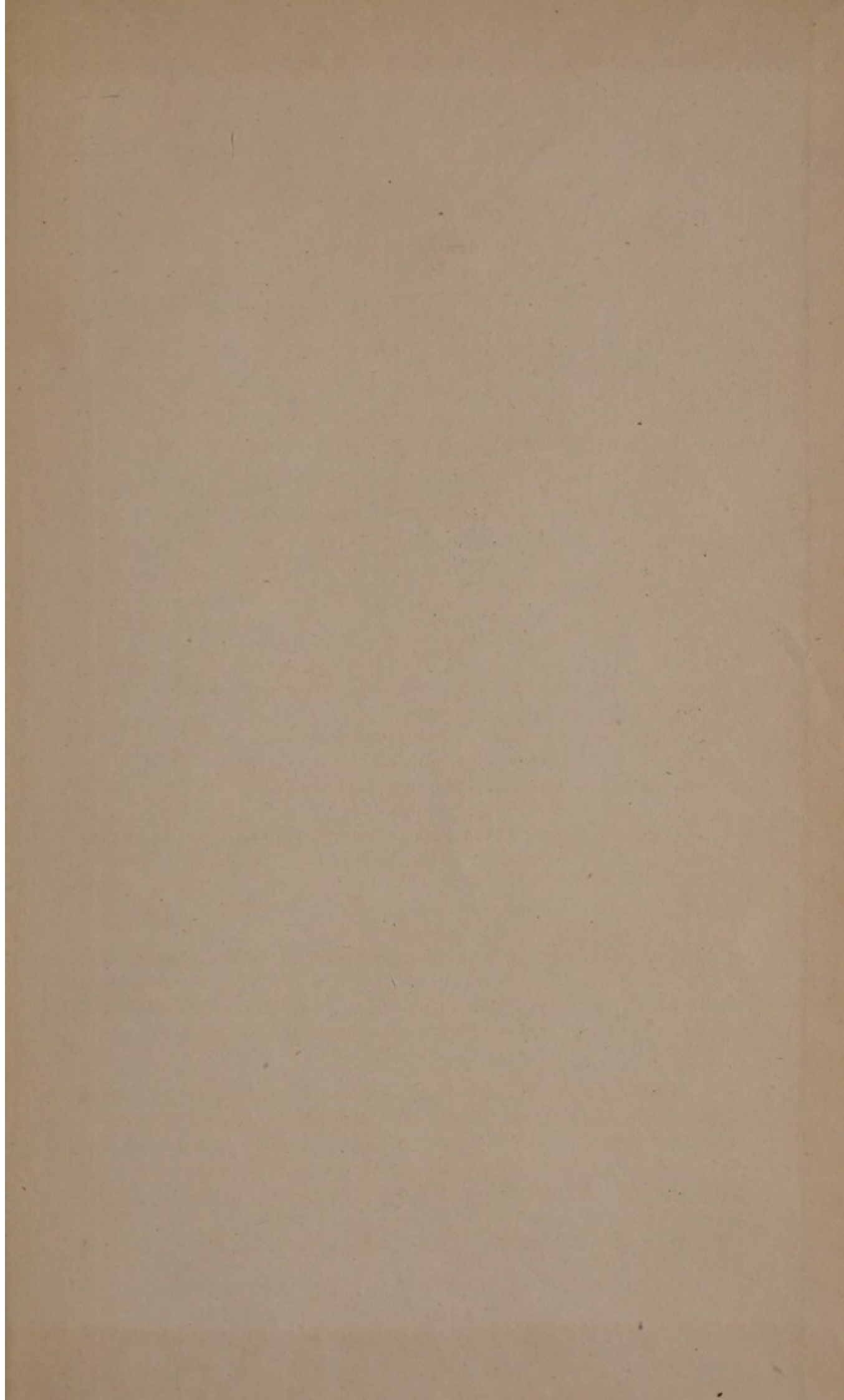
ADDENDA ET EMENDANDA.

Pag. Lin.

7. 2. not. Διὰ τοῦτο ὥσπερ] Adde, Sic E.
 28. 10. not. Sic G.] lege, Sic C.G.
 43. marg. esse pollicem] lege, sit pollex.
 57. 9. not. p. 63. l. 1., 68. 15.] lege, p. 62. l. 16., 68. 15., 143. 14.
 59. 11. σκέπτειν] lege, σκέπειν.
 63. vers. Lat. c. 30.] lege, c. 33.
 84. 7. not. c. 15. § 2.] lege, Lib. III. c. 15. § 2.
 90. marg. quia sponte movetur] lege, et sponte moveri.
 92. 8. not. διασκευάζοντας F.] lege, διασκευάζοντας E.F.
 105. 6. not. p. 122. l. 12.] lege, p. 123. l. 1.
 123. 1. τοὺς ὠμοπλάτας] lege, [τὰς] ὠμοπλάτας: et adde not., τοὺς vul. Vide sup. ad p. 105. l. 6.
 146. 10. not. ἐν] Sic E., om. vul.] lege, ἐν ταῖς] Sic E., om. ἐν vul.
 165. 3. not. 1. οὖν] Sic E.] lege, 3. οὖν] Sic E.
 169. 9. not. ἐπισκοτίζει vul.] lege, ἐπισκοτίζει E.
 ibid. κωλύσει vul.] lege, κωλύσει E.
 175. 2. not. ἥως M.] lege, ἥως M.
 ibid. p. 179. l. 12.] lege, p. 179. l. 14.
 179. 10. not. τικοὶ E.] lege, -τικοὶ E.; vel, αἰσθητικοὶ E.
 180. marg. genas] lege, malas.
 180. vers. Lat. fere animali] lege, fero animali.
 184. 16. πρόπον] lege, τρόπον.
 210. 12. not. ὁμιλοῦσα G.] lege, ὁμιλοῦσα G.
 249. 3. not. (sic I.)] lege, (sic) I.
 276. 12. Quo Graeco codice usus sit Guil. Morellius parum constat;] Post haec scripta legi in Catal. Cod. Manusc. Bibl. Reg. Paris. (tom. ii. p. 161.) eum Codice Regio Paris. 825. usum fuisse.
 276. 29. indicavit] lege, indicaverunt.
 322. adn. ad 186. 3. Exstat quoque in Bibl. Bodleiana ejusdem libri codex manuscriptus cui titulus Γαληνοῦ Διαγνωστικὴ περὶ Τόπων Πεπονθότων. Vide Catal. Codd. MSS. Canonice. (qui jam nunc imprimatur,) p. 50. § 44.

Errata graviora velim mecum communicet benignus Lector, leviora quaedam (qualia in punctis, accentibus, et similibus,) corrigat et ignoscat; semper illius dicti Galeniani memor, Χαλεπὸν μὲν ἄνθρωπον ὄντα μὴ διαμαρτάνειν ἐν πολλοῖς, τὰ μὲν ὁλως ἀγνοήσαντα, τὰ δὲ κακῶς κρίναντα, τὰ δὲ ἀμελέστερον γράψαντα. (De Comp. Medic. sec. Loc. ii. 1. tom. xii. p. 535.)

Dr. J. B. A.

